

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ВЛАДА

**ИЗМЕЊЕНИ И ДОПУЊЕНИ
НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ ЗА
ИНТЕГРАЦИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У
ЕВРОПСКУ УНИЈУ**

Београд, децембар 2009.

УВОД	9
1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ.....	10
1.1. ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДАВИНА ПРАВА	10
1.1.1. Устав.....	10
1.1.2. Народна скупштина	10
1.1.3. Влада	13
1.1.4. Државна управа.....	14
1.1.5. Изборни систем.....	31
1.1.6. Систем правосуђа	36
1.1.7. Политика борбе против корупције.....	36
1.1.8. Реформа одбране.....	42
1.2. ЉУДСКА ПРАВА И ЗАШТИТА МАЊИНА	47
1.2.1. Поштовање међународних инструмената за заштиту људских права.....	47
1.2.2. Грађанска и политичка права	53
1.2.3. Економска и социјална права	56
1.2.4. Културна права и заштита мањина	57
1.3. РЕГИОНАЛНА САРАДЊА И МЕЂУНАРОДНЕ ОБАВЕЗЕ	62
1.3.1. Регионална сарадња.....	62
1.3.2. Међународне обавезе.....	73
2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ	778
2.1. ПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ТРЖИШНЕ ЕКОНОМИЈЕ	778
2.1.1. Широки политички консензус о основама економске политике	778
2.1.2. Макроекономска стабилност.....	79
2.1.3. Цене и либерализација трговине.....	79
2.1.4. Способност финансијског сектора да усмери штедњу ка продуктивним инвестицијама.....	88
2.1.5. Власништво и реструктурисање предузећа	94
2.1.6. Отклањање значајних препрека при уласку и изласку из тржишта	97
2.1.7. Правни систем везан за економска питања.....	98
2.2. СПОСОБНОСТ СУОЧАВАЊА СА ПРИТИСКОМ КОНКУРЕНЦИЈЕ И СА ТРЖИШНИМ СИЛАМА УНУТАР ЕУ	98
2.2.1. Људски капитал	102
2.2.2. Физички капитал.....	102
2.2.3. Степен и темпо трговинске интеграције са ЕУ	107
2.2.4. Реструктурисање предузећа и значај малих и средњих предузећа	132
2.2.5. Утицај владине политике и законодавства на конкуренцију	132
2.2.6. Секторске реформе с циљем повећања продуктивности и конкуренције	137
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ	145
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА.....	145
3.1.1. Хоризонтална питања	145
3.1.1.1. Стандардизација.....	149
3.1.1.2. Акредитација.....	151
3.1.1.3. Оцењивање усаглашености	152
3.1.1.4. Метрологија	154
3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа	154
3.1.2. Директиве старог приступа	157
3.1.2.1. Моторна возила.....	157
3.1.2.2. Хемијски производи и детерџенти.....	159

3.1.2.3. Фармацеутски производи, медицински уређаји, медицински уређаји за активну имплантацију и <i>in vitro</i> медицински уређаји за дијагностику.....	159
3.1.2.4. Козметички производи и безбедност играчака.....	160
3.1.2.5. Стакло.....	160
3.1.2.6. Текстил.....	161
3.1.2.7. Обућа.....	161
3.1.2.8. Ђубрива.....	162
3.1.2.9. Дрво.....	164
3.1.3. Директиве новог приступа.....	162
3.1.3.1. Нисконапонска електрична опрема.....	164
3.1.3.2. Једноставни судови под притиском.....	165
3.1.3.3. Безбедност машина.....	166
3.1.3.4. Експлозивни за цивилну употребу и опрема и системи заштите у потенцијално експлозивним срединама.....	166
3.1.3.5. Лифтови.....	167
3.1.3.6. Опрема под притиском.....	167
3.1.3.7. Топловодни котлови (бојлери), плински уређаји и уређаји за хлађење.....	168
3.1.3.8. Радио и телекомуникацијска терминална опрема.....	169
3.1.3.9. Електромагнетска компатибилност.....	171
3.1.3.10. Бродови за рекреацију.....	171
3.1.3.11. Поморска опрема.....	172
3.1.3.12. Жичаре за превоз људи.....	173
3.1.3.13. Грађевински производи.....	173
3.1.3.14. Амбалажа и амбалажни отпад.....	174
3.1.3.15. Опрема за личну заштиту.....	174
3.1.4. Процедурална питања.....	174
3.2. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ РАДНИКА.....	176
3.2.1. Приступ тржишту рада.....	176
3.2.2. Координација система социјалне сигурности.....	178
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА.....	181
3.3.1. Пословно настањивање.....	181
3.3.2. Слобода пружања прекограничних услуга.....	182
3.3.3. Поштанске услуге.....	185
3.3.4. Међусобно признавање професионалних квалификација.....	188
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА.....	192
3.4.1. Режим кретања капитала и текућих плаћања.....	192
3.4.2. Платни систем.....	195
3.4.3. Спречавање прања новца.....	196
3.5. ЈАВНЕ НАБАВКЕ.....	199
3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА.....	199
3.6.1. Право привредних друштава.....	204
3.6.2. Рачуноводство и ревизија.....	210
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ.....	216
3.7.1. Ауторско право и сродна права.....	216
3.7.2. Право индустријске својине.....	217
3.7.3. Спровођење права интелектуалне својине.....	223
3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ.....	228
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ.....	234
3.9.1. Банкарство.....	234

3.9.2. Осигурање	239
3.9.3. Тржиште капитала	243
3.9.4. Доброволни пензијски фондови	252
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ	256
3.10.1. Телекомуникације и информациона технологија	256
3.10.2. Информационо друштво	256
3.10.3. Аудиовизуелна политика	263
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РАЗВОЈ СЕЛА	267
3.11.1. Пољопривреда	267
3.11.2. Развој села	272
3.11.3. Организација пољопривредног тржишта	273
3.11.4. Политика квалитета	276
3.11.5. Органска производња	276
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА	281
3.12.1. Безбедност хране и контрола	281
3.12.2. Здравље биља	283
3.12.3. Семе и садни материјал	286
3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе	289
3.12.5. Ветеринарска политика	293
3.13. РИБАРСТВО	300
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА	304
3.14.1. Копнени транспорт	304
3.14.1.1. Друмски транспорт	304
3.14.1.2. Железнички транспорт	304
3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт	310
3.14.2. Водни саобраћај	312
3.14.3. Ваздушни транспорт	318
3.15. ЕНЕРГЕТИКА	318
3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања	324
3.15.2. Енергетска ефикасност	324
3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења	333
3.16. ОПОРЕЗИВАЊЕ	336
3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА	355
3.17.1. Опште смернице	355
3.17.2. Монетарна политика	355
3.17.3. Економска политика	363
3.18. СТАТИСТИКА	366
3.18.1. Демографско-социјалне статистике	367
3.18.2. Статистички подаци о животној средини	369
3.18.3. Макроекономска статистика	370
3.18.4. Пословна статистика	372
3.18.5. Монетарна, финансијска, трговинска статистика и стастика биланса плаћања	373
3.18.6. Пољопривредна статистика	376
3.18.7. Регистри	377
3.18.8. Класификације	378
3.18.9. Дисеминација	379
3.18.10. Информационо-комуникациона технологија	380
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ	382

3.19.1. Радно законодавство	382
3.19.2. Безбедност и здравље на раду	386
3.19.3. Социјални дијалог	386
3.19.4. Запошљавање и европски социјални фонд	392
3.19.5. Социјална укљученост	409
3.19.6. Социјално осигурање	416
3.19.6.1. Систем пензијског и инвалидског осигурања	416
3.19.6.2. Здравствено осигурање	419
3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности	422
3.19.8. Сарадња у области социјалне политике и запошљавања	425
3.20. ПРЕДУЗЕТНИЧКА И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА	427
3.20.1. Индустијска стратегија	427
3.20.2. Приватизација и реструктурисање	429
3.20.3. Пословно окружење	432
3.20.4. Политика малих и средњих предузећа	433
3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ	433
3.21.1. Трансевропске транспортне мреже	443
3.21.2. Трансевропске енергетске мреже	443
3.22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА	447
3.23. САРАДЊА У ОБЛАСТИ ПРАВОСУЂА И ОСНОВНИХ ПРАВА	460
3.23.1. Судски систем	460
3.23.2. Политика борбе против корупције	474
3.23.3. Основна права	497
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ	506
3.24.1. Спољне границе	506
3.24.2. Управљање миграцијама	509
3.24.3. Визна политика	514
3.24.4. Азил	516
3.24.5. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала	518
3.24.6. Борба против тероризма	528
3.24.7. Сарадња на пољу борбе против дрога	530
3.24.8. Царинска сарадња	531
3.24.9. Судска сарадња у кривичним и грађанским стварима	536
3.25. НАУКА И ИСТРАЖИВАЊЕ	544
3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА	544
3.26.1. Образовање	548
3.26.2. Омладина	557
3.26.3. Култура	566
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА	571
3.27.1. Стање	571
3.27.2. Хоризонтално законодавство	572
3.27.3. Квалитет ваздуха и климатске промене	575
3.27.4. Управљање отпадом	580
3.27.5. Заштита и управљање водама	583
3.27.6. Заштита природе	586
3.27.7. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком	588
3.27.8. Генетички модификовани организми	591
3.27.9. Хемикалије	592
3.27.10. Заштита од буке	596

3.27.11. Шумарство	598
3.27.12. Цивилна заштита.....	599
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА.....	601
3.28.1. Заштита потрошача.....	601
3.28.2. Заштита здравља	601
3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА	610
3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ	620
3.30.1. Заједничка трговинска политика.....	620
3.30.2. Политика развојне и хуманитарне помоћи	625
3.31. СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА.....	627
3.31.1. Политички дијалог.....	627
3.31.2. Сарадња са међународним организацијама.....	628
3.31.3. Контрола наоружања	632
3.31.4. Спровођење рестриктивних мера и економских санкција	632
3.31.5. Европска безбедносна и одбрамбена политика (ЕБОП)	639
3.32. ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА	642
3.32.1. Спољна (државна) ревизија.....	642
3.32.2. Интерна финансијска контрола у јавном сектору	642
3.33. ФИНАНСИЈСКЕ И БУЏЕТСКЕ ОДРЕДБЕ	650
4. НАЦИОНАЛНА ВЕРЗИЈА ПРАВНИХ ТЕКОВИНА ЕУ	655

АНЕКС 1 – Планирана законодавна активност Владе са циљем испуњавања Националног програма за интеграцију Републике Србије у ЕУ (НПИ) за период 2010-2012, по институцијама

АНЕКС 2 – Планирана законодавна активност Владе са циљем испуњавања Националног програма за интеграцију Републике Србије у ЕУ за период 2010-2012, по структури поглавља 3 (хармонизација са правним тековинма ЕУ)

СКРАЋЕНИЦЕ

Скраћенице	Пун назив
НС	Народна скупштина
МСП	Министарство спољних послова
МО	Министарство одбране
МУП	Министарство унутрашњих послова
МФ	Министарство финансија
МП	Министарство правде
МПШВ	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
МЕРР	Министарство економије и регионалног развоја
МРЕ	Министарство рударства и енергетике
МИ	Министарство за инфраструктуру
МДУЛС	Министарство за државну управу и локалну самоуправу
МТУ	Министарство трговине и услуга
МНТР	Министарство за науку и технолошки развој
МПРО	Министарство просвете
МОС	Министарство омладине и спорта
МЗ	Министарство здравља
МТИД	Министарство за телекомуникације и информационо друштво
МРСП	Министарство рада и социјалне политике
МЖСПП	Министарство животне средине и просторног планирања
МК	Министарство културе
МНИП	Министарство за национални инвестициони план
МКМ	Министарство за Косово и Метохију
МВ	Министарство вера
МД	Министарство за дијаспору
МЉМП	Министарство за људска и мањинска права
ИСС	Институт за стандардизацију Србије
АТС	Акредитационо тело Србије
ДМДМ	Дирекција за мере и драгоцене метале
РСЗ	Републички секретаријат за законодавство
КЕИ	Канцеларија за европске интеграције
НСЗ	Национална служба за запошљавање
АРМСП	Агенција за развој малих и средњих предузећа
АСУПИ	Агенција за страна улагања и промоцију извоза
РГЗ	Републички геодетски завод
НБС	Народна банка Србије
АП	Агенција за приватизацију
РДИРС	Републичка дирекција за имовину Републике Србије
УЗЈН	Управа за јавне набавке
КЗПП	Комисија за заштиту права понуђача
ДРИ	Државна ревизорска институција
КХОВ	Комисија за хартије од вредности
АПР	Агенција за привредне регистре
КЗК	Комисија за заштиту конкуренције
ККДП	Комисија за контролу државне помоћи
АОД	Агенција за осигурање депозита

Скраћенице	Пун назив
РРА	Републичка радиодифузна агенција
РЗИИ	Републички завод за информатику и интернет
АЗТ	Агенција за телекомуникације
ДУПП	Дирекција за унутрашње пловне путеве „Пловпут“
ДЖ	Дирекција за железницу
ДЦВРС	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
АЕ	Агенција за енергетику
АР	Агенција за рударство
РЗР	Републички завод за развој
РЗС	Републички завод за статистику
АРР	Агенција за регионални развој
ПИЈЗ	Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
АБПК	Агенција за борбу против корупције
ФЖС	Фонд за заштиту животне средине
АЖС	Агенција за заштиту животне средине
ЗЗП	Завод за заштиту природе
ЗИС	Завод за интелектуалну својину
АЈЗ	Агенција за јонизујућа зрачења и нуклеарну сигурност Републике Србије
БДП	Бруто друштвени производ
НПИ	Национални програм за интеграцију у Европску унију
ССП	Споразум о стабилизацији и придруживању
ПЕП	Приоритет из Европског партнерства
АС	Правне тековине ЕУ (<i>acquis communautaire</i>)

УВОД

Национални програм интеграције Републике Србије у Европску унију (НПИ) усвојила је Влада 9. октобра 2008. године, Закључком 05 број 011-8137/2007-10. Програмом су представљене законодавне и административне мере које ће бити предузете како би земља до краја 2012. била спремна да преузме већину обавеза које проистичу из чланства у ЕУ. Тим актом предвиђено је и да се Влади до краја 2009. поднесу предлози измена и допуна Националног програма, са циљем његовог усклађивања са новим прописима ЕУ и предлозима Европске комисије у погледу даљих реформи. Имајући у виду актуелни економски тренутак, важно је напоменути да се приликом планирања реформских мера тежило ка томе да оне буду примерене постојећим околностима.

Подгрупе Стручне групе Координационог тела за процес приступања Европској унији су у периоду од половине септембра до почетка новембра 2009. извршиле неопходне промене у овом документу. Своје прилоге доставиле су Канцеларији за европске интеграције, која их је објединила и - ради увида јавности у садржај Нацрта измењеног и допуњеног НПИ-ја пре но што га усвоји Влада - поставила на своју интернет страницу.

Измењени и допуњени НПИ састоји се из четири поглавља и два анекса. Прво, друго и треће поглавље односе се на реформе у областима обухваћеним тзв. „критеријумима из Копенхагена“: политички, економски и критеријум способности земље да преузме обавезе из чланства у Унији. Овај последњи критеријум је од кључне важности за процес хармонизације домаћег правног поретка са правним прописима Европске уније, те су у њему представљене законодавне активности за сваку од три преостале године до 2012. Четврто поглавље се односи на актуелно стање и планове у процесу припреме националне верзије правних тековина ЕУ. Два анекса представљају даљу конкретизацију законодавних активности за период 2010-2012, овога пута у форми табеле, у којој се наводе тромесечја у којима Влада или министарства планирају да утврде предлоге закона или усвоје подзаконска акта, а такође се даје број правног прописа са којим се врши усклађивање, као и степен планираног усклађивања (делимично или потпуно). У првом анексу су преузете обавезе представљене за сваку институцију посебно, а у другом су оне дате по структури НПИ-ја.

У односу на НПИ, који је усвојен у октобру 2008, његова измена и допуна у 2009. не садржи поглавља која се односе на административне и правосудне капацитете за спровођење правних тековина ЕУ и на општу финансијску процену реформи. Разлози за то су двоструки: прво, у моменту подношења НПИ-ја Влади на усвајање није био усвојен буџет за наредну годину, са пројекцијама за 2011. и 2012, а друго - у току је рационализација државне управе. Стога ће овом документу до краја фебруара 2010. бити додата још два анекса, у којима ће детаљно бити обрађена административна и финансијска питања.

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ

1.1. ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДАВИНА ПРАВА

1.1.1. Устав

Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 8. новембра 2006. године донела је Одлуку о проглашењу Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, број 98/06). На седници одржаној 10. новембра 2006. године Народна скупштина донела је Уставни закон о спровођењу Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, број 98/06).

Уставним законом за спровођење Устава Републике Србије утврђени су рокови за усклађивање правног система са новим Уставом. У складу са Уставним законом, донети су следећи закони:

- Закон о председнику Републике („Службени гласник РС“, број 111/07 од 04.12.2007);
- Закон о избору председника Републике („Службени гласник РС“, број 111/07 од 04.12.2007);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС“, бр. 116/07 и 88/09);
- Закон о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07 и 88/09);
- Закон о спољним пословима („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 126/07-исправка, 41/09);
- Закон о основама уређења служби безбедности Републике Србије („Службени гласник РС“, број 116/07 од 11.12.2007);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, број 129/07 од 29.12.2007);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/07 од 29.12.2007);
- Закон о локалним изборима („Службени гласник РС“, број 129/07 од 29.12.2007);
- Закон о главном граду („Службени гласник РС“, број 129/07 од 29.12.2007);
- Закон о Уставном суду („Службени гласник РС“, број 109/07 од 28.11.2007).

Сходно одредби члана 5. Уставног закона за спровођење Устава Републике Србије, донети су закони којима се уређују организација и надлежности правосудних органа. Пакет правосудних закона, усвојених у Народној скупштини Републике Србије 22. децембра 2008. године, обухвата следеће законе: Закон о Високом савету судства („Службени гласник РС“, број 116/08), Закон о судијама („Службени гласник РС“, број 116/08) и Закон о допуни Закона о судијама од 11. децембра 2009, Закон о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 116/08) и Закон о изменама и допунама закона о уређењу судова од 11. децембра 2009, Закон о Државном већу тужилаца („Службени гласник РС“, број 116/08), Закон о јавном тужилаштву („Службени гласник РС“, број 116/08) и Закон о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву од 11. децембра 2009, Закон о седиштима и подручјима судова и

јавних тужилаштава („Службени гласник РС“, број 116/08), Закон о изменама и допунама Закона о прекршајима („Службени гласник РС“, број 116/08).

Дана 30. новембра 2009, Народна скупштина је донела Закон о утврђивању надлежности Аутономне Покрајине Војводина („Службени гласник РС“, 99/09) и Одлуку о давању претходне сагласности на предлог Статута АП Војводине („Службени гласник РС“, 99/09). На основу ових аката, Скупштина АП Војводине је 14. децембра 2009. године усвојила Статут Аутономне Покрајине Војводина. Доношењем Статута користи се уставно право грађана на аутономију, а АП Војводина се правно уређује на начин и у оквирима које је предвидео Устав.

Детаљније о реформи правног система, борби против корупције и сарадњи у области правосуђа и основних права погледати тачке 1.1.6, 1.1.7. и 3.23.

1.1.2. Народна скупштина

Народна скупштина Републике Србије, као највиши законодавни орган, усвојила је 14. октобра 2004. Резолуцију о придруживању Европској унији, која садржи смернице за рад законодавне и извршне власти Републике Србије с циљем достизања критеријума из Копенхагена. У Резолуцији је изражена потпуна сагласност о уласку у Европску унију и спремност за даље ангажовање на испуњавању политичких услова. Резолуција наглашава потребу да се приведу правди сва лица осумњичена за злочине почињене током оружаних сукоба у периоду од 1991. до 2000. на територији бивше СФРЈ. У овом документу се наглашава потреба за даљим унапређивањем добросуседских односа и свих других видова регионалне сарадње и регионалних иницијатива. Приоритет у раду Скупштине је усклађивање домаћег законодавства са правним тековинама Европске уније.

Резолуција о придруживању Европској унији обавезује Владу Републике Србије да редовно информисе Народну скупштину о планираним и испуњеним обавезама и о реализацији свих програма и осталих активности које су неопходне за убрзање процеса придруживања. У складу са одредбама Резолуције, потпредседник Владе задужен за европске интеграције наставиће са праксом редовног информисања Одбора за европске интеграције о оствареном напретку, на тромесечном нивоу. До пуне имплементације Националног програма за интеграцију, Одбор ће редовно квартално бити информисан о испуњавању овог плана за усклађивање законодавства са правним тековинама Европске уније.

После потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању усклађивање прописа Србије са прописима ЕУ постало је правна обавеза. С обзиром на то, потребно је да се прецизније дефинише улога Народне скупштине у том процесу. Планирана је израда документа о сарадњи Парламента и Владе у пословима европских интеграција, као наставак рада на Предлогу декларације сачињене 2007. године, а која се бавила овим питањем. Формираће се радна група за израду одговарајућег документа којим ће бити дефинисана права и обавезе обеју институција. Радна група би такође требало да предвиди процедуре и модалитете за сарадњу са извршном влашћу у вези са разматрањем закона из тзв. европске агенде и обавезу извршне власти да, уз

законске предлоге, доставља Народној скупштини изјаву, као и табелу о усклађености предлога закона са прописима ЕУ и да информише Народну скупштину о начину коришћења средстава из фондова ЕУ за развојне пројекте.

Одбор за европске интеграције, у складу са својим надлежностима, наставиће да разматра предлоге закона, других прописа и општих аката, са становишта њихове прилагођености прописима Европске уније и стандардима Савета Европе; да разматра планове, програме, извештаје и информације о процесу стабилизације и придруживања Европској унији; да прати стратегију придруживања и предлаже мере за убрзавање реализације. Биће настављена међународна сарадња са одборима парламената земаља чланица ЕУ и са Европским парламентом. Циљ сарадње је размена искустава, јачање партнерских односа, као и боље разумевање процеса придруживања и интеграције у ЕУ.

Наставиће се сарадња са Европским парламентом на политичком и административном нивоу кроз годишње интерпарламентарне састанке Делегације за југоисточну Европу Европског парламента и делегације Народне скупштине састављене од чланова Одбора за европске интеграције. Таква пракса биће настављена до формирања заједничког парламентарног одбора за стабилизацију и придруживање, састављеног од посланика НСРС и чланова ЕП, као консултативног тела у процесу спровођења Споразума о стабилизацији и придруживању. Чланови Одбора за европске интеграције и других радних тела НСРС учествоваће у регионалним активностима, јачајући сарадњу у региону на свим нивоима, што је један од спољнополитичких приоритета земаља у процесу придруживања, у оквиру Регионалног секретаријата за парламентарну сарадњу. Такође ће наставити учешће у регионалним иницијативама парламентарних одбора земаља западног Балкана КОСАП и у Цетињском парламентарном форуму, као и јачање билатералних односа са земљама региона.

Народна скупштина ће наставити сарадњу са цивилним сектором и међународним организацијама у Србији на заједничким пројектима и организацији јавних расправа о предлозима закона.

Одељење за европске интеграције наставиће да пружа стручну помоћ члановима Одбора за европске интеграције и другим народним посланицима у вези са питањима која се односе на процес европске интеграције, а пре свега на контролу усклађености предлога закона, као и поднетих амандмана, са правном регулативом Европске уније. Поред Одељења за европске интеграције, у наредном периоду ће за процес европске интеграције од значаја бити и рад Одсека за информативно-истраживачке послове који у свом домену омогућава приступ информацијама на интернету и базама података домаћих прописа и прописа Европске уније. С обзиром да је Споразумом о стабилизацији и придруживању предвиђено оснивање заједничког парламентарног одбора за стабилизацију и придруживање, биће потребно додатно јачање капацитета НСРС у овој области, на шта указује и Извештај о напретку Србије у процесу европских интеграција за 2009.

Очекује се доношење закона о Народној скупштини, којим ће бити регулисана основна питања од значаја за рад НСРС: материјална и статусна права посланика, финансијска аутономија парламента и појачана надзорна функција парламента према органима извршне власти и независним регулаторним телима. Након тога, биће усвојен и нови пословник НСРС, који би требало да адекватно одговори на изазове процеса европских интеграција и дефинише посебне пословничке одредбе које ће омогућити специфичну

процедуру за предлагање и усвајање закона и других аката који су од значаја за процес усаглашавања законодавства Републике Србије с правним тековинама Европске уније. Овако дефинисаним пословничким одредбама треба обезбедити механизме за убрзавање процеса усаглашавања националног законодавства с правним тековинама Европске уније, уз истовремено обезбеђивање могућности за обављање озбиљних расправа о предлозима таквих закона и других аката. Ово би подразумевало утврђивање најмање десетодневног рока од уласка у скупштинску процедуру до почетка пленарне расправе о предмету закона. Новим пословничким одредбама требало би такође дефинисати процедуру у којој би Влада, као предлагач закона, имала обавезу да Народној скупштини, поред предлога закона са образложењем, достави и извештај са јавне расправе, као и изјаву о усклађености са прописима ЕУ.

У плану је реализација пројектних идеја о сарадњи са неколицином парламената држава чланица ЕУ на основу потписаних меморандума о сарадњи. Циљ пројеката је упознавање са процесом европских интеграција и искустава тих земаља у том процесу. Такође постоје договори са представницима појединих земаља да се почне израда заједничких пројекта којима би се конкурисало за средства ЕУ.

1.1.3. Влада

Влада је носилац извршне власти у Републици Србији. **Пословник Владе** („Службени гласник РС“, бр. 61/06, 69/08 и 88/09) прописује уређење, начин рада и одлучивања Владе.

Уредбом о Генералном секретаријату Владе („Службени гласник РС“, бр. 75/05 и 71/08) основана је општа служба Владе задужена за стручне и административне послове за потребе Владе и њених радних тела. Генерални секретаријат Владе такође је задужен за обављање одређених послова за потребе Кабинета председника Владе и Кабинета потпредседника Владе.

На челу службе је генерални секретар кога поставља и разрешава Влада, на предлог председника Владе. При вођењу Генералног секретаријата он има иста овлашћења као министар.

Генерални секретаријат за потребе Владе обавља послове: припреме аката којима Влада надзире, усмерава и усклађује рад органа државне управе и стара се о њиховом извршавању; стара се о извршавању аката Владе којима она даје налоге органима државне управе; стара се о извршавању обавеза Владе према Народној скупштини; припрема седнице радних тела Владе и седнице Владе; обавља друге послове за потребе Владе.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Генералном секретаријату Владе, који је донет 10. фебруара 2009. године, основана су четири сектора, и то: Сектор за стручне послове, Сектор за опште и правне послове, Сектор за планирање, надзор и координацију политика и Сектор за послове протокола.

Оснивањем Сектора за планирање, надзор и координацију политика, уводи се нова функција Генералног секретаријата Владе. У оквиру сектора формиране су две јединице: Одсек за послове планирања, праћења и надзора и Одсек за послове координације и анализу политика, ради развоја и унапређења послова координације политика органа државне управе, стратешког планирања, развоја методологије планирања, надзора реализације планом утврђених

послова и приоритета органа државне управе и развоја методологије повезивања послова планирања са процесом израде програмског буџета. За реализацију ових послова, поред утврђеног делокруга и нове организационе структуре Генералног секретаријата Владе, потребно је појачати капацитете, како би се наведени послови могли реализовати.

Ради остварења наведеног, 2. октобра 2009. године потписан је Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске у вези са подршком јачању координације политика Владе Републике Србије, чији саставни део чини **Пројекат: „Подршка јачању координације политика у Влади Републике Србије“**. Одобрена су финансијска средства за потребе Генералног секретаријата Владе у висини до 650.000 фунти стерлинга. Трајање пројекта је до 31. октобра 2010. године.

Пројекат има за циљ да :

Подржи процес трансформације Генералног секретаријата Владе, у организационом и функционалном смислу, ради његовог осавремењавања и потпуног оспособљавања да на ефикаснији начин обавља послове из свог делокруга;

Унапреди капацитете Генералног секретаријата Владе, како у погледу људских ресурса (запошљавање нових кадрова, одржавање обука, семинара, ангажовање међународних експерата, организација студијских путовања, и др), тако и информационо-технолошких капацитета (израда софтвера);

Пружи подршку унапређењу капацитета Генералног секретаријата Владе у делу послова који се односе на координацију политика органа државне управе, планирање (стратешко, оперативно) и у вези са тим израду анализа, стандарда и методологија за спровођење процеса стратешког планирања и његово повезивање са процесом припреме буџета, као и на послове праћења остварених резултата.

Резултат постојећег пројекта је Предлог пројекта за II фазу процеса реформе, за шта је потребна материјална подршка Европске комисије кроз ИПА фондове.

Даље јачање и модернизација Генералног секретаријата Владе Републике Србије је битна компонента процеса реформе државне управе у правцу даљег развоја владавине права, демократизације друштва, остваривања принципа отворене Владе. Успех у спровођењу наведених процеса значи испуњавање једног од неопходних предуслова за окончање процеса транзиције у Републици Србији и њен улазак у Европску унију.

1.1.4. Државна управа

Државна управа је део извршне власти Републике Србије, који обавља управне послове у оквиру права и дужности Републике Србије. Према Уставу, она је самостална, везана Уставом и законом, а за свој рад одговорна је Влади.

Имајући у виду значај државне управе, Влада је реформу у овој области на темељима општеприхваћених принципа европског управног права поставила као један од приоритета свог рада. Као основни стратешки документ у области

државне управе, Влада је у новембру 2004. усвојила **Стратегију реформе државне управе**. (О Стратегији ће бити више речи у одељку 4.1.1. овог документа, који се односи на реформу државне управе). Влада је донела нову Одлуку о образовању Савета за реформу државне управе (6. маја 2009. године), као централног стратешког тела Владе за реформу државне управе, којим председава председник Владе и која прецизно дефинише задатке којима се промовише и прати спровођење Стратегије. Оно се оцењује са становишта укључивања принципа и циљева државне управе у секторске стратегије развоја и планске акте, као и давања мишљења приликом оснивања нових државних органа, организација, служби или тела Владе.

Влада је 2. јула 2009. године усвојила Акциони план за спровођење реформе државне управе у Републици Србији за период од 2009. до 2012. године.

Правни оквир организације и функционисања државне управе у Србији чини сет закона, који су усвојени од 2004. до данас, а у складу са Стратегијом реформе државне управе:

- **Закон о Влади** („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05 – исправка и 101/07);
- **Закон о државној управи** („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 101/07);
- **Закон о јавним агенцијама** („Службени гласник РС“, бр. 18/05 и 81/05 - исправка);
- **Закон о државним службеницима** („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 81/05 - испр, 83/05 - исправка, 64/07 и 67/07 – исправка и 116/08);
- **Закон о платама државних службеника и намештеника** („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 63/06 - исправка и 115/06 - исправка и 101/07);
- **Закон о електронском потпису** („Службени гласник РС“, бр. 135/04);
- **Закон о Заштитнику грађана** („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 54/07);
- **Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја** („Службени гласник РС“, бр. 120/04 и 54/07);
- **Закон о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција** („Службени гласник РС“, број 43/04);
- **Закон о електронском документу** („Службени гласник РС“, број 51/09).

Поред ових закона, **Законом о министарствима** се образују министарстава и посебне организације и уређује њихов делокруг. Такође, у случајевима када је то предвиђено самим законима, подзаконским актима се разрађују поједине одредбе наведених закона, како би се обезбедила њихова примена.

Државна управа Републике Србије уређена је **Законом о државној управи** („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 101/07).

Органи државне управе Републике Србије су:

I. МИНИСТАРСТВА, са органима управе у саставу:

1. МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА
2. МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

- Инспекторат одбране
 - Војна служба безбедности
 - Војнообавештајна служба
3. МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
 4. МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
 - Управа царина
 - Пореска управа
 - Управа за игре на срећу
 - Управа за трезор
 - Управа за јавни дуг
 - Управа за дуван
 - Управа за спречавање прања новца
 - Управа за слободне зоне
 - Девизни инспекторат
 5. МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
 - Управа за извршење заводских санкција
 - Дирекција за управљање одузетом имовином
 6. МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
 - Генерални инспекторат пољопривреде, шумарства и водопривреде
 - Управа за ветерину
 - Управа за заштиту биља
 - Републичка дирекција за воде
 - Управа за шуме
 - Управа за аграрна плаћања
 - Дирекција за националне референтне лабораторије
 - Управа за пољопривредно земљиште
 7. МИНИСТАРСТВО ЕКОНОМИЈЕ И РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА
 - Дирекција за мере и драгоцене метале
 8. МИНИСТАРСТВО РУДАРСТВА И ЕНЕРГЕТИКЕ
 9. МИНИСТАРСТВО ЗА ИНФРАСТРУКТУРУ
 10. МИНИСТАРСТВО ЗА ДРЖАВНУ УПРАВУ И ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ
 11. МИНИСТАРСТВО ТРГОВИНЕ И УСЛУГА
 - Републичка дирекција за робне резерве
 12. МИНИСТАРСТВО ЗА НАУКУ И ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ
 13. МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
 14. МИНИСТАРСТВО ОМЛАДИНЕ И СПОРТА
 15. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА
 16. МИНИСТАРСТВО ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ И ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО
 17. МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ
 - Управа за родну равноправност
 - Инспекторат за рад
 - Управа за безбедност и здравље на раду
 18. МИНИСТАРСТВО ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА
 - Агенција за заштиту животне средине
 19. МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ
 20. МИНИСТАРСТВО ЗА НАЦИОНАЛНИ ИНВЕСТИЦИОНИ ПЛАН

21. МИНИСТАРСТВО ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ
22. МИНИСТАРСТВО ВЕРА
23. МИНИСТАРСТВО ЗА ДИЈАСПОРУ
24. МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА

II. ПОСЕБНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ:

1. Републички секретаријат за законодавство
2. Републички завод за развој
3. Републички завод за статистику
4. Републички хидрометеоролошки завод
5. Републички геодетски завод
6. Републичка дирекција за имовину Републике Србије
7. Републички завод за информатику и интернет
8. Агенција за страна улагања и промоцију извоза
9. Центар за разминурање
10. Завод за интелектуалну својину
11. Дирекција за унутрашње пловне путеве „Пловпут“
12. Геомагнетски завод
13. Завод за социјално осигурање
14. Управа за јавне набавке
15. Републички сеизмолошки завод
16. Комесаријат за избеглице
17. Агенција за енергетску ефикасност
18. Безбедносно-информативна агенција
19. Републичка агенција за мирно решавање радних спорова
20. Дирекција за железнице
21. Агенција за рударство
22. Дирекција за реституцију

Иако, строго гледано, нису органи државне управе, део система државне управе чине и службе Владе, које Влада оснива уредбом у складу са Законом о Влади и Уредбом о службама Владе („Службени гласник РС“, број 75/05).
Службе Владе су следеће:

1. Генерални секретаријат Владе
2. Канцеларија за сарадњу с медијима
3. Канцеларија за европске интеграције
4. Стална канцеларија Владе за економски развој у Крагујевцу
5. Стална канцеларија Владе за економски развој у Бору
6. Служба координационог тела Србије за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа
7. Служба за управљање кадровима
8. Авио-служба Владе
9. Канцеларија Националног савета за сарадњу са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године
10. Канцеларија за одрживи развој недовољно развијених подручја
11. Канцеларија за националну безбедност

12. Канцеларија Националног савета за децентрализацију Републике Србије

13. Централни регистар обвезника доприноса за социјално осигурање – послодаваца и осигураника

Органи државне управе, према **Закону о државној управи**, делују по начелима (а) самосталности и законитости, (б) стручности, непристрасности и политичке неутралности, (в) делотворности у остваривању права странака, (г) сразмерности и поштовања странака и (д) јавности рада. *Послови државне управе* су учествовање у обликовању политике Владе (кроз припрему закона, других прописа и општих аката за Владу и предлагање стратегија развоја и других мера); праћење и утврђивање стања у областима из делокруга појединачних органа; извршавање закона, других прописа и општих аката; инспекцијски надзор, старање о законитости у раду јавних служби; развојни послови (подстицање и усмеравање развоја у областима из делокруга појединачних органа, према политици Владе); као и други стручни послови, попут прикупљања и проучавања података, сачињавања анализа, извештаја, информација и др.

Унутрашње уређење и систематизација органа државне управе (и служби Владе), као и тачан број и структура запослених, прописују се правилницима о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места сваког појединачног органа. Ови правилници морају бити засновани на начелима која су прописана Уредбом о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе („Службени гласник РС“, бр. 81/07 - пречишћен текст и 69/08) и за њих је потребна сагласност Владе. Предлог сваког таквог акта претходно се доставља на мишљење Министарству за државну управу и локалну самоуправу, Министарству финансија и Служби за управљање кадровима, како би се обезбедило поштовање релевантних законских одредби, поменутих начела организације и што рационалнија расподела послова и ресурса.

Закон о државним службеницима, који је у целини ступио на снагу 1. јула 2006, на свеобухватан начин је уредио права и дужности државних службеника у Републици Србији, у складу са принципима Европског административног простора. У складу са Стратегијом реформе државне управе, изабран је „ужи“ концепт државног службеника, према којем су *државни службеници* само запослени у органима централне државне власти, али не и аутономних покрајина и локалне самоуправе. Сходно томе, „државни службеник је лице чије се радно место састоји од послова из делокруга органа државне управе, судова, јавних тужилаштава, Републичког јавног правобранилаштва, служби Народне скупштине, председника Републике, Владе, Уставног суда и служби органа чије чланове бира Народна скупштина (у даљем тексту: државни органи) или с њима повезаних општих правних, информатичких, материјално-финансијских, рачуноводствених и административних послова.“ (члан 2. Закона)

Из ове дефиниције, дакле, следи да у категорију државних службеника не спадају запослени у јединицама локалне самоуправе, као ни запослени у просвети, здравству и сл. На положај, права и обавезе ових категорија запослених у јавном сектору примењују се или општи прописи о раду или други посебни закони. Закон о државним службеницима, такође, прави разлику између државних службеника и *наместеника*, који су лица чија се радна места састоје

од пратећих помоћно-техничких послова у државном органу. Будући да намештеници не обављају послове из делокруга органа државне управе, Закон о државним службеницима уређује само основна права и дужности намештеника (нпр. разврставање радних места, услови попуњавања радног места, право на плату, одредбе о премештају и распоређивању и сл.), док се на све остале елементе њиховог положаја примењују општи прописи о раду.

Закон о државним службеницима ствара услове за креирање професионалног, одговорног, политички неутралног службеничког система и предвиђа деполитизацију читавог једног управљачког нивоа у државној управи, будући да предвиђа категорију *државних службеника на положају*. Државне службенике на положају поставља Влада или други законом одређени орган, али они пре тога морају да прођу изборни поступак (конкурс) који спроводи конкурсна комисија. Законом су такође прописани услови који морају бити испуњени да би неко постао државни службеник на положају (завршен факултет и најмање 9 година радног искуства у струци – њихов мандат траје 5 година и обновљив је без поновног конкурса). Сходно овим променама, у министарствима једини политички функционери остају министри и државни секретари (некадашњи заменици министара), као и шефови и чланови кабинета министара, чији је број ограничен. У органима управе у саставу министарстава, посебним организацијама и службама Владе, сасвим нестају политички функционери. Изборни поступак за део радних места која су Законом о државним службеницима претворена у положаје (помоћници министара, секретари министарстава, директори органа управе у саставу министарстава, посебних организација и служби Владе, као и њихови заменици и помоћници) већ је окончан, док се у предстојећем периоду очекује завршетак овог процеса.

Закон о државним службеницима предвиђа и да Влада оснује Службу за управљање кадровима (СУК), као службу Владе, задужену за стручне послове везане за управљање кадровима у државној управи. Њено уређење и делокруг ближе су одређени Уредбом о оснивању Службе за управљање кадровима („Службени гласник РС“, број 106/05). Поред послова који се односе на спровођење конкурса, вођење кадровске евиденције и друге послове управљања људским ресурсима, СУК такође годишње припрема за Владу предлог програма општег стручног усавршавања, на основу којег затим и спроводи обуку државних службеника на теме које су заједничке свим или већини органа државне управе („хоризонтална“ обука). (О обуци државних службеника биће више речи у 4. делу документа, који се односи на административне и правосудне капацитете за спровођење АС.)

Реформа система плата остварена је доношењем **Закона о платама државних службеника и намештеника**. Применом принципа декомпресије плата, направљена је већа разлика у коефицијентима између различитих звања државних службеника, чиме су створени услови да се системом напредовања (кроз звања – вертикално, и кроз платне разреде, а без промене звања – хоризонтално) пружи додатна мотивација запосленима да се истичу у раду.

Народна скупштина Републике Србије усвојила је 11. децембра 2009. три закона на основу којих ће се спровести рационализација у државној и локалној администрацији:

- Закон о изменама и допунама Закона о државним службеницима („Службени гласник РС“ број 104/09);
- Закон о одређивању максималног броја запослених у републичкој администрацији („Службени гласник РС“ број 104/09) и

- Закон о одређивању максималног броја запослених у локалној администрацији („Службени гласник РС“ број 104/09).

Да би се обезбедила заштита права грађана у њиховом односу са државним органима, донет је **Закон о Заштитнику грађана**.

Заштитник грађана је независан и самосталан државни орган задужен за заштиту и унапређење поштовања права грађана, као и контролу законитости и правилности рада органа управе у вези са остваривањем индивидуалних и колективних права грађана.

Заштитник грађана испитује да ли је неки орган управе или друга организација која врши јавна овлашћења законито и правилно решавала о неком праву или интересу грађана, па, ако није, захтева да се грешка исправи и предлаже начин за то. Заштитник грађана контролише много више од формалног поштовања закона, тако што испитује етичност, савесност, непристрасност, стручност, сврсисходност, делотворност, поштовање достојанства странке и остале особине које треба да карактеришу добру управу.

Поред права на покретање и вођење поступка у коме се установљава има ли пропуста у раду управе, Заштитник грађана има право да - пружањем добрих услуга, посредовањем између грађана и органа управе и давањем савета и мишљења о питањима из своје надлежности - делује превентивно, са циљем унапређења рада органа управе и унапређења заштите људских слобода и права. Заштитник грађана има и право законодавне иницијативе. Заштитник грађана може да предлаже законе из своје надлежности и да подноси иницијативе за измену или доношење нових прописа, ако сматра да до повреде права грађана долази због недостатака у њима или да је то од значаја за остваривање и заштиту права грађана. Заштитник грађана овлашћен је и да Влади и Скупштини даје мишљења о прописима док су у припреми.

Мишљења и препоруке Заштитника грађана нису правно обавезујући, а поступак пред Заштитником грађана није поступак по правном леку. Посао Заштитника грађана није да принуди, већ да, снагом аргумената, али и ауторитетом и угледом, увери у неопходност отклањања пропуста и промене начина рада. Органи управе имају законску обавезу да сарађују са Заштитником грађана, омогуће му приступ својим просторијама и ставе на располагање све податке којима располажу, без обзира на степен тајности, када је то од интереса за поступак који се води.

Поред улоге у унапређивању рада органа управе, оваква овлашћења дају Заштитнику грађана значајну улогу у превенцији, откривању, спречавању и санкционисању корупције у органима управе.

Заштитника грађана бира Скупштина, већином гласова свих народних посланика, на предлог одбора надлежног за уставна питања. Заштитник грађана се бира на пет година и исто лице може бити највише два пута узастопно бирано на ову функцију. Заштитник грађана изабран је 23. јула 2007. године.

Закон прописује да Заштитник грађана има четири заменика. Закон захтева од Заштитника грађана да при преношењу овлашћења заменицима обезбеди специјализацију, нарочито у погледу заштите права лица лишених слободе, равноправности полова, права детета, права припадника националних мањина и права особа са инвалидитетом. Заменике Заштитника грађана такође бира Народна скупштина, већином од укупног броја посланика. Заменици Заштитника грађана изабрани су 7. октобра 2008. године, на предлог Заштитника грађана.

За обављање стручних и административних послова из делокруга Заштитника грађана образована је стручна служба. Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у стручној служби Заштитника грађана садржи радна места на положајима, извршилачка радна места и радна места на којима раде намештеници. Народна скупштина је дала сагласност на Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији који је, с обзиром на обим посла потврђен у пракси, минимум за ажуран и квалитетан рад ове институције. Иако овај правилник предвиђа 68 запослених, на дан 30. септембра 2009. године био је 51 запослени, од чега 37 жена (72,55%) и 14 мушкараца (27,45%).

Заштитнику грађана је распоређен пословни простор на привремено коришћење, који ни приближно не испуњава услове нужне за пријем грађана и рад државних службеника – за очување њиховог права на безбедност и приватност странака, здраве радне услове, достојанство органа. Средства за рад, посебно канцеларијски материјал, компјутери и други технички уређаји, углавном су обезбеђена преко надлежне заједничке службе државних органа, док је мањи број средстава за рад купљен из самосталних средстава Заштитника грађана.

Следећи табеларни прикази дају увид у активности Заштитника грађана и остварене контакте са грађанима – притужбе.

У свом раду Заштитник грађана остварује бројне контакте с грађанима, у којима они указују на разноврсне проблеме. Број контакта се у 2009. години отприлике удвостручио у односу на 2008. годину (Табела 1).

Табела 1.

Редн и број	ОСТВАРЕНИ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНИМА	КОНТАКТИ ГРАЂАНА СА	01.08.20 07.- 31.12.20 07.	01.01.20 08.- 31.12.20 08.	01.01.20 09.- 30.09.20 09.	01.09.20 09.- 30.09.20 09.
1.	Притужбе		407	1.030	1.275	133
2.	Примљено грађана на разговор			1.395	1.422	152
3.	Телефонски разговори с грађанима			2.232	3.852	417
4.	Разни електронски поднесци			89	724	127
	Укупно			4.746	7.273	829

Притужбе грађана

Један од основних задатака Заштитника грађана је да испитује да ли је неки орган управе или друга организација која врши јавна овлашћења законито и правилно решавала о неком праву или интересу грађана. Заштитник грађана испитује случајеве кршења права на основу притужби грађана и по сопственој иницијативи. Заштитнику грађана може да се обрати свако ко сматра да неки орган управе или друга организација примењују или не примењују прописе Републике Србије на његову штету.

Грађани у притужбама упућеним Заштитнику грађана указују некад само на један проблем, а много чешће на више проблема у вези са незаконитим и/или неправилним поступањем органа управе према њима (Табела 2).

Табела 2.

Редни број	ПОСТУПАЊЕ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА ПО ПРИМЉЕНИМ ПРИТУЖБАМА	01.08.2007. -31.12.2007.	01.01.2008. -31.12.2008.	01.01.2009. -30.09.2009.	01.09.2009. -30.09.2009.
1.	Одбачене	303	564	247	31
2.	Одбијене као неосноване	27	125	61	16
3.	Притужиоци одустали од притужбе	8	18	17	1
4.	Обустављен поступак - орган управе отклонио недостатак у раду	27	63	30	3
5.	Препоруке	/*	14	18	2
6.	Мишљења	/	/	6	2
7.	У раду	34	246	896	78
	Укупно	407	1.030	1.275	133

* На основу притужби из 2007. године, Заштитник грађана је упутио 8 препорука, од чега 7 у 2008. и 1 у 2009. години, и у табели су исказане према години упућивања, тј у 2008. и 2009.

Препоруке Заштитника грађана

Након утврђивања свих релевантних чињеница и околности, Заштитник грађана или обавештава подносиоца да се притужба одбија јер је неоснована или утврђује да су постојали недостаци у раду органа управе и упућује препоруку органу о томе како би уочени недостатак требало отклонити.

Табела 3.

Редни број	УПУЋЕНЕ ПРЕПОРУКЕ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА	01.08.2007. -31.12.2007.	01.01.2008. -31.12.2008.	01.01.2009. -30.09.2009.	01.09.2009. -30.09.2009.
1.	Препоруке на основу притужби грађана	/	14	18	2
2.	Препоруке по сопственој иницијативи	/	2	10	/
	Укупно	/	16	28	2

Мишљења Заштитника грађана

Поред права на покретање и вођење поступка, Заштитник грађана има право да - пружањем добрих услуга, посредовањем и давањем савета и мишљења о питањима из своје надлежности - делује превентивно, са циљем унапређења рада органа управе и унапређења заштите људских слобода и права. Такође, Заштитник грађана је овлашћен да у поступку припреме прописа даје мишљење Влади и Скупштини на предлоге закона и других прописа, ако се њима уређују питања која су од значаја за заштиту права грађана (Табела 4).

Табела 4.

Редни број	МИШЉЕЊА ГРАЂАНА	ЗАШТИТНИКА	01.08.2007. 31.12.2007.	01.01.2008. 31.12.2008.	01.01.2009. 30.09.2009.	01.09.2009. 30.09.2009.
1.	Мишљења на основу притужби		/	/	6	/
2.	Мишљења по сопственој иницијативи		/	2	4	2
	Укупно		/	2	10	2

Законске иницијативе Заштитника грађана

Заштитник грађана има право предлагања закона из своје надлежности, као и право да Влади, односно Скупштини, поднесе иницијативу за измену или допуна закона и других прописа и општих аката, ако сматра да до повреде права грађана долази због недостатака у прописима, као и да иницира доношење нових закона, других прописа и општих аката, када сматра да је то од значаја за остваривање и заштиту права грађана. Такође, Заштитник грађана је овлашћен да покрене поступак пред Уставним судом за оцену уставности и законитости закона, других прописа и општих аката.

Заштитник грађана је покренуо 12 законских иницијатива, од чега 11 за доношење, односно измене и допуне закона и других прописа, и један поступак пред Уставним судом. Иницијативе за доношење, односно измене и допуне закона и других прописа покренуте су за: 1) Закон о основама уређења служби безбедности Републике Србије, 2) Закон о државним службеницима, 3) подзаконски акт којим би се уредило распоређивање службених аутомобила Републике Србије, 4) Пословник о раду Народне скупштине, 5) Закон о заштити података о личности, 6) Уредбу о националним спортским наградама и признањима, 7) Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја, 8) Кривични законик, 9) Закон о основама система образовања и васпитања, 10) Закон о финансијској подршци породици са децом и 11) Закон о играма на срећу. Такође, Заштитник грађана је покренуо један поступак пред Уставним судом за оцену уставности, и то Закона о изменама и допунама Закона о јавном информисању (Табела 5).

Табела 5.

Редн и број	ИНИЦИЈАТИВЕ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА ЗА ИЗМЕНУ ПРОПИСА И ОЦЕНУ УСТАВНОСТИ	01.08.2007. 31.12.2007.	01.01.2008. 31.12.2008.	01.1.2009. 30.09.2009.	01.09.2009. 30.09.2009.
1.	Иницијативе за измену закона и других прописа	1	4	6	/
2.	Предлог за оцену уставности	/	/	1	1
	Укупно:	1	4	7	1

Ради остварења и заштите интереса јавности да зна и остварења слободног демократског поретка и отвореног друштва, крајем 2004. године донет је **Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја**, а крајем 2008. и **Закон о заштити података о личности**. Како би се обезбедило остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја којима

располажу органи јавне власти, Законом је установљен *Повереник* за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, као самосталан државни орган, независан у обављању своје надлежности. Поред основних дефиниција и садржине права на приступ информацијама од јавног значаја, законом је уређен поступак остваривања права, обавезе органа јавне власти у погледу пружања информација и на проактивној основи, услови под којима се право може искључити или ограничити, избор, положај и надлежности Повереника, мере за унапређивање јавности рада органа власти, као и казнене одредбе. У складу са одредбама Закона, Народна скупштина је крајем 2004. изабрала Повереника за информације од јавног значаја. Од 1. јануара 2009. године Повереник је надлежан и за област заштите података о личности.

Скупштина је 11. децембра 2009. усвојила **Закон о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама**, који између осталог предвиђа да се надлежност над спровођењем закона повери Министарству за државну управу у локалну самоуправу. Очекује се да ће овакво решење отклонити недостатак у погледу спровођења одређених одредби закона, које је до тада било у надлежности Министарства културе. У овом закону, постоји основ да Влада донесе подзаконски акт којим би се уредио поступак извршења одлука Повереника, као и основ за измену Упутства за објављивање информатора о раду државног органа („Службени гласник РС“, број 57/05).

Од посебног значаја за модернизацију државне управе је увођење електронског пословања и електронског потписа у рад органа државне управе. **Законом о електронском потпису** који је усвојен 2004, као и **Законом о електронском документу** који је усвојен 2009. године, уређује се употреба електронског потписа у правним пословима и другим правним радњама, пословању, као и права, обавезе и одговорности у вези са електронским сертификатима. Надзор над радом сертификационих тела на пословима прикупљања, коришћења и заштите личних података корисника врше органи одређени законом и другим прописима којима се уређује заштита личних података. Министарство за државну управу и локалну самоуправу је у мају 2009. године образовало посебну радну групу за успостављање правног оквира за развој електронске управе, са задатком да сагледа обим и предложи промене прописа који ће омогућити примену Закона о електронском потпису у раду органа државне управе и предложи програм успостављања правног оквира за е-управу.

Приоритети из **Европског партнерства** („Службени лист Европске уније“, број L80 од 19.03.2008), који су у надлежности МДУЛС.

Даље улагање напора за спровођење реформе државне управе и обезбеђивање транспарентног запошљавања и напредовања, али и професионалности и одговорности.

Након усвајања предвиђеног законодавства у области службеничког система, државне управе, али и децентрализације, реформа државне управе у Србији се наставља активностима које треба да омогуће пуну примену основних принципа дефинисаних Стратегијом реформе државне управе у Републици Србији. Завршена је друга фаза пројекта „Подршка Стратегији реформе државне управе у Србији“, који је МДУЛС спровео у сарадњи са Програмом за развој Уједињених нација – UNDP (30.10.2009). У оквиру овог пројекта извршена је ревизија Акционог плана за спровођење реформе државне управе, како би се он прилагодио новим потребама у даљем току реформе. Тај пројекат предвидео је и додатну популаризацију реформе државне управе, као и активности усмерене ка

рационализацији државне управе кроз спровођење анализа организационе структуре МДУЛС-а и још једно пилот министарство. Пројекат је финансиран донацијом Шведске агенције за сарадњу у међународном развоју и британског Департмана за међународни развој, а буџет износи 1,85 милиона евра.

Пројектима Службе за управљање кадровима „Унапређење процеса одабира кадрова у органима државне управе“, који финансијски подржава Министарство спољних послова Краљевине Норвешке и „DIAL-cb“ Европске агенције за реконструкцију допринеће се унапређењу одабира кадрова у државној управи. Транспарентност запошљавања и напредовања омогућени су Законом о државним службеницима, који је детаљно прописао процедуру запошљавања у државној управи, као и предуслове за напредовање. Знатно је смањена маргина арбитрарног одлучивања руководиоца, будући да свакој одлуци у вези са запошљавањем и напредовањем мора да претходи провера законом прописаних критеријума. Професионалност се повећава како деполитизацијом државне управе, која је садржана у Закону о државним службеницима, тако и развојем систематске обуке државних службеника, која је омогућена формирањем Службе за управљање кадровима.

Нови Акциони план за реформу државне управе, који је Влада усвојила у јулу 2009. године, има као приоритете наставак примене Закона о државној управи и државним службеницима, јачање капацитета за обликовање политика и координацију рада управа на локалном нивоу, спровођење уставне одредбе о децентрализацији, као и наставак активности у спровођењу већег броја програма и пројеката подршке локалним властима у вези са обучавањем запослених у општинским управама. Наредне активности МДУЛС-а односе се на израду закона у области локалне самоуправе, пре свега припрема закона којима ће се регулисати права и обавезе запослених у управама јединица локалне самоуправе на сличан начин на који је то уређено за државне службенике на централном нивоу.

Новим акционим планом за спровођење реформе државне управе предвиђено је унапређење контролних механизма рада органа државне управе. Тиме су побољшани услови за повећање ефикасности у раду органа државне управе, кроз пружање подршке развоју инспекцијског надзора, развоју система интерне финансијске контроле у јавном сектору, као и других облика надзора над радом органа државне управе.

Приоритети за 2010. годину:

Закон којим се уређују радни односи у јединицама локалне самоуправе;

Закон о платама запослених у јединицама локалне самоуправе;

Закон о инспекцијском надзору и

Закон о управној инспекцији.

Правни статус НВО и подстицање развоја организација цивилног друштва

Народна скупштина Републике Србије донела је 8. јула 2009. године Закон о удружењима („Службени гласник РС“, број 51/09), који је почео да се примењује 22. октобра 2009. године. Нови закон о удружењима усаглашен је са одредбама Устава Републике Србије и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, које је наша земља ратификовала децембра 2003. године. Усвајањем Закона о удружењима испуњена је једна од обавеза

Републике Србије преузетих приступањем у чланство Савета Европе (мишљење 239 Парламентарне скупштине Савета Европе) и као таква представља део укупних активности које треба да се реализују у процесу европских интеграција. Значајно је напоменути да је текст закона припремљен у сарадњи са радном групом невладиних организација састављеном од представника репрезентативног броја регистрованих удружења у Републици Србији, као и да рад на припреми овог закона представља пример успешне сарадње владиног и невладиног сектора у Републици Србији.

Закон о удружењима уређује на битно другачијим концепцијским основама уставом гарантовану слободу удруживања и представља добар правни оквир за оснивање, рад и деловање домаћих и страних удружења у Републици Србији. Такође, одредбе Закона у великој мери подстичу развој организација грађанског друштва у Србији, будући да је удружење дефинисано као добровољна и невладина, недобитна организација, заснована на слободи удруживања више физичких или правних лица, основана ради остваривања и унапређења одређеног заједничког или општег циља или интереса који нису забрањени Уставом или законом. У складу са Законом, донети су Правилник о садржини, начину уписа и вођења регистра удружења и Правилник о садржини и начину уписа и вођења регистра страних удружења.

Координациони механизам у процесу европских интеграција

Будући да Влада жели да убрза процес интеграције и да испуни циљеве постављене у Националној стратегији Србије за приступање Европској унији, тј. спремност за чланство 2012, Србија мора да наметне јак темпо у наредним фазама процеса, што подразумева пре свега успешно спровођење ССП, затим подношење захтева за чланство у Европској унији (што је и први формални корак ка добијању статуса кандидата), након чега следи обавеза одговарања на упитник Европске комисије. Након позитивног одговора Комисије на захтев за добијање формалног статуса кандидата - *Avis*, и његовог евентуалног одобравања, Србија ће бити у обавези да испуни захтеве који долазе са статусом кандидата за чланство, односно који произлазе из преговора о чланству.

Влада је - усвајањем Закључка и пратеће Информације о потреби формирања координационих тела у процесу приступања Србије Европској унији, као и доношењем Одлуке о оснивању Координационог тела за процес приступања Европској унији („Сл. гласник РС“, бр. 95/07) - образовала координациони механизам за процес приступања ЕУ и спровођење преузетих обавеза из процеса придруживања ЕУ.

Наведеним актима формирана су или редефинисана следећа тела са циљем остваривања потребног степена координације и контроле процеса:

- Координационо тело за процес приступања Европској унији (у даљем тексту: Координационо тело) - које разматра сва питања у вези са европским интеграцијама и координише рад органа државне управе. Чине га потпредседник Владе, министар спољних послова, министар унутрашњих послова, министар финансија, министар економије и регионалног развоја, министар правде, министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, министар трговине и услуга и директор Канцеларије за европске интеграције. Координационо тело подноси Влади извештај о свом раду сваких 90 дана;
- Стручна група Координационог тела (у даљем тексту: Стручна група) – којом руководи директор Канцеларије за европске интеграције и коју

- чине шефови радних група (подгрупа Стручне групе) за преговоре као главно тело за хоризонталну координацију процеса приступања;
- Подгрупе Стручне групе (35) - које ће заправо бити радне групе за преговоре као кључни механизам за координисање различитих области правних тековина ЕУ, чија се подела, надлежност и састав у основи подударају са преговарачким поглављима. Свака подгрупа је одговорна за усклађивање са правним тековинама ЕУ из одређеног поглавља;
 - Јединице за европске интеграције/контакт особе за европске интеграције, у ресорним министарствима и органима државне управе, који представљају координаторе и особе за контакт у својим органима у односу на Канцеларију.

Предлог ове структуре заснива се на одредбама Уредбе о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе („Службени гласник РС“, број 81/07 – пречишћени текст).

Одбор и пододбори (7) – За спровођење Споразума о стабилизацији и придруживању биће формиран Одбор и пододбори. Њих ће чинити представници Владе Србије и представници Европске уније, на паритетној основи. Копредседавајући пододбора биће по један представник Србије и Европске уније. Копредседавајући из Србије ће бити одговоран за координисање рада српског дела пододбора. У складу са одлуком о почетку примене Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима (ПС) од 1. јануара 2009, Влада Србије је 15. јануара 2009. прихватила Информацију о организацији рада тела за спровођење Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима (ПС) од стране Републике Србије и именовала копредседавајућег и секретара Одбора и копредседавајуће и секретаре пододбора.

У средишту координационог механизма, као централно координационо тело, налази се Канцеларија за европске интеграције. Канцеларија за европске интеграције је служба Владе. Положај и надлежности службе Владе наведени су у Уредби о службама Владе („Службени гласник РС“, број 75 од 26.08.2005). Служба Владе се оснива за обављање стручних, техничких послова или послова који су заједнички министарствима и посебним организацијама. Службу води директор службе, а може да је води и министар без портфеља. Канцеларију за европске интеграције води директор. Директора службе поставља Влада на пет година, на предлог председника Владе, односно генералног секретара. Директор службе је државни службеник на положају, чиме се испуњава један од основних принципа у раду државне управе о професионализацији и политичкој неутралности државних службеника у обављању послова државне управе. Директор службе има при вођењу службе иста овлашћења као и министар при вођењу министарства. Директор службе одговоран је Влади и председнику Владе.

Председник Владе је пренео потпредседнику Владе за европске интеграције овлашћења према служби чији му је директор одговоран, па и право на предлагање директора службе.

Оснивање и делокруг Канцеларије за европске интеграције дефинисани су Уредбом о оснивању Канцеларије за европске интеграције („Сл. гласник РС“, бр. 126/07 и 117/08). Делокруг Канцеларије за европске интеграције прописан је чланом 2. наведене уредбе, тако да гласи: „Канцеларија врши стручне,

административне и оперативне послове и послове за потребе Владе повезане са координацијом рада министарстава, посебних организација и служби Владе који се односе на: координацију, праћење и извештавање у вези са процесом придруживања и приступања Европској унији; координацију преговора са Европском унијом; координацију спровођења Споразума о стабилизацији и придруживању и рада заједничких тела основаних тим Споразумом; координацију припреме стратешких докумената у вези са процесом приступања Европској унији; координацију сарадње органа државне управе са Европском комисијом и другим стручним телима Европске уније, као и стручну и техничку сарадњу у процесу придруживања и приступања са државама чланицама, кандидатима и потенцијалним кандидатима, у сарадњи и уз обавештавање Министарства спољних послова; подстицање и праћење усклађивања прописа Републике Србије с прописима и стандардима Европске уније и обавештавање Европске уније и јавности о томе; помоћ министарствима и посебним организацијама у усклађивању прописа с прописима Европске уније; праћење извршавања обавеза које министарства и посебне организације имају у придруживању и приступању Европској унији; координацију превођења и припреме националне верзије прописа Европске уније и превода законодавства Републике Србије на један од званичних језика Европске уније; информисање јавности и промоцију активности у процесу придруживања и приступања Европској унији; сарадњу, посредством Министарства спољних послова, са Мисијом Републике Србије при Европској унији у процесу придруживања и приступања Европској унији; организацију обуке из области Европске уније у сарадњи са другим органима државне управе и службама Владе.

Канцеларија остварује сарадњу са Министарством спољних послова и другим надлежним органима државне управе у разматрању питања која се односе на дефинисање потреба и попуњавање стручног дела дипломатског кадра Мисије Републике Србије при Европској унији у свим фазама европских интеграција.

Канцеларија обавља и друге послове из области придруживања и приступања Европској унији које јој Влада повери.“

Канцеларија за европске интеграције прилагодила је своје унутрашње уређење и секторску организацију новом координационом механизму за приступање ЕУ, усвајањем новог Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места марта 2009. године, чиме је омогућена још ефикаснија и целисходнија координација приступања ЕУ.

У свом раду Канцеларија за европске интеграције руководи се принципима европског административног простора. У складу са принципима отворености и транспарентности, Канцеларија настоји да своје активности стави на увид и приближи најширим слојевима јавности. У овом тренутку Канцеларија сарађује са великим бројем невладиних организација, академских институција, као и представницима синдикалних и струковних организација.

Такође, у обављању послова европских интеграција, Канцеларија за европске интеграције сарађује и са Канцеларијом за европске послове Извршног већа Војводине. Ова канцеларија пружа значајан допринос у јачању капацитета покрајинских органа управе, креирању заједничких пројеката са регионалним и другим европским партнерима о питању коришћења претприступних фондова ЕУ и сарадњи са кључним европским и међународним институцијама у промовисању европских вредности.

С обзиром на чињеницу да процес европске интеграције одсликава реформске тежње Владе Републике Србије, Канцеларија је - са циљем постизања најширег друштвеног консензуса - настојала да институционализује такве тежње оснивањем Савета за европске интеграције. Савет је основан Одлуком о образовању Савета за европске интеграције („Сл. гласник РС“, бр. 14/2002, 42/2005 и 52 од 08.06.2007) и чине га сви министри, председник Одбора за европске интеграције Народне скупштине, саветник председника Републике, представник Извршног већа Аутономне Покрајине Војводина, национални координатор Регионалног савета за сарадњу, представници верских организација, представници националних савета националних мањина, представник Привредне коморе Србије, представник Српске академије наука и уметности, представници универзитета и научних института чији је оснивач Република, представници невладиних организација које се баве питањима европских интеграција, представници репрезентативних синдиката и удружења послодаваца основаних за територију Републике Србије и директор Канцеларије за европске интеграције. Задаци Савета су: праћење реализације стратегије приступања Републике Србије Европској унији; предлагање смерница са циљем унапређења процеса приступања Републике Србије Европској унији; предлагање мера за успостављање општег националног консензуса о процесу приступања Републике Србије Европској унији; обављање и других стручносаветодавних послова који повећавају ефикасност рада Владе и других државних органа у процесу приступања Европској унији.

Такође, у функцији унапређења процеса програмирања и коришћења ИПА средстава, Влада је почетком децембра 2007. године донела Одлуку о образовању Комисије за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 113/2007). Детаљније о Комисији и спровођењу финансијске помоћи ЕУ (ДИС) в. Поглавље 3.22. Регионална политика и координација структурних инструмената.

Локална самоуправа

У оквиру Стратегије реформе државне управе у Републици Србији, децентрализација је дефинисана као један од пет главних принципа. Сврха процеса децентрализације није у простом развлашћењу централних органа власти и у преношењу надлежности на локалне органе. Овај процес има свој смисао ако обезбеђује квалитетно задовољавање свакодневних потреба грађана, при чему је логично да те потребе најбоље могу да испуне локални органи власти, који су и најближи грађанима.

У складу са применом тог принципа, крајем 2007. донети су следећи закони из области локалне самоуправе и територијалне организације Републике Србије:

Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/07);

Закон о локалним изборима („Службени гласник РС“, број 129/07);

Закон о главном граду („Службени гласник РС“, број 129/07) и

Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, број 129/07).

У јулу 2009. године усвојен је Закон о комуналној полицији („Службени гласник РС“, број 51/09).

Систем локалне самоуправе у Републици Србији уређен је **Законом о локалној самоуправи**. Овим законом су на целовит и системски начин уређена питања која су од значаја за систем локалне самоуправе. Од посебне важности је чињеница да је овим законом утврђен широк спектар изворних надлежности јединица локалне самоуправе, чиме су створени услови за јачање процеса децентрализације. Закон, такође, омогућава да се вршење одређених послова државне управе законом повери свим или појединим јединицама локалне самоуправе. Систем, који је овим законом успостављен, у потпуности је усклађен са Европском повељом о локалној самоуправи, коју је Република Србија потписала и ратификовала.

Иначе, одредбама члана 190. Устава, утврђен је део послова које, у оквиру своје надлежности и преко својих органа, у складу са законом, врши општина, као основна јединица локалне самоуправе. Сложеност и значај послова који су набројани у ставу 1. овог члана, у тач. 1. до 7. опредељују, не само критеријуме за оснивање општина (што је превасходно питање територијалне организације), већ и принципе по којима ће бити организована власт у општини. Дакле, свака општина мора да је способна да обезбеди ефикасно и квалитетно обављање своје надлежности и да се стара о испуњавању најзначајнијих свакодневних потреба грађана. Ова околност битно утиче на формулисање свих института, који треба да омогуће да у општини локална власт све своје функције врши ефикасно, али и самостално. То значи, с друге стране, да се у значајној мери повећава одговорност локалних власти, јер, сагласно Уставу и закону, али и општеприхваћеним принципима и стандардима у области локалне самоуправе, право грађана на локалну самоуправу подлеже само надзору уставности и законитости.

Уставом Републике Србије утврђено је право грађана на локалну самоуправу, коју грађани остварују непосредно или преко својих слободно изабраних представника (члан 176. став 1. Устава). Према **Закону о локалним изборима**, чланове скупштина јединица локалне самоуправе грађани бирају на непосредним изборима, на мандат од четири године, а изборни систем је пропорционалан. Устав утврђује и нови систем у организацији власти на локалном нивоу, будући да скупштина сада представља највиши орган јединице локалне самоуправе (члан 180. став 1. Устава), а скупштина општине одлучује о избору извршних органа општине (члан 191. став 4. Устава). Стога је Закон о локалној самоуправи предвидео посредан начин избора извршних органа јединица локалне самоуправе. Циљ оваквог решења, које је потпуно у складу са Европском повељом о локалној самоуправи, је пре свега обезбеђивање стабилности власти на локалном нивоу. Документ Конгреса локалних и регионалних власти Савета Европе, који носи назив Препоруке 151 (2004) о предностима и недостацима директног избора локалних представника извршне власти у светлу принципа Европске повеље о локалној самоуправи, показује да је у 2004. већи број земаља чланица Савета Европе био опредељен за посредан начин избора извршног органа.

Доношењем **Закона о главном граду**, по први пут је положај главног града, као посебне јединице локалне самоуправе, уређен посебним законом, будући да нови Устав предвиђа такво решење. Устав, такође, наглашава посебан нормативни значај статута града Београда, што посредно значи да главни град има велику самосталност у нормативном уређењу сопственог положаја. Сходно томе, Београд има шире надлежности од свих осталих јединица локалне самоуправе, а круг послова ће се свакако додатно ширити доношењем посебних

закона у различитим областима. Као и код других јединица локалне самоуправе, одборници скупштине града бирају се на непосредним изборима, а извршне органе бира сама скупштина града. И Устав и Закон прописују да главни град има градске општине, које се организују ради ефикаснијег и економичнијег обављања одређених надлежности, али које нису јединице локалне самоуправе. Сва питања у вези са градским општинама детаљно се уређују Статутом града.

Према **Закону о територијалној организацији Републике Србије**, њу чине општине и градови, као територијалне јединице у којима се остварује локална самоуправа, град Београд, као посебна територијална јединица, и аутономне покрајине, као облик територијалне аутономије. Према овом закону, Република Србија има 150 општина, 23 града и град Београд. То значи да је 19 некадашњих општина добило статус града, будући да су по свом укупном потенцијалу и постојећим капацитетима од великог значаја за развој ширег подручја око своје територије. Повећање броја градова, који према новим уставним решењима могу да имају нове и веће надлежности у односу на општине, може значајно да помогне равномерном регионалном развоју земље. Новина у овом закону је и увођење обавезног саветодавног референдума пре сваке измене територије једне општине, на којем се изјашњавају становници територије на коју се односе предложене измене.

Законом о комуналној полицији предвиђено је образовање комуналне полиције у градовима. Улога комуналне полиције је да обавља одређене комуналнополицијске послове којима се извршавају Уставом и законом утврђене надлежности градова и града Београда и обезбеђује неометано обављање послова из градске надлежности. Увођење комуналне полиције у градовима прати савремене тенденције које наглашавају нову улогу и одговорност градова (и других локалних заједница) у одржавању реда и јачању њиховог партнерства са полицијом. Увођењем комуналне полиције доприноси се отклањању слабости у извршавању надлежности градова. На тај начин се омогућава градовима да, у сарадњи са полицијом и другим субјектима, преузму и реализују сопствени део одговорности за комунални и други градски ред, а тиме и за безбедан и миран живот својих становника.

Приоритети за 2010. годину:

1. Закон о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи;
2. Закон о избору одборника (чија се суштина односи на измене изборног система, односно изборне процедуре утврђене важећим Законом о локалним изборима) и
3. Закон о референдуму и грађанској иницијативи (којим ће се променити начин и поступак непосредног изјашњавања и одлучивања грађана у поступку остваривања права у локалној самоуправи).

1.1.5. Изборни систем

Закон о избору народних посланика („Службени гласник РС“, бр. 35/00, 69/02, 57/03, 72/03, 18/04, 85/05, 101/05 и 109/06) предвиђа пропорционални изборни систем.

Грађани бирају посланике на основу слободног, општег, једнаког и непосредног изборног права, тајним гласањем.

Народна скупштина Републике Србије има 250 посланика, који се бирају на четири године. Посланици се бирају у Републици Србији, као једној изборној јединици, на основу листа политичких странака, страначких коалиција, других политичких организација и листа које предложи групе грађана. Посланички мандати расподељују се сразмерно броју добијених гласова.

Изборно право у смислу Закона обухвата право грађана да на начин и по поступку који је утврђен Законом: бирају и буду бирани; кандидују и буду кандидовани, одлучују о предложеним кандидатима и изборним листама; да кандидатима јавно постављају питања; да буду правремено, истинито, потпуно и објективно обавештени о програмима и активностима подносилаца изборних листа и о кандидатима са тих листа, као и да располажу другим правима која су предвиђена овим законом.

У Републици Србији се води општи бирачки списак по општинама, као део јединственог, повезаног система. Измене у бирачком списку на подручју општине води општинска управа као поверени посао.

Органи за спровођење избора су самостални и независни у раду и раде на основу закона и прописа донетих на основу закона. Органи су Републичка изборна комисија и бирачки одбори. Републичку изборну комисију у сталном саставу чине председник и шеснаест чланова које именује Народна скупштина Републике Србије на предлог посланичких група у Скупштини, а у проширеном саставу и по један представник подносилаца изборне листе. Бирачки одбор у сталном саставу чине: председник и најмање два члана, а у проширеном саставу и по један представник подносилаца изборне листе. Председник и чланови бирачког одбора имају заменике. Бирачки одбор непосредно спроводи гласање на бирачком месту, обезбеђује правилност и тајност гласања, утврђује резултате гласања на бирачком месту и обавља друге послове одређене Законом. Бирачки одбор се стара о одржавању реда на бирачком месту за време гласања. Ближа правила о раду бирачког одбора прописује Републичка изборна комисија.

Кандидате могу, под условима утврђеним Законом, предложити регистроване политичке странке, страначке коалиције и друге политичке организације, посебно или заједно, као и групе грађана.

На изборној листи, међу свака четири кандидата по редоследу на листи (прва четири места, друга четири места и тако до краја листе), мора да буде по један кандидат - припадник оног пола који је мање заступљен на листи, а укупно на изборној листи мора бити најмање 30% кандидата мање заступљеног пола на листи.

У расподели мандата учествују само изборне листе које су добиле најмање 5% гласова од укупног броја гласова бирача који су гласали у изборној јединици. Политичке странке националних мањина и коалиције политичких странака националних мањина учествују у расподели мандата и кад су добиле мање од 5% гласова од укупног броја бирача који су гласали.

Републичка изборна комисија расподељује мандате применом система највећег количника. Мандати се расподељују тако што се укупан број гласова који је добила свака поједина изборна листа подели бројевима од један до закључно са бројем 250. Добијени количници разврставају се по величини а у обзир се узима 250 највећих количника. Свака изборна листа добија онолико мандата колико тих количника на њу отпада.

Сваки бирач, кандидат за посланика и подносилац изборне листе има право на заштиту изборног права, по поступку утврђеном овим законом.

Основни текст важећег *Закона о избору народних посланика* („Службени гласник РС“, број 35/00) донела је Народна скупштина 2000. и на основу њега су спроведени избори за народне посланике који су одржани децембра 2000.

Током спровођења тих избора, као и наредних избора одржаних у децембру 2003, уочене су бројне слабости наведеног закона. Оне су се првенствено односиле на ускраћивање одређеним категоријама бирача могућности да гласају – дакле, могућности да остваре своје Уставом зајамчено право (бирачи у иностранству, немоћна и хендикепирана лица, лица на издржавању заводске санкције или мере притвора). Затим, на застарели начин вођења бирачких спискова који није омогућавао њихову ажурност и тачност, отежан рад органа за спровођење избора који се одвијао само на релацији Републичка изборна комисија – бирачки одбори и штuru регулативу о медијском представљању учесника на изборима и др. Свему овоме може се додати и непостојање посебних правила о учешћу у расподели мандата политичких организација и група грађана које на изборима репрезентују припаднике националних мањина.

Један део уочених слабости отклоњен је **Законом о изменама и допунама Закона о избору народних посланика** („Службени гласник РС“, број 18/04). Наведеним законом установљено је бирачко право и посебан поступак евидентирања и гласања бирача у иностранству и омогућено остваривање бирачког права ван бирачких места лицима која су немоћна или хендикепирана, као и гласање лица која се налазе на издржавању заводске санкције и мере притвора. Затим, проширене су могућности за остваривање увида и подношења захтева за измене у бирачком списку и укинута елиминаторни цензус за политичке организације и групе грађана које репрезентују припаднике националних мањина.

Скупштина је 11. децембра 2009. године усвојила **Закон о јединственом бирачком списку**.

Планиране активности на даљем унапређењу изборног законодавства исказане су у делу који садржи приоритете за наредни период.

Председник Републике

Законом о избору председника Републике утврђено је да се председник Републике бира на основу општег и једнаког изборног права на слободним и непосредним изборима, тајним и личним гласањем.

Председник Републике бира се на пет година.

Са циљем стварања институционалног предуслова за делотворно спровођење Закона о финансирању политичких странака, донет је Закон о Агенцији за борбу против корупције (2008). Агенција је, између осталог, надлежна за надзор над спровођењем Стратегије за борбу против корупције, Акционог плана и секторских акционих планова, питања сукоба интереса и контроле финансирања политичких странака. Парламент је донео Закон о изменама и допунама Закона о финансирању политичких странака (2008).

Реформа изборног законодавства

Циљ предстојеће реформе изборног законодавства је да се унапреде изборни систем и изборна администрација, да се отклоне слабости постојећег изборног система и подигне демократски капацитет политичких институција у нашем политичком систему (директнији однос грађана и изабраних лица и професионализација изборног процеса).

Народна скупштина Републике Србије донела је 12. маја 2009. године **Закон о политичким странкама** („Службени гласник РС“, број 36/09), који је почео да се примењује 23. јула 2009. године и који уређује Уставом гарантовану слободу политичког удруживања у складу с међународним актима и усвојеним стандардима. Овим законом уређује се оснивање и правни положај политичких странака, упис и брисање из регистра, престанак политичких странака и друга питања значајна за рад политичких странака. Законом се дефинише појам политичке странке националне мањине, којим се спроводе позитивне мере државе према припадницима националних мањина и у складу са уставним начелима за заштиту националних мањина (за оснивање политичке странке националне мањине законом је предвиђен мањи број оснивача потребних за оснивање политичке странке). Рок од шест месеци од почетка примене закона за тзв. „пререгистрацију“ политичких организација утврдиће тачан број субјеката на који се Закон односи, а политичкој странци дати легитимност која је, сагласно Кодексу добре праксе за политичке странке, од крајње важности за легитимност и стварање поверења у политички живот уопште. Уз наведено, стварају се и неке друге могућности, нпр. да држава уреди боља правила за финансирање политичких странака и њихових изборних кампања и сл.

У складу са Законом, донет је Правилник о начину уписа и вођења Регистра политичких странака („Службени гласник РС“, број 51/09).

У оквиру реформе изборног законодавства, у Министарству за државну управу и локалну самоуправу припремљени су нацрти закона о избору одборника и закона о државној изборној комисији.

Нацрт закона о избору одборника

Суштинске измене односе се на изборни систем, односно изборну процедуру, па је, у том смислу, предвиђена комбинација пропорционалног изборног система (примењује се приликом претварања укупног броја добијених гласова једне изборне листе у број мандата које листа по том основу добија) и већинског система (примењује се приликом додељивања мандата кандидатима са те изборне листе). Тиме се у много већој мери поштује воља бирача и јача репрезентативност локалне скупштине. Грађани одлучују ко ће бити њихови представници у локалној скупштини, а не странке. Бирачи тако гласају за појединачне кандидате за одборнике, што доводи до директног контакта одборника и бирача. Обавезе странака националних мањина и коалиција политичких странака националних мањина су битно умањене, како у погледу броја прикупљених потписа подршке по једном кандидату, тако и по броју предложених кандидата у односу на укупан број изборних јединица. Такође је уређен начин на који се утврђује положај странке националних мањина и ко може да чини њихову коалицију.

Једна од најбитнијих новина предложеног закона односи се на поступак кандидовања. Изборну листу подносиоца чине сви његови кандидати по утврђеним изборним јединицама. Избори се спроводе тако што бирач гласа за само једног кандидата од оних који су предложени у тој изборној јединици. Свакој изборној јединици припада број мандата сразмеран укупном броју гласова, а изборна комисија их расподељује применом система највећег количника. Новина је то што по завршетку избора о додели мандата не одлучују подносиоци изборних листа, већ мандати припадају кандидатима са највећим процентом освојених гласова. Дакле, грађани непосредно гласају за кандидате у изборним јединицама: представник грађана у локалној скупштини биће онај ко добије највише гласова. Не гласа се за листу. Циљ промене начина избора одборника је да се ојача веза одборника и грађана, а да се умањи превелики утицај политичких странака на локалне парламенте. На овај начин се персонализује одговорност (одборника). Што се тиче органа за спровођење избора – новина је да су послови изборне комисије прилагођени специфичностима предложеног комбинованог изборног система. Изборни спорови су у надлежности Управног суда. Такође, новина је и у односу између изборне комисије јединице локалне самоуправе и Државне изборне комисије.

Осим нових решења која се тичу изборне процедуре, један број одредаба имају за циљ да отклоне неке дилеме у досадашњој примени важећег Закона. Детаљније су регулисани рокови и процедура по којој скупштина и судови поступају приликом одлучивања о потврђивању и престанку мандата одборника.

Усвајање овог закона очекује се 2010. године.

Нацрт закона о Државној изборној комисији

Предложени Нацрт закона концептуално напушта досадашње решење формирања највишег изборног органа као органа који је састављен од представника странака које учествују у изборима.

Новина се састоји у успостављању независног и самосталног државног органа за спровођење избора, ослобођеног утицаја политичких партија. Да би се обезбедила већа демократичност избора, чланови државне изборне комисије треба да буду стручњаци за изборне процесе који у свом раду неће бити подложни политичким утицајима. Централну улогу у избору кандидата за чланове комисије има кандидациона комисија састављена из реда 11 истакнутих стручњака, која непосредно спроводи изборни поступак. Чланове кандидационе комисије именује министар надлежан за управу. Предлог кандидационе комисије он доставља Влади, а Влада га упућује Народној скупштини, која бира чланове државне изборне комисије.

Спречавање политичких и других утицаја на рад Комисије обезбеђује се на више начина, правилима о неспојивости функције: чланови државне изборне комисије не могу учествовати у страначким активностима и изборним промоцијама, нити водити кампању за или против кандидата, односно изборних листа или кампању за или против доношења одређене одлуке о којој грађани одлучују на референдуму.

1.1.6. Систем правосуђа

(Видети и тачку 3.23.1)

Стање

Устав Републике Србије у члановима 142. до 152. уређује судове и положај судија у Републици Србији. Правосудни систем регулишу следећи закони: Закон о Уставном суду („Службени гласник РС“, број 109/07), Закон о Правосудној академији (усвојен 11. децембра 2009), као и сет правосудних закона, усвојених у Народној скупштини Републике Србије 22. децембра 2008. године, који обухвата следеће законе: Закон о Високом савету судства („Сл. гласник РС“, бр. 116/2008), Закон о судијама („Сл. гласник РС“, бр. 116/2008) и Закон о допунама Закона о судијама од 11. децембра 2009, Закон о уређењу судова („Сл. гласник РС“, бр. 116/2008) и Закон о изменама и допунама Закона о уређењу судова од 11. децембра 2009, Закон о Државном већу тужилаца („Сл. гласник РС“, бр. 116/2008), Закон о јавном тужилаштву („Сл. гласник РС“, бр. 116/2008) и Закон о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву од 11. децембра 2009, Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Сл. гласник РС“, бр. 116/2008), Закон о изменама и допунама Закона о прекршајима („Сл. гласник РС“, бр. 101/2005 и 116/2008).

Закон о Уставном суду („Службени гласник РС“, број 109/07) ступио је на снагу 6. децембра 2007. Овим законом уређују се организација Уставног суда, поступак пред Уставним судом и правно дејство његових одлука.

Сетом правосудних закона уређује се правосудна мрежа на потпуно нови начин, са новим институцијама које гарантују независност и бројним механизмима који ће омогућити већу ефикасност и боље функционисање система. Доношење јединственог пакета закона о правосуђу је од изузетног значаја за реформу правосуђа, пре свега из разлога успостављања нових правосудних институција (Врховни касациони суд, апелациони судови, Управни суд), које ће значајно допринети унапређењу ефикасности и растерећењу постојеће мреже судова, као и успостављање Високог савета судства и Државног већа тужилаца. Оснивање административних канцеларија, које подржавају рад Високог савета судства и Државног већа тужилаца, је од великог значаја за њихов адекватан и успешан рад. Новим законима предвиђено је и успостављање независног правосудног буџета а, у складу са експертизом Венецијанске комисије, израђени су јасни и мерљиви критеријуми за избор, напредовање, дисциплински поступак и разрешење судија и тужилаца, којима се руководе Високи савет судства и Државно веће тужилаца приликом вредновања рада судија и тужилаца.

Народна скупштина усвојила је 25. маја 2006. Националну стратегију реформе правосуђа. Влада је усвојила Акциони план за спровођење Стратегије у јулу 2006. Национална стратегија има основни циљ да се - успостављањем владавине права и правне сигурности, кроз реформу судских органа и правосуђа у целини - очува и ојача поверење грађана у правосудни систем Републике Србије и оствари даљи напредак у процесу приближавања Европској унији. Према Националној стратегији реформе правосуђа, остварење делотворног правосуђа заснива се на четири кључна начела: независност, транспарентност, одговорност и ефикасност.

НЕЗАВИСНОСТ	ТРАНСПАРЕНТНОСТ	ОДГОВОРНОСТ	ЕФИКАСНОСТ
Независно управљање	Отворени процес избора, напредовања, одговорности и престанка судијске функције	Јасни стандарди за оцену успешности вршења судијске функције и резултата рада	Бољи приступ правосуђу
Независан буџетски орган	Одговарајући приступ информацијама из судских евиденција и поступака	Делотворно управљање предметима	Стандардизовани систем обуке и стручног усавршавања запослених
Независно утврђивање општег оквира и унутрашњег уређења и рада судова	Унапређени однос са јавношћу и учешће јавности	Делотворно коришћење ресурса у судству и тужилаштву	Модерна мрежа судова

Националном стратегијом одређен је период од шест година (2006-2012) за спровођење реформских циљева и успостављање правосудног система који ће одговорити потребама нових друштвених вредности.

Стратегија реформе система извршења заводских санкција донета је 2005. године. Основни задатак Стратегије је хумано извршење санкција, са циљем заштите грађана и смањења стопе поврата, као и промовисање алтернативних облика кажњавања. Управа за извршење заводских санкција је у периоду од 2005. до данас остварила приоритете који се односе на усклађивање законодавног оквира са међународним стандардима, стварање организационих претпоставки за извршење алтернативних санкција, обуку и стручно усавршавање запослених, изградњу посебног објекта за извршење казне затвора са елементом организованог криминала, нови приступ третману осуђених и индивидуализацији програма поступања, остваривање и заштиту права осуђених лица, посебне програме за малолетне учиниоце кривичних дела, побољшање здравствене заштите и услова у затворима.

Системски закони у кривичноправној и грађанскоправној области су: Кривични законик („Службени гласник РС“, бр. 85/2005, 88/2005 - испр, 107/2005 - испр. и 72/2009), Законик о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 70/2001 и 68/2002 и „Службени гласник РС“, бр. 58/2004, 85/2005, 115/2005, 85/2005 - др. закон, 49/2007, 20/2009 - др. закон и 72/2009), Закон о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС“, број 85/2005 и 72/2009), Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Службени гласник РС“, број 85/05), Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала („Службени гласник РС“, бр. 72/2009), Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела („Службени гласник РС“, бр. 42/2002, 27/2003, 39/2003, 67/2003,

29/2004, 58/2004 - др. закон, 45/2005, 61/2005 и 72/2009), Закон о сарадњи са Међународним кривичним судом („Службени гласник РС“ број 72/09), Закон о прекршајима („Службени гласник РС“, број 101/05 и 116/08), Закон о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 125/04), Закон о извршном поступку („Службени гласник РС“, број 125/04) као и Закон о посредовању - медијацији („Службени гласник РС“, број 18/05).

Приоритети за 2010, 2011. и 2012. годину

Законодавство

Кривично и грађанско право

У 2010. години планирано је усвајање следећих закона:

Закон о изменама и допунама Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, Закон о изменама и допунама Закона о парничном поступку, Закон о изменама и допунама Закона о извршном поступку, Закон о изменама и допунама Закона о посредовању - медијацији, Закон о изменама и допунама Закона о условима за обављање послова вештачења, Закон о адвокатури, Закон о јавном бележништву, Закон о правосудном испиту, Закон о бесплатној правној помоћи.

Јавно бележништво: видети тачку 3.23.1.

Решавање заосталих предмета: видети тачку 3.23.1.

Спровођење судских одлука: видети тачку 3.23.1..

Медијација: видети тачку 3.23.1.

Институције

За успостављање правне државе и владавине права потребан је поуздан, ажуран и модеран начин вођења судске статистике и управљања предметима (ПЕП), као и доступност релевантних информација о раду судова и судској пракси на интернет страницама. Из тог разлога Министарство правде улаже посебне напоре и значајна финансијска средства у унапређење информационих технологија на свим нивоима система (ПЕП), до пуне аутоматизације и модернизације рада правосудних органа, Министарства правде и Управе за извршење заводских санкција, а на основу искустава успешне имплементације програма СЕНА и ЛИБРА на осмишљен, интегрисан и економичан начин. Овај систем биће потпуно успостављен и функционалан до краја 2012. године, али ће његова прва генерација бити израђена и пуштена у рад у судовима опште надлежности до краја 2010. Напомињемо да је од краја 2008. године аутоматизован комплетан систем трговинских судова, као судова посебне надлежности.

Високи савет судства: видети тачку 3.23.1.

Државно веће тужилаца: видети тачку 3.23.1.

Извршење кривичних санкција

Управа за извршење кривичних санкција функционише као јединствен систем. Окончана је реконструкција и изградња објеката, законски оквир се примењује у складу са европским стандардима, остварена је доступност информација и транспарентност у раду, функционише информациони систем, извршена је обука особља, реализују се програми третмана осуђених лица према специфичним потребама, извршавају се алтернативни облици кажњавања, постоји пробациони систем и постпенални прихват осуђених.

1.1.7. Политика борбе против корупције

Стање

Законодавни оквир

Национална стратегија за борбу против корупције утврђена је Одлуком коју је Народна скупштина, на иницијативу Министарства правде, усвојила децембра 2005. године. Стратегија је урађена у складу са чланом 5. Конвенције УН против корупције и у потпуности садржи елементе предвиђене Приручником УН за техничку примену Конвенције.

Сходно обавезама утврђеним у Одлуци, Влада Републике Србије је усвојила Акциони план за примену Националне стратегије за борбу против корупције у децембру 2006. године. Акциони план израђен је у оквиру Твининг пројекта, у сарадњи са Комисијом за спречавање корупције Републике Словеније. Акционим планом детаљно су разрађене препоруке из Стратегије, у погледу активности, рокова, надлежних органа, ризика и циљева. У току је ревизија Акционог плана за примену Стратегије у делу који се односи на активности и рокове за испуњење препорука из Стратегије.

Закон о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција („Службени гласник РС“ број 43/2004) усвојен је 2004. године.

Пакет антикорупцијских закона усвојен је 23. октобра 2008. године у Народној скупштини Републике Србије. Овај пакет обухвата: Закон о Агенцији за борбу против корупције („Сл. гласник РС“, бр. 97/2008), Закон о изменама и допунама Закона о финансирању политичких странака („Сл. гласник РС“, бр. 72/2003, 75/2003 - испр, 60/2009 - одлука УС и 97/2008), Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела („Сл. гласник РС“, бр. 97/2008), Закон о одговорности правних лица за кривична дела („Сл. гласник РС“, бр. 97/2008).

Закон о Агенцији за борбу против корупције ступио је на снагу 4. новембра 2008. године, чиме је омогућено успостављање нове институције РС за борбу против корупције. Закон је израђен у складу са међународним стандардима, а пре свега са чланом 6. Конвенције УН против корупције и одређеним препорукама GRECO о агенцији за борбу против корупције, и предвиђа агенцију као независни државни орган. Агенција има превентивну и оперативну надлежност у неколико области – решава о сукобу интереса функционера у Србији и контролише финансирање политичких странака, прати прописе у области спречавања корупције, предлаже измене и допуне закона и надзире спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, пратећег

акционог плана и секторских акционих планова, извршава међународне обавезе, даје смернице за израду планова интегритета и остварује сарадњу са свим државним и невладиним организацијама у Србији.

Законом су обухваћене три препоруке Групе држава за борбу против корупције које се односе на међународне стандарде у борби против корупције:

- дефиниција функционера је значајно проширена - функционер је свако изабрано, постављено или именовано лице у органе Републике Србије, аутономне покрајине, општине, града и Града Београда и органе јавних предузећа, установа и других организација чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, општина, град и Град Београд и друго лице које бира Народна скупштина;
- смањена је вредност поклона које функционер сме да прими - функционер не сме да задржи пригодни поклон чија вредност прелази 5% просечне месечне нето зараде у Републици Србији, односно пригодне поклоне примљене у току календарске године чија укупна вредност прелази износ од једне просечне месечне нето зараде у Србији;
- решено је питање преласка функционера из јавног у приватни сектор након престанка вршења јавне функције у складу са Конвенцијом УН. Функционер коме је престала јавна функција не може да заснује радни однос, односно пословну сарадњу са правним лицем, предузетником или међународном организацијом која обавља делатности у вези са функцијом коју је обављао - две године по престанку функције, осим по добијеној сагласности Агенције.

Унета је новина да је функционер дужан да врати имовинску корист коју је стекао вршењем друге функције супротно закону. Значајно су проширене одредбе које се односе на превентивну борбу против корупције, детаљније су регулисана питања сукоба интереса и пријема поклона, а проширене су и казнене одредбе. Закон предвиђа новину у нашем систему: планове интегритета. Ови планови представљају самоанализу државног органа о његовој подложности корупцији и обухватају мере које би требало предузети да би се смањили ризици корупције.

Агенција ове послове обавља преко два органа – Одбора Агенције и директора који руководи стручном службом. Одбор Агенције има 9 чланова, а законом је утврђено да они репрезентују све три гране власти (законодавну, извршну и судску), као и јавност (представнике медијских удружења и цивилног сектора). Одбор је изабран Одлуком Народне скупштине 15. априла 2009. године. Овај орган Агенције усвојио је правилник о свом раду и крајем маја 2009. године расписао јавни конкурс за избор директора и заменика директора Агенције, који су изабрани на седници Одбора 3. јула, те ступили на дужност 20. јула 2009. године.

Имајући у виду да је једна од надлежности Агенције решавање о сукобу интереса функционера, Закон о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција престаје да важи 1. јануара 2010. године, за када је предвиђен почетак функционисања Агенције за борбу против корупције у пуном капацитету.

Усвојени су сви међународни инструменти у области борбе против корупције које су донеле међународне организације чији је Србија члан:

- Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација против корупције („Службени лист СЦГ - Међународни уговори“, број 12/2005);

- Закон о потврђивању Кривичноправне конвенције о корупцији („Службени лист СРЈ - Међународни уговори“, број 2/2002. и „Службени лист СЦГ - Међународни уговори“, број 18/2005);
- Закон о потврђивању Додатног протокола уз Кривичноправну конвенцију о корупцији („Службени гласник РС - Међународни уговори“, број 102/2007) и
- Закон о потврђивању Грађанскоправне конвенције о корупцији („Службени гласник РС - Међународни уговори“, број 102/2007).

У оквиру пакета антикорупцијских закона који су усвојени 23. октобра 2008. године, усвојен је и Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела. Овај закон има за циљ да ојача ефикасност владиних тела у сузбијању и превенцији свих облика организованог криминала и корупције и предвиђа успостављање Дирекције за управљање одузетом имовином, као органа у саставу Министарства правде. Поред Дирекције, формирана је и Јединица за финансијске истраге у оквиру Министарства унутрашњих послова.

Свеобухватни систем контроле јавних финансија обрађен је у тачки 3.32. Финансијска контрола.

Институције

Влада Републике Србије образовала је јула 2006. године Комисију за примену Националне стратегије за борбу против корупције и препорука Групе држава за борбу против корупције (GRECO). Задаци Комисије су припрема Акционог плана за спровођење Стратегије и праћење његовог спровођења, као и праћење спровођења препорука GRECO. Комисија ће, почев од 1. јануара 2010. године, за када је предвиђен почетак функционисања Агенције за борбу против корупције у пуном капацитету, престати са радом.

Поред Комисије, државни органи који такође раде на спречавању и борби против корупције су: Дирекција за управљање одузетом имовином, Републичко јавно тужилаштво, Министарство унутрашњих послова, Повереник за информације од јавног значаја, Заштитник грађана, Државна ревизорска институција, Управа царина, Управа за јавне набавке, Управа за спречавање прања новца, Служба за управљање кадровима, Високи службенички савет, Правосудни центар. Улога ових институција је детаљније обрађена у тачки 3.23.2.

Приоритети за 2010, 2011. и 2012. годину (детаљније наведено у тачки 3.23.2)

Приоритети политике борбе против корупције за 2010. годину

Законодавни оквир

- Припрема за Трећи круг евалуације GRECO, који обухвата област финансирања политичких странака и усклађеност домаћег кривичноправног законодавства са Кривичноправном конвенцијом СЕ.
- Унапређење домаћег законског оквира са циљем унапређења борбе против корупције.

- У сарадњи са Агенцијом за борбу против корупције, током 2010. године извршиће се ревизија/ажурирање Акционог плана за примену Националне стратегије за борбу против корупције.

Институције

- Ефикасно функционисање Агенције за борбу против корупције и обезбеђивање услова за њен успешан рад и
- Даље јачање капацитета државних органа за борбу против корупције.

Приоритети политике борбе против корупције за 2011. годину

Законодавни оквир

- Подношење извештаја о испуњености препорука Трећег круга евалуације GRECO, који обухвата област финансирања политичких странака. усклађеност домаћег кривичноправног законодавства са Кривичноправном конвенцијом СЕ и
- Припрема за Четврти круг евалуације GRECO.

Институције

- Обезбеђивање услова за успешан рад Агенције за борбу против корупције и
- Даље јачање капацитета државних органа за борбу против корупције.

Приоритети политике борбе против корупције за 2012. годину

Законодавни оквир

- Континуиран рад на испуњавању препорука GRECO и MONEYVAL, као и усклађивање са *acquis communautaire*.

Институције

- Јачање капацитета државних органа за борбу против корупције.
- Унапређење интересорне сарадње.

Одузимање имовине у светлу борбе против организованог криминала и корупције: видети тачку 3.23.2.

1.1.8. Реформа одбране

Реформа одбране је једно од фундаменталних стратегијских опредељења Републике Србије. Она представља процес усклађивања система одбране са изазовима, ризицима и претњама безбедности, потребама грађана, могућностима Републике Србије, општеприхваћеним демократским стандардима и токовима безбедносног организовања савремених држава.

Кључне претпоставке за спровођење реформе одбране су: адекватан стратегијско-доктринарни и нормативно-правни оквир, одговарајући људски и материјални ресурси, транспарентност послова одбране, одговарајући цивилно-војни односи и подршка релевантних актера међународне заједнице.

Основни стратегијски циљеви реформе одбране су:

- изградња ефикасног и економски одрживог система одбране;
- изградња модерне, професионалне и ефикасне Војске Србије и
- демократска и цивилна контрола Војске Србије и осталих снага одбране.

У процесу креирања одговарајућег стратегијско-доктринарног и планског оквира за спровођење реформе одбране, у 2009. години усвојена су документа:

- Стратегија националне безбедности Републике Србије, која представља најважнији стратешки документ којим се утврђују основе политике безбедности у заштити националних интереса Републике Србије;
- Стратегија одбране Републике Србије, која представља основни стратешки документ којим се усмерава ангажовање ресурса одбране и развој нормативних, доктринарних и организационих решења система одбране Републике Србије и
- Стратегијски преглед одбране Републике Србије, који представља плански документ који дефинише динамику и садржаје реформи система одбране до 2012. године.

Опредељења садржана у стратегијским документима су у складу са спољнополитичком оријентацијом Републике Србије. Она у потпуности потврђују европску политичку, економску и безбедносну перспективу Републике Србије.

Са циљем методолошког употпуњавања доктринарног и планског оквира процеса реформи система одбране, урађени су нацрти следећих докумената:

- Доктрина Војске Србије, која представља основни доктринарни документ за организацију, припрему, употребу и обезбеђење Војске Србије, чије се усвајање очекује у наредном периоду;
- Дугорочни план развоја система одбране Републике Србије, који до 2020. године дефинише потребне способности Војске Србије, садржај и динамику организационих промена, развој људских и материјалних ресурса, финансирање и друга питања везана за функционисање система одбране у складу са мисијама и задацима, а чије се усвајање очекује до краја 2010. године и
- Средњорочни план и програм развоја система одбране, који представља свеобухватни документ заснован на анализи односа одбрамбених потреба и могућности, а односи се на све функције у систему за период 2010-2015. година. Усвајање се очекује до краја 2009. године.

Устав Републике Србије, као највиши правни акт, дефинисао је место и улогу Војске Србије. У децембру 2007. године Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о одбрани, Закон о Војсци Србије и Закон о основама уређења служби безбедности Републике Србије.

Током 2009. године из области одбране и безбедности усвојени су:

- **Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије;**
- **Закон о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији;**

- **Закон о цивилној служби;**
- **Закон о војној, радној и материјалној обавези;**
- **Закон о изменама и допунама Закона о одбрани и**
- **Закон о изменама и допунама Закона о Војсци Србије.**

Усвајањем ових закона створен је адекватан нормативно-правни оквир за наставак реформе система одбране и јачање механизма демократске и цивилне контроле Војске Србије.

Демократска и цивилна контрола Војске Србије, према одредбама Закона о одбрани, обухвата: контролу употребе и развоја Војске Србије, интерну и екстерну контролу трошкова за војне потребе, праћење стања и обавештавање јавности о стању припрема Војске Србије, обезбеђење слободног приступа информацијама од јавног значаја и утврђивање одговорности за вршење војних дужности у складу са законом.

Транспарентност у финансирању потреба одбране, према одредбама Закона о одбрани, посебно обухвата: предлагање, припреме, исказивање и контролу трошкова система одбране; приказивање циљева и задатака за које су неопходна одговарајућа средства; подношење извештаја о наменском трошењу тих средстава и сталну контролу трошкова система одбране.

Усвајањем закона у 2009. години створени су услови за увођење функције генералног инспектора за војне службе безбедности, односно војнополицијског инспектора за Војну полицију, у чијој надлежности је унутрашња контрола рада ових служби у погледу законитости примене прописаних овлашћења.

Организација Министарства одбране усклађена је са стандардима и организационим решењима примењеним у другим модерним државама. Генералштаб Војске Србије представља организациону јединицу Министарства одбране.

Са циљем што рационалнијег управљања системом одбране, организациона структура МО ће се даље дограђивати. У току је израда новог правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству одбране. Ради обједињавања расположивих капацитета заштите и спасавања, предвиђено је да, почев од 2010. године, послови цивилне заштите буду пренети у надлежност Министарства унутрашњих послова.

У функцији достизања потребних способности система одбране, посебна пажња се посвећује усавршавању кадра. Сходно томе, урађен је Програм управљања кадром у МО, који је у сагласности са опредељењима за професионализацију Војске Србије.

У 2009. години забележен је раст интересовања за школовање у војношколским установама и у току је поступак акредитације Војног универзитета као самосталне високошколске установе. Припадници МО и ВС упућују се на школовања и курсеве стручног усавршавања на којима стичу и развијају потребне способности, знања и вештине.

У оквиру научноистраживачке делатности, приоритет имају пројекти од значаја за развој, опремање и модернизацију Војске Србије. Увођење нових технологија представља неопходну потребу система одбране и стимулише његов даљи развој.

Инфраструктурни капацитети система одбране развијају се у складу са потребама одбране. Објекти и комплекси Неперспективни са становишта функционисања Војске Србије обухваћени су Мастер планом располагања

непокретностима на територији Републике Србије и планирана је њихова продаја. У току је реализација пројекта конверзије покретне војне имовине која представља вишак у систему одбране. Применом Система планирања, програмирања, буџетирања и извршења (ППБИ), створене су претпоставке које омогућавају знатно ефикасније управљање ресурсима одбране у наредном периоду.

Република Србија је спремна да - ангажовањем у активностима Европске безбедносне и одбрамбене политике, учешћем у НАТО програму Партнерство за мир, као и у оквиру регионалних иницијатива - јача сопствену безбедност и да дијалогом и сарадњом доприноси миру и стабилности. Кроз процес европских интеграција, Република Србија изражава спремност да изграђује капацитете и способности система националне безбедности и одбране у складу са стандардима и обавезама које произлазе из Европске безбедносне и одбрамбене политике. Ступање на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ омогућиће Републици Србији да интензивира дијалог са ЕУ и о питањима која се тичу безбедности и одбране.

У оквиру НАТО програма Партнерство за мир, Република Србија постепено испуњава преузете обавезе и развија сарадњу са осталим чланицама овог програма. У 2009. години усвојен је документ Процена PАРP која обухвата 19 циљева партнерства за Републику Србију. Планирано је да Република Србија до 2012. године припреми декларисане снаге за ангажовање у операцијама у оквиру Партнерства за мир.

Република Србија се залаже за интензивну политичко-војну сарадњу у региону југоисточне Европе и доприноси јачању стабилности и безбедности, учешћем у регионалним иницијативама: Процес сарадње у ЈИЕ (SEЕСP), Форум за помоћ земљама ЈИЕ (SEЕС), Регионални савет за сарадњу (RCC), у Конференцији начелника генералштабова балканских земаља, као и кроз Процес сарадње министара одбране земаља ЈИЕ (SEDM), чији је пуноправни члан постала на Министарској конференцији одржаној 21. октобра 2009. године у Софији.

Ради реализације циља реформе Војске Србије, дефинисана су следећа стратегијска опредељења:

- потпуна професионализација Војске Србије до 2011. године;
- стварање модерно организоване, наоружане, наменски припремљене и интероперабилне војске, оспособљене за реализовање додељених мисија и задатака и
- побољшање статуса и стандарда њених припадника.

У Стратегији одбране Републике Србије дефинисане су мисије Војске Србије:

- одбрана Републике Србије од оружаног угрожавања споља;
- учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету и
- подршка цивилним властима у супротстављању претњама безбедности.

Имајући у виду дефинисане мисије Војске, Центар за мировне операције Здружене оперативне команде Генералштаба Војске Србије интензивирао је активности ради припреме припадника Војске Србије за учешће у мултинационалним операцијама. Сходно томе, припадници МО и ВС учествују у мултинационалним операцијама Уједињених нација у ДР Конго, Либерiji и Обали Слоноваче, а од 2009. године и у Републици Чад.

Законом о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије нормативно се уређује наведена област у складу са интересима Републике Србије исказаним у стратегијским документима, са циљем очувања безбедности и мира у свету, као и пружања хуманитарне помоћи другим државама у кризним ситуацијама. Имајући у виду савремени карактер мултинационалних операција, овим законом омогућава се да у њима, поред припадника оружаних снага, учествују и друге државне институције.

Војска Србије учествује у мултинационалним војним вежбама на територији Републике Србије, као и на територијама држава чланица Партнерства за мир и НАТО.

Организационе промене у Војсци Србије, модернизација и опремање, усмерене су на одржавање и развој оперативних и функционалних способности, а реализоваће се у складу са савременим начелима организовања и функционисања војне организације и начелом финансијске одрживости.

Тежишни задаци реформе система одбране у наредном периоду биће усмерени ка:

- имплементацији стратегијских докумената и нормативно-правне регулативе;
- јачању демократске и цивилне контроле;
- успостављању нове организационе и функционалне структуре МО;
- модернизацији наоружања и војне опреме и даљој изградњи способности Војске;
- професионализацији Војске;
- достизању циљева партнерства;
- учешћу у мултинационалним операцијама;
- сертификацији Безбедносног споразума и отварању мисије у НАТО и
- побољшању статуса кадра.

Наставак процеса реформе система одбране и његово даље усклађивање са потребама, расположивим ресурсима и стандардима одбрамбеног организовања демократских држава представља важан сегмент европске спољнополитичке оријентације Републике Србије. Опредељење Владе Републике Србије да интензивира процес интеграције Републике Србије у Европску унију представља значајну претпоставку у дефинисању активности Министарства одбране у 2010. години.

Приоритети у 2010. години

- доградња организационе структуре МО и ГШ ВС;
- наставак процеса професионализације Војске Србије;
- увођење института генералног инспектора и војнополицијског инспектора и јачање контроле рада ВБА, ВОА и Војне полиције;
- стварање услова за почетак примене закљученог Споразума о безбедности информација са НАТО и отварање Мисије Републике Србије при НАТО;
- даље усклађивање прописа из области одбране са стандардима који се примењују у државама Европске уније;
- обезбеђење учешћа припадника МО и ВС у мултинационалним операцијама Уједињених нација у ДР Конго, Либерiji, Обали Слоноваче

- и Републици Чад и учешће у другим мултинационалним операцијама у складу са одлукама Народне скупштине Републике Србије;
- интегрисање система војног образовања у јединствени образовно-васпитни и научни систем Републике Србије и оснивање Универзитета одбране;
- реформа система војне, радне и материјалне обавезе;
- успостављање одрживог система пензијског, инвалидског и здравственог осигурања војних осигураника;
- уређење верске службе у Војсци Србије;
- адаптација, доградња, преуређење и изградња наменских објеката и
- увођење аутоматизованог пословног информационог система.

1.2. ЉУДСКА ПРАВА И ЗАШТИТА МАЊИНА

1.2.1. Поштовање међународних инструмената за заштиту људских права

Остварено у 2009. години

- Иницијални извештај о примени Међународне конвенције о укидању расне дискриминације - Влада Републике Србије усвојила у јулу 2009. године;
- Формирана радна група за израду Заједничког основног документа о Републици Србији - референтног документа који ће представљати саставни део свих периодичних извештаја о примени међународних уговора за заштиту људских права;
- Започета реформа система извештавања према основним међународним уговорима у области заштите људских права:

Одржана три округла стола на следеће теме: представљен Други периодични извештај о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима; разматран положај бранитеља људских права у Републици Србији; разматране закључне примедбе Комитета за социјална, економска и културна права у вези са Иницијалним извештајем о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима у Републици Србији;

Министарство за људска и мањинска права је 9. фебруара 2009. године потписало Меморандум о сарадњи са невладиним сектором;

Организована Конференција „Извештавање према уговорним телима Уједињених нација за надгледање спровођења међународних уговора за заштиту људских права“, 5. и 6. јуна 2009. године.

До сада су у односу на Републику Србију донете 34 пресуде Европског суда за људска права, којима се налажу различите индивидуалне и опште мере које је држава дужна да предузме. Заступник се, у сарадњи са другим надлежним органима, стара о извршавању ових мера и о томе извештава Комитет министара Савета Европе.

- Све одлуке Европског суда за људска права су преведене и објављене на сајту Европског суда за људска права, Министарства за људска и мањинска права и у „Службеном гласнику РС“;

- Објављена је књига „Одлуке и пресуде Европског суда за људска права донете у односу на Републику Србију II“, која је дистрибуирана свим државним органима;
- Сектор за заступање пред Европским судом за људска права Министарства за људска и мањинска права, у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Србији, Aire Centre из Лондона и Београдским центром за људска права, организовао је 15. октобра 2009. Округли сто на тему „Извршавање пресуда у породичним стварима“, који се надовезао на међународну конференцију на исту тему, коју је Министарство организовало у септембру 2008. године.

Делегација Саветодавног комитета Оквирне конвенције посетила је Србију у новембру 2008. године, а у јуну 2009. Републике Србија је добила Мишљење Саветодавног комитета о спровођењу Оквирне конвенције у Србији.

- Секретаријату Оквирне конвенције послати су 29. септембра 2009. године Коментари Републике Србије о Другом мишљењу Саветодавног комитета о спровођењу Оквирне конвенције у Србији.

Кључни приоритети

- Припрема одговора на Закључне примедбе Комитета против тортуре у вези са Иницијалним извештајем о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака, новембар 2009. године;
- Конференција „Индивидуалне представке уговорним телима Уједињених нација и извршење одлука уговорних тела у Републици Србији“, заказана за 15. децембар 2009. године;
- Припрема другог и трећег периодичног извештаја о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена - извештај треба доставити Комитету за елиминисање дискриминације жена у априлу 2010. године;
- Припрема другог периодичног извештаја о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима - извештај треба доставити Комитету за економска, социјална и културна права до краја јуна 2010. године;
- Представљање Комитету о правима детета Иницијалног извештаја о примени Факултативног протокола о учешћу деце у оружаним сукобима, уз Конвенцију о правима детета, и Факултативног протокола о продаји деце, дечјој проституцији и дечјој порнографији - мај/јуни 2010. године;
- Акциони план за примену Националног плана за спровођење циљева Алијансе цивилизација требало би да буде усвојен до краја 2009. године.

Испунити све обавезе које проистичу из чланства у Савету Европе (ПЕП)

Законодавство у области извршења кривичних санкција усклађено је са међународним стандардима. Управа за извршење кривичних санкција спроводи стандарде и препоруке Европског комитета за спречавање тортуре и нељудског или понижавајућег поступања и кажњавања и нова Европска затворска правила. У септембру 2009. године ступио је на снагу Закон о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС“ број 72/09).

Остваривање и заштита права осуђених лица

Постигнута је ефикаснија примена закона у пракси. Успостављен је систем заштите права осуђених лица, како у самом заводу, тако и у другостепеном поступку у коме, у оквиру надлежности прописаних законом, одлучује директор управе или министар правде. Важно је поменути функционисање система судске заштите, као независног облика контроле законитости коначних одлука којима је ограничено или повређено неко право осуђеног. Подизање нивоа заштите права осуђених лица обезбеђено је мониторингом затвора од стране домаћих и међународних организација, као и радом Заштитника грађана.

Обука и стручно оспособљавање запослених у Управи

Центар за обуку и стручно оспособљавање Управе за извршење кривичних санкција континуирано спроводи основне и специјалистичке курсеве, у складу са наставним планом и програмом, првенствено за приправнике и припаднике свих звања у служби за обезбеђење. У оквиру програма стручног усавршавања Центра, поред службе за обезбеђење, обухваћени су и представници осталих служби у Управи, према конкретним потребама установа.

Извршење алтернативних санкција

У новије време јавља се тенденција хуманизације пеналне праксе и ублажавања ретрибутивне компоненте казне, поготово у случајевима извршења лакших кривичних дела. У Републици Србији извршење санкција изречених као алтернатива казни затвора обавља Повереничка служба, у оквиру Одељења за третман и алтернативне санкције Управе за извршење кривичних санкција.

У првој фази имплементације, Повереничка служба извршава алтернативне санкције на подручју Окружног суда у Београду.

Потписан је Меморандум о сарадњи Министарства правде и Скупштине града Београда о извршењу алтернативних санкција у заједници. Закључени су уговори о извршењу рада у јавном интересу са јавним предузећима чији је оснивач град Београд и од маја 2009. извршено је 16 алтернативних санкција, а у 14 предмета је извршење у току. Упоредо са формирањем Повереничке службе, у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији и Канцеларијом Савета Европе у Београду, обавља се и едукација судија и тужилаца из ове области, као и сензибилизација јавног мњења о потреби извршења санкција у оквиру заједнице.

Унапредити услове у заводским установама, обезбедити одговарајући надзор над условима у затворима за осуђенике на дуже казне, као и за оне који су осуђени због бављења организованим криминалом (ПЕП)

Побољшање услова за живот и рад лица лишених слободe је основни приоритет Управе. Један од разлога одређивања овог приоритета је чињеница да је у последњих пет година дошло до повећања броја лица лишених слободe за преко 50%.

Бројним инвестиционим захватима према утврђеном плану и програму рада Управе, а у складу са домаћим прописима и међународним стандардима, проширени су смештајни капацитети и побољшани смештајни услови у казнено-поправним установама.

У складу са домаћом законском регулативом, свим међународним стандардима у третману лица лишених слободe и политиком Владе Републике Србије, главна одговорност Управе за извршење кривичних санкција је постизање најбољих могућих оперативних стандарда у оквиру расположивих средстава. Управа располаже великим бројем објеката у својих 28 установа за извршење кривичних санкција и Центром за обуку и стручно оспособљавање запослених, има 4.185 запослених и ограничена је буџетским средствима.

Неопходно је извршити пројекцију очекиваног броја и врсте расположивих места у установама за извршење кривичних санкција у Србији, да би установе могле да испуне очекивања. Треба извршити потпуну категоризацију установа - од установа отвореног типа до посебних установа или специјалних одељења установа у којима ће бити смештена лица лишена слободe под специјалним режимом. Посебна пажња ће се обратити установама у којима су смештене посебне категорије лица лишених слободe, као што су малолетници, жене, психијатријски болесници, алкохоличари, наркомани и др.

У току 2007. године спроведен је пројекат основног, средњег и струковног образовања осуђених лица у Казнено-поправном заводу у Сремској Митровици, средствима ОЕБС-а. Од 2008. године пројекат се финансира из средстава Управе.

Уведен је нови програм обуке и оспособљавања осуђених у заводима за обављање занатских делатности и организовано полагање испита за добијање сертификата занатских комора, што ће им омогућити да се након истека казне лакше укључе у друштвену заједницу.

У свим казнено-поправним установама обезбеђене су услуге лекара и медицинског особља. Побољшани су услови смештаја и набављена је медицинска опрема за заводске амбуланте. Формирана су одељења без дроге у оквиру стратегије за добровољно лечење болести зависности у заводима. У сарадњи са ОЕБС-ом, организована је едукација здравственог особља. Израђен је Приручник о здравственој заштити осуђених, Етички кодекс здравствених радника, лифлети за осуђена лица о здравственој заштити и заштити од преносивих болести.

У већини казнено-поправних установа инсталирана је опрема за контролу уласка лица у завод, пријем пакета, као и анализатори мобилних телефона. Шест највећих казнено-поправних завода умрежени су у јединствену комуникациону и рачунарску мрежу.

Израђен је посебан објекат за смештај лица осуђених за кривична дела организованог криминала. Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала ступио је на снагу у септембру 2009. године. Планира се доношење подзаконских аката који ће ближе регулисати ову област.

Приоритетни задаци за 2010. годину

- Наставља се са реконструкцијом и изградњом нових капацитета завода са циљем побољшања услова за живот и рад лица лишених слободe, према плану и програму рада Управе;

- Отворене су јединице за извршење алтернативних санкција, које покривају шест окружних судова (Ниш, Нови Сад, Крагујевац, Ваљево, Суботица и Лесковац);
- Развија се информациони систем и систем техничке заштите;
- Објављен је водич за осуђена лица која су ступила на издржавање казне и приручник за осуђена лица, са циљем делотворније заштите права лица лишених слободe и њихове боље информисаности;
- Наставља се са успостављањем ефикасније здравствене заштите;
- Примењује се нови Правилник о третману, програму поступања, разврставању и накнадном разврставању осуђених, који успоставља јединствене критеријуме поступања у свим заводима, на основу процене степена ризика, потреба и капацитета сходно стандардизованим упитницима;
- Остварена је транспарентност у раду Управе.
Приоритетни задаци за 2011. годину
- Завршавају се потребне реконструкције постојећих завода. Изградњом новог завода затвореног типа са посебним обезбеђењем у Падинској скели, омогућена је боља категоризација затвора;
- Наставља се са проширивањем смештајних капацитета и изградњом нових завода;
- Нови објекти ВПД у Крушевцу, према новом концепту;
- Обука и стручно оспособљавање запослених;
- Повереничка служба има искуство у извршењу условне осуде са заштитним надзором и казне рада у јавном интересу. Њена делатност проширена је и на извршење нових алтернативних мера прописаних Законом о изменама и допунама Кривичног законика. Повереничка служба је организована као пробационе службе у развијеним системима;
- У свим установама унапређен је систем интегралне техничке заштите и функционише информациони систем;
- Реализују се програми третмана осуђених лица према специфичним потребама;
- Развија се постпенални прихват осуђених лица.

Приоритетни задаци за 2012. годину

- Управа за извршење кривичних санкција функционише као реформисани систем који ефикасно примењује позитивно законодавство и међународне стандарде;
- Окончана је реконструкција објеката и завршава се изградња нових затвора;
- Примењују се индивидуализовани програми третмана, обуке и радног ангажовања осуђених, као и посебни програми за малолетне учиниоце кривичних дела;
- Реализује се делотворна заштита права лица лишених слободe;
- Унапређен је систем здравствене заштите;
- Функционише систем безбедносне заштите;
- Развијена је пробациона служба и постпенални прихват.

Забрана дискриминације

Остварено у 2009. години

Усвојити свеобухватно законодавство против дискриминације (ПЕП)

- **Закон о забрани дискриминације** усвојен 26. је марта 2009. године.

Према одредби члана 2. став 1. тачка 1. *Закона о забрани дискриминације*, под појмом „дискриминације“ и „дискриминаторног поступања“ подразумева се свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима. Чланом 1. став 2. Закона установљава се Повереник за заштиту равноправности, као самосталан државни орган, независан у обављању послова. Одредбама чл. 41. до 46. регулисана је судска заштита од дискриминације. Свако ко је повређен дискриминаторским поступањем има право да поднесе тужбу суду, а поступак по тужби је хитан.

Кључни приоритети

Спроводити законодавство о спречавању свих облика дискриминације (ПЕП)

- Успостављање механизма надзора над применом Закона о забрани дискриминације с обзиром да, у складу са чланом 47. тог закона, надзор над његовом применом врши Министарство за људска и мањинска права.

Усвојити свеобухватно законодавство против дискриминације (ПЕП)

Устав Републике Србије у члану 21. предвиђа забрану дискриминације, док Кривични законик Републике Србије предвиђа три кривична дела везана за забрану дискриминације. То су: повреда равноправности (члан 128), повреда права употребе језика и писма (члан 129) и расна и друга дискриминација (члан 387).

Што се тиче мера грађанскоправне заштите, парнични поступак за накнаду штете услед дискриминације је могућ, али је дуг и не задовољава хитну потребу за брзим решавањем случајева дискриминације. Дискриминација може да буде основ за накнаду причињене штете. У том смислу, општи режим накнаде штете који је утврђен Законом о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Службени лист СРЈ“, број 31/93) и који се остварује према одредбама Закона о парничном поступку, може бити једно од средстава којима се у парничном поступку доказује однос између учињене дискриминације и причињене материјалне и нематеријалне штете. Поред тог општег режима, поједини закони у случају дискриминације

појединих категорија лица, односно у случајевима дискриминације у појединим областима, изричито предвиђају овај облик заштите, а неки и посебан поступак накнаде штете, на које се супсидијарно примењују одредбе Закона о парничном поступку.

Закон о забрани дискриминације усвојен је 26. марта 2009. године у Народној скупштини Републике Србије („Службени гласник РС“, број 22/09), а ступио је на снагу седмог априла 2009. године. Закон је у потпуности усклађен са релевантним прописима ЕУ у тој области, Директивом 2000/78/ЕЗ којом се установљава општи оквир за једнак третман у области запошљавања и Директивом 2000/43/ЕЗ којом се имплементира принцип једнаког третмана без обзира на расно или етничко порекло.

Спровојати законодавство о спречавању свих облика дискриминације (ПЕП)

Са циљем спровођења законодавства о спречавању свих облика дискриминације, Министарство рада и социјалне политике ће у даљем периоду обезбедити ефикаснију и доследнију примену Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05 и 54/09), и то одредаба о забрани дискриминације, узнемиравања и сексуалног узнемиравања (кроз рад Инспектората за рад и судова). Изменама и допунама овог закона, постојеће одредбе ће бити допуњене, односно измењене у делу који се односи на терет доказивања у случају дискриминације, а биће обезбеђена и заштита достојанства жена и мушкараца на раду (заштита од психичког узнемиравања на раду – „мобинг“)

1.2.2. Грађанска и политичка права

Грађанска права

Слобода удруживања

Чланом 55. Устава јемчи се слобода политичког, синдикалног и сваког другог облика удруживања и гарантује право и да се остане ван сваког удружења. Удружења се оснивају без претходног одобрења, уз упис у регистар који води државни орган у складу са законом. Област Уставом гарантоване слободе удруживања, између осталог, уређују Закон о удружењима и Закон о политичким странкама.

Према одредбама Закона о удружењима, удружења се оснивају на оснивачкој скупштини, усвајањем оснивачког акта, статута и избором лица овлашћеног за заступање, а статус правног лица стичу даном уписа у регистар удружења. Уколико удружење одлучи да се не уписује у регистар, на то удружење се примењују правна правила о грађанском ортаклуку. За оснивање удружења потребно је најмање три пословно способна физичка или правна лица, а и малолетно лице са навршених 14 година може бити оснивач удружења уз оверену изјаву о давању сагласности његовог законског заступника, чиме је Закон у овом делу усаглашен са одредбама Европске конвенције о правима детета.

Одредбама Закона о политичким странкама прописано је да се политичка странка оснива на оснивачкој скупштини, те да се организује и делује

искључиво на територијалном принципу, а статус правног лица стиче уписом у регистар политичких странака. Поред тога, закон прописује обавезу политичких странака да сваке осме године од дана уписа у регистар поднесу пријаву за обнову уписа у регистар. Од ове обавезе изузима се политичка странка чији су кандидати - које је она предложила самостално или у коалицији политичких странака - учешћем на изборима за народне посланике у Народној скупштини, односно посланике у скупштини аутономне покрајине, добиле најмање један мандат.

У складу са важећим уставним решењем, уводи се систем пријаве, чиме се омогућава удружењу и политичкој странци да на брз и ефикасан начин буду уписани у регистар. Удружења и представништва страних удружења уписују се у Регистар удружења и Регистар страних удружења који води Агенција за привредне регистре преко Регистратора удружења и Регистратора страних удружења, као поверени посао државне управе, док Министарство за државну управу и локалну самоуправу одлучује по жалбама на првостепена решења регистратора и врши надзор над спровођењем Закона. Регистар политичких странака води Министарство за државну управу и локалну самоуправу.

Сагласно највишим европским стандардима у овој области, предвиђено је да о забрани рада удружења и политичке странке одлучује Уставни суд, и то само у Уставом и законом утврђеним случајевима.

Политичка права

Изборно право

Чланом 52. Устава утврђује се бирачко право према коме сваки пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије има право да бира и да буде биран. Изборно право је опште и једнако, избори су слободни и непосредни, а гласање је тајно и лично. Изборно право регулисано је Законом о избору народних посланика („Службени гласник РС“, бр. 35/00, 57/03 и 18/04), Законом о локалним изборима („Службени гласник РС“, број 33/02), Законом о избору председника Републике („Службени гласник РС“, број 111/07), Одлуком о избору посланика у Скупштину АП Војводине и Законом о политичким странкама („Службени гласник РС“, број 36/09). Политичку странку, на основу чл. 8. и 9. Закона о политичким странкама, могу основати најмање 10.000 пунолетних и пословно способних држављана Републике Србије, а изузетак представља политичка странка националне мањине, коју могу основати 1.000 пунолетних и пословно способних држављана Републике Србије. У члану 5. став 1. Закона о политичким организацијама („Службени гласник РС“, број 37/90) прописано је да политичку организацију може основати најмање 100 пунолетних грађана. Финансирање политичких странака регулисано је Законом о финансирању политичких странака („Службени гласник РС“, бр. 72/03 и 75/03). Законом је предвиђено да се један део буџета сваке године одваја за финансирање рада политичких странака. У члановима 4, 9 и 10. предвиђа се и додатно финансирање за трошкове изборне кампање за годину у којој се одржавају избори.

Приоритети за 2010, 2011. и 2012. годину

У Републичком јавном тужилаштву даваће се приоритет праћењу стања криминалитета и тенденција у поступању по кривичним делима против уставног

уређења и безбедности Републике Србије, другим кривичним делима која имају политичко обележје или су инспирисана мржњом и кривичним делима против човечности и других добара заштићених међународним правом. О поступању по овим кривичним делима биће сачињавани годишњи извештаји.

Унапредити приступ правди (ПЕП)

Пуна реализација владавине права у сваком друштву захтева равноправност свих грађана пред законом. У складу са тим, правна помоћ требало би да буде на располагању бесплатно, или по смањеним трошковима за оне који нису у стању да плате. Обезбеђивање приступа правди за све је обавеза која проистиче, пре свега, из Устава Србије, као и из мноштва међународних споразума, а нарочито Европске конвенције о људским правима и основним слободама и међународног Пакта о грађанским и политичким правима.

Устав Србије изричито предвиђа да ће законом бити регулисано пружање бесплатне правне помоћи. Бесплатна правна помоћ се, у форми заступања пред судом, регулише одредбама о ослобађању од судских трошкова у Закону о парничном поступку, и одредбама о браниоцу по службеној дужности у Закону о кривичном поступку. Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/07) предвиђа да општина својим статутом донесе одлуку о формирању службе за пружање правне помоћи грађанима. Закон о адвокатури („Службени лист СРЈ“, број 24/98, 26/98 – испр. 69/00 - одлука СУС, 11/02 и 72/02 – одлука СУС и „Службени лист СЦГ“, број 1/03 – Уставна повеља) даје могућност Адвокатској комори да организује пружање бесплатне правне помоћи грађанима на територији општинског суда.

Влада Републике Србије донела је одлуку да успостави ефективан систем бесплатне правне помоћи. У марту 2007. године Министарство правде РС и Програм Уједињених нација за развој (УНДП) потписали су споразум о реализацији Пројекта „Стварање ефективног и одрживог система за пружање бесплатне правне помоћи у Републици Србији“. Циљ пројекта је био да обезбеди нормативни и институционални оквир за спровођење системске промене у области пружања правне помоћи.

Пројекат, који је спроводило Министарство правде РС преко Јединице за управљање пројектом, био је усмерен на формулисање Стратегије за реформу правне помоћи и унапређење нормативног оквира са циљем успостављања ефикасног система бесплатне правне помоћи. Са друге стране, деловао је Фонд за правну помоћ којим управља УНДП преко руководиоца Фонда и Саветодавног одбора Фонда. Фонд за бесплатну правну помоћ формиран је како би се - тестирањем различитих модела пружања правне помоћи, преиспитивањем критеријума за добијање правне помоћи, као и начина ефикасног управљања и финансирања система бесплатне правне помоћи - дошло до валидних података на основу којих би могла да буду формулисана оптимална решења, односно реални и спроводиви предлози и препоруке за Стратегију реформе система бесплатне правне помоћи у Србији. Министарство правде формирало је радну групу састављену од стручњака из области правне помоћи који су израдили Стратегију реформе система бесплатне правне помоћи. Стратегију треба да у наредном периоду усвоји Влада Републике Србије.

Стратегија садржи смернице и основне принципе нормативно-правног и институционалног оквира система бесплатне правне помоћи, чија ће имплементација обезбедити системску примену у области пружања правне

помоћи. Стратегија као општи циљ предвиђа успостављање делотворног, ефикасног и одрживог система бесплатне правне помоћи у Републици Србији, који обезбеђује једнак приступ правди ради остваривања равноправности грађана пред законом и владавине права.

У складу са циљевима постављеним у Стратегији, у наредне две године предстоји усвајање закона о бесплатној правној помоћи, успостављање управљачке структуре која ће обезбедити ефикасно функционисање система бесплатне правне помоћи, обезбеђивање одрживог финансирања система бесплатне правне помоћи, као и успостављање система обезбеђења и контроле квалитета у пружању услуга правне помоћи. Министарство правде наставља да спроводи активности које ће довести до успостављања ефикасног система бесплатне правне помоћи у смислу законског и институционалног уређења ове области.

Републичко јавно тужилаштво ће, са циљем унапређења комуникације грађана са Тужилаштвом ради лакшег приступа правди, издавати информатор, који је израђен у складу са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Планирано је да, крајем 2009. и током 2010. године, уз помоћ ОЕБС-а и Канцеларије правног саветника при Амбасади САД, буде организована едукација носилаца јавнотужилачке функције поводом новоустановљених правних института у кривичном законодавству.

Тужилаштво ће објављивати и билтене, који ће омогућити и лакши приступ стручним радовима и ставовима судске праксе на веб сајту Републичког јавног тужилаштва.

1.2.3. Економска и социјална права

Остварено у 2009. години

Усвојити законодавство против дискриминације жена и деце

- Закон о забрани дискриминације усвојен је 26. марта 2009 („Службени гласник РС“, бр. 22/09“);
- Усвојен је Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“, бр. 36/09);
- Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности усвојена је 2009.

Кључни приоритети

Унапредити заштиту права жена и деце

- Усвајање Закона о родној равноправности;
- Усвајање и примена акционог плана за спровођење Националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности;
- Ратификација Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања.

1.2.4. Културна права и заштита мањина

Формирањем Владе Републике Србије у јуну 2008. године образовано је и Министарство за људска и мањинска права Републике Србије. Законом о министарствима предвиђено је да Министарство за људска и мањинска права обавља послове државне управе који се односе на: општа питања положаја припадника националних мањина; вођење регистра националних савета националних мањина; избор националних савета националних мањина; заштиту и унапређење људских и мањинских права; израду прописа о људским и мањинским правима; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународноправним актима о људским и мањинским правима; заступање Републике Србије пред Европским судом за људска права; положај припадника националних мањина које живе на територији Републике Србије и остваривање мањинских права; остваривање веза националних мањина са матичним државама; антидискриминациону политику; положај и остваривање надлежности националних савета националних мањина; усклађивање рада органа државне управе у области заштите људских права, као и друге послове одређене законом.

Република Србија је ратификовала најважније универзалне и регионалне међународне уговоре, укључујући и Оквирну конвенцију за заштиту националних мањина Савета Европе, којима се штите права и слободе припадника мањина. Република Србија је сукцесор низа билатералних споразума о заштити националних мањина.

Остварено у 2009. години

Обезбедити поштовање уставних одредаба које регулишу права мањина и заштиту мањина и пуно спровођење Стратегије и акционог плана који су везани за интеграцију Рома, укључујући повратнике.

I. НАЦИОНАЛНИ САВЕТИ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

- Усвојен **Закон о националним саветима националних мањина** – 31. августа 2009. године.

С обзиром на то да је Закон о заштити права и слобода националних мањина из 2002. године само начелно регулисао питања у вези са надлежностима националних савета, начином њиховог избора и финансирања, Министарство за људска и мањинска права је као приоритетан задатак поставило израду закона о националним саветима националних мањина. У процесу израде закона Министарство је организовало широку демократску расправу, која је резултирала доношењем Закона о националним саветима националних мањина, 31. августа 2009. године. Овај закон уређује: надлежности националних савета националних мањина у области образовања, културе, јавног информисања и службене употребе језика и писма, односе са државним органима, органима аутономних покрајина и са јединицама локалне самоуправе, поступак избора националних савета (законом је предвиђен начин формирања посебних бирачких спискова и начин избора - предвиђени су, алтернативно,

непосредни и електорски избори) и финансирање делатности националних савета.

Своје националне савете изабрали су до доношења Закона о националним саветима националних мањина припадници бошњачке, бугарске, буњевачке, влашке, грчке, египатске, мађарске, македонске, немачке, ромске, румунске, русинске, словачке, украјинске и хрватске националне мањине, а Савез јеврејских општина Србије има исти статус као и национални савети националних мањина.

Након ступања на снагу Закона, у законском року од 30 дана, још четири националне мањине - албанска, ашкалијска, чешка и словеначка - поднеле су захтев за састављање посебног бирачког списка, те су се стекли услови да и ове мањине бирају своје националне савете. У наведеном року Министарство је израдило сва подзаконска акта која регулишу поступак уписа, брисања и вођења посебног бирачког списка и поступак подношења електорских пријава за посредне изборе за националне савете.

Министарство је 9. новембра 2009. године објавило почетак поступка састављања посебног бирачког списка. Почев од тог дана, наредних 120 дана грађани, припадници националних мањина, подnose захтеве за упис у посебан бирачки списак у јединицама локалне самоуправе где имају пребивалиште, након чега Министарство расписује непосредне изборе, ако су за то испуњени законски услови, односно електорске скупштине за националне савете националних мањина, ако на посебан бирачки списак није уписан довољан број припадника националних мањина.

- Влада Републике Србије је у јулу 2009. године донела нову Уредбу о Савету Републике Србије за националне мањине.

Савет се стара о очувању, унапређењу и заштити националних, етничких, верских, језичких и културних посебности припадника националних мањина у Републици Србији. Чланови Савета су председник Владе, који је и председник Савета, министри за људска и мањинска права, за државну управу и локалну самоуправу, културе, просвете, за омладину и спорт, вера, правде и унутрашњих послова, као и представници Владе и председници националних савета националних мањина и председник Савеза јеврејских општина Србије који има положај председника националног савета.

Закон о заштити права и слобода националних мањина, као и Закон о националним саветима националних мањина, предвиђају оснивање буџетског фонда за националне мањине, из којег ће се јавним конкурсом додељивати средства за финансирање програма и пројеката из области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма националних мањина. На сличан начин републички, покрајински и органи јединица локалне самоуправе учествују у финансирању програма и пројеката који доприносе очувању и развоју културних, верских и свих осталих права припадника националних мањина. Министарство за људска и мањинска права такође додељује средства за ову намену преко националних савета националних мањина.

II. НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ ЗА РОМЕ

Министарство за људска и мањинска права координише активности Владе Републике Србије у оквиру међународне иницијативе Декада инклузије

Рома 2005-2015. године. Србија је председавала Декадом инклузије Рома од 1. јула 2008. до 30. јуна 2009. године.

Приоритети председавања Србије Декадом Рома били су становање, сузбијање дискриминације у образовању, развој Европске ромске платформе и коришћење ЕУ фондова за програме намењене унапређивању положаја Рома, као и развој система мониторинга и евалуације. Током председавања Србије одржана су три састанка **Међународног управног одбора Декаде** (*International Steering Committee*), на којима су донети закључци у вези са приоритетним темама и три међународне радионице, на којима су разматрана стручна питања из области становања и развоја система мониторинга и евалуације. Одржан је и састанак представника земаља са простора бивше Југославије на којима је договорена сарадња на питањима избеглих, расељених и Рома повратника по основу споразума о реадмисији, стандардизације ромског језика и приступа фондовима ЕУ за ромске пројекте за земље у приступању. Приоритетна тема сузбијања дискриминације у образовању разматрана је на међународној конференцији „Право на образовање за свако дете: Уклањање баријера и подстицање инклузије ромске деце“, на којој је донет тзв. **Београдски документ**, који би требало да представља извесну мапу пута држава чланица Декаде у вези са унапређивањем образовања Рома.

Поред активности на међународном нивоу, у години председавања Декадом Рома Влада Републике Србије радила је и на успостављању основа за системски приступ унапређивању положаја Рома.

Влада је усвојила 9. априла 2009. године **Стратегију за унапређивање положаја Рома у Републици Србији**, у склопу настојања да ублажи неповољне социјалне и друштвене околности у којима живи већина припадника ромске националне мањине и да побољша њихов положај.

Све области друштвеног живота у којима треба предузети мере за унапређивање положаја Рома сматране су једнако важним и свима је посвећена једнака пажња, али Стратегија јасно издваја неопходност примене мера за унапређење пуне и ефективне равноправности која је несумњиво, на основу статистичких показатеља, видно нарушена у областима образовања, здравља, запошљавања и становања. У корпусу мера за унапређивање пуне и ефективне равноправности у области образовања посебно су важне мере за стварање системских услова за укључивање Рома у образовни систем и што дуже задржавање у систему (континуирано образовање), за развијање посебне уписне политике за ромске ученике, за припрему образовних институција за пријем ромских ученика и мере за припрему ромске деце за укључивање у школу. Основни приступ за унапређење положаја Рома у сфери становања почива на потреби легализације ромских насеља. За насеља за која се утврди да не могу бити легализована и унапређивана, Стратегија предвиђа да је потребно у периоду до њиховог расељавања/пресељења, побољшати животне услове на бази одговарајућих техничких решења за базу инфраструктуру (вода, струја, приступни путеви, итд.). У свим ромским насељима треба обезбедити редовно комунално и техничко одржавање кроз одговарајући институционални систем који постоји и за друге делове града. Стратегија предвиђа да у систем одржавања насеља треба увести координаторе насеља као стално запослене у оквиру одговарајућих општинских, односно градских служби. Препоруке које Стратегија садржи за област запошљавања састоје се из општих препорука, препорука о мерама за повећање запослености и предузетништва међу Ромима и

учешћа Рома у јавним службама и јавним радовима, као једној од мера које могу да повећају запосленост међу Ромима.

- Акциони план за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији Влада је усвојила 2. јула 2009. године.

Акциони план, који представља операционализацију приоритета и препорука Стратегије, усвојен је уз пројекцију буџетских средстава за реализацију планираних мера и активности за временски период 2009-2011. година. Акциони план обухвата 13 области: поред акционих планова из четири приоритетне области Декаде инклузије Рома - запошљавања, становања, образовања и здравства, усвојених 2005. године, који су сада ревидирани, Акциони план доноси мере и активности у областима социјалне заштите, интерно расељених лица, повратника по основу споразума о реадмисији, затим покрива област унапређивања положаја жена, потом област медија, културе и информисања на матерњем језику, као и области дискриминације и политичке партиципације.

У 2009. години надлежна министарства реализовала су следеће приоритете АП за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома:

- афирмативном акцијом у образовању, уписано је 230 ученика у средње школе и 110 студената на универзитете;
 - Министарство здравља ангажовало је 60 здравствених медијаторки и само у последњој години одобрило око 7 милиона динара за пројекте ромских НВО и здравствених институција;
 - Министарство економије и регионалног развоја реализовало је конкурс за јавне радове на коме је одобрило око 50 милиона динара за пројекте које су поднели НСРNM и ромске НВО;
 - Министарство животне средине и просторног планирања подржава израду планске документације за области у којима се налази 11 ромских насеља у 9 ЈЛС у Србији;
 - Министарство културе организује конкурсе за подршку пројектима националних мањина у областима културе и медија и информисања и подржава часопис „Романо Невипе“;
 - Министарство омладине и спорта подржава пројекте ромских омладинских организација углавном у областима образовања и становања;
 - МЛБМП је, поводом 8. априла, наградило најбоље ученике ромске националности доделом 40 рачунара и подржало организацију културног програма.
- Успостављене су структуре за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома:
 1. Одржане су две седнице Савета за унапређивање положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома. Канцеларија за спровођење ромске националне стратегије Министарства за људска и мањинска права пружа административну и стручну потпору овом Савету;
 2. Основане су радне групе за спровођење Стратегије у надлежним министарствима и Комесаријату за избеглице;

3. Формирана је Радна група Владе Републике Србије за израду плана социјалне инклузије Рома привремено настањених у неформалним насељима.

Кључни приоритети

- Успешно спровођење непосредних и посредних избора за националне савете националних мањина – до краја јуна 2010. године;
- Наставак билатералне сарадње у области заштите мањинских права кроз одржавање седница међувладиних мешовитих комисија за мањине – током 2010. године;
- Спровођење Акционог плана за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома;
- Припрема другог периодичног извештаја о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Републици Србији – лето 2010. године;
- Имплементација препорука Комитета министара Савета Европе о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Србији и Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Србији, као и закључака и препорука међувладиних мешовитих комисија за мањине, у сарадњи са државним органима надлежним за остваривање мањинских права у појединим областима друштвеног живота – током 2010. године;
- Јачање капацитета националних савета националних мањина;
- Остваривање приоритетних циљева из Стратегије за смањење сиромаштва који се односе на ромско становништво:
 1. Отклањање свих видова дискриминације којима су изложени Роми;
 2. Уређивање односа везаних за запошљавање (и самозапошљавање);
 3. Обезбеђивање доступности образовних институција на свим нивоима образовања;
 4. Решавање проблема примарне здравствене заштите;
 5. Примену принципа афирмативне акције у свим наведеним областима.

1.3. РЕГИОНАЛНА САРАДЊА И МЕЂУНАРОДНЕ ОБАВЕЗЕ

1.3.1. Регионална сарадња

Мултилатерална регионална сарадња

Активно учешће и подршка регионалној сарадњи представља један од основних спољнополитичких приоритета Републике Србије. Са циљем остваривања тог приоритета, Србија учествује у бројним регионалним иницијативама и процесима: Процес сарадње у југоисточној Европи (ПС ЈИЕ), Регионални савет за сарадњу (РСС), Централноевропска иницијатива (ЦЕИ), Иницијатива за сарадњу у ЈИЕ (SECI), Регионална иницијатива за миграције, азил и избегла лица (MARRI), Организација за црноморску економску сарадњу (BSEC), Јадранско-јонска иницијатива (ЈЈИ), Процес сарадње на Дунаву, Међународна комисија за заштиту реке Дунав (ICPDR), Дунавска комисија, Међународна комисија за слив реке Саве, као и у низу специјализованих иницијатива и центара који су углавном иницирани под окриљем ПС ЈИЕ.

Република Србија је, такође, активно учествовала у преговорима и потписала значајне мултилатералне споразуме који обухватају земље региона: Споразум о слободној трговини ЦЕФТА 2006, Уговор о енергетској заједници, Споразум о успостављању заједничког европског ваздухопловног подручја, Протокол о успостављању Регионалне школе за јавну управу (ReSPA), као и Меморандум о развоју основне саобраћајне мреже у региону који треба да прерасте у Уговор о транспортној заједници. У Београду је седиште Транспортне опсерваторије (SEETO), као и седиште Регионалног центра за контролу малог и лаког наоружања (SEESAC).

Споразум о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у централној Европи (ЦЕФТА 2006) потписан је 19. децембра 2006. у Букурешту. Народна скупштина Републике Србије је 24. септембра 2007. ратификовала Споразум ЦЕФТА 2006, који је ступио је на снагу 24. октобра 2007. После ЕУ, чланице ЦЕФТА су други спољнотрговински партнер Републике Србије, са којим остварујемо значајан суфицит у робној размени (очекује се да би у 2009. години могао достићи 1,5 милијарди долара).

Република Србија је посебно заинтересована за пуну примену и унапређење трговине и инвестиционе климе у региону, развој енергетике и инфраструктуре, за ефикасну примену Споразума о енергетској заједници, за велике инфраструктурне пројекте, а такође се залаже за што скорије закључење споразума о транспортној заједници и трансформисање Транспортне опсерваторије у Београду у седиште будуће транспортне заједнице.

Значајан допринос Република Србија дала је у процесу дефинисања новог концепта регионалне сарадње и трансформације ПС ЈИЕ у Регионални савет за сарадњу. Нова фаза регионалне сарадње подразумева активнију улогу и већу одговорност земаља региона, а њену окосницу чине функционално повезани Процес сарадње у ЈИЕ и Регионални савет за сарадњу. Република Србија је активни учесник Процеса сарадње у ЈИЕ, који представља главни регионални форум за политички дијалог и усмеравање сарадње у областима од заједничког интереса. Деловање РСС Република Србија види првенствено кроз пројектно оријентисану сарадњу у функцији убрзања реформских процеса у региону и стварања услова за његов бржи напредак у процесу евроинтеграција.

У контексту свог деловања у оквиру ЦЕИ, Република Србија посебну пажњу посвећује промоцији пројеката од ширег регионалног значаја, и у том погледу се залаже за већи степен координације између ЦЕИ и других регионалних иницијатива.

У оквиру Јадранско-јонске иницијативе, Република Србија ће своје ангажовање фокусирати на мањи број специфичних тема од интереса за земље учеснице, са нагласком на развој малих и средњих предузећа, туризам и међу-универзитетску сарадњу, као и на координацију активности са другим државама у борби против елементарних непогода.

Република Србија активно учествује у раду Међународне комисије за слив реке Саве са седиштем у Загребу. Србија, као најнизводнија земља у сливу реке Саве, има трајни интерес за активно учешће у обезбеђивању пловности реке Саве дуж читавог њеног тока и за реализацију пројеката од заједничког значаја. Посебно је заинтересована за убрзање израде протокола о специфичним питањима (прекограничном загађењу, ванредним ситуацијама, заштити од поплава, површинских вода, леда, суше и недостатка воде). На Другом састанку страна потписница Међународног споразума о сливу реке Саве, који је одржан 1. јуна 2009. у Београду, потписан је Протокол о спречавању загађења вода изазваног пловидбом.

У Регионалној иницијативи за миграције, азил и избегла лица (MARRI) Република Србија ће наставити активно учешће у раду Регионалног центра у Скопљу, преко свог сталног представника, као и у активностима Регионалног комитета чије је рад недавно обновљен. Република Србија је септембра 2009. предложила израду меморандума о разумевању о међусобном пружању конзуларне помоћи. Регионални центар израдио је први Нацрт меморандума, на основу кога би се, уколико буде постојала сагласност чланица MARRI, приступило изради билатералних споразума у овој области.

Са циљем институционалне припреме за сарадњу са ЕУ на изради Европске стратегије за Подунавски слив, Влада Републике Србије је у септембру 2009. године донела одлуку о формирању интерресорне радне групе, чији је основни задатак утврђивање приоритета Републике Србије у овој области и координација са Европском комисијом на изради стратегије.

Трогодишње председавање Републике Србије Дунавском комисијом (ДК) завршено је 2008. године. Имајући у виду основне обавезе које има председавајући, Република Србија је успела да оствари приоритете које је одредила на почетку свог председавања – афирмација Србије као конструктивног и квалификованог партнера, установљавање форми међуресорне комуникације и подела задужења институцијама Републике Србије које се баве овом материјом, као и њихова стручна припремљеност и кохерентно иступање на седницама ДК.

Република Србија је председавала Организацијом за црноморску економску сарадњу (*Black Sea Economic Cooperation Organization - BSEC*) од 1. новембра 2006. до 30. априла 2007. Дефинишући своје приоритете председавања, Република Србија је имала у виду и актуелни развој у BSEC и чињеницу да су две чланице BSEC, Румунија и Бугарска, постале чланице ЕУ за време нашег мандата и, посебно, потребу реформи BSEC са циљем повећања ефикасности. Међу нашим приоритетима били су јачање међународног положаја BSEC, институционализација сарадње са ЕУ, завршетак процеса реформи BSEC, као и јачање и унапређивање сарадње у борби против организованог криминала и тероризма, области саобраћаја, заштити животне

средине, у образовању, туризму и култури. Скоро сви приоритети су добили и конкретну валоризацију у виду потписивања одговарајућих споразума и усвајања релевантних правних докумената, као и кроз њихово постављање у сам врх приоритетних активности Организације и, нарочито, њених радних група, што је потврђено и њиховим укључивањем у приоритете наредног председавајућег BSEC, Турске. За време нашег мандата појачани су контакти са представницима ЕУ. BSEC је усвојио документ о односима са ЕУ, док је Европска комисија објавила два саопштења, од којих је друго, „*Black Sea Synergy – a New Regional Cooperation Initiative*“, представљало и основу за одржавање првог министарског састанка ЕУ и земаља ширег црноморског региона, 14. фебруара 2008, у Кијеву.

Краткорочни приоритет

Обезбедити право на стварни избор између одрживог повратка и интеграције и обезбедити пуно спровођење Сарајевске декларације

На иницијативу представника Европске комисије, Организације за европску безбедност и сарадњу и Високог комесаријата УН за избеглице из Босне и Херцеговине, Републике Хрватске и Србије и Црне Горе, надлежни министри из трију држава потписали су Декларацију о решавању избегличко-расељеничких питања на Регионалној министарској конференцији у Сарајеву 31. јануара 2005. године. Сарајевска декларација представља одређење ових држава да мултилатералним приступом, уз помоћ међународне заједнице, суштински реше све проблеме избеглица у региону који су у вези са њиховим повратком, односно локалном интеграцијом. Државе су се обавезале да ће израдити појединачне мапе пута, а усаглашене мапе пута треба да буду део заједничке матрице за спровођење. Иако су начињени одређени напори у спровођењу Сарајевске декларације, коју су потписале Хрватска, Босна и Херцеговина, Србија и Црна Гора, процес је у озбиљном застоју јер се не може доћи до заједничке матрице за имплементацију, која треба да обједини усаглашене мапе пута свих држава. И даље је проблем у Хрватској мапи пута, односно у отвореним питањима, а то су проналажење правичног решења за одузета станарска права у Хрватској и конвалидација радног стажа за период 1991-1995. година. Да би обезбедио наставак спровођења Сарајевске декларације, Комесаријат је у претходном периоду, у сарадњи са Министарством спољних послова, предузео интензивне спољнополитичке активности. Влада је одредила др Расима Љајића, министра рада и социјалне политике, да представља Републику Србију на министарском нивоу. Комесар за избеглице и даље остаје надлежан за процес спровођења Сарајевске декларације.

Сарајевски процес је од велике политичке и суштинске важности у региону. Комесаријат за избеглице наставиће да ради и даје свој допринос спровођењу овог процеса.

Спровођење приоритетних активности предвиђених у мапи пута Републике Србије захтева обезбеђивање одређених финансијских средстава. Када се обезбеде потребна средства и одобре пројекти, Комесаријат за избеглице ће координисати рад са циљем потпуне имплементације предвиђених програма интеграције.

Решавање отворених питања о утврђивању државне границе са суседним државама у контексту европских интеграција

Средњорочни приоритети

Олакшати интеграцију избеглица које одлуче да се не врате.

Комесаријат за избеглице ће наставити да кроз фондове ИПА за 2007. и 2008. реализује пројекте који ће олакшати интеграцију најугроженијих избегличких породица које су одлучиле да остану у Србији, обезбеђивањем трајних решења, и унапредити животне услове најугроженијих породица интерно расељених лица.

За стамбене потребе избеглица реализоваће се пројекат изградње 1.000 стамбених јединица из средстава Развојне банке Савета Европе (ЦЕБ), у оквиру Пројекта 12221 „Становање за избеглице“. Циљ пројекта је интеграција избеглица у Србији кроз решавање стамбеног проблема радно активних породица, доделом стамбених јединица које ће избеглице моћи да отплаћују путем приступачних кредита.

Комесаријат за избеглице, у сарадњи са хуманитарном организацијом „Ана и Владе Дивац“ (ХОД) и Високим комесаријатом УН за избеглице (УНХЦР), ради на реализацији Пројекта „Можеш и ти“. Циљ Пројекта је стамбено збрињавање и економско осамостаљивање избеглих лица, чиме ће се олакшати процес њихове интеграције.

Република Србија ће наставити са програмима интеграције и повратка избеглица. Поред донација и кредита, планирано је и веће учешће буџета у овим програмима.

Билатерална сарадња са земљама у региону

Босна и Херцеговина

Билатерални односи – Република Србија придаје изузетан значај развоју билатералних односа са БиХ. Политички односи између двеју земаља оцењени су као суштински добросуседски, добри и пријатељски, посебно након посете председавајућег Председништва БиХ Небојше Радмановића Србији, 25. маја 2009, уз сагласност остала два члана Председништва. Србија је опредељена да доследно поштује Дејтонски споразум, као основ стабилности БиХ и региона, и да уважава БиХ као суверену државу коју чине два ентитета и три конститутивна народа. Србија развија односе са Републиком Српском на основу Споразума о специјалним паралелним везама (ратификован 24. јула 2007), уз настојање да интензивира односе и са Федерацијом БиХ.

Састанак Сталног мешовитог комитета за спровођење Споразума о сукцесији одржан је 17-18. септембра 2009. у Београду. Том приликом усвојене су препоруке у вези са 6 анекса Споразума, постигнут је договор високих представника да се активности Комитета за сукцесију убрзају, као и да се следећи састанак одржи за шест месеци у БиХ.

Привредна сарадња – БиХ је трећи најзначајнији спољнотрговински партнер Републике Србије. У односу на Федерацију БиХ, постоји дебаланс у

економским контактима у корист Републике Српске. Обим робне размене 2008. године био је преко 1,3 млрд. евра (значајан суфицит на нашој страни), а у периоду јануар-август 2009. око 637,27 милиона евра. Агенција за унапређење страних инвестиција у БиХ је 9. јула 2009. доделила награду Републици Србији као другом највећем страном инвеститору, са око 840 милиона евра инвестиција. Диверсификована привредна сарадња настављена је упркос последицама глобалне економске кризе у обема земљама.

Билатерални уговори – Споразум о културној и просветној сарадњи између Владе Републике Србије и Савета министара БиХ је усаглашен и очекује се да буде потписан у што скоријем року. До сада су са БиХ потписана 24 међународна уговора, на ратификацију чекају три, а 15 је у фази нацрта уговора. Очекују се преговори са циљем закључења Уговора између БиХ и РС о уређењу имовинско-правних односа, Споразума о запошљавању радника на привременом раду, Уговора о протезању државне границе, Споразума о граничним прелазима и пограничном саобраћају, као и Споразума о полицијској сарадњи.

Приоритети – Даљи развој билатералних односа и интензивирање политичког дијалога, решавање отворених питања као што су протезање државне границе и повратак избеглица, повећање обима економске сарадње.

Хрватска

Билатерални односи – Упркос узлазном тренду током протеклих година, како на билатералном тако и на регионалном плану, квалитет и интензитет развоја билатералних односа са Хрватском оптерећен је постојањем значајног броја отворених питања, а посебно одлуком Хрватске да призна ЈПН Косова и да учествује у усменој расправи пред МСП у Хагу у прилог ЈПН Косова. То се негативно одражава на политички дијалог, обновљен посетом хрватског премијера Иве Санадера Србији марта 2009. и учешћем председника Републике Хрватске Стјепана Месића на 16. самиту председника држава Централне Европе у Новом Саду, јуна 2009.

Оптерећење представља тужба против Србије због наводног геноцида, коју је Хрватска поднела Међународном суду правде још 1999. и одлука МСП у Хагу, 18. новембра 2008, којом се проглашава надлежним у спору. Влада Републике Србије је 20. новембра 2008. донела одлуку да ће у овом судском спору учествовати подношењем противтужбе.

Привредна сарадња – Робна размена расте по стопи од 35 до 40% годишње. Хрватска је на 9. месту спољнотрговинских партнера Србије по висини извоза, а на 11. по висини увоза. Покривеност увоза извозом достигла је 80,2 %, а истовремено је и наш дефицит знатно смањен. Укупна робна размена у 2008. била је 670,60 милиона евра, а у периоду јануар-август 2009. године 287,38 милиона евра.

Билатерални уговори – До сада је са Републиком Хрватском потписано 27 споразума, 8 је у процесу ступања на снагу, а 25 се налази у фази усаглашавања нацрта. У току су преговори за закључење споразума о ваздушном саобраћају, којим ће бити створена основа за успостављање редовних авио-линија, као и преговори за усаглашавање текста споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Хрватске о пловидби пловним путевима на унутрашњим водама и њиховом техничком одржавању.

Мањине – Због неусклађености легислативе локалне самоуправе са Уставним законом Републике Хрватске, још увек нису остварена права на употребу српског језика, као и на пропорционалну заступљеност припадника националних мањина (Срба) у телима локалне самоуправе. Упркос постепеном побољшавању положаја српске мањине у Хрватској, још нису до краја решена бројна питања: стамбено збрињавање носилаца станарских права из 1991; обештећење власника приватне имовине уништене на просторима где није било ратних дејстава; конвалидација докумената из времена РСК; лична несигурност; изложеност колективној кривици за злочине почињене у рату; неселективан попис осумњичених за ратне злочине; дискриминација у запошљавању и неадекватна заступљеност у јавним службама, правосуђу и полицији, итд.

У Србији живи 70.602 Хрвата, који уживају сва права. У Војводини матерњи језик им је признат као службени, постоји школска настава на хрватском, организована су хрватска културна друштва, обезбеђена пропорционална заступљеност у локалној власти и др. Хрватска мањина поздравила је усвајање Закона о националним саветима националних мањина у Народној скупштини Републике Србије.

Приоритети – Република Србија је заинтересована за јачање политичког дијалога и стварање повољних претпоставки за трајно и суштинско решавање отворених питања. Залаже се за развој укупних односа двеју земаља према европским стандардима, што подразумева истинско, пуно поштовање европских вредности и уважавање интереса обеју страна. Решавање отворених питања као што су повратак избеглица, станарска права Срба, јавност потерница и хапшења повратника, нестала лица, питање границе. Такође, унапређење економске сарадње и склапање нових билатералних уговора важних за обе државе, међу које спада и споразум о граници.

Македонија

Билатерални односи – Билатерални политички односи су уређени Споразумом о регулисању односа и унапређењу сарадње из 1996. године, којим је Србија (СРЈ) признала Републику Македонију под њеним уставним именом. Иако су после дуже стагнације због македонског признања ЈПН Косова политички односи деблокирани на иницијативу Србије посетама МСП Вука Јеремића и председника Бориса Тадића Македонији маја 2009, одлуком македонске Владе од 17. октобра 2009. о ратификацији Споразума о граници са Приштином (чиме је флагрантно прекршен већ потписани Споразум са СРЈ о утврђивању државне границе из 2001), као и о успостављању дипломатских односа, дошло је до нове затегнутости у билатералним односима. У оквиру процеса деблокаде односа, током 2009. македонској парламентарној делегацији је омогућено да обележи годишњицу АСНОМ-а у манастиру Св. Прохор Пчињски, а председник Владе Македоније исказао је начелну спремност да се дозволи обнова српског меморијала на Зебрњаку (што до сада није резултирало и конкретном одлуком македонске стране).

Привредна сарадња – Србија је један од најважнијих спољнотрговинских партнера Македоније. У 2008. години наш извоз у Македонију износио је 334,04 милиона евра, а увоз 256,53 милиона евра. У периоду јануар-август 2009. године робна размена је износила око 293 милиона евра. Македонија је на 6. месту по

висини нашег извоза, а на 25. по увозу. Сарадња са Македонијом у наредном периоду ће бити квалитативно унапређена применом билатералног Споразума о економској сарадњи (потписан 22. јула 2009, када је одржан и Пословни форум привредника).

Билатерални уговори – Билатералне односе прати солидна уговорно-правна основа, уз потврђен интерес обеју страна за даље активности на овом плану са циљем проширења укупне билатералне сарадње.

На снази је 26 билатералних споразума и протокола, 3 су у процедури ступања на снагу, а 17 су у фази усаглашавања нацрта.

Приоритети – Превазилажење актуелне затегнутости у односима настале флагрантним кршењем са македонске стране Споразума о граници са Србијом и нарушавања територијалног интегритета и суверенитета Србије; принципијелно и доследно залагање са наше стране за развој сарадње са свим партнерима у региону, укључујући и Македонију, на путу интеграције земаља ЗБ у ЕУ.

Црна Гора

Билатерални односи – Након што је Црна Гора признала ЈПН Косово (9. октобра 2008), билатерални политички односи били су на најнижем нивоу од проглашења независности ЦГ.

У 2009. остварени су сусрети на нивоу председника, председника владе и министра спољних послова. У свим разговорима највиших званичника двеју држава констатована је суштинска разлика о питању ЈПН Косова, али и заједничко опредељење за продубљењем и проширењем сарадње у свим областима, посебно на плану економије и евроинтеграција.

Привредна сарадња – Обим робне размене у 2008. износио је преко једну милијарду евра, а у периоду јануар-август 2009. око 481 милион евра. Црна Гора се налази на 4. месту по висини нашег извоза, односно на 24. месту по висини увоза. Србија је један од најзначајнијих црногорских спољнотрговинских партнера, трговина са Србијом чини чак 35 одсто укупног спољнотрговинског промета земље. Нарочито добра сарадња је у областима енергетике, железничког саобраћаја и металургије. Две земље раде и на дефинисању заједничких инфраструктурних пројеката, пре свега из области транспорта и енергетике.

Билатерални уговори – Наставља се рад на проширењу постојеће уговорно-правне основе (до сада је потписано 6 споразума, у фази нацрта је 21 међународни уговор, а у процесу ратификације 6), како би се створила добра основа за побољшање укупних односа. На основу билатералног споразума, ДКП Републике Србије пружају конзуларно-правне услуге држављанима Црне Горе у земљама где она нема своја представништва. У току је закључење Конзуларне конвенције између двеју земаља.

Приоритети – Интензивирање политичког дијалога на високом нивоу, уз решавање отворених питања: разграничења, двојног држављанства, расељених лица са КиМ у Црној Гори, статуса и организованости Срба у ЦГ, даљег економског повезивања и проширивања сарадње.

Румунија

Билатерални односи – Ове године је обележено 130 година од успостављања дипломатских односа Републике Србије и Румуније. Међусобни односи се обострано оцењују као „модел добросуседства“. Политички дијалог на високом и највишем нивоу је интензиван, а одржава се непосредни дијалог и сарадња између различитих министарстава. Обострано се придаје значај положају респективних националних мањина и с тим у вези је важно активирање рада Мешовите комисије за заштиту националних мањина. Решено је питање уздизања Викаријата РПЦ у Вршцу у ранг епархије. Епархија РПЦ уписана је у Регистар цркава и верских заједница Републике Србије.

Две земље имају блиске ставове о низу билатералних и регионалних питања, међу којима је и будући статус КиМ, укључујући и најаву Румуније да ће учествовати у јавној расправи у Хагу.

Одржавању достигнутог степена међусобног разумевања и унапређењу укупне сарадње доприноси континуирано залагање Румуније за европску перспективу Србије и региона ЗБ у целини.

Привредна сарадња – У последњих пет година билатерална робна размена бележи константан раст, али и изражен дефицит на нашој страни. Отварањем саобраћајне линије Велико Градиште - Нова Молдова, отворен је и истоимени гранични прелаз.

Од значаја за развој економских односа је прекогранична сарадња, уз коришћење погодности које ЕУ нуди за подстицање оваквих видова сарадње, посебно у заједничким пројектима у области малих и средњих предузећа, заштити животне средине и одрживог развоја. Ова проблематика посебно је разматрана на трилатералним састанцима МИП-ова Србије, Румуније и Италије (у Београду, у јуну 2009), односно Србије, Румуније и Мађарске (у Темишвару, у јулу 2009).

Билатерални уговори – Протокол о унапређеној трилатералној сарадњи у борби против криминала, посебно прекограничног, између Владе Републике Србије, Републике Бугарске и Румуније (потписан 2008), ступио је на снагу 1. октобра 2009.

Приоритети у односима са Румунијом су унапређење саобраћајних веза и наставак инвестиција у инфраструктурне пројекте, јачање сарадње и успостављање заједничких стандарда у области трговине, транспорта и заштите животне средине, као и боље коришћење потенцијала сарадње на Дунаву.

Реализација пројекта нафтовода Констанца-Панчево-Омишаљ-Трст је од стратешког приоритета за све земље учеснице (Србија, Румунија, Хрватска, Италија).

Република Мађарска

Билатерални односи – Разменом посета на високом и највишем политичком нивоу у овој години, обострано је потврђено опредељење да се превазиђе застој у билатералним односима Републике Србије и Републике Мађарске, до којег је дошло након мађарског признавања ЈПН Косова.

Мађарска се активно залаже за процес евроинтеграције Србије. Подржава либерализацију визног режима (ЛВР) за грађане Србије. С тим у вези,

иницирала је упућивање писма представницима Европске комисије и председавајућем Савета ЕУ, којим се подржава процес ЛВР за земље ЗБ.

Предстоји потписивање новог меморандума о сарадњи у области европских и евроатлантских интеграција са Канцеларијом за европске интеграције Владе Републике Србије.

Положај респективних националних мањина у два земљама је питање којем се обострано придаје велики значај и разматра се у билатералном дијалогу, у позитивном контексту. Од значаја је активирање рада Међувладине мешовите комисије за мањине.

Мађарска је прва земља која је током кризе одлучила да уступи део гаса Србији (2 милиона кубних метара дневно).

Привредна сарадња – веома успешно се развија и по обиму размене, Мађарска је у првих десет најзначајнијих трговинских партнера. Као директна последица глобалне економске кризе, односно пада производње и тражње у обема земљама, забележен је драстичан пад увоза (84,8 %) и извоза (51,6 %) у односу на исти период прошле године. За даљи развој сарадње на овом плану од значаја је постојање Међувладине мешовите комисије за трговинску и економску сарадњу, Мађарско-српског пословног савета, као и Меморандума о разумевању између министарстава економије.

Обострани интерес је интензивирање сарадње у области саобраћаја, енергетике, пољопривреде, водопривреде и заштите животне средине. Мађарска је заинтересована за сарадњу са Србијом у оквиру пројекта „Нови европски транспортни систем снабдевања енергентима“ НЕТС (*New Europe Transmission System*), чији је носилац компанија МОЛ. Изражен је интерес да се изгради 400 kV далековод од Сомбора до Печуја.

Билатерални уговори – У току је усаглашавање Протокола о сукцесији билатералних споразума, Споразума о друмском саобраћају, Програма сарадње у области образовања, науке, културе, омладине и спорта. Усаглашени су и парафирани Споразум о социјалном осигурању и Административни споразум за његово спровођење, Споразум о сарадњи у области фитосанитарне заштите и Споразум о контроли прекограничног саобраћаја.

За време посете председника Тадића Будимпешти, октобра 2009, потписани су: Споразум о комбинованом транспорту робе и логистичким услугама, Меморандум о разумевању о развоју Коридора 10 Б и Меморандум о сарадњи у области евроинтеграција.

Посебно садржајна је субрегионална сарадња, у оквиру евро-региона „Дунав-Криш-Мориш-Тис“ (ДКМТ), који представља оквир за трилатералну сарадњу Србије са Мађарском и Румунијом. Обухвата АП Војводину, 4 мађарске и 4 румунске жупаније.

Приоритети – Реализација иницијативе да Србија и Мађарска заједнички конкуришу за средства европских фондова за отварање нових граничних прелаза, као и за изградњу више складишта природног гаса на тремеђи Србија-Мађарска-Румунија. Такође, заинтересовани смо за наставак процеса трилатералне сарадње Мађарске, Румуније и Србије, односно Мађарске, Хрватске и Србије (прекогранична сарадња, енергетика, екологија, туризам, култура). Подржавамо ширење и унапређење економске сарадње.

Република Бугарска

Билатерални односи – Ове године се обележава 130 година од успостављања дипломатских односа Србије и Бугарске, и тим поводом организоване су бројне политичко-културне манифестације у обема земљама.

На билатералне односе негативно се одразило бугарско признање ЈПН КиМ, као и активна улога Бугарске у промоцији независности Косова. То је посебно утицало на смањење интензитета политичког дијалога. Међусобна сарадња је развијена у низу области и није оптерећена отвореним питањима

Од значаја је бугарска подршка процесу придруживања Србије европским и евро-атлантским интеграцијама, као и залагање да ЕУ потпише ССП са Србијом, без даљег условљавања. Ценимо и подршку либерализацији визног режима ЕУ према Републици Србији и њено стављање на белу Шенген листу.

Привредна сарадња – Економске односе карактерише тренд раста робне размене, али и израженог дефицита са наше стране. Бугарске инвестиције у Србији износе око 44 милиона евра.

Обострани интерес за изградњу аутопута Ниш-Софија потврђен је формирањем Мешовитог управног комитета за сарадњу на овом пројекту (2005). С наше стране урађен је идејни пројекат. Вредност инвестиције износи око 537 милиона евра (око 80 км аутопута).

Наша Влада усвојила је Информацију о потреби потписивања заједничке декларације између Министарства за инфраструктуру Републике Србије и Министарства транспорта Републике Бугарске о убрзаном развоју билатералне сарадње између Републике Србије и Републике Бугарске у свим видовима транспорта.

Разматрају се могућности за интензивнији развој билатералне сарадње у области енергетике, створене након што су две земље потписале споразуме са Русијом (Јужни ток).

Билатерални уговори – Две земље су уговорно регулисале скоро све области билатералне сарадње. У току је усаглашавање текста новог Споразума о културно-просветној сарадњи. Поред Меморандума о повезивању гасоводних система, у овој области су Србија и Бугарска потписале споразуме са Русијом (Јужни ток).

Приоритети – Интензивирање политичког дијалога на свим нивоима, укључујући и највиши, даље унапређење и диверсификација економске сарадње, сарадња је од посебног значаја за обе земље, с обзиром да се односи на најнеразвијеније регионе са обе стране границе.

Република Албанија

Политички односи – Политички односи ушли су у фазу деблокаде у контексту израженог опредељења нове албанске владе за консолидацију односа и сарадње са Србијом, а након периода застоја због агресивног постављања Албаније на промовисању независности Косова. Албанској страни је указано да очекујемо да ова декларативна опредељења буду манифестована кроз конкретне кораке, јер смо истовремено сведоци наставка провокативних порука албанског премијера. Убрзо након тога, два министра спољних послова су приликом сусрета изразили сагласност о потреби унапређења и конкретизације односа

између наших земаља у свим областима од обостраног интереса. Албанска страна је као знак спремности за ангажовање на побољшању односа, 27. октобра 2009, званично затражила агреман за именовање амбасадора Албаније у Београду, имајући у виду да су претходне две године амбасаде обеју земаља функционисале на нивоу отпавника послова.

Билатерални уговори – До сада је потписано једанаест а у фази припреме налази се још девет међудржавних споразума (о ваздушном саобраћају, о царинској сарадњи, о међународном друмском превозу путника и робе, о сарадњи у области телекомуникација, о сарадњи у борби против тероризма и организованог криминала, о заштити мањина, о војној сарадњи, као и о сарадњи у области ветеринарске медицине и о сарадњи у области заштите биља).

Економска сарадња – Робна размена значајно је интензивирана након почетка примене режима слободне трговине, 01. августа 2004, али је и даље малог обима (у 2007. достигла је до сада максималних 66,80 милиона евра, да би у 2008. и 2009. био забележен пад) уз константно изражени суфицит на нашој страни. Економска сарадња се претежно одвија у области трговине.

Мањине – Притисци албанске стране за асимилацију наше мањине су настављени, стога постоји потреба за закључење споразума о заштити мањина, којим би се нарочито предвидело остваривање права на школовање и информисање на матерњем језику.

Приоритети – Консолидација односа, заштита мањина и успостављање сарадње у областима од обостраног интереса, превасходно у области евроинтеграција, транспорта и проширења економске сарадње.

Република Турска

Политички односи – Две земље имају најбоље односе у читавом новијем раздобљу, који су потврђени бројним сусретима високих званичника, а посебно врло успешном посетом председника Републике Турске Абдулаха Гула Србији октобра 2009. године. Обострано је истакнуто опредељење за стратешко партнерство у будућој билатералној и регионалној сарадњи.

Билатерални уговори – Постоји висок степен уговорно регулисане билатералне сарадње, а приликом посете турског председника потписана су три споразума из области економске сарадње (о економској сарадњи, о сарадњи у области инфраструктурних пројеката и о финансијској и техничкој сарадњи), затим Споразум о социјалном осигурању, док је у фази финализације Споразум о сарадњи у области борбе против међународног тероризма, илегалног промета наркотицима и организованог криминала.

Економска сарадња – Посета председника Републике Турске октобра 2009. године, на челу велике групе истакнутих пословних људи, представља значајан подстицај унапређењу економске сарадње, која знатно заостаје за добрим политичким односима а резултат је међусобног слабог познавања потенцијала у овој области. Очекује се скора ратификација Споразума о слободној трговини, који ће значајно унапредити трговину између двеју земаља.

Приоритети – Развој економске сарадње, са акцентом на повећању нашег извоза с обзиром на велики дефицит на нашој страни, и привлачењу турских инвестиција у инфраструктурне и друге пројекте; даље интензивирање укупне сарадње са циљем унапређења стабилности у региону, укључујући сарадњу у оквиру регионалних иницијатива.

Република Грчка

Политички односи – Политички односи обострано се оцењују као веома добри и карактерише их традиционално пријатељство и историјско савезништво наших народа. Политички дијалог је врло интензиван.

Због свог политичког утицаја и економског потенцијала, Грчка је за Србију веома значајан партнер, који пружа пуну подршку процесу наше евроинтеграције.

Билатерални уговори – Постоји висок степен уговорно регулисане билатералне сарадње. У економској области у току је припрема споразума у следећим областима: о економској, научној и техничкој сарадњи у области пољопривреде, о међусобној сарадњи на размени података и информација о питањима поштовања пореског закона, о сарадњи у области енергије, о сарадњи у области телекомуникација и пошта и о продужењу за наредни петогодишњи период Споразума о петогодишњем развојном програму сарадње. У области конзуларне сарадње у току је припрема: Споразума о социјалном осигурању, Споразума о запошљавању, Протокола за спровођење Споразума о реадмисији са ЕУ и Споразума о заштити војних гробља.

Економска сарадња – Грчка је веома важан економски партнер Србије и налази се међу три највећа страна инвеститора. Међу најзначајнијим пројектима је финансирање дела аутопута на Коридору 10 (Ниш – граница са Р. Македонијом).

У 2008. забележен је максимум икада остварен у робној размени са Грчком у износу од 338 милиона евра, али уз изражен дефицит на нашој страни (наш извоз - 143,3 милиона евра; увоз 194,6 милиона евра), а такав тренд је настављен и у 2009.

Приоритети – Обезбеђивање даље грчке подршке на путу Србије ка евроинтеграцијама и непризнавање ЈПН Косова од стране Грчке; даље унапређење економске сарадње.

1.3.2. Међународне обавезе

Сарадња са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију

Државни органи Републике Србије улажу све напоре да унапреде своју сарадњу са МКТЈ, схватајући то не само као своју међународну обавезу, већ и као прихватање међународних стандарда у области индивидуалне одговорности лица која су починила ратне злочине и друга кршења међународног хуманитарног права (ПЕП).

Пуна сарадња са Трибуналом превасходно се посматра у контексту прихватања, надградње и поштовања вредности и владавине права признатих у европским државама. Осим тога, присутна је свест да ће испуњење мандата МКТЈ допринети помирењу народа у региону.

Облици сарадње

Сарадња са МКТЈ одвија се кроз неколико сегмената: хапшење и трансфер оптужених; сарадња на проналажењу сведока и осумњичених; достављање документације; одржавање редовних контаката са представницима Трибунала, а нарочито тужилаштва МКТЈ; регионална сарадња и подршка излазној стратегији МКТЈ.

До сада је поднето нешто више од 1838 захтева Тужилаштва МКТЈ. Захтеви се процесуирају промтно и благовремено, са мање од 2 - 3 % захтева који су још увек у току или за које се одговор чека дуже од два месеца.

Влада Републике Србије је до сада ослободила чувања државне, службене и војне тајне преко 500 припадника војске, полиције и других сведока. У овој области сарадње, Србија пружа ефикасну помоћ Тужилаштву МКТЈ у проналажењу и узимању изјава од сведока и осумњичених.

Тужилаштву је до сада обезбеђено на стотине хиљада докумената, укључујући поверљиве документе са седница Врховног савета одбране, Министарства одбране, државних безбедносних агенција, МУП и других органа. Од средине 2006. Тужилаштво МКТЈ има општи и директан увид у све архиве државних органа Републике Србије. Наведена дозвола увида је узроковала значајно повећање броја захтева Тужилаштва МКТЈ, који су из истог разлога знатно обимнији него претходних година. До сада је остварено 27 увида Трибунала архивама надлежних органа Републике Србије. Главни тужилац Трибунала је у том смислу позитивно оценио сарадњу Републике Србије у својим последњим извештајима СБ УН.

Република Србија континуирано предузима неопходне мере како би олакшала добровољну предају и/или хапшење оптужених. Средином 2006. Влада Републике Србије је усвојила Акциони план за окончање сарадње са Хашким трибуналом и формирала тим за имплементацију Акционог плана. Акциони план се остварује уз непосредну сарадњу са Тужилаштом МКТЈ и уз одговарајућу размену информација. Број оптуженика који су из Србије пребачени у Трибунал је 43 лица. За преосталом двојицом оптужених, Ратком Младићем и Гораном Хацићем, који се налазе у бекству, представници надлежних органа Републике Србије свакодневно предузимају конкретне акције и озбиљне и сталне потраге. У Србији се пред надлежним судом води поступак против 11 лица оптужених за помагање у скривању Ратка Младића – случај „Младићеви јатаци“.

Институционалне форме

Са циљем јачања активности на проналажењу преосталих бегунаца, 2007. је основан Савет за националну безбедност, који координише рад свих обавештајних служби и усмерава активности како би се што пре испуниле све обавезе према Трибуналу. На челу Савета је председник Републике Србије.

Редовна сарадња са МКТЈ одвија се преко Националног савета за сарадњу са МКТЈ, чији председник је и један од два координатора Акционог плана.

Правни оквир сарадње

- Споразум са Тужилаштом МКТЈ о отварању канцеларије Тужилаштва у Београду, којим се даје врло широк круг овлашћења представницима Тужилаштва у погледу приступа сведоцима, и уопште кретања и комуникације на територији Републике Србије;
- Закон о сарадњи са МКТЈ је усвојен 2002. а измењен и допуњен 2003. године;
- Закон о мерама према имовини лица оптужених за ратне злочине пред МКТЈ која се налазе у бекству ступио је на снагу 15. априла 2006. Овим

законом је, на сличан начин као и у оквиру ЕУ, уведена мера обавезног замрзавања свих фондова и других економских средстава у својини или државини лица оптужених пред МКТЈ. Иако донет у време постојања државне заједнице СЦГ, овај Закон је и даље на снази, међутим, потребно је усвојити додатне прописе за његову имплементацију;

- Изменама Кривичног законика уведен је институт командне одговорности у правни систем Републике Србије;
- Усвојени Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку (Закон о заштити сведока) додатно доприноси остварењу предуслова за лакше процесуирање ратних злочина;
- Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине (донет 11. децембра 2009), који је, између осталог, проширио надлежност Тужилаштва за ратне злочине и на фазу откривања починилаца.

Домаћа суђења за ратне злочине и излазна стратегија Трибунала

Србија подржава излазну стратегију Трибунала засновану на резолуцијама СБ 1503 и 1534. Основни предуслов успеха ове стратегије је постојање и способност домаћег правосуђа да суди у уступљеним предметима и задовољи међународне правне стандарде у поступцима. С тим циљем су 1. јула 2003. основани Веће Окружног суда у Београду и Тужилаштво за ратне злочине, као и Веће за ратне злочине при Врховном суду Србије.

Новоустановљени правосудни органи за ратне злочине процесуирали су преко 362 лица осумњичених за ратне злочине. Различити поступци који се воде против ових лица налазе се у различитим фазама - од фазе истраге па до поступака који су окончани доношењем правоснажних пресуда. Ови поступци, иако процесно раздвојени, познатији су груписано као следећи случајеви: „Осветници“, „Штрпци“, „Овчара“, „Зворник“, „Шкорпиони“, „Батајница“ и „Ловас“. Тужилац за ратне злочине активно је сарађивао и сарађује с Тужилаштвом МКТЈ у припреми ових предмета. Такође је потписан Споразум о непосредном коришћењу архива Тужилаштва МКТЈ.

Надлежни органи Републике Србије укључили су се у разматрање тзв. резидуалних питања, која су покренута у УН и имају активан приступ у вези с овим проблемима, нарочито у погледу архива Трибунала. Ставови Владе Србије у вези са резидуалним механизмом достављени су чланицама СБ УН у новембру 2008. и марту 2009. године.

Иницијатива Републике Србије да њени држављани правоснажно осуђени пред МКТЈ издржавају казне затвора у Србији

Национални савет за сарадњу са МКТЈ је пред тим судом покренуо иницијативу да држављани Србије правноснажно осуђени пред МКТЈ издржавају казне затвора у Србији, залажући се да то право имају сви осуђени пред Трибуналом, у вези са чим је најављено покретање регионалне иницијативе о овом питању. О покренутој иницијативи обавештен је генерални секретар УН.

Регионална сарадња у контексту МКТЈ

Тужилаштва за ратне злочине Србије, Црне Горе, Хрватске и Босне и Херцеговине одржавају редовне контакте и продубљују међусобну сарадњу, што је и формално-правно установљено закључивањем Меморандума о разумевању са тужилаштвима Хрватске, Босне и Херцеговине и Црне Горе. Сличан меморандум треба да буде потписан и са тужилаштом Македоније.

Као резултат регионалне сарадње, извршена су и последња хапшења бегунаца. Заједничком акцијом надлежних органа Републике Србије и БиХ ухапшен је генерал Здравко Толимир, док је генерал Властимир Ђорђевић ухапшен захваљујући заједничкој акцији српских и црногорских власти.

У 2008. години Већу за ратне злочине Републике Србије достављено је 45 замолница за пружање међународне правне помоћи, од тога 38 из Хрватске и по 3 из БиХ и Црне Горе, као и једна из Норвешке.

Потврду сарадње РС са Трибуналом дала је и Европска комисија у свом извештају (*Serbia 2009 Progress Report*) од 14. октобра 2009. где се истиче да је Србија начинила изузетан напредак на побољшању сарадње са МКТЈ.

Краткорочни приоритети

- Наставак сарадње са МКТЈ, а посебно предузимање свих расположивих активности на проналажењу преосталих оптужених;
- Јачање домаћих правосудних и других институционалних и правних капацитета;
- Даље спровођење истрага и откривање починилаца ратних злочина од стране домаћих органа;
- Активно учешће у разради Излазне стратегије МКТЈ и на резидуелним питањима у УН;
- Продубљивање сарадње са свим међународним актерима, а нарочито са државама у региону, на претходно наведеним приоритетима.

Средњорочни приоритети

- Јачање домаћих правосудних и других институционалних и правних капацитета;
- Даље спровођење истрага и откривање починилаца ратних злочина од стране домаћих органа;
- Остваривање одлука СБ УН о резидуелним питањима.

Сарадња са Међународним судом правде (ПЕП) – Извршење пресуде од 27. фебруара 2007 (БиХ vs. Србија и Црна Гора)

Извршење обавезе Републике Србије, установљене пресудом Међународног суда правде у тзв. случају Конвенције о геноциду (БиХ vs. Србија и Црна Гора), да казни починиоце геноцида и трансферише Међународном кривичном трибуналу за бившу Југославију лица оптужена за геноцид, детаљније је образложено у одељку који се односи на сарадњу са МКТЈ.

Поред већ наведеног, треба истаћи да је октобра 2007, након доношења пресуде Међународног суда правде, новоформирани Савет за националну безбедност донео одлуку којом је расписана награда од милион евра за информацију која ће довести до лоцирања и хапшења Ратка Младића. Иста награда је обећана даваоцу информације за Радована Караџића, док награда за информације о Стојану Жупљанину и Горану Хаџићу износи 250 хиљада евра.

Такође, треба напоменути да се кривични процес који се води против помагача Младићу, након окончане истраге, сада налази у фази првостепеног поступка.

Сарадња са Међународним кривичним судом

Народна скупштина Републике Србије је 31. августа 2009. године усвојила Закон о сарадњи са Међународним кривичним судом (МКС), којим су дефинисани начин, обим и облици сарадње државних органа Републике Србије са МКС, пружање правне помоћи том суду и извршења његових одлука, као и неке особености поступка за кривична дела прописана одређеним члановима Статута МКС.

2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ

2.1. ПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ТРЖИШНЕ ЕКОНОМИЈЕ

2.1.1. Широки политички консензус о основама економске политике

Економска политика је током 2008. и 2009. године у највећој мери била усмерена на ублажавање последица светске економске кризе. Ефекти кризе су на Србију свакако били негативни, али је пад економске активности у Србији био нешто мањи него у сличним земљама у региону. Индустријска производња ће 2009. године забележити пад од око 15%, док ће пад домаћег бруто производа износити око 3%. Такође, у условима смањене привредне активности, наплата пореза и осталих јавних прихода је била нижа од пројектоване, што је захтевало два ребаланса буџета.

У новембру 2008. године Србија је са ММФ-ом склопила споразум вредан 518 милиона УСД, који је у априлу 2009. замењен *stand-by* аранжманом вредним око 3 млрд евра. Договор са ММФ-ом подразумева ограничавање нивоа дефицита консолидованих јавних финансија на 4,5% БДП у 2009. години, као и 4% у 2010. години. Донета је стратешка одлука на нивоу владе, коју је у великој мери подржала опозиција, да не долази до повећања пореза, већ да се прилагођавање новонасталим условима у највећој мери обави на страни јавних расхода. Као најзначајније мере, треба издвојити номинално замрзавање трошкова за плате у јавној управи и јавним службама, као и номинално замрзавање пензија. Поред тога, извршено је значајно смањење дискреционих расхода. Међутим, и поред релативно лоше економске ситуације и ограниченог нивоа дефицита, буџет договорен са ММФ-ом предвиђа у 2010. години значајно повећање капиталних расхода, које ће пре свега бити усмерено у завршетак аутопутева на паневропском Коридору 10, чија ће изградња претежно бити финансирана пројектним зајмовима Европске инвестиционе банке, Светске банке, Европске банке за обнову и развој, као и донацијом Владе Грчке.

Светска економска криза је, такође, одложила планове за приватизацију јавних предузећа, услед опште процене да се у садашњим условима не може постићи одговарајућа цена. Што се тиче осталих мера најављених у експозеу председника Владе, приводи се крају поступак „гиљотине прописа“, чији је циљ укидање непотребних и штетних прописа, усвојен је нови Закон о планирању и изградњи који, између осталог, предвиђа и приватизацију грађевинског земљишта, а усвојен је и нови Закон о стечају, чији је основни циљ убрзање стечајних поступака.

Законом о социјално-економском савету, који је ступио на снагу у децембру 2004, основан је Социјално-економски савет Републике Србије (у даљем тексту: Савет). Савет има 18 чланова, и то по шест представника Владе, репрезентативних синдиката и удружења послодаваца. Сагласношћу свих чланова, Савет заузима ставове о битним питањима која се тичу социјално-економског положаја запослених (развој колективног преговарања, утицај економске политике и мера за њено спровођење на социјални развој и стабилност, политика запошљавања, политике зарада и цена, приватизација, заштита радне и животне средине, образовање и професионална обука, здравствена и социјална заштита и др.) и доставља их Влади. Савет разматра нацрте закона и предлоге других прописа од значаја за економски и социјални положај запослених и послодаваца и о њима даје мишљење које доставља

надлежном министарству. Поред Социјално-економског савета на нивоу Републике, постоје и социјално-економски савети који делују на нивоу територијалне аутономије и локалне самоуправе (локални социјално-економски савети). Општи колективни уговор је закључен 29. априла 2008. године. Влада је са социјалним партнерима – репрезентативним синдикатима и удружењем послодаваца на нивоу Републике, у јануару 2009. године закључила Споразум о даљем развоју социјалног дијалога којим је, поред осталог, имајући у виду последице светске економске кризе, постигнута сагласност да се привремено, за период до шест месеци, одложи примена одредаба Општег колективног уговора које се односе на финансијске обавезе послодаваца, а да у осталом делу Општи колективни уговор остане на снази. Примена одредби које су привремено одложене зависиће од ефеката светске финансијске кризе.

Важну улогу у развоју социјалног дијалога имају и методе мирног решавања радних спорова. Законом о мирном решавању радних спорова образована је Републичка агенција за мирно решавање радних спорова и изабрани су миритељи и арбитри, као непристрасна и стручна лица, која пружају помоћ странама у спору да спорове реше споразумно, а не путем штрајка или у судском поступку. У поступку пред Агенцијом могу се решавати индивидуални спорови (поводом отказа уговора о раду и исплате минималне зараде) и колективни радни спорови поводом закључивања, измена и допуна или примене колективног уговора, остваривања права на синдикално организовање и штрајк. Такође, закон предвиђа и могућност ангажовања миритеља у поступку закључивања колективних уговора, са циљем помоћи учесницима у колективном уговору да закључе колективни уговор. Изменама и допунама Закона о мирном решавању радних спорова усвојеним 11. децембра 2009. треба да се унапреди решавање колективних спорова између послодаваца и синдиката који произлазе из колективног преговарања и штрајка.

2.1.2. Макроекономска стабилност

Макроекономска стабилност у периоду 2001-2008. година

Република Србија је у првих осам година транзиције спроводила економске политике и реформе које су дале значајне резултате у погледу привредног раста, уз постепено смањење високог нивоа инфлације и уз пораст дефицита јавних финансија, спољнотрговинског дефицита, дефицита текућег рачуна и незапослености. Постојеће макроекономске неравнотеже делом су резултат недовољног квалитета економских политика, посебно недовољне координације монетарне и фискалне политике, као и спорих и недовољно координисаних економских реформи. Спољне и унутрашње неравнотеже на крају 2008. угрозиле су перспективу дугорочног раста привредне активности и запослености у Србији. Такође, висок ниво дефицита текућег рачуна чини привреду Србије рањивом на значајнији пад прилива страног капитала. Стога је потребно - кроз убрзање структурних промена и одговарајућу комбинацију економских политика - достићи одрживу макроекономску стабилност у наредном средњорочном периоду.

Република Србија је остварила висок реални раст БДП у периоду 2001-2008. од 5,4% просечно годишње. БДП *per capita* је повећан са 1.709 евра у 2001. на 4.661 евро у 2008, као резултат високих стопа реалног раста БДП, али и

реалне апresiasiје динара. Раст БДП је релативно широко дисперзован по делатностима, при чему предњаче услуге, а у мањој мери индустрија и пољопривреда. Динамичан привредни раст у протеклих осам година транзиције заснован је претежно на расту домаће тражње и извоза, као и на ниској стартној позицији. Са одмицањем транзиције, јачали су и фактори на страни понуде, захваљујући извршеној приватизацији, инвестицијама, расту трговине и сектора финансијских услуга, као и повећању ефикасности привреде.

У области запошљавања, по први пут након више деценија, у 2007. и 2008. су регистровани позитивни сигнали на тржишту рада. Стопа незапослености, мерена МОР методологијом, смањена је на 18,8% у 2007. и на 14,4% у 2008. години. Претходних година стопа незапослености по МОР дефиницији износила је између 21 и 22%. При томе се напомиње да смањење стопе незапослености у 2008. не одражава у целини промене на тржишту рада, због тога што је њено смањење делом последица промене статистичке методологије у правцу примене МОР методологије.

Влада Републике Србије је у периоду транзиције, од 2001. до 2008, држала инфлацију под контролом. Кључну улогу у смањивању инфлације имале су фискална и монетарна политика и релативно стабилан курс динара према еврџу. Комбинацијом мера економске политике и спровођењем економских реформи, смањена је стопа инфлације, мерена индексом цена на мало, са 40,7% у 2001. на 6,8% у 2008. години. Једноцифрена међугодишња стопа инфлације забележена је и 2003. (7,8%) и 2006. (6,6%). На ниво инфлације у посматраном периоду је утицало више фактора. У целом периоду инфлаторно је деловао раст домаће тражње, кроз раст плата и кредита. Фискална политика је имала циклично кретање, при чему је њена експанзивност значајно расла у изборним циклусима, посебно крајем 2003. и у 2006. и четвртог кварталу 2007. године. На повећање инфлације повремено је утицало: осетно повећање цена сирове нафте и хране на светском тржишту, растућа светска инфлација, исправљање диспаритета цена, увођење ПДВ 01. јануара 2005, неповољни метеоролошки услови у 2005. и 2007. за пољопривредну производњу и раст домаћих цена хране, недовољна конкуренција и утицај монопола на цене, повремена депресијација динара у односу на евро.

Индикатори макроекономске стабилности

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
1. БДП, у текућим ценама, млрд динара	762,2	972,9	1.113,0	1.384,3	1.687,8	1.980,2	2.362,8	2.790,91
2. БДП, млрд евра2	12,8	16,0	17,4	19,1	20,4	23,5	29,5	34,3
3. Реални раст БДП, %	5,6	3,9	2,4	8,3	5,6	5,2	6,9	5,5
4. Инфлација (цене на мало), крај периода	40,7	14,8	7,8	13,7	17,7	6,6	10,1	6,8
5. Стопа незапослености, према ИЛО, %3	-	-	-	19,5	21,8	21,6	18,8	14,4
6. Просечан број запослених, стопа, %	0,2	-1,7	-1,3	0,5	0,9	-2,1	-1,2	-0,1
7. Спољнотрговински дефицит, % БДП (извоз и увоз ф.о.б.)	-19,6	-20,3	-19,7	-26,4	-20,2	-20,4	-21,5	-22,8
8. Дефицит текућих трансакција, без стране помоћи, % БДП	-7,6	-11,5	-9,5	-13,9	-10,2	-14,1	-16,2	-17,8
9. СДИ, нето, милиона евра4	184,0	502,2	1.205,7	776,6	1.244,6	3.492,2	1.820,8	1.812,1

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
10. СДИ, % БДП	1,4	3,1	6,9	4,1	6,1	14,8	6,2	5,3
11. Консолидовани фискални дефицит/суфицит, % БДП	-	-	-	-	0,8	-1,5	-1,9	-2,5
12. Спољни дуг, млрд. евра	12,6	10,8	10,9	10,4	13,1	14,9	17,8	21,8
13. Спољни дуг, % БДП	98,3	67,2	62,3	54,3	64,2	63,3	60,2	63,6
14. Курс динара према еврџ, просек периода	59.78	60.66	65.13	72.70	83.00	84.10	79.96	81.44

1. Процена МФИН
 2. Прерачунато према просечном годишњем курсу динар/евро, НБС.
 3. Према анкети о радној снази, стопе незапослености су од 2004. усклађене са методологијом МОР
 4. За прерачунавање из долара у евро коришћен је просечан однос долар/евро за одговарајуће године.
- Извор: МФИН, РЗС, НБС

У области спољноекономских односа испољене су негативне тенденције, уз њихово појачавање у 2008, када је Србија остварила рекордне дефиците на спољнотрговинском (22,8% БДП) и текућем рачуну (17,8% БДП) платног биланса. Кључни генератор дефицита екстерног сектора је снажан раст домаће тражње, заснован на расту јавне потрошње и расту зарада, као и на расту домаћих и страних кредита. Ап्रेसијација динара допринела је расту увоза и последично повећању спољнотрговинског дефицита. У односу на претходне године, прилив капитала је успорен, а у његовој структури је повећано учешће кредита. Као резултат наведених тенденција, раст девизних резерви је успорен, а раст спољне задужености убрзан у односу на претходне године. Крајем 2008. јавни дуг државе изражен у еврима износио је 25,6% БДП, а спољни дуг 63,6% БДП.

У консолидованом билансу сектора државе, након суфицита од 0,8% БДП у 2005. исказан је дефицит у 2006. од 1,5% БДП, у 2007. од 1,9% БДП и у 2008. од 2,5% БДП. На крају 2008. учешће консолидованих јавних прихода у БДП износило је 41%, а учешће консолидованих јавних расхода 43,5%.

Макроекономска стабилност у 2009. години

Макроекономски индикатори током 2009. драстично су погоршани као последица смањене домаће и иностране тражње, смањеног прилива страног капитала и повећане неликвидности привреде услед глобалне финансијске кризе и неповољног дејства домаћих фактора. Погоршање макроекономских трендова, започето у другом делу 2008, продубљено је почетком 2009. године. Процењује се да ће БДП Србије у 2009. опасти за око 4% и да ће главни економски индикатори бити у негативној зони, што показује наредна табела.

Процена главних макроекономских индикатора за 2009. годину

	Стопа, %
Бруто домаћи производ, реални раст	-4,0
Извоз робе, изражен у еврима	-22,0
Увоз робе, изражен у еврима	-29,0
Дефицит текућег рачуна, %БДП*	-9,5

пре официјелних трансфера	
Реалне инвестиције у капитал	-23,2
Инфлација, крај периода*	7,8
Реалне просечне нето зараде	-2,0
Продуктивност рада	3,8

Извор: Министарство финансија*) процена НБС

Предузетим мерама економске и монетарне политике спречени су дубљи поремећаји финансијског и реалног сектора у Србији и ублажене су последице глобалне економске кризе. Мерама Владе и НБС одржана је макроекономска и финансијска стабилност и ублажена рецесиона тенденција. Почетак опоравка привреде Србије очекује се у 2010. години, са растом БДП од 1,5%, а пуни опоравак привреде Србије очекује се у 2011. са растом БДП од 3%.

Макроекономска стабилност у 2010. години

Влада ће, ради успостављања и одржавања макроекономске стабилности, у 2010. години деловати одговарајућом комбинацијом мера фискалне политике, политике плата, монетарне и девизне политике.

Влада ће у 2010. спроводити чврсту фискалну политику, усмерену на фискално прилагођавање кроз смањење јавне потрошње и фискалног дефицита, са циљем да допринесе постизању ниске инфлације и спољној одрживости.

Влада ће у 2010. спроводити чврсту политику плата запослених у целом јавном сектору. Планираном фискалном политиком предвиђено је замрзавање зарада у јавном сектору и у 2010. години.

НБС ће у 2010. спроводити монетарну политику усмерену на одржавање стабилности цена и финансијске стабилности, што ће допринети одржавању релативне стабилности номиналног курса динара према евр, са циљем да се смањи инфлација.

Одржавању ниске и стабилне инфлације у 2010. значајно ће допринети и политика регулисаних цена.

Макроекономска стабилност у 2011. и 2012. години

У Републици Србији постоји најшири консензус да је макроекономска стабилност, која укључује унутрашњу и спољну стабилност, од кључне важности за успостављање и функционисање тржишне привреде и да је предуслов за одржив привредни раст, јер ствара климу предвидивости за привредне субјекте. Стога ће се у периоду од 2010. до 2012. посебна пажња посветити успостављању и одржавању макроекономске стабилности, која подразумева одговарајућу стабилност цена, одрживост јавних финансија и платнобилансну одрживост.

Смернице економске политике у наредном средњорочном периоду дефинисане су Меморандумом о буџету и економској и фискалној политици за 2010. са пројекцијама за 2011. и 2012, који је усвојен на Влади у новембру 2009. Овим Владиним документом предвиђен је привредни раст од 3,2% просечно годишње у периоду 2010-2012, уз смањивање макроекономских неравнотежа које се односе на инфлацију, незапосленост, дефицит текућег рачуна и фискални дефицит.

За успостављање и одржавање макроекономске стабилности, која укључује ниску инфлацију, одрживост јавних финансија и одрживи дефицит текућег рачуна у периоду до 2012, од посебног значаја су економске реформе усмерене на изградњу тржишне привреде у Србији, као и ефикасне макроекономске политике.

Кључне економске политике и реформе које ће допринети учвршћивању макроекономске стабилности у 2011. и 2012. су:

Фискална политика усмерена на значајније смањење учешћа јавне потрошње у БДП до 2012. године;

Монетарна политика усмерена на ниску и стабилну инфлацију, стабилан девизни курс и на стабилност финансијског сектора;

Чврста политика зарада у јавном сектору (државна и локална администрација, јавне службе и јавна предузећа);

Довршетак приватизације друштвених предузећа, државних банака и осигуравајућих друштава;

Унапређење стечајног поступка, како би се убрзао излазак нерентабилних предузећа са тржишта и подстакле структурне промене;

Наставак либерализације инфраструктурних делатности и убрзавање процеса реструктурисања и приватизације (мањинске и већинске) јавних републичких и комуналних предузећа;

Наставак либерализације преосталих регулисаних цена, са циљем да се до 2012. смањи обухват контроле цена и изврши пренос пуне надлежности за одобравање цена у инфраструктурним делатностима на регулаторна тела;

Наставак реформе тржишта рада и подстицања запошљавања;

Наставак реформе система управљања јавном потрошњом и пореске реформе;

Наставак реформи пензијског система и система здравственог осигурања;

Развој стабилног и функционалног тржишта земљишта/некретнина;

Наставак формализације сиве економије.

2.1.3. Цене и либерализација трговине

Основно опредељење политике Владе Републике Србије у области цена, утврђено Законом о ценама, који је у примени од септембра 2005. године, подразумева образовање цена производа и услуга слободно према условима тржишта, осим за производе и услуге за које је посебним прописом утврђен другачији начин образовања цена.

Према **Закону о енергетици**, цене енергије и услуга које пружају енергетски субјекти су слободне (деривати нафте) и регулисане (електрична енергија, природни гас и транспорт нафте и деривата нафте). На регулисане цене енергије која се испоручује тарифним купцима, на захтев енергетског субјекта, по претходно прибављеном мишљењу Агенције за енергетику Републике Србије, сагласност даје Влада. Међутим, иако Закон о енергетици предвиђа слободно образовање цена деривата нафте, Влада је, у складу са циљевима из Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. за период од 2007. до 2012. године, који се односе на постепену дерегулацију утврђивања цена деривата нафте и либерализацију увоза, као и критеријуме за утврђивање цене услужне прераде нафте и тарифирање цене коришћења

нафтовода, донела Уредбу о ценама деривата нафте, којом је прописала критеријуме за образовање цена деривата нафте.

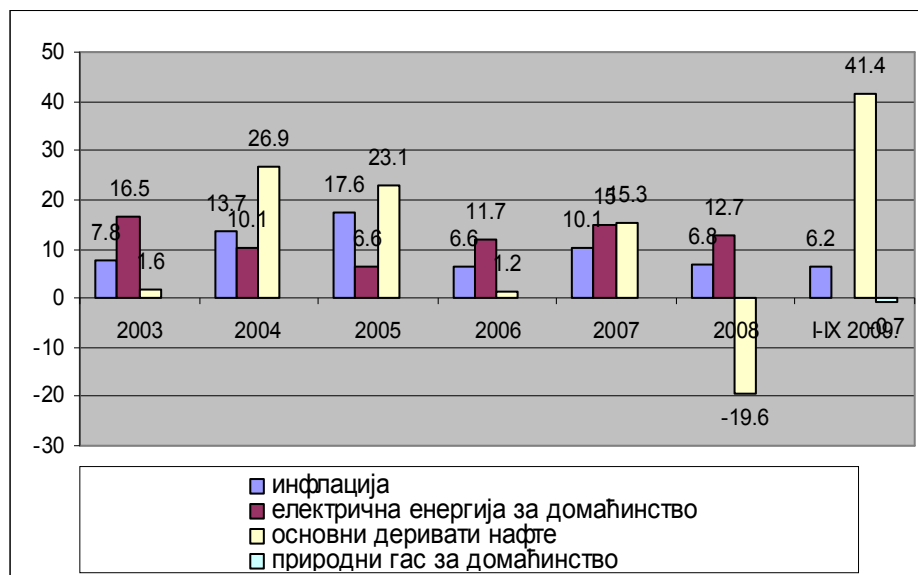
Повећање степена либерализације цена у области енергетике у периоду 2003–2008. година је последица пада учешћа цена енергената под контролом Владе у листи цена на мало са 18,7% у 2003. години на 16,5% у 2008. години, оствареног искључиво по основу смањења учешћа електричне енергије за домаћинства и основних деривата нафте у укупном броју пондера у листи цена на мало, а не по основу укидања контроле тих цена.

Кретање цена електричне енергије за домаћинства и основних деривата нафте у наведеном периоду одступало је навише или наниже од остварене инфлације, мерене индексом цена на мало, односно цена које се тржишно формирају, зависно од спровођења политике отклањања диспаритета цена електричне енергије, као и кретања цене сирове нафте на светском тржишту и девизног курса. По том основу, натпросечан раст цене електричне енергије остварен је у 2003, 2006, 2007. и 2008. години, а основних деривата нафте у 2004, 2005. и 2007. години.

По основу измене методологије праћења инфлације у 2009. години, односно преласка са цена на мало на потрошачке цене, укупно учешће контролисаних цена у области енергетике, и поред проширења обухвата на природни гас за домаћинства, смањено је на 11,6%.

Цена електричне енергије у првих девет месеци 2009. године није мењана, док је просечна цена основних деривата нафте, након значајног пада у 2008. години, у првих девет месеци ове године остварила натпросечни раст.

(у %)

Достигнути ниво укупне цене електричне енергије у 2009. години износи у просеку 4,51 дин/kWh или 4,8 евроцент/kWh (без ПДВ-а) и међу најнижим су у појединим европским земљама, док су малопродајне цене основних деривата нафте на крају трећег квартала 2009. године биле међу највишим у окружењу и износиле су за безоловни моторни бензин и еуродизел око 1,1 евра/лит. Цена природног гаса за домаћинства у просеку је нижа за 0,7%

у односу на ниво са краја 2008. године, када је применом новог тарифног система била значајно повећана (59,9%).

У вези са пројекцијом до 2012. године, у складу са важећом регулативом, стицање услова за либерализацију цена деривата нафте очекује се почетком 2011. године, до када је Нафтној индустрији Србије обезбеђена повлашћена позиција на тржишту. Регулација цена електричне енергије и природног гаса биће и даље у примени у посматраном периоду.

Образовање цена услуга у инфраструктурним делатностима је регулисано: Законом о железници, Законом о пошти, Законом о телекомуникацијама, Законом о путевима, Законом о јавним скијалиштима и Законом о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса. Овим законима је прописана обавеза давања сагласности од стране Владе, односно Републичке агенције за телекомуникације на цене: превоза робе и путника железницом, резервисаних поштанских услуга, накнада за употребу и коришћење јавних путева и ски карата, односно фиксне телефоније (Телеком Србија) и кабловске дистрибуције радио и телевизијског програма (СББ д.о.о.). Ово из разлога што се ради о делатностима од општег интереса, које обављају јавна предузећа чији је оснивач Влада, односно о случајевима када код одређених телекомуникационих услуга постоји само један јавни телекомуникациони оператер или када он има значајан тржишни удео.

Учешће услуга у ценама на мало које су под административном контролом цена од стране Владе у 2003. години¹ је износило 4,2%, а у 2008. години 0,5%, услед преласка фиксне телефоније у надлежност Ратела (2006. године) и либерализације цена поштанских услуга (2007. године – пакети). Обухват листе услуга чије су цене контролисане у 2009. у односу на претходну годину је остао непромењен, с тим што се од 2009. године инфлација мери индексом потрошачких цена, тако да ове услуге учествују са 2,1% (0,1% под административном контролом Владе и 2% Рател):

(у %)

Услуге	Цене на мало						ЦПИ
	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Сагласност Владе	4,16	4,25	4,43	0,65	0,52	0,52	0,09
Сагласност Ратела	0,00	0,00	0,00	3,16	3,01	3,04	2,04
Либерализоване цене (пакет)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05	0,05	0,01

У периоду од 2003¹ до 2008. године, на бази података РЗС, при расту цена на мало од 85,8%, натпросечно су повећане цене услуга превоза путника железницом (106,2%), телеграма (278,1%) и месечне претплате за телефон (379,3%). У периоду од јануара до септембра 2009. године инфлација, мерена растом потрошачких цена, је износила 6,2%, при чему су у оквиру резервисаних поштанских услуга цене писама повећане за 10% и дописница за 12,5%, а у оквиру телекомуникационих услуга цена импулсног интервала за 33% и телеграма за 430,4%.

Од услуга које нису на статистичком праћењу у 2008. години повећане су цене услуга у унутрашњем робном саобраћају (25%) и ски карте (6%). У путној

¹ До 2003. године образовање цена ових услуга је било у надлежности Савезне владе.

инфраструктури у претходној години су биле повећане путарине за возила са домаћим таблицама за 18%, а у овој години су смањене путарине за страна возила за 40%, чиме је укинута диспаритет. Такође, у периоду јануар-септембар 2009. године повећане су накнаде за коришћење пута (18%) и цене услуга дистрибуције радио и телевизијских програма које пружа Предузеће СББ (од 4,2% до 33,85%), с тим што се у новембру очекује друго повећање (22,33%), чиме би били изједначени нивои месечне накнаде овог оператера, по градовима.

Нивои цена изабраних репрезентаната услуга инфраструктурних делатности у 2008. и 2009. години дају се у табели:

Услуга	2008. година		2009. година	
	у динарима	у еврима ²	у динарима	у еврима ³
Превоз путника железницом	2,40	0,0297	2,40	0,0258
Путарина Београд-Ниш	730	9,0397	730	7,8355
7-дневна карта за одрасле - Копаоник	9.100	112,6872	9.700	104,1152
Писмо до 20 г	20,00	0,2477	22,00	0,2361
Телефонски импулс за физичка лица	0,3037	0,0038	0,4043	0,0043
Телефонска претплата	74,75	0,9256	195,00	2,0930

Влада је донела **стратегије** развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта, развоја поштанских услуга и телекомуникација. Наведене стратегије предвиђају либерализацију тржишта, сходно интересима државе, уз обезбеђење финансирања услуга од интереса за државу применом прописане методологије, засноване на трошковном принципу и усклађене са стандардима ЕУ. С тим у вези, једино се у оквиру резервисаног поштанског саобраћаја очекује либерализација цена писмоносних пошиљки, по основу смањења лимита по маси, тако да ће цене пошиљки преко 100 г, односно преко 50 г, бити либерализоване до краја 2012. године, односно после 2012. године.

Цене комунално-стамбених услуга (воде, одведене отпадне воде, изношења смећа и централног грејања) и *градског превоза* (превоза путника аутобусом у граду и претплатне месечне карте) и даље су под контролом, што су готово увек и биле у неком виду, без обзира на надлежност и концепт политике која се водила. Учешће ових цена у листи *цена на мало* од 2003. године, када је износило 8,6% до 2008. године повећано је на 11,7%, да би због преласка на *потрошачке цене* у 2009. години било смањено на 3,8%, због измене броја пондера у општој пондерационој листи. За разлику од учешћа ових цена које се мењало од 2003. године до данас, њихов број је остао исти.

После промена 2000. године, у целини посматрано, делатности комунално-стамбених услуга и градског превоза добиле су бољи третман. При том, у сектору њихових цена, и поред тога што су углавном расле брже од инфлације од 2003. до 2005. године, није било могуће постићи реформски циљ да цене комунално-стамбених услуга и градског превоза достигну економски

² Средњи курс динара на дан 26. мај 2008. године

⁴ Средњи курс динара на дан 21. октобар 2009. године

ниво до краја 2005. године, због ниског нивоа на коме су затечене. Међутим, од 2006. године, када је уведен нови пропис на нивоу Републике, којим је утврђен дозвољени оквир повећања цена ових услуга, само су поједине цене расле изнад пројектованог општег раста цена, који представља тај оквир.

Предлог стратегије трансформације јавних комуналних услуга, који се очекује до краја 2009. године, требало би да дефинише модел будуће регулације цена у области комунално-стамбених услуга и градског превоза.

Цене лекова формирају се на основу Уредбе о критеријумима за формирање цена лекова и Одлуке о ценама лекова за хуману употребу, које је донела Влада на основу заједничког предлога министра надлежног за послове трговине и министра надлежног за послове здравља, а у складу са **Законом о лековима и медицинским средствима**.

У периоду 2003-2008. година учешће лекова у листи производа и услуга, обухваћених индексом цена на мало, повећано је са 0,49% у 2003. години на 2,38% у 2008. години, као резултат проширења листе лекова, чије цене статистика снима, новим групама лекова који имају значајан промет. Индекс цена лекова у посматраном периоду био је знатно нижи од укупног индекса цена на мало, осим у 2006. години, када је вршено отклањање диспаритета цена лекова са релативно нижим паритетима цена, при чему су цене лекова снижене у 2003, 2004. и 2008. години. Од 2009. године инфлација се мери индексом потрошачких цена, у којем обухват лекова износи 2,72%, при чему је листа лекова идентична као и у оквиру индекса цена на мало.

У 2008. и 2009. години извршена је ревизија цена свих лекова за хуману употребу, на основу последњих података о ценама лекова у прописаним референтним земљама, на основу чега су цене лекова у просеку снижене у Републици Србији. У периоду економске кризе, због значајног раста курса евра у односу на динар, извршена су два повећања цена лекова, и то крајем децембра 2008. године за 10,28% и у марту 2009. године за 11,67% у просеку.

У 2010. години планира се либерализација цена лекова чији је режим издавања без рецепта (око 10% лекова за хуману употребу), а чија примена је условљена доношењем новог Закона о лековима и медицинским средствима.

Либерализација трговине

Процес либерализације спољне трговине настављен је у 2009. години, закључивањем билатералних споразума о слободној трговини са Републиком Белорусијом и Републиком Турском. Одржани су и разговори о могућностима за успостављање преференцијалне трговине са Ираном, а украјинској страни је уручен нови Нацрт текста споразума по основу Меморандума о активностима усмереним ка либерализацији билатералне трговине.

Договорена је даља либерализација по Споразуму о слободној трговини са Руском Федерацијом из 2000. године, потписивањем (априла ове године) додатног Протокола са списковима изузећа од принципа слободне трговине, којим је обезбеђен слободан проток роба за око 98% међусобне трговине. Правила о пореклу базирају се на принципу 50%.

Са Републиком Белорусијом Споразум о слободној трговини је потписан и примењује се од 31. марта 2009. године. Постигнута је значајна либерализација међусобне трговине (око 99%). Из режима слободне трговине изузети су: шећер, алкохол и цигарете, употребљавана возила, протектоване и

употребљаване гуме, као и минерална горива при извозу из Републике Белорусије. Правила о пореклу базирају се на принципу 50%.

Споразум о слободној трговини са Републиком Турском потписан је 01. јуна 2009. године и требало би да ступи на снагу 01.01.2010. године. Заснива се на правилима ЕУ и СТО. Закључивање овог споразума предвиђено је у ССП Србије са ЕУ. Трговина индустријским производима либерализоваће се према асиметричном моделу, који је скоро у потпуности једнак оном у ССП (због царинске уније Турске са ЕУ). Либерализација трговине пољопривредним производима односи се само на производе биљног порекла, а одвијаће се у оквиру количинских квота, са преференцијалном стопом царине. Омогућена је дијагонална кумулација порекла са земљама чланицама СЕФТА 2006.

2.1.4. Способност финансијског сектора да усмери штедњу ка продуктивним инвестицијама

У другом тромесечју 2009. године финансијски сектор су чинили 34 банке, 24 друштва за осигурање, 17 давалаца финансијског лизинга и 10 добровољних пензионих фондова, над којима је законском регулативом надзор поверен Народној банци Србије⁴.

Иако банкоцентричан, финансијски систем Србије показује потенцијал за раст других финансијских сектора, како у апсолутном износу, тако и релативно у односу на банке. Наиме, у укупном финансијском сектору осигурање по капиталу и броју запослених заузима друго место, а следе га лизинг и добровољни пензионих фондови. У билансној суми финансијског сектора у другом тромесечју 2009. године, која је износила 2083 милијарде динара, банке учествују са 89,3%, лизинг са 5,8%, а друштва за осигурање су на трећем месту, са благо повећаним учешћем у односу на претходни период од 4,6%.

Као један од основних лимитирајућих фактора за развој финансијског система у Србији је низак степен развоја тржишта капитала. Плитко тржиште капитала у Србији умањује значај алтернативних, небанкарских извора финансирања, што се негативно одражава како на ниво конкуренције у финансијском сектору, тако и на привредни раст.

Банкарство

Почев од 2001, у Републици Србији се спроводи реформа финансијског сектора, започета у делу банкарског сектора као најважнијег и преовлађујућег. Реформа је усмерена на развој стабилног и сигурног банкарског тржишта, као и хармонизацију пруденционе регулативе са релевантним међународним стандардима. До краја 2008. године:

- Број банака је више него преполовљен (са 86 на почетку реформе на 34 у 2008. години);
- Банкарски сектор је приватизован и трансформисан, како по основу *green-field* инвестиција, тако и путем преузимања постојећих приватних банака односно банака са претежним друштвеним или државним капиталом, тако да је око три четвртине сектора у већинском власништву добро ранжираних страних стратешких инвеститора;

⁴ Надзор над инвестиционим фондовима је поверен Комисији за хартије од вредности.

- Забележен је убрзан раст сектора, како у погледу броја запослених и организационе мреже, тако и с обзиром на остварени обим кредитне и депозитне активности, врсту, обим и квалитет банкарских услуга;
- Повратак поверења у банке значио је враћање штедње грађана у банкарски сектор и истовремено динамичан раст кредита становништву, које је, од скоро занемарљивог, постало један од најатрактивнијих сектора са преко једне трећине пласираних средстава банака;
- Кредитна експанзија је праћена снажном докапитализацијом и јачањем депозитне базе, при чему се банкарски сектор предоминантно ослања на домаће изворе средстава. Између осталог, захваљујући контрацикличним регулаторним захтевима, банке су високо ликвидне и солвентне;
- Раст банкарског сектора и у првој половини 2008. године карактерисала је спорија динамика у односу на забележени тренд током последњих година, и то као резултат примењених пруденционих мера усмерених на ограничавање интензивног кредитног раста. Ипак, у другом делу године, а нарочито у последњем кварталу, као последица испољавања првих ефеката светске економске кризе, раст је значајно успорен, па су остварене годишње стопе раста кредитне и депозитне активности износиле 24,6% и 6,7%, респективно.

У милионима евра

	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Број банака	47	43	40	37	35	34
Број запослених	22,319	23,463	25,680	28,092	30,246	32,342
Укупна актива	5,379.5	6,466.3	9,069.2	14,800.8	19,735.3	20,055.7
Стране банке	1,228,9	2,434,6	5,986,9	11,641,7	14,908.6	15,109.1
Државне банке	2,514,6	2,336,4	2,168,3	2,199,5	3,104.6	3,209.1
Приватне банке	1,636,0	1,695,3	914,0	959,6	1,722.1	1,737.5
Укупна актива/БДП	31.4	35.6	44.4	57.3	67.0	64.8
Капитал	1263.3	1260.7	1469.7	2737.8	4145.8	4,740.5
Стране банке	181,3	248,5	728,7	1,865,1	2,934.7	3,493.2
Државне банке	572,6	504,2	375,3	474,1	609.8	672,9
Приватне банке	509,4	508,0	365,7	398,6	601.3	574.4
Капитал/БДП	7.4	6.9	7.2	10.6	14.1	15.3
Укупни депозити	3,267.7	3,971.1	5,668.8	8,434.1	12,117.7	11,565.4
Штедња	1,215,4	1,563,1	2,413,4	3,634,7	5,281.8	4,735,8
Укупни депозити/БДП	19.1	21.9	27.7	32.6	41.1	37.4
Укупни кредити	2,716,7	3,598,1	5,082,2	6,904,8	9,603.0	11,597,8
Предузећа	2,055,5	2,497,6	3,296,6	4,088,3	5,520.0	7,135,4
Становништво	416,3	814,9	1,457,9	2,479,4	3,818.2	4,112,0
Укупни кредити/БДП	15.8	19.8	24.9	26.7	32.6	37.5
Адекватност капитала	31,1	27,9	26,0	24,7	27,9	21,9

Банке су на нивоу сектора профитабилне већ четврту годину заредом:

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Нето каматна маржа	7.17%	7.66%	7.46%	6.54%	7,76%
ROE	-5.37%	6.46%	9.67%	8.54%	9,28%
ROA	-1.14%	1.13%	1.70%	1.70%	2,08%

Иако банке у Србији нису биле директно погођене, преливање светске економске кризе најпре се одразило на психолошки изазвано повлачење девизне штедње из банака. Тренд одлива штедње преокренут је у децембру 2008, али до краја септембра 2009. године, када је износила 5,3 млрд. евра, девизна штедња није достигла ниво из истог периода прошле године (5,7 млрд. евра). Уз остале факторе, опадање девизне ликвидности банка утицало је на снажну депресијацију динара.

Упркос снажним притисцима на ликвидност, како по основу повлачења девизне штедње и тако и по основу значајног смањења приступа глобалним изворима ликвидности, домаће банке су, без већих проблема, успешно измиривале све своје обавезе. Томе је допринела како подршка ликвидности матичних банка, и благовремене мере Народне банке Србије усмерене на ослобађање додатне ликвидности кроз релаксирање строгих захтева за издвајање обавезне резерве, тако и затечене солидне резерве ликвидности код самих банака, пре свега у форми хартија од вредности централне банке.

Кредитни ризик је и даље доминантан ризик у пословању банака. Деловање фактора на страни понуде и тражње условљава значајно успоравање кредитне активности у 2009. години, па је за девет месеци 2009. укупан номинални раст кредита износио свега 4,1%. Истовремено, погоршан је квалитет кредитног портфолија банака, што је очекиван тренд у условима успоравања економске активности и зарада, а нарочито у условима депресијације динара због девизно индукованог кредитног ризика. Ипак, високе резерве и адекватност капитала банака за сада обезбеђују довољну покривеност њихових проблематичних пласмана.

Народна банка Србије је предузела низ мера ради очувања поверења у банкарски сектор и обезбеђења стабилности целокупног финансијског система, настављајући да води контрацикличну политику. Изменама прописа у области супервизије, ради стимулсања кредитне активности, банкама су у више наврата ублажена правила за класификацију потраживања и укинута ограничење износа бруто пласмана у односу на основни капитал; измењени су лимити отворене девизне позиције. Ради спровођења тзв. Бечке иницијативе, којом су се матичне банке односно већински инострани акционари банака које послују у Србији обавезали да одрже изложеност њихових група према Србији на нивоу с краја 2008. године, као и да одржавају показатеље адекватности капитала и ликвидности на прописаном нивоу, НБС је донела прописе којима се обезбеђује подршка финансијској стабилности земље. Уколико се придржавају наведених обавеза и испуне друге услове дефинисане тим прописима, банкама укљученим у програм на располагању су краткорочни кредити за подршку динарској ликвидности, девизне своп трансакције са Народном банком Србије ради подршке девизној ликвидности, те повластице у класификацији потраживања.

Упоредо са овим, континуирано се усклађује процес супервизије са препорукама добре праксе релевантних међународних струковних организација. Успостављена је доследна и транспарентна политика лиценцирања и делиценцирања учесника на финансијском тржишту. Надзор који НБС обавља над финансијским системом усмерава се на процену ризика и прати трендове у развоју супервизорске праксе.

Стандарди које је промовисао Базелски комитет за банкарску супервизију имплементирају се како у погледу супервизорског процеса, тако и по питању регулативе у надлежности НБС. Оформљена је и радна група за

имплементацију Базел 2 стандарда, која је, у оквиру припремне фазе, најпре сачинила геп и компаративну анализу правног оквира супервизије банака са прописима ЕУ, а затим оперативним планом дефинисала рокове за спровођење појединачних активности. Током 2008. и у првој половини 2009. године припремљени су први нацрти подзаконских прописа који имају за циљ целовиту имплементацију Базелских препорука.

Централна банка је члан великог броја међународних удружења супервизора, а потписник је и неколико меморандума о разумевању који ће допринети ефикасном спровођењу њених надлежности у условима знатне регионалне власничке и друге повезаности учесника на тржишту. Такође, Народна банка Србије активно учествује на тзв. колецима супервизора (NBG група, NLB група, Erste група, Volks група, RZB група, OTP група, Intesa Sanpaolo група и UniCredit група).

Народна банка Србије наставља да инсистира на даљем побољшању квалитета и транспарентности у пружању финансијских услуга, што у условима експанзије финансијске делатности представља један од основних предуслова за заштиту крајњих корисника финансијских услуга. Централна банка је и у 2008. успешно остварила свој циљ - стабилан финансијски систем. Домаћи банкарски сектор је, упркос бројним изазовима са којима се суочио у условима глобалне економске кризе, пословао на солидном нивоу ликвидности и капитализованости, а банке су крајем јуна 2009. године управљале средствима у висини од 67% БДП.

Осигурање

Сектор осигурања је данас, пет година од почетка реформи, у условима светске финансијске кризе, консолидован и стабилан, али још увек недовољно развијен, о чему говоре следећи подаци. Развој тржишта осигурања, мерен у 2008. премијом по становнику (112 УСД) и односом укупне премије и бруто домаћег производа (1,9%), говори о недовољној развијености овог сектору у поређењу са просеком земаља чланица ЕУ (који износи 3.061 УСД, односно 8,7%). Са друге стране, посматрано у односу на земље из региона, као и на учешће животних осигурања у укупној премији и њихов раст, може се закључити да Србија има потенцијал за даљи развој осигурања.

Развој тржишта осигурања у Србији мерен растом премије показује позитиван тренд, са благим успоравањем у 2009. години. Наиме, укупна премија у другом тромесечју 2009. године износила је 28,5 млрд. динара и по први пут бележи пад од 0,7% у односу на исти период претходне године, што је очекивана последица утицаја финансијске кризе, кроз изложеност сектора осигурања, између осталих, ризику пада потражње за услугама осигурања. У структури премије учешће неживотних осигурања износило је 86,9%, док је учешће животних осигурања износило 13,1%. Пораст учешћа животних осигурања са 10,4% у истом периоду претходне године последица је пораста тих осигурања од 25,5%, али и пада премије неживотних осигурања од 3,8% у другом тромесечју 2009. године.

У структури премије, осигурање од одговорности због употребе моторних возила бележи у другом тромесечју 2009. године највеће учешће у укупној премији са 30,4%, а следе имовинска осигурања са 27,9% и осигурање моторних возила – каско са 13,9%.

лОчекивани ефекти финансијске кризе у виду пада премије необавезних осигурања одразили су се у другом тромесечју 2009. кроз пад премије имовинских осигурања од 16,6%, као и пад премије осигурања моторних возила – каско од 9,6%, док није било утицаја на обавезна осигурања (премија осигурања од одговорности због употребе моторних возила бележи пораст од 12,9% у односу на исти период претходне године).

Број друштава за осигурање је порастао са 21 у другом тромесечју 2008. на 24 у другом тромесечју 2009. године, од којих се 20 искључиво бавило пословима осигурања, 3 друштва само пословима реосигурања, а једно друштво и пословима осигурања и реосигурања. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бавило се 6 друштва, искључиво неживотним осигурањем 9 друштава, а и животним и неживотним осигурањем 6 друштава. Крајем јула 2009. године издата је још једна дозвола за рад друштву за осигурање у већинском страном власништву, за обављање послова животних осигурања. Посматрано према власничкој структури капитала, од 24 друштва за осигурање у другом тромесечју 2009. године, 17 је у већинском страном власништву, 7 друштава је у домаћем, од којих је једно друштво у државно-друштвеној својини, а 6 друштава су у приватној својини. Учешће имовине друштава за осигурање са већинским страним власништвом у укупној имовини свих друштава за осигурање износи 61,4%, а јединог друштва које је у државно-друштвеној својини 26,9%.

Правне мере које ће омогућити бржи развој и хармонизацију са правним оквиром ЕУ обезбедиће се предстојећим изменама и допунама Закона о осигурању, којима ће се извршити додатна хармонизација са Директивама Европске уније из области животног и неживотног осигурања, реосигурања и додатног надзора групе друштава за осигурање. По усвајању измена донео би се одговарајући подзаконски акт Народне банке Србије из области додатног надзора друштва за осигурање у групи друштава за осигурање, као и измене и допуне акта о спровођењу одредаба Закона о осигурању које се односе на издавање дозвола и сагласности НБС.

Као значајна правна мера за хармонизацију са комунитарном регулативом у области обавезног осигурања у саобраћају, као и ради усаглашавања са националним прописима, усвојен је 8. јула 2009. године Закон о обавезном осигурању у саобраћају. Основна решења у Закону су у целини усаглашена са Директивама ЕУ у овој области, с тим што је примена појединих решења одложена до приступања Републике Србије Европској унији, како због условљености тих решења чланством у ЕУ, тако и економских могућности грађана и друштава за осигурање.

Будући развој сектора осигурања требало би да буде у области животних осигурања, с обзиром да у Србији постоје добре претпоставке за његов развој, а то су: 7,4 милиона становника; нешто мање од 2 милиона запослених; раст просечне нето зараде са 179 евра у 2004. на 370 евра у 2008. години; раст банкарске штедње (депозитног потенцијала) становништва; очување поверења становништва у рад друштава за осигурање, нови производи животних осигурања и др.

Неопходно је истаћи да брзина развоја животних осигурања у великој мери зависи од решавања одређених системских питања, која су у надлежности других државних органа, а међу којима су: порески третман животних осигурања (пореско ослобађање исплаћених осигураних сума) којим би се стимулисао развој ове врсте осигурања и обезбедила значајна средства за

улагање у продуктивне инвестиције, ближе регулисање анuitета и његових исплата по основу добровољног пензијског осигурања, као и недостатак шире лепезе финансијских инструмената у које би улагала друштва за осигурање (бржи развој тржишта капитала).

Добровољни пензијски фондови

Добровољни пензијски фондови се у Републици Србији јављају као резултат реформе пензијског система, која је започета доношењем **Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима** („Службени гласник РС“, бр. 85/2005).

Од јуна 2008. године, када су још два друштва за управљање добровољним пензијским фондовима добила дозволу Народне банке Србије за рад, на тржишту добровољних пензијских фондова послује девет друштава за управљање и десет добровољних пензијских фондова (једно друштво за управљање управља са два пензијска фонда). Једно друштво за управљање је у државном власништву док, од осам друштава која су у крајњем приватном страном власништву, у четири друштва за управљање око 50% директног власништва имају стране компаније.

У периоду од јула 2008. до септембра 2009. године, у систему добровољних пензијских фондова број корисника је порастао за око 16.000, тако да на крају трећег квартала 2009. године постоји око 164.031 корисника са закључених 214.402 уговора (један корисник може бити члан више фондова). У истом периоду, повећао се и просечни износ доприноса у добровољни пензијски фонд са 2.930 динара, колико је износио у другом кварталу 2008, на 3.252 динара (у трећем кварталу 2009. године). Овоме је између осталог допринело и повећање неопорезивог износа доприноса у добровољне пензијске фондове, који је прописан са циљем подстицања грађана на овај вид штедње.

У истом периоду, нето имовина свих фондова се увећала са 3,7 милијарди РСД на око 6,4 милијарди РСД, па се и удео имовине фондова у БДП повећао са 0.12% на око 0.2%. Раст нето имовине највећим делом је генерисан нето уплатама чланова фонда. Удео имовине добровољних пензијских фондова у укупној имовини финансијског сектора на крају другог квартала 2009. године износио је 0,3%. У трећем кварталу 2009. године, учешће добровољних пензијских фондова у укупном промету на Београдској берзи износи 1,57%, док је у другом кварталу 2008. године износило 0,40%.

Ови подаци показују да је индустрија добровољних пензијских фондова још увек недовољно развијена, што није необично, имајући у виду да постоји тек нешто више од три године, али истовремено показују и да постоји велики простор за њен даљи развој. Значајну препреку за развој система добровољних пензијских фондова представља чињеница да је финансијско тржиште у Србији неразвијено, да не постоји довољно широк спектар квалитетних хартија од вредности, те је услед тога сужена могућност дисперзије улагања. Овај недостатак је постао израженији у условима економске кризе, када је пад цена акција на берзи довео је до смањења учешћа акција у укупној имовини фондова. Са друге стране, ово је компензовано појавом трезорских записа као новог финансијског инструмента на нашем тржишту. Треба имати у виду да је светска економска криза имала утицаја и на домаћу привреду и животни стандард грађана у Србији, те да су таква дешавања допринела нешто спорим развоју ове индустрије. Упркос ефектима економске кризе, FONDEX (индекс

пензијских фондова који показује просечан пондерисани принос свих фондова) је у периоду од краја другог квартала 2008. до краја другог квартала 2009. године порастао за 4,15%.

Као институционални инвеститори, добровољни пензијски фондови ће свакако допринети повећању националне штедње, развоју и стабилизацији финансијског тржишта, подстаћи развој економије, обезбеђивањем инвестиционих средстава, и смањити притисак на јавни буџет изазван старењем становништва.

2.1.5. Власништво и реструктурисање предузећа

Приватизација у Србији се, до сада, одвијала по два концепта, сагласно одредбама Закона о својинској трансформацији („Сл. гласник РС”, бр. 32/97 и 10/01) и Закона о приватизацији („Сл. гласник РС”, бр. 38/01, 18/03, 45/05 и 123/07).

Закон о својинској трансформацији примењиван је до јула 2001. године, када је ступио на снагу Закон о приватизацији, са којим почиње примена новог концепта приватизације.

Први концепт, који обухвата примену Закона о својинској трансформацији, предвиђао је спровођење поступка својинске трансформације у 2 круга. У првом кругу расподела друштвеног капитала је вршена поделом бесплатних акција запосленима и бившим запосленима у висини од 60% основног капитала субјекта приватизације, а 10% капитала се преносило Фонду за пензијско-инвалидско осигурање (ПИО). Преостали друштвени капитал за емитенте који нису објавили јавни позив за други круг својинске трансформације по једном од 3 модела (1. продаја акција са и без попуста; 2. докапитализација са попустом и 3. конверзија дуга у акције са попустом), преносио се Акцијском фонду Републике Србије.

Закон о приватизацији Републике Србије ступио је на снагу 7. јула 2001. године. Моментом ступања на снагу овог закона приватизација је постала обавезна за сва друштвена предузећа. Поред друштвеног, чланом 3. став 2. овог закона предвиђено је да је предмет приватизације и државни капитал, који је исказан у акцијама или уделима.

Примена новог Закона о приватизацији није доводила у питање извршене приватизације по претходном закону, чиме се обезбедила правна сигурност за учеснике приватизације.

Такође, усвојена су подзаконска акта (уредбе) које омогућавају примену Закона о приватизацији и регулишу приватизацију већинског друштвеног и државног капитала, међу којима су најважнији:

- Уредба о продаји капитала и имовине јавним тендером („Службени гласник РС“ бр. 45/01, 59/03, 110/03, 52/05 и 126/07) и
- Уредба о продаји капитала и имовине јавном аукцијом („Службени гласник РС“ бр. 52/05 и 91/07).

Најважније одредбе Закона о приватизацији и сета подзаконских аката предвиђају да Агенција за приватизацију продаје 70% друштвеног, односно државног капитала предузећа које је субјект приватизације. Уколико се примењује метод јавне аукције, максимално 30% капитала се расподељује без

накнаде а ако се примењује метод јавног тендера, највише 15% капитала субјекта приватизације се расподељује без накнаде. Акције које нису продате у поступку јавне аукције и нису расподељене запосленима без накнаде, преносе се Акцијском фонду ради даље продаје и, као и акције које нису продате у поступку јавног тендера или нису распоређене запосленима без накнаде, треба да буду регистроване у Приватизационом регистру, као и остатак од 15% капитала. Приватизациони регистар се води у оквиру Министарства које је надлежно за процес приватизације (тј. Министарство економије и регионалног развоја). Ове акције се бесплатно расподељују грађанима Републике Србије у року од две године након завршетка приватизације.

Дана 3. јануара 2008. ступио је на снагу Закон о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације („Службени гласник РС“ бр. 123/07). Овим законом уређује се остваривање права грађана на новчану накнаду по основу продаје акција или удела евидентираних у Приватизационом регистру који се води у складу са Законом о приватизацији и пренос без накнаде акција предузећа и привредних друштава.

Такође, запослени и бивши запослени (6 великих јавних предузећа: НИС, ЈАТ, ЕПС, Телеком, Аеродром и Галеника) по спроведеној приватизацији остварују право на пренос без накнаде акција у висини од 200 евра по пуној години радног стажа у тим предузећима, обрачунато према процењеној тржишној вредности укупног капитала предузећа пре спроведене приватизације, рачунато у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан вршења процене, а највише за 35 година радног стажа. Пренос акција без накнаде носиоцима права, запосленима и бившим запосленима биће обављен у року од 6 месеци по спроведеној приватизацији, у складу са одредбама Закона.

У периоду од усвајања Закона о приватизацији до 1. октобра 2009. године, укупно је приватизовано 2.490 предузећа, од чега:

- на аукцијама 1.697 предузећа са укупним приходом од продаје од 1,1 милијарди евра и обавезним инвестицијама од 227 милиона евра;
- на тендеру 107 предузећа и приходом од продаје у износу 1,2 милијарде евра и обавезним инвестицијама од 1,14 милијарди евра;
- на тржишту капитала, мањински пакети у 686 предузећа са приходом од 583 милиона евра.

Приватизација државних предузећа је одложена услед неповољних прилика за продају на тржишту. Ово се односи на следећа државна предузећа: ЈАТ (национална авио-компанија), ЕПС (Електропривреда Србије), Телеком (телекомуникационе услуге), Аеродром „Никола Тесла“ и АД „Галеника“ (производња лекова). У вези са Нафтном индустријом Србије (НИС), уговор о купопродаји акција НИС-а закључен је између Републике Србије и ОАД Газпром Нефт 28. децембра 2008. године.

У периоду од 2002. до 2008, закључно са 31. јулом 2008, укупно је приватизовано 2.244 предузећа. На аукцијама је продато 1.631 предузеће са 145.275 запослених, укупним приходом од продаје од 1,1 милијарди евра и обавезним инвестицијама од 222 милиона евра. У овом периоду, на тендеру су продата 92 велика предузећа са укупним бројем запослених од 79.518, оствареним приходом продаје од 1,15 милијарди евра и обавезним инвестицијама од 988 милиона евра.

Везано за тржиште капитала, настављен је поступак убрзане продаје акција из портфеља Акцијског фонда и повлачења учешћа државе у капиталу

приватног сектора, што значи да су продати мањински пакети у 521 предузећу, који до сада нису нуђени на тржишту, са оствареним приходом од 510 милиона евра. Такође је продато 722 пакета акција предузећа, чији су пакети из Акцијског фонда били делимично продавани, уз приход од 3 милиона евра.

На дан 1. октобра 2009. године решење о поступку ликвидације, у складу са Законом о приватизацији, донето је за 287 предузећа, док су за 37 дати предлози за покретање поступка ликвидације.

ЕПС

У плану је расписивање тендера за приватизационог саветника ЕПС-а. Саветник који буде изабран имаће задатак да анализира досадашње пословање ЕПС-а, а затим да предложи стратегију приватизације, при чему је намера Републике Србије да предложи продају акција иницијалном јавном понудом (ИПО).

Аеродром

ЈП Аеродром „Никола Тесла“ представља једно од најзначајнијих јавних предузећа у Републици Србији, узимајући у обзир да се скоро целокупни авионски саобраћај одвија преко ове ваздушне луке.

У плану је да се изабере приватизациони саветник који ће предложити стратегију приватизације Аеродрома. Предвиђа се продаја акција методом иницијалне јавне понуде (ИПО).

Галеника

Планира се продаја предузећа методом јавног тендера. Тендер за приватизационог саветника за Галенику ће бити расписан у септембру, а очекује се да ће продаја те фабрике лекова бити највећи приватизациони приход у 2009. години.

Поред приватизације 6 великих јавних предузећа (НИС, ЈАТ, ЕПС, Телеком, Аеродром и Галеника), у наредном средњорочном периоду предвиђа се покретање реструктурисања и приватизације локалних јавно-комуналних предузећа (ЈКП), чији су оснивачи органи локалне самоуправе. Циљ Владе Републике Србије и осталих надлежних институција је да се примени оптималан модел трансформације и приватизације предузећа јавно-комуналних делатности, како би се сачувао јавни интерес и истовремено обезбедило њихово ефикасно пословање, у складу са стандардима земаља ЕУ.

У процесу трансформације целокупног јавног сектора, неопходно је да ЈКП буду разматрана као засебна целина, због њихове комплексности у смислу пружања јавно-комуналних услуга, те је потребно дефинисати посебне моделе за сваку делатност, што је нарочито важно у случају опредељења за неки од облика партнерства са приватним сектором или страним партнерима.

Бројни су проблеми у функционисању ЈКП у РС (нека од њих су у појединим деловима РС једина која послују и од великог значаја за припадајућу регију) који се јављају као последица наслеђених и новонасталих околности у последњих 15 година: техничко-технолошка застарелост, предимензионираност предузећа, склоност нерационалној потрошњи, висока задуженост, висок ниво

губитака, висока буџетска зависност, неадекватно решење питања власништва, фрагментација делатности, пад обима и квалитета услуга и др. Исто тако, основна препрека дугорочном задовољавању јавног интереса за квалитетном комуналном услугом је недостатак довољно средстава за модернизацију и проширење комуналне инфраструктуре, јер већина ЈКП није способна да сопственим средствима финансира учешће у потребним инвестицијама већег обима. У том смислу, мораће се ослонити на донације из више извора и кредите.

Коначно, треба да се формира радна група, која ће да сачини анализу стања локалних комуналних предузећа и предложи модел њиховог реструктурисања. Након тога, предвиђа се да се до краја прве половине 2009. изradi Стратегија приватизације јавно-комуналног сектора, којим би се определили модели и детаљи везани за приватизацију овог сектора и решили њихови бројни проблеми као што су: решавање вишкова запослених, усклађивање раста плата са растом продуктивности, смањење буџетске зависности ЈКП, рационализација трошкова, повећање обима и квалитета услуга и др.

Предвиђа се да ће стратегијом приватизације око 600 ЈКП бити одређене различите опције приватизације, као што је нпр. ППП концепт (приватно јавно партнерство, тј концепт који подразумева интеракцију приватног и јавног сектора), концесије и слично, у складу са позитивним искуствима из европске праксе.

2.1.6. Отклањање значајних препрека при уласку и изласку из тржишта

У процесу уклањања административних препрека при уласку и изласку из тржишта значајан помак у Републици Србији је учињен 2004. године, увођењем реформе у област регистрације података о привредним субјектима и оснивањем Агенције за привредне регистре.

Пре спровођења реформе, регистрација привредног друштва (нпр. друштва са ограниченом одговорношћу) трајала је 51 дан, оснивачки капитал за њихово оснивање износио је минимум 5.000 USA долара, а трошкови регистрације су износили 202 USA долара. Након реформе, у периоду од 2004. до маја 2009. године, комплетна административна процедура за започињање бизниса је трајала 23 дана (при чему је за регистрацију оснивања привредног друштва у АПР-у било потребно само 3 дана, а за регистрацију оснивања предузетника само 1 дан, док је нешто дужи рок био потребан за прибављање пореског идентификационог броја и броја осигурања код надлежних фондова пензионог и здравственог осигурања. Новина су и одредбе Закона о привредним друштвима, којима је прописано да је за оснивање друштва са ограниченом одговорношћу потребан новчани капитал од најмање 500 евра. Такође, и трошкови регистрације су битно смањени, и сада износе око 60 USA долара.

У периоду од оснивања до сада значајно су се повећали капацитет и ефикасност АПР-а. Према статистичким подацима, у 2007. години основана су 11.972 привредна друштва, што је у просеку дневно износило 37, док је у периоду од 1. јануара 2008. до 30. септембра 2008. године регистровано 8.934 привредних друштава, тј. у просеку дневно 43 привредна друштва. Што се тиче предузетника, у 2007. години је регистровано 48.588 предузетника, тј. у просеку дневно 132, а у периоду од 1. јануара 2008. године до 30. септембра 2008. године

регистровано је 42.619 предузетника, тј. у просеку 112 дневно. У првој половини 2009. године статистични подаци показују да се у просеку није наставио тренд раста броја новооснованих привредних друштава, већ се задржао на броју из 2008. године. Тренутно, закључно са 04.11.2009. године, у Регистру привредних субјеката је уписано 109.595 активних привредних друштава и 224.339 активних предузетника.

Са циљем спровођења даљих реформских мера у овој области, Министарство економије и регионалног развоја (МЕРП) је донело одлуку да се постојеће процедуре за оснивање привредних субјеката даље поједноставе, што је резултирало успостављањем једношалтерског система регистрације („one stop shop“ систем), који је почео да функционише 06. маја 2009. године. Једношалтерски систем регистрације омогућио је привредним субјектима да изврше потпуну регистрацију привредног субјекта подношењем једне регистрационе пријаве, што подразумева: добијање решења о оснивању привредног субјекта које у себи садржи јединствени матични број привредног субјекта, порески идентификациони број (ПИБ), као и пријаву на осигурање код надлежних фондова здравственог и пензијско-инвалидског осигурања, чиме је читав поступак скраћен на једну процедуру уместо 3, а тиме и број дана за отпочињање бизниса, са 23 на 3 дана.

На средњорочном плану (фаза 2 једношалтерског система регистрације) напори реформе ће бити фокусирани на представљање јединственог пословног идентификационог броја, који ће привредни субјекти користити у комуникацији са свим државним органима.

МЕРП је такође основао радну групу за нацрт измена и допуна Закона о привредним друштвима из 2004. године, којим би се појаснио закон и усагласио са новодонетим директивама компанијског права и међународном привредном праксом, а све са циљем успостављања модерног корпоративног пословања и веће заштите инвеститора.

Такође, напомињемо да је, поред нацрта измена и допуна Закона о привредним друштвима, у току процедура за доношење закона о регистрацији привредних субјеката. Очекује се да радна група припреми финални текст Нацрта закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима и упути га у скупштинску процедуру ради доношења у току 2010. године. Паралелно са изменама и допунама Закона о привредним друштвима, очекује се и измена Закона о регистрацији привредних субјеката, са циљем стварања још повољнијих и прецизнијих услова за почетак рада тих субјеката.

2.1.7. Правни систем везан за економска питања

Реформа правосуђа

Народна скупштина усвојила је, на предлог Владе, 25. маја 2006. године Националну стратегију реформе правосуђа, са основним циљем да се, успостављањем владавине права и правне сигурности, кроз реформу судских органа и правосуђа у целини, очува и ојача поверење грађана у правосудни систем Републике Србије и оствари даљи напредак у процесу приближавања Европској унији. Влада је усвојила Акциони план за спровођење Стратегије у јулу 2006. године. Према Националној стратегији реформе правосуђа, остварење

делотворног правосуђа базира се на четири кључна начела: независност, транспарентност, одговорност и ефикасност.

Сет правосудних закона, усвојених у Народној скупштини Републике Србије 22. децембра 2008. године, обухвата следеће законе: Закон о Високом савету судства, Закон о судијама, Закон о уређењу судова, Закон о Државном већу тужилаца, Закон о јавном тужилаштву, Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава, Закон о изменама и допунама Закона о прекршајима. Усвајање јединственог сета закона о правосуђу од изузетног је значаја за реформу правосуђа, пре свега из разлога успостављања нових правосудних институција (Врховни касациони суд, апелациони судови, Виши прекршајни суд). Тиме се значајно доприноси унапређењу ефикасности и растерећењу постојеће мреже судова. Такође, овим законима успостављене су институције Високог савета судства и Државног већа тужилаца, које су по први пут предвиђене и као уставне категорије. Оснивање административних канцеларија које подржавају рад Високог савета судства и Државног већа тужилаца је од великог значаја за њихов адекватан и успешан рад. Новим законима предвиђено је и успостављање независног правосудног буџета, а у складу са експертизом Венецијанске комисије, израђени су јасни и мерљиви критеријуми за избор, напредовање, дисциплински поступак и разрешење судија и тужилаца, којима се руководе Високи савет судства и Државно веће тужилаца приликом вредновања рада судија и тужилаца.

Закон о Правосудној академији усвојен је у децембру 2009. године у Народној скупштини Републике Србије. Овим законом ствара се јасан нормативни оквир којим се уређује обука, чиме се доприноси стварању модерног, ефикасног и непристрасног правосуђа и додатно унапређује увођење јасних, објективних и мерљивих критеријума приликом избора и напредовања. Циљ оснивања Правосудне академије је обезбеђивање професионалног, независног, непристрасног и ефикасног обављања судијске и тужилачке функције и ефикасно обављање послова судског и тужилачког особља (што је у складу са развојем правне државе и ефикасније заштите права грађана и правних лица, као и са начелима садржаним у различитим међународним документима, како Уједињених нација тако и Савета Европе).

Ефикасност привредних судова

Министарство правде је, сагласно свом делокругу у обављању послова државне управе, везано за статистику и аналитику рада правосудних органа, идентификовало проблеме који се односе на право власништва, спровођење закона и уговора, кроз праћење ефикасности рада привредних судова.

Привредни судови имају значајну улогу у реализацији привредних реформи, јер својим брзим, ефикасним, законитим и транспарентним радом свакако утичу на сигурност инвестиција.

Смањење трајања поступка пред привредним судовима

Функцију привредног судства у Републици Србији обављају 16 привредних судова и Привредни апелациони суд. По достављеним статистичким извештајима за 2008. годину, утврђено је да начин рада и поступања свих привредних судова обезбеђују потребну ажурност, што има значајну улогу у реализацији привредних реформи. Увођењем АВП програма

(аутоматско вођење предмета), у који је имплементиран АПП програм (аутоматско прикупљање података), постигнута је пуна транспарентност поступања у привредним судовима и у Привредном апелационом суду, побољшана је ефикасност рада привредних судова, обезбеђен стручан и квалитетан надзор над радом судова. Током 2008. године, у привредним судовима примљено је укупно 135.498 предмета а на крају извештајног периода решено је 135.324 предмета, што значи да је постигнута ажурност привредних судова. Уочено је значајно смањење трајања поступака, и то посебно у предметима стечаја, где је средња старост нерешених предмета у 2007. години износила 917 дана а у 2008. години је сведена на 778 дана. Највећи прилив је у материји привредних спорова (ПЖ), укупно је у 2008. години примљено 10.421 предмет.

Из наведеног следи да је ефикасност привредних судова у односу на претходни период значајно побољшана, да је обезбеђена пуна транспарентност рада, али да се и даље предузимају мере са циљем побољшања рада и ефикасности, ради омогућавања стабилних економских услова привредног пословања и инвестиционих улагања.

Са циљем постизања бржег и ефикаснијег привредног судства и уопште судова, усвојен је Закон о стечају, који има за циљ брже и ефикасније поступање стечајних органа, као и измене процесних закона (Закон о извршном поступку и Закон о парничном поступку).

Повећање ефикасности рада трговинских судова у смислу јачања кадровских, просторних и техничких капацитета

Поред постојеће организације привредних судова, која може да обезбеди потребну ажурност рада и решавање привредних спорова у примереним роковима, предложене су мере за побољшање ефикасности рада судова, које се односе на кадровско јачање (избор и попуна судијских места, обезбеђивање услова за одржавање струковних семинара) и побољшање просторне и техничке опремљености.

Ради постизања веће ефикасности привредних судова, поред избора довољног броја судија у свим привредним судовима и Привредном апелационом суду, потребно је извршити и имплементацију АВП и АПП програма.

Са циљем ефикаснијег рада и веће транспарентности поступања у привредним судовима, у току је имплементација ових пројеката у оквиру USAID-CCASA пројекта за реформу привредних судова. За сада је програм инсталисан у привредним судовима у Новом Саду и Београду и подржан потребном рачунарском опремом, и ту је уочено највеће побољшање резултата рада.

На ефикасност рада од утицаја је и адекватна техничка опремљеност судија и судијских помоћника (рачунари, стручна литература и сл.), адекватан простор за суд, као и подршка у обезбеђивању услова за одржавање струковних семинара и састанака из области трговинског права у организацији Врховног касационог суда и Привредног апелационог суда.

Економски ефекти судске медијације

Увођењем судске медијације, створени су услови за решавање спорова у кратким роковима. Од посебног значаја за економске ефекте су резултати медијације у другостепеном поступку пред Привредним апелационим судом.

Решавање спорова у кратким роковима омогућено је увођењем судске медијације и споразумом странака. Започети поступци су и окончани. Посебно је значајна медијација у жалбеном - другостепеном поступку. Привредни апелациони суд је у једном предмету решио спор медијације за 30 дана и ослободио износ од 146 милиона динара.

Из наведеног се може закључити да се, организацијом рада и мерама које су предузете и које су у току, значајно утиче на ефикасност, законитост и транспарентност рада привредних судова, са циљем обезбеђивања сигурности учесника у поступку, чиме се обезбеђује и сигурност инвестиција.

2.2. СПОСОБНОСТ СУОЧАВАЊА СА ПРИТИСКОМ КОНКУРЕНЦИЈЕ И СА ТРЖИШНИМ СИЛАМА УНУТАР ЕУ

2.2.1. Људски капитал

Запосленост и тржиште рада

Тржиште рада у Републици Србији, поред високе, структурне и дугорочне незапослености, карактеришу и неусаглашена понуда и тражња за радном снагом, њена ниска мобилност, велике регионалне разлике, вишкови запослених у друштвеним и државним предузећима, застарелост знања и способности, како запослених, тако и незапослених лица, што је последица технолошке и привредне стагнације друштва у претходном периоду.

Запосленост. Према подацима Републичког завода за статистику (Анкета о радној снази), тренд раста забележен у 2007. години (укупан број запослених у 2007. повећан је за 25.044 лица у односу на 2006) настављен је и у 2008. години (раст запослености од 165.998 лица), али је, због методолошких промена у Анкети о радној снази, овај раст потребно опрезно тумачити. Из података се види да је дошло до повећања броја samozапослених и помажућих чланова домаћинства - лица која су раније била класификована као незапослена или неактивна су класификована у samozапослене или помажуће чланове домаћинства. Истовремено са растом укупне запослености, смањује се категорија запослених радника за 73.625 лица у односу на 2007. годину (Табела 1).

У 2009. години број запослених лица опада као последица утицаја светске економске кризе. Овај пад се бележи код свих категорија запослености. Укупан број запослених у периоду октобар 2008-април 2009. године смањен је за око 180.000 лица (око 7%). Највећи пад се бележи у категорији samozапослених око 12% (Табела 1).

Табела 1. Основни показатељи запослености и незапослености

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
1. Укупан број запослених у хиљ.	2.067	2.041	2.051	2.069	2.029	1.998	1.996	1978 ¹⁾
2. Стопа раста запослених у %	-1,7	-1,3	0,5	0,9	-1,9	-1,15	-0,16	-0,05
3. Број незапослених лица Ø (подаци НСЗ)	842.652	947.295	859.728	888.386	913.293	850.003	755.934	757926 ¹⁾
4. Стопа незапослености у %	АРС	14,5	16	19,5	21,8	21,6	18,8	16,4
	НСЗ	27,09	27,83	26,22	26,83	27,92	26,83	24,62

1) Просек за период јануар - јул 2009. године

2) Просечна административна стопа незапослености за период јануар - јун 2009. године

Према подацима из истраживања Републичког завода за статистику (РЗС), у Републици Србији је у 2008. у просеку било око 1.996.000 запослених лица, од чега: 1.429.000 код правних лица и 569.000 код приватних предузетника, лица која самостално обављају делатност и запослени код њих. Број укупно запослених се у 2008. смањено у односу на 2007, при чему је број запослених код правних лица мањи за 0,08% а број приватних предузетника, лица која самостално обављају делатност и запослених код њих је већи за 0,55%.

У прва два квартала 2009. године настављен је пад запослености у формалном сектору у односу на исти период претходне године. Укупна

запосленост је била мања за 1,04%, док је запосленост приватних предузетника и запослених код њих такође забележила пад од око 1%. До овог пада код предузетника дошло је услед ажурирања евиденција и измене правилника Републичког завода за здравствено осигурање (РЗЗО) крајем 2008. године, од ког РЗС преузима податке о броју предузетника.

Незапосленост. Након дугогодишњег раста, стопа незапослености, како на основу Анкете о радној снази, тако и административних показатеља, у 2007. и 2008. опада, односно уочавају се позитивни трендови, при чему запосленост према Анкети расте али административна благо пада. Од четвртог квартала 2008. године, као последица утицаја светска економске кризе, долази до погоршања показатеља на тржишту рада. Тржиште рада и даље има исте карактеристике (висока незапосленост, ниско учешће запослености у приватном сектору, ниска мобилност радне снаге), а незапосленост у Републици Србији има дугорочни, структурни и транзициони карактер.

Стопа незапослености пала је са 18,8% у октобру 2007. године на 14,7% у октобру 2008. године, а број незапослених лица према Анкети о радној снази смањен је са 584.216 на 457.205⁵ (Табела 3). У априлу 2009. године стопа незапослености је порасла за 1,7 процентних поена (16,4%). Рецесија је највише утицала на смањење запослености младих узраста 15–24 године (Табела 3).

Табела 3. Упоредне стопе запослености и незапослености, 2007-2009. година

Старосна група	Стопа запослености			Стопа незапослености		
	Октобар 2007.	Октобар 2008.	Април 2009.	Октобар 2007.	Октобар 2008.	Април 2009.
Лица радног узраста (15-64)	51,50%	53,30%	50,80%	18,80%	14,70%	16,40%
Млади 15-24 год	18,70%	21,20%	16,81%	43,70%	37,40%	40,66%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Такође, и административна незапосленост (према подацима са евиденције Националне службе за запошљавање) је опадала до почетка утицаја кризе - у 2008. било 755.934 незапослених лица, што је за 11,07% мање у односу на 2007. годину⁶. Број незапослених од почетка утицаја светске економске кризе (новембар 2008. године) се повећавао, тако да је са 718.256 лица у новембру 2008. године, број незапослених порастао на 763.062 лица у јуну 2009. године, што представља повећање броја незапослених од 44.806 лица или 6,24%. Осим утицаја кризе, на повећање број лица на евиденцији утицала су и нова права која лица могу остварити самом пријавом на евиденцију Националне службе (СОС продавнице).

У структури регистроване незапослености забележено је релативно смањење броја оних који први пут траже запослење – 287.013 лица, тако да у укупној незапослености учествују са 37,61%. Такође је изражена дугорочна незапосленост (незапослени који чекају на запослење преко 12 месеци) - 471.228

⁵ Пад незапослености резултат је, пре свега, промене у упитнику Анкете о радној снази, где су увођењем додатних питања боље обухваћене граничне категорије запослених као што су помажући чланови домаћинства, неформално запослени, samozапослени и сл. Да је упитник остао исти, стопа незапослености била би око 17,7%.

⁶ Национална служба за запошљавање.

лица или 61,75%. Просечна дужина трајања незапослености лица на евиденцији Националне службе у јуну 2009. године била је 3,62 године⁷.

У јуну 2009. године, у укупној незапослености стручна незапослена лица (III-VIII степен стручне спреме) учествују са 64,38%, а нестручна (I и II степен стручне спреме) са 35,62%. У односу на исти период претходне године, учешће стручних незапослених лица је повећано за 1,62 процента. Међу стручним незапосленим лицима најбројнија су лица са средњом стручном спремом (III и IV степен стручне спреме) који у укупној незапослености учествују са 54,05%. Превазилажење постојеће ситуације, пре свега неповољне квалификационе структуре незапослених, застарелих знања и неадекватних способности у првом реду подразумева реформу и унапређење система образовања, посебно система средњег стручног образовања и образовања одраслих.

Старосна структура незапослених лица је веома неповољна. Просечна старост незапослених лица је 39,04 година (незапослених жена 37,93 година), а преко 146.416 незапослених је старије од 50 година. Неповољној старосној структури допринео је и прилив вишка запослених из предузећа која се приватизују, јер послодавци углавном старије раднике проглашавају вишком запослених.

У периоду јануар-јун 2009. године, према извештајима о заснивању радног односа достављеним Националној служби, регистровано је укупно 312.302 заснивања радног односа (просечно месечно 52.050), што је за 5,21% мање него у истом периоду претходне године.

Циљеви политике запошљавања. Циљеви политике запошљавања детаљно су обрађени у делу НПИ – Запошљавање и европски социјални фонд, али је потребно нагласити да су стратешки правци у области запошљавања утврђени Националном стратегијом запошљавања за период 2005-2010. година и подразумевају успостављање стабилног и одрживог тренда раста запослености који ће бити праћен растом учешћа радно способног становништва на тржишту рада. До 2010. очекиван је раст запослености од 1,5% годишње и достизање нивоа од 67%, што, с обзиром на успорени привредни развој узрокован светском економском и финансијском кризом, и резултате Анкете о радној снази закључно са 2008. годином, није реално очекивати у толиком обиму.

Истовремено, циљеви политике запошљавања у овом периоду су и: пораст квалитета и продуктивности рада, друштвена кохезија и укључивање на тржиште рада. Стратегија запошљавања се ослања на 10 смерница Европске стратегије запошљавања и два приоритета која су од посебног значаја за Србију, и то: подршка страним директним инвестицијама и активирање домаће штедње усмерено ка одржавању и креирању запослености и смањивање разлика између регионалних тржишта рада.

Приоритети активне политике запошљавања у 2009. години, усмерени ка одрживом повећању запослености и уграђени у Национални акциони план запошљавања за 2009. годину („Сл. гласник РС“, број 17/09), су:

1. задржавање нивоа запослености из 2008. године и решавање радноправног статуса вишка запослених;
2. повећање формалне запослености у приватном сектору и смањивање регионалних разлика;

⁷ Извештај о раду Националне службе за запошљавање за период јануар – јун 2009. године.

3. усклађивање понуде и потражње на тржишту рада реализацијом мера активне политике запошљавања и подстицањем запошљавања теже запошљивих категорија незапослених лица – млади, особе са инвалидитетом, жене, Роми и др.;

4. унапређивање социјалног дијалога и повећање ефикасности Националне службе за запошљавање.

Образовање

Процес модернизације и усавршавања система образовања и васпитања у Републици Србији има, као своје основне правце, побољшање квалитета, трансформацију система управљања и система финансирања образовања, укључивање интересних група и социјалних партнера ради ефикасног трансфера знања и стицања вештина свих учесника у образовном процесу, као и уважавање етничких, културних и лингвистичких различитости. Овај процес треба да обезбеди да систем образовања буде један од значајних чинилаца техничко-технолошког, друштвено-економског и индивидуалног развоја. У исто време, даљи развој образовног система мора да прати и усклађује се са прокламованим циљевима развоја образовања у Европи до 2010. године: повећање квалитета образовања и оспособљавања у складу са новим захтевима друштва заснованог на знању и модернизација наставног процеса и процеса учења, обезбеђивање лакше доступности системима образовања и оспособљавања свима у складу са принципима доживотног учења, бржег запошљавања, развоја каријере и активног грађанства, једнаких шанси и друштвене кохезије.

У Националној стратегији привредног развоја Републике Србије од 2006. до 2012. године дефинисано је да ће се будући развој Републике Србије заснивати на знању као основном капиталу. Доношењем Закона о основама система васпитања и образовања („Службени гласник РС“, бр. 72/2009) започета је модернизација законодавног оквира у процесу усаглашавања националног законодавства са европским стандардима (Закључци Савета о оцени квалитета образовања у школи 31998Y0103(02); о развоју људског капитала за друштвену кохезију и конкурентност у друштву знања 32003G1205(05); Резолуције Савета и министара просвете о акционом програму у области образовања 41976X0219; о мерама за увођење нових информационих технологија у образовање 41983X0924; о мерама за борбу против неуспеха у школи 41990X0206), тако да унапреди реформу система образовања за одрживи развој у Републици Србији:

- унапређивањем квалитета образовања у функцији одрживог развоја ради постизања веће ефикасности и ефикасности образовања;
- усавршавањем структуре и система образовања, како би се обезбедио флексибилан и хоризонтално и вертикално мобилан систем, што значи и увођење нових организационих модела и нових програма заснованих на исходима учења и компетенцијама, а у договору са социјалним партнерима и интересним групама;
- обезбеђивањем потпуног обухвата и олакшавањем приступа образовању и стицању квалификација припадника свих, а нарочито угрожених категорија становништва и смањење стопе осипања из система образовања;
- развијањем националног оквира квалификација;

- повећањем процента високообразованих у Србији и стварање услова за њихов развој и професионално ангажовање у земљи;
- редефинисањем подручја рада, образовних профила и дефинисањем занимања, како би одговарали потребама нове економске реалности и принципима дугорочног развоја;
- даљим институционалним развојем у области стручног образовања и образовања одраслих и даљим усавршавањем модуларног система образовних програма;
- редефинисањем облика, начина и садржаја професионалне праксе у предузећима/привредним друштвима;
- постизањем равнотеже између општег и стручног, односно теоријског и практичног образовања и даље осавремењавање садржаја, организације и метода наставног процеса, рада наставника и школе у целини;
- развојем система стандарда који се односе на установе, наставнике и образовне програме;
- развојем система акредитације и сертификације који обухвата: образовне установе и организације за обуку - обезбеђивањем уравнотеженог односа знања и вештина који се стичу у неформалном образовању и начина признавања у систему сертификације;
- рационализацијом мреже средњих школа у складу са потребама привреде, тржишта рада, локалних заједница, захтевима који произлазе из праваца друштвеног и економског развоја и политике запошљавања и променом постојеће уписне политике у складу са потребама тржишта рада, жељама и интересима појединаца и друштва;
- повећањем капацитета стручних школа (трогодишњих образовних профила) као директан одговор на потребе привреде;
- институционализовањем трајног и активног друштвеног дијалога, посебно у сферама развоја стручног образовања и запошљавања;
- обезбеђивањем квалитета образовања, што подразумева стално праћење и евалуацију резултата, како ученика и наставника, тако и образовних институција у целини;
- развојем транспарентног, функционалног и правичног система оцењивања и вредновања ученичких постигнућа;
- унапређењем опреме и наставног материјала;
- успостављањем и развојем система менаџмента у образовању.

Истраживање и развој

Бројни су радови, теоријски и емпиријски докази, који потврђују кључну улогу научноистраживачког (НИ) и истраживачко-развојног (ИР) рада, и иновационих активности у целини, као мотора раста запослености и конкурентности, и резултата научноистраживачког и истраживачко-развојног рада и иновација, као темеља развоја економије и друштва. Издвајање државе за ове потребе у висини од 1% БДП-а је праг који треба достићи.

Србија мора да постави циљ сличан оном који је себи поставила и ЕУ, и мора дефинисати сопствену улогу у том покрету нашег континента. Подршка научноистраживачком и истраживачко-развојном раду, и иновацијама и иновационим активностима, сматра се кључном основом Лисабонске стратегије, која треба да реализује циљ да ЕУ постане динамична економија заснована на

знању, најконкурентнија на свету, са одрживим економским растом, са већим бројем и бољим радним местима и већом социјалном кохезијом.

Наука се још увек у Србији често посматра као делатност која је сама себи циљ и која функционише искључиво кроз научноистраживачке пројекте које финансира држава. Такав приступ је неодржив, пошто развој и просперитет економије и друштва једне земље мора да почива на знању. Наука једино може да да позитивне ефекте уколико се успостави јединствени национални иновациони систем, тј. комплексна мрежа предузећа, универзитета, ИР института, професионалних друштава, финансијских институција, образовне и информационе инфраструктуре, државних агенција и јавних ресурса, за генерисање, дифузију и примену научних и технолошких знања у одређеној земљи. Главни покретач је растући притисак тржишта који води ка већој интеграцији технологије, као и научног и технолошког развоја, у комерцијалне стратегије.

Производња добара и услуга постаје све више научно интензивна, а апсорпциони капацитет, способност преузимања новог знања радно способног становништва је кључан за транзиционе економије, па и српску.

2.2.2. Физички капитал

Саобраћај

Најважнији сегменти Трансевропске мреже на територији Републике Србије су:

1. Коридор 10, са својим крацима – 10б (Београд-Будимпешта) и 10ц (Ниш-Софија), је најзначајнији друмски и железнички правац на територији Републике Србије. Он је дефинисан као део Југоисточне мултимодалне осе дефинисане у Завршном извештају ГВН (HLG - High Level Group); део је Основне регионалне транспортне мреже (Core Regional Transport Network, у даљем тексту: Основна мрежа) и повезује Аустрију/Мађарску, Словенију/Хрватску, Републику Србију и Бугарску/Македонију/Грчку. На њему се у Републици Србији налази 792 км путева и 760 км железничких пруга;
2. Коридор 7 (река Дунав), који спаја централну Европу преко Републике Србије са Црним морем и део је Југоисточне мултимодалне осе. Дунав протиче преко територије Републике Србије дужином од близу 600 км.

Република Србија је окружена паневропским коридорима и њиховим крацима: Будимпешта–Арад–Крајова–Софија–Солун (Коридор 4), Арад–Букурешт–Констанца (крак Коридора–4а), Будимпешта–Шамац–Сарајево–Плоче (крак Коридора–5ц), Валона–Тирана–Скопље–Софија (Коридор 8). Такође, у окружењу Републике Србије налази се Јадранска магистрала, која ће дуж јадранске обале спојити краке Коридора 5а и 5ц (Ријека–Плоче) преко Црне Горе, са Коридором 8 у Валони.

У финалном извештају ГВН из новембра 2005, дефинисани су приоритетни европски пројекти на паневропским коридорима 7 и 10 у смислу проширења Трансевропске транспортне мреже (ТЕН-Т) на суседне државе и регионе. Поред наведеног, у истом извештају обрађена су и тзв. „хоризонтална питања”: интермодалност, интероперабилност, сигурност и безбедност у

транспорту и инфраструктури, уклањање нефизичких баријера и управљање саобраћајем.

Европска комисија, у оквиру програма CARDS, и међународне финансијске институције EIB, EBRD и WB помажу велике инвестиционе пројекте у Републици Србији, оријентисане на хитне пројекте одржавања, изградње и реконструкције инфраструктуре и пројекте изградње институционалних капацитета. Очекује се да ће ова подршка, пре свега за инфраструктурне пројекте дуж европских коридора, бити настављена и током наредних година.

IPA, као нови инструмент за претприступну помоћ, формиран је 2005, на основу регулативе Савета о оснивању инструмента за претприступну помоћ број 1085/2006 од 17. јула 2006. Приоритети и финансијска средства за имплементацију тих приоритета утврђују се Вишегодишњим индикативним програмским документом (MIPD), који припрема ЕК у консултацији са националним IPA координатором и ресорним министарствима. IPA је намењен искључиво за потребе стабилизације и приступања ЕУ и у Републици Србији заменио је програм CARDS. Републици Србији је у 2007. години из IPA фонда намењена сума од 186,7 милиона евра.

Пројекат REBIS, финансиран од стране Европске комисије кроз програм CARDS, завршен је јула 2003. и обухватио је балканске државе – Албанију, Босну и Херцеговину, Црну Гору, БЈР Македонију, Хрватску, Србију, укључујући УНМИК Косово (UNSCR 1244). Завршни извештај студије REBIS концентрисао се на мултимодалну Основну мрежу, слично Трансевропској мрежи ЕУ.

SEETO је основана као део Регионалног CARDS програма ЕУ за 2003. годину, обухвата Албанију, Босну и Херцеговину, Црну Гору, БЈР Македонију, Хрватску, Србију, укључујући UNMIK Косово (UNSCR 1244), и као један од основних задатака има израду петогодишњег плана за развој Основне мреже (MAP). До сада су усвојена три плана: MAP 2006-2010, MAP 2007-2011. и MAP 2008-2012, а у току је израда MAP 2009-2013. година.

Стратегијом развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015, коју је Влада усвојила 27. децембра 2007, утврђено је стање у тим областима транспорта, успостављен концепт развоја инфраструктуре и транспорта, дефинисани дугорочни и орочени циљеви развоја транспортног система и Акциони план за њихову реализацију, а имајући у виду потребу за одрживим развојем транспорта у Републици Србији. Смернице за такав развој постављене су на нивоу целог система и базиране су на принципима безбедности, интермодалности, примене савремених технологија, комплементарног коришћења свих видова саобраћаја и, пре свега, рационалног коришћења расположивих капацитета и ресурса у држави, у корист свих грађана Републике Србије.

Стратегија је циљно оријентисана и заснована на визији за 2015. годину, узима у обзир друштвени развој, опредељење Републике Србије ка чланству у Европској унији, одрживи развој транспортног система и стабилне институције.

Приликом разматрања значаја области транспорта у било којој држави, посматрају се два доминантна аспекта: квалитет живота и укупан економски развој. Транспорт има директан утицај на појединачну мобилност и доступност ближних и удаљенијих области, али, због свог значајног утицаја на рационално коришћење времена, утиче и на квалитет живота људи у ширем смислу. Стратегија у великој мери може да определи утицај транспорта на квалитет

живота и развој привреде и у односу на појединца и у односу на друштво у целини.

Боља транспортно-инфраструктурна опремљеност Републике Србије омогућиће да се више роба и услуга производи, троши и извози, повећавајући опште благостање. Транспортна инфраструктура се може посматрати и као инструмент за равномерни регионални развој, јачање територијалног интегритета и очување целovitости државе. Усмерене инвестиције могу допринети равномернијој расподели бруто друштвеног производа по становнику. При планирању треба имати у виду да привреда у различитим подручјима има различиту структуру и да поједина подручја зависе од транспорта више од других.

Да би позитивно утицао на економски развој, транспортни систем мора да достигне одређени ниво развоја. Постојеће стање тог система може се објаснити последицама економског пада у периоду од 1990. до 2000. и спорог опоравка. Да би се достигао ниво држава кандидата и чланица Европске уније, потребно је достићи ниво развоја упоредив са тим државама. Ова стратегија одређује кораке на том путу и указује на приоритете.

Укупна годишња вредност бруто домаћег производа за 2007. годину, у односу на 2006. годину, показује пораст од 7,5%, док се у 2006. реални раст БДП смањило на 5,7% у поређењу са 6,2% из 2005. године. Посматрано по активностима, у четвртом кварталу највећи раст бележе саобраћај - 29,4%, финансијско посредовање - 21,9%, трговина - 18,9%.

Највећи допринос расту БДП, од 6,9%, у четвртом кварталу 2007. имали су саобраћај (3,2%), трговина (1,9%) и финансијско посредовање (1,3 %).

Железнички транспорт

Магистралне железничке пруге пролазе кроз све веће градове и укрштају се у зонама Београда и Ниша. Од укупне дужине железничке мреже у Републици Србији (3.809 км), 1.768 км представљају магистралне пруге. Електрифицирано је 1.247 км (32,7%). Само 7% пруга (276 км) има два колосека. Просечно задовољавајућа густина мреже на нивоу Републике Србије веома је неравномерна и осетно опада ка југу.

Око 25% магистралних пруга железничке мреже у Републици Србији налази се на Коридору 10 и његовим крацима – 10б и 10ц. Само око 45% пруга у Републици Србији има дозвољено осовинско оптерећење од 22,5 т, док је на 30% пруга оно испод 16 т. Дозвољена брзина прелази 100 км/час на свега 3,2% пруга, а највећи део (око 50%) мреже дозвољава максималну брзину до 60 км/час. Са изузетком појединих секција пруга Београд–Шид и Велика Плана–Ниш, које су двоколосечне, електрифициране и на неким деоницама дозвољавају веће брзине, све остале пруге имају застареле техничке и технолошке параметре. Чак и на неким секцијама ових пруга има деоница у врло лошем стању, тако да се брзина често привремено ограничава на 20 км/час или ниже.

ЈП „Железнице Србије” располажу са око 480 локомотива, 8.500 теретних и 550 путничких вагона. Железничка возна средства су релативно стара и непоуздана. Просечна старост железничких возних средстава прелази 30 година. Стопа расположивости, у зависности од типа, варира између 26% и 61%.

Недовољно улагање у основно одржавање на железници последица је општег привредног заостатка у претходном периоду, лоше организације,

недостатка средстава, социјалне и кадровске политике. Садашње стање железничке инфраструктуре карактерише потреба да се у пројектовано стање врати и модернизује још око 1.000 км магистралних пруга, тј. око 57% главне мреже пруга, односно 26% комплетне железничке мреже. За рехабилитацију и одржавање железничке мреже у наредних десет година према проценама биће потребно око 3,9 милијарди евра.

ЈП „Железнице Србије” суочене су са лошим стањем железничке инфраструктуре и недостатком савременог возног парка. Рехабилитација и побољшање потребни су на целој дужини Коридора 10, који је окосница система (25% мреже и преко 50% транспортних активности).

Циљ да се олакша и развије међународни железнички транспорт уз координисани план реконструкције, изградње и опремања железничких пруга у складу је са будућим потребама међународног транспорта према Европском споразуму о најважнијим међународним железничким пругама (AGC).

Република Србија ће оријентисати капацитете према тражњи железничких услуга. Значајно повећање капацитета једноколосечних пруга могуће је постићи изградњом краћих двоколосечних деоница само на местима где је то потребно за мимоилажење и/или претицање, према националним приоритетима. У свим другим случајевима мора се одређеним студијама изводљивости проверити да ли алтернативно и јевтиније решење, једноколосечна пруга са двоколосечним деоницама и веће инвестиције у системе за аутоматски рад могу да обезбеде довољно повећање капацитета пруге.

Ради повећања просечне брзине и конкурентности железница, са суседним земљама треба да се закључе споразуми који ће обезбедити карактеристике транспорта „са једним заустављањем“ (*One Stop Shop*) у првој фази, а касније и систем „без граница“.

Приоритетни пројекти ЕУ у Републици Србији у области железничког транспорта, према цитираном документу ГВН, дефинисаних на Листи 1 – Краткорочни и средњорочни пројекти, су:

- реконструкција и модернизација железничке пруге: граница са Мађарском–Београд–Ниш–граница са Бугарском/граница са БЈР Македонијом, укључујући мост преко Дунава у Новом Саду;
- реконструкција и модернизација железничког транспорта у оквиру Београдског железничког чвора.

Делимично се на железнички транспорт односи и пројекат са Листе 3, под бројем 39, Интермодална логистичка платформа Београда.

Стратешки план ЈП „Железнице Србије“ за 2006-2010. годину, поред консолидације предузећа, предвиђа фазну реализацију изградње, модернизације и реконструкције инфраструктуре и набавку, модернизацију и реконструкцију железничких возних средстава, и то:

- пруга и објеката на Коридору 10, Београдског железничког чвора и станице Димитровград;
- пруге Београд–Бар (Београд–Пожега–Врбница–граница Црне Горе).

Планира се модернизација 38 електро-локомотива, набавка 1.100 нових теретних кола, 18 нових маневарских локомотива, 10 половних моторних возова, модернизација и реконструкција 27 електричних и дизел моторних возова и 30 путничких кола.

Према Закону о средствима у својини Републике Србије, држава је тренутно власник комплетне имовине која је дата Јавном предузећу „Железнице

Србије” на коришћење. Текуће пословање држава дотира са око 100 милиона евра. Висина субвенције у номиналном износу опада од 2002. када је била 10 милијарди динара, па до 2006. када је била 8 милијарди динара. У 2008, субвенција је износила 10,6 милијарди динара. Намера је да држава финансира инфраструктуру, док превоз, као комерцијална функција, не би био дотиран.

Према решењима из Одлуке о оснивању ЈП „Железнице Србије”, потребно је израдити план финансијске консолидације и споровести га пре него што се примене либерална решења из Закона, која предвиђају приступ под истим условима и домаћим и страним превозницима. Финансијска консолидација значи, пре свега, регулисање статуса иностраних дугова, који износе више од 600 милиона евра. Рок за реализацију ове активности зависи од могућности државе. Финансијска консолидација је неопходна како би се ЈП „Железнице Србије” оспособило за тржишно пословање. Техничка и организациона консолидација овог јавног предузећа се очекује у наредне четири године. Постоји могућност за стварање услова за делимичну приватизацију (робни саобраћај).

Увођење обавезе јавног превоза (*Public Service Obligation*) за одређене релације од стране државе или јединице локалне самоуправе према превознику јесте једна од новина у Закону о железници, коју треба спровести у дело већ током 2010. У складу са тим, Влада је у 2009. години донела Уредбу којом је усвојена Методологија за утврђивање оправдане пуне цене коштања превоза („Службени гласник РС”, број 76/09). То практично значи да ће превознику бити наметнута обавеза да врши превоз на одређеним нерентабилним релацијама за које држава сматра да постоји интерес. Истовремено ће такав превоз бити субвенционисан до оправдане пуне цене коштања превоза.

Систем накнада за коришћење инфраструктуре ће такође заживети у наредним годинама. У току је израда Методологије за одређивање висине накнада за коришћење железничке инфраструктуре, коју би требало да усвоји Влада. Планирано је да се увођење система накнада обави прво у „сенци“, где би се тестирање висине накнаде извршило само на ЈП „Железнице Србије“. У другој фази би било отворено локално тржиште. У складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању, започеће се пословање по тржишним принципима. Управљач инфраструктуре (део ЈП „Железнице Србије“) ће наплаћивати накнаде за приступ и коришћење инфраструктуре свим превозницима који су заинтересовани за коришћење железничке инфраструктуре и за то испуњавају законом прописане услове.

Меморандумом о економско-финансијском програму Владе Републике Србије и Међународног монетарног фонда, требало је да у току 2005. буду издвојене споредне делатности, односно делови или организационе јединице јавних предузећа, као и да се покрене поступак приватизације у новооснованим зависним друштвима капитала. С тим циљем Влада Републике Србије и Јавно предузеће „Железнице Србије“ закључили уговоре о преносу оснивачких права за девет предузећа, и то:

- Фабрика железничких возила „Желвоз“ д.о.о. Смедерево;
- Предузеће за туризам „КСР Београдтурс“ д.о.о. Београд;
- Предузеће за чишћење и одржавање железничких возних и друмских средстава „Нега кола и ДДД“ д.о.о. Београд;
- Фабрика саобраћајне опреме „Фасо“ д.о.о. Београд;
- „Фершпед“ - Међународна и унутрашња шпедиција а.д. Београд;

- Предузеће за железничку издавачко-новинску делатност „Желнид“, д.о.о. Београд;
- Предузеће за железничко угоститељство и туризам „Желтурист“ д.о.о. Београд;
- Друштво за одржавање зграда д.о.о. Београд и
- Друштво за заштиту од пожара и обезбеђење објеката и имовине д.о.о. Београд.

Након тога, уследиле су припреме за почетак поступка приватизације ових предузећа, тако што су донете измене и допуне њихових оснивачких аката и именована су лица, преко којих ће Влада као оснивач вршити овлашћења Скупштине у овим друштвима. Према стању у марту 2008. године, у свих девет друштва капитала завршен је процес преноса оснивачких права на Републику Србију, образовани су органи управљања (скупштине и управни одбори) и измењени су оснивачки акти. Даља процедура у погледу приватизације ових друштава била је у делокугу Министарства привреде – Агенције за приватизацију. Укупан број тренутно запослених у овим друштвима је 3.822, док је планирано да после првог таласа смањења тај број буде сведен на 2.267, а након другог на 1.555. У току 2006. године оснивачка права су пренета и за Предузеће за развој пројеката о некретнинама „Пронинвест“ д.о.о. Београд.

До октобра 2009. године, од укупно 10 друштава капитала за која су пренета оснивачка права приватизована су четири друштва, и то: Фабрика железничких возила „Желвоз“ д.о.о. Смедерево, Друштво за заштиту од пожара и обезбеђење објеката и имовине д.о.о. Београд, „Фершпед“ - Међународна и унутрашња шпедиција а.д. Београд и Предузеће за развој пројеката о некретнинама „Пронинвест“ д.о.о. Београд.

Проблем око приватизације осталих друштава су нерешени имовинско-правни односи између јавног предузећа и ових друштава јер имовина која им је фактички пренета није и књиговодствено евидентирана, и обратно, тако да све то успорава процес приватизације.

У 2009. години, Агенција за приватизацију је раскинула уговор о куповини Друштва за заштиту од пожара и обезбеђење објеката и имовине „Фулпротект“ д.о.о. Београд са претходним власником, због неиспуњења уговорних обавеза, тако да је капитал овог друштва и даље у власништву Републике Србије и оно се припрема за нову продају.

Поред наведених друштава која су предмет приватизације, ЈП „Железнице Србије“ је оснивач и Завода за здравствену заштиту радника ЈП „Железнице Србије“ као и ДП „Железнички интегрални транспорт Београд“ из Београда.

Влада је, закључком број 023-4701/2008-002 од 06. новембра 2008. године, прихватила Информацију о завршетку процеса приватизације предузећа са друштвеним капиталом, што је био случај у оба друштва. Након доношења Закључка Владе, ЈП „Железнице Србије“ је истакло проблем у погледу висине и врсте капитала у оба друштва и дало предлог да се изврши нова процена капитала. На основу нове процене утврђено је да је капитал у оба друштва у целости у државној својини и да оба друштва, због свог значаја, треба да остану у оквирима јавног предузећа.

У техничко-технолошком систему српских железница спроведен је низ мера усмерених ка рационализацији, у смислу обуставе превоза на нерентабилним релацијама, преусмеравања возних капацитета са

нерентабилних на рентабилне правце, смањења броја запослених (са 32.800 у 2000, број запослених пао на 21.000 у 2007; на крају процеса реструктурисања, број запослених кретаће се између 17.000 и 19.000). Закон о железници („Службени гласник РС“, број 18/05) поставља основ за раздвајање функције управљања железничком инфраструктуром од железничког превоза и даје основ приступу железничкој инфраструктури.

Даље реструктурисање ЈП „Железнице Србије“ предвиђено је Планом пословања ЈП „Железнице Србије“ 2006-2010. година – Стратешки план, након спровођења процеса финансијске консолидације. Са циљем убрзања овог процеса, кључне активности које се спроводе могу се описати кроз следеће фазе:

1. реорганизација;
2. смањење радне снаге;
3. одвајање споредних делатности и
4. смањење и укидање нерентабилних услуга.

Завршена је реализација зајма (ЕІВ-1), у висини од 70 милиона евра, намењеног за обнову железничке инфраструктуре и посебно критичних деоница на Коридору 10 и његовим гранама (деонице: Димитровград – државна граница, Кусадак – Велика Плана, Словац – Ваљево, Ресник – Лазаревац, Чортановци – Петроварадин, проширење тунела и реконструкција мостова између Ниша и Димитровграда и радови у станици Димитровград на колосечним постројењима. Поред редовног ефекта, значајан ефекат постигнут је након завршене реконструкције 6 тунела и 19 мостова на прузи Ниш–Димитровград (Коридор 10) којом је обезбеђен слободан профил пруга у складу са UIC-C нормом, односно омогућавање транспорта свих типова интермодалних транспортних јединица дуж Коридора 10. Поменута реконструкција била је и услов за будућу електрификацију пруге.

Зајам Европске банке за обнову и развој (ЕВРД-1) у износу од 57 милиона евра је такође реализован. У оквиру овог зајма набављена су и реконструисана возна средства, набављена механизација за одржавање пруге и обезбеђена су средства за социјални програм који је решио одлазак једног дела вишка запослених. Ефекти ЕВРД-1 зајма су унапређено стање возних средстава и постигнута синергија са социјалним програмом Владе у смањењу броја запослених на српским железницама од 11.832 у периоду од 31.12.2000. до 31.12.2006.

У оквиру новог зајма ЕІВ-2 у износу од 80 милиона евра, потписаног 08.12.2006, планиране су реконструкције и модернизације деоница пруга: Батајница-Стара Пазова-Голубинци (пруге Београд-Шид), Јовац (Гиље)-Ћуприја (пруге Београд-Ниш), Тэле Кула-Станичење (Ниш-Димитровград). Очекује се његова реализација у периоду 2009-2011.

У оквиру новог зајма ЕВРД-2 у износу од 60 милиона евра, потписаног 14.07.2006, планирана је набавка 770 теретних кола и потподног струга. Тендер је завршен и испорука теретних кола Железницама Србије је у завршној фази.

Потписан је уговор о кредиту Владе са представницима ЕВРД банке за нови зајам ЕВРД-3, чија средства ће бити употребљена за набавку нових електричних моторних возова за превоз путника за Железнице Србије. У току је процедура ратификације уговора.

Започети су и преговори Владе са представницима Светске банке за кредит чија би се средства употребила за осавремењавање локомотива Железница Србије као и набавку теретних вагона.

Републици Србији, односно ЈП „Железнице Србије“, одобрен је кредит Краљевине Шпаније у износу од 32 милиона евра ради обнове возних средстава, који ће бити искоришћени за набавку 10 нових дизел моторних возова, оправку и модернизацију најмање 20 путничких кола за унутрашњи саобраћај и оправку и модернизацију најмање 10 спаваћих кола за међународни саобраћај. Очекује се реализација овог кредита током 2008. и 2009.

Друмски транспорт

У Србији друмски транспорт представља динамичан и доминантан вид превоза, који учествује са око 80% у укупном обиму превезеног терета, односно око 74% у укупном броју превезених путника. Предузећа која обављају друмски превоз терета и путника су углавном у потпуности приватизована (изузети су неколико предузећа којима предстоји приватизација) и функционишу у условима слободне конкуренције, а улога државе је ограничена на уређивање ове области у смислу издавања лиценци, дозвола за друмски превоз, надзор, итд.

Управљање државним путевима првог и другог реда, као и управљање саобраћајем на путевима је, према Закону о јавним путевима, у надлежности ЈП „Путеви Србије“. Ово јавно предузеће ради према Закону о јавним предузећима, а управља са око 17.000 км путева у Србији. Основни циљ овог предузећа је унапређење путне мреже. Предузећа за путеве која су према уговору са јавним предузећем надлежна за одржавање, рехабилитацију и реконструкцију јавних путева су сва приватизована.

Развој путне инфраструктуре, модернизација и унапређење возног парка и подизање опште свести становништва о безбедности у саобраћају директно утичу и на смањење екстерних економских трошкова и заштиту животне средине. Према Извештају Светске банке (август 2007), Србија годишње од последица саобраћајних незгода изгуби око 2,3 % БДП.

Захваљујући порасту приватних транспортних предузећа и присуству страних улагања у сектор друмског транспорта, конкуренција се интензивира великом брзином. Императив је сачувати и побољшати конкурентност домаћих превозника - професионалним и рационалним управљањем предузећем и транспортним операцијама, придржавајући се принципа недискриминације, фер конкуренције и побољшањем безбедности и квалитета пружене услуге.

Повољнији економски услови за предузећа, флексибилност и способност да брзо одговори на захтеве савремене економије омогућили су највеће учешће друмског транспорта на транспортном тржишту. Узимајући у обзир географски положај Србије као транзитне земље, друмски транспорт, нарочито међународни, има важну улогу у економском развоју, захваљујући константном порасту.

Компаративне предности друмског транспорта и повећање обима транзитног саобраћаја преко територије Републике Србије условиће даље повећање обима друмског транспорта и учешћа друмског транспорта у видовној расподели. Изазови са којима се суочава друмски транспорт карактеришу се већим очекивањима корисника за квалитетнијом услугом, временским губицима

на граничним прелазима и застојима у централним градским подручјима, високим трошковима и све већом конкуренцијом.

Већина закона и подзаконских аката којима се регулише област друмског транспорта није у потпуности усаглашена са прописима ЕУ, те је за 2010. годину предвиђено доношење нових, нарочито у области приступа професији друмског превозника у унутрашњем и међународном транспорту и безбедности.

Међународни друмски транспорт у Србији, односно приступ међународном транспортном тржишту, већим делом, обавља се у режиму квота билатералних и мултилатералних СЕМТ дозвола, што додатно, у условима постојања значајних административних и физичких препрека (на пример: застоји на граничним прелазима), има негативан утицај на конкурентност наших превозника на међународном транспортном тржишту. Контингенти дозвола које се размењују, пре свега са државама чланицама ЕУ, не задовољавају потребе српске транспортне привреде. Из тих разлога, и у наредном периоду планирана је интензивнија међународна сарадња у области међународног друмског превоза. Либерализација у међународном превозу ствари остварена је са: Словенијом, Македонијом, Босном и Херцеговином, Румунијом и Швајцарском.

У претходном периоду приступило се иновирању билатералних споразума у области међународног превоза у друмском саобраћају са појединим државама: Швајцарском (споразум се налази у процедури ратификације), Мађарском, Италијом, Румунијом, Македонијом, Украјином, Црном Гором, Русијом.

Стање возног парка има велики значај, не само са аспекта ефикасности функционисања друмског транспорта, већ и са аспекта заштите животне средине и безбедности. Узимајући у обзир константан пораст друмског транспорта и чињенице да су резултати постигнути применом мера које се тичу техничких услова за возила (увођењем европских стандарда за возила у систем расподеле дозвола за обављање међународног транспорта), у 2009. години планирано је доношење подзаконских прописа којима ће се иновирати систем техничких прегледа возила као и појачати надзор над радом мерних станица које обављају техничких преглед теретних возила и аутобуса који учествују у међународном транспорту.

Развој друмског транспорта биће усмерен на повећање професионалности сектора и усаглашавање прописа са прописима ЕУ у овој области. Олакшан приступ домаћих превозника европском транспортном тржишту у будућности зависиће и од испуњености критеријума који се односе на приступ професији друмског превозника, и то у погледу одговарајућег нивоа професионалних квалификација за одговорно лице и возаче у транспортном предузећу, добре репутације и одговарајућег финансијског стања за транспортно предузеће.

Ваздушни транспорт

Сектор за ваздушни транспорт у Министарству за инфраструктуру, а у складу са чл. 12 став 1 Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 43/07), обавља послове државне управе у области ваздушног саобраћаја, који се односе на: уређење и обезбеђење саобраћајног система; унутрашњи и међународни превоз; уређење и безбедност техничко-технолошког система саобраћаја; облигационе и својинскоправне односе; стратегију развоја саобраћаја, планове развоја и планове везане за организацију саобраћајног

система и организацију превоза; међународне послове у области саобраћаја; мере за подстицање истраживања и развоја у области саобраћаја.

Директорат цивилног ваздухопловства

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије обавља послове у области ваздушног саобраћаја који се односе на: безбедност и обезбеђење јединства техничко-технолошких система; положај страних превозилаца у превозу ствари и путника у ваздушном простору Републике Србије; стратегију развоја саобраћајног система, планове развоја и друге планове везане за уређење, организацију система и односе у транспорту путника и роба; изградњу и употребу саобраћајне инфраструктуре и опреме; облигационе и својинскоправне односе, надзор над применом прописа који се односе на ваздушни саобраћај; примену међународних конвенција, стандарда и препорука; организацију службе трагања и спасавања; друге послове у складу са законом и другим прописима којим се уређује ваздушни саобраћај.

Агенција за контролу летења

Агенција за контролу летења Србије и Црне Горе основана је Уговором између Владе Републике Србије и Владе Републике Црне Горе, као друштво са ограниченом одговорношћу, ради пружања услуга контроле летења у ваздушном простору Републике Србије, Републике Црне Горе, 55% горњег ваздушног простора Босне и Херцеговине, као и међународних вода јужног дела Јадранског мора.

Аеродром „Никола Тесла”⁸

Србија има десет аеродрома. Сви аеродроми су у власништву државе. Саобраћај се одвија са стопом раста око 10%, док је тренд у целом свету од 5% до 6% раста. Србија има пет авиопревозиоца: ЈАТ, АВИОТАКСИ, АВИОГЕНЕХ, ПРИНЦ и ПИНК ТАКСИ.

ЈАТ Ервејз⁹

Агенција за приватизацију је, у својству наручиоца, спровела поступак јавне набавке консултантских услуга израде и имплементације стратегије приватизације ЈП за ваздушни саобраћај „Јат-Ервејз” (ЈАТ Airways). За најповољнијег понуђача изабран је Конзорцијум који предводи фирма Ротшилд (Rothschild & Cie, Citadel Finanacial Advisory d.o.o., Clyde & Co LLP. Aviation Economics i Dekonta d.o.o.).

Влада је на седници одржаној 15. маја 2008. донела Закључак којим се прихвата Информација о уступању Уговора о пружању консултантских услуга, израде и имплементације стратегије приватизације ЈП за ваздушни саобраћај „Јат-Ервејз” са Владе на Агенцију за приватизацију.

Оснивач наведених јавних предузећа је Република Србија, дакле оснивачка права врши Влада у име Републике Србије. Нико од поменутих није ни директни ни индиректни корисник буџетских средстава.

⁸ Више о приватизацији видети у 2.1.5.

⁹ Ibid.

Конципирана је радна верзија закона о цивилном ваздухопловству, за чију израду су коришћени релевантни прописи из европске регулативе и Споразума о заједничком европском ваздухопловном подручју, који је Србија потписала 2006. Тај споразум потврђује и дефинише права, обавезе и динамику у реализацији хармонизације прописа, приступа тржишту, кретање путника итд.

Водни транспорт

Водни саобраћај Републике Србије чине: пловни путеви, пристаништа и флота. Пловни путеви се уређују, одржавају и обележавају сходно обавезама земље да на свом делу међународног пловног пута, река Дунав и Сава и међудржавног пловног пута реке Тисе, обезбеди услове за безбедну пловидбу пловила свих застава.

Спајањем запада и истока (Северног и Црног мора), Дунав својим делом кроз нашу земљу представља један од најзначајнијих елемената у новој економији и политици Републике Србије.

Република Србија има изразито развијену мрежу водотока и канала, око 1600 км пловних путева, и то : Дунав 588 км, Сава 211 км, Тиса 164 км, Тамиш 41 км и канали ДТД 599 км. Око 1000 км унутрашњих пловних путева омогућавају саобраћај савременим пловилама. Чињеница је да се веза између речног и копнених видова транспорта на нашим рекама може остварити на више десетина места, при чему се најзначајније луке и пристаништа на Дунаву налазе у следећим градовима: Апатину, Богојево, Бачка Паланка, Нови Сад, Београд, Панчево, Ковин, Смедерево и Прахово. На реци Сави веза између река и копна остварује се у Сремској Митровици и Шапцу, на каналу Дунав-Тиса-Дунав у Сомбору и на реци Тиси у Сенти. Тај потенцијал је недовољно искоришћен са становишта транспорта, ако се узме у обзир да је то, под одређеним условима и стандардима, економичнији, безбеднији и еколошки прихватљивији вид превоза од осталих видова саобраћаја.

Једна од основних карактеристика наведених лука и пристаништа је добра повезаност са главним магистралним правцима у друмском и железничком саобраћају, при чему се најзначајније луке налазе на тачкама укрштања паневропских коридора 7 и 10 (луке Београд, Нови Сад и Смедерево). Ово јасно указује на добар географско-саобраћајни положај лука, те се правци њиховог развоја могу и сагледавати са циљем задовољења потреба привредног окружења и развоја међународних токова роба. У земљама ЕУ, генерални тренд представља смањење расутих терета у структури роба и пораст генералних и контејнеризованих терета. Србија је једна од ретких европских земаља која нема адекватно развијене терминале интегралног транспорта.

Имајући ово у виду, намеће се потреба за израдом националне стратегије за унапређење унутрашње пловидбе, по угледу на националне стратегије развијених европских земаља.

Предузећа која се баве пристанишним услугама и бродарска предузећа су углавном у потпуности приватизована (сем неколико предузећа којима предстоји приватизација). Сва ова предузећа функционишу у тржишним условима, а држава обезбеђује једнаке услове пословања свим субјектима, чиме је у потпуности постигнута слободна конкуренција привредних субјеката.

Улагања у водни саобраћај Републике Србије имају и значајан еколошки аспект. Наиме, потрошња горива за исту количину превезене робе најмања је у

водном саобраћају. Тенденција ЕУ је да у наредном периоду превоз једног дела роба са друма пребаци на воду, што ће имати значајне ефекте на заштиту животне средине.

Савремени стандарди у области пловидбе захтевају и одређени квалитет телекомуникација, односно примену Регионалног споразума о радио-телефонским услугама на унутрашњим пловним путевима (Базел, 2000). Радио-телефонски систем би допринео општој безбедности људи и добара на пловним путевима кроз Србију и пружио би информације са циљем неометане и сигурне пловидбе бродова свих земаља које користе међународне пловне путеве.

У складу са стандардима ЕУ, приступило се увођењу РИС-а, система који обезбеђује праћење свих пловних објеката на нашем делу реке Дунав. Санирају се критична места за пловидбу и планирани су радови на багеровању појединих деоница Дунава и вађењу потонуле флоте код Прахова.

Прошле године започето је поновно обележавање пловног пута реке Саве, што ће се наставити и наредном периоду до успостављања безбедне пловидбе.

У смислу припреме и израде одговарајуће регулативе, у току је рад на изради нацрта закона о безбедности пловидбе и лукама на унутрашњим водама Републике Србије и планирано је да буде завршен до краја 2009. године. Законом ће, у унутрашње законодавство, бити промулгиране:

- директива 2006/87/ЕЕС и директива 2006/137/ЕС о изменама и допунама директиве 2006/87/ЕЕС (техничка правила за пловила унутрашње пловидбе);
- директива 96/50/ЕС (правила за стицање звања заповедника пловила) ;
- пропис 1356/96/ЕС и 3921/91/ЕС (правила о укидању каботаже) ;
- директива 2005/44/ЕС, 416/2007/ЕС, 414/2007/ЕС и 415/2007/ЕС (правила и смернице за имплементацију речних информационих сервиса).

Поред директива и других секундарних извора комунитарног права, у потпуности ће се имплементирати и међународне конвенције и резолуције, које је донела Европска комисија Уједињених нација за Европу (UNECE).

Рад на нацрту закона о државној припадности и упису пловила, као и рад на нацрту закона о водном транспорту, треба да се заврши до краја 2010. године. Закони ће се базирати на Конвенцији Уједињених нација о условима за упис бродова из 1986. године. С тим у вези, предвиђено је увођење јединственог електронског уписника као и увођење тзв. *Vareboat Charter*. У односу на ову законску материју, Савет и Европска комисија упућују на примену наведене конвенције, не улазећи у даље уређење прописа.

До краја 2011. године Република Србија планира да заврши рад на нацрту закона о безбедности поморске пловидбе, који заједно са претходно поменути законским пројектима треба да заокружи систем пловидбеног права Републике Србије. Сама материја поморства ће, у складу са усвојеном законодавном техником примењеном у области права унутрашње пловидбе, бити подељена на приватноправни (имовинскоправни и облигационоправни део) и јавноправни део. Приликом регулисања јавноправног дела, за основу ће се узети смернице дате Резолуцијом А.847(20), усвојене на 20. редовном заседању Скупштине Међународне поморске организације (у даљем тексту: ИМО) „Смернице државама чланицама у погледу примене обавезних ИМО међународноправних инструмената“. Сам закон ће на доследан начин имплементирати одговарајуће изворе комунитарног права, обухваћене пакетом

мера *Erica I* и *Erica II* (директива 2001/25/ЕС и 2005/45/ЕС о минималном нивоу обуке помораца, директиве 94/57/ЕС и 2002/84/ЕС о заједничким правилима за инспекцију и надзорне организације за релевантне активности поморске управе и директиве 96/98/ЕС и 2002/84/ЕС о поморској опреми и др).

После доношења сета законских пројеката, потребно је ускладити али и донети нове пратеће подзаконске прописе који би омогућили њихово спровођење.

С друге стране, приватноправни односи у грани пловидбеног права биће предмет уређења у оквиру нацрта закона о водном транспорту, који јединствено регулише материју у питању и за поморско и за право унутрашње пловидбе. Овим законом регулишу се питања својинских и сусвојинских односа, са предлогом увођења система сусвојине на карате, облигационоправна питања, питања заложних права на броду, као и материја извршења и обезбеђења на броду. Њихово регулисање није до сада било предмет законодавне активности Савета и Економске комисије.

Потребно је нагласити да ће ова законодавна активност бити праћена радом на потврђивању одговарајућих међународних конвенција. До сада су Народној Скупштини упућени на усвајање закони о потврђивању:

- Будимпештанске конвенције о уговору о превозу робе на унутрашњим водним путевима;
- Протокол из 2005. године на Међународну конвенцију о сузбијању незаконитих аката уперених против безбедности поморске пловидбе (SUA протокол);
- Међународне конвенције о контроли штетних система који се користе против обрастања бродова (Anti-fouling Конвенција);
- Међународне конвенције о грађанској одговорности за штете проузроковане загађењем погонском нафтом (BUNKERS конвенцију).

Очекује се да ће ови предлози закона, заједно са Предлогом закона о потврђивању Протокола из 1997. године о усвајању Анекса VI о спречавању загађења ваздуха са бродова на Међународну конвенцију о спречавању загађења са бродова (MARPOL конвенција), бити усвојени до краја 2009. године

У сарадњи са Министарством рада и социјалне политике, до краја 2009. године очекује се и потврђивање Конвенције о раду помораца.

Током 2010. године планирано је усвајање:

1. Протокола из 1992. године на Међународну конвенцију о грађанској одговорности за загађење нафтом са бродова (CLC 92);
2. Протокола из 1988. године на Међународну конвенцију о теретним линијама из 1968. године;
3. Међународне конвенције о поморским привилегијама и хипотекама из 1993. године;
4. Међународне конвенције о привременом заустављању поморских бродова из 1999. године и
5. Протокола из 2001. године на Атинску конвенцију о превозу путника и пртљага.

До краја 2011. планирано је да Република Србија приступи и:

- Међународној конвенцији о контроли и управљању бродским баластним водама и седиментима (BWM конвенција);

- Међународној конвенцији о безбедном и нешкодљивом уклањању бродских олупина (Ship Recycling Конвенција).

У припреми су: закон о унутрашњој пловидби и лукама на унутрашњим пловним путевима, закон о агенцији за пловне путеве, закон о агенцији за развој и промоцију унутрашње пловидбе, прихватање међународних споразума (АГН, АДН...), израда и примена различитих правилника и билатералних споразума. Потребно је законским решењима пронаћи начин на који ће се зауставити тренутна неадекватна приватизација лука и извршити ревизија завршених приватизација кроз терминализацију лука.

Визија развоја саобраћаја на УПП до 2025. године подразумева организован систем унутрашњих пловних путева који испуњавају све међународне стандарде.

Финансијске потребе Министарства за инфраструктуру за пројекте за друмски, железнички, интермодални и водни транспорт, као и Сектора за прилагођавање политике и прописа са Европском унијом, изражене су у еврима, у табелама и наративном делу у Одељку 3.14. Транспортна политика.

Енергетика

Енергетика је један од највећих сектора српске економије, која чини више од 7,5% додатне вредности у бруто друштвеном производу. Енергетику чине електроенергетски сектор са производњом угља, нафтна и гасна привреда, систем даљинског грејања и увоз и извоз енергетских производа.

Укупна планирана примарна енергија за потрошњу у 2008. години износи 15,583 милиона тое, што је за 5% више од процењене укупне количине примарне енергије у 2007. години која износи 14,824 милиона тое. Потребна количина ове енергије обезбедиће се из домаће производње и нето увоза.

Планирана производња примарне енергије у 2008. години износи 8,939 милиона тое и за 2 % је већа од процењене производње у 2007. години која би требало да износи 8,796 милиона тое.

Нето увоз енергената расте, односно планирани нето увоз у 2008. години у износу од 6,490 милиона тое је за 6% већи од нето увоза у 2007. години, када је процењен на 6.139 милиона тое. Пројектована увозна зависност за 2008. годину износи 42%, што је за 1% више од процењене увозне зависности у 2007. години која износи 41%.

Планирана потрошња финалне енергије у 2008. години износи 8,173 милиона тое, што је за 7 % више од процењене потрошње финалне енергије у 2007. години у износу од 7,622 милиона тое.

Што се тиче пројекција примарне потрошње енергије, сагласно постојећој структури електроенергетских извора, текућа доминација угља (преко 51%, у 2002. години) остаће на око 50% у 2015. години, иако се предвиђа стављање у погон нове термоелектране на лигнит.

Законодавни и регулаторни оквир

Основна карактеристика новог Закона о енергетици (2004) је укидање монопола и увођење конкуренције у све енергетске делатности у којима је конкуренција могућа, као и стварање оквира за регулацију и слободан приступ енергетским мрежама, као природним монополима (пренос, транспорт и дистрибуција енергије).

Циљеви реформе су повећање ефикасности сектора, модернизација, отварање нових радних места, увођење конкуренције и обезбеђење хармонизације са релевантним одредбама законодавства ЕУ, увећање сигурности и квалитета снабдевања енергијом.

Да би прокламовани циљеви били оствариви и одрживи, односно да би се успоставио тржишни механизам и конкуренција у снабдевању енергијом, као и са циљем привлачења неопходних страних инвестиција у енергетски сектор Србије, формирано је независно регулаторно тело, Агенција за енергетику (АЕРС). Закон је доделио широк спектар обавеза АЕРС-у у погледу одобравања тржишних и техничких правила, утврђивања методологија за одређивање цена и тарифа (за обрачун електричне енергије и природног гаса за тарифне купце, за приступ преносној, транспортној и дистрибутивној мрежи), издавања лиценци, прикупљања података и решавања спорова. Агенцијом руководи Савет агенције од пет чланова, које бира Народна скупштина.

Ступањем на снагу Уговора о оснивању Енергетске заједнице (2006), АЕРС-у су наметнуте значајне обавезе у складу са правним оквиром ЕУ из области енергетике као и учешће у институцијама Енергетске заједнице.

Стратешки оквир

Стратегију развоја енергетике до 2015. године чине документи којима се сагледава укупан развој енергетике Србије са посебним нагласком на природни гас као енергент будућности. Стратегија развоја енергетике усвојена је у Народној скупштини 2005. године и дефинише дугорочне циљеве развоја и њихове приоритете, а остварује се Програмима имплементације Стратегије који су донети за 2007-2012, а ажурирани су ове године. Влада је 2005. године усвојила и Национални акциони план за гасификацију Србије.

Стратегија енергетике указује на озбиљну несташицу електричне енергије која би се могла јавити од 2010. године, због интензивног раста потрошње електричне енергије у домаћинствима и обновљеним индустријским погонима, као и због развоја терцијарног и кварталног сектора привреде. Ова несташица би се отклонила изградњом нове термоелектране снаге од 750 MW, као и изградњом капацитета сличне снаге (700-800 MW) који би заменио технолошко-еколошки застарела постројења. Оба капацитета би користила домаћи лигнит. Такође, на бази укупних потреба за електричном енергијом, могућ је улазак у погон новог термоенергетског постројења са гасним технологијама снаге од 200-250 па и више MW, у случају бржег раста БДП-а. За сада су производња и потрошња електричне енергије у Србији избалансиране.

Стратешко опредељење Србије у сектору обновљивих извора енергије (ОИЕ) јесте да држава неће бити инвеститор у ОИЕ, с обзиром да се ради о великом броју инвестиција мањег обима. Задатак државе је да створи атрактивне услове. тј. инвестициони оквир који ће подстаћи приватне инвеститоре на улагања. Министарство рударства и енергетике је израдило нацрте подзаконске регулативе којом се одређује циљно учешће електричне енергије произведене из обновљивих извора, као и механизам подршке развоју ОИЕ кроз *feed-in* тарифе. Инвестициони потенцијал у сектору ОИЕ биће прецизније утврђен након спровођења детаљних студија изводљивости од стране инвеститора и МРЕ.

Реструктурисање секторских компанија

У електроенергетском сектору, Влада је основала две потпуно независне компаније: Јавно предузеће за производњу, дистрибуцију и трговину електричном енергијом, ЈП „Електропривреда Србије” (ЈП ЕПС) и предузеће за пренос и

управљање преносним системом, ЈП „Електро mreжа Србије” (ЈП ЕМС), која су отпочела са радом 01.07.2005. године. Завршене су све активности везане за издвајање предузећа која нису електропривредних делатности, а која су пословала у саставу ЈП ЕПС и ЈП ЕМС - издвојено је око 20 предузећа. Број запослених је са 60.000 у 2001. години сведен на 35.900, међу којима је и више од 5.000 радника са Косова и Метохије. Обе компаније су у 100% државном власништву. Влада је извршила и имовинско раздвајање ЈП ЕМС-а од ЈП ЕПС-а.

ЈП ЕПС је организован као вертикално интегрисано предузеће - холдинг који је у 100% власништву Републике Србије а сам је 100% власник кћерки фирми – зависних компанија. Кћерке фирме су независни правни субјекти, са својим посебним менаџментом и засебним рачуном, функционално међусобно раздвојени, у складу са *acquis*.

ЈП ЕПС као матично предузеће купује електричну енергију од производних компанија и фактурише рачун електродистрибутивним компанијама. Уколико из својих извора нема довољно производње за подмирење потреба тарифних купаца, ЕПС је по закону обавезан да недостајуће количине обезбеди на тржишту.

Све зависне компаније имају законску обавезу интерног рачуноводственог раздвајања сваке појединачне делатности, коју надгледа Агенција за енергетику.

Постоји јасна потреба да се ЈП ЕПС трансформише у модерно организовано друштво капитала, тј. да се корпоратизује.

Процењује се да су неопходне инвестиције у електроенергетском сектору до 2015. године следеће: за одржавање текуће производње – око 4 милијарде евра, док је за повећање производње (изградњу нових капацитета) неопходно око 5 милијарди евра. Извори финансирања ових инвестиција ће се обезбедити из средстава компаније, кредита и од очекивањег стратешког партнера.

У развој преносног и управљачког система до 2015. године биће уложено око 350 милиона евра. Јачање енергетских интерконекција је неопходан корак за развој регионалне енергетске сарадње. У том смислу, Електро mreжа Србије веома активно учествује у активностима посвећеним унапређењу електроенергетских интерконекција са околним земљама.

У електроенергетском и гасном сектору се имплементирају прописи из европског законодавства сагласно Уговору о оснивању Енергетске заједнице.

У складу са Меморандумом о буџету и економској и фискалној политици за 2009. годину, са пројекцијама за 2010. и 2011. годину, који је усвојила Влада на предлог Министарства финансија (Макроекономски оквир за период 2009-2011: Смернице политике цена), у наредне три године наставиће се либерализација цена у Србији. Постепена спољнотрговинска либерализација и унапређење политике конкуренције индиректно ће допринети формирању цена у конкурентским условима. Наставиће се усклађивање цена у области природних монопола на економским принципима, у оквиру кога ће се даље одвијати пренос надлежности за одобравање повећања цена у инфраструктурним делатностима на регулаторна тела. Најважније мере су повећање цене електричне енергије на економски ниво, као нужан услов за оспособљавање Електропривреде Србије за суочавање са конкуренцијом и за реализацију нових инвестиција. Агенција за енергетику при одређивању цена електричне енергије узимаће у обзир економски оправдане трошкове и профит који обезбеђује средства за нове инвестиције и развој електропривреде.

У Србији је 2005. године дошло до реорганизације националне нафтне компаније у којој су биле обједињене све делатности из области нафте и гаса. Одлуком Владе Републике Србије, 1. октобра 2005. године почела су са радом следећа предузећа: Акционарско друштво за истраживање, производњу, прераду,

дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса „Нафтна индустрија Србије“; Јавно предузеће за транспорт нафте нафтоводима и транспорт деривата нафте продуктоводима, „Транснафта“ и Јавно предузеће за транспорт, складиштење, дистрибуцију и трговину природним гасом, транспорт природног гаса „Србијагас“. Очекује се даља реорганизација ЈП „Србијагас“ у складу са прописима из европског законодавства, сагласно Уговору о оснивању Енергетске заједнице.

Приоритетни пројекти у гасном сектору су: диверсификација праваца снабдевања, изградња подземног складишта гаса (Банатски Двор) и ревитализација постојећих дистрибутивних мрежа, повезивање свих већих градова и насељених места на регионалне гасоводе и изградња великог броја нових дистрибутивних мрежа. Стратешки циљ у овој области је повезивање са гасоводним системима земаља у региону и стицање положаја транзитне земље.

У септембру 2008. године Народна скупштина Републике Србије донела Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о сарадњи у области нафте и гасне привреде. Овим споразумом дефинисано је да ће стране сарађивати у оквиру реализације пројеката магистралног гасоводног система Јужни ток, у делу изградње деонице гасоводног система на територији Републике Србије, изградње подземног складишта гаса Банатски двор и реконструкције и модернизације технолошког комплекса који припада акционарском друштву Нафтна индустрија Србије.

У сектору рударства, ЈП Подземна експлоатација угља (ПЕУ) је у поступку реструктурисања ради приватизације.

Положај Србије омогућава потенцијалне приходе од транзита енергије. Сем поменутих инвестиција, значајни су пројекти магистралног гасовода Јужни ток, који би снабдевао гасом и Србију и даље запад континента, као и паневропског нафтовода, Констанца-Трст, у којима Србија активно учествује.

Телекомуникације

Убрзани и нагли развој информационо-комуникационих технологија, успостављање глобалних мрежа, као и увођење широког асортимана нових телекомуникационих, информационих и поштанских услуга, допринело је већем значају телекомуникација као неопходног фактора подршке за пружање других привредних услуга, као и за изградњу инфраструктуре неопходне за развој информационог друштва. Имајући у виду ове чињенице као и природу самих телекомуникација које не познају границе, развој ових области у Републици Србији представља значајан фактор у процесу придруживања Европској унији.

Влада је донела шест стратешких докумената за област телекомуникација, информационог друштва и поште: Стратегију развоја телекомуникација у Републици Србији од 2006. до 2010, Стратегију за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији, Стратегију развоја широкопојасног приступа у Републици Србији до 2012, Стратегију развоја радиодифузије у Републици Србији до 2013, Стратегију развоја информационог друштва и Стратегију развоја поштанског саобраћаја у Републици Србији.

Закон и стратешки документи којима је уређена област телекомуникација наведени су у поглављима 3.3.3. Поштанске услуге и 3.10. Информационо друштво и медији.

Стање у области телекомуникација и информационог друштва у Републици Србији је следеће¹⁰:

- Приход од телекомуникационих услуга у 2008. години износи 1,61 милијарду евра и учествује у бруто друштвеном производу са око 4,87%;
- У погледу физичког капитала тренутно је „Телеком Србија“ а.д. највећи јавни телекомуникациони оператер јавних фиксних телекомуникационих услуга. „Телеком Србија“ а.д. је у власништву два акционара: ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“ (80%) и ОТЕ Грчка (20%);
- У јавној фиксној телефонској мрежи, „Телеком Србија“ је тренутно једини оператер који пружа јавну говорну услугу. Као резултат улагања у телекомуникациону мрежу, у 2008. години остварена је дигитализација мреже од 95,52%, док је број претплатника на 100 становника 41,14, што је изнад просека у региону (извор: Cullen International - јануар 2008). У 2009. години издате су две лиценце за фиксни бежични приступ (FWA), базиран на стандардима CDMA2000 за јавну телекомуникациону мрежу. Број прикључака широкопојасног приступа је у порасту (Интернет-кабловског и ADSL), али са аспекта приступа Интернету од стране корисника и даље је у Републици Србији најзаступљенији dial-up приступ. „Телеком Србија“ је у својој мрежи обезбедио потребне капацитете којима је омогућен и широкопојасни приступ Интернету посредством ADSL. Укупан број претплатника Интернет услуга у 2008. години износио је око 891 хиљаду, што је скоро двоструко повећање у односу на претходну годину. Број потенцијалних корисника Интернета у Србији у 2008. години је износио 1.619.711 (узети у обзир претплатници 3G мобилне мреже), што је повећање од приближно 27,7% у односу на 2007. годину;
- Тржиште јавне мобилне телекомуникационе мреже је либерализовано и постоје три оператера којима су издате лиценце за јавну мобилну телекомуникациону мрежу и услуге јавне мобилне телекомуникационе мреже у складу са GSM/GSM1800 и UMTS/IMT-2000 стандардом за територију Републике Србије: Предузеће за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д., Telenor d.o.o. и VIP mobile d.o.o. - број корисника у мобилној телекомуникационој мрежи у 2008. години био је 9.618.767. Процењује се да је број корисника на 100 становника 128,28;
- Тржиште кабловске дистрибутивне мреже је такође либерализовано. У 2008. години укупно је било регистровано 79 оператера који пружају услуге. Развој кабловске мреже је изузетно динамичан и у 2008. години укупан број претплатника је премашио 922.000;
- У области радиодифузије извршена је трансформација ЈП Радио телевизија Србије у Радиодифузну установу Србије и Радиодифузну установу Војводине које обављају делатност јавног радиодифузног сервиса;
- У области информационог друштва развој је усмерен ка циљевима који су зацртани у „Лисабонској стратегији“, а то су „припрема за транзицију у привреду и друштво засновано на знању, уз бољу политику рада за

¹⁰Извор: Републичка агенција за телекомуникације

информационо друштво и истраживања и развој“. Највећи подстицај се даје увођењу и развоју електронске управе зато што реформа и модернизација државне управе заснована на широкој примени информационо-комуникационих технологија (ИКТ) представља један од кључних елемената укупне транзиције Републике Србије у модерно информационо друштво. Створен је регулаторни амбијент за увођење и развој е-управе, који обухвата Стратегију развоја е-управе, као и законодавни оквир за е-документ, е-потпис, е-трговину, сајбер криминал и заштиту података о личности.

У области информационог друштва учињен је напредак доношењем подзаконских аката за имплементацију Закона о електронском потпису, и то: Правилник о ближим условима за издавање квалификованих електронских сертификата („Службени гласник РС”, број 26/08); Правилник о техничко-технолошким поступцима за формирање квалификованог електронског потписа и критеријумима које треба да испуне средства за формирање квалификованог електронског потписа („Службени гласник РС”, број 26/08); Правилник о регистру сертификационих тела која издају квалификоване електронске сертификате у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 26/08). Ови правилници су усклађени са најновијим стандардима ЕУ, препорукама и процедурама у овој области.

У поштанском саобраћају ради се на унапређењу регулаторног оквира са циљем пружања ефикасних поштанских услуга. Донети су значајни акти који дефинишу основна опредељења и утврђују правац развоја у области поштанских услуга у Републици Србији, и то Закон о потврђењу аката Светског поштанског савеза са 24. Конгреса у Женеви, као и Предлог измена и допуна Закона о поштанским услугама, који је усклађен са Директивама ЕУ и усвојен на Влади РС. Републичка Агенција за поштанске услуге основана је чланом 65. Закона о поштанским услугама, као независно регулаторно тело, и поверени су јој послови за доношење подзаконских аката. Није отпочела са радом, али је Народна скупштина изабрала чланове Савета Агенције.

Еколошки аспект инвестиција

Са циљем спречавања негативног утицаја инвестиција на животну средину, спроводе се поступци процене утицаја на животну средину, стратешке процене утицаја на животну средину и интегрисаног спречавања и контроле загађивања животне средине.

Процена утицаја на животну средину

Закон о процени утицаја на животну средину из 2004. године је у складу са одговарајућим Директивама ЕУ 97/11/ЕС и 85/337/ЕС. Овим законом се уређује поступак процене утицаја за пројекте који могу да имају значајне утицаје на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину, учешће заинтересоване јавности, прекогранично обавештавање за пројекте који могу да имају значајне утицаје на животну средину друге државе, надзор и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину.

Дана 16. децембра 2008. ступила је на снагу нова Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину којом је извршена боља хармонизација са анексима Директива ЕУ 97/11/ЕС и 85/337/ЕС.

Закон о изменама и допунама Закона о процени утицаја на животну средину којим се боље уређује поступак процене утицаја за пројекте који могу да имају значајне утицаје на животну средину ступио је на снагу 23. маја 2009. године.

Стратешка процена утицаја на животну средину

Стратешка процена утицаја на животну средину (СПУЖС) уведена је у правни систем Републике Србије доношењем Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 135/04) у децембру 2004. Закон је у сагласности са Директивом 2001/42/ЕС. Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину уређују се услови, начини и поступак вршења процене утицаја одређених планова и програма на животну средину, ради обезбеђивања заштите животне средине и унапређења одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступку припреме и усвајања планова и програма.

Законом је прописано да се стратешка процена утицаја врши за све планове, програме и основе у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, очувања природних станишта дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.

Интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине

Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине донет је у децембру 2004, а одељење је основано половином 2007, када је формирано раније Министарство заштите животне средине, сада Министарство животне средине и просторног планирања. Овим законом је у наше законодавство транспонована европска директива 2008/1/ЕС (тада 96/61/ЕС). До сада, тачније током 2005. и 2006, донето је шест подзаконских аката, неопходних за имплементацију овога закона. У новембру 2008. године донета је Уредба о утврђивању програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Службени гласник РС”, бр. 108/2008). Ова уредба односи се на постојећа постројења која су у обавези да прибаве ИРПС дозволу према закону до 2015. и којих је према прелиминарном списку око 242. Ревизија списка је у току. С тим у вези, први захтеви за интегрисане дозволе очекују се већ почетком 2010. године. Нова постројења која подлежу одредбама овог закона морају имати дозволу пре пуштања у рад. Да би свој рад прилагодила одредбама овог закона, постојећа постројења морају претрпети мање или веће реконструкције. Надлежност, према овом закону, је подељена сходно Закону о планирању и изградњи на основу тога ко издаје дозволе или одобрења за изградњу и почетак рада. Тако су за спровођење овог закона надлежности подељене између Министарста заштите животне средине,

Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и органа јединица локалне самоуправе надлежних за послове заштите животне средине.

У наредном периоду неопходно је јачање капацитета запослених у надлежним органима, њихова константна обука, као и обука запослених у постројењима који треба да раде на пословима усклађивања рада својих постројења са условима прописаним овим законом, тј. у складу са најбољим доступним техникама описаним у референтним документима Европске уније, тзв. БРЕФ документима.

2.2.3. Степен и темпо трговинске интеграције са ЕУ

Трговина Србија - свет

У поређењу са претходном годином, у 2008. је извоз роба и услуга порастао за 25,7%, а увоз роба и услуга за 23,83%.

Извоз услуга порастао је за 27,4% док је увоз порастао за 22%. Удео извоза и увоза робе и услуга у БДП је забележио мање промене – удео извоза у БДП-у је забележило раст са 28,5% БДП у 2007. години на 28,7% у 2008. години, а удео увоза са 49,8% у 2007. години на 50,78% у 2008. Међутим, степен отворености привреде Србије, дефинисан као збир извоза и увоза изражен у процентима БДП-а, износио је 79,5%.

Трговина робама Србија - свет
у периоду 2000- 2009/8 месеци, у милионима евра

Година	Укупна размена	Извоз	Индекс извоза	Увоз	Индекс увоза	Салдо	Покривеност увоза извозом %
2000.	5,286	1,680	132.2	3,606	133.9	-1,926	46.59
2001.	6,654	1,896	112.9	4,758	131.9	-2,862	39.85
2002.	8,111	2,192	115.6	5,919	124.4	-3,727	37.04
2003.	9,032	2,442	111.4	6,589	111.3	-4,147	37.07
2004.	11,455	2,832	115.9	8,623	130.9	-5,792	32.84
2005.	12,048	3,608	127.4	8,439	97.9	-4,831	42.76
2006.	15,565	5,102	141.4	10,463	124	-5,361	48.76
2007.	19,791	6,432	126.1	13,359	127.7	-6,927	48.15
2008.	23,015	7,428	115.5	15,584	115.4	-8,158	47.66
2009/8 месеци	11,026	3,820	76.2	7,206	69.3	-3,386	53

Извор: Републички завод за статистику

Укупна размена у првих 8 месеци 2009. забележила је пад од 28,5% у односу на исти период у претходној години. С друге стране, покривеност увоза извозом у првих осам месеци 2009. у односу на исти период из прошле године износи 53%, што је већа покривеност у односу на претходне године.

Поред чланица ЕУ, главни трговински партнери Србије у 2008. години на извозној страни су биле БиХ, Црна Гора, Руска Федерација, БЈР Македонија и Хрватска, док су највећи увозни партнери били Руска Федерација, Кина, Украјина, БиХ и Хрватска. Када је реч о трговини по економским групацијама у

2008. години, удео ЕУ је износио 53% укупне трговине са светом, а за њом следе ЦЕФТА (16%) и земље бившег Совјетског Савеза (15%).

Српски извоз се у 2008. углавном састојао од производа од гвожђа и челика, делова за електричне машине, пнеуматика, електричне енергије, белог шећера, подних облога, лекова, малина, кукуруза, производа од папира, итд. У првих 8 месеци 2009. године извоз се углавном састојао од кукуруза, електричне енергије, остале одеће за мушкарце, лима, белих делова за машине, пнеуматике, малина, шећера, хартија и картона, итд.

Главни увозни производи у 2008. су били нафта, дизел и гас, угаљ, лекови, руде гвожђа и концентрати, електрична енергија, моторна возила, алуминијум, кафа, мобилни телефони, итд. У првих 8 месеци 2009. године то су били нафта, уље и гас, аутомобили, лекови, електрична енергија итд.

Трговина са ЕУ

Основни циљ ССП је формирање зоне слободне трговине (СТ) са ЕУ на крају прелазног периода. Зона СТ ће се успоставити постепеним укидањем царина, количинских ограничења и мера истог дејства у међусобној трговини.

Примена Споразума за Србију је од великог значаја, пошто је његов основни економски елемент стварање зоне слободне трговине између Србије и ЕУ. Европска унија је не само тржиште од око пола милијарде потрошача, већ и традиционално наш најважнији економски партнер, са којим се обавља више од половине укупне робне размене са светом. Уколико се узме у обзир да су земље ЦЕФТА, које такође имају европску перспективу, друго по значају извозно тржиште Србије, лако се може закључити да ће у будућности више од 80% српског извоза бити усмерено ка земљама чланицама ЕУ.

Иако ЕУ још није почела са формалном применом Споразума, производи из Србије уживају привилегован третман на европском тржишту. Наиме, ЕУ од новембра 2000. године примењује бесцарински трговински режим према Србији. Тако српски привредници већ пуних осам година не плаћају царине и друге дажбине приликом извоза у земље ЕУ. Колика је то уштеда говори податак да би само у прошлој години наши привредници имали трошак од око 385 милиона евра да није било преференцијалног третмана. То значи да је у претходних осам година остварена укупна уштеда за српске извознике у износу од око 2 милијарде евра. Захваљујући таквом третману српских производа и укупним економским реформама спроведеним у земљи, извоз из Србије у ЕУ је у 2008. у односу на 2001. годину повећан за 265%. Свакако да ће услед тренутне светске економске кризе планирани позитивни ефекти примене Споразума бити одложени, али сигурно би садашња ситуација била још тежа да не постоје овакве погодности у односима са ЕУ.

ЕУ је најбоље ранжирани трговински партнер Србије. У 2008. извоз у ЕУ је износио 54% укупног извоза Србије, док је на страни увоза тај удео износио 53%. У 2008. извоз ка ЕУ се увећао за 12%, а забележен је и раст увоза од 11%. Покривеност увоза извозом је остала на истом нивоу као 2007. и износила је 49%. У првих осам месеци 2009. године трговинска размена је забележила пад, извоз је био мањи за 27% у односу на исти период 2008, а увоз за 28,7%. Међутим, покривеност увоза извозом у првих осам месеци ове године је 50,4% што је више од просека у 2008. (48,7%).

Трговина робама између Србије и ЕУ
у периоду 2000 - 2009/8 месеци, у милионима евра

Година	Извоз	Индекс извоза	Увоз	Индекс Увоза	Салдо	Покривеност увоза извозом%
2000.	862	144	1,717	125	-855	50.2
2001.	1,037	120	2,385	139	-1,348	43.48
2002.	1,214	117	3,274	137	-2,059	37.08
2003.	1,204	99	3,611	110	-2,408	33.34
2004.	1,457	121	4,677	130	-3,221	31.15
2005.	1,939	135	4,233	91	-2,294	46.44
2006.	2,681	138	5,078	120	-2,397	52.80
2007.	3,603	122.9	7,356	129.1	-3,753	48.98
2008.	4,028	111.8	8,255	111	-4,227	48.79
2009/8 месеци	2,007	73	3,979	71.3	-1,972	50.4%

Извор: Републички завод за статистику

Европска унија, као најзначајнији трговински партнер Србије, имала је у периоду 2000–2009/8 месеци, константно висок удео у укупној трговинској размени Србије, који је износио у просеку око 50%. У периоду 2000–2008, извоз роба у ЕУ је повећан са 862 милиона евра на 4028 милиона евра. Просечна годишња стопа раста извоза у ЕУ у поменутом периоду је 18,7%. Увоз робе из ЕУ, у периоду 2000–2008, је повећан са 1717 на 8255 милиона евра. Просечна годишња стопа раста увоза из ЕУ у поменутом периоду је 19%.

У првих 8 месеци 2009. године, од чланица ЕУ највећи извозни партнери Србије били су Немачка (20,91% укупног извоза у ЕУ, односно 11% од укупног извоза у свет) и Италија (18,1% укупног извоза у ЕУ), а затим следе Словенија, Аустрија, Мађарска и Француска. Кад је у питању увоз, редослед је следећи: Немачка (23,31% укупног увоза из ЕУ, односно 12,87% од укупног увоза из света), Италија, Француска, Румунија, Мађарска, Словенија.

Српски извоз у ЕУ у првих 8 месеци 2009. године се углавном састојао од кукуруза, делова за машине, лима, пнеуматика, малина, шећера, женских хула-хоп чарапа, сетова проводника за паљење, плоча, лимова, трака у котуровима, итд. Главни увозни производи у првих 8 месеци 2009. године из ЕУ су били дизел гориво, аутомобили, полупроизводи, ваљани правоугаони лимови, лекови, електрична енергија, итд.

Споразум о трговини текстилним производима између Републике Србије и Европске заједнице („Службени гласник РС”, број 45/05) ступио је на снагу 1. јула 2005. Овај споразум има вишеструки значај и од изузетне је економске важности, јер је његовом применом успостављена слободна трговина текстилним производима. У Споразуму се наглашава да је он део ширег процеса стабилизације и придруживања ЕУ. Споразумом су укинута сва ограничења у трговини текстилним производима са двадесет пет земаља ЕУ, чиме су текстилни производи српског порекла добили бесцарински третман. Такође је уведен појам дијагоналне кумулације порекла робе (одевни предмети урађени од основних материјала и прибора који су допремљени из било које од земаља ЕУ при извозу у ЕУ имају бесцарински третман). С друге стране, Споразум предвиђа фазно смањење царинских стопа за увоз текстилних

производа пореклом из ЕУ у Србију. Од 1. јануара 2008, у складу са динамиком предвиђеном у Табели у Прилогу II Споразума, текстилни производи пореклом из ЕУ имају бесцарински третман на тржишту Србије.

Укупна трговина текстилним производима у 2008. години, која је достигла цифру од 1007 милиона УСД, представља највећи износ забележен у протеклим годинама. Извоз текстилних производа из Србије у ЕУ 27 је у константном расту у периоду 2005-2008. и забележио је највећи износ у 2008. години (468 милиона УСД). Слична је ситуација и са увозом - у 2008. години достигнут је износ од 539 милиона УСД. Покривеност увоза извозом остала је непромењена у односу на 2007, и износила је 87%. Посматрајући удео текстилних производа у укупној трговинској размени са ЕУ 27, уочава се пад удела извоза са 8.75% (2007) на 7.87% (2008), праћен падом увоза са 4.92% (у 2007) на 4.41 % (у 2008). Нешто је боља ситуација у првих осам месеци 2009. године - удео трговине текстилним производима у укупној трговинској размени са ЕУ 27 бележи раст (извоз – 8.87%, увоз – 4.89%).

Стране директне инвестиције

У току 2008. године прилив страних директних инвестиција у Србију износио је 2,25 милијарди евра, док је нето цифра достигла 1,66 милијарди евра. Након прилива СДИ од 1,55 милијарди евра у првој половини године, у другој половини 2008. је забележен пад прилива страног капитала. У првој половини 2009, прилив страних директних инвестиција порастао је на 951,35 милиона евра, углавном због приватизације Нафтне индустрије Србије - трансакција у вредности од 400 милиона евра. Структура страних директних инвестиција по земљама порекла остала је углавном у складу са претходним годинама. Инвеститори из Европске уније су на врху листе, са повећаним уделом земаља југоисточне Европе. У претходној години Холандија је била водећи инвеститор, са 510 милиона долара инвестиција, затим Италија, која је инвестирала 486 милиона долара, Аустрија (476 милиона долара), Хрватска (143 милиона долара) и Швајцарска (123 милиона долара). Насупрот томе, у првој половини 2009. Русија је заузела прво место, затим следе Аустрија, Холандија, Италија и Швајцарска.

Кад је у питању индустријски сектор, у погледу унутрашњих СДИ доминирају финансијске услуге, малопродаја и велепродаја, као и некретнине, док је у производњи и телекомуникацијама такође забележен изузетан прилив страног капитала.

Приватизације и аквизиције чине највећи део прилива СДИ у Србију. Србија и Русија потписале су уговор у децембру 2008, по којем је руски енергетски гигант Гаспром купио 51% српске државне нафтне компаније Нафтна индустрија Србије за 400 милиона евра, заједно са Меморандумом о разумевању о усмеравању тока природног гасовода кроз Србију и Протоколом сарадње у изградњи подземног складишта гаса објекта Јужни ток у Србији. Куповином НИС-а Гаспром се обавезао да уложи 487 милиона евра у модернизацију до 2012. и 60 милиона у заштиту животне средине.

Банкарски сектор чини 90% укупне активе финансијског сектора у Србији, и остао је стабилан у 2008. и поред повећања ризика због преливања утицаја глобалне финансијске кризе, углавном захваљујући рестриктивној монетарној политици вођеној у претходним годинама, што је као крајњи ефекат резултирало високим рацијом адекватности капитала и високом ликвидношћу.

До краја септембра 2008. године консолидација је смањила сектор на 34 банке са укупном активом од 23,5 милијарди долара (око 50% од БДП), са 75% тржишта у власништву страних банака. После неколико година, без издавања нових лиценци - што је подразумевало да су стране банке могле ући на српско тржиште само путем аквизиције неке од локалних банака - Народна банка Србије је у 2008. издала нову банкарску дозволу за Московску банку.

Такође је важно напоменути да су први инвестициони фондови у Србији основани током 2007. године, а до јануара 2008. је било осам регистрованих инвестиционих фондова. Комисија за хартије од вредности надгледа инвестиционе фондове у складу са Законом о инвестиционим фондовима који је ступио на снагу у јануару 2006.

Пре 2008. године приватизационе и аквизиционе трансакције су чиниле највећи део страних директних инвестиција, док 2008. годину карактеришу значајне унутрашње гринфилд инвестиције. Било је укупно 37 најављених или реализованих инвестиција ове врсте у протеклој години. Словенија, САД, Аустрија, Хрватска и Немачка су водеће државе инвеститори, а кључни сектори укључују индустрију аутомобилских компоненти, неметалских минералних производа, као и електронску индустрију. Извештај Ernst&Young одражава растући интерес међународних инвеститора за спровођење гринфилд пројеката у Србији. Током последње две године, више од 100 таквих пројеката су забележени, што је други најбољи резултат у региону Југоисточне Европе.

2.2.4. Реструктурисање предузећа и значај малих и средњих предузећа

Реструктурисање предузећа

У склопу приватизације целокупног друштвеног капитала, план је да се заврши реструктурисање великих предузећа у друштвеној својини, кроз реорганизацију и статусне промене (декомпоновање великих и нефункционалних система, раздвајање основне и споредне делатности) и кроз решавање вишка запослених и обавеза које превазилазе вредност њихове имовине, како би се она приватизовала. Припрема за приватизацију ових предузећа праћена је свеобухватним социјалним програмима за раднике који остану без радног места. Програме реструктурисања великих предузећа пратиће и програми развоја малих и средњих предузећа, уз очекивање да ће запослити вишкове радника из великих предузећа.

Убрзаће се поступак реструктурисања и приватизације великих предузећа у друштвеној својини, као предуслов за стварање конкурентног предузетничког сектора. Закон о изменама и допунама Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, број 123/07) и Закон о стечајном поступку („Службени гласник РС”, бр. 84/04 и 85/05) омогућили су брже и ефикасније одвијање процеса реструктурисања великих друштвених предузећа са списка предузећа у поступку реструктурисања која имају негативан капитал. Томе је посебно допринела законска могућност да државни повериоци условно отпусте своја потраживања према субјектима приватизације усаглашена на дан 31. децембра 2004. и да се наплате из прихода од приватизације. На тај начин до сада је реструктурисано и продато 35 предузећа, са листе од 70 великих друштвених

предузећа предвиђених за реструктурисање. Очекује се да се успешно реструктурише и приватизује још један број тих предузећа у 2009. години. Такође, Влада ће наставити да по посебном програму реструктурише и приватизује делове или целину предузећа наменске индустрије војнодоходовних установа.

У поступку реструктурисања републичких јавних предузећа остварен је значајан напредак, док се заостаје у реструктурисању локалних јавних предузећа. Републичка јавна предузећа су кроз реструктурисање побољшала економске и финансијске перформансе приликом следећих кључних мера:

- Издајање споредних делатности и смањење вишкова запослених;
- Усклађивање цена услуга са економским принципима;
- Формирање посебних предузећа у области електропривреде и нафтне индустрије;
- Регулисање старих дугова;
- Модернизација производно-технолошких процеса

У наредном периоду предвиђа се покретање реструктурисања и приватизације локалних јавно-комуналних предузећа (ЈКП), чији су оснивачи органи локалне самоуправе. Имајући у виду да су ова предузећа у изузетно тешком положају, због недостатка инвестиција и средстава за модернизацију, циљ Владе Републике Србије и осталих надлежних институција је да се примени оптимални модел трансформације предузећа јавно-комуналних делатности. Потребно је сачувати јавни интерес и истовремено обезбедити њихово ефикасно пословање, у складу са стандардима земаља ЕУ.

У процесу трансформације целокупног јавног сектора, ЈКП би требало да буду разматрана као засебна целина. Такође, потребно је дефинисати посебне моделе за сваку делатност, посебно у случају одређења за неки од облика партнерства са приватним сектором.

Формирана је посебна радна група са задатком да изврши анализу стања локалних комуналних предузећа и предложи модел њиховог реструктурисања. До сада је урађен први нацрт стратегије, у чијој су изради учествовали и представници Светске банке, „Програма подршке развоју инфраструктуре локалне самоуправе“, Европске банке за обнову и развој (EBRD), USAID-овог „MEGA“ пројекта и Немачке развојне банке (KfW). Предвиђа се да ће стратегијом која треба да доведе до ефикасног и ефективног рада ових предузећа (око 600 ЈКП), бити одређени различити модели, као што је нпр. концепт који подразумева интеракцију приватног и јавног сектора, концесије и слично, у складу са позитивним искуствима из европске праксе. Процес реструктурисања локалних јавно-комуналних предузећа наставиће се и после 2012. године.

Мала и средња предузећа

У претходних 7 година побољшани су општи услови пословања и правна сигурност привредних субјеката и унапређени услови за привлачење страних инвеститора, што се у значајној мери одразило на развој сектора МСП.

МСПП су у 2008. години наставила са даљим растом и она чине 99,8% укупног броја предузећа, обухватају 67,2% запослених, 66,6% промета и 59,1% бруто додате вредности нефинансијског сектора привреде, а у оствареном

профиту учествују са 58,7%. Такође остварују 60,5% увоза и 45,9% извоза земље.

Константан раст броја МСПП резултирао је у 2008. години бројем од 303.449 привредних субјеката, што је увећање за 7.363 нових предузећа и предузетника. И поред повећања броја МСПП, још увек се недовољно динамично побољшава структура сектора МСПП (доминирају микропредузећа са учешћем од 95,7%). Такође и у 2008. години је задржана неповољна тенденција концентрације броја МСПП у свега два сектора: трговина на велико и мало и прерађивачка индустрија, и то углавном у два најразвијенија региона (град Београд и Јужнобачки округ).

МСПП је постао један од основних стубова економског развоја Србије, о чему сведочи позитиван помак у домену инвестиционе активности. Сектор МСПП у структури инвестиција привреде учествује са 48,1%, а у структури нефинансијског сектора са 58,7%.

У поређењу са земљама Европске уније, Сектор МСПП Србије је, према учешћу у броју запослених, оствареном промету и БДВ на нивоу просека Европске уније. Међутим, велико је заостајање сектора у односу на просек ЕУ ако се посматрају промет, БДВ и профит по запосленом, као и инвестиције по запосленом и по предузећу.

Република Србија је у 2008. години остварила значајан напредак у формулисању и спровођењу политике развоја МСПП. Политика МСПП уважава принципе политике МСПП Европске уније формулисане у документу Европска повеља за мала предузећа. Република Србија је, као учесница процеса спровођења принципа Европске повеље за мала предузећа за регион западног Балкана, остварила значајне резултате у области подршке иновативним предузећима, старт-ап предузећима, пружања пословних услуга и он-лајн приступа, промоције извоза, бољег законодавства и прописа и унапређења дијалога између јавног и приватног сектора.

2.2.5. Утицај владине политике и законодавства на конкуренцију

Трговинска политика

Нови Закон о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС“, бр. 36/09) усвојен је у Скупштини Републике Србије 13.05.2009. године, у оквиру низа законодавних активности које је Република Србија предузела како би оформила правни и институционални оквир за усаглашавање спољнотрговинске регулативе са правилима Светске трговинске организације и Европске уније. Овај закон омогућава доследну примену правила и принципа СТО, као и свих мултилатералних споразума.

Овај закон један је од основних системских закона којим се успоставља и гарантује примена међународно установљених правила и принципа тржишне економије и ствара правни основ за уређење целине спољнотрговинског система, уз царинске и девизне прописе.

Правни и институционални оквир спољне трговине је поједностављен и далеко је свеобухватнији и ефикаснији, са савременим одредбама чији језик одговара језику споразума СТО и савремене трговинске праксе, док су уједно сачувани дух и традиција српског правног система и језика.

Кроз примену основних принципа мултилатералног трговинског система СТО (олакшање трговине, недискриминација и транспарентност), успостављени

су услови за неометан ток роба и услуга, раст трговине и неометано обављање спољнотрговинских послова, као и за примену мера заштите платног биланса и заштите у случају прекомерног увоза и нелојалне конкуренције (антидампинг и компензаторне мере). На овај начин обезбеђена је равнотежа између потребе да се спроведе принцип слободне трговине и да се обезбеди највиши могући степен заштите домаће привреде и њених најосетљивијих сектора.

У изради Закона коришћени су основни споразуми из система СТО (ГАТТ, ГАТС, Споразум о процедурама за издавање увозних дозвола, Споразум о субвенцијама и компензаторним мерама, Споразум о примени члана 6 ГАТТ-а), као и правила ЕУ и искуства из упоредног права.

Закон је омогућио:

1. слободу спољне трговине;
2. равноправност свих учесника у спољној трговини на домаћем тржишту и равноправан положај домаћих привредника на светском тржишту гарантовањем слободе и једнакости;
3. заштиту домаћег тржишта помоћу мера заштите које у складу са правилима и принципима СТО, уз јасно утврђене услове када оне могу бити уведене, као и поступак за њихову примену;
4. да се подстиче појава нових субјеката у спољној трговини, чиме се унапређује здрава конкуренција на тржишту;
5. да се за потребе испуњења циљева који су наведени као изузеци од принципа спољнотрговинског пословања доносе мере које утичу на ово пословање, уколико се ове мере не примењују тако да чине произвољну или неоправдану дискриминацију међу државама односно царинским територијама где су на снази исти услови;
6. поједностављење услова и поступака у пословању са иностранством, чиме се унапређује спољна трговина и обезбеђује равноправан наступ домаћих субјеката на светском тржишту;
7. унапређење рада страних лица заинтересованих за рад са домаћом привредом у складу са савременом праксом и гарантовање равноправности свих учесника;
8. олакшање рада органа надлежних за спољну трговину, с обзиром да је дерегулисано издавање бројних појединачних аката;
9. смањење административних трошкова које лица имају у спољној трговини, чиме се, уз наведено поједностављење поступка, унапређује и положај малих и средњих предузећа, која су тако у равноправнијем положају у односу на велике учеснике на тржишту;
10. убрзано приступање ЕУ, и
11. побољшање унутрашњег и међународног кредибилитета државе у целини и приступање међународним организацијама.

Количинска ограничења

Овим законом дефинисана су квантитативна ограничења као максимални обим поједине робе (изражен у вредности или количини) дозвољен за увоз или извоз у оквиру прописаног периода. Овај обим се уобичајено расподељује на квоте, које се распоређују на прописан начин.

Закон предвиђа да се количинско ограничење увоза може увести само ради заштите од прекомерног увоза, заштите равнотеже платног биланса или ради примене норми или прописа о класификацији, рангирању или пласирању

робе у међународној трговини, док се количинско ограничење извоза може увести у случају критичне несташице основних производа или потребе за отклањањем последица такве несташице или ради заштите необновљивих природних богатстава, када се ограничење извоза примењује истовремено са ограничењима домаће производње или потрошње. Ови услови су прописани правилима и принципима СТО.

Дозволе

Закон дефинише дозволе као исправе које се издају за увоз, извоз и транзит робе по претходно поднетом захтеву, а у складу са СТО Споразумом о процедурама издавања увозних дозвола.

Дозвола је административни поступак који се може прописати за примену мера које утичу на спољнотрговинско пословање, које се уводе или примењују са циљем: заштите јавног морала, заштите живота и здравља људи, животиња или биљака, примене специфичних правила трговине златом и сребром, заштите права интелектуалне својине, заштите уметничког, историјског или археолошког блага, заштите необновљивих природних богатстава, поштовања обавеза из међународних споразума, заштите животне средине, природних реткости и угрожених биљних и животињских врста или заштите безбедности.

Законом је прописано да издавање дозволе може бити аутоматско и неаутоматско. Овим је уведена нова категорија „аутоматско издавање дозволе“, које омогућава праћење трговине одређеним врстама робе, а да при том не ограничава и не представља административну баријеру у трговини.

Орган овлашћен за издавање дозвола је министарство надлежно за послове економских односа са иностранством, односно други државни органи у складу са својим надлежностима.

Ближи услови за неаутоматско и аутоматско издавање дозвола, као и ближи услови за увођење и расподелу квота, биће регулисани у складу са Споразумом о процедурама издавања увозних дозвола СТО и Уредбом о ближим условима за издавање, коришћење и укидање дозвола за коју се очекује да ће бити усвојена на Влади Републике Србије до краја текуће године.

Акциони план измене регулативе у области система издавања увозних и извозних дозвола и свих других административних процедура које претходе извозу, увозу, односно транзиту робе са циљем усаглашавања са правилима и принципима СТО, који је Влада Републике Србије усвојила у октобру 2007, предвиђа временски распоред измене постојеће регулативе, односно усвајања нових прописа, како би се постигла потпуна усклађеност са принципима СТО у области издавања дозвола. Овим планом се предвиђа усвајање преко педесет различитих аката, укључујући и доношење поменуте уредбе о ближим условима за издавање, коришћење и укидање дозвола.

Одлука о одређивању робе за чији су извоз, увоз и транзит прописани услови

Основ за доношење ове одлуке дат је у чл. 14. овог закона, којим је утврђено да Влада, на предлог министарства или другог надлежног органа, прописује мере које утичу на спољнотрговинско пословање, па ако се мером прописује прибављање исправе која је услов за увоз, извоз или транзит робе, да

се списак такве робе објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”. Усвајање Одлуке о одређивању робе за чији су извоз, увоз и транзит прописани услови очекује се на Влади до краја текуће године. Предвиђено је да се Одлука доноси једном годишње, односно након усвајања Уредбе о усклађивању номенклатуре царинске тарифе за ту годину са циљем усклађивања са Хармонизованим системом назива и шифарских ознака роба и Комбинованом номенклатуром Европске уније.

Овом одлуком обухваћен је систем издавања свих аката који представљају услов за увоз, извоз, односно транзит робе, наведени су органи надлежни за њихово издавање и дати су спискови роба чији увоз, извоз, односно транзит подлежу обавези прибављања тих аката (дозвола, одобрење, исправа, сагласност и сл.), као и роба чији је увоз забрањен.

Такође, у оквиру твининг пројекта “Јачање капацитета Министарства економије и регионалног развоја у формулисању, преговарању и спровођењу трговинске политике и преговарању трговинских споразума“ (2007-2009) у припреми су измене новог Закона о спољнотрговинском пословању и подзаконски акти, како би се обезбедила усклађеност са обавезама које проистичу из чланства у СТО и одредби ССП.

2.2.6. Секторске реформе с циљем повећања продуктивности и конкуренције

Политика државних органа усмерена на повећање продуктивности и конкурентности привреде Србије суштински представља стварање повољне и стабилне пословне климе за: повећање конкурентности на нивоу предузећа, унапређење извоза и трговинске политике, успостављање чврстих веза са међународном пословном заједницом, подстицање кластера, кредитирање предузећа, привлачење страних инвестиција, увођење иновација, инвестирање у развој људских ресурса, образовање јавности о значају конкурентности.

Министарство економије и регионалног развоја, са циљем унапређења конкурентности привреде, учествује у преговорима везаним за чланство Србије у оквирном Програму за конкурентност и иновативност (СIP), који има за циљ да подстакне конкурентност европских предузећа, пре свега МСП. Програм подржава иновативне активности, укључујући еко-иновације, бољи приступ капиталу и услугама за подршку бизнису, широко коришћење информационо-комуникационих технологија и помоћ у развоју информационог друштва. СIP има три стуба - три оперативна програма: Програм за предузетништво и иновације (ЕIP), Програм за подршку политици информационо-комуникационих технологија (ICT PSP) и програм Интелигентна енергија Европе (IEE). Учешће у овом програму омогућиће приступ фонду у износу од 3,6 милијарди евра до 2013, од чега је највећи део средстава (60%) намењен компоненти која се односи на предузетништво и иновативност. Такође, Министарство економије и регионалног развоја подстиче повезивање предузећа, носилаца знања и других институција и организација по концепту кластера кроз реализацију Програма за подстицај развоја кластера, којим подржава њих 16.

Последње деценије концепт кластера је прихваћен као један од основних инструмената индустријске политике и, нарочито, иновационе политике. Студије показују да кластери, захваљујући снази међусобних веза међу учесницима, подстичу раст продуктивности, иновативности и, дугорочно

посматрано, динамичност привреде, стварање нових радних места и економски развој уопште. Кластере чине међусобно повезана предузећа из сродних и различитих делатности, као и носиоци знања, друге институције и организације које гарантују критичну масу знања, технологија, ресурса и средстава значајних за јачање конкурентности појединачних предузећа-учесника и кластера као целине. Кластер повезују заједничке потребе на подручју набавке, купаца, специјализованих услуга, радне снаге и других ресурса.

Учешћем у реализацији пројекта „Олакшавање приступа међународном тржишту добављачима аутомобилских компоненти у Србији”, који се спроводи од 2005. у сарадњи са Министарством привреде Републике Словеније, Организацијом за индустријски развој Уједињених нација (УНИДО), словеначким и српским аутомобилским кластерима, унапредиће се институционални капацитети и развој регионалне мреже ауто-кластера, што ће омогућити лакши и бржи приступ српских произвођача међународном тржишту аутомобилске индустрије. Припремљен је предлог Пројекта подстицаја предузећа за инвестирање у јачање иновативности.

Централно питање развоја сваке националне привреде постаје стварање услова за брз и одржив раст продуктивности, коришћењем нових извора конкурентске предности, као што су знање и информације. Технолошки прогрес и иновације су неопходни да би се одржао дугорочни раст српске привреде. Тренутно, продуктивност српске привреде је 10 пута нижа од просека ЕУ, а инвестирање предузећа у истраживање и развој је на јако ниском нивоу.

У садашњем тренутку, усаглашавање концепата које предвиђају различите секторске стратегије које је усвојила Влада, могле би се остварити израдом „сумарне” стратегије за унапређење конкурентности Србије. Њоме би се усагласила постојећа стратешка документа и утврдио програм мера за подстицање конкурентности са усклађеном динамиком и контролом имплементације (праћењем одабраних квантитативних показатеља).

Повећање продуктивности и конкурентности привреде Србије је основни циљ индустријске политике Републике Србије, која је укључена у Националну стратегију Србије за приступање СЦГ Европској унији.

Влада Републике Србије је 2006. донела Националну стратегију привредног развоја Србије за период од 2006. до 2012, која представља први развојни документ који на конзистентан и целовит начин дефинише основне развојне приоритете земље и начине њиховог остваривања у наредним годинама. Национална стратегија налази упориште у поштовању кључних економских и европских искустава на којима се данас заснива успешан привредни и друштвени развој.

Национална стратегија привредног развоја се спроводи кроз Акциони план који је Влада усвојила 2006. Основни постулати Акционог плана, кроз које су прожете вертикална и хоризонтална димензија српске индустријске политике, су: хармонизација стандарда и техничких прописа са стандардима и техничким прописима Европске уније, подршка развоју кластера, индустријских и технолошких паркова, кроз дефинисање програма подршке кластерима, мапирање кластера и имплементацију програма кластера, доношење Закона о индустријским парковима, одређивање локација за индустријске и технолошке паркове, обезбеђивање средстава за уређење инфраструктуре индустријских и технолошких паркова.

Програм за развој пословних инкубатора и кластера у Републици Србији 2007-2010. усвојио је Савет за мала и средња предузећа и предузетништво у

децембру 2006. Циљеви Програма су: стварање нових радних места, оснивање пословних инкубатора и паркова, промоција пословног повезивања кластера и иновационих активности, отварање нових предузећа и повећање конкурентности кроз развој предузетника, предузећа и институција за подршку сектору МСП у Републици Србији. Програм даје оквир и заједничку платформу пројектима и иницијативама које се већ реализују, као и онима које су у плану.

Министарство економије и регионалног развоја, са циљем унапређења конкурентности привреде, предузима мере на стварању нормативне и институционалне основе за усаглашавање српске техничке регулативе са европским законодавством и праксом, као и активности усмерене на унапређење рада националних тела за стандардизацију, акредитацију и метрологију. Такође, кроз различите пројекте Министарство подстиче: развој српских предузећа у области кластера, повећање извоза, интеграцију у ланац светских добављача (УНИДО пројекат) и јачање продуктивности.

Изградња институција инфраструктуре квалитета и усаглашавање производа српске привреде са захтевима европских техничких прописа, који важе за све учеснике на уређеном „унутрашњем тржишту ЕУ” са веома јаком конкуренцијом, представљаће највећу друштвену и привредну реформу.

Усаглашавање националног техничког законодавства са законодавством ЕУ је процес који обично траје неколико година, јер укључује решавање како правних, тако и великог броја техничких питања. На пример, законодавство за електричне производе, машине, лифтове, опрему под притиском, личну заштитну опрему, медицинске уређаје и друге производе обухваћено директивама Новог приступа не може бити успешно имплементирано уколико се сви хармонизовани ЕН стандарди за конкретну директиву не пренесу у националну стандардизацију.

Усклађивањем са техничким законодавством ЕУ и унапређењем рада институција инфраструктуре квалитета обезбедиће се предуслови за пласман српских производа на јединствено тржиште ЕУ, уз признавање исправа о усаглашености, издатих у складу са усаглашеним законодавством. Мере које се предузимају имају за циљ јачање институција инфраструктуре квалитета у Србији кроз поређење са институцијама и телима у оквиру Европске уније.

Као први корак у извршењу ових сложених задатака, припремљена је Информација о потреби доношења Акционог плана којим би се системски уредило доношење и примена техничких прописа, коју је Влада усвојила 4. октобра 2007. Акциони план ће садржати програм усклађивања постојећих техничких прописа, задужења и рокове за израду прописа, којима ће се транспоновати европске директиве новог приступа, као и план за решавање проблема стандарда са обавезном применом. За развој инфраструктуре квалитета неопходно је да се реализују конкретне мере за унапређење рада надлежних институција.

Институт за стандардизацију Србије представља Републику Србију и заступа њене интересе у међународним и европским организацијама за стандардизацију, кроз учешће у раду њихових управних и извршних органа, техничких комитета, поткомитета и осталих радних тела. Овим се омогућава, пре свега, преузимање међународних и европских стандарда и сродних докумената у националну стандардизацију, као српских стандарда и сродних докумената, поседовање збирки међународних ISO и IEC стандарда и европских стандарда које објављују CEN и CENELEC, учешће у изради наведених стандарда, као и разни облици стручне сарадње. Тиме се стварају услови да

европски и међународни стандарди буду доступни привредним субјектима и у Републици Србији.

Институт треба да постане пуноправни члан европских организација за стандардизацију пре приступања Републике Србије ЕУ. У оквиру испуњавања услова за пуноправно чланство Институт је:

- започео трансформацију из државног органа у самосталну непрофитну организацију, ради испуњавања услова у погледу организације;
- започео обиман посао усвајања европских стандарда, ради испуњавања услова да најмање 80% од укупно око 23.000 европских EN - стандарда које су издале европске организације за стандардизацију (CEN – 13.087, CENELEC – 5452 и ETSI 4235), треба да буде преузето у националну стандардизацију, а сви опречни стандарди повучени.

Национално тело за акредитацију треба да постане међународно признато и да буде пуноправни члан ЕСА (European Cooperation for Accreditation – Европска кооперација за акредитацију) као и потписник MLA (*Multilateral Agreement* – Мултилатерални споразум о акредитацији). Овим ће се омогућити узајамно препознавање акредитације (потврђивање компетентности) тела за оцењивање усаглашености, односно њихових резултата.

Национални институт за метрологију треба да постане међународно признат, тако да се обезбеђује следивост у међународном систему јединица IS (IS units). Законска и научна метрологија су важне за националну привреду, како би њени производи били прихватљиви за европско тржиште.

Тела за оцењивање усаглашености (Conformity Assessment Bodies – CABs) су сервис привреде. Већина земаља чланица ЕУ уважава препоруку Европске комисије да је акредитација у складу са стандардима серије EN 45000 и EN ISO/IEC 17000 битна и да представља важан инструмент за оцену компетентности и непристрасности тела за оцењивање усаглашености. У Европској унији земље чланице су одговорне за тела која овлашћују (пријављују – нотификују), а њихови сертификати се прихватају свуда на унутрашњем тржишту ЕУ. Није дозвољено да се тела за оцену усаглашености финансирају из националног буџета. Она морају стицати свој приход на тржишту, у конкуренцији са осталим сличним институцијама.

Ради унапређења конкурентности српске привреде, потребно је да се ради на афирмацији свих механизма узајамног препознавања и признавања резултата испитивања производа и сертификата, као што су склапање уговора о узајамном признавању (билатералних и мултилатералних), чланство у међународним системима тела за оцењивања усаглашености и сл.

Министарство економије и регионалног развоја је координатор Оквирног програма за конкурентност и иновативност (CIP) и потпрограма за предузетништво и иновативност (EIP) у Републици Србији. У 2009. години реализоване су следеће активности са циљем координације CIP програма: извршена је промоција Програма и отворених позива у оквиру Радног програма за 2009. годину (учешће на инфо-данима, медијска и веб промоција), креирана је база података потенцијалних учесника у Програму, израђен је Веб сајт о Програму, организован је TAIEХ семинар о Програму, организовани су консултативни састанци са потенцијалним учесницима у програму у вези са условима учешћа у позивима и подношењем пројектних предлога, пружана је помоћ у вези са тражењем партнера, остварено је учешће у раду Конзорцијума пројекта „Еуро инфо иновациони релеј центар Србије“, којим је креирана

Европска мрежа предузетништва у Србији (*Enterprise Europe Network*). Према евиденцији Министарства, у оквиру ЕИР Радног програма за 2009. годину пријављени су следећи пројекти:

- Позив: ENTR/CIP/09/E/N02S001 – Предузетничка култура омладине и предузетничко образовање, пријављен пројекат „ЕКССО – European Entrepreneurship Knowledge Connection Optimisation“, партнер из Србије Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља;
- Позив: ENT/CIP/09/E/N03S00 – Друштвено одговорно пословање као подршка стратегији развоја и запошљавања, пријављен пројекат „Едукација јавности Србије о друштвено одговорном пословању“, национални конзорцијум на челу са Министарством рада и социјалне политике;
- Позив: ENT/CIP/09/B/N10S00 - Сателитски рачуни за задруге и удружења, пријављен пројекат, Републички завод за статистику и
- Позив: ENTR/CIP/09/D/N01S00 – Еко-иновације, пријављен пројекат „SLAUGHTWASTE 1“ (акроним), партнер из Србије Технолошко-металуршки факултет Универзитета у Београду.

Планиране активности у наредном периоду: промоција Програма и отворених позива у оквиру Радног програма за 2010. годину, промоција и имплементација Финансијских инструмената СИР програма, пружање помоћи потенцијалним учесницима око пријаве предлога пројекта.

Од јуна 2009. године почео је са радом пројекат „Подршка јачању конкурентности предузећа и промоцији извоза“ (Support to Enterprise Competitiveness and Export Promotion), који финансира Делегација Европске комисије у Србији као део помоћи развоју предузетништва у нашој земљи. Циљ пројекта је да се побољша конкурентност малих и средњих предузећа кроз развој кластера, ланаца добављача и промоцију извоза. Главни партнер на пројекту је Министарство економије и регионалног развоја. Други партнери су: СИЕПА, Републичка агенција за развој МСПП, Привредна комора Србије и Канцеларија потпредседника Владе за европске интеграције. Пројекат спроводи конзорцијум на челу са *International Development Ireland Ltd.*

Да би се постепено равномеран регионални развој који би имао за циљ даљу подршку развоја кластера, пословних инкубатора, индустријских зона, технолошких паркова као и инвестирање у предузећа за јачање иновативности, потребно је предузети следеће мере:

- идентификовати потенцијале за развој кластера у регионима (анализа грана, израда мапа/шематски приказ међусобних веза потенцијалних чланица кластера, итд.);
- успоставити инфраструктуру за подршку развоју кластера кроз развој стратегије кластера и организовање едукативних центара на нивоу региона за шта могу послужити коморе и агенције;
- промовисати концепт кластера;
- решавати правни проблем регистрације кластера;
- успоставити међународне контакте ради размене искустава;
- обезбедити националну/регионалну подршку финансирању рада кластера кроз развој одговарајуће кредитне политике у функцији развоја кластера;
- водити политику развоја кластера у деловима који се односе на образовање кроз прилагођавање програма обуке и образовних програма потребама развоја кластера;

- промовисати саме кластере ради привлачења инвестиција кроз брендирање кластера, њихових производа, услуга, изградњу имиџа;
- комерцијализовати резултате кроз јачање везе између предузећа и истраживачко-развојних институција ради примене научно-истраживачких резултата у комерцијалне сврхе;
- идентификовати и решавати проблеме који настају у раду кластера кроз израду анализе стања по секторима и на основу добијених резултата припремати програме развоја по секторима;
- образовати и стално стручно усавршавати радну снагу;
- улагати у основна и примењена истраживања и развој;
- промовисати кооперацију између иновативних предузећа и истраживачких институција;
- омогућити пораст *know-how* и патената кроз јасну примену закона и прописа у области иновативне делатности;
- повећати учешће у интернационализацији информационе технологије кроз сарадњу са земљама чланицама Европске уније;
- пружати подршку креирању и развоју *start-up* кроз иновативне пројекте;
- пружати подршку креирању *spin-off* кроз едукативне секторе и истраживања и
- подстицати развој инкубатора за *start-up* предузећа кроз формулисање закона у тој области.

Стање у области туризма

Стратегија развоја туризма Републике Србије („Сл. Гласник РС“ бр. 91/2006) даје допринос остварењу обавезе Републике Србије да у договореним роковима усклади домаће законодавство с прописима који спадају у правне тековине ЕУ. Овај кључни документ за развој туризма има главни циљ да створи услове за дефинисање квалитетног туристичког простора и јединственог туристичког производа, као претпоставке за позиционирање Републике Србије на туристичком тржишту. Имплементацијом акционих планова као саставног дела Стратегије (План конкурентности, Маркетинг план и План инвестиција) допринеће се развоју туризма на начин који ће овај сектор претворити у генератор економског развоја, везаног за процес борбе против сиромаштва и незапослености (Миленијумски циљеви). На тај начин ће се постићи повећање конкурентности туристичке привреде, повећање девизног прилива од туризма, раст домаћег туристичког промета, као и раст запослености, што би Републици Србији помогло да стекне позицију конкурентне туристичке дестинације.

Са циљем подстицања развоја инфраструктуре повољне за инвестирање, урађени су мастер планови развоја туризма са стручним економским пројекцијама за улагања и њиховим ефектима на регионалном и локалном нивоу за приоритетне туристичке дестинације, као што су: Стара планина, Тара, Палић, Горње Подунавље, Доње Подунавље, Стиг-Кучајске планине-Бељаница, Златибор-Златар, Голија, Сокобања и Felix Romuliana. У току је израда мастер планова за туристичке дестинације Копаоник, Бесна Кобила и Сремски Карловци.

Поред тога, кроз програме инвестирања у туристичку и комуналну инфраструктуру подиже се атрактивност туристичких места у нашој земљи и тиме се поред осталог подстиче и запошљавање људи у овим деловима Србије.

Сектор за туризам унапређује услове пословања у овим областима кроз програм подстицајних средстава. Овај програм омогућава туристичкој привреди да се фокусира на развој пословних активности, док Министарство у сарадњи са осталим релевантним заинтересованим странама унапређује услове пословања и комплетну туристичку инфраструктуру.

Паралелно са обезбеђивањем туристичке инфра и супраструктуре, Сектор за туризам подстиче и развој приватне иницијативе у области туризма и угоститељства, кроз програм кредитирања привредних субјеката под повољним условима. Програм кредита за подстицање квалитета угоститељске понуде омогућава развој туристичких капацитета у приоритетним туристичким дестинацијама. Резултати показују да је овај програм значајно допринео побољшању квалитета услуге у угоститељским објектима, броју смештајних капацитета и броју долазака домаћих и страних туриста у те дестинације.

Законодавни оквир

У току 2009. године усвојен је **Закон о туризму** („Службени гласник РС“ 36/09) којим је створен правни оквир за успешно и ефикасно управљање развојем туризма. Обезбеђена је усаглашеност закона са одредбама других прописа, препорукама Светске трговинске организације и Канцеларије за европске интеграције, као и прецизније дефинисање одредаба које се тичу обезбеђивања веће заштите корисника туристичких услуга.

Законом су створени предуслови за оснивање Националне туристичке корпорације („Службени гласник РС“ бр. 50/2009) и коришћење претприступних фондова ЕУ (ИПА 2007) кроз пројекат техничке подршке имплементацији Стратегије развоја туризма („Support to Implementation of the National Strategy for Tourism“). Национална туристичка корпорација обавља послове од посебног значаја за развој туризма, као што су: израда пројеката о непокретностима; истраживање, развој и израда елабората о одрживом коришћењу и управљању туристичким простором; израда студије изводљивости и концепта развоја туристичке локације, односно просторно-технолошке целине од значаја за туристички развој; управљање пројектима туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре од значаја за развој туризма; управљање местом за одмор као целовитим ресурсом уз обезбеђење заједничке промоције и продаје туристичког производа места за одмор; уређење простора, заштите животне средине, туристичке сигнализације и слично; финансирање и реализација пројеката изградње и уређења грађевинског земљишта и пројеката изградње туристичке инфраструктуре са циљем реализације туристичких пројеката; финансирање пројеката туристичке инфраструктуре и туристичке супраструктуре и управљање објектима туристичке супраструктуре.

У изради 24 подзаконска акта која проистичу из Закона о туризму узете су у обзир правне тековине Заједнице везане за ову област.

У 2010. години, кроз процес свеобухватне реформе прописа (регулаторне реформе), планирана је измена и допуна Закона о туризму, којим би се поједноставила поједина решења у погледу обављања делатности привредних субјеката.

Учешће Србије у важним европским туристичким организацијама и јачање сарадње између туристичких предузећа, стручњака и влада и њихових надлежних агенција у области туризма и пренос знања и искуства (know-how), (путем обуке, размене, семинара).

У току 2009. године одржане су две радионице уз помоћ ЕУ кроз ТАИЕХ програм. Конференција о правним оквирима туристичке политике окупила је око 100 учесника и еминентне стручњаке у овој области. Представљени су генерални аспекти у области туристичких прописа Европске уније, елементи стратешког планирања, управљања и надгледања, а размењена су и искуства и добри примери земаља чланица ЕУ. Конференција „Оспособљавање и усавршавање додатних вештина у туризму“ организована је са намером да се размене искуства захваљујући којима се за индустрију туризма могу обезбедити одговарајући људски ресурси.

Сарадња са међународним институцијама из области туризма и пројекти у овој области

Република Србија је од 2001. године члан Светске туристичке организације (UNWTO), а у току ове године примљена је у Извршни савет ове организације. То је изузетно признање за Републику Србију, јер је Извршни савет најважније од радних тела Светске туристичке организације, а Србија ће бити његов део наредне четири године. Извршни савет припрема све одлуке Генералне скупштине Светске туристичке организације, припрема резолуције, листе пројеката посредством свог програмског комитета и практично креира политику ове светске организације.

Унапређење услова за развој туризма, развој туристичке инфраструктуре и напредак у пружању угоститељских услуга довели су до повећаног прилива туриста из земаља ЕУ у 2008. години, што се одразило и на повећан девизни прилив од туризма. У укупном броју иностраних туриста земље Европске уније учествују са 54% (највећи број туриста долази из Словеније, Италије, Немачке, Пољске, Румуније, Бугарске, Велике Британије и Француске). Земље Европске уније учествовале су са преко 55% у укупном девизном приливу од туризма Србије, а годишње повећање износило је 45%.

У 2009. години, услед светске економске кризе, која није заобишла ни сектор туризма, дошло је до пада укупног туристичког промета на глобалном нивоу. Мерама које је Сектор туризма спровео у току 2009. године ови негативни ефекти су у значајној мери ублажени или у потпуности избегнути. То је допринело позитивним резултатима у броју долазака страних туриста у Србију. У овом сегменту је Србија једина земља у Европи која је остварила позитивне резултате – раст броја долазака страних туриста од пет одсто, а њихових ноћења за 11 одсто. Захваљујући ранијем почетку зимске сезоне, постоје добри изгледи да се поправи овогодишњи резултат девизног прилива од туризма, који је нешто слабији од очекиваног због утицаја глобалне економске кризе.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.1. Хоризонтална питања

Министарство економије и регионалног развоја задужено је за сва хоризонтална питања у области слободе кретања робе. Координациона улога у области техничких прописа и инфраструктуре квалитета (стандардизација, акредитација, метрологија и оцењивање усаглашености) произлази из члана 9. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 65/08).

Нови **Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености** и нови **Закон о стандардизацији** („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009) ступили су на снагу у мају 2009. године. Ови закони усаглашени су са Споразумом о техничким препрекама трговини (ТБТ) Светске трговинске организације, као и са техничким законодавством у ЕУ.

Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености представља основ за ефикасно транспонување европских техничких директива новог и старог приступа, али уједно и основ за доношење националних техничких прописа за производе који нису обухваћени хармонизованим актима на нивоу ЕУ. Законом се јасно дефинишу надлежности и задаци МЕРР-а, али и других министарстава који у складу са чланом 29. Закона о министарствима у оквиру свог делокруга обављају послове израде, доношења, односно примене техничких прописа. Приликом израде Закона узета су у обзир нова решења референтних правних аката ЕУ која се односе на трговање робом и то Одлуке 768/2008/ЕЗ, Уредбе 765/2008/ЕЗ и Уредбе 764/2008/ЕЗ (тзв. „new good’s package“).

Министарство економије и регионалног развоја припремило је предлоге три подзаконска акта Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, и то:

- Предлог уредбе која се односи на начин оцењивања усаглашености;
- Предлог уредбе која се односи на именовање односно овлашћивање тела за оцењивање усаглашености и
- Предлог уредбе којом ће се ближе уредити важење сертификата и других исправа о усаглашености издатих у иностранству.

Планирано је да Влада наведене уредбе усвоји до краја новембра 2009. године.

Ступањем на снагу новог Закона о стандардизацији обезбеђени су услови за брже и ефикасније усвајање европских стандарда. Дефинисан је статус Института за стандардизацију Србије (ИСС) у складу са правилима европске стандардизације. Тиме су створене претпоставке за пуноправно чланство ИСС у европским организацијама за стандардизацију.

Новим законом укинута је обавезна примена преко 8000 стандарда, чиме је испуњен један од основних захтева Споразума ТБТ Светске трговинске организације који се односи на добровољну примену свих стандарда.

Паралелно са укидањем обавезне примене стандарда, а ради избегавања правних празнина у погледу безбедносних захтева за одређене групе производа, надлежна министарства су донела одговарајући број техничких прописа. Овај процес координисало је Министарство економије и регионалног развоја, у

оквиру спровођења Акционог плана израде техничких прописа са мерама за њихову примену. Као резултат ових активности, само 6% од укупног броја до тада обавезних стандарда је преведено у техничке прописе и тиме, али сада у складу са правилима СТО, задржали обавезну примену, док су остали стандардни постали добровољни. Поред наведеног, реализацијом Акционог плана утврђено је стање техничке регулативе у Србији и успостављен је регистар свих важећих техничких прописа.

Ради уређења тржишта у погледу безбедности производа за које не постоје посебни технички прописи, у мају 2009. године усвојен је **Закон о општој безбедности производа** („Сл. гласник РС“, број 41/09). Овај закон је ступио на снагу 10. јуна 2009. године, а његова примена почиње по истеку шест месеци од ступања на снагу, односно 11. децембра 2009. Основни разлог за доношење овог закона је обезбеђивање високог нивоа заштите здравља и безбедности потрошача, као и других корисника који производе користе за своје потребе или у обављању својих професионалних делатности. Овим законом обезбедиће се стављање на тржиште искључиво безбедних производа и онемогућиће се производња, увоз и стављање на тржиште обмалујућих производа, али такође и њихов извоз. Закон о општој безбедности производа у знатној мери преузима одредбе Директиве о општој безбедности производа (2001/95/ЕЗ), док потпуно преузима Директиву ЕЕЗ о обмалујућим производима (87/357/ЕЕЗ). За спровођење овог закона надлежни су Министарство трговине и услуга, Сектор тржишне инспекције и Министарство здравља у делу надзора тржишта обмалујућих производа.

Унапређење хоризонталног законодавног оквира у области кретања робе наставиће се доношењем новог **Закона о метрологији** и **Закона о акредитацији**.

Нова законска решења из области метрологије омогућиће хармонизацију прописа у области законске метрологије са препорукама Међународне организације за законску метрологију (OIML), као и испуњавање захтева за чланство Србије у Светској трговинској организацији (СТО) и ЕУ. Поред тога, основни разлог за доношење овог закона је омогућавање јединственог мерења у Републици Србији кроз обезбеђивање тачних и усклађених мерила и мерних јединица са међународно утврђеним мерилима и Међународним системом јединица, као и обезбеђивање следивости еталона Републике Србије до међународних еталона. Крајем октобра окончана је јавна расправа о Нацрту закона о метрологији, након чега ће Нацрт закона бити упућен Влади на разматрање.

Доношење новог Закона о акредитацији неопходно је ради осавремењивања законодавног оквира који се односи на акредитацију и његовог усаглашавања са европским актима - Одлуком 768/2008/ЕЗ и Уредбом 765/2008/ЕЗ. Истовремено ће се извршити усаглашавање са правилима Споразума о техничким препрекама у трговини (ТВТ) и усклађивање са захтевима стандарда SRPS ISO IEC 17011 који се односи на опште захтеве за акредитациона тела. Овим ће се створити претпоставке за стицање пуноправног чланства Акредитационог тела Србије (АТС) у Европској кооперацији за акредитацију (ЕА) и приступање мултилатералним аранжманима о међусобном признавању (MLA).

Приоритети за 2010. годину

Нацрт Закона о метрологији упутиће се Влади на усвајање до краја 2009. године. Припрема и доношење подзаконских аката који ће омогућити пуну примену Закона о метрологији започеће у току 2010. године.

Планирано је да Влада утврди Предлог закона о акредитацији у половином 2010. године.

У првој половини 2010. године Министарство економије и регионалног развоја припремиће два преостала подзаконска акта Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености:

- Правилник којим ће уредити начин вођења регистара у вези са техничким прописима и
- Предлог Уредбе којом ће се преузети захтеви Директива 98/34/ЕС и 98/48/ЕС које се односе на пријављивање Европској комисији техничких прописа и стандарда у поступку њихове израде.

Започеће се са ревизијом правног оквира за стављање на тржиште производа од драгоцених метала, што је сада уређено Законом о контроли предмета од драгоцених метала („Службени лист СРЈ“, 80/1994, 83/1994 - испр. и 28/1996).

Приоритети у 2011. години

Неопходно је заокружити успостављање новог система законске метрологије доношењем свих подзаконских аката Закона о метрологији.

Такође се планира завршетак процеса хармонизације у области драгоцених метала.

Потребно је сачинити свеобухватну анализу усаглашености законодавства и постојања инфраструктуре за његово спровођење, ради идентификовања индустријских грана и група производа за које би Република Србија иницирала преговоре са ЕУ за склапање Споразума о оцењивању усаглашености и прихватању индустријских производа (АСАА). Планира се коришћење претприступних фондова ИПА за подршку у вези са припрема за склапањем АСАА споразума, првенствено Сектору за инфраструктуру квалитета и техничке прописе, како би на одговарајући начин координисао активности свих органа у погледу преговарања и склапања АСАА споразума.

Приоритети у 2012. години

Паралелно са хармонизацијом прописа у области слободе кретања, за коју се планира да буде завршена до краја 2012. године, потребно је сачинити план уређења подручја које није хармонизовано у ЕУ. Ово је неопходно како би се тржиште у погледу безбедности одређених производа уредило на целовит и недвосмислен начин уз истовремену усаглашеност националних техничких прописа нехармонизованог подручја са принципима из чланова 28-30. Уговора о оснивању ЕЗ.

Институционални оквир

Ради ефикасног обављања послова који се односе на стандардизацију, техничке прописе, акредитацију, мере и драгоцене метале, и испуњавања обавеза које следе из члана 77. Споразума о стабилизацији и придруживању, половином 2008. године у Министарству је формиран Сектор за инфраструктуру квалитета и техничке прописе. Сектор тренутно броји 19 запослених, са следећом организационом структуром:

- Одељење надлежно за креирање и спровођење стратегије и политике у области стандардизације, акредитације и метрологије;
- Одељење задужено за припрему и спровођење техничких прописа за индустријске производе из делокруга Министарства и
- организациона јединица која делује као центар за информисање о техничким прописима и поступцима оцењивања усаглашености. Ова организациона јединица такође ће бити центар за пријављивање нацрта техничких прописа према СТО и ЕК, али и јединствени центар за нотификацију овлашћених и именованих тела за оцењивање усаглашености.

У новембру 2006. године основано је Акредитационо тело Србије, као самостална непрофитна организација, које је преузело особље бившег Акредитационог тела Србије и Црне Горе. У фебруару 2007. године Влада је основала Институт за стандардизацију Србије (ИСС), а оснивачки акт Института усаглашен је са новим Законом у октобру 2009. године. У мају 2007. године основана је Дирекција за мере и драгоцене метале у оквиру Министарства економије и регионалног развоја, која је наставила да обавља све послове некадашњег Завода за мере и драгоцене метале.

У септембру 2008. године започела је реализација Пројекта техничке помоћи институцијама инфраструктуре квалитета у Србији, који се финансира из средстава CARDS 2006. Пројекат је усмерен ка јачању институционалних капацитета МЕРР-а, ИСС, АТС и ДМДМ. Предвиђено трајање пројекта је 2 године.

Остале релевантне институције за слободно кретање роба су органи надлежни за израду и доношење техничких прописа и вршење тржишног надзора над производима који се стављају на тржиште, а то су: Министарство трговине и услуга; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде; Министарство животне средине и просторног планирања; Министарство рударства и енергетике; Министарство за инфраструктуру; Министарство за телекомуникације и информационо друштво; Републичка агенција за телекомуникације; Агенција за лекове и медицинска средства; Институт за стандардизацију Србије; Акредитационо тело Србије; Дирекција за мере и драгоцене метале, као орган у саставу Министарства економије и регионалног развоја; Републички секретаријат за законодавство и Канцеларија за европске интеграције.

3.1.1.1. Стандардизација

Законодавни оквир

Правни основ за доношење српских стандарда и сродних докумената садржан је у члану 6. Закона о стандардизацији. При изради програма рада Института и плана за доношење српских стандарда у обзир се узимају приоритети који проистичу из процеса приступања Србије Светској трговинској организацији (СТО) као и из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) ради стицања статуса земље кандидата за чланство у ЕУ.

У процесу приступања СТО, Република Србија ће, поред осталих докумената, бити у обавези да прихвати Споразум о техничким препрекама у трговини, који, у Анексу 3, садржи Кодекс добре праксе за припрему, доношење и примену стандарда. Као национална организација за стандардизацију, Институт је још почетком 1998. године званично обавестио Информациони центар ISO/IEC у Женеви да добровољно прихвата и да ће се у свом раду придржавати овог кодекса.

Пуноправно чланство Института у CEN-у и CENELEC-у један је од услова које Република Србија мора да испуни ради придруживања ЕУ. Институт за стандардизацију Србије интензивно ради на усвајању стандарда, како би у националну стандардизацију до 2012. године преузео око 19000 европских стандарда и тиме испунио један од услова за пуноправно чланство у CEN-у и CENELEC-у (да се најмање 80 % свих европских стандарда и хармонизационих докумената преузме у збирку српских стандарда).

У току 2007. године Институт је објавио 458 српских стандарда и сродних докумената, са укупно 9 214 страна, а истовремено је повучено 128 српских стандарда и сродних докумената. У 2008. години Институт је објавио укупно 2826 стандарда и сродних докумената, а повучено је 344 стандарда и сродна документа.

Усвојен је План доношења српских стандарда и сродних докумената за 2009. годину, који представља синтезу 151 појединачног плана који су припремиле комисије за стандарде у Институту.

Према плану доношења српских стандарда у 2009. години, Институт планира рад на 4 115 српских стандарда и сродних докумената, од којих ће 452 бити на српском, а 3 663 на енглеском језику.

У 2009. години планира се објављивање 3 661 стандарда и сродног документа који се први пут уносе у план, од којих ће 347 бити на српском, а 3314 на енглеском језику, као и 264 стандарда и сродна документа који се преносе из плана за 2008. годину, тј. планира се објављивање укупно 3 925 српских стандарда и сродних докумената. Од тог броја, 3 867 ће бити усаглашено са европским стандардима и сродним документима, 58 са међународним стандардима и сродним документима (32 са ISO, 2 са IEC и 24 са ISO/IEC документима), док израда изворних националних стандарда и сродних докумената није планирана.

Приоритети у 2010. години

Усаглашавање Статута Института са новим законом и оснивачким актом предвиђа се у 2010. години.

У 2010. години Институт планира рад на доношењу 4 085 српских стандарда и сродних докумената, од којих ће 255 бити на српском, а 3 830 на енглеском језику. Од укупно 4 085 стандарда и сродних докумената на којима ће се радити, 394 се преноси из 2009. године (у некој од фаза израде), а 3 691 се први пут уноси у план.

У складу са примењеним планским категоријама, у 2010. години планира се израда 4 005 нацрта и 3 910 дефинитивних текстова нацрта, као и објављивање укупно 3 988 српских стандарда и сродних докумената.

У 2010. години планира се објављивање 3 624 стандарда и сродних докумената који се први пут уносе у план, од којих ће 197 бити на српском, а 3 427 на енглеском језику. Из 2009. године преноси се 364 стандарда, па је укупан број српских стандарда и сродних докумената у фази објављивања 3 988.

Од укупног планираног броја од 3 988 објављених стандарда и сродних докумената, 3 807 ће бити усаглашено са европским стандардима и сродним документима, 181 са међународним стандардима и сродним документима (137 са ISO, 4 са IEC и 50 са ISO/IEC документима), док израда изворних стандарда и сродних докумената није планирана.

Ресорна министарства доставила су Институту своје предлоге за израду српских стандарда који су релевантни за имплементацију техничких прописа чије је доношење предвиђено у 2010. години, а помоћу којих ће у наш правни систем бити преузете европске директиве „новог приступа”. У вези с тим, овим планом предвиђа се израда и доношење укупно 965 српских стандарда и сродних докумената.

Приоритети у 2011-2012. години

План преузимања европских стандарда као српских до 2012. године дат је у табели:

Година	Планирани број европских стандарда који ће бити преузети као српски стандарди
2009.	3 200
2010.	4 000
2011.	4 500
2012.	4 500

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја је надлежно за креирање и спровођење стратегије и политике у области стандардизације, а Институт за стандардизацију Србије је надлежан за израду и доношење српских стандарда.

Права, обавезе и одговорности Института утврђене су Законом о стандардизацији („Сл. гласник РС”, број 36/09), Одлуком о оснивању Института за стандардизацију Србије („Сл. гласник РС”, број 88/09), Статутом Института („Сл. гласник РС”, број 79/07), на који је Влада Србије дала сагласност 2. августа 2007 („Сл. гласник РС”, број 73/07) и другим правним актима.

Најважнији елементи у стратегији програма изградње капацитета Института су осавремењавање система информационе технологије, образовање и обука запослених, добијање статуса чланства Института у CEN-у и CENELEC-у.

Правни статус Института мења се са циљем стварања услова да Институт постане пуноправни члан Европског комитета за стандардизацију (CEN) и Европског комитета за стандардизацију у области електротехнике (CENELEC).

Са циљем континуитета и очувања пуне компетентности Института, наставиће се програми за усавршавање запослених у Институту. У 2009. предвиђена је обука у разним областима по систему „hands-on training” у оквиру Регионалног програма CARDS. Националним програмом CARDS у 2009. години започеће се са радом на успостављању система управљања квалитетом према стандарду SRPS ISO 9001.

За испуњавање наведених приоритета неопходно је јачање Института за стандардизацију Србије, како у кадровском тако и у финансијском смислу.

3.1.1.2. Акредитација

Законодавни оквир

Област акредитације уређена је Законом о акредитацији („Сл. лист СЦГ“ бр. 44/05) усвојеним 22. октобра 2005. године на нивоу Државне заједнице Србија и Црна Гора. Овим законом је, поред оснивања, делатности, органа и финансирања, уређена и акредитација организација за оцењивање усаглашености (организација које се баве испитивањем, еталонирањем, контролисањем и сертификацијом производа, процеса, система менаџмента и стручних лица). АТС обавља послове акредитације у интересу оснивача, то јест у јавном интересу.

У последњем кварталу 2009. године почеле су активности на припреми новог закона о акредитацији. Доношење новог закона неопходно је ради осавремењавања законодавног оквира који се односи на акредитацију и његовог усаглашавања са европским актима - Одлуком 768/2008/ЕЗ и Уредбом 765/2008/ЕЗ. Истовремено ће се извршити усаглашавање са правилима Споразума о техничким препрекама у трговини (ТВТ) и усклађивање са захтевима стандарда SRPS ISO IEC 17011 који се односи на опште захтеве за акредитациона тела. Овим ће се створити претпоставке за стицање пуноправног чланства Акредитационог тела Србије (АТС) у Европској кооперацији за акредитацију (ЕА) и приступање мултилатералним аранжманима о међусобном признавању (МЛА).

АТС је до сада акредитовао: 48 контролних организација, 14 сертификационих тела за производе, 4 сертификациона тела за системе менаџмента, 25 лабораторија за еталонирање, 2 медицинске лабораторије и 294 лабораторије за испитивање.

АТС је 2002. године постао придружи члан Европске кооперације за акредитацију (ЕА, www.european-accreditation.org), потписивањем Меморандума о споразумевању. Меморандум о споразумевању је замењен Уговором о билатералној сарадњи са ЕА из 2007. године.

АТС је 17. фебруара 2009. године постао придружени члан Међународне кооперације за акредитацију лабораторија ИЛАС (International Laboratory Accreditation Cooperation – ILAC) и завршио је апликацију за МАС комитет ЕА (ЕА – European Cooperation for Accreditation - Европска организација за акредитацију). АТС-у предстоји посета експерата из Европске уније у оквиру колегијалног оцењивања (ЕА peer evaluation), а у случају позитивне оцене

компетентности АТС-а, довешће до признавања сертификата и извештаја лабораторија за испитивање и еталонирање, контролних и сертификационих тела, а тиме и до уклањања техничких баријера нашој привреди у Европи и свету.

Реализовано у 2009. години:

- припрема за колегијално оцењивање, израда КПИ-ова и израда или измена великог броја докумената система АТС-а;
- припрема за израду новог Закона о акредитацији – формирање радне групе за израду Закона.

Приоритети у 2010. години:

- након успешног колегијалног оцењивања потписивање MLA BIA за лабораторије за испитивање, лабораторије за еталонирање и инспекцијска тела;
- израда новог закона о акредитацији.

Приоритети у 2011. години:

- након успешног колегијалног оцењивања, потписивање MLA BIA за сертификациона тела, израда подзаконског акта о оснивању АТС-а;
- израда новог статута АТС-а.

Институционални оквир

MEPP је надлежно за креирање и спровођење стратегије и политике у области акредитације а Акредитационо тело Србије је надлежно за акредитацију организација за оцењивање усаглашености у Републици Србији. Права, обавезе и одговорности АТС-а утврђене су Законом о акредитацији, Одлуком о оснивању Акредитационог тела Србије и Статутом Акредитационог тела Србије.

Акредитационо тело Србије (АТС) је основано Одлуком о оснивању („Сл. гласник РС“, бр. 96/06) усвојеном 2. новембра 2006. године, као самостална, непрофитна организација чији је оснивач Република Србија, за коју на основу законског овлашћења оснивачка права врши Влада Републике Србије.

3.1.1.3. Оцењивање усаглашености

Законодавни оквир

У складу са новим Законом о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, надлежна министарства у складу са својим делокругом прописују техничке захтеве које производи морају да испуне приликом стављања на тржиште, као и поступке за оцењивање усаглашености производа са тим захтевима. Предвиђено је да Влада усвоји уредбе којима се детаљније регулише ова област у првој половини новембра 2009. године. Тиме

ће се створити услови да министарства започну овлашћивање односно именовање тела за оцењивање усаглашености, у складу са новим законом односно новим техничким прописима (видети детаљније под тачком 3.1.1. Хоризонтална питања Законодавни оквир).

Поступци оцењивања усаглашености који су утврђени у предлогу уредбе о начину спровођења оцењивања усаглашености, а који се прописују у одређеном техничком пропису, усаглашени су са модулима дефинисаним у Одлуци 768/2008 (модули А-Н) који представљају фазе поступка оцењивања усаглашености.

Новим законом, односно наведеним предлозима уредби, предвиђено је да оцењивање усаглашености, сагласно захтевима утврђеним у техничком пропису, може да обавља произвођач, тело за оцењивање усаглашености или орган државне управе.

Техничким прописима прописују се услови које морају да испуне тела за оцењивање усаглашености и надзор над њиховим радом. Тела за оцењивање усаглашености морају да задовоље захтеве који се односе на стручну оспособљеност, потребну опрему, независност и непристрасност у поступку оцењивања усаглашености, чување пословне тајне, одговорност за обављени рад. Приликом овлашћивања, односно именовања, надлежни министар ће узимати у обзир потврду компетентности коју су тела за оцењивање усаглашености стекла добијањем акта о акредитацији од стране АТС.

У Републици Србији постоји преко 387 акредитованих тела за оцењивање усаглашености, и то 48 контролних организација, 14 сертификационих тела за производе, 4 сертификациона тела за системе менаџмента, 25 лабораторија за еталонирање, 2 медицинске лабораторије и 294 лабораторије за испитивање.

У закону је такође уважена пракса ЕУ да је потврда о акредитацији за одређено подручје најбоље средство којим тела за оцењивање усаглашености доказују оспособљеност и задовољење минималних услова.

Приоритети у 2010. години

Неопходна је едукација и унапређење кадровских капацитета у оквиру свих министарстава за прописивање техничких захтева и спровођење техничких прописа, посебно у делу који се односи на овлашћивање, именовање и признавање иностраних исправа о усаглашености. Такође, неопходно је развијање система континуираног надзора над телима за оцењивање усаглашености, као и даље оспособљавање и развој националних тела за оцењивање усаглашености ради припреме за пуну имплементацију прописа Европске уније.

Приоритети за 2011. и 2012. годину

Повећање капацитета тела за оцењивање усаглашености како би била способна да обављају испитивање и сертификацију у складу са релевантним законодавством Европске уније, као и потписивање ЕА/МЛА, неопходно је за признавање система и производа које треба извести на тржиште Европске уније.

Министарство економије и регионалног развоја ће, након потпуне хармонизације техничких прописа у појединим индустријским секторима, иницирати и координисати активности у вези са потписивњем АСАА

споразума, којим ће се омогућити да Србија постане део унутрашњег тржишта и пре пуноправног чланства у ЕУ. Ово омогућава приступ јединственом европском тржишту производима без додатног испитивања и сертификације, уколико је њихова усаглашеност потврђена од стране домаћих именованих и пријављених тела за оцењивање усаглашености.

3.1.1.4. Метрологија

Законодавни оквир

Постојећи Закон о метрологији („Сл. лист СЦГ“, број 44/05) није усаглашен са *acquis communautaire*. Стога је израђен нацрт новог закона, који се налази на јавној расправи.

У вези са новим законским решењима из области метрологије видети 3.1.1. Хоризонтална питања, Законодавни оквир.

Ова област је регулисана и Уредбом о законским мерним јединицама („Сл. лист СЦГ“, број 10/06), која је у потпуности усклађена са Директивом 80/181/ЕЕЗ.

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја надлежно је за креирање стратегије и политике у области метрологије, а Дирекција за мере и драгоцене метале (ДМДМ) за њено спровођење. ДМДМ, као национална метролошка институција, треба да остане државни орган који омогућује спровођење надлежности прописаних у Закону о метрологији. Јачаће се капацитети институције и активности везане за метролошки надзор над мерилима, развој српских еталона и имплементацију правилника донетих на основу директива у области метрологије.

Обука и техничка помоћ су реализовани путем семинара и радионица у оквиру програма CARDS 2002 и 2006, како националног, тако и регионалног. Опрема из програма CARDS унапредила је могућности еталонирања и мерења у Дирекцији за мере и драгоцене метале. Србија је члан Метарске конвенције, OIML, EURAMET и придружени члан WELMEC.

Приоритети у 2010. години

Планирано је да нови закон о метрологији буде упућен у Скупштину на усвајање до почетка 2010. године. Њиме ће се уредити целокупна област метрологије и дефинисати модел метролошког система Србије.

Након доношења новог закона, планира се усклађивање прописа са директивама у области метрологије.

Приоритети у 2011. години

Рок за доношење подзаконских прописа је IV квартал 2011. године

- Директива о мерилима (Measuring instrument directive – MID) 2004/22/EЗ ће се транспоновати као Правилник о метролошким захтевима за мерила;

- Директива о неаутоматским вагама (NAWI) 2009/23/ЕЗ као Правилник о метролошким захтевима за ваге са неаутоматским функционисањем.

Приоритети у 2012. години

Правилници о претходно упакованим производима биће усклађени са директивама: 75/107/ЕЕЗ, 75/324/ЕЕЗ, 76/211/ЕЕЗ и 2007/45/ЕЗ и прописима WTO/TBT.

Радиће се на развоју националне метролошке организације, на начин да одговори потребама привреде и оспособиће се за примену Директиве о мерилима и Директиве о неаутоматским вагама са циљем да у будућем периоду обавља функцију пријављеног тела (Notified body) за она мерила за која постоји интерес привреде. Рок за ову активност је IV квартал 2012. године. Јачаће се капацитети институције и активности везане за метролошки надзор над претходно упакованим производима.

3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа

Законодавни оквир

У делу надзора, Закон о општој безбедности производа (детаљније видети 3.1.1. Хоризонтална питања, Законодавни оквир) уређује дужности и овлашћења органа надлежних за његово спровођење, и то надлежних инспекција (тржишне, санитарне, здравствене инспекције, инспекције рада) и Управе царина. У вези са спровођењем овог закона, прописана је обавеза сарадње надлежних органа и организација и донета Уредба о начину успостављања и рада система брзе размене информација о опасним производима (Сл. Гласник Р. Србије 89/09). Овом уредбом успоставља се сарадња надлежних органа и координација (контакт тачка) у размени тих информација. За функционисање тог система обезбеђена је опрема и извршена прва фаза обуке тржишних инспектора.

Такође, дато је овлашћење министарству надлежном за послове трговине да ближе пропише облик и садржину обавештења које ће произвођачи и дистрибутери достављати надлежним органима у вези са опасним производима, добровољним и принудним активностима које предузимају у вези са опасним производима. Израда овог подзаконског акта је у завршној фази.

За надзор тржишта, односно безбедност производа, од значаја су следећи закони: Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС“, број 39/09), Закон о акредитацији („Службени гласник СЦГ“, број 44/05), Закон о стандардизацији („Службени гласник РС“, број 39/09), Закон о метрологији („Службени лист СЦГ“, број 44/05), затим посебни закони који регулишу поједина питања у вези са безбедношћу производа или уређују захтеве за безбедност одређене групе производа (хемикалија, биоцидних производа, амбалаже и амбалажног отпада), као и **Закон о заштити потрошача** („Службени гласник РС“, број 79/05), **Закон о условима за обављање промета робе, вршење услуга у промету робе и инспекцијском надзору** („Службени гласник РС“, број 39/96, 20/97, 46/98, 24/99, 33/99, 34/01, 80/02 и 101/05).

На предлог Министарства трговине и услуга, почетком 2009. године, Влада је усвојила Стратегију развоја трговине Републике Србије (објављена у

„Службеном гласнику РС“, број 15/09- 27.02.2009. године), којом се определила за оснивање посебног тела састављеног од представника различитих инспекција, које ће бити задужено за усклађивање и координацију рада републичких инспекција. Министарство трговине и услуга је усагласило садржину и начин реализације Пројекта за израду анализе правног оквира тржишног надзора, на основу чијих резултата ће започети израда стратегије надзора тржишта.

Институционални оквир

Област надзора безбедности непрехрамбених производа налази се у надлежности Министарства трговине и услуга (предлагање стратешких и законских решења), које, преко тржишне инспекције, има и кључну улогу у спровођењу закона који уређују ову област.

Надзор над применом закона врше и друга министарства надлежна за одговарајућу област, односно одређене групе производа, у складу са законом и другим прописима.

Инспекцијски надзор у делу који се односи на обмањујуће производе врши министарство надлежно за послове здравља преко надлежних инспектора (здравствени и санитарни надзор).

Надлежни царински орган неће дозволити увоз производа, односно серије производа, које не прати прописана документација о усаглашености са захтевима за безбедност производа, односно који нису означени прописаном ознаком усаглашености са захтевима за безбедност производа.

Јачаће се капацитети Министарства трговине и услуга, даљим усавањавањем запослених и набавком опреме, у вези са имплементацијом Закона о општој безбедности производа и других прописа у вези са надзором тржишта.

Реализација приоритета у 2009.

На основу Закона о општој безбедности производа, урађен је и интерсекторски усаглашен правилник, који ће бити усвојен у периоду октобар-новембар 2009. године, а којима се уређују:

- облик и садржина обавештења која достављају произвођачи и дистрибутери надлежним органима о поступцима и мерама које предузимају да би се отклонили или смањили ризици које представљају производи који се испоручују или су већ испоручени на тржиште (у складу са одлукама и смерницама Комисије ЕЗ);
- методолошка упутства за примену овог закона.

Приоритети у 2010. години

11.12.2009. године почеће примена Уредбе о начину успостављања и рада система брзе размене информација којом се одређује орган надлежан за обједињавање и дистрибуцију информација у вези са озбиљним ризиком, као и са другим ризицима које опасан производ представља по здравље и безбедност потрошача и других корисника.

Потребна је стручна помоћ приликом израде аката Владе о информисању Комисије ЕУ путем система RAPEX. Одговорна институција је Министарство трговине и услуга.

Приоритети у 2011. и 2012. години

У 2011. и 2012. години планира се доношење подзаконских прописа који ће бити у складу са Препоруком Европске комисије од 27. новембра 1992. године, којом се позивају државе чланице да успоставе инфраструктуре потребне за идентификацију опасних производа на спољним границама (31992Н0579) и Уредбом 765/2008/ о захтевима у погледу акредитације и тржишног надзора.

3.1.2. Директиве старог приступа

У области на коју се односе директиве „Старог приступа” (нпр. хемикалије, текстилни производи, фармацеутски производи и моторна возила), захтева се рад на дерегулацији и законодавној модернизацији, са циљем обезбеђивања минималних стандарда безбедности помоћу хоризонталних и посебних вертикалних мера, уз стављање нагласка на издавање дозвола пре пуштања у промет и на накнадно праћење тржишта по секторима који се регулишу. Код старог приступа хармонизација је потпуна.

3.1.2.1. Моторна возила

Законодавни оквир

Закон о безбедности саобраћаја на путевима и Закон о међународном друмском превозу у друмском саобраћају чине законски оквир везан за моторна возила. Закон о безбедности саобраћаја на путевима (Сл. гласник Републике Србије, 41/09) ступа на снагу 10. децембра 2009. године. Према наведеном закону, на предлог министарства надлежног за послове саобраћаја, Влада формира Агенцију за безбедност саобраћаја у чијој надлежности ће, у складу са законом, бити област моторних возила.

Иституционални оквир

Имплементацију прописа који се односе на друмска моторна возила обављао је Одсек за хомологацију Института за стандардизацију. На основу важећег Закона о стандардизацији, Институт за стандардизацију обавља своју основну функцију у области предлагања и имплементације стандарда, док су послови хомологације у складу са ЕУ праксом изузети из надлежности Института. Имајући у виду добру праксу земаља ЕУ (у којима је хомологација моторних возила у министарству надлежном за транспорт), Законом о министарствима из јула 2008. планирано је преузимање Одсека за хомологацију моторних возила од стране Министарства за инфраструктуру. Било је потребно предвидети организациону јединицу за хомологацију, као и средства за њено финансирање, како би Министарство за инфраструктуру могло да преузме запослене на пословима хомологације од Института за стандардизацију Србије.

У међувремену је донет Закон о безбедности саобраћаја, којим се предвиђа оснивање агенције за безбедност саобраћаја, у оквиру које ће се обављати и послови хомологације, тако да ће запослени из Института прећи директно да раде у ову агенцију. Број од пет запослених у Одсеку за хомологацију од 2010. би био повећан за 3 како би било могуће испунити захтеве који произлазе за усаглашавања, унапређења и имплементације прописа у области моторних возила.

Припремиће се и реализовати мултисекторска пилот студија о безбедности саобраћаја, финансирана средствима Светске банке. Пројекти који су директно повезани са модернизацијом возног парка су израда базе података о возилима, увођење дигиталних тахографа, модернизација возног парка и систем хомологације возила.

У наредном периоду планира се даље праћење и усклађивање законодавства са законодавством ЕУ у области моторних возила.

Реализација приоритета у 2009.

Министар за инфраструктуру ће у четвртм кварталу 2009. године донети правилник о подели моторних и прикључних возила и техничких услова возила у саобраћају. Правилник ће бити усклађен са релевантним ЕУ директивама. Правилник дефинише границе између малосеријске и великосеријске производње, у складу са директивама 2007/46/ЕЗ, односно 2002/24/ЕЗ, односно 2003/37/ЕЗ, са њиховим изменама.

У дефинисању димензија, масе и бруто снаге возила, узет је у обзир 70/156/ЕЕЗ, 96/53/ЕЗ.

У дефинисању услова и норматива у погледу кочења возила узете су у обзир одредбе: UNECE Правилника бр. 13, UNECE Правилника бр. 13X, UNECE Правилника 78, ЕУ Директиве 71/320/ЕЕЗ, ЕУ Директиве 70/311/ЕЕЗ, ЕУ Директиве 71/320/ЕЕЗ, ЕУ Директиве 76/432/ЕЕЗ, ЕУ Директиве бр. 93/14/ЕЕЗ, ИСО 3583:1984.

Услови у погледу буке уређени су у складу са одредбама ЕСЕ R. 28, односно Директиве 70/388/ЕЕЗ.

За дефинисање услова које морају да испуне издувни систем и емисија издувних гасова, коришћени следећи акти: ЕСЕ R. 24, ЕСЕ R. 40, ЕСЕ R. 47, ЕСЕ R. 49, ЕСЕ R. 59, ЕСЕ R. 83, ЕСЕ R. 84, ЕСЕ R. 92, ЕСЕ R. 96 и ЕСЕ R. 101, ЕСЕ R. 103, односно Директиве 70/220/ЕЕЗ анекс 13, 88/77/ЕЕЗ, 97/24/ЕЕЗ, 2000/25/ЕЗ и 40/2009/ЕЗ.

За дефинисање уређаја за спајање вучног и прикључног возила, коришћени су следећи европски акти: ЕСЕ R. 55, ЕСЕ R. 102, односно Директива 94/20/ЕЗ. Трактори и њихове приколице третирају се у складу са актима ЕСЕ R. 69 и 77/536/ЕЕЗ.

Приоритети за 2010. годину:

Доношење правилника о техничким прегледима возила, који ће бити усклађен са релевантним ЕУ директивама.

3.1.2.2. Хемијски производи и детерџенти

Ова област је обрађена у оквиру тачке 3.27.9. Хемикалије.

3.1.2.3. Фармацеутски производи, медицински уређаји, медицински уређаји за активну имплантацију и *in vitro* медицински уређаји за дијагностику

Законодавни оквир

Законом о лековима и медицинским средствима („Сл. гласник РС“, бр. 84/04 и 85/05 и др. закони), уређују се услови за производњу, промет и испитивање лекова и медицинских средстава који се употребљавају у хуманој и ветеринарској медицини, надзор у овим областима, услови и поступак за издавање дозвола за стављање у промет лекова и медицинских средстава и друга питања од значаја за ову област. Законом је основана Агенција за лекове и медицинска средства Србије, као правно лице са повереним пословима.

У Закону о лековима и медицинским средствима из 2004. године је, у делу који уређује област лекова који се употребљавају у хуманој медицини, делимично транспонована Директива 2001/83/ЕЗ, а у делу којим се уређује област лекова за ветеринарску употребу Директива 2001/82/ЕЗ.

У области медицинских средстава су делимично транспоноване Директива 90/385/ЕЕЗ (односи се на активна имплантабилна медицинска средства), Директива 93/42/ЕЕЗ (односи се на медицинска средства) и Директива 98/79/ЕЗ (односи се на *in vitro* дијагностичка медицинска средства).

На основу овог закона донето је 14 правилника и објављене су Смернице добре произвођачке праксе (потпуно транспоноване Директива 91/412/ЕЕС и Директива 2003/94/ЕЗ), Смернице добре лабораторијске праксе (потпуно транспоноване Директива 2004/9/ЕЗ и Директива 2004/10/ЕЗ), Смернице добре праксе у дистрибуцији лекова (потпуно транспонована Директива 92/25/ЕЕЗ) и Смернице добре клиничке праксе у клиничком испитивању (потпуно транспонована Директива 2001/20/ЕЗ).

Институционални оквир

Област лекова и медицинских средстава који се употребљавају у хуманој медицини је у надлежности Министарства здравља (припрема нацрта закона, доношење подзаконских аката, издавање дозвола за производњу и промет лекова и медицинских средстава, надзор над применом Закона о лековима и медицинским средствима и прописа донетих за његово спровођење, подношење прекршајних пријава и пријава за привредни преступ), као и у надлежности Агенције за лекове и медицинска средства (издавање дозвола за стављање лека и медицинског средства у промет, издавање дозвола за клиничка испитивања лекова и медицинских средстава, праћење нежељених реакција лекова и медицинских средстава, лабораторијска контрола квалитета лекова и медицинских средстава, одобравање увоза нерегистрованих лекова и

медицинских средстава и др.), с тим што Агенција за лекове и медицинска средства своје послове, осим лабораторијске контроле квалитета лекова и медицинских средстава, врши као поверене.

Област лекова и медицинских средстава који се употребљавају у ветеринарској медицини је у надлежности Министарства пољопривреде.

Приоритети у 2010. години

Доношење новог закона о лековима и медицинским средствима планирано је у 2010. години.

Нови закон о лековима и медицинским средствима предвиђа даље усаглашавање:

- када су у питању лекови за хуману употребу са Директивом 2001/83/ЕЗ (измењена и допуњена Директивом 2003/94/ЕЗ која се односи се на производњу лекова; Директивом 2004/24/ЕЗ која се односи на традиционалне биљне лекове и 2004/27/ЕЗ која се односи на добру клиничку праксу у клиничком испитивању);
- када су у питању лекови за ветеринарску употребу са Директивом 2001/82/ЕЗ (измењена и допуњена Директивом 2004/28/ЕЗ);
- када су у питању медицинска средства са Директивом 98/79/ЕЗ која се односи на *in vitro* дијагностичка медицинска средства, као и директивама 90/385/ЕЕЗ и 93/42/ЕЕЗ (допуњене Директивом 2007/47/ЕЕЗ која се односи на активна имплантабилна медицинска средства).

Приоритети у 2011. години

После усвајања закона о лековима и медицинским средствима, приступиће се изради правилника, који ће ближе регулисати област лекова и медицинских средстава у складу са новим законом, а са циљем потпуног усаглашавања са наведеним директивама.

3.1.2.4. Козметички производи и безбедност играчака

Приоритет у 2010. години

Правилник о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет („Сл. лист СФРЈ”, бр. 26/83, 61/84, 56/86, 50/89 и 18/91) биће изменама и допунама усаглашен са Директивом 88/378/ЕЕЗ која се односи на козметичке производе.

Радна подгрупа 28 обрађује део везан за безбедност играчака.

3.1.2.5. Стакло

Институционални оквир

Правни оквир за доношење подзаконских аката у области производа од кристалног стакла је у надлежности МЕРР-а.

Приоритет у 2012. години

Министарство економије и регионалног развоја планира транспоновање Директиве 69/443 ЕЕЗ која се односи на производе од кристалног стакла, доношењем правилника за производе од кристалног стакла у 2012. години.

3.1.2.6. Текстил

Законодавни оквир

Ова област је тренутно регулисана Наредбом о текстилним производима који у промету морају бити снабдевени уверењем о квалитету („Сл. лист СРЈ“, бр. 14/92), Правилником о техничким и другим захтевима за означавање, обележавање и паковање текстилних производа („Сл. гласник РС“ бр.56/09, као и другим актима.

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја је надлежно за усклађивање са прописима из области текстила.

Приоритет у 2012. години

Усклађивање са директивама 97/74, 97/73, 96/73, и 73/44 ЕЗ у виду правилника је у плану у 2012. години као и даље праћење и усклађивање законодавства са законодавством ЕУ на подручју текстила.

3.1.2.7. Обућа

Законодавни оквир

Ова област је тренутно регулисана Правилником о техничким и другим захтевима за означавање, декларисање и начин паковања готове коже и крзна, производа од природне и вештачке коже. Производи из овог правилника, осим захтева прописаних посебним техничким прописима приликом стављања на тржиште или у употребу, морају да испуне и захтеве утврђене српским стандардом СРПС Г.Б1.035).

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја је надлежно за област обуће.

Приоритет у 2012. години

Транспоновање Директиве 94/11/ЕЗ у виду правилника је у плану у 2012. години.

3.1.2.8. Ђубрива

Законодавни оквир

У области средстава за исхрану биља Република Србија је делимично усклађена са релевантним прописима ЕУ.

Нови Закон о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта („Сл. гласник РС“, бр. 41/09) усклађен је са Уредбом Европског парламента и Савета 2003/2003/ЕК од 13. октобра 2003. године за минерална СИБ и Уредбом Европског парламента и Савета 1774/2002 од 03. октобра 2002. године за органска СИБ биљног и/или животињског порекла. Рок за доношење подзаконских прописа на основу закона је 10.06.2010. године.

До доношења нових подзаконских прописа на основу Закона о средствима за заштиту биља важиће следећи прописи, донети на основу Закона о заштити биља:

- Правилник о промету, увозу и узорковању ђубрива („Сл. лист СРЈ“, бр. 59/2001);
- Правилник о методама за испитивање ђубрива („Сл. лист СРЈ“, бр. 60/2000 и „Сл. гласник РС“, бр. 20/2005);
- Правилник о врстама амбалаже за пестициде и ђубрива и о уништавању пестицида и ђубрива („Сл. лист СРЈ“, бр. 35/99).

Институционални оквир

Област регистрације, промета и примене средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта (СИБ) је у надлежности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (МПШВ) – Управа за заштиту биља.

Управа за заштиту биља МПШВ, у области СИБ, надлежна је за:

- регистрацију, односно издавање решења о стављању у промет СИБ;
- овлашћивање и контролу правних лица која обављају послове од јавног интереса у области регистрације, стављања у промет и примене СИБ.

Фитосанитарна инспекција Генералног инспектората МПШВ, у области СИБ, надлежна је за контролу СИБ у промету преко државне границе, контролу промета СИБ на велико и мало и контролу примене СИБ.

Садашњи број запослених у Управи за заштиту биља у области СИБ (три) је довољан да подржи потпуну примену новог закона.

Такође, број и образовни профил фитосанитарних инспектора Генералног инспектората је адекватан за примену Закона о средствима за исхрану биља и оплемењивача земљишта.

Новим Законом о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта планирано је формирање регистра средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта и регистара дистрибутера и увозника, као и вођење евиденције о промету и примени СИБ. Због тога је потребно ангажовање особља средње стручне спреме, који владају компјутерским вештинама.

Производња СИБ у потпуности је у надлежности Министарства животне средине и просторног планирања.

У оквиру ТАИЕХ помоћи, Републици Србији су за 2009. и 2010. годину одобрени следећи тренинзи:

- студијска посета Регистрација и пострегистрациона контрола СИБ на националном нивоу – организација, административни и професионални капацитети (Registration and Post registration control of Plant Nutrition Products on national level – Organization of work, administrative and professional capacities);
- експертиза новог Закона о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта (Plant Nutrition law Republic of Serbia);
- радионица Органска средства за исхрану биља - критеријуми за стављање у промет (Organic Fertilizers - criteria for put on the market); практични тренинг Минерална средства за исхрану биља – контрола у лабораторији (Mineral Fertilizers - control in laboratory).

Реализација приоритета у IV кварталу 2009.

До краја 2009. године усвојиће се :

- Правилник о обрасцу и садржини захтева за упис у Регистар дистрибутера и увозника СИБ и оплемењивача земљишта и садржини и начину вођења Регистра дистрибутера и увозника СИБ и оплемењивача земљишта;
- Правилник о обрасцу и садржини захтева и документацији за упис у Регистар средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта и садржини и начину вођења Регистра средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта.

Приоритети у 2010. години

До краја трећег квартала 2010. године Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде планира усвајање 11 правилника. У текстуалном делу НПИ се наводе само поједини од планираних аката:

- Правилник о разврставању, квалитету, обележавању, садржини декларације и паковању средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта, као и документацији потребној за разврставање, Додатак I, II, III, и V Уредбе Европског парламента и Савета 2003/2003/ЕЗ и Уредба Европског парламента и Савета 1774/2002;
- Правилник о начину стављања у промет средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта у расутом стању;
- Правилник о годишњем плану испитивања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта;
- Правилник о начину и условима спровођења привремене или трајне забране производње, промета и примене средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта.

Сви остали предвиђени правилници су наведени у електронској бази НПИ прописа.

3.1.2.9. Дрво

Законодавни оквир

На снази у Републици Србији је Правилник о техничким и другим захтевима за термоизолационе материјале („Сл. лист СЦГ”, бр. 54/2005).

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја је надлежно за област производа од дрвета.

Приоритет за 2012. годину

У плану је даље праћење и усклађивање законодавства са правом ЕУ у области производа од дрвета. Ова област је делимично регулисана Одлуком 714/2007 Европског парламента.

Директиве новог приступа

Да би се спречиле додатне препреке трговини које би могле да проистекну из различитих националних техничких прописа и стандарда, 1985. је усвојен нови приступ техничкој хармонизацији. Садржај директива новог приступа своди се на дефинисање суштинских захтева које производи морају да испуњавају да би се нашли на тржишту ЕУ. Поменути суштински захтеви тичу се заштите општих интереса - заштите здравља, безбедности, заштите потрошача и заштите животне средине. Логика новог приступа је усвајање мањег броја директива.

3.1.3.1. Нисконапонска електрична опрема

Законодавни оквир

Имајући у виду да се европска директива о нисконапонској опреми - 73/23 ЕЕЗ, 93/68 ЕЕЗ односи на све електричне апарате и машине, односно на све индустријске производе, може се сматрати да она представља једну од хоризонталних директива новог приступа.

Ова област је тренутно регулисана са више правних аката (наредби), од којих се овде наводе само поједине:

- ПОА 43/88 Наредба о обавезном атестирању грла за сијалице са навојем („Сл. лист СФРЈ”, бр.43/88);
- ПОА 43/88/1 Наредба о обавезном атестирању трансформатора за раздвајање и сигурносних трансформатора („Сл. лист СФРЈ”, бр.43/88);
- ПОА 43/88/5 Наредба о обавезном атестирању електричних апарата за домаћинство („Сл. лист СФРЈ”, бр.43/88).

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја је надлежно за спровођење директиве која се односи на нисконапонску електричну опрему, а у спровођење директиве ће се укључити и многа тела за оцењивање усаглашености која раде на испитивању наведених производа. Тело за оцењивање усаглашености, Квалитет Ниш покрива већи део, обухвата ове директиве и делује о оквиру Међународне шеме сертификационох тела за испитивање група електричних производа.

Реализација приоритета у IV кварталу 2009.

Правилником о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона, предвиђено је да се у правни систем Републике Србије садржински преузме Директива 2006/95/ЕЗ Европског парламента и Савета од 12. децембра 2006.

Усвајање овог правилника је планирано за децембар 2009. године. Са његовим усвајањем престаће да важи осам постојећих прописа који тренутно регулишу ову област.

3.1.3.2. Једноставни судови под притиском

Законодавни оквир

Област судова под притиском је делимично регулисана: Правилником о техничким нормативима за покретне затворене судове за компримоване, течне и под притиском растворене гасове (Сл. лист СФРЈ бр. 25/80, 9/86, Сл. лист СРЈ 21/94, 56/95, и Сл. лист СЦГ1/2003), Правилником о техничким нормативима за стабилне посуде под притиском („Сл. лист СФРЈ“ бр. 16/83), Правилником о техничким нормативима за стабилне судове под притиском за течне атмосферске гасове („Службени лист СФРЈ“ бр. 9/86) и Правилником о техничким нормативима за преглед и испитивање стабилних судова под притиском за течни угљен-диоксид („Службени лист СФРЈ“ бр. 76/90).

Институционални оквир

Имајући у виду да надзор над посудама и опремом под притиском врши Министарство рударства и енергетике, транспоноваће директиву која се односи на једноставне судове под притиском.

Приоритети у 2010. години

Транспоновање директива 87/404/ЕЕЗ 90/488/ЕЕЗ 93/68/ЕЕЗ које се односе на једноставне судове под притиском у виду Правилника о једноставним посудама под притиском планирано је у 2010. години.

Предузеће се све потребне мере за овлашћивање тела за оцењивање усаглашености како би се почело са применом овог правилника.

Приоритети у 2011. години

Даље праћење и усклађивање законодавства за законодавством ЕУ везано за област једноставних судова под притиском.

3.1.3.3. Безбедност машина

Законодавни оквир

Основни прописи који тренутно регулишу област безбедности машина су:

- ПОА 16/83 Наредба о обавезном атестирању ручних и превозних апарата за гашење пожара („Сл. лист СФРЈ”, бр.16/83);
- ПОА 27/80 Наредба о обавезном атестирању ужади за извозна постројења у рударству („Сл. лист СФРЈ”, бр.27/80 и 67/80);
- ПОА 61/83 Наредба о обавезном атестирању ужади за општу намену („Сл. лист СФРЈ”, бр.61/83 и 17/88);
- ПОА 62/83 Наредба о обавезном атестирању котрљајних лежаја („Сл. лист СФРЈ”, бр.62/83 и 85/87, „Сл. лист СРЈ”, бр.12/93 и 68/93).

Предметна област је регулисана и другим техничким прописима и стандардима са обавезном применом.

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја је надлежно за област машина.

Реализација приоритета у IV кварталу 2009. године

Предлогом правилника о безбедности машина се у правни систем Републике Србије садржински преузима Директива 2006/42/ЕЗ, Европског парламента и Савета од 17. маја 2006. године о машинама, којом се допуњује Директива 95/16/ЕЗ („Службени лист ЕУ”, бр. 157 од 9. јуна 2006. године).

Усвајање овог правилника планирано је за децембар 2009. године. Са његовим усвајањем ће се 11 постојећих правних аката ставити ван снаге.

3.1.3.4. Експлозивни за цивилну употребу и опрема и системи заштите у потенцијално експлозивним срединама

Законодавни оквир

Закон о заштити од пожара („Сл. гласник РС”, број 37/88) уређује област заштите од пожара са циљем заштите живота људи и имовине од пожара.

Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Сл. гласник СФРЈ”, бр. 44/77, 45/85 и 18/89) уређује услове под којима се може обављати производња, промет и превоз експлозивних материја и запаљивих течности.

Законом о промету експлозивних материја („Сл. лист СФРЈ”, бр. 30/85, 6/89 и 53/91; „Сл. лист СРЈ”, бр. 24/94, 28/96 и Сл. лист 68/02) се дефинишу услови под којима се може вршити промет експлозивних материја.

Мере заштите при производњи експлозива су тренутно уређене Правилником о заштити на раду при производњи експлозива и барута и манипулисању експлозивима и барутима („Сл. лист СФРЈ“, бр. 55/69). Овај правилник се не базира на Директиви 93/15/ЕЕЗ. Нови прописи нису донети. Потребно је приступити уређењу ове области, по доношењу законских решења, тако да ова област буде у потпуности решена током 2010. и 2011. године.

Институционални оквир

Министарство унутрашњих послова (Сектор за ванредне ситуације) доноси прописе и мере за ову област.

Приоритети за четврто тромесечје 2009.

Закон о експлозивним материјама (предлог закона израдио је МУП - Сектор за ванредне ситуације) потпуније ће дефинисати заштиту објеката у којима се складиште и користе експлозивне материје. Стручна помоћ приликом израде закона није потребна.

Поред наведеног закона, неопходно би било да се донесу подзаконска акта (правилници, уредбе, одлуке, наредбе и сл.) којима би се потпуније уређивале поједине обавезе које су законима начелно урађене.

При спровођењу наведених закона и подзаконских аката неопходна је примена техничких прописа, техничких препорука, стандарда који треба да се ускладе пре свега са регулативом Европске уније (директиве 93/15/ЕЕЗ и 2007/23/ЕЕЗ), а затим и са међународном регулативом. Да би се то остварило неопходна је сарадња Сектора за ванредне ситуације са институцијама које су надлежне за те послове (Институт за стандардизацију, акредитационо тело – АТС, министарства и др.) и другим организацијама које се баве делатностима уређеним наведеним законима.

3.1.3.5. Лифтови

Законодавни оквир

Ова област је тренутно регулисана са више основних правних аката (девет), од којих се овде наводе само поједини:

- ПОА 27/90 - Наредба о обавезном атестирању лифтова на електрични погон за вертикални превоз лица и терета и о условима које морају испуњавати организације удруженог рада овлашћене за атестирање тих производа („Сл. лист СФРЈ”, бр.27/90);
- ПОА 18/91/1 - Наредба о обавезном атестирању забраве врата возног окна за лифтове и о условима које морају испуњавати организације удруженог рада овлашћене за атестирање тих производа („Сл. лист СФРЈ”, бр.18/91);
- ПОА 18/91/2 - Наредба о обавезном атестирању граничника брзине за лифтове и о условима које морају испуњавати организације удруженог рада овлашћене за ово атестирање („Сл. лист СФРЈ”, бр.18/91).

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја је институција надлежна за транспоновање директиве о лифтовима у виду правилника.

Приоритети у 2010. години

Транспоновање Директиве 95/16/ЕЗ је планирано у 2010. години Правилником о безбедности лифтова.

3.1.3.6. Опрема под притиском

Законодавни оквир

Област опреме под притиском је регулисана различитим правилницима о техничким нормативима, од којих се овде наводе само поједини правилници :

- ПТН – за стабилне посуде под притиском („Сл. лист СФРЈ”, бр. 16/83);
- ПТН – за стабилне судове под притиском за течне атмосферске гасове („Сл. лист СФРЈ”, бр. 9/86);
- ПТН – за преглед и испитивање стабилних судова под притиском за течни угљен диоксид („Сл. лист СФРЈ”, бр. 76/90).

Правилник о техничким нормативима за покретне затворене судове за компримоване, течне и под притиском растворене гасове („Сл. лист СФРЈ” бр. 25/80, 9/86, „Сл. лист СРЈ”, 21/94, 56/95, и „Сл. лист СЦГ” 1/2003).

Институционални оквир

Послове везане за оцењивање усаглашености опреме под притиском тренутно обавља Инспекција опреме под притиском, у Министарству рударства и енергетике. Транспоновањем европске директиве у виду Правилника о опреми под притиском стећи ће се услови да тела за оцењивање усаглашености, у складу са Законом о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, преузму послове везане за оцењивање усаглашености опреме под притиском.

Приоритети у 2010. години

До краја 2010. године Директива 97/23/ЕЗ ће бити транспонована у виду правилника.

3.1.3.7. Топловодни котлови (бојлери), плински уређаји и уређаји за хлађење

Законодавни оквир - Апарати на гас

Ова област је регулисана различитим правним актима, овде се наводе само поједини:

- ПОА 20/86 - Наредба о обавезном атестирању регулатора притиска за течне плинове пропан - бутан („Сл. лист СФРЈ”, бр. 20/86);
- ПОА 58/94 - Наредба о обавезном атестирању гасних апарата („Сл. лист СРЈ” бр. 58/94);
- ПОА 44/87 - Наредба о обавезном атестирању челичних боца за пропан-бутан гас са вентилом („Сл. лист СФРЈ”, бр. 44/87).

Институционални оквир

За транспоновање директива новог приступа које се односе на топловодне котлове, плинске уређаје и уређаје за хлађење надлежно је Министарство рударства и енергетике.

Приоритети у 2011. години

- Транспоновање Директиве 92/42/ЕЕЗ у виду Правилника који се односи на топловодне котлове (бојлери на топлу воду - на течна или гасовита горива);
- Транспоновање Директиве 90/396/ЕЕЗ у виду Правилника који се односи на апарате на гас.

3.1.3.8. Радио и телекомуникацијска терминална опрема

Законодавни оквир

Законодавни оквир за област телекомуникација наведен је у поглављу 3.10.1.

У погледу кретања роба, односно стављања у промет терминалне телекомуникационе опреме, чланом 86. Закона о телекомуникацијама дефинисано је да се телекомуникациони системи и средства могу ставити у промет само ако поседују одговарајућу техничку дозволу, односно сертификат.

Производња и промет телекомуникационе опреме уопште регулисана је Законом о телекомуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/03, 36/06 и 50/09), Правилником о контроли усклађености телекомуникационих мрежа, система и средстава са прописаним стандардима и нормативима („Сл. гласник РС”, број 29/06) и Правилником о издавању техничких дозвола - сертификата („Сл. гласник РС”, број 34/06). У оквиру наведених прописа, радио телекомуникациона опрема није издвојена као посебна група телекомуникационих средстава, нити за њу постоје посебни регулаторни захтеви.

Приликом израде домаћих прописа није узета у обзир Директива 1999/5/ЕЕЗ, јер је за то потребна претходна законска основа, у виду одређених међудржавних споразума који регулишу усвајање директиве, а потом њену примену кроз законску регулативу.

Влада Републике Србије је донела више стратешких документа за област телекомуникација и информационог друштва. Детаљан опис за област телекомуникација се налази у ставу два поглавља 2.2.2. Физички капитал, а за информационо друштво у поглављу 3.10.2.

Републичка агенција за телекомуникације је донела правилнике, у вези са издавањем техничких дозвола - сертификата и обављањем техничких прегледа, од којих се овде само поједини наводе:

- Правилник о контроли усклађености телекомуникационих мрежа, система и средстава са прописаним стандардима и нормативима („Сл. гласник РС“, број 29/06);
- Правилник о издавању техничких дозвола - сертификата („Сл. гласник РС“, број 34/06).

Институционални оквир

Законом о телекомуникацијама дефинисана је подела надлежности између Министарства за телекомуникације и информационо друштво и Агенције, чиме је вођење политике у области телекомуникација раздвојено од оперативних и регулаторних функција.

Министарство дефинише политику у области телекомуникација и доноси Стратегију развоја телекомуникација и План намене радиофреквенцијских опсега.

Агенција је формирана Законом о телекомуникацијама као самостална, односно независна организација која врши јавна овлашћења са циљем обезбеђивања услова за ефикасно спровођење и унапређивање утврђене политике у области телекомуникација. Агенција издаје следеће техничке дозволе - сертификате о усклађености са прописаним стандардима и нормативима:

- пројеката и пројектне документације за телекомуникационе мреже и системе;
- техничких карактеристика телекомуникационих мрежа, система и средстава;
- изградње и постављања телекомуникационе мреже, система или средстава;
- ради стављања у промет телекомуникационих система и средстава.

Број издатих техничких дозвола-сертификата је око 3500.

Један од основних приоритета у области телекомуникација јесте хармонизација домаћег законодавства са регулаторним оквиром ЕУ, чиме ће се омогућити либерализација тржишта, повећати заштита права корисника, учврстити независност и прецизније дефинисати надлежност, улога и начин рада националног регулаторног тела.

Реализација приоритета у IV кварталу 2009.

Министарство за телекомуникације и информационо друштво ће до краја 2009. године донети шест подзаконских аката, од којих се овде наводе само поједини:

- Правилник о техничким и другим захтевима у погледу заштите телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења;
- Правилник о техничким и другим захтевима за кабловске дистрибутивне системе;

- Правилник о техничким и другим захтевима за радиокомуникационе уређаје који се користе у мобилним службама.

Правилници се доносе у складу са Законом о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, број 36/09) и биће усаглашени са Одлуком Савета 93/465/ЕЕЗ и Уредбом Савета (ЕЕЗ) Бр. 339/93, као и са накнадно усвојеним изменама и допунама ових аката.

Приоритет у 2010. години

Министарство ће израдити Акциони план за ефикасно коришћење телекомуникационе инфраструктуре за потребе јавних телекомуникационих оператера и државних органа.

3.1.3.9. Електромагнетска компатибилност

Законодавни оквир

Ова област је тренутно регулисана низом аката, од којих се овде наводе само поједини:

- ПОА 30/91/1 - Наредба о обавезном атестирању производа који проузрокују радио-фреквенцијске сметње и о условима које морају испуњавати организације удруженог рада овлашћене за атестирање тих производа („Сл. лист СФРЈ“, бр. 30/91);
- ПОА 43/88/4 - Наредба о обавезном атестирању електроенергетских изолованих проводника и каблова („Сл. лист СФРЈ“, бр.43/88);
- ПОА 37/87 - Наредба о обавезном атестирању кабловског дистрибуционог и заједничког антенског система („Сл. лист СФРЈ“, бр.37/87).

Институционални оквир

Министарство за економију и регионални развој је надлежно за предметну област.

Реализација приоритета у IV кварталу 2009. године

Предлогом правилника о електромагнетској компатибилности преузима се у правни систем Републике Србије Директива 2004/108/ЕЗ Европског парламента и Савета од 15. децембра 2004. године о електромагнетској компатибилности.

Усвајање овог правилника је планирано за децембар 2009. године. Његовим ступањем на снагу, престаје да важи Правилник о обавезном атестирању производа који проузрокују радио-фреквенцијске сметње и о условима које морају испуњавати предузећа и друга правна лица овлашћена за атестирање тих производа („Сл. лист СФРЈ“, број 30/91).

3.1.3.10. Бродови за рекреацију

Законодавни оквир

Закон о унутрашњој пловидби и Закон о поморској и унутрашњој пловидби су прописи који су тренутно на снази а односе се на предметну област.

Институционални оквир

Министарство за инфраструктуру је институција надлежна за ову област.

У 2009. години планирано је доношење новог закона о унутрашњој пловидби којим би се транспоновала Директива 2003/44/ЕЗ и заменили постојећи Закон о унутрашњој пловидби и део Закона о поморској и унутрашњој пловидби који се односи на унутрашњу пловидбу. Новим законом би се уредиле области безбедности пловидбе на унутрашњим водама Србије, пловни путеви, лучке капетаније, пловидба и пилотажа, луке и пристаништа, пловидба, бродови, бродске књиге и исправе, чамци и пловећа постројења, посаде брода, надзор – инспекцијски, државна припадност брода, упис брода, односно пловних објеката, поступак уписивања бродова, превоз (међународни, превоз у унутрашњој пловидби, превоз за сопствене потребе), пловидбене незгоде, вађење потонулих ствари, меродавно право и надлежност судова у Републици Србији за спорове са међународним обележјем, казнене одредбе и прелазне и завршне одредбе.

Ова материја ће се усклађивати и са осталим прописима Европске уније.

3.1.3.11. Поморска опрема

Законодавни оквир

Закон о поморској и унутрашњој пловидби је пропис који је тренутно на снази а односи се на предметну област.

Институционални оквир

Министарство за инфраструктуру је институција надлежна за ову област.

Приоритети у 2010. години

Планирано је да Нацрт закона о поморској пловидби уређује материју која се односи на бродове, бродске књиге и исправе, државну припадност брода, упис брода, поступак при уписима, посаду поморских бродова и др. и да буде потпуно усклађен, између осталог, и са директивама 96/98 и 2002/84 ЕЗ о поморској опреми. Нацрт закона ће се припремати по угледу на државе Европске уније које немају море (Чешка Република и Аустрија).

3.1.3.12. Жичаре за превоз људи

Законодавни оквир

Област вођених система посебног типа није у потпуности правно регулисана у Републици Србији.

Институционални оквир

Регулисање ове области је у надлежности Министарства за инфраструктуру.

Приоритети у 2011. години

У 2011. години планирана је израда Нацрта закона о жичарама који би једнозначно одредио услове за изградњу, реконструкцију и одржавање жичара, ски лифтова и успињача, као и услове за организовање превоза на овим вођеним системима. На тај начин, правно би се уредила ова област, која би била и у складу са Директивом 2000/9/ЕЗ. Планирано је јачање капацитета за спровођење Закона о жичарама као и даље праћење и усклађивање са ЕУ законодавством на подручју жичара.

3.1.3.13. Грађевински производи

Законодавни оквир

Донет је нови Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр. 72/09). Овим законом се предвиђа доношење посебних прописа за грађевинске и друге производе који се користе приликом грађења објеката или извођења радова, а до доношења тих прописа одговорност за одређивање нивоа захтева у целости преузимају лиценцирани пројектанти.

Институционални оквир

Министарство животне средине и просторног планирања је надлежно за ову област. Неопходно је обезбедити подршку пројеката техничке помоћи ради ефикасног транспоновања директиве о грађевинским производима и целовитог уређења тржишта грађевинских производа.

Приоритети у 2010. години

Доношење Правилника о енергетским својствима и начину израчунавања топлотних својстава објеката високоградње.

Приоритети у 2011. години

Усвајање прописа којима ће бити правно и институционално уређено питање грађевинских производа и њихово стављање у промет. Овим прописима ће се у домаћи правни систем пренети захтеви европске Директиве 89/106/ЕЕЗ;

Планира се доношење следећих правилника:

- Правилник о издавању техничких одобрења;

- Правилник о оцењивању усаглашености и означавању грађевинских производа (декларација о усаглашености и сертификат о усаглашености);
- Правилник за енергетске захтеве за нове и постојеће објекте, као и Правилник за услове, садржину и начин издавања сертификата.

Поред наведених, посебно ће се донети технички прописи за: зидане конструкције, димњаке у објектима, дрвене конструкције, челичне конструкције, суву градњу.

3.1.3.14. Амбалажа и амбалажни отпад

Ова област је обрађена у оквиру тачке 3.27.4. Управљање отпадом.

3.1.3.15. Опрема за личну заштиту

Законодавни оквир

На снази је Правилник о техничким и другим захтевима за лична заштитна средства („Сл. гласник РС“, бр. 56/09), који се позвао на српске стандарде чија примена је до 30. јуна 2009. године била обавезна.

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја је надлежно за област личне заштитне опреме.

Приоритети у 2011. години

Почетак транспоновања европских директива 89/686/ЕЕЗ , 93/68/ЕЕЗ, 93/95 ЕЕЗ, 96/58 ЕЕЗ планиран је 2011. године, као и јачање капацитета и даље усаглашавање са прописима који се односе на личну заштитну опрему.

3.1.4. Процедурална питања

Уредба о начину информисања и обавештавања о техничким прописима, стандардима и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, бр. 126/2007) је део низа законодавних активности које је Република Србија предузела како би оформила правни и институционални оквир за приступање Светској трговинској организацији.

Циљ уредбе био је обезбеђивање усаглашености са одредбама Споразума о техничким препрекама трговини у делу који се односи на службено обавештавање о техничким прописима, стандардима и поступцима оцењивања усаглашености у фази њихове припреме, као и на пружање информација о техничким прописима, стандардима и поступцима оцењивања усаглашености који су у припреми, односно који су на снази у Републици Србији. Уредба је усаглашена са одредбама Споразума о техничким препрекама трговини Светске трговинске организације (ТБТ Споразум). Овом уредбом утврђује се оквир за спровођење поступка службеног обавештавања одговарајућих међународних тела, у складу са међународним споразумима који су обавезујући за Републику

Србију, као и поступање надлежних органа у Републици Србији по пријему службеног обавештења друге државе. С обзиром да је, у складу са чланом 29. Закона о министарствима („Сл. гласник РС“, број 65/08), прописано да министарства у оквиру свог делокруга обављају послове државне управе који се односе на припрему, усвајање, односно предлагање техничких прописа, овом уредбом утврђен је механизам координације надлежних органа како би се међународне обавезе испуњавале на најефикаснији начин.

Институционални оквир

Уредбом о начину информисања и обавештавања о техничким прописима, стандардима и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, бр. 126/2007) утврђена је надлежност Министарства економије и регионалног развоја као информативног и нотификацијског центра у вези са техничким прописима и са њима повезаним поступцима оцењивања усаглашености као и надлежност Института за стандардизацију Србије као информативног и нотификацијског центра за пружање информација и службено обавештавање у вези са стандардима.

Информативни центар за техничке прописе и поступке оцењивања усаглашености (Enquiry Point) је засебна организациона целина у оквиру Сектора за инфраструктуру квалитета и техничке прописе. Реализацијом Акционог плана израде техничких прописа са мерама за њихову примену формиран је регистар важећих техничких прописа који представља основу за ефикасан рад овог центра. Очекује се да ће се до краја 2009. године потписати уговор о развоју електронске базе података, односно софтверског решења са интернет порталом који ће представљати ИТ подршку ефикасном раду информативног центра.

Приоритети у 2010. години

Доношење уредбе Владе којом ће се извршити транспоновање европске Директиве 98/34 ЕЗ, која према Закону о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености треба бити донета годину дана од ступања на снагу Закона, тј. половином 2010. године.

Приоритети у 2011. и 2012. години

Ради ефикасне примене прописа који се односе на нотификацију тј. пријављивање техничких прописа у фази израде, неопходна ће бити едукација свих органа који учествују у изради и доношењу техничких прописа.

3.2. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ РАДНИКА

3.2.1. Приступ тржишту рада

Слобода кретања радника подразумева да сваки држављанин Европске уније има право на приступ запослењу под истим условима као и држављанин државе чланице у којој се тражи запослење. Радник има право да искористи све правне могућности које правни систем државе домаћина пружа, у смислу помоћи при запослењу која се пружа домаћем држављанину. Његово запослење не може да зависи од било којих критеријума који дискриминишу по основи држављанства и у том смислу држава не сме примењивати систем дозвола за рад према држављанима ЕУ. Право на једнак приступ запослењу је суштина слободе кретања радника, које омогућава примену и других елемената ове слободе.

Слобода кретања радника је регулисана Уредбом бр. 1612/68 Савета од 15. октобра 1968. у оквиру ЕУ, која је допуњена новом Директивом 2004/38 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004.

Обавезе које је Република Србија до сада преузела преко чланства у Савету Европе, односно ратификовањем Ревидиране европске социјалне повеље (РЕСП) 29. маја 2009. године и њеним ступањем на снагу од 01.11.2009. године, у неким елементима се поклапају са обавезама које ће држава имати чланством у ЕУ. То се највише односи на члан 19. Повеље, који је Република Србија прихватила готово у целини (од 12 нумерисаних ставова прихваћено је првих 10), а који се односи на право радника миграната и њихових породица на заштиту и помоћ и садржи одредбе о забрани дискриминације радника миграната по основу држављанства.

У Републици Србији тренутно се ради на либерализацији тржишта рада, у складу са потписаним Споразумом о стабилизацији и придруживању (ССП).

Да би се омогућила пуна мобилност радне снаге и олакшао приступ пословима и бављењем слободним професијама, у Републици Србији у току је процес иновирања законодавног оквира у области образовања, који треба да обезбеди поступак признавања неформалног образовања и обука и стицање специфичних знања и вештина, кроз систем доживотног учења. Нови Закон о основама система васпитања и образовања ступио је на снагу 11. 09. 2009. године, а до 2011. године донеће се закон о средњој школи и закон о високом образовању. Доношењем националног оквира квалификација створиће се услови за усклађивање домаћег законодавства у разним областима у погледу услова за бављење одређеним професијама са групом директива које регулишу опште и посебне системе узајамног признавања професионалних квалификација (2005/36ЕС).

Законодавни оквир

Слобода кретања лица (странаца) регулисана је новим Законом о странцима, који је усаглашен са Шенгенским приручником и Шенгенским *Aquis Communautaire* и стандардима ЕУ за стране држављане и у примени је од 1. априла 2009. године.

Ова област регулисана је и Законом о прелажењу државне границе и кретању у граничном појасу, донетим 1973, а 2008. године донет је Закон о заштити државне границе.

Област запошљавања и рада страних држављана регулисана је савезним Законом о условима за заснивање радног односа са страним држављанима („Службени лист СФРЈ”, бр. 11/78 и 64/89; „Службени лист СРЈ”, број 42/92). Овај Закон није у складу са прописима ЕУ у овој области.

Припрема и израда новог закона о условима за запошљавање и рад страних држављана предвиђена је за 2011. годину. Овим законом уредиће се услови под којима страни држављанин и лице без држављанства може да се запошљава и ради на територији Републике Србије, а у складу са новим Законом о странцима и потписаним Споразумом о стабилизацији и придруживању ЕУ, као и изворима права који се односе на ову област (Уредба ЕЕС бр. 1612/68, Уредба 1408/71/ ЕЕС, Уредба 574/72 која се односи на раднике мигранте и чланове њихових породица и др.).

Према новом Закону о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС” 36/09 од 15.05.2009, примењује се од 23. маја 2009. године), послови запошљавања су поред осталог и издавање дозволе за рад странцу и лицу без држављанства. У односу на претходни закон, изричито је предвиђено да послове запошљавања обављају Национална служба за запошљавање и агенције за запошљавање. Овим законом регулисано је и запошљавање у иностранству, односно поступак запошљавања држављана Републике Србије у иностранству и заштита лица која се запошљавају у иностранству. Запошљавање у иностранству врши се на основу пријаве потребе за запошљавањем у иностранству од стране послодавца, коју прима Министарство, Национална служба за запошљавање или агенција за запошљавање.

Мере које се буду усагласиле са уредбама ЕУ примењиваће се само на држављане чланица ЕУ, и то када Република Србија буде пуноправна чланица ЕУ и њени држављани буду изједначени у правима слободе кретања и запошљавања са држављанима чланица ЕУ.

Закон о раду примењује се на права, обавезе и одговорности из радног односа страних држављана и лица без држављанства који раде код послодавца на територији Републике Србије, тако да су страни држављани изједначени са домаћим држављанима у погледу права на накнаду за рад (плату) и услове рада и права на чланство у синдикатима и остваривању права из колективног уговора.

Стратегија за управљање миграцијама, коју је Влада РС усвојила 23. јула 2009. године, као свеобухватна стратегија за управљање и контролу миграција, дефинише основне елементе миграционе политике Србије (политику виза, интегрисано управљање границом, регулисање боравка странаца, механизме интеграције миграната у друштво, укупну заштиту држављана Србије на раду и боравку у иностранству и др.) Ова стратегија је од изузетног значаја за испуњавање услова, у првом реду за либерализацију визног режима, што ће посебно имати утицаја на већу слободу кретања држављана Србије у земљама ЕУ.

Институционални оквир

Слобода кретања лица (странаца) у надлежности је Министарства унутрашњих послова Републике Србије, али у сегментима прелажења државне границе, кретања, одобравања боравка, односно регулисања статуса боравка странаца.

Област запошљавања је у надлежности Министарства економије и регионалног развоја, Националне службе за запошљавање и приватних агенција које посредују у запошљавању.

Област образовања и признавање диплома је у надлежности Министарства просвете.

За праћење и управљање миграционим токовима у Србији, основано је Координационо тело, Одлуком Владе од 13. фебруара 2009. године, у чијем саставу су министри надлежних министарстава и комесар за избеглице.

Израђени су појединачни акциони планови надлежних министарстава за спровођење Стратегије за управљање миграцијама, на основу којих ће се сачинити заједнички акциони план за спровођење Стратегије за управљање миграцијама за период 2010-2011. година. Влада Републике Србије ће, на предлог Комесаријата за избеглице, утврдити заједнички акциони план, у року од 6 месеци од дана доношења Стратегије за управљање миграцијама.

У погледу професионалног образовања и обуке, ради се на изради националне класификације занимања и стандардизацији програма обука, акредитацији образовних институција и сертификацији знања и вештина, како би се омогућило неометано кретање наших радника у земље ЕУ, те предстоји усаглашавање прописа са изворима права ЕЗ, и то у току 2010, 2011. и 2012. године (Директива 89/48/ЕЕЗ).

Приоритети

У току 2011. године израдиће се нови закон о запошљавању и раду странаца.

Радиће се на усклађивању образовног система са потребама тржишта и новим занимањима, као и огледна одељења, уврстиће се у ЈНЗ, како би се пратило кретање свршених средњошколаца и студената на тржишту у току 2010, 2011. и 2012. године.

3.2.2. Координација система социјалне сигурности

У Републици Србији социјално осигурање обухвата пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености, а у ширем смислу и право на дечији додатак, тј. све гране социјалног осигурања које су обухваћене основним прописима Европске заједнице (Уредба Савета бр. 1408/71 о координацији националних система социјалног осигурања у земљама ЕУ, Уредба Савета број 574/72 о начинима имплементације шема социјалног осигурања на запослене и чланове њихових породица, Уредба Савета број 859/2003 о проширеном дејству уредба 1408/01 и 574/72 на грађане трећих земаља).

Законодавни оквир

Законски оквир социјалног осигурања у оквиру слободе кретања радника представљају билатерални споразуми о социјалном осигурању, којима се врши координација система социјалне сигурности.

Република Србија примењује уговоре о социјалном осигурању са 28 држава, од чега 17 са државама Европске уније. Већина ових уговора је закључена у време постојања Југославије и Република Србија их примењује као сукцесор у односу на међународне уговоре. Одређени уговори (старије конвенције које је закључила бивша Југославија) заснивају се на принципу држављанства, тј. примењују се на држављане држава уговорница и чланове њихових породица. Већина уговора се примењује и на избеглице и особе без држављанства. Остали уговори заснивају се на начелу осигурања, односно примењују се на сва лица која јесу или су била обухваћена законодавством уговорне стране, као и на чланове породице тих лица. Овим уговорима обухваћени су основни европски принципи и начела, као што су: начело сабирања периода осигурања за остваривање права из социјалног осигурања, једнак третман држављана земаља уговорница, изједначеност територија држава уговорница, начело очувања стечених права, начело исплате пензија на територији друге државе уговорнице, начело *pro rata temporis* – одређивања сразмерног дела давања, итд.

У систему пензијског и инвалидског осигурања примењено је начело осигурања, а не држављанства, и у том смислу су страни држављани који су запослени или обављају делатност у Републици Србији у потпуности изједначени у правима и обавезама из пензијског и инвалидског осигурања са домаћим држављанима. Када је у питању исплата пензија или других права из пензијског и инвалидског осигурања, она се врши у складу са закљученим међународним уговорима или по принципу фактичког или правног реципроцитета.

У оквиру права на слободно кретање радника, основни прописи који регулишу право на социјалну заштиту радника миграната у Републици Србији су: Закон о социјалној заштити и обезбеђењу социјалне сигурности грађана, који представља основни пропис у области социјалне заштите и Закон о финансијској подршци породици са децом, који даје допринос укупним мерама друштвене бриге о деци и односи се на побољшање услова за задовољавање основних потреба деце.

Права дефинисана Законом о финансијској подршци породици са децом су: накнада зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада због неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета; родитељски додатак; дечји додатак; накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу без родитељског старања; накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу ометену у развоју; регресирање трошкова боравка у предшколској установи деце из материјално угрожених породица.

Законом о здравственој заштити („Службени гласник РС”, број 107/05) обезбеђена је здравствена заштита странцима који су стално настањени или привремено бораве или пролазе преко територије Републике Србије. Уколико странац није имао средстава да плати хитну медицинску помоћ, из буџета Републике Србије се врши рефундирање здравственим установама.

Здравствено осигурање се спроводи у Републичком заводу за здравствено осигурање који је организован кроз Покрајински завод у Новом Саду, филијале (којих има 28), испоставе (којих има 158) и истурене шалтере (којих има 5). Обавезно здравствено осигурање обухвата осигурање за случај

болести и повреде ван рада и осигурање за случај повреде на раду или професионалне болести.

Институционални оквир

У погледу координације система социјалне сигурности, надлежни органи су: Министарство рада и социјалне политике (за област пензијског и инвалидског осигурања и дечјег додатка), Министарство здравља (за област здравственог осигурања) и Министарство економије и регионалног развоја (за област осигурања за случај незапослености). Надлежне институције су: Завод за социјално осигурање, као орган за везу у примени билатералних споразума о социјалном осигурању, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Републички завод за здравствено осигурање и Национална служба за запошљавање.

Приоритети

До краја 2011. године Министарство рада и социјалне политике ће изменити и допунити Закон о финансијској подршци породици са децом и израдити нови закон о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана, узимајући у обзир следеће прописе Европске заједнице: Уредбу Савета број 1612/68 о слободи кретања радника унутар Заједнице, Уредбу Савета број 1408/71 о примени система социјалног осигурања на раднике и чланове њихових породица који се крећу унутар Заједнице, Уредбу број 883/2004 Европског парламента и Савета о координацији система социјалне сигурности, Одлуку број 142 од 13. фебруара 1990. године о социјалном осигурању радника и Одлуку бр. 145 од 27. јула 1990. године која се односи на исплату заосталих породичних додатака код samozапослених особа сходно члану 73. и 74. Уредбе Савета број 1408/71.

3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА

3.3.1. Пословно настањивање

Законодавни оквир

Област пословног настањивања, односно оснивања, организације и престанка привредних субјеката у Републици Србији регулисана је Законом о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр. 125/04) и Законом о регистрацији привредних субјеката („Службени гласник РС“, бр. 55/04 и 61/05). Наведеним законима су у правни систем имплементиране директиве компанијског права које су биле усвојене до њиховог доношења новембра 2004. године.

Закон о привредним друштвима је ступио на снагу 30.11.2004. године и њиме је прописано да је привредно друштво правно лице које оснивају оснивачким актом правна и/или физичка лица са циљем стицања добити. Законом о регистрацији привредних субјеката је регулисана област регистрације података о привредним субјектима, и то: њихово оснивање, промене података које су од значаја и престанак привредних субјеката. Овим законом је замењен ранији судски систем регистрације привредних друштава, који је био дуготрајан, компликован и изазивао је непотребне трошкове привредним субјектима, чиме је било отежано отпочињање обављања привредне делатности.

Усвојена реформа донела је одличне резултате, што су потврдили и извештаји *Doing Business* Светске банке. Она је допринела да је поступак оснивања и укључивања привредних субјеката у привредни живот умногоме олакшан. Смањене су процедуре потребне за оснивање привредног друштва. Обезбеђивањем минималног оснивачког улога, који је нпр. за оснивање друштва са ограниченом одговорношћу смањен са раније прописаних 5000 долара на 500 евра и који се уплаћује на привремени рачун привредног друштва у оснивању, као и оснивачког акта и накнада за упис у противвредности од 60 долара, поступак регистрације се завршава у року од 5 дана код Агенције за привредне регистре - уписом привредног субјекта у Регистар привредних друштава или Регистар предузетника.

Почев од 6. маја 2009. године, у Агенцији је успостављен једношалтерски систем регистрације (*one stop shop*) који је омогућио привредним субјектима да одласком на један шалтер код Агенције, не само изврше регистрацију и упис у Регистар привредних субјеката, већ и да изврше пријаву код надлежног органа пореске управе и надлежних фондова здравственог осигурања, што је раније трајало око 14 дана. Рок у коме се данас све завршава је 48 сати. Странка добија решење које садржи податак о јединственом матичном броју који издаје Републички завод за статистику, порески идентификациони број који издаје надлежни орган Пореске управе и пријаву на осигурање код надлежних ПИО и здравствених фондова. На овај начин смањене су административне препреке за почетак пословања привредних субјеката, што све у крајњем случају доводи до даљег развоја привредних активности и подстицања развоја приватног предузетништва.

Поред наведених закона, као основних компанијских закона, одређена питања која се односе на пословање привредних субјеката регулисана су и другим прописима, као што су: Закон о стечајном поступку („Службени гласник РС“, број 84/04), Закон о преузимању акционарских друштава („Службени гласник РС“, број 46/06), Закон о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса („Службени гласник РС“, бр. 25/00, ..., 108/05 и 123/07), Закон о приватним предузетницима („Службени гласник СРС“, бр. 54/89, 9/90; „Службени гласник РС“, бр.19/91, 101/05), Закон о задругама („Службени лист СРЈ“, бр. 41/96 и 12/98; „Службени гласник РС“, бр. 101/05 и 34/06), Закон о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС“, број 101/05) и Закон о страним улагањима („Службени лист СРЈ“ бр. 3/02 и 5/03), а који су обрађени у поглављу које се односи на компанијско право.

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја надлежно је за област компанијског права. Конкретно за област регистрације привредних субјеката надлежна је Агенција за привредне регистре, а као њен контролни орган у оквиру Министарства одређен је Сектор за управне и надзорне послове у области привредних регистара.

Агенција за привредне регистре од октобра 2009. године води шест регистара: Регистар привредних субјеката (у оквиру кога се врши регистрација привредних субјеката-ортачких друштава, командитних друштава, друштава с ограниченом одговорношћу, акционарских друштава, јавних предузећа, задруга и предузетника), Регистар финансијског лизинга и Регистар залог на покретним стварима и правима. Од децембра 2005. у оквиру Регистра привредних субјеката региструју се и представништва страних правних лица, на основу Уредбе о оснивању представништва страних правних лица („Службени гласник РС“, број 114/05), а од 1. јануара 2006. региструју се годишњи финансијски извештаји привредних друштава у складу са Законом о регистрацији привредних субјеката. У октобру 2009. године успостављен је Регистар јавних гласила, на основу Закона о изменама и допунама Закона о јавном информисању („Службени гласник РС“ бр. 71/09 од 30.08.2009), као и Регистар удружења и Регистар страних удружења успостављених на основу Закона о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/09 од 14.7.2009).

Вођењем свих наведених Регистара као јединствених, централних, јавних, електронских база у оквиру једне институције - Агенције за привредне регистре - остварена је могућност да се на једном месту добију сви релевантни подаци о привредним субјектима, што је од велике користи свим учесницима у привредном животу и привредним активностима.

3.3.2. Слобода пружања прекограничних услуга

Законодавни оквир

Област слободе пружања услуга није уређена посебним актом, већ законски акти који су у надлежности Министарства трговине и услуга уређују општа питања везана за ову област:

- Закон о трговини („Службени лист СРЈ“, 32/93, 50/93, 41/94, 29/96, 37/2002; „Службени гласник РС“, 85/2005 и 101/2005);
- Закон о условима за обављање промета робе, вршење услуга у промету робе и инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, 39/96, 20/97, 46/98, 24/99, 25/99, 33/99, 34/2001, 80/2002, 101/2005);
- Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС“, број 79/2005);
- Закон о електронској трговини („Службени гласник РС“, број 41/2009),
- Закон о оглашавању („Службени гласник РС“, број 79/2005);

Стратегија развоја трговине у Републици Србији, коју је усвојила Влада Републике Србије 29. јануара 2009, имаће утицаја на уређење области пружања услуга.

Институционални оквир

Питања везана за одређене специфичне услуге обухваћене су законским актима који су у ингеренцији различитих институција (нпр. услуге у здравству су у надлежности Министарства здравља). С тим у вези, надлежност и овлашћења у области слободе пружања прекограничних услуга остварују Министарство трговине и услуга, Министарство економије и регионалног развоја, Министарство финансија, Народна банка Србије, Министарство за телекомуникације и информационо друштво, Министарство правде, Министарство животне средине и просторног планирања, Министарство рада и социјалне политике, Министарство просвете, Министарство за инфраструктуру, Министарство здравља, Министарство културе.

Министарство трговине и услуга задужено је за функционисање тржишта, стратегију и политику развоја трговине, унутрашњу трговину, промет робе и услуга и праћење укупних трговинских токова. У саставу Министарства трговине и услуга је Сектор за услуге који је задужен за подстицање и координацију процеса који су у функцији развоја сектора услуга у Републици Србији, унапређење економског и друштвеног амбијента са европским стандардима пословања, унапређење заштите потрошача и конкуренције у области услуга и унапређење конкурентности сектора услуга.

Министарство економије и регионалног развоја надлежно је за начин обављања делатности туристичких агенција угоститељске делатности, научичке делатности, као и пружање услуга у туризму.

Министарство финансија задужено је за девизни систем и кредитне односе са иностранством, надзор над применом прописа који се односе на промет роба и услуга са иностранством и обављање делатности у иностранству са становишта девизног пословања и кредитних односа са иностранством.

Народна банка Србије уређује, контролише и унапређује неометано функционисање платног промета у земљи и са иностранством, издаје и одузима дозволе за рад, врши контролу бонитета и законитости пословања банака и других финансијских организација и доноси прописе из те области.

Министарство за телекомуникације и информационо друштво задужено је припрему закона, других прописа, стандарда и мера у области електронског пословања, одлучивање о броју и роковима, односно периоду на који се издаје лиценца за јавне телекомуникационе мреже, односно за услуге за које се може издати ограничен број дозвола.

Министарство правде задужено је за адвокатуру и друге правосудне професије.

Министарство животне средине и просторног планирања задужено је за производњу, промет отрова и других опасних материја, управљање хемикалијама, управљање отпадом (изузев радиоактивним отпадом) и одобравање прекограничног промета отпада и заштићених биљних и животињских врста.

Министарство рада и социјалне политике задужено је за сарадњу с међународним организацијама у области рада и запошљавања, међународне конвенције у области рада, безбедност и здравље на раду остваривање права и интеграцију избеглих и расељених лица, повратника по основу споразума о реадмисији.

Министарство просвете задужено је за нострификацију и еквиваленцију јавних исправа стечених у иностранству.

Министарство за инфраструктуру задужено је за издавање употребне дозволе за саобраћајни објекат и инфраструктуру и међународне послове у области саобраћаја.

Министарство здравља надзире стручни рад здравствене службе.

Министарство културе задужено је за развој и унапређење филмског и стваралаштва у области других аудио-визуелних медија, као и спровођење закона у области јавног информисања.

Приоритети

2010. година

- Израда новог нацрта закона о оглашавању, са циљем усаглашавања са регулаторним оквиром Европске уније садржаним у Директиви Европског савета о обмањујућем и упоређујућем оглашавању, Директиви 89/552/ЕЕС Европског парламента и Савета (Директива о аудио-визуелним медијским сервисима), Директиви 2005/29/ЕС Европског парламента и Савета (Директива о непоштеним пословним праксама) и Директиви 2000/31/ЕС о електронском пословању;
- Усвајање нацрта закона о посредовању у промету непокретности којим се уређују услови за обављање делатности посредовања у промету непокретности, закључивање уговора о посредовању у промету непокретности, општи услови пословања, права и обавезе посредника у промету непокретности, агената посредовања у промету непокретности и налогодаваца, посредничка накнада, стручни испит за обављање послова агента, као и надзор и управне мере над обављањем посредовања у промету непокретности;
- Правилник о регистру посредника у промету непокретности. Правни основ за доношење овог акта је Закон о посредовању у промету непокретности – рок је шест месеци од дана ступања Закона на снагу;
- Правилник о именику агената. Правни основ за доношење овог акта је Закон о посредовању у промету непокретности - рок је шест месеци од дана ступања Закона на снагу;
- Правилник о испитивању стручне оспособљености за посредовање у промету непокретности. Правни основ за доношење овог акта је Закон о

посредовању у промету непокретности - рок је шест месеци од дана ступања Закона на снагу.

2011. година

Унапређен сектор услуга у складу са ЕУ стандардима (инкорпорација Directive 2006/123/EC on services in the internal market, General Programme for Abolition of restrictions on freedom to provide services, General Programme for Abolition of restrictions on freedom of establishment, Directive 98/84/EC on the legal protection of services on, or consisting of, conditional access, Directive 86/653/EEC on the coordination of the laws of the Member States relating to self-employed commercial agents, Amended Proposal for a European Parliament and Council Regulation concerning sales promotions in the Internal Market у национално законодавство);

Подизање конкурентности и подстицање директних инвестиција у сектор трговине и услуга;

Побољшан квалитет услуга, уз обезбеђену заштиту потрошача у области услуга по ЕУ стандардима.

3.3.3. Поштанске услуге

Стање

Законодавни оквир

Област поштанских услуга уређена је:

- Основама за израду стратегије развоја поштанских услуга („Службени гласник РС”, број 92/07);
- Стратегијом развоја поштанских услуга у Србији („Службени гласник РС”, број 23/08) ;
- Законом о поштанским услугама („Службени гласник РС”, број 18/05). Овај закон је усклађен са регулаторним оквиром Европске уније садржаним у Директиви 97/67/ЕС Европског Парламента и Савета Европе о заједничким правилима за развој тржишта поштанских услуга и побољшања квалитета услуга;
- Закон о изменама и допунама Закона о поштанским услугама, који је усклађен са регулаторним оквиром Европске уније садржаним у Директиви 2002/39/ЕС Европског парламента и Савета Европе, Влада је усвојила у септембру 2008. године. Усвајање овог закона у Народној скупштини очекује се до краја 2009;
- Закон о ратификацији аката Светског поштанског савеза („Службени гласник РС”, број 42/09).

Институционални оквир

Надлежност и овлашћења у области поштанских услуга остварују Министарство за телекомуникације и информационо друштво, Републичка агенција за поштанске услуге, Јавно предузеће ПТТ саобраћаја „Србија” и Југомарка д.о.о.

Министарство за телекомуникације и информационо друштво је надлежно за израду предлога политике у области поштанских услуга и стратегије развоја поштанских услуга, које утврђује Влада, и врши надзор над применом овог закона и прописа донетих на основу њега, као и других закона којима се уређује обављање поштанских услуга. У оквиру Министарства, у Сектору за поштански саобраћај обављају се послови хармонизације регулативе из области поштанског саобраћаја на домаћем и међународном плану и прати рад Републичке агенције за поштанске услуге. У Сектору су 3 државна службеника ангажована, између осталих послова, и на спровођењу активности у оквиру Националног програма интеграције Републике Србије у ЕУ.

Републичка агенција за поштанске услуге основана је Законом као независан регулаторни орган и, између осталих послова, поверено јој је доношење општих услова за обављање поштанских услуга, стандарда квалитета у обављању поштанских услуга и праћење њихове примене; утврђивање, уз сагласност Владе, лимита по маси и цени за резервисане поштанске услуге; утврђивање времена трајања ексклузивног обављања резервисаних поштанских услуга; давање сагласности на посебне услове за обављање поштанских услуга; издавање и одузимање лиценци поштанским оператерима за обављање универзалне поштанске услуге; издавање и одузимање одобрења поштанским оператерима за обављање нерезервисаних поштанских услуга; предузимање мере са циљем унапређења конкуренције на тржишту поштанских услуга и праћење развоја у области поштанских услуга.

Јавно предузеће ПТТ саобраћаја „Србија” се, у смислу Закона, сматра овлашћеним јавним поштанским оператером, који има обавезу обављања универзалног поштанског сервиса, што подразумева скуп основних поштанских услуга који ће се под једнаким условима, без дискриминације и по приступачним ценама, пружати на целој територији државе. ЈП ПТТ саобраћаја „Србија”, као поштански оператер, има ексклузивно право обављања услуга у домену резервисаног сервиса, одређеног Законом. ЈП ПТТ саобраћаја „Србија” има укупно 15.369 запослених.

Југомарка д.о.о. је предузеће у потпуном власништву државе, чија је основна делатност производња и промет поштанских марака на територији Републике Србије.

Приоритети

2009. година

Припремљено је Упутство за процену ризика од прања новца и финансирања тероризма у области поштанског саобраћаја, у складу са новим Законом о спречавању прања новца и финансирању тероризма („Службени гласник РС”, број 20/09). Утврђивање и објављивање наведеног Упутства предвиђено је за крај 2009. године.

Народна скупштина је усвојила Одлуку о именовању чланова Савета Републичке агенције за поштанске услуге 26. октобра 2009. године. Очекује се да ће Влада до краја 2009. године усвајати Одлуку о одређивању услова за почетак рада Агенције за поштанске услуге, Статут Агенције за поштанске услуге и Финансијски план Агенције за поштанске услуге.

До краја 2009. године је предвиђено доношење решења о давању сагласности на Одлуку о усвајању програма пословања ЈП ПТТ саобраћаја

„Србија“ за 2010. годину од стране Владе, као и давање сагласности на Одлуку о усвајању Стратешког плана ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“ за период од 2009. до 2011. године.

Одлуку о доношењу оснивачког акта о формирању ЈПО Влада би требало да донесе до краја 2009. године. До краја 2009. године је предвиђено и доношење решења о давању сагласности на Одлуку о усвајању Програма рада предузећа Југомарка д.о.о.

2010. година

- Израда новог Нацрта закона о поштанским услугама са циљем усаглашавања са регулаторним оквиром Европске уније садржаним у Директиви 2008/06/ЕС Европског парламента и Савета Европе;
- Доношење Уредбе о одређивању поштанских пошиљки које припадају универзалној поштанској услузи од стране Владе РС. Правни основ за доношење ове уредбе је Закон о поштанским услугама („Службени гласник РС”, број 18/05) и Закон о ратификацији аката Светског поштанског савеза („Службени гласник РС”, број 42/09);
- Програм пословања ЈП ПТТ саобраћаја „Србија” за 2010. годину доноси Управни одбор овог предузећа, а Влада даје сагласност. Правни основ за доношење овог акта је Закон о јавним предузећима и делатностима од општег интереса;
- Програм пословања предузећа Југомарка д.о.о. за 2010. годину доноси Скупштина овог предузећа. Правни основ за доношење овог акта је Закон о јавним предузећима и делатностима од општег интереса;
- Планирано је доношење нацрта закона о ратификацији Светске поштанске стратегије Најроби 2010, крајем 2010. године. Правни основ за доношење овог акта је Устав РС;
- Доношење одлуке о методологији обрачуна поштанских услуга на трошковном принципу планирано је за крај 2010. године. Правни основ за доношење овог акта је Закон о изменама и допунама Закона о поштанским услугама;
- Акт о систематизацији послова и задатака доноси Савет Агенције за поштанске услуге;
- Пословник о раду Агенције доноси Савет Агенције за поштанске услуге;
- Правилник којим се утврђују општи послови за обављање поштанских услуга доноси Савет Агенције за поштанске услуге;
- Правилник о стандардима квалитета обављања поштанских услуга доноси Министарство за телекомуникације и информационо друштво;
- Правилник о накнади трошкова за издавање дозвола доноси Савет Агенције за поштанске услуге;
- Правилник којим се утврђују тарифни ставови за универзалну поштанску услугу доноси Савет Агенције за поштанске услуге;
- Правилник којим се утврђује методологија формирања цена за универзалну поштанску услугу доноси Министарство за телекомуникације и информационо друштво;
- Правилник којим се уређују услови и начин издавања поштанских марака и вредносница доноси јавни поштански оператер, уз сагласност Владе;

- Правилник о испуњености услова за обављање поштанских услуга доноси Министарство за телекомуникације и информационо друштво;
- Правилник којим се утврђује минимум радног времена у јединицама поштанске мреже јавног поштанског оператера доноси Савет Агенције за поштанске услуге.

2011. година

- Доношење одлуке о одрживости универзалне поштанске услуге планирано је за јун 2011. године. Правни основ за доношење овог акта је Закон о изменама и допунама Закона о поштанским услугама;
- Програм пословања ЈП ПТТ саобраћаја „Србија” за 2011. годину доноси Управни одбор овог предузећа, а Влада даје сагласност. Правни основ за доношење овог акта је Закон о јавним предузећима и делатностима од општег интереса;
- Програм пословања предузећа Југомарка д.о.о. за 2011. годину доноси Скупштина овог предузећа. Правни основ за доношење овог акта је Закон о јавним предузећима и делатностима од општег интереса.

2012. година

- Доношење Уредбе о потпуној либерализацији тржишта поштанских услуга у Републици Србији очекује се крајем 2012. године. Овај акт ће бити усклађен са Директивом 2008/06/ЕС;
- Планирано је доношење нацрта закона о ратификацији аката са XXV Конгреса Светског поштанског савеза, Доха 2012, за крај 2012. године. Правни основ за доношење овог акта је Устав РС;
- Програм пословања ЈП ПТТ саобраћаја „Србија” за 2012. годину доноси Управни одбор овог предузећа, а Влада даје сагласност. Правни основ за доношење овог акта је Закон о јавним предузећима и делатностима од општег интереса;
- Програм пословања предузећа Југомарка д.о.о. за 2012. годину доноси Скупштина овог предузећа. Правни основ за доношење овог акта је Закон о јавним предузећима и делатностима од општег интереса;
- Доношење одлуке Владе о утврђивању лимита по маси и цени за резервисане поштанске услуге очекује се крајем 2012. године.

3.3.4. Међусобно признавање професионалних квалификација

Законодавни оквир

Признавање образовања стеченог у иностранству регулисано је Законом о основној школи (Службени гласник РС бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94, 22/2002, 62/2003 и 64/2003), Законом о средњој школи („Службени гласник Републике Србије“ бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96, 23/2002, 62/2003 и 64/2003) и Законом о високом образовању („Службени гласник Републике Србије“ број 76/2005), који је у потпуности усклађен са принципима Болоњског процеса и који утврђује да је делатност високог образовања од посебног

интереса за Републику Србију и саставни је део међународног, а посебно европског образовног, научног, односно уметничког простора. Србија је потписала Болоњску декларацију и ратификовала Лисабонску конвенцију 2003. године.

Право да захтевају признавање ради наставка школовања или ради запошљавања, поред држављана Републике Србије, имају и страни држављани и лица без држављанства ако за то имају правни интерес.

Институционални оквир

Поступак признавања стране школске исправе о стеченом основном односно средњем образовању, или делу образовања, спроводи Министарство просвете у складу са одредбама Закона о општем управном поступку, уколико законима о основној и средњој школи није другачије уређено. У поступку се цени: трајање образовања, систем образовања земље у којој је стечена школска исправа, наставни план и програм, права која даје страна школска исправа имаоцу и друге околности од значаја за одлучивање. Признавање може бити условљено полагањем одређених испита, израдом одређених радова или провером знања, уколико се утврди знатно одступање савладаног страног плана и програма од домаћег са којим се упоређује. Решење о признавању коначно је у управном поступку, а његов кратак садржај се исписује на оригиналу школске исправе и на примерку превода (клазула о признавању).

Поступак признавања страних високошколских исправа и вредновање студијских програма спроводи самостална високошколска установа, на начин и по поступку прописаним општим актом те установе, а у складу са одредбама Закона о високом образовању, уколико међународним уговором није предвиђено другачије, и Закона о општем управном поступку. Имаоцу стране високошколске исправе утврђује се право на наставак започетог високог образовања, односно право на укључивање у нивое високог образовања, односно врста и ниво студија, као и стручни, академски, односно научни назив.

Поступак признавања не спроводи се за јавне исправе стечене до 27. априла 1992. године на територији бивше СФРЈ.

У поступку признавања стране високошколске исправе узима се у обзир систем образовања у земљи у којој је стечена страна високошколска исправа, студијски програм, услови уписа на студијски програм, права која даје та високошколска исправа у земљи у којој је стечена и друге чињенице од значаја за признавање стране високошколске исправе. Током поступка стручни орган самосталне високошколске установе врши вредновање страног студијског програма, на основу врсте и нивоа постигнутих знања и вештина, узимајући у обзир податке о страниј високошколској установи на којој се студијски програм изводи, а које прибавља Министарство просвете.

Једном извршено позитивно вредновање одређеног страног студијског програма важи за све наредне случајеве када се ради о истом студијском програму. У поступку вредновања ради признавања домаће високошколске исправе у иностранству, податке о самосталној високошколској установи и систему образовања даје Министарство.

Решење о признавању доноси овлашћени орган самосталне високошколске установе и оно је коначно у управном поступку.

Један од утврђених стандарда за акредитацију високошколских установа и студијских програма односи се на њихов квалитет, савременост и

међународну усаглашеност. Као стандард међународне усаглашености за акредитацију студијских програма у области медицине, захтева се дужина трајања од најмање 5.500 часова (у складу са Директивом 2005/36/ЕК Европског парламента и Савета о међусобном признавању професионалних квалификација).

После завршетка школовања и стицања средњег, односно високог образовања, приликом запошљавања, без обзира да ли се ради о јавном или приватном сектору, сви здравствени радници и ветеринари имају обавезу да после шест месеци (за средње образовање), односно годину дана (за универзитетско образовање) положи испит како би стекли дозволу за рад. Програм, начин и организацију испита утврђује ресорно министарство, и то:

- за лекаре, фармацеуте и медицинске сестре Министарство здравља, а
- за ветеринаре Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управа за ветерину.

Дипломирани инжењери архитектуре полажу испит за лиценцу три године од запошљавања, пред комисијом Савеза инжењера и техничара (коморско удружење) и по програму који је донело Министарство за инфраструктуру.

Пошто услове за бављење одређеним професијама прописује свако одговарајуће министарство, у процесу усаглашавања домаћег законодавства са групом уредби које уређују општи и посебне системе узајамног признавања професионалних квалификација (2005/36/ЕК) свако од надлежних министарстава ће учествовати у законима из одговарајуће области.

Министарства су својим актима о систематизацији радних места усагласила услове које морају испунити они који се запошљавају у државној администрацији са променама у систему високог образовања. Потребно је да тај пример следе и послодавци, који још увек не препознају нове стручне називе и стечено образовање. Проблем ће бити решен доношењем националног оквира квалификација, који ће уједно бити и акт о упоредивости квалификација по старом и новом систему.

Приоритети

2010. година

- Доношење Закона о средњем образовању (2004/223/ЕК: Одлука Европског парламента и Савета о јединственом оквиру Заједнице за транспарентност квалификација и компетенција; 66/484/ЕЕС: Препорука Комисије о унапређењу каријерног вођења.

2011. година

- Доношење закона о високом образовању (2006/961/ЕК: Препорука Европског парламента и Савета о транснационалној мобилности унутар Заједнице у сврху образовања и обуке: Европска повеља квалитета за мобилност);
- Дефинисање националног оквира квалификација;

- Доношење програма завршног испита образовања за рад, испита стручне оспособљености и обуке (85/368/ЕЕС: Одлука Савета о упоредивости квалификација стечених обуком).

2012. година

- Успостављање система сертификације и акредитације у стручном образовању и оспособљавању;
- Повећање броја регионалних центара за континуирано стручно образовање одраслих.

3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

3.4.1. Режим кретања капитала и текућих плаћања

Стање

Законодавни оквир

Кретање капитала уређује Закон о девизном пословању („Службени гласник РС“ бр. 62/06), чији се значај, са становишта регулисања ове области, огледа у следећем:

- Успостављен је висок ниво либерализације кретања капитала, и то: послови са дугорочним хартијама од вредности (резиденти слободно улажу у власничке хартије од вредности, а у дужничке дугорочне хартије од вредности ако су њихови издаваоци државе чланице ОЕСД и међународне финансијске институције), послови са финансијским дериватима, послови са инвестиционим и добровољним пензијским фондовима, послови по основу осигурања;
- Плаћање и пренос капитала по основу директних инвестиција резидената у иностранство и нерезидената у Републици Србији врши се слободно;
- Плаћања, ради стицања својине над непокретностима резидената у иностранству, као и нерезидената у Републици Србији, врше се слободно, сходно одредбама закона који уређује својинскоправне односе;
- Пренос у иностранство са девизног и динарског рачуна нерезидента, као и са рачуна огранка страног правног лица, врши се слободно, по измирењу пореских обавеза, док је пренос средстава са штедног девизног и динарског рачуна нерезидента – физичког лица слободан;
- Банке и друга правна лица могу да купују и продају потраживања и дуговања настала по спољнотрговинским пословима резидената (факторинг и форфетинг) и кредитним пословима са иностранством;
- Резидент може да изврши наплату односно плаћање и другом нерезиденту, а не нерезиденту коме дугује, односно потражује, по текућем или капиталном послу (цесија и асигнација);
- Рок за унос средстава плаћања, остварених по основу извоза робе или услуга, односно рок увоза унапред плаћене робе или услуга је 180 дана, а након рока од 180 дана посао се сматра кредитним и евидентира у НБС. Овај рок је у претходном периоду био 90 дана.

Резиденти-банке, правна лица и предузетници могу без ограничења из иностранства узимати комерцијалне, робне и финансијске кредите за увоз робе и извођење инвестиционих радова у иностранству. Међутим, финансијски кредити за остале намене могу се користити само са роком отплате дужим од годину дана, осим кредита за финансирање пољопривредне производње који се користе са роком отплате дужим од 3 месеца, као и кредита које користи правно лице које је Република Србија основала посебним законом ради финансирања извоза. Резиденти-физичка лица, који нису предузетници и резиденти-огранци страних правних лица не могу закључивати кредитне послове са иностранством.

Преноси средстава плаћања - лични и физички - су либерализовани изменама Одлуке о условима за личне и физичке преносе средстава плаћања у иностранство и из иностранства („Службени гласник РС“ бр. 67/06, 52/08 и 18/09). Од 1. јуна 2008. године износ ефективног страног новца који резиденти могу слободно да износе у иностранство, односно нерезиденти да уносе у Србију без пријаве царинском органу - повећан је са 5.000 на 10.000 евра, чиме је извршено усаглашавање са Директивом ЕУ 1889/2005 од 26.10.2005. Даља либерализација извршена је у марту 2009. године, када је резидентима омогућено да девизе у истом износу (10.000 евра), слободно преносе у иностранство преко банке, а само за преносе у износу већем од 10.000 евра (по основу поклона, помоћи члану породице, наследства и сл.) банци се подноси прописана документација, за разлику од претходне одлуке када су преноси преко банке могли да се врше само у лимитираним износима и то на основу таксативно прописане документације.

Према Закону о девизном пословању, банке могу слободно да држе девизе у иностранству, а остали резиденти у складу са Одлуком о условима под којима и начину на који резиденти могу држати девизе на рачуну код банке у иностранству („Службени гласник РС“ бр. 16/07, 36/07, 117/07, 44/09 и 64/09). Правна лица могу да држе девизе у иностранству на основу одобрења НБС ради обављања одређених активности (инвестициони и истраживачки радови, коришћење финансијског кредита и сл.), док физичка лица која се исељавају из земље или се налазе у иностранству ради школовања, стручног усавршавања и сл. могу слободно да држе девизе у иностранству. Даља либерализација депозитних послова резидената у иностранству је извршена августа 2009. године. Изменом Одлуке омогућено је да девизе на рачуну у иностранству слободно држе лица са пребивалиштем у Републици Србији која поред држављанства Србије имају и држављанство друге државе, затим лица са држављанством Србије која бораве у иностранству (на основу радне визе, боравишне дозволе и сл.) краће од годину дана, као и лица која су остварила инострану пензију у земљама са којима није закључен међународни споразум.

Закон о девизном пословању садржи ограничење које се односи на улагање резидената у иностране краткорочне хартије од вредности и нерезидената у домаће краткорочне хартије од вредности.

Поред Закона о девизном пословању, у Републици Србији је кретање капитала уређено и низом других закона. Након преузимања обавеза дефинисаних Споразумом о стабилизацији и придруживању Европској унији, у 2009. години донета су два нова закона:

- Закон о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС“, број 36/2009), који је усаглашен са правилима Светске трговинске организације и прописима Европске уније, а који је у потпуности заменио Закон о спољнотрговинском пословању из 2005. године („Службени гласник РС“, број 101/2005);
- Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, број 20/2009, 72/2009), који је усаглашен са Директивама ЕУ, 32005L0060 и 32006L0070 и који је заменио Закон о спречавању прања новца из 2005. године („Службени гласник РС“, број 107/2005).

Институционални оквир

Министарство финансија Републике Србије је предлагач релевантних закона из ове области, али у највећем броју случајева они представљају резултат заједничких активности Министарства финансија и Народне банке Србије.

Министарство финансија Републике Србије и Народна банка Србије усвојили су и донели низ подзаконских аката, неопходних за спровођење закона из њихове надлежности. Надзор над применом и спровођењем већине прописа врше Министарство финансија Републике Србије – Девизни инспекторат и Народна банка Србије, уз тесну сарадњу и међусобно се информисујући о утврђеним незаконитостима и неправилностима, о којима информису и друге надлежне државне органе (Министарство финансија Републике Србије – Управа за спречавање прања новца, Министарство финансија Републике Србије – Управа царина, Министарство унутрашњих послова, Министарство економије и регионалног развоја, итд.).

Приоритети 2010-2011-2012.

У складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању који је потписан 29.04.2008. између Европских заједница и њихових држава чланица, с једне стране, и Републике Србије, с друге стране, у току прве четири године од дана ступања на снагу овог споразума предузимаће се мере које ће омогућити стварање услова за даљу постепену либерализацију краткорочног кретања капитала. Процењено је да је време од четири године потребно како би се успоставила одржива макроекономска стабилност и испунили предуслови за неутралисање потенцијалних негативних ефеката либерализације токова краткорочног капитала, при чему тај период може бити и краћи.

Институције

Јачаће се административни капацитети Народне банке Србије у области режима кретања капитала и текућих плаћања, даљим усавршавањем запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији.

Девизни инспекторат је у претходном периоду приступио спровођењу активности које треба да допринесу знатном јачању капацитета и то како људских ресурса у делу повећања степена знања и вештина, тако и у делу организације и функционисања пословних процеса.

У домену повећања обучености запослених у Девизном инспекторату, поред осталог, посебна пажња је посвећена и области спречавања прања новца и финансирања тероризма.

У протеклом периоду су остварени значајни резултати на аутоматизацији пословних процеса везаних за контролу девизног пословања.

Средствима добијеним из донације Краљевине Норвешке, Министарство финансија Републике Србије - Девизни инспекторат је наставио са започетом имплементацијом електронске базе података (Пројекат контроле девизног пословања - КДП), док је опрема Девизног инспектората са инсталисаним лиценцим оперативним системом и пословним пакетом, добијена од Европске агенције за реконструкцију.

До сада су реализоване две фазе пројекта Контроле девизног пословања, чији је резултат електронска база података, формирана на основу података које Девизни инспекторат прибавља од Народне банке Србије, Управе царина и Агенције за привредне регистре. На овај начин омогућено је редовно ажурирање података о девизном пословању резидената и нерезидената у Републици Србији.

Тиме су створени инфраструктурни услови за даље поједностављивање административних процедура између реалног сектора и државне управе, а у појединим сегментима и укидање одређених процедура, што би требало да допринесе значајном смањењу административног оптерећења реалног сектора и даљој либерализацији слободног кретања капитала.

3.4.2. Платни систем

Стање

Законодавни оквир

Платни промет у земљи је регулисан Законом о платном промету („Службени лист СРЈ“, бр. 3/2002, 5/2003, и „Службени гласник РС“, бр. 43/2004 и 62/2006), као и подзаконским актима који произлазе из овог закона. Законом о платном промету уређују се послови платног промета, као и права и обавезе банке и клијента.

Закон о платном промету и подзаконски акти које је Народна банка Србије донела на основу овлашћења из тог закона (Одлука о облику, садржини и начину коришћења јединствених инструмената платног промета, Одлука о условима и начину отварања, вођења и гашења рачуна код банке, Одлука о ближим условима и начину давања и одузимања банкама лиценце за обављање платног промета и други) делимично су усклађени са директивом 32007L0064 о платним сервисима на унутрашњем тржишту (*Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market amending Directives 97/7/EC, 2002/65/EC, 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 97/5/EC Text with EEA relevance*).

Платни промет са иностранством регулисан је Законом о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 62/2006), Одлуком о условима и начину обављања платног промета са иностранством и Упутством за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством. Упутство за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством је делимично усклађено са Уредбом 32001R2560 о прекограничним плаћањима у еврима, и то са члановима 2., 4. и 5. те уредбе.

Институционални оквир

Закон о платном промету, којим се уређује платни промет у земљи, доноси Скупштина Републике Србије на предлог Владе, а предлог закона утврђује Министарство финансија. Народна банка Србије, на основу овлашћења из наведеног закона, доноси подзаконске акте којима се ближе уређују послови платног промета у земљи.

Закон о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003 и 55/2004) прописује да Народна банка Србије уређује и унапређује платни промет у земљи, контролише обављање платног промета у банкама и обавља друге послове платног промета у земљи, у складу са законом.

Народна банка Србије доноси подзаконска акта која се односе на платни промет са иностранством, на основу овлашћења из Закона о девизном пословању.

Планиране законодавне активности

Током 2010. године започеће активности на изради новог закона о платном промету и припадајућих подзаконских аката, који ће бити усклађени са *Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market amending Directives 97/7/EC, 2002/65/EC, 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 97/5/EC Text with EEA relevance.*

Такође, у 2010. години започеће се са израдом предлога закона који ће бити усклађен са директивом Европске уније 31998L0026 о коначности поравнања у платним системима и системима за обрачун по хартијама од вредности (*Directive of the European Parliament and the Council of May 1998 on settlement finality in payment and securities settlement systems*).

Институције

Даљим усавршавањем запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији, јачаће се административни капацитет Народне банке Србије у области платног промета у земљи и са иностранством.

3.4.3. Спречавање прања новца

Стање

Законодавни оквир

У марту 2009. године усвојен је нови Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који је у потпуности усклађен са наведеном 3. директивом ЕУ, као и са Конвенцијом о прању новца, откривању, заплени и одузимању средстава стечених незаконитим поступцима и о финансирању тероризма. У складу са новим Законом, радње и мере за спречавање прања новца и финансирања тероризма примењују се у складу са принципом процене ризика, што представља нови приступ у борби против прања новца и финансирања тероризма.

У септембру 2009. године донет је Правилник о пријави преноса физички преносивих средстава плаћања преко државне границе, који је објављен у „Службеном гласнику РС“, број 78/09. Наведеним правилником имплементирани су и одредбе из Уредбе бр. 1889/2005 (Regulation EC No 1889/2005 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on controls of cash entering or leaving the Community).

Дана 16. октобра 2009. године Влада Републике Србије је донела Закључак о усвајању Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма. За сваку врсту препорука које су прописане Стратегијом, у Акционом плану су дефинисани циљеви, активности ради остварења постављених циљева, носиоци активности, рок, индикатори, као и потребни ресурси за остварење одређених циљева.

Препоруке прописане Стратегијом су разрађене на законодавном, институционалном и оперативном нивоу, као и на нивоу стручног оспособљавања и усавршавања. Акциони план је достављен државним органима ради реализације предвиђених циљева.

Институционални оквир

Управа за спречавање прања новца је финансијско-обавештајна служба (*Financial Intelligence Unit*), која прикупља, обрађује, анализира и чува податке добијене од обвезника, а у случају сумње да се ради о прању новца, информације и податке о лицима и трансакцијама прослеђује надлежним државним органима, ради предузимања мера из њихове надлежности.

Краткорочни приоритети

Законодавство

Са циљем усаглашавања наших прописа са међународним стандардима, сачињени су предлози подзаконских аката о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који су у целости усаглашени са Commission Directive 2006/70/EC laying down measures for Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council as regards the definition of „politically exposed person“ and the technical criteria for simplified customer due diligence procedures and for exemption on grounds of a financial activity conducted on an occasional or very limited basis од 01. августа 2006. године. Доношење подзаконских аката је краткорочни приоритет Управе, па ће током октобра 2009. године подзаконски акти бити прослеђени у процедуру доношења.

Институције

Имајући у виду чињеницу да је усвојен нови Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који је довео до унапређења постојећег система откривања и спречавања прања новца и финансирања тероризма, односно чињеницу да Закон знатно обимније решава материју спречавања прања новца, да је обухваћена и материја која регулише систем спречавања финансирања тероризма, као потпуно нова материја, која до сада није била решена, неопходно је да се у Управи за спречавање прања новца повећа број запослених, а са циљем успешне примене Закона.

Унапређење административних капацитета је неопходно за квалитетну примену Закона. Наведено се пре свега односи на квалитет, квантитет, брзину и начин пријема података, као и врсту и утврђене процедуре за обраду и чување примљених података.

У априлу 2009. године, Одлуком Владе Републике Србије образована је и Стална координациона група за надзор над спровођењем Националне стратегије

за борбу против прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту СКГ). Осим надзора над спровођењем Стратегије, који је њен основни задатак, СКГ је надлежна и за предлагање мера надлежним органима за унапређење система против прања новца и финансирања тероризма, побољшање сарадње и размене информација између тих органа, давање мишљења и стручних образложења надлежним државним органима и усклађивање ставова и учешћа делегација Републике.

Управа за спречавање прања новца је у оквиру ТМИС пројекта (*Transaction Management Information System*), који је реализован преко Европске агенције за реконструкцију, имплементирала нови софтверски систем који обезбеђује електронско прикупљање података од обвезника. У току је и пројекат имплементације *Case and Document Management* система у радне процедуре Управе, за који се очекује да ће почети да се примењује у октобру 2009.

На плану међународне сарадње, већ су потписани споразуми о сарадњи са Сједињеним Америчким Државама, Уједињеним Арапским Емиратима и Руском Федерацијом. Управа ће у наредном периоду размотрити модалитете сарадње и потписати споразуме о сарадњи са свим страним финансијско-обавештајним службама код којих је то услов за међународну размену података.

3.5. ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Стање

Законодавни оквир

Закон о јавним набавкама донет је 22. децембра 2008. године („Службени гласник РС“ бр. 116/08), а ступио је на снагу 6. јануара 2009. године. Њиме је стављен ван снаге Закон о јавним набавкама из 2002. године.

У односу на претходни, нови Закон о јавним набавкама представља квалитативни помак пре свега у смислу приближавања стандардима прописаним директивама Европске уније и корак напред у хармонизацији прописа са прописима ЕУ.

Одредбе важећег Закона о јавним набавкама Републике Србије усклађене су са следећим директивама Европске уније:

1. Директива (2007/66/ЕЗ) о побољшању ефикасности прегледа процедура везаних за доделу јавних уговора.

Наиме, у погледу заштите права понуђача и јавног интереса, Законом је предвиђено образовање Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки (у даљем тексту: Републичка комисија), као самосталног и независног органа Републике Србије чијег председника и чланове бира Народна скупштина на предлог Владе. Законодавним решењима према којима се средства за рад Републичке комисије обезбеђују у буџету Републике Србије, односно према којима Републичка комисија за свој рад одговара Народној скупштини, испуњава један од основних захтева Европске уније садржан у директивама које регулишу правне лекове у области јавних набавки. Када се ради о захтеву Европске уније, који је такође садржан у наведеној директиви, да на чело независног ревизионог тела које као другостепени орган одлучује у поступку јавне набавке може бити бирано лице које испуњава услове за избор за судију, напомињемо да је тај захтев испуњен прописивањем одговарајућих услова које мора да испуњава лице које може бити бирано за председника Републичке комисије.

С тим у вези је и законодавно решење према којем уговор о јавној набавци не може бити закључен пре истека рока за подношење захтева за заштиту права. Такође, одредба о томе да се против одлуке Републичке комисије може покренути управни спор уводи надлежне судове у поступак заштите права, на који се начин омогућава компетентна контрола рада Републичке комисије, односно контрола стручности и савесности председника и чланова у обављању поверене функције.

2. Директива (2004/17/ЕЗ) о усклађивању поступака набавки субјеката из области водопривреде, енергетике, саобраћаја и телекомуникација.

Посебном главом Закона уређене су јавне набавке у областима водопривреде, енергетике, рударства, телекомуникација и саобраћаја. Наиме, наведеним законодавним решењима уређена су питања која се односе на: предмет јавне набавке у областима водопривреде, енергетике, рударства, телекомуникација и саобраћаја; правна лица која су дужна да приликом набавке добара, услуга или радова неопходних за обављање прописаних делатности поступају као наручиоци; набавке у областима водопривреде, енергетике, рударства, телекомуникација и саобраћаја на које се Закон не примењује, као и

начин на који се спроводи набавка у областима водопривреде, енергетике, рударства, телекомуникација и саобраћаја (квалификациони поступак). Посебном одредбом уређено је и поштовање услова узајамности у овим областима.

3. Директива (2004/18/ЕЗ) о координацији поступака за доделу јавних уговора о радовима, робама и услугама.

Осим тога, законодавно решење према коме - у случају примене рестриктивног, односно преговарачког поступка - одлука о покретању поступка треба да садржи разлоге за примену тог поступка у складу је са праксом земаља Европске уније.

На основу овлашћења која су садржана у Закону, у прописаном року, односно по истеку шест месеци од дана његовог ступања на снагу, донета су следећа подзаконска акта:

1. Списак међународних организација чији се посебни поступци јавних набавки могу примењивати уместо одредаба Закона о јавним набавкама (члан 7. став 2. Закона);
2. Правилник о поступку јавне набавке мале вредности (члан 26. став 3. Закона);
3. Правилник о критеријума за образовање комисија за јавне набавке (члан 28. став 5. Закона);
4. Правилник о обавезним елементима конкурсне документације у поступцима јавних набавки (члан 30. став 10. Закона);
5. Правилник о одређивању доказа на основу којих се утврђује да је понуду поднео домаћи понуђач и за одређивање добара домаћег порекла (члан 52. став 13. Закона);
6. Правилник о начину поступања са електронским понудама и начину спровођења електронске лицитације у поступцима јавних набавки (члан 54. став 3. Закона);
7. Правилник о поступку отварања понуда и обрасцу за вођење записника о отварању понуда (члан 76. став 4. Закона);
8. Правилник о начину вођења евиденције о јавним набавкама (члан 94. став 6. Закона);
9. Правилник о поступку издавања сертификата за службеника за јавне набавке (члан 97. став 3. Закона).

С тим у вези, напомињемо да су, ступањем на снагу Правилника о поступку издавања сертификата за службеника за јавне набавке, испуњене неопходне правне претпоставке да се поступци јавних набавки спровode на јединствен и Законом прописани начин. Наиме, увођење института службеника за јавне набавке (лице које је стално запослено код наручиоца, које је обучено за обављање послова из области јавних набавки и које је о томе стекло одговарајући сертификат) представља једну од најзначајнијих новина уведених Законом, која има за циљ подизање нивоа независности и стручности у примени Закона. С тим у вези, у току су припреме везане за организовање специјализованог програма обуке, ради издавања сертификата за службеника за јавне набавке.

По доношењу наведених подзаконских аката, Закон се примењује у потпуности на начин предвиђен решењима у овом закону. Почетак примене нових подзаконских аката подразумева истовремено и престанак примене подзаконских аката који су донети на основу Закона о јавним набавкама који је престао да се примењује.

Поред ових подзаконских аката, у поступку доношења је и правилник који се односи на садржину кредитног захтева и документације о кредитној способности, као обавезног елемента конкурсне документације, коју је наручилац дужан да припреми, тако да понуђачи на основу ње могу да припреме исправну понуду кредита као финансијске услуге (*члан 30. став 5. Закона*). У конкретном случају, ради се о новом подзаконском акту, којим није подробније разрађиван однос уређен Законом о јавним набавкама који је престао да важи.

У наредном периоду очекује се израда акта којим би надлежни орган требало да утврди стање у области јавних набавки и мере које треба предузети за тај развој, односно Стратегију развоја јавних набавки у Републици Србији за одређени временски период (у даљем тексту: Стратегија). Саставни део Стратегије требало би да представља, између осталог, и акциони план који садржи циљеве, активности и носиоце активности у реализацији наведене стратегије.

Стратегија се, по правилу, спроводи годишњим програмима које надлежни орган усваја у текућој години за наредну годину и који обухвата активности из акционог плана и динамику реализације тих активности са проценом финансијских средстава потребних за спровођење наведене стратегије у години која је предмет тог годишњег програма.

Институционални оквир

Министарство финансија - Сектор за припрему прописа који нису у делокругу других сектора - обавља послове који се односе на припрему и израду Закона о јавним набавкама и израде подзаконских аката, као и послове који се односе на припрему и израду Закона о финансирању политичких странака и израду подзаконских аката из ове области. Послове у наведеном сектору обавља укупно троје државних службеника. Припрему и израду прописа из области јавних набавки обавља једна државна службеница - руководилац Групе за систем јавних набавки.

Управа за јавне набавке је посебна организација за обављање стручних послова у области јавних набавки, ради обезбеђивања услова за економичну, ефикасну и транспарентну употребу јавних средстава за јавне набавке и подстицања конкурентности и равноправности понуђача у поступцима јавних набавки.

У Управи за јавне набавке тренутно је 27 запослених, од чега 17 правника (10 саветника за потребе Комисије за заштиту права), 5 економиста и 5 референата.

Планиране активности у 2010. години

Јачање капацитета запослених у Министарству финансија – у Сектору за припрему прописа који нису у делокругу других сектора, обављају се нормативни послови из области јавних набавки и финансирања политичких странака. На нормативним пословима у области јавних набавки запослена је само једна државна службеница, а потребно је предвидети да те послове обавља пет државних службеника.

У плану је повећање капацитета Управе за јавне набавке и Комисије за заштиту права пријемом нових запослених, у складу за измењеним

надлежностима наведених органа, односно организација. Наиме, за потребе обављања послова везаних за праћење поступака јавних набавки предвиђено је запошљавање четворо економиста у Управи за јавне набавке, као и запошљавање најмање пет нових правника за потребе Комисије за заштиту права (поред 10 правника које би Комисија преузела од Управе, а који су били ангажовани на пословима заштите права).

Обука запослених је константна активност Управе за јавне набавке и Комисије за заштиту права, која се остварује учешћем на семинарима у области јавних набавки.

Да би се повећала транспарентност у поступцима јавних набавки и обезбедила конкуренција, планиране су следеће активности Управе за јавне набавке и Комисије за заштиту права: управљање Порталом јавних набавки – информационом системом преко којег се објављују огласи на начин прописан Законом, издавање сертификата за службенике за јавне набавке и, с тим у вези вођење одговарајућег регистра, повећање нивоа стандардизације у области јавних набавки путем израде модела одговарајућих аката, као и објављивање одлука Комисије за заштиту права.

Планиране активности у 2011. и 2012. години

Законодавни оквир

Завршетак процеса хармонизације домаћег законодавства са законодавством Европске уније и најбољом европском праксом.

У том смислу, предност дата домаћим понуђачима у поступцима јавних набавки, по ступању на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању, претвориће се у предност изражену у цени и у периоду од пет година ће се постепено смањивати у складу са динамиком наведеном у члану 76. Споразума.

Планира се побољшање система јавних набавки, и то:

- унапређивање примене постојећих прописа;
- увођење новог начина спровођења јавних набавки у рестриктивном поступку (оквирни споразум), односно новог механизма у поступак јавних набавки, као што је конкурентни дијалог;
- либерализација јавних набавки, пре свега кроз либерализацију обавезних услова за учешће у поступку јавне набавке;
- развијање антикорупцијска правила.

Такође, планира се даље унапређење основних начела јавних набавки прописаних Законом, као што су:

- јачање конкуренције међу понуђачима као неопходног услова за закључење уговора о јавној набавци без дискриминације;
- економична и ефикасна употреба јавних средстава која се обезбеђује избором најповољније понуде;
- обезбеђивање да понуђачи имају неометан приступ закључењу уговора о јавној набавци на основу једнаког положаја у свим фазама поступка јавне набавке;
- подстицање већег броја понуђача да се јављају на позиве за прикупљање понуда.

Институционални оквир

Јачање капацитета запослених у Министарству финансија који су запослени на припреми прописа из области јавних набавки.

Јачање капацитета Управе за јавне набавке и Комисије за заштиту права, пре свега у квалитативном смислу, као и даље јачање независности наведених институција, ради стварања ефикасног и економичног система јавних набавки.

3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

3.6.1. Право привредних друштава

Законодавни оквир

Законодавни оквир за реформу компанијског права у Републици Србији остварен је усвајањем **Закона о привредним друштвима** („Службени гласник РС“ бр. 125/04 од 22.11.2004), који је ступио на снагу 30.11.2004. године. Законом је регулисано оснивање, организација, статусне промене, уговорно повезивање и поступак ликвидације привредних друштава. У Закон су у потпуности имплементирани директиве компанијског права које су до тада биле усвојене, као што су: Прва директива Савета (68/151/ЕЕС) и њена допуна Директива Европског парламента и Савета (2003/58/ЕС) које се односе на обавезу објављивања основних података о привредним друштвима, затим Друга директива (77/91/ЕЕС) и њена допуна Директива Савета (92/101/ЕЕС) које се односе на оснивање акционарских друштава, одржање њиховог капитала и др., Трећа директива (78/855/ЕЕС) и Шеста директива (82/891/ЕЕС) које се односе на статусне промене спајања и поделе, Једанаеста директива (89/666/ЕЕС) која се односи на оснивање филијала страних правних лица и Дванаеста директива (89/667/ЕЕС) која се односи на регулисање једночланих друштава с ограниченом одговорношћу.

Четврта и седма директива компанијског права имплементирани су у Закон о рачуноводству и ревизији, а не у Закон о привредним друштвима, имајући у виду да се односе на област финансијског извештавања. Такође, упутства која се односе на права запослених у компанијама нису имплементирани директно у Закон о привредним друштвима, већ је заузет став да она треба да буду предмет регулативе у радноправном законодавству.

Усвајањем Закона о привредним друштвима створени су услови за реформу у области регистрације података о привредним субјектима која је успешно спроведена оснивањем Агенције за привредне регистре као централне институције у оквиру које се воде законом успостављени регистри као јединствене, електронске базе података о привредним субјектима и њиховим активностима. Агенција је основана Законом о Агенцији за привредне регистре („Службени гласник Републике Србије“ бр. 55/04) и почела је са радом 04.01.2005. године. У оквиру Агенције од њеног оснивања водила су се три регистра: Регистар привредних субјеката који у себи садржи податке о привредним друштвима и предузетницима, затим Регистар заложног права на покретним стварима и Регистар финансијског лизинга. Такође, почев од децембра 2005. године у оквиру Регистра привредних субјеката региструју се представништва страних правних лица, а од 01.01.2006. године врши се и регистрација финансијских извештаја привредних субјеката.

Успостављањем административног система регистрације, који је заменио до тада важећи судски систем, остварени су циљеви због којих је основана Агенција за привредне регистре, као што су: смањивање административних процедура, постизање веће економичности и доступности података о привредним друштвима преко интернет стране Агенције свим заинтересованим лицима, што је у крајњем случају допринело даљем развоју привредних активности у Републици Србији. Увидом на интернет страну Агенције за

привредне регистре може се утврдити активан број привредних субјеката који се свакодневно ажурира. Према тренутном стању, активних привредних друштава има 109.595, а активних предузетника 224.339.

Поред Закона о привредним друштвима, којим се регулишу статусна питања привредних друштава за форме које он прописује, постоји још неколико закона који се односе на друге привредне субјекте, као што су друштвена и јавна предузећа, задруге и предузетници. Тако су још на снази одредбе Закона о предузећима које се односе на друштвена предузећа (њихове органе, статусне промене и контролну функцију Агенције за приватизацију), које се примењују на ова предузећа до истека процеса приватизације чије је окончање законом прописано до краја 2008. године.

Законом о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса („Службени гласник Републике Србије“ бр. 25/2000, 108/05, 123/2007) прописано је оснивање јавних предузећа као предузећа која обављају делатности од општег интереса, а које оснива држава, односно јединица локалне самоуправе или аутономна покрајина. Овим законом регулисана је њихова организација и пословање у обављању делатности од општег интереса у областима: производње, преноса и дистрибуције електричне енергије; производње и прераде угља; истраживања, производње, прераде, транспорта и дистрибуције нафте и природног и течног гаса; промета нафте и нафтних деривата; железничког, поштанског и ваздушног саобраћаја; телекомуникација; издавања службеног гласила Републике Србије; информисања; издавања уџбеника; коришћења, управљања, заштите и унапређивања добара од општег интереса (воде, путеви, минералне сировине, шуме, пловне реке, језера, обале, бање, дивљач), као и комуналне делатности. Делатност од општег интереса може да обавља поред јавног предузећа и привредно друштво, односно други облик предузећа, део предузећа и предузетник, у складу са законом којим се уређује њихов положај, кад им надлежни орган повери обављање те делатности.

Законом о задругама („Службени лист СРЈ“ бр. 41/96, 12/98 и „Службени гласник РС“ бр. 101/2005, 34/2006) и Законом о задругама („Службени гласник РС“ број 57/1989, 67/1993, 46/1995 и 101/2005), регулисано је оснивање задруга као облика организовања физичких лица у којима они, пословањем на задружним принципима, остварују своје економске, социјалне и културне интересе. Задруге стичу својство правног лица уписом у Регистар привредних субјеката и могу се оснивати и пословати у зависности од циљева и потребних средстава за оснивање и пословање, са улозима или плаћањем чланарине, у складу са уговором о оснивању и задружним правилима. Поред задруга, могу се образовати и задружни савези као самосталне интересне и стручне пословне организације, који се оснивају ради унапређења делатности задруга и заштите њихових заједничких интереса. Према евиденцији Агенције за привредне регистре, у Србији је закључно са 30.09.2009. године регистровано 2820 активних задруга, које су већином организоване као земљорадничке и стамбене, док је мањи број других врста задруга (занатских, омладинских и др.). Материја коју уређују ова два закона биће обједињена у новом јединственом Закону о задругама и унапређена у складу са искуствима земаља ЕУ. Преднацрт Закона о задругама је у завршној фази израде и очекује се да ће до краја године бити у поступку јавне расправе.

Закон о приватним предузетницима („Службени гласник РС“ бр. 54/89, 9/90, „Службени гласник РС“ бр.19/91 ... 101/05), који је доживео више измена и допуна, је после доношења Закона о привредним друштвима и Закона о

регистрацији привредних субјеката, у материјалноправном делу, и даље остао на снази. Истим законом прописано је да је приватни предузетник физичко лице које, ради стицања добити, оснива радњу и самостално обавља делатност, под условима и на начин утврђен тим законом. Истовремено, одредбама чланова 48-52. Закона о привредним друштвима регулише се појам предузетника као физичког лица које је регистровано и које, ради стицања добити, у виду занимања обавља све законом дозвољене делатности, укључујући уметничке и старе занате и послове домаће радиности. Изменама и допунама Закона о привредним друштвима, чији поступак је у току, предвиђено је да се област рада предузетника употпуни посебним поглављем, тако да би се правно регулисао и део који је сада у примени кроз Закон о приватним предузетницима, чиме би у потпуности престао да постоји наведени Закон о приватним предузетницима, а сви привредни субјекти би били регулисани на једном месту, у једном системском закону. Из свега даље следи да се обављање делатности од стране предузетника као физичког лица показало као виталан и врло прилагодљив облик обављања делатности у различитим привредним и економским системима, о чему сведочи како укупан број регистрованих радњи, тако и растућа тенденција новооснованих радњи. Посебно напомињемо да је у поступку доношења и нови Закон о занатству, којим ће се детаљније правно регулисати специфичан вид рада ове врсте предузетника.

Иначе, предузетник би се и даље, као један од привредних субјеката, регистровао у Агенцији за привредне регистре, по поступку и на начин који је прописан Законом о регистрацији привредних субјеката, једнообразно за све привредне субјекте.

Законом о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС“ бр. 36/2009) уређује се спољнотрговинско пословање у складу са правилима Светске трговинске организације и прописима Европске уније, при чему се спољнотрговински промет дефинише као промет између домаћих и страних лица који се обавља на основу уговора закључених у складу са домаћим прописима и међународним уговорима. Критеријум за дефинисање појма спољнотрговинског промета је седиште лица која у њему учествују. Овим законом регулисано је директно улагање у иностранство (оснивање предузећа у иностранству, огранака или представништва у иностранству, куповина удела или акција у капиталу страног привредног друштва, докапитализација привредног друштва), сваки други облик улагања домаћег лица у капитал страног правног лица, као и инвестициони радови страног лица у Републици Србији, односно домаћег лица у другој држави или царинској територији.

Такође, на снази је и Закон о страним улагањима („Службени лист СРЈ“ бр. 3/2002, 5/2003) од 24. јануара 2002. године, којим се уређује страно улагање у предузећа и друге облике за обављање делатности ради стицања добити у Србији. Овим законом је одређено ко се сматра страним улагачем (страно правно лице са седиштем у иностранству, страно физичко лице, домаћи држављанин са пребивалиштем, односно боравиштем у иностранству дужим од годину дана), затим облици страног улагања, гарантована права страних улагача, као што су национални третман, правна сигурност, конверзија и слобода плаћања, право на трансфер добити, пореске и царинске олакшице у складу са овим законом. Законом је одређено и да се страно улагање региструје у надлежном регистру или као оснивачки улог или као податак од значаја за правни промет у виду забележбе уговора о страном улагању.

Област компанијског права регулисана је и Законом о стечајном поступку („Службени гласник РС“ бр. 84/04), као и подзаконским актима који су донети на основу овог закона: Кодекс етике за стечајне управнике („Службени гласник РС“ бр. 43/05) и Национални стандарди за управљање стечајном масом („Службени гласник РС“ бр. 43/05) на који је утицај имао Модел-закон UNICITRAL о прекограничној инсолвентности (General assembly resolution 52/158 of December 15, 1997).

Наведеним законом се регулише поступак гашења инсолвентног привредног друштва, покретањем стечајног поступка који се може спроводити у два правца: као банкротство, под којим се подразумева намирење поверилаца продајом целокупне имовине стечајног дужника и као реорганизација - која подразумева намирење поверилаца на начин и под условима одређеним планом реорганизације. Овим законом, као и Законом о Агенцији за лицензирање стечајних управника („Службени гласник РС“ бр. 84/04), установљава се Агенција за лицензирање стечајних управника као овлашћена институција за издавање лиценци стечајним управницима, а све са циљем обезбеђивања већег степена стручности и контроле стечајних управника као лица која спроводе стечајни поступак. Доношењем Закона о стечајном поступку (ЗСП) чија је примена почела 2005. године, стечајни поступак у Србији значајно је унапређен и просечна дужина трајања стечаја у Србији је са 7 година пала на нешто преко 2,5 година у 2008. години.

Због уочених проблема у примени Закона, као и са циљем скраћења трајања поступка, повећања степена намирења поверилаца и смањења висине трошкова, извршена је измена Закона. Доношење и ступање на снагу новог закона о стечајном поступку планирано је за новембар 2009. године.

У првој половини 2009. године донет је Закон о изменама и допунама закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС“ број 20/09 од 18.03.2009) и Правилник о додели пореског идентификационог броја правним лицима, предузетницима и другим субјектима за чију је регистрацију надлежна Агенција за привредне регистре („Службени гласник РС“ број 32/09 од 05.05.2009), на основу чега је у оквиру Агенције за привредне регистре успостављен једношалтерски систем регистрације (*one stop shop*), који је почео са радом 22. маја 2009. године. На овај начин омогућено је привредним субјектима да, подношењем регистрационе пријаве на једном месту код Агенције за привредне регистре, у року од 48 часова добију решење о оснивању привредног субјекта. Решење садржи податак о јединственом матичном броју који издаје Републички завод за статистику, порески идентификациони број који издаје Пореска управа и број здравственог осигурања који издаје Фонд за здравствено осигурање, чиме је испуњен краткорочни циљ одређен у НПИ-ју и извршено је усклађивање са Директивом Европског парламента и Савета (2003/58/ЕС) у делу који се односи на уклањање административних препрека, поједностављивање процедура и олакшавање започињања привредних делатности привредних субјекта.

Такође, у овом периоду донето је више закона који прописују успостављање нових регистара у оквиру Агенције за привредне регистре, као што су: Закон о туризму („Службени гласник РС“ бр. 36/09 од 15.05.2009), који предвиђа успостављање регистра туризма који ће почети са радом у јануару 2010. године, затим Закон о регионалном развоју („Службени гласник РС“ бр. 51/09 од 14.07.2009), који предвиђа успостављање регистра мера и подстицаја регионалног развоја, за који се очекује да ће почети са радом до краја 2009.

године. Током октобра 2009. почела су да раде два регистра: Регистар јавних гласила успостављен на основу Закона о изменама и допунама Закона о јавном информисању („Службени гласник РС“ бр. 71/09 од 30.08.2009) и Регистар страних удружења успостављени на основу Закона о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/09 од 14.7.2009).

Преузимање акционарских друштава уређено је Законом о преузимању акционарских друштава који је објављен 2. јуна 2006. у „Службеном гласнику РС“ бр. 46/2006, а ступио је на снагу 10. јуна 2006. У наведени Закон су уграђени кључни принципи Директиве о понуди за преузимање 2004/25/ЕС (Directive 2004/25/EC of the European Parliament and of the Council of 21 april 2004 on takeover bids), као што је равноправан третман свих акционара циљног друштва, да се акционарима мора оставити довољно времена за разматрање објављене понуде за преузимање, да је управа циљног друштва дужна да поступа у складу са интересима акционара, да се током трајања понуде за преузимање на тржишту не сме креирати лажна цена акција како би се осујетило преузимање. Ради постизања што ефектнијих резултата приватизације, Закон садржи велики број изузетака од обавезе објављивања понуде за преузимање која се односе на куповину, односно продају акција чији је законити ималац Република Србија.

Комисија за хартије од вредности донела је Правилник о садржини и форми понуде за преузимање акција који је објављен у „Службеном гласнику РС“, бр. 53/2006, као и измене истог које су објављене су у „Службеном гласнику РС“ бр. 100/2006. Наредне измене Правилника објављене су у „Сл. гласнику РС“ бр. 30/08.

Надзор над применом овог закона и самим поступком преузимања врши Комисија за хартије од вредности.

Од ступања на снагу Закона о преузимању, односно од јула 2006. закључно са јуном 2009, Комисија за хартије од вредности је одобрила 483 понуде за преузимање.

Планиране активности

До краја 2009. године очекује се усвајање Закона о изменама и допунама закона о рачуноводству и ревизији, на основу кога се предвиђа успостављање Регистра финансијских извештаја који ће се водити у оквиру Агенције за привредне регистре почев од 2010. године. У области финансијског извештавања, постојећа законска решења прописују обавезу привредним субјектима да финансијске извештаје достављају на више места: Народној банци Србије, Пореској управи и Агенцији за привредне регистре. Управо да би се укинула обавеза вишеструког слања финансијских извештаја, излагање привредних субјеката непотребним трошковима и да би дошло до концентрације података о финансијском извештавању на једном месту, јавила се потреба за изменама Закона о рачуноводству и ревизији и што би у крајњем циљу довело до рационализације рада државне управе. Измене су у складу са Првом директива Европског савета (151/68/ЕС) која прописује да се мора обезбедити јавност података и докумената о предузећима, укључујући и финансијске извештаје у статусном регистру правних лица, што је имплементирано у одредбе Закона о регистрацији привредних субјеката.

У истом периоду планира се доношење и ступање на снагу измена и допуна Закона о Агенцији за привредне регистре, који ће довести до проширења активности Агенције за привредне регистре у правцу успостављања нових

регистара (регистар комора, регистар стечајне масе, регистар спортских удружења, регистар судских забрана и други). Такође, планира се побољшање пружања услуга у области електронске регистрације, што је условљено применом закона који се односе на електронски потпис и увођење електронског документа, као и размену података у оквиру ЕБР мреже, где већ постоје планови за сарадњу у размени регистрованих података о привредним субјектима.

2010. година

У току 2010. године планирано је доношење закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима и закона о изменама и допунама Закона о регистрацији привредних субјеката. Радна група оформљена за израду наведених законских предлога спровела је више активности са циљем утврђивања проблема које у привредном животу имају привредни субјекти, а који су настали услед непрецизности постојећих одредби Закона о привредним друштвима и његове неусаглашености са другим прописима, као што су Закон о тржишту хартија од вредности и Закон о регистрацији привредних субјеката. Са циљем отклањања наведених проблема, приступило се и изради измена Закона о тржишту хартија од вредности и Закона о регистрацији привредних субјеката, па се очекује да ће једновремено усвајање наведених прописа довести до отклањања уочених недостатака, правних празнина и колизије прописа. Поред тога, како је од доношења Закона о привредним друштвима (2004. године) донето више нових директива компанијског права (Директива (2006/68/ЕС) којом се допуњује Друга директива, Директива (2007/36/ЕС) која се односи на одређена права акционара акционарских друштава, Директива (2007/63/ЕС) о статусним променама, којом се допуњују Трећа и Шеста директива, Десету директиву (2005/56/ЕС) која се односи на прекогранично повезивање привредних друштава), планира се њихова имплементација у предстојеће измене напред наведених закона, за неке у потпуности, а за неке у мери у којој је то тренутно могуће.

Тако је Десету директиву (2005/56/ЕС), која се односи на прекогранично повезивање привредних друштава, могуће имплементирати у ситуацији кад Србија добије статус државе чланице. Такође, имплементација Правила о Статуту Европске компаније (Council Regulation 2157/2001/EC on the Statute for European company), којима је регулисано оснивање европске компаније, Правила о Европској економској интересној групацији (Council Regulation 2137/85/EEC on the European Economic Interest Grouping-EEIG) која се односе на образовање економске интересне групације и Правила о Статуту Европске задруге (Council Regulation 1435/2003/EC on the Statute for a European Cooperative Society-SCE, и Council Directive 2003/72/EC) о правима запослених у Европској задрузи могућа је у даљој фази интеграције Србије у ЕУ.

Припремљен је и Преднацрт закона о задругама, којим ће се имплементирати прописи и искуства земаља ЕУ у овој области. Његово усвајање се очекује у току 2010. године.

У претходном периоду урађен је Предлог закона о занатству којим се свеобухватније регулише област занатске делатности, чије се доношење планира у 2010. години.

Институционални оквир

Министарство економије и регионалног развоја надлежно је за област компанијског права, док је за део који се односи на регистрацију привредних субјеката надлежна Агенција за привредне регистре, а као њен контролни орган у оквиру Министарства одређен је Сектор за управне и надзорне послове у области привредних регистара. У области стечајног поступка надлежна институција је Агенција за лиценцирање стечајних управника, а за надзор у поступку преузимања акционарских друштава Комисија за хартије од вредности.

3.6.2. Рачуноводство и ревизија

Законодавни оквир

Законом о рачуноводству и ревизији („Службени гласник РС“, број 46/06), који је ступио на снагу 10. јуна 2006, уређује се начин вођења пословних књига, признавање и процењивање имовине и обавеза, прихода и расхода, састављање, приказивање, достављање, обелодањивање и обрада годишњих финансијских извештаја, услови и начин вршења ревизије финансијских извештаја и интерна ревизија.

Одредбе овог закона односе се на привредна друштва, задруге, банке и друге финансијске организације, друштва за осигурање, даваоце финансијског лизинга, добровољне пензијске фондове, друштва за управљање добровољним пензијским фондовима, берзе и брокерско–дилерска друштва и друга правна лица.

С обзиром да је Законом о рачуноводству и ревизији прописана обавеза примене међународних рачуноводствених стандарда, односно међународних стандарда финансијског извештавања (МРС/МСФИ), све разлике које постоје између Четвртог (78/660/ЕЕЗ), односно Седмог (83/349/ЕЕЗ) упутства Компанијског права и МСФИ су истовремено и разлике између домаће рачуноводствене регулативе и законодавства ЕУ којима се уређују питања финансијског извештавања.

Закон је у време доношења био делимично усклађен са директивама ЕУ: Четвртом (78/660/ЕЕС), Седмом (83/349/ЕЕС) и Осмом (84/253/ЕЕС). Међутим 17. маја 2006. донета је нова, Осма директива 2006/46-/ЗЕЗ, Европског парламента и Савета, која дефинише принципе јавног надзора над ревизорском професијом, што упућује на потребу за даљом хармонизацијом домаћег законодавства у овој области са правним тековинама ЕУ.

Рачуноводство

Прописује се обавеза потпуне примене МРС/МСФИ за велика и средња правна лица, правна лица која састављају консолидоване финансијске извештаје и правна лица која емитују хартије од вредности и друге финансијске инструменте којима се тргује на организованом тржишту, док мала правна лица и предузетници могу да примењују МРС/МСФИ. У „Службеном гласнику“ број

16. од 12. фебруара 2008. објављен је превод нових и ревидираних МРС/МСФИ са тумачењима.

У случају да мала правна лица и предузетници не примењују МРС/МСФИ, министар финансија је прописао Правилник о начину признавања и процењивања имовине, обавеза, прихода и расхода малих правних лица и предузетника („Службени гласник РС“, бр. 106/06, исправка 111/06) који се заснива на МРС/МСФИ.

Имајући у виду да је Међународна федерација усвојила МРС за мала и средња предузећа, разматра се опција њихове примене и у домаћем законодавству.

Правна лица, у смислу Закона о рачуноводству и ревизији, разврставају се на мала, средња и велика, у зависности од просечног броја запослених, годишњег прихода и вредности имовине утврђене на дан састављања финансијских извештаја у пословној години. У средња правна лица разврставају се она правна лица која на дан састављања финансијских извештаја испуњавају најмање два од следећих критеријума:

- да је просечан број запослених у години за коју се подноси финансијски извештај од 50 до 250;
- да је годишњи приход од 2 500 000 евра до 10 000 000 евра у динарској противвредности;
- да је просечна вредност пословне имовине (на почетку и на крају пословне године) од 1 000 000 евра до 5 000 000 евра у динарској противвредности.

Утврђивање критеријума за одређивање величине правног лица неопходно је како за потребе сагледавања обима финансијског извештавања, тако и са аспекта обвезности ревизије.

Земље чланице Европске уније разврставају предузећа према њиховој величини која показује висок степен корелације са степеном јавне одговорности. Висина параметара у нашој земљи није усаглашена са висином параметара из Четврте директиве ЕУ, док критеријуми углавном јесу. Применом параметара из Директиве ЕУ, који су изузетно високи, остао би мали број привредних друштава у земљи разврстаних у категорију велика и средња, што значи да би велики број предузећа применом параметара ЕУ био разврстан у категорију малих.

У погледу достављања и обелодањивања финансијских извештаја, извршена су одређена прилагођавања Четвртој директиви ЕУ. Уместо достављања финансијских извештаја Народној банци Србије, предвиђено је достављање Агенцији за привредне регистре. Агенција за привредне регистре преко Регистратора води Регистар финансијских извештаја и података о бонитету правних лица и предузетника. Дефинише се Регистар као централна, јавна, јединствена електронска база података из финансијских извештаја, као и података о бонитету правних лица и предузетника, на основу којих се сагледавају резултати пословања и финансијски положај правних лица и предузетника, као и привредна кретања у Републици Србији.

Агенција је дужна да на интернет страници Регистра објави финансијске извештаје обвезника ревизије и омогући корисницима бесплатан приступ сајту и увид у финансијске извештаје за три пословне године.

Подзаконски прописи који су донети на основу Закона о рачуноводству и ревизији, у делу који се односи на област рачуноводства су: Правилник о Контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва,

задруге, друга правна лица и предузетнике („Службени гласник РС“, бр. 114/06, 119/08 и 9/09), Правилник о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике („Службени гласник РС“, бр. 114/06, 5/07 и 119/08), Правилник о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за берзе и брокерско-дилерска друштва („Службени гласник РС“, бр. 117/06, 05/07 и 119/08), Правилник о садржини и форми образаца финансијских извештаја за берзе и брокерско-дилерска друштва („Службени гласник РС“, бр. 117/06, 119/08 и 13/09) и Правилник о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем („Службени гласник РС“, број 106/06).

Народна банка Србије, према Закону о рачуноводству и ревизији, прописује контни оквир и садржину рачуна у контном оквиру, као и садржај и форму образаца финансијских извештаја, за НБС, банке и друге финансијске организације, друштва за осигурање, даваоце финансијског лизинга, добровољне пензијске фондове и друштва за управљање добровољним пензијским фондовима.

Комисија за хартије од вредности прописује контни оквир и садржај и форму образаца финансијских извештаја за инвестиционе фондове, друштва за управљање инвестиционим фондовима, као и за берзе и брокерско-дилерска друштва.

Ревизија

У делу Закона који се односи на област ревизије уређују се услови и начин вршења ревизије финансијских извештаја, интерна ревизија, стицање професионалних звања, издавање и одузимање дозвола за рад предузећима за ревизију, Регистар предузећа за ревизију и контрола и надзор над радом предузећа за ревизију.

Ревизија годишњих финансијских извештаја обавезна је за велика и средња правна лица, матична правна лица која састављају консолидоване финансијске извештаје и правна лица која емитују хартије од вредности и друге финансијске инструменте којима се тргује на организованом тржишту.

Мала правна лица и предузетници могу да одлуче да врше ревизију финансијских извештаја.

Прописан је поступак издавања и одузимања дозволе за рад и потребни услови за оснивање и пословање предузећа за ревизију. Предузећа за ревизију се оснивају у складу са прописима којима се уређују привредна друштва, али морају да испуњавају и посебне услове, према овом закону. Поред осталих посебних услова, прописано је и да овлашћени ревизори или предузећа за ревизију, као оснивачи предузећа за ревизију, имају већинско управљачко право и да у радном односу имају прописан број овлашћених ревизора који имају лиценцу.

Министарство финансија врши упис предузећа за ревизију у Регистар предузећа за ревизију који се води код овог министарства у складу са Правилником о Регистру предузећа за ревизију („Службени гласник РС“, бр. 18/07, исправка 106/07).

Подаци из Регистра доступни су на интернет презентацији Министарства финансија.

Регистар предузећа за ревизију садржи:

- назив, адресу, матични број, ПИБ и правну форму;
- контакт податке и интернет адресу;
- адресу сваке канцеларије или повезаног лица у земљи и у иностранству;
- име и регистарски број свих лиценцираних овлашћених ревизора који су запослени у предузећу за ревизију;
- податке о оснивачима;
- податке о директору, односно о члановима управног одбора;
- податке о чланству у мрежи;
- мере надзора.

Надзор над предузећима за ревизију обухвата: контролу да ли предузећа за ревизију испуњавају услов за издавање дозволе за обављање ревизије финансијских извештаја и упис у Регистар; контролу да ли лиценцирани овлашћени ревизори испуњавају услове за упис у одговарајуће регистре Коморе; контролу независности предузећа за ревизију и лиценцираног овлашћеног ревизора од наручиоца ревизије; праћење, прикупљање и проверу извештаја која су предузећа за ревизију и Комора овлашћених ревизора дужни да достављају министарству; контролу да ли предузећа за ревизију имају процедуре за успостављање система квалитета у складу са међународним стандардима ревизије, као и изрицање мера надзора у складу са овим законом.

Мере које Министарство у поступку надзора над радом предузећа за ревизију доноси разврстане су у три групе у зависности од тежине повреда, и објављују се у Регистру предузећа за ревизију.

Министарство финансија врши надзор и над радом Коморе овлашћених ревизора.

Институције

Министарство финансија

За нормативно уређивање области рачуноводства и ревизије надлежно је Министарство финансија, Сектор за финансијски систем – Одељење за рачуноводство и ревизију кога чине Група за нормативне послове рачуноводства и ревизије и Група за инспекцијски надзор над радом предузећа за ревизију. Одељењем за рачуноводство и ревизију руководи начелник. У Групи за нормативне послове рачуноводства и ревизије раде два запослена, од чега један руководилац и један запослени преко уговора о повременим и привременим пословима. Група за инспекцијски надзор има једног запосленог - руководиоца.

Национална комисија за рачуноводство

Националну комисију за рачуноводство основала је Влада, Одлуком о образовању Националне комисије за рачуноводство („Службени гласник РС“, број 65/06). Има 7 чланова. Задаци ове комисије су да прати процес примене упутстава Европске уније из области рачуноводства и ревизије и предлаже одговарајућа решења за национално законодавство, прати процес примене МРС/МСФИ и предлаже Министарству финансија решења за евентуалне проблеме који могу да настану у поступку примене тих стандарда, прати измене

у међународној рачуноводственој и ревизорској регулативи и о томе извештава Министарство финансија, предлаже стратегију, смернице и акциони план за побољшање квалитета финансијског извештавања и иницира доношење нових или измене постојећих прописа из области рачуноводства, остварује сарадњу са Министарством финансија, Комором овлашћених ревизора, факултетима који имају катедре из области рачуноводства и ревизије, као и са домаћим и страним струковним организацијама. Национална комисија припрема стратегију и акциони план унапређења система финансијског извештавања у Србији.

Комора овлашћених ревизора

Законом о рачуноводству и ревизији прописано је оснивање Коморе овлашћених ревизора. Комора овлашћених ревизора основана је 15. новембра 2006, када је одржана оснивачка скупштина. Припремна комисија, коју је образовао министар финансија и која је радила на актима неопходним за оснивање Коморе овлашћених ревизора, припремила је Статут и друга општа акта за почетак рада Коморе. На скупштини Коморе 15.11.2006. именовани су генерални секретар Коморе, председник Скупштине Коморе и Савет Коморе.

Комора овлашћених ревизора обавља следеће послове: прати примену МРС/МСФИ, међународних стандарда ревизије, међународних стандарда контроле квалитета и Кодекса етике за професионалне рачуновође, прати процес хармонизације рачуноводствене и ревизорске регулативе са међународном професионалном регулативом, доноси програм, врши обуку кандидата, организује испите и издаје сертификате за стицање професионалних звања, као и правила за континуирано професионално усавршавање, у складу са међународним захтевима за професионално оспособљавање и законом, прописује услове за стицање, продужавање и одузимање лиценци за обављање послова ревизије финансијских извештаја овлашћеним ревизорима и води регистар издатих лиценци овлашћеним ревизорима, води регистар издатих сертификата за професионална звања, утврђује критеријуме и врши нострификацију професионалних звања стечених у иностранству, утврђује критеријуме за образовање цена ревизорских услуга предузећа за ревизију и друге послове предвиђене Законом.

Чланови Коморе су овлашћени ревизори који су запослени у предузећу за ревизију, овлашћени интерни ревизори и предузећа за ревизију.

Планиране активности

2010. година

- Израда стратегије и акционог плана унапређења корпоративног система финансијског извештавања.

2011. година

- Нови закон о рачуноводству и ревизији, којим ће се постићи потпуна усклађеност са директивама ЕУ;
- Доношење подзаконских аката за спровођење Закона.

2012. година

Имплементација новог закона о рачуноводству и ревизији

Страна помоћ

Одобрен је Грант Светске банке у износу од 285.000 USD за пројекат унапређења корпоративног финансијског извештавања (IDF Grant for Enhancing Corporate Financial Reporting Project). Светска банка је обезбедила донацију за развој програма реформи за унапређење правног оквира Србије у погледу корпоративног финансијског извештавања, институција, професије рачуновође и ревизора, за подршку припреми стратегије и акционог плана, као и за јачање институција одговорних за регулисање и надзор професије рачуновођа и ревизора. Грант Светске банке још увек није реализован.

3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

Право интелектуалне својине је у надлежности неколико институција у систему државне управе Републике Србије, и то: Завода за интелектуалну својину (ауторско и сродна права, патенти, жигови, дизајн, ознаке географског порекла, топографије интегрисаних кола), Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (заштита биљних сорти, односно заштита права оплемењивача биљних сорти) и Министарства економије и регионалног развоја (заштита неоткривених информација).

3.7.1. Ауторско право и сродна права

Законодавни оквир

Тренутно су на снази следећи прописи из ове области: Закон о ауторском и сродним правима („Службени лист СЦГ“ бр. 61/04) и Уредба о евиденцији ауторских дела и предмета сродних права („Службени лист СЦГ“, бр. 24/2005). На седници Владе РС од 3. септембра 2009. године усвојен је Предлог закона о ауторском и сродним правима, чије одредбе су у великој мери усклађене са следећим прописима Европске уније: Директива Савета министара 2009/24/ЕЕЗ од 23. априла 2009. о правној заштити компјутерских програма; Директива 2006/116/ЕЗ Европског парламента и Савета министара од 12. децембра 2006. о року трајања заштите у ауторском праву и одређеним сродним правима; Директива 2006/115/ЕЗ Европског парламента и Савета министара од 12. децембра 2006. о праву на давање у закуп и на послугу и о одређеним правима у вези са ауторским правом у области интелектуалне својине, Директива 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета министара од 29. априла 2004. о спровођењу заштите права интелектуалне својине, Директива 2001/84/ЕЗ Европског парламента и Савета министара од 27. септембра 2001. о праву препродаје у корист аутора оригинала уметничког дела; Директива 2001/29/ЕЗ Европског парламента и Савета министара од 22. маја 2001. г. о хармонизацији одређених аспеката ауторског права и сродних права у информатичком друштву; Директива Европског парламента и Савета министара 96/9/ЕЗ од 11. марта 1996. о правној заштити база података; Директива Савета министара 93/83/ЕЕЗ од 27. септембра 1993. о координацији одређених правила у вези са ауторским правом и сродним правима примењених на сателитско емитовање и кабловско реемитовање.

Очекује се да народна скупштина овај закон донесе у четвртном кварталу 2009. године, док је упућивање нове уредбе Влади на усвајање планирано за 2010.

Институционални оквир

У одсеку за ауторско и сродна права, који је посебна јединица у оквиру ЗИС-а, систематизовано је 5 радних места, а новом систематизацијом радних места коју је Влада Републике Србије усвојила у 2009. години предвиђено је формирање Сектора за ауторско право и међународну сарадњу.

Новим законским решењем предвиђа се оснивање комисије за ауторско и сродна права коју ће формирати Влада Републике Србије. Комисија ће давати мишљење о предлогу тарифе у случају да изостане споразум о тарифи између колективне организације и репрезентативног удружења корисника. Комисија ће заседати у просторијама ЗИС-а и ЗИС ће пружати Комисији неопходну административно-техничку помоћ.

3.7.2. Право индустријске својине

Законодавни оквир

Патенти

Тренутно су на снази следећи прописи: Закон о патентима („Службени лист СЦГ“ бр. 32/2004) и Уредба о поступку за правну заштиту проналазака („Службени лист СЦГ“ бр. 62/2004).

ЗИС је на основу плана рада за 2009. годину поднео Влади и Скупштини на усвајање Закон о ратификацији Стразбуршког аранжмана о међународној класификацији патента, који је и усвојен у Скупштини Републике Србије 29.5.2009. године и објављен у „Службеном гласнику РС-М“, бр. 42/2009.

У погледу међународне заштите патената, ЗИС има закључен Споразум о сарадњи и проширењу са Европским патентним заводом. Такође, наша земља је у процесу приступања Европској патентној конвенцији. На 114. заседању Управног одбора Европске патентне организације, Република Србија је добила позив да приступи Европској патентној конвенцији. Тренутно се, након урађеног превода Европске патентне конвенције 2000, врши стручна редактура и израда Нацрта закона о ратификацији.

У складу са планом рада, планирано је упућивање Влади нацрта закона о патентима за први квартал 2010, нацрта закона о ратификацији Уговора о патентном праву за четврти квартал 2009. и Европске патентне конвенције за други квартал 2010, а након тога и уредбе о поступку за правну заштиту проналазака.

Жигови

Тренутно су на снази следећи прописи: Закон о жиговима (усвојен 11. децембра 2009) и Уредба о поступку за признање жига („Службени лист СЦГ“ бр. 28/05).

Законом о жиговима врши се даље усклађивање са следећим прописима ЕУ: Директивом 2008/95/ЕЗ, Европског парламента и Савета од 22. октобра 2008. ради усклађивања закона држава чланица у вези са жиговима; Уредбом Савета министара (ЕЗ) бр. 40/94 од 20. децембра 1993. о жигу Европске уније; Уредбом Савета министара (ЕЗ) бр. 3288/94 од 22. децембра 1994; Уредбом ЕЗ бр. 2868/95 од 13. децембра 1995; Уредбом Савета министара (ЕЗ) бр. 1653/2003 од 18. јуна 2003; Уредбом Савета министара (ЕЗ) бр. 422/2004 од 19. фебруара 2004. г; Уредбом Европске комисије (ЕЗ) бр. 782/2004 од 26. априла 2004; Директивом 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Европског савета од 29. априла 2004. о спровођењу права интелектуалне својине; Одлуком Европског савета

94/800/EЗ од 22. децембра 1994. у вези са закључивањем у име Европске заједнице, у питањима из његове надлежности, споразума произашлих из Уругвајске рунде мулилатералних преговора (1986-1994)¹¹. Предложеним законом извршавају се и обавезе које је Република Србија преузела у области интелектуалне својине на основу Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице и Републике Србије.

Скупштина Републике Србије усвојила је 29.5.2009. Закон о потврђивању Споразума о установљењу Међународне класификације фигуративних елемената жигова сачињеног у Бечу 12. јуна 1973. године („Службени гласник РС-М“, бр. 42/2009).

Израда нацрта закона о потврђивању Женевског акта Ничанског аранжмана о међународној класификацији производа и услуга ради регистравања жигова, као и нацрта закона о потврђивању Сингапурског аранжмана уговора о жиговном праву и упућивање на Владу, планирани су за четврти квартал 2009. године.

Дизајн

Тренутно су на снази следећи прописи из ове области: Закон о правној заштити индустријског дизајна (усвојен 11. децембра 2009.) и Уредба о поступку за признање права на дизајн („Службени лист СЦГ“ бр. 28/05).

Законом о правној заштити индустријског дизајна врши се даље усклађивање са следећим прописима ЕУ: Директивом Европског парламента и Савета министара 98/71/ЕЗ од 13. октобра 1998. о правној заштити дизајна; Уредбом Савета министара 6/2002 од 12. децембра 2001. о комунитарном дизајну; Уредбом Европске комисије 2245/2002 од 21. октобра 2002. ради примене Уредбе Савета министара 6/2002 о комунитарном дизајну; Директивом 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Европског савета од 29. априла 2004. о спровођењу права интелектуалне својине; Одлуком Европског савета 94/800/ЕЗ од 22. децембра 1994. у вези са закључивањем у име Европске заједнице, у питањима из његове надлежности, споразума произашлих из Уругвајске рунде мулилатералних преговора (1986-1994).

Република Србија је ратификовала Женевски акт Хашког споразума о међународној регистрацији индустријског дизајна, усвајањем Закона о потврђивању у Скупштини Републике Србије 25.9.2009. („Службени гласник РС-М“, бр. 42/2009).

Будући да Женевски акт уводи низ нових решења која су усаглашена са одредбама ТРИПС споразума, као и да је 1. јануара 2008, потврђивањем овог документа, и Европска унија приступила Женевском акту, домаћим физичким и правним лицима омогућено је да међународно заштите свој дизајн у свим земљама ЕУ као тзв. „комунитарни дизајн“. Такође, усвајање новог закона о индустријском дизајну у Скупштини Републике Србије очекује се у четвртом кварталу 2009. године.

Ознаке географског порекла

Тренутно је на снази следећи пропис из ове области: Закон о ознакама географског порекла („Службени лист СЦГ“, бр. 20/06).

¹¹ TRIPS Agreement

ЗИС је израдио и упутио Влади на усвајање Нацрт закона о ознакама географског порекла. Влада је 9. октобра 2009. године усвојила Предлог закона о ознакама географског порекла. Овим предлогом закона врши се усклађивање са правним тековинама ЕУ, посебно са Уредбом Савета министара ЕУ бр. 510/2006 од 20. марта 2006. о заштити географских ознака и ознака порекла за пољопривредне и прехранбене производе и Уредбом Европске комисије бр. 1898/2006 од 14. децембра 2006. којом се установљавају детаљна правила за примену Уредбе Савета министара ЕУ бр. 510/2006 о заштити географских ознака и ознака порекла за пољопривредне и прехранбене производе.

Усвајање овог закона у Скупштини Републике Србије очекује се у четвртм кварталу 2009. г, а израда предлога уредбе о поступку за регистравање ознака географског порекла и признању статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла биће предвиђена планом рада за 2010. годину.

Топографије интегрисаних кола

Тренутно су на снази следећи прописи из ове области: Закон о заштити топографија интегрисаних кола (усвојен 11. децембра 2009) и Уредба о поступку заштите топографије интегрисаних кола („Службени лист СЦГ“ бр. 44/98 и 47/98).

Овим законом врши се даље усклађивање са Директивом Савета министара 87/54/ЕЕЗ од 16. децембра 1986. о правној заштити топографија интегрисаних кола.

Заштита права оплемењивача биљних сорти

Тренутно су на снази следећи прописи из ове области: Закон о заштити права оплемењивача биљних сорти („Службени гласник РС“ 41/09, од 2. јуна 2009), Правилник о садржини и начину вођења Регистра захтева за додељивање права оплемењивача биљних сорти, Регистра заштићених биљних сорти, Регистра пренесених права оплемењивача и Регистра уговора о лиценци („Службени гласник РС“ бр. 70/2009) и Правилник о обрасцу и садржини захтева за додељивање права оплемењивача биљних сорти и документацији која се прилаже уз овај захтев и начину достављања узорака репродукционог материјала сорте („Службени гласник РС“ бр. 82/2009).

Закон, који је ступио је на снагу 10. јуна 2009. године, усклађен је са Међународном конвенцијом о заштити нових биљних сорти (УПОВ Конвенција) из 1991. године, одредбама ТРИПС споразума које се односе на заштиту интелектуалне својине, као и са следећим прописима Европске уније: Уредбом савета 2100/94/ЕЗ од 27. јула 1994. о заштити права оплемењивача на нивоу Европске уније и амандманима; Уредбом савета 2470/96/ЕЗ од 17. децембра 1996. о продужењу дужине трајања заштите права оплемењивача на нивоу Европске уније за кромпир; Уредбом комисије 1768/95/ЕЗ од 24. јула 1995. о правилнику о изузецима од права оплемењивача који се односе на пољопривредне произвођаче из члана 14. тачка 3 Уредбе Савета 2100/94/ЕЗ о заштити права оплемењивача на нивоу Европске уније, као и њеним амандманом.

Правилник је усаглашен са Уредбом Савета 2100/94/ЕЗ од 27. јула 1994. о заштити права оплемењивача на нивоу Европске уније и Уредбом комисије

1002/2005/E3 о издавању обавезне лиценце и јавном приступу документима које води Канцеларија Европске уније за биљне сорте (ЦПВО).

Припремљен је Нацрт закона о ратификацији УПОВ Конвенције из 1991. године, који би у новембру 2009. требало да буде упућен Влади и у скупштинску процедуру за усвајање, чиме би Република Србија приступила овој конвенцији. Поред тога, предвиђена је и израда следећих подзаконских аката везаних за Закон о заштити права оплемењивача биљних сорти: Правилник о листи врста пољопривредног биља на које се односе изузеци од права оплемењивача и о елементима за утврђивање малих пољопривредних произвођача; Правилник о методама испитивања различитости, униформности и стабилности биљних сорти (ДУС) у сврху додељивања права оплемењивача биљних сорти; Правилник о ближим условима које мора да испуњава лице које врши испитивање сорти у погледу кадрова, опреме и уређаја; Правилник о биљним врстама које се сматрају међусобно блиским.

У наредном периоду, уколико се током спровођења овог закона установи да су се поједине његове одредбе показале као неодговарајуће у пракси, приступиће се евентуалним изменама и допунама Закона. Такође, приступањем Републике Србије ЕУ, ускладиће се поједине одредбе Закона, које су урађене у складу са домаћим законодавством, а које нису усаглашене са европским правним тековинама, и то: члан 5. став 2. Закона, који није усклађен са чланом 49. Уговора о оснивању Европске заједнице и чланом 4. Директиве 77/249/ЕЗ о олакшавању делотворног коришћења слободе пружања услуга од стране адвоката. Моментом приступања Србије у чланство ЕУ, поменута одредба Закона биће промењена да би била примењива на држављане ЕУ по сили комунитарног права; члан 27. Закона предвиђа такозвани национални систем исцрпљења права оплемењивача који не покрива ситуацију када је материјал заштићене сорте стављен први пут у промет од стране носиоца права или уз његову сагласност на територији изван Републике Србије. Овакво решење које не исцрпљује право оплемењивача код стављања у промет материјала заштићене сорте непосредно или уз његову сагласност на територији државе чланице Заједнице, односно Европског економског простора, даје овлашћење носиоцу права да спречи увоз таквог материјала у Републику Србију из Заједнице, постојаће само до приступања Републике Србије ЕУ. Од момента приступања Републике Србије ЕУ овај члан Закона ће бити измењен и важиће начело комунитарног исцрпљења права оплемењивача на заштићену биљну сорту, у смислу тумачења начела супериорности комунитарног права.

Институционални оквир

Влада Србије је донела решења о постављењу директора и помоћника ЗИС-а 2009. године, након окончања јавних конкурса.

Што се тиче попуњавања извршилачких радних места, током 2008. и 2009. године ЗИС је запослио 17 нових људи, али је још увек укупан број запослених у ЗИС-у мањи од предвиђеног на основу кадровског плана и систематизације радних места, јер су за 2 радна места јавни конкурси били неуспешни. ЗИС је током процедуре усвајања Буџета за 2009. годину тражио повећање броја запослених за још 10 радних места, с обзиром на обим послова које обавља и приходе које остварује, али то није одобрено, тако да је планирани број запослених остао на нивоу из 2007. Напомињемо да ЗИС, као орган некадашње савезне државе и државне заједнице, од 2004. године, када је

дошло да отпуштања запослених у државној управи, до 2008. није био у могућности да запошљава нове кадрове, а да су у међувремену неки од старијих запослених отишли или се спремају да оду у пензију.

Запослени у ЗИС-у, с обзиром на специфичност посла који обављају, имају континуирану обуку за рад, која се у највећој мери одвија у виду курсева у заводима других земаља и у оквиру међународних институција за заштиту права интелектуалне својине. Током 2009. године запослени из ЗИС-а су похађали 60 стручних обука. Такође, представници ЗИС-а учествују на редовним заседањима Комитета Светске организације за интелектуалну својину и састанцима Административног савета и Комитета за патентно право Европске патентне организације. Напомињемо да је младом инжењеру или правнику потребно у просеку две године стручних обука како би овладао процедурама и законима из ове области, тако да новозапослени морају неко време да раде са старијим колегама, те се одлазак колега у пензију мора унапред планирати.

На основу новог Закона о републичким административним таксама, и Закона о изменама и допунама („Службени гласник РС“ 5/09 и 54/09, који је ступио на снагу 22. јануара 2009, односно 17. јула 2009. године, таксе за регистрацију и одржавање права су знатно повећане.

ЗИС тренутно, уз помоћ Европског завода за патенте, имплементира два пројекта из ИПА фондова, које финансира ЕУ и то: Регионални програм о идустријској и интелектуалној својини за земље Западног Балкана, и национални пројекат Подршка оснивању образовно-информационог центра у Заводу за интелектуалну својину Републике Србије.

Регионални пројекат базиран је на стратешким документима који су битни за приступање ЕУ. Програм, чији је укупни буџет нешто мањи од 2 милиона евра, планиран је да се спроведе до децембра 2010, а спровођење програма отпочело је 16. новембра 2008. године. Укупан буџет пројекта је збирни и намењен је свим корисницима заједно, а расподела се врши према приоритетима који се одређују од стране саветника и Европског патентног завода, Европске комисије и чланова Управног одбора програма. У досадашњем току спровођења овог програма, након окончања иницијалне фазе крајем марта 2009. године, направљени су планови за првих шест месеци имплементације. О активностима у наредном периоду одлучиваће се крајем октобра 2009. године, за кад је предвиђен наредни састанак Управног одбора.

Национални ИПА пројекат, који ЗИС такође спроводи у сарадњи са Европским заводом за патенте (ЕПО), има за циљ оснивање и промовисање образовно-информационог центра, који ће се налазити у оквиру ЗИС-а. Задатак пројекта је помоћ ЗИС-у у мисији подизања опште свести и развоја професионалних способности у области пружања услуга из домена права интелектуалног власништва, док је општи циљ давање подршке Србији у испуњавању услова у оквиру Процеса стабилизације и придруживања у области интелектуалне својине. Пројекат у потпуности финансирају Европска комисија и Европски патентни завод. Пројекат је почео да се реализује у фебруару 2009. Планирано трајање пројекта је три године, а укупна вредност пројекта је 2,2 милиона евра. Тренутно се врши имплементација прве две фазе пројекта која се односи на успостављање Центра и обуку запослених за рад у Центру, док ће од 2010. до 2012. године. Центар отпочети са радом и даљим развојем својих активности. Успостављање ефикасног Центра позитивно ће утицати на рад административних тела, економских установа, научноистраживачких развојних центара, судова, као и опште јавности. Центар ће развити ефикасан систем

обуке о значају и употреби заштите интелектуалне својине за све националне интересне групе у области интелектуалне својине, односно судије, тужиоце, службенике полиције и царине, тржишне инспекторе, правне заступнике и адвокате, представнике малих и средњих предузећа, научне раднике, студенте, представнике удружења предузећа, представнике медија и владине званичнике. Такође, Центар ће општој јавности омогућити стално образовање о друштвеном значају интелектуалне својине и о начинима развоја иновационих активности.

Са циљем правног уређења статуса ЗИС-а, којим би се омогућило ЗИС-у да у потпуности одговори захтевима и испуни поверене обавезе квалитетно и ефикасно, планом рада Владе било је предвиђено да ЗИС упути Влади нацрт закона о агенцији за интелектуалну својину, којим би ЗИС постао самофинансирајућа агенција са проширеним јавним овлашћењима одговорна директно Влади, али је због економске кризе, како светске тако и домаће, и чињеницу да приходи ЗИС-а потичу од административних такси у поступку пријаве и одржавања важности признатих права индустријске својине и од накнада за поједине услуге које се пружају корисницима, као и по основу међународне заштите патената, жигова, индустријског дизајна и имена порекла, ЗИС одложио ову обавезу за 2010. годину.

Такође, за четврти квартал 2010. г. планирано је упућивање Националне стратегије интелектуалне својине Влади на усвајање.

У погледу институционалних капацитета из области заштите права оплемењивача биљних сорти, на основу члана 8. Закона о министарствима („Службени Гласник РС“ 65/08 и 36/09), МПШВ обавља стручне послове у области заштите биљних сорти, односно заштите права оплемењивача биљних сорти. У погледу кадровских капацитета у оквиру МПШВ – Управе за заштиту биља, постоји неслагање између стварних потреба и постојећег стања броја запослених који раде на овим пословима. Према систематизацији радних места, у оквиру Управе за заштиту биља, у октобру 2008. године формиран је нови Одсек за заштиту биљних сорти, биљне генетичке ресурсе и биолошку сигурност, у чијој надлежности су, осим послова везаних за заштиту биљних сорти, и послови у вези са очувањем и одрживим коришћењем биљних генетичких ресурса и биолошке сигурности (генетички модификовани организми), односно послови који су веома разнородни. Послове заштите права оплемењивача у Одсеку тренутно обавља двоје запослених, од којих је један запослени, само делом свог радног времена везан за послове заштите права оплемењивача. Предлогом нове систематизације из септембра 2009. предвиђено је да двоје запослених обављају ове послове, што је такође недовољно. Такође, одредбама Закона о заштити права оплемењивача биљних сорти, поред Одсека у оквиру Министарства, планирано је формирање посебне радне групе - Стручног савета за заштиту права оплемењивача, чији је задатак давање стручног мишљења и предлога у области заштите права оплемењивача. За потребе обављања послова на заштити права оплемењивача биљних сорти неопходно је повећати број запослених у Одсеку, посебно узимајући у обзир примене специфичних законских одредби из области заштите права оплемењивача у пракси. Такође, планира се наставак обука и усавршавања кадрова из Управе за заштиту биља, али и обука кадрова који би вршили испитивање сорти у пољским огледима и лабораторијским испитивањима, са циљем утврђивања услова за додељивање права оплемењивача (ДУС тестови). Један од циљева је да се наша земља специјализује за вршење ових испитивања за неколико биљних врста, чиме би се укључила у ред земаља ЕУ које обављају ову

делатност и за друге државе чланице. Огледне станице би требало опремити неопходним средствима за извођење техничког испитивања сорти.

3.7.3. Спровођење права интелектуалне својине

Као што је истакуто у претходном НПИ документу, законодавни оквир за спровођење права интелектуалне својине чине: Кривични законик, Царински закон, Закон о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, Закон о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 116/2008), Закон о патентима, Закон о жиговима, Закон о правној заштити дизајна, Закон о ознакама географског порекла, Закон о заштити топографија интегрисаних кола и Закон о ауторском и сродним правима. Такође, у претходном НПИ документу истакнуто је да се заштита интелектуалне својине остварује у грађанском, управном, прекршајном и кривичном поступку који су регулисани следећим законима: Законом о општем управном поступку, Законом о парничном поступку, Закоником о кривичном поступку, Законом о прекршајима.

Кривичним закоником обезбеђена је кривичноправна заштита интелектуалне својине. Наиме, у глави двадесет Кривичног законика прописана су следећа кривична дела против интелектуалне својине: повреда моралних права аутора и интерпретатора (чл. 198), неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права (чл. 199), неовлашћено уклањање или мењање електронске информације о ауторском и сродним правима (чл. 200), повреда проналазачког права (чл. 201), неовлашћено коришћење туђег дизајна (чл. 202) и на основу анализе Министарства правде, Кривични законик (глава двадесет) и Законик о кривичном поступку су делимично усклађени са Директивом 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. о спровођењу права интелектуалне својине. Одредбе Кривичног законика усклађене су са одредбама из члана 61. ТРИПС споразума. Ово се пре свега односи на обавезу одузимања средстава за извршење кривичног дела, који се према одредби члана 87. став 1. Кривичног законика могу одузети, ако су у својини учиниоца. Кривични законик прописује да мера безбедности одузимања предмета може да се одреди у погледу предмета који је био намењен или употребљен за извршење кривичног дела или је настао извршењем кривичног дела, кад постоји опасност да ће се одређени предмет поново употребити за извршење кривичног дела. ТРИПС споразум подразумева императивну норму, дакле обавезно одузимање, заплenu и уништавање робе која повређује право и свих материјала и прибора (дакле средстава за извршење) који су се преовлађујуће користили при извршењу кривичног дела, без обзира у чијој су својини. Иако наведени члан Кривичног законика не представља императивну норму, полицијски службеници, са циљем обезбеђења доказа у кривичном поступку, користе законску могућност чл. 87 Кривичног законика, тако да се предмети кривичног дела и средства која су употребљена за извршење дела или настали извршењем кривичног дела одузимају и као доказ, уз поднету кривичну пријаву против извршиоца, достављају надлежном тужилаштву, које даље ставља захтев истражном судији за покретање истраге.

У погледу борбе против високотехнолошког криминала, глава двадесет седам Кривичног законика, у члановима 298-304а, дефинише кривична дела

против безбедности рачунарских података: оштећење рачунарских података и програма, рачунарска саботажа, прављење и уношење рачунарских вируса, рачунарска превара, неовлашћени приступ заштићеном рачунару, рачунарској мрежи и електронској обради података, спречавање и ограничавање приступа јавној рачунарској мрежи, неовлашћено коришћење рачунара или рачунарске мреже, прављење, набављање и давање другом средстава за извршење кривичних дела против безбедности рачунарских података.

Законом о организацији и надлежности државних органа у борби против високотехнолошког криминала („Службени гласник“, бр.61/05) и изменама и допунама овог закона од 11. децембра 2009, уређује се образовање, организација, надлежност и овлашћења посебних организационих јединица државних органа ради откривања, кривичног гоњења и суђења за кривична дела: „кривична дела против безбедности рачунарских података одређена Кривичним закоником; и кривична дела против интелектуалне својине, имовине и правног саобраћаја код којих се као објекат или средство извршења кривичних дела јављају рачунари, рачунарске мреже, рачунарски подаци, као и њихови производи у материјалном или електронском облику, ако број примерака ауторских дела прелази 500 или настала материјална штета прелази износ од 850.000 динара.“ Кривични законик (глава двадесет седам) и Закон о организацији и надлежности државних органа у борби против високотехнолошког криминала су делимично усклађени са следећим прописом Европске уније: Резолуција представника влада држава чланица од 24. јула 1984. о мерама борбе против аудио-визуелне пиратерије (CELEX број 41984X0803).

Законом о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа у борби против високотехнолошког криминала од 11. децембра 2009. предвиђена је примена закона у случајевима откривања, кривичног гоњења и суђења за: „кривична дела против безбедности рачунарских података одређена Кривичним закоником; кривична дела против интелектуалне својине, имовине, привреде и правног саобраћаја, код којих се као објекат или средство извршења кривичних дела јављају рачунари, рачунарски системи, рачунарске мреже и рачунарски подаци, као и њихови производи у материјалном или електронском облику, ако број примерака ауторских дела прелази 2000 или настала материјална штета прелази износ од 1.000.000 динара; и кривична дела против слобода и права човека и грађанина, полне слободе, јавног реда и мира и уставног уређења и безбедности Републике Србије, која се због начина извршења или употребљених средстава могу сматрати кривичним делима високотехнолошког криминала, у складу са чланом 2. став 1. овог закона.“

У Министарству унутрашњих послова, у складу са Законом о организацији и надлежностима државних органа за борбу против високотехнолошког криминала, 2008. године почело је са радом Посебно одељење за борбу против високотехнолошког криминала, које у свом саставу има Одсек за заштиту права интелектуалне својине, а које је организационо позиционирано у Служби за борбу против организованог криминала Управе криминалистичке полиције. Овим законом предвиђено је формирање посебне Службе за борбу против високотехнолошког криминала, што значи да постојећи институционални оквир није адекватан.

Такође, Република Србија је ратификовала Конвенцију о високотехнолошком криминалу, која је усвојена на Комитету министара Савета Европе 8. новембра 2001 („Службени гласник РС“ бр. 19/09 од 18.03.2009).

Осим Посебног одељења за борбу против високотехнолошког криминала, у оквиру Министарства унутрашњих послова, на пословима заштите права интелектуалне својине ради и Одељење за сузбијање привредног криминала, које у свом саставу има Одсек за сузбијање превара и злоупотреба у области интелектуалне својине.

У наредном периоду, потребно је даље јачање капацитета за компјутерску и сајбер форензику, и то кроз опремање МУП-а одговарајућим хардверским и софтверским форензичким алатима и кроз обучавање вештака за компјутерску и сајбер форензику, а такође и обуку припадника специјализоване службе за борбу против високотехнолошког криминала. То се нарочито односи на формирање једне јединствене базе која би омогућила лако разликовање оригиналних производа од кривотворене робе, а приступ таквој бази био би омогућен путем логовања уз додељену шифру. Такође, ову базу би стално иновирали носиоци ауторских и других сродних права.

За унапређење рада МУП-а у области заштите права интелектуалне својине потребно је да се у Закон о одузимању имовине стечене извршењем кривичних дела унесе одредба да се имовина стечена криминалним радњама у области интелектуалне својине може одузети и тиме барем делимично надокнадити штету носиоцу ауторског или другог сродног права. Такође, у Кривичном законнику потребно је извршити још неколико мањих измена, и то: кривично дело „неовлашћена употреба туђе фирме“ из члана 233 треба преместити у Главу кривичних дела против интелектуалне својине; такође, у Главу кривичних дела против интелектуалне својине треба пребацити и кривично дело из члана 240 „одавање пословне тајне“, јер пословна тајна по одредбама ТРИПС споразума спада у област интелектуалне својине.

У Законнику о кривичном поступку потребно је додати нове посебне радње доказивања (специјалне мере истражне технике) и проширити могућност примене постојећих мера и за кривична дела против интелектуалне својине, чиме би се одредбе овог законика ускладиле са Европском конвенцијом о сајбер криминалу, а у вези са повредама ауторских и сродних права на интернету.

У посебним законима којима се уређује заштита права интелектуалне својине садржане су одредбе о грађанскоправној заштити у случају повреде права интелектуалне својине, као и казнене одредбе. Одредбама о грађанскоправној заштити прописана је садржина тужбеног захтева у случају повреде права интелектуалне својине, као и одговорност за штету. Поред тога, овим одредбама регулише се поступање суда по тужби због повреде права интелектуалне својине, (одредбе о прекиду поступка по тужби, одређивање привремене мере, обезбеђење доказа). Казненим одредбама прописана је одговорност за привредни преступ и одговорност за прекршај.

Законом о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, који је хармонизован са Директивом 2004/48/ЕЗ, Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. о спровођењу права интелектуалне својине, Одлуком Савета 94/800/ЕЗ од 22. децембра 2004, Директивом 2001/29/ЕЗ Европског парламента и Савета од 22. маја 2001. у вези са хармонизацијом одређених аспеката ауторског и сродних права у информационом друштву и Прелазним споразумом између ЕЗ и Републике Србије, дата су посебна овлашћења инспекцијским органима ради вршења

инспекцијског надзора над производњом и прометом робе и пружањем услуга којима се повређују права интелектуалне својине. Према овом закону, Пореска управа има овлашћења у погледу заштите права интелектуалне својине на рачунарским програмима (софтверу) и базама података, док Сектор тржишне инспекције Министарства трговине и услуга врши инспекцијски надзор над производњом и прометом робе којом се повређују права индустријске својине, као и над производњом и прометом робе заштићене ауторским правом или сродним правима.

Пореска управа Министарства финансија је у периоду од јануара 2008. до септембра 2009. године, у оквиру својих редовних активности, извршила 1509 контрола у 2008. и 1928 контроле у периоду јануар-септембар 2009. године и утврђена је повреда права интелектуалне својине на рачунарским програмима код 145 обвезника (121 повреда у 2008. и 24 повреде у периоду јануар-септембар 2009) против којих је надлежним органима поднета пријава за привредни преступ за повреду права интелектуалне својине. Ове активности су део редовних планираних контрола пореске управе.

У складу са својим овлашћењима, Сектор тржишне инспекције је у периоду од јануара до септембра 2009. године усвојио 33 захтева страних и домаћих фирми за заштиту права интелектуалне својине и на основу тих захтева повукао са тржишта 14.115 комада кривотворених производа. Поред тога, по службеној дужности одузето је 14.908 носача звука и слика, који су били предмет недозвољене трговине. Наведени производи, односно укупно заплењени производи због кривотворења у количини од 1.035.224 комада, чувају се под надзором тржишне инспекције у складиштима која су закупљена у оквиру буџетских средстава обезбеђених за реализацију редовних активности тржишне инспекције у 2009. години у Програму контроле и надзора тржишта.

Одељење за заштиту интелектуалне својине Управе царине, које се налази у оквиру Сектора за контролу царинских прописа, је у оквиру регионалног пројекта ЕУ, Такта, извршило побољшања интерне базе података у којој се евидентирају подаци о роби за коју је прекинут царински поступак и која је задржана на основу сумње да се том робом повређује неко од права интелектуалне својине, израдом савременије компјутерске апликације која омогућава брже претраживање и приступ информацијама и олакшава праћење поступака. Тренутно је у завршној фази израда посебног модула у оквиру ове апликације који ће аутоматизовати и поступке по захтеву носилаца права, односно унос података које носиоци права, преко својих овлашћених представника, достављају у писаној форми. Управа царина је у складу са својим овлашћењима, у периоду од јануара до краја септембра 2009. године од 102 поднета захтева носилаца права, усвојила 90 захтева и прекинула царински поступак на основу сумње да се ради о повреди права интелектуалне својине у 597 случајева. Такође, Управа царина је, са циљем подизања свести о значају интелектуалне својине и презентације потенцијалних опасности од кривотворених производа, организовала 11 семинара који су били намењени и оперативним царинским службеницима.

Након извршене процене организације и надлежности судова, у склопу реформе правосуђа, извршене су измене закона којима се дефинише судска надлежност и организација судова. Према новом Закону о уређењу судова, у новој мрежи судова у Републици Србији заштиту права интелектуалне својине у првом степену обезбеђују виши и привредни судови. Закон о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 116/2008) у члану 23. одређује да је у првом

степену у споровима о ауторском и сродним правима, заштити и употреби проналазака, модела, узорака, жигова и ознака географског порекла надлежан Виши суд, ако није надлежан други суд. У другом степену надлежан је Апелациони суд, док о ванредним правним средствима изјављеним на одлуке судова одлучује Врховни касациони суд. У члану 25. Закона о уређењу судова, предвиђено је да је Привредни суд надлежан у споровима о ауторском и сродним правима и заштити и употреби проналазака, модела, узорака, жигова и ознака географског порекла кад настану између домаћих и страних привредних друштава, предузећа, задруга и предузетника и њихових асоцијација (привредни субјекти), у споровима који настану између привредних субјеката и других правних лица у обављању делатности привредних субјеката, па и кад је у наведеним споровима једна од странака физичко лице ако је са странком у односу материјалног супарничарства. Другостепени суд је Привредни апелациони суд.

Према Судском пословнику („Службени гласник РС“ бр. 65/03, 115/05, 4/06-испр. и 50/06), председници судова на основу годишњег распореда могу да одреде специјализована већа за поступање у одређеним областима. Са циљем заштите права интелектуалне својине и усклађивања са Директивом 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. о спровођењу права интелектуалне својине планирано је да Врховни касациони суд, односно Високи савет судства изради смернице за специјализацију одређених већа унутар судова у овој области, које ће бити прослеђене председницима судова. За судије и тужиоце Правосудни центар за обуку и стручно усавршавање организовао је у другој половини 2008. и током 2009. године низ семинара и тренинга на тему заштите интелектуалне својине. У складу са Законом о Правосудној академији, предвиђена је трансформација Правосудног центра за обуку и стручно усавршавање у Правосудну академију. Након усвајања поменутог закона у децембру 2009. године, ову обуку спроводиће Правосудна академија. Истичемо да је у току израда новог курикулума за обуку судија и тужилаца у вези са заштитом права интелектуалне својине. Планирано је да убудуће у ову врсту обука буду укључене судије из грађанских и кривичних одељења судова опште надлежности, као и судије из привредних судова. Имајући у виду Закон о уређењу судова и Судски пословник, законодавство Републике Србије је у области заштите интелектуалне својине делимично усклађено са следећим прописом Европске уније: Протокол о решавању спора који се тиче повреде и правоснажности Комунитарног патента (*CELEX број 41989A0695(03)*).

Према постојећој правосудној мрежи, за поступање у предметима кривичних дела високотехнолошког криминала наведених у Кривичном законнику и Закону о организацији и надлежности државних органа у борби против високотехнолошког криминала, за територију Републике Србије надлежно је Окружно јавно тужилаштво у Београду, односно Посебно одељење за борбу против високотехнолошког криминала унутар овог тужилаштва. Суд надлежан за поступање у предметима наведених кривичних дела, за територију Републике Србије, је Окружни суд у Београду, односно Веће за борбу против високотехнолошког криминала. Почев од 1. јануара 2010. године, а у складу са новоусвојеним пакетом правосудних прописа, Окружно јавно тужилаштво у Београду трансформише се у Више јавно тужилаштво у Београду, док се Окружни суд у Београду трансформише у Виши суд у Београду.

3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ

Стање

Законодавни оквир

Први Закон о заштити конкуренције у Србији донет је 2005. и представљао је правни оквир који садржи решења у значајној мери усклађена са прописима европског права, нарочито у материјалноправном смислу. Поред тога, у институционалном погледу, овим прописом је основана Комисија за заштиту конкуренције, као самостално и независно тело, које за свој рад одговара Народној скупштини, и који чине петочлани Савет, на челу са председником Савета, и стручна служба Комисије.

Након ступања на снагу и почетка примене овог закона, пракса је показала да он има недостатке који се превасходно тичу недовољних процесних овлашћења Комисије, дефиниција радњи којима се нарушава конкуренција, одвијања поступка који се води пред Комисијом, санкционисања повреда конкуренције, као и у погледу адекватне судске контроле аката Комисије.

Нови Закон о заштити конкуренције донет је у јулу 2009. и садржи низ новина и унапређења у односу на досадашњи правни режим у овој области, а његова примена почиње 1.11.2009. Извршена су прецизирања и адекватна класификација облика повреде конкуренције и надзора који врши Комисија за заштиту конкуренције. Предвиђен је спектар мера које стоје на располагању Комисији ради остваривања одговарајућег ефекта у односу на утврђену повреду конкуренције, и то структурне мере, мере понашања, мера деконцентрације, специфичан облик опомене (одредбе о прекиду поступка). У процесноправном делу, учињене су значајне интервенције ради обезбеђења правне сигурности учесника у поступку, ефикасности поступка и нарочито могућности приступа доказима (нпр. одредбе о увиђају и обавезној сарадњи других државних органа). Поред тога, поступак нотификације, односно контроле концентрација, је свеобухватно уређен, док је подигнут праг контроле концентрација, ради смањења безразложног успоравања рада Комисије и отежавања инвестиционих активности.

Највећи значај новог правног режима заштите конкуренције јесте у овлашћењу Комисији да у поступку испитивања повреде конкуренције, у случају утврђивања такве повреде, самостално одређује управне мере заштите конкуренције, које по својим последицама имају одлике санкције. Поред несумњивог превентивног дејства које има један ефикасан и применљив систем санкционисања повреда конкуренције за све учеснике на тржишту, основна одлика ових мера је обезбеђење корективног дејства на тржишту, у погледу понашања његових учесника, како би се уклонили или минимизирали ефекти учињене повреде конкуренције. Извесност извршења изречене мере, у облику наплате новчаног износа те мере, лежи у предвиђеној примени прописа о принудној наплати пореза, преко Пореске управе.

Законске одредбе о судској контроли аката Комисије обезбеђују већи степен правне заштите учесника у поступку, предвиђајући прелазни режим надлежности највишег суда посебне надлежности у привредним стварима, до почетка рада новог Управног суда, како је предвиђено реформом правосудног система.

Прелазним и завршним одредбама је предвиђено да Комисија, у постојећем саставу, обавља све послове у складу са новим овлашћењима, до избора органа Комисије, према новом закону.

Усвојени су подзаконски акти којима се ближе уређују критеријуми за одређивање релевантног тржишта, поступак нотификације концентрације као и облик и садржај службене легитимације.

Институционални оквир

Комисија за заштиту конкуренције је основана и почела са радом на основу закона из 2005. Новим законом, предвиђене су значајне организационе измене у односу на постојећа решења. Наиме, предвиђена је реорганизација Комисије, на начин што се као органи Комисије предвиђају председник Комисије и Савет. Ова измена је условљена потребом за већом оперативношћу рада Комисије, подизањем нивоа стручности, као и одговорности за рад Комисије. Истовремено, предвиђен је потпуни правни и организациони континуитет, док су све предстојеће измене у функцији надградње важећег институционалног решења.

Председник Комисије, као нови орган Комисије, поседује веома значајна овлашћења, како у поступку, тако и у организационом смислу. Савет Комисије представља орган који решава у предметима испитивања повреде конкуренције и изриче мере заштите конкуренције (санкције). Саветом председава председник Комисије.

Поступак избора председника Комисије и састава Савета уређен је на начин којим се омогућава професионализација, деполитизација и подизање нивоа стручности органа Комисије. Супротно претходном законском решењу, којим се прописује круг овлашћених предлагача, укључујући Владу, ради обезбеђивања већег степена независности, предвиђено је да се избор врши на предлог надлежног скупштинског одбора, са две изборне листе које садрже већи број кандидата од броја који се бира, а на основу претходног јавног конкурса. На тај начин, стварају се услови да се у избору превасходно води рачуна о стручним и личним квалификацијама кандидата. Поред тога, законом прописани услови стављају тежиште на стручност кандидата, која има своје покриће у стручним радовима и пракси у релевантној области, као и на одлике објективне и непристрасне личности.

Прелазним и завршним одредбама Закона предвиђено је да Савет у постојећем саставу обавља послове у складу са овлашћењима Комисије, према новом правном режиму, до избора председника Комисије и новог састава Савета.

Приоритети

Законодавство

2010. година

Законом о заштити конкуренције предвиђено је доношење већег броја подзаконских аката. Како би се омогућила потпуна примена новог правног режима заштите конкуренције, предвиђа се доношење преосталих Владиних уредби из ове области, и то уредби којима се ближе уређују критеријуми и начин одређивања мера заштите конкуренције, структурних и мера понашања, блок-изузећа, и услови за ослобађање од обавезе плаћања новчаног износа мере

заштите конкуренције (*leniency program*). Сви наведени прописи се доносе на предлог Комисије за заштиту конкуренције, а поред Министарства трговине и услуга, очекује се стручна помоћ пројекта подршке Европске комисије у области заштите конкуренције (*ACPC*).

Поред закона и прописа из области заштите конкуренције, у предстојећем периоду је потребно учинити додатне напоре у вези са тзв. *softlaw* инструменатима, који могу бити од виталног значаја за правилну примену материјалних правила конкуренције.

2011. и 2012. година

Праћење спровођења прописа и дела израда секторских анализа усклађених са *acquis communautaire*.

Институционални оквир

Непосредно по почетку примене Закона, односно почев од 1.11.2009, очекује се иницирање поступка оглашавања и потом, селекције и избора кандидата за функције председника Комисије и чланова Савета. Имајући у виду прописани поступак избора, очекује се да ће нова организациона структура Комисије бити формирана почетком 2010, на који начин ће поред материјалноправних и процесних, бити дефинисани и институционални услови за потпуну примену Закона.

Посебан значај имају стручни капацитети Комисије за заштиту конкуренције. Обезбедиће се додатни интерни и екстерни капацитети, а нарочито за израду одговарајућих економских анализа.

Државна помоћ

Стање

Законодавни оквир

Закон о контроли државне помоћи донет је 08.07.2009, ступио на снагу 22.07.2009, са почетком примене од 01.01.2010.

Законом се, по први пут у Републици Србији, успоставља систем контроле државне помоћи. Циљ закона је заштита слободне конкуренције на тржишту, применом начела тржишне економије и подстицања привредног развоја, обезбеђењем транспарентности у додели државне помоћи, као и извршавањем преузетих обавеза по закљученим међународним уговорима, који садрже одредбе о државној помоћи. Одредбе Закона се не односе на пољопривредне производе и производе рибарства.

Закон прописује обавезу доношења подзаконских аката до дана почетка његове примене. У надлежности Владе су подзаконска акта којима се ближе уређују начин и поступак за пријављивање шема државне помоћи и индивидуалних државних помоћи, као и правила за доделу, односно оцену дозвољености пријављене, односно додељене државне помоћи. Наведена подзаконска акта садрже детаљна правила и критеријуме за доделу државне

помоћи, односно за пријављивање планиране државне помоћи Комисији за контролу државне помоћи. У надлежности Министарства финансија је подзаконски акт који ближе прописује методологију израде годишњег извештаја, рок за достављање података овом министарству и рок за подношење годишњег извештаја Влади (Комисија подноси Влади годишњи извештај). Сва подзаконска акта су усклађена са *acquis communautaire* у области државне помоћи.

Подзаконским актима је обезбеђена усклађеност са следећим секундарним прописима ЕУ у области државне помоћи:

- Уредба Комисије бр. 70/2001, од 12.12.2002, о примени чл. 87. и 88. Уговора ЕЗ на државну помоћ МСП, L 10, 13.01.2001;
- Оквир Заједнице за државну помоћ за истраживање, развој и иновације, ОЈ С 323, 30.12.2006;
- Смернице Заједнице о државној помоћи за санацију и реструктурисање фирми у тешкоћама, С 244, 1.10.2004;
- Смернице Заједнице за националну регионалну помоћ 2007-2013, С 54, 4.3.2006;
- Смернице Заједнице о државној помоћи за заштиту животне средине, С 37, 3.2.2001;
- Уредба Комисије бр. 800/2008, од 6.08.2008 – Блок изузећа, L 214, 9.8.2008, као и са другим релевантним секундарним прописима у области државне помоћи.

У припреми подзаконских аката, приликом усклађивања са правилима и критеријумима ЕУ за доделу државне помоћи, узето је у обзир да Република Србија у целини има статус области наведене у чл. 87(3) (а) Уговора ЕЗ, у периоду од 5 година од ступања на снагу ССП (чл. 73. ст. 7.), односно Прелазног трговинског споразума (чл. 38. ст. 7).

Институционални оквир

Спровођење Закона је у надлежности Министарства финансија, које обавља стручне, административне и техничке послове за Комисију.

Комисија од 5 чланова врши контролу пријављене, односно додељене државне помоћи, спровођењем поступка претходне, односно накнадне контроле. Задатак Комисије је да, у поступку претходне контроле, одлучује о дозвољености пријављених шема државне помоћи и индивидуалних државних помоћи, што практично значи оцену њихове усклађености са Законом и подзаконским актима. У поступку накнадне контроле, Комисија одлучује о дозвољености додељене државне помоћи, односно, да ли је државна помоћ, пре него што је додељена, пријављена и одобрена од стране Комисије и да ли се пријављена и одобрена државна помоћ користи у складу са решењем Комисије. У случају да Комисија у овом поступку донесе решење о неусклађености, тим решењем истовремено налаже даваоцу државне помоћи да предузме све мере са циљем повраћаја незаконито додељене или коришћене државне помоћи, увећане за законску затезну камату. О доношењу оваквог решења Комисија обавештава надлежне државне институције, органе и службе, о чему доставља информацију Влади.

Министарство финансија ће унапредити капацитете Одељења за контролу државне помоћи у складу са Закључком Владе о прихватању Информације о потреби испуњавања услова утврђених Финансијским

споразумом између Владе РС и Комисије Европске уније (05 број 48-6356/2009, од 5.10.2009).

Приоритети

Законодавство

2010. година

У складу са прелазним и завршним одредбама Закона, Влада ће, у року који не може бити дужи од годину дана од дана почетка примене овог закона, донети програм усклађивања са овим законом шема државне помоћи и индивидуалних државних помоћи, које су у примени пре, а на снази су и после датума почетка примене овог закона. С тим циљем Министарство финансија ће до 30. јула 2010. сачинити попис постојећих шема државне помоћи и индивидуалних државних помоћи које су одобрене пре оснивања Комисије, али чија је реализација у току и после датума почетка примене Закона. На основу овог пописа и на основу података и информација прибављених од давалаца државне помоћи, Министарство финансија ће до 30. октобра 2010. сачинити предлог програма усклађивања ради упућивања Влади на доношење. Програм усклађивања ће обезбедити усклађеност постојећих државних помоћи са Законом и подзаконским актима у року не дужем од 4 године од дана ступања на снагу ССП (чл. 73. тач. 6.), односно Прелазног трговинског споразума (чл. 38. тач. 6.).

До почетка примене Закона, а нарочито у првом кварталу 2010. године, односно до почетка реализације ИПА пројекта 2008, неопходно је спровести обуку запослених у Министарству финансија на пословима контроле државне помоћи, као и чланова Комисије, а са циљем елиминисања могућих проблема у имплементацији Закона. За реализацију ове обуке (техничка помоћ) упутиће се захтев ТАИЕХ-у.

2011. и 2012. година

Редовно ће се пратити регулатива ЕУ у области државне помоћи и, у случају било каквих недостатака, иницираће се измене и допуне Закона и подзаконских аката, као и доношење нових подзаконских аката уколико се јави таква потреба.

Редовно ће се пратити извршење Програма усклађивања постојећих шема и индивидуалних државних помоћи са Законом и иницираће се усклађивање оних које у наведеном периоду не буду усклађене.

Институције

2010. година

До краја јануара ће се обезбедити пун капацитет Одељења (8 запослених), а у складу са Закључком Владе 05 број 48-6356/2009, од 5.10.2009.

ЕК је одобрила ИПА Пројекат 2008: Контрола државне помоћи. Очекује се да Уговор 1 који се односи на техничку (консултантску) помоћ може бити

потписан до краја првог квартала 2010. године, када би почела и реализација. Укупна вредност пројекта је 1,5 милиона евра, од чега се 1 милион односи на техничку помоћ, а 0,5 милиона евра на опрему и ИТ услове. Трајање пројекта је 18 месеци са могућношћу његовог продужења, али само у оквиру већ предвиђених и одобрених средстава. У оквиру овог пројекта, предвиђена је директна консултантска подршка Одељењу и Комисији. Такође се планира одржавање семинара и радионица у земљи са циљем обуке давалаца и корисника државне помоћи за примену Закона, али и чланова Комисије за обављање послова из надлежности утврђених Законом. Планирана су и студијска путовања у земље чланице ЕУ.

2011. и 2012. година

На основу искустава других држава, чланица ЕУ, али и земаља које су у статусу кандидата за чланство, обављање обимних и сложених послова успостављања система контроле државне помоћи у складу са *acquis communautaire* захтева организовање ових послова на вишем организационом нивоу, односно у оквиру посебног сектора. У том смислу ће се иницирати измена у акту Министарства финансија о унутрашњој организацији и систематизацији, са применом од 1. јануара 2011. Наведени капацитети ће бити исти и у 2012.

Табела 1.

Институција	Планирани (укупни) број запослених (по годинама)						
	2010.	2011.	2012.	2009.	2010.	2011.	2012.
Министарство финансија	8	16	16	3	8	16	16

3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ

3.9.1. Банкарство

Стање

Са 30. јуном 2009. године у Републици Србији пословале су 34 банке са 31.715 запослених и 2.696 организационих јединица. Власничка структура банака је следећа: 20 банака су у већинском власништву страних лица, 6 банака у већинском власништву домаћих лица и 8 банака у већинском власништву Републике Србије. У билансној суми банкарског сектора на дан 30.06.2009. године, на банке у већинском власништву страних лица односи се 74,3%, на банке у већинском власништву Републике Србије 16,8%, а на банке са претежно приватним власништвом домаћих лица 8,9%. Пет, односно десет банака са највећом билансном сумом, учествују са 46,3%, односно 69,3% у укупној билансној суми банкарског сектора.

Законодавни оквир

Регулаторни оквир за пословање банака успостављен је **Законом о банкама** („Службени гласник РС”, бр. 107/2005) и на њему заснованим подзаконским актима.

Други релевантни закони који су донети или измењени у претходном периоду:

1. Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр.20/2009 и 72/2009);
2. Закон о изменама и допунама Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС”, бр. 116/2008);
3. Закон о изменама и допунама Закона о Агенцији за осигурање депозита („Службени гласник РС”, бр. 116/2008);
4. Закон о изменама и допунама Закона о осигурању депозита („Службени гласник РС”, бр. 116/2008).

Прописи донети на основу Закона о банкама

Дана 01. јула 2008. године ступиле су на снагу одлуке донете на основу Закона о банкама, и то:

- Одлука о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке („Службени гласник РС”, бр. 129/2007 и 63/2008);
- Одлука о управљању ризицима банке („Службени гласник РС”, бр. 129/2007, 63/2008 и 112/2008);
- Одлука о управљању ризиком ликвидности банке („Службени гласник РС”, бр. 129/2007);
- Одлука о адекватности капитала банке („Службени гласник РС”, бр. 129/2007 и 63/2008).

Такође, у току 2008. године измењена је Одлука о спровођењу одредаба Закона о банкама које се односе на контролу банкарске групе на консолидованој

основи („Службени гласник РС”, бр. 86/2007 и 63/2008 и 112/2008) и Одлука о спољној ревизији банака („Службени гласник РС”, бр. 41/2007 и 59/2008).

У току 2009. године ступиле су на снагу и одлуке донете са циљем очувања стабилности банкарског и финансијског система у Републици Србији.

На основу Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, донета је Одлука о смерницама за процену ризика од прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 46/2009) и Одлука о минималној садржини процедуре „Упознај свог клијента“ („Службени гласник РС”, бр. 46/2009) које се, поред банака, односе и на даваоце финансијског лизинга, друштва за осигурање и друштва за управљање добровољним пензијским фондовима.

Институционални оквир

Народна банка Србије је институција која је надлежна за спровођење Закона о банкама и доношење подзаконских аката по основу тог закона. Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004 и 85/2005-други закон) уређени су положај, организација, овлашћења и функције Народне банке Србије као и однос Народне банке Србије према другим органима Републике Србије, међународним организацијама и другим институцијама. Самосталност Народне банке Србије предвиђена је Уставом Републике Србије, а Законом о Народној банци Србије прописано је да је Народна банка Србије самостална и независна у обављању својих функција.

Основни циљ Народне банке Србије је постизање и одржавање стабилности цена. Поред овог основног циља, Народна банка Србије за циљ има и очување финансијске стабилности. Народна банка Србије, између осталог, даје дозволе за рад банака, осигуравајућих друштава, пензионих фондова и лизинг компанија и врши надзор њиховог пословања.

Народна банка Србије, у складу са чланом 8. Закона о банкама и чланом 65. Закона о Народној банци Србије, сарађује са страним и домаћим регулаторним телима ради вршења и унапређења своје контролне функције.

У поступку надзора Народна банка Србије сарађује, осим са органима у Републици Србији, и са органима других држава које обављају супервизију, а начин међусобне сарадње утврђује се споразумом између Народне банке Србије и конкретног надзорног органа. Народна банка Србије потписала је током 2008. и 2009. године меморандуме о сарадњи (*Memorandum of Understanding*) са следећим надзорним органима:

- Комисија за банкарство, финансије и осигурање – CBFA (Белгија) - 19.06.2008. године;
- Централна банка Русије – 19.06.2008. године;
- Народна банка Републике Македоније – 28.05.2008. године.

У току су преговори за потписивање меморандума о сарадњи са *Commission Bancaire* (Француска), *Federal Ministry of Finance and Financial Market Authority* (Аустрија) и *BaFin* (Немачка).

НБС учествује у раду тзв. Колеца супервизора (*College of Supervisors*), организованог од стране регулаторног тела задуженог за супервизију банкарске групе на консолидованој основи. Разлог за образовање ових тела је координација и побољшање ефективне супервизије, између различитих регулаторних тела задужених за супервизију, на нивоу целе међународне

банкарске групе. Главна тема је сагледавање профила ризичности банкарске групе на консолидованом нивоу, на бази размене информација између *home* и *host* супервизора. Поред наведених тема, ова тела покривају и специфичне теме: ИСААР имплементација, резултати симултане *on-site* контроле одређене чланице банкарске групе, размена информација у погледу ефеката светске финансијске кризе и др. С тим у вези, НБС тренутно учествује и у поступку закључивања више мултилатералних споразума о сарадњи и координацији, са циљем консолидоване супервизије банкарских група и то са:

- надлежним регулаторним телом Мађарске – *Hungarian Financial Supervisory Authority* (HFSA);
- надлежним регулаторним телом Аустрије – *Austrian Financial Market Authority* (FMA);
- централном банком Италије – *Banca d'Italia*;
- централном банком Грчке – *Bank of Greece*;
- надлежним регулаторним телом Белгије – *Banking, Finance and Insurance Commission* (CBFA) – *Belgium*;
- централном банком Словеније – *Bank of Slovenia*.

Имајући у виду да је обавеза успостављања ових колеца прописана изменама и допунама Директиве 48/2006 које би требало да ступе на снагу следеће године, очекује се закључење већег броја оваквих споразума.

У току 2008. и 2009. године Народна банка Србије је учествовала на следећим колецима супервизора: Raiffeisen Group, Erste Group, Volksbank Group, UniCredit Group, Intesa Group, OTP Group, NLB Group, NBG Group, KBC Group.

Законодавне активности планиране за 2010. годину

Краткорочни приоритети се и даље базирају на јачању регулаторног оквира супервизије банкарског пословања, а са циљем адекватног управљања ризицима у финансијском сектору. Остварење овог циља захтева континуирано праћење рада банака, као и развој прекограничне сарадње по основу супервизије, путем потписивања меморандума о сарадњи са надлежним органима других држава. Такође, један од приоритета Народне банке Србије у 2010. години остаје јачање институционалних капацитета и кадровске способлости.

Законодавне активности планиране за 2011. годину

Израђен је Нацрт закона о банкама (у даљем тексту: Нацрт закона), чије је ступање на снагу предвиђено почетком 2011. године. Нацрт закона ће, пре свега:

- унапредити решења из постојећег закона која су се показала као тешко примењива у пракси (према листи која је раније сачињена);
- увести решења из закона у окружењу који су у већој мери усаглашени са прописима ЕУ (Хрватска, Словенија, Македонија);
- либерализовати и банкама омогућити пружање нових финансијских услуга (финансијски лизинг, факторинг, форфетинг);
- извршити усклађивање са: DIRECTIVE 2006/48/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions и DIRECTIVE

2006/49/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 June 2006 on the capital adequacy of investment firms and credit institutions и свим њиховим релевантним изменама и допунама.

Такође, у складу са Нацртом закона и Стратегијом увођења Базел II стандарда, Народна банка Србије планира измену постојеће подзаконске регулативе. У складу са Оперативним планом увођења Базел II стандарда, предвиђено је да нацрти одлука (усклађени са директивама 2006/48/EC и 2006/49/EC) ступе на снагу почетком 2011. године.

Законодавне активности планиране за 2012. годину

У 2012. години планира се даља израда подзаконске регулативе у складу са Законом, а са циљем даљег усклађивања са прописима Европске уније.

Такође, до краја 2012. године предвиђена је приватизација осталих банака које су у већинском власништву Републике Србије, с тим што ће једна банка остати у већинском власништву државе. Такође, у наредне две године наставиће се продаја мањинских пакета акција које Република Србија поседује у банкама.

Финансијски лизинг

Стање

Закључно са 30. јуном 2009. године, у Републици Србији је пословало 17 давалаца финансијског лизинга - привредних друштава којима је Народна банка Србије издала дозволу за обављање послова финансијског лизинга.

Од укупног броја давалаца финансијског лизинга - 11 давалаца финансијског лизинга је у већинском власништву страних лица (од тога 10 као *green field* инвестиције), 5 је у већинском власништву домаћих лица (од чега 4 у власништву домаћих банака са страним капиталом), док је 1 давалац лизинга у власништву домаће банке са страним капиталом и страног правног лица, са по 50% учешћа у капиталу. Оснивачи 14 давалаца лизинга су банке, чланице банкарских група или друге финансијске институције.

Законодавни оквир

Регулаторни оквир за пословање давалаца финансијског лизинга и надлежност Народне банке Србије да доноси подзаконске акте из области пословања давалаца финансијског лизинга, као и да врши надзор над пословањем ових финансијских институција, је Закон о финансијском лизингу („Службени гласник РС“, бр. 55/2003 и бр. 61/2005).

Подзаконска регулатива

Подзаконском регулативом, коју је донела Народна банка Србије на основу овлашћења из Закона, детаљније је уређена област издавања дозвола и давање сагласности Народне банке Србије, обавеза давалаца лизинга да држе средства резерве, надзорна функција Народне банке Србије, обавезе финансијског извештавања давалаца лизинга, обавезне садржине уговора о

финансијском лизингу и начину исказивања лизинг накнаде и других трошкова из уговора о финансијском лизингу. У току 2008. и 2009. године допуњене, односно измењене су:

1) Одлука о минималним условима за закључење уговора о финансијском лизингу и о начину исказивања лизинг накнаде и других трошкова који настају закључењем тог уговора („Службени гласник РС“, бр 4/2006, 64/2006 и 15/2009).

2) Одлука о обавези давалаца лизинга да држе средства резерве („Службени гласник РС“, бр 109/2005, 30/2006, 99/2008 и 15/2009).

Закон о финансијском лизингу и одговарајућа подзаконска регулатива нису усклађени са Директивом 2006/48/ЕЦ, која је једна од кључних правних аката ЕУ који регулишу пословање и супервизију над кредитним институцијама као и над „финансијским институцијама“ у које, према Анексу I Директиве, спадају и компаније које се баве финансијским лизингом.

Институционални оквир

Народна банка Србије је институција која је надлежна за надзор над пословањем давалаца финансијског лизинга и доношење подзаконских аката на основу овлашћења која су јој дата тим законом.

Агенција за привредне регистре води Регистар финансијског лизинга у који се уписују подаци из закључених уговора о финансијском лизингу и обавља друге неопходне послове у вези са вођењем Регистра.

Законодавне активности планиране за 2010. годину

1. У сарадњи са Министарством финансија, донеће се нови закон који ће дефинисати посао финансијског лизинга на суштински начин, усагласити га са правом ЕУ, у мери у којој оно уређује ову материју. При томе ће се посебно инсистирати да се:

- Критеријуми за дефинисање и регулисање лизинга усагласе са критеријумима у Међународном рачуноводственом стандарду 17, те да се финансијски лизинг дефинише као услуга финансијског посредовања, а даваоци финансијског лизинга као финансијски посредници (усаглашавање са Директивом ЕУ 2006/48/ЕЦ у којој су правна лица која се баве финансијским лизингом одређена као финансијске институције, као и са домаћом легислативом - Закон о класификацији делатности и о Регистру јединица разврставања). Одређење финансијског лизинга као услуге финансијског посредовања је битно и са становишта надлежности и надзорне улоге Народне банке Србије;
- Обезбеди адекватан правни оквир за идентификацију и управљање ризицима у пословању давалаца финансијског лизинга, као и квалитетна пруденцијална супервизија пословања давалаца финансијског лизинга, с обзиром на то да важећи закон не садржи неопходне одредбе,
- Пропише могућност да банке, у складу са наведеном директивом, пружају услуге финансијског лизинга;
- Пропишу, у складу са наведеном Директивом, услови за Cross Border пружање услуга финансијског лизинга.

Законодавне активности планиране за 2011. годину

Доношење подзаконске регулативе, на основу овлашћења из новог закона којим ће бити регулисан финансијски лизинг.

Законодавне активности планиране за 2012. годину

Окончање процеса доношења подзаконске регулативе.

3.9.2. Осигурање

Стање

На тржишту осигурања РС, на крају другог квартала 2009. године, послују 24 друштва за осигурање, од којих су, посматрано према истом периоду претходне године, три новооснована, и то два за обављање послова животних осигурања, а једно за обављање послова реосигурања. Искључиво пословима осигурања бави се 20 друштава, три друштва само пословима реосигурања, док се једно друштво бави пословима осигурања и реосигурања. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем баве се 6 друштава, искључиво неживотним осигурањем 9 друштава, а 6 друштава и животним и неживотним осигурањем. Посматрано према власничкој структури капитала, од 24 друштва за осигурање 17 је у већинском страном, а 7 у већинском домаћем власништву. Крајем јула 2009. године једно друштво за животно осигурање, у већинском страном власништву, добило је дозволу за рад. Осим друштава за осигурање, на тржишту послује и: 13 банака, 66 правних лица, 121 предузетник и 1 туристичка агенција, док је овлашћење за обављање послова заступања, односно посредовања у осигурању добило 8.336 физичких лица.¹²

Укупна премија у другом тромесечју 2009. године износила је 28,5 млрд. динара и по први пут бележи пад од 0,7% у односу на исти период претходне године, што је очекивана последица утицаја финансијске кризе, кроз изложеност сектора осигурања, између осталих, ризику пада потражње за производима необавезног осигурања.

Наставља се тренд повећавања билансне суме друштава за осигурање од 16,4%, као и техничких резерви од 24,3% у другом тромесечју 2009. године у односу на друго тромесечје 2008. године, као значајан показатељ резултата предузетих активности на стабилизацији и уређивању тржишта осигурања.

Друштва за осигурање у страном власништву повећавају и раније забележено преовлађујуће учешће у премији неживотних осигурања са 59,4% у другом тромесечју 2008. године на 60% у другом тромесечју 2009. године, укупној имовини са 57,1% на 61,4%, задржавајући при том учешће у броју запослених од око 70%, док се у, и даље преовлађујућој, структури премије животних осигурања уочава благи пад учешћа ових друштава са 92,6% у другом тромесечју 2008. године на 92,1% у другом тромесечју 2009. године, а услед бржег раста премије животних осигурања друштава у државно-друштвеној својини.

¹² Стање на дан 17. август 2009. године.

Законодавни оквир

Законодавни оквир делатности осигурања у Републици Србији чине Закон о осигурању („Службени гласник РС”, бр. 55/2004, 70/2004, 61/2005 и 101/2007), Закон о обавезном осигурању у саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 51/2009) и Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС”, бр. 61/2005 и 116/2008), као и подзаконска акта која су, на основу наведених закона, донели НБС и Влада РС. Такође, на субјекте у делатности осигурања примењују се и Закон о привредним друштвима („Службени лист РС”, бр. 125/2004), Закон о рачуноводству и ревизији („Службени гласник РС”, бр. 46/2006) и Закон о приватним предузетницима („Службени гласник СРС”, бр. 54/89 и 9/90 и „Службени гласник РС”, бр. 19/91, 46/91, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95 и 35/2002), а на уговоре о осигурању - Закон о облигационим односима („Службени лист СФРЈ”, бр. 29/78, 39/85, 57/89 и „Службени лист СРЈ”, бр. 31/93).

Законом о осигурању уређују се услови и начин обављања делатности осигурања и надзор над обављањем те делатности. Решења предвиђена овим законом су у већој мери усаглашена са регулативом Европске уније. Међутим, постоје одређена питања о којима усаглашеност није у целини остварена. Реч је пре свега о питањима која су везана за садашњи степен развоја осигурања и економске могућности друштава за осигурање. До краја 2009. године планирају се измене и допуне Закона о осигурању, којима ће се извршити додатна хармонизација са Директивама Европске уније из области директног (животног и неживотног) осигурања, реосигурања и додатног надзора групе друштава за осигурање.

По усвајању измена донео би се одговарајући подзаконски акт Народне банке Србије из области додатног надзора друштва за осигурање у групи друштава за осигурање, као и измене и допуне акта о спровођењу одредаба Закона о осигурању које се односе на издавање дозвола и сагласности НБС.

Народна Скупштина Републике Србије је на седници одржаној 8. јула 2009. године донела **Закон о обавезном осигурању у саобраћају**, чиме је извршена обавеза предвиђена краткорочним приоритетима за услуге осигурања у НПИ-ју за 2008. годину. Законом се уређују врсте обавезног осигурања у саобраћају, оснива се Гарантни фонд и поверавају се јавна овлашћења Удружењу осигуравача Србије.

Основна решења у Закону су у целини усаглашена са директивама ЕУ у овој области, с тим што је примена појединих решења одложена до приступања Републике Србије Европској унији, како због условљености тих решења чланством у ЕУ, тако и економских могућности грађана и друштава за осигурање. Решења која су сагласна регулативи Европске уније у целини ће се примењивати од придруживања Републике Србије Европској унији. До тада, примена појединих решења је одложена, а у прелазним одредбама Закона предвиђена су решења која ће се примењивати у транзиционом периоду.

Закон у посебним одељцима регулише поједина питања из области осигурања од аутоодговорности, чија је примена условљена чланством у Европској унији. Реч је о овлашћеном представнику за одлучивање о одштетном захтеву, Бироу за накнаду штете и обављању послова осигурања од аутоодговорности од стране лица из Европске уније, односно стране државе.

Закон доноси нова решења у погледу ближег регулисања осигурања власника ваздухоплова од одговорности за штету причињену трећим лицима и путницима, и то сагласно Правилнику ЕУ 785/2004.

Закон је усаглашен са прописима ЕУ садржаним у следећим актима ЕУ: Чланови 49, 50. и 51. став 2. Уговора о оснивању Европске заједнице, пет директива ЕУ из области осигурања од аутоодговорности, Regulation (EC) 785/2004 of the European Parliament and of the Council on insurance requirements for air carriers and aircraft operators и Council Directive 90/618/EEC amending, particularly as regards motor vehicle liability insurance, Directive 73/239/EEC and Directive 88/357/EEC which concern the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to direct insurance other than life assurance.

Законом је предвиђена и одговарајућа извршна регулатива, која треба да омогући потпунију примену законских решења, која треба да донесу Влада РС, Народна банка Србије и Удружење осигуравача Србије. Општи рок за доношење ове регулативе је шест месеци од дана ступања на снагу овог закона. Влада РС је 29. октобра 2009. године донела Уредбу о утврђивању најниже осигуране суме, односно суме осигурања на коју може бити уговорено обавезно осигурање у саобраћају.

Народна банка Србије је почетком 2009. године донела нови Правилник о садржају и форми образаца финансијских извештаја друштава за осигурање („Службени гласник РС”, бр. 3/2009) и изменила Правилник о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за друштва за осигурање („Службени гласник РС”, бр. 15/2007 и 3/2009). Правилници су усаглашавани са Council Directive 91/674/EEC of 19 December 1991 on the annual accounts and consolidated accounts of insurance undertakings.

Народна банка Србије је, у складу са Препорукама Међународне организације за контролу и спречавање прања новца (Financial Action Task Force – FATF) из 2001. и 2003. године, Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing и Законом о спречавању прања новца и финансирању тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/2009 и 72/2009), у 2009. години донела Одлуку о смерницама за процену ризика од прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 46/2009) и Одлуку о минималној садржини процедуре „Упознај свог клијента“ („Службени гласник РС”, бр. 46/2009).

Институционални оквир

Народна банка Србије, сагласно члану 4. став 1. тачка ба) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004 и 85/2005 – др. закон) и члану 142. Закона о осигурању, врши надзор над обављањем делатности осигурања, издаје дозволе за обављање послова осигурања, реосигурања, посредовања и заступања у осигурању и послова непосредно повезаних са пословима осигурања, даје сагласности на акте и радње прописане законом, доноси акте прописане законом, обрађује статистичке и друге податке, води регистре и разматра приговоре осигураника, корисника осигурања и трећих оштећених лица на рад друштава за осигурање. Такође, Народна банка Србије доноси прописе ради спровођења Закона о осигурању.

У оквиру Министарства финансија организован је Сектор за финансијски систем у коме је Група за банкарски систем, осигурање и платни промет (која

има 1 запосленог) надлежна за послове који се односе на припрему закона и других прописа којим се уређује систем осигурања имовине и лица, као и за друге послове из ове области. У наредном периоду јачаће се капацитети Групе за банкарски систем, осигурање и платни промет Министарства финансија, пријемом нових службеника (2 запослена у 2010. години), даљим усавршавањем запослених, као и набавком опреме.

Законодавне активности планиране за 2010. годину

Изменама и допунама Уредбе о одређивању имовине и лица која се могу осигурати код страног друштва за осигурање („Службени гласник РС”, бр. 47/2006) извршиће се даља либерализација услуга осигурања, омогућавањем осигурања и реосигурања тзв. МАТ (*Marine Aviation Transport*) ризика код страних друштава за осигурање, односно реосигурање.

У првом кварталу 2010. године Удружење осигураваача Србије донеће, одлуку о садржини, начину прикупљања, чувања и достављања података који чине базу података друштва за осигурање, сагласно Закону о обавезном осигурању у саобраћају.

Институционални оквир у 2011. години

Законом о обавезном осигурању у саобраћају предвиђен је почетак рада Гарантног фонда, као посебног правног лица, у октобру 2011. године. Гарантни фонд је основан ради економске заштите путника у јавном превозу и оштећених лица, у случајевима када је штета причињена употребом неосигураног или непознатог превозног средства, као и за штету за чију накнаду је одговорно друштво за осигурање над којим је покренут стечајни поступак. Извори средстава Гарантног фонда су доприноси друштава за осигурање, средства буџета Републике Србије у првој години рада, као и приходи од улагања и други приходи, као и други извори у складу са законом. Надзор над пословањем Гарантног фонда врши Народна банка Србије.

Законодавне активности планиране за 2012.

У овом року планира се окончање поступка хармонизације прописа из области осигурања са правном тековином ЕУ, и то нарочито из следећих области: директно осигурање и реосигурање, надзор групе друштава за осигурање, финансијски извештаји друштва за осигурање, интермедијација у осигурању, реорганизација и ликвидација друштава за осигурање и финансијских конгломерата, односно са другим прописима који ће у том тренутку бити на снази у ЕУ.

Такође, у том року је потребно обезбедити адекватну примену усклађеног законодавства, као и имплементацију нове регулативе ЕУ (Solvency II).

3.9.3. Тржиште капитала

Стање

Београдска берза је главно тржиште капитала у Србији, на којој се трговање одвија на берзанском (листинг А) и ванберзанском тржишту. На тржишту капитала у Републици Србији регистрована су 84 овлашћена учесника, и то 63 брокерско-дилерске куће и 21 овлашћена банка, која поседују дозволу за обављање брокерско-дилерских послова.

Законодавни оквир

Законодавна активност у 2006. години са становишта развоја финансијског тржишта у Србији је значајна због доношења три системска закона који уређују целину ове области. Нормативни оквир који регулише тржиште капитала одређен је Законом о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената („Службени гласник РС“, бр. 47/2006), Законом о преузимању акционарских друштава („Службени гласник РС“, бр. 46/2006) и Законом о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС“, бр. 46/2006).

Закон о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената („Службени гласник РС“, бр. 47/2006) је још увек на снази и делимично је усаглашен са директивама из ове области. Планирано је доношење новог закона о тржишту хартија и финансијских инструмената, који ће у већој мери бити усаглашен са одговарајућом регулативом ЕУ.

Закон о инвестиционим фондовима донет је 2006. године. Доношењем овог закона омогућено је оснивање институција колективног инвестирања у оквиру којих се прикупљају и улажу новчана средства у различите врсте имовине са циљем остварења прихода и смањења ризика улагања. Инвестицион фонд се може оснивати као отворени, затворени и приватни, а њиме управља посебно правно лице - друштво за управљање, на основу дозволе за рад коју издаје Комисија за хартије од вредности. Закон регулише делатност кастоди банака и надлежности Комисије за хартије од вредности у вршењу надзора над фондовима и друштвима за управљање.

Закон о инвестиционим фондовима је делимично усклађен са следећим директивама:

- 31985L0611 Council Directive 85/611/EEC of 20 December on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS 1). Из ове директиве примењене су одредбе које се односе на циљ и област примене директиве, дефинисање појмова, оснивање инвестиционе фирме и фондова, делатност инвестиционе фирме, пословање инвестиционе фирме, улагање имовине друштва за управљање, улагање имовине фондова, извештавање инвестиционих фирми, надлежности надзорног органа;
- 31988L0220 Council Directive 88/220/EEC of 22 March 1988 amending, as regards the investment policies of certain UCITS, Council Directive

- 85/611/EEC of 20 December on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS 1). Из ове директиве примењене су одредбе које се односе ограничења улагања имовине фонда;
- 32001L0107 Directive 2001/107/EC of the European Parliament and the Council of 21 January 2002 amending Council Directive 85/611/EEC on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS 1), with the view to regulating management companies and simplified prospectuses. Из ове директиве примењене су одредбе које се односе на: почетак пословања друштва за управљање, основни капитал друштва за управљање, пруденцијалну контролу друштва за управљање, обавезе кастоди банке, услове и начин улагања имовине друштва за управљање, издавање проспекта и периодично извештавање, обавезну садржину проспекта;
 - 32001L0108 Directive 2001/108/EC of the European Parliament and the Council of 21 January 2002 amending Council Directive 85/611/EEC on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS 1), with regard to investments of UCITS. Из ове директиве примењене су одредбе које се односе на ограничења улагања имовине фонда и одређивања висине и структуре улагања у одређене врсте финансијских инструмената;
 - 32004L0039 Директива о тржишту финансијских инструмената (DIRECTIVE 2004/39/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004m on markets in financial instruments amending Council Directives 85/611/EEC and 93/6/EEC and Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 93/22/EEC). Из ове директиве примењене су одредбе које се односе на пословање инвестиционих фирми, надлежности надзорног органа у поступку надзора над инвестиционим фирмама и врсте финансијских инструмената са којима тргују.

Комисија за хартије од вредности је у току 2006. и 2007. године, на основу Закона о инвестиционим фондовима, донела следеће подзаконске акте:

- Правилник о садржини и форми финансијских извештаја друштва за управљање инвестиционим фондом („Службени гласник РС“, бр. 30/07);
- Правилник о садржини и форми финансијских извештаја за инвестиционе фондове („Службени гласник РС“, бр. 30/07);
- Правилник о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за друштва за управљање инвестиционим фондовима („Службени гласник РС“, бр. 30/07);
- Правилник о садржини извештаја екстерног ревизора („Службени гласник РС“, бр. 30/07);
- Правилник о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за инвестиционе фондове („Службени гласник РС“, бр. 30/07);
- Правилник о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС“, бр. 30/07);
- Правилник о условима за обављање делатности друштва за управљање инвестиционим фондом („Службени гласник РС“, бр. 110/06).

Институционални оквир

У Републици Србији законодавна надлежност у области тржишта капитала припада Министарству финансија, које је и израдило Закон о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената, Закон о преузимању акционарских друштава и Закон о инвестиционим фондовима, док је уређивање подзаконске регулативе из ове области у надлежности Комисије за хартије од вредности.

У оквиру Министарства финансија, у Сектору за финансијски систем, Група за хартије од вредности и тржиште капитала (која има 3 запослена) одговорна је за припремање закона из области тржишта капитала, тумачење истих и давање сагласности на подзаконска акта у погледу њихове усклађености са Законом и Уставом, које из ове области доноси Комисија за хартије од вредности, али без овлашћења да предузима конкретне мере према учесницима на тржишту капитала.

Комисија за хартије од вредности је независно и самостално тело основано 1990. године. Комисија има 5 чланова, укључујући и председника Комисије, које бира и разрешава Народна скупштина Републике Србије. Комисија за хартије од вредности је одговорна за законито функционисање тржишта хартија од вредности, са циљем заштите инвеститора и обезбеђивање правичности, ефикасности и трансперентности тог тржишта. У том смислу Комисија врши надзор над применом:

- Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената („Службени гласник РС“, бр. 47/2006);
- Закона о преузимању акционарских друштава („Службени гласник РС“, бр. 46/2006);
- Закона о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС“, бр. 46/2006, 51/2009).

За обављање послова из своје надлежности Комисија је одговорна Народној скупштини Републике Србије.

На основу наведених закона, Комисија: доноси акта ради спровођења закона, одобрава издавање хартија од вредности са и без јавне понуде, одобрава статус професионалног инвеститора, одобрава понуде за преузимање; даје дозволе за рад: организатору тржишта, брокерско-дилерским друштвима и кастоди банкама, друштву за управљање инвестиционим фондом, за организовање и оснивање отвореног и затвореног инвестиционог фонда; даје сагласност на измене акта и на именовање чланова управе овлашћених учесника, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности и друштава за управљање, на статусне промене и стицање квалификованог учешћа у капиталу брокерско-дилерског друштва, организатора тржишта, друштава за управљање; прати стање и кретање на организованом тржишту и предузима мере за отклањање поремећаја на том тржишту; врши надзор над пословањем брокерско-дилерских друштава, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности, друштава за управљање, инвестиционих фондова, овлашћених банака, кастоди банака, издавалаца хартија од вредности, инвеститора, професионалних инвеститора.

Комисија једном годишње подноси Народној скупштини извештај о свом раду, као и извештај о кретањима на организованом тржишту у Републици, док Владу тромесечно информира о свом раду.

Комисија за хартије од вредности Републике Србије примљена је у IOSCO, као редован члан 2002. године, а на билатералном нивоу има потписана 2 протокола о сарадњи (са Русијом и Републиком Српском) и више меморандума, и то са Федерацијом БиХ, Грчком, Хрватском, Румунијом, Црном Гором.

У Комисији за хартије од вредности запослено је укупно 42 лица, од којих је 30 са високом стручном спремом, 5 са вишом стручном спремом, 4 са средњом стручном спремом и 3 су нискоквалификованих радника који представљају техничко особље.

Краткорочни приоритети (активности планиране за 2008-2009. годину)

Законодавни оквир

У овом периоду Министрство финансија је донело измене Закона о инвестиционим фондовима које су објављене у „Службеном гласнику РС“, број 51/2009, а које представљају даље усаглашавање Закона о инвестиционим фондовима са директивама Европске уније из ове области и то са:

- 32001L0107 Directive 2001/107/EC of the European Parliament and the Council of 21 January 2002 amending Council Directive 85/611/EEC on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS 1), with the view to regulating management companies and simplified prospectuses. Из ове директиве даље су примењене одредбе које се односе на садржину обавезних информација у проспекту.
- 32001L0108 Directive 2001/108/EC of the European Parliament and the Council of 21 January 2002 amending Council Directive 85/611/EEC on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS 1), with regard to investments of UCITS. Из ове директиве даље су примењене одредбе које се односе на ограничења улагања имовине фонда, у смислу одређивања висине и структуре улагања у одређене врсте финансијских инструмената, проширење могућности улагања путем улагања у инвестиционе јединице других отворених фондова.
- 32004L0039 Directive 2004/39/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004m on markets in financial instruments amending Council Directives 85/611/EEC and 93/6/EEC and Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 93/22/EEC. Из ове директиве примењене су одредбе које се односе на надлежности надзорног органа у вези са стицањем квалификованог учешћа у друштву за управљање.

Комисија за хартије од вредности је у 2009. години донела подзаконске акте ради примене донетих измена Закона о инвестиционим фондовима, и то:

- Правилник о садржини и форми финансијских извештаја друштва за управљање инвестиционим фондом („Службени гласник РС“, бр. 08/09);
- Правилник о садржини и форми финансијских извештаја за инвестиционе фондове („Службени гласник РС“, бр. 08/09);

- Правилник о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за друштва за управљање инвестиционим фондовима („Службени гласник РС“, бр. 08/09);
- Правилник о садржини извештаја екстерног ревизора („Службени гласник РС“, бр. 08/09);
- Правилник о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за инвестиционе фондове („Службени гласник РС“, бр. 08/09);
- Правилник о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС“, бр. 15/09, 76/09);
- Правилник о условима за обављање делатности друштва за управљање инвестиционим фондом („Службени гласник РС“, бр. 15/09, 76/09).

У Републици Србији до марта 2008. године основано је и послује 13 друштава за управљање и 9 инвестиционих фондова, од којих су сви отворени инвестициони фондови.

У септембру 2009. године, у Републици Србији послује укупно 11 друштава за управљање који управљају са укупно 16 инвестиционих фондова, од чега 13 отворених, 2 затворена и 1 приватни.

Институционални оквир

Јачаће се капацитети Министарства финансија и Комисије за хартије од вредности у складу са следећом динамиком:

Активности планиране за 2010. годину

Законодавни оквир

У овом периоду планирано је усвајање новог закона о хартијама од вредности и другим финансијским инструментима, који ће бити скоро у потпуности усаглашен са директивама ЕУ у овој области, а у складу са обавезама које ове директиве прописују за државе које су потенцијални чланови ЕУ.

Такође, овај процес одвијаће се и кроз доношење подзаконских аката од стране Комисије за хартије од вредности.

У вези са тим, наводимо директиве ЕУ које ће бити имплементирани у поменути закон и то:

32004L0039 Директива број 2004/39/ЕЦ о тржиштима финансијских инструмената којом се мењају директиве бр. 85/611/ЕЕЦ, 93/6/ЕЕЦ и 2000/12/ЕЦ и укида директива број 93/22/ЕЕЦ Directive 2004/39/ЕЦ of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on markets in financial instruments (MiFID) amending Council Directives 85/611/ЕЕЦ and 93/6/ЕЕЦ and Directive 2000/12/ЕЦ of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 93/22/ЕЕЦ (Official Journal L 145, 30/04/2004 P. 0001 – 0044). Из ове директиве ће бити примењене одредбе из домена: дефинисање основних појмова и области примене, издавање дозвола и услови пословања инвестиционих фирми, регулисано тржиште хартија од вредности, надлежности надзорног органа у поступку издавања дозвола инвестиционим фирмама, тржишту и организатору тржишта, списак услуга и активности и додатних услуга које пружају инвестиционе фирме, списак финансијских инструмената са

којима тргују (Анекс 1), као и списак лица који могу бити професионални клијенти.

32006R1287 Одлука број 1287/2006/ ЕС којом се спроводи детаљнија примена директиве MiFID у области рокова извештавања и објављивања других значајних информација 1287/2006/ ЕС Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council of amending Directive 2004/39/EC on markets in financial instruments, as regards certain deadlines, COM(2005)253 final of 14.6.2005 (not published in the Official Journal). Из ове директиве ће бити примењене одредбе из домена: предмет и област примене директиве, начин извештавања инвестиционих фирми о извршеним трансакцијама, вођење евиденције о извршеним трансакцијама, јавна доступност информација пре и после извршених трансакција.

32006L0073 Директива број 2006/73/ЕС која се односи на организационе захтеве и оперативне услове за инвестиционе фирме и друге односе у сврху спровођења директиве MiFID. COMMISSION DIRECTIVE 2006/73/EC of 10 August 2006 implementing Directive 2004/39/EC of the European Parliament and of the Council as regards organisational requirements and operating conditions for investment firms and defined terms for the purposes of that directive. Из ове директиве ће бити примењене одредбе из домена: предмет и област примене директиве, додатни захтеви за инвестиционе фирме у поступку заштите клијената од ризика, обезбеђивање заштите финансијских инструмената и средстава клијената од стране инвестиционе фирме.

32007L0044 Директива број 2007/44/ЕС којом се мења и допуњује директива MiFID о поступцима и критеријумима за пруденцијалну процену стицања или повећања удела у финансијском сектору. Directive 2007/44/EC of the European Parliament and of the Council of 5 September 2007 amending Council Directive 92/49/EEC and directives 2002/83/EC, 2004/39/EC, 2005/68/EC and 2006/48/EC as regards procedural rules and evaluation criteria for the prudential assessments of acquisitions and increase of holding in the financial sector by 32007L0018 Amendment Annex 6 from 17/04/2007 amended by 32007L0018 Amendment Article 2 from 17/04/2007. Из ове директиве ће бити примењене одредбе из области која се односи на: стицање квалификованог учешћа у оквиру инвестиционих фирми, процена угледа и способности инвестиционих фирми од стране надзорног органа, контрола стицања учешћа у инвестиционој фирми, као и повлачење сагласности за квалификовано учешће од стране надзорног органа.

32006L0048 Директива број 2006/48/ЕС о делатности кредитних институција Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (recast) (Text with EEA relevance) Amended by 32007L0018 Amendment Annex 6 from 17/04/2007. Из ове директиве примениће се одредбе које се односе на: додатни захтеви за обезбеђивање услова за пословање кредитних институција, велика изложеност ризику, квалификовано учешће ван финансијског сектора.

32006L0049 Директива број 2006/49/ЕС о адекватности капитала инвестиционих фирми и кредитних институција Directive 2006/49/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 June 2006 on the capital adequacy of investment firms and credit institutions (recast). Из ове директиве примениће се одредбе из области која се односи на: начин обезбеђења адекватности капитала за пословање инвестиционе фирме, обезбеђење од ризика у пословању, процена финансијске позиције инвестиционе фирме, успостављање система за контролу ризика.

32001L0034 Директива број 2001/34/ЕС о пријему хартија од вредности на званичну котацију и о информацијама које ће се објављивати у вези са овим хартијама Directive 2001/34/EC of the European Parliament and of the Council of 28 May 2001 on the admission of securities to official stock exchange listing and on information to be published on those securities (Official Journal L 184, 06/07/2001 P. 0001 – 0066); amending by Directive 2004/109/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 2004 on the harmonisation of transparency requirements in relation to information about issuers whose securities are admitted to trading on a regulated market; Directive 2003/71/EC of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading; Directive 2005/1/EC of the European Parliament and of the Council of 9 March 2005. Из ове директиве ће се применити одредбе које се односе на: прописивање услова за укључење на тржиште страних хартија од вредности, право жалбе у случају одбијања пријема на званичан листинг или искључења са овог листинга, обавештавање о хартијама примљеним на листинг.

32003L0071 Директива број 2003/71/ЕС о проспекту који се објављује приликом јавне понуде хартија од вредности или хартија које су примљене у трговање и о допунама директиве 2001/34/ЕЕС Directive 2003/71/EC of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading. Из ове директиве ће се применити одредбе које се односе на: циљ и област примене директиве, дефинисање квалификованог инвеститора, израда проспекта за јавну понуду хартија од вредности, припрема за одобрење и објављивање проспекта, обавеза и начин објављивања проспекта, надлежности надзорног органа у поступку одобрења проспекта.

32004L0109 Директива број 2004/109/ЕС о хармонизацији захтева за транспарентност у вези са информацијама о издаваоцима чије су хартије од вредности примљене на организовано тржиште и допуњује директиву 2001/34/ЕС Directive 2004/109/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 2004 on the harmonisation of transparency requirements in relation to information about issuers whose securities are admitted to trading on a regulated market and amending Directive 2001/34/EC (Official Journal L 390, 31/12/2004 P. 0038 – 0057). Из директиве ће се применити одредбе које се односе на: дефинисање одређених појмова у закону, периодично извештавање од стране издавалаца, годишњи и периодични извештаји, информације о значајном учешћу и променама у структури оснивача или акционара, информације о битним догађајима у пословању издаваоца.

32007L0014 Ова директива број 2007/14/ЕС је имплементирајућа за директиву 2004/109/ЕС у погледу хармонизације захтева у вези са информацијама о издаваоцима чије су хартије од вредности примљене на организовано тржиште

COMMISSION DIRECTIVE 2007/14/EC of 8 March 2007 laying down detailed rules for the implementation of certain provisions of Directive 2004/109/EC on the harmonisation of transparency requirements in relation to information about issuers whose securities are admitted to trading on a regulated market. Из ове директиве примениће се одредбе које се односе на: дефинисање одређених појмова у закону, обавезе јавних друштава да достављају годишње извештаје о пословању, периодично извештавање менаџмента о битним догађајима у пословању, достављање и објављивање података о свим изменама у структури акционара,

значајних учешћа и права гласа, обавезе издаваоца чије су хартије од вредности укључене на тржиште, као и мере у надзору које може да спроводи надзорни орган у вези са хартијама укљученим у трговање.

32004R0809 Одлука Комисије број 809/2004/ ЕС у вези са информацијама садржаним у проспекту и објављивање таквог проспекта, као и достављање рекламног материјала Commission Regulation (EC) No 809/2004 of 29 April 2004 implementing Directive 3/71/EC of the European Parliament and of the Council as regards information contained in prospectuses as well as the format, incorporation by reference and publication of such prospectuses and dissemination of advertisements (Text with EEA relevance) – (Official Journal L 149, 30/04/2004 P. 0001 – 0137). Из ове директиве примениће се одредбе из области: минимална садржина проспекта, препоруке за објављивање проспекта, начин оглашавања овог проспекта и вођење евиденције одобрених проспеката.

32003L0006 Директива број 2003/6/ЕС о трговању на основу повлашћених информација и о тржишним манипулацијама (злоупотребама) Directive 2003/6/EC of the European Parliament and of the Council of 28 January 2003 on insider dealing and market manipulation (market abuse) – (Official Journal L 096, 12/04/2003 P. 0016 – 0025). Из ове директиве ће бити примењене одредбе из области: дефинисање појмова инсајдерске информације и манипулација на тржишту, забрана злоупотребе инсајдерских информација, размена инсајдерских информација, забрана манипулација на тржишту, обавезе извештавања надзорног органа о трансакцијама обављеним на основу инсајдерских информација и о другим манипулацијама на тржишту, као и изузеци од ове обавезе.

32003L0124 Директива број 2003/124/ЕС која се односи на дефиниције и јавно објављивање информација о повлашћеним информацијама и дефиниције тржишне манипулације Commission Directive 2003/124/EC of 22 December 2003 implementing Directive 2003/6/EC (Official Journal L 339, 24/12/2003 P. 0070 – 0072). Из ове директиве која је имплементирајућа за Directive 2003/6/EC биће примењен део који се односи на: дефинисање манипулација на тржишту, забрана злоупотребе инсајдерских информација, као и манипулација на тржишту у поступку трговања, а са циљем постизања одређене цене.

32003L0125 Директива број 2003/125/ЕС која се односи на фер презентације инвестиционих порука и објављивање конфликта интереса Commission Directive 2003/125/EC of 22 December 2003 implementing Directive 2003/6/EC of the European Parliament and of the Council as regards the fair presentation of investment recommendations and the disclosure of conflicts of interest (Text with EEA relevance) – (Official Journal L 339, 24/12/2003 P. 0073 – 0077). Из ове директиве која је имплементирајућа за Directive 2003/6/EC биће примењен део који се односи на: пружање истинитих информација јавности и клијентима о стратегији инвестирања и обавештавање о постојању конфликта интереса.

32003R2273 Одлука број 2273/2003/ ЕС у вези са изузецима у *buy-back* програмима и стабилизацијом финансијских инструмената Commission Regulation (EC) No 2273/2003 of 22 December 2003 implementing Directive 2003/6/EC of the European Parliament and of the Council as regards exemptions for buy-back programmes and stabilisation of financial instruments (Text with EEA relevance) - (Official Journal L 336, 23/12/2003 P. 0033 – 0038). Из ове одлуке биће примењен део који се односи на: дефинисање појмова програм откупа и планирани програм откупа сопствених акција, услови и начин стицања или

отуђења сопствених акција са правом гласа, као и с тим у вези начин објављивања података о стицању или отуђењу сопствених акција.

32004L0072 Директива број 2004/72/ЕС која се односи на прихваћене тржишне праксе, дефиниције привилегованих информација у вези са дериватима тржишних инструмената, припрему листе лица која тргују привилегованим информацијама, објављивање трансакција менаџера и објављивање сумњивих трансакција Commission Directive 2004/72/EC of 29 April 2004 implementing Directive 2003/6/EC of the European Parliament and of the Council as regards accepted market practices, the definition of inside information in relation to derivatives on commodities, the drawing up of lists of insiders, the notification of managers' transactions and the notification of suspicious transactions (Text with EEA relevance) (Official Journal L 162, 30/04/2004 P. 0070 – 0075). Из ове директиве примениће се одредбе које се односе на: обавезе издавалаца финансијских инструмената и других лица да направе и стално ажурирају списак лица која имају приступ инсајдерским информацијама, обавезу лица која обављају дужности руководиоца код издаваоца финансијских инструмената да обавештавају надзорни орган о трансакцијама које су вршене за њихов рачун, а у вези са акцијама поменутог издаваоца, дериватима или другим финансијским инструментима, као и обавештавање Комисије од стране учесника на тржишту о трансакцијама за које се сумња да представљају трговање на основу инсајдерских информација или манипулација на тржишту.

У овом периоду планирано је и усвајање закона о изменама Закона о јавном дугу, у смислу потребних измена за емитовање муниципалних обвезница локалних самоуправа.

Такође, овај процес одвијаће се и кроз доношење подзаконских аката од стране Комисије за хартије од вредности у смислу потребних стандарда обелодањивања локалних самоуправа, чиме треба да се пропише потребан обим финансијског извештавања општина као и који су захтеви за обелодањивањем потребни код приватног, а који код јавног пласмана.

Измене Закона о јавном дугу обухватају утврђивање рока отплате дугова локалних самоуправа и нивоа укупног задужења буџета општине за ове намене, као и структуре прихода општина које се узимају у обзир, одређивање одговарајућег колатерала општине приликом задуживања, проширење круга лица која могу куповати муниципалне обвезнице, доношење правилника о задуживању локалних самоуправа од стране Управе за јавни дуг.

Институционални оквир

Даље ће се јачати капацитети Министарства финансија у организационом, кадровском и техничком смислу, са циљем омогућавања праћења дешавања на тржишту и предлагања мера за даље унапређење тржишта капитала.

Јачаће се капацитети Комисије за хартије од вредности, пријемом нових запослених, даљим усавршавањем запослених и набавком опреме, са циљем унапређења надзора над применом закона, бољег праћења дешавања на тржишту, и припрема подзаконских аката, у складу са дешавањима на тржишту у Републици Србији.

Активности планиране за 2012. годину

Активности у 2012. години биће усмерене пре свега на делимично усаглашавање Закона о хартијама од вредности и другим финансијским инструментима са регулативом ЕУ коју је потребно имплементирати у овој фази придруживања ЕУ, а у зависности од обавеза које буде преузимала Република Србија.

Такође у 2012. години се планира делимично усаглашавање Закона о инвестиционим фондовима са директивама ЕУ из ове области, које је потребно имплементирати у овој фази придруживања ЕУ, а у зависности од обавеза које буде преузимала Република Србија.

3.9.4. Добровољни пензијски фондови

Стање

Поред седам друштава за управљање добровољним пензијским фондовима која су дозволу Народне банке Србије за рад добила у периоду од септембра 2006. до јуна 2007. године, у јуну 2008. године основана су још два друштва за управљање, тако да тренутно на тржишту постоји девет друштава за управљање, и десет добровољних пензијских фондова (једно друштво управља са два фонда). Нето имовина свих добровољних пензијских фондова на крају трећег квартала 2009. године износи око 6,4 милијарди РСД, док укупан број корисника у систему добровољних пензијских фондова износи 164.031 са закључених 214.402 уговора (један корисник може бити члан више фондова).

Законодавни оквир

Област добровољних пензијских фондова регулисана је Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС“, бр. 85/2005 – у даљем тексту: Закон), који се примењује од 1. априла 2006. године. Закон регулише материју оснивања и пословања друштава за управљање, организовања и управљања фондом, чланства у пензијским фондовима, накнада, извештавања, процене вредности имовине фонда, начина вршења надзора над друштвима за управљање као и друга питања везана за систем добровољних пензијских фондова. Закон је делимично усклађен са Директивом 2003/41/ЕК о активностима и надзору над установама за професионално пензијско осигурање (Directive 2003/41/EC of the European Parliament and of the Council of 3 June 2003 on the activities and supervision of institutions for occupational retirement provision – у даљем тексту: Директива).

У првом кварталу 2009. године Народна банка Србије је, као регулаторно тело, донела следеће подзаконске акте:

- Правилник о изменама Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за друштва за управљање добровољним пензијским фондовима („Службени гласник РС“ бр. 3/2009);
- Правилник о изменама Правилника о садржају и форми образаца финансијских извештаја друштава за управљање добровољним пензијским фондовима („Службени гласник РС“ бр. 3/2009);

- Одлуку о изменама Одлуке о структури и начину израчунавања капитала друштава за управљање добровољним пензијским фондом („Службени гласник РС“ бр. 3/2009).

Наведени подзаконски акти донети су са циљем њиховог усаглашавања са најновијим изменама МРС 39 и МСФИ 7, објављеним у октобру 2008. године.

Поред тога, донета је и нова Одлука о ближој садржини и стандардизованом формату проспекта добровољног пензијског фонда („Службени гласник РС“ бр. 9/2009), са циљем подизања квалитета информисаности чланова у систему добровољних пензијских фондова, а такође је уведен и посебни део проспекта који садржи основне показатеље о пословању пензијског фонда, чија је сврха олакшавање упоређивања релевантних података о различитим фондовима.

Коначно, донете су и Одлука о минималној садржини процедуре „Упознај свог клијента („Службени гласник РС“, бр. 46/2009) и Одлука о смерницама за процену ризика од прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, бр. 46/2009), које за циљ имају утврђивање минималног стандарда поступања финансијских институција при успостављању и унапређењу ефикасног система за спречавање прања новца и финансирања тероризма.

Други релевантни закони:

- Закон о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003 и 55/2004);
- Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр. 125/2004);
- Закон о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97 и 31/2001);
- Закон о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената („Службени гласник РС“, бр. 47/2006);
- Закон о спречавању прања новца („Службени гласник РС“, бр. 20/2009 и 72/2009);
- Закон о рачуноводству и ревизији („Службени гласник РС“, бр. 46/2006);
- Закон о управним споровима („Службени лист СРЈ“, бр. 46/96) и
- Закон о стечајном поступку („Службени гласник РС“, бр. 84/2004 и 85/2005).

Институционални оквир

У Републици Србији законодавна надлежност у области добровољних пензијских фондова припада Министарству финансија, које је у координацији са Министарством рада израдило Нацрт закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, док је уређивање подзаконске регулативе из ове области у надлежности Народне банке Србије.

У оквиру Министарства финансија, у Сектору за финансијски систем Група за хартије од вредности и тржиште капитала (која има 3 запослена) одговорна је за припремање закона из ове области и за њихово тумачење, али без овлашћења да предузима конкретне мере. Услови и поступак организовања и функционисања пензијских фондова су у надлежности Министарства рада и социјалне политике.

Надзор над друштвима за управљање је у надлежности Народне банке Србије (Сектор за надзор друштава за управљање добровољним пензијским фондовима). У оквиру своје надзорне функције, Народна банка Србије издаје и одузима дозволе за рад друштву за управљање и дозволе за организовање и управљање фондом, даје и повлачи сагласност на предложене чланове управе друштва, издаје писмене опомене и налоге, одобрава правила пословања друштва, проспекте и други маркетиншки материјал, води регистар добровољних пензијских фондова, прима дневне извештаје кастоди банке о вредности имовине фонда и вредности инвестиционе јединице, прима месечне, полугодишње и годишње извештаје друштава за управљање и др.

Законодавне активности планиране за 2010. годину

Израђен је Нацрт закона о изменама и допунама Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима (у даљем тексту: Нацрт закона), и његово усвајање се очекује у 2010. години.

Наведеним Нацртом закона, а у складу са Директивом, прописује се да је друштву за управљање забрањено да своје интересе или интересе својих оснивача, односно повезаних лица, ставља испред интереса чланова фонда. Поред тога, дају се овлашћења надзорном органу да захтева од друштава за управљање и друге извештаје, информације и податке који су од значаја за вршење надзора, као и да при надзору врши увид у пословне књиге и другу документацију и захтева податке од правних лица која су са друштвом за управљање повезана имовинским, управљачким и пословним односима, а у складу са члановима 13а и 13б Директиве и општеприхваћеном праксом у надзору финансијских институција.

Предложеним Нацртом закона предлаже се усклађивање са директивом ЕУ која се односи на стицање и повећавање власничког учешћа у лицима у финансијском сектору (Directive 2007/44/EC of the European Parliament and of the Council of 5 September 2007 amending Council Directive 92/49/EEC and Directives 2002/83/EC, 2004/39/EC, 2005/68/EC and 2006/48/EC as regards procedural rules and evaluation criteria for the prudential assessment of acquisitions and increase of holding in the financial sector), на тај начин што се прописује да су лица која су добила сагласност Народне банке Србије за стицање квалификованог учешћа дужна да прибаве претходну сагласност Народне банке Србије за свако даље стицање акција друштва за управљање, у случају кад новим стицањем прелази износ од 20%, 33%, односно 50% учешћа у капиталу или гласачких права друштва за управљање. Поред тога, прописује се могућност захтевања додатне документације, као и рок за решавање по том захтеву.

Законодавне активности планиране за 2011. годину

У 2011. години могуће су даље измене Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, којима би се могле унети новине у погледу инвестиционих лимита, а са циљем усклађивања са прописима Европске Уније и усвајања модерних смерница у приватним пензијама на европском и светском нивоу.

Законодавне активности планиране за 2012. годину

Даљи развој у области добровољних пензијских фондова и пензијских планова, у зависности од степена развијености пензијских фондова, финансијског тржишта и динамике процеса придруживања ЕУ.

3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ

3.10.1. Телекомуникације и информациона технологија

Стање

Законодавни оквир

Област телекомуникација уређена је:

- **Законом о телекомуникацијама** („Службени гласник РС”, број 44/03, 36/06 и 50/09-УС);
- Стратегијом развоја телекомуникација у Републици Србији од 2006. до 2010. године („Службени гласник РС”, број 99/06 и 4/09);
- Стратегијом за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији („Службени гласник РС“, број 52/09);
- Стратегијом развоја широкопојасног приступа у Републици Србији до 2012. године („Службени гласник РС“, број 84/09).

Ради ефикасног коришћења и управљања радиофреквенцијским спектром, на предлог Агенције, а у складу са Планом намене радиофреквенцијских опсега („Службени гласник РС”, број 112/04), надлежно министарство је донело:

- План расподеле фреквенција за системе са фиксним бежичним приступом (FWA) у фреквенцијским опсезима 3410-3600 MHz и 3600-3800 MHz („Службени гласник РС”, број 17/08);
- План расподеле фреквенција за GSM/DCS 1800 радио-систем („Службени гласник РС”, број 17/08);
- План расподеле фреквенција за UMTS/IMT-2000 радио-систем („Службени гласник РС”, број 17/08);
- План расподеле фреквенција за радио системе у фреквенцијском опсегу 410-420/420-430 MHz („Службени гласник РС”, број 8/09) и
- План расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне FM и TV радиодифузне станице за територију Републике Србије („Службени гласник РС”, број 74/07 и 27/08).

Министарство је, такође, донело Правилник о броју лиценци, периоду на који се издаје лиценца, минималним условима за издавање и најмањем износу једнократне накнаде која се плаћа приликом издавања лиценце за јавну телекомуникациону мрежу у фреквенцијском опсегу 411.875-418.125/421.875-42 („Службени гласник РС“, број 15/09), Правилник о одређивању почетне групе услуга универзалног сервиса („Службени гласник РС“, број 55/09) и Правилник о броју и периоду на који се издаје лиценца за јавне фиксне телекомуникационе мреже и услуге, као и о минималним условима за издавање лиценце и најмањем износу једнократне накнаде за издавање лиценце („Службени гласник РС“, број 87/09), а поступак јавног надметања и издавање лиценце спровешће Агенција.

Са циљем регулисања телекомуникационог тржишта, а сагласно задацима националних регулаторних тела дефинисаним у Оквирној директиви 2002/21/ЕЗ, Републичка агенција за телекомуникације (у даљем тексту: Агенција) донела је преко 28 подзаконских аката, којима се, између осталог, ближе уређује:

- ефикасно коришћење и управљање радиофреквенцијским спектром и нумеричким ресурсима;
- поступак за обављање техничких прегледа;
- поступак контроле усклађености телекомуникационих мрежа, система и средстава са прописаним стандардима и нормативима;
- издавање одобрења (General Authorization) за пружање јавних телекомуникационих услуга (Интернет, КДС, ДТН, VoIP без доделе бројева из Плана нумерације и др.);
- врсте јавних телекомуникационих услуга и јавних телекомуникационих мрежа за које се издају одговарајуће дозволе (Individual Licence and General Authorization);
- интерконекција јавних телекомуникационих мрежа.

Усвојен је нови План нумерације Републике Србије за телекомуникационе мреже, са одговарајућим ревизијама („Службени гласник РС“, број 57/08, 77/08, 105/08, 107/08 и 85/09).

У 2008. и 2009. години Агенција је донела:

- Правилник о условима и поступку издавања одобрења јавном телекомуникационом оператеру за повезивање домаће телекомуникационе мреже са телекомуникационом мрежом друге државе („Службени гласник РС“, број 94/08 од 17.10.2008. године);
- Правилник о условима за издавање одобрења за јавне телекомуникационе мреже и садржају одобрења („Службени гласник РС“, број 94/08 од 17.10.2008. године);
- Правилник о условима за пружање услуга преноса говора коришћењем интернета и садржају одобрења („Службени гласник РС“, број 94/08 од 17.10.2008. године);
- Правилник о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране телекомуникационих оператера са значајним тржишним уделом („Службени гласник РС“, 103/08);
- Правилник о условима за пружање интернет услуга и осталих услуга преноса података и садржају одобрења („Службени гласник РС“, број 100/08 од 31.10.2008. године);
- Правилник о условима за пружање услуге дистрибуције радијских и телевизијских програма и садржају одобрења („Службени гласник РС“, број 26/09).

Такође, у наведеном периоду, Агенција је донела и Правилник о обрасцима дозвола за радио-станице („Службени гласник РС“, број 111/08), Правилник о висини накнаде за коришћење радиофреквенција („Службени гласник РС“, број 6/09), Одлуку о висини годишње накнаде за коришћење додељених бројева и адреса из Плана нумерације („Службени гласник РС“, бр. 16/09 и 23/09), Одлуку о дозволи пружања услуга повратног позива (*call back*) без посебног одобрења Републичке агенције за телекомуникације („Службени гласник РС“, број 27/09), као и Упутство о процедури јавног надметања за издавање лиценце („Службени гласник РС“, број 12/09).

Спроведен је поступак и издате су две лиценце (CDMA) за јавни фиксни бежични приступ (FWA) за јавну телекомуникациону мрежу и говорне услуге, пренос пакета података и истовремени пренос говора и података у

фреквенцијском опсегу 411.875-418.125/421.875 до 428.125 MHz за територију Републике Србије, у II кварталу 2009. године.

Урађене су измене и допуне Плана намене радиофреквенцијских опсега, и у марту 2009. године упућене надлежном министарству, у складу са Законом.

Активности Агенције за текућу годину, које су саставни део наведених стратегија, су:

- активности на изради подзаконских аката у вези са универзалним сервисом;
- израда Нацрта правилника о преносивости бројева (уз учешће представника јавних мобилних телекомуникационих оператера);
- израда подзаконских аката којима се обезбеђују услови за примену и регулацију нових сервиса (VoIP са нумерацијом, 3 play, IPTV, DTV и др.);
- израда подзаконских аката који се односе на унапређење тарифне политике. како би се утврдиле тарифе засноване на трошковном принципу и извршио ребаланс тарифа.

Институционални оквир

Законом о телекомуникацијама дефинисана је подела надлежности између Владе, Министарства за телекомуникације и информационо друштво (у даљем тексту: Министарство) и Агенције, чиме је вођење политике у области телекомуникација раздвојено од оперативних и регулаторних функција.

Влада, на предлог Министарства, утврђује политику у области телекомуникација и доноси Стратегију развоја телекомуникација и План намене радио фреквенцијских опсега. Делокруг рада Министарства утврђен је Законом о министарствима („Службени гласник РС“ , број 65/08). Агенција је формирана Законом о телекомуникацијама као самостална, односно независна организација која врши јавна овлашћења са циљем обезбеђивања услова за ефикасно спровођење и унапређивање утврђене политике у области телекомуникација. Надлежности Агенције утврђене су Законом о телекомуникацијама. Агенција је 2007. године примљена у чланство Европског института за стандардизацију у телекомуникацијама (ETSI).

Приоритети

2009. година

До краја 2009. године Министарство ће изградити:

- Нацрт закона о електронским комуникацијама, усаглашен са регулаторним оквиром ЕУ из 2002. године (предвиђа се да ће бити усвојен на Влади до краја 2009. године);
- Нацрт стратегије повећања учешћа домаће индустрије у развоју телекомуникација у Републици Србији;
- Нацрт плана намене радиофреквенцијских опсега.

2010. година

Године 2010, Министарство ће изградити основе развоја електронских комуникација у Републици Србији у периоду од 2010. до 2014. године, предлог

стратегије развоја електронских комуникација у Републици Србији у периоду од 2010. до 2014. године, као и дефинисати активности и временску динамику за њену реализацију.

Министарство ће израдити акциони план за ефикасно коришћење телекомуникационе инфраструктуре за потребе јавних телекомуникационих оператера и државних органа.

У складу са Стратегијом за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радијског и телевизијског програма у Републици Србији („Службени гласник РС“, бр. 52/09), Министарство ће донети правилник за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма и приступу мултиплексу у земаљској дигиталној радиодифузији и упутити Влади на разматрање и одлучивање предлог одлуке о алокацији дигиталне дивиденде.

Такође, Министарство ће усвојити мере за подстицање домаћих произвођача STB-ова и произвођача опреме за дистрибутивну мрежу и пратити реализацију процеса преласка са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма у складу са усвојеном Стратегијом, као и реализацију Стратегије широкопојасног приступа.

Током 2010. године, а након усвајања закона о електронским комуникацијама, Агенција ће бити у обавези да донесе правилнике о: техничком прегледу и мерењу (контрола квалитета пружених услуга); стандардима и техничким дозволама; услугама са додатном вредношћу; минималном садржају и начину објављивања стандардне понуде; одређивању оператера услуга универзалног сервиса; механизму израчунавања трошкова услуга универзалног сервиса; начину утврђивања висине накнаде трошкова пружања услуга универзалног сервиса; поступку анализе тржишта; поступку додељивања адреса и бројева; изгледу обрасца захтева за доделу адреса и бројева; начину, условима и поступку преносивости бројева; употреби радиофреквенцијског спектра за потребе аматерских радио-станица; надзору над коришћењем радиофреквенцијског спектра; заштити од штетних сметњи; поступку издавања дозволе на основу јавног надметања; ограничењу деловања зрачења електромагнетног поља; обрасцу и садржини легитимације контролора.

У приоритете Агенције за 2010. годину, сагласно активностима дефинисаним у три акциона плана, који су саставни део наведених стратегија, убрајају се:

- израда идејног пројекта дистрибуционе мреже - избор канала по зонама расподеле;
- израда прописа о дефинисању тржишта телекомуникација и одређивању оператера са значајним тржишним уделом;
- израда прописа о рашчлањивању локалне петље;
- израда прописа о стандардизацији, односно сертификацији телекомуникационе опреме;
- израда Правилника о заштити корисника;
- континуирана ревизија коришћења радиофреквенцијског спектра;
- континуирана анализа и дефинисање релевантних малопродајних и велепродајних тржишта;
- израда подзаконских аката са циљем увођења преносивости бројева у фиксним мрежама, као и избора и предизбора оператера;
- прилагођавање важећих дозвола за емитовање програма условима дигиталног земаљског емитовања сигнала на начин који не дира у програмски аспект, не мења сервисну зону и не скраћује рок важења

- дозвола, а у складу са Правилником о преласку са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма и приступу мултиплексу у земаљској дигиталној радиодифузији;
- израда пројекта дистрибуционе мреже (примарне и секундарне) пројектовање MFN/SFN мрежа.

2011. година

Министарство ће пратити реализацију процеса преласка са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма у складу са усвојеном Стратегијом, као и релизацију Стратегије развоја широкопојасног приступа у Републици Србији до 2012. године.

Полазећи од претпоставке да се у 2010. и 2011. години очекује успешна имплементација Закона о електронским комуникацијама, у приоритете Агенције за 2011. годину, сагласно наведеним акционим плановима, убрајају се:

- реализација дистрибуционе мреже;
- преглед стања доступности услуга корисницима - континуирана активност;
- анализа искоришћености спектра и израда плана намене радио-фреквенцијских опсега – континуирана активност;
- праћење статистичких показатеља тржишта широкопојасног приступа - континуирана активност;
- анализа стања прописа и праксе у вези са заштитом права потрошача широкопојасних и других телекомуникационих услуга као и предлагање мера за њихово побољшање;
- усклађивање планова нумерације и адресирања са системом који се примењује у ЕУ – континуирана активност.

2012. година

У 2012. години израдиће се и донети план намене и план расподеле радиофреквенција за период после 4. априла 2012. године, односно за период након потпуног преласка на дигитално земаљско емитовање телевизијског програма у Републици Србији.

3.10.2. Информационо друштво

Стање

Законодавни оквир

Област информационог друштва у Републици Србији уређена је:

- Стратегијом развоја информационог друштва у Републици Србији са Акционим планом („Службени гласник РС”, број 87/06);
- eSEE Agenda+ за развој информационог друштва у ЈИЕ у периоду 2007-2012. година, коју је Република Србија потписала октобра 2007;

- Акционим планом за спровођење eSEE Agenda+ за развој информационог друштва у ЈИЕ у периоду 2007-2012. година („Службени гласник РС”, број 29/09);
- Стратегијом развоја електронске управе за период од 2009. до 2013. године, заједно са Акционим планом („Службени гласник РС”, бр. 83/09);
- Законом о електронском потпису („Службени гласник РС”, бр. 135/04), као и следећим подзаконским актима за имплементацију Закона, усклађеним са најновијим стандардима ЕУ, препорукама и процедурама у овој области:
 - Правилником о ближим условима за издавање квалификованих електронских сертификата („Службени гласник РС”, број 26/08);
 - Правилником о техничко-технолошким поступцима за формирање квалификованог електронског потписа и критеријумима које треба да испуне средства за формирање квалификованог електронског потписа („Службени гласник РС”, број 26/08);
 - Правилником о Регистру сертификационих тела која издају квалификоване електронске сертификате у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 26/08);
 - Правилником о вођењу евиденције сертификационих тела („Службени гласник РС”, број 48/05, 82/05 и 116/05).
- Законом о електронском документу („Службени гласник РС”, број 51/09). Одговорна институција: Министарство за телекомуникације и информационо друштво;
- Законом о заштити података о личности („Службени гласник РС”, број 97/08) Одговорна институција: Министарство правде;
- Законом о електронској трговини („Службени гласник РС”, број 41/09) Одговорна институција: Министарство трговине и услуга;
- Законом о потврђивању Конвенције о високотехнолошком криминалу и Законом о потврђивању Додатног протокола уз Конвенцију о високотехнолошком криминалу који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених преко рачунарских система („Службени гласник РС”, број 19/09);
- Закон о компјутерском криминалу није донет, али је ова област санкционисана Кривичним закоником („Службени гласник РС” бр. 85/05, 88/05 и 107/05).
- Законом о тајности података (усвојен 11. децембра 2009).

Важећи прописи у овој области су и:

- Закон о информационом систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 12/96);
- Уредба о обезбеђивању и заштити информационих система државних органа („Службени гласник СРС”, број 41/90);
- Упутство за израду и усвајање пројеката информационих система државних органа („Службени гласник СРС”, број 49/89).

Ови прописи нису усклађени са законодавством ЕУ и одговарајућим стандардима и препорукама у области информационог друштва.

Институционални оквир

Утврђивање политике и стратегије изградње информационог друштва је у надлежности Министарства за телекомуникације и информационо друштво, у складу са чланом 18. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 65/08).

Надлежности у области примене информационо-комуникационих технологија у јавној администрацији имају и Републички завод за информатику и интернет као посебна организације у складу са чланом 37. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 65/08), Управа за заједничке послове републичких органа, у складу са Одлуком о Управи за заједничке послове републичких органа („Службени гласник РС”, број 67/91, 79/02 и 13/04), као и Министарство за државну управу и локалну самоуправу, које је надлежно за систем државне управе.

Поред поменутих, и други државни органи и организације надлежни су за развој и имплементацију информационих система за послове из свог делокруга (информациони системи МУП-а, Пореске управе и Управе царина, Геодетски информациони систем и др.), односно за примену информационо-комуникационих технологија у области за коју су надлежни (Министарство здравља за систем здравствене заштите, Министарство образовања за школски систем, Министарство правде за судове и тужилаштва и др.). С тим циљем већи број државних органа има посебне организационе јединице за обављање ових послова (сектори, одељења, одсеци, групе).

Приоритети

Законодавство

2009. година

До краја 2009. године планира се:

Заштита обраде личних података и приватности у јавним електронским комуникацијама, у складу са директивама 2002/58/ЕК и 2006/24/ЕК уредиће се Законом о електронским комуникацијама. Одговорна институција: Министарство за телекомуникације и информационо друштво.

2010. година

До краја 2010. планира се доношење :

- Стратегије развоја информационог друштва у Републици Србији, у коме ће е-приступачност бити посебан сегмент;
- Закона о информационој безбедности и одговарајућих подзаконских аката. (Одговорна институција: Министарство унутрашњих послова).

Директива за заштиту услуга условног приступа (1998/84/ЕЗ) биће узета у разматрање приликом писања закона који се односе на информационо друштво.

Посебан акценат ставиће се на измене свих потребних закона, као што је на пример Закон о општем управном поступку, као и прописа о начину и

поступку вођења канцеларијског пословања и управљања документима, за које је одговорна институција Министарство за државну управу и локалну самоуправу.

2011. и 2012. година

У овом тренутку нема планираних законодавних активности за овај период.

3.10.3. Аудиовизуелна политика

Стање

Законодавни оквир

Област јавног информисања уређена је:

- **Законом о јавном информисању** („Службени гласник РС”, број 43/03 и 61/05 71/09), који уређује право на јавно информисање као право на слободу изражавања мишљења, као и права и обавезе учесника у процесу јавног информисања. Законом се гарантује право на слободно оснивање и неометан рад медија. Закон о јавном информисању је усклађен са Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Међународним пактом о грађанским и политичким правима и препорукама Савета Европе које се односе на слободу изражавања и информисања;
- **Законом о радиодифузији** („Службени гласник РС”, број 42/02, 97/04, 76/05, 79/05, 62/06, 85/06, 86/06 и 41/09), којим се, у складу са међународним конвенцијама и стандардима, уређују услови и начин обављања радиодифузне делатности, основана је Републичка радиодифузна агенција, као и установе јавног радиодифузног сервиса; утврђују се услови и поступак за издавање дозвола за емитовање радио и телевизијског програма; уређују се и друга питања од значаја за област радиодифузије;
- **Законом о потврђивању Европске конвенције о прекограничној телевизији** („Службени гласник РС”, број 42/09);
- **Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја** („Службени гласник РС”, бр. 120/04 и 54/07), који уређује право грађана да дођу у посед информација којима располажу органи јавне власти, а установио је Повереника за информације од јавног значаја, као самосталан државни орган, независан у вршењу своје надлежности. Закон је усклађен са релевантним препорукама Савета Европе. Србија је потписала Конвенцију Савете Европе о приступу службеним документима јуна 2009. године. На предлог Владе Скупштина је усвојила Измене и допуне овог Закона 11. децембра 2009. године чиме су надлежности за спровођење Закона пренете са Министарства културе на МДУЛС. Стратегијом развоја радиодифузије до 2013. године („Службени гласник РС”, број 115/05), која поставља основе реформи у области радиодифузије, предвиђа трансформација ЈП Радио-телевизије Србије у установе јавног радиодифузног сервиса, утврђивање броја и врсте емитера, приватизација електронских медија чији су оснивачи држава и

локалне самоуправе, увођење дигиталне радиодифузије, као и образовање јединственог емисионог система за пренос сигнала и веза.

Поред ових основних закона, за функционисање медија у Србији важне су, између осталог, и поједине одредбе Закона о оглашавању („Службени гласник РС“, број 79/2005) и Закона о ауторским и сродним правима.

Такође, на снази су и нормативни акти који се односе на јавна предузећа из области информисања - Закон о Јавном предузећу Новинска агенција Танјуг („Службени лист СРЈ“ број 11/95), Закон о оснивању Јавног предузећа за новинско-издавачку делатност Панорама (Службени гласник РС, број 80/92), Уредба о Савезној јавној установи Радио-Југославија („Службени лист СРЈ“ број 3/02 и 29/02) и Уредба о Савезној јавној установи Југословенски преглед („Службени лист СРЈ“ број 3/02).

Односи у области кинематографије регулисани су:

- **Законом о кинематографији** („Службени гласник РС“ број 46/91, 53/93, 56/93, 67/93, 47/94, 48/94 и 101/05), према којем кинематографију чине делатности производње филмова, изнајмљивања, давања филмова на коришћење и јавно приказивање филмова;
- **Законом о ратификацији Европске конвенције о кинематографској копродукцији** („Службени лист Србије и Црне Горе“ – Међународни уговори, бр. 2/2004), чиме је РС узела учешће у Фонду Савета Европе за копродукцију, дистрибуцију и приказивање европских филмова EURIMAGES.

Институционални оквир

Област јавног информисања је у надлежности Министарства културе (Сектор за медије) и Републичке радиодифузне агенције.

Сектор за медије стара се о развоју и унапређењу система јавног информисања, а ти послови обављају се у склопу три уже јединице (одељења за нормативне послове, одељења за остваривање и унапређење права на информисање и развој медијског плурализма и одсека за рад са представницима страних средстава информисања и страним информативним установама).

У надлежности Министарства културе (Сектора за савремено стваралаштво и културну индустрију) и Филмског центра Србије је и област кинематографије.

Републичка радиодифузна агенција (РРА), основана Законом о радиодифузији а у складу са Препоруком Савета Европе Р (2000) 23 о независности и функционисању органа у области радиодифузије, као независно регулаторно тело, врши надзор над радом емитера и стара се над применом Закона у погледу рада емитера, издаје дозволе за емитовање програма на основу Плана расподеле радиофреквенција, прописује правила која су обавезујућа за емитере, обавља послове у области радиодифузије с циљем заштите малолетника, примене прописа о ауторским и сродним правима и спречавање емитовања програма који садрже информације којима се подстиче дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њиховог припадања или неприпадања одређеној раси, вери, нацији, етничкој групи или полу.

Савет РРА, који доноси све одлуке о питањима из надлежности Агенције, има девет чланова, који се именују из реда угледних стручњака из области значајних за обављање радиодифузне делатности, а бира их Народна скупштина Републике Србије.

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности је самосталан и независан државни орган чије су надлежности утврђене Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Законом о заштити података о личности. Повереник је другостепени орган у поступку остваривања права на слободан приступ информацијама и заштиту података о личности, и надзорни орган у области заштите података. Више о институцији и надлежностима Повереника видети у Глави 1. НПИ – „Политички критеријуми“ и подглави 3.23. „Сарадња у области правосуђа и основних права“.

Приоритети

Законодавство

2010. година

У складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању, као и Европским партнерством, основни приоритет Министарства културе и Републичке радиодифузне агенције је убрзање процеса усклађивања свих медијских закона и подзаконских аката са стандардима и правним тековинама ЕУ.

Министарство културе током 2009. године иницирало је израду стратегије развоја медија у Србији. У изради стратегије учествоваће представници свих релевантних актера на медијској сцени у Србији, а циљ је да се пронађу адекватна и одржива решења за развој медија у складу са свим актуелним међународним (а пре свега ЕУ) стандардима у области медија и нових комуникационих услуга. Планирано је да стратегија буде израђена и усвојена током 2010. године и да постави јасне оквире и смернице за све законодавне измене које је потребно извршити како би се област медија трансформисала са циљем убрзаних евроинтеграција, а имајући у виду постојеће карактеристике и проблеме медијске сцене у Србији. Стратегија, између осталог, треба да понуди адекватна решења за питање завршетка приватизације медија, као и трансформације некадашњих савезних јавних предузећа и установа из области информисања.

Након завршетка и усвајања стратегије развоја медија планирано је и усвајање закона о недозвољеном обједињавању и јавности власништва јавних гласила.

У складу са Стратегијом развоја радиодифузије Републичка радиодифузна агенција је израдила базу података кабловских оператера, а током 2010. године, у складу са Законом о радиодифузији, биће донет правилник о кабловском емитовању програма, који ће ближе уредити ову област радиодифузије.

Агенција ће у току 2010. године предузети све активности из своје надлежности, а складу са усвојеном Стратегијом за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма и Акционим планом.

2011. година

- Потпуна усклађеност медијског законодавства и подзаконске регулативе са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама;
- Наставак законодавних измена и усаглашавања са *acquis communautaire* и спровођење других релевантних мера у складу са смерницама и оквирима који буду установљени стратегијом развоја медија у Србији;
- Усвајање новог закона о кинематографији, у складу са стандардима ЕУ, чији је главни циљ стварање повољнијих услова за обављање свих делатности у области кинематографије. Закон ће бити усаглашен са Конвенцијом Савета Европе о кинематографској копродукцији.
- Почетак издавања дозвола за сателитско емитовање програма (РРА, у складу са Законом о радиодифузији);

Агенција ће 2011. године посветити посебну пажњу емитерима, у смислу њихове припреме за прелазак на дигитално емитовање програма.

2012. година

У периоду до 2012. потребно је обезбедити пуну примену закона усклађених са правним тековинама Европске уније, као и све неопходне предуслове за завршетак преласка са аналогног на дигитални систем радиодифузије, у складу са Стратегијом преласка са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији.

Министарство културе за 2012. годину планира наставак и других активности које ће бити одређене стратегијом развоја медија, укључујући и поједине пројекте који ће обухватити питања унапређења медијске писмености и подстицаја развоја и дистрибуције он лајн креативних садржаја.

Такође, планира се спровођење активности које ће бити дефинисане стратешким планом развоја у области кинематографије.

Републичка радиодифузна агенција је активно укључена у доношење Стратегије преласка са аналогно на дигитално емитовање програма, према којој је 2012. година последњи рок за прелазак на дигитално емитовање програма. Стога ће 2012. година бити у потпуности посвећена остваривању тог циља, у сарадњи са осталим институцијама које раде на процесу дигитализације – Републичком агенцијом за телекомуникације, Министарством за телекомуникације и информационо друштво и Министарством културе.

3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РАЗВОЈ СЕЛА

3.11.1. Пољопривреда

Стање

Област пољопривреде је делимично усклађена са законодавством Европске уније.

Пољопривреда је једна од кључних компоненти економског развоја Републике Србије. Значај пољопривреде Републике Србије за економију земље је вишедимензионалан; осим економског, она има и изузетан социјални и еколошки значај. У стварању бруто друштвеног производа Републике Србије, примарна пољопривредна производња је у 2007. години учествовала са 11,1%, а када се додају прерађени пољопривредни производи, проценат учешћа износи готово једну петину - око 18%. Истовремено, пољопривреда запошљава око 23% од укупно запослених, односно 17% активног становништва, а у периоду 2005-2008. година учествовала је у укупном извозу Републике Србије са 19,6 %, а у увозу са 6,9%.

Пољопривреда је у 2009. години, години светске економске кризе, значајно допринела опоравку укупне привреде Републике Србије. Остварила је позитиван раст физичког обима производње (процењује се на 2%) и остварује позитиван салдо спољнотрговинске размене (која је за првих девет месеци укупно износила близу пола милијарде УСД). Истовремено, пољопривреда је у 2009. години деловала антиинфлаторно, будући да је висок обим производње допринео паду цена хране и стабилизацији цена на мало у целини.

У 2009. години пољопривредно тржиште Србије се додатно отворило за инострану конкуренцију, одобравањем пољопривредних концесија пољопривредним произвођачима из Европске уније (примена Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима), Белорусије и Турске (споразуми о слободној трговини), као и Европском економском простору у целини, будући да се Република Србија налази пред потписивањем Споразума о слободној трговини са чланицама ЕФТА. Треба споменути и процес приступања Републике Србије СТО, у оквиру којег се преговарају нивои царина за пољопривреду, који ће бити обавезујући за пољопривреду Србије у будућности, а на знатно нижем нивоу од досадашњег.

Законодавни оквир

После више година застоја у доношењу квалитетне законодавне регулативе, у 2009. години усвојено је и у добром делу имплементирано 15 важних закона, а они који се односе на пољопривреду (према поглављу 11) су:

- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 41/09);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС”, број 41/09);
- Закон о вину („Службени гласник РС”, број 41/09), који даје основу за успостављање и одржавање система контроле производње грозња и вина кроз Виноградарски и Винарски регистар и винаријску евиденцију, као и успостављање система географског порекла у складу са регулативом ЕУ и обележавање вина. Закон о вину прописује, односно ствара основ за

прописивање одређених процедура у виноградарству и винарству неопходних за имплементацију обавеза држава чланица које проистичу из Уредбе ЕЗ 479/2008, 555/2008, 491/2009, 436/2009, 606/2009 и 607/2009;

- Закон о ракији и другим алкохолним пићима („Службени гласник РС“, број 41/09) (Уредба ЕУ бр. 110/08);
- Закон о етанолу („Службени гласник РС“, број 41/09) (Уредба ЕУ бр 670/2003, 2336/2003);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 41/09);
- Закон о јавним складиштима за пољопривредне производе („Службени гласник РС“, број 41/09);
- Закон о претварању друштвене својине на пољопривредном земљишту у друге облике својине („Службени гласник РС“, бр. 49/92 и 54/96);
- Правилник о квалитету сировог млека (Службени гласник РС 21/09), усвојен са циљем усклађивања са Уредбом 853/2004 од 29. априла 2004, којом се поред осталог дефинишу и услови за производњу и пласман на тржиште сировог млека, као и омогућавање извоза млека и млечних производа на тржиште земаља чланица ЕУ и тржишта трећих земаља.

Стратешки документ који дефинише политику и развој сектора пољопривреде Републике Србије је Стратегија развоја пољопривреде Републике Србије („Службени гласник РС“, број 78/05).

У области аграрне политике, Сектор аграрне оперативе је надлежан за послове плаћања, односно спровођења мера аграрне политике.

Област инспекцијског надзора у надлежности је Генералног инспектората пољопривреде, шумарства и водопривреде, а на основу следећег законског оквира:

- Закон о безбедности хране („Службени гласник РС“, број 41/09);
- Закон о условима за обављање промета робе, вршења услуга у промету робе и инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, бр. 39/96, 20/97, 46/98 и 34/01);
- Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС“, број 79/2005);
- Закон о вину („Службени гласник РС“, број 41/09), који даје основу за успостављање и одржавање система контроле производње грозђа и вина кроз Виноградарски и Винарски регистар и винаријску евиденцију, као и успостављање система географског порекла у складу са регулативом ЕУ и обележавање вина. Закон о вину прописује, односно ствара основ за прописивање одређених процедура у виноградарству и винарству неопходних за имплементацију обавеза држава чланица које проистичу из Уредбе ЕЗ 479/2008, 555/2008, 491/2009, 436/2009, 606/2009 и 607/2009;
- Закон о ракији и другим алкохолним пићима („Службени гласник РС“, број 41/09), (Уредба ЕУ бр. 110/08);
- Закон о етанолу („Службени гласник РС“, број 41/09), (Уредба ЕУ бр 670/2003, 2336/2003);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 49/92, 53/93, 67/93, 48/94, 46/95, 54/96 и 14/00);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС“, број 41/09);
- Закон о дувану („Службени гласник РС“, бр. 101/05, 90/07);

- Закон о органској производњи и органским производима („Службени гласник РС”, број 62/06);
- Закон о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености производа с прописаним захтевима („Службени лист СЦГ”, број 44/05);
- Остали подзаконски акти.

Важећим правилницима уређени су ближи услови о квалитету и другим захтевима које треба испунити у процесу производње, прераде и промета пољопривредно-прехрамбених производа. Усклађеност појединих правилника са прописима ЕУ је на различитом нивоу.

Институционални оквир

МПШВ Републике Србије је надлежна институција која се бави креирањем и дефинисањем пољопривредне политике. Унутрашњу организацију Министарства чине: Сектор аналитике и аграрне политике; Сектор за рурални развој; Сектор за аграрну оперативу и финансијско управљање; Генерални инспекторат пољопривреде, шумарства и водопривреде и Сектор за правне, опште и нормативне послове, као и органи управе у саставу Министарства: Управа за ветерину, Управа за заштиту биља, Управа за шуме, Управа за аграрна плаћања, Управа за пољопривредно земљиште, Дирекција за националне референтне лабораторије и Републичка дирекција за воде.

Управа за аграрна плаћања званично је отворена 19. октобра 2009. године, са седиштем у Шапцу. Основни циљ формирања ове институције је преузимање свих плаћања у пољопривреди и припрема за коришћење финансијских средстава из фондова Европске уније. Од 1. јануара 2010. године планирано је да Управа за аграрна плаћања преузме сва плаћања у пољопривреди, која су до сада обављана у сарадњи са Управом за трезор Министарства финансија. Поред плаћања по националној схеми, отпочела је процедура припреме Управе за акредитацију по строгим стандардима ЕУ према уредбама 1085/2006/ЕЗ и 718/2007/ЕЗ, које представљају правни основ за коришћење средстава ЕУ из ИПА фондова. Након пуне акредитације Управа ће наставити да јача сопствене капацитете, како би била спремна за интеграцију у Заједничку пољопривредну политику ЕУ, након пуноправног чланства.

Приоритети за 2010.

Законодавство

У области аграрне политике, усклађивање прописа са правним тековинама ЕУ, и то:

- Правилник о квалитету свежег, замрзнутог и сушеног воћа (Уредба ЕЗ 1580/2007, 1221/2008 и 771/209);
- Правилник о квалитету свежег, замрзнутог и сушеног поврћа (Уредба ЕЗ 1580/2007, 1221/2008 и 771/209);
- Правилник о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних нектара, воћних сокова у праху и сродних производа (Уредба ЕЗ 2001/112/ЕС ; 2009/106/ЕС и Уредба Савета Европе бр. 1182/2007);
- Правилник о испуњености услова за производњу вина (Уредба ЕЗ 479/2008, 555-2008, 491/2009, 436/2009, 606/2009, 607/2009);

- Правилник о Виноградарском регистру (Уредба ЕЗ 479/2008, 555-2008, 491/2009, 436/2009, 606/2009, 607/2009);
- Правилник о географском пореклу (Уредба ЕЗ 479/2008, 555-2008, 491/2009, 436/2009, 606/2009, 607/2009);
- Правилник о означавању и паковању вина (Уредба ЕЗ 479/2008, 555-2008, 491/2009, 436/2009, 606/2009, 607/2009);
- Правилник о квалитету и другим захтевима за вино (Уредба ЕЗ 479/2008, 555-2008, 491/2009, 436/2009, 606/2009, 607/2009);
- Правилник о квалитету, категоријама и декларисању ракија и других алкохолних пића (Уредба ЕЗ 110/2008);
- Правилник о условима за производњу ракија и других алкохолних пића (Уредба ЕЗ 110/2008, 510/2002);
- Правилник о регистру произвођача ракија и других алкохолних пића (Уредба ЕЗ 110/2008);
- Правилнике који регулишу област зоотехнике у складу са Директивом Савета 77/504, Директивом Савета 87/328, Директивом Савета 88/661, Директивом Савета 90/118 Директивом Савета 90/119, Директивом Савета 89/361, Директивом Савета 90/427, Директивом Савета 90/428, Директивом Савета 91/174, Директивом Савета 94/28, Уредбом Савета 870/2004, Директивом Савета 88/407, Директивом Савета 89/556, Директивом Савета 98/58;
- Правилнике који регулишу област квалитета производа животињског порекла у складу са Уредбом Савета 1208/81, Уредбом Савета 1028/2006, Директивом Савета 2000/13, Директивом Савета 2001/110, Уредбом Савета 3220/84, Уредбом Савета 2967/85, Уредбом Савета 3513/93, Уредбом Савета 3127/94, Уредбом Савета 1249/2008, Уредбом Савета 1906/90.

Област хране за животиње биће регулисана посебним прописима.

Институције

- Избор организације која ће радити послове у вези са Виноградарским регистром и јачање административних и људских капацитета са циљем вршења послова у складу са стандардима ЕУ;
- Избор организације која ће радити послове везане за географско порекло вина и јачање административних и људских капацитета са циљем вршења послова у складу са стандардима ЕУ.

Приоритети за 2011.

Законодавство

У области аграрне политике, усклађивање прописа са правним тековинама ЕУ, и то:

- Правилник о квалитету производа од воћа, поврћа и печурки и пектинских препарата (Уредба ЕЗ 113/2001);
- Правилник о рејонизацији виноградарских подручја (Уредба ЕЗ 479/2008, 555-2008, 491/2009, 436/2009, 606/2009, 607/2009);
- Правилник о специјалним винима (Уредба ЕЗ 479/2008, 555-2008, 491/2009, 436/2009, 606/2009, 607/2009);

- Правилник о методама физичко-хемијских анализа ракија и других алкохолних пића (Уредбе ЕЗ 110/2008, 2870/2000, 2091/2002, 2009/92),
- Правилник о географским ознакама ракија и других алкохолних пића (Уредба ЕЗ 110/2008);
- Правилник о вођењу евиденције о производњи и промету етанола (Уредба 670/2003, 2336/2003, 2001/0055, 2001/0101, 479/2008 и 555/2008);
- Правилник о методама органске сточарске производње (Уредба ЕЗ 834/2007 и Уредба ЕЗ 889/2008);
- Правилник о утврђивању услова које морају испуњавати сертификациона тела за утврђивање усаглашености производње пољопривредних и прехранбених производа са географским пореклом са елаборатом – спецификацијом (Уредба ЕЗ 509/2006 и Уредба ЕЗ 510/2006, (ЕЗ) No 1216/2007(ЕЗ) No 1898/2006).

Институције

- Избор акредитованих лабораторија које ће вршити испитивање квалитета ракија и других алкохолних пића;
- Јачање административних и људских капацитета који ће водити Регистар произвођача ракија и других алкохолних пића.

Приоритети за 2012.

Законодавство

У области аграрне политике усклађивање прописа са правним тековинама ЕУ, и то:

- Правилник о другим производима (Уредба ЕЗ 479/2008, 555-2008, 491/2009, 436/2009, 606/2009, 607/2009),
- Правилник о вођењу евиденције у производњи ракија и других алкохолних пића (Уредба ЕЗ 110/2008);
- Правилник о денатурисању етанола (директива из 1993. године);
- Правилник о квалитету и другим захтевима за јестиве печурке и производе од јестивих печурки.

Институције

Избор акредитованих лабораторија које ће испитивати квалитет етанола.

Пољопривредна статистика

Са циљем прилагођавања уредбама које се односе на статистичка истраживања, Министарство ће активно сарађивати са Републичким заводом за статистику у спровођењу комплетног пописа пољопривреде који је планиран у 2011. години. Од фебруара 2009. године започео је рад у оквиру ИПА пројекта на припреми пописа пољопривреде. Тренутно су у току припреме за спровођење пробног пописа пољопривреде, планираног за децембар 2009. године. Циљ пробног пописа је тестирање методологије, образаца и других инструмената за спровођење пописа.

3.11.2. Развој села

Стање

Област развоја села је делимично усклађена са законодавством Европске уније.

Законодавни оквир

- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 41/2009), у складу са Уредбом ЕЗ 1698/2005 и 1085/2006 и
- Закон о пољопривредној служби (Службени гласник РС 61/91).

Институционални оквир

Област развоја села у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије је у надлежности Сектора за рурални развој и 35 стручносаветодавних институција, које обављају поверене саветодавне и друге послове за МПШВ, а организоване су као институти, заводи, пољопривредне станице. Завршена промена правног статуса пољопривредних служби које су основане одлуком Владе као „Пољопривредне стручне службе“ д.о.о. (друштва са ограниченом одговорношћу, која у оквиру своје делатности користе средства у државној својини).

МПШВ је формирало Мрежу за подршку руралном развоју, коју чине петнаест регионалних и 140 подручних центара на територији Републике Србије (покривеност територије 90%). Задатак ових центара је да ојачају регионалну повезаност, стварањем активних веза државне управе са локалном заједницом, да обезбеде неометан проток информација у оба смера и да припреме локалну заједницу за примену LEADER метода и оснивање локалних акционих група – ЛАГ) .

Приоритети 2010, 2011. и 2012.

Законодавство

- Национални програм за рурални развој за период 2009/10-2013;
- Стратегија развоја пољопривредног саветодавства у Србији за уређење и унапређење рада саветодавних служби у пољопривреди у складу са Уредбом ЕЗ 1782/2003 и 1783/2003 и њиховим накнадним допунама и исправкама;
- Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде у складу са Уредбом ЕЗ 1782/2003 и 1783/2003 и њиховим накнадним допунама и исправкама;
- Правилник о обављању саветодавних послова у пољопривреди;
- Правилник о издавању лиценце за обављање саветодавних послова у пољопривреди и
- Правилник о вођењу Регистра пољопривредних саветодаваца.

Институције

Постоји потреба за јачањем капацитета и за новим кадровима, који би кроз сталну едукацију били оспособљени и ангажовани на пословима условљеним применом прописа ЕУ и насталих преузимањем обавеза у процесу приступања ЕУ.

Сектор за рурални развој МПШВ покренуо је процедуру за оснивање Савета за рурални развој, са циљем стварања програмског и институционалног оквира за развој села, усклађивања активности подршке развоју села, дефинисања препорука за даље унапређење сарадње и боље информисаности о мерама за развој села. Један од циљева је и едукација функционалне групе страна заинтересованих за развој села у Србији, која ће у каснијој фази представљати основу за формирање Одбора за мониторинг ИПАРД програма у складу са захтевима ЕУ.

Изградња и јачање капацитета тела одговорних за администрацију подстицаја за развој села, што би требало да се оствари кроз твининг пројекат ИПА 2007:

Управно тело (*Managing Authority*)

Одбор за мониторинг Програма (*Program Monitoring Committee*).

3.11.3. Организација пољопривредног тржишта

Стање

У области аграрне политике, Сектор за пројекте и аграрну оперативу је надлежан за послове плаћања, односно, спровођење мера аграрне политике.

Појединачне мере аграрне политике Влада Републике Србије усваја сваке године на основу Закона о буџету Републике Србије и Програма расподеле и коришћења подстицајних средстава у области пољопривреде, шумарства и водопривреде донетих по основу појединачних уредби. Након усвајања Закона о пољопривреди и руралном развоју, који дефинише врсте подстицаја, успостављен је посебан правни основ на основу којег ће бити доношене појединачне мере аграрне политике. Сви ови прописи се објављују у Службеном гласнику Републике Србије. Према Закону о пољопривреди и руралном развоју сви подстицаји деле са на: непосредне (премије, подстицаји за производњу, регреси, подршка некомерцијалним породичним газдинствима), тржишне (извозни подстицаји, трошкови складиштења, кредитна подршка) и структурне.

Законодавство

- Закон о буџету („Службени гласник РС”, број 120/08);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 41/09);
- Уредба о Регистру пољопривредних газдинстава („Службени гласник РС” 119/08, 21/09 и 36/09);

- Уредба о коришћењу средстава за подршку развоју села кроз подршку инвестицијама у пољопривреди у 2009. години („Службени гласник РС” 14/09);
- Уредба о условима и начину коришћења средстава за регресирање репроматеријала за ратарску и повртарску производњу у 2009. години („Службени гласник РС” 12/09, 17/09 и 36/09);
- Уредба о коришћењу средстава за подршку развоју села кроз повећање конкурентности пољопривреде за 2009. годину („Службени гласник РС” 14/09, 24/09 и 36/09);
- Уредба о условима и начину коришћења средстава за регресирање осигурања животиња, усева и плодова у 2009. години („Службени гласник РС” 14/09);
- Уредба о расподели и коришћењу подстицајних средстава за генетско унапређење сточарства у 2009. години („Службени гласник РС” 14/09 и 53/09);
- Уредба о коришћењу средстава подршке некомерцијалним пољопривредним газдинствима у 2009. години („Службени гласник РС” 16/09);
- Уредба о утврђивању Програма расподеле и коришћења средстава за развој и унапређење сточарства за 2009. годину („Службени гласник РС” 16/09);
- Уредба о расподели и коришћењу подстицајних средстава за подршку развоју села кроз јачање људских капацитета земљорадничких задруга у 2009. години („Службени гласник РС” 16/09);
- Уредба о утврђивању Програма о расподели и коришћењу подстицајних средстава за очување и одрживо коришћење генетичких ресурса домаћих животиња за 2009. годину („Службени гласник РС” 16/09 и 48/09);
- Уредба о коришћењу средстава за субвенције произвођачима пољопривредних и прехранбених производа за 2009. годину („Службени гласник РС” 16/09 и 21/09);
- Уредба о коришћењу подстицајних средстава за подизање производних и матичних засада јагоде за 2009. годину („Службени гласник РС” 17/09);
- Уредба о коришћењу подстицајних средстава за подршку развоју села кроз инвестирање у проширење и унапређење економских активности сеоског становништва за 2009. годину („Службени гласник РС” 17/09);
- Уредба о коришћењу подстицајних средстава за подизање производних и матичних засада воћа, винове лозе и хмеља за 2009. годину („Службени гласник РС” 17/09, 37/09 и 51/09);
- Уредба о утврђивању Програма мера за кредитирање пољопривредне производње у 2009. години („Службени гласник РС” 18/09, 21/09, 43/09, 49/09 и 77/09);
- Уредба о расподели и коришћењу подстицајних средстава за организовање и јачање капацитета мреже за рурални развој („Службени гласник РС” 18/09) престаје да важи са „Службени гласником РС” 43/09;
- Уредба о условима и начину коришћења подстицајних средстава за подршку у спровођењу саветодавних послова у пољопривреди за 2009. годину („Службени гласник РС” 20/09, 45/09);
- Уредба о расподели и коришћењу подстицајних средстава за подршку развоју органске производње за 2009. годину („Службени гласник РС” 21/09);

- Уредба о условима и начину коришћења подстицајних средстава за подршку производњи семена, расада и садног материјала методама органске производње у 2009. години („Службени гласник РС” 21/09);
- Уредба о премији за млеко („Службени гласник РС” 21/09, 28/09 и 50/09);
- Уредба о утврђивању Програма мера за рефинансирање дугорочних обавеза по основу инвестиционих улагања у производњу дувана у 2009. години („Службени гласник РС” 23/09);
- Уредба о утврђивању Програма извођења радова на заштити, уређењу и коришћењу пољопривредног земљишта за 2009. годину („Службени гласник РС” 26/09 и 50/09);
- Уредба о висини накнаде за издавање и продужавање уверења о здравственом стању животиња („Службени гласник РС” 26/09);
- Уредба о утврђивању Дугорочног програма рада пољопривредне службе на унапређењу пољопривредне производње за период од 2009. до 2013. године („Службени гласник РС” 43/09);
- Уредба о условима и начину коришћења средстава за регресирање минералних ђубрива за јесењу сетву 2009. године („Службени гласник РС” 50/09);
- Уредба о признавању матичних стабала, чокота и жбунова воћака, винове лозе и хмеља („Службени гласник РС” 53/09);
- Уредба о утврђивању Програма мера за рефинансирање збирног износа главнице дугорочних кредита произвођача млека који доспевају у 2009. и 2010. години („Службени гласник РС” 70/09);
- Уредба о утврђивању Програма расподеле и коришћења средстава за кредитирање предузећа која обављају делатност у области прехранбене индустрије за 2009. годину („Службени гласник РС” 70/09 и 77/09);
- Уредба о премији за дукан у листу типа берлеј и оријентал за 2009. годину („Службени гласник РС” 71/09).

Институције

Део Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде задужен за спровођење мера аграрне политике је Сектор за пројекте и аграрну оперативу. У августу 2009. године основана је Управа за аграрна плаћања, као орган у саставу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, која је званично почела са радом 19. октобра 2009. године. Планирано је да од 1. јануара 2010. године Управа за аграрна плаћања преузме сва плаћања у пољопривреди, укључујући и директна плаћања по хектару и по грлу.

Приоритети 2010, 2011. и 2012.

Законодавство

Почетком сваке године (2010, 2011. и 2012) доноси се програм мера на основу којег се доносе подзаконски акти којим се пројектују мере аграрне политике за сваку годину. Све мере биће разврстане у три групе, како је то прописано Законом о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 41/09): непосредне (премије, подстицаји за производњу, регреси, подршка некомерцијалним породичним газдинствима), тржишне (извозни подстицаји, трошкови складиштења, кредитна подршка) и структурне.

Институције

У 2010. години Управа за аграрна плаћања преузеће читав систем плаћања у пољопривреди од Управе за трезор Министарства финансија. Поред мера национале подршке, Управа за аграрна плаћања започеће процес акредитације за коришћење пете компоненте ИПА фонда намењених развоју села. Пуна акредитација Управе за изабране три ИПАРД мере очекује се у току 2012. године.

3.11.4. Политика квалитета

Стање

Политика квалитета кроз стварање схема квалитета, попут заштите географског порекла пољопривредних и прехранбених производа, доприноси стварању економске и културне вредности једне земље. Овај систем пружа могућност земљама, које не могу да се такмиче по обиму производње, да се фокусирају на подизање квалитета и стварање додате вредности како би били и остали конкурентни на домаћем и иностраном тржишту. Те карактеристике прехранбеног производа произлазе из вредности његовог састава, начина производње, прераде и поднебља из којег долази. Србија има огроман потенцијал у овом сегменту, јер је земља климатских и географских различитости, богате културе и традиције. Помоћу овог система добија се на ексклузивности производа, где се управо традиционална Европа највише служи означавањем географског порекла. Међутим, ознаке географског порекла хране представљају облик права интелектуалне својине, који до сада није довољно коришћен и искоришћен у Републици Србији. Убудуће производња производа с географским пореклом мора да постане део извозне стратегије Србије, са циљем стварања значајних извозних брендова.

Циљеви политике квалитета:

- Подићи обим производње производа са „додатом вредношћу”, односно производа са ознакама квалитета;
- Подизати ниво свести, како код произвођача, тако и код потрошача у вези са подизањем квалитета производа;
- Заштита животне средине и диверсификација производње;
- Држати „живе” сеоске средине и економски подржавати слабо развијене регионе;
- Спречити урушавање поверења у производе са географским пореклом;
- Заштита потрошача – јасно декларисање;
- Гарантовати квалитет – успоставити ефикасан систем контроле.

Законодавни оквир

Закон о ознакама географског порекла („Службени лист СЦГ“, бр. 20/06), није усклађен са законодавством ЕУ;

Закон о безбедности хране („Службени гласник РС“, бр. 41/09), донет 29. маја 2009. године, усклађен је са (Уредбом 178/2002/ЕЗ која представља општи закон о храни ЕУ) и делимично усклађен са уредбама 852/2004; 853/2004; 854/2004; 882/2004; 183/2005; 258/97; 1829/2003 и Упутствима 89/662/ЕЕЗ; 89/109/ЕЕЗ; 2000/13/, Одлуком Европске комисије 2007/275/ЕЗ и др. Потпуно усклађивање ће се обавити доношењем посебних пописа (подзаконски акти), по појединим областима контроле, у складу са прописима ЕУ.

Институције

Према Предлогу закона о географским ознакама, Завод за интелектуалну својину дужан је да - у процесу регистровања било имена порекла или ознаке географског порекла - прибави мишљење од МПШВ.

Процеси контроле и сертификације производа са географским пореклом биће у надлежности МПШВ.

Сертификациона тела - Контролу квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производа са ознаком географског порекла врше сертификациона тела која су овлашћена од стране МПШВ и која су акредитована од стране Акредитационог тела Србије у складу са одговарајућим стандардима и прописима о акредитацији. Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде ближе прописује услове, начин и поступак контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производа.

Приоритети за 2010. годину

Законодавство

Правилник о означавању пољопривредних и прехранбених производа са географским пореклом, у складу са Законом о ознакама географског порекла, који је у највећој мери усклађен са уредбама Савета министара ЕУ 509/2006 и 510/2006 о заштити географских ознака и ознака порекла за пољопривредне и прехранбене производе и са Уредбом Европске комисије 1898/2006 којом се установљавају детаљна правила за примену Уредбе Савета министара ЕУ 510/2006 о заштити географских ознака и ознака порекла за пољопривредне и прехранбене производе. Закон доноси Завод за интелектуалну својину.

Приоритети за 2011.

Законодавство

Правилник о утврђивању услова које морају испуњавати сертификациона тела за утврђивање усаглашености производње пољопривредних и прехранбених производа са географским пореклом са елаборатом – спецификацијом (Уредба ЕЗ 509/2006 и Уредба ЕЗ 510/2006, Уредба ЕЗ 1216/2007, Уредба ЕЗ 1898/2006, Уредба 882/2004).

3.11.5. Органска производња

Стање

Површина са које се сакупљају дивље биљне врсте из природних станишта методом органске производње у 2009. години износи око 1.000.000 хектара, док обрадива површина на којој се примењују методе органске производње износи око 1.200 хектара. Површине на којима се примењују методе органске производње у Републици Србији су веће, али Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде не располаже подацима о произвођачима чију производњу сертифицикују организације за издавање сертификата које немају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде у складу са Законом о органској производњи и органским производима. Новим законом о органској производњом решиће се проблем око овлашћених и неовлашћених сертификационих организација, јер ће тим законом бити успостављен правни основ за кажњавање оних који обављају контролу и сертификацију без овлашћења Министарства.

У 2009. години Министарство је обезбедило подстицајна средства за произвођаче који се баве органском производњом, као и за произвођаче семена методом органске производње.

У јулу 2009. године урађен је Нацрт националног акционог плана за развој органске пољопривреде, којим су дефинисане активности за развој органске пољопривреде у Републици Србији за период од 2010. до 2015. године.

У 2009. години четири организације за издавање сертификата добиле су овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде за контролу и сертификацију у органској производњи.

Законодавни оквир

Органска производња у Републици Србији регулисана је Законом о органској производњи и органским производима („Службени гласник РС“, број 62/06). Закон је припремљен у складу са Уредбом Савета ЕЕЗ 2092/91 о органској производњи пољопривредних производа.

Поред Закона правила производње, прераде, складиштења, транспорта, промета, обележавања органских производа и друга питања из ове области детаљно су прописана и следећим подзаконским актима:

- Правилник о паковању, складиштењу и превозу органских производа („Службени гласник РС“ 81/06);
- Правилник о условима које треба да испуни правно лице које издаје сертификат, односно ресертификат за органске производе и о начину њиховог издавања („Службени гласник РС“ 96/06);
- Правилник о изгледу ознаке и националног знака органских производа („Службени гласник РС“ 107/07);
- Правилник о изменама Правилника о изгледу ознаке и националног знака органских производа („Службени гласник РС“ 26/09);
- Правилник о условима и начину промета органских производа („Службени гласник РС“ 07/08);
- Правилник о начину вођења евиденције и садржини извештаја на основу којих се води евиденција у органској производњи („Службени гласник РС“ 14/08);

- Правилник о обрасцу службене легитимације инспектора за органску производњу („Службени гласник РС“ 61/08);
- Правилник о методама органске сточарске производње („Сл. лист СРЈ“ 51/2002);
- Правилник о технолошким поступцима у преради производа добијених методама органске производње, начину чишћења и средствима за чишћење технолошких линија, дозвољеним састојцима, адитивима и помоћним супстанцама у преради намирница („Службени гласник РС“ 34/09);
- Правилник о методама органске биљне производње и о сакупљању дивљих биљних и животињских врста из природних станишта методом органске производње („Службени гласник РС“ 47/09).

Институције

Надлежни орган за органску производњу у Републици Србији је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Сектор за аналитику и аграрну политику.

Контрола и сертификација у органској производњи поверена је правним лицима - организацијама за издавање сертификата, односно ресертификата.

Министарство пољопривреде иницирало је формирање Националне асоцијације за развој органске производње. Формирана асоцијација у будућности биће релевантан партнер Министарству и институција која ће објединити произвођаче како у заједничким пројектима тако и у заступању њихових интереса.

Надлежни орган за органску производњу у складу са одговарајућом одредбом закона овлашћује организације за издавање сертификата односно ресертификат након испуњавања прописаних услова, издаје решења о употреби репродуктивног материјала који није произведен методама органске производње, води јединствену евиденцију о произвођачима и површинама под органском производњом, доноси решења о скраћењу или продужењу периода конверзије.

Приоритети за 2010. годину

Законодавство

Уз техничку помоћ ЕУ, преко програма ГАИЕХ, завршен је Нацрт новог закона о органској производњи, који је припремљен у складу са Уредбом Савета ЕЗ 834/07 и Уредбом Комисије 889/08. Усвајање закона очекује се крајем 2009. или почетком 2010. године, а његова примена ће почети 01. јануара 2011. године. Одложена примена закона предвиђена је јер Акредитационо тело Србије тренутно нема међународну акредитацију (тренутно у поступку оцењивања), а новим Нацртом закона о органској производњи предвиђено је да контролу и сертификацију у органској производњи могу да обављају контролне организације које имају акредитацију АТС-а.

У току 2010. године припремила би се пратећа подзаконска акта у складу са Уредбом Савета 834/07 и Уредбом Комисије 889/08.

Приоритети за 2011. годину

Законодавство

У току 2011. године планира се доношење правилника о методама органске сточарске производње, који ће се припремити у складу са Уредбом Савета No.834/07 и Уредбом Комисије 889/08 и којим би се заменио Правилник о методама органске сточарске производње („Службени Лист СРЈ“ 51/2002), уколико се одложи примена новог закона о органској производњи.

3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

3.12.1. Безбедност хране и контрола

Стање

Област безбедности хране и контроле је делимично усклађена са законодавством Европске уније.

Ступањем на снагу Закона о безбедности хране, успостављен је свеобухватни и интегрисани систем контроле безбедности хране и хране за животиње. Наведени закон одређује централни надлежни орган (МПШВ) и представља основу за успостављање: Централног регистра објеката који послују са храном и храном за животиње, система референтних лабораторија и Дирекције за националне референтне лабораторије, Стручног савета за безбедност хране, система следљивости у свим областима контроле и комуникације у вези са ризиком, Система брзог обавештавања и узбуњивања и Хитних мера за управљање кризним ситуацијама.

Формирањем Стручног савета, као независног и научног тела за процену ризика, омогућиће се доношење мера заснованих на научним подацима, ради постизања циљева овог закона (висок ниво заштите живота и здравља људи и заштита интереса потрошача, укључујући начело поштења и савесности у промету храном, узимајући у обзир када је то могуће заштиту здравља и добробити животиња, као и здравља биља и заштиту животне средине).

Субјекти у пословању храном и храном за животиње сносиће основну правну одговорност за безбедност хране и хране за животиње, са обавезом увођења и спровођења мера самоконтроле (добре произвођачке и хигијенске праксе, као и Програм анализе ризика и контрола критичних контролних тачака – НАССР систем).

Преко успостављања Система брзог обавештавања и узбуњивања, унапредиће се размена информација о ризицима везаним за храну и храну за животиње, инспекцијске службе ће радити по јединствено прописаним процедурама (препознатљивим и еквивалентним службеној контроли у ЕУ), а закон ће се истоветно примењивати, без обзира да ли се ради о храни или храни за животиње, у унутрашњем или међународном промету. Креирање политике у овој области биће усмерено на кључне проблеме, а реаговање, у односу на појаву опасности у храни и храни за животиње, биће знатно брже.

Законодавни оквир

Закон о безбедности хране („Службени гласник РС“ број 41/2009) усклађен је са Уредбом 178/2002/ЕЗ која представља општи закон о храни ЕУ.

Институционални оквир

Управа за ветерину као орган управе у саставу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, сходно члану 8. Закона о министарствима („Службени гласник РС“ бр. 65/08 и 65/09), обавља послове државне управе и стручне послове који се односе на: здравствену заштиту

животиња; ветеринарску и санитарну контролу у производњи и унутрашњем и спољном промету животиња, производа, сировина и отпадака животињског порекла, семена за вештачко осемењавање, оплођених јајних ћелија за оплођавање животиња, ембриона и других организама и предмета којима се може пренети заразна болест, хране за животиње и компоненти за производњу хране за животиње; регистрацију и контролу рада објеката за производњу намирница животињског порекла (кланице, млекаре и др.); контролу објеката за производњу хране за животиње и нешкодљиво уклањање лешева и отпадака животињског порекла, као и објеката за њихову прераду; контролу производње (и у унутрашњем и спољном промету) лекова и биолошких средстава за употребу у ветерини; као и друге послове одређене законом.

Приоритети 2010,2011. и 2012.

Након усвајања Закона о безбедности хране („Службени гласник“ број 41/2009), приоритет је доношење следећих правилника који су у надлежности МПШВ и Министарства здравља:

- Правилник о микробиолошким критеријумима за храну, чије доношење је било планирано у 2009. години, а којим ће се извршити усклађивање са Уредбом ЕЦ 2073/2005 о микробиолошким критеријумима за намирнице, преноси се у 2010. годину;
- Правилник о хигијени хране, којим се врши усклађивање са Уредбом ЕЗ 852/2004 о хигијени хране /намирница;
- Правилник о посебној хигијени хране животињског порекла, којим се врши усклађивање са Уредбом ЕЗ 853/2004 о посебној хигијени хране животињског порекла;
- Правилник о условима за спровођење службене контроле, начину обављања службене контроле, начину прегледа, као и роковима за њихово спровођење, којим се врши усклађивање са Уредбом ЕЗ 882/2004 о службеним контролама;
- Правилник о службеној контроли хране животињског порекла, којим се врши усклађивање са Уредбом ЕЗ 854/2004 о службеној контроли хране животињског порекла.

Прописи Министарства здравља

- Правилник о условима у погледу здравствене исправности дијететских намирница, којим се врши усклађивање са Упутством Савета 89/398 о прехранбеним производима за посебну нутритивну употребу, Упутством Савета 91/321 о храни за новорођенчад и храни за децу, Упутством Комисије 96/5 о прерађеној храни од житарица за децу, Упутством Комисије 96/8 о храни за смањење телесне тежине, Упутством Комисије 1999/21 о дијететским производима у посебне медицинске сврхе, Упутством ЕП и Савета 2002/46 о допуни исхрани;
- Правилник о здравственој исправности воде за пиће, природне минералне, природне изворске и стоне воде - Директива Савета министара 80/777/ЕЕС од 15 јула 1980. која се односи на природне минералне воде - Директива о квалитету воде намењене за људску потрошњу;

- Правилник о здравственој исправности предмета и материјала који долазе у контакт са храном, усклађивање са Уредбом Савета бр. 1935/2004 о материјалима који долазе у контакт са храном;
- Правилник о прехранбеним и здравственим изјавама које се наводе на декларацији хране - Упутство ЕП и Савета бр. 2001/13 о декларисању, Упутство Комисије бр. 2001/101 којом се дефинише месо приликом декларисања хране, Упутство ЕП и Савета бр. 2003/89 о састојцима који су саставни део прехранбених производа, Упутство Комисије бр. 90/496 о нутритивним вредностима наведеним на декларацији;
- Програм мониторинга безбедности хране - Регулатива Европског парламента и Савета министара од 24. априла 2004, број 882/2004 о званичној контроли која се спроводи да би се осигурала верификација и усаглашеност са храном и храном за животиње у односу на Закон о безбедности хране.

3.12.2. Здравље биља

Стање

Област здравља биља је делимично усклађена са законодавством Европске уније.

Законодавни оквир

У току 2009. године, у складу са приоритетима НПИ, усвојен је Закон о здрављу биља („Службени гласник РС”, 41/2009). Њиме се уређује заштита и унапређење здравља биља; мере за спречавање уношења, откривање, спречавање ширења и сузбијање штетних организама; фитосанитарна контрола; услови за производњу, прераду, дораду, увоз, складиштење и промет биља, биљних производа и прописаних објеката, као и услови за пружање услуга у области заштите здравља биља. Такође, овим законом обезбеђује се спровођење међународних обавеза у складу са препорукама IPPC, споразумом о примени санитарних и фитосанитарних мера (SPS agreement), међународним конвенцијама и другим међународним споразумима и размена информација са другим националним организацијама одговорним за здравље биља. Закон је усклађен са главним принципима Council Directive 2000/29/EC, а даље усклађивање са релевантним прописима ЕУ обезбедиће се доношењем подзаконских аката.

За четврти квартал 2009. године у припреми су следећа подзаконска акта:

- Правилник о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа и мера за спречавање ширења и сузбијања прстенасте трулежи кртола кромпира коју проузрокује бактерија *Clavibacter michiganensis* (Smith) Davis et al. ssp. *sepedonicus* (Spieckermann et Kotthoff) Davis et al. – усклађивање са Council Directive 93/85/EEC и Commission Directive 2006/56/EC;
- Правилник о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа и мера за спречавање ширења и сузбијања прстенасте трулежи кртола кромпира коју проузрокује бактерија *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al.

- усклађивање са Council Directive 98/57/EC и Commission Directive 2006/63/EC;
- Правилник о упису, садржини и начину вођења регистра произвођача, прерађивача, дорађивача, увозника, складиштара и прометника биља, биљних производа и прописаних објеката и њиховим обавезама – усклађивање са Commission Directive 92/90/EEC, Commission Directive 93/50/EEC;
- Правилник о листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката – усклађивање са Council Directive 2000/29/EC;
- Правилник о фитосанитарној контроли биља, биљних производа и прописаних објеката у међународном промету – усклађивање са Council Directive 2000/29/EC, Commission Directive 2004/105/EC.

Институционални оквир

Структуру фитосанитарног система РС чине:

- Управа за заштиту биља Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС – централни орган у области здравља биља.
- Фитосанитарна инспекција, Генералног инспектората Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС.
- Пољопривредне стручне службе (34) – регионални сервиси, обављају здравствене прегледе биља, семена, расада и садног материјала, издавање уверења о здравственом стању, посткарантински надзор, здравствене прегледе пошилки биља намењеног извозу и издавање фитосертификата за извоз и реекспорт, спровођење годишњег програма мера из области здравља биља.
- Регионалне фитосанитарне лабораторије (5) - пет служби обавља лабораторијске анализе узорака биља на присуство штетних организама по следећим културама: 1) стрна и просолика жита и поврће без Solanaceae; 2) индустријско и крмно биље; 3) Solanaceae; 4) винова лоза и јагодасто воће; 5) јабучасто и коштичаво воће.
- Овлашћене лабораторије научних института и факултета које је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде овластило за експертизу и лабораторијску анализу до потпуне идентификације штетног организма.
- Референтна фитосанитарна лабораторија Дирекције за националне референтне лабораторије Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС.

Текући пројекти:

- Twinning пројекат „Institutional capacity building within the Phytosanitary Directorate of the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management”;
- Twinning пројекат „Institutional capacity building of food chain laboratories administration”.

Ради обезбеђивања административних услова за квалитетно и ефикасно управљање и спровођење политике у овој области, потребно је ојачати капацитете и унапредити професионална знања запослених у свим структурама

фитосанитарног система у складу са релевантним прописима ЕУ. Такође, потребно је успоставити национални фитосанитарни информациони систем, који ће повезати све наведене структуре фитосанитарног система од 2010. године (успостављање електронског вођења Регистра произвођача, прерађивача, дорађивача, увозника, складиштара и прометника биља, биљних производа и прописаних објеката са циљем успостављања система биљног пасоша).

Приоритети у 2010. години

Законодавни оквир

- Наредба о мерама за спречавање ширења Potato spindle tuber viroid – усклађивање са Commission Decision 2007/410/EC;
- Правилник о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању кромпирових цистоликих нематода – усклађивање са Council Directive 2007/33/EC;
- Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању рака кромпира (проуз. *Synchytrium endobioticum*) – усклађивање са Council Directive 69/464/EEC;
- Правилник о процедури нотификације у случајевима у којима су пошиљке биља, производи од биља и прописани објекти пресретани услед неусаглашености – усклађивање са Commission Directive 94/3/EC;
- Правилник о условима, садржини и о обрасцу биљног пасоша - по врстама биља, начину издавања биљног пасоша и обавезама везаним за усклађивање са Commission Directive 92/105/EEC, Commission Directive 93/51/EEC.

Институционални оквир

У смислу имплементације Правилника о упису, садржини и начину вођења регистра произвођача, прерађивача, дорађивача, увозника, складиштара и прометника биља, биљних производа и прописаних објеката и њиховим обавезама – усклађивање са Commission Directive 92/90/EEC, Commission Directive 93/50/EEC - потребно је:

- Обезбедити одговарајућу хардвер/софтвер опрему, структуру, кадрове и буџетска средства за успостављање и електронско вођење регистра произвођача, прерађивача, дорађивача, увозника, складиштара и прометника биља, биљних производа и прописаних објеката, ради успостављања система биљног пасоша;
- Наставити обуке за имплементацију европског законодавства, успостављање информационог система и стручно усавршавање свих чинилаца фитосанитарног система РС.

Приоритети у 2011. години

Законодавни оквир

- Правилник о условима и начину утврђивања заштићеног подручја, условима и начину праћења штетних организама у заштићеном подручју и брисању заштићеног подручја са листе заштићених подручја –

- усклађивање са Council Directive 92/70/EEC, Commission Directive 2001/32/EC;
- Правилник о условима за увоз штетних организама, биља, биљних производа и прописаних објеката за огледе, истраживачки рад и рад на клонској селекцији – усклађивање са Council Directive 2000/29/EC, Commission Directive 2008/61/EC;
 - Правилник о условима и начину вршења фитосанитарног прегледа у производњи, доради, преради, складиштењу и промету – усклађивање са Council Directive 2000/29/EC;
 - Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању *Diabrotica virgifera* – усклађивање са Commission Decision 2003/766/EC;
 - Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању *Phytophthora ramorum* – усклађивање са Commission Decision 2002/757/EC.

Институционални оквир

- Потребно је наставити са развојем и унапређењем националног фитосанитарног информационог система, који ће повезати све наведене структуре фитосанитарног система.
- Потребно је наставити обуке за имплементацију европског законодавства, успостављање и унапређење информационог система и стручно усавршавање свих чинилаца фитосанитарног система РС.
- Организовати *help-desk* за држаоце биља о примени прописа хармонизованих са прописима ЕУ.

3.12.3. Семе и садни материјал

Стање

Законодавни оквир

Област семена и садног материјала је делимично усклађена са законодавством Европске уније.

Важећи закони:

- Закон о садном материјалу воћака, винове лозе и хмеља („Службени гласник РС”, број 18/05);
- Закон о семену („Службени гласник РС”, број 45/05);
- Закон о семену и садном материјалу („Службени гласник РС”, бр. 54/93, 67/93, 35/94, 43/94, 135/04, 18/05 и 101/05), који важи у делу који се односи на руже.

Овим законима уређују се: услови, мере и поступци за производњу, дораду, промет, увоз и испитивање семена и расада пољопривредног биља и садног материјала воћака, винове лозе, хмеља и ружа; успостављање и вођење регистара из ових области и поступак признавања сорти пољопривредног биља.

За IV квартал 2009. године планирана је израда нацрта закона о репродукционом материјалу пољопривредног и украсног биља, којим ће се започети потпуно усклађивање са основним директивама ЕУ из ове области: Council Directive 68/193/EEC, Council Directive 98/56/EC, Council Directive 2008/90/EC, Council Directive 2008/72/EC.

Институционални оквир

Структуру фитосанитарног система РС у овој области чине:

- Управа за заштиту биља је надлежна за спровођење политике и праћење прописа и стања у области семена и садног материјала;
- Генерални инспекторат – фитосанитарна инспекција у делу инспекцијског надзора у производњи, промету и промету преко државне границе;
- Пољопривредне стручне службе (34) – регионални сервиси распоређене по регионима, обављају стручну и здравствену контролу производње семена, расада и садног материјала;
- Регионалне фитосанитарне лабораторије (5) - пет служби обавља лабораторијске анализе узорака семена и садног материјала;
- Овлашћене лабораторије научних института и факултета – овлашћене за експертизу и лабораторијску анализу у поступку сертификације семена и садног материјала;
- Лабораторије акредитоване за испитивање квалитета семена;
- Дирекција за референтне лабораторије Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС.

Број запослених у Управи за заштиту биља није довољан за обављање послова из области семена и садног материјала.

Текући пројекти:

- Twinning пројекат „Institutional capacity building within the Phytosanitary Directorate of the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management”.

Ради обезбеђивања административних услова за квалитетно и ефикасно управљање и спровођење политике у овој области, потребно је трансформисати постојећу структуру, ојачати капацитете и унапредити професионална знања запослених у складу са релевантним прописима ЕУ. Такође, потребно је започети успостављање информационог система који ће повезати све наведене структуре од 2010. године (почевши од успостављања електронског вођења регистара из области семена и садног материјала).

Приоритети у 2010. години

Законодавни оквир

Доношење нових закона из области семена пољопривредног биља и репродукционог материјала пољопривредног и украсног биља и подзаконских прописа са циљем усклађивања са прописима ЕУ.

- Закон о семену пољопривредног биља – усклађивање са Council Directive 66/401/ЕЕС, Council Directive 66/402/ЕЕС, Council Directive 2002/54/ЕС, Council Directive 2002/55/ЕС, Council Directive 2002/56/ЕС, Council Directive 2002/57/ЕС;
- Правилник о упису у регистар репродукционог материјала пољопривредног и украсног биља – усклађивање са Council Directive 2008/72/ЕС, Commission Directive 93/62/ЕЕС, Council Directive 2008/90/ЕС, Commission Directive 93/64/ЕЕС, Council Directive 98/56/ЕС;
- Правилник о упису у регистар семена пољопривредног биља – усклађивање са Council Directive 66/401/ЕЕС, Council Directive 66/402/ЕЕС, Council Directive 2002/54/ЕС, Council Directive 2002/55/ЕС, Council Directive 2002/56/ЕС, Council Directive 2002/57/ЕС;
- Правилник о садном материјалу украсног биља – усклађивање са Council Directive 98/56/ЕС, Commission Directive 99/66/ЕС, Commission Directive 93/49/ЕЕС;
- Правилник о садном материјалу воћака – усклађивање са Council Directive 2008/90/ЕС, Commission Directive 93/48/ЕЕС.

Институционални оквир

У смислу имплементације Правилника о упису у регистар семена и репродукционог материјала пољопривредног и украсног биља, потребно је:

- Обезбедити одговарајућу хардвер/софтвер опрему, структуру, кадрове и буџетска средства за успостављање и електронско вођење регистра и повезивање са сродним регистрима на нивоу Министарства (фиторегистар...);
- Започети трансформацију постојеће структуре са циљем успостављања сертификационих тела. У том смислу потребно је наставити обуке за имплементацију европског законодавства, успостављање информационог система и стручно усавршавање свих чинилаца система;
- Организовати *help-desk* за произвођаче семена и садног материјала о примени прописа хармонизованих са прописима ЕУ.

Приоритети у 2011. години

Законодавни оквир

- Правилник о семену житарица – усклађивање са Council Directive 66/402/ЕЕС;
- Правилник о семену индустријског биља – усклађивање са Council Directive 2002/57/ЕС;
- Правилник о семену кромпира – усклађивање са Council Directive 2002/56/ЕС;
- Правилник о семену репе – усклађивање са Council Directive 2002/54/ЕС;
- Правилник о садном материјалу винове лозе – усклађивање са Council Directive 68/193/ЕЕС.

Институционални оквир

Потребно је наставити са развојем и унапређењем информационог система који ће повезати све наведене структуре.

Потребно је наставити обуке за имплементацију европског законодавства, успостављање и унапређење информационог система и стручно усавршавање свих чинилаца система.

Приоритети у 2012. години

Законодавни оквир

Правилник о семену крмног биља – усклађивање са Council Directive 66/401/ЕЕЦ;

Правилник о семену поврћа – усклађивање са Council Directive 2002/55/ЕЦ;

Правилник о расаду пољопривредног биља – усклађивање са Council Directive 2008/72/ЕЦ, Commission Directive 93/61/ЕЕЦ.

Институционални оквир

Наставити са развојем и унапређењем информационог система који ће повезати све наведене структуре.

Наставити обуке за имплементацију европског законодавства, успостављање и унапређење информационог система и стручно усавршавање свих чинилаца система.

3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе

Стање

Област средстава за заштиту биља и резидуа је делимично усклађена са законодавством Европске уније.

Законодавни оквир

У току 2009. године, у складу са приоритетима НПИ, усвојен је Закон о средствима за заштиту биља који даје основ за успостављање, одржавање и унапређивање јединственог система регистрације, промета и примене средстава за заштиту биља (СЗБ) и резидуа.

Овај закон усклађен је са Упутством Европског савета бр. 91/414/ЕЕЦ, али су у њега уведене и основне одредбе нове Уредбе Европског парламента и Савета у области СЗБ, којом ће бити замењено Упутство Европског савета бр. 91/414/ЕЕЦ, а која још увек није ступила на снагу. Такође, овим законом уведене су и основне одредбе два нова упутства у области средстава за заштиту биља (о одрживој примени СЗБ и статистици у области СЗБ) која ће, заједно са новом Уредбом Европског парламента и Савета, представљати нови законодавни оквир Европске уније у области СЗБ.

Рок за доношење подзаконских прописа на основу закона је 10.06.2012. године, а до доношења нових подзаконских прописа важиће постојећи прописи, донети на основу Закона о заштити биља, Закона о производњи и промету

отровних материја и Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе.

У складу са приоритетима НПИ, израђени су и предлози правилника чије усвајање је планирано за четврти квартал 2009. године:

- Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака СЗБ у храни и храни за животиње, усаглашен у потпуности са Уредбом Европског Парламента и Савета 396/2005/ЕЦ и њеним изменама и допунама, укључујући и најновију од 27. августа 2009. године;
- Правилник о методама узорковања и испитивања хране и хране за животиње ради утврђивања остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње, у потпуности усаглашен са Упутством Европске комисије 2002/63;
- Правилник о Годишњем програму пострегистрационе контроле СЗБ, усаглашен са Уредбом Европског парламента и Савета 396/2005/ЕЦ и Упутством Савета 91/414/ЕЕЗ.

Институционални оквир

Регистрација СЗБ у складу са Законом о средствима за заштиту биља одвијаће се двофазно. Одредбе од члана 11. до 25. примењиваће се од 31.12.2013. године. На регистрацију нових СЗБ до 31.12.2013. године примењиваће се одредбе Закона о заштити биља и Закона о производњи и промету отровних материја.

Овај временски оквир омогућиће изградњу капацитета Републике Србије за потпуну примену закона (процена активних супстанци и СЗБ), али и заинтересованим странама да своје пословање ускладе са новим законом (формирање регистрационих досијеа).

С обзиром да је Законом о средствима за заштиту биља, поред процене средстава за заштиту биља, предвиђено и формирање регистара дистрибутера, увозника и пружалаца услуга, вођење евиденција о промету и примени СЗБ, као и успостављање електронских база података, потребно је ојачати капацитете и унапредити професионална знања запослених у Управи за заштиту биља и Фитосанитарној инспекцији Генералног инспектората МПШВ за управљање СЗБ у складу са релевантним прописима ЕУ.

Изградња капацитета се спроводи у оквиру пројекта CARDS 2005 „Јачање капацитета Управе за заштиту биља”, којим су Одељењу за средства за заштиту биља пружена знања о поступку процене СЗБ у ЕУ и помоћ при изради Закона о средствима за заштиту биља.

Основ за јачање институционалних капацитета и стварање јединице за процену СЗБ (Одељење за средства за заштиту и исхрану биља) у оквиру Управе за заштиту биља биће пројекат одобрен у оквиру ИПА 2008. „Усклађивање националне регулативе у области регистрације, промета и контроле СЗБ са регулативом Европске уније и њихова примена”, за кога је у октобру 2009. године одабран Твининг партнер.

Приоритети

Законодавни оквир

На основу Закона о средствима за заштиту биља, биће донети подзаконски прописи који ће бити усаглашени са релевантним прописима ЕУ, и то:

У 2010. години:

- Листа одобрених активних и основних супстанци за употребу у средствима за заштиту биља, усаглашена са Додатком I Упутства Савета 91/414/ЕЕЗ и одлукама Европске комисије;
- Листа забрањених активних и основних супстанци за употребу у средствима за заштиту биља, усаглашена са Упутством Савета 79/117/ЕЕЗ и одлукама Европске комисије;
- Правилник о стручном оспособљавању у области СЗБ, усаглашен са Упутством Савета 91/414/ЕЕЗ и новим Упутством Европског савета о одрживој примени пестицида.

У 2011. години:

- Правилник о елементима интегралне заштите биља, усаглашен са Упутством Савета 91/414/ЕЕЗ;
- Правилник о обрасцу и садржини захтева за регистрацију средстава за заштиту биља, усаглашен са додацима II и III Упутства Савета 91/414/ЕЕЗ;
- Правилник о елементима за процену активне супстанце, односно основне супстанце и средстава за заштиту биља, усаглашен са Додатком VI Упутства Савета 91/414/ЕЕЗ.

У 2012. години:

- Правилник о специфичним захтевима и ознакама ризика и упозорења за човека и животну средину за средства за заштиту биља, усаглашен са додацима IV и V Упутства Савета 91/414/ЕЕЗ;
- Правилник о садржини декларације и упутства за примену средстава за заштиту биља и начину оглашавања и излагања регистрованих средстава за заштиту биља, усаглашен са Упутством Савета 91/414/ЕЕЗ.

Поред подзаконских прописа који ће бити усаглашени са наведеним прописима ЕУ, на основу Закона о средствима за заштиту биља, донеће се и подзаконски прописи којима ће се уредити:

- Регистар дистрибутера и увозника средстава за заштиту биља, Регистар пружалаца услуга, као и прописи којима ће се уредити услови за објекте, опрему и кадрове које морају испуњавати лица која се баве дистрибуцијом и увозом средстава за заштиту биља, и то у 2010. години;
- начин вођења евиденција у области СЗБ, заштита пчела, водених организама и других нециљаних организама приликом примене средстава за заштиту биља и контролно тестирање функционалности уређаја за примену СЗБ, и то у 2011. години;
- испитивање нерегистрованих средстава за заштиту биља и активних супстанци у истраживачке или развојне сврхе, и то у 2012. години.

Такође, у 2011. и 2012. години ажурираће се усвојени подзаконски прописи и ускладити са изменама релевантних прописа у ЕУ.

Институционални оквир

У 2010. години:

- Наставити обуку запослених у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља и Одељењу фитосанитарне инспекције Генералног инспектората МПШВ за спровођење закона хармонизованих са релевантним прописима ЕУ кроз реализацију пројекта изградње капацитета у области заштите биља са Министарством пољопривреде Републике Италије;
- Унапредити професионалне капацитете запослених у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља, Одељењу фитосанитарне инспекције Генералног инспектората МПШВ и правних лица за обављање послова од јавног интереса који ће, у складу са чланом 6. Закона о средствима за заштиту биља, бити одабрани конкурсом, кроз одобрени пројекат у оквиру ИПА 2008;
- Обезбедити одговарајућу хардвер/софтвер опрему за информациони систем.

У 2011. години:

- Наставити јачање административних капацитета у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља, Одељењу фитосанитарне инспекције Генералног инспектората МПШВ и правних лица за обављање послова од јавног интереса кроз одобрени пројекат у оквиру ИПА 2008;
- Унапредити професионалне капацитете запослених у хемијској индустрији у вези са управљањем СЗБ;
- Успоставити информациони систем за СЗБ;
- Направити детаљна упутства за примену подзаконских прописа;
- Обезбедити услове да Управа за заштиту биља учествује у раду Европске агенције за безбедност хране као посматрач, ради праћења централизованих процедура у ЕУ.

У 2012. години:

- Наставити јачање административних капацитета у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља, Одељењу фитосанитарне инспекције Генералног инспектората МПШВ и правних лица за обављање послова од јавног интереса, кроз пројекат ИПА 2008, у вези са применом нове Уредбе о регистрацији средстава за заштиту биља и проценом СЗБ;
- Унапредити информациони систем за СЗБ;
- Направити детаљна упутства за примену нове Уредбе о регистрацији средстава за заштиту биља;
- Обезбедити даље учешће Управе за заштиту биља у раду Европске агенције за безбедност хране као посматрача, ради праћења централизованих процедура у ЕУ.

3.12.5. Ветеринарска политика

Стање

Прописи у области ветеринарске политике у Србији делимично су усклађени са прописима ЕУ.

Подзаконска акта која су усаглашена са прописима Европске уније:

- Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање ензоотске леукозе говеда, начину њиховог спровођења, као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од ензоотске леукозе говеда („Службени гласник РС“ број 51/2009); усклађен са Упутством Савета 77/391, 78/52, 82/400; унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести сходно Упутству Савета 64/432;
- Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести туберкулоза говеда и начину утврђивања статуса газдинства слободног од туберкулозе говеда („Службени гласник РС“ број 51/2009) - имплементирани одредбе Упутства Савета 77/391, 78/52, 82/400 и унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести;
- Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести бруцелоза говеда, начин њиховог спровођења, као и начин утврђивања статуса газдинства слободног од бруцелозе говеда („Службени гласник РС“ број 55/2009); извршено усклађивање са Упутством Савета 77/391, 78/52, 82/400; унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести сходно Упутству Савета 64/432;
- Правилник о начину обележавања говеда и вођења евиденције о обележеним говедима („Службени гласник РС“ број 57/2009) - делимично усклађен са 1760/2000;
- Наредба о предузимању мера за спречавање уношења заразних болести животиња трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија у Републику Србију („Службени гласник РС“, бр. 8/2009), делимично усклађена са Упутством Савета 999/2001;
- Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести плавог језика, као и начину њиховог спровођења („Службени гласник РС“, број 18/2009) - делимично усклађен са ЕУ легислативом.

Законодавни оквир

- У току је процедура израде закона о изменама и допунама Закона о ветеринарству („Службени гласник РС“ број 91/2005), којим ће бити створен правни основ за доношење подзаконских аката, а којима ће се извршити даља имплементација одредаба, уредби и директива Европске заједнице. Ово се првенствено односи на хигијенски пакет, али и заједнички ветеринарски улазни документ и TRACES систем и извршиће се усаглашавање са Законом о безбедности хране („Службени гласник

- РС“ број 41/09) и Поглављем 12 (безбедност хране, ветеринарство и фитосанитарна политика), одељци 1, 2, 3 и 5;
- Закон о добробити животиња („Службени гласник РС“, број 41/2009);
 - Закон о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС“ 84/04, усклађен са Упутством ЕЗ 2001/82 о ветеринарским лековима).

Институционални оквир

Управа за ветерину као орган управе у саставу МППВ, сходно члану 8. Закона о министарствима („Службени гласник РС“ бр. 65/08 и 65/09), обавља послове државне управе и стручне послове који се односе на: здравствену заштиту животиња; ветеринарску и санитарну контролу у производњи и унутрашњем и спољном промету животиња, производа, сировина и отпадака животињског порекла, семена за вештачко осемењавање, оплођених јајних ћелија за оплођавање животиња, ембриона и других организама и предмета којима се може пренети заразна болест, хране за животиње и компоненти за производњу хране за животиње; регистрацију и контролу рада објеката за производњу намирница животињског порекла (кланице, млекаре и др.); контролу објеката за производњу хране за животиње и нешкодљиво уклањање лешева и отпадака животињског порекла, као и објеката за њихову прераду; контролу производње и у унутрашњем и спољном промету лекова и биолошких средстава за употребу у ветерини; као и друге послове одређене законом.

Приоритети у 2010,2011. и 2012. години

Након усвајања Закона о безбедности хране („Службени гласник“ број 41/2009), Закона о добробити животиња («Службени гласник РС» број 41/2009), као и Закона о изменама и допунама Закона о лековима и медицинским средствима, приоритет је доношење правилника који представљају извршне прописе за спровођење ових закона.

Ветеринарско јавно здравље

- Правилник о условима хигијене хране за животиње, којим ће се извршити усклађивање са Уредбом ЕЦ 183/2005 о условима хигијене хране за животиње;
- Правилник о условима за припрему, стављање у промет и употребу медицинисане хране за животиње, којим ће се извршити усклађивање са Упутством 90/167 о условима за припрему, стављање у промет и употребу медицинисане хране за животиње;
- Правилник о адитивима за употребу у исхрани животиња, којим ће се извршити усклађивање са Уредбом 1831/2003 о адитивима за употребу у исхрани животиња;
- Правилник о одређеним производима који се употребљавају у исхрани животиња, којим ће се извршити усклађивање са Упутством 82/471 о одређеним производима који се употребљавају у исхрани животиња;
- Правилник о непожељним супстанцама у храни за животиње, којим ће се извршити усклађивање са Упутством 2002/32 о непожељним супстанцама у храни за животиње;

- Правилник о стављању у промет компоненти хране за животиње, којим ће се извршити усклађивање са Упутством 79/373 о стављању у промет компоненти хране за животиње;
- Правилник о храни за животиње која је намењена за животиње са посебним потребама исхране, којим ће се извршити усклађивање са Упутством 93/74 о храни за животиње намењеној за животиње са посебним потребама исхране;
- Правилник о здравственим правилима за споредне производе животињског порекла који нису намењени за исхрану људи, којим ће се извршити усклађивање са Уредбом 1774/2002 Европског парламента и Савета о здравственим правилима за споредне производе животињског порекла који нису намењени за исхрану људи.

Здравствена заштита животиња

- Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести афричка куга свиња - усаглашавање са Упутством Савета 2002/60/ЕС; Упутство Савета 92/35;
- Правилник о мониторингу зооноза и узрочника зооноза, којим ће се извршити усклађивање са Упутством Савета 2003/99 о мониторингу зооноза и агенаса зооноза.

Ветеринарски лекови

- Правилник о забрани промета и употребе супстанци и лекова намењених употреби у ветеринарској медицини за третирање животиња које се користе за исхрану људи. Доноси се на основу члана 92. Закона о лековима и медицинским средствима - врши се усаглашавање са Директивом Савета 96/22/ЕЗ и 96/23/ЕЗ и Уредбом ЕЗ 27/78.

Издавање извозних сертификата

- Правилник о условима издавања међународних ветеринарских потврда (сертификата) за пошиљке животиња, производа животињског порекла, хране животињског порекла и хране за животиње и обрасцима међународних ветеринарских потврда (сертификата) - делимично усклађен са Упутством Савета 96/93.

Промет живих животиња и производа животињског порекла преко границе РС

- Правилник о Заједничком ветеринарском улазном документу (CVED) за пријављивање ветеринарско санитарног прегледа пошиљки животиња које улазе у Републику Србију, којим ће се извршити усклађивање са Одлуком Комисије 282/2004 - неостварена обавеза из 2009. године, преноси се у 2010;
- Правилник о листи животиња и животињских производа који су предмет ветеринарско-санитарне контроле на граничном контролном прелазу. Њиме се врши усклађивање са Одлуком Комисије 275/2007, о списку

животиња и животињских производа који су предмет контроле на граничним контролним пунктовима, а спроводи се на основу Уредбе Савета 91/496 која утврђује принципе за регулисање организација ветеринарске контроле животиња при уласку у Заједницу, са допунама 89/662/ЕЕЗ, 90/425/ЕЕЗ и 90/675/ЕЕЗ и 97/78/ЕЗ и принципе по којима се регулише организација ветеринарске контроле производа који улазе у Заједницу из трећих земаља (као и Одлука Комисије 2002/349 којом се утврђује списак производа који треба да буду контролисани на граничним контролним пунктовима у тесној сарадњи са цариним и у складу са комбинованом номенклатуром из Уредбе Савета 2658/87 о царинској и статистичкој номенклатури и заједничкој царинској тарифи).

Добробит животиња

- Правилник о ближим условима које морају да испуњавају место за утовар, претовар, истовар животиња, место за одмор и контролна станица, којим ће се извршити усаглашавање са Уредбом Савета 1/2005 о заштити животиња током превоза и амандманом на Упутство 64/432 и 93/119 и Уредбу 1255/97, Уредбом Савета 1255/97 о минималним стандардима Европске заједнице које морају да испуне одморишна места и измењени план пута наведен у анексу Упутства 91/628, као и Уредбом Савета 1040/2003 и амандманом на Уредбу 1255/97 који се односи на одморишна места;
- Правилник о начину држања паса који могу представљати опасност за околину;
- Правилник о условима које морају да испуњавају продавнице животиња и одгајивачнице, садржини и начину вођења евиденције као и програму обуке о добробити животиња за лица која раде у овим објектима.

До 2012. године извршиће се усаглашавање услова за увоз живих животиња и производа од животиња и хране за животиње у Републику Србију.

Изменама и допунама Закона о ветеринарству и усклађивањем прописа из здравствене заштите животиња и ветеринарског јавног здравља, створиће се правни основ за доношење следећих прописа, којима се давање увозно-извозних сертификата усклађује са прописима ЕУ, и то:

Живе животиње

- Говеда, свиње и овце:

Правила здравствене заштите приликом увоза или транзита одређених живих унгулата, а на основу Упутства Савета 2004/68/ЕС о правилима здравствене заштите приликом увоза у Заједницу или транзита одређених живих унгулата, измена Упутства 90/426 ЕЕЗ и 92/65 и повлачење Упутства 72/462 ЕЕЗ;

- Коњи:

Правилник о условима здравственог стања животиња и ветеринарска сертификација за увоз регистрованих еквида и еквида за узгој и производњу а на основу Одлуке Комисије 93/197, за услове здравственог стања животиња и ветеринарска сертификација за увоз регистрованих еквида и еквида за узгој и производњу са последњим изменама;

- Живина, приплодна јаја (јаја за насад) и јаја слободна од специфичних патогених агенаса:

Правилник са листом трећих земаља из којих се могу увозити живина, јаја за насад, једнодневни пилићи, месо живине, птице тркачице и дивља перад, јаја и производи од јаја и јаја слободна од патогених агенаса у и кроз Заједницу и примењиви ветеринарски услови сертификације а на основу Одлуке Комисије 2006/696, са листом трећих земаља из којих се може увозити живина, јаја за насад, једнодневни пилићи, месо живине, птице тркачице и дивља перад, јаја и производи од јаја и јаја слободна од патогених агенаса у и кроз Заједницу и примењиви ветеринарски услови сертификације, и измена Одлуке 93/342/ЕЕЗ, 2000/585/ЕЗ и 2003/812/ЕЗ);

- Рибе и остало (*Aquaculture Animals – Fish*):

Правилник о здравственим условима животиња и захтевима сертификације за увоз мекушаца, њихових јаја и гамета за даљи раст, одгајање полагање или људску конзумацију, а на основу Одлуке Комисије 2003/804 о здравственим условима животиња и захтевима сертификације за увоз мекушаца, њихових јаја и гамета за даљи раст, одгајање полагање или људску конзумацију, са последњим изменама);

- Ембриони говеда:

Правилник о успостављању захтева за сертификате о здравственом стању и ветеринарских сертификата за увоз у Заједницу ембриона говеда, а на основу Одлуке Комисије 2006/168 о успостављању захтева за сертификате о здравственом стању и ветеринарских сертификата за увоз у Заједницу ембриона говеда и укидање Одлуке 2005/217);

- Семе говеда:

Правилник о увозним условима семена домаћих говеда, а на основу Одлуке Комисије 2004/639;

- Семе свиња:

Правилник о условима увоза семена домаћих свиња, а на основу Одлуке Комисије 2002/613 о условима увоза семена домаћих свиња, са последњим изменама;

- Семе, јајне ћелије и ембриони еквида:

Правилник о здравственим условима животиња везано за кретање и увоз из трећих земаља еквида, а на основу Упутства Савета 90/426 о здравственим условима животиња везано за кретање и увоз из трећих земаља еквида, са последњим изменама;

- Семе, јајне ћелије и ембриони оваца и коза, као и јајне ћелије и ембриони свиња:

Правилник са листом трећих земаља из којих земље чланице могу увозити семе, јајне ћелије и ембрионе оваца, коза и копитара, јајне ћелије и ембрионе свиња, са последњим изменама Одлуке Комисије 94/63 са листом трећих земаља из којих земље чланице могу увозити семе, јајне ћелије и ембрионе оваца, коза и копитара, јајне ћелије и ембрионе свиња, са последњим изменама;

- Друге животиње, семе, јајне ћелије и ембриони:

1. Правилник о здравственим условима животиња за увоз одређених птица у Заједницу и условима за карантин, а на основу Уредбе Комисије 318/2007 о здравственим условима животиња за увоз одређених птица у Заједницу и њиховим условима за карантин, са последњим изменама;

2. Правилник са условима здравственог стања животиња и сертификације за увоз пчела (*Apis mellifera* and *Bombus spp.*), а на основу Одлуке Комисије 2003/881 везано за услове здравственог стања животиња и сертификације за увоз пчела (*Apis mellifera* and *Bombus spp.*) из одређених трећих земаља и укидајући Одлуку 2000/462, са последњим изменама;

- Производи животињског порекла за људску употребу:

Правилник о здравственим правилима за животиње у вези са производњом, прерадом, дистрибуцијом производа животињског порекла за људску употребу - Упутство Савета 2002/99 о здравственим правилима животиња везано за производњу, прераду, дистрибуцију производа животињског порекла за људску конзумацију;

- Месо унгулата (домаћа говеда, домаће свиње, домаће овце и козе, домаћи коњи, фармске недوماће свиње, дивље недوماће свиње, дивљи недوماћи копитари, фармске недوماће животиње осим свиња и копитара, дивље недوماће животиње осим свиња и копитара):

Правилник са листом трећих земаља из којих земље чланице могу увозити говеда, свиње и свеже месо, а на основу Одлуке Савета 79/542 о листи трећих земаља из којих земље чланице могу увозити говеда, свиње и свеже месо, са последњим изменама;

- Месо живине, месо птица тркачица (*ratita*) и месо пернате дивљачи:

Правилник о листи трећих земаља из којих се може увозити у и за транзит кроз Заједницу живине, јаја за насад, једнодневних пилића, меса живине, птица тркачица и дивље перади, јаја и производа од јаја и јаја слободних од специфичних патогених агенаса и прикладних услова ветеринарских сертификата, а на основу Одлуке Комисије 2006/696 и Одлуке 93/342, 2000/585 и 2003/812, са последњим изменама;

- Месо куниха и месо фармске (гајене) дивљачи и друге слободне (ловне) дивљачи, осим оних које су поменуте:

Правилник о здравственим условима животиња и условима о јавном здрављу и ветеринарској верификацији за увоз меса дивље и фармске дивљачи и меса куниха из трећих земаља, а на основу Одлуке Комисије 2000/585 и укидање Одлука Комисије 97/217, 97/218, 97/219 и 97/220, са последњим изменама;

- Уситњено месо и полупроизводи од уситњеног меса – *meat preparations*:

Правилник о здравственим условима животиња и јавном здрављу и ветеринарској сертификацији за увоз уситњеног меса и полупроизвода од свежег уситњеног меса из трећих земаља, а на основу Одлука комисије 2000/572 и укидање Одлуке 97/29 са последњим изменама;

- Млеко и производи од млека:

Правилник о здравственим условима животиња и јавном здрављу и условима ветеринарске сертификације за улаз у Заједницу термички обрађеног млека, производа од млека и свежег млека намењених за људску употребу, а на основу Одлуке Комисије 2004/438;

- Производи од риба и живих мекушаца за људску употребу (*Fishery products and live bivalve molluscs for human consumption*):

1. Правилник о транзиционим мерама за имплементацију уредби 853/2004, 854/2004 и 882/2004 Европског парламента и Савета и измене Уредбе 853/2004 и 854/2004 а на основу Уредбе Комисије 2076/2005 о транзиционим мерама за имплементацију Уредбе 853/2004, 854/2004 и

882/2004 Европског парламента и Савета и измене Уредбе 853/2004 и 854/2004 са последњим изменама;

2. Правилник за имплементацију мера за одређене производе животињског порекла намењених за људску употребу, а на основу Уредбе Комисије 1664/2006, измене Уредбе 2074/2005 у вези са имплементацијом мера за одређене производе животињског порекла намењених за људску употребу и повлачење одређених имплементираних мера;

- Јаја и производи од јаја:

Правилник о листи трећих земаља из којих се могу увозити и провозити кроз Заједницу живина, јаја за насад, једнодневни пилићи, месо живине, птица тркачица и дивљих перади, јаја, производа од јаја и јаја слободна од специфичних патогених агенаса и о применљивим условима ветеринарских сертификата, а на основу Одлуке Комисије 2006/696 о листи трећих земаља из којих се могу увозити и провозити кроз Заједницу живина, јаја за насад, једнодневни пилићи, месо живине, птица тркачица и дивљих перади, јаја, производа од јаја и јаја слободна од специфичних патогених агенаса и о применљивим условима ветеринарских сертификата и мењајући Одлуку 93/342 ЕЕЗ, 2000/585ЕЗ и 2003/812ЕЗ са последњим изменама;

- Други производи за људску употребу:

Правилник са листом трећих земаља из којих земље чланице могу увозити одређене производе за људску употребу, а на основу Одлуке Комисије 2003/812 са листом трећих земаља из којих земље чланице могу увозити одређене производе за људску употребу који подлежу Упутству Савета 92/118, са последњим изменама;

- Некомерцијални промет кућних љубимаца:

Правилник о условима здравственог стања животиња применљивим за некомерцијално кретање кућних љубимаца, а на основу Уредбе 998/2003 Европског парламента и Савета о условима здравственог стања животиња применљивим за некомерцијално кретање кућних љубимаца, мењајући Упутство Савета 92/65 са последњим изменама.

У области заштите здравља животиња наставиће се усклађивање са следећим прописима ЕУ:

Упутство Савета 77/391 и 78/52 за мере за искорењивање туберкулозе, бруцелозе и леукозе говеда и њихов план за ерадикацију, Упутство Савета 80/1095 за искорењивање класичне куге свиња, Упутство Савета 82/400 за мере за искорењивање туберкулозе, бруцелозе и леукозе говеда, Упутство Савета 82/894 за пријаву болести животиња, Упутство Савета 90/423 за контролне мере за болест слинавку и шап, Упутство Савета 93/53 за мере за контролу одређених болести риба, Одлука Савета 93/140 за визуелну инспекцију ради откривања паразита у производима од риба, Упутство Савета 95/70 за контролу одређених болести мекушаца, Одлука Савета 92/188 за контролне мере везане за репродуктивни и респираторни синдром свиња, Уредба Савета 999/2001 за превенцију, контролу и искорењивање ТСЕ, Упутство Савета 2002/60 за контролу афричке куге свиња, Упутство Савета 2003/99 за мониторинг зооноза и агенаса зооноза.

3.13. РИБАРСТВО

Стање

Област рибарства је делимично усклађена са законодавством Европске уније.

Законодавни оквир

- **Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда** („Службени гласник РС”, број 36/09);
- Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, број 91/05);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС”, број 41/09);
- Правилник о садржини и обрасцу захтева за упис у регистар одгајивачких организација и организација са посебним овлашћењем, као и садржини и начину вођења тог регистра („Службени гласник РС”, број 67/09);
- Наредба о установљавању ловостаја за поједине врсте риба на рибарском подручју или делу рибарског подручја и о забрани лова риба које немају прописану величину („Службени гласник РС”, 17/09 и 36/09);
- Правилник о висини трошкова за издавање годишње дозволе за рекреативни риболов („Службени гласник РС”, број 71/09);
- Правилник о садржини обрасца дозволе за спортски риболов („Службени гласник РС”, број 82/09);
- Решење о одређивању рибарских подручја („Службени гласник РС”, број 126/07);
- Правилник о начину обележавања граница рибарског подручја („Службени гласник РС”, број 79/09);
- Правилник о садржини обрасца дозволе за привредни риболов („Службени гласник РС”, број 82/09);
- Правилник о начину одређивања и висини штете нанете рибљем фонду („Службени гласник РС”, број 84/09);
- Правилник о условима које морају да испуњавају објекти за клање животиња, обраду, прераду и ускладиштење производа животињског порекла („Службени лист СФРЈ”, број 53/89 од члана 149 до 152);
- Правилник о начину вршења ветеринарско санитарног прегледа и контроле („Службени лист СФРЈ”, број 68/89);
- Правилник о облику и садржини жига, односно потврде о безбедности дивљачи за исхрану људи, као и о начину и поступку обележавања хране животињског порекла („Службени гласник РС”, број 44/07);
- Правилник о квалитету и другим захтевима за рибе, ракове, шкољкаше, морске јежеве, морске краставце, жабе, корњаче, пужеве и њихове производе („Службени лист СФРЈ”, број 6/2003);
- Правилник о начину утовара, претовара и истовара пошиљки животиња, производа, сировина и отпадака животињског порекла, условима које мора испуњавати превозно средство, хигијенско-техничким условима које мора испуњавати пошиљка и обрасцу уверења о здравственом стању пошиљке („Службени лист СФРЈ”, број 69/90);

- Правилник о листи нарочито опасних заразних болести животиња и листи заразних болести животиња које се обавезно пријављују, као и о начину њихове пријаве и одјаве („Службени гласник РС”, број 23/06).

Институционални оквир

Послове у области рибарства обављају Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и у једном делу Министарство животне средине и просторног планирања.

Ступањем на снагу Закона о сточарству („Службени гласник РС” број 41/09), аквакултура је у надлежности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Законом се прописују: објекти за гајење рибе, услови у погледу објеката и опреме за узгој рибе, услови за уношење риба и других акватичних животиња у објекте за узгој рибе.

Управа за ветерину, у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, надлежна је за: регистрацију објеката, како на копну (објекти за прераду риба и производа од риба) тако и на броду, контролу и надзор у производњи и промету (унутрашњи и међународни) риба и производа од риба, контролу здравственог статуса живих риба, контролу квалитета производа од риба и риба, мониторинг резидуа у живим рибама, робе за коју је неопходна ветеринарско-санитарна контрола при увозу, извозу и провозу, прерађевине од меса, риба, љускара, мекушаца или осталих водених бескичмењака. У одгајалиштима (рибњацима) шарана спроводи се лабораторијска контрола здравственог стања риба (еритродерматитиса, пролећне виремије и запаљења рибљег мехура шарана).

Министарство животне средине и просторног планирања надлежно је за: управљање рибљим фондом у риболовним водама, које обухвата заштиту и одрживо коришћење, улов, коришћење и промет риба; одрживо коришћење рибљег фонда који доприноси очувању разноврсности рибе и еколошког интегритета водених екосистема; утврђивање услова за обављање привредног, рекреативног и спортског, као и риболова у научно-истраживачке сврхе и електрориболова.

Приоритети у 2010, 2011. и 2012. години

Законодавство

На основу Закона о сточарству, планирано је да Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде у 2010. години донесе следећа подзаконска акта, која ће бити усклађени са: Уредбом Савета 178/2002, Уредбом Савета 852/2004, Уредбом Савета бр 853/2004 и Директивом 91/676/ЕЕС:

- Правилник о условима у погледу објеката и опреме за гајење по врстама домаћих животиња, у оквиру кога ће се прописати услови у погледу објеката и опреме за гајење гајење риба, млађи и оплођене икре, као и осталих водених организама у објектима за њихово гајење и кавезима;
- Правилник о техничким и технолошким условима за објекте за животињске отпатке, као и погоне за прераду и обраду животињских отпадака;

- Правилник о начину повезивања информационог система, као и условима за чување матичне књиге, регистара, збирки података и евиденција;
- Наредба о мерама за очување и заштиту рибљег фонда, установљавање ловостаја за поједине врсте риба на рибарском подручју и о забрани лова риба које немају прописану величину и
- Правилник о програму мониторинга рибарских подручја.

Нови подзаконски акти, који ће се донети на основу Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда, биће потпуно усклађени са следећим прописима ЕУ:

- Упутство 92/43/ЕЕС Европског парламента и Савета од 21. маја 1992. године о заштити природних станишта и дивље фауне и флоре;
- Упутство Европског парламента и Савета 2006/44/ЕС од 6. септембра 2006. године о квалитету слатких вода које захтевају заштиту или унапређење са циљем да подрже живот риба.

Институције

У наредном периоду неопходно је:

- Јачање постојећих административних капацитета;
- Унапређење лабораторија и лабораторијских анализа за контролу у овој области;
- Успостављање систематског мониторинга газдовања рибљим ресурсима.

За постизање овог циља потребно је спровести следеће активности:

- законски регулисати обавезу спровођења мониторинга, усаглашено са типом вода, стандардизовати процедуру мониторинга, за индикаторе стања користити улов по јединици напора, број издатих дозвола за рекреативни и комерцијални риболов, економске показатеље,
- резултате мониторинга користити за дефинисање ограничења коришћења рибљег фонда (риболовне квоте, забране, лимитирање броја издатих дозвола),
- за потребе мониторинга ангажовати научно-истраживачке тимове;
- Извршити валоризацију и категоризацију риболовних вода Србије са рибарственог и конзервационог становишта:
- одређивање интензитета риболовног притиска вршити на основу мониторинга,
- сузбијање криволава до границе испод 10 % укупног риболовног обима;
- Предузети радње везане за доношење међудржавних договора у сврху регулисања риболова на пограничним рекама;
- Сачинити регистар рибњака;
- Водити евиденцију и регистрацију свих објеката за узгој и држање риба, укључујући и оне за рекреативни риболов, на којима се мора обезбедити стални ветеринарски надзор са редовним клиничким прегледом рибе и лабораторијским анализама;
- Обезбедити одрживи развој аквакултуре са циљем задовољења националних потреба за рибњачким производима и стварање услова за развој извозно усмерене аквакултуре;

- Стварати предуслове за извозно оријентисану аквакултуру, за чије постизање је потребно спровести следеће активности:
- подићи ефикасност садашње праксе узгоја,
- наставити напоре ради смањења производних трошкова до међународно упоредивог нивоа;
- пратити кретања на иностраном тржишту и реално сагледавати перспективе за развој извозно оријентисане аквакултуре;
- усмеравати аквакултуру према узгоју извозно оријентисаних врста (јесетарске врсте, смуђ, остале врсте).

Генетички модификовани организми

Област генетички модификованих организама, која је у надлежности МПШВ, детаљно је описана у тачки 3.27.7.

Право индустријске својине

Заштита права оплемењивача биљних сорти

Област заштите права оплемењивача биљних сорти, која је у надлежности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, детаљно је описана у тачки 3.7.2.

3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

3.14.1. Копнени транспорт

3.14.1.1. Друмски транспорт

Стање

Законодавни оквир

Регулативу у области друмског транспорта у Републици Србији чине:

- Закон о међународном превозу у друмском саобраћају („Службени лист СРЈ”, бр. 60/98, 5/99, 44/99, 74/99, 4/00; „Службени гласник РС”, број 101/05);
- Закон о превозу у друмском саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 46/95, 66/01, 61/05, 91/05 и 62/06);
- Закон о уговорима о превозу у друмском саобраћају („Службени лист СРЈ”, број 26/95);
- Закон о јавним путевима („Службени гласник РС”, број 101/05);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС”, број 41/09), чија примена је предвиђена од 10.12.2009. године.

Законом о међународном превозу у друмском саобраћају уређују се услови за обављање међународног јавног превоза, међународни јавни превоз путника, међународни јавни превоз ствари, међународни превоз за сопствене потребе и друга питања од значаја за обављање међународног превоза у друмском саобраћају.

На основу Закона донети су следећи подзаконски акти и прописи:

- Уредба о начину расподеле и критеријумима за доделу страних дозвола за међународни јавни превоз ствари домаћим превозницима („Службени гласник РС”, број 88/05);
- Правилник о техничким и техничко-експлоатационим условима које морају испуњавати теретна возила и аутобуси којима се обавља међународни јавни превоз у друмском саобраћају („Службени гласник РС”, број 99/05, 23/06 и 63/09);
- Правилник о садржају елабората о економској оправданости успостављања линије, бонитету домаћег превозника и о начину одређивања домаћег превозника за успостављање линије у међународном јавном превозу путника („Службени лист СРЈ”, број 19/00; „Службени гласник РС”, број 20/04 и 91/06);
- Правилник о саобраћајним, техничким, хигијенским и другим условима аутобуских станица за међународни јавни превоз путника („Службени гласник РС”, број 18/04);
- Правилник о обрасцу путног листа за домаћег превозника („Службени лист СРЈ”, број 46/00);
- Правилник о обрасцима дозвола за међународни јавни превоз путника или ствари („Службени лист СРЈ”, број 26/95);

- Одлука о висини накнаде за утврђивање услова за обављање међународног јавног превоза у друмском саобраћају („Службени лист СРЈ”, број 26/95).

Закон о превозу у друмском саобраћају уређује: јавни превоз и превоз за сопствене потребе лица и ствари, услове изградње, одржавања и рада аутобуских станица и аутобуских стајалишта и друге услове у погледу организације и обављања превоза у унутрашњем друмском саобраћају.

На основу Закона донети су следећи подзаконски акти:

- Правилник о ближим саобраћајно-техничким и другим условима за изградњу, одржавање и експлоатацију аутобуских станица и аутобуских стајалишта („Службени гласник РС”, број 20/96, 18/04, 56/05 и 11/06);
- Правилник о садржини обрасца реда вожње и садржини и начину вођења регистра и овере реда вожње у међумесном превозу и међурепубличком превозу („Службени гласник РС”, број 20/96 и 20/04);
- Правилник о начину одузимања, чувања и поступања са привремено одузетим возилом које је употребљено за извршење прекршаја или привредног престапа („Службени гласник РС”, број 71/06);
- Правилник о садржини, издавању и вођењу путних налога и евиденцији о издатим путним налозима („Службени гласник РС”, број 20/96);
- Правилник о садржини обрасца вођења евиденције полазака и долазака аутобуса („Службени гласник РС”, број 20/96);
- Општи услови превоза у међумесном и међурепубличком превозу путника („Службени гласник РС”, број 1/06);
- Општи услови пословања аутобуских станица („Службени гласник РС”, број 21/96 и 116/03) и остали.

Закон о међународном превозу у друмском саобраћају и Закон о превозу у друмском саобраћају потичу из периода раздвојених надлежности Савезне државе (СРЈ и Државне заједнице СЦГ) и републичких надлежности (Република Србија) и карактерише их значајан степен међусобне неусаглашености и само делимичне усаглашености са *acquis communautaire*. Поред тога, примењују се и одредбе међународних билатералних споразума у области друмског транспорта између Владе Републике Србије и влада других држава (највећим делом чланица ЕУ). Приступ међународном транспортном тржишту, већим делом се обавља у режиму квота, билатералних дозвола и мултилатералних ЦЕМТ дозвола.

Закон о јавним путевима уређује: правни положај јавних путева, услове и начин управљања, заштите и одржавања јавних путева, изворе и начин финансирања јавних путева, посебне услове за изградњу и реконструкцију јавних путева и инспекцијски надзор.

Законом о основама безбедности саобраћаја на путевима уређују се: правила саобраћаја на путевима, понашање учесника у саобраћају на путу, ограничења саобраћаја, саобраћајна сигнализација, знаци и наредбе којих се морају придржавати учесници у саобраћају, услови које морају да испуњавају возачи за управљање возилима, оспособљавање кандидата за возаче, полагање возачких испита, право на управљање возилима, издавање возачких дозвола, издавање налепница за возила за особе са инвалидитетом, услови које морају да испуњавају возила, технички прегледи, испитивање и регистрација возила,

посебне мере и овлашћења која се примењују у саобраћају на путу, као и друга питања која се односе на безбедност саобраћаја на путевима.

Влада Републике Србије је у децембру 2007. усвојила Стратегију развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. („Службени гласник РС”, број 4/08) (у даљем тексту: Стратегија), у којој је као један од усвојених циљева смањење броја погинулих и броја саобраћајних незгода. Тиме су дати оквири за израду стратегије и програма за унапређење безбедности саобраћаја, као и хитна потреба измене постојећих прописа из области безбедности саобраћаја.

У 2004. години усвојен је Правилник о саобраћајним знаковима на путевима („Службени гласник РС”, број 15/04), у коме је начињен први корак ка усаглашавању овог прописа са прописима ЕУ. Имајући у виду потребу за савременим начинима обележавања ради препознавања возила, усвојен је Правилник о регистрацији моторних и прикључних возила („Службени гласник РС”, број 130/07) којим је прописан изглед новог обрасца саобраћајне дозволе и потврде о привременој регистрацији возила. Дефинисан је нови изглед регистарских таблица и по први пут су дефинисане и регистрационе налепнице за примену са унутрашње и спољне стране возила. Образац саобраћајне дозволе је усклађен са захтевима Директиве 1999/37/ЕЗ о документима за регистрацију возила и Директивом 2003/127/ЕЗ.

Институционални оквир

Министарство за инфраструктуру је одговорно за регулативу у области друмског транспорта, осим области безбедности саобраћаја, где су надлежности подељене између овог министарства и Министарства унутрашњих послова. Ова два министарства међусобно сарађују по свим питањима која су везана за безбедност саобраћаја.

У оквиру Министарства за инфраструктуру, у области друмског транспорта, формирана су два сектора: Сектор за друмски транспорт и Сектор за путеве и безбедност саобраћаја.

Послове безбедности саобраћаја Министарство унутрашњих послова организује и спроводи преко Управе саобраћајне полиције у седишту Дирекције полиције. Управа саобраћајне полиције политику безбедности саобраћаја спроводи преко 27 подручних полицијских управа.

У претходном периоду спроведено је више пројеката, финансираних из европских фондова, преваходно усмерених на безбедност саобраћаја, од којих су најзначајнији Јачање институционалних капацитета у области транспорта (2005/2006) у министарству надлежном за послове транспорта, као и Твининг пројекат првог усаглашавања са прописима ЕУ у области транспорта (од 2006. до 2008). Управљач државних путева је имао твининг пројекат са шведском администрацијом за путеве (од 2004. до 2007), у оквиру којег је значајна улога дата потреби за јачањем свести и институционалних капацитета у безбедности саобраћаја. У 2007. години експерти Светске банке израдили су Извештај о институционалним капацитетима за управљање безбедношћу саобраћаја са акционим планом.

Министарство унутрашњих послова до сада је спровело више активности и семинара неопходних за даље институционално јачање међу којима су најзначајније радионице из области дигиталних тахографа, унапређење саобраћајних увиђаја, као и делимична модернизација опреме за откривање прекршаја. Посебно су спроведене

активности на унапређењу послова који се односе на вршење увиђаја саобраћајних незгода, кроз пројекат који је током 2006. и 2007. финансирала Влада Републике Србије у оквиру Националног инвестиционог плана. Поред тога, током 2008. и 2009. године реализован је и пројекат „Савремени модел контроле саобраћаја“, којим су у полицијску праксу уведена цивилна полицијска возила која имају могућност откривања и документовања учињених саобраћајних прекршаја из возила у покрету.

Планиране законодавне активности

2009. година

Развој друмског транспорта биће усмерен на повећање конкурентности и професионалности сектора, усаглашавање прописа са прописима ЕУ у овој области у складу са приоритетима Европског партнерства, као и либеларизацију друмског транспорта са другим земљама, а нарочито са онима у окружењу.

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о међународном превозу у друмском саобраћају предат је Влади на усвајање по хитном поступку. Предвиђено је да се у скупштинској процедури нађе до краја 2009. године. С обзиром да су се од доношења Закона битно променили услови и начин обављања међународног превоза у друмском саобраћају у државама Европске уније и државама чланицама Међународног транспортног форума, било је неопходно извршити одговарајуће измене и допуне закона којим се уређује међународни превоз у друмском саобраћају. Измене закона треба да реше у пракси уочене недостатке и неправилности у области међународног превоза у друмском саобраћају и да омогуће увођење реда на саобраћајном тржишту међународног превоза. Нова решења, садржана у Нацрту закона, отклониће поремећаје настале на унутрашњем и међународном транспортном тржишту, превасходно у међународном превозу ствари, чиме се поправља досадашњи неповољан положај домаћих у односу на стране превознике, и доприноси спречавању појава нелегалног обављања међународног превоза у друмском саобраћају. Нацрт закона је делимично усклађен са прописом Европске уније у овој области (Директива 96/26/ЕЗ, измењена и допуњена Директивом 98/76/ЕЗ).

У складу са приоритетима Европског партнерства, донеће се подзаконски акти неопходни за спровођење новог Закона о безбедности саобраћаја на путевима.

Подзаконски акти ће бити у сагласности са следећим прописима ЕУ: Директивом 2002/24/ЕЕЗ која се односи на одобрење типа моторног возила са два или три точка, Директивом 70/156/ЕЕЗ о одобрењу типа за моторна возила и прикључна возила са свим изменама и допунама, закључно са Директивом 2004/104/ЕЗ, Директивом 74/150/ЕЕЗ која се односи на одобрење типа пољопривредног и шумског трактора, са свим изменама и допунама, закључно са Директивом 2003/37/ЕЗ, Директивом 96/53/ЕЗ која одређује максималне дозвољене димензије и максималну дозвољену тежину у међународном саобраћају, измењеном и допуњеном Директивом 2002/7/ЕЗ.

Ближи прописи за спровођење Закона о безбедности саобраћаја на путевима, које доноси министар надлежан за послове саобраћаја су :

- Правилник о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима;
- Правилник о начину обављања ванредног превоза и возилима којима се тај превоз обавља;

- Правилник о саобраћајној сигнализацији;
- Правилник о стратешкој компаративној анализи утицаја новог, односно реконструисаног пута на безбедност саобраћаја на путној мрежи;
- Правилник о условима које морају испуњавати тунели у погледу безбедности саобраћаја;
- Правилник о укупном трајању управљања возилом и одморима возача.

2010. година

Планирано је хитно усвајање подзаконских прописа усклађених са прописима ЕУ и мултилатералним споразумима Међународног транспортног форума, који произлазе из Нацрта закона о изменама и допунама закона о међународном превозу у друмском саобраћају, а то су:

1. Уредба о начину коришћења мултилатералних ЦЕМТ дозвола;
2. Правилник о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно друго правно лице за добијање лиценце за обављање стручне обуке;
3. Правилник о начину, програму и висини трошкова за полагање стручног испита за директора или одговорно лице домаћег превозника.

Као резултат првог усаглашавања са *Acquis Communautaire* у оквиру пројекта Твининг, у припреми је израда два нацрта закона и то: Нацрта закона о превозу путника у друмском транспорту и Нацрта закона о превозу ствари у друмском транспорту.

Оба закона ће бити усклађена са следећим прописима ЕУ: Директивом 96/26/ЕЗ о приступу професији превозника робе и превозника путника друмском транспорту, измењена и допуњена Директивом 98/76/ЕЗ, Уредбом 1370/2007 ЕЗ о услугама јавног превоза путника железницом и друмским саобраћајем, Уредбом 92/684/ЕЕЗ о заједничким правилима за међународни превоз путника аутобусима, измењена и допуњена Уредбом 11/98 ЕЗ, Уредбом 12/98 ЕЗ која одређује услове под којима нерезидентни превозници могу да обављају услуге националног превоза путника у држави чланици, Уредбом 881/92 ЕЕЗ о приступу тржишту у области превоза робе друмом, измењена и допуњена Уредбом 484/2002 ЕЗ, Уредбом 3916/90 ЕЕЗ о мерама које се предузимају у случају кризе на тржишту друмског превоза робе, Уредбом 3118/93 ЕЕЗ о условима под којима нерезидентни превозници могу да обављају услуге националног превоза путника у држави чланици, Уредбом 4058/89 ЕЕЗ о утврђивању тарифа за транспорт терета у друмском саобраћају између држава чланица.

У Републици Србији отпочето је стварање правног оквира за увођење система дигиталних тахографа у складу са Европским споразумом о раду посаде на возилима која обављају међународне превозе (АЕТР). Србија је обавезна да створи законски оквир за примену и да развије и уведе овај нови систем најкасније до јуна 2010. године. Обавеза увођења дигиталних тахографа одређена је и Европским партнерством.

Ближи прописи за спровођење Закона о безбедности саобраћаја на путевима, које доноси министар надлежан за унутрашње послове, су:

1. Правилник о начину вршења послова контроле и регулисања саобраћаја на путевима;

2. Правилник о обрасцу и поступку издавања возачке дозволе и пробне возачке дозволе;
3. Директива о вођењу евиденција о оспособљавању кандидата за возаче;
4. Правилник о наставном програму за теоретско и практично оспособљавање возача и начину спровођења;
5. Правилник о начину обележавања моторних и прикључних возила за обучавање кандидата за возача;
6. Правилник о начину полагања возачког испита, вођењу евиденција, роковима њиховог чувања и условима које морају да испуњавају возила на којима се врши обука и обавља возачки испит;
7. Правилник о техничком прегледу возила;
8. Правилник о условима који се односе на оспособљавање, лиценцирање контролора техничких прегледа возила, проверу њиховог знања и вештина и вођењу евиденција о издатим лиценцама;
9. Правилник о регистрацији моторних и прикључних возила;
10. Правилник о унутрашњој контроли безбедности саобраћаја у привредним друштвима или другим правним лицима која се баве јавним превозом или превозом за сопствене потребе у друмском саобраћају.

Планирано је усвајање подзаконских аката усклађених са прописима ЕУ, који произлазе из Закона о јавним путевима, и то:

- Техничка упутства за пројектовање;
- Техничка упутства за функционалну класификацију и прекатегоризацију путне мреже у Републици Србији и
- Техничка упутства за саобраћајну сигнализацију.

Планиране су активности на управљању и даљем развоју путне мреже Србије у складу са прописима ЕУ, од којих се издвајају Директива о безбедности у тунелима 2004/54/ЕЗ, Директива о безбедности инфраструктуре и Директива о условима и висини тарифа које се односе на тешка теретна возила која се крећу по путевима 1999/62/ЕЗ.

Институције

Нацртом закона о превозу путника у друмском транспорту и Нацртом закона о превозу ствари у друмском транспорту предвиђено је формирање Агенције за друмски транспорт ради обављања послова који првенствено чине технолошки заокружену целину а односе се на издавање лиценци домаћим превозницима за обављање комерцијалног превоза ствари у унутрашњем и међународном друмском саобраћају, издавање сертификата о стручној оспособљености за управљање транспортним активностима, усаглашавање редова вожње у линијском унутрашњем и међународном превозу путника, издавање и комплетна администрација појединачних и мултилатералних дозвола за друмски превоз домаћим превозницима, издавање сертификата за друмска теретна возила.

Законом о безбедности саобраћаја на путевима предвиђено је да ће Влада образовати Агенцију за безбедност саобраћаја најкасније у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона. Агенција би у року од два месеца требала да предложи надлежном министарству један број подзаконских аката.

3.14.1.2. Железнички транспорт

Стање

Законодавни оквир

Регулативу у овој области чине:

- **Закон о железници** („Службени гласник РС”, број 18/05);
- **Закон о безбедности у железничком саобраћају** („Службени лист СРЈ”, бр. 60/98 и 36/99, „Службени гласник РС”, број 101/05);
- **Закон о уговорима о превозу у железничком саобраћају** („Службени лист СРЈ”, број 26/95);
- Закон о потврђивању Протокола од 3. јуна 1999. о изменама Конвенције о међународним железничким превозима (COTIF) од 9. маја 1980. (Протокол из 1999) и Конвенције о међународним железничким превозима (COTIF) од 9. маја 1980. у верзији на основу Протокола о изменама од 3. јуна 1999. („Службени гласник РС - Међународни уговори”, број 102/07);
- Одлука Владе Републике Србије о оснивању Јавног предузећа за управљање јавном железничком инфраструктуром и обављање јавног превоза у железничком саобраћају, као нови оснивачки акт којим се оснива Јавно предузеће „Железнице Србије” којим су утврђена начела за организацију тог предузећа („Службени гласник РС”, број 78/04 и 19/05).

Закон о железници регулише начине и услове управљања јавном железничком инфраструктуром и обављање превоза у железничком саобраћају. Овај закон је увео низ нових решења са циљем побољшања ефикасности железничког система Републике Србије, његовог интегрисања у тржиште транспортних услуга и у железнички систем Европске уније.

На основу Закона о железници, донети су следећи подзаконски акти и прописи:

- Уредба о категоризацији железничких пруга („Службени гласник РС”, број 75/06);
- Уредба о методологији за утврђивање оправдане пуне цене коштања превоза („Службени гласник РС”, број 76/09);
- Правилник о висини накнаде за издавање дозволе за коришћење железничких возила, делова и опреме за железничка возила и уређаје, делове и опрему за железничку инфраструктуру („Службени гласник РС”, број 117/05);
- Правилник о висини накнаде за издавање лиценце за управљање железничком инфраструктуром („Службени гласник РС”, број 39/06);
- Правилник о условима за издавање и садржини сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом („Службени гласник РС”, број 39/06);
- Правилник о висини накнаде за издавање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом („Службени гласник РС”, број 39/06);
- Правилник о висини накнаде за издавање лиценце за превоз у железничком саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/06);

- Правилник о условима за издавање и садржини сертификата о безбедности за превоз у железничком саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/06);
- Правилник о висини накнаде за издавање сертификата за превоз у железничком саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/06);
- Правилник о елементима железничке инфраструктуре („Службени гласник РС”, број 114/06).

Закон је делимично усаглашен са *acquis communautaire*. Један од разлога за доношење закона заснивао се на неопходности усклађивања са Директивом 91/440/ЕЕЗ о развоју железнице и директивама 95/18/ЕЕЗ и 95/19/ЕЕЗ, донетим са циљем прецизнијег одређивања Директиве 91/440/ЕЕЗ, које су постале правни оквир за реструктурисање свих европских железница, односно, националних железничких компанија. Такође, узете су у обзир и директиве 2001/12/ЕЗ, 2001/13/ЕЗ и 2001/14/ЕЗ. Основне смернице у поменутих упутствима и њихово уграђивање у законску регулативу је, истовремено, преузето као обавеза у закљученом Уговору о зајму (Пројекат реконструкције југословенских железница ЖТП „Београд”), Уговору о подршци пројекту и Уговору о гаранцији, потписаним 25. октобра 2001, у Београду између Европске банке за реконструкцију и развој и Јавног железничког транспортног предузећа „Београд”, уз гаранције Савезне Владе и Владе Републике Србије.

Институционални оквир

Министарство за инфраструктуру је одговорно за предлагање законске регулативе и усвајање подзаконских аката и других прописа у области железничког транспорта, као и за предлагање прописа које доноси Влада. Унутар Министарства формиран је Сектор за железнице и интермодални транспорт који обавља послове државне управе у области железничког и интермодалног транспорта.

Такође, у складу са оснивачким актом, биће трансформисано и ЈП „Железнице Србије”, чију промену ће пратити и промене у Сектору за железнице и интермодални транспорт.

Дирекција за железнице, која је основана Законом о железници (у будућности Регулаторно тело на српским железницама) као посебна организација у систему државне управе, обавља стручне и регулаторне послове у области железничког саобраћаја (члан 78. Закона о железници, „Службени гласник РС”, број 18/05) и Законом је овлашћена да:

- прати и учествује у изради прописа из области железничког саобраћаја;
- припрема документа из области регулаторних послова и обавља их до тренутка пријема у ЕУ, када ће се издвојити у независно тело;
- буде логистичка подршка Влади у одлучивању за послове из области железничког система.

Планиране законодавне активности

2009. година

Закон о транспорту опасних терета - У области транспорта опасних терета тренутно постоје: Закон о превозу опасних материја (преузет са савезног

нивоа), Закон о промету и производњи отрова и Уредба о превозу опасних материја. Потребно је донети нови закон о транспорту опасних терета, који би прецизно дефинисао обавезе и надлежности државних органа, као и обавезе превозника, и потребно је извршити потпуно усклађивање са прописима ЕУ: Директивом 94/55/ЕЗ и измене Директивом Комисије 2006/89/ЕЗ, Директивом 95/50/ЕЗ, Директивом 96/49/ЕЗ, Директивом 96/35/ЕЗ и Директивом 2000/18/ЕЗ. Израда Нацрта закона је у току.

2010. година

Закон о изменама и допунама Закона о железници – Урађен је Нацрт закона о изменама и допунама Закона о железници и он се налази у процедури (на мишљењу) код надлежних министарстава. Законом се битно не мења уређење законске материје већ се само побољшавају постојећа законска решења. Допуне су урађене ради побољшања решења која су везана за усклађивање пре свега са домаћим прописима који су донети после доношења овог закона, уношења одредаба које регулишу комбиновани транспорт на железници, као и потпунијег дефинисања овлашћења за доношење прописа.

Закон о безбедности у железничком саобраћају - Израда новог закона почеће у току 2010, с обзиром да се почетак рада на нацрту везује за измене и допуне Закона о железници. Нацрт закона ће бити предмет јавне расправе, јер се ради о новом закону и његовом усклађивању са прописима Европске уније, и то Директивом 2004/49/ЕЗ о безбедности на железницама Заједнице.

Планирано је и усклађивање Закона о железници са изменама и допунама постојећих упутстава и других прописа који су донети у Европској унији, и то: Директивом 91/440/ЕЕЗ о развоју железнице у Заједници, последње измене Директивом 2007/58/ЕЗ, Директивом 95/18/ЕЗ о лиценцирању железничких предузећа, последње измене и допуне Директивом 2004/49/ЕЗ и Директивом 2001/14/ЕЗ о додели железничке инфраструктуре и разрезивању накнада за коришћење железничке инфраструктуре и за стицање сертификата о безбедности, последња измена и допуна Директивом 2007/58/ЕЗ.

2011. година

Закон о жичарама - У оквиру активности на пољу вођених система посебног типа, предстоји обиман и темељан рад на регулисању законске материје из области жичара, ски лифтова, успињача, што подразумева рад на изради Закона о жичарама, којим би се у потпуности дефинисали законски и подзаконски акти из ове области и успоставили критеријуми по којима би се затим обављали сви послови везани за ове системе транспорта. Релевантан пропис ЕУ за ову област је Директива 2000/9/ЕЗ о инсталацијама жичара за превоз људи.

3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт

Стање

Законодавни оквир

- Законодавни оквир у овој области чине:
- Закон о ратификацији Споразума између Савета министара Србије и Црне Горе и Владе Републике Хрватске о међународном комбинованом транспорту робе, „Службени лист СЦГ - Међународни уговори”, број 4/2006;
 - Закон о потврђивању Споразума између Савезне Владе Савезне Републике Југославије и Владе Републике Бугарске о међународном комбинованом превозу робе, „Службени лист СРЈ - Међународни уговори”, број 3/2003;
 - Закон о ратификацији Европског споразума о важним међународним линијама за комбиновани транспорт и пратећим постројењима (у даљем тексту: „AGTC”), „Службени лист СЦГ- Међународни уговори”, број 7/2005;
 - Закон о потврђивању Протокола о комбинованом транспорту на унутрашњим пловним путевима уз Европски споразум о важним међународним линијама за комбиновани транспорт и пратећим постројењима (AGTC) из 1991. године, „Службени гласник РС - Међународни уговори ” број 38/2009.

AGTC пружа координисани међународни план за развој и функционисање мреже важних линија за међународни комбиновани транспорт и пратећих постројења, који стране уговорнице намеравају да предузму у оквиру националних програма. Мрежа за међународни комбиновани транспорт састоји се од железничких линија и терминала за комбиновани транспорт, граничних прелаза, станица за измену ширине колосека и трајектних веза/лука важних за међународни комбиновани транспорт.

Институционални оквир

Унутар Министарства за инфраструктуру постоји Сектор за железнице и интермодални транспорт, у оквиру кога се налази Одсек за железничку инфраструктуру и интермодални транспорт.

Специфични циљеви из Стратегије у области интермодалног транспорта у Републици Србији су:

- развој и повећање интезитета интермодалног транспорта у Републици Србији кроз акциони план за развој интермодалног транспорта и модела финансијске подршке;
- координисано спровођење активности у области интермодалног транспорта у Републици Србији од стране министарства надлежног за послове саобраћаја и других државних органа;
- до 2010. усагласити прописе у области интермодалног транспорта са прописима ЕУ из 2005;
- успостављање основних капацитета терминала за интермодални транспорт преко унапређене постојеће транспортне инфраструктуре свих видова саобраћаја по принципу интермодалности;
- тржишно оријентисано управљање уз стручан и професионалан кадар који омогућава приступ конкурентним оператерима.

Законодавне активности

2010. година

Планира се да се у Нацрт закона о изменама и допунама Закона о железници уврсти сет чланова који регулишу:

- област и врсте комбинованог транспорта;
- ближе услове, начин означавања товарних јединица и железничких возила за њихов превоз, као и услове које мора да испуни јавна железничка инфраструктура да би се на њој организовао комбиновани транспорт и
- одвијање комбинованог транспорта до и од терминала за комбиновани транспорт који се налази на железничкој мрежи, документа која друмски превозник треба да поседује, таксе и дажбине које плаћа, односно од којих је евентуално ослобођен у складу са законом и друга питања.

Предвиђа се ратификација Споразума између Владе Републике Србије и Републике Мађарске о међународном комбинованом транспорту робе и усаглашавање Споразума између Владе Републике Србије и Владе Словачке Републике о међународном комбинованом транспорту робе. Ови прописи имају за циљ да:

- железничка инфраструктура и гранични поступци у железничком транспорту буду усклађени са међународним прописима и нормама којима се регулише интермодални транспорт, чиме се омогућава тачна и поуздана услуга;
- омогуће да се царински и инспекцијски послови врше у терминалима за интермодални транспорт, лукама, отпремним или упутним железничким станицама, како би се убрзао поступак граничне контроле са циљем да задржавање возова на граничним прелазима не буде дуже од 30 минута (према AGTC);
- омогуће друмским превозницима који обављају транспорт до/од терминала за интермодални транспорт да такав транспорт не подлеже евентуалним забранама саобраћаја (суботом, недељом и државним празницима);
- обезбеде услове за пролаз друмских возила са укупном масом до 44 тоне уз изузеће од плаћања додатних накнада; увести изузеће страним друмским превозницима за поседовање дозвола којима се регулише међународни друмски транспорт и сл.
- омогуће финансијску подршку (субвенцију) за развој потребних капацитета за интермодални транспорт (инфраструктура, транспорт и опрема);
- уведу фискалне подстицаје у корист интермодалног транспорта (за наменску опрему, контејнере, друмска возила итд.), изузећа од пореских прописа, обезбеђење повољних кредитних аранжмана за развој интермодалног транспорта итд.

У национално законодавство би се између осталог увеле одредбе Директиве 92/106/ЕЕЗ о комбинованом транспорту, а у средњорочном периоду потребно је успоставити сарадњу између Републике Србије и ЕУ у вези са Уредбом 1692/2006 ЕЗ (Марко Поло Програм II).

3.14.2. Водни саобраћај

Стање

Законодавни оквир

У области водног саобраћаја примењују се два закона:

- Закон о поморској и унутрашњој пловидби („Службени лист СРЈ”, број 12/98, 44/99, 74/99 и 73/2000) и
- Закон о унутрашњој пловидби („Службени гласник СРС”, број 54/90 и „Службени гласник РС”, број 53/93, 67/93, 48/94 и 101/05).

Законом о поморској и унутрашњој пловидби уређује се безбедност пловидбе на мору и унутрашњим водама Савезне Републике Југославије, пловни путеви на обалном мору и на унутрашњим водама у Савезној Републици Југославији, државна припадност, идентификација и упис брода, основи својинско-правних односа у погледу бродова, бродар, облигациони односи који се односе на бродове, пловидбене незгоде, поступак извршења и обезбеђења на бродовима и меродавно право и надлежност судова у Савезној Републици Југославији за спорове са међународним обележјем.

Законом о унутрашњој пловидби уређују се у унутрашњој пловидби превоз, безбедност пловидбе, услови и начин коришћења, одржавања, обележавања и заштите унутрашњих пловних путева, пристаништа, зимовника и сидришта, чамаца и пловећих постројења, поступања у случају пловидбеног удеса и инспекцијски надзор.

Ради спровођења Закона о поморској и унутрашњој пловидби, донет је велики број подзаконских прописа од којих су неки:

- Правилник о програму стручног испита и начину полагања испита за стицање звања чланова посаде бродова унутрашње пловидбе југословенске трговачке морнарице („Службени лист СРЈ”, број 20/98), који прописује програм и начин полагања испита за стицање звања чланова посаде бродова унутрашње пловидбе;
- Правилник о одређивању имена, ознака, позивних знакова бродова, и о вођењу евиденције о именима, ознакама и позивним знацима бродова („Службени лист СРЈ”, број 51/98), који прописује начин одређивања имена и позивних знакова бродова;
- Правилник о начину и условима рада радио-службе за безбедност пловидбе („Службени лист СРЈ”, број 72/99) којим је прописано да се на начин и услове рада радио-службе за безбедност пловидбе на бродовима примењују одредбе Радио-правилника;
- Правилник о условима које морају да испуњавају обалне и бродске радио-станице („Службени лист СРЈ”, број 72/99), којим је прописано да обалне и бродске радио станице на бродовима морају да испуњавају услове који су прописани одредбама Радио-правилника.

Ради спровођења Закона о унутрашњој пловидби, донети су и подзаконски прописи од којих су неки:

- Правилник о утврђивању способности чамаца и пловећих постројења за пловидбу („Службени гласник РС”, број 28/96), који прописује начин утврђивања способности за пловидбу чамаца и пловећих постројења;
- Правилник о уписнику и пловидбеној дозволи чамаца и пловећих постројења („Службени гласник РС”, број 111/07), који прописује начин вођења уписника и пловидбеној дозволи за чамце и пловећа постројења;
- Правилник о посебним здравственим условима које морају испуњавати лица овлашћена за вршење послова на пловним објектима трговачке морнарице („Службени гласник СРС”, број 29/83), којим је прописано које услове у погледу здравствене способности морају да испуњавају лица овлашћена на пловним објектима трговачке морнарице.

Закон о поморској и унутрашњој пловидби и Закон о унутрашњој пловидби нису усаглашени са прописима Европске уније.

Институционални оквир

Област водног саобраћаја је у надлежности Министарства за инфраструктуру, сходно члану 11. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 65/08).

У оквиру Министарства за инфраструктуру образован је Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе у коме се обављају правни, студијско-аналитички, управно-надзорни и управни послови из области водног саобраћаја и безбедности пловидбе. Послови из делокруга Сектора обављају се у седишту Министарства и у подручним јединицама за подручје више општина и подручним јединицама за подручје више градова (лучким капетанијама). У Сектору су образоване уже унутрашње јединице: Одељење за водни саобраћај и лучке капетаније (Прахово, Кладово, Велико Градиште, Смедерево, Панчево, Београд, Сремска Митровица, Тител, Сента, Нови Сад, Апатин и Бездан).

Дирекција за унутрашње пловне путеве „Пловпут” образована је чланом 41. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 65/08) и обавља стручне послове и послове државне управе који се односе на: одржавање пловности у складу с прописаном категоријом пловног пута; обележавање пловних путева, постављање и исправност објеката безбедности пловидбе на њима; хидрографско снимање пловних путева и праћење и анализу њиховог стања и обавештавање о њиховом стању, као и друге послове одређене законом. У Дирекцији за унутрашње пловне путеве „Пловпут” запослено је 146 државних службеника.

Уредбом о Савезној јавној установи Југословенски регистар бродова унутрашње пловидбе („Службени лист СРЈ”, бр, 14/97) образована је Савезна јавна установа Југословенски регистар бродова унутрашње пловидбе „ЈУГОРЕГИСТАР”. У 2009. години планирано је уређивање правног статуса Савезне јавне установе Југословенски регистар бродова унутрашње пловидбе „ЈУГОРЕГИСТАР”, који је наставио да ради по прописима донетим у време постојања Савезне Републике Југославије на основу којих је образован, с обзиром да још нису донети одговарајући прописи Републике Србије.

Из Сектора за водни саобраћај и безбедност пловидбе је до сада у оквиру пројекта Твининг - Прво усаглашавање са *Acquis communautaire* у области транспорта прошло обуку троје службеника, који су учествовали на радионицама и студијским путовањима. У оквиру Пројекта изградње

институционалних капацитета у сектору саобраћаја „Capacity Building” обуку су прошла 4 службеника који су учествовали на радионицама и студијским путовањима.

Законодавне активности

2009. година

Нацртом закона о унутрашњој пловидби планирано је да се уреде безбедност пловидбе на унутрашњим водама Србије, пловни путеви, лучке капетаније, пловидба и пилотажа, луке и пристаништа, пловидба, бродови, бродске књиге и исправе, чамци и пловеће постројења, посаде брода, надзор – инспекцијски, државна припадност брода, упис брода, односно пловних објеката, поступак уписивања бродова, превоз (међународни, превоз у унутрашњој пловидби, превоз за сопствене потребе), пловидбене незгоде, вађење потонулих ствари, меродавно право и надлежност судова у Републици Србији за спорове са међународним обележјем, казнене одредбе и прелазне и завршне одредбе.

Закон ће се усклађивати са прописима Европске уније и њиме ће се заменити постојећи Закон о унутрашњој пловидби и део Закона о поморској и унутрашњој пловидби који се односи на унутрашњу пловидбу.

Планирано је да Нацрт закона о унутрашњој пловидби буде потпуно усклађен са следећим прописима ЕУ: Директивом 96/50/ЕЕЗ о усклађивању услова за стицање националног сертификата за заповеднике бродова у водном саобраћају у Заједници, Директивом 87/540/ЕЕЗ о приступу професији превозника у водном саобраћају, Директивом 2006/87/ЕЕЗ о техничким захтевима за бродове у водном саобраћају, која је измењена и допуњена Директивом 2006/137/ЕЗ, Директивом 91/672/ЕЕЗ о реципрочном признавању националних сертификата заповедника бродова у превозу робе и путника у водном саобраћају, Директивом 76/135/ЕЗ о реципрочном признавању лиценци за пловидбу бродова на унутрашњим пловним путевима, Уредбом 1356/96 ЕЗ о општим правилима која се примењују на транспорт роба и путника у водном саобраћају међу државама чланицама, Уредбом 1321/91 ЕЕЗ о уређењу услова под којима страни превозници могу вршити транспорт роба или путника у водном саобраћају у држави чланицама, Директивом 96/75/ЕЗ о чартер системима и наплати у националном и међународном водном саобраћају у Заједници, Уредбом 718/1999 ЕЗ о капацитету флоте Заједнице са циљем унапређења водног саобраћаја, Директивом 2005/44/ЕЗ о усклађеним речним информационим сервисима (РИС) на пловним путевима Заједнице, Уредбом 414/2007 ЕЗ која се односи на техничке смернице за планирање, имплементацију и оперативну употребу речних информативних сервиса (РИС) и Уредбом 415/2007 ЕЗ која се тиче техничких спецификација за тражење и система за налажење бродова и др.

После доношења новог закона о унутрашњој пловидби, потребно је донети све пратеће подзаконске прописе који би омогућили његово спровођење.

2010. година

Нацрт закона о поморској пловидби уређиваће материју која се односи на бродове, бродске књиге и исправе, државну припадност брода, уписе брода, поступак при уписима, посаду поморских бродова и др.

Планирано је да Нацрт закона о поморској пловидби буде потпуно усклађен са следећим прописима ЕУ: Директивом 2001/25 и 2005/45 ЕЗ о минималном нивоу обуке помораца, Одлуком 2007/431/ЕЗ која овлашћује државе чланице да ратификују, у интересу Европске заједнице, Поморску конвенцију о раду, Директивом 94/57/ЕЗ и 2002/84/ЕЗ о заједничким правилима за инспекцију и надзорне организације за релевантне активности поморске управе и Директивом 96/98/ЕЗ и 2002/84/ЕЗ о поморској опреми и др.

После доношења Закона о поморској пловидби било би потребно донети све пратеће подзаконске прописе који ће омогућити његово спровођење.

2011. година

Нацртом закона о својинско-правним односима на бродовима уредиће се питање основа својинско-правних односа у погледу бродова, бродара, облигациони односи који се односе на бродове, поступак извршења и обезбеђења на бродовима и др. За његову израду ће бити потребна стручна помоћ надлежних органа и организација у Републици Србији, нарочито Министарства финансија.

3.14.3. Ваздушни транспорт

Стање

Законодавни оквир

Ваздушни саобраћај регулисан је следећим прописима:

- Закон о ваздушном саобраћају („Сл. лист СРЈ”, бр. 12/98, 44/99, 5/99 - исправка, 73/00, 70/01 и „Службени гласник РС”, број 101/05);
- Закон о облигационим односима и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају („Службени лист СРЈ”, број 12/98);
- ратификовани међународни уговори;
- подзаконски прописи донети за извршење Закона о ваздушном саобраћају и неки ратификовани међународни уговори;
- Одлука о оснивању Директората цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Службени гласник РС”, број 102/03).

Закон о ваздушном саобраћају уређује услове за безбедан ваздушни саобраћај у ваздушном простору Републике Србије, који се односе нарочито на: ваздухоплове, аеродроме, ваздухопловно овлашћено и ваздухопловно стручно особље, обезбеђење ваздушног саобраћаја, јавни авио-транспорт и друге делатности у ваздушном саобраћају, испитивање угрожавања безбедности ваздухоплова, трагање за ваздухопловом и спасавање, испитивање удеса ваздухоплова, ваздухопловну инспекцију и прекршаје у ваздушном саобраћају.

Закон је само делимично усаглашен са *acquis communautaire* из разлога што је основни текст овог закона донет 1998. Овај закон је дао основ за доношење бројних подзаконских аката (око 80), а неки од њих су:

- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа („Службени гласник РС”, број 50/08, 16/09 и 38/09);
- Правилник о ваздухопловно-техничком особљу одржавања ваздухоплова (JAR 66) („Службени гласник РС”, број 49/08, 101/08, 105/08 – исправка и 38/09);
- Правилник о условима које мора да испуни организација за одржавање ваздухоплова и ваздухопловних производа (JAR 145) („Службени гласник РС”, број 46/08);
- Правилник о условима које мора да испуни организација за обуку ваздухопловно-техничког особља за одржавање ваздухоплова (JAR 147) („Службени гласник РС”, број 46/08).

Законом о облигационим односима и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају уређују се облигациони односи у ваздушном саобраћају и основе својинско-правних односа на ваздухоплову. Облигациони односи, у смислу овог закона, настају из уговора о: превозу путника, ствари, медицинском превозу и пружању услуга из ваздуха, закупу ваздухоплова, осигурању у ваздушном саобраћају, као и односи који настају у случају штете која се ваздухопловом у лету причини трећим лицима.

На основу овог закона донета је Одлука о новчаним износима до којих се ограничава одговорност авио-превозилаца у ваздушном саобраћају („Службени лист СРЈ”, бр. 12/99).

Република Србија је ратификовала бројне међународне уговоре из области ваздушног саобраћаја, а неки од њих су:

- Конвенција о међународном цивилном ваздухопловству (Чикаго, 07.12.1944, ратификована 28.11.1953, ПС број 280 и Додатак „Сл. лист ФНРЈ”, број 3/54);
- Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених Нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја (ЕСАА), („Сл. гласник РС”, број 38/09);
- Споразум о транзиту у међународном ваздушном саобраћају, потписан у Чикагу 07.12.1944. („Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори”, број 9/77);
- Конвенција о међународном праву на ваздухоплову (Женева, 19.06.1948. („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, број 7/91));
- Конвенција о обједињавању извесних правила за међународни превоз ваздушним путем (Монтреал, 28. мај 1999. године), („Сл. гласник РС”, број 38/09);
- Конвенција о кривичним делима и неким другим актима извршеним у ваздухоплову (Токио, 14.09.1963) („Сл. лист СФРЈ”, број 47/70 (додатак));
- Конвенција о сузбијању незаконите отмице ваздухоплова (Хаг, 16.12.1970) („Сл. лист СФРЈ”, број 33/72).

Поред наведених, Република Србија је закључила и ратификовала бројне билатералне споразуме у области ваздушног саобраћаја, од којих 20 са државама чланицама Европске уније.

Република Србија је ратификовала Споразум између Европске заједнице и Државне заједнице Србија и Црна Гора о одређеним аспектима ваздушног саобраћаја (Хоризонтални споразум), („Службени гласник РС“, број 38/09). Њиме су измењене поједине одредбе билатералних споразума са државама чланицама Европске уније, како би се одредбе о власништву, контроли превозника, порезу на гориво и тарифама у саобраћају ускладиле са прописима ЕУ.

Институционални оквир

Ваздушни саобраћај је у надлежности Министарства за инфраструктуру и Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије.

Министарство за инфраструктуру обавља послове државне управе у области ваздушног саобраћаја сходно члану 11. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 65/08).

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије основан је Одлуком о оснивању Директората цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Службени гласник РС“, број 102/03) као заједнички орган Републике Србије и Републике Црне Горе. Доношењем Одлуке Владе о вршењу оснивачких права у Директорату („Службени гласник РС“, број 53/06), потврђује се да је часом иступања Републике Црне Горе, по сили Уставне повеље, Директорат постао орган Републике Србије над којим оснивачка права врши Влада, да би касније, сходно томе, био промењен и његов назив („Службени гласник РС“, број 12/07).

Директорат доноси подзаконске прописе из области ваздушног саобраћаја, примењује међународне стандарде и препоруке у тој области, издаје уверења, дозволе, потврде и друге управне акте и врши надзор над применом прописа из области ваздушног саобраћаја.

Република Србија је чланица бројних ваздухопловних организација: Организације међународног цивилног ваздухопловства (ICAO), Европске конференције цивилног ваздухопловства (ECAC), Европске организације за безбедност ваздушне пловидбе (EUROCONTROL), итд.

Законодавне активности

2009. година

Република Србија интензивно ради на стварању услова за имплементацију *acquis communautaire* у области ваздухопловства, при чему су приоритети:

- доношење Закона о ваздушном саобраћају који ће бити усклађен са одређеним међународним уговорима и прописима ЕУ. У Закону ће бити дате основне одредбе из ових прописа и основ за доношење подзаконских аката који ће у потпуности бити усклађени са правним поретком ЕУ и одговарајућим међународним уговорима.

Планира се доношење следећих подзаконских прописа за извршење закона који се односе на сигурност и безбедност цивилног ваздухопловства којима ће се у правни систем увести следећи прописи ЕУ на које нас обавезује први транзициони период предвиђен ЕСАА споразумом:

- Правилник о примењивању техничких услова за пловидбеност ваздухоплова, мотора, елисе, делова и уређаја или њихових делова - Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета од 20. фебруара 2008. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушне пловидбе и стављању ван снаге Директиве Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредбе (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Директиве 2004/36/ЕЗ;
- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја - Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета од 20. фебруара 2008. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушне пловидбе и стављању ван снаге Директиве Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредбе (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Директиве 2004/36/ЕЗ;
- Правилник о изменама Правилника о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова - Директива Савета 2000/79/ЕЗ од 27. новембра 2000. године која се односи на Европски споразум о организацији радног времена мобилних радника у цивилном ваздухопловству, закључен између Удружења европских авио-превозилаца (АЕА), Европске федерације транспортних радника (ЕТФ), Европског струковног удружења летачког особља (ЕСА), Европског удружења регионалних авио-превозилаца (ЕРА) и Међународног удружења авио-превозилаца (ИАСА);
- Правилник о успостављању система за гарантовање безбедности софтвера - Уредба Комисије (ЕЗ) 482/2008 о успостављању система за гарантовање безбедности софтвера од стране пружаоца услуга у ваздушној пловидби и измени Анекса II Уредбе (ЕЗ) 2096/2005);
- Правилник о допуни Правилника о дозволама контролора летења и центрима за обуку - Директива 2006/23/ЕЗ Европског парламента и Савета од 5. априла 2006. године о дозволи контролора летења Заједнице.

2010. година

- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају - Уредба ЕЗ 261/2004 Европског парламента и Савета од 11. фебруара 2004. о успостављању заједничких правила о компензацији и помоћи путницима у случају ускраћеног укрцавања и отказивања или дугог кашњења летова и укидању Уредбе ЕЕЗ број 295/91 и Уредба Савета ЕЗ 2027/97 од 9. октобра 1997. о одговорности авио-превозника у случају удеса;
- Правилник о издавању оперативне дозволе авио-превозницима - Уредба (ЕЗ) 1008/2008 Европског парламента и Савета од 24. септембра 2008. године о заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза у Заједници;

- Правилник о опслуживању ваздухоплова на земљи - Директива Савета 96/67/ЕЗ о приступу тржишту опслуживања на земљи на аеродромима Заједнице;
- Правилник о сертификацији оператера који раде на пословима безбедности цивилног ваздухопловства - Уредба (ЕЗ) број 300/2008 Европског парламента и Савета од 11. марта 2008. године о заједничким правилима у области безбедности цивилног ваздухопловства и стављању ван снаге Уредбе (ЕЗ) бр. 2320/2002 ;
- Правилник о сертификацији опреме која се користи за преглед - Уредба (ЕЗ) број 300/2008 Европског парламента и Савета од 11. марта 2008. године о заједничким правилима у области безбедности цивилног ваздухопловства и стављању ван снаге Уредбе (ЕЗ) бр. 2320/2002;
- Правилник о провери безбедности страних ваздухоплова који користе аеродроме у Републици Србији - Уредба (ЕЗ) број 2111/2005 Европског парламента и Савета од 14. децембра 2005. године о успостављању списка авио-превозника Заједнице који подлежу забрани обављања ваздушног саобраћаја у оквиру Заједнице и о обавештавању путника ваздушног саобраћаја о идентитету авио-превозника који обављају ваздушни саобраћај и поништењу члана 9. Директиве 2004/36/ЕЗ - Уредба Комисије (ЕЗ) број 736/2006 од 16. маја 2006. године о методама рада Европске агенције за ваздухопловну сигурност у погледу обављања стандардизационих инспекција, Уредба Комисије (ЕЗ) број 768/2008 од 19. маја 2006, којом се примењује и спроводи Директива 2004/36/ЕЗ Европског парламента и Савета у вези са прикупљањем и разменом информација о сигурности ваздухоплова који користе аеродроме Заједнице и управљањем информационим системом и Директива 2004/36/ЕЗ Европског парламента и Савета од 21. априла 2004. године о сигурности ваздухоплова из трећих земаља који користе аеродроме Заједнице;
- Правилник о примени Уредбе 549/ 2004 којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба - Уредба (ЕЗ) бр. 549/2004 Европског парламента и Савета од 10. марта 2004. године, којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (оквирна Уредба);
- Правилник о примени Уредбе 550/ 2004 о пружању услуга ваздушне пловидбе у оквиру Јединственог европског неба - Уредба (ЕЗ) бр. 550/2004 Европског парламента и Савета од 10. марта 2004. године о пружању услуга ваздушне пловидбе у оквиру Јединственог европског неба (Уредба о пружању услуга);
- Правилник о примени Уредбе 2150/2005 која предвиђа заједничка правила за флексибилну употребу ваздушног простора - Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2150/2005 од 23. децембра 2005. године која предвиђа заједничка правила за флексибилну употребу ваздушног простора.

2011. година

- Правилник о плану лета - Уредба Комисије (ЕЗ) број 1033/2006, којом се утврђују захтеви у погледу процедура за план лета у претполетној фази за Јединствено европско небо;

- Правилник о организацији и коришћењу ваздушног простора -Уредба (ЕЗ) бр. 551/2004 Европског парламента и Савета од 10. марта 2004. године о организацији и коришћењу ваздушног простора у оквиру Јединственог европског неба (Уредба о ваздушном простору);
- Правилник о интероперабилности мреже управљања ваздушним саобраћајем -Уредба (ЕЗ) бр. 552/2004 Европског парламента и Савета од 10. марта 2004. године о интероперабилности Европске мреже управљања ваздушним саобраћајем (Уредба о интероперабилности).

2012. година

- Правилник о додели слотова - Уредба Савета ЕЕЗ број 95/93 од 18. јануара 1993. године о заједничким правилима за доделу слотова на аеродромима Заједнице.

3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања

Стање

Законодавни оквир

Регулативу у овој области чине:

- Закон о енергетици („Службени гласник РС”, број 84/04) и
- Закон о ратификацији Уговора о оснивању Енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене Мисије Уједињених нација на Косову у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација („Службени гласник РС”, број 62/06.

Закон о енергетици („Службени гласник РС”, број 84/2004) донет је 2004. године и њиме је започет процес реформи енергетског сектора са циљем обезбеђења предуслова за развој и ефикаснији рад свих субјеката који обављају енергетске делатности, као и усаглашавање овог закона са прописима Европске уније. Овај закон уређује: циљеве енергетске политике и начин њеног остваривања, начин организовања и функционисања тржишта енергије, услове за уредно и квалитетно снабдевање купаца енергијом и услове за остваривање безбедне, поуздане и ефикасне производње енергије, управљање системима преноса, транспорта и дистрибуције енергије и начин обезбеђивања неометаног функционисања и развоја ових система, услове и начин обављања енергетских делатности, услове за остваривање енергетске ефикасности и заштите животне средине у обављању енергетских делатности.

Најзначајнији дугорочни циљеви енергетске политике су:

- сигурност и квалитет снабдевања енергијом и енергентима;
- стварање транспарентних, атрактивних и стабилних услова за улагања у изградњу и реконструкцију енергетских објеката, као и њихово повезивање са енергетским системима других држава;
- обезбеђивање развоја енергетске инфраструктуре и увођења савремених технологија.

Законом о ратификацији Уговора о оснивању Енергетске заједнице (овде: Уговор) успоставља се јединствени правни оквир за трговину електричном енергијом и природним гасом у југоисточној Европи и ЕУ.

На основу Закона о енергетици донета су следећа акта:

1. Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године („Службени гласник РС”, број 44/2005), којом су одређени: дугорочни циљеви развоја појединих енергетских делатности, приоритети развоја, извори и начини обезбеђивања потребних количина енергије, односно енергената, подстицајне мере за финансијска улагања у енергетске објекте у којима ће се користити обновљиви извори енергије, подстицајне мере за повећање енергетске ефикасности, услови и начини

за обезбеђивање заштите животне средине и мере за спровођење те заштите и други елементи од значаја за ostvarивање циљева енергетске политике.

Енергетска политика се спроводи реализацијом Стратегије развоја енергетике Републике Србије, Програма ostvarивања те стратегије и енергетског биланса;

2. Уредба о утврђивању Програма ostvarивања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године („Службени гласник РС“, број 17/2007 и 73/2007), којом су утврђени: услови, начин и динамика ostvarивања Стратегије, енергетски објекти које је неопходно изградити и концесије које ће се дати за изградњу енергетских објеката, узимајући у обзир прогнозирану потрошњу енергије и енергената, енергетску ефикасност, могућност коришћења обновљивих извора енергије, могућност коришћења ефикасних технологија за производњу енергије и енергената, подстицање инвестирања у енергетски сектор, мере за заштиту животне средине и друге елементе од значаја за ostvarивање Стратегије
3. Уредба о условима испоруке електричне енергије („Службени гласник РС“ број 107/2005);
4. Уредба о условима за испоруку природног гаса („Службени гласник РС“ број 47/2006);
5. Правилник о критеријумима за издавање енергетске дозволе, садржини захтева и начину издавања енергетске дозволе („Службени гласник РС“ број 23/2006);
6. Одлука о оснивању јавног предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричном енергијом („Службени гласник РС“, број 12/2005);
7. Одлука о оснивању јавног предузећа за пренос електричне енергије и управљање преносним системом („Службени гласник РС“, број 12/2005 и 58/2005);
8. Одлука о оснивању акционарског друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса („Службени гласник РС“, број 60/2005)
9. Одлука о оснивању јавног предузећа за транспорт нафте нафтоводима и транспорт деривата нафте продуктоводима („Службени гласник РС“, број 60/2005 и 83/2005);
10. Одлука о оснивању јавног предузећа за транспорт, складиштење, дистрибуцију и трговину природним гасом („Службени гласник РС“, број 60/2005 и 51/2006).

Закон о енергетици је делимично усклађен са прописима Европске уније који се односе на унутрашње тржиште електричне енергије и природног гаса, а који су у то време били усвојени, како би се неометано одвијали процеси регионалне интеграције у преносу, транспорту и трговини енергијом и стварали услови за укључивање у европске економске токове, и то са:

1. Директивом Европског парламента и Савета 2003/54/ЕЗ о правилима за унутрашње тржиште електричне енергије, којом се укида Директива о унутрашњем тржишту електричне енергије 96/92/ЕЗ;
2. Одлуком Европског парламента и Савета 1254/96/ЕЗ од 5. јуна 1996. године, којом се утврђују смернице за трансевропске енергетске мреже,

са циљем развоја интегрисаних инфраструктура за пренос електричне енергије;

3. Директивом Европског парламента и Савета број 2003/55/ЕЗ од 26. јуна 2003. године о заједничким правилима за интерно тржиште природног гаса којом се укида Директива 98/30/ЕЗ од 22. јуна 1998. године;
4. Правилником 1228/2003 о условима за приступ мрежи ради прекограничне размене електричне енергије.

За област нафте и гаса од значаја су и следећи закони:

1. Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника (усвојен 11. децембра 2009) и
2. Закон о електроенергетској и грађевинској и инспекцији парних котлова („Службени гласник СРС“ број 5/1983, 15/1983 и 45/1985) као и две уредбе које ближе регулишу тржиште нафте и нафтних деривата:
 - Уредба о ценама деривата нафте („Службени гласник РС“, број 42/2005, 111/2005 и 77/2006) и
 - Уредба о условима и начину увоза и прераде нафте, односно деривата нафте („Службени гласник РС“ број 92/2007).

Постојећу регулативу која уређује област рударства чине:

- Закон о рударству („Службени гласник РС“, број 44/95 и 34/06)¹³;
- Закон о геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 44/95);
- Закон о утврђивању и разврставању резерви минералних сировина и приказивању података геолошких истраживања („Службени лист СРЈ“, број 12/98 и 13/98).

Овим законима регулишу се питања вршења геолошких истраживања минералних сировина и експлоатације тих сировина, остваривање прихода државе односно јединице аутономне покрајине и локалне самоуправе који су од изузетног значаја за животни стандард становништва, контрола пословања предузећа која обављају делатност експлоатације минералних сировине блага као природног добра у државној својини, и питање формирања Агенције за рударство.

На основу ових закона донет је велики број подзаконских аката, од којих су само неки:

1. Правилник о критеријумима на основу којих се одређује потенцијалност подручја у погледу проналажења минералних сировина („Службени гласник РС“, број 51/1996);
2. Правилник о начину вршења рударских мерења („Службени гласник РС“, број 40/1997);
3. Правилник о садржини дугорочног програма експлоатације лежишта минералних сировина и годишњих планова извођења рударских радова („Службени гласник РС“, број 27/1997);
4. Правилник о условима и критеријумима за уступање извођења геолошких истражних радова и доделу средстава за извођење тих радова („Службени гласник РС“, број 51/1996);

¹³ Народна скупштина је 11. децембра 2009. усвојила Закон о изменама и допунама Закона о рударству.

5. Правилник о садржини студије изводљивости експлоатације лежишта минералних сировина („Службени гласник РС“, број 108/2006);
6. Правилник о начину плаћања накнаде за коришћење минералних сировина („Службени гласник РС“, број 102/2006).

Институционални оквир

Законом о енергетици извршено је и прилагођавање институционалног оквира за област енергетике.

Министарство рударства и енергетике на основу Закона о министарствима, („Службени гласник РС“, број 65/08) обавља послове који се односе на рударство и енергетику.

Основано је независно регулаторно тело у области енергетике, Агенција за енергетику Републике Србије, која је одговорна за обезбеђење заштите и равноправног положаја потрошача, унапређивање и усмеравање развоја тржишта енергије, усклађивање активности енергетских субјеката на обезбеђивању редовног снабдевања енергијом, праћење примене прописа и правила за рад енергетских система, као и друге послове наведене у Закону о енергетици.

Главне групе послова које обавља Агенција односе се на регулацију цена, лиценцирање енергетских субјеката за обављање енергетских делатности, одлучивање о жалбама енергетских субјеката и потрошача, надзор над тржиштем енергије и спровођење међународних споразума.

Агенцијом руководи Савет, чије чланове бира Народна скупштина.

Приоритети

Законодавство

2009. година

У 2009. предвиђено је усвајање закона о изменама и допунама Закона о енергетици, којим ће у правни систем Републике Србије бити пренете недостајуће одредбе Директиве 2003/54/ЕЗ о унутрашњем тржишту електричне енергије, Директиве 2003/55/ЕЗ о унутрашњем тржишту гаса, Правилника 1228/2003 о условима за приступ мрежи ради прекограничне размене електричне енергије са амандманима од 9.11.2006. године којима се замењује Анекс Правилника 1228/2003, а којима је Министарски савет (МС) Енергетске заједнице Одлуком 2008/02/МС-ЕнС из 2008. године проширио првобитни *acquis* из Уговора о Енергетској заједници. Такође, неопходно је Закон о енергетици ускладити са Правилником 1775/2005 о условима за приступ мрежама за транспорт природног гаса, Директивом 2004/67/ЕЗ о мерама за обезбеђивање сигурности снабдевања природним гасом и Директивом 2005/89/ЕЗ о мерама за обезбеђивање сигурности снабдевања електричном енергијом и инвестиција у инфраструктуру, Одлуком Министарског савета Енергетске заједнице, Одлуком 2007/06/МС-ЕнС из 2007. године о проширењу првобитних *acquis* из Уговора о енергетској заједници.

Ове измене се врше да би се обавила доследна и потпуна хармонизација са правом Европске уније у обиму међународних обавеза Републике Србије насталих као последица међународних споразума који су уследили после

ступања Закона о енергетици на снагу – пре свега потписивањем Уговора о оснивању Енергетске заједнице.

Са циљем потпуног усаглашавања са *acquis communautaire*, а имајући у виду и ступање на снагу Закона о ратификацији Уговора о оснивању Енергетске заједнице, настала је потреба да се измене и допуне поједине одредбе, што ће бити урађено Нацртом закона о изменама и допунама Закона о енергетици.

Најважније измене и допуне Закона са циљем усклађивања са *acquis communautaire* ће бити:

- Ојачаће се надлежности Агенције за енергетику као регулаторног тела у праћењу разних активности електроенергетских субјеката;
- Обезбедиће се независност оператора дистрибутивног система за електричну енергију од функција које нису у вези са дистрибуцијом електричне енергије, као и израдити програм поштовања недискриминативног понашања преносног и дистрибутивног оператора електричне енергије у раздвајању конкурентних и регулисаних делатности у области електричне енергије;
- Извршиће се раздвајање делатности транспорта природног гаса, као регулисане делатности, и снабдевања природним гасом. У сектору електричне енергије такође ће се раздвојити регулисане од потенцијално конкурентне делатности;
- Омогућиће се стицање статуса квалификованог купца;
- Ојачаће се делови закона који се односе на сигурности снабдевања;
- Увешће се изузеће од слободног приступа треће стране или изградње нове инфраструктуре у гасном сектору (захтеви Директиве 003/55/ЕЗ);
- Извршиће се либерализација тржишта која омогућава сваком купцу да по одређеној динамици бира свог снабдевача енергијом, са предвиђеним механизмом заштите квалификованог купца који је остао без свог слободно изабраног снабдевача (свим потрошачима који нису домаћинства, а домаћинствима од 1.1.2015. г); (захтеви Директиве 2003/54/ЕЗ и 2003/55/ЕЗ).

2010. година

Након доношења закона о изменама и допунама Закона о енергетици, у 2010. години се планира доношење подзаконских аката, као и измене и допуне постојећих, у складу са овим законом, односно измена и допуна Правила система за пренос електричне енергије и Правила о раду дистрибутивног електроенергетског система, као и Правила о раду транспортног система природног гаса, Правила о раду дистрибутивног система природног гаса и Правила о раду складишта природног гаса.

У 2010. години у области рударства потребно је израдити стратегију развоја минерално-сировинског комплекса Републике Србије, која треба да дефинише мере и активности потребне ради остваривања дугорочних циљева у области развоја и привлачења приватног сектора, примене светских стандарда у управљању и надзору над животном средином, као и јачању сарадње између свих учесника у области рударства, односно рударских компанија, локалних заједница, невладиних организација, становништва и других заинтересованих страна. Закони и прописи који се односе на рударство сматрају се инструментима за управљање одрживим развојем ресурса, а главни циљеви су смањење сиромаштва на нивоу заједнице, потпуно остварење геолошких

капацитета и добијање одговарајућег снабдевања домаћим минералним ресурсима, што је у националном интересу. Стога је потребно да се изврше правне и фискалне реформе, како би се ојачала макроекономска стабилност и дао позитиван допринос одрживом развоју.

Национална стратегија Србије за прикључење Европској унији и Акциони план за остварење Европског партнерства такође дефинишу приоритете за све секторе, укључујући и рударски сектор, што обухвата реформу јавне администрације, јачање структура и капацитета, јачање структура за европске интеграције, увођење бржих процедура за добијање дозвола, развој локалних група за подршку пословању, приближавање законодавства стандардима ЕУ, развој стратегије одрживог развоја и јачање приватног сектора кроз конкурентна тржишта.

Стратегијом развоја минерално-сировинског комплекса Републике Србије прихватиле би се мере за унапређење индустрија угља у складу са прописима ЕУ.

Министарство трговине и услуга и Републичка дирекција за робне резерве припремили су Нацрт закона о републичким робним резервама у складу са директивама 2006/67/ЕЗ 68/416/ЕЕЗ; 73/238/ЕЕЗ; 68/414/ЕЕЗ и 77/706/ЕЕЗ, које се односе на обавезне резерве нафте и нафтних деривата. Планирано је да се овај Закон усвоји у 2010. години.

Овим законом регулисаће се питање обавезних резерви нафте и нафтних деривата у складу са прописима ЕУ (90-дневна потрошња) и предвидети формирање нове организационе јединице у саставу Републичке дирекције за робне резерве, која би вршила све послове везане за обавезне резерве нафте и нафтних деривата.

На основу тог закона донеће се и подзаконска акта којима ће се ближе прописати начин и услови за образовање обавезних резерви нафте и нафтних деривата, ради достизања количина резерви које ће одговарати деведестодневној потрошњи у протеклој години.

2011. година

У 2011. години вршиће се анализа усклађености закона који уређују питања од значаја за тржиште и сигурност снабдевања у области енергетике ради ажурирања са прописима Европске уније, у складу са евентуалним проширивањем *acquis*-а по динамици која буде утврђена одлукама институција Уговора о ЕнЗ.

Планирају се активности на почињању рада Агенције за рударство, која се образује као посебна организација и која ће учествовати у активностима везаним за послове који прате рад државне управе који се односе на рударство, као што су и праћење и прогнозирање трендова производње и цена берзанских и других минералних сировина у земљи и иностранству, учествовање у изради биланса резерви свих минералних сировина.

На тај начин би се, у сарадњи са Републичким заводом за статистику, реализовале и мере предвиђене препорукама ЕУ у вези са праћењем података о производњи и ценама минералних сировина.

У 2011. години у области рударства потребно је извршити измене Закона о геолошким истраживањима ради усаглашавања са прописима Европске уније, и то са Директивом 94/22/ЕЗ која се односи на услове и поступак давања

одобрења за вршење геолошких истраживања нафте и гаса, као минералних сировина од општег интереса.

3.15.2. Енергетска ефикасност

Стање

Законодавни оквир

Енергетска ефикасност ближе је одређена:

- Законом о енергетици, којим је дефинисано обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетских делатности и потрошњи енергије, као и стварање услова за стимулисање коришћења обновљивих извора енергије и комбиноване производње електричне и топлотне енергије. Закон први пут узима у обзир критеријуме у погледу степена енергетске ефикасности приликом издавања енергетских дозвола, а њиме је основана и Агенција за енергетску ефикасност. Закон је делимично усклађен са *acquis communautaire* у области обновљивих извора енергије а пре свега са Директивом 2001/77/ЕЗ, док у области енергетске ефикасности није;
- Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2015. године, која утврђује приоритете рационалног коришћења квалитетних енергената и повећања енергетске ефикасности у производњи, дистрибуцији и коришћењу енергије код крајњих корисника енергетских услуга, као и коришћења нових обновљивих извора енергије и нових енергетски ефикаснијих и еколошко прихватљивих енергетских технологија и уређаја/опреме за коришћење енергије;
- Уредбом о утврђивању програма остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. за период од 2007. до 2012. године којом се дефинише тренутно стање у погледу енергетске ефикасности и примени обновљивих извора енергије, сагледавају баријере за повећање енергетске ефикасности и веће коришћење обновљивих извора енергије и идентификује сет техничких, регулаторних, институционалних и организационих мера неопходних за њихово превазилажење;
- Уговором о оснивању Енергетске заједнице, којим се Република Србија обавезала да примени директиве 2001/77/ЕЗ и 2003/30/ЕЗ о обновљивим изворима енергије, предвиђено је и стимулисање примене мера енергетске ефикасности. У оквиру Енергетске заједнице формирана је радна група за енергетску ефикасност, која треба да до средине 2009. сагледа могућности укључења *acquis communautaire* о енергетској ефикасности у Уговор. Ова група је идентификовала три директиве која пописнице Уговора треба да примене: Директива 2002/91/ЕЗ о енергетској ефикасности зграда, Директива 2006/32/ЕЗ о енергетској ефикасности при крајњој потрошњи енергије и енергетским услугама, и Директива 92/75/ЕЗ о енергетском означавању кућних уређаја и друга упутства којим се спроводи енергетско означавање кућних уређаја. Стална група на високом нивоу Уговора припремила је одлуку о примени поменутих директива од стране потписница Уговора чије се доношење

- од стране Министарског савета очекује у децембру 2009. године. У оквиру активности поменуте радне групе у току је припрема Акционог плана за повећање енергетске ефикасности у Републици Србији, чији се завршетак очекује током 2010. године. Такође, у 2009. години почела је са радом Радна група за обновљиве изворе Енергетске заједнице;
- Република Србија ратификовала је Кјото протокол у октобру 2007. као не-Анекс 1 држава, чиме се за Србију отворила могућност да користи Механизам чистог развоја Кјото протокола (ЦДМ) за финансирање пројеката из области енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије. Да би се реализовали ЦДМ пројекти, формирано је наименовано национално тело (ДНА) и припремљен део стратегије примене ЦДМ који се односи на сектор енергетике;
 - У 2009. години усвојена је Уредба о стицању статуса повлашћених произвођача електричне енергије и критеријумима за оцену испуњености услова. Активности на примени Директиве 2003/30/ЕЗ су у почетној фази. До сада су усвојени стандарди SRPS EN.14214 и SRPS EN.14213 који прописују карактеристике метил естра масних киселина који се користе за дизел моторе, односно као уља за ложење и којима су практично европски стандарди EN.14214 и EN.14213 уведени у систем српских стандарда. У мају 2006. године, донет је и Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива биопорекла („Службени лист СЦГ”, број 23/2006) којим су прописани технички и други захтеви које морају да испуне течна горива биопорекла која се користе као енергетска горива и горива за дизел моторе.

Законом о акцизама („Службени гласник РС”, број 22/2001, 73/2001, 80/2002, 43/2003, 72/2003, 43/2004, 55/2004, 135/2004, 46/2005, 101/2005, 61/2007) прописано је да се не плаћају акцизе на горива биопорекла, већ само на деривате нафте. На овај начин је створен одређени финансијски подстицај за коришћење биогорива.

Институционални оквир

Политика и законодавство у погледу енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије је у надлежности Министарства рударства и енергетике, које је такође надлежно за издавање енергетских дозвола и дефинисање критеријума за стицање статуса повлашћених произвођача електричне енергије.

Агенције за енергетску ефикасност, основана Законом о енергетици, обавља стручне послове на унапређењу услова и мера за рационалну употребу и штедњу енергије и енергената, повећање ефикасности коришћења енергије у свим секторима потрошње енергије, као и за промоцију обновљивих извора енергије.

У Србији је основано и 5 регионалних центара енергетске ефикасности на техничким факултетима у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу и Краљеву као и Мрежа енергетске ефикасности у индустрији Србије која ради у оквиру Иновационог центра Машинског факултета у Београду.

Приоритети

Законодавство

2009. година

У 2009. години се планира усвајање Уредбе о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора у оквиру измена и допуна модула број 13 „Обновљиви извори енергије“ из Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године).

У 2009. години предвиђено је усвајање закона о изменама и допунама Закона о енергетици, којим ће се правни систем Републике Србије ускладити са Директивом 2001/77/ЕЗ за промоцију електричне енергије произведене из обновљивих извора енергије на унутрашњем тржишту електричне енергије и Директивом 2003/30/ЕЗ, као и оснивање Фонда за енергетску ефикасност (у складу са модулом број 14 „Фонд за енергетску ефикасност“ у оквиру Програма остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године.

Изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 84/2004), предвиђено је оснивање Фонда за енергетску ефикасност као посебног правног лица. За рад Фонда у почетној фази потребно је обезбедити техничку помоћ са циљем изградње капацитета запослених за успешно обављање послова фонда.

2010. година

Доношењем закона о рационалном коришћењу енергије и пратећих подзаконских аката, прописале се критеријуми потрошње енергије, увести принцип управљања (гадовања) енергијом (енергетски менаџмент), обавеза спровођења енергетских ревизија, подстицајне и друге мере за повећање енергетске ефикасности и рационалну потрошњу енергије и створити законски услови за примену *acquis communautaire* о енергетској ефикасности, а пре свега Директиве 2002/91/ЕЗ о енергетској ефикасности зграда, 2006/32/ЕЗ о енергетској ефикасности при крајњој потрошњи енергије и енергетским услугама, 2004/8/ЕЗ о когенерацији, 92/75/ЕЗ о енергетском означавању кућних уређаја и других директива у вези са енергетским означавањем кућних уређаја.

Доношењем техничког прописа којим би се прописале мере за рационалну потрошњу горива у постројењима за производњу топлотне енергије остварила би се уштеда у постројењима за производњу топлотне енергије између 5 и 10%.

Са циљем надзора над спровођењем будућег закона о рационалном коришћењу енергије, неопходно је у оквиру Министарства рударства и енергетике оформити инспекцијску службу за послове у области енергетске ефикасности и рационалног коришћења енергије и изградити њен капацитет за успешно обављање ове врсте послова.

У наредном периоду неопходно је идентификовати постојећу или основати нову институцију која ће бити задужена за сертификацију и лицензирање стручњака за израду енергетских ревизија и за обављање посла енергетског менаџера у индустрији и зградама и општинама, што је неопходно за успешну примену *acquis communautaire* о енергетској ефикасности.

У овом периоду неопходно је оформити и мрежу енергетских менаџера на нивоу локалних самоуправа, како би се на локалном нивоу омогућила примена Закона о енергетици и будућег закона о рационалном коришћењу енергије.

С тим у вези, потребне су измене Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, број 129/2007), са циљем успостављања функције енергетског менаџера на нивоу локалне самоуправе – надлежно Министарство за државну управу и локалну самоуправу.

2011. година

Очекује се да буду донети подзаконски акти на основу закона о рационалном коришћењу енергије, којима ће се регулисати следећа питања: енергетско означавање уређаја и опреме; врсте транспортних средстава и минимални стандарди енергетске ефикасности односно потрошње горива које та транспортна средства морају да испуне; минимални захтеви енергетске ефикасности које морају испуњавати нова и ревитализована постројења за производњу, пренос и дистрибуцију електричне и топлотне енергије; мере за рационалну потрошњу горива у постројењима за производњу топлотне енергије; увођење система газдовања енергијом на локалном нивоу и код великих потрошача енергије, у индустрији и зградама; облик и садржај извештаја о извршеној енергетској ревизији; коришћење подстицаја и олакшица за побољшање енергетске ефикасности.

2012. година

Даље усклађивање постојеће и доношење нове подзаконске регулативе из области енергетске ефикасности, рационалног коришћења енергије и обновљивих извора енергије, са циљем усклађивања са постојећом и будућом регулативом ЕУ, тј. *acquis communautaire* о енергетској ефикасности и са конкретним потребама Републике Србије.

3.15.3. Нуклеарна безбедност и заштита од зрачења

Стање

Законодавни оквир

Проблематика заштите од јонизујућих зрачења и нуклеарне безбедности је по својој природи међуресорна. Обухвата проблеме који су у ресору министарстава задужених за област науке, заштите животне средине, здравља, унутрашњих послова и одбране.

У овој области Република Србија је у обавези да испуњава захтеве који произлазе из ратификованих међународних уговора, и то:

- Закона о ратификацији Бечке конвенције о грађанској одговорности за нуклеарне штете („Службени лист СФРЈ” - Међународни уговори, број 5/77);

- Закона о ратификацији Конвенције о раном обавештавању о нуклеарним несрећама („Службени лист СФРЈ” - Међународни уговори, број 15/89);
- Закона о ратификацији Конвенције о физичкој заштити нуклеарног материјала („Службени лист СФРЈ” - Међународни уговори, број 9/85).

У Народној скупштини Републике Србије 12. маја 2009. године усвојен је Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС”, број 36/09), чиме је извршена хармонизација прописа у овој области са прописима Европске уније (Директива 96/29/Еуратом, Директива 97/43/Еуратом и Директива 2003/122/Еуратом).

На основу прописаних одредби Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, Влада је донела Одлуку о оснивању Јавног предузећа за управљање нуклеарним објектима у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 50/09) и Одлуку о оснивању Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије („Службени гласник РС”, број 76/09), која је у фази формирања.

Кључни проблем нуклеарне сигурности и безбедности у Републици Србији остаје проблем ислуженог нуклеарног горива истраживачког реактора РА у Институту за нуклеарне науке „Винча”. У пројекат репатријације горива из Винче у Руску Федерацију укључена је Међународна агенција за атомску енергију (МААЕ) и овај пројекат је највећи активни захват те врсте који спроводи МААЕ у свом програму Техничке помоћи земљама чланицама. Потписан је уговор о препакивању и транспорту горива у Руску Федерацију између МААЕ, ИНН „Винча”, што ће бити преузето од стране Јавног предузећа за управљање нуклеарним објектима у Републици Србији као правног наследника, и конзорцијума три руске компаније.

Институционални оквир

Област заштите од јонизујућих зрачења и нуклеарне сигурности је у надлежности Министарства животне средине и просторног планирања, које обавља послове државне управе у области заштите од јонизујућих зрачења (чл. 20 Закона о министарствима) и Министарства за науку и технолошки развој, које обавља послове државне управе у области истраживања у области нуклеарне енергије; сигурности нуклеарних објеката; производње и одлагања радиоактивног материјала, изузев у нуклеарним енергетским постројењима (чл. 14. Закона о министарствима).

Усвојеним Законом створен је правни основ за оснивање независног регулаторног тела - Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије.

Законом је утврђено да се управљање нуклеарним објектима у Републици Србији поверава Јавном предузећу за управљање нуклеарним објектима. Јавно предузеће за управљање нуклеарним објектима у Републици Србији обухвата све нуклеарне објекте и постројења Института за нуклеарне науке „Винча” и хидрометалуршко постројење Института за технологију нуклеарних и других минералних сировина.

Приоритети

Законодавство

2009. година

После доношења Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, формирање Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије је приоритетна активност у овој области.

Ради обезбеђивања услова за спровођење политике у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности и политике управљања радиоактивним отпадом, Влада, на предлог Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, треба да донесе програм радијационе сигурности и безбедности, програм нуклеарне сигурности и безбедности и програм управљања радиоактивним отпадом, у складу са прописом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Наставак активности на пројекту нуклеарне декомисије преузима Јавно предузеће за управљање нуклеарним објектима у Републици Србији.

2010. година

У складу са Законом о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, предвиђено је доношење правилника који ће покрити 44 законом предвиђене области.

Усклађивање неких правилника са међународним законодавством и препорукама неопходно је извршити у што краћем року.

2011. и 2012. година

Планирано је да се доврши припрема свих подзаконских аката и обезбеде услови за њихову примену.

3.16. ОПОРЕЗИВАЊЕ

3.16.1. Пореска политика

Република Србија је почела са реформом пореског система, као и укупног финансијског система, 2001. године. Основни циљеви пореске реформе усмерени су, пре свега, на усклађивање домаћег пореског законодавства са стандардима Европске уније и међународним стандардима. Руководећи се основним принципима на којима се заснива порески систем (једноставност, применљивост, правичност, неутралност, ефикасност, стабилност), у протеклом периоду, од 2001. године до данас донет је низ прописа којима је у целини уређен порески систем Републике Србије.

Спроведене фискалне реформе кључно су допринеле успостављању макроекономске стабилности и стварању погодних услова за инвестирање и раст привреде Републике.

У наредном периоду наставиће се фискалне реформе које ће обухватити, између осталог, и побољшања пореског система и јачање пореске и царинске администрације.

3.16.2. Директно опорезивање

Основни облици директних пореза који су заступљени у пореском систему Републике Србије су: порез на доходак грађана, порез на добит предузећа, порези на имовину. Они су уређени Законом о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС” бр. 24/01, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06 - исправка и 44/09), Законом о порезу на добит предузећа („Службени гласник РС”, бр. 25/01, 80/02, 43/03 и 84/04) и Законом о порезима на имовину („Службени гласник РС” бр. 26/01, 80/02, 135/04, 61/07 и 5/09).

Нормативно уређивање ових пореских облика у надлежности је Министарства финансија, а њихова примена у надлежности Пореске управе, осим примене пореза на имовину, која је у надлежности јединица локалне самоуправе, а у делу којим се уређују порез на наслеђе и поклон и порез на пренос апсолутних права – у надлежности је Пореске управе.

Други облик директног пореза који се примењује у Републици Србији је опорезивање употребе, држања и ношења добара, а уређено је Законом о порезима на употребу, држање и ношење добара („Службени гласник РС” бр. 26/01, 80/02, 43/04, 132/04, 112/05, 114/06, 118/07, 114/08 и 31/09).

Нормативно уређивање овог пореског облика у надлежности је Министарства финансија, а за његову примену надлежни су органи који врше уписе покретних ствари који су предмет опорезивања у прописане уписнике – регистре (Министарство унутрашњих послова, Министарство инфраструктуре), даваоци услуга мобилне телефоније, односно Пореска управа.

3.16.2.1. Порез на доходак грађана

Законски оквир

Опорезивање прихода физичких лица (по основу зараде, пољопривреде и шумарства, самосталне делатности, ауторских права, права сродних ауторском праву и права индустријске својине, капитала, непокретности, капиталних добитака и осталих прихода) у Републици Србији уређено је Законом о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС” бр. 24/01, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06 - исправка, 31/09 и 44/09).

Овај закон, као основни правни акт који регулише опорезивање дохотка грађана, уређује предмет опорезивања, обвезника, основицу и стопу пореза, настанак пореске обавезе, пореска ослобођења, утврђивање и наплату пореза на доходак грађана, казнене одредбе.

Стање

Закон о порезу на доходак грађана примењује се од 2001. године, али се доходак грађана у Републици Србији опорезивао и пре тога.

Предмет опорезивања порезом на доходак грађана је доходак који оствари физичко лице по основу прихода од зараде, пољопривреде и шумарства, самосталне делатности, ауторских права, права сродних ауторском праву и права индустријске својине, капитала, непокретности, капиталних добитака и осталих прихода који подлежу опорезивању по том закону.

Годишњи порез на доходак грађана плаћа се као додатни порез на приход остварен у календарској години, уколико је већи од прописаног неопорезивог износа за ту годину, који се утврђује према просечној годишњој заради.

Порески обвезник је физичко лице које остварује доходак.

Стопе пореза су различите у зависности од врсте прихода. По стопи од 10% опорезују се приход од самосталне делатности и приход од пољопривреде и шумарства; по стопи од 12% - зарада; по стопи од 20% - приход од ауторских права, права сродних ауторском праву и права индустријске својине, капитала, непокретности, капиталних добитака и осталих прихода. Годишњи порез на доходак грађана плаћа се по прогресивној стопи од 10% и 15%.

Основица пореза утврђује се зависно од врсте прихода. За зараду пореску основицу чини бруто зарада умањена за неопорезиви износ; код прихода од пољопривреде и шумарства пореску основицу чини катастарски или стварни приход, код прихода од самосталне делатности пореску основицу чини опорезива добит утврђена у складу са законом или паушално утврђени приход; код осталих врста прихода основицу пореза представља опорезиви приход као бруто приход умањен за нормиране или стварне трошкове који се признају обвезнику.

Наведени порези утврђују се и наплаћују по одбитку од сваког појединог прихода или на основу решења надлежног пореског органа.

У даљем периоду у процесу приступања Европској унији, законодавна активност, када је реч о опорезивању дохотка грађана, засниваће се на поштовању принципа садржаних у документу Европске комисије - *Code of conduct for business taxation*.

3.16.2.2. Порез на добит предузећа

Законски оквир

Опорезивање добити предузећа уређено је Законом о порезу на добит предузећа („Службени гласник РС”, бр. 25/01, 80/02, 43/03 и 84/04), којим је прописан начин опорезивања остварене добити правних лица, резидентних и нерезидентних у Републици Србији.

Стање

Закон о порезу на добит предузећа дефинише следеће појмове: врсте пореских обвезника, пореску основицу, начин признавања расхода и прихода из биланса успеха у пореском билансу, порески третман пословних губитака као и капиталних добитака и губитака, порески третман ликвидације и стечаја, порески период, висину пореске стопе, плаћање пореза по одбитку за нерезидентна правна лица, пореске подстицаје, отклањање двоструког опорезивања добити остварене у другим државама, пореско консолидовање, трансферне цене, утврђивање и наплату пореза и казнене одредбе.

У погледу утврђивања, наплате и повраћаја пореза, правних лекова, казnenих одредаба и других питања која нису уређена овим законом, примењују се одредбе закона којим се уређује порески поступак и пореска администрација.

Приоритети у периоду 2010 -2012.

У овом периоду планира се спровођење законодавних активности за даље усклађивање Закона о порезу на добит предузећа са прописима ЕУ, и то:

- Директива 90/434/ЕЕЗ о заједничком систему опорезивања који се примењује код спајања, поделе, преноса имовине и замене удела предузећа различитих држава чланица;
- Директива 2003/49/ЕЗ о заједничком систему опорезивања који се односи на камате и ауторске хонораре између повезаних предузећа различитих држава чланица;
- Директива 2005/19/ЕЗ о измени директиве 2005/19/ЕЗ о заједничком систему опорезивања који се примењује код спајања, поделе, преноса имовине и замене удела предузећа различитих држава чланица.

Ове активности биће усмерене на поштовање принципа садржаних у документу Европске комисије - *Code of conduct for business taxation*.

3.16.2.3. Порез на имовину

Законски оквир

Опорезивање имовине (порезом на имовину, порезом на наслеђе и поклон и порезом на пренос апсолутних права) у Републици Србији је уређено Законом о порезима на имовину („Службени гласник РС” бр. 26/01, 80/02, 135/04, 61/07 и 5/09).

Овај закон, као основни правни акт који регулише опорезивање имовине, уређује предмет опорезивања, обвезника, основицу и стопу пореза, настанак

пореске обавезе, пореска ослобођења, као и утврђивање и наплату пореза на имовину, пореза на наслеђе и поклон и пореза на пренос апсолутних права.

Закон о порезима на имовину примењује се од 2001. године, али се имовина у Републици Србији опорезивала и пре тога.

Предмет опорезивања порезом на имовину су одређена права на непокретности (пре свега право својине), па је и порески обвезник, у принципу, ималац тог права. Стопе пореза су различите за лица која воде пословне књиге (0,4%) и лица која то не чине (0,4% - 3%), а основица пореза је: за обвезнике који воде пословне књиге – вредност у тим књигама, а за обвезнике који не воде пословне књиге – у принципу, тржишна вредност непокретности која се добија применом прописаних критеријума и мерила.

Порез на наслеђе и поклон плаћа се на законом побројане ствари и права која наследници наслеђују, односно поклонопримци примају на поклон. Стопа пореза зависна је од сродства поклонопримца са поклонодавцем, односно наследника са оставиоцем и виша је уколико је тај степен сродства даљи (2% и 2,5%). Основица пореза је тржишна вредност наслеђене, односно имовине примљене на поклон, при чему се она код наслеђа умањује за износ дугова, трошкова и других терета које наследник као обвезник треба да измири из наслеђене имовине.

Порез на пренос апсолутних права погађа промет одређене имовине уз накнаду. Основица тог пореза је, у принципу, тржишна вредност права која су предмет преноса, а порез се плаћа по стопи од 2,5%.

Приоритети у периоду 2010 -2012.

У овом периоду планира се спровођење законодавних активности за даље усклађивање Закона о порезима на имовину са прописима ЕУ. У том оквиру размотриће се увођење пореског подстицаја у опорезивању наслеђа и поклона средстава која се искључиво користе за пословање правних лица као наследника – поклонопримаца, уз услов да се одржава континуитет пословања у минималном периоду, сагласно Препоруци Комисије о трансферу малих и средњих предузећа од 7. децембра 1994. године – 94/1069/ЕЗ.

3.16.2.4. Порези на употребу, држање и ношење добара

Законски оквир

Опорезивање употребе, држања и ношења добара у Републици Србији је уређено Законом о порезима на употребу, држање и ношење добара („Службени гласник РС” бр. 26/01, 80/02, 43/04, 132/04, 112/05, 114/06, 118/07, 114/08 и 31/09).

Овај закон, као основни правни акт, регулише опорезивање употребе, држања и ношења мобилних телефона, оружја, моторних возила, пловних објеката, ваздухоплова и летелица; уређује предмет опорезивања, обвезника, износ пореза, настанак пореске обавезе, пореска ослобођења.

Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара примењује се од 2001. године, али се употреба, односно држање одређених добара у Републици

Србији опорезивало и пре тога. Предмет опорезивања су моторна возила, пловни објекти, ваздухоплови и летелице, мобилни телефони и оружје, а порески обвезник је њихов власник, односно корисник мобилне телефоније. Износи пореза су прописани али се њихови апсолутни износи крајем сваке године усклађују са стопом раста цена на мало за претходних дванаест месеци - за примену у наредној години у односу на годину у којој је усклађивање извршено.

3.16.3. Индиректно опорезивање

Основни облици индиректних пореза који су заступљени у пореском систему Републике Србије су: порез на додату вредност и акцизе, а уређени су Законом о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04, 61/05 и 61/07) и Законом о акцизама („Службени гласник РС” бр. 22/01, 73/01, 80/02, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05 и 101/05 - др. закон, 61/07, 5/09 и 31/09).

Нормативно уређивање овог пореског облика у надлежности је Министарства финансија, а његова примена у надлежности Пореске управе и Управе царина.

3.16.3.1. Порез на додату вредност

Законски оквир

Опорезивање потрошње порезом на додату вредност уређено је Законом о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04, 61/05 и 61/07 – у даљем тексту: Закон), који је у Републици Србији почео да се примењује од 1. јануара 2005. године.

Стање

Закон је у великој мери већ усаглашен са прописима Европске уније којима је уређена област опорезивања потрошње порезом на додату вредност. Према овом закону, порез на додату вредност (у даљем тексту: ПДВ) је општи порез на потрошњу који се обрачунава и плаћа на испоруку добара и пружање услуга, у свим фазама производње и промета добара и услуга, као и на увоз добара. У оквиру посебних делова Закона уређени су: предмет опорезивања (промет добара и услуга и увоз добара), порески обвезник и порески дужник, место и време промета добара и услуга, настанак пореске обавезе, пореска основица и пореска стопа (општа стопа од 18% и посебна стопа од 8%), пореска ослобођења (са правом на одбитак претходног пореза (тзв. 0%), без права на одбитак претходног пореза, као и код увоза добара), претходни порез, посебни поступци опорезивања (мали порески обвезници, пољопривредник, промет половних добара), евидентирање и брисање из евиденције обвезника, порески период, подношење пореске пријаве, обрачун и плаћање пореза, повраћај, рефакција и рефундација пореза, казнене одредбе.

Приоритети у периоду 2010-2012.

У овом периоду планира се спровођење законодавних активности за даље усклађивање Закона о порезу на додату вредност са прописима ЕУ, и то нарочито са следећим:

- Осма директива 79/1072/ЕЕЗ о начинима повраћаја пореза на додату вредност пореским обвезницима који нису регистровани на територији земље;
- Директива 83/181/ЕЕЗ о ослобођењима од пореза на додату вредност код коначно увезених одређених добара;
- Тринаеста директива 86/560/ЕЕЗ о начинима повраћаја пореза на додату вредност пореским обвезницима који нису регистровани на територији Заједнице;
- Директива 2006/79/ЕЗ о пореском ослобођењу код увоза малих пошилики добара некомерцијалног карактера из трећих земаља;
- Директива 2006/112/ЕЗ о општем систему пореза на додату вредност;
- Директива 2008/8/ЕЗ о измени Упутства 2006/112/ЕЗ у вези са местом пружања услуга.

3.16.3.2. Акцизе

Законски оквир

У Републици Србији опорезивање акцизом уређено је Законом о акцизама („Служени гласник РС”, бр. 22/01, 73/01, 80/02, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05 и 101/05 - др. закон, 61/07, 5/09 и 31/09) и подзаконским актима из ове области. Акцизом се опорезују производи утврђени овим законом.

Стање

Са идејом и циљем да се фискални систем у Републици Србији учини ефикаснијим, једноставнијим и праведнијим, тако да одговара тржишној оријентацији и буде компатибилан са пореским системом земаља Европске уније, 2001. године је извршена пореска реформа, а у оквиру ње је сачињен нови Закон о акцизама. Од тада па до сада, овај закон је претрпео одређене измене, тако да је сада у одређеној мери у складу са основним принципима ЕУ (фискална једнакост на домаћу акцизну робу и робу из увоза, врсте акцизних производа, комбинована акциза на цигарете). Законом о акцизама прописано је да се акциза плаћа на деривате нафте, алкохолна пића, дуванске производе и кафу. Такође, прописани су: основица за обрачун акцизе, износи, односно стопа акцизе, затим место и моменат обрачунавања и плаћања акцизе, обвезник акцизе, олакшице и ослобођења од плаћања акцизе, рефакција и повраћај акцизе, поступак одложеног обрачунавања акцизе, рад акцизних складишта, начин и поступак обележавања цигарета и алкохолних пића контролним акцизним маркицама, казнене одредбе.

Приоритети у периоду 2010 - 2012.

У овом периоду планира се спровођење законодавних активности ради даљег усклађивања Закона о акцизама са прописима ЕУ, и то :

Општи систем акциза:

- Директива 2008/118/ЕЗ о општем систему акциза и о укидању упутства 92/12/ЕЕЗ.

Такође, извршиће се усклађивање са прописима Европске уније у вези са уједначавањем структуре акциза на минерална уља, дуванске производе и алкохолна пића, у складу са дефиницијама ових производа из важеће Комбиноване номенклатуре, и то за:

1. Деривате нафте (минерална уља):

- Директива 92/81/ЕЕЗ о уједначавању структуре акциза на минерална уља;
- 31992L0082 – Упутство 92/82/ЕЕЗ о уједначавању структуре акциза на минерална уља;
- Директива 94/74/ЕЗ о уједначавању структуре акциза на минерална уља;
- Директива 95/60/ЕЗ о фискалном обележавању лаког дизел горива и керозина;
- Директива 2003/96/ЕЗ о реструктурисању општег оквира Заједница за опорезивање енергената и електричне енергије;
- Директива 2004/74/ЕЗ о измени Упутства 2003/96/ЕЗ у вези са могућношћу за одређене државе чланице да примене, у погледу енергената и електричне енергије, привремена ослобођења или смањења нивоа опорезивања;

2. Дуванске производе:

- Директива 92/79/ЕЕЗ о уједначавању акциза на цигарете;
- Директива 92/80/ЕЕЗ о уједначавању акциза на дуванске производе, осим цигарета;
- Директива 95/59/ЕЗ о порезима на потрошњу дуванских производа, осим пореза на додату вредност;
- Директива 1999/81/ЕЗ о измени Директиве 92/79/ЕЕЗ, 92/80/ЕЕЗ и 95/59/ЕЕЗ;
- Директива 2002/10/ЕЗ о измени Директиве 92/79/ЕЕЗ, 92/80/ЕЕЗ и 95/59/ЕЗ у вези са структуром и стопама акцизе која се примењује на дуванске производе.

3. Алкохолна пића:

- Директива 92/83/ЕЕЗ о усклађивању структуре акцизе на алкохол и алкохолна пића;
- Директива 92/84/ЕЕЗ о уједначавању стопа акциза на алкохол и алкохолна пића;

- Уредба 3199/93 о узајамном признавању поступака за потпуно денатуризовање алкохола ради ослобађања од акцизе;
- Уредба 67/2008 о измени Уредбе 3199/93 о узајамном признавању поступака за потпуно денатуризовање алкохола ради ослобађања од акцизе;
- Уредба 849/2008 о измени Уредбе 3199/93 о узајамном признавању поступака за потпуно денатуризовање алкохола ради ослобађања од акцизе.

3.16.4. Пореска управа

Стање

Законодавни оквир

Пореска управа је, као орган извршне власти, током 2009. године, била активни учесник и у законодавним активностима Републике Србије:

- давањем ставова на нацрте закона и подзаконских аката (Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији, Закон о стечају, Закон о спорту, Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку, Закон о изменама и допунама Кривичног законика, Закон о тајности података, Закон о буџетском систему, Закон о уплати доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за поједине категорије осигураника-запослених, Правилник о условима, поступку за добијање, обнављање и одузимање акцизне дозволе, начину и контроли отпремања, допремања производа у акцизно складиште и вођење евиденције у акцизном складишту, Правилник о изменама и допунама Правилника о начину обрачунавања и плаћања, врсти, садржини и начину вођења евиденција, достављања података и састављања обрачуна акцизе, Правилник о ближим условима, начину и поступку остваривања ослобођења од плаћања акцизе на производе које произвођач, односно увозник продаје дипломатским и конзуларним представницима и међународним организацијама, као и на деривате нафте који се продају на основу међународног уговора, Правилник о изменама и допунама Правилника о евиденцији промета робе и услуга, Правилник о обрасцу потврде о резидентности, Правилник о изменама и допунама Правилника о пореском идентификационом броју, Правилник о додели ПИБ правним лицима, предузетницима и другим субјектима за чију је регистрацију надлежна АПР, Правилник о пореском рачуноводству, Правилник о садржају, облику и начину и роковима за подношење података из електронски вођених пословних књига и евиденција пореских обвезника, Правилник о начину и поступку враћања разлике пореском обвезнику када је приход од ствари пренетих у својину Републике већи од износа пореске обавезе;
- учешћем у радним групама за израду нацрта закона и подзаконских аката (Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији, Закон о пореском саветовању, Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит предузећа, Закон о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана).

Институционални оквир

Надлежност Пореске управе уређена је Законом о пореском поступку и пореској администрацији, тако да Пореска управа, поред осталог:

- води другостепени порескопрекршајни поступак и одлучује о жалбама изјављеним против решења донетих у порескопрекршајном поступку;
- одлучује о жалбама изјављеним против решења донетих у пореском поступку од стране организационих јединица Пореске управе;
- одлучује о жалбама изјављеним против решења донетих у пореском поступку од стране надлежних органа јединица локалне самоуправе.

Новим Законом о прекршајима предвиђена је надлежност судских органа у прекршајним поступцима од 01.01.2010. године, и то прекршајних судова и Вишег прекршајног суда. Пореска управа задржава надлежност у првостепеном и другостепеном порескопрекршајном поступку из члана 160. став 6. и 6а Закона о пореском поступку и пореској администрацији до 31.12.2009. године.

У новом Акту о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Пореској управи у оквиру Одељења за пореско-правну заштиту интереса Пореске управе формирана је служба за послове европских интеграција ради координације и сарадње са надлежним државним органима у процесу придруживања и приступања Србије Европској унији, сагледавања и праћења усклађивања прописа из делокруга Пореске управе са прописима и стандардима ЕУ, као и праћења извршавања обавеза које Пореска управа има у придруживању и приступању ЕУ.

Стање

1. Унапређивање спровођења пореских закона, са акцентом на сакупљању прихода и контроли како би се смањила утаја пореза

Порески приходи у првих девет месеци 2009. године износили су 412.816,60 милиона динара.

Ефикасније убирање јавних прихода у првих девет месеци 2009. године остварено је кроз реализацију следећих активности:

Предузимање мера редовне и принудне наплате

У периоду 01.01-30.09.2009. године, као и у претходним периодима, приоритет у наплати дат је фискално најиздашнијим облицима јавних прихода, као што су: порез на додату вредност (у даљем тексту: ПДВ), акцизе, порези и доприноси по одбитку, порез на добит предузећа и слично.

Преглед предузетих мера редовне наплате на нивоу Пореске управе у периоду 01.01-30.09.2009. године дат је у следећој табели:

Број издатих опомена	Износ дуга по опоменама	Износ наплате по опоменама
245.247	36.573.525.000	11.297.392.000

У поступцима редовне наплате наплаћено 11.297.392.000 динара или 31% износа дуга по опоменама за који су покренути поступци редовне наплате.

За дуг који није наплаћен у поступцима редовне наплате покренути су поступци принудне наплате. Преглед предузетих мера принудне наплате на нивоу Пореске управе у периоду 01.01-30.09.2009. године дат је у следећој табели:

Предузете мере принудне наплате	Број донетих решења	Наплаћено по донетим решењима
из новчаних средстава (блокада рачуна)	59.100	6.497.758.000
из непокретности	1.104	248.097.000
из покретних ствари	5.102	224.844.000
из новчаних потраживања	2.804	506.300.000
из неновчаних потраживања	31	4.304.000
из готовог новца	3.048	78.988.000
УКУПНО:	71.189	7.560.292.000

У оквиру принудне наплате из непокретности извршен је 441 попис и процена непокретности, одржане су 434 продаје непокретности, на којима је продато 18 непокретности за износ од 153.553.000 динара, пренето 17 непокретности у вредности од 29.580.000 динара у државну својину Републике и установљене 333 хипотеке на непокретностима.

У оквиру принудне наплате из покретних ствари одржана је 1.171 продаја покретних ствари, на којима је продато 117 покретних ствари за износ од 35.476.000 динара, пренето 115 покретних ствари у вредности од 56.442.000 динара у државну својину Републике и уписана 691 залога на покретним стварима.

У свим поступцима принудне наплате наплаћен је износ од 7.560.292.000 динара или 30 % укупног дуга по донетим решењима принудне наплате.

Преглед укупне наплате у поступцима редовне и принудне наплате на нивоу Пореске управе у периоду 01.01-30.09.2009. године дат је у следећој табели:

Укупан дуг	Износ наплате	Процент наплате
36.573.525.000	18.857.684.000	52

У свим поступцима редовне и принудне наплате наплаћено је 18.857.684.000 динара или 52% износа дуга за који су покренути поступци наплате.

У периоду 01.01-30.09.2009. године Пореска управа је покренула 174 стечајна поступка ради наплате дуга код пореских обвезника који су несолвентни.

Основно опредељење Пореске управе је да, применом савремених технолошких решења, а пре свега из области информационе технологије, обезбеди истовремено контролне механизме који доприносе смањењу утаје пореза и уштеди трошкова администрирања пореске форме код пореских обвезника.

Тако је, у оквиру спровођења Закона о фискалним касама, Пореска управа у 2008. години обезбедила подршку за инсталацију и функционисање преко 13.000 GPRS терминала, на основу којих се могу добити подаци о обавези

пореског обвезника за улазак у систем ПДВ. Од почетка примене закона до данас укупно је инсталисано преко 211.000 GPRS терминала. У периоду од 01.01. до 31.12.2008. године поднето је надлежним тужилаштвима 1.836 кривичних пријава и 34 допуне кривичних пријава за пореска кривична дела из чланова 229 и 357 Кривичног законика и чланова 173, 173а, 175,176 и 176а Закона о пореском поступку и пореској администрацији. Висина избегнутог пореза по поднетим кривичним пријавама износи 18.103.149.138,73 динара.

У периоду од 01.01. до 30.09.2009. године поднето је надлежним тужилаштвима 1.416 кривичних пријава и 20 допуна кривичних пријава, за пореска кривична дела из чланова 229 и 357 Кривичног законика и чланова 173, 173а, 175,176 и 176а Закона о пореском поступку и пореској администрацији. Висина избегнутог пореза по поднетим кривичним пријавама износи 9.924.568.378,29 динара.

2. Повећавање административних капацитета за спровођење царинских закона, борбу против корупције и прекограничног криминала и избегавања пореских обавеза

Пореска управа је у поступку контроле законитости и исправности обрачунавања и плаћања јавних прихода за 2008. годину остварила укупне ефекте у износу од преко 26 милијарди динара.

Упоредни подаци за девет месеци 2009. године у односу на исти период 2008. године.

Врста јавних прихода		2008.	Учешће%	2009.	Учешће%	Индекс 09/08
1.	Акциза	252.926.792	1,40	116.836.135	0,56	46,19
3.	Порез по одбитку	8.480.777.013	46,96	9.458.705.508	45,41	111,53
4.	Порез на добит	312.289.216	1,74	659.331.830	3,16	211,13
5.	ПДВ	8.493.591.517	47,04	10.016.853.526	48,10	117,93
6.	Остали јавни приходи	487.733.264	2,70	553.262.175	2,66	113,43
7.	Одузета роба	29.838.881	0,16	21.423.073	0,11	71,79
Укупно		18.057.156.682	100,00	20.826.412.247	100,00	115,33

У наредном периоду посебна пажња ће се, приликом израде планова контроле на бази анализе ризика, посветити акцизи и порезу на добит, како би се повећало учешће ових пореских форми у укупно оствареним ефектима. Основно опредељење у планирању и контроли пореских обвезника и даље ће бити порез на додату вредност.

Пореска управа је са циљем јачања административних капацитета у основним функцијама пореске администрације наставила интензивни развој функције образовања запослених.

У периоду 01.01-30.09.2009. године Пореска управа је организовала и реализовала следеће обуке:

- Обука „Наплате јавних прихода“ за запослене пореске службенике из функције наплате, коју је похађало 110 запослених;
- Обука „Пореско књиговодство“, коју је похађало 256 полазника;
- Измене и допуне Закона о пореском поступку и пореској администрацији - за запослене раднике Пореске управе, коју је похађало 1.854 пореских службеника;
- Примена Закона о пореском поступку и пореској администрацији и Закона о општем управном поступку - за запослене у локалној пореској администрацији, коју је похађало 155 полазника;
- Примена Закона о порезима на имовину - за запослене у локалној пореској администрацији, коју је похађало 126 полазника;
- Обука „Пријем ПДВ пријава“ за запослене у организационим јединицама Пореске управе које не администрирају ПДВ, коју је похађало 276 полазника;
- ИТ обука ниво А, коју је похађало 142 полазника;
- Excel 2007-основе, коју је похађало 158 пореских службеника;
- Обука „Правила понашања запослених у Пореској управи“, коју је у овом периоду похађало 512 полазника;
- Обука запослених за будући рад у Контакт центру, коју је кроз прве три фазе похађало 85 полазника.

Пореска управа је у 2008. години почела са имплементацијом пројекта „Даљи развој функције образовања кроз иницијалну обуку запослених у Пореској управи“, пријемом 220 приправника са факултетским образовањем. Наведени пројекат је реализован спровођењем последњег петог модула у јануару 2009. године.

Укупна вредност поменутог пројекта је 2 милиона евра, од чега је 1 милион евра био финансиран средствима ИПА фондова за 2007. годину, док је остатак био финансиран сопственим средствима Пореске управе.

Пореска управа Србије је у периоду од 22.09. до 25.09.2009. године била домаћин ЈОТА (Међународне организације пореских администрација) радионице на тему „Сервис пореских обвезника“.

Иницијатива коју је 2007. године покренуло Министарство Републике Србије да се Пореска управа укључи у Програм Европске заједнице „Фискалис 2013“ успешно је окончано потписивањем Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Европске заједнице, који је ступио на снагу 21. априла 2009. године.

3. Повећавање транспарентности и размене информација са државама чланицама ЕУ, како би се олакшало спровођење мера за спречавање избегавања обавеза плаћања пореза

Пореска управа, на основу Закона о пореском поступку и пореској администрацији, има право да се у току пореског поступка обрати за пружање

правне помоћи иностраном пореском органу, као и обавезу да такву помоћ пружи иностраном пореском органу.

Наведени вид правне помоћи врши се разменом обавештења Пореске управе са пореским администрацијама других држава на основу до сада закључених 36 међународних уговора о избегавању двоструког опорезивања и Споразума о сарадњи и узајамној помоћи закљученог 11. јуна 2006. године између Министарства финансија - Пореске управе Републике Србије и Управе за посредно опорезивање Босне и Херцеговине, Министарства финансија и Агенције за државне приходе Републике Бугарске, Министарства финансија и Службе за јавне приходе Републике Македоније и Министарства финансија и Пореске управе Републике Црне Горе.

На основу Споразума о сарадњи и узајамној помоћи, Пореска управа непосредно размењује обавештења са пореским администрацијама других држава.

На основу међународних уговора о избегавању двоструког опорезивања, организационе јединице Пореске управе, посредством Сектора за порескоправне послове и координацију Пореске управе, прослеђују захтев за размену обавештења Министарству финансија Републике Србије, Сектору за фискални систем, Групи за упоредно пореско право и избегавање двоструког опорезивања као надлежном органу за примену међународних уговора о избегавању двоструког опорезивања која захтев упућује надлежном органу у иностраној држави пошто провери да ли је потпун.

У периоду од 1.1. до 30.9.2009. године било је 9 захтева за размену обавештења по наведеном споразуму и уговорима између Пореске управе Републике Србије и пореских администрација других држава.

Ступањем на снагу верификованих правилника којима је на транспарентан начин дефинисана област послова неспојивих са обављањем послова у Пореској управи, општа правила понашања запослених у Пореској управи, као и област материјалне и дисциплинске одговорности запослених лица, очекује се виши ефекат превенције, имајући у виду чињеницу да је истима остављен временски оквир за саморегулацију.

Приоритет Пореске управе је доследно спровођење принципа неселективности у избору субјеката и предмета контрола, иницирање дисциплинске одговорности утемељене на принципима материјалне/објективне истине, успостављање антикорупцијских мера у борби са системском корупцијом, као и подстицања поверења јавности у интегритет, непристрасност и ефикасност пореског органа.

Код спровођења теренске контроле, преузимањем података у електронској форми од пореских обвезника, Пореска управа треба да се определи за један од стандарда у овој области (АЦЛ или SEZAM), као метод који доприноси рационалној организацији, јединственом поступању у контроли код свих пореских обвезника и спречава дискрецију у спровођењу контроле.

Приоритети у периоду 2010-2012.

Пореска управа је узела учешће у имплементацији директива Европске уније у области пореза и прихватила надлежност приликом поделе правних прописа ЕУ по министарствима у делу који се односи на порез на додату вредност и борбу против избегавања плаћања пореза. У периоду до 2012. године планирано је усклађивање са следећим прописима ЕУ:

- 31979L1070 - Директива Савета 79/1070/ЕЕС од 6. децембра 1979. године која допуњује Директиву 77/799/ЕЕС у погледу заједничке помоћи у оквиру надлежности држава чланица на пољу директног опорезивања;
- 31991L0308 - Директива Савета 91/308/ЕЕС од 10. јуна 1991. године за превенције коришћења финансијских система у сврху прања новца укључених у 21994A0103(38) и 21994A0103(59);
- 31999R1073 - Уредба (ЕЦ) број 1073/1999 Европског парламента и Савета од 25. маја 1999. године у вези са истрагама Европске канцеларије против превара, исправљена у 31999R1073R(01);
- 31999R1074 - Уредба Савета број 1074/1999 од 25. маја 1999. године у вези са истрагама Европске канцеларије против превара (OCAF), исправљена у број 31999R1074R(01);
- 322001L0097 - Директива 2001/97/ЕС Европског парламента и Савета од 4. децембра 2001. године, допуњена Директивом Савета 91/308/ЕЕС ради превенције коришћења финансијских система у сврху прања новца – Декларација Комисије;
- 32003L0093 - Директива Савета 2003/93/ЕС од 7. октобра 2003. године која допуњује Директиву Савета 77/799/ЕЕС у вези са заједничком помоћи од стране надлежних држава чланица на пољу индиректног опорезивања;
- 32003R1798 - Уредба Савета 1798/2003 од 7 октобра 2003. године о административној сарадњи на пољу ПДВ-а и укидање Регулative (ЕЕС) број 218/92 допуњене у 32004R0885, Допуна члана 2.1 од 01.05.2004. године допуњена у 32006R1791;
- 32004L0056 - Директива Савета 2004/56/ЕС од 21. априла 2004. године, допуњена Директивом 77/799/ЕЕС у вези са заједничком помоћи надлежних у државама чланицама на пољу индиректног опорезивања, одређених акцизних дужности и опорезивања премија осигурања;
- 32004L0106 - Директива Савета 2004/106/ЕС од 16. новембра 2004. године, измењена Директивом 77/799/ЕЕС у вези са заједничком помоћи надлежних у државама чланицама на пољу директног опорезивања, одређених акцизних дужности и опорезивања премија осигурања и 92/12/ЕЕС општих споразума о производима који подлежу акцизама и о држању, кретању, надзору над овим производима, измењена у 32004L0106 чланом који замењује 1.1 од 24/12/2004;
- 32004R2073 - Уредба Савета (ЕЦ) No 2073/2004 од 16. новембра 2004. године о административној сарадњи на пољу акцизних обавеза;
- 32005L0060 - Директива 2005/60/ЕС Европског парламента и Савета од 26. октобра 2005. године ради превенције коришћења финансијских система у сврху прања новца и финансирања тероризма;
- 32006L0070 - Директива Комисије 2006/70/ЕС од 1. августа 2006. године Постављање спровођења мера за Директиву 2005/60/ЕС Европског парламента и Савета у погледу дефиниција политички изложеног лица и техничких критеријума за поједностављење;
- 32009R0037 – Уредба Савета (ЕК) број 37/2009 од 16. децембра 2008. о изменама и допунама Регулative (ЕК) број 1798/2003 о административној сарадњи у области пореза на додату вредност, са циљем борбе против утаје пореза повезане са трансакцијама унутар Заједнице.

Пројекти

У наредном периоду приоритети Пореске управе су окончање започетих пројеката у 2008. години и 2009. години, који обезбеђују реализацију стратешког циља Пореске управе.

Од почетка модернизације Пореске управе, сукцесивно се сваке године реализују или започиње са реализацијом пројеката који треба да обезбеде постизање стратешког циља Пореске управе, а то је дизајнирање клијентски организоване пореске администрације и висок степен добровољног извршавања пореских обавеза. У том смислу реализују се пројекти који треба да допринесу изградњи пословних система у области контроле и наплате, али и пројекти који треба да омогуће унапређење инфраструктуре и ресурса Пореске управе са циљем стварања организација која ће бити сервис пореским обвезницима, као и стварања услова за повећање интероперабилности.

Ови пројекти треба да обезбеде техничку инфраструктуру за аутоматизацију пословних процеса, потпун обухват пореских обвезника, ефикасно управљање ризиком, повећање степена добровољног извршавања пореских обавеза, као и јачање интегритета и професионализма у делу људских ресурса.

Окончање започетих пројеката је такође у складу са документом Европско партнерство.

Започети пројекти у 2009. години:

- Пројекат „Национални контакт-центар Пореске управе” је настао као одраз потребе Пореске управе да обезбеди континуитет у развоју области добровољног извршавања пореских обавеза, базирајући се на основним принципима реформе државне управе. Наведени пројекат је од стратешког значаја за Пореску управу Србије, јер директно утиче на реализацију стратешког циља институције – клијентски организована пореска администрација, са високим степеном добровољног извршавања пореских обавеза, дизајнирана према стандардима европских пореских администрација. Реализацијом пројекта почела је фебруара 2009. године. У току 2009. године завршено је опремање контакт центра и започете су обуке и пилот пројекат. Пореска управа је реализовала активности око адаптације пословног простора у Београду, Устаничка 130, на којој локацији ће бити изграђен Контакт-центар Пореске управе. Адаптација пословног простора је извршена сопственим средствима пореске администрације Србије. Планирано је да се поменути пројекат заврши током 2010. године;
- Пројекат „Систем уноса пореских пријава и електронске архиве” предвиђа аутоматизацију уноса и архивирања пореских пријава ради бржег и ефикаснијег рада и елиминације кашњења и грешака приликом уноса пореских пријава. Овај пројекат треба да омогући ефикаснију и правовремену обраду података;
- Пројекат „Развој система обуке на даљину” подразумева набавку, инсталацију, пуштање у рад и одржавање видео-конференцијског система. Предвиђено је повезивање шест удаљених локација за видео-

- конференцију са једном централном локацијом у Београду. Основни циљ пројекта је унапређење система обуке запослених у Пореској управи;
- Пројекат „Успостављање јединственог система интернет услуга на нивоу Пореске Управе” успоставља интернет садржај који је потребан за обављање свакодневних делатности на нивоу целе Пореске управе;
 - Пројекат „Даљи развој функције образовања кроз иницијалну обуку запослених” је Пореска управа кандидовала за финансирање средствима из IPA фондова 2007. Израђен је документ *Terms of Reference (ToR)*, а између Пореске управе и представника EAR потписан је Меморандум о разумевању. Пројекат је предвиђен за реализацију током 2010. године;
 - Укључивање представника пореске администације у ТАИЕХ програм, кандидовање пројектних предлога за финансирање из ИПА фондова, као и предузимање иницијативе за реализацију „твининг” пројекта;
 - Јачање професионализма и интегритета запослених у Пореској управи кроз тренинг запослених и примена принципа напредовања кроз каријеру.

Реализовани пројекти у 2009. години:

До краја 2009. године Сектор за развој и рачунарску подршку реализоваће неколико пројеката:

- Јединствени регистар пореских обвезника;
- Систем пословног извештавања (BI);
- Пројекат израде софтвера за одржавање ИКТ опреме;
- Прва фаза Контакт-центра Пореске управе.

Приоритети Пореске управе у 2010. години биче повећање степена интероперабилности кроз сервис пореским обвезницима, јачање интегритета и професионализма запослених Пореске управе за спречавање корупције и једнообразне и доследне примене пореског законодавства.

1. Сервис пореским обвезницима

Пореска управа ће настојати да модели пружања сервиса у Пореској управи буду бесплатни, а форме дисперзивне и прилагођене различитим културолошким навикама компанија и грађана.

Поред електронског сервиса, Пореска управа ће задржати и друге врсте сервиса, као што су бесплатно достављање уплатница, пореских пријава, достављање обавештења о стању дуга, као и лифлета, брошура и другог едукативног материјала, који благовремено упознаје обавезника са његовим правима и обавезама, поготову у ситуацији измена пореских прописа.

2. Клијентски оријентисана пореска администрација са аспекта организације пословних функција

Крајњи организациони облик Пореске управе треба да обезбеди да Пореска управа комбинује функционални метод рада и клијентски приступ у организацији који подразумева да пореском обвезнику целокупна услуга буде пружена на једном месту, од једног или двоје запослених;

3. Интегритет и професионализам запослених – као претходно питање за обезбеђивање пуног сервиса пореским обвезницима

Интегритет и професионализам запослених обезбеђују се политиком запошљавања, као и обуком и интерним информисањем. Пореска управа ће и у 2010. години инсистирати на доследном спровођењу Упутства о пословима неспојивим са службеном дужношћу и Упутства о правилима понашања запослених у Пореској управи, као и на реализацији обука запослених у области пословне комуникације, али и ефикасног пружања сервиса пореском обвезнику.

Компетентност и професионализам запослених, које обезбеђује законска регулатива из области државне управе, мора да створи уверење и поверење пореских обвезника да је добровољно извршавање пореских обавеза од општег интереса.

Компетентност и професионализам Пореска управа обезбеђује принципом перманентне обуке.

Реализација приоритета у периоду од 2010. до 2012. године треба да омогући даљу модернизацију Пореске управе као клијентски оријентисане пореске администрације са аспекта организације пословних функција, даље стварање услова за подизање нивоа добровољног извршавања пореских обавеза, потпуно поједностављивање и рационализацију поступка остваривања права и обавеза пореских обвезника, потпуно дизајнирање пословних функција, које омогућавају интегрално управљање ризиком у функцијама контроле и наплате, као и даље развијање комуникације са пословном заједницом са циљем потпуног разумевања пореских обавеза.

Овакав приступ захтева пројектовање и имплементацију система за управљање функцијама уз поштовање европских стандарда интерконективности и иноперативности и даљу изградњу процедура за идентификовање, селекцију и пријем квалитетних кадрова. Сви имплементирани системи, као и процедуре којима се прати рад запослених, треба да онемогуће појаву корупције у Пореској управи.

У овом периоду, уколико буду расположива средства у интерном буџету Пореске управе, усвојиће се ИТ стратегија, а поступак модернизације у делу контроле, људских ресурса и финансијско-материјалног књиговодства реализоваће се кроз *twinning* или *taiex* пројекте са неком од пореских администрација које су чланице Европске уније. Извори финансирања треба да буду како интерна средства буџета Пореске управе, тако и средства претприступних фондова Европске уније.

Приоритети Пореске управе су, како окончање раније започетих пројеката у складу са документом Европско партнерство, тако и пројекти чији почетак реализације је предвиђен у наредном периоду:

4. Екстерни портал

Са циљем унапређења рада Пореске управе и стварања клијентски оријентисане администрације, неопходна је израда екстерног портала Пореске управе. Пореска управа се обавезала да успостави елементе електронске комуникације са пореским обвезницима на основу следећих докумената:

- „eSEE Агенда+ за развој информационог друштва у Југоисточној Европи 2007 – 2012”;

- Акциони план за спровођење приоритета из „eSEE Agende+ за развој информационог друштва у Југоисточној Европи 2007-2012”;
- Стратешки план развоја јединственог информационог система Пореске управе (2009-2011);
- Закон о електронском потпису (потписивањем протокола о сарадњи са „Јавним предузећем ПТТ саобраћаја Србија”, Пореска управа је постала прва државна институција која је унутар информационог система омогућила аутентификацију корисника помоћу квалификованих електронских потписа).

5. Интерни портал као систем интеграције сегмената ИТ система

Стратешки план развоја јединственог информационог система Пореске управе (2009-2011) предвиђа израду интерног портала пореске управе као система интеграције сегмената ИТ система.

6. Систем за управљање документацијом (Document Management System)

Стратешки план развоја јединственог информационог система Пореске управе (2009-2011) предвиђа успостављање уноса и архивирање пореских пријава и осталих докумената (успостављање јединствене електронске писарнице и архиве) на нивоу Пореске управе у целини.

7. Систем менаџмента сигурности информација

Пројекат „Систем менаџмента сигурности информација” почео је са реализацијом у оквиру пројекта Европске агенције за реконструкцију (EAR) „ИТ стратегија и подршка модернизацији Министарства финансија”.

8. Систем пореског рачуноводства

Стратегија ИТ система у Пореској управи предвиђа замену скоро свих постојећих система новим системима, који ће задовољити квалитативне захтеве институције и подржати пословне процесе Пореске управе.

Пројекат „Систем пореског рачуноводства” има за циљ развијање адекватног, свеобухватног и централизованог система који ће покривати све врсте пореза пореским рачуноводствима, и вршити обраду података о задужењима, раздужењима и савјезњима рачуна пореских обвезника. Планира се стварање јединственог рачуна пореског обвезника и сакупљање различитих важних информација које су у вези са обавезама и плаћањима пореског обвезника.

9. Централизована база података (Data warehouse)

Израда централизоване базе података за потребе Пореске управе (Data warehouse), као и за потребе Пореске полиције неопходна је са циљем унапређења рада Пореске управе. Централизована база података ће садржати податке свих организационих делова Пореске управе у стандардизованом формату.

10. Даљи развој функције образовања кроз иницијалну обуку запослених у Пореској управи

Пројектом се планира изградња система високоспецијализованих и организованих обука за пренос неопходних знања и вештина из пореске проблематике, намењених за обуку новозапослених радника (правника и економиста) на пословима пореске контроле и наплате пореских обавеза.

Резултати који се очекују од пројекта су:

- Припремљени годишњи планови и програми обука;
- Припремљени и штампани материјали за обуке;
- Припремљени тестови;
- Обучени тренери;
- Обучено најмање 120 нових полазника по курсу;
- Припремљени упитници за оцењивање;
- Оспособљени полазници за самостално укључивање на основне пореско административне функције;
- Оспособљени порески инспектори да самостално на законски прописан начин обављају послове пореске администрације, уз пуно поштовање права пореских обвезника.

Главни циљеви пројекта су:

- Институциона изградња људских ресурса у Пореској администрацији у складу са стандардима Европске уније;
- Повећавање административних капацитета за примену пореских закона, борбу против корупције и избегавања плаћања пореских обавеза;
- Подизање квалитета и изградња функција контроле у Пореској управи.

11. Консолидација штампе кроз јединствени систем штампања

Пројекат има за циљ стварање јединственог система штампања у Пореској управи.

12. Систем за финансијско и материјално књиговодство

Систем за финансијско и материјално књиговодство подразумева израду апликација за ефикасно вођење финансијског и материјалног пословања у Пореској управи.

Група послова које треба урадити су:

- израда апликација за материјално књиговодство;
- израда апликација за финансијско књиговодство и
- премештање постојећих података са старе на нову платформу.

Коначни циљ је израђена апликација за ефикасно вођење финансијског и материјалног књиговодства у Пореској управи.

13. Систем управљања људским ресурсима

Израда софтвера у складу са новим технологијама и обједињавање података на јединственој платформи за ефикасно вођење људских ресурса у Пореској управи.

3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА

3.17.1. Опште смернице

Закони који регулишу јавне и монетарне финансије представљају главни правни оквир у овој области. Већина ових закона је донета, а део закона се налази у скупштинској процедури ради усвајања. Основни закони донети у Скупштини Србије су: Закон о пореском поступку и пореској администрацији, Закон о буџетском систему, Закон о јавном дугу, Закон о контроли државне помоћи, Закон о јавним набавкама, Закон о државној ревизорској институцији, Закон о Народној банци Србије и Закон о банкама. Овим законима, који су добрим делом усклађени са правом ЕУ, значајно су модернизовани фискални и монетарни систем. Потребно је ново прилагођавање ових системских закона прописима ЕУ.

У делу јавних финансија, Влада Републике Србије сваке године доноси, у складу са одредбама Закона о буџетском систему, Меморандум о буџету и економској и фискалној политици, којим је уведено средњорочно планирање јавних финансија за период од три године. Меморандум пружа основу за дефинисање целокупних економских политика, тако што поставља основне циљеве и правце макроекономске и фискалне политике, као и смернице за управљање јавним финансијама и за ефикасну контролу трошења буџетских средстава.

Меморандум дефинише макроекономски оквир за наредну буџетску годину и пројекције главних индикатора за следеће две године и на бази тога утврђује пројекцију буџетских прихода и буџетске потрошње за наредни трогодишњи период, као и претпоставке и ризике који одређују дефинисане пројекције и политике за средњорочни период.

У складу са буџетским календаром утврђеним Законом о буџетском систему, Влада Републике Србије почев од 2003. сваке године доноси Меморандум о буџету 15. маја, а ревидира га 1. октобра. Пракса израде Меморандума о буџету је у складу с праксом развијених земаља и показала се ефикасном у креирању рационалног оквира за вођење економске и фискалне политике.

Меморандум о буџету представља прву фазу у свеобухватном процесу планирања буџета и садржи макроекономске и фискалне претпоставке на којима се заснивају буџети Републике, Покрајине и локалних управа и финансијски планови организација обавезног социјалног осигурања.

У делу монетарних финансија Народна банка Србије доноси програм монетарне политике за наредну годину којим утврђује основне циљеве монетарне политике.

Економска и монетарна политика у претприступној фази процеса интеграције у ЕУ утврђиваће се наведеним документима које усвајају Влада Републике Србије и Монетарни одбор НБС.

Главне институције одговорне за координацију и спровођење утврђене економске и монетарне политике су: Министарство финансија, Министарство економије и регионалног развоја и Народна банка Србије, као и друга републичка министарства надлежна за економска питања.

3.17.2. Монетарна политика

Законодавни оквир

Закон о Народној банци Србије

Закон о Народној банци Србије („Службени гласник Републике Србије”, бр. 72/2003, 55/2004 и 85/2005) – (у даљем тексту: Закон о НБС) донет је 18. јула 2003. године и делимично је усаглашен са прописима ЕУ и статутом ЕЦБ и ЕЦБ. Овим законом уређени су положај, организација, овлашћења и функције Народне банке Србије, као и однос Народне банке Србије према другим органима Републике Србије, међународним организацијама и другим институцијама (члан 1).

Основни циљ Народне банке Србије је постизање и одржавање стабилности цена (члан 3. став 1), а поред овог основног циља, има за циљ и очување финансијске стабилности. Народна банка Србије подржава спровођење економске политике Владе Републике Србије, послујући у складу с начелима тржишне привреде, не доводећи у питање остваривање свог основног циља (члан 3. став 2).

Самосталност Народне банке Србије у обављању њених функција предвиђена је Уставом Републике Србије (члан 95), док је Законом о НБС прописано да је Народна банка Србије самостална и независна у свом раду (члан 2. став 2). Институционална и функционална независност додатно је загарантована одредбом наведеног члана (став 3) којом је прописано да Народна банка Србије у обављању својих функција неће примати нити тражити упутства од државних органа и других лица.

Народна банка Србије има три органа: Монетарни одбор Народне банке Србије (у даљем тексту: Монетарни одбор), гувернера Народне банке Србије и Савет Народне банке Србије (члан 12). Монетарни одбор, кога чине гувернер и вицегувернери Народне банке Србије, утврђује монетарну политику (чл. 13. и 14).

Гувернер руководи Народном банком Србије (члан 95. став 2. Устава Републике Србије), односно представља и заступа Народну банку Србије (члан 9) и одговоран је за остваривање њених циљева (члан 17). Рок на који се именује гувернер и чланови Савета износи пет година и за годину дана је дужи од периода на који се бира Народна скупштина, односно Влада Републике Србије, чиме се обезбеђује персонална независност Народне банке Србије у односу на те органе Републике Србије.

Народна банка Србије доставља Народној скупштини: програм монетарне политике за наредну годину ради информисања, извештај о пословању и резултатима рада, извештај о монетарној политици – уз образложење свих фактора који су утицали на спровођење те политике, извештај о стању у банкарском сектору и укупном финансијском систему Републике Србије (члан 71), као и финансијски план за наредну годину (члан 80). Савет Народне банке Србије доставља Народној скупштини годишњи рачун, с извештајем овлашћеног ревизора (члан 79).

Народна банка Србије у свом пословању користи имовину Републике Србије утврђену Законом о НБС (члан 73). Капитал Народне банке Србије такође је утврђен овим законом (члан 77).

Монетарна политика и инструменти монетарне политике

Закон о НБС представља основни законски оквир за утврђивање и спровођење монетарне политике Народне банке Србије, као и за утврђивање и спровођење политике и режима курса динара. Закон о девизном пословању („Службени гласник Републике Србије”, 62/2006), поред осталог, обезбеђује законски оквир за рад домаћег девизног тржишта и формирање курса динара према страним валутама.

Народна банка Србије усвојила је 22. децембра 2008. године Меморандум о циљању (таргетирању) инфлације као монетарној стратегији (у даљем тексту: Меморандум), којим се дефинише формална примена режима инфлационог таргетирања од 1. јануара 2009. године. Меморандум је сачињен у складу са Споразумом Народне банке Србије и Владе Републике Србије о циљању (таргетирању) инфлације. Према Меморандуму, циљана стопа инфлације, као годишња процентуална промена индекса потрошачких цена, једина је нумеричка смерница за монетарну политику коју спроводи Народна банка Србије. Циљана стопа инфлације постиже се променама референтне каматне стопе која се примењује у спровођењу основних операција монетарне политике.

Циљеви за инфлацију утврђују се у виду континуираног распона укупне инфлације, са централном вредношћу, мерене годишњом процентуалном променом индекса потрошачких цена за неколико година унапред. Путања циљаних стопа инфлације, према споразуму Народне банке Србије и Владе, биће усклађивана с потребом постизања средњорочне стабилности цена која, с обзиром на тежњу Србије да се у средњем року приближи нивоу цена и дохотка ЕУ, износи 2%-4% на годишњем нивоу. Циљеве у погледу укупне инфлације, Народна банка Србије утврђује у договору са Владом РС и објављује их у виду меморандума о утврђивању средњорочних циљева за инфлацију.

Нормативни и оперативни оквир Народне банке Србије укључује следеће основне инструменте монетарне политике:

1. Каматне стопе Народне банке Србије

Референтна каматна стопа представља главни инструмент монетарне политике, док остали инструменти монетарног регулисања имају помоћну улогу – доприносе неометаној трансмисији утицаја референтне каматне стопе на тржиште, као и развоју финансијских тржишта. Референтна каматна стопа је каматна стопа која се примењује у спровођењу основних операција монетарне политике (тренутно, у спровођењу двонедељних репо трансакција) и та стопа представља оперативни циљ за краткорочне каматне стопе на тржишту новца. Ова улога референтне каматне стопе подржана је симетричним коридором каматних стопа – од каматне стопе на депозитне олакшице, као најниже, до каматне стопе на кредитне олакшице, као највише каматне стопе које Народна банка Србије примењује на новчаном тржишту. Референтну каматну стопу утврђује Монетарни одбор на седницама које се одржавају по унапред утврђеном и објављеном распореду. Одлуке о променама референтне каматне стопе, укључујући промену осталих каматних стопа у коридору, Монетарни одбор доноси на основу анализа и прогноза макроекономских и инфлаторних кретања, и одмах обавештава јавност о разлозима њихове промене.

2. Операције на отвореном тржишту

Законом о НБС прописано је да Народна банка Србије може издавати краткорочне хартије од вредности које гласе на домаћу или страну валуту. У складу са овим законом, а на основу посебних одлука Монетарног одбора и гувернера, Народна банка Србије емитује краткорочне благајничке записе ради повлачења вишкова ликвидности из банкарског сектора. У 2009. години Народна банка Србије је издавала благајничке записе са роком доспећа од 6 месеци, који су били намењени трајној продаји банкама и благајничке записе са роком доспећа до 1 године, намењене репо продаји банкама.

Народна банка Србије обавља операције на отвореном тржишту у складу са посебном одлуком Монетарног одбора о условима и начину на који Народна банка Србије спроводи операције на отвореном тржишту, оперативним правилима донетим за спровођење те одлуке, као и општим уговором о обављању репо и/или трајне куповине и продаје хартија од вредности закљученим с банкама (master agreement). Овај нормативни оквир омогућава разноврсне врсте операција и начине њиховог спровођења: репо и трајна куповина и продаја хартија од вредности; организовање аукција по фиксној и варијабилној каматној стопи; могућност билатералне купопродаје хартија од вредности и др. Предмет операција су краткорочне хартије од вредности Народне банке Србије и краткорочне и дугорочне хартије од вредности Републике Србије. Тренутно, Народна банка Србије обавља двонедељну репо продају сопствених благајничких записа (трансакције за повлачење ликвидности) на редовним аукцијама по фиксној каматној стопи, према унапред објављеном календару аукција. Трансакције са хартијама од вредности обављају се електронски, преко аукцијске платформе Народне банке Србије, коришћењем RTGS (Real Time Gross Settlement) система. Клиринг и салдирање хартија од вредности врши се преко Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности, и то истог дана када су закључене трансакције (T+0), по DVP (Delivery Versus Payment) моделу. Учесници у трансакцијама куповине и продаје хартија од вредности могу бити само банке које испуне прописане услове.

У 2009. години остварен је напредак у сарадњи и координацији деловања Народне банке Србије и Министарства финансија РС на тржишту хартија од вредности, односно на усаглашавању емисија хартија од вредности ових емитената.

3. Обавезна резерва

У складу са одлуком Монетарног одбора, Народна банка Србије у поступку спровођења монетарне политике користи обавезну резерву као класичан инструмент монетарног регулисања. Основне карактеристике овог инструмента су да се обавезна резерва обрачунава на динарске и девизне обавезе по депозитима, кредитима, хартијама од вредности и друге обавезе, по диференцираним стопама, да се обрачуната динарска обавезна резерва издваја у динарима, а обрачуната девизна у еврима (само изузетно може се издвајати у САД доларима). У обрачунском периоду, који траје месец дана, банке имају обавезу да одржавају просечно дневно стање издвојене обавезне резерве у висини обрачунате резерве.

4. Сталне олакшице

Посебном одлуком Монетарног одбора уређене су кредитне олакшице – кредити за регулисање дневне ликвидности банака на бази хартија од вредности: *intraday* и *overnight* кредити, а другом посебном одлуком уређене су депозитне олакшице – депоновање вишкова ликвидних средстава банака код Народне банке Србије. Коришћење ових сталних олакшица је аутоматизовано, а колатерал за дневне и преконоћне кредите су хартије од вредности које су предмет операција на отвореном тржишту.

Постојећи инструменти и мере монетарне политике, и то операције на отвореном тржишту и сталне олакшице, укључујући улогу референте каматне стопе са коридором каматних стопа, у значајној мери су, по својим основним карактеристикама и функцијама, усаглашени са монетарним инструментима ЕЦБ-а. Што се тиче обавезне резерве, одступање од прописа ЕУ је значајније, с обзиром да овај инструмент има ефикасну улогу у повлачењу структурног вишка ликвидности домаћег банкарског сектора.

Поред коришћења ових монетарних инструмената, у 2009. години тежиште активности Народне банке Србије било је умерено на унапређење девизних операција, као и на увођење посебних мера за обезбеђење финансијске стабилности. Наиме, Народна банка Србије је донела нове одлуке из области девизног тржишта, чиме је унапређен оквир за могуће учешће централне банке на том тржишту, обављањем спот и своп купопродаје девиза – аукцијски или билатерално. У оквиру привремених мера подршке финансијској стабилности, Народна банка Србије организује једном месечно аукције на којима банке могу да под прописаним условима подносе захтеве за коришћење динарског кредита са роком доспећа до дванаест месеци, као и редовне аукције за своп продају/куповину девиза – евра за динаре са роком доспећа своп трансакције од две недеље. Међутим, због задовољавајуће стабилности банкарског система, као и кретања на динарском и девизном тржишту, није било значајније тражње банака за овим новим олакшицама.

Народна банка Србије спроводи режим руковођено-пливајућег девизног курса, под којим су интервенције Народне банке Србије на девизном тржишту ограничене на случајеве знатних дневних осцилација курса динара, угрожености финансијске и ценовне стабилности и заштите адекватног нивоа девизних резерви. У складу са овим оквиром, Народна банка Србије је - у околностима негативног утицаја глобалне финансијске кризе - од октобра 2008. до фебруара 2009. године интензивније интервенисала на домаћем девизном тржишту, углавном ради спречавања прекомерне дневне флукуације курса динара према еврџу. По стабилизовању рада домаћег девизног тржишта, фебруара 2009. године, Народна банка Србије није интервенисала на том тржишту.

Издавање новчаница и кованог новца

Закон о НБС представља правни оквир којим се регулише издавање новчаница и кованог новца, апоенска структура и основна обележја новчаница и кованог новца, пуштање у оптицај и повлачење из оптицаја новчаница и кованог новца и поступање са фалсификатима новчаница и кованог новца.

Управљање девизним резервама Народне банке Србије

Послови управљања девизним резервама регулисани су Законом о Народној банци Србије и општим и оперативним смерницама које доноси Монетарни одбор. При руковођењу девизним резервама НБС примењује основне принципе сигурности, ликвидности и рентабилности.

Законом о Народној банци Србије прописано је да Народна банка Србије управља девизним резервама на начин који је најбоље прилагођен монетарној и девизној политици са циљем усмеравања кретања курса динара и одржавања нивоа девизних резерви, као и одржавања ликвидности плаћања према иностранству (сервисирање доспелих дугова и обавеза у страниј валути; плаћање државних трошкова у иностранству и слично).

Структуру девизних резерви чине потраживања Народне банке Србије на рачунима у иностранству, хартије од вредности које гласе на стране новчане јединице којима располаже Народна банка Србије, специјална права вучења, злато и ефективни страни новац.

Платни систем

Република Србија располаже са модерним, поузданим и ефикасним платним системом.

Послови платног промета у Републици Србији регулисани су Законом о платном промету („Службени лист СРЈ“, бр. 2/2002 и 5/2003 и „Службени гласник РС“ бр. 43/2004 и 62/2006) и подзаконским актима Народне банке Србије донетим на основу наведеног закона.

Закон о Народној банци Србије прописује да Народна банка Србије уређује, контролише и унапређује неометано функционисање платног промета у земљи. Народна банка Србије је и оператер РТГС и клиринг система који су у потпуности усклађени са *Core Principles for Systemically Important Payment Systems*, што је потврђено кроз *Financial Sector Assessment Program* за Републику Србију.

Статистика

Народна банка Србије је надлежна институција за прикупљање, обраду и анализу података монетарне статистике у Републици Србији. Подаци монетарне статистике обрађују се у складу са „Приручником о монетарној и финансијској статистици“ (*Monetary and Financial Statistics Manual*) Међународног монетарног фонда. Монетарна статистика обухвата билансе НБС и осталих монетарно-финансијских институција, и консолидовани биланс укупног банкарског сектора. Поред монетарне статистике, НБС прати и поједине финансијске индикаторе (каматне стопе банака на депозите и кредите, каматне стопе на хартије од вредности и на државне обвезнице).

Платни биланс израђује Народна банка Србије у складу са „Приручником о платном билансу“ ММФ-а (*Balance of Payments Manual, fifth edition*) који је у великој мери усклађен са захтевима ЕУ.

Институционални оквир

Народна банка Србије је централна банка Републике Србије, самостална је у свом раду и подлеже надзору Народне скупштине Републике Србије, којој одговара за свој рад (Члан 95. став 1. Устава Републике Србије). Устав Републике Србије садржи основ за доношење Закона о Народној банци Србије (Члан 95. став 3). Народна банка Србије има право предлагања закона из своје надлежности (члан 107).

На предлоге закона које даје Народна банка Србије мишљење даје Влада Републике Србије (члан 123. тачка 4).

Планиране активности у 2009. и 2010. години

Законодавство (Доношење нових прописа)

Остваривање краткорочних приоритета треба да обезбеди висок ниво усаглашености свих прописа који утврђују правни оквир монетарне политике са прописима ЕУ. У складу с тим, нови Закон о Народној банци Србије, као системски закон у овој области, биће донет до краја 2009. године. Основни циљ доношења новог закона је његово даље усаглашавање са одредбама Уговора о ЕУ и статута ЕЦБ, односно ЕЦБ. Наиме, остваривање овог циља првенствено ће се огледати у прописивању јасних дефиниција функционалне, институционалне, персоналне и финансијске независности Народне банке Србије и циљева Народне банке Србије. Новим законом биће прописане и прецизне дефиниције које се односе на сукоб интереса (гувернера и чланова Савета Народне банке Србије), а одредбе о капиталу и резервама Народне банке Србије биће у потпуности усаглашене са стандардима ЕЦБ. Намера је и да се дефиниције прихода и расхода Народне банке Србије усагласе са рачуноводственим правилима, процедурама и стандардима ЕЦБ. Нови закон ће садржати и одредбе којима ће се регулисати односи Народне банке Србије са ЕУ, односно са ЕЦБ и другим органима и организацијама ЕУ. У складу са новим Законом о Народној банци Србије, биће донет нови статут Народне банке Србије.

Током 2010. године почеће активности на изради предлога закона којима ће се извршити усклађивање са *Directive of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market*, као и са *Directive 98/26/EC of the European Parliament and of the Council of 19 May 1998 on settlement finality in payment and securities settlement systems*.

Планиране активности у 2011. и 2012. години

Остваривање планираних активности у овом периоду одређено је остваривањем краткорочних приоритета и повећавањем степена сарадње са ЕУ и њеним институцијама, односно убрзавањем процеса приступања и придруживања Републике Србије ЕУ.

Монетарно-финансијска статистика биће усклађена са захтевима Европске уније до краја 2012. године.

Функцију управљања девизним резервама, на основу постојећег правног оквира треба ускладити са европском законском регулативом, а у складу са

прописима ЕЦБ и ЕУ. По извршеном усаглашавању законске регулативе потребно је да се донесу подзаконски акти којима би се усагласили домаћи прописи са директивама ЕУ у вези са управљањем девизним резервама.

Највећи изазов у рачуноводственом смислу за Народну банку Србије представљаће прелаз са МСФИ (IFRS) на Смернице ЕЦБ за рачуноводствено и финансијско извештавање у ЕСЦБ. Ово ће подразумевати промене Закона о НБС и тренутно важећег Закона о рачуноводству и ревизији („Службени гласник Републике Србије”, бр. 46/2006) у периоду до 2012.

Домаћи прописи којима се регулише издавање новчаница и кованог новца и спречавање фалсификовања новца усагласиће се у могућој мери са прописима ЕУ.

Активности које ће бити предузете у овом периоду биће нарочито усмерене на усаглашавање домаћих прописа са следећим прописима у оквиру комунитарног права:

- ЕУ регулатива 98/415/ЕС којом се уређује подношење прописа од стране централних банака институцијама ЕУ;
- ЕУ регулативе 71/142/ЕЕС, 64/300/ЕЕС, 64/301/ЕЕС којима се уређује међусобна сарадња националних централних банака земаља чланица Европске уније и њихова сарадња са Европском централном банком;
- ЕУ регулатива 2001/150/ЕС којом се уређује објављивање одређених правних аката и других инструмената ЕЦБ;
- ЕУ регулатива (ЕС) No 2532/98 и регулатива ЕЦБ-а (ЕС) No 2157/1999 којима се овлашћује ЕЦБ да изриче санкције националним централним банкама држава чланица ЕМУ за непоступање у складу са прописима које она издаје;
- Смерница, ЕСВ/2002/6, којом се утврђују минимални стандарди за ЕЦБ и националне централне банке о интерном поступању када спроводе монетарне и девизне операције (избегавање потенцијалног сукоба интереса, забрана коришћења инсајд инфорамација и сл.) и смернице ЕЦБ ЕСВ/2006/4 ЕСВ/2000/15, ЕСВ/2006/28, ЕСВ/2007/6 којима се утврђује управљање девизним резервама ЕЦБ-а и централних банака домицилних земаља.

Усаглашавање операција и инструмената монетарне политике Народне банке Србије са операцијама и инструментима ЕЦБ

У обављању своје монетарне функције, а ради остваривања циљева у погледу обезбеђења монетарне и финансијске стабилности, Народна банка Србије континуирано унапређује нормативни и оперативни оквир за примену инструмената и мера монетарне политике, уз настојање максимално могућег усаглашавања тог оквира са прописима ЕУ и Европске централне банке. У том погледу, Народна банка Србије креирала је инструменте монетарне политике који постоје и у Евросистему, с тим што су начин и фреквентност њиховог спровођења условљени макроекономским показатељима и кретањима у земљи, као и одликама банкарског система Србије. Постепено усаглашавање домаћих прописа из области монетарне политике са прописима Европске уније зависиће и од достигнутог степена економске и финансијске стабилности, развијености финансијских тржишта, позиције ликвидности банкарског система као и других услова у којима се спроводи и планира монетарна политика. При томе, треба имати у виду да је крајње усаглашавање монетарних операција и инструмената

Народне банке Србије са регулаторним оквиром ЕУ и ЕЦБ везано за прединтеграцију њених монетарних операција у Евросистем.

Посебне одлуке Народне банке Србије којима се уређују инструменти и мере за спровођење монетарне политике, као што су операције на отвореном тржишту, кредитне и депозитне олакшице, постепено и у највећој могућој мери ће се усклађивати са монетарним операцијама и инструментима утврђеним Guideline ECB/2000/7 on monetary policy instruments and procedures of the Eurosystem, са изменама (ECB/2005/2, ECB/2005/17, ECB/2007/10, ECB/2008/13, ECB/2009/1, ECB/2009/10).

Домаћи пропис који регулише обавезну резерву банака код Народне банке Србије постепено ће се, у могућим оквирима, усклађивати са прописима ЕУ и ЕЦБ који се односе на обавезну резерву (EC No 2531/98, EC No 134/2002, EC No 1745/2003, EC No 1052/2008).

3.17.3. Економска политика

Економска политика у 2010. биће усмерена на макроекономску стабилност и стварање услова за опоравак и раст привреде, док ће у 2011. и 2012. бити усмерена на структурне промене и стварање конкурентне привреде, оспособљене за конкуренцију на тржишту ЕУ.

Смернице економске политике у 2010. години

У складу са Законом о буџетском систему, Влада је у новембру 2009. усвојила Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2010, са пројекцијама за 2011. и 2012. годину. Овим документом утврђен је макроекономски и фискални оквир за наредни средњорочни период, са главним циљевима и правцима економске и фискалне политике. Крајем 2009. очекује се усвајање Закона о буџету Републике за 2010. годину. Очекује се истовремено усвајање у Скупштини и Закона о смањењу запослених у републичкој и локалној администрацији.

Главни циљеви економске политике у 2010. биће одржавање макроекономске и финансијске стабилности и стварање услова за привредни раст, уз смањивање инфлације, фискалног дефицита и дефицита текућег рачуна.

Остваривање циљева економске политике подразумева координисану фискалну и монетарну политику, које ће обезбедити одговарајуће подстицаје за привредну и инвестициону активност и допринети смањењу јавне потрошње и инфлације. Поред тога, политика стабилног курса допринеће смањењу инфлације, као и ефикасна контрола плата у јавном сектору (државни органи, јавне службе и јавна предузећа).

Стабилизација макроекономског окружења омогућиће да се у 2010. постигне раст БДП од око 1,5%. Раст привредне активности подразумева побољшање инвестиционе климе у земљи, унапређење реалног и финансијског сектора, либерализацију и флексибилност тржишта рада, унапређење рада државне управе, јавних служби и јавних предузећа. У ту сврху, уз приватизацију и стабилно макроекономско окружење, потребно је смањити административне баријере у пословању и инвестирању, убрзати стечајне поступке и смањити сиву

економију. Мере усмерене на побољшање инвестиционе климе повезане су са структурним реформама. Модернизација судства и повећање ефикасности у решавању судских поступака, убрзање стечајних поступака, убрзање земљишне реформе, брже издавање дозвола за градњу и борба против корупције представљају мере које обезбеђују повољнију улагачку климу.

Наставиће се улагања у инфраструктуру као општу претпоставку привредног развоја, што ће бити приоритет економске политике у наредном средњорочном периоду и дугорочније.

Влада ће убрзати спровођење мера на реструктурисању јавних и других предузећа која се ослањају на државну помоћ, чиме се обезбеђује јачање финансијске дисциплине и повећање транспарентности пословања, постепено смањивање субвенција и убрзање приватизације јавних предузећа.

Наставиће се подстицање малог и средњег предузетништва и развој кластера у индустријском сектору као генератора извоза и запослености. Део мера ће бити усмерен на подстицање јавног и приватног партнерства као облика обезбеђивања јавних добара и услуга.

Смернице економске политике у 2011. и 2012. години

Влада ће у мају и октобру 2010. донети и ревидирати Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2011, са пројекцијама за 2012. и 2013. годину, а у мају и октобру 2011. донеће и ревидирати Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2012, са пројекцијама за 2013. и 2014. годину. Такође, Влада ће крајем 2010. донети Закон о буџету за 2011. а крајем 2011. Закон о буџету за 2012. годину.

Влада ће, ради испуњавања економских услова за чланство у ЕУ, у 2011. и 2012. убрзати економске реформе које успостављају тржишни амбијент и конкурентну привреду и водити економску политику усмерену на успостављање и одржавање унутрашње и спољне макроекономске равнотеже.

Економске реформе и економске политике, које ће се спроводити 2011. и 2012, водиће убрзаном приближавању Србије ЕУ, а затим стварати основу и за чланство у ЕМУ које захтева и формално испуњење критеријума из Мастрихта: ниска стопа инфлације, ниске каматне стопе, ниско учешће буџетског дефицита у БДП, одрживо учешће јавног дуга у БДП, стабилан девизни курс.

Економска политика у 2011. и 2012. биће усредсређена на испуњавање економских критеријума из Копенхагена као предуслова пуноправном чланству у ЕУ. У првом плану биће успостављање тржишне привреде и остваривање одрживог привредног раста у погледу квалитета живота, заштите животне средине и социјалне кохезије, уз повећање запослености и јачање конкурентности привреде Србије.

Основни циљеви економске политике у 2011. и 2012. су враћање привреде Србије на путању дугорочно одрживог привредног раста и наставак европских интеграција. Под условом да се реализују планиране мере економске политике, убрзају структурне реформе и настави са европским интеграцијама, Србија би могла у овом периоду да оствари значајну просечну годишњу стопу раста БДП од најмање 5% годишње. Висок раст привреде омогућио би наставак позитивних тенденција на тржишту рада и смањење стопе незапослености. Реализација планираних мера економске политике и структурних реформи допринела би смањењу унутрашњих и спољних неравнотежа, што би привредни раст Србије учинило дугорочно одрживим.

Успостављање стабилног макроекономског окружења и убрзавање привредног раста захтевају чврсту координацију монетарне и фискалне политике. Монетарна политика биће усмерена на успостављање и одржавање ниске стопе инфлације уз задржавање стабилног курса динара према еврџ, док ће фискална политика бити усмерена на наставак фискалне консолидације. Од посебног значаја су комплементарне мере које употпуњују оквир економске политике у средњем и дужем року, укључујући јачање институција и њихово усклађивање с праксом ЕУ.

Од посебног значаја за развој привреде Србије у 2011. и 2012. је:

- Одржавање рестриктивне фискалне политике и обезбеђење усклађености социјалне политике с дугорочном одрживошћу јавних финансија;
- Развијање стратегије приватизације, а где је потребно и реструктурисање јавних предузећа ради унапређења управљања, ефикасности и финансијске стабилности државних предузећа;
- Јачање оперативне и финансијске независности регулаторних органа, са циљем повећања транспарентности и конкуренције у јавном сектору;
- Креирање и спровођење активне политике тржишта рада, са циљем усклађивања понуде и тражње на тржишту рада и повећања удела образоване радне снаге у укупној понуди радне снаге;
- Креирање и спровођење активне политике образовања на свим нивоима, како би се унапредиле способности и знања за потребе савременог тржишта рада;
- Реализација крупних инфраструктурних пројеката од посебног значаја за привредни развој земље (Коридор 10 и други пројекти);
- Креирање и спровођење активне политике повећања конкурентности привреде и унапређења извозних способности привреде;
- Јачање својинских права, владавине права и ефикасности судског система, ради стварања окружења погодног за пословање и инвестирање.

Циљеви фискалне политике, као кључне компоненте макроекономске политике, у 2011. и 2012. су снажно фискално прилагођавање, наставак реформи пореског система и убрзано спровођење реформи јавног сектора, уз унапређење управљања јавним финансијама.

Фискална политика у 2011. и 2012. усредредиће се на даље јачање управљања буџетом и на фискално прилагођавање које ће резултирати нижим фискалним дефицитом. С тим циљем ће се на приходној страни спроводити даља модернизација и јачање процеса наплате пореза кроз повећање институционалних способности пореске администрације, док ће се на расходној страни убрзати реформе јавног сектора и наставити унапређивање контроле трошења буџетских средстава.

Фискално прилагођавање оствариваће се кроз смањење учешћа јавне потрошње у БДП, уз истовремену промену њене структуре у правцу смањења учешћа текућих расхода и повећања учешћа капиталних расхода. Томе ће посебно допринети спровођење планираних реформи пензионог система, образовања, здравства, социјалне заштите, субвенција, јавних предузећа.

Фискална политика доприносиће привредном расту кроз пореску политику која подстиче инвестирање и запошљавање. С тим циљем наставиће се поједностављивање пореског система и унапређивање његове алокативне ефикасности. Порески систем у Србији је током претходних година реформисан и у значајној мери усаглашен са праксом модерних тржишних привреда, а нарочито земаља ЕУ. За наредни средњорочни период планира се наставак пореских реформи у појединим сегментима пореског система.

3.18. СТАТИСТИКА

Стање

Републички завод за статистику Србије (РЗС) је посебна организација која обавља стручне послове. Делокруг њених послова је регулисан Законом о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 65/2008 и 36/2009) и Законом о статистичким истраживањима („Службени гласник РС”, бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/05).

Основни акт којим се регулише област државне статистике је Закон о статистичким истраживањима. Њиме се утврђују основе за развијање и изградњу статистичког система земље, односно:

- одређују се статистичка истраживања;
- одређују се субјекти статистичког истраживања;
- дели се надлежност у области статистике са другим државним органима;
- утврђује се обавеза доношења петогодишњег програма статистичког истраживања;
- одређује се начин објављивања резултата статистичких истраживања и коришћење података;
- утврђује се тајност и заштита одређених података.

Програм развоја статистике одвија се према Стратегији развоја званичне статистике у Републици Србији за период 2009-2012, коју је донела Влада Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 111/06). У стратегији је, поред основних стратешких праваца развоја, дат и конкретан програм промене са планом реализације у наредном периоду. Од 2007. правни основ за спровођење годишњих истраживања у датој години одређује се Уредбом о утврђивању појединих статистичких истраживања, коју доноси Влада Републике Србије.

Народна скупштина је 11. децембра 2009. усвојила следеће законе:

1. Закон о званичној статистици;
2. Закон о класификацији делатности;
3. Закон о попису становништва, домаћинстава и станова 2011. године;
4. Закон о попису пољопривреде 2011. године.

Закон о званичној статистици сачињен је у складу са основним принципима и одредбама садржаним у уредбама 322/97, 1588/90, 831/2002 и одлуци 97/281/ЕС, као и Основним начелима званичне статистике (The Fundamental principles of official statistics, UN ECE) и European Statistics Code of Practise (2005). Након увођења Закона о званичној статистици, створиће се могућност доношења и других докумената усклађених са ЕУ стандардима, неопходних за формирање законског оквира за функционисање статистичког система.

Такође се очекује да Влада Републике Србије у току 2009. усвоји и припреми две уредбе: уредбу о класификацији делатности и уредбу о номенклатури статистичких територијалних јединица.

Народна банка Србије (НБС) је надлежна институција за прикупљање, обраду и анализу података монетарне и платнобилансне статистике у Републици Србији. Подаци монетарне статистике и платнобилансне статистике обрађују се у складу са Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр.

72/03 и 55/04) и Законом о статистичким истраживањима. Закон о Народној банци Србије утврђује да НБС може да пропише обавезу за банке и друге финансијске организације да евидентирају, прикупљају, обрађују и достављају одређене податке, а Законом о статистичким истраживањима прописано је да одређена статистичка истраживања у оквиру послова из свог делокруга организује и спроводи НБС.

Укупан спољни дуг јавног и приватног сектора у Републици Србији прати се у Народној банци Србије, у складу са Законом о Народној банци Србије и Законом о девизном пословању („Службени гласник РС”, број 62/06).

Приоритети

2010. година

План статистичких истраживања (доноси се сваке године).

3.18.1. Демографско-социјалне статистике

Стање

Демографија и попис - Попис становништва, домаћинства и станова биће спроведен 2011, у складу с међународним препорукама (Recommendations for the 2010 Censuses of Population and housing). У склопу организационо-методолошких припрема предстојећег пописа, РЗС је у априлу 2009. године спровео пробни попис становништва, домаћинства и станова.

У оквиру виталне статистике производе се и објављују подаци о рођеним и умрлим лицима, о склопљеним и разведеним браковима, у складу са препорукама Уједињених нација.

У оквиру процена и пројекција становништва обухваћени су индикатори по старости и полу.

Истраживање о унутрашњим миграцијама становништва спроводи се на бази података који су у електронској форми, и преузимају се од Министарства унутрашњих послова. У току су методолошко-организационе припреме за успостављање истраживања о спољним миграцијама. Крајем јула 2009. године Влада Србије усвојила је Стратегију за управљање миграцијама којом је, поред осталог, дефинисана и улога Републичког завода за статистику у реализацији ове стратегије.

У оквиру статистике *здравства*, подаци о умрлим лицима према узроку смрти, према ICD-10, у надлежности су РЗС-а. Сви остали подаци из ове области преузимају се од надлежних министарстава.

У оквиру статистике криминалитета обезбеђују се индикатори о малолетним и пунолетним учиниоцима кривичних дела, одговорним и правним лицима, учиниоцима привредних преступа и о привредним споровима. У току 2006. и 2007. године спроведена је ревизија свих истраживања, због доношења новог Кривичног законика (2006).

Статистика образовања прати све нивое редовног – формалног образовања. Стручно усавршавање (у предузећима) и доживотно учење (неформално образовање) статистички се не прате због непостојања законске регулативе у овој области (о овој врсти образовања статистика располаже подацима из АРС-а).

Статистика културе обезбеђује податке о уметничком стваралаштву и институцијама у области културе и јавног информисања (без финансијских показатеља).

У области статистике социјалне заштите обезбеђују се подаци о ученичким и студентским домовима, корисницима дечјих додатака, као и корисницима, облицима, мерама и услугама социјалне заштите.

Наука и технологија - R&D статистика - обезбеђује основне индикаторе организацијама које се баве научноистраживачком и развојном делатношћу. Спроведено је пилот истраживање о иновационим активностима предузећа ИНОВ у периоду 2004-2006. година. У току је израда резултата први пут спроведеног, редовног (двогодишњег) истраживања о иновационим активностима предузећа 2006-2008. године.

Тржиште рада - Анкета о радној снази спроводи се од 2008. године као полугодишње истраживање. Последња ревизија методологије, која обезбеђује потпуну хармонизацију са захтевима Евростата, у складу је са уредбама ЕУ 577/98/, 897/2000, 1991/2002, 2257/2003 и 430/2005.

Зараде и трошкови рада - Месечна и полугодишња истраживања о запосленима и о зарадама запослених, путем којих се прате кретање броја запослених и зарада запослених, делимично су усклађена са прописима ЕУ. Од 2009. године спроводи се годишње истраживање о трошковима рада према стандардима ЕУ, у четворогодишњој динамици.

Анкета о потрошњи домаћинстава - спроводи се по међународним стандардима и препорукама Евростата од 2003. Овим истраживањем обезбеђују се основни индикатори о приходима, расходима и потрошњи домаћинстава, као и о животном стандарду, а резултати се објављују квартално и годишње.

Пробно истраживање о коришћењу времена (Pilot Time Use Survey), према стандардима Евростата, спроведено је током лета 2009. године и њиме је било обухваћено 160 домаћинстава.

Приоритети

2010. година

- Прилагођавање индикатора у области образовања међународним захтевима;
- Почетак рада на увођењу истраживања EU-SILC;
- Увођење новог истраживања: Истраживање о коришћењу времена (Time Use Survey), према стандардима Евростата;
- Пројекције активног становништва 2002-2032.

2011. година

- Спровођење пописа становништва, домаћинстава и станова;
- Ревизија постојећих истраживања из области социјалне заштите и израда основних индикатора у складу са међународним стандардима.

2012. година

- Увођење истраживања о спољним миграцијама;
- Увођење виктимолошког истраживања;
- Увођење праћења учешћа културних институција и појединаца у прекограничним пројектима (у сарадњи са Министарством културе);
- Ревизија постојећих и увођење новог истраживања за праћење структура зарада, према уредбама и захтевима Евростата.

3.18.2. Статистички подаци о животној средини

Стање

Републички завод за статистику Србије производи податке од значаја за приказивање стања животне средине у области вода, отпада и загађења ваздуха.

У области вода, редовним статистичким истраживањима у годишњој периодици, прикупљају се подаци о захватању и начину коришћења подземних, изворских и површинских вода, врсти пречишћавања и испуштању отпадних вода према месту настанка и испуштања. Статистичка истраживања су само делимично усклађена са Оквирном директивом за воде (Directive 2000/60/EC).

У оквиру *Sida* (Swedish International Development Cooperation Agency) пројекта за развој статистике за балканске земље (2005 – 2008) спроведено је пилот истраживање о комуналном отпаду, у сарадњи са Агенцијом за заштиту животне средине и у складу са препорукама Евростата и националним могућностима. Такође у оквиру *Sida* пројекта, у 2008. години реализовано је пилот истраживање о индустријском отпаду, а на основу анализе добијених резултата, као и предлога и сугестија извештајних јединица и стручњака из Шведске, у 2009. години редизајниран је образац, припремљено је методолошко упутство са Каталогом отпада и спроведено је истраживање (као редовно) за следеће секторе: В (Вађење руда и камена), Г (Прерађивачка индустрија; искључена је област 37 – Рециклажа) и Д (Производња електричне енергије, гаса и топле воде; искључена је област 41 – Захватање, пречишћавање и дистрибуција воде).

У области загађења ваздуха, подаци о потрошњи фосилних горива прикупљају се у више годишњих истраживања и припремају према Конвенцији о прекограничном загађењу ваздуха на великим даљинама (CLRTAP) за израчунавање емисија SO₂ и NO_x за које је задужен РХМЗ (Републички хидрометеоролошки завод). *Sida* пројектом започета је хармонизација са CLRTAP/UNFCCC у енергетском сектору.

У 2008. години је спроведено пилот истраживање о потрошњи опасних хемикалија у индустрији. Такође је у 2009. години започето са формирањем базе података о производњи опасних хемикалија.

Са циљем развијања базе података о трошковима за заштиту животне средине, у већ постојеће истраживање о инвестицијама у основна средства (ИНВ-01), од 2007, године, додата је табела, којом се обезбеђују подаци о инвестицијама и текућим издацима за заштиту животне средине (уклањање отпада, заштита површинских вода, заштита ваздуха, заштита подземних вода и земљишта, заштита природе и заштита од буке).

Приоритети

Усклађивање статистичких истраживања према Националној стратегији одрживог развоја, Националном акционом плану, Европском партнерству (COM(2007)660), Петогодишњем статистичком програму ЕУ (Decision No.1578/2007/EC), „Sixth Environmental Action Programme” (6th EAP 1600/2002), EU Sustainable Development Strategy (EU SDS SEC(2005)161 final) – и „Renewed Strategy” 10917/2006) и Lisbon Strategy (аспекти заштите животне средине) са циљем комплетирања базе података за израчунавање националних, структурних и индикатора одрживог развоја:

2010. година

- Обезбеђивање података о отпаду на основу захтева које исказе Агенција за заштиту животне средине са циљем праћења токова отпада (Споразум о сарадњи између РЗС-а и Агенције за заштиту животне средине).

2011. година

- Имплементација WstatR (Уредба 2150/2002) у статистичка истраживања о отпаду;
- Усклађивање статистичких истраживања о захватању, коришћењу и испуштању вода са препорукама Евростата (Директива 2000/60/ЕС и JQ-IWA/Eurostat/ OECD) са циљем израчунавања SIs, CSIs и SDIs;
- Припрема инструмената за формирање agri-environment индикатора;

2012. година

- Развијање инструмената за обезбеђивање података о трошковима за заштиту животне средине, Уредба (ЕС, Euratom 58/97);
- Усклађивање са CLRTAP/UNFCCC, са циљем комплетирања базе података о емисијама у ваздух;
- Комплетирање базе података о коришћењу опасних хемикалија.

3.18.3. Макроекономска статистика

Стање

Годишњи макроекономски подаци расположиви су од 1997. године. Бруто домаћи производ обрачунат је производном методом за ниво сектора и области класификације делатности. Израђен је и скуп рачуна за државу као целину и све институционалне секторе. Обрачун бруто домаћег производа производном методом расположив је и у сталним ценама 2002. Обрачуни су изведени према класификацији делатности, за ниво сектора и области, методом екстраполације, применом индиректне једноструке (single) индикатор методе, комбинацијом индикатора *Output* и *input*.

Упоредо са обрачунима за 2004. годину, извршена је и ревизија свих до тада публикованих података из области националних рачуна, која је једним делом била резултат вишегодишњег рада на националном CARDS пројекту. Две најзначајније промене извршене су у сектору државе и у сектору домаћинства. *Output* бруто додата вредност и финална потрошња државе обрачунати су по расходном методу, уместо по раније коришћеном методу наплаћених пореских прихода, при чему су укључени и издаци за народну одбрану. Лична потрошња домаћинства обрачуната је на директан начин, а не као резидуална ставка. Вредност импутиране ренте обрачуната је применом трошковне „User Cost” методе. Поред ових, извршене су и мање корекције у свим другим секторима, које су методолошке природе. У току 2008. године извршена је ревизија годишњих података бруто домаћег производа укључивањем у обрачуне FISIM-а, као и увођењем сектора иностранство у систем рачуна за све расположиве године.

Почетком 2008. године завршена је друга фаза регионалног пројекта земаља западног Балкана о необухваћеној економији. Као резултат рада на овом пројекту располаже се подацима о необухваћеном делу бруто домаћег

производа за 2003, 2004. и 2005. годину, обрачунатим по производном и расходном методу и усклађеним са табеларним приступом Евростата. Обрачун необухваћеног дела БДП-а обухвата и податке о илегалним активностима (проституција и дрога).

Резултати кварталног обрачуна бруто домаћег производа, у сталним ценама 2002, расположиви су од првог квартала 1999. године. Обрачун БДП-а изведен је по производном методу, за ниво области и сектора класификације делатности, методом екстраполације, применом индиректне једноструке (single) индикатор методе, комбинацијом индикатора *output* и *input*.

Методолошки оквир за израду основних макроекономских агрегата и националних рачуна чине: Систем националних рачуна 1993 (SNA93), Европски систем рачуна 1995 (ESA95), методологије и препоруке Евростата за обрачуна кварталних националних рачуна и сталних цена (Manuel on Price and Volume Measures) и методологија Међународног монетарног фонда за кварталне обрачуна, као и друге методологије и препоруке међународних организација које су усаглашене са Европским системом рачуна 1995.

Активности на примени стандарда Европске уније у области малопродајних цена започете су у оквиру CARDS националног пројекта. Од 2007. године систем малопродајних цена, који је обухватао индекс цена на мало и индекс трошкова живота, проширен је индексом потрошачких цена (CPI). Методологија обрачуна овог индекса заснована је у великој мери на препорукама за обрачун хармонизованог индекса потрошачких цена Европске уније.

Од 2009. године истраживање о паритетима куповне моћи спроводи се у обиму и по роковима који важе за све земље у Европи (Уредба Европске комисије 1445/2007).

Приоритети

2010. година

- Обрачун бруто домаћег производа на регионалном нивоу, као и рад на Supply and Use табелама у оквиру националног IPA пројекта;
- Квартални обрачун бруто домаћег производа по расходном методу, у текућим ценама.

2011. година

- Квартални обрачун бруто домаћег производа по расходном методу, у сталним ценама.

2012. година

- Израда Supply and Use табела у оквиру националног IPA пројекта;
- Обрачун бруто домаћег производа по расходном методу, у сталним ценама;
- Квартални обрачун бруто домаћег производа по производном методу, у текућим ценама;
- Израда финансијских рачуна;
- Обрачун хармонизованог индекса цена који задовољава минимум стандарда предвиђених у уредбама ЕУ (2494/1995 и 1749/1996).

3.18.4. Пословна статистика

Стање

У оквиру структурних пословних статистика (SBS), у 2007. години уведено је годишње истраживање којим су обухваћена велика и средња предузећа која припадају нефинансијском сектору, док су за обрачун индикатора за мала предузећа коришћени расположиви подаци из административних извора (годишњи финансијски извештаји). На бази ових података обрачуната је већина индикатора дефинисаних Уредбом 295/2008 у Анексима 1-4.

Индустријска производња по производима (Prodcom) од 2002. године прати се по класификацији производа хармонизованој са CPA. Припремљена је за усвајање нова *Prodcom* листа, као национални стандард, за праћење индустријске производње и услуга у годишњој периодици.

Најзначајнији краткорочни статистички индикатори (STS), њих 14, обрачунавају се у складу са Уредбом 1165/98, а 12 их је делимично усклађено. У области индустрије, од 2004. године обрачун индекса производње и цена произвођача усклађен је са класификацијом делатности (NACE Rev.1), класификацијом по намени производа (MIG) и CPA. У 2009. години започета је сарадња са INSEE у вези са обрачунима индекса промета и нових наруџбина у индустрији. У области грађевинарства обрачунавају се индекс производње и индекс нових наруџбина квартално, а од 2007. године уведено је месечно праћење грађевинских дозвола. У области трговине месечно се обрачунава индекс промета у трговини на мало, а квартално у трговини на велико. У области услуга промет се прати квартално. Број запослених и зараде прате се у свим областима на месечном нивоу.

Статистика енергетике ради годишње енергетске билансе за електричну и топлотну енергију, угљ, нафту и деривате нафте, природни гас, геотермалну енергију и дрво за огрев. Годишњи енергетски биланси раде се у складу са препорукама Међународне агенције за енергетику (IEA), OECD-а и Евростата (Уредба 1099/2008). РЗС попуњава годишње упитнике IEA за оне енергенте за које су урађени енергетски биланси. Министарство рударства и енергетике шаље годишње упитнике у IEA, а РЗС упитнике доставља УН-у и Евростату.

Статистика саобраћаја прати превоз путника и робе, а потом и инфраструктуру, искоришћеност превозних средстава, опрему, мобилност, сигурност, приходе, инвестиције и запослене. Годишњи подаци за све врсте саобраћаја осим ваздушног достављају се редовно Евростату, *UN ECE* и *CENT*. Превоз робе у друмском саобраћају се прати тромесечно и годишње. Превоз робе у међународном саобраћају је у потпуности хармонизован са постојећим UN-ECE методологијама и ЕУ уредбама (1108/70, 1172/98), а у унутрашњем саобраћају само делимично.

Класификација NST2007 се користи у истраживањима од 2009. године. РЗС спроводи истраживање о железничком и ваздушном саобраћају квартално и годишње и обрачунава индикаторе који су хармонизовани са ЕУ уредбама (91/2003, 437/2003). Саобраћај на унутрашњим пловним путевима прати се месечно и годишње, а методологија је хармонизована са уредбама 1108/70 и 1365/2006. РЗС прати телекомуникације и поштански саобраћај, а методологија је делимично хармонизована са стандардима и препорукама ЕУ.

У оквиру статистике туризма обрачун индикатора је делимично усклађен са Директивом 57/1995. Месечним статистичким истраживањем о туристичком промету (број долазака и ноћења домаћих и страних гостију), које се реализује на обухвату јединица које поседују капацитете за смештај гостију, обезбеђују се подаци о туристичком промету по врстама туристичких места, по врстама објеката за смештај, по земљама порекла страних гостију и просечној дужини боравка. Полугодишњим статистичким истраживањем туристичких агенција обезбеђују се подаци о путовањима домаћих и страних туриста који су користили услуге домаћих туристичких агенција.

Од 2006. године редовно се спроводе истраживања о коришћењу информационо-комуникационих технологија у домаћинствима (појединци), предузећима и финансијским институцијама. Обрачунавају се сви индикатори у складу са основном Уредбом 808/2004.

Приоритети

2010. година

- STS - Увођење нове класификације делатности усклађене са NACE Rev.2, нове базне године (2005) и обрачун временских серија;
- STS - увођење нових индикатора промета и нових наруџби у индустрији;
- Примена националне Prodcom листе у годишњем истраживању индустрије;
- Увођење SBS индикатора за локалне јединице према NUTS;
- Израда годишњих енергетских биланса соларне енергије, енергије ветра и биогорива, као и укупног енергетског биланса.

2011. година

- Обрачун приоритетних SBS индикатора за пословне услуге и индикатора за јединице врсте делатности;
- Краткорочна енергетска статистика;
- Увођење индикатора о продајним капацитетима у трговини на мало.

2012. година

- STS - увођење нових индикатора трошкова у грађевинарству и промета осталих услуга;
- SBS - Подела промета по категоријама CPA класификације за дистрибутивне трговине;
- Усклађивање индикатора о смештајним капацитетима у туризму;
- Праћење потрошње домаћих и страних туриста и посетилаца;
- Хармонизација индикатора превоза робе у друмском саобраћају са ЕУ уредбама.

3.18.5. Монетарна, финансијска, трговинска статистика и статистика биланса плаћања

Стање

Монетарна статистика обухвата билансе НБС и других монетарно-финансијских институција и консолидовани биланс укупног банкарског сектора.

Подаци монетарне статистике се обрађују у складу са „Приручником о монетарној и финансијској статистици“ (*Monetary and Financial Statistics Manual*) Међународног монетарног фонда. Поред монетарне статистике, НБС прати и поједине финансијске индикаторе (каматне стопе банака на депозите и пласмане, каматне стопе на хартије од вредности и на државне обвезнице и друге индикаторе). НБС саставља билансе и извештаје на основу података добијених од пословних банака и других финансијских организација, сопствених база података и аутоматизованих информационих система.

Платни биланс израђује Народна банка Србије у складу са „Приручником о платном билансу“ ММФ-а (*Balance of Payments Manual, fifth edition*), који је у великој мери усклађен са захтевима ЕУ. Народна банка Србије израђује пројекцију платног биланса Републике Србије која представља аналитичку подлогу за утврђивање циљева и задатака монетарне политике, и прати остваривање те пројекције.

Укупан спољни дуг јавног и приватног сектора у Републици Србији прати НБС у складу са препорукама ММФ-а садржаним у упутству „Приручник о статистици спољног дуга“ (*External Debt Statistics*), при чему се унутрашњи и спољни јавни дуг са аспекта буџетског система прати и у Министарству финансија.

Европска комисија је у годишњем Извештају о напретку Републике Србије у 2009. години оценила да је у овој области статистике постигнут напредак, при чему је учињен скроман прогрес у погледу испуњавања захтева из Споразума о стабилизацији и придруживању и Европског партнерства.

Током 2009. године реализована је техничка помоћ Европске централне банке и њених партнерских националних централних банака и извршена је процена потреба НБС и оцена њеног пословања у односу на стандарде Европског система централних банака у области монетарне и платнобилансне статистике.

У 2009. години започете су припреме за усклађивање монетарне и платнобилансне статистике са уредбама и захтевима ЕУ.

Статистика спољне трговине робом садржи детаљне податке разврстане по земљама партнерима, по робама према Комбинованој номенклатури (CN2009) и СМТК рев. 3, по врстама транспорта, по преференцијалним стопама у случају увоза робе и по предузећима и њиховим трговинским карактеристикама и у надлежности је РЗС-а.

Основни принципи, стандарди и процедуре који се користе у обрачунама индикатора у трговини са светом засновани су на препорукама Уједињених нација тј. на концептима и дефиницијама међународне трговине робом објављеним у едицији „Студије и методи“ серија М, број 52/1998, rev.2. Прикупљање, обрада и дисеминација података је и у складу са релевантним препорукама законодавства Европске уније, тзв. Extrastat законодавством (Council Regulation (EC) No 1172/95).

У статистици спољне трговине примењују се следеће класификације и номенклатуре:

- Номенклатура царинске тарифе заснована на Комбинованој номенклатури и HS класификацији, која је у надлежности Министарства финансија, Царинске управе;
- Стандардна међународна трговинска класификација СМТК, рев. 3;
- Класификација делатности (КД);
- Класификација земаља ISO – 3166 alpha=2 код;

- Класификација робе према економској намени ВЕС (широке економске групе);
- Класификација производа према степену обраде;
- Класификација према економској намени по методологији ЕУ(MIG).

Номенклатура царинске тарифе заснива се на Хармонизованом систему назива и шифарских ознака 2007 и на Комбинованој номенклатури ЕУ 2009. Стандардна међународна трговинска класификација Рев. 3 уведена је 1988. и још увек је у употреби у нашем статистичком систему.

Ревизијом пројекта спољне трговине 2004. уведена је ВЕС класификација према економској намени и MIG класификација економске намене по методологији ЕУ. Класификација земаља формално се заснива на класификацији ISO alpha-2 мада се користи и Номенклатура земаља и територија ЕУ (Уредба 1833/2006).

Републички завод за статистику спроводи и комплексне статистичке обрачуне увозно-извозних индекса јединичних вредности, физичког обима и односа размене. Овај комплексни статистички обрачун је потпуно хармонизован са принципима и стандардима који се користе у свету, па самим тим и са оним који важе у ЕУ. Подаци се публикују у месечној и кварталној динамици.

У оквиру CARDS 2003 регионалног пројекта постојао је подпројекат статистике спољне трговине и исти потпројекат је настављен у оквиру пројекта IPA2007 који је омогућио обуку и обезбедио стручну помоћ за планиране промене, од којих су неке већ спроведене, док ће се неке промене спровести у наредном периоду.

Приоритети

2010. година

- Успостављање институционалне поделе надлежности између произвођача званичне статистике у области финансијске статистике у погледу прикупљања, обраде и дистрибуције статистичких података, што ће допринети побољшању сарадње и координације између произвођача званичне статистике;
- Усклађивање статистике каматних стопа на депозите и кредите и билансне статитике других финансијских посредника са уредбама и захтевима ЕУ.
- Увођење четврте ревизије СМТК;
- Прављење одговарајуће инфраструктуре за увођење општег система трговине у складу са УН препорукама, који би заменио специјални систем трговине који се сада користи;
- Увођење нове ревизија Номенклатуре спољне трговине НССТ Рев. 4.

2011. година

- Усклађивање билансне статистике монетрано-финансијских институција са захтевима ЕУ;
- Увођење индикатора по трговинским карактеристикама предузећа и СРА класификацији (Уредба 3696/93).

2012. година

- Усклађивање статистике осигуравајућих друштава и пензијских фондова са захтевима ЕУ;
- Усклађивање система финансијских рачуна са захтевима ЕУ;
- Народна банка Србије наставиће да развија систем директног извештавања за потребе израде платног биланса и међународне инвестиционе позиције земље.

3.18.6. Пољопривредна статистика

Стање

Републички завод за статистику бави се прикупљањем статистичких података о површинама земљишта, начину коришћења земљишта, засејаним површинама и врстама усева, као и површинама осталих засада, угара и необрађених ораница путем редовних статистичких истраживања.

Прикупљање статистичких података се не врши путем даљинског (сателитског) снимања. Подаци о пољопривредној структури су углавном расположиви из Пописа становништва, станова и домаћинства 2002. године.

Започете су припреме за спровођење пописа пољопривреде.

У складу са препорукама Евростата, у 2006. години у оквиру пројекта сарадње са *Sida* започет је рад на изради економских рачуна у пољопривреди, као и прилагођавање методологије израчунавања индекса цена пољопривредних инпута и аутпута.

Редовним годишњим истраживањима биљне производње, прикупљају се подаци о засејаним површинама у јесењој и пролећној сетви, пожевеним површинама и приносима поврћа, воћа и грожђа.

Подаци за профитне институционалне јединице прикупљају се годишњим извештајима из књиговодствених и других евиденција у потпуном обухвату, док подаци за приватна пољопривредна газдинства представљају процене засноване на подацима свеобухватног катастра.

Подаци о производњи грожђа сакупљају се три пута годишње, а подаци о производњи воћа пет пута у току године (процене и коначни подаци) по општинама и врстама воћа.

Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства израђује билансе вина и хране.

Подаци о броју стоке - по врстама и броју живине, као и подаци о сточној производњи - добијају се спровођењем годишње анкете о броју стоке за приватна газдинства и редовним годишњим истраживањима о сточарству за предузећа и задруге. На основу добијених података у овом истраживању, као и на основу података о клању стоке у кланицама, врши се обрачун прираста стоке у живој маси и производње меса на годишњем нивоу. Ради усаглашавања са европским стандардима и препорукама, од 2006. године, анкета о броју стоке спроводи се са стањем на дан 01. децембара (уместо 15. јануара) с променама у категоризацији стоке.

Од 2007. године, у сарадњи са Министарством пољопривреде, водопривреде и шумарства - Управа за ветерину, спроводило се пробно месечно истраживање о клању стоке, а од 2008. године ово истраживање је уведено у програм редовних статистичких истраживања.

Републички завод за статистику спроводи истраживање о површинама под шумама на сваке три године, док се истраживања о подизању, гајењу и искоришћавању шума, штетама у шумама и истраживања о путевима, средствима за транспорт и механизацији, спроводе једном годишње. Истраживање о производњи и продаји шумских сортимената се ради на месечном нивоу, док се истраживање о ловству спроводи сваке друге године.

Приоритети

2011. година

- Пробна израда рачуна пољопривреде;
- Хармонизација методологије за обрачуна индекса цена пољопривредних производа са ЕУ стандардима;
- Попис пољопривреде;
- Хармонизација статистике млека кроз увођење месечног истраживања о количинама и квалитету (садржај масти и протеина) крављег млека и добијених млечних производа;
- Хармонизација дела статистике живинарства који се односи на структуру (капацитет инкубатора), према врсти живине и броју насађених јаја, према намени живине на годишњем нивоу.

2012. година

- Хармонизација годишњих истраживања шумарства.

3.18.7. Регистри

Стање

Статистички пословни регистар (СПР) ослања се на правне прописе којима се уређују статистичка истраживања у оквиру Европског статистичког система (Уредба - 696/93, 2186/93, 322/97, 177/08, итд.), на низ међународних препорука, стандарда и докумената, Приручник препорука Евростата (Business Register - Recommendations Manual), међународних примера добре праксе, као и на међународну техничку сарадњу (у почетку са ISTAT-ом у оквиру програма CARDS) са Статистиком Шведске (у оквиру пројекта „Partnership in Statistics”), од 2004. године

СПР се масовно ажурира редовним преузимањем података из низа административних извора: Агенција за привредне регистре (и Републички завод за статистику Србије), Пореска управа, Народна банка Србије – Центар за бонитет, Министарство финансија – Управа царина, Управа за трезор, итд. Планира се укључивање нових административних извора са циљем подизања квалитета базе података СПР. Са наведеним административним изворима успостављена је узајамно корисна сарадња на бази посебних споразума (протокола) о сарадњи.

Развијен је систем ажурирања јединица СПР преко подручних одељења РЗС-а, која су у оквиру различитих истраживања укључена у процес прикупљања података од извештајних јединица тако што је уведено посебно софтверско решење да се на основу проверених података на терену ажурирају јединице СПР.

До сада су развијене табеле правних јединица, предузећа и локалних јединица на бази расположивих података из административних извора и ангажовањем подручних одељења. Однос правне јединице и статистичке јединице предузећа је 1:1, што значи да СПР још не садржи тзв. сложена предузећа.

До краја 2008. године СПР је претежно био одржаван на основу административних извора (осим једног мањег дела активности везаних за ажурирање преко подручних одељења РЗС-а).

Развија се веза са осталим истраживањима како би се на бази повратних информација подизао квалитет СПР. Тако су у истраживања СБС у упитник укључена питања релевантна за СПР.

Приоритети

2010. година

- Увођење посебног годишњег истраживања искључиво за потребе одржавања СПР-а;
- Превођење јединица СПР-а са КД на нову КД 2008 (изведена из NACE Rev. 2);
- Развој и примена новог софтверског решења (Реинжењеринг СПР-а);
- Увођење нове статистичке јединице – Група предузећа.

2011. година

- Укључивање додатних административних извора са циљем подизања квалитета јединица и обележја СПР – из система Пореске управе, Фонда РЗЗО, ПИО, и сл;
- Увођење у СПР класификације институционалних сектора (према Систему националних рачуна);
- Увођење процеса управљања квалитетом;
- Увођење пољопривредних газдинстава.

2012. година

- Обезбеђивање услова за примену координисаног узорка.

3.18.8. Класификације

Стање

У статистичком и информационом систему Србије у примени је класификација делатности КД, тј. национална верзија изведена из класификације NACE Rev.1 и развијена на 5-месном нивоу.

Почетком 2007. године установљен је пројекат „Операција 2007 – Србија“, односно ревизија КД и увођење КД 2008 усклађене с NACE Rev. 2 . Урађене су табеле кореспонденције између КД и NACE Rev. 2, и NACE Rev. 2 и КД; након консултација са најзначајнијим корисницима (интерним и екстерним) донесена је одлука да се нова класификација делатности (КД 2008) не развија на 5-месном нивоу; спроведена су термилошка усклађивања на бази препорука *Neuschatel* групе; преведен је текст описа делатности (Explanatory notes) NACE Rev. 2, усвојен је Закон о класификацији делатности.

У 2009. години завршене су све неопходне активности на припреми класификације СРА 2008.

Индустријска производња по производима (Prodcom) од 2002. прати се по класификацији производа хармонизованој са СРА. Уведена је 2004. године и примењена је на сва годишња истраживања којима су се прикупљали подаци за 2003. годину, као и на тромесечно истраживање за 2004. годину. Припремљена је *Prodcom* листа 2008. као статистички стандард за праћење индустријске производње и услуга у годишњој периодици.

Класификација врста грађевине урађена је на основу одговарајуће Класификације грађевина Европске заједнице (*Classification of Types of Construction – CC, final version, Eurostat, 1997*), преузета је структура и садржај свих нивоа те класификације, али су неки најнижи нивои (класе) додатно ращчлањени због потреба наших статистичких истраживања и лакшег усаглашавања са дотадашњом Номенклатуром грађевинских објеката и радова.

Класификација личне потрошње према намени (СОICOP) користи се за приказивање података о личној потрошњи од 2003. године.

Национални рачуни користе Класификацију институционалних сектора. Све класификације које се користе у националним рачунима су усаглашене са ЕСА 95.

Од 2002. године званична статистика примењује шифарски систем занимања ISCO-88.

Урађен је предлог регионализације Србије према Номенклатури просторних јединица NUTS.

Приоритети

2010. година

- Увођење КД 2008;
- Увођење СРА 2008;
- Имплементација Prodcom листе 2008;
- Израда Националног система класификације занимања, на бази ISCO-08.

3.18.9. Дисеминација

Стање

У употреби је друга верзија веб сајта (од 25. фебруара 2005). Континуирано се повећава број корисника, а у 2009. години регистровано је више од два милиона посета.

Публикације се објављују у штампаној и електронској форми и редовно постављају на веб сајт, у PDF формату, а за саопштења са конјунктурним подацима и у Excel формату.

У дисеминацији података примењује се кориснички приступ. Медији су циљна група са којом је изграђена добра комуникација ради информисања најшире јавности и јачања поверења у званичну статистику.

Приоритети

2010. година

- Даљи развој сајта у смислу обогаћивања садржаја, са посебним акцентом на дисеминационе базе података и метаподатке, као и увођење нових функција и могућности претраживања сајта;
- Ажурирање електронске библиотеке објављених публикација на веб сајту (садржи преко 3000 докумената - образаца, публикација, у PDF и Excel формату);
- Израда приручника са публицистичким и графичким стандардима и процедурама за припрему штампе (у папирној и електронској форми) и за објављивање података на веб сајту;
- Израда стандарда и процедура за писање саопштења за јавност.

2012. година

- Унапређење веб сајта: брже и лакше ажурирање сајта и постављање нових садржаја применом CMS (Content Management System),
- Нове функције у зависности од будућег развоја веб технологије. Бољи дизајн веб сајта и веће могућности за графичко приказивање података по територији (GIS);
- Побољшање Интранет презентације као предуслова за бољу и ефикаснију унутрашњу комуникацију;
- Аутоматизација свих излаза за штампу и веб сајта, имајући у виду коришћење обе платформе – PC и *host*;
- Израда календара за објављивање података (везано за усвајање новог Закона о статистици);
- Формирање електронског регистра корисника, посебно регистра новинара, с обзиром да су медији, уз веб сајт, изузетно моћан дисеминациони канал.

3.18.10. Информационо-комуникациона технологија

Стање

У развоју целокупне статистике, њеној хармонизацији са међународним стандардима и европској интеграцији веома је важна и подршка коју обезбеђује ИКТ сектор.

Обрада података обавља се на две рачунарске платформе (IBM Mainframe и PC платформи). У оквиру пројекта међународне помоћи IPA 2007 треба да се уради студија изводљивости о евентуалној промени платформе, што ће се одразити и на стратегију даљег развоја ИКТ-а. Овим пројектом предвиђен је и рад на даљем развоју комуникације и дисеминације. У 2007. години такође је донацијом Европске агенције за реконструкцију знатно унапређена ИТ инфраструктура.

За развој софтвера на персоналним рачунарима тренутно не постоје до краја дефинисани и усвојени стандарди и правила што отежава одржавање апликација, нарочито у околностима велике флукуације запослених, али и коришћење и размену података између различитих истраживања. Потребно је наставити са радом на генерисању програмских решења и пројектне документације, брзог, једнообразног и ефикасног приступа корисника израђеним програмским решењима и квалитетне администрације база података.

У Сектору ИКТ-а у току је израда стандарда и програма који би координисао и управљао електронском обрадом података смештених на РС платформи (SQL Server) и на IBM Mainframe-у (DB2). С обзиром на брз развој ИКТ-а, неопходно је стално усавршавање кадрова. Мора се истаћи да је највише захваљујући донацијама на овом пољу остварен велики напредак, међутим, неопходно је и даље наставити са едукацијом кадрова.

Приоритети

2010. година

- Дефинисање стандардних поступака преузимања података из одређених административних извора;
- Израда апликације за одржавање јединственог шифарског система на нивоу Завода.

2011. година

- Разматрање могућности увођења OCR опреме за унос података са упитника;
- Реализација система за електронско подношење података Републичком заводу за статистику.

2012. година

- Успостављање стандарда у размени података у складу са препорученим стандардима Међународне иницијативе за развој и примену ефикаснијих начина за размену статистичких података и метаподатака (SDMX иницијатива);
- Формирање јединственог, добро организованог статистичког система метаподатака који је неопходан у процесу размене података и дисеминацији;
- Усклађивање са препорукама и стандардима који се користе у земљама ЕУ по питањима безбедности и заштите података;
- Формирање дисеминационе базе података;
- Израда генератора софтверских решења за статистичка истраживања (форме, критеријуми контроле, софтвер за администрацију...).

3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ

3.19.1. Радно законодавство

Стање

Законодавни оквир

Радни односи су уређени **Законом о раду**, као општим законом о радним односима, и законима који се примењују у појединим областима рада.

Закон о раду („Службени гласник РС” бр. 24/05 и 61/05), који је ступио на снагу 23. марта 2005. године, има карактер општег закона и важи за све запослене и све послодавце, ако посебним законом није другачије одређено. Уколико нема посебних закона, Закон о раду има директну и потпуну примену, а уколико посебних прописа има, Закон о раду се примењује делимично и супсидијарно.

Законом о раду наставља се реформа радног законодавства обезбеђивањем услова рада који одговарају стандардима Европске уније. Тако су овим законом прописани: забрана дискриминације, узнемиравања и сексуалног узнемиравања по основу пола, расе, националне припадности, вероисповести и другог личног својства; обезбеђивање једнаке зараде за исти рад или рад исте вредности за све запослене; заштита права запослених код промене послодавца (преношење свих уговора о раду и продужено важење претходно закљученог колективног уговора); обезбеђивање исплате зараде и других примања у одређеном износу и за одређени период запосленима који та права нису могли да остваре у складу са законом којим се уређује стечајни поступак; обезбеђивање права запослених у случају колективних отпуштања и др.

Законом о допуни Закона о раду који је ступио на снагу 25. јула 2009. године предвиђа се могућност упућивања запослених на плаћено одсуство у дужем трајању од 45 радних дана у календарској години, због привременог прекида рада или смањења обима рада до којег је дошло у условима светске економске кризе, а како би се спречило отпуштање запослених.

На основу Закона о раду донети су и примењују се следећи подзаконски акти: Правилник о регистрацији колективних уговора, Правилник о упису синдиката у регистар, Правилник о упису удружења послодаваца у регистар и Правилник о садржају образаца захтева за остваривање права код Фонда солидарности. До доношења подзаконских аката у складу са Законом о раду, на снази остају: Правилник о начину и поступку регистровања уговора о раду за обављање послова ван просторија послодавца и послова кућног помоћног особља, Правилник о условима, поступку и начину остваривања права на одсуство са рада ради посебне неге детета, Правилник о начину издавања и садржају потврде о наступању привремене спречености за рад запосленог у смислу прописа о здравственом осигурању и Правилник о радној књижици.

Закон о раду је делимично усаглашен са *acquis communautaire*. Закон је у највећем делу усаглашен са следећим упутствима Европске уније:

- Упутство Савета број 76/207/ЕЕЗ о примени принципа равноправног третмана за мушкарце и жене када се ради о приступу запошљавању, стручном образовању и напредовању, као и условима рада, са изменама и допунама из 2002;

- Упутство Европског парламента и Савета број 2003/88/ЕЗ о радном времену;
- Упутство Савета број 2001/23/ЕЗ о заштити права запослених у случају промене послодавца;
- Упутство Савета број 98/59/ЕЕЗ које се односи на колективна отпуштања;
- Упутство Савета број 80/987/ЕЕЗ о заштити запослених у случају банкротства послодавца, са изменама и допунама садржаним у Упутству Европског парламента и Савета број 2002/74/ЕЗ.

Посебне радноправне одредбе налазе се у низу закона који, у већој или мањој мери, уређују радне односе у појединим областима рада или радним срединама.

Од посебних закона, значајан је Закон о државним службеницима („Службени гласник РС” бр. 79/05 и 83/05), који се примењује на радне односе у државним органима. За одређене органе постоје и специјални прописи о радним односима, на пример у Закону о полицији, Закону о уређењу судова или Закону о јавном тужилаштву. Они садрже, у већој или мањој мери, и одредбе о радним односима.

На радне односе у органима локалне самоуправе још увек се сходно примењује Закон о радним односима у државним органима из 1991. (касније је више пута мењан и допуњаван). Тај закон се после ступања на снагу Закона о државним службеницима више не примењује на радне односе у државним органима, али су његове одредбе наставиле да се сходно примењују на радне односе у органима локалне самоуправе, и примењиваће се док се не донесе посебан закон којим ће се уредити радни односи у органима локалне самоуправе. Одређена питања по основу рада уређена су Законом о безбедности и здрављу на раду, Законом о здравственој заштити, Законом о високом школству, Законом о основама система образовања и васпитања и Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана.

У фебруару 2009. године Влада је утврдила Предлог закона о спречавању злостављања на раду и доставила га Народној скупштини на разматрање. Овим законом прописана је забрана злостављања на раду и у вези са радом, мере за спречавање злостављања и унапређење односа на раду, поступак заштите лица изложених злостављању на раду и у вези са радом и друга питања од значаја за спречавање и заштиту од злостављања на раду и у вези са радом. Предлог закона усклађен је са Резолуцијом Европског парламента о злостављању на радном месту 2001-2339(INI) и Оквирним споразумом о узнемиравању и насиљу на раду, закљученим између социјалних партнера на нивоу ЕУ (Business Europe, UEAPME, СЕЕР и ЕТУС).

Прописи ЕУ који се односе на област социјалне политике, а који директно утичу на област транспортне политике у делу који се односи на безбедност друмског саобраћаја и транспортне процедуре су: Упутство број 2002/15/ЕЗ Европског парламента и Савета од 11. марта 2002. године о организацији радног времена радника у друмском транспорту; Упутство број 2006/22/ЕЗ Европског парламента и Савета од 15. марта 2006. године које поставља минималне услове за примену Уредбе Савета (ЕЕЗ) број 3820/85 и (ЕЕЗ) број 3821/85 о социјалним аспектима активности у друмском транспорту и којом се укида Упутство Савета бр. 88/599/ЕЕЗ; Одлука Комисије број 2007/230/ЕЗ од 12. априла 2007. године о формулару који се тиче социјалних

прописа који регулишу активности у друмском транспорту. Наведени прописи се наслањају на Европски споразум о раду посада на возилима која обављају међународне превозе (АЕТР) са протоколом („Службени лист СФРЈ” број 30/74). АЕТР се примењује само у међународном транспорту а увођење европских прописа би се односило и на тзв. унутрашњи друмски транспорт. Имајући у виду да је Република Србија ратификовала АЕТР, као и обавезу да се од јуна 2010. године у Србији уведе систем дигиталних тахографа (уређај који бележи историју рада возача, односно транспортних фирми), новим Законом о безбедности саобраћаја на путевима, који је усвојен 29. маја 2009. године, а примењује од 10. децембра 2009. године, прописана је Уредба о времену одмора и управљања возача моторних возила регистрованих у иностранству и возача возила регистрованих у Србији када обављају међународни превоз, као и примена система дигиталних тахографа. Такође је планиран Правилник о трајању, управљању и одморима возача (планиране законодавне активности по годинама се налазе у одељку 3.14.1.1. - Друмски транспорт).

Када је реч о статистици у области рада, Републички завод за статистику спроводи анкету о радној снази као полугодишње истраживање. Последња ревизија методологије, која обезбеђује потпуну хармонизацију са захтевима Евростата, у складу је са уредбама бр. 577/98, 897/2000, 1991/2002, 2257/2003 и 430/2005.

Републички завод за статистику спроводи месечна и полугодишња истраживања о запосленима, путем којих се прати кретање броја запослених и зарада запослених, која су делимично усклађена са прописима ЕУ. У 2007. години спроведена су два пилот истраживања о трошковима рада (годишње и квартално), у складу са уредбама ЕУ.

Институционални оквир

Област радних односа у надлежности је Министарства рада и социјалне политике. Министарство обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на систем у области радних односа и права из рада у свим облицима рада изузев у државним органима, сарадњу с међународним организацијама у области рада, извештавање о примени међународних конвенција у области рада и др.

У Сектору за рад тренутно је запослено укупно 17 лица на неодређено време, од чега је једно постављено лице (помоћник министра), 15 државних службеника са високом школском спремом и двоје са средњом школском спремом. Од овог броја запослених седморо државних службеника је непосредно укључено у процес усклађивања прописа са правом Европске уније.

У саставу Министарства је Инспекторат за рад, као орган управе чији је задатак да обавља инспекцијске послове и с њима повезане стручне послове у двама областима: радни односи и безбедност и здравље на раду. Поменути послови се односе на: а) редовне и контролне надзоре, б) увиђаје тешких, смртних и колективних повреда на раду и в) сузбијање рада „на црно”.

Инспекторат за рад има укупно 330 запослених, од чега су два постављена лица, директор, који руководи радом Инспектората за рад и помоћник директора, 320 државних службеника (са високом стручном спремом) на неодређено време, један државни службеник на одређено време и 8 намештеника IV врсте са средњом стручном спремом.

Приоритетни задатак Инспектората за рад је изградња модерног система инспекције рада прилагођеног стандардима ЕУ, како би се успоставио ефикасан и делотворан оквир за његову организацију и функционисање. У том смислу, основни циљ Инспектората за рад је увођење интегрисаног метода рада инспектора, који подразумева концепт „добити услугу на једном месту” (један инспектор – један послодавац – један надзор). Од укупно предвиђених три нивоа едукације, завршена су два која су већ у примени, а трећи је планиран за 2010. годину.

Стратешки циљеви Инспектората за рад су: смањивање броја повреда на раду, професионалних обољења и болести у вези са радом; сузбијање рада „на црно” и смањење броја повреда радноправних института; промоција развоја националне културе превенције у области безбедности и здравља на раду и области радних односа, са посебним освртом на сектор малих и средњих предузећа и високоризичне секторе (грађевинарство, хемијска индустрија, пољопривреда и сл.); утврђивање приоритета у решавању проблематике везане за област безбедности и здравља на раду и област радних односа за категорије посебно осетљивих група радника – питања везана за женску радну снагу, дечији рад, рад домаће радиности, породични рад, страни радници итд.

Законом о раду основан је Фонд солидарности, који има својство правног лица и који послује као јавна служба за исплату неисплаћених потраживања запосленима код послодавца над којим је покренут стечајни поступак.

Приоритети у 2010.

Јачаће се капацитети Инспектората за рад - пријемом нових службеника, даљим усавршавањем запослених и набавком опреме са циљем јаче контроле поштовања закона, стварања безбедних и здравих услова за рад на радним местима и у радној околини и трансформисања неформалног рада у формални рад (важан корак ка испуњавању циљева ЕУ у вези са запошљавањем, а који су зацртани у Лисабонској стратегији). С обзиром да је интензивирана сарадња Инспектората за рад са органима инспекција рада земаља ЕУ (Бугарска, Португал, Француска), као и чланство и председавање Регионалним савезом инспекција рада југоисточне Европе, Азербејџана и Украјине, неопходно је систематизовати два радна места за рад на пословима европске интеграције, међународне сарадње и управљања пројектима.

У погледу спровођења фискалне политике усмерене ка одржавању стабилности, укључујући и политику плата у државном сектору (приоритет из Европског партнерства), у Министарству рада и социјалне политике у току је израда нових прописа који имају за циљ реформу система плата запослених у јавним службама. Рок за доношење нових прописа који имају за циљ реформу система плата запослених у јавним службама је 2010. година.

Са циљем спровођења прописа којима се уређује питање спречавања свих облика дискриминације (приоритет из Европског партнерства), потребно је у наредном периоду обезбедити (кроз рад Инспектората за рад и судова) ефикаснију и доследнију примену одредаба Закона о раду, којима се уређују забрана дискриминације, узнемиравање и сексуално узнемиравање. Изменама и допунама Закона о раду, чије се доношење планира до краја 2010. године, постојеће одредбе ће бити допуњене, односно измењене у делу који се односи на терет доказивања у случају дискриминације, а биће обезбеђена и заштита достојанства жена и мушкараца на раду, доношењем Закона о спречавању

злостављања на раду, чији је предлог Влада утврдила и послала Народној скупштини на усвајање (заштита од психичког узнемиравања на раду – „мобинг“).

Републички завод за статистику има у плану следеће приоритете: израду нове методологије и основних индикатора из области социјалне заштите, у сарадњи са Министарством рада и социјалне политике; ревизију постојећих и увођење новог истраживања за праћење структура зарада, према уредбама и захтевима Евростата (у овом тренутку се не може прецизирати рок); почетак рада на увођењу истраживања EU-SILC (очекује се да ће активности на увођењу овог истраживања започети у 2010. години).

Приоритети у 2011.

Унапређење законодавног оквира инспекције рада ради увођења нових стандарда и метода рада, односно унапређење институционалног оквира заштите права запослених у области радних односа и безбедности и здравља на раду оствариће се кроз доношење закона о инспекцији рада до краја 2011. године, који ће представљати конститутивни акт којим ће се материјализовати и нормативно устројити нова организација реформисане и интегрисане инспекције рада. У склопу опште реформе државне управе, чија су основна начела професионализација, модернизација и деполитизација, завршиће се и законско утемељење интегрисане инспекције рада доношењем закона о њеној организацији, који ће бити усклађен са Законом о државној управи и Законом о државним службеницима.

3.19.2. Безбедност и здравље на раду

Стање

Законодавни оквир

Основни пропис у овој области је Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС” број 101/05), у коме су садржане основне одредбе и принципи Упутства Савета број 89/391/ЕЕЗ од 21. јуна 1989. године о увођењу мера којима се подстиче побољшање безбедности и здравља на раду. Законом су прописана права, обавезе и одговорности послодаваца и запослених за примену мера којима се обезбеђују безбедни и здрави услови рада на радним местима. На основу овог закона донето је девет подзаконских прописа од којих је најзначајнији Правилник о начину и поступку процене ризика на радном месту и у радној околини.

Институционални оквир

У оквиру Министарства рада и социјалне политике, у чијој је надлежности област безбедности и здравља на раду, као органи управе образовани су Управа за безбедност и здравље на раду (у даљем тексту: Управа) и Инспекторат за рад (у даљем тексту: Инспекторат). Законодавни и надзорни послови у оквиру надлежности Министарства подељени су тако да Управа у оквиру својих основних послова припрема прописе из области безбедности и

здравља на раду, док Инспекторат врши надзор над применом закона и подзаконских прописа, односно мера безбедности и здравља на раду.

Са циљем транспонувања прописа Европске уније у национално законодавство, а у складу са чл. 72. и 79. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и Републике Србије, у 2008. години донет је следећи пропис:

- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду (Упутство Савета број 89/656/ЕЕЗ од 30. новембра 1989. године о минимуму захтева за безбедност и здравље приликом коришћења средстава и опреме за личну заштиту на раду од стране запослених на радном месту).

У 2009. донети су следећи прописи:

- Уредба о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима (Упутство Савета број 92/57/ЕЕЗ од 24. јуна 1992. године о примени минимума захтева за безбедност и здравље на раду на привременим или покретним градилиштима);
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад на радном месту (Упутство Савета број 89/654/ЕЕЗ од 30. новембра 1989. године о минимуму захтева за безбедност и здравље запослених на радном месту);
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад (Упутство Савета број 89/655/ЕЕЗ од 30. новембра 1989. године о минимуму захтева за безбедност и здравље запослених приликом коришћења опреме за рад на радном месту; Упутство Савета број 95/63/ЕЗ од 5. децембра 1995. године којим се мења Упутство број 89/655/ЕЕЗ о минимуму захтева безбедности и здравља запослених приликом коришћења опреме за рад на радном месту; Упутство број 2001/45/ЕЗ Европског парламента и Савета од 27. јуна 2001. године којим се мења Упутство Савета број 89/655/ЕЕЗ о минимуму захтева безбедности и здравља запослених приликом коришћења опреме за рад на радном месту).

Приоритети у 2009.

До краја 2009. године биће донети следећи прописи:

- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при ручном преношењу терета (Упутство Савета број 90/269/ЕЕЗ од 29. маја 1990. године о минимуму захтева за безбедност и здравље приликом ручног преношења терета тамо где постоји ризик од повређивања леђа запослених);
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном (Упутство Савета број 90/270/ЕЕЗ од 29. маја 1990. године о минимуму захтева за безбедност и здравље при раду са опремом са екраном);
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању азбесту (Упутство Савета број 83/477/ЕЕЗ од 19. септембра 1983. године о заштити запослених од ризика насталих услед излагања азбесту; Упутство Савета број 91/382/ЕЕЗ од 25. јуна 1991. године којим се мења Упутство број 83/477/ЕЕЗ о заштити запослених од ризика насталих услед излагања азбесту; Упутство број 2003/18/ЕЗ Европског парламента

- и Савета од 27. марта 2003. године којим се мења Упутство Савета број 83/477/ЕЕЗ о заштити запослених од ризика насталих услед излагања азбесту);
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању хемијским материјама (Упутство Савета број 98/24/ЕЗ од 7. априла 1998. године о заштити безбедности и здравља запослених од ризика повезаних са хемијским агенсима на радном месту; Упутство Комисије број 91/322/ЕЕЗ од 29. маја 1991. године о успостављању индикативних граничних вредности применом Упутства Савета број 80/1107/ЕЕЗ о заштити запослених од ризика насталих услед излагања хемијским, физичким и биолошким агенсима; Упутство Комисије број 2000/39/ЕЗ од 8. јуна 2000. године о утврђивању прве листе индикативних граничних вредности професионалне изложености ради примене Упутства Савета број 98/24/ЕЗ о заштити безбедности и здравља запослених од ризика насталих услед излагања хемијским агенсима на радном месту; Упутство Комисије број 2006/15/ЕЗ од 7. фебруара 2006. године о утврђивању друге листе индикативних граничних вредности професионалне изложености ради примене Упутства Савета број 98/24/ЕЗ и измене Упутства број 91/322/ЕЕЗ и Упутства број 2000/39/ЕЗ).

За потребе усклађивања прописа, односно реализацију Националног програма за интеграцију Србије у Европску унију у области безбедности и здравља на раду потребно је повећати капацитет Управе за безбедност и здравље на раду за припрему прописа - пријемом нових службеника, даљим усавршавањем запослених и набавком потребне опреме. Узимајући у обзир тренутни број и структуру запослених у Управи (осам државних службеника, од којих су седам дипломирани инжењери и један дипломирани правник) и план усклађивања прописа, у току 2010. године потребно је примити у радни однос на неодређено време три дипломирана правника, који би у току реализације овог програма радили на усклађивању националног законодавства са прописима ЕУ, а после тога би наставили рад на нормативним пословима и пословима спровођења закона.

Управа за безбедност и здравље на раду је, у оквиру сарадње са Европском агенцијом за безбедност и здравље на раду и на основу потписаног Споразума, одређена за повереника Агенције за Републику Србију. Сарадња се састоји у сталној размени информација и знања и организовању промотивних конференција и манифестација са циљем унапређења стања у овој области. До краја 2009. године у плану је формирање информативне мреже за безбедност и здравље на раду на националном нивоу.

Приоритети у 2010.

Са циљем транспоновања прописа Европске уније у национално законодавство, у плану је доношење следећих прописа до краја 2010. године:

- Правилник о ознакама за безбедан и здрав рад (Упутство Савета број 92/58/ЕЕЗ од 24. јуна 1992. године о минимуму захтева за обезбеђивање ознака за безбедност и/или здравље запослених на раду);
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при раду на пловилима за улов рибе (Упутство број 93/103/ЕЗ Европског парламента

- и Савета од 23. новембра 1993. године о минимуму захтева безбедности и здравља на раду при раду на пловилима за улов рибе);
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад услед ризика од експлозивних гасова (Упутство број 1999/92/ЕЗ Европског парламента и Савета од 16. децембра 1999. године о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених изложених ризику услед експлозије гасова);
 - Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким штетностима (Упутство број 2000/54/ЕЗ Европског парламента и Савета од 18. септембра 2000. године о заштити запослених од ризика насталих услед излагања биолошким штетностима на радном месту);
 - Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при експлоатацији минералних сировина у дубинским бушотинама (Упутство број 92/91/ЕЕЗ Европског парламента и Савета од 3. новембра 1992. године о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених на вађењу минералних сировина у дубинским бушотинама);
 - Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при подземној и површинској експлоатацији минералних сировина (Упутство број 92/104/ЕЕЗ Европског парламента и Савета од 3. децембра 1992. године о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених на површинским и дубинским коповима индустрије минерала);
 - Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад запослених ангажованих на одређено време или на привременом раду (Упутство Савета број 91/383/ЕЕЗ од 25. јуна 1991. године о допуни мера за подстицање безбедности и здравља на раду запослених ангажованих на одређено време или на привременом раду).

Приоритети у 2011. години

До краја 2011. године биће донети следећи прописи:

- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима – бука (Упутство број 2003/10/ЕЗ Европског парламента и Савета од 6. фебруара 2003. о минимуму заштите запослених од ризика насталих услед излагања физичким штетностима (бука));
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима – вибрације (Упутство број 2002/44/ЕЗ Европског парламента и Савета од 25. јуна 2002. године о минимуму заштите запослених од ризика насталих услед излагања физичким штетностима (вибрације));
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - електромагнетна зрачења (Упутство број 2004/40/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о минимуму заштите запослених од ризика насталих услед излагања физичким штетностима (електромагнетна зрачења));
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима – вештачка оптичка зрачења (Упутство број

- 2006/25/EЗ Европског парламента и Савета од 5. априла 2006. године о минимуму заштите запослених од ризика насталих услед излагања физичким штетностима (вештачка оптичка зрачења));
- Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима и мутагенима (Упутство број 2004/37/EЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о заштити запослених од ризика насталих услед излагањима карциногеним и мутагеним материјама на радном месту).

3.19.3. Социјални дијалог

Стање

Законодавни оквир

Законом о социјално-економском савету који је ступио на снагу у децембру 2004. године основан је Социјално-економски савет Републике Србије и предвиђено је оснивање социјално-економских савета на нивоу аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе које се заснива на принципу добровољности.

Важну улогу у развоју социјалног дијалога имају и методе мирног решавања радних спорова. Законом о мирном решавању радних спорова образована је Републичка агенција за мирно решавање спорова.

Институционални оквир

Социјално-економски савет Републике Србије има 18 чланова и то по шест представника Владе, репрезентативних синдиката и удружења послодаваца основаних за територију Републике Србије.

Савет, сагласношћу свих чланова, заузима ставове о битним питањима која се тичу социјално-економског положаја запослених (развој колективног преговарања, утицај економске политике и мера за њено спровођење на социјални развој и стабилност, политика запошљавања, политике зарада и цена, приватизација, заштита радне и животне средине, образовање и професионална обука, здравствена и социјална заштита и др.) и доставља их Влади. Такође, разматра и нацрте закона и предлоге других прописа од значаја за економски и социјални положај запослених и послодаваца и о њима даје мишљење које доставља надлежном министарству.

Поред Социјално-економског савета на нивоу Републике, постоје и социјално-економски савети који делују на нивоу територијалне аутономије и локалне самоуправе (локални социјално-економски савети). Формирање локалних савета заснива се на споразуму учесника и добровољно је. Од 2005. године до данас основано је 16 локалних социјално-економских савета.

Законом о мирном решавању радних спорова образована је Републичка агенција за мирно решавање спорова и изабрани су миритељи и арбитри као непристрасна и стручна лица која пружају помоћ странама у спору да спорове реше споразумно, а не путем штрајка или у судском поступку.

У поступку пред Агенцијом могу се решавати индивидуални спорови (поводом отказа уговора о раду и исплате минималне зараде) и колективни

радни спорови - поводом закључивања, измена и допуна или примене колективног уговора, остваривања права на синдикално организовање и штрајк. Такође, закон предвиђа и могућност ангажовања миритеља са циљем помоћи у поступку закључивања колективних уговора учесницима у колективном уговору,

Законом о раду значајна улога је дата колективним уговорима. Колективни уговори представљају специфичан извор радног права и социјални дијалог се не може развијати без постојања колективног преговарања. Након престанка важења раније закључених посебних колективних уговора (у септембру 2005. године), закључени су посебни колективни уговори за јавне службе у којима је учесник и Влада Републике Србије (за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика; за високо и више образовање; за запослене у установама студентског стандарда; за запослене у установама културе чији је оснивач Република; за научноистраживачке институте чији је оснивач Република; за социјалну заштиту).

Закључен је посебни колективни уговор за државне органе, као и посебни колективни уговор за запослене у локалној самоуправи. С обзиром да се колективни уговор закључује на период од три године, због истека претходно закључених посебних колективних уговора закључени су посебни колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика и посебни колективни уговор за високо образовање, а у току су преговори за закључивање посебног колективног уговора за запослене у установама културе чији је оснивач Република. Очекује се окончање преговора за закључивање посебног колективног уговора за здравствену делатност и посебног колективног уговора за социјалну заштиту.

Социјални дијалог између Владе и репрезентативних синдиката долази до изражаја и приликом закључивања протокола са репрезентативним синдикатима у појединим јавним службама, којима се договара раст плата запослених у јавним службама у наредној години.

Међутим, у области бипартитног социјалног дијалога постоје одређени проблеми и у већини грана и делатности нису закључени посебни колективни уговори, односно закључена су само два колективна уговора: колективни уговор за угоститељство и туризам и колективни уговор за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству, дискографији и концертној делатности.

Општи колективни уговор је закључен 29. априла 2008. године.

Влада је са социјалним партнерима – репрезентативним синдикатима и удружењем послодаваца на нивоу Републике, у јануару 2009. године закључила Споразум о даљем развоју социјалног дијалога којим је, поред осталог, имајући у виду последице светске економске кризе, постигнута сагласност да се привремено, за период до шест месеци, одложи примена одредаба Општег колективног уговора које се односе на финансијске обавезе послодаваца, а да у осталом делу Општи колективни уговор остане на снази. Примена одредаба које су привремено одложене зависиће од ефеката светске финансијске кризе.

У Сектору за рад образован је Одсек за социјални дијалог и колективно преговарање у којем су тренутно запослена четири државна службеника. Секретаријат Социјално-економског савета тренутно има три запослена.

Изменама и допунама Закона о мирном решавању радних спорова усвојеног 11. децембра 2009. године треба да се унапреди решавање

колективних спорова између послодаваца и синдиката који произлазе из колективног преговарања и штрајка.

Са циљем јачања капацитета и обезбеђивања функционалног социјалног дијалога (приоритет из Европског партнерства), Министарство рада и социјалне политике учествује у реализацији пројекта Међународне организације рада „Консолидација правних и институционалних основа социјалног дијалога у државама западног Балкана и Молдавије”, чији је главни циљ јачање социјалних партнера и унапређивање социјалног дијалога.

Приоритети у 2010.

Због битних промена до којих је дошло реформом радног законодавства и променама других прописа, потребно је извршити измене важећих решења у Закону о штрајку. У новом закону ће бити дефинисани: улога социјалних партнера у доношењу одлуке о ступању у штрајк и спровођењу штрајка; делатности које подлежу обавези обезбеђивања минимума процеса рада, као и права и обавезе послодавца, синдиката, штрајкачког одбора, запослених и друга питања. Планирано је да нови Закон о штрајку буде донет до краја 2010. године.

3.19.4. Запошљавање и европски социјални фонд

Стање на тржишту рада – У Републици Србији се, након 2000. године, приступило реструктурисању привреде и приватизацији, остварена је макроекономска стабилност и привредни раст, али то није имало велике утицаје на индикаторе тржишта рада, имајући у виду негативне карактеристике и тенденцију благог смањења укупног броја запослених.

Према подацима Републичког завода за статистику, на основу Анкете о радној снази (показатељи на тржишту рада, на основу Анкете о радној снази, прате се у складу са препорукама и дефиницијама Међународне организације рада и EUROSTATА, као и на основу административних показатеља кроз Анкету РАД-1), уочава се тренд раста запослености у 2007. години, који је настављен и у 2008. години (раст запослености од 165.998 лица), али, због методолошких промена у Анкети овај раст је потребно опрезно тумачити. У овом периоду је дошло до повећања броја samozапослених и помажућих чланова домаћинства - лица која су била класификована као незапослена или неактивна су рекласификована у samozапослене или помажуће чланове домаћинства. Истовремено са растом укупне запослености, смањује се категорија запослених радника, Табела 1. Даље, према Анкети, о радној снази, стопа запослености у октобру 2008. године износила је 53,3% и порасла је у односу на октобар 2007. године за 1,8 процентних поена или за 3,5%. Висок раст запослености резултат је пре свега пораста „лоших” послова, који обухватају послове у неформалној економији, пољопривреди, samozапослене и помажуће чланове домаћинства, док број „добрих” послова, односно регистрованих послова за плату у приватном и јавном сектору, стагнира, тако да се не може говорити о стварном порасту запослености у формалном сектору у 2008. години.

У 2009. години број запослених лица опада као последица утицаја светске економске кризе. Овај пад се бележи код свих категорија запослености. Укупан број запослених у периоду октобар 2008 - април 2009. године смањен је

за око 180.000 лица (око 7%). Највећи пад се бележи у категорији samozапослених (око 12%), Табела 1. Рецесија је утицала и на смањење запослености младих узраста 15–24 године који, услед недостатка посла, прелазе у привремено неактивне, често због даљег школовања или служења војног рока.¹⁴

Табела 1. Структура запослених по Анкети о радној снази, 2006 - 2009¹⁵

15+	2006.		2007.		2008.		април 2009.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Запослени	1.920.844	835.173	1.940.831	852.383	1.867.206	822.410	1.780.758	805.078
Самозапослени	529.224	115.692	534.824	125.043	700.211	199.320	626.999	169.504
Помажући чланови домаћинства	180.624	125.152	180.081	132.553	254.307	188.678	234.929	169.902
Укупно	2.630.692	1.076.017	2.655.736	1.109.979	2.821.724	1.210.408	2.642.686	1.144.484

Према подацима Републичког завода за статистику¹⁶ на основу административних показатеља, уочава се позитиван тренд повећања броја приватних предузетника и запослених код њих, у периоду 2006 - март 2008. године, Табела 2. У септембру 2008. године бележи се смањење броја приватних предузетника и запослених код њих, и то за 1,06%. У марту 2009. године овај број се значајно смањује - за око 31%. До овог пада дошло је услед ажурирања евиденција и измене правилника Републичког завода за здравствено осигурање (РЗЗО) крајем 2008. године, од којег Републички завод за статистику преузима податке о броју предузетника. Са евиденције РЗЗО брисани су сви предузетници и лица запослена код њих који нису уплаћивали или су каснили са уплаћивањем доприноса, што не доводи до закључка да су сва та лица престала да раде (могућност преласка у неформалну економију као и престанак радног односа много раније).

Табела 2. Број запослених код физичких лица у хиљадама, 2006 – 2009²⁾

Запослени код физичких лица	2007.		2006.		2008.		2009.
	март	септ.	септ.	септ.	март	септ.	март
Укупно	566	536	572	573	574	568	432
Приватни предузетници	239	228	242	245	245	245	138
Запослени код њих	327	308	330	328	329	323	293

Незапосленост - Тржиште рада у Републици Србији, поред високе, структурне и дугорочне незапослености, карактерише и неусаглашена понуда и тражња за радном снагом, њена ниска мобилност, вишкови запослених у предузећима, велике регионалне разлике, застарелост знања и способности како запослених тако и незапослених лица, што је последица технолошке и привредне стагнације друштва у претходном периоду. Школски систем производи раднике са знањима која често нису потребна тржишту рада, а обуке одраслих су на ниском нивоу и не обезбеђују потребну иновацију знања. Последица оваквог стања је да 22% становништва има само основно образовање, око 30% незапослених на евиденцији Националне службе за

¹⁴ ФРЕН – Квартални монитор економских трендова

¹⁵ Анкета о радној снази (АРС) – Републички завод за статистику, АРС се до 2008. године спроводила само у октобру, док се од 2008. године спроводи у априлу и октобру.

¹⁶ Анкета РАД-1- Републички завод за статистику

запошљавање је без квалификација, као и да је око половина незапослених лица дугорочно незапослена.

Након дугогодишњег раста, стопа незапослености, како на основу Анкете о радној снази, тако и административних показатеља, у 2007. и 2008. години опада, односно уочавају се позитивни трендови. Од четвртог квартала 2008. године и даље, долази до погоршања показатеља на тржишту рада, као последице угицаја светске економске кризе. Тржиште рада и даље има исте карактеристике (висока незапосленост, ниско учешће запослености у приватном сектору, ниска мобилност радне снаге, а незапосленост у Републици Србији има дугорочни, структурни и транзициони карактер).

Табела 3. Основни показатељи административне запослености и незапослености¹⁷

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
1. Укупан број запослених у хиљ.	2.067	2.041	2.051	2.069	2.029	1.998	1.996	1978 ¹⁾
2. Стопа раста запослених у %	-1,7	-1,3	0,5	0,9	-1,9	-1,15	-0,16	-0,05
3. Број незапослених Ø (подаци НСЗ)	842.652	947.295	859.728	888.386	913.293	850.003	755.934	757926 ¹⁾
4. Стопа незапослености у %	АРС	14,5	16	19,5	21,8	21,6	18,8	14,7
	НСЗ	27,09	27,83	26,22	26,83	27,92	26,83	24,62
5. Број корисника новчане накнаде Ø	69.566	91.000	84.119	74.654	75.059	70.887	72.718	78.428 ³⁾

1) Просек за период јануар - јул 2009. године

2) Просечна административна стопа незапослености за период јануар - јун 2009. године

3) просек за период јануар - април 2009. године

Стопа незапослености пала је са 18,8% у октобру 2007. године на 14,7% у октобру 2008. године, а број незапослених лица према Анкети о радној снази смањен је са 584.216 на 457.205. Међутим, пад незапослености, како је већ наглашено, резултат је, пре свега, промене у упитнику Анкете о радној снази. Да је упитник остао исти, стопа незапослености била би око 17,7%.

У априлу 2009. године стопа незапослености је порасла за 1,7 процентних поена (16,4%) док је стопа запослености забележила пад од 2,5 процентних поена (50,8%), Табела 3 и 4.

Табела 4. Упоредне стопе запослености и незапослености 2007 – 2009.¹⁸

Старосна група	Стопа запослености			Стопа незапослености		
	Октобар 2007.	Октобар 2008.	Април 2009.	Октобар 2007.	Октобар 2008.	Април 2009.
Лица радног узраста (15-64)	51,50%	53,30%	50,80%	18,80%	14,70%	16,40%
Млади 15-24 год	18,70%	21,20%	16,81%	43,70%	37,40%	40,66%

¹⁷ Анкета РАД –1 Републички завод за статистику и Национална служба за запошљавање.

¹⁸ Анкета о радној снази – Републички завод за статистику

До смањења стопе незапослености тј. учешћа незапослених у радној снази у 2008. години дошло је делимично услед повећаног запошљавања применом мера активне политике запошљавања, преласком у неактивност, као и променом законске регулативе која се односи на остваривање права по основу незапослености.

Такође, и административна незапосленост је опадала до почетка утицаја економске кризе. На крају децембра 2007. године на евиденцији Националне службе за запошљавање је било 785.099 незапослених лица, што је за 14,3% мање у односу на исти период претходне године, док је у 2008. било 755.934 незапослених лица, што је за 11,07% мање у односу на 2007. годину. До овог повољног развоја дошло је пре свега захваљујући смањењу броја привидно незапослених применом нових прописа из области здравственог осигурања и активностима инспекцијских органа на смањењу рада у сивој економији. Број незапослених од почетка утицаја економске кризе (новембар 2008. године) се повећавао, тако да је са 718.256 лица у новембру 2008. године, број незапослених порастао на 763.062 лица у јуну 2009. године, што представља повећање броја незапослених од 44.806 лица или 6,24%. Осим утицаја кризе, на повећање броја лица на евиденцији утицала су и новија права која лица могу остварити самом пријавом на евиденцију Националне службе за запошљавање (СОС продавнице). Поред наведеног, на број незапослених на евиденцији утицало је и смањење запошљавања за 1,05% у односу на новембар 2008. године.

Мења се и структура регистроване незапослености у 2009¹⁹:

- у вези са старосном структуром уочава се тренд повећања броја незапослених лица старијих старосних категорија на рачун смањења учешћа лица која припадају млађој старосној категорији – преко 25% незапослених је старије од 50 година;
- од укупног броја незапослених највише је оних са средњом стручном спремом (III и IV степен), и то 54,05%, док је незапослених без квалификација 35,62%;
- 54,58% незапослених су жене;
- од 2000. године бележи се тренд смањења броја лица која први пут траже запослење у укупном броју незапослених (37,19%), а повећање броја лица која су претходно била у радном односу, тј. лица која остају без посла у процесу реструктурисања предузећа, организационих и технолошких промена и припреме за приватизацију;
- 62,21% лица чекају на запослење дуже од две године. Највећи број незапослених лица у овој категорији су неквалификовани радници.

Према извештајима Националне службе о заснивању радног односа, у периоду од јануара до децембра 2008. године пријављено је 790.261 слободно радно место (просечно месечно 65.855), од чега 61,6% на одређено време, а 38,4% на неодређено време. У односу на исти период претходне године, ово је повећање броја слободних радних места за 4,1%. Такође, у истом периоду, према извештајима о заснивању радног односа, регистровано је 737.725

¹⁹ Подаци НСЗ за август 2009. године.

заснивања радног односа (просечно месечно 61.477), што је за 6,1% више него у истом периоду претходне године.

У периоду јануар - јун 2009. године, према извештајима о заснивању радног односа, регистровано је 312.302 заснивања радног односа (просечно месечно 52.050), што је за 5,21% мање него у истом периоду претходне године.

Кроз процес флукуације радни однос засновало је 183.439 лица (или 59,70%). У односу на исти период претходне године, забележено је смањење запошљавања из радног односа за 8,17% (16.591 лице). Ово смањење указује на све већи утицај светске економске кризе на привреду земље, на смањење обима производње, а самим тим и смањену потребу за радном снагом. У односу на исти период претходне године, забележено је смањење запошљавања у свим степенима стручне спреме, осим код лица са VII и VIII степеном стручне спреме²⁰.

Основни проблеми у области запошљавања, са којима се суочава Република Србија, су:

- недостатак послова као последица недовољне привредне активности;
- ниска запосленост.

Анализа тржишта рада Републике Србије у 2008. и 2009. години показује да тржиште рада задржава карактеристике које је имало у претходном периоду, а то су:

- неусаглашеност понуде и потражње радне снаге (одређени број слободних радних места за којим постоји потреба послодаваца остаје непопуњен, а да са друге стране постоји велики број лица са занимањима за која не постоји потреба на тржишту рада);
- велико учешће дугорочно незапослених (17,9 % незапослених лица посао тражи од 4 до 6 година, 14,4% незапослених лица посао тражи од 2 до 3 године и 11 месеци, док свега 3,2% незапослених посао тражи краће од месец дана);
- велики прилив вишка запослених из предузећа која се реструктуришу и приватизују (процес приватизације предузећа и јавних установа још није завршен, а у 2009. години се очекује и покретање процеса принудне ликвидације предузећа);
- неповољна старосна структура незапослених (27% незапослених лица на евиденцији Националне службе за запошљавање је старије од 45 година);
- неповољна квалификациона структура незапослених (у укупној незапослености, стручна незапослена лица учествују са 80,16%, а лица без школе и нижег образовног нивоа са 19,84%);
- висока стопа незапослености младих (стопа незапослености младих од 15 до 24 године је 37,4% и знатно је изнад опште стопе незапослености);
- велико учешће жена у укупној незапослености (у структури становништва старог 15 и више година стопа незапослености мушкараца је испод опште стопе (14%) и износи 12,1%, док је стопа незапослености жена 16,5%);
- велике разлике између регионалних тржишта рада (неповољније стање је у јужним у односу на северне делове земље, као и у сеоским у односу на градска подручја);
- велики број ангажованих у сивој економији;
- ниска мобилност радне снаге;

²⁰ НСЗ – Извештај о раду НСЗ за I-VI 2009. године.

- велики број незапослених који припадају теже запошљивим категоријама (особе са инвалидитетом, Роми, избегла и расељена лица и др.).

Политика запошљавања - Поуздани и упоредиви подаци о стању на тржишту рада од значаја су за креирање и развој ефективне стратегије и политике запошљавања.

Правни оквир политике запошљавања представља **Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености** („Службени гласник РС”, број 36/09), који је ступио на снагу 23. маја 2009. године. Овим законом се пружа адекватан, садржајан и флексибилан законски оквир за планирање и спровођење активне политике запошљавања у новонасталим условима на тржишту рада у Републици Србији и боље обезбеђује равнотежа између активне и пасивне политике запошљавања. Такође, уводи се обавеза закључивања индивидуалних планова запошљавања, уређује се планирани учинак Националне службе за запошљавање, уводи се систем за праћење и оцену активне политике запошљавања, као и прогнозе будућих потреба послодаваца. Одредбе закона о одговарајућем запослењу (које је незапослени дужан да прихвати под претњом брисања са евиденције) прилагођене су подизању активитета незапосленог лица и његовим могућностима и жељама. Посебно су регулисани уређење и положај Националне службе за запошљавање и агенција за запошљавање и обезбеђени подстицајни механизми за активније укључивање покрајине, односно локалне самоуправе, у спровођење активне политике запошљавања.

Текст новог прописа усаглашен је са начелима политике запошљавања из Уговора о Европској унији, Уговором из Амстердама, одлукама Савета Европске уније о смерницама политика запошљавања, стратегијом запошљавања Европске уније из Луксембурга, као и са обавезама и стандардима садржаним у релевантним конвенцијама закљученим под окриљем Међународне организације рада (Commission Regulation No 2204/2002 of 12 December 2002 on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State aid for employment Corrected by 32002R2204R Validity extended by 32006R1040 till 31/12/2007 Amended by 32006R1040 Amendment Article 11.1 from 28/07/2006 Validity extended by 32006R1976 till 30/06/2008 Amended by 32006R1976 Amendment Article 11.1 from 24/12/2006, Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 establishing a general framework for equal treatment in employment and occupation, Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the implementation of the principle of equal opportunities and equal treatment of men and women in matters of employment and occupation, COUNCIL DECISION of 15 July 2008 on guidelines for the employment policies of the Member States).

Са друге стране, донет је и **Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом** („Службени гласник РС“ број 36/09), којим се обезбеђује потпуно редефинисање односа између особа са инвалидитетом као потенцијалних запослених и радног окружења, односно послодаваца.

Основне новине које се предвиђају овим законом су: утврђивање статуса особа са инвалидитетом које ту могућност до сада нису имале у складу са позитивним прописима (првенствено оболелим од системских болести - мултипле склероза, различити облици мишићне дистрофије, параплегија, квадриплегија и сл. као и лица која су стекла инвалидност пре укључивања у

свет рада); сагледавање радних способности и могућности запослења сваке особе са инвалидитетом појединачно, у складу са критеријумима ЕУ; дефинисање професионалне рехабилитације, појединих мера и активности, као и носилаца ових послова; мере активне политике запошљавања особа са инвалидитетом; обавеза запошљавања особа са инвалидитетом од стране свих послодаваца у одређеном броју у односу на укупан број запослених; запошљавање особа са инвалидитетом под посебним условима – у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, социјалним предузећима и организацијама или радним центрима.

У пракси је уочен недостатак законске регулативе којом би се регулисала област професионалне рехабилитације и запошљавања особа са инвалидитетом, односно омогућавања укључивања у свет рада, а тиме и друге друштвене токове, у складу са позитивним европским законодавством и интенцијом Републике Србије за хармонизацијом прописа са прописима Европске Уније (Council Recommendation of 24 July 1986 on the employment of disabled people in the Community, Commission Regulation No 2204/2002 of 12 December 2002 on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State aid for employment Corrected by 32002R2204R Validity extended by 32006R1040 till 31/12/2007 Amended by 32006R1040 Amendment Article 11.1 from 28/07/2006 Validity extended by 32006R1976 till 30/06/2008 Amended by 32006R1976 Amendment Article 11.1 from 24/12/2006, Council Resolution of 27 June 1974 establishing the initial Community action programme for the vocational rehabilitation of handicapped persons, Council Resolution of 17 June 1999 on equal employment opportunities for people with disabilities, Council Resolution of 15 July 2003 on promoting the employment and social integration of people with disabilities). Обавеза доношења закона којима се уређује област запошљавања и професионалне рехабилитације особа са инвалидитетом условљена је и Конвенцијом МОП-а број 159 о професионалној рехабилитацији и запошљавању инвалида, коју је Република Србија ратификовала 2000. године.

Такође, у складу са стратешком оријентацијом Србије за прикључивање ЕУ, на основу Европске стратегије запошљавања (The Lisbon Special European Council: Towards a Europe of Innovation and Knowledge – March 2000, Communication to the spring European Council of 02 February 2005, entitled Working together for growth and jobs. A new start for Lisbon Strategy – 2005), донета је **Национална стратегија запошљавања за период 2005-2010. година** (Закључак Владе Републике Србије од 14. априла 2005. године). Стратегија запошљавања дефинише специфичне правце решавања проблема незапослености у фази транзиције Републике Србије и нуди решења примерена потребама развоја и расположивим људским и финансијским ресурсима. Стратегија запошљавања се ослања на 10 смерница Европске стратегије запошљавања и два приоритета која су од посебног значаја за Србију, и то: подршка страним директним инвестицијама и активирање домаће штедне усмереним ка одржавању и креирању запослености, и смањивање разлика између регионалних тржишта рада.

У складу са кључним развојним циљевима Републике Србије, Националном стратегијом запошљавања опредељени су и циљеви политике запошљавања:

1. раст укупне запослености;
2. пораст квалитета и продуктивности рада;
3. друштвена кохезија и укључивање на тржиште рада.

На основу Стратегије запошљавања, донет је први **Национални акциони план запошљавања за период 2006-2008. година** („Службени гласник РС”, број 45/06), у складу са Интегрисаним смерницама запошљавања број 17-24 (Council Decision 2005/600/EC of 12 July 2005 on guidelines for the employment policies of the Member States), препорукама Савета Европе (Council Recommendation EC No 741/2004 of 14 October 2004 on the implementation of Member States employment policies) и Међународне организације рада.

У 2008. години спроводио се и **Програм активне политике запошљавања у Републици Србији за 2008. годину** („Службени гласник РС”, број 7/08), са циљем повећања запослености и могућности за запошљавање - подстицањем привредног раста и развоја и отварањем нових радних места са становишта равномерног регионалног развоја уз подршку мера макроекономске, фискалне, регионалне–локалне и секторске политике. Приоритети програма су били: развој флексибилног и ефикасног тржишта рада и привредни развој пословног амбијента, као и пораст стопе запослености од 1,5% годишње.

У марту 2009. године утврђени су: **Програм активне политике запошљавања у Републици Србији за 2009. годину** („Службени гласник РС”, број 17/09) и **Национални акциони план запошљавања за 2009. годину** („Службени гласник РС”, број 17/09), којима су одређени приоритети политике запошљавања, односно циљеви активне политике запошљавања који су усклађени са мерама дефинисаним у Програму мера за ублажавање негативних ефеката светске економске кризе, који је усвојен 29. јануара 2009. године, као и постигнутим резултатима у реализацији активне политике запошљавања из претходних година. У овим документима је настављено са праћењем Интегрисаних смерница ЕУ и приоритета политике запошљавања ЕУ (COUNCIL DECISION of 15 July 2008 on guidelines for the employment policies of the Member States, Council Recommendation EC No 741/2004 of 14 October 2004 on the implementation of Member States employment policies).

У смислу наведеног, утврђени приоритети активне политике запошљавања у 2009. години су:

1. задржавање нивоа запослености из 2008. године и решавање радноправног статуса вишка запослених;
2. повећање формалне запослености у приватном сектору и смањивање регионалних разлика;
3. усклађивање понуде и потражње на тржишту рада реализацијом мера активне политике запошљавања;
4. унапређивање социјалног дијалога и повећање ефикасности Националне службе за запошљавање.

Приоритети активне политике запошљавања у 2009. години остварују се реализацијом појединачних циљева и утврђених задатака за достизање конкретног циља, и то кроз:

- превенцију незапослености и подстицање запошљавања – вишак запослених, активно тражење посла, додатно образовање и обуке, усклађивање неформалног образовања са потребама тржишта рада, отварање нових радних места, самозапошљавање, јавни радови (Интегрисане смернице 17, 18, 19, 23 и 24) ;
- стварање услова за запошљавање младих – Акциони план за запошљавање младих, реализација Националне стратегије за младе (Интегрисана смерница 18);

- подстицање запошљавања теже запошљивих незапослених лица – подстицање запошљавања особа са инвалидитетом, Рома, избеглих и расељених, повратника по рeадмисији, жена (Интегрисане смернице 17 и 19);
- јачање улоге социјалних партнера и смањивање регионалних разлика – јачање социјалног дијалога и успостављање партнерства, регионални развој (Интегрисане смернице 20 и 22);
- смањивање неформалног рада -сива економија – промовисање пристојног рада и легализације рада (Интегрисана смерница 21);
- модернизацију и децентрализацију Националне службе за запошљавање – развој информатичког система, успостављање прогноза на тржишту рада, унапређење организације рада, методологије и статистике (Интегрисане смернице 17 и 22);
- системско и нормативно регулисање области запошљавања – унапређење законског оквира, израда националног система класификације занимања (Интегрисана смерница 21).

У септембру 2009. године усвојен је и **Акциони план за спровођење политике запошљавања младих за период 2009-2011. година** („Службени гласник РС“, број 78/09) којим су, имајући у виду стопу незапослености младих и отежан приступ тржишту рада, одређени циљеви и ефекти акционог плана, средства, носиоци активности, координација, праћење и процена постигнутих резултата. Циљеви акционог плана су:

- јачање управљања тржиштем рада у складу са стандардима ЕУ;
- промовисање запошљавања младих јачањем запошљивости;
- промовисање запошљавања младих развојем приватног сектора;
- унапређење перспективе стварања прихватљивог посла за младе;
- промовисање укључивања теже запошљивих категорија младих људи на тржиште рада доношењем циљаних мера запошљавања.

Акционим планом за спровођење политике запошљавања младих посебно су одређена средства за његову реализацију, и то од страних донатора и Владе Републике Србије 17.244.000 евра, док око 3,6 милиона евра годишње треба да буде предмет захтева донаторима за финансирање пројеката кроз будуће пројекте техничке сарадње.

Табела 5. Преглед средстава одређених Националним акционим планом запошљавања за 2009. годину за мере активне политике запошљавања у 2009. години

Р.бр.	Мера активне политике запошљавања	Предвиђени број лица	Средства буџета Републике Србије
1.	Активно тражење посла	86.840	5.000.000,00
2.	Додатно образовање и обуке	13.000	1.495.000.000,00
2.1.	Приправници – програм „Прва шанса“	10.000	1.300.000.000,00
2.2.	Обуке	3.000	195.000.000,00
3.	Субвенције за запошљавање	5.186	700.000.000,00
3.1.	Субвенција за самозапошљавање	2.307	300.000.000,00

3.2.	Субвенција за отварање нових радних места	2.879	400.000.000,00
4.	Јавни радови	10.000	1.300.000.000,00
	Укупно	115.026	3.500.000.000,00

Мере активне политике запошљавања промовишу се и спроводе са циљем подстицања привредног раста и развоја кроз отварање нових радних места, повећање запослености и могућности за запошљавање, уравнотеженији регионални развој, подизање компетентности и оспособљености радне снаге на тржишту рада, даљи развој партнерства и сарадње ради подстицања запошљавања и samozapošljavanja.

У мере активне политике запошљавања првенствено се укључују ризичне групе незапослених лица, и то: млади, старији, особе са инвалидитетом, жене, припадници етничких мањина код којих је израженија стопа незапослености – посебно Роми, дугорочно незапослена лица, повратници, избегла и расељена лица, вишак запослених, корисници новчане накнаде за време незапослености, лица у стању социјалне потребе и др.

У оквиру Декаде Рома 2005-2015. године уочено је да су образовање, здравствена заштита, становање и запошљавање основне области деловања како би се побољшао укупан положај ове категорије становништва. Ради реализације подстицања запошљавања, током 2007. године у јавне радове укључено је 300 лица ромске националности на 14 пројеката, док је у 2008. години укључено 468 лица; посебан јавни позив се расписује сваке године за подстицање samozapošljavanja Рома; мерама за подстицање пољопривредне производње и развоја села предвиђена је посебна подршка лицима ромске националности кроз бесповратна средства усмерена ка започињању и унапређењу руралне економије, развоју кластера и задруга и посебно за социјално угрожена, избегла и расељена лица.

Такође, у поједине мере активне политике запошљавања обавезно се укључује већи број жена, као категорије која је мање заступљена у укупној запослености, предузимају се посебне мере афирмативне акције за повећање свести о компетенцијама мање заступљеног пола, посредовања при запошљавању и у контактима са послодавцима, као и кроз укључивање у посебне обуке за очување старих заната и подстицање рада у услужним делатностима.

Подстицање запошљавања особа са инвалидитетом подразумева средства за опремање радног места, рефундацију зараде у трајању од 12 месеци и рефундацију пореза на зараде и доприноса за обавезно социјално осигурање на терет послодавца, мере и активности професионалне рехабилитације, додатно образовање и обука, могућности опремања послова и радног места и сл.

Млади се првенствено укључују у програме додатног образовања и обука, односно у финансирање оспособљавања за самосталан рад у струци, финансирање талената у одређеним областима, подстицање samozapošljavanja, а истовремено са лицима старијим од 45/50 година живота у рефундацију пореза на зараде и доприноса за обавезно социјално осигурање на терет послодавца и друге мере. Мера за младе, која је посебно атрактивна у смислу задржавања постојећег броја запослених и истовремено оспособљавање за самосталан рад у струци за лица до 30 година живота, а предвиђена

Националним акционим планом запошљавања за 2009. годину, јесте Програм „Прва шанса“.

Мере активне политике запошљавања обухватају:

- мере каријерног вођења и саветовања – процена запошљивости, индивидуални планови запошљавања, обуке за активно тражење посла, клубови за тражење посла, обуке о основним знањима о предузетништву, групно информисање, каријерно вођење и саветовање, сајмови запошљавања;
- програми додатног образовања и обуке - стицање знања и вештина за обављање послова у оквиру свог занимања, послова радног места, стручно оспособљавање (приправници и волонтери), преквалификација, доквалификација, основно образовање одраслих, финансирање талената;
- развој предузетништва и програми запошљавања – субвенције за самозапошљавање, једнократна исплата новчане накнаде, субвенције за отварање нових радних места, рефундација пореза на зараде и доприноса за обавезно социјално осигурање на терет послодавца, запошљавање особа са инвалидитетом и других ризичних категорија незапослених лица, јавни радови, и друго.

Преглед обухвата и ефеката свих мера активне политике запошљавања преко НСЗ

	Мере активне политике запошљавања	Број укључених лица у 2007.			Број укључених лица у 2008.		
		укупно	жене	запос. ²¹	укупно	жене	запос.
1.	Саветовање и инд. планови	347.088	185.352	55.087	347.764	187.282	50.833
2.	Сајмови запошљавања	47.388	27.337	7.345	63.027	37.266	11.412
3.	Клуб за тражење посла	2.235	1.700	671	2.614	2.006	729
4.	Активно тражење посла	40.905	24.191	7.025	38.037	24.340	7.581
5.	Основно образовање одраслих	140	59	/	101	53	/
6.	Приправници	1.456	786	1.456	2.140	1.164	1.412
7.	Волонтери	6.145	4.227	1.800	3.822	2.484	792
8.	Таленти	123	87	/	92	70	38
9.	Обуке	2.128	1.615	1.480	1.314	788	1.114
10.	Преквалификација и доквалификација	4.468	2.668		2.410	1.231	
11.	Виртуелна предузећа	91	75		151	122	
12.	Пословни центри	27.779	10.575	6.053	11.187	/	3.386
13.	Субвенције за самозапошљавање	5.465	2.164	5.465	3.386	1.223	3.386
14.	Једнократна исплата новчане	465	140	465	454	180	454

²¹ Број запослених лица се прати 6 месеци након завршетка програма, те није могуће дати прецизне податке

	накнаде						
15.	Регионални програми	4.108	2.039	4.108	8.668	4.408	8.668
16.	Запошљавање особа са инвалидитетом	401	159	401	113	/	113
17.	Субвенције доприноса за социјално осигурање	13.625	/	13.625	10.008	/	10.008
18.	Јавни радови	3.688	/	50	10.184	/	10.184
	УКУПНО	507.698	263.174	105.031	827.117	262.617	110.110

У 2007. години је неком од мера активне политике запошљавања обухваћено преко 500.000 лица или око 80% укупног броја незапослених на евиденцији, док је као резултат ових мера за сада запослено 105.031 лица (ефекти мера се прате шест месеци након завршетка програма), док је у 2008. години обухваћено преко 800.000 лица, од којих је засновало радни однос преко 110.000 лица.

У 2007. години на мере активне политике запошљавања утрошено је 2,384 милијарде динара, у 2008. години из буџета Републике Србије, утрошено је укупно 3,014 милијарде динара, док је за 2009. годину издвојено укупно 3,500 милијарди динара.

Структура лица обухваћених финансијским мерама активне политике запошљавања

	2007.	2008.
до 25 година живота	120.351	113.012
26-30 година живота	97.901	88.364
преко 50 година живота	66.556	212.809
дугорочно незапослени	136.644	61.882
УКУПНО	421.452	476.067

На основу наведеног произлази да је велики број незапослених лица обухваћен мерама активне политике запошљавања, као и да су ефекти предузетих мера добри, посебно у односу на укупно уложена средства. Издвајања за мере активне политике, која у Републици Србији чине испод 0,1% БДП-а, вишеструко су нижа у односу на развијеније земље, те би у наредном периоду било потребно повећати учешће како домаћих средстава, тако и међународне помоћи. Уколико се омогући већи износ средстава за ове намене, свакако да би ефекти мера могли бити далеко бољи, а ситуација на тржишту рада би се у великој мери побољшала.

Унапређење **социјалног дијалога** у политици запошљавања у Републици Србији представља један од приоритета, и у том смислу је улога социјалног партнерства и социјалног дијалога утврђена бројним прописима који се тичу економских и социјалних питања. Законски оквир потврђује кредибилитет одређених тела као репрезентативних органа, дефинише њихова права и обавезе, што је основа за конструктиван и плодан социјални дијалог и успостављање социјалног партнерства, неопходног за примену Стратегије запошљавања и НАПЗ-а. У том смислу, на националном нивоу, један број тела је већ основан и почео је са радом. То су Социјално-економски савет, Управни

одбор Фонда ПИО, Управни одбор Националне службе за запошљавање, Савет за запошљавање и Савет за образовање. Социјално-економски савети и савети за запошљавање формиран су и на нивоу локалне самоуправе (116 локалних савета). Трипартитна радна тела имају, пре свега, саветодавну улогу, али су њихова мишљења, ставови и предлози изузетно важни зато што, поред представника свих социјалних партнера, у њиховом раду учествује велики број експерата из релевантних области. У наредном периоду се планира повећање улоге и значаја локалних савета за запошљавање и социјалних партнера код утврђивања политике запошљавања.

Модернизација рада и повећање ефикасности **Националне службе за запошљавање** подразумева спровођење Стратегије промена НСЗ, и то: ефективно спровођење политике запошљавања; ефикасно праћење ефеката политике запошљавања; повећање партиципације на тржишту рада; успостављање система прогноза на тржишту рада; развој центара за каријерно вођење и саветовање; развој информационог система и система за самоуслуживање; успостављање тока услуга; оријентацију на потребе послодавца и тржишта рада; унапређивање методологије и система статистичких и аналитичких истраживања тржишта рада.

У Републици Србији тренутно постоји 60 **приватних агенција** за запошљавање које обављају послове запошљавања, најчешће посредовање у запошљавању. Ради остваривања боље сарадње и пружања адекватних услуга корисницима, Национална служба за запошљавање и агенције су закључиле Кодекс сарадње и професионалне етике, коме се прикључују и новоосноване агенције.

Приоритети за 2009. годину

- усвајање подзаконских аката за спровођење Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености који се односе на: утврђивање критеријума и стандарда за укључивање незапосленог у поједине мере активне политике запошљавања, начина и поступка за спровођење мера активне политике запошљавања, уређења ближих услова за рад агенција за запошљавање, као и поступка и образаца за вођење евиденција у области запошљавања. Овим подзаконским актима ће бити ближе транспортовани прописи ЕУ из области запошљавања на основу којих је вршено усаглашавање самог закона, до краја 2009. године;
- усвајање подзаконских аката за спровођење Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом који се односе на: процену радне способности и могућности запошљавања или одржања запослења, критеријуме и стандарде за спровођење мера и активности професионалне рехабилитације, услове за рад радних центара и радно ангажовање особа са инвалидитетом, као и начине праћења извршавања обавезе запошљавања особа са инвалидитетом. Овим подзаконским актима ће бити ближе транспортовани прописи ЕУ из области запошљавања особа са инвалидитетом на основу којих је вршено усаглашавање самог закона, до краја 2009. године;
- усвајање националног акционог плана запошљавања за 2010. годину, до краја 2009. године.

Приоритети за 2010. годину

- израда Националне стратегије запошљавања за период 2011-2016. година, до краја 2010. године;
- спровођење анкете о радној снази два пута годишње, до краја 2010. године.

Приоритети за 2011. годину

- утврђивање предлога закона о запошљавању странаца, до краја 2011. године, што је приоритет везан за транспоновање прописа из области кретања радника (Подгрупа 2);
- успостављање система за планирање, праћење и мерење ефеката мера активне политике запошљавања, ради прилагођавања потребама привреде, усклађивања понуде и потражње на тржишту рада унапређивањем додатног образовања и обука, до краја 2011. године;
- развијање мера активне политике запошљавања у складу са регионалним приоритетима развоја, усмереним ка теже запошљивим категоријама незапослених лица, до краја 2011. године;
- успостављање система прогноза на тржишту рада, до краја 2011. године.

Приоритети за 2012. годину

- критеријуми и услови за примену мера којима се подстиче запошљавање, усклађени са релевантним прописима и важећим смерницама ЕУ из области запошљавања, до краја 2012. године.

Константни приоритети

- успостављање међусекторске (посебно са министарством надлежним за послове образовања и рада и социјалне политике) и регионалне сарадње у области политике запошљавања, константно;
- јачање капацитета на локалном нивоу и укључивање социјалних партнера у креирање и имплементацију мера и програма активне политике запошљавања, константно.

Административни капацитети - У вези са административним капацитетима Националне службе за запошљавање и министарства надлежног за послове запошљавања – Министарства економије и регионалног развоја, у току је израда нових аката о систематизацији послова и потребном броју извршилаца, којом ће се, у условима економске кризе, одредити оптималан потребан број запослених.

Припреме за **Европски социјални фонд** су у току. Република Србија започела је увођење децентрализованог система управљања помоћи ЕУ. Координација активности које се односе на припрему четврте компоненте ИПА за развој људских ресурса биће под надлежношћу министарства надлежног за послове запошљавања, министарства надлежног за послове образовања, министарства надлежног за послове рада и социјалне политике, Националне службе за запошљавање и других релевантних институција и партнера на националном и регионалном нивоу.

Пројекти у области запошљавања – У области запошљавања карактеристична је и веома распрострањена међународна билатерална и мултилатерална сарадња. НСЗ је постала члан Међународне организације јавних служби за запошљавање (WAPES) децембра 2005. године и координатор новооснованог Балканског центра за тржиште рада за 2007. годину. У оквиру НСЗ спроводе се бројни пројекти, који се делом спроводе и у оквиру надлежног министарства. У оквиру међународне сарадње, посебно се истиче сарадња са: Светском банком, UNDP, Саветом Европе, Међународном организацијом рада, Међународном организацијом за миграције, сарадња у оквиру региона – размена информација и позитивних искустава у политици запошљавања (Букурештански процес – COUNTRY REVIEW OF EMPLOYMENT POLICY) и друго.

У оквиру надлежног министарства и Националне службе за запошљавање у току су следећи пројекти:

1. CARDS 2006 TWINNING „ПОДРШКА РАЗВОЈУ НАЦИОНАЛНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА” је започет у октобру 2007. године. Пројекат финансира ЕУ преко Европске агенције за реконструкцију, а буџет пројекта је 1,5 милиона евра. Основне активности Пројекта биће усмерене на:

- јачање капацитета Министарства економије и регионалног развоја;
- развој организационе структуре;
- развој и примену политике и стратегије запошљавања;
- развој информационог система;
- побољшање политике-стратегије запошљавања како би се подржао осетљиви приступ родној равноправности;
- јачање развоја политике запошљавања и примена процеса децентрализације.

2. CARDS 2006 TWINNING „МОДЕРНИЗАЦИЈА НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ“ финансира ЕУ. Заједно га реализују Савезна агенција за запошљавање Републике Немачке, као немачки твининг партнер и Национална служба за запошљавање, као српски твининг партнер и крајњи корисник. Пројекат се састоји од три компоненте:

- побољшање интерног управљања и организационог капацитета НСЗ, успостављањем управљања према циљевима, прерасподелом људских ресурса, побољшањем интерне и екстерне комуникације, даљим развојем система информационих технологија;
- оријентација ка потребама клијената НСЗ, како послодавцима, тако и тражиоцима запослења;
- подршка развоју активних мера политике запошљавања.

3. „ПРОМОЦИЈА ЗАПОШЉАВАЊА МЛАДИХ У СРБИЈИ”. Донатор је Међународна организација рада. Вредност пројекта: 1,200,000 USD. Пројекат је започет у октобру 2007. године и траје до краја 2009. године. Циљ пројекта је повећање ефикасности институција тржишта рада, укључујући социјалне partnере, при решавању проблема запошљавања младих. Пројектом је предвиђена израда Националног акционог плана за запошљавање младих, оснивање Центра за запошљавање младих и многе друге активности везане за обуке, бољу информисаност и запошљавање младих. Очекивани резултати пројекта:

- јачање капацитета институција на тржишту рада;
- креирање политике запошљавање младих, мониторинг и евалуација;

- интегрисани програми - од школе до посла;
- оснивање центра за младе;
- успостављање синергије између јавног и приватног сектора о питању запошљавања младих;
- путем јавних кампања, мобилисана подршка за запошљавање младих.

4. „ПОДРШКА НАЦИОНАЛНИМ НАПОРИМА ЗА ПРОМОВИСАЊЕ ЗАПОШЉАВАЊА МЛАДИХ И УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА“. Пројекат спроводе четири агенције УН у сарадњи са надлежним институцијама у Републици Србији. Вредност пројекта од страних инвеститора је 6,1 милиона долара, док је учешће РС 1,9 милиона долара. Очекивани резултати:

- уграђивање мера и активности за запошљавање младих и миграције у стратегију развоја,
- интегрисање услуга запошљавања и социјалне заштите,
- примена мера и активности за запошљавање и социјалну заштиту младих повратника и остале у три циљана округа - Београдски, Пчињски и Јужнобачки.

5. „ПРОЈЕКАТ ЗА РАЗВОЈ БОРСКОГ РЕГИОНА“

Реализација пројекта је почела 2009. године средствима зајма добијеног од Светске банке. Укупна вредност пројекта износи 24.300.000 евра. Пројекат се састоји из две компоненте: А) Управљање животном средином и санација животне средине, и Б) Социјално-економска обнова. У компоненти Б налази се поткомпонента запошљавања, у оквиру које је предвиђена реализација следећих мера: програм помоћи за тражење посла, услуге едукације и обуке ван посла, услуге обука на радном месту (програм подстицаја за послодавце), програм привременог запошљавања (јавни радови) и поновно запошљавање жена и омладине.

6. „ИЗГРАДЊА КАПАЦИТЕТА, ИНФОРМИСАЊЕ И ПОДИЗАЊЕ СВЕСТИ СА ЦИЉЕМ ПРОМОВИСАЊА РЕГУЛАРНИХ МИГРАЦИЈА У РЕГИОНУ ЗАПАДНОГ БАЛКАНА“

Пројекат спроводе Међународна организација рада и Међународна организација за миграције на територији Босне и Херцеговине, Албаније, Црне Горе, Хрватске, Македоније и Србије, у трајању од фебруара 2008. до фебруара 2010. године. Национални партнери на пројекту су МЕРП, НСЗ, Група 484, Институт за међународну политику и привреду. Вредност донације износи 1.430.000 евра. Циљеви пројекта су: смањење обима илегалних миграција ка региону западног Балкана, земљама ЕУ и Швајцарској, као и унутар и изван региона западног Балкана; јачање капацитета националних институција за управљање радним миграцијама на националном и регионалном нивоу.

7. „ПРОЈЕКАТ ЗА МИГРАЦИЈЕ ПРО ПРОГРАМА“

Пројекат спроводи УНДП у 8 општина у југозападној Србији (Нови Пазар, Рашка, Тугин, Пријепоље, Сјеница, Нова Варош, Ивањица, Прибој). Један од националних партнера је Национална служба за запошљавање. Пројекат је почео октобра 2008. године и трајаће до краја 2009. године. Вредност пројекта износи 1.531.881 УСД. Донатор је Влада Републике Швајцарске, преко швајцарске Агенције за развој и сарадњу.

8. „РАЗВОЈ МРЕЖЕ ИНОВАТИВНИХ СОЦИЈАЛНИХ ПРЕДУЗЕЋА (ISEDE-NET)“

Пројекат спроводи Провинција Бреша (Италија) и 9 међународних партнера из земаља ЕУ. Пројекат је почео у јулу 2009. године и предвиђено је да траје до фебруара 2012. године. Национални партнери на пројекту су Европски покрет у Србији и НСЗ. Вредност пројекта је 2.426.790,31 евра. Донатори су ЕУ (ИПА) и Европски фонд за регионални развој. Циљеви пројекта: пружање подршке побољшању процеса територијалне, економске и социјалне интеграције и кохезије које подржавају социјална предузећа; обезбеђивање информационо-комуникационе подршке и *web* оруђа иновативним социјалним предузећима; обезбеђивање финансијске подршке иновативним социјалним предузећима.

9. „ОДРЖИВИ ОДГОВОР ТРЖИШТА РАДА НА ПОТРЕБЕ ЗА ЕКОНОМСКОМ ИНКЛУЗИЈОМ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА У СРБИЈИ“

Пројекат спроводи Међународна организација за миграције – Београд, НСЗ, НВО Атина и Координационо тело за заштиту жртава трговине људима (Министарства рада и социјалне политике). Пројекат траје од маја 2009. године до априла 2010. године. Износ донације је 112.804 евра. Донатор је Међународна организација за миграције (Олакшица 1035). Циљеви пројекта: обезбеђење механизма за упућивање жртава трговине људима на услуге НСЗ; пружање подршке интеграцији жртава трговине људима на тржишту рада; јачање капацитета НСЗ за рад са жртвама трговине људима.

10. „ЈАЧАЊЕ КАПАЦИТЕТА МЕРП ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА“

Пројекат спроводи Међународна организација рада и МЕРП. Пројекат је почео јануара 2009. године и траје до октобра 2009. године. Вредност донације је 120.000 УСД, а донатор је Министарство спољних послова Италије. Циљеви пројекта: саветодавне услуге за ревидирање организације Сектора за запошљавање и анализа потреба за обуком; пружање техничке помоћи институцијама на тржишту рада за примену активне политике запошљавања.

11. „ЈАЧАЊЕ КАПАЦИТЕТА ЗА ИНКЛУЗИВНИ ЛОКАЛНИ РАЗВОЈ У ЈУЖНОЈ СРБИЈИ“

Пројекат је усвојила Влада Републике Србије, а реализација треба да почне након званичног потписивања. Предвиђено трајање пројекта је 30 месеци, у Пчињском и Јабланичком округу. Пројекат ће спроводити три агенције Уједињених нација: УНДП, УНИЦЕФ, МОР заједно са националним партнерима - Министарство за државну управу и локалну самоуправу је водеће министарство. Процена буџета Програма је: 5.420.000 УСД. Општи циљ овог програма је да се смање разлике које тренутно постоје у развоју Јабланичког и Пчињског округа и остатка Србије. Овај циљ треба да се достигне остваривањем следећих очекиваних резултата: 1) Заједнице у јужној Србији су снажније, јединственије и способније да смање међунационалну напетост и ризик од сукоба; 2) Уједначен је и побољшан приступ јавним и социјалним службама (што обухвата основну матичну документацију, здравствену заштиту и образовање); 3) Већи укупан економски напредак региона, као и смањене разлике у богатству и запослености између етничких група, и у односу на остале делове земље; 4) Мигранти из региона узимају пуно учешће у друштвеном и

економском животу региона, чиме доприносе развоју шире заједнице и настојањима Србије у процесу европских интеграција.

3.19.5. Социјална укљученост

Стање

Законодавни оквир

Породични закон усвојен је 2005. године („Службени гласник РС”, број 18/2005). Текст Породичног закона усаглашен је са Конвенцијом о правима детета Уједињених нација, а посебна пажња је посвећена одредбама Међународног пакта о грађанским и политичким правима, Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, Хашкој конвенцији о заштити деце и сарадњи код међудржавног усвојења, Европској конвенцији о остваривању дечјих права, Европској конвенцији о усвојењу, Европској конвенцији о правном статусу деце рођене изван брака и другим међународним документима који су од значаја за ову област.

Породични закон своди критеријуме правне интервенције на опште правне стандарде, међу којима су централни најбољи интерес детета и аутономија породице. Али, поред тога, он отвара простор да се подзаконским актима, који су такође обавезујући правни акти, утврде стручни стандарди. На основу Породичног закона донета су подзаконска акта којима је уређено: (1) вођење јединственог личног регистра усвојења, (2) начин вођења евиденције и документације о усвојеној деци, (3) програм припреме за усвојење, (4) ближи услови за заснивање хранитељства, (5) програм припреме хранитеља, (6) начин вођења евиденције и документације о хранитељству, (7) начин вођења евиденције и документације о лицима према којима је насиље извршено, као и лицима против којих је одређена мера заштите и (8) начин вођења евиденције и документације о лицима под старатељством.

У припреми су правилници којима ће бити уређени: (1) организација рада органа старатељства, стандарди стручног рада и садржај и начин вођења евиденције и документације, (2) начин рада, састав и финансирање сталне комисије за попис и процену вредности имовине штићеника под старатељством, (3) начин подношења извештаја и полагање рачуна стараоца о обављању старатељске дужности, (4) услови за накнаду трошкова и награду старатељу, (6) начин рада, састав и финансирање сталне комисије за попис и процену имовине лица под старатељством, (7) начин вршења надзора над стручним радом органа старатељства.

Закон о социјалној заштити и обезбеђењу социјалне сигурности грађана донет је 1991. године и претрпео је низ измена и допуна. Све досадашње измене и допуне овог закона, па и оне које су извршене од 2001. године, нису могле да прате реформске идеје које су у међувремену развијене.

Закон о финансијској подршци породици са децом даје допринос укупним мерама друштвене бриге о деци и односи се на побољшање услова за задовољавање основних потреба деце, затим на посебне подстицаје за рађање деце и подршку материјално угроженим породицама, породицама са децом ометеном у развоју и деци без родитељског старања. Права дефинисана овим законом су: накнада зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада

ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета; родитељски додатак; деџи додатак; накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу без родитељског старања; накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу ометену у развоју; регресирање трошкова боравка у предшколској установи деце из материјално угрожених породица.

Стратегија за смањење сиромаштва представља план Владе како да Србија брже прође кроз транзицију, али водећи рачуна о најсиромашнијима и људима који нису у могућности да искористе шансе које транзиција доноси. Стратегија је усвојена 2003. године и има за циљ да се у Србији преполови број сиромашних до 2010. године. Главни стратешки правци који омогућавају достизање овог циља су: (1) динамичан привредни раст и развој са нагласком на отварању нових радних места у приватном сектору, (2) спречавање појаве новог сиромаштва као последице реструктурисања привреде и рационализације државне управе и (3) ефикасна примена постојећих и дефинисање нових програма, мера и активности усмерених на најсиромашније и социјално угрожене групе.

Према подацима Републичког завода за статистику, а на основу Анкете о животном стандарду спроведене у лето 2007. године, сиромаштво у Србији је преполовљено у периоду 2002-2007. година. Тако је основни циљ који је Влада поставила Стратегијом за смањење сиромаштва остварен већ у 2007. години. У 2002. години, 14 % или око милион људи је било сиромашно, а у 2007. години 6,6% или око 490 хиљада. Тако је укупан број сиромашних смањен за више од 500 хиљада. Значајан и континуиран економски раст од 2003. године, уз реалан раст плата (који је био већи од раста друштвеног производа), затим раст пензија и других социјалних трансфера, као и осталих примања становништва, а посебно раст дознака из иностранства, утицали су на значајан пад сиромаштва у Србији у периоду од 2003. до 2007. године.

Сиромаштво у Србији је претежно рурални феномен, односно било је знатно више распрострањено у сеоским у односу на градска подручја у 2007. години (9,8% према 4,3%), као и пре пет година. Иако је сиромаштво смањено у свим регионима у Србији, продубљене су разлике унутар региона између сиромаштва у градским и сеоским подручјима. Процент сиромашног становништва опао је у свим регионима у Србији - највише у сеоским подручјима Београда и Шумадије, а најмање у градским подручјима источне Србије. Као и пре пет година, најугроженије је било сеоско становништво југоисточне Србије, где је 18,7% становништва било сиромашно у 2007. години. У том региону живи 6,4% становништва и 18% сиромашних. Разлике у сиромаштву градских и сеоских подручја у оквиру региона су још више продубљене, због већег пада сиромаштва у градским него у сеоским подручјима у периоду од 2002. до 2007. године.

Спроведећи стратегију за смањење сиромаштва, Влада Србије примењује реформске мере у свим областима, обезбеђивањем средстава из буџета и од међународних донатора. У протеклом периоду су уведени подстицаји за запошљавање младих, Рома и особа са инвалидитетом и нове услуге социјалне заштите, укључујући измештање деце из институција и брига о старима у кући. Такође су кроз Фонд за развој уведени и повољнији услови за кредитирање фирми из најсиромашнијих општина. Предшколско образовање је постало обавезно, а уведе се нови профили средњег стручног образовања. У области заштите мањина покрећу се програми за унапређење здравља Рома. Циљ је да се

створе нова радна места и обезбеди равномеран развој свих крајева Србије, што ће довести и до равномернијег смањења сиромаштва.

Тим потпредседника Владе за имплементацију Стратегије за смањење сиромаштва је у јануару 2008. године покренуо процес анализе утицаја јавних политика реализованих у периоду од 2003. до 2007. године, како би се проверило да ли се планирани ефекти и остварују. Ова анализа ће бити спроведена до септембра 2008. године, са циљем да буде основа за развој нових и ревизију постојећих политика Владе, како би све мере биле у потпуности засноване на потребама оних којима су намењене и како бисмо убудуће реализовали само оне мере које ће за најмање уложеног новца донети највише ефеката.

Стратегија развоја социјалне заштите, документ којим су дефинисани принципи и циљеви реформе система социјалне заштите, имплементира се од почетка 2006. године и представља оквир за креирање и координацију свих развојних пројеката.

Остварени резултати имплементације стратегије везују се пре свега за постигнути ниво деинституционализације заштите деце и младих без родитељског старања, развој заштите деце у хранитељским породицама, као алтернативи институционалној заштити, када је одвајање од родитеља најбољи интерес детета, развој услуга на локалном нивоу (уз подршку локалним самоуправама преко фонда за социјалне иновације или донаторских фондова), унапређење просторних услова у институцијама социјалне заштите (преко НИП-а) и постигнути консензус око процеса децентрализације.

Стратегија подстицања рађања, коју је Влада Републике Србије донела 31. јануара 2008. године, нема само за циљ жељени демографски развој, већ се - активностима усмереним на директну финансијску подршку породици, активне мере запошљавања младих незапослених родитеља, повољније услове за решавање стамбених питања родитеља са децом, развој разноврсних програма и услуга предшколских установа и школа, развој разноврсних сервисних услуга породици, јачање компетенција за родитељску улогу, очување и унапређивање здравља родитеља и деце - стварају услови за сигурност и приближно једнаки развој сваког детета. Значајан број мера популационе политике утврђене Стратегијом, према важећим законима, налази се у надлежности локалних самоуправа. То су пре свега организовање разноврсних услуга породицама (из области образовања, социјалне заштите, здравства). Због тога је успостављање популационе политике у локалној заједници оцењено као приоритетна активност у реализацији стратешких циљева. Министарство рада и социјалне политике је у току 2008. године, у сарадњи са Министарством здравља и Министарством просвете, ради реализације наведеног циља, организовало регионалне скупове за субјекте популационе политике на територији свих општина у Србији.

Националном стратегијом о старењу, усвојеном у септембру 2006. године, утврђене су мере и активности које треба да обезбеде достојанствен живот у старости, солидарност међу генерацијама, учешће старих у друштву и у политици, неговање старих, здраво старење и нову културу старења, односно квалитетан живот у старости, кроз интегралну и координисану политику у задовољавању потреба старих људи и коришћење свих њихових потенцијала.

Институционални оквир

У саставу Министарства рада и социјалне политике је Сектор за бригу о породици и социјалну заштиту, који има четрдесет државних службеника.

Министарство рада и социјалне политике је припремило нову Одлуку о мрежи установа социјалне заштите у Републици Србији, која је усвојена почетком априла 2008. године. Ова одлука је у складу са реформом система социјалне заштите у Србији и кључним националним документима – Стратегијом за смањење сиромаштва, Националним планом акције за децу и Стратегијом развоја социјалне заштите, којима се дефинишу основни принципи и правци развоја у области социјалне заштите. У односу на постојећу Одлуку о мрежи установа (донету 1991. године), број установа за децу без родитељског старања се смањује, а посебна пажња се посвећује заштити интереса деце и омладине без родитељског старања са озбиљнијим тешкоћама у функционисању. У односу на постојећи број корисника који се тренутно налазе на смештају у домовима за децу без родитељског старања (1.031), овом одлуком обезбеђује се капацитет за 686 деце без родитељског старања, што је смањење од око 34 одсто. Ово смањење капацитета у складу је са реалним потребама деце и опредељењем за примену мање рестриктивних мера заштите, односно већ обезбеђеним предусловима за примену облика заштите деце у породичном окружењу, што је у складу са правима деце.

Одлуком о мрежи, планира се формирање 16 центара за породични смештај као организационих јединица центара за социјални рад и Центра за породични смештај у Београду као самосталне установе, чиме се обезбеђује примена стандарда заштите деце у хранитељским породицама и реализација нових послова уведених Породичним законом, односно пружање адекватне подршке деци и хранитељским породицама и контрола остваривања сврхе хранитељства.

Наведеним активностима доследно се примењује опредељење дефинисано у Стратегији развоја социјалне заштите у вези са процесом деинституционализације заштите посебно осетљивих група (приоритет из Европског партнерства).

У складу са Предлогом националне стратегије за интеграцију и давање овлашћења Ромима, ради стварања услова за већу социјалну интеграцију Рома (приоритет из Европског партнерства), у буџету Републике Србије обезбеђена су средства за рад координатора за ромска питања у 40 општинских центара за социјални рад, до краја 2008. године. Координатори за ромска питања својим радом треба да допринесу бољој информисаности ромског становништва о њиховим правима, односно приступу свим јавним службама. У фебруару и марту 2008. године, у сарадњи са Секретаријатом за ромску националну стратегију при Служби за људска и мањинска права, извршен је одабир општина у којима се налази највећи број ромског становништва и где су изражени проблеми социјалне интеграције ове групације становништва. У току је избор координатора и потписивање споразума са локалним самоуправама, које ће од 2009. године преузети финансирање њиховог рада. У оквиру активности на стварању услова за већу социјалну интеграцију Рома, настављена је активност промовисања укључивања припадника ромске популације у дефинисање локалних социјалних политика. Министарство рада и социјалне политике се активно укључило у стварање услова за расељавање великих, неусловних и нелегалних ромских насеља (Београд – „Газела” – повратак у

стално место пребивалишта и обезбеђивање одговарајућих стамбених услова). За те намене у буџету Републике Србије планирано је седам милиона динара.

У складу са приоритетима из Европског партнерства и обавезама преузетим потписивањем Споразума о реадмисији са ЕУ, Стратегијом реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији (донета фебруара 2009. године), утврђене су активности са циљем стварања услова за њихов примарни прихват и подизање капацитета локалних заједница за њихову реинтеграцију у друштво. Стратегија предвиђа низ мера, између осталих: информисање повратника о томе где, како и коме могу да се обрате за помоћ; прибављање личних докумената; нострификацију диплома; отварање одељења у школама за потребе деце повратника за учење језика; смештај; запошљавање; укључивање у социјалну заштиту и здравствену заштиту.

С обзиром на то да је велики број лица приликом одласка из Србије у западноевропске земље, из којих сада у складу са споразумима о реадмисији треба да се врате, продао своју покретну и непокретну имовину и напустио радна места (ако су били запослени) и практично нема где да се врати, озбиљан проблем – како и где прихватити тако велики број повратника и то у условима транзиције – отежава и чињеница да је Србија држава са великом расељеничком популацијом, као једна од пет држава у свету са проблемом дуготрајног избеглиштва, са преко 97 хиљада регистрованих избеглица, укључујући и 209 хиљада интерно расељених лица са КиМ, којима као економски-социјално рањивој категорији већ дуги низ година пружа континуирану помоћ.

Акционим планом за спровођење Стратегије реинтеграције повратника (усвојен у априлу 2009), координација и организовање примарног прихвата и сарадња са примајућим заједницама поверена је Комесаријату за избеглице. Планирана је израда акционих планова ресорних министарстава за реинтеграцију повратника и укључивање корисничке групе повратника у све ресорне планове и буџетско позиционирање. У Министарству рада и социјалне политике планирано је дефинисање додатних буџетских средстава за реализацију материјалних давања из области социјалне и дечје заштите, информисање и едукација стручних радника у систему социјалне заштите и другим јавним службама о процесу реадмисије и обезбеђена су средства за пружање хитне једнократне новчане помоћи.

У складу са Законом о азилу („Службени гласник РС”, број 109/07), доношењем Правилника о социјалној помоћи за лица која траже, односно којима је одобрен азил у априлу 2008. године, створени су услови за остваривање права на социјалну помоћ за тражиоце азила и азиланте под истим условима као и грађанима Србије.

Ради координације заштите жртава трговине људима, уз подршку Мисије ОЕБС-а, Министарство рада и социјалне политике је у 2004. години основало Службу за координацију заштите жртава трговине људима. Заштита жртава трговине људима у Републици Србији и њихова социјална рехабилитација и интеграција коју спроводи ова служба, спроводи се према програму којим је предвиђено да се обезбеде активности Службе на идентификацији жртве, ургентна помоћ, превођење, комуникације, примарно збрињавање, интеграција, решавање грађанско-правног статуса, медицинска помоћ, правна помоћ, психосоцијална помоћ, образовање и стицање вештина, радионице и тренинзи и за помоћ у одрживој интеграцији (фондови за самосталан живот). Средства се обезбеђују за сваку годину посебном уредбом Владе. Жртве трговине људима збрињавају се у одговарајуће установе социјалне заштите и склоништа

невладиних организација. Министарство је Одлуком о мрежи установа социјалне заштите за смештај корисника, у оквиру Завода за васпитање деце и омладине у Београду, одредило Радну јединицу Београд са капацитетом за смештај 12 корисника.

Са намером да обезбеди што повољније услове за трајну интеграцију и квалитетан живот бивших избеглица (приоритет из Европског партнерства), Министарство је, у сарадњи са Комесаријатом за избеглице, међународним донаторима, локалним самоуправама и центрима за социјални рад, од 2003. до 2005. године у 17 општина у Србији развило нов облик социјалне заштите - социјално становање у заштићеним условима. До сада је у 20 општина омогућена интеграција 384 породице (више од хиљаду лица). У 2009. години планирано је да се обезбеди изградња објеката за овај облик заштите у још 17 локалних заједница. У 2008. години, Министарство рада и социјалне политике је обезбедило средства и, куповином кућа за 53 породице расељених и избеглих лица из колективних центара, допринело њиховој интеграцији. Оваква активност планирана је и у 2009. години.

Приоритети

2009. и 2010. година

Министарство рада и социјалне политике приступило је изради нацрта закона о социјалној заштити. Нова законска решења биће заснована на: систему социјалне заштите који је базиран на поштовању људских права, учешћу корисника у креирању услуга и доношењу одлука, праву корисника на избор услуге и пружаоца услуге, поштовању достојанства и интереса корисника, једнакој доступности услуге, партнерству јавних, невладиних и приватних пружалаца услуга, подстицају локалних иницијатива у креирању услуга социјалне заштите и поштовању права на живот у природном окружењу.

Одговорна институција: Министарство рада и социјалне политике. Рок: до краја четвртог квартала 2009. године ће бити израђен нацрт закона о социјалној заштити и отпочеће процес јавне расправе. Учесници у јавној расправи биће представници установа социјалне заштите, релевантних државних органа и органа државне управе, еминентни стручњаци у овој области, представници цивилног сектора, као и друге заинтересоване стране.

Израда предлога закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом, у складу са потребама за унапређењем система, али и за отклањањем недостатака уочених током примене Закона.

Одговорна институција: Министарство рада и социјалне политике. Рок: Очекује се усвајање закона до краја 2009. године.

Предлог закона о заштитнику права детета упућен је 9. октобра 2008. године на усвајање Народној скупштини Републике Србије. Очекује се усвајање закона у току 2010. године.

Подзаконски акти:

Нацрт правилника о ближим условима за додељивање награде и признања за изузетан успех у раду у области социјалне заштите; очекује се усвајање правилника до краја 2009. године.

Неопходно је спровести анализу усклађености других закона који уређују питања од значаја за област социјалне заштите, а пре свега групе прописа којима се уређује здравствена област, у току 2010. године како би се иницирало и њихово усклађивање са будућим Законом о социјалној заштити и новим концептом целовитог задовољавања потреба корисника.

Неопходно је доношење подзаконских аката за спровођење усвојених измена Закона о финансијској подршци породици са децом:

С обзиром на уочене недостатке у процесу примене Закона о финансијској подршци породици са децом, неопходна је измена и Правилника о условима, поступку и начину остваривања права на одсуство са рада ради посебне неге детета, у сарадњи са Министарством здравља; очекује се усвајање до краја другог квартала 2010. године;

Након усвајања измена Закона о финансијској подршци породици са децом, извршиће се усклађивање Правилника о ближим условима и начину остваривања права на финансијску подршку породици са децом са законским текстом; очекује се усвајање до краја првог квартала 2010. године.

До краја 2009. године на нивоу система социјалне заштите и заштите породице у Србији планира се:

- Даље спровођење активности усмерених на стварање потребних услова за увођење у центре за социјални рад нових стандарда стручног рада, процедура и организационих модела у обављању послова старатељства, заштите и помоћи породици;
- Даље активности на стварању услова за развој услуга у локалној заједници који гарантују заштиту осетљивих група у мање рестриктивном окружењу и подршку природној породици;
- Активности усмерене на подршку локалним самоуправама у спровођењу локалних стратешких планова. Министарство рада и социјалне политике је, уз подршку британске и норвешке владе, као и Европске комисије, у 122 општине спровело процес планирања услуга и кроз финансијске грантове помогло у успостављању локалних услуга (најчешће дневних боравака за особе са инвалидитетом и помоћи у кући) које би омогућиле излазак из установа или обезбедиле останак корисника у породици;
- Успостављање ефикасног система заштите деце од злостављања и занемаривања, са посебним акцентом на заштиту деце смештене у установама социјалне заштите;
- Даље унапређење института хранитељства, стварањем услова за смештај у хранитељске породице деце са сметњама у развоју и деце са поремећајем у понашању; јачање капацитета Сектора за бригу о породици и социјалну заштиту даљим усавршавањем запослених и набавком опреме, са циљем обезбеђивања ефикасног поступања.

Јачаће се капацитети инспекцијске службе, пријемом нових службеника, даљим усавршавањем запослених и набавком опреме, са циљем јаче контроле поштовања закона, бољег праћења дешавања у области прикупљања и обраде статистичких података прикупљених применом закона, као и припрема евентуалних измена закона и подзаконских аката, у складу са променама у области социјалне заштите.

2011. година

Успостављање основа за интегралну заштиту најсиромашнијих и осетљивих група становништва, ефикасног система материјалних надокнада, развој мреже услуга у локалној заједници и увођење система квалитета и унапређење система контроле у социјалној заштити;

- Дефинисање стандарда услуга у систему социјалне заштите, увођење целовитог система акредитације и лиценцирања пружалаца услуга и акредитације програма обуке као основа за лиценцирање стручних радника у социјалној заштити;
- Обезбеђивање доступности за остваривање права из социјалне заштите маргинализованим групама становништва;
- Даљи развој капацитета намењених збрињавању корисника путем социјалног становања у заштићеним условима;
- Јачање капацитета локалних самоуправа за стварање услова за интеграцију повратника;
- Анализирање ресурса општина Србије са демографског, економског и социјалног аспекта, релевантних за доношење одлука и спровођење мера државе у области популационе политике и социјалне заштите;
- Реализација циљева и мера из већ усвојених стратегија (о подстицању рађања и о старењу);
- Успостављање база података ради праћења, анализирања и предузимања мера унапређења положаја појединаца и породица из осетљивих група;
- Активности усмерене на формирање посебних фондова за помоћ, са централног нивоа, најсиромашнијим локалним самоуправама, у успостављању услуга социјалне заштите.

3.19.6. Социјално осигурање

3.19.6.1. Систем пензијског и инвалидског осигурања

Стање

Законодавни оквир

Пензијски систем у Србији чине: (1) систем пензијског и инвалидског осигурања – обавезан (државни) систем, заснован на принципу међугенерациске солидарности и текућег финансирања (*pay-as-you-go*); њиме су покривени запослени, samozапослена лица (укључујући слободне професије) и пољопривредници; (2) систем добровољних пензијских фондова и пензијских планова, који је почео са функционисањем 1. априла 2006. године.

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање у Републици Србији уређено је Законом о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС” бр. 34/03, 64/04, 84/04, 85/05, 101/05 и 63/06), који је ступио на снагу и примењује се од 10. априла 2003. године. Закон о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању ступио је на снагу 1. јануара 2009. године.

Питања везана за обвезнике плаћања доприноса, обрачун, плаћање и контролу наплате доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање

уређена су Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС” бр. 84/04, 61/05 и 62/06).

У области обавезног пензијског и инвалидског осигурања на снази су и следећи подзаконски акти: Правилник о утврђивању професионалних болести („Службени гласник РС” број 105/03), Правилник о утврђивању телесних оштећења („Службени гласник РС” број 105/03), Правилник о радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем („Службени гласник РС”, бр. 105/03, 126/04, 93/05, 3/07, 8/07 и 56/07), Одлука о јединственом кодексу шифара за уношење података у матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања („Службени гласник РС” бр. 118/03 и 11/06), Одлука о обрасцима пријава података за матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања („Службени гласник РС” бр. 118/03 и 11/06) и Одлука о јединственим методолошким принципима за вођење матичне евиденције о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања („Службени гласник РС” број 118/03).

Када је у питању усклађивање наведених прописа са прописима Европске уније, према садашњим прописима ЕУ, пензијски систем се регулише на нивоу појединачних држава чланица. Европска комисија је својим чланицама на самиту у Ликену 2001. године препоручила тзв. „отворени метод координације” у области пензијске реформе, којим се размењују искуства земаља чланица у реформи својих система, утврђују смернице, постављају референтне тачке итд. и чији је крајњи циљ координација пензијских система међу земљама ЕУ. Овај метод требало би пратити у реформи нашег пензијског система, како би се искористила искуства земаља чланица, што би у крајњој инстанци водило приближавању њиховим пензијским системима.

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС” број 85/05) регулише област добровољних пензијских фондова и пензијских планова. У овој области на снази су и следећи подзаконски акти у надлежности Министарства рада и социјалне политике: Правилник о условима и поступку организовања и функционисања пензијских планова („Службени гласник РС” број 85/05) и Правилник о ближим условима за остваривање права члана добровољног пензијског фонда на располагање и повлачење акумулисаних средстава пре навршене 53 године живота („Службени гласник РС” број 85/05).

Институционални оквир

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање је у надлежности Министарства рада и социјалне политике и Министарства финансија (законодавна улога оба министарства).

Чланом 15. Закона о министарствима („Службени гласник РС” број 48/07) утврђено је да Министарство рада и социјалне политике обавља послове државне управе који се односе на систем пензијског и инвалидског осигурања, социјално осигурање и заштиту војних осигураника, као и учествовање у припреми, закључивању и примени међународних уговора о социјалном осигурању. У оквиру министарства за наведена питања надлежан је Сектор за пензијско и инвалидско осигурање, кога чини 12 службеника. Министарство финансија обавља послове државне управе који се односе на обезбеђење финансирања обавезног социјалног осигурања (укључујући и пензијско и

инвалидско осигурање), буџетску контролу и ревизију организација обавезног социјалног осигурања (укључујући Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање).

Обезбеђење и спровођење пензијског и инвалидског осигурања је у надлежности Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, који је почео са радом 1. јануара 2008. године, спајањем Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника. Фонд је правно лице са статусом организације за обавезно социјално осигурање, у којем се остварују права из пензијског и инвалидског осигурања и обезбеђују средства за ово осигурање.

Од 2007. године постоји и функционише Завод за социјално осигурање који, у складу са чланом 42. Закона о министарствима, обавља стручне послове и послове државне управе који се односе на: примену међународних уговора о социјалном осигурању, израду административних уговора за примену међународних уговора о социјалном осигурању, израду двојезичних образаца за примену међународних уговора о социјалном осигурању, као и друге послове одређене законом.

Народна банка Србије врши надзор над спровођењем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, води Регистар добровољних пензијских фондова и, поред Министарства рада и социјалне политике, доноси подзаконске акте за извршавање овог закона.

Добровољне пензијске фондове организују и воде друштва за управљање добровољним пензијским фондом, основана искључиво као затворено акционарско друштво. У Србији послује седам друштава за управљање (стање у првом кварталу 2008. године).

Приоритети

2010. година

Формирана је радна група за припрему нацрта закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Планирано је да закон буде донет до краја 2010. године. Поред техничких измена и побољшања применљивости прописа, најважније измене односе се на: регулисање питања пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника и његовог укључивања у јединствени пензијски систем; одређивање оптималног начина усклађивања пензија. Стручна помоћ приликом израде Нацрта није потребна.

Одговорна институција: Министарство рада и социјалне политике.

Република Србија ће, према плану Министарства рада и социјалне политике, потписати споразум о социјалном осигурању са Канадом, Грчком, Краљевином Шведском и Краљевином Белгијом у 2010. години.

Јачаће се капацитети Министарства рада и социјалне политике, као и осталих надлежних институција, даљим усавршавањем запослених и набавком опреме, са циљем праћења дешавања у пензијском систему, као и иностраних искустава, предлагања мера за унапређење система и припрема евентуалних измена подзаконских аката, у складу са кретањима у пензијском систему и економској ситуацији у Србији.

2011. година

Потребно је ускладити законске прописе са напретком у формирању централног регистра осигураника и корисника. Такође, с обзиром да се наставља процес реформе пензијског система, претпоставка је да ће бити потребне промене закона и подзаконских аката у складу са плановима за даље реформске кораке.

Планира се израда и доношење стратегије одрживог развоја пензијског система. Међутим, с обзиром да је за израду стратегије потребно обезбедити додатна финансијска средства, која није могуће обезбедити због финансијске кризе, очекује се да ће њена израда и доношење бити могући тек кад Републици Србији буду доступни одговарајући претприступни фондови ЕУ. Завршетак финансијске консолидације Фонда ПИО предвиђен је за 1. јануар 2011. године. Јачаће се капацитети Фонда, усавршавањем запослених и набавком опреме, са циљем унапређења ефикасности решавања по захтевима странака и целокупног пословања фонда. Планиран је и почетак функционисања Централног регистра осигураника и корисника.

3.19.6.2. Здравствено осигурање

Стање

Законодавни оквир

Закон о здравственом осигурању („Службени гласник РС” бр. 107/05 и 109/05) ступио је на снагу јануара 2006. године, чиме је започета реформа здравственог осигурања. Доношењем подзаконских аката за спровођење овог закона настављена је реформа здравственог осигурања (приоритет из Европског партнерства), чији ће се континуитет одржавати и у наредном периоду, кроз предузимање мера за ефикасну и правилну примену донетих аката у области здравства (медијске кампање, упућивање инструкција здравственим установама, давање мишљења и тумачења грађанима и другим заинтересованим лицима, предузимање мера здравствене инспекције), стварање јединственог система обавезног здравственог осигурања укључивањем војних осигураника у цивилни систем обавезног здравственог осигурања, успостављање система добровољног здравственог осигурања и сл. У Републици Србији обавезно здравствено осигурање се спроводи у Републичком заводу за здравствено осигурање који је организован кроз Покрајински завод у Новом Саду, филијале (којих има 28), испоставе (којих има 158) и истурене шалтере (којих има 5). Обавезно здравствено осигурање обухвата осигурање за случај болести и повреде ван рада и осигурање за случај повреде на раду или професионалне болести. Најугроженијим категоријама осигураника обезбеђено је плаћање доприноса за обавезно здравствено осигурање из буџета Републике Србије. Законом о здравственом осигурању прописан је минимални пакет здравствених услуга које покрива обавезно здравствено осигурање (право на здравствену заштиту, право на накнаду зараде за време привремене спречености за рад осигураника (боловање) и право на накнаду трошкова превоза у вези са коришћењем здравствене заштите). Такође, Законом је уведена и могућност организовања и спровођења добровољног здравственог осигурања од стране Републичког завода

за здравствено осигурање, правних лица која се баве осигурањем и инвестиционих фондова. Влада Републике Србије је донела Уредбу о добровољном здравственом осигурању која је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије”, бр. 108/08 и 49/09).

Институционални оквир

За период до 30. јуна 2009. године у Министарству здравља запослено је 363 радника на неодређено време. До краја 2009. године планира се запошљавање још 41 радника у складу са одређеним средствима у буџету Републике Србије за 2009. годину, чиме су се стекли услови да се до краја текуће године издвајају средства из буџета за те намене. У Републичком заводу за здравствено осигурање запослено је 2.516 радника на неодређено време (јул 2009. године). Републички завод за здравствено осигурање, сходно мерама рационализације и смањења јавне потрошње Владе Републике Србије, а које се односе на забрану новог запошљавања у јавном сектору, неће у наредном периоду запошљавати, односно примати у радни однос нова лица, осим у изузетним случајевима када је неопходан пријем нових лица због потребе посла. Приликом разматрања могућности пријема новог кадра у Републичком заводу за здравствено осигурање, за те намене, морају да постоје одређена средства у Финансијском плану Републичког завода за здравствено осигурање на који, у складу са законом, Народна скупштина даје сагласност.

У Републици Србији су број, структура, капацитети и просторни распоред здравствених установа у државној својини регулисани Уредбом о плану мреже здравствених установа („Службени гласник РС”, бр. 42/06, 119/07 и 84/08). У вези са тим, Уредбом о плану мреже здравствених установа предвиђено је 331 здравствена установа у државној својини. Према подацима од 12. децембра 2008. године у државним здравственим установама укупно је запослено 123.323 радника, од чега је 113.956 запослено на неодређено време. Здравствени радници чине 91.279 (74%), а на административно-техничким и помоћним пословима запослено је укупно 32.044 (26%) радника. Министарство здравља је током 2008. године расписало јавни конкурс за пријем хиљаду здравствених радника (200 доктора и 800 медицинских сестара).

Повећањем броја запослених у Министарству здравља, Републичком заводу за здравствено осигурање и здравственим установама у државној својини, побољшаће се спровођење закона који се примењују у области здравственог осигурања и здравствене заштите и омогућиће се квалитетније пружање здравствених услуга у Републици Србији.

Упутство Савета број 96/29/ЕУРАТОМ о основним безбедносним стандардима заштите здравља радника и становништва од опасности која потиче од јонизујућег зрачења утврђује основне стандарде који морају бити испуњени приликом рада са изворима јонизујућег зрачења, организовање одговарајућег инспекцијског органа и одговарајуће заштите приликом рада са изворима јонизујућег зрачења, извештавање и давање дозволе правним лицима која раде са изворима јонизујућег зрачења.

Институт за медицину рада и радиолошку заштиту „Др Драгомир Карајовић” врши контролу испуњености услова безбедности и здравља на раду у вези са изворима јонизујућег зрачења и путем личне дозиметрије, а на основу подзаконских аката донетих за спровођење закона који регулише област

заштите од јонизујућих зрачења и Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС” број 101/05).

Правилником о претходним и периодичним лекарским прегледима запослених на радним местима са повећаним ризиком („Службени гласник РС” број 120/07), донетог на основу Закона о безбедности и здрављу на раду, утврђени су претходни и периодични прегледи радника који су изложени јонизујућем зрачењу. Наведени правилник је измењен, тако да више не регулише област претходних и периодичних прегледа радника који су изложени јонизујућем зрачењу, већ је то регулисано новим Законом о заштити од јонизујућег зрачења, као и актима који ће се донети на основу овог закона.

Прописи Републике Србије који покривају материју поменутог упутства су: Закон о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС” бр. 84/04 и 85/05) којим је прописана одговарајућа процедура давања дозволе за производњу и промет радиофармацеутских лекова, Правилник о начину и условима сакупљања, чувања, евидентирања, складиштења, обрађивања и одлагања радиоактивног отпадног материјала („Службени лист СРЈ” број 9/99) којим је прописано одлагање радиоактивног материјала насталог у медицини, а самим тим и радиофармацеутских лекова, Правилник о границама излагања јонизујућим зрачењима („Службени лист СРЈ” број 32/98), Одлука о стручној спреми и здравственим условима лица која раде са изворима јонизујућег зрачења („Службени лист СРЈ” број 45/97), Одлука о евиденцијама о изворима јонизујућих зрачења и озрачености становништва, пацијената и лица која су при раду изложена дејству јонизујућих зрачења („Службени лист СРЈ” број 45/97), Правилник о условима за промет и коришћење радиоактивних материјала, рендген-апарата и других уређаја који производе јонизујућа зрачења („Службени лист СРЈ” број 32/98). У 2009. години Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о заштити од јонизујућих зрачења и нуклеарној сигурности („Службени гласник РС” број 36/09), као и Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС”, број 36/09), којима је дат правни основ за регулисање здравствених прегледа професионално изложених лица, као и управљања отпадом из објеката у којима се обавља здравствена заштита и фармацеутским отпадом.

Упутство Савета број 92/29/ЕЕЗ о минимуму захтева који се тичу безбедности и здравља за унапређење здравственог третмана на теретним бродовима утврђује одговарајући медицински третман посаде на мору, односно стандард медицинских залиха на броду.

Законом о поморској и унутрашњој пловидби („Службени лист СРЈ”, бр. 12/98, 44/99, 74/99, 73/2000 и „Службени гласник РС”, бр. 85/2005, 101/2005) регулисана је безбедност пловидбе на мору и унутрашњим водама, а Република Србија је преузела обавезе и из ратификоване Конвенције о заштити људског живота на мору са Протоколом.

Законом о здравственој заштити („Службени гласник РС” број 107/05), члан 241, прописано је да се из буџета Републике Србије финансирају здравствене услуге пружене странцима-члановима посаде страних бродова или пловила, оболелим од венеричних болести и странцима оболелим од заразних болести (велике богиње, куга, колера, маларија итд.). Такође, у складу са Законом о здравственој заштити, здравствена установа и здравствени радници дужни су да странцу укажу хитну медицинску помоћ. За пружену хитну медицинску помоћ странци сами сnose трошкове. Међутим, уколико

здравствена установа није могла да наплати накнаду од странца за указану хитну медицинску помоћ, та накнада се плаћа из буџета Републике Србије.

Република Србија нема излаз на море, међутим, у будућности се планира развијање речно-поморског саобраћаја. С обзиром да тренутно Република Србија нема регистрованих бродова и да се планира нови закон о поморству, најцелисходније је ово упутство транспоновати у домаћи правни поредак када се за тим укаже реална потреба.

3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности

Стање

Законодавни оквир

Забрана дискриминације у Републици Србији регулисана је свеобухватним законом - Законом о забрани дискриминације који је усвојен 26. марта 2009. године. Закон је у потпуности усклађен са Упутством Савета број 2000/78/ЕЗ којим се установљава општи оквир за једнак третман у области запошљавања и Упутством број 2000/43/ЕЗ којим се имплементира принцип једнаког третмана без обзира на расно или етничко порекло.

Забрана дискриминације у појединим областима утврђена је великим бројем позитивних прописа. У области здравствене заштите, Законом о здравственој заштити (2005) утврђена је једна норма која се односи на забрану дискриминације. Слично је и у области образовања, у којој, у Закону о високом образовању (2005), такође постоји једна норма у вези са забраном дискриминације. У области запошљавања одредбе о забрани дискриминације садржане су у Закону о запошљавању и осигурању за случај незапослености (2003), а у области медија постоји такође неколико одредаба у Закону о јавном информисању (2003) и Закону о радиодифузији (2002). Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја (2004) такође забрањује дискриминацију при остваривању ове слободе, а у области спорта и одржавања спортских приредби одређене одредбе о забрани дискриминације садржане су у Закону о спречавању насиља и недолучног понашања на спортским приредбама. Забрана дискриминације националних мањина делимично је решена Законом о заштити права и слобода националних мањина (2002), којим се забрањује сваки облик дискриминације на националној, етничкој, расној, језичкој основи, лица која припадају националним мањинама. Забрана дискриминације по верској основи делимично је решена Законом о црквама и верским заједницама (2006). Забрана дискриминације лица која траже запослење и запослених делимично је решена Законом о раду (2005), који садржи посебно поглавље које се односи на забрану дискриминације лица која траже запослење и запослених. Забрана дискриминације деце и малолетника парцијално је решена Породичним законом (2005), Законом о основама система образовања и васпитања (2003) и Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (2005), итд.

Република Србија је утврдила посебан систем спречавања дискриминације особа са инвалидитетом. Поред члана 21 Устава Републике Србије, којим је забрањена свака дискриминација а, између осталог, нарочито по основу психичког и физичког инвалидитета, усвајањем Закона о спречавању

дискриминације особа са инвалидитетом 17. априла 2006. године, уређени су општи режим забране дискриминације по основу инвалидности, посебни случајеви дискриминације особа са инвалидитетом, поступак заштите особа изложених дискриминацији и мере за подстицање равноправности и социјалне укључености особа са инвалидитетом, као и санкције за неке од забрањених аката дискриминације. Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом усаглашен је са следећим прописима ЕУ:

- Упутством Савета о једнаким поступањима при запошљавању, број 2000/78/ЕЗ;
- Упутством Савета број 2000/43/ЕЗ о примени начела једнаког поступања без обзира на расно и етничко порекло особа 2000/43/Е;
- Праксом Европског суда у спровођењу члана 14. Европске конвенције о правима човека и пратећих протокола о сузбијању дискриминације.

Влада Републике Србије је на седници 28. децембра 2007. године донела Стратегију унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији. Циљеви Стратегије установљени су за период од 2007. до 2015. године. Као основ за израду Стратегије узета су решења прокламована усвојеним домаћим и међународним документима, која питања третмана особа са инвалидитетом не постављају као сегмент социјалне политике, већ као поштовање људских права.

Република Србија потписала је Конвенцију о правима особа са инвалидитетом и Опциони протокол уз Конвенцију о правима особа са инвалидитетом – усвојену на 61. заседању Генералне скупштине Уједињених нација – на седници која је одржана 13. децембра 2006. године. Народна Скупштина Републике Србије усвојила је 29. маја 2009. године Закон о потврђивању Конвенције о правима особа са инвалидитетом („Службени гласник РС”, број 42/09) и Закон о потврђивању Опционог протокола уз Конвенцију о правима особа са инвалидитетом („Службени гласник РС”, број 42/09). На тај начин су одредбе које предвиђа Конвенција о правима особа са инвалидитетом постале део унутрашњег права Републике Србије. Предлог закона о равноправности полова, који је Влада утврдила у мају 2009. године, а Народна скупштина усвојила 11. децембра исте године, усаглашен је са следећим прописима Европске уније:

Чланови 2, 3, 13, 137. и 141. Уговора о ЕЗ:

- Упутство Савета број 97/80/ЕЗ од 15. децембра 1997. године о терету доказивања у случајевима сексуалне дискриминације;
- Упутство Савета број 2004/113/ЕЗ од 13. децембра 2004. године о примени принципа једнаког третмана мушкараца и жена у приступу и пружању услуга и прибављању робе;
- Упутство број 2006/54/ЕЗ Европског парламента и Савета од 5. јула 2006. године о примени принципа једнаких могућности и једнаког третмана мушкараца и жена приликом запошљавања и промене занимања;
- Препорука Савета број 84/635/ЕЕЗ од 13. децембра 1984. године о промовисању позитивне акције у корист жена;
- Препорука Савета број 96/694/ЕЗ од 2. децембра 1996. године о изједначеном учествовању мушкараца и жена у процесу одлучивања;
- Друга резолуција Савета од 24. јула 1986. године о промовисању једнаких могућности за жене;
- Резолуција Савета од 27. марта 1995. године о изједначеном учествовању мушкараца и жена у процесу одлучивања;

- Резолуција Савета и министара запошљавања и социјалне политике са састанка Савета од 29. јуна 2000. године о изједначеном учешћу жена и мушкараца у породичном животу и пословним обавезама;
- Резолуција Савета и представника влада држава чланица, са састанка одржаног у оквиру Савета 5. октобра 1995. године о начину представљања жена и мушкараца у рекламама и медијима;
- Специјални извештај бр. 22/98 који се тиче начина спровођења мера које промовишу једнаке могућности за жене и мушкарце од стране Комисије, праћен одговорима Комисије.

За питање родне равноправности од значаја су и посебни закони који регулишу секторска питања. То су: Закон о раду („Службени гласник” бр. 24/2005 и 61/2005) и Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености. Поменути Закон о равноправности полова извршено је потпуно усклађивање са прописима ЕУ и појачана надлежност Министарства у заштити од повреда равноправности полова.

У складу са наведеним правним тековинама ЕУ, као и препорукама CEDAW Комитета Уједињених нација (Комитет за елиминацију свих облика дискриминације жена), 13. фебруара 2009. године донета је Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности („Службени гласник” бр. 15/09), са циљем дугорочне оспособљености државних и других субјеката у друштву за спровођење политике равноправности полова и родне осетљивости законодавства.

Институционални оквир

На иницијативу Сектора за заштиту особа са инвалидитетом, Влада је октобра 2007. године формирала Савет за особе са инвалидитетом. Савет, као повремено радно тело Владе, броји двадесет чланова и има председника. Међу члановима заступљени су како представници невладиних организација особа са инвалидитетом, тако и представници ресорних министарстава. Формирање Савета за особе са инвалидитетом као стручног и саветодавног тела Владе Републике Србије од великог је значаја за разматрање питања друштвеног и економског положаја особа са инвалидитетом. Област родне равноправности је у надлежности Министарства рада и социјалне политике. Министарство је задужено за стварање заштите од повреде равноправности полова и предлагање прописа из области равноправности полова, које утврђује Влада. У складу са чланом 19. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 65/08), Министарство рада и социјалне политике обавља послове државне управе у области равноправности полова. У оквиру министарства за питања равноправности полова надлежна је Управа за родну равноправност, коју чине четири државна службеника и један намештеник.

Приоритети

2010. година

Тачком 8. Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2007. до 2015. године утврђена је обавеза израде двогодишњих акционих планова и дефинисање конкретних мера и активности

чијим спровођењем ће се реализовати циљеви постављени овим документом са циљем побољшања положаја особа са инвалидитетом у свим сегментима живота. У том смислу, Влади ће бити поднет на усвајање Предлог акционог плана за спровођење Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период 2010-2011. година.

Планирана је израда подзаконских аката, који прате Закон о равноправности полова, ради уједначеног поступања органа и појединаца. Стручна помоћ приликом израде ових аката није предвиђена.

Одговорна институција: Министарство рада и социјалне политике.

Тачком 5. Националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности, утврђена је обавеза израде акционог плана за њено спровођење, у року од шест месеци од дана објављивања Стратегије.

Јачаће се капацитети Сектора за заштиту особа са инвалидитетом у оквиру Министарства рада и социјалне политике, даљим усавршавањем запослених и набавком опреме, са циљем унапређења положаја особа са инвалидитетом, као и предлагањем мера за даље унапређење њиховог положаја у заједници и припремом евентуалних измена закона и подзаконских аката.

Јачаће се капацитети Управе за родну равноправност усавршавањем и обуком запослених, са циљем омогућавања праћења и предлагања мера за унапређење политике равноправности полова.

2011. година

Израдити нацрт закона о регистру особа са инвалидитетом у Републици Србији, као неопходан предуслов за израду јединствене базе података о особама са инвалидитетом, којим би се предвидео начин прикупљања података и услови под којима би се они могли користити.

Одговорна институција: Министарство рада и социјалне политике.

Урадити анализу усклађености других закона који уређују питања од значаја за област равноправности полова. Посебан акценат ставити на прописе који регулишу запошљавање жена, особа са инвалидитетом и других вишеструко дискриминисаних група.

3.19.8. Сарадња у области социјалне политике и запошљавања

Стање

Законодавни оквир

Република Србија потписала је Ревидирану европску социјалну повељу (РЕСП) 22. марта 2005. године. Са циљем извршавања преосталих обавеза које произлазе из чланства Републике Србије у Савету Европе (приоритет из Европског партнерства), у првом кварталу 2008. године Министарство рада и социјалне политике припремило је Нацрт закона о потврђивању Ревидиране европске социјалне повеље Савета Европе. Закон о потврђивању Ревидиране европске социјалне повеље усвојен је 29. маја 2009. године. Како је РЕСП међународни инструмент комплементаран са Европском конвенцијом о људским правима, која представља један од инструмената за заштиту људских

права Европске уније, потврђивањем РЕСП Република Србија је извршила припреме и за обавезе које ће уследити након ступања у пуноправно чланство.

Министарство рада и социјалне политике извршило је у 2008. години превођење приоритетних прописа Европске уније из области рада и социјалне политике на српски језик.

У складу са обавезама које произлазе из чланства Републике Србије у Међународној организацији рада (МОР), Министарство рада и социјалне политике доставило је у 2008. години извештаје за свих 14 конвенција МОР који су захтевани у наведеној години. За 2009. годину потребно је доставити извештаје за 20 конвенција. Министарство рада и социјалне политике покренуло је крајем 2007. године поступак за потврђивање две конвенције МОР: Конвенције број 167. и Конвенције број 187. Закон о потврђивању конвенције МОР број 167. о безбедности и здрављу у грађевинарству и Закон о потврђивању конвенције МОР број 187. о промотивном оквиру безбедности и здравља на раду усвојени су у Народној скупштини 29. маја 2009. године, као и Предлог закона о потврђивању документа измене Статута Међународне организације рада из 1997. године. Поред тога, у фебруару 2008. године МРСП је покренуло поступак потврђивања конвенције МОР број 183. са Препоруком број 191. о заштити материнства. Потврђивање наведене конвенције очекује се до краја 2009. године.

Институционални оквир

У складу са чланом 101. Наслова VIII – Политике сарадње Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и Републике Србије, Република Србија је 2007. године приступила Програму за запошљавање и социјалну солидарност Европске заједнице „Прогрес 2007-2013.” Институције које координишу учешће Републике Србије у програму „Прогрес” су Министарство рада и социјалне политике и Министарство економије и регионалног развоја. У 2007. и 2008. години у Београду су одржани семинари, као и бројна предавања о учешћу у програму „Прогрес” за представнике државних органа, социјалних партнера и организација цивилног друштва. Закључно са јулом 2009. године, из Србије је послато осам пријава на конкурсе у оквиру програма „Прогрес”. Европска комисија је одобрила два пројекта, укупне вредности 583.723,88 евра, док су у имплементацију три пројекта институције, односно организације из Србије укључене посредно, на позив партнера из Европске уније.

Приоритети у 2010.

У 2010. години биће организоване обуке за представнике државне управе, социјалне partnere и организације цивилног друштва о програму „Прогрес”.

Министарство рада и социјалне политике наставиће са припремом годишњих извештаја о примени конвенција Међународне организације рада у Србији.

3.20. ПРЕДУЗЕТНИЧКА И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА

Основни циљеви индустријске политике биће повећање производње и извоза, ефикаснијим коришћењем постојећих ресурса, отварањем нових предузећа, као и повећање продуктивности и конкурентности српске индустрије.

Техно-економске перформансе привредних друштава индустријског сектора неопходно је подићи на виши ниво, са циљем одрживог развоја. Увођење савремених иновативно-технолошки интензивних програма у највећој мери реализоваће се кроз трансфер иностране технологије по основу везивања за стратешке инвеститоре, кроз производну кооперацију и заједничка улагања.

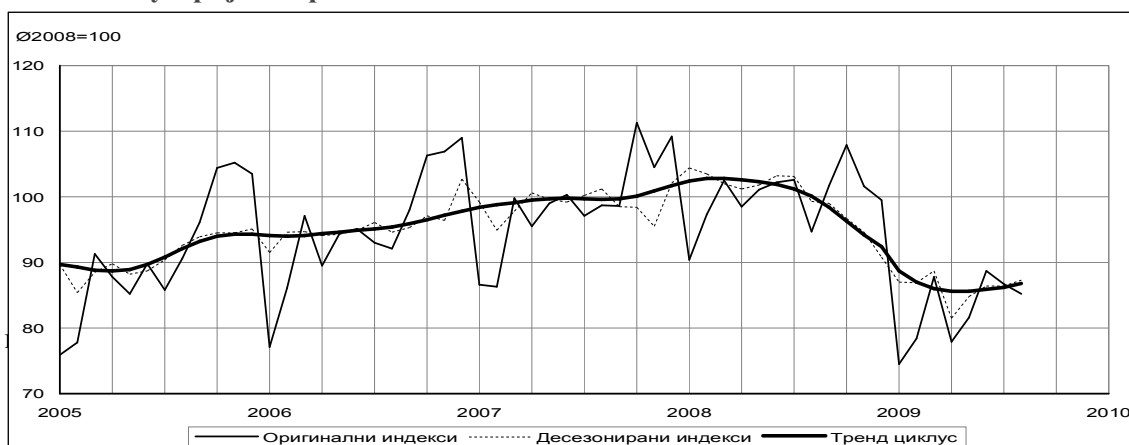
Основни циљ политике малих и средњих предузећа је да се развије предузетничка економија, заснована на знању и иновативности, која може да креира снажан, конкурентан и извозно оријентисан сектор малих и средњих предузећа. Ради остварења овог циља, предузете су мере усмерене на обезбеђење веће подршке предузетништву при оснивању нових предузећа, побољшање знања и вештина људских ресурса у овом сектору, унапређење ефикасности финансијског и пореског система, јачање конкурентности МСП сектора, интернационализацију пословања и унапређење законског оквира и окружења за пословање МСП сектора.

3.20.1. Индустријска стратегија

Стање

Индустријска производња последњих година је бележила раст који је у суштини пратио одређења из Националне стратегије привредног развоја Србије за период од 2006. до 2012. Међутим, утицај светске економске кризе је изменио дотадашње трендове и допринео наглом паду привредних активности и робне размене са иностранством у четвртном кварталу 2008. Негативни трендови су пренети и у 2009, што је, након трогодишњег стабилног раста, резултирало падом индустријске производње у првом кварталу ове године од близу 17% у односу на одговарајући период претходне године. У другом кварталу ове године заустављен је даљи пад физичког обима индустријске производње, али се и даље бележи негативна стопа од око 17%.

Индустријска производња 2005-2009.

Стратешки циљ Србије је да се њена индустрија уклопи у јединствено тржиште ЕУ и издржи конкурентни притисак њених чланица. Дугорочан привредни раст и макроекономска стабилност Србије су неодрживи без стабилног раста индустрије, њеног доминантног утицаја на извоз и платни биланс.

У вези са наведеним, неопходно је у наредном периоду приступити дефинисању нове индустријске политике Србије, која ће бити усаглашена са политиком ЕУ, у вези са чим су обављене све припремне активности.

Стратешка документа

Национална стратегија привредног развоја Србије за период од 2006. до 2012. је први развојни документ, који је Влада Републике Србије донела 2006. године и који на целовит начин дефинише основне развојне приоритете земље, а истовремено уважава стандарде ЕУ. Кроз ову стратегију прожета је индустријска политика Републике Србије са својим основним карактеристикама.

Институције

Министарство економије и регионалног развоја надлежно је за дефинисање и спровођење индустријске политике. Ово министарство доставља Влади предлоге у области индустријске политике које формулише само или у сарадњи са другим министарствима и органима. У оквиру министарства, Сектор за управљање индустријским развојем је надлежан за формулисање индустријске политике и он запошљава 17 лица која су распоређена у Одсеку за управљање секторским пројектима индустријског развоја, Одсеку за индустријски развој и програмске мере, Одсеку за политику и подстицање концесија, кооперацију и друге облике пословне сарадње индустријских субјеката и Групи за послове посебних програма развоја привредних субјеката.

Планиране активности

2010. година

- Доношење стратешког документа „Индустријска политика Србије“.

2011. година

- Закон о концесијама;
- Целокупни правни оквир за имплементацију јавно-приватних партнерстава (PPP).

У посматрајућем периоду сви програми државне помоћи који се спроводе у Републици Србији биће реализовани сагласно Закону о контроли државне помоћи, који је Народна скупштина Републике Србије усвојила почетком јула ове године, а који ће почети да се примењује од 1. јануара 2010.

Такође у посматрајућем периоду, од 2010. до 2012, предузимаће се активности усмерене на повећање извозне способности домаће индустрије, које ће се огледати кроз развој високих технологија, првенствено у производњи

моторних возила и компоненти, производњи електронске опреме и информационих технологија. То су гране чији производни програми обезбеђују производе вишег степена обраде, висок извозни потенцијал и смањење спољнотрговинског дефицита, привлачење страних инвестиција, отварање нових радних места и равномерни регионални развој. Аутомобилска индустрија је један од носилаца техничко-технолошког развоја привреде и омогућава рад великог броја коопераната. Влада ће, у сарадњи са локалним заједницама, обезбедити олакшице великим стратешким инвеститорима чија улагања значајно подижу ниво привредне активности, запослености и извоза, као што је случај са улагањима у аутомобилску индустрију.

Посебна пажња посветиће се јачању иновационих капацитета и модернизацији индустрије, са циљем изградње економије базиране на знању, као и проширењу облика сарадње јавног и приватног сектора кроз ППП (Public Private Partnership) пројекте.

3.20.2. Приватизација и реструктурисање

Стање

Приватизација у Србији се, до сада, одвијала по два концепта, сагласно одредбама Закона о својинској трансформацији („Сл. гласник РС”, бр. 32/97 и 10/01) и Закона о приватизацији („Сл. гласник РС”, бр. 38/01,18/03,45/05 и 123/07).

Закон о својинској трансформацији примењиван је до јула 2001, када је ступио на снагу Закон о приватизацији, са којим почиње примена новог концепта приватизације. Примена новог Закона о приватизацији није доводила у питање извршене приватизације по претходном закону, чиме је обезбеђена правна сигурност за учеснике приватизације. Моментом ступања на снагу овог закона приватизација је постала обавезна за сва друштвена предузећа. Поред друштвеног, чланом 3. став 2. овог закона, предвиђено је да је предмет приватизације и државни капитал, који је исказан у акцијама или уделима.

Такође, усвојене су уредбе које омогућавају примену Закона о приватизацији и регулишу приватизацију већинског друштвеног и државног капитала, међу којима су најважније:

- Уредба о продаји капитала и имовине јавним тендером („Сл. гласник РС” бр. 45/01, 59/03, 110/03, 52/05, 126/07, 96/08 и 107/08) и
- Уредба о продаји капитала и имовине јавном аукцијом („Сл. гласник РС” бр. 52/05, 91/07 и 96/08).

Најважније одредбе Закона о приватизацији и сета подзаконских аката предвиђају да Агенција за приватизацију продаје 70% друштвеног, односно државног капитала предузећа које је субјект приватизације. Уколико се примењује метод јавне аукције, максимално 30% капитала се расподељује без накнаде, а ако се примењује метод јавног тендера, највише 15% капитала субјекта приватизације се расподељује без накнаде. Акције које нису продате у поступку јавне аукције и нису расподељене запосленима без накнаде преносе се Акцијском фонду ради даље продаје, као и акције које нису продате у поступку

јавног тендера или нису распоређене запосленима без накнаде, треба да буду регистроване у Приватизационом регистру, као и остатак од 15% капитала.

Чланом 14. Закона о приватизацији, прописано да јавни позив за учешће на јавном тендеру/аукцији мора да буде објављен најкасније до 31. децембра 2008. Након тог рока, Агенција за приватизацију доноси решење о покретању поступка принудне ликвидације субјекта приватизације. Поред наведеног, поступак ликвидације се покреће и после три неуспеле аукције/тендера и уколико субјект приватизације две године узаступно не поднесе годишњи финансијски извештај агенцији надлежној за вођење регистра привредних субјеката.

На дан 1.10.2009. решење о поступку ликвидације, донето је за 287 предузећа, док су за 37 дати предлози за покретање поступка ликвидације.

Везано за стечај, закључно са 1.10.2009, Агенција за приватизацију, је одлукама надлежних трговинских судова, именована за стечајног управника у 613 стечајних поступака, од чега је у 227 друштвених предузећа закључен стечајни поступак, у 73 предузећа поступак је обустављен, а 313 предузећа су у поступку стечаја.

У периоду од усвајања Закона о приватизацији до 1. октобра 2009, укупно је приватизовано 2.490 предузећа, од чега:

- на аукцијама 1.697 предузећа, са укупним приходом од продаје 1,1 милијарду евра и обавезним инвестицијама од 227 милиона евра;
- на тендеру 107 предузећа, и са приходом од продаје у износу 1,2 милијарде евра и обавезним инвестицијама од 1,14 милијарди евра;
- на тржишту капитала, мањински пакети у 686 предузећа са приходом од 583 милиона евра.

Табела 1. Резултати приватизације од 2002. до 1. октобра 2009.

Опис/година	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	1.1- 1.10. 2009.	Укупно 2002- 1.10.2009.
Број продатих предузећа	212	638	241	322	295	365	321	96	2.490
Број запослених	37.617	79.931	42.415	61.458	52.664	58.265	18.083	8.712	356.261
у милионима ЕВРА									
Продајна цена	319, 22	839, 86	155, 69	376, 67	269, 68	518, 06	313, 85	77,7 6	2.870,8
Инвестиције	320, 19	319, 78	100, 12	101, 22	300, 72	127, 79	65,9 2	40,9 2	1.376,65
Социјални програм	145, 79	128, 32	2,59						276,70

Извор: Агенција за приватизацију

Приватизација државних предузећа је одложена услед неповољних прилика за продају на тржишту. Ово се односи на следећа државна предузећа: ЈАТ (национална авио-компанија), ЕПС (Електропривреда Србије), Телеком

(телекомуникационе услуге), Аеродром „Никола Тесла” и АД „Галеника” (производња лекова). У вези са Нафтном индустријом Србије (НИС), уговор о купопродаји акција НИС-а закључен је између Републике Србије и „ОАД Газпром Нефт” 28. децембра 2008.

У наредном периоду предвиђа се покретање реструктурисања и приватизације локалних јавно-комуналних предузећа (ЈКП), чији су оснивачи органи локалне самоуправе. Циљ Владе Србије и осталих надлежних институција је да се примени оптималан модел трансформације предузећа јавно-комуналних делатности, како би се сачувао јавни интерес и истовремено обезбедило њихово ефикасно пословање, у складу са стандардима земаља ЕУ.

У процесу трансформације целокупног јавног сектора, неопходно је да ЈКП буду разматрана као засебна целина, због њихове комплексности у смислу пружања јавно-комуналних услуга, те је потребно дефинисати посебне моделе за сваку делатност, што је нарочито важно у случају опредељења за неки од облика партнерства са приватним сектором.

Бројни су проблеми у функционисању ЈКП у Србији (нека од њих су у појединим деловима Србије једина која послују и од великог су значаја за припадајућу регију) који се јављају као последица наслеђених и новонасталих околности у последњих 15 година: техничко-технолошка застарелост, предимензионираност предузећа, склоност нерационалној потрошњи, висока задуженост, висок ниво губитка, висока буџетска зависност, неадекватно решење питања власништва, фрагментација делатности, пад обима и квалитета услуга и др. Такође, основна препрека дугорочном задовољавању јавног интереса за квалитетном комуналном услугом је недостатак средстава за модернизацију и проширење комуналне инфраструктуре, јер већина ЈКП није способна да сопственим средствима финансира учешће у потребним инвестицијама већег обима.

У вези са наведеним, сходно закључку Владе Србије од 6. новембра 2008, којим је опредељено да се изврши анализа стања локалних комуналних предузећа и предложи стратегија њиховог реструктурисања, Министарство економије и регионалног развоја је формирало радну групу за ЈКП, састављену од представника Министарства, кабинета председника Владе, осталих ресорних министарстава, Агенције за приватизацију и Сталне конференције градова и општина.

До сада је урађена прва радна верзија стратегије, у чијој су изради учествовали и представници Светске банке, „Програма подршке развоју инфраструктуре локалне самоуправе“, Европске банке за обнову и развој (EBRD), USAID-овог „MEGA“ пројекта и Немачке развојне банке (KfW).

Предвиђа се да ће стратегијом, која треба да доведе до ефикасног и ефективног рада ових предузећа (око 600 ЈКП), бити опредељени различити модели, као што је нпр. ППП концепт концесије и слично, у складу са позитивним искуствима из европске праксе.

Планиране активности

2009 година

Израда Стратегије реструктурисања локалних јавно-комуналних предузећа

У посматрајућем периоду, од 2010. до 2012. вршиће се реструктуисање и трансформација јавно-комуналних предузећа, с тим што ће тај процес да се настави и после 2012.

3.20.3 пословно окружење

Стање

Страна улагања су регулисана Законом о страним улагањима („Сл. лист СРЈ”, бр. 3/02 и 5/03), као и Уредбом о условима и начину привлачења директних инвестиција („Сл. лист РС”, бр. 56/06, 50/07).

Влада Србије је 9. марта 2006. усвојила Стратегију подстицања и развоја страних улагања. Овај документ садржи детаљну анализу инвестиционог окружења и наглашава потребу за дубљим реформама са циљем унапређења пословне климе. Стратегијом су дефинисане конкретне мере и активности које је потребно спровести да би Србија постала регионално одредиште за улагања.

Преко 60% мера предвиђених ранијим Акционим планом за отклањање административних препрека за страна улагања, усвојеним на седници Владе 27. маја 2004, је спроведено. Постигнути напредак је видљив и у извештајима Светске банке и Европске банке за обнову и развој у којима је Србија добила изванредне оцене.

Нови Акциони план за отклањање административних препрека за страна улагања за 2006. је додат Стратегији као прилог и предвиђа мере усмерене на реформу прописа у следећим областима: оснивање предузећа са страним улогом, развој инфраструктуре, рад предузећа, реформа државне управе, реформа судства и остале системске мере.

Комисија за подстицање улагања у привреду Србије, којом координира Министарство економије и регионалног развоја а састављена је од представника бројних министарстава и агенција, задужена је за спровођење овог акционог плана, решавање актуелних проблема са којима се суочавају страни инвеститори и праћење напретка у овој области.

За техничку помоћ страним улагачима, преглед могућности за страна улагања, практична питања у вези са страним улагањима, као и за израду промотивних материјала у Влади Србије задужена је Агенција за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА). Министарство економије и регионалног развоја врши надзор над активностима ове агенције.

СИЕПА је главни извршилац програма развоја ланца локалних добављача (SSDP – Serbian Supplier Development Programme) у оквиру Пројекта промоције инвестирања у Србију (SIPP – Serbia Investment Promotion Programme). Програм је финансирала ЕУ, преко Европске агенције за реконструкцију.

Доношењем неопходних системских закона и њиховим спровођењем, Влада Србије настоји да унапреди пословну и инвестициону климу у Србији, са циљем привлачења домаћих и страних улагања, повећања производње и извоза, и смањења незапослености путем отварања нових радних места.

У првој фази спровођења реформи направљен је велики напредак у стварању повољног пословног окружења, пре свега јачањем правне сигурности и предвидивости правног оквира, као и побољшањем инвестиционих и

пословних услова у земљи. Заокружен је и порески систем који је један од најпривлачнијих у региону за стране улагаче (најнижа пореска стопа на добит предузећа, као и бројни подстицаји). Закони који су донети са циљем побољшања пословног окружења су: Закон о регистрацији привредних субјеката, Закон о заштити конкуренције, Закон о спољнотрговинском пословању, Закон о јавним набавкама Закон о планирању и изградњи, Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености, Закон о стандардизацији, Закон о Фонду за развој Републике Србије, Закон о престанку важења Закона о Фонду за осигурање и финансирање спољнотрговинских послова, Закон о регионалном развоју итд. Према истраживањима Светске банке, Србија је постигла значајан напредак у подручјима оснивања предузећа и процедура регистрације, док се још треба позабавити олакшавањем процедура око добијања грађевинских дозвола, укњижавања имовине и плаћања пореза. Поједностављена је процедура оснивања привредних друштава, тако да је данас могуће регистровати предузеће на једном месту (у Агенцији за привредне регистре) за 3 до 5 дана. Институције укључене у овај процес: Агенција за привредне регистре и Пореска управа су сада електронски повезане, што чини целу процедуру бржом и ефикаснијом.

Такође, у 2009. кренуло се за реализацијом законодавне реформе под називом "Гиљотине прописа", која се базира на Стратегији регулаторне реформе за период од 2008. до 2011. Ова стратегије подразумева укидање или измену непотребних прописа, са циљем унапређења пословног окружења и јачања конкурентности домаће економије. Пројекат Регулаторне реформе је кренуо са реализацијом у 2009. и план је да се оконча у 2010. До сада је извршен попис свих постојећих прописа и њихова анализа, а до краја године би требало предложити које прописе треба ставити ван снаге, а које изменити. За руковођење овим процесом у оквиру Министарства економије и регионалног развоја формирана је специјална јединица под називом Савет за регулаторну реформу.

На пољу урбаног планирања и изградње ове године је усвојен нови Закон о планирању и изградњи, који је усклађен са законодавством Европске уније у тој области. Овај закон креира законске услове за поједностављење грађевинских процедура.

На побољшање укупног пословног окружења у Републици Србији у великој мери је утицало доношење закона у области телекомуникација, енергетике, железнице и поштанских услуга.

Планиране активности

2010. година

- Усвајање стечајног закона (позитивни ефекти овог закона огледаће се кроз ниже трошкове стечајне процедуре, краће време за завршетак процеса као и већу стопу опоравка предузећа) и
- Праћење извршења стављања ван снаге и измена прописа које је предложио Савет за регулаторну реформу.

3.20.4. Политика малих и средњих предузећа

Стање

Ниво развијености

Сектор за мала и средња предузећа и предузетништво (у даљем тексту: МСПП) постао је значајан сегмент привреде, што је видљиво и по његовом уделу у основним економским показатељима нефинансијског сектора.

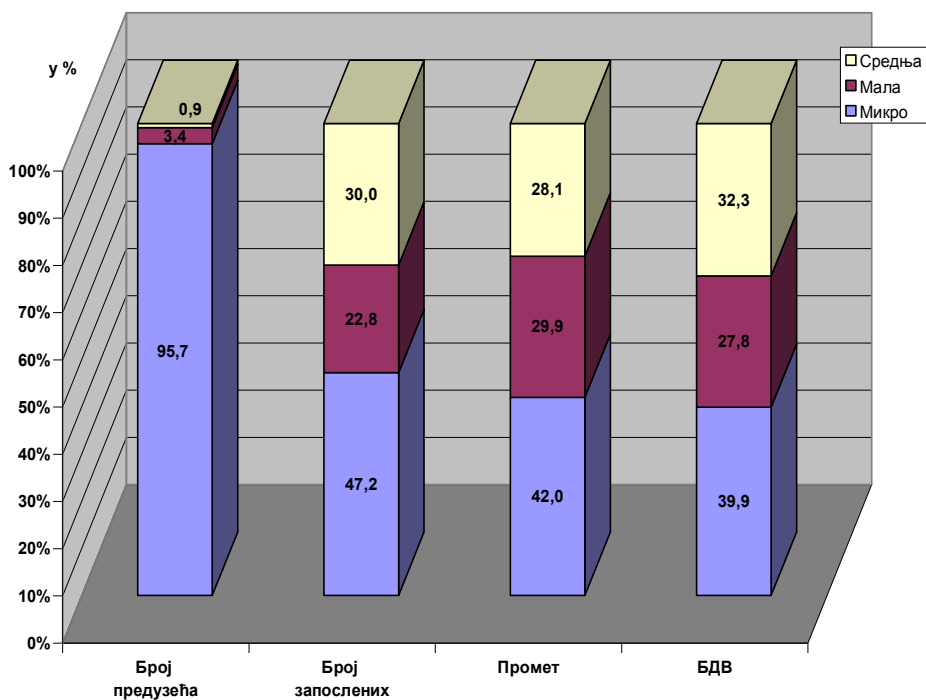
Основни идикатори МСП сектора

	МСПП			Учешће МСПП у нефинансијском сектору		
	2006.	2007.	2008.	2006.	2007.	2008.
Број предузећа	268.515	296.086	303.449	99,8	99,8	99,8
Број запослених	870.979	906.669	940.159	63,1	65,5	67,2
Промет (млрд.дин.)	3.589	4.107	4.663	67,5	67,6	66,6
БДВ (млрд.дин.)	592	720	838	56,9	58,3	59,1
Извоз (млрд.дин.)	182	227	275	43,6	44,5	45,9
Увоз (млрд.дин.)	503	652	752	59,2	61,7	60,5
Инвестиције (млрд.дин.)	197	289		47,8	58,7	

Извор: РЗР

У структури броја МСП доминирају микропредузећа (95,7%), па следе мала (3,4%) и средња предузећа (0,9%).

СТРУКТУРА СЕКТОРА МСПП У 2008.г.

Расположиви подаци указују на недовољну снагу средњих предузећа и потребу предузимања мера за динамичније прерастање малих у средња предузећа.

Уочене слабости су недовољна хоризонтална и вертикална повезаност (слаба и неефикасна интернационализација), висока регионална (Град Београд и Јужнобачки округ) и секторска концентрација (трговина на велико и мало и прерађивачка индустрија). Ниска је заступљеност грана високе технологије, слаба применљивост иновација и техничко-технолошког напретка, што све умањује могућност смањења регионалних диспропорција и промене структуре МСП и привреде земље.

Примена политике

Усвајањем Стратегије развоја малих и средњих предузећа у Републици Србији од 2003. до 2008. и Плана за подстицање развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у периоду од 2005. до 2007, Република Србија је остварила значајан напредак у развијању функционалног оквира за пружање подршке МСП, али реализација подршке МСП није била кохерентна, довољно интегрисана и није се адекватно финансирала из буџетских средстава, те је као императив остало даље јачање финансијске и нефинансијске подршке, као и унапређење пословног амбијента за овај сектор. Октобра 2008. Влада је усвојила Стратегију развоја конкурентних и иновативних МСП за период од 2008. до 2013. са петогодишњим оперативним планом. У креирању Стратегије узети су у обзир принципи политике МСП Европске уније дефинисани Европском повељом за мала предузећа и „Small Business Act“-ом (СБА). Политика развоја малих и средњих предузећа заснива се и на документима Европске комисије: „Прелиминарни извештај – Предузетништво у Европи“, Лисабонска стратегија, Вишегодишњи програм за предузећа, Агенда из Осла и Европска агенда за Акциони план за предузетништво. Ради имплементације стратегије, формулисан је Акциони план за 2009. који садржи конкретне активности које су делегиране по надлежним институцијама. Министарство економије и регионалног развоја (у даљем тексту: МЕРР), Сектор за МСП, квартално извештава Савет Владе за МСП о реализацији Акционог плана. У првој години спровођења Стратегије и Акционог плана држава је пружила адекватну финансијску подршку сектору.

Република Србија је у потпуности посвећена процесу спровођењу принципа Европске повеље за мала предузећа за западни Балкан и, према последњем извештају Европске комисије, остварила је значајан напредак у овом процесу. Република Србија је веома брзо прешла из фазе формулисања политике и дефинисања стратешких циљева у фазу реализације политике.

У реализацији принципа „**Образовање и обука предузетништва**“ остварен је најмањи напредак, јер није формулисана политика предузетничког образовања и партнерство на њеном формулисању и спровођењу. У области формалног образовања тренутно се спроводе пилот пројекти (ученичка предузећа) у средњим стручним школама, које финансирају донатори и јавни извори. Образовни садржаји за предузетништво реализују се и кроз неформални сектор, и то кроз обуке за потцијалне и постојеће предузетнике, које спроводе Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа и предузетништва (РАМСПП), Национална служба за запошљавање (у даљем

тексту: НСЗ), Привредна комора Србије (ПКС) и специјализоване неформалне образовне институције.

Са циљем напретка у спровођењу политике ЕУ за МСП, Србија је иницирала а Европска тренинг фондација реализовала пројекат „Доживотно предузетничко образовање: изградња партнерства у Србији“, којим су започете активности на изради стратегије доживотног предузетничког образовања, као и партнерства између јавног, приватног и невладиног сектора на њеној изради и имплементацији.

Највећи напредак је постигнут у области **„Јефтинијег и бржег оснивања предузећа“** у смислу смањења трошкова и времена неопходног за отпочињање пословања. Успостављен је једношалтерски систем регистрације предузећа, који подразумева обављање свих активности у Агенцији за привредне регистре (ПИБ се добија у АПР-у у року од 24 часа). Регистрација предузећа траје до 5 дана.

Држава спроводи Програм за кредите за почетнике (start-up), којим се пружа повољна кредитна подршка физичким и правним лицима за отпочињање сопственог посла.

У области реформе прописа **„Боље законодавство и прописи“** значајну улогу има функционисање Савета за регулаторну реформу. Усвојена је Стратегија регулаторне реформе која обухвата целовиту реформу прописа (СРП) и анализу ефеката прописа. Кренуло се са реализацијом свеобухватне реформе прописа, при чему су завршене фазе евидентирања и анализе постојећих прописа и у току је фаза формулисања предлога за стављање ван снаге и измене прописа.

Формулисан је и спроводи се **Акциони план за 2009.** за отклањање и смањење административних препрека пословању МСПП у области регистрације привредних друштава, рада пореске управе и организација обавезног социјалног осигурања, рада царинских и инспекцијских органа као и планирања и изградње.

Савет Владе за МСП, састављен од представника министарстава, РАМСПП и представника пословне заједнице, редовно заседа и добро функционише. У оквиру изградње институција за пружање нефинансијске и финансијске подршке МСП учињен је помак кроз повећање броја регионалних канцеларија за пружање услуга, развој обима и квалитета нефинансијских услуга и повећање обима финансијске подршке из јавног сектора.

Успостављена је Европска мрежа предузећа (*European Enterprise Network*) и одређено је контакт место у РАМСПП.

У оквиру спровођења принципа **„Расположивост вештина“**, држава пружа финансијску подршку за консултантске услуге, као и за унапређење вештина управљања предузећем (бесповратна буџетска средства) а користе се и међународни програми (ТАМ, БАС). РАМСПП и НСЗ спроводи обуке за потенцијалне и постојеће предузетнике из области оснивања и вођења предузећа. Обука је доступна свим категоријама незапослених, вишковима запослених и предузетницима.

Са циљем пружања адекватних обука предузетницима, РАМСПП је, у сарадњи са Министарством економије и регионалног развоја, Сектором за МСП, формулисала и спровела Упитник за истраживање потреба МСП за обукама, као и предузетничког профила у Србији.

Принцип **„Унапређење on-line приступа“** се спроводи кроз примену електронског потписа и успостављање сертификационих тела за издавање

квалификованих електронских сертификата. У вези са наведеним, усвојен је Закон о електронском потпису и регистровани су „Пошта“ и Привредна комора Србије као сертификациона тела. Примена електронског потписа ће почети кад се издају квалификовани сертификати.

Демо МСП портал у оквиру РАМСПП интернет сајта је оперативан и на њему предузетници могу да нађу све прописе који се односе на МСП. У току су активности на објављивању регистра важећих техничких прописа као и изради софтвера за лакше претраживање регистра.

Посебан допринос развоју МСП сектора у области **„Унапређења пословања на иностраном тржишту“** има реализација програма интернационализације предузећа од стране СИЕПА, који подразумева субвенционисање активности МСП у вези са њиховом извозном активношћу. СИЕПА такође организује учешће на водећим међународним сајмовима, извозне посете за секторе са највећим извозним могућностима као и посете потенцијалних иностраних партнера нашим предузећима.

У области **„Опорезивања и приступа финансијама“** мали предузетници су имали користи од опште пореске реформе, али систем опорезивања још увек не обухвата поједностављену процедуру за мале предузетнике, а пореско оптерећење је још увек релативно високо. У току је израда стратегије развоја пореске управе за период од 2009. до 2013. која за циљ има реформисање пореске администрације у правцу стварања модерне, клијентски оријентисане пореске администрације.

Укупно предвиђена средства из буџета за директну подршку МСП сектору за 2009. износе око 25 милијарди динара. Ова средства реализоваће се кроз активности МЕРР-а, Фонда за развој, РАМСПП, СИЕПА, Агенције за осигурање и финансирање извоза (АОФИ), НСЗ. Поред тога, за пружање финансијске подршке МСП, формирана је институционална инфраструктура коју поред Фонда за развој чине и Гаранцијски фонд РС, АОФИ и Фонд за финансирање спољнотрговинских послова РС (СМЕЦА). Ради рационализације и ефикаснијег пружања услуга, спојени су АОФИ и СМЕЦЕ, као и Гаранцијски фонд и Фонд за развој. Посебан значај у пружању финансијске подршке имала су и средства из Националног инвестиционог плана РС.

Понуда пословних банака је још увек нестимулативна и недостижна за велики део сектора МСП (висока каматна стопа, високи банкарски трошкови, тешкоће код изналагања гаранција, ограничени износи и слично). Недостатак правне регулативе у области небанкарских финансијских институција ограничава развој финансијских инструмената за успостављање и функционисање ризичног капитала, микрокредитних и гаранцијских фондова на регионалном и локалном нивоу. Постојећа микрофинансијска подршка у Републици Србији не задовољава исказану тражњу.

У области **„Јачање технолошких капацитета МСП“** дошло је до напретка у смислу пружања финансијске помоћи државе инвестирању предузећа у јачање иновативности, техничким и нетехничким иновацијама и истраживању у области технолошког развоја. Ова средства су бесповратна а одобравају се кроз програме које спроводе Министарство економије и регионалног развоја, Републичка агенција за развој МСПП и Министарство науке и технолошког развоја.

Такође у функцији јачања технолошких капацитета МСП, спроводе се активности на развоју кластера, према програму Владе о распореду и коришћењу средстава намењених за развој кластера. Укупно опредељена

средства за 2009. износе 29,6 милиона динара и она су у целини одобрена кластерима. Износ опредељених средстава за кластере за ову годину је мањи у поређењу са претходне две године због светске економске кризе које је захватила и нашу земљу. У Србији постоји 25 кластера који су заступљени у следећим гранама: аутомобилској индустрији, дрвнопрерађивачкој индустрији, производњи пољопривредне механизације, производњи обуће и текстила, производњи и преради воћа, грађевинској индустрији као и софтверској индустрији. Такође, кренуло се са реализацијом пилот кластер програма (ИПА фонд) кроз који се пружа техничка подршка одабраним кластер пројектима.

Технолошки паркови у Србији су малобројни и у раној фази развоја (веза између образовања/истраживања и предузећа још увек је слаба).

У области „**Модели успешног електронског пословања и првокласна подршка малим предузећима**“ истичемо да су у току активности на примени Закона о електронском потпису. Започете су активности на успостављању *online* система комуникације са органима државне управе при подношењу одређених извештаја. Републички завод за информатику и Интернет²² у марту 2007. је имплементирао софтверско решење Портала е-Управе Републике Србије, који представља улаз у постојеће електронске сервисе државне управе. Уласком на сервис могу се добити основне информације релевантне за добијање одређене услуге²³. У оквиру Завода за интелектуалну својину Републике Србије, у току 2007. омогућено је стварање ИТ инфраструктуре и базе за лакшу доступност информацијама у вези са интелектуалном својином. Интензивно се радило и на дигитализацији база података које су сада доступне и преко интернет сајта Завода за интелектуалну својину. Развој информационо-комуникационих технологија, као средства за унапређење економског раста, повећање стопе запослености, интеграције у Европску унију и дугорочне стабилности целог региона, за период од 2007. до 2012. засниваће се на документу „eСЕЕ Агенда+“²⁴ из октобра 2007.

У складу са **Програмом развоја пословних инкубатора и кластера 2007-2010**, у Републичкој агенцији за развој МСПП, као њен организациони део, формиран је „**Бизнис инкубатор центар**“ за успостављање и подршку „бизнис инкубаторима“, чије су активности: стручна помоћ и координација са постојећим бизнис инкубаторима и инкубаторима који су у различитим фазама развоја. Ажуриран је списак пословних инкубатора у Србији.

У области „**Ефикасније заступање интереса малих предузећа**“ остварена је боља сарадња између јавног и приватног сектора. У вези са тим, истичемо да је формиран **Форум за мала и средња предузећа** као тело при Привредној комори Србије. Формиране су и радне групе састављене од представника чланова форума МСП, МЕРР, кабинета премијера Србије и ПКС, које разматрају проблеме привредника и начине за њихово превазилажење. Креиран је и стављен у функцију Портал Форума МСП, на којем привредници могу износити проблеме у пословању и предлагати решења за исте.

Крајем 2008. процес спровођења Европске повеље за мала предузећа је завршен и преточен у процес спровођења СБА којем ће се придружити и Република Србија у оквиру групе западног Балкана и Турске.

²² www.rzii.sr.gov.rs

²³ За правна лица омогућене су следећи информације и сервиси: регистрација нових фирми, достављање статистичких података, порез на добит предузећа, социјални додаци за запослене, ПДВ, јавне набавке, царинске декларације, дозволе које се односе на животну средину

²⁴ <http://www.euprava.gov.yu/>

Законска регулатива

У 2008. усвојена је Стратегија регулаторне реформе која обухвата целокупну реформу прописа-СРП и анализу ефеката прописа. Кренуло се са реализацијом свеобухватне реформе прописа, при чему су завршене фаза евидентирања и анализе постојећих прописа и у току је фаза формулисања предлога стављања ван снаге и измене прописа.

Према резултатима Анкете о стању МСП сектора, коју је ове године спровела РАМСПП, највеће препреке у пословању МСП су у недостатку повољних извора финансирања и законодавном амбијенту. У оквиру законодавне регулативе и процедура, предузетници су изразили највеће незадовољство пореским прописима и компликованим процедурама. У вези са наведеним, МЕРР је, у сарадњи са РАМСПП и ПКС, формулисало Акциони план за уклањање и смањење административних препрека пословању МСП за 2009.

У односу на велика предузећа, МСП сматрају да још увек нису довољно заступљена у процесу креирања политике. Дијалог између приватног и јавног сектора се у последњих годину дана побољшао, што је позитивно утицало на процес спровођења политике МСП.

Стратешки документи

Политика развоја малих и средњих предузећа и предузетништва заснива се на следећим стратешким документима Републике Србије и Европске уније:

- Стратегији развоја малих и средњих предузећа у Републици Србији од 2003. до 2007;
- Плану за подстицање развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у периоду од 2005-2007, који је усвојила Влада Србије, крајем септембра 2005, а садржи свеобухватан систем стимулативних мера за превазилажење проблема и бржи развој овог сектора, при чему овај план није подржан одговарајућим буџетом;
- Програму за развој пословних инкубатора и кластера у Републици Србији за период 2007–2010;
- Стратегији развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа за период 2008-2013;
- Европској повељи за мала предузећа (СБА).

Донатори и развојна помоћ

У периоду од 2007. до 2009. реализовани су бројни донаторски пројекти који су били усмерени на пружање подршке за креирање и имплементацију политике МСП, формирање институција и пружање помоћи на регионалном нивоу.

Од посебног значаја за мала и средња предузећа је „Оквирни програм конкурентности и иновативност 2007-2013“ (СР), потпрограм ЕИП. Влада РС је ове године усвојила Меморандум о разумевању, чијим потписивањем је Србија постала пуноправна чланица за учешће у СР. До сада су искоришћена средства СР за оснивање Европске мреже предузећа.

У оквиру ИПА, прве компоненте, тренутно се реализују следећи пројекти:

- „Техничка подршка креирању политике МСП и иновацијама” (ЕПИ). Пројекат пружа техничку подршку МЕРР, РАМСПП и Савету за МСП кроз две компоненте: јачање владиних институција и развој и спровођење политике конкурентности МСП и иновација;
- „Подршка унапређењу конкурентности и извозу” (СЕСЕР), који се састоји из три компоненте: подршка развоју кластера, ланца добављача и интернационализацији домаћих предузећа.

Одобрен је и у току је тендерска процедура за Пројекат подстицаја конкурентности и иновативности МСП, којим ће бити унапређен квалитет пословних услуга за МСП као и пружена подршка развоју иновативности МСП. Припремљен је и Програм интегрисане подршке иновацијама, који Европска комисија још није одобрила.

Напомињемо да се у дугорочном периоду очекује значајна подршка од треће компоненте ИПА.

Планиране активности за период од 2010. до 2012.

Подстицање развоја МСП сектора, оснивања нових и развоја постојећих МСП један је од стратешких приоритета Владе Србије са циљем повећања укупне запослености, конкурентности и смањења регионалних диспропорција, што подразумева следеће активности у наредне три године:

2010. година

- Наставак спровођења Стратегије развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа (2008-2013) кроз формулисање Акционог плана за 2010;
- Учествовање у процесу примене принципа СБА и извештавања:
 1. на нивоу Европске уније (ради се годишњи извештај и SBA fact sheet);
 2. регионално (спровођење СБА на западном Балкану и Турској);
- Јачање улоге Савета за МСП;
- Јачање дијалога јавног и приватног сектора;
- Јачање институционалне инфраструктуре;
- Финансијска подршка развоју конкурентности и иновативности МСП;
- Финансијска подршка за започињање пословања (start-up кредити);
- Унапређење пословног окружења;
- Координација на националном нивоу за „Оквирни програм конкурентности и иновативности за период од 2007. до 2013. године” (СIP), „Потпрограм за предузетништво и иновативност” (ЕИП).

2011. година

- Наставак спровођења Стратегије развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа (2008-2013) кроз формулисање Акционог плана за 2011;
- Учествовање у процесу примене принципа СБА и извештавања:

1. на нивоу Европске уније (ради се годишњи извештај и SBA fact sheet);
 2. регионално (спровођење СБА на западном Балкану и Турској);
- Јачање институционалне инфраструктуре;
 - Финансијска подршка развоју конкурентности и иновативности МСП;
 - Унапређење пословног окружења;
 - Координација на националном нивоу за „Оквирни Програм конкурентности и иновативности 2007-2013” (СР), „Потпрограм за предузетништво и иновативност” (ЕИП).

2012. година

У овом периоду планиране су следеће активности:

- Наставак спровођења Стратегије развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа (2008-2013) кроз формулисање Акционог плана за 2012;
- Учествовање у процесу примене принципа СБА и извештавања:
 1. на нивоу Европске уније (ради се годишњи извештај и SBA fact sheet);
 2. Регионално (спровођење СБА на западном Балкану и Турској);
- Јачање институционалне инфраструктуре;
- Финансијска подршка развоју конкурентности и иновативности МСП;
- Унапређење пословног окружења;
- Координација на националном нивоу за „Оквирни програм конкурентности и иновативности 2007-2013” (СР), „Потпрограм за предузетништво и иновативност” (ЕИП).

Помоћна табела (преглед трошкова за новозапослене раднике)

У динарима

	Постојеће стање	Планирано стање		
		2009.	2010.	2011.
Сектор за инд. развој	17			
Сектор за развој МСП	14			
Сектор за унапређење ефикасности привреде	16			
Агенција за страна улагања и промоцију извоза				
Републичка агенција за приватизацију	361			
Републичка агенција за развој МСПП	36			
УКУПНО ЗАПОСЛЕНИХ				
Трошкови за зараде				
Укуни трошкови за зараде за годину за новозапослене				
Трошкови опремања радног места				
Број новозапослених				

Укупни трошкови опремања радног места				
Укупни трошкови за новозапослене				

Напомена: у број запослених нису урачунати запослени на одређено време, под уговором о делу и уговором о повременим и привременим пословима

3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ

У Републици Србији се облашћу трансевропских транспортних мрежа бави Министарство за инфраструктуру, а питањем трансевропских енергетских мрежа Министарство рударства и енергетике.

3.21.1. Трансевропске транспортне мреже

Споразум о успостављању транспортне заједнице између Европске уније и уговорних страна југоисточне Европе је у процесу преговарања. Споразум се базира на Меморандуму о разумевању о развоју Основне регионалне транспортне мреже у југоисточној Европи из 2004. године и представља његову правну и институционалну надоградњу. Споразум покрива друмски, железнички и водни саобраћај, пошто је област ваздушног саобраћаја уређена Мултилатералним споразумом о успостављању заједничког ваздухопловног подручја (ЕСАА).

Циљ Споразума о успостављању транспортне заједнице је интеграција транспортног тржишта земаља југоисточне Европе у трансевропску транспортну мрежу на основу релевантног законодавства Заједнице, као и развој транспортне мреже.

Закључивање и спровођење Споразума о успостављању транспортне заједнице допринеће увођењу европских стандарда и процедура у области транспорта у Републици Србији.

3.21.1.1. Пuteви и безбедност саобраћаја

Стање

Законодавни оквир

- Законодавни оквир за трансевропске транспортне мреже у области путева и безбедности саобраћаја на путевима представљају:
- Закон о јавним путевима („Службени гласник РС“, број 101/05, 123/07);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, број 41/09, ступа на снагу од 10. децембра 2009. године);
- Меморандум о разумевању о развоју основне регионалне транспортне мреже у Југоисточној Европи, потписан 11. јуна 2004. у Луксембургу, којим су, између осталог, дефинисане и потребе за развојем путне инфраструктуре.

Институционални оквир

Институционални оквир Сектора за путеве и безбедност саобраћаја ближе је одређен у тачки **3.14.1. Институционални оквир**.

Планиране законодавне активности

2009. година

Сектор за путеве и безбедност саобраћаја припрема правилнике у складу са Законом о безбедности саобраћаја на путевима, са циљем повећања безбедности путне инфраструктуре, и то:

- Правилник о стратешкој компаративној анализи утицаја новог, односно реконструисаног пута на безбедност саобраћаја на путној мрежи, ревизији безбедности саобраћаја, периодичној провери пута у експлоатацији, праћењу стања безбедности саобраћаја, анализи високоризичних деоница, анализи доприноса пута саобраћајној незгоди са погинулим лицима, обавештавању, снимању саобраћаја и других величина саобраћајног тока, условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи пута, који ће бити усклађен са Директивом 2008/96/ЕЗ о управљању безбедношћу путне инфраструктуре и
- Правилник о условима које морају испуњавати тунели у погледу безбедности саобраћаја, који ће бити усклађен са Директивом 2004/54/ЕЗ о минималним условима за безбедност тунела на трансевропској мрежи путева.

2010. година

Сектор за путеве и безбедност саобраћаја планира да у наредном периоду настави хармонизацију прописа и техничких стандарда везаних за путну инфраструктуру са прописима и техничким стандардима за развој трансевропске транспортне мреже. Такође, планира се израда прописа и техничких стандарда за примену интелигентних транспортних система (ИТС), у складу са препорукама везаним за развој трансевропске транспортне мреже.

Планира се доношење правилника о начину употребе средстава за снимање и њиховим техничким карактеристикама, са пратећим техничким упутствима, који ће бити у складу са Одлуком 1692/96/ЕЗ Европског парламента и Савета о заједничким смерницама за развој Трансевропске транспортне мреже.

3.21.1.2. Железнички саобраћај

Стање

Законодавни оквир

Законодавни оквир за трансевропске транспортне мреже у области железнице представљају:

- Закон о железници („Службени гласник РС”, број 18/2005);
- Меморандум о разумевању о развоју основне регионалне транспортне мреже у југоисточној Европи, потписан 11. јуна. 2004. у Луксембургу, којим су, између осталог, дефинисане и потребе за развојем железничке инфраструктуре;

- Адендумом наведеног Меморандума о разумевању, потписаног у Тирани, 04. децембра 2007. године, чији је циљ установљавање и имплементација правног и институционалног оквира за постепено отварање железничког транспортног тржишта у југоисточној Европи.

Институционални оквир

Институционални оквир Сектора за железнице и интермодални транспорт је ближе одређен у тачки **3.14.1.** Институционални оквир.

Планиране законодавне активности

2009. година

Изменама и допунама Закона о железници, планира се да се у значајној мери примени „Први железнички пакет директива“, и то:

- Директива 2001/12/ЕЗ, којом се мења Директива 91/440/ЕЕЗ, и које има за циљ успостављање општег оквира за развој Европских железница као и формалних односа између државе и менаџера инфраструктуре, са једне стране, и између управљача инфраструктуре и железничких предузећа, са друге стране;
- Директива 2001/13/ЕЗ, којом се мења Директива 95/18/ЕЗ, и која има за циљ уређивање услова које железничка предузећа морају да испуне како би им се издала лиценца за обављање превоза на железничкој инфраструктури;
- Директива 2001/14/ЕЗ, којом се мења Директива 95/19/ЕЗ, и која има за циљ успостављање принципа у вези са додељивањем капацитета железничке инфраструктуре и накнада за приступ железничкој инфраструктури.

2010. година

Преко Измена и допуна Закона о железници и новог Закона о безбедности железничког саобраћаја, планира се да се настави примена првог, и започне примена „Другог железничког пакета директива“, тј. Директива 2004/49/ЕЗ о безбедности Европских железница, којом се мењају Директива 95/18/ЕЗ о лиценцама за железничка предузећа и Директива 2001/14/ЕЗ о додељивању капацитета железничке инфраструктуре и увођењу накнада за приступ железничкој инфраструктури и сертификатима о безбедности и Директива 2004/50/ЕЗ којом се мењају Директива 96/48/ЕЗ и Директива 2001/16/ЕЗ, а тиче се интероперабилности трансевропског железничког система за велике брзине и интероперабилности трансевропског стандардног железничког система.

3.21.1.3. Водни саобраћај

Стање

Законодавни оквир

Постојећи законодавни оквир у области трансевропских мрежа у водном саобраћају исти је као и у законодавном оквиру у области транспортне политике под бројем **3.14.2.**

Ради спровођења Закона о поморској и унутрашњој пловидби, у овој области донети су следећи подзаконски прописи:

- Уредба о условима које морају да испуњавају луке, односно пристаништа намењена за међународни саобраћај („Службени лист СРЈ“, број 28/98), којом су прописани услови које са аспекта безбедности пловидбе треба да испуне пристаништа намењена за међународни саобраћај (водени простор, безбедан привез и сидрење бродова, просторије за путнике, уређаји за прекрцавање и смештај терета у зависности од намене, снабдевање бродова и др);
- Одлука о одређивању пристаништа за међународни саобраћај („Службени гласник РС“, број 51/2005) - на основу претходно утврђене испуњености услова из Уредбе о условима које морају да испуњавају луке, односно пристаништа намењена за међународни саобраћај, Влада одређује пристаништа одређена за међународни саобраћај.

Институционални оквир

Институционални оквир Сектора за водни саобраћај и безбедност пловидбе ближе је одређен у тачки **3.14.2.** Институционални оквир.

Планиране законодавне активности

2009. година

Планирано је да Нацрт закона о унутрашњој пловидби у области трансевропских мрежа, као и подзаконска акта која ће се донети након доношења закона, буду потпуно усклађени са следећим прописима ЕУ: Одлука 1692/96/ЕЗ о смерницама Заједнице за развој трансевропске транспортне мреже, која у делу 4. дефинише минимум техничких карактеристика пловних путева и речних лука, Одлуком 1346/2001/ЕЗ којом се мења Одлука 1692/96/ЕЗ у вези са речним лукама и интермодалним терминалима, да луке буду међусобно повезане са другим трансевропским транспортним системима и да буду грађене за интермодални транспорт и капацитета око 500.000 тона.

Планирано је и доношење закона о потврђивању Европског споразума о главним унутрашњим пловним путевима од међународног значаја (AGN). Наведеним споразумом су у европску мрежу пловних путева и канала на територији Републике Србије укључени Дунав - од мађарске границе до ушћа Тимока, Сава - од границе са Хрватском до ушћа у Дунав, Тиса - од мађарске границе до ушћа у Дунав и Бегеј од румунске границе до ушћа у Тису. Споразумом је утврђена класификација свих унутрашњих пловних путева Европе, који су подељени у седам класа пловности, од чега прве три класе имају регионални, а класе од 4 до 7 имају пловни путеви од међународног значаја. Такође су дефинисане и главне техничке карактеристике пловила (самоходних пловила и баржи и вучених састава) предвиђених за пловидбу на пловним путевима од међународног значаја. По класификацији европских унутрашњих

путева, потребно је да се обезбеди пловидба самоходних пловила и састава најмање дужине од 85 м, најмање ширине од 9,5 м и најмањим газом од 2,5м.

Доношењем закона о потврђивању Европског споразума о главним унутрашњим пловним путевима од међународног значаја (*AGN*) у којем су већ садржане техничке карактеристике пловних путева и лука у горе означеним прописима ЕУ, наши прописи ће бити усклађени са европским у овој области у делу трансевропских мрежа.

2010-2012. година

После доношења новог Закона о унутрашњој пловидби планирано је доношење подзаконског прописа о категоризацији унутрашњих пловних путева којим ће се пловни путеви Србије категорисати према одредбама *AGN*, Уредбе о техничким карактеристикама лука и пристаништа, као и Одлуке о одређивању пристаништа за међународни саобраћај.

3.21.2. Трансевропске енергетске мреже

Стање

Законодавни оквир

Правни оквир који регулише подручје трансевропских мрежа на подручју енергетике чине:

1. Закон о енергетици („Службени гласник РС”, број 84/2004);
2. Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника;
3. Уговор о оснивању енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених нација на Косову у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација. Закон о ратификацији Уговора објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 62/2006.

На основу Закона о енергетици, као и претходно усвојених законских прописа, донети су подзаконски акти који су од значаја за трансевропске енергетске мреже, а неки од њих су:

1. Одлука о утврђивању Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године („Службени гласник РС“, број 44/05) која истиче значај активног учешћа Србије у планирању и градњи стратешке - регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања као један од својих општих развојних и стратешких циљева, и приоритет градње нових енергетских инфраструктурних објеката и електроенергетских и топлотних извора у оквирима енергетских сектора Србије, као и капитално-интензивне енергетске инфраструктуре, у оквирима регионалних и паневропских инфраструктурних система повезаних са системима у Републици Србији;

2. Уредба о утврђивању Програма остваривања Стратегије („Службени гласник РС”, број 17/2007 и 73/2007) конкретизује циљеве и приоритете Стратегије за период од 2007. до 2012, у погледу области трансевропских енергетских мрежа, кроз:

- основни приказ међудржавног пројекта Паневропски нафтовод (РЕОР);
- пројекат изградње гасовода са улазом из правца Бугарске за увоз гаса из Руске Федерације, и
- електропреносни систем, укључујући транзит ове енергије који се врши преко територије Републике Србије;

3. Правилник о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ”, број 65/1988 и „Службени лист СРЈ”, број 18/1992);

4. Уредба о условима испоруке електричне енергије („Службени гласник РС”, број 107/2005);

5. Уредба о условима за испоруку природног гаса („Службени гласник РС”, број 47/2006);

6. Правилник о условима које мора да испуњава енергетски субјект за транспорт и дистрибуцију природног гаса у погледу стручног кадра („Службени гласник РС”, број 93/2005);

7. Правилник о критеријумима за издавање енергетске дозволе, садржини захтева и начину издавања енергетске дозволе („Службени гласник РС”, бр. 23/2006 и 113/2008);

8. Правилник о условима, начину и програму полагања стручног испита за лица која обављају послове техничког руковођења, одржавања и руковоаца у објектима за транспорт и дистрибуцију природног гаса („Службени гласник РС”, број 93/2005);

9. Правилник о условима у погледу стручног кадра и начину издавања и одузимања лиценце за обављање енергетских делатности („Службени гласник РС”, број 117/2005, 40/2006 и 44/2006);

10. Одлука о оснивању јавног предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричне енергије („Службени гласник РС”, број 12/2005);

11. Одлука о оснивању јавног предузећа за пренос електричне енергије и управљање преносним системом („Службени гласник РС”, број 12/2005 и 58/2005);

12. Одлука о оснивању акционарског друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса („Службени гласник РС”, број 60/2005);

13. Правилник о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт („Службени лист СФРЈ”, број 26/85).

Законом о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника уређују се услови за безбедан и неометан цевоводни транспорт гасовитих и течних угљоводоника; дефинише појам овог транспорта и шта се сматра гасовитим и течним угљоводоникима, дефинише појам гасовода, нафтовода и продуктовода за међународни транспорт. Закон није усаглашен са *acquis communautaire*.

Уговор о оснивању енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених нација на Косову у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација представља правни оквир који регулише подручје трансевропских мрежа на подручју енергетике и истовремено и део *acquis communautaire*. Потписан је 25. октобра 2005. и Република Србија је активно учествовала у преговорима о његовом закључењу. Народна скупштина Републике Србије је ратификовала Уговор.

Део *acquis communautaire* који се директно тиче трансевропских енергетских мрежа је:

Одлука 1364/2006/ЕЗ о смерницама за трансевропске енергетске мреже;

Уредба 680/2007/ЕЗ о општим правилима за додељивање финансијског комунитарног конкурса у области трансевропских транспортних и енергетских мрежа је од непосредног значаја за трансевропске енергетске мреже, а нарочито због тога што је везана за текући буџетски период ЕУ (2007-2013. година).

За питања трансевропских енергетских мрежа од значаја су још посебни закони који регулишу секторска питања:

1. Закон о планирању и изградњи;
2. Закон о општем управном поступку и
3. Закон о концесијама.

Иако ови закони регулишу питања која су у већој или мањој вези са изградњом и коришћењем објеката који чине трансевропске енергетске мреже, неопходно је да буду у складу са Законом о енергетици.

Народна скупштина је 11. децембра 2009. усвојила Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника. Министар, надлежан за послове енергетике, донеће у законом прописаном року (две године од дана ступања на снагу закона) више подзаконских прописа. Доношењем овог закона престаје да важи Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника („Службени лист РС”, број 29/1997).

Институционални оквир

Област трансевропских енергетских мрежа је у надлежности Министарства рударства и енергетике (законодавна улога), Агенције за енергетику (независно регулаторно тело), Јавног предузећа за пренос електричне енергије и управљање преносним системом, Јавног предузећа за транспорт нафте нафтоводима и транспорт деривата нафте продуктоводима и Јавног предузећа за транспорт, дистрибуцију, складиштење и трговину природним гасом - чији је оснивач Република Србија, која према овим предузећима има права и дужности оснивача сагласно Закону о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса („Службени гласник РС”, бр. 25/2000, 25/2002, 107/2005 и 108/2005 испр.).

Делокруг Министарства рударства и енергетике утврђен је Законом о министарствима („Службени гласник РС”, број 65/2008).

Планиране законодавне активности

2010. година

Уговор о оснивању енергетске заједнице покрива *acquis communautaire* из подручја енергетике, тако да се очекује да ће у 2010. години, кроз измене и допуне Закона о енергетици и доношење подзаконских аката на основу новелираног Закона о енергетици, бити у потпуности завршена имплементација целог *acquis communautaire* из овог подручја.

С тим у вези, сагласно Уговору о оснивању енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених нација на Косову у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација, потребно је имплементирати Директиву 2003/54/ЕЗ која се односи на заједничка правила за унутрашње тржиште електричне енергије, Директиву 2003/55/ЕЗ која се односи на заједничка правила за унутрашње тржиште природног гаса и Уредбу 1228/2003/ЕЗ о условима за приступ мрежи ради прекограничне размене електричне енергије.

Међу најважније разлоге за доношење овог закона спада потреба да се изврши неопходно усаглашавање нашег законодавства у области енергетике са прописима ЕУ који се односе на сектор енергетике, што је овим законом и извршено.

Усклађивње домаћих прописа који регулишу правне односе у сектору енергетике са прописима ЕУ, а такође и са актима који се односе на регионално тржиште, извршено је са циљем да се обезбеде неопходни услови повезивања енергетских субјеката у региону, њихов равноправан положај на тржишту енергије, приближно исти степен заштите купаца енергије и други услови којима се обезбеђује постепено отварање тржишта енергије. На тај начин се и за енергетске субјекте који послују на територији Републике Србије стварају услови пословања који су, како у техничком, технолошком, тако и у организационом смислу неопходни, да би се неометано одвијали процеси регионалне интеграције у преносу, транспорту и трговини енергијом и стварали услови за укључивање у европске економске токове.

Ради јаснијег сагледавања интенција закона у делу којим се врши усклађивање нашег законодавства са прописима ЕУ и прихваћеним принципима о успостављању регионалног тржишта енергије, указује се на прописе који се односе на област гасне привреде и нафтне привреде.

Европска Енергетска повеља, чији је циљ успостављање правног оквира за унапређење регионалне сарадње на подручју енергетике, засноване на допуњавању и узајамној користи, а што се огледа кроз законско решавање питања тржишта енергије, тржишне конкуренције, транзита енергије уз слободан приступ преносним-транспортним системима, слободан приступ енергетским технологијама и тржишту капитала, заштите инвестиција, суверенитета над енергетским добрима, заштите животне средине, законске регулативе и начина решавања спорова; Директива 91/296/ЕЕЗ за транзит природног гаса мрежама; Директива 2003/55 о заједничким правилима за интерно тржиште природног гаса, којом се укида Директива 98/30/ЕЗ; Уговор о енергетској заједници југоисточне Европе и њеном укључивању у интерно

енергетско тржиште ЕУ. За област нафте и деривате нафте примењена су начела INOGATE-а (Оквирни споразум о институционалним основама за успостављање међудржавних система за транспорт нафте и гаса), који је тадашња Савезна Република Југославија ратификовала 2001. године.

Осим подзаконских прописа чије је доношење предвиђено Законом о енергетици, од значаја за област трансевропских енергетских мрежа су и прописи које ће донети оператери преносног система у области електричне енергије и природног гаса, по овлашћењима утврђеним овим законом, којима се обезбеђује утврђивање техничко-технолошких услова за повезивање енергетских објеката, уређаја и постројења у јединствен систем и паралелни рад енергетског система Републике Србије и суседних електро-енергетских система, односно за транспортни систем природног гаса, приступ треће стране овом систему.

Правила о раду преносних система доносе се по прибављеној сагласности Агенције за енергетику, као независног регулаторног тела, и објављују се у Службеном гласнику Републике Србије.

2011. година

На основу Закона о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника, биће донети подзаконски акти којима ће се регулисати:

1. услови за избор трасе цевовода; локација и начин изградње објеката који су саставни делови цевовода; избор материјала, опреме и уређаја; радни параметри цевовода; начин мерења количина гасовитих и течних угљоводоника; регулација притиска и мере сигурности од прекорачења дозвољеног радног притиска; обележавање трасе цевовода; заштитни појас цевовода, насељене зграде, објекти и инфраструктурни објекти у заштитном појасу цевовода; радни појас; зоне опасности и заштита од корозије цевовода;
2. услови и начини даљинског надзора и управљања и система веза са циљем остваривања безбедног и неометаног преноса информација које се односе на њихово коришћење и одржавање цевоводног система;
3. услови пројектовања, уградње и одржавања електричне опреме и инсталација у зонама опасности;
4. услови и начини испитивања цевовода у току изградње, а пре њиховог пуштања у рад;
5. услови и начини коришћења и руковања цевоводима и њихово одржавање у току рада, ремонта и ванредних догађаја; заштите од корозије и пропуштања цевовода; преглед и одржавање сигурносних уређаја; испитивање замењених делова и извршених поправки кварова; евидентирање кварова; стање корозије и пропуштања цевовода; начин обавезне и повремене контроле цевовода и вођење посебне евиденције о извршеној контроли;
6. начин вођења евиденције о транспортованим и дистрибуираним количинама гасовитих и течних угљоводоника;
7. услови и начин заштите цевовода, односно његових припадајућих надземних уређаја, постројења и објеката од неовлашћене употребе или оштећења.

Одговорна институција је Министарство рударства и енергетике.

2012. година

Потребно је урадити анализу усклађености других закона који уређују питања од значаја за област трансевропских енергетских мрежа са Законом о енергетици и Законом о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника, како би се они ускладили са Законом о енергетици и Законом о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника.

3.22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА

Стање

Од 2007. године Европска унија пружа финансијску помоћ Републици Србији кроз Инструмент за претприступну помоћ (ИПА), на основу Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 која је усвојена 17. јула 2006. године (у даљем тексту: Оквирна Уредба). Европска комисија је 12. јуна 2007. године усвојила Уредбу (ЕЗ) бр. 718/2007 о спровођењу Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006, којом се успоставља Инструмент за претприступну помоћ и којом је предвиђено да ЕК и свака држава корисница морају закључити Оквирни споразум са циљем дефинисања основних принципа сарадње који се односе на пружање финансијске подршке. **Оквирни споразум између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница** је потписан 29. новембра 2007. године, а Закон о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница усвојен 26. децембра 2007. године (Службени гласник РС - Међународни уговори 124/2007).

Законом о потврђивању Оквирног споразума, Република Србија се обавезала да успостави децентрализован систем управљања фондовима ЕУ (ДИС), који представља општи метод спровођења помоћи из претприступног инструмента. У том смислу предузете су активности на успостављању одговарајућих структура и органа који ће после акредитације добити овлашћења од Европске комисије за децентрализовано управљање фондовима ЕУ.

Правни оквир

Правни оквир којим је регулисано управљање програмима ЕУ у Републици Србији обухвата:

- **Закон о потврђивању Оквирног споразума**, усвојен је 26. децембра 2007. године (Службени гласник РС - Међународни уговори 124/2007);

- Финансијски споразум између Владе РС и Комисије Европских заједница у вези са Националним ИПА програмом који се односи на прву ИПА компоненту – помоћ у транзицији и изградња институција за 2007. годину и садржи листу од 36 развојних пројеката укупне вредности 164.836.352 евра;

- Финансијски споразум између Владе РС и Комисије Европских заједница у вези са Националним ИПА програмом који се односи на прву ИПА компоненту – помоћ у транзицији и изградња институција за 2008. годину и садржи листу од 37 развојних пројеката укупне вредности 168.641.314 евра;

- Финансијски споразум између Владе РС и Комисије Европских заједница у вези са програмом буџетске подршке Србији у оквиру прве ИПА компоненте – помоћ у транзицији и изградња институција за 2009. годину којим је предвиђено да се од укупно 182,5 милиона евра опредељених за програм ИПА 2009, 100 милиона евра искористи као директна ненаменска буџетска подршка Републици Србији. Преостали износ од 82,5 милиона евра усмерен је на реализацију пројеката који су оцењени као приоритетни у процесу програмирања ИПА 2009, док су преостали позитивно оцењени пројекти идентификовани у процесу програмирања ИПА 2009. послужили као основа за програмирање прве компоненте ИПА програма за 2010. У складу са предвиђеном динамиком рада Европске комисије, потписивање Финансијског

споразума за пројекте из ИПА 2009 очекује се до краја 2009. године, док је потписивање Финансијског споразума за програмски пакет прве компоненте ИПА 2010 најављено за први квартал 2010. године.

У оквиру друге компоненте ИПА – прекогранична сарадња, Република Србија у програмском периоду 2007-2013. наставља сарадњу (кроз CARDS 2004-2006 реализовани су пројекти у приближној вредности од 15,7 милиона евра) са суседним државама чланицама ЕУ - Мађарском, Румунијом и Бугарском, као и Јадрански програм и Програм сарадње земаља ЈИЕ (као наставак програма КАДСЕС) и започиње нове програме са Хрватском, Босном и Херцеговином и Црном Гором. Према пројекцијама за период 2007-2009, требало би да буду реализовани програми у приближној вредности од 38,5 милиона евра, од чега највећи део управо у календарској 2010. години. Правни оквир за ову компоненту чине следећи финансијски споразуми:

- Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница за „Румунија – Србија ИПА прекогранични програм“, на основу инструмента за претприступну помоћ за период 2007-2009, потписан 27. марта 2009. године;
- Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница за „Мађарска – Србија ИПА прекогранични програм“, на основу инструмента за претприступну помоћ за период 2007-2009, потписан 27. марта 2009. године;
- Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница за „Бугарска – Србија ИПА прекогранични програм“, на основу инструмента за претприступну помоћ за период 2007-2009, потписан 27. марта 2009. године;
- Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница за „Јадрански ИПА прекогранични програм“, на основу инструмента за претприступну помоћ за период 2007-2009, потписан 27. марта 2009. године
- Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница за „Хрватска - Србија ИПА прекогранични програм“, на основу инструмента за претприступну помоћ 2007. годину, потписан 3. априла 2008. године и за 2008. годину потписан 9. априла 2009. године;
- Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница за „Србија - Црна Гора ИПА прекогранични програм“, на основу инструмента за претприступну помоћ 2007. годину, потписан 3. априла 2008. године и за 2008. годину потписан 9. априла 2009. године;
- Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Комисије Европских Заједница за „ИПА прекогранични програм Сарадња у земаља југоисточне Европе“, на основу инструмента за претприступну помоћ 2007. годину, потписан септембра 2008. године и за 2008. годину потписан 27. марта 2009. године.

Институционални оквир

Увођење ДИС-а подразумева формирање одговарајућих структура и институција неопходних за јавне набавке, уговарање, плаћања, контролу и

извештавање о програмима ИПА у складу са принципима одговорног финансијског управљања. План активности за припрему акредитације за децентрализоване системе управљања ЕУ фондовима у Републици Србији, који је Влада РС усвојила 24. априла 2008. године, представља стратешки оквир за развој структура и органа који ће преузети и примењивати овлашћења за децентрализовано управљање фондовима.

У складу са Планом активности за припрему акредитације за децентрализоване системе управљања ЕУ фондовима у Републици Србији, Национални службеник за акредитацију припремио је Акциони план (DIS Roadmap)²⁵ за акредитацију прве и друге ИПА компоненте, као и Акциони план за акредитацију ИПА компоненти три и четири²⁶. Сходно наведеним акционим плановима, очекује се да ће Република Србија бити спремна за преузимање надлежности у управљању фондовима ЕУ за прве две компоненте ИПА половином 2011. године, односно за компоненте три и четири до краја 2011. године. С тим у вези, завршене су прве две фазе које се односе на прве две ИПА компоненте, док се тренутно приводи крају нулта фаза за ИПА компоненте три и четири.

Ради успостављања наведеног оквира и реализације обавеза предвиђених чланом 6. Закона о потврђивању Оквирног споразума који предвиђа именовање одређених органа и тела, Република Србија је установила функције Националног ИПА координатора (National IPA Coordinator – NIPAC)²⁷, Националног службеника за акредитацију (Competent Accrediting Officer – CAO)²⁸, Националног службеника за одобравање (National Authorising Officer – NAO)²⁹, Стратешког координатора за ИПА компоненте регионални развој и развој људских ресурса (Strategic Coordinator – SCO)³⁰ и формирала Сектор за Национални фонд (National Fund – NF) и Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније (Central Financing and Contracting Unit – CFCU) у Министарству финансија³¹ и именovala руководиоце за ова два сектора у рангу помоћника министра. Помоћник министра на челу CFCU именована је и за Службеника за одобравање програма³² (Program Authorizing Officer – PAO).

²⁵ „Мапа пута (Акциони план) за ДИС у контексту ИПА” стандардизована је од стране ЕК, како би се структурирала процедура која води децентрализовању система управљања фондовима. По својој форми „Мапа пута (DIS Roadmap)” обухвата следеће фазе: Фаза 0 Успостављање система управљања и контроле; Фаза 1 Утврђивање недостатака; Фаза 2 Отклањање недостатака; Фаза 3 Утврђивање усклађености; Фаза 4 Национална акредитација и подошење захтева за пренос овлашћења; Фаза 5 Припрема за одлуку Европске комисије; Фаза 5 поновљена Одлука ЕК да повуче све ex-ante контроле. По овом обрасцу, свака од држава у приступању ЕУ /корисница ИПА, припрема прилагођене мапе пута за одговарајуће ИПА компоненте.

²⁶ Пета ИПА компонента не захтева посебан акциони план

²⁷ Закључком Владе 05 број 119-3192/2008 од 21. августа 2008, за NIPAC је именован потпредседник Владе за европске интеграције

²⁸ Закључком Владе 05 број 119-3192/2008 од 21. августа 2008, за CAO је именован министар финансија

²⁹ Закључком Владе број 119-416/2008 од 29. јануара 2009. године, за NAO је именован државни секретар у министарству финансија

³⁰ Закључком Владе 05 број 119-214/2009-005 од 13. фебруара 2009. године, именован је Кабинет потпредседника Владе за европске интеграције за SCO, а Огњен Мирић, координатор за фондове ЕУ, за одговорно лице у обављању послова Стратешког координатора

³¹ Измене систематизације Министарства финансија усвојене Закључком Владе бр. 110-1740/2008-2 од 05. фебруара 2009. године.

³² Закључком Владе 24 број: 119-1166/2009 од 26. фебруара 2009. године

Истовремено са именовањем НИПАК, Влада Републике Србије одредила је Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи у оквиру Министарства финансија (у даљем тексту: Сектор) за технички секретаријат НИПАК (НИПАК ТС). Сектор обухвата два одељења, од којих је прво (за програмирање и координацију иностране помоћи) надлежно за координацију процеса програмирања прве ИПА компоненте и координацију билатералних донатора, а друго (за програме прекограничне сарадње) координише учешће Републике Србије у програмима прекограничне сарадње.

Искуство Сектора у обављању послова везаних за коришћење претприступних фондова сходно правилима ЕУ, указало је на потребу прогресивне изградње адекватних капацитета. Наиме, због специфичности новог инструмента за претприступну помоћ, кадровска структура затечена у централној администрацији често није у стању да самостално обави све потребне послове. Ради ефикаснијег обављања послова хоризонталне координације и помоћи корисницима (и потенцијалним корисницима ИПА), НИПАК ТС као и Кабинет НИПАК, нужно се ослањају и на екстерну експертску асистенцију, обезбеђену захваљујући донаторском финансирању. Такође, и у постојећој структури НИПАК ТС, поред лица у сталном радном односу, због обима послова и функција, константно је изван број лица ангажован и по основу уговора о обављању послова на одређено време. Осамостаљивање домаће администрације за успешно коришћење ИПА и одрживост система који се успостављају ради ефикасног преузимања надлежности у управљању фондовима, постижу се у одређеној мери организовањем обука, у сарадњи са Службом за управљање кадровима. Ипак, основна гаранција за поузданост и успешно обављање нових послова везаних за напредак европских интеграција у државној администрацији јесте системско решавање сталног запошљавања и задржавање обучених кадрова.

На бази Информације о потреби припреме препорука и смерница за формирање јединица у министарствима за програмирање и спровођење пројеката финансираних из фондова ЕУ и одговарајућег Закључка³³, НИПАК је упутио детаљне препоруке и смернице са предлогом описа послова за запослене у предложеним јединицама, водећи рачуна о принципу рационализације и различитом обиму коришћења фондова код различитих органа државне управе. До овог тренутка укупно је формирано 10 јединица за програмирање и спровођење пројеката, али и даље са недовољним бројем стално запослених. Овај процес унеколико је успорен услед захтева за смањивањем броја запослених, ограничавања новог запошљавања, као и ограничавања могућности ангажовања неопходног броја запослених по основу уговора у државној администрацији. Ове мере су уведене ради ублажавања последица кризе у првом кварталу 2009. године.

Након обављених консултација између Националног службеника за одобравање, Службеника за одобравање програма и ресорних министарстава као корисника средстава у оквиру прве ИПА компоненте, Закључком Владе³⁴ именовани су високи службеници за програме помоћи у ресорним министарствима (Senior Program Officers – SPOs). Одговорности високих службеника за програме помоћи биће регулисане оперативним споразумом који ће бити закључен са Службеником за одобравање програма.

³³ Закључак 05 Број: 02-7578/2007-4, од 21. августа 2008. године.

³⁴ Закључак Владе 05 Број: 119-7279/2009, од 12. новембра 2009. године.

У Републици Србији су предузете и неопходне мере ради припрема за коришћење ИПА компоненти доступних државама кандидатима за чланство у ЕУ (регионални развој, развој људских ресурса и рурални развој). С тим у вези, започета је припрема Оквира стратешке усклађености, као оквирног документа за ИПА компоненте регионални развој и развој људских ресурса, оперативних програма за наведене компоненте, као и Стратегије руралног развоја.

У вези са организационом структуром релевантном за ИПА компоненте регионални развој и развој људских ресурса, Закључком Владе³⁵ за орган надлежан за Оперативни програм ИПА компоненте регионални развој (тзв. руководилац оперативне структуре) одређен је Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ Министарства финансија³⁶. Наведеним Закључком за орган надлежан за Оперативни програм ИПА компоненте развој људских ресурса одређено је Министарство економије и регионалног развоја³⁷. Истовремено, имајући у виду дефинисане надлежности Сектора за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ Министарства финансија, наведена унутрашња јединица Министарства финансија одређена је за Орган надлежан за уговарање и спровођење ИПА компоненти регионални развој и развој људских ресурса³⁸.

Ефикасније програмирање и коришћење ИПА средстава поставља нове захтеве у смислу унапређења институционалног оквира, административних капацитета, побољшања међуресорне координације, као и праћења спровођења приоритета и ревизије Вишегодишњег индикативног планског документа. Отуда су учињени и одређени напори у правцу институционализације процеса програмирања и то оснивањем: Комисије за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи, Групе за оцену пројеката, као и пет међусекторских пројектних група за програмирање ИПА, Заједничког тела за израду Оквира стратешке усклађености и четири радне групе за израду Оперативних програма за ИПА компоненте регионални развој и развој људских ресурса. Поменути механизми омогућили су и унапређење процеса програмирања ИПА средстава током 2009. и 2010. године. Са циљем координације активности програмирања и увођења децентрализованог система управљања фондовима ЕУ са Европском комисијом, формиран су и ИПА Заједнички одбор за праћење и Радна група за увођење децентрализованог система управљања фондовима ЕУ, којима копредседавају Национални ИПА координатор и представник Европске комисије.

Приоритети у 2010. години

Програмирање за компоненте ИПА I и II:

³⁵ Закључак Владе 05 Број: 021-6746/2009-1, од 5. новембра 2009. године.

³⁶ Истим Закључком, за одговорно лице у обављању послова органа надлежног за Оперативни програм ИПА компоненте регионални развој, именована је Арлета Манојловић, помоћник министра финансија.

³⁷ Такође, за одговорно лице у обављању послова Органа надлежног за Оперативни програм ИПА компоненте развој људских ресурса именована је Љиљана Џувер, помоћник министра у Министарству економије и регионалног развоја

³⁸ Idem.

Израда Акционог плана за програмирање ИПА 2011 и почетак процеса програмирања (јануар 2010).

ДИС за компоненте I и II:

- доношење тзв. ДИС уредбе – Уредбу ће предложити Министарство финансија; текстом овог акта биће ближе уређене структуре и процедуре неопходне за успостављање ДИС-а и стицање одговарајуће акредитације;
- припрема и потписивање споразума о спровођењу (Implementing Agreement) између НАО и РАО ради имплементације пројеката у првој ИПА компоненти; припрема и потписивање оперативних споразума (Operational Agreements) између РАО и SPO ради имплементације пројеката у првој ИПА компоненти. Припрема и потписивање споразума који регулишу спровођење друге компоненте ИПА - до почетка оцене усклађености (compliance assessment) у 2010. години;
- припрема приручника за првостепену контролу пројеката финансираних из ИПА компоненте II и осталих докумената који ће регулисати спровођење програма прекограничне сарадње са земљама чланицама ЕУ;
- дефинисање оперативне структуре за ИПА компоненту II и именовање одговорног лица за обављање послова руководиоца Оперативне структуре за ИПА компоненту II (за услове централизованог управљања). Формирање Радне групе за спровођење програма прекограничне сарадње, са посебним освртом на стварање окружења за спровођење програма за земљама чланицама ЕУ;
- доношење уредбе за спровођење програма прекограничне сарадње као и уредбе за првостепену контролу пројеката финансираних из ИПА компоненте II.
- Спровођење Акционог плана за отклањање недостатака;
- Припрема акредитационих пакета (март 2010);
- Подношење извештаја о оцени усклађености од стране екстерних проценитеља (јун 2010);
- САО документује акредитацију НАО и NF (септембар 2010);
- НАО подноси Европској комисији захтев за преношење управљачких овлашћења у систему ДИС са тзв. „претходном контролом“ ЕК (DIS with ex-ante control), септембар 2010.

Програмирање за компоненте ИПА III и IV:

- Израда оперативних програма за обе компоненте (током 2010);
- Спровођење консултација са партнерима у вези са Оквиром стратешке усклађености и оперативних програма (мај-јун 2010);
- Усвајање Оквира стратешке усклађености (септембар 2010);
- Почетак ex-ante евалуације Оперативних програма у оквиру ИПА компоненти три и четири (април 2010).

ДИС за компоненте ИПА III и IV :

- Завршетак фазе утврђивања недостатака (фебруар 2010);

- Израда предлога оперативне структуре у оквиру компоненти три и четири;
- Израда нацрта споразума о спровођењу и припрема оперативних споразума који ће регулисати институционалне односе између различитих структура у оквиру треће и четврте компоненте;
- Припрема акционог плана за отклањање недостатака (први квартал 2010);
- Почетак фазе отклањања недостатака (први квартал 2010);
- Припрема акредитационих пакета (септембар 2010);
- Подношење извештаја о оцени усклађености од стране екстерних проценитеља (децембар 2010).

Приоритети у 2011. години

Програмирање за компоненте ИПА I и II:

- Израда акционог плана за програмирање ИПА 2012 и почетак процеса програмирања (јануар 2011).

Програмирање за компоненте ИПА III и IV:

- Усвајање оперативних програма за ИПА компоненте три и четири (април 2011).

ДИС за компоненте III и IV:

- САО документује акредитацију NAO и NF (фебруар 2011);
- NAO подноси Европској комисији захтев за преношење управљачких овлашћења у систему ДИС са тзв. „претходном контролом“ ЕК (DIS with ex-ante control), март 2011.

Независно од поделе на компоненте, приоритет ће бити и: успостављање јединственог система за управљање подацима релевантним за ДИС (Management Implementation System-MIS). Ово подразумева сарадњу NF, PAO и NIPAC TS у идентификовању најбољег модалитета за успостављање MIS чија ће садржина омогућити ефективно праћење имплементације програма/пројеката, укључујући и рачуноводство и финансијско управљање, као и дефинисање стандарда за безбедност информационог система и инструкције за остале структуре ДИС у погледу система и процедура за управљање информацијама. Реализацију овог приоритета би требало да подржи техничка помоћ за фазу отклањања недостатака у току календарске 2010. године.

3.23. САРАДЊА У ОБЛАСТИ ПРАВОСУЂА И ОСНОВНИХ ПРАВА

3.23.1. Судски систем

У складу са обавезама из чл. 80. Споразума о стабилизацији и придруживању, који се односи на јачање институција и владавину права, Република Србија улаже велике напоре ка јачању независности судства и побољшању ефикасности правосудног система. У изради овог дела документа базирали смо се на краткорочним и средњорочним препорукама из Европског партнерства које се односе на реформу судства и борбу против корупције.

Стање

Законодавни оквир

Устав Републике Србије у члановима 142. до 152. уређује судове и положај судија у Републици Србији. Правосудни систем регулишу следећи закони: Закон о Уставном суду („Службени гласник РС”, број 109/07), Закон о Правосудној академији (усвојен 11. децембра 2009), као и сет правосудних закона, усвојених у Народној скупштини Републике Србије 22. децембра 2008. године, који обухвата следеће законе: Закон о Високом савету судства („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008), Закон о судијама („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008) и Закон о допуни Закона о судијама од 11. децембра 2009, Закон о уређењу судова („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008) и Закон о изменама и допунама Закона о уређењу судова од 11. децембра 2009, Закон о Државном већу тужилаца („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008), Закон о јавном тужилаштву („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008) и Закон о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву од 11. децембра 2009, Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008), Закон о изменама и допунама Закона о прекршајима („Сл. гласник РС”, бр. 101/2005 и 116/2008) .

Национална стратегија реформе правосуђа детаљно је описана у тачки 1.1.6.

Закон о Уставном суду („Службени гласник РС”, број 109/07) ступио је на снагу 6. децембра 2007. Овим законом уређује се организација Уставног суда, поступак пред Уставним судом и правно дејство његових одлука. Након доношења закона изабрано је 10 судија Уставног суда, који су 12. децембра 2007. положили заклетву и ступили на дужност, чиме је Уставни суд конституисан, у складу са чланом 9. став 3. Уставног закона за спровођење Устава Републике Србије. Прва седница Уставног суда на којој је изабран председник суда одржана је 26. децембра 2007, чиме је Уставни суд почео са радом.

Сетом правосудних закона уређује се правосудна мрежа на потпуно нови начин, са новим институцијама које гарантују независност и бројним механизмима који ће омогућити већу ефикасност и боље функционисање система. Доношење јединственог пакета закона о правосуђу је од изузетног значаја за реформу правосуђа, пре свега ради успостављања нових правосудних институција (Врховни Касациони суд, апелациони судови, Управни суд) који ће значајно допринети унапређењу ефикасности и растерећењу постојеће мреже судова, као и успостављање Високог савета судства и Државног већа тужилаца. Оснивање административних канцеларија, које подржавају рад Високог савета

судства и Државног већа тужилаца, је од великог значаја за њихов адекватан и успешан рад. Новим законима предвиђено је и успостављање независног правосудног буџета, а у складу са експертизом Венецијанске комисије, израђени су јасни и мерљиви критеријуми за избор, напредовање, дисциплински поступак и разрешење судија и тужилаца, којима се руководе Високи савет судства и Државно веће тужилаца приликом вредновања рада судија и тужилаца.

Законом о судијама регулише се статус судија, њихова независност, самосталност и непристрасност у складу са европским стандардима. У овом закону детаљно се разрађују начин избора судија и услови за обављање судијске функције. Критеријуме и мерила за оцену ових услова прописује Високи савет судства. Уз помоћ пројекта подршке Европске комисије примени Националне стратегије реформе правосуђа, а у складу са експертизом Венецијанске комисије, израђени су критеријуми и стандарди за избор судија и председнике судова.

Уређена су и питања начина разрешења судија, трајности судијске функције, право на удруживање и обавеза судија на стручан и савестан рад, са циљем решавања предмета у разумном року. Значајну новину представља вредновање рада судија, које ће вршити саме судије. Оцена која се добија приликом вредновања представља основ за напредовање, разрешење или упућивање на обавезне облике обуке. Другу велику новину представљају одредбе које се односе на дисциплинску одговорност судије. Законом су прецизно утврђени дисциплински прекршаји и дисциплинске санкције, као и надлежни органи за вођење дисциплинског поступка и сам дисциплински поступак. Дисциплински поступак је у надлежности Високог савета судства.

Законом о судијама уводи се дисциплински поступак за судије, односно прописује се шта се подразумева под дисциплинским прекршајем, одређују се дисциплинске санкције, дисциплински поступак и органи за вођење дисциплинског поступка. Закон предвиђа да су органи за вођење дисциплинског поступка Дисциплински тужилац и Дисциплинска комисија, чији састав одређује Високи савет судства. Судија у дисциплинском поступку има право на одбрану и заступника, а такође утврђено је и право жалбе Високом савету судства на одлуку Дисциплинске комисије.

Закон детаљно уређује разлоге за престанак судијске функције. Судијска функција може престати на лични захтев судије, због завршетка радног века, када трајно изгуби радну способност за обављање функције, када судија који је први пут биран не буде изабран на сталну судијску функцију и разрешењем. Посебно су утврђени разлози за разрешење и поступак. Судија може бити разрешен због осуде за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци, односно за дело које га чини недостојним судијске функције, због нестручног вршења функције или због учињеног тежег или поновљеног дисциплинског прекршаја. Поступак за разрешење води Високи савет судства. У поступку судија има право да изложи своју одбрану. Када Високи савет судства донесе одлуку о разрешењу судије, судија има право жалбе Уставном суду.

Устав Републике Србије уређује положај, надлежност, оснивање и организацију јавног тужилаштва. У Закону о јавном тужилаштву детаљно се разрађују начин избора јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца и услови за обављање ове функције. Посебно треба истаћи да су у закону прецизно наведени услови за избор јавних тужилаца, односно заменика јавних тужилаца. При предлагању за избор кандидата за функцију јавног тужиоца, Државно веће тужилаца узима у обзир стручност, оспособљеност и достојност кандидата

према Правилнику о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата за носиоце јавнотужилачких функција, који су израђени у складу са експертизом Венецијанске комисије.

Закон о јавном тужилаштву уређује и обавезно вредновање рада јавних тужилаца, односно заменика јавних тужилаца, које се изражава кроз оцену. Вредновање рада јавних тужилаца, односно заменика јавних тужилаца, представља основ за избор, напредовање, разрешење и покретање дисциплинског поступка. Закон о јавном тужилаштву предвиђа увођење дисциплинског поступка за јавне тужиоце, односно заменике јавних тужилаца. Закон прописује шта се сматра дисциплинским прекршајем, одређује дисциплинске санкције, дисциплински поступак и органе за вођење дисциплинског поступка. Закон предвиђа да су органи за вођење дисциплинског поступка Дисциплински тужилац и Дисциплинска комисија, чији састав одређује Државно веће тужилаца.

Закон детаљно уређује разлоге за престанак функције јавног тужиоца. Функција јавног тужиоца може престати на лични захтев, због завршетка радног века, када трајно изгуби радну способност за обављање функције, када заменик јавног тужиоца који је први пут биран не буде изабран на сталну функцију и разрешењем. Посебно су утврђени разлози за разрешење и поступак. Јавни тужилац, односно заменик јавног тужиоца може бити разрешен због осуде за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци, односно за дело које га чини недостојним своје функције, због нестручног вршења функције или због учињеног тежег или поновљеног дисциплинског прекршаја. Поступак за разрешење води Државно веће тужилаца. Одлуку о разрешењу јавног тужиоца доноси Народна скупштина, на предлог Владе, а на основу разлога које је утврдило Државно веће тужилаца у поступку за разрешење. Одлуку о престанку функције заменика јавног тужиоца доноси Државно веће тужилаца. На одлуку о престанку функције, јавни тужилац, односно заменик јавног тужиоца има право жалбе Уставном суду.

Народна скупштина Републике Србије усвојила је, на седници одржаној 31. августа 2009. године, следеће законе: Кривични законик („Службени гласник РС”, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр. и 72/2009), Законик о кривичном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 70/2001 и 68/2002 и „Службени гласник РС”, бр. 58/2004, 85/2005, 115/2005, 85/2005 - др. закон, 49/2007, 20/2009 - др. закон и 72/2009), Закон о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, број 85/2005 и 72/2009), Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала („Службени гласник РС”, бр. 72/2009), Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела („Службени гласник РС”, бр. 42/2002, 27/2003, 39/2003, 67/2003, 29/2004, 58/2004 - др. закон, 45/2005, 61/2005 и 72/2009) и Закон о сарадњи са Међународним кривичним судом („Службени гласник РС” број 72/09).

С обзиром да је Република Србија 18. марта 2009. године ратификовала велики број конвенција (Конвенција Савета Европе о високотехнолошком криминалу, Додатни протокол уз Конвенцију о високотехнолошком криминалу који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених путем компјутерских система, Конвенција Савета Европе о трговини људским бићима, Конвенција Савета Европе о прању, тражењу, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма, Конвенција Савета Европе о спречавању тероризма, Протокол којим се мења и

допуњава Европска конвенција о сузбијању тероризма), било је неопходно извршити одређене измене и допуне Кривичног законика, и то како у погледу увођења нових кривичних дела (неуплаћивање пореза по одбитку, превара у осигурању, изградња без одобрења, насилничко понашање на спортској приредби, ометање правде, ненаменско коришћење буџетских средстава, угрожавање лица под међународном заштитом), тако и у погледу измене инкриминација постојећих кривичних дела. Законом се поштравају казне за око трећину кривичних дела, што је веома важно са становишта превенције и сузбијања свих видова организованог криминала и корупције. Једна од најзначајнијих новина Кривичног законика јесте могућност да се казна затвора до шест месеци извршава на начин да осуђено лице може издржавати казну у свом стану, с тим што би му се у случају да прекрши забрану напуштања стана, овакав начин извршења заменио издржавањем казне у затвору.

Као последица усклађивања са Уставом Републике Србије, Кривичним закоником и ратификованим међународним конвенцијама и уговорима који се односе на кривични поступак, донет је Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку. Усклађивање овог закона са Уставом огледа се у одредбама које се односе на притвор. Од осталих најважнијих новина истиче се увођење одредаба које се односе на саслушање и заштиту посебно осетљивих сведока, увођење института споразума о признању кривице, скраћени поступак, као и одређене измене које се односе на убрзање суђења, прекид и одлагање главног претреса, позивање лица, процесну дисциплину и правне лекове. Глава која се односи на поступак за кривична дела организованог криминала је потпуно измењена, а најважније новине садржане у тој глави односе се на дефинисање организованог криминала, специјалне истражне технике, као и прецизирање института сведока-сарадника и прикривеног иследника.

Најважније новине Закона о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала су проширење надлежности специјализованих државних органа за борбу против организованог криминала за нова кривична дела, и то: кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије, кривична дела корупције када су у питању највиши државни функционери, кривична дела међународног тероризма и финансирања тероризма и кривично дело прања новца, ако тај новац потиче из организованог криминала, корупције и финансирања тероризма. У складу са Законом о јавном тужилаштву, предвиђено је да надлежности Посебног одељења Окружног јавног тужилаштва у Београду (специјално тужилаштво) преузме Тужилаштво за организовани криминал. Законом су прописани и посебни услови које морају да испуњавају судије у Вишем и Апелационом суду које су распоређене у посебна одељења ових судова за поступање у предметима за кривична дела предвиђена овим законом.

Ради усклађивања са европским правним стандардима из области извршења кривичних санкција, а пре свега са Европским затворским правилима, усвојен је Закон о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција. Приликом израде нових законских решења вођено је рачуна о судској пракси Европског суда за људска права и стандардима које је усвојио у својим општим извештајима Комитет за спречавање мучења и нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања (ЦПТ). Приликом регулисања положаја и заштите права лица која су на издржавању казне затвора, напуштен је концепт преваспитања. Наиме, уводи се нови концепт третмана и индивидуализације

третмана осуђених лица, који се базира на процени ризика, потреба и капацитета осуђених.

Имајући у виду потребу да се друштво појачано заштити од организованог криминала, Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала на целовит начин регулише извршење казне затвора према осуђеним организаторима и члановима криминалне групе, као и образовање и организацију посебног одељења постојећих завода у којима та лица издржавају казну затвора. Са циљем успешнијег супротстављања организованом криминалу, Закон спречава сваку могућност да осуђени, посредно - преко других лица која су остала на слободи - настави да организује или усмерава криминалне активности исте, или других криминалних група.

Питање правосудне сарадње у грађанским и кривичним стварима детаљно је обрађено у тачки 3.24. Правда, слобода и безбедност.

Институционални оквир

Правосудни закони предвиђају комплетну реорганизацију правосудне мреже која ће грађанима Републике Србије омогућити приступ правди у истим местима где су то право остваривали и до сада, а знатно ће се допринети ефикаснијем, непристраснијем и објективнијем суђењу. Постојећих 138 општинских судова по новом закону биће реорганизовани у 34 основна суда, од којих ће сваки имати судске јединице. Предвиђа се и специјализација у оквиру општинских судова, која ће допринети знатно већој ефикасности и квалитету пресуда. Мења се и надлежност и организација судова. Највиши суд у Републици Србији је Врховни касациони суд. Судови опште надлежности су: основни судови, виши судови, апелациони судови, а судови посебне надлежности су привредни судови, Привредни апелациони суд, прекршајни судови, Виши прекршајни суд и Управни суд. Уводе се апелациони судови који ће одлучивати по жалбама основних и виших судова.

Члан 153. Устава одређује положај, састав и избор Високог савета судства. Овим чланом Устава прописано је да Високи савет судства обезбеђује и гарантује самосталност судова и судија. Независност и самосталност Високог савета судства огледа се, пре свега, у томе да ово тело самостално располаже средствима у складу са законом која се у буџету Републике Србије обезбеђују за његов рад.

Високи савет судства има 11 чланова. Чланови Савета су председник Врховног касационог суда, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са Законом о Високом савету судства. Изборне чланове чине шест судија са сталном судијском функцијом, од којих је најмање један са територије аутономних покрајина и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Високи савет судства формулише критеријуме за избор судија, бира и разрешава судије, одлучује о напредовању, одговорности, материјалном положају судија, о престанку судијске функције, предлаже Народној скупштини кандидате за избор судија приликом првог избора, предлаже Народној скупштини избор и разрешење председника Врховног касационог суда и председника суда, итд.

Законом о уређењу судова детаљно је разграничена надлежност Високог савета судства и Министарства правде у односу на послове правосудне управе. Треба истаћи да поједине послове који су до сада били у надлежности Министарства правде (нпр. вођење личних листова судија) преузима Високи савет судства. Посебно треба истаћи да је овим законом предвиђена подела надлежности ова два органа, и то на тај начин што Високи савет судства постаје директни извршилац буџета Републике Србије у делу који се односи на плате судија и материјалне трошкове за рад судова. Овим је обезбеђена потпуна финансијска независност судства.

У складу са Законом о јавном тужилаштву, јавно тужилаштво Републике Србије чине Републичко јавно тужилаштво, апелациона јавна тужилаштва, виша јавна тужилаштва, основна јавна тужилаштва и јавна тужилаштва посебне надлежности. Јавна тужилаштва посебне надлежности су Тужилаштво за организовани криминал и Тужилаштво за ратне злочине. Јавно тужилаштво може имати посебно одељење, које се образује за гоњење одређених кривичних дела, у складу са посебним законом. Тужилаштво за организовани криминал може имати одељења ван свог седишта, у складу са посебним законом.

Члан 164. Устава одређује положај, састав и избор Државног веће тужилаца. Овим чланом Устава прописано је да је Државно веће тужилаца самосталан орган који обезбеђује и гарантује самосталност јавних тужилаца и заменика јавног тужиоца. У члану 165. Устава утврђене су надлежности Државног већа тужилаца, а то су да: бира и разрешава заменике јавног тужиоца, предлаже Народној скупштини кандидате приликом првог избора за заменика јавног тужиоца, предлаже Влади кандидата за Републичког јавног тужиоца и друге јавне тужиоце.

Законом о Државном већу тужилаца предвиђено је да ово тело има једанаест чланова. Чланови Државног већа су Републички јавни тужилац, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са овим законом. Изборне чланове чине шест јавних тужилаца или заменика јавних тужилаца са сталном функцијом, од којих је најмање један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

У вези са односом Државног већа тужилаца и Министарства правде истичемо да су Законом о јавном тужилаштву поједини послови који су до сада били у надлежности Министарства правде (нпр. вођење личних листова тужилаца) пренети на Државно веће тужилаца. Посебно треба истаћи да је овим законом предвиђена подела надлежности ова два органа и то на тај начин што Државно веће тужилаца постаје директни извршилац буџета Републике Србије у делу који се односи на плате тужилаца и материјалне трошкове за рад тужилаштва.

Високи савет судства и Државно веће тужилаца формиран су 30. марта 2009. године.

Правосудни центар је институција која је до тренутка формирања Правосудне академије задужена за спровођење програма основне, специјализоване и перманентне обуке и стручног усавршавања носилаца правосудних функција и запослених у правосуђу у Србији. Стратегијом реформе правосуђа предвиђено је да се Правосудни центар трансформише у Правосудну академију и да се на целовит начин уреди почетна и стална обука

судија, јавних тужилаца, заменика јавних тужилаца, судијских и тужилачких помоћника и приправника, као и обука запослених у судској и тужалачкој администрацији

Закон о Правосудној академији усвојен је у децембру 2009. године у Народној скупштини Републике Србије. Овим законом ствара се јасан нормативни оквир којим се уређује обука, чиме се доприноси стварању модерног, ефикасног и непристрасног правосуђа и додатно унапређује увођење јасних, објективних и мерљивих критеријума приликом избора и напредовања. Циљ оснивања Правосудне академије је обезбеђивање професионалног, независног, непристрасног и ефикасног обављања судијске и тужилачке функције и ефикасно обављање послова судског и тужилачког особља (што је у складу са развојем правне државе и ефикасније заштите права грађана и правних лица, као и са начелима садржаним у различитим међународним документима, како Уједињених нација тако и Савета Европе). Оснивач академије је Република Србија. Делатност Академије није ограничена само на организацију и спровођење почетне и сталне обуке, већ обухвата и успостављање сарадње са домаћим, страним и међународним институцијама, организацијама и удружењима, као и издавање публикација и истраживачке и документационе послове преко документационог и информационог центра.

Приоритети за 2010, 2011. и 2012. годину

Законодавство

Кривично и грађанско право

У 2010. години планирано је усвајање следећих закона:

Закон о изменама и допунама Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, Закон о изменама и допунама Закона о парничном поступку, Закон о изменама и допунама Закона о извршном поступку, Закон о изменама и допунама Закона о посредовању-медијацији, Закон о изменама и допунама Закона о условима за обављање послова вештачења, Закон о адвокатури, Закон о јавном бележништву, Закон о правосудном испиту, Закон о бесплатној правној помоћи.

Јавно бележништво

Министарство правде образовало је у децембру 2007. радну групу за израду закона о јавном бележништву. Овим законом уредиће се организација јавног бележништва, услови за обављање јавнобележничке делатности, права и дужности јавних бележника, разрешење јавног бележника, издавање и оверавање јавнобележничких аката, јавнобележнички списи и вођење књига, дисциплинска одговорност јавних бележника, јавнобележничка комора, јавнобележничка тарифа и надзор над радом јавних бележника. Очекује се да закон буде усвојен током 2010. године.

Решавање заосталих предмета

У 2009. години значајно је учешће УСАИД Програма поделе власти као резултат добре праксе судова (на узорку од пет изабраних судова на подручју

Републике Србије) у којима је Програм примењен, а садржи упоредна решења која су у различитим правним системима дала позитивне резултате. Имплементација мера садржаних у препорукама треба да подстакне судове да користе оне технике за спречавање одуговлачења поступка и смањење броја старих предмета, које су у складу са материјалним и процесним законима и судским пословником. Министар правде формирао је радну групу за израду новог судског пословника, који ће бити донет до краја 2009. године. Судским пословником биће предвиђена обавеза председника суда да донесе програм решавања старих предмета, којим ће се разрадити мере за делотворно решавање старих предмета у суду и, у координацији са вансудским институцијама, отклањање разлога који утичу на одуговлачење судских поступака.

У правосудним законима врло прецизно уређени су критеријуми за избор, напредовање судија, дисциплинску одговорност, као и њихово разрешење, који ће се заснивати на раду сваког појединачног судије, што ће значајно допринети повећању одговорности и ефикасности судија. У односу на дужину трајања судских поступака као новина и делотворно правно средство су одредбе Закона о судијама које се односе на дисциплинску одговорност судија за дисциплинске прекршаје: неоправдано незаказивање рочишта или претреса, неоправдано одуговлачење поступка, неоправдано обавештавање председника суда о предметима у којима поступак дуже траје. За дисциплинске прекршаје прописане су дисциплинске санкције: јавна опомена, умањење плате до 50% до једне године и забрана напредовања у трајању до три године, с тим да се јавна опомена може изрећи само када се први пут утврђује одговорност судије за дисциплински прекршај.

Значајни напори улажу се у бољу и целовитију обуку судија, како би стицањем знања и већег степена обучености постигли већу ефикасност и квалитет рада. Утврђене су врсте обуке, као и начини њиховог спровођења, са циљем стицања и усавршавања теоријских и практичних знања и вештина потребних за самостално, стручно и ефикасно вршење правосудне дужности. Врсте обуке су: почетна (коју похађају носиоци правосудне функције пре ступања на дужност, и судијски и тужилачки помоћници) и стална (коју похађају носиоци правосудне функције). Значајна пажња посвећује се и обуци судија и јавних тужилаца о члану 6. Европске конвенције о људским правима и основним слободама, који се односи на суђење у разумном року. Одговорност за обуку и стручно усавршавање судија је до усвајања Закона о Правосудној академији била на Правосудном центру за обуку и стручно усавршавање.

Значајна средства улажу се у модернизацију и аутоматизацију судске мреже, како из буџета Републике Србије, тако и у оквиру бројних међународних пројеката. Интензивно се ради на успостављању аутоматизованог система за мерење судске статистике и управљање предметима. У току је и разматрање модела за унапређење рада судске администрације и успостављање нових судских професија, као што су јавни бележници, судски менаџери итд.

Све ове мере ће до краја 2011. у великој мери допринети системском решавању овог сложеног проблема са којим се суочавају како транзиционе тако и развијене државе.

Спровођење судских одлука

Извршење судских одлука у Републици Србији уређено је Законом о извршном поступку, када се ради о извршењу грађанских пресуда и Законом о извршењу кривичних санкција, када су у питању кривичне пресуде.

Министарство правде у сарадњи са USAID-ом, у оквиру програма за реформу стечајног извршног поступка (BES), ради на изменама Закона о извршном поступку, како би се побољшао постојећи систем извршења, како новчаних, тако и неновчаних потраживања. Усвајање поменутог закона очекује се током 2010. године.

Медијација

Закон о посредовању – медијацији („Службени гласник РС”, број 18/05) одређује правила поступка посредовања – медијације у спорним односима, а нарочито: у имовинскоправним односима физичких и правних лица, трговинским, породичним, радним и другим грађанскоправним односима, управним и кривичним, у којима стране могу слободно да располажу, уколико законом није прописана искључива надлежност суда или другог органа. Закон у члану 20. прописује услове за обављање посредовања. Један од услова је да је посредник прошао програм обуке за посредника, коју спроводи Центар за медијацију. Овај центар основан је 3. априла 2006. године, Уговором о оснивању који је закључен између Владе Републике Србије, Центра за права детета, Народне банке Србије и Адвокатске коморе Београда. Усвајање закона о изменама и допунама Закона о медијацији планирано је за 2010. годину.

Институције

Рационализација судског система, мреже судова и тужилаштва

Информатичким анализама спроведеним у протеклом периоду идентификоване су и препознате слабости правосудног система Србије, које се огледају у недовољном коришћењу информационе технологије и аутоматизованих система, што за резултат има стално коришћење неефикасне и радно интензивне праксе.

Како би отклонило наведене слабости, Министарство правде се обавезало на спровођење програма реформи ради постизања делотворнијег, адекватнијег и модернијег правосудног информационог система. У складу са тим, у Министарству правде извођене су активности усклађивања планова и програма реформе правосуђа са плановима информатизације. Извршен је увид у стање ИТ опреме у свим правосудним органима и прикупљање њихових потреба за ИТ опремом. Настављено је извођење и усклађивање планова, програма и пројеката информатизације правосуђа Републике Србије, кроз донаторске и буџетске пројекте, како не би дошло до преклапања у инвестицијама за поједине сегменте правосуђа. Настављена је реализација започетих пројеката, како би се поставили темељи ИКТ развоја у правосуђу и започели процеси усклађивања ИТ стандарда са стандардима ЕУ.

У складу са правосудним законима, неопходно је пружити информатичку подршку у вези са електронским праћењем судских предмета у оквиру нове организације мреже правосудних органа. Набавка пословног

софтвера од стране Министарства правде резултирала је донаторским пројектом из фонда MDTF којим управља Светска банка у вези са тренингом запослених у предметним судовима за рад новог АВП пословног софтвера. У оквиру овог пројекта активираће се нова бесплатна интернет услуга за грађане и лица у првостепеном судском поступку под називом ПОПИС СПИСА, која омогућава директну претрагу свих предмета према врсти и броју предмета, поступајућем судији или имену странке. Тиме се постиже не само уштеда времена за странке у спору и повећање транспарентности рада судова, већ и повећање ефикасности и делотворности судства, јер ће грађани и запослени у судовима трошити мање времена на претрагу и пружање информација о статусу предмета. Могућности председника суда и сваког судије да има увид у статистику и предмете о свом раду и раду својих колега у суду постале су веома битна средства у борби против корупције. Наведени сервис је доступан на web адреси Министарства правде, као и: <http://www.trgovinski.sud.rs>.

Структурна изградња правосудног информационог система, изградњом целовите рачунарско-комуникационе мреже уз централизовану програмску подршку до краја 2012, треба да омогући остварење следећих циљева:

- Брже решавање предмета у судовима, евиденцију и контролу стања предмета увођењем аутоматизације и електронског вођења судских предмета и статистике;
- Транспарентност рада и одлука судова која се огледа у доступности општих информација и информација о стању предмета, али и одлука кроз приказ судске праксе;
- Доступност података у електронском облику из регистара које води Министарство правде (регистар судских тумача, вештака и бележника) и Управа за извршење заводских санкција Министарства правде (увођење електронских база података о лицима лишеним слободe и о запосленим лицима, увођење електронске затворске статистике и др.), са циљем веће ефикасности и потпуне информатизације затвора и других установа. Да би циљ био испуњен потребно је обавити реинжењеринг поступака вођења регистара и уместо великог броја малих и статичких регистара увести систем регистара с могућношћу праћења динамичких промена (израдом дигиталне архиве Министарства);
- Ефикасније канцеларијско пословање Министарства правде, судова, јавних тужилаштава и других правосудних органа;
- Повезивање и размена података у реалном времену електронским путем са другим органима државне управе, пре свих, Министарством унутрашњих послова, Министарством иностраних послова, Министарством финансија и Владом Републике Србије;
- Подизање општег нивоа заштите и безбедности информационих система и података, али и контроле рада унутар правосудних органа.

Остварење поменутих циљева подразумевало је кораке које је Министарство правде спроводило у оквиру донаторских (EAR, CARDS, PACO, USAID, IRZ, UNDP, Краљевина Норвешка и др.) и буџетских пројеката (НИП, буџет Републике Србије), као краткорочне приоритете:

- Оснаживање улоге Сектора за ИТ унутар Министарства правде ради вођења и координације свих информатичких пројеката, без обзира на извор финансирања;
- Успостављање правила, процедура и методологије рада;

- Опремање свих правосудних органа (судова опште надлежности, привредних судова, прекршајних судова, јавних тужилаштава, установа за извршење кривичних санкција) рачунарско-комуникационом инфраструктуром (рачунари и пратећа опрема, комуникациона опрема, LAN и приступ Интернету);
- Изградња јединственог места за приступ информацијама и апликацијама (интернет/интранет портал привредних судова, докет/попис списка привредних судова, правосудна мрежа судова опште надлежности и јавних тужилаштава)
- Детаљно дефинисање пословних захтева читавог правосудног система (садашњих и будућих);
- Избацивање или надоградња незадовољавајућих постојећих апликација, интеграција у јединствени систем добрих постојећих апликација (јединствени приступ и размена информација), набавка нових апликација (стандардних где год је могуће) и њихова интеграција у целовити систем управљања предметима и документима „Judiciary Information System” (укључујући скенирање и дигитални потпис), редовно ажурирање постојеће електронске базе прописа и судске праксе „Legal Database Information System”. На овај начин тежи се ка потпуној информатизацији судова и јавних тужилаштава (потпуна употреба електронског пословања између странака и судова), са циљем краћег трајања поступака, веће ефикасности у решавању судских заостатака и застарелости;
- Системска контрола, одржавање и надоградња система (заштита од малициозног софтвера/антивирусна заштита, процедуре у случају хаварије - backup/recovery);
- Свеобухватна информатичка едукација државних службеника у правосуђу за коришћење пословног софтвера (софтвера за управљање предметима, софтвера за статистичко прикупљање података и софтвера за базу правних прописа и судске праксе).

Министарство правде улаже посебне напоре и значајна финансијска средства у унапређење информационих технологија на свим нивоима система, до пуне аутоматизације и модернизације правосудних органа, Министарства правде и Управе за извршење заводских санкција, а на основу искустава успешне имплементације програма СЕНА и ЛИБРА на осмишљен, интегрисан и економичан начин. Овај систем биће потпуно успостављен и функционалан до краја 2012. године, али ће његова прва генерација бити израђена и пуштена у рад у судовима опште надлежности до краја 2010. године.

Комплетан систем за вођење предмета привредних судова као судова посебне надлежности већ је аутоматизован. Израђен је и уведен у рад софтвер, тако да су ови судови потпуно технички опремљени. Овај систем је у потпуности почео да функционише у децембру 2008. године.

Увођење јединствених стандарда за прикупљање релевантних података о правосуђу (ПЕП)

У оквиру приоритета за 2010, 2011. и 2012. годину, планира се даље унапређење прикупљања података потребних за анализу рада судова, како би се уочени проблеми (велики број нерешених предмета, неадекватна казнена политика, број застарелих предмета и сл) унапредили на адекватан начин.

Са циљем постизања веће ефикасности рада правосудних органа, решавања заосталих предмета, као и ради приближавања доступности правде грађанима, министар правде је формирао радну групу за израду новог судског пословника у коме ће, између осталог, бити прописана методологија решавања заосталих предмета на сваких три, шест, девет и дванаест месеци.

У оквиру пројекта МДТФ, предвиђено је да једна од активности буде и утврђивање индикатора успеха (performance indicators), чиме би започео рад на успостављању механизма за увођење система континуиране евалуације и мониторинга и мерење постигнутих резултата у области правосуђа.

Високи савет судства

На основу члана 47. Закона о судијама, а у вези са Одлуком о броју судија у судовима („Службени гласник РС”, број 43/09), Високи савет судства (у даљем тексту: Савет) објавио је оглас за избор судија у судовима опште и посебне надлежности у Републици Србији у „Службеном гласнику РС” број 52 од 15. јула 2009. године. У току је спровођење поступка за избор судија за трајно обављање судијске функције и предлагање Народној скупштини кандидата за први избор судија на трогодишњи мандат.

Савет ће поставити вршиоце функције председника суда међу изабраним судијама који ће обављати ову функцију до избора председника судова.

Савет ће објавити оглас за избор председника суда и спровешће изборни поступак применом одредби Закона о судијама и Одлуке о утврђивању критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија и председника судова. Након тога, предложиће кандидате за председнике судова Народној скупштини. Законом о судијама предвиђено је да они буду изабрани до краја марта 2010. године

Савет ће расписати оглас за именовање судија поротника и, након достављања предлога министра надлежног за правосуђе, именоваће судије поротнике.

Изборна комисија Савета спровешће поступак за избор чланова сталног састава Савета из реда судија.

Савет ће основати стална радна тела која су предвиђена чланом 15. Закона о Високом савету судства: Комисија за вредновање рада судија и председника судова, Изборна комисија и дисциплински органи (Дисциплински тужилац и његови заменици и Дисциплинска комисија).

У вези са стручним усавршавањем и обуком судија и запослених у суду, Савет ће утврдити програм почетне обуке за судије, дати сагласност на програм сталне обуке за судије и запослене у судовима и сагласност на програм обуке судијских приправника и судијских помоћника.

У Административној канцеларији планира се оснивање сектора за материјално финансијско пословање, будући да ће Савет од 1. јануара 2011. године остварити надлежност у погледу предлагања обима и структуре буџетских средстава неопходних за рад судова за текуће расходе, расподеле ових средстава на судове и надзора над њиховим трошењем. Планирано је да у Административној канцеларији буду попуњена сва радна места (50 извршилаца, од чега су 6 државни службеници на положају, 42 државни службеници на извршилачким местима и 2 намештеника).

Савет ће донети акта којима ће уредити:

- критеријуме, мерила и поступак за вредновање рада судија, односно председника судова;
- накнаде и остала примања судије који је премештен односно упућен у други суд, министарство надлежно за правосуђе, установу или међународну организацију;
- увећање основне плате судије који обавља функцију у суду у коме се не могу попунити судијска места и судије који поступа у предметима кривичних дела са елементом организованог криминала и ратног злочина;
- услове и висину накнаде и награде за судије поротнике;
- састав, услове за именовање, трајање мандата и начин престанка дужности, начин рада и одлучивања у дисциплинским органима;
- састав и начин рада Комисије за вредновање рада судија и председника судова;
- састав и начин рада Изборне комисије;
- критеријуме за оцењивање рада судијских помоћника;
- садржину и образац личних листова за судије, судије поротнике и запосленог у суду.

Поред тога, Савет ће донети етички кодекс, допунити Пословник Високог савета судства и Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Административној канцеларији.

Савет ће остварити сарадњу са ЕКО пројектом, у оквиру кога ће Савету бити пружена техничка и саветодавна подршка при изради општих аката.

Савет ће бити домаћин и организатор Пете међународне конференције судских савета, која ће бити одржана у Београду у 2010. години. Савет ће дати допринос у раду Регионалног бироа судских савета, о чијем је оснивању донета одлука на Четвртој међународној конференцији судских савета, одржаној у септембру 2009. године у Будви.

Државно веће тужилаца

Закон о државном већу тужилаца („Сл. гласник РС“ 116/2008) део је сета закона о правосуђу који, у складу са Националном стратегијом за реформу правосуђа, треба да допринесе ефикаснијем, одговорнијем и независном правосуђу. Државно веће тужилаца је самосталан орган који обезбеђује и гарантује самосталност јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца. Скупштина Србије изабрала је, у складу са Законом о Државном већу тужилаца, први састав Државног већа од 11 чланова.

Државно веће тужилаца донело је Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата за носиоца јавнотужилачке функције („Сл. гласник РС“ 55/2009), којим су утврђени објективни и јединствени критеријуми за оцену стручности и оспособљености кандидата за носиоца јавнотужилачке функције. Вредновање рада јавних тужилаца, односно заменика јавних тужилаца, представља основ за избор, напредовање разрешење и покретање дисциплинског поступка.

Државно веће тужилаца, у складу са чланом 57. Закона о државном већу тужилаца („Сл. гласник РС“ 116/2008), у року од 90 дана од дана конституисања преузима од министарства надлежног за послове правосуђа права, обавезе,

предмете и архиву који су потребни за вршење преузетих послова.

Државно веће преузима и државне службенике и намештенике који раде у преузетом делокругу.

Начин преузимања предмета уређује својим актом министар надлежан за правосуђе.

Док се не попуне радна места предвиђена актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Административној канцеларији, одређене стручне и административне послове за потребе Државног већа може да обавља министарство надлежно за правосуђе, у складу са актом Државног већа.

Даном конституисања, Државно веће преузима надлежности Високог савета правосуђа прописане Законом о јавном тужилаштву („Службени гласник РС“, бр. 63/01, 42/02, 39/03, 44/04, 51/04, 46/06 и 106/06).

Државно веће тужилаца, у складу са Националном стратегијом за реформу правосуђа, за своје приоритете има: независно управљање, независан буџет, независно утврђивање општег оквира и унутрашњег уређења, отвореност процеса избора, напредовања, одговорности и престанка тужилачке функције, унапређени однос са јавношћу и учешће јавности, јасне стандарде за оцену успешности вршења тужилачке функције и резултата рада, делотворно управљање предметима, делотворно коришћење ресурса у тужилаштву, стандардизован систем обуке и стручног усавршавања запослених. Државно веће тужилаца треба да обезбеди неометан рад тужилаштва, што представља основу за борбу против криминала и доприноси ефикасности и квалитету правосудних органа.

Један од приоритета је принцип самосталности тужилаца и заменика тужилаца у обављању функција и забрана сваког утицаја извршне и законодавне власти на њихов рад, као и дисциплинска одговорност тужилаца и њихових заменика у случају несавесног и нестручног рада.

Вредновање рада тужилаца представљаће основ за њихов избор, обуку и разрешење.

Извршење кривичних санкција

У складу са Стратегијом за извршење заводских санкција, наставиће се рад на решавању доминантних проблема: препуњеност затвора, неадекватна архитектонска решења објеката, неповољна криминолошка структура осуђених у односу на типове завода, неадекватна опремљеност установа у безбедносном смислу и немогућност адекватног упошљавања осуђених лица у привредним јединицама.

У току је реконструкција и изградња затворских објеката у складу са европским стандардима, категоризација установа прилагођава се специфичним потребама лица лишених слободе, развија се спровођење нових облика кажњавања, иницира се и развија пробацијски систем и постпенални третман осуђених, развија се обука запослених према програмима Центра за обуку, развијају се информациони систем и систем техничке заштите.

3.23.2. Политика борбе против корупције

Стање

Законодавни оквир

Национална стратегија за борбу против корупције утврђена је Одлуком, коју је Народна скупштина, на иницијативу Министарства правде, усвојила децембра 2005. Стратегија је урађена у складу са чланом 5. УН Конвенције против корупције и у потпуности садржи елементе предвиђене УН Приручником за техничку примену Конвенције.

Сходно обавезама утврђеним у Одлуци, Влада Републике Србије је усвојила у децембру 2006. Акциони план за примену Националне стратегије за борбу против корупције. Акциони план израђен је у оквиру Твининг пројекта, у сарадњи са Комисијом за спречавање корупције Републике Словеније. Акционим планом детаљно су разрађене препоруке из Стратегије, у погледу активности, рокова, надлежних органа, ризика и циљева. Министарство правде тренутно веома активно ради на изменама и допунама Акционог плана.

Закон о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција („Службени гласник РС” број 43/2004) усвојен је 2004. године.

Пакет антикорупцијских закона усвојен је 23. октобра 2008. године у Народној скупштини Републике Србије. Овај пакет обухвата: Закон о Агенцији за борбу против корупције („Сл. гласник РС”, бр. 97/2008), Закон о изменама и допунама Закона о финансирању политичких странака („Сл. гласник РС”, бр. 72/2003, 75/2003 - испр., 60/2009 - одлука УС и 97/2008), Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела („Сл. гласник РС”, бр. 97/2008), Закон о одговорности правних лица за кривична дела („Сл. гласник РС”, бр. 97/2008).

Закон о Агенцији за борбу против корупције ступио је на снагу 4. новембра 2008. године, чиме је омогућено успостављање нове институције РС за борбу против корупције. Закон, који предвиђа Агенцију као независни државни орган, израђен је у складу са међународним стандардима, а пре свега са чланом 6. УН Конвенције против корупције и одређеним препорукама ГРЕКО. Агенција има превентивну и оперативну надлежност у неколико области – решава о сукобу интереса функционера у Србији и контролише финансирање политичких странака, прати прописе у области спречавања корупције, предлаже измене и допуне закона и надзире спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, пратећег Акционог плана и секторских акционих планова, извршава међународне обавезе, даје смернице за израду планова интегритета и остварује сарадњу са свим државним и невладиним организацијама у Србији.

У складу са Националном стратегијом за борбу против корупције, Закон о изменама и допунама Закона о финансирању политичких странака предвиђа пренос надлежности послова који се односе на питања финансирања политичких странака са Републичке изборне комисије, Одбора за финансије Народне скупштине и Министарства финансија на Агенцију за борбу против корупције.

У оквиру пакета антикорупцијских закона, усвојен је и Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, који има за циљ да ојача ефикасност владиних тела у сузбијању и превенцији свих облика организованог криминала и корупције. Овај закон предвиђа успостављање Дирекције за управљање одузетом имовином, као органа у саставу Министарства правде.

Након постављања директора Дирекције и усвајања Акта о унутрашњем уређењу и систематизацији од стране Владе у фебруару 2009. године, Дирекција је почела са радом 1. марта 2009. године. Поред Дирекције, формирана је и Јединица за финансијске истраге унутар Министарства унутрашњих послова.

Закон о одговорности правних лица за кривична дела, који је у складу са свим међународним и европским стандардима (конвенције УН и Савета Европе), уређује услове за одговорност правних лица за кривична дела предвиђена Кривичним закоником РС и другим домаћим прописима. Правно лице може да одговара за кривично дело које је у оквиру својих овлашћења починило одговорно лице (физичко лице), а ради остваривања користи правног лица. Кривичне санкције које могу бити изречене правном лицу за почињено кривично дело су: новчана казна, престанак постојања правног лица, условна осуда и мере безбедности. Након усвајања Закона о одговорности правних лица за кривична дела, једна од препорука ГРЕКО биће испуњена.

Усвојени су сви међународни инструменти у области борбе против корупције које су донеле међународне организације чији је Србија члан:

- Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација против корупције („Сл. лист СЦГ-Међународни уговори”, бр. 12/2005);
- Закон о потврђивању Кривичноправне конвенције о корупцији („Сл. лист СРЈ-Међународни уговори”, бр. 2/2002) и („Сл. лист СЦГ-Међународни уговори”, бр. 18/2005);
- Закон о потврђивању Додатног протокола уз Кривичноправну конвенцију о корупцији („Сл. гласник РС-Међународни уговори”, бр. 102/2007);
- Закон о потврђивању Грађанскоправне конвенције о корупцији („Сл. гласник РС-Међународни уговори”, бр. 102/2007).

Имајући у виду да је Република Србија последњих година ратификовала велики број конвенција, Народна скупштина РС усвојила је 31. 08. 2009. године Закон о изменама и допунама Кривичног законика. Овим законом извршене су измене у погледу увођења нових кривичних дела, као и у погледу инкриминација постојећих кривичних дела. Законом су пооштрене казне за око трећину кривичних дела, што је веома важно са становишта превенције и сузбијања свих видова организованог криминала и корупције.

Имплементација препорука Групе земаља за борбу против корупције (ГРЕКО)

Јуна 2006. године усвојен је Извештај о Заједничком првом и другом кругу евалуације РС од стране ГРЕКО, који садржи 25 обавезујућих препорука. РС је остављено годину и по дана да испуни препоруке у вези са независношћу, специјализацијом и средствима којима располажу национални органи ангажовани на спречавању и борби против корупције, имовинском користи прибављеном од корупције, јачањем капацитета државне управе у борби против корупције (обука, Омбудсман, Повереник за информације од јавног значаја) и одговорношћу правних лица за кривична дела корупције.

На 38. пленарној седници ГРЕКО која је одржана од 9. до 13. јуна 2008. године, усвојен је Извештај Групе држава за борбу против корупције (ГРЕКО)

о усклађености РС за Заједнички први и други круг евалуације³⁹. ГРЕКО је позитивно оценио напор и рад државних органа РС у борби против корупције, посебно имајући у виду да је РС предузела активности по свакој препоруци.

Од 25 препорука РС је испунила дванаест које се односе на јавне набавке, дужину мандата јавног тужиоца, оснивање посебних одељења за борбу против корупције у тужилаштвима, сарадњу полиције и тужилаштва, програме обуке за полицајце и тужиоце, заштиту сведока, одузимање имовине, Акциони план за примену Националне стратегије за борбу против корупције и механизам за рад на његовом спровођењу, увођење омбудсмана на централном и локалном нивоу, доступност информација од јавног значаја, обука државних службеника о борби против корупције и доношење кодекса понашања за државне службенике.

У Извештају је наведено да је Србија задовољавајуће применила или је на задовољавајући начин поступала по половини препорука које су садржане у Извештају о Заједничком првом и другом кругу евалуације. Наведено је да су власти започеле свеобухватну реформу правосуђа, са циљем повећања независности и непристрасности судија и тужилаца, као и са циљем повећања поверења јавности у правосудне институције. Значајни кораци су направљени у правцу промоције специјализовања тела за спровођење закона у борби против корупције (нпр. оснивање специјализованих одељења тужилаштва за борбу против корупције на централном и регионалним нивоима, циљана обука, итд). На сличан начин је предузето неколико иницијатива са циљем повећања транспарентности рада јавне управе (нпр. е-управа, бројне активности на подизању свести и знања да би се промовисала примена законодавства о приступу информацијама итд).

Тринаест препорука је делимично испуњено и ГРЕКО очекује од РС да обавести ово тело у наредних годину и по дана о мерама које ће Србија предузети ради њиховог потпуног испуњења.

Усвајањем Закона о Агенцији за борбу против корупције, односно формирањем независног тела, испуњене су три препоруке Групе држава за борбу против корупције: шира дефиниција функционера - препорука XVII, пантуфлаж - препорука XVIII и смањивање вредности поклона - препорука XIX.

Препоруке у вези са широм дефиницијом функционера, пантуфлажом и смањивањем вредности поклона

Законом о Агенцији за борбу против корупције у потпуности је примењена препорука која се односи на проширену дефиницију функционера. Функционер је свако изабрано, постављено или именовано лице у органима Републике Србије, аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе и органе јавних предузећа, установа и других организација чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и друго лице које бира Народна скупштина.

У вези са препоруком која се односи на „*pantouflage*”, Законом је предвиђено да функционер коме је престала јавна функција не може, две године по престанку функције да заснује радни однос, односно пословну сарадњу са правним лицем, предузетником или међународном организацијом која обавља

³⁹ Након усвајања извештаја од стране Владе Републике Србије, 17. јуна скинута је ознака поверљивости и одобрено објављивање овог извештаја.

делатности у вези са функцијом коју је функционер вршио, осим по добијеној сагласности Агенције. Забрана се не односи на функционера изабраног на непосредним изборима. Тиме је и ова препорука у потпуности примењена.

Закон такође поставља општу забрану у вези са поклонима: функционери не смеју да прихвате ни један поклон у вези са вршењем јавне функције, изузев протоколарног или неког другог „пригодног” поклона, и то само уколико ови поклони нису у облику новца или хартија од вредности. Протоколарне поклоне треба предати надлежном органу који управља јавном имовином. Функционери не смеју да задрже „пригодни” поклон уколико је његова вредност већа од 5% просечне нето месечне зараде у Републици Србији (односно 17.5 евра). Укупна вредност „пригодних” поклона који су примљени током једне године не сме да буде већа од вредности једне просечне нето месечне зараде у Републици Србији. На овај начин, примењена је и препорука која се односи на вредност поклона који функционер сме да прими, имајући у виду да важећи Закон о решавању сукоба интереса при вршењу јавних функција предвиђа вредност поклона у износу од 50% просечне нето зараде у Србији.

Препорука у вези са одговорношћу правних лица за кривична дела

Усвајањем Закона о одговорности правних лица, испуњена је препорука XXIII. Народна скупштина усвојила је Закон о одговорности правних лица за кривична дела, који је ступио на снагу почетком новембра 2008. године, чиме је ова препорука у потпуности испуњена.

Препоруке које се односе на правосуђе и Законик о кривичном поступку

Усвајањем сета закона о правосуђу, испуњене су препоруке II и IV. Народна скупштина је усвојила сет правосудних закона, који су урађени у складу са експертизама Венецијанске комисије, као и законе којима се мењају прописи о кривичном поступку и организованом криминалу, уважавајући у потпуности препоруке ГРЕКО које се односе на ову материју (транспарентност избора судија и тужилаца, мандат специјалног тужиоца за организовани криминал, специјалне истражне технике).

Имајући у виду да је рок за ново извештавање ГРЕКО 31. децембар 2009. године, Република Србија ће се у потпуности посветити испуњавању преосталих 5 препорука⁴⁰.

⁴⁰ **Препорука бр. XII-** ГРЕКО је препоручио да се стално пажљиво преиспитује дијапазон организација које су дужне да пријаве сумњиве трансакције, да се унапреди ниво обуке како би се постигла боља обавештеност о обавези пријављивања сумњивих трансакција и пратио напредак у том смислу. ГРЕКО такође препоручује да се објаве смернице са набројаним индикаторима прања новца за све обвезнике.

Препорука бр. XXI- ГРЕКО је препоручио да се обезбеди да се државни службеници који у доброј намери пријаве сумњу на корупцију у државној управи на одговарајући начин заштите од одмазде када пријаве своју сумњу.

Препорука бр. XXII- ГРЕКО је препоручио да се број одобрења и дозвола сведе на онај који је заиста неопходан, да се скрати трајање поступка за њихово издавање и да се поспешу процес обједињавања и редиговања смерница, како за државне службенике који решавају захтеве за издавање одобрења и дозвола, тако и за ширу јавност.

Препорука бр. XXIV- ГРЕКО је препоручио да се приватни ревизори и рачуновође и други стручни саветници подстакну да јавном тужилаштву пријаве дела за која постоји сумња да се ради о корупцији, као и да се организује обука посвећена откривању и пријављивању кривичних дела корупције.

Конвенција ОЕСД о борби против подмићивања страних државних службеника у међународном пословању

Министарство правде РС тренутно припрема текст закона о потврђивању Конвенције ОЕСД о борби против подмићивања страних државних службеника у међународном пословању.

Свеобухватни систем контроле јавних финансија обрађен је у тачки 3.32. Финансијска контрола.

Институције

Влада Републике Србије образовала је јула 2006. године Комисију за примену Националне стратегије за борбу против корупције и препорука Групе држава за борбу против корупције (ГРЕКО). Задаци Комисије су припрема Акционог плана за спровођење Стратегије и праћење његовог спровођења, праћење спровођења препорука ГРЕКО. Комисија ће, почев од 1. јануара 2010. године, за када је предвиђен почетак функционисања Агенције за борбу против корупције у пуном капацитету, престати са радом.

Законом о Агенцији за борбу против корупције уређују се оснивање, правни положај, надлежност, организација и начин рада Агенције, правила у вези са спречавањем сукоба интереса при вршењу јавних функција и пријављивањем имовине лица која врше јавне функције, поступак и одлучивање у случају повреде овог закона, увођење планова интегритета, као и друга питања од значаја за рад Агенције.

Агенција је самосталан и независан државни орган, одговоран Народној скупштини.

Према закону, надлежности Агенција су следеће:

- надзире спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, Акционог плана за примену Националне стратегије за борбу против корупције и секторских акционих планова;
- покреће поступак и изриче мере због повреде овог закона;
- решава о сукобу интереса;
- обавља послове у складу са законом којим је уређено финансирање политичких странака;
- даје мишљења и упутства за спровођење овог закона;
- даје иницијативе за измену и доношење прописа у области борбе против корупције;
- даје мишљења у вези са применом Стратегије, Акционог плана и секторских акционих планова;
- прати и обавља послове који се односе на организовање координације рада државних органа у борби против корупције;
- води регистар функционера;
- води регистар имовине и прихода функционера;
- пружа стручну помоћ у области борбе против корупције;

Препорука бр. XXV-ГРЕКО је препоручио да се убрза процес оснивања националне ревизорске институције.

- сарађује са другим државним органима у припреми прописа у области борбе против корупције;
- даје смернице за израду планова интегритета у јавном и приватном сектору;
- уводи и спроводи програме обуке о корупцији, у складу са овим законом;
- води посебне евиденције у складу са овим законом;
- поступа по представкама правних и физичких лица;
- организује истраживања, прати и анализира статистичке и друге податке о стању корупције и др.

Агенција ове послове по закону обавља преко два органа – Одбора Агенције и Директора и стручне службе коју оснива. Одбор Агенције, који има 9 чланова и чији су предлагачи законом утврђени тако да репрезентују све три гране власти (законодавну, извршну и судску), као и јавност (представнике медијских удружења и цивилног сектора), изабран је Одлуком Народне скупштине 15. априла 2009. године и одмах је приступио извршавању законом утврђених обавеза, Одбор је усвојио Правилник о свом раду и крајем маја 2009. године расписао јавни конкурс за избор директора и заменика директора Агенције, који су изабрани на седници Одбора 3. јула 2009. године те ступили на дужност 20. јула 2009. године.

У периоду од именована до подношења извештаја, директор Агенције је донео Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у стручној служби Агенције, којим је предвиђено оснивање 2 сектора (за превенцију и за оперативне послове), 3 службе (за међународне односе, за опште послове и за односе са јавношћу), као и постојање посебне Канцеларије Одбора, с обзиром на то да је Одбор другостепени орган за одлуке директора Агенције. У стручној служби предвиђа се укупно 60 запослених, а Актом о систематизацији је детаљно регулисан степен њихове стручности и потребно образовање.

Агенција је израдила и предлог свог финансијског плана за 2010. годину који је прослеђен Министарству финансија на даљи поступак. У току је припрема осталих интерних прописа којима ће се детаљније регулисати рад стручне службе Агенције, посебно у области вођења регистара, евиденција и поступака.

Период до почетка примене Закона превасходно је усмерен на стварање материјалних претпоставки за рад Агенције, обезбеђивање простора и опреме за рад. У овом периоду активности су усмерене и на успостављање сарадње са свим релевантним државним органима, независним контролним институцијама, невладиним и међународним организацијама и утврђивање начина будуће сарадње. Активности су такође усмерене на извршавање међународних обавеза Србије у области борбе против корупције и институционално повезивање са регионалним и европским асоцијацијама и организацијама у овом погледу.

У оквиру пакета антикорупцијских закона који су усвојени 23. октобра 2008. године, усвојен је и Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела. Овај закон има за циљ да ојача ефикасност владиних тела у сузбијању и превенцији свих облика организованог криминала и корупције и предвиђа успостављање Дирекције за управљање одузетом имовином, као органа у саставу Министарства правде. Поред Дирекције формирана је и Јединица за финансијске истраге у оквиру Министарства унутрашњих послова.

Министарство правде је обезбедило просторије за Дирекцију, а у сарадњи са Дирекцијом за робне резерве обезбеђен је и магацински простор за потребе чувања и складиштења одузете имовине. Законом о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину обезбеђена су довољна финансијска средства за функционисање Дирекције. Након постављања директора Дирекције и усвајања Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места од стране Владе у фебруару 2009. године, Дирекција је почела са радом 1. марта 2009. године. Према Правилнику, предвиђено је запошљавање 25 државних службеника, укључујући 2 постављена лица (директор Дирекције и помоћник директора).

Дирекција је обезбедила софтверску комуникацију са Управом за трезор и постала ликвидна у техничком смислу. Отворени су девизни рачуни код Народне банке Србије за потребе привременог одузимања девизних средстава као и полагања средстава по основу јемства, док су за потребе привремено и трајно одузетих динарских средстава отворени подрачуни код Управе за трезор.

Дирекција је, у блиској сарадњи са канцеларијом Специјалног тужиоца за организован криминал и Министарством унутрашњих послова, успешно обавила неколико задатака.

Имајући у виду да ће Агенција за борбу против корупције почети да функционише пуним капацитетом 1. јануара 2010. године, Министарство правде је у овом тренутку надлежно за спровођење Акционог плана за примену Националне стратегије за борбу против корупције. Министарство правде је са циљем спровођења поменуте Стратегије и Акционог плана прикупило извештаје надлежних државних органа Републике Србије, који учествују како у превенцији тако и у сузбијању и борби против свих видова корупције.

Министарство унутрашњих послова

Министарство унутрашњих послова је борбу против свих облика корупције означило као један од најважнијих стратешких задатака. У том смислу Управа криминалистичке полиције у континуитету предузима све активности на овом плану, које су дале добре резултате у откривању кривичних дела са елементом корупције. О наведеном сведочи податак да је откривање ових кривичних дела у порасту, и то у континуитету у претходних 5 година (са 493 у 2004, на 681 у 2005, затим 2.809 у 2006, 3.102 у 2007 и 3.318 у 2008. години). Само у последњих годину дана, од 01.07.2008. до 30.06.2009. године, откривена су 3.863 кривична дела са елементом корупције. Тренд повећаног откривања ових кривичних дела настављен је и у првих 6 месеци 2009. године – 2.057 кривичних дела (за 21,1% више него у истом периоду 2008. године, када је откривено 1.623 кривична дела).

Сразмерно повећаном откривању кривичних дела корупције расте и број пријављених лица, тако да је у првих 6 месеци 2009. године број пријављених лица за 8,3% виши у односу на исти период 2008. године - 1.658 кривичних дела. Најкрупније реализације у току 2008. и 2009. године су биле у области јавних набавки, располагања јавним приходима, кредитног пословања, располагања непокретном имовином, пензијског осигурања, професионалног спорта и др. Злоупотребе везане за добијање и коришћење свих банкарских кредита су све присутнија појава а узрок томе је експанзија банкарског тржишта и велика кредитна понуда, нпр. злоупотребе у „ПРОКРЕДИТ” банци из Врања и „NLB Continental bank” из Новог Сада. Затим је у фебруару 2009. године

откривена организована криминална група која је вршила злоупотребе везане за доделу кредитних средстава из Националног инвестиционалног плана. Због злоупотреба у трансферу професионалних фудбалера и „намештања” исхода такмичења фудбалских утакмица, лишени су слободе функционери фудбалских клубова: Црвена Звезда, ФК Војводина, ФК Београд и др. Осим наведених, у току 2009. године откривена је организована криминална група (међу чијим члановима су били адвокати, полицијски службеници, лекари) која је за новчану накнаду, лицима из криминалне средине обезбеђивала привилегован положај у кривичном поступку.

У функцији остваривања још бољих резултата овог министарства је свакако и доследна примена Националне стратегије за борбу против корупције и Акционалног плана за њено спровођење, којима су прецизно утврђене обавезе и задаци свих државних органа. С тим у вези, радна група МУП-а је у јулу 2009. године израдила и секторски Акциони план у којем су прецизиране препоруке и задаци из Националне стратегије за борбу против корупције.

Републичко јавно тужилаштво

Ради разматрања и спровођења Националне стратегије за борбу против корупције и Акционог плана за примену Националне стратегије за борбу против корупције, у јануару 2007. године у Републичком јавном тужилаштву формирана је радна група која даје Обавезно упутство јавним тужилаштвима о поступању у предметима кривичних дела са елементима корупције, обавештава Републичко јавно тужилаштво о поступању у појединим фазама и донетим одлукама, ради накнадне контроле одлука тужилаштва у случајевима непокретања или обуставе поступка, као и у случајевима одуговлачења кривичног поступка (реализација мере предвиђене под тачком 44. Акционог плана). Формирана је група за праћење и консултације по наведеним предметима и уведена посебна евиденција о достављеним извештајима, обезбеђено је праћење реализације Обавезног упутства, које је издато у јануару 2007. године и достављено свим окружним и општинским јавним тужилаштвима.

Програмима рада за 2007, 2008. и 2009. годину предвиђено је и поступање по представкама грађана, са посебним нагласком на праћење притужби на рад носилаца правосудних функција, а нарочито када се односе на случајеве корупције. Сачињен је и програм стручног усавршавања јавних тужилаца у вези са овом проблематиком.

У складу са Акционим планом за примену Националне стратегије за борбу против корупције, препоруком ГРЕКО и УН Конвенцијом против корупције, програмом рада Републичког јавног тужилаштва за 2008. годину формирано је посебно одељење које се бави кривичним делима корупције, укључујући и кривична дела привредног криминала која су повезана са корупцијом. Формирана су и одељења у окружним јавним тужилаштвима у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу, која функционишу од средине 2008. године. Такође, у складу са чланом 46. Законика о кривичном поступку, у вези са препорукама ГРЕКО, формиран су заједнички радни тимови, састављени од заменика Републичког јавног тужиоца који су распоређени у Посебно одељење за борбу против корупције и Министарства унутрашњих послова Републике Србије, а такви тимови формиран су и при поменутом четири окружна јавна тужилаштва.

На реализацији послова утврђених програмом рада у Републичком јавном тужилаштву ангажовани су републички јавни тужилац и пет заменика републичког јавног тужиоца, који су овим програмом распоређени у Посебно одељење. Одређен је руководилац Одељења и секретар који има звање саветника у Републичком јавном тужилаштву. У посебним одељењима у окружним јавним тужилаштвима у Београду и Нишу ради по пет заменика јавних тужилаца, а у одељењима у Новом Саду и Крагујевцу ангажована су по три заменика јавног тужиоца. Посебна пажња посвећује се обезбеђењу заштите интегритета тужилаца и у оквиру тога се изузимају месно надлежна тужилаштва, како би се избегли притисци локалних друштвених структура, сукоб интереса на подручју месно надлежних тужилаштва и ради тога обезбеђује се преношење надлежности путем деволуције и супституције. Одељење се бави предметима кривичних дела корупције и привредног криминалитета који су повезани са корупцијом, у која су укључени државни званичници, изабрана лица од стране Скупштине, као и постављена и именована лица, предметима за које је заинтересована шира јавност, као и предметима који захтевају блиску сарадњу са одговарајућим министарствима и пажљиву координацију са другим државним органима. Одељење у РЈТ прати рад окружних и општинских јавних тужилаштава, пружа стручну помоћ првостепеним тужилаштвима, а по потреби и оперативно се укључује у првостепене поступке и координише рад општинских и других окружних јавних тужилаштава која немају специјализована одељења, а у плану је постепено оснивање одељења и у тим тужилаштвима. Посебна активност овог одељења је спровођење Акционог плана за примену Националне стратегије за борбу против корупције. Са циљем превенције корупције у раду јавног тужилаштва, врши се обавезна накнадна контрола одлука тужилаштава у случајевима непокретања или обуставе поступка за кривична дела са елементима корупције или у случајевима одуговлачења кривичног поступка. Такође, Одељење периодично анализира извештај о раду, стара се о доследној примени прописа о одузимању имовинске користи која потиче од корупције, сарађује са финансијским експертима и полицијом и обавља међународну сарадњу на плану сузбијања корупције. У периоду од 01.01. до 28. 08. 2009. године, Посебно одељење обрадило је 677 предмета из надлежности Републичког јавног тужилаштва. Обављен је и већи број стручних консултација са надлежним општинским и окружним јавним тужилаштвима, како би се обезбедила сарадња и стручна помоћ и решавање спорних правних питања у обради појединих предмета. У оквиру делатности Одељења, посебна пажња посвећује се активностима у борби против прања новца и спровођењу Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма, као и активностима предузетим по ступању на снагу Закона о одузимању имовине стечене кривичним делом. У сарадњи са Агенцијом за спречавање прања новца, одређени су официри за везу у подручним тужилаштвима, како би се обезбедила стручна помоћ и сарадња при обради предмета у којима постоји сумња на прање новца, што представља и део обавеза у спровођењу Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који је донет у марту 2009. године. По усвајању Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма, у септембру 2008. године, два заменика из овог одељења Републичког јавног тужилаштва чланови су сталне координационе групе коју је формирала Влада Републике Србије за надзор над спровођењем стратегије.

По доношењу **Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела**, који је ступио на снагу 01. марта 2009. године, предузет је низ активности у Републичком јавном тужилаштву и у сарадњи са другим надлежним органима, како би се подручна јавна тужилаштва припремила за спровођење овог закона, којим је прописано да јавни тужилац руководи финансијском истрагом, у фази у којој се открива незаконито стечена имовина и прикупљају подаци и докази. Ради обезбеђења међуресорне сарадње тужилаштва и других надлежних државних органа у спровођењу овог закона, у јуну 2009. године у РЈТ је одржан састанак са руководиоцима Јединице за финансијску истрагу МУП-а, Службе за борбу против организованог криминала, Управе за спречавање прања новца, Пореске управе и Пореске полиције, Дирекције за управљање одузетом имовином и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, док је у јулу одржан састанак са свим окружним јавним тужиоцима и представницима полицијских органа надлежних за финансијске истраге, како би се обезбедила стручност и ефикасност при подношењу и реализацији захтева за финансијске истраге.

Републичко јавно тужилаштво је преко представника Одељења било укључено у активности радних група за измене Кривичног законика и Законика о кривичном поступку, који су усвојени 31. августа 2009. године у Народној скупштини. У материјалним одредбама, између осталих, предвиђене су и измене законских обележја у коруптивним кривичним делима, као што су злоупотреба службеног положаја, прање новца, финансирање тероризма. Предвиђено је и ново кривично дело - трговина утицајем, док су у оквиру општих института прецизиране одредбе о појму имовине и о одузимању имовинске користи. Изменама Законика о кривичном поступку проширује се каталог кривичних дела у односу на која се могу предузети посебне мере на сва коруптивна кривична дела и на све посебне истражне технике, осим сведока-сарадника и прикривеног иследника. Овим изменама, поред осталог, врши се и усаглашавање са ратификованим међународним конвенцијама у области борбе против организованог криминала, корупције, прања новца и финансирања тероризма.

Управа за спречавање прања новца

Влада Републике Србије је 01. 10. 2008. године усвојила Националну стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник Републике Србије” бр. 89/2008), чија је сврха давање препорука за превазилажење проблема и унапређење постојећег система борбе против прања новца и финансирања тероризма. Основни циљеви Стратегије су: смањење криминалитета у вези са прањем новца и финансирањем тероризма, имплементација међународних стандарда, развој система сарадње и одговорности свих учесника у борби против прања новца и финансирања тероризма, унапређивање сарадње јавног и приватног сектора, као и обезбеђивање транспарентности финансијског система.

Након усвајања Стратегије, 22. 04. 2009. године, одлуком Владе Републике Србије образована је и стална координациона група за надзор над спровођењем Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: СКГ). Осим надзора над спровођењем Стратегије, који је њен основни задатак, СКГ је надлежна и за предлагање мера надлежним органима за унапређење система против прања новца и

финансирања тероризма, побољшање сарадње и размене информација између тих органа, давање мишљења и стручних образложења надлежним државним органима и усклађивање ставова и учешћа делегација Републике. Стратегија предвиђа и доношење акционог плана, како би препоруке наведене у Стратегији биле разрађене. Доношење акционог плана је у току.

Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Закон), који је у потпуности усклађен са Конвенцијом о прању новца, откривању, заплени и одузимању средстава стечених незаконитим поступцима и о финансирању тероризма, као и другим међународним стандардима из ове области, ступио је на снагу 27.03.2009. године, а објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије” број 20/2009.

Управа за спречавање прања новца је, у складу са Директивом ЕУ, преиспитала круг обвезника који су дужни да пријаве сумњиве трансакције, па је, пре свега, прописана додатна обавеза која се односи и на спречавање и откривање финансирања тероризма, а не само прања новца. Осим тога, листа обвезника је допуњена изразима који се користе у вези са конкретним финансијским субјектима, укључујући дефиниције нових организационих облика који се појављују на финансијском тржишту (нпр. друштво за управљање добровољним пензијским фондовима). Нови обвезници су и правна и физичка лица која пружају услуге преноса новца и давања јемства. Осим обвезника који се баве организовањем игара на срећу, које је предвиђао претходни закон, нови закон је одредио као обвезнике и приређиваче игара на срећу које се организују путем интернета, телефона или на други начин путем телекомуникационих веза. У обвезнике нису посебно сврстана физичка и правна лица која тргују робом и услугама, ако је реч о готовинским плаћањима у износу од 15.000 евра и већем, а из разлога што се чланом 36. Закона изричито ограничава готовинско пословање, односно наплата роба и услуга у готовом новцу у износу који прелази 15.000 евра. Нови Закон, за разлику од старог, не прописује као обвезнике берзе и организаторе путовања. С обзиром на специфичну делатност коју берза, у складу са законом који уређује тржиште хартија од вредности, обавља, није се могла сврстати у обвезнике из члана 4. Закона, али је чланом 71. Закона, који је усклађен са Директивом УН, прописано да су организатор тржишта у смислу закона који уређује тржиште хартија од вредности и Централни регистар хартија, депо и клиринг хартија од вредности дужни да обавесте Управу ако у вршењу послова из свог делокруга утврде, односно открију чињенице које су, или које би могле бити у вези са прањем новца и финансирањем тероризма. Лица која се баве организовањем путовања нису више прописана као обвезници, јер постоји веома мали ризик од прања новца и финансирања тероризма у вези са наведеном делатношћу, а ни Директива ЕУ их не сврстава међу обвезнике.

Законом је предвиђена обавеза сваког обвезника да редовно стручно образују, оспособљавају и усавршавају запослене који раде на пословима везаним за спречавање прања новца и финансирања тероризма.

Представници Управе редовно учествују на семинарима које организују Правосудни центар, Министарство правде САД-а и Центар за безбедносне студије. Од почетка 2009. године, запослени у Управи су учествовали и на семинарима које су организовали UNODC, OSCE, Министарство спољних послова Румуније и ТАИЕХ.

У периоду од ступања на снагу новог закона до данас одржани су састанци са лизинг компанијама, осигуравајућим друштвима, мењачницама,

агенцијама за промет некретнинама, а са циљем едукације обвезника и што успешније имплементације Закона. Управа редовно одржава састанке са представницима банака, како би се расправила евентуална спорна питања у вези са применом новог закона.

Управа је након усвајања новог закона донела и Индикаторе за препознавање сумњивих трансакција за банке, брокере, мењачнице, осигуравајућа друштва и обвезнике у промету непокретности и они су објављени на сајту Управе www.apml.org.rs на српском и енглеском језику.

Управа за јавне набавке

У годишњем извештају Европске комисије из 2008. године констатовано је, између осталог, да је функционисање система јавних набавки угрожено постојањем корупције, те да су неопходне активности у правцу тренинга и развоја система јавних набавки. Стога је Управа за јавне набавке дала иницијативу за уношење законских одредби, и учествовала је у њиховом формулисању, да се за наручиоце уведе као обавеза да пријаве на обуку своје службенике који се баве пословима јавних набавки. Ова обавеза уведена је Законом о јавним набавкама који је усвојен у децембру 2008. године. Програм обуке је стандардизован и припремили су га заједнички Министарство финансија, Управа за јавне набавке и Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки. Проверу знања (испит) ће администрирати Управа, на основу процедуре коју заједнички припрема са Министарством финансија. Тиме се у целини уређује поступак обуке службеника који спроводе јавне набавке, којих има око 6.500 у Србији, и поставља основ за професионализацију у овој важној области у којој се годишње потроши 4 милијарде евра.

Стручњаци Управе за јавне набавке су учествовали у реализацији бројних семинара са циљем упознавања наручилаца са новим Законом о јавним набавкама, почев од децембра 2008. године, на којима је учествовало око 3000 полазника. Семинари су обухватили представнике 21 града и 154 општине, чиме је обезбеђена потпуна регионална покривеност Србије. Стручњаци Управе су такође учествовали на семинарима који су организовани за понуђаче, такође са циљем да се упознају са новим Законом о јавним набавкама. Семинаре су организовали Привредна комора Србије и регионалне привредне коморе Београда, Суботице, Ваљева, Крушевца и Краљева. Основи за подизање стандарда и квалитета обуке створени су обезбеђивањем компетентних предавача из свих надлежних институција (Управе, Министарства и Комисије), као и обезбеђивањем пуног капацитета, да би се сваком заинтересованом омогућило да се обучи у планираном временском периоду. Стручњаци Управе за јавне набавке су такође припремили збирку модела са детаљним објашњењима и примерима под називом: „Модели одлука и других аката које наручилац доноси у поступцима јавних набавки“, која има за циљ да помогне наручиоцима да правилно и на стандардизован начин спроводе поступке јавних набавки у складу са новом регулативом. Модел плана набавки припремљен је у сарадњи са Управом за трезор и он је, заједно са осталим моделима одлука и других аката, доступан свим заинтересованима преко веб сајта Управе, као и у штампаној верзији у Управи за јавне набавке.

Препорука у погледу повећања транспарентности поступака јавних набавки, коју су дали Европска комисија и Светска банка у својим годишњим извештајима, примењена је тако што је успостављен Портал јавних набавки на

коме су наручиоци дужни да објављују све врсте јавних огласа за поступке преко вредносног лимита за набавке мале вредности, а опционо могу и за набавке мале вредности. Поред тога, омогућено је јавности да претржује базе података Портала, што је моћан инструмент за повећање ефикасности праћења поступака јавних набавки. Поред јавних огласа наручилаца (јавни позиви, обавештења, одлуке), на Порталу се објављују и одлуке Комисије за заштиту права. На тај начин се на једном месту бесплатно могу наћи све информације везане за јавне набавке у Србији. За првих шест месеци рада Портала објављено је 10.000 огласа, а Портал посети просечно 10.000 посетилаца месечно.

Управа за јавне набавке је, у оквиру реализације задатка праћења поступака јавних набавки, обрадила 3806 извештаја и доставила информације о оним поступцима у којима је уочила нерегуларности Министарству финансија, као надлежном за надзор над спровођењем Закона о јавним набавкама, као и ресорним министарствима.

У оквиру сарадње са другим организацијама на сузбијању корупције у јавним набавкама, стручњаци Управе за јавне набавке су активно учествовали на антикорупцијској конференцији коју је организовала „Транспарентност Србија“ под називом: „Јавне набавке – уштеда буџетског новца и приближавање европским стандардима“. Поред тога, Управа је, у сарадњи са Европском комисијом, организовала семинар о јавним набавкама чији је значајан део програма био посвећен сузбијању нерегуларности у поступцима јавних набавки.

Управа је такође значајно допринела афирмацији концепта централизованих јавних набавки у Србији, који има значајне потенцијале за уштеде и смањивање нерегуларности. Ова иницијатива је резултирала оснивањем Агенције за јавне набавке Града Београда и Сектора за јавне набавке Града Новог Сада. Управа за јавне набавке је наставила да пружа стручну подршку овим телима, а један од конкретних резултата је формирање ефикасне информационе базе о јавним набавкама на нивоу два града за потребе ових тела.

Управа за јавне набавке је покренула регионалну иницијативу за формирање регионалног Форума за јавне набавке који би, преко заједничког портала, повезао регулаторне институције из: Хрватске, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Македоније и Србије. Форум би омогућио размену искустава и информација између сродних тела по практичним питањима, а пре свега оним који се тичу сузбијања нерегуларности. Подршка за ову иницијативу добијена је од свих институција из региона, као и од Мисије ОЕБС-а у Србији која је спремна да помогне успостављање оваквог Портала.

Управа царина

У оквиру организационе структуре Управе царина 2003. године је формирано Одељење за унутрашњу контролу чији је један од главних задатака борба против корупције у Управи царина, као и контрола законитости поступања царинских службеника. Одељење је директно подређено директору Управе и надлежно је за прикупљање свих релевантних чињеница везаних за конкретне предмете који претходе дисциплинском поступку, а приликом сложенијих активности у расветљавању догађаја у којима се стичу елементи кривичног дела. Одељење за унутрашњу контролу поступа у сарадњи са надлежним службама МУП-а Републике Србије.

Службеници Управе царина су у склопу велике заједничке акције српске и мађарске царине пресекли ланац кријумчарења текстилне робе у акцији под

шифром „Котон“ крајем 2008. године у којем су учествовали и царински службеници. Такође, у августу ове године, у сарадњи поменутих царинских администрација реализована је још једна слична акција у којој су једни од главних актера били царински службеници, као и припадници пограничне полиције МУП-а РС.

Из активности Одељења издвајамо и провере царинских службеника, које су добијене преко захтева других државних органа, а које се односе на проверу навода разних представки везаних за наводне злоупотребе царинских службеника. Иста активност се одвија и за представке добијене преко „директне телефонске линије“ која служи за пријављивање неправилности у царинском поступку, а чији се број налази на постерима који су видно постављени на царинским испоставама и граничним прелазима.

Комуникација Одељења за унутрашњу контролу Управе царина и надлежних служби МУП-а Републике Србије, Пореске управе, Управе за спречавање прања новца и БИА, са службама Војске Србије, надлежним тужилаштвима, Посебним одељењем Окружног суда у Београду и Специјалним тужилашвом за организовани криминал одвија се на дневном нивоу у зависности од проблематике.

Служба за управљање кадровима

У складу са усвојеним Програмом општег стручног усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе за 2009. годину, у оквиру којег је планиран модул под називом „Борба против корупције и јавност рада државне управе“, Служба за управљање кадровима је организовала две обуке под називом „План интегритета“. Обуке су одржане 19. и 21. маја 2009. године и биле су намењене секретарима министарстава и државним службеницима који ће бити задужени за спровођење планова интегритета у органима. Обуци је присуствовало 26 учесника. Предавач на обуци је била др Радмила Васић, професор Правног факултета и члан Савета за борбу против корупције. Планирана је још једна обука под истим називом. Организовани су семинари под називом „Правила ЕУ за спровођење јавних набавки (PRAG, Terms of References)“ 01- 02. и 08 - 09. јуна 2009. године, са циљем унапређења знања државних службеника о правилима за припрему буџета за пројекте финансиране из ЕУ фондова. Обуци је присуствовало 34 учесника. До краја 2009. године планирано је одржавање још обука под истим називом.

Од планираних активности следе обуке под називом „Слободан приступ информацијама од јавног значаја“, које ће се одржати 21. и 22. септембра 2009. године. Предавачи ће бити г. Родољуб Шабић, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и г-ђа Станојла Мандић, заменик повереника. Обука је намењена државним службеницима који су овлашћена лица за пружање информација од јавног значаја и биће обухваћени сви органи државне управе и службе Владе. У децембру 2009. године планирано је одржавање још две обуке под истим називом.

До краја године предвиђена је обука под називом „Отворено о корупцији“ и обука под називом „Етички стандарди понашања државних службеника“, крајем новембра, намењена свим државним службеницима, а са циљем упознавања са садржајем стратешких докумената на пољу борбе против

корупције, узроцима и последицама корупције, као и превентивним мерама деловања.

Високи службенички савет

Полазећи од надлежности Високог службеничког савета утврђених чланом 164. Закона о државним службеницима (Службени гласник РС, бр. 79/05, 81/05-исправка, 83/05-исправка, 64/07, 67/07-исправка и 116/08), Високи службенички савет, након доношења Кодекса понашања државних службеника („Службени гласник РС“ број 29/08) који је објављен 21. марта 2008. године и ступио на снагу осмог дана од дана објављивања, нема других овлашћења у области борбе против корупције. У протеклом периоду активности Високог службеничког савета биле су усмерене на спровођење конкурса за попуњавање положаја.

Заштитник грађана

У свом раду Заштитник грађана остварује бројне контакте са грађанима, у којима они указују на разноврсне проблеме, укључујући и на корупцију. Број контаката се у 2009. години отприлике удвостручио у односу на 2008. годину (Види табелу).

Редни број	ОСТВАРЕНИ ГРАЂАНИМА	КОНТАКТИ	ЗГ	СА	1.1.- 31.12.2008.	1.1.- 15.8.2009.
1.	Притужбе				1.030	1.067
2.	Примљено грађана на разговор				1.395	1.087
3.	Телефонски разговори са грађанима				2.232	3.226
4.	Разни електронски поднесци				89	530
	Укупно				4.746	5.910

Један од основних задатака Заштитника грађана је да испитује да ли је неки орган управе или друга организација која врши јавна овлашћења законито и правилно решавала о неком праву или интересу грађана. Заштитник грађана испитује случајеве кршења права на основу притужбе грађана, али и по сопственој иницијативи. Заштитнику грађана може се обратити свако ко сматра да неки орган управе или друга организација примењују или не примењују прописе Републике Србије на његову штету. Грађани у притужбама упућеним Заштитнику грађана указују некад само на један проблем, а много чешће на више проблема у вези са незаконитим и/или неправилним поступањем органа управе према њима. Најмање у једној трећини од свих примљених притужби током 2008. и 2009. године грађани указују на проблем корупције, некад као на једини проблем, али чешће као на један од више проблема (Види табелу).

Редни број		1.1.- 31.12.2008.	1.1.- 15.8.2009.
	ПОСТУПАЊЕ ЗГ ПО ПРИТУЖБАМА		
1.	Одбачене	583	196
2.	Одбијене као неосноване	115	30
3.	Притужиоци одустали од притужбе	20	13
4.	Обустављен поступак - орган управе отклонио недостатак у раду	56	17
5.	Препоруке на основу притужби	11	11
6.	Мишљења на основу притужби	1	3
7.	У раду	244	797
	Укупно	1.030	1.067

У периоду 01.01.2008 - 15.08.2009. године, Заштитник грађана је донео 39 препорука које је упутио органима управе и у којима је утврдио повреду принципа добре управе и с тим у вези повреду људских права и слобода, те сходно томе препоручио предузимање одговарајућих мера са циљем отклањања утврђених пропуста у раду ових органа.

У периоду 01.01.2008 - 15.08.2009. године, Заштитник грађана је покренуо 7 иницијатива за измене и допуне закона и других прописа.

Амандман на Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја

Овом приликом посебно указујемо на амандман који је Заштитник грађана поднео Народној скупштини на Влади Предлог закона о изменама и допунама закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Овим амандманом се гарантује заштита изворима информација од јавног значаја (такозваним „дувачима у пиштаљку“). Овим амандманом се штите сви они који савесно обелодане информацију од јавног значаја, посебно ако та информација указује на постојање корупције, прекорачење овлашћења, кривично дело, привредни преступ, нерационално располагање јавним ресурсима и сличне незаконитости и неправилности у раду неког органа власти.

Амандман тежи потпунијем остваривању Уставом гарантованог права грађана на приступ подацима који су у поседу државних органа и организација којима су поверена јавна овлашћења.

Истовремено, заштита „дувача у пиштаљку“ је и међународна обавеза Србије, и то по више основа. Посебно се указује на Препоруку XXI из Извештаја Групе земаља за борбу против корупције (ГРЕКО) о усклађености за Републику Србију, који је усвојен на пленарном заседању ГРЕКО 9-13. јуна 2008. године. Ова препорука је инспирисана, између осталог, и одредбама члана 9. Грађанскоправне конвенције Савета Европе против корупције, коју је Србија ратификовала 2007. године. Међутим, заштита из Препоруке знатно је шири од минимума који гарантује ова конвенција. Такође, ГРЕКО је упутио позив шефу делегације Србије да до 31. децембра 2009. године поднесе додатне информације у вези са применом више препорука из Извештаја, између осталих и ове препоруке. Усвајање овог амандмана требало би да утиче на јавне службенике да отвореније указују на неправилности. Међутим, целокупан посао се не завршава усвајањем овог амандмана. Наиме, потребно је да се кроз друга

законска решења, у области радног права, на сличан начин омогући и запосленима у приватном сектору да покрену важна питања унутар фирми пред надлежним државним органима или у јавности.

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

Према статистичким подацима Повереника, у периоду од 1. октобра 2008. до 26. августа 2009. године, Повереник је примио 1.737 предмета, од којих су 1.280 жалбе у случајевима када је приступ информацијама одбијен доношењем решења од стране органа од којег се информација тражила или орган јавне власти није одговорио на захтев, односно одговор није био у законској форми. У извештајном периоду решен је 1.171 предмет по жалбама тражилаца информација.

Активности Повереника са циљем борбе против корупције за период 1. октобар 2008 – 1. септембар 2009. године у оквиру надлежности утврђених Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС“, бр. 120/2004 и 54/2007) чине пре свега надлежности заштите права на слободан приступ информацијама кроз институт жалбе Поверенику, активности обуке лица запослених у државним органима, као и тражилаца информација (представника медија и грађана) у погледу права приступа информацијама од јавног значаја, активности афирмисања права на слободан приступ информацијама, као и сарадња Повереника са релевантним државним органима, цивилним сектором и међународним организацијама.

Обука државних службеника у органима државне управе и службама одвија се као део системске обуке државних службеника и појединачно, било на иницијативу органа или Повереника. Материја слободног приступа информацијама постала је саставни део Програма полагања државног стручног испита, на иницијативу Повереника коју је прихватило Министарство за државну управу и локалну самоуправу. На иницијативу Повереника упућену Служби за управљање кадровима Владе Републике Србије, проблематика из области слободног приступа информацијама од јавног значаја постала је саставни део годишњих програма општег стручног усавршавања државних службеника у органима државне управе и службама Владе за 2007, 2008. и 2009. годину.

Појединачне обуке су реализоване кроз једнодневне семинаре и радионице намењене државним органима, органима правосуђа и органима локалне самоуправе.

Током дугогодишње добре сарадње са представницима медија и њиховим удружењима, као и са организацијама грађанског друштва, Повереник је организовао или узео учешће у великом броју семинара, радионица и других догађаја са циљем подизања свести и знања у погледу права на слободан приступ информацијама. Посебан акценат свих догађаја на тему слободног приступа информацијама је на значају овог права у јачању одговорности у раду државних органа и борби против корупције. Корупција је била главна тема неких скупова у току извештајног периода.

Афирмисање права на слободан приступ информацијама једно је од законских овлашћења Повереника. Његове активности су се односиле не само на афирмацију права у ширем смислу, односно иступа у јавности Повереника, већ и све друге активности које имају за циљ подизање нивоа остваривања права

на слободан приступ с једне стране и подстицања државних органа да у потпуности спроводе своје законске обавезе. У погледу сарадње са релевантним државним органима, организацијама цивилног друштва и међународним организацијама, Повереник је током извештајног периода одржао низ састанака у оквиру којих је једна од тема била и значај рада Повереника у борби против корупције.

Државна ревизорска институција

Институција ће до краја 2009. године донети следеће акте:

1. Предлог финансијског плана за 2010. годину, који ће доставити на сагласност Одбору за финансије Народне скупштине;
2. Правилник о буџетском рачуноводству и финансијском пословању ДРИ;
3. Правилник о институционалном додатку;
4. Правилник о канцеларијском и архивском пословању;
5. Правилник о чувању података у Институцији;
6. Правилник о службеним путовањима;
7. Правилник о пријему и евидентирању поклона;
8. Правилник о условима и начину коришћења службених возила у ДРИ;
9. Правилник о употреби средстава за репрезентацију.

Пословник Државне ревизорске институције донет је у складу са Законом, након сагласности Скупштине Републике Србије, и објављен је у Сл. гласнику РС број 9/2009 од 14. 02. 2009. године. Овим пословником се ближе уређује начин и поступак по којем Институција врши своју надлежност ревизије, саветовање корисника јавних средстава, начин извештавања Народне скупштине, организација и састав Институције, начин обезбеђивања јавности рада и друга питања која су од значаја за рад Институције.

Правилником о попуњавању извршилачких радних места уређен је начин образовања и рада конкурсне комисије за избор кандидата по интерном и јавном конкурсном поступку, као и питање које се стручне оспособљености, знања и вештине вреднују у изборном поступку при спровођењу интерног и јавног конкурса за попуњавање извршилачких радних места, начин на који се ове стручне оспособљености, знања и вештине проверавају и мерила за избор на извршилачка радна места у Институцији. Овај правилник састављен је у складу са прописима којима се уређује радноправни положај државних службеника, с обзиром на чињеницу да запослени у Институцији имају радноправни положај који важи за запослене у државним органима. Постојање овог правилника представља предуслов за попуњавање извршилачких радних места у Институцији.

Имајући у виду преостале активности на пријему кадрова, планира се да се до краја 2009. године изабере још 40 запослених за радна места у ревизорским службама.

Извршење годишњег програма ревизије

Два врховна државна ревизора су, у периоду од 14.07.2008. до 31.12.2008. године у просторијама Министарства финансија - Управа за трезор,

сагласно одредбама члана 37. Закона о ДРИ - прикупљала од корисника јавних средстава неопходна обавештења, књиговодствену документацију, податке и другу документацију, односно вршила су и друга испитивања која су потребна за планирање и извођење ревизије финансијских извештаја за 2008. годину.

На основу прикупљених података, обавештења, друге документације, као и других обављених испитивања, утврђене су одређене чињенице о функционисању система интерних контрола као и функционисању рачуноводственог система. Председник Институције је обавестио Министарство финансија у форми писма руководству, како би се ове чињенице могле искористити за евентуално побољшање функционисања тих система у наредном периоду.

У складу са законским обавезама из Закона о Државној ревизорској институцији и Пословника Институције, а након прикупљених података и друге књиговодствене документације, Министарству финансија и Народној банци Србије, почетком маја 2009. године достављени су Закључци о спровођењу ревизије финансијских извештаја, односно ревизије Нацрта закона завршног рачуна буџета Републике Србије за 2008. годину и финансијских извештаја у делу који се односе на пословање са државним буџетом за 2008. годину.

Циљ ревизије је давање мишљења о Нацрту закона о завршном рачуну буџета Републике Србије за 2008. годину и давање мишљења о финансијским извештајима у делу који се односи на пословање са државним буџетом.

У Министраству финансија, односно у Управи за трезор, од 18. маја 2009. године, врховним ревизорима у Сектору за буџет и буџетске фондове Републике Србије, као и у Сектору ревизије финансијских извештаја НБС у делу који се односи на пословање са државним буџетом придружило се још 8 новопримљених ревизора, који су започели спровођење процедура завршне ревизије финансијских извештаја.

Након спроведених свих поступака ревизије почев од фазе прикупљања података пре почетка ревизије и самог спровођења поступка ревизије, (састављање Нацрта извештаја, Предлога извештаја и доношење извештаја о ревизији), крајем октобра или почетком новембра Институција ће Народној скупштини Републике Србије поднети први Извештај о обављеној ревизији и дати мишљење о Нацрту закона о завршном рачуну буџета за 2008. годину.

Такође, сагласно члану 34. Закона о државној ревизорској институцији којим је прописан делокруг послова који се односе и на превођење и објављивање међународно прихваћених стандарда ревизије, извештавамо да је Институција започела рад на преводу Међународних стандарда врховних ревизорских институција (ISSAI), и очекујемо да ће први сет стандарда бити објављен до краја 2009. године.

Сарадња са међународним организацијама и институцијама

Институција се укључила у израду оквирног плана активности за Национални програм за интеграцију Републике Србије у Европску унију. Овим документом утврђују се детаљан план, временски оквир и приоритети у прилагођавању нашег законодавства законодавству ЕУ. Чланови Савета учествовали су у раду подгрупе за финансијски надзор, која поред Координационог тела за процес приступања Европској унији, треба да проучи правне прописе ЕУ који регулишу област финансијске контроле. Савет је одредио темпо и приоритете у процесу усклађивања прописа у оквиру

предвиђеног општег рока, имајући у виду значај и улогу појединих прописа ЕУ у процесу успостављања и развоја Институције. На дате предлоге Савета није било примедби.

Успостављена је сарадња са Рачунским судом Словеније у погледу препорука начина извођења ревизије. Институција је упозната са начином рада њихове ревизорске институције чији модел организације и ревизијске надлежности највише одговарају нашем моделу.

Најзначајнији део активности у оквиру међународне сарадње одвијао се са Канцеларијом генералног државног ревизора Норвешке (у даљем тексту: "OAGN" - Office of the Auditor General of Norway), са којом је Институција потписала Изјаву о сарадњи 28. маја 2008. године. Када је реч о сарадњи ОАГН и Институције, треба истаћи да су у току 2008. године, у августу и новембру, одржани заједнички састанци којима су присуствовали и представници Рачунског суда Словеније. Том приликом је оцењиван квалитет прикупљених података, информација, обавештења, и оцена ризичних подручја која су утврђена на основу података из Нацрта закона о завршном рачуну буџета Републике Србије за 2007. годину. У току априла 2009. године у Ослу одржана је радионица за чланове савета на тему рада са медијима и јавношћу. Такође, почетком маја 2009. године, оцењиван је квалитет утврђивања инхерентног и контролног ризика и подручја на основу података из извештаја за 2008. годину, а у последњој недељи маја изведена је уводна обука за новопримљене ревизоре о финансијској ревизији од стране ОАГН, са посебним освртом на извођење завршне ревизије и састављање извештаја о ревизији. Наредних месеци доћи ће до реализације пројектне активности од стране стручњака из ОАГН на извођењу финансијске ревизије, односно на обуци ревизорских кадрова ДРИ на радном месту.

У организацији Министарства правде Србије, у току 2008. године одржан је састанак са представницима Комитета ГРЕКО о спровођењу програма и препорукама у борби против корупције. Посебно су размотрене препоруке XXIV и XXV, чије извршење је у надлежности Државне ревизорске институције. Успостављени су контакти са Светском банком, која такође показује интересовање за рад и успостављање Институције.

Приликом посете делегације ММФ која је у Србији боравила као техничка помоћ на позив Министарства финансија, разговарало се о начину и условима у којима ради Институција, законодавној и нормативној активности и проблемима у раду, поступку припреме буџета Институције и другим питањима од значаја за рад Институције.

Средином новембра 2008. године Државна ревизорска институција је постала пуноправни члан међународне организације врховних ревизорских институција ИНТОСАИ, а почетком јуна 2009. године и европске организације ЕУРОСАИ.

Обезбеђење услова за рад

Институција је, као привремено решење, добила на коришћење 10 канцеларија, укупне квадратуре од 235 м², у Мекензијевој бр. 41, а усељење у ове просторије се очекује до средине септембра.

Правосудни центар

Правосудни центар је у периоду од 1. октобра 2008. до 1. септембра 2009. године, у оквиру реализације Редовног годишњег програма обуке, организовао следеће семинаре на тему корупције:

Мере у борби против корупције. Организовано је 18 семинара за судије и тужиоце окружних и општинских судова, на којима је учествовало 476 полазника. На семинару је обрађивана тема о мерама у борби против корупције, међународним стандардима и обавезама Србије у борби против корупције.

Организовани криминал, прање новца и корупција. Организована су три дводневна семинара за судије окружних судова, тужиоце, Управу за борбу против организованог криминала, Управу за спречавање прања новца, на којима је присуствовало 97 полазника.

Истрага и истражне радње у борби против корупције. Организовано је 11 дводневних семинара на ову тему за судије и тужиоце на којима је присуствовало 292 полазника. Предавачи на семинарима били су судије Врховног суда Србије и тужиоци Републичког тужилаштва.

Изазови и успешни примери у борби против прања новца и корупције у Србији и свету. Организовано је 5 тродневних семинара на ову тему за истражне судије, тужиоце и полицајце. Предавачи су били тужиоци, полицајци из Србије и тужиоци и полицајци из САД. На овим семинарима било је укупно 172 учесника.

Организовани криминал, прање новца и корупција. Посебан програм едукације судија и тужилаца. Радне групе Правосудног центра за судије кривичних одељења и тужиоце одредиле су полазнике програма. Прва група, шест полазника, похађала је програм обуке за предаваче. За њих је организован петодневни семинар на ову тему. Потом је организовано 6 дводневних семинара за судије и тужиоце, на којима је присуствовало 196 полазника.

Одузимање имовинске користи стечене кривичним делом. Организован је четвородневни тренинг за предаваче, судије и тужиоце. Затим је одржано 20 једнодневних семинара за судије и тужиоце на тему „Имплементација Закона о одузимању имовинске користи стечене кривичним делом“, којима је присуствовало 678 судија и тужилаца. Од априла се организују дводневни семинари за судије и тужиоце окружних судова заједно са полицијом, на којима се обрађују примери из праксе и практична примена Закона. Од априла до септембра 2009. организована су 4 дводневна семинара на којима је било 126 полазника. До краја 2009. године планира се одржавање још 3 семинара. Ови семинари се организују у сарадњи са Амбасадом САД у Београду и Мисијом ОЕБС-а у Србији.

Приоритети политике борбе против корупције за 2010. годину

Законодавни оквир

- Припрема за Трећи круг евалуације ГРЕКО, који обухвата област финансирања политичких странака и усклађеност домаћег кривичноправног законодавства са Кривичноправном конвенцијом СЕ;
- Извештај о усклађености са Трећим кругом евалуације MONEYVAL;

- Унапређење домаћег законског оквира са циљем унапређења борбе против корупције (нпр. евентуалне измене ЗКП-а);
- Ратификација Конвенције Организације за економски развој и сарадњу о борби против подмићивања државних службеника у међународним пословним трансакцијама;
- Обезбеђивање пуне примене међународних конвенција о борби против корупције;
- Имплементација новог Судског пословника;
- У сарадњи са Агенцијом за борбу против корупције, током 2010. године извршиће се ревизија/ажурирање Акционог плана за примену Националне стратегије за борбу против корупције;
- У сарадњи са Агенцијом за борбу против корупције, током 2010. године биће усвојени планови интегритета у свим судовима и тужилаштвима.

Институције

- Ефикасно функционисање Агенције за борбу против корупције (у складу са Законом о Агенцији за борбу против корупције који је усвојен у октобру 2008) и обезбеђивање услова за њен успешан рад. Јануара 2010. године отпочиње имплементација двогодишњег ИПА пројекта који је иницирало Министарство правде, са циљем обезбеђивања свих неопходних ресурса за успостављање Агенције;
- Даље јачање капацитета државних органа за борбу против корупције, посебно:
 1. јавних тужилаштава,
 2. увођење специјализације судија и тужилаца,
 3. унапређење деловања и сарадње у области правосуђа и унутрашњих послова,
 4. послова,
 5. унапређење регионалне сарадње,
 6. увођење адекватних ИТ програма и опреме у судове и тужилаштва;
 7. успостављање Правосудне академије – успостављање транспарентног и мериторног система за селекцију нових судија и тужилаца.

Приоритети политике борбе против корупције за 2011. годину

Законодавни оквир

- Подношење извештаја о испуњености препорука Трећег круга евалуације ГРЕКО који обухвата област финансирања политичких странака и усклађеност домаћег кривичноправног законодавства са Кривичноправном конвенцијом СЕ;
- Припрема за Четврти круг евалуације ГРЕКО, за који ГРЕКО још увек није дефинисао да ли ће се фокусирати на одређену област или ће анализирати законски и институционални оквир земље коју евалуира;
- Припрема за Четврти круг евалуације MONEYVAL;
- Континуирано унапређење домаћег законског оквира са циљем унапређења борбе против корупције, као и обезбеђивање пуне примене међународних конвенција о борби против корупције.

Институције

- Обезбеђивање услова за успешан рад Агенције за борбу против корупције (окончање ИПА пројекта који је иницирало Министарство правде са циљем обезбеђивања свих неопходних ресурса за успостављање Агенције).
- Даље јачање капацитета државних органа за борбу против корупције, посебно:
 - јавних тужилаштава;
 - унапређење деловања и сарадње у области правосуђа и унутрашњих послова;
 - унапређење регионалне сарадње.

Приоритети политике борбе против корупције за 2012. годину

Законодавни оквир

- Континуирано унапређење домаћег законског оквира са циљем унапређења борбе против корупције, као и обезбеђивање пуне примене међународних конвенција о борби против корупције;
- Континуиран рад на испуњавању препорука ГРЕКО и MONEYVAL, као и усклађивање са *acquis communautaire*.

Институције

- Јачање капацитета државних органа за борбу против корупције;
- Унапређење интересорне сарадње.

Одузимање имовине у светлу борбе против организованог криминала и корупције

Приоритети Дирекције за управљање одузетом имовином за 2010. годину

Законодавни оквир

- Доношење правилника о трошењу средстава остварених продајом трајно одузете имовине;
- Доношење одговарајућег броја подзаконских аката којима се прецизирају поједине одредбе Закона;
- Утврђивање јасних процедура за поступање у случајевима одузимања и управљања свим облицима привремено и трајно одузете имовине.

Институције

- Обезбеђивање стабилног финансирања рада Дирекције из средстава буџета;
- Обезбеђивање трајног простора за смештај запослених;

- Јачање кадровских капацитета, попуњавање радних места предвиђених Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места;
- Едукација и усавршавање запослених за послове управљања одузетом имовином;
- Почетак израде софтвера неопходног за ефикасно управљање одузетом имовином;
- Успостављање пуне сарадње са свим релевантним институцијама везаним за процес одузимања имовине проистекле из кривичних дела (Јединица за финансијске истраге, Управе за спречавање прања новца, судови и тужилаштва);
- Успостављање сарадње са свим релевантним међународним институцијама везаним за одузимање имовине проистекле из кривичног дела.

Приоритети Дирекције за управљање одузетом имовином за 2011. годину

Институције

- Обезбеђивање стабилног финансирања рада Дирекције из средстава буџета;
- Попуњавање свих радних места предвиђених Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места и формирање свих организационих јединица Дирекције;
- Едукација и усавршавање запослених за послове управљања одузетом имовином;
- Завршетак израде софтвера неопходног за ефикасно управљање одузетом имовином;
- Успостављање пуне сарадње са свим релевантним међународним институцијама везаним за одузимање имовине проистекле из кривичног дела.

Приоритети Дирекције за управљање одузетом имовином за 2012. годину

Институције

- Обезбеђивање стабилног финансирања рада Дирекције из средстава буџета;
- Едукација и усавршавање запослених за послове управљања одузетом имовином.

3.23.3. Основна права

Активно и пасивно бирачко право

Стање

Законодавни оквир

У **Закон о јединственом бирачком списку**, који је усвојен у децембру 2009, неопходно је унети измене и допуне како би се омогућило да се воде евиденције грађана ЕУ са пребивалиштем у Србији који ће имати бирачко право.

Институције

Институције у чијој је надлежности праћење законодавних активности, као и имплементација *acquis*-а:

ПОСТОЈЕЋЕ	МИНИСТАРСТВО ЗА ДРЖАВНУ УПРАВУ И ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ
НОВЕ	НИСУ ПОТРЕБНЕ

Приоритети за 2010, 2011. и 2012. годину

Законодавни оквир

Прописи које треба ускладити су:

1. Устав Републике Србије

Важећим Уставом, у члану 52. предвиђено је да сваки пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије има право да бира и да буде биран. Поменути члан ће се изменити тако да гарантује изборно право и грађанима ЕУ, под одређеним условима (дужина трајања пребивалишта, ограничење на локалне изборе и сл). Измена Устава биће извршена у зависности од динамике преговора за чланство Републике Србије и временског оквира програмског периода НПИ.

2. Закон о локалним изборима

Закон о локалним изборима прописује да активно и пасивно бирачко право на локалним изборима има пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право. Ова одредба ће се изменити и омогућити имплементацију прописа ЕУ о активном и пасивном бирачком праву на локалним изборима грађана ЕУ са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани.

3. Закон о локалној самоуправи

Нови Закон о локалној самоуправи је у потпуности усклађен са Европском повељом о локалној самоуправи, а што се тиче услова за остваривање изборног права грађана ЕУ, могућа су прилагођавања појединих одредаба ради усклађивања са релевантним прописима ЕУ.

Планиране активности

2010. година

Закон о избору одборника – суштина се односи на измене изборног система, односно изборне процедуре утврђене важећим Законом о локалним изборима (детаљније в. 1.1.4).

2012. година

Након горе поменуте промене Устава, неопходно је донети:

- Закон о изменама и допунама Закона о јединственом бирачком списку;
- Закон о изборима за Европски парламент;
- Закон о изменама и допунама Закона о избору одборника;
- Закон о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи.

Прописи Европске уније чија ће се примена обезбедити изменом поменутих прописа Републике Србије су: Директива Савета 94/80/ЕЗ, Директива Савета 96/30/ЕЗ, Директива Савета 2006/106/ЕЗ.

За имплементацију директиве Савета министара 93/109/ЕЗ од 6. децембра 1993. која утврђује детаљне услове за активно и пасивно бирачко право на изборима за Европски парламент за грађане Европске уније који имају пребивалиште у држави чланици, а нису њени држављани, потребно је доношење Закона о изборима за Европски парламент којим би се прописао изборни поступак и остала питања значајна за спровођење избора. Ближа упутства за спровођење наведеног закона донеће орган надлежан за спровођење избора (према садашњим прописима – Републичка изборна комисија).

Неопходно је донети измене и допуне Закона о јединственом бирачком списку који ће омогућити вођење евиденције грађана Европске уније са пребивалиштем у Републици Србији који ће имати бирачко право. Рок за усклађивање је 2012.

У надлежности Министарства за државну управу и локалну самоуправу су прописи ЕУ који се тичу остваривања активног и пасивног бирачког права Уније на локалним изборима у државама чланицама чији нису држављани. Поменути прописи су релевантни за Републику Србију и њихово усклађивање се може извршити у периоду од 2010. до 2012. године.

Забрана дискриминације

Стање

Законодавни оквир

Уставом Републике Србије из новембра 2006. године, грађанима се јемчи једнакост пред уставом и законом; забрањен је сваки вид дискриминације, посредне или непосредне, по било ком основу.

Закон о забрани дискриминације усвојен је 26. марта 2009. године у Народној скупштини Републике Србије, објављен у Службеном гласнику број 22/2009 од 30.03.2009, а на снагу је ступио 07.04.2009. године.

Закон о забрани дискриминације је у потпуности усклађен са релевантним прописима ЕУ у тој области, Упутством број 2000/78/ЕЗ којим се установљава општи оквир за једнак третман у области запошљавања и

Упутством број 2000/43/ЕЗ којим се имплементира принцип једнаког третмана без обзира на расно или етничко порекло.

Институције

Законом о забрани дискриминације установљена је институција Повереника за заштиту равноправности. Повереника бира Народна скупштина већином гласова свих народних посланика, на предлог Одбора надлежног за уставна питања

Заштита личних података

Споразум о стабилизацији и придруживању у члану 81. предвиђа усклађивање законодавства Републике Србије са комунитарним законодавством и осталим европским и међународним прописима који се односе на заштиту личних података, као и формирање независног надзорног тела са довољно финансијских и људских ресурса како би се ефикасно надзирала и гарантовала примена националног законодавства о заштити личних података.

Стање

Законодавни оквир

У члану 42. Устава Републике Србије зајемчена је заштита података о личности. Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују се законом. Поред тога, забрањена је и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом, осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности Републике Србије, на начин предвиђен законом. Исто тако, свако има право да буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом.

Република Србија је потписала и ратификовала Конвенцију Савета Европе број 108 о заштити лица у односу на аутоматску обраду података о личности у септембру 2005. године која је у односу на Републику Србију ступила на снагу 1. јануара 2006. године. У октобру 2008. године Република Србија потписала је и ратификовала Додатни протокол уз Конвенцију 108 у вези са надзорним органима и прекограничним протоком података („Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 98/2008).

Закон о заштити података о личности усвојен је 23. октобра 2008. године („Службени гласник РС“, бр. 97/08) а почео је да се примењује од 1. јануара 2009. године. Закон није у потпуности усклађен са Директивом европског Парламента и Савета 95/46 о заштити појединаца у вези са обрадом података о личности и слободном протоку података, посебно имајући у виду одредбе члана 28. Директиве у погледу надзора и овлашћења независног органа.

Влада Републике Србије усвојила је Уредбу о обрасцу за вођење евиденције и начину вођења евиденције о обради података о личности („Сл. гласник РС“ бр. 50/2009 од 10.07.2009. године). Влада још није усвојила Уредбу о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података у складу са чланом 16. став 5. Закона.

У складу са Законом, Повереник за информације од јавног значаја и заштити података о личности донео је Правилник о начину претходне провере радњи и обраде података о личности и Правилник о обрасцу легитимације овлашћеног лица за вршење надзора по Закону о заштити података („Службени гласник РС“, бр. 35/2009 од 12.05.2009. године).

Закон о тајности података, који је усвојен 11. децембра 2009, има за циљ да се у једном закону пропишу критеријуми на основу којих ће се страни и домаћи подаци од интереса за националну и јавну безбедност, одбрану, унутрашње и спољне послове Републике Србије одредити као тајни, да се дефинишу овлашћена лица за одређивање тајности података, да се на једнообразан начин пропишу правила за одређивање степена тајности, начин означавања степена тајности, као и да се прецизно утврде рокови и услови престанка тајности података.

Усвајањем Закона о заштити података о личности и Закона о тајности података у потпуности је регулисана област заштите личних података.

Институције

У складу са Законом, послове заштите података о личности обавља Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности. Према постојећој систематизацији радних места, коју је одобрила Народна скупштина, служба Повереника би требало да броји 69 запослених. Имајући у виду економску ситуацију, Повереник је припремио предлог кадровског плана за 2008. годину у којем је предвиђено да служба броји 49 запослених. Међутим, ни овај план није реализован због необезбеђених услова. Тренутно у служби Повереника има 12 запослених од којих, барем формално, ни једно лице није задужено за заштиту података о личности.

Приоритети за 2010, 2011. и 2012. годину

Законодавни оквир

Приоритет у 2010. години је усвајање Уредбе о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података. Тиме би се постојећи оквир ускладио са чланом 8. Директиве 95/46, у погледу мера заштите посебних категорија података. Усвајање Уредбе планирано је у првој половини 2010. године.

Током 2010. године планирано је усвајање Закона о изменама и допунама Закона о заштити података о личности чиме би се национални оквир ускладио са Директивом 95/46, посебно са одредбама чланова 27 и 28. Усвајање Закона планира се до краја 2010. године.

За 2011. годину планирано је усвајање закона којим би се регулисало утврђивање и употреба националног идентификационог броја и тиме ова материја ускладила са чл. 8. ст. 7. Директиве 95/46, из разлога што се према постојећем јединственом матичном броју грађана у потпуности може установити тачан датум рођења, пол, као и подручје рођења грађана. Усвајање закона планирано је до краја 2011. године, а за усвајање овог закона надлежно је Министарство унутрашњих послова.

У погледу усклађивања законодавног оквира са Директивом 2002/58 о приватности и електронским комуникацијама и Директивом 2006/24 о задржавању података, видети део 3.10 „Информационо друштво и медији“.

Институције

У погледу обезбеђивања средстава за спровођење Закона о заштити података о личности, у буџету Повереника за 2009. годину нису била обезбеђена средства за плате лица запослених на пословима заштите података о личности. За 2010. годину биће обезбеђена потребна средства за спровођење овог Закона (према Нацрту ревидираног меморандума о буџету и економској и фискалној политици за 2010. годину са пројекцијама за 2011. и 2012. годину).

Безбедност докумената

Стање

Законодавни оквир

Са циљем усаглашавања неопходних законских аката Републике Србије са прописима ЕУ, као и испуњавања предуслова који Србија мора да испуни, како би била укључена на тзв. белу шенгенску листу, донет је Закон о путним исправама Републике Србије („Сл. гласник РС бр. 90/07) који је ступио на снагу 9. октобра 2007. године и којим су обезбеђени предуслови за издавање биометријске путне исправе (11. децембра 2009. усвојен је Закон о изменама и допунама Закона о путним исправама). Такође, Законом о држављанству Републике Србије, као и Законом о изменама и допунама Закона о држављанству Републике Србије регулисано је стицање и престанак држављанства Републике Србије, као и надлежности за вођење евиденције о држављанству, које су од битног утицаја на поступак издавања путних исправа.

С обзиром на то да либерализација визног режима зависи и од сигурности докумената, треба нагласити да је потписивање Јединственог споразума о рeадмисији са ЕЗ директно условљено издавањем безбедносно сигурних докумената са највишим степеном заштите, према стандардима ЕУ, уз примену биометријских података.

Законом о путним исправама Републике Србије из 2007. и подзаконским актима обезбеђена је потпуна заштита образаца путних исправа од злоупотреба, уношењем биометријских података, што ће допринети већој правној сигурности у коришћењу и безбедности путних исправа. Истовремено, реализовани су и механизми за контролу издавања путне исправе, садржани у форми програмских заштита апликација за њихово издавање, којима је радни процес издавања у потпуности аутоматизован.

У наведеном закону инкорпориране су препоруке Савета Европе у извршењу пројекта интегрисаног аутоматизованог система за персонализацију путних исправа, чиме је задовољена потреба за праћењем светских технолошких трендова у овој области.

Усвајањем Закона о путним исправама из 2007. године, у домаће законодавство имплементирани су одредбе Resolution of the Representatives of the Governments of the Member States of the European Communities - сходно томе, обрасци нових путних исправа Републике Србије штампају се и попуњавају у складу са стандардима ЕУ (у погледу форме, боје корица пасоша итд), тј. у складу са стандардима ICAO 9303, препоруком Савета ЕУ (ЕЦ) бр. 2252/2004, као и стандардима ISO, ISO/IEC 14443 и ICAO NTWG (CELEX 41981X0919); Supplementary Resolution to the Resolution adopted on 23.06.1981. concerning the adoption of a passport of uniform pattern, of the Representatives of the Governments of the Member States of the European Communities (CELEX 41982X0716); Resolution of the Council and the Representatives of the Governments of the Member States of the European Communities - одредбе ове Резолуције ЕУ примењене су кроз одредбе Закона о путним исправама из 2007, као и у одговарајућим подзаконским актима за његово спровођење, којим је у потпуности обезбеђен неометан процес издавања пасоша Републике Србије на новом обрасцу, у складу са европским стандардима, као и ефикасна контрола лица која долазе, односно напуштају територију Републике Србије кроз претраживање докумената, што олакшава и убрзава процес преласка државне границе (CELEX 41984X0619); Resolution of the Representatives of the Governments of the Member States - примењена кроз одредбе Правилника о обрасцима пасоша, дипломатског пасоша и службеног пасоша ("Сл. гласник РС" број 7/2008), (CELEX 42000X1028). Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council (CELEX 32004L0038) - По испуњавању неопходних предуслова за укључивање Републике Србије на тзв. „белу шенгенску листу”, односно приступање ЕУ, у домаће законске прописе биће имплементирани одредбе Директиве 2004/38/EC, од 29.04.2004. године.

У зависности од динамике испуњавања наведених услова, очекивани период за усвајање решења Директиве могла би бити 2012. година.

Приоритети

- Све активности усмерити на даљу имплементацију Закона о путним исправама из 2007, са циљем усклађивања нових путних исправа са стандардима које је прописала Светска организација за стандардизацију (ISA) као и захтевима Европске уније;
- Обезбедити поштовање закона и рокова у решавању предмета по захтевима грађана;
- Радити на откривању и спречавању свих видова злоупотреба путних исправа и виза (фалсификовање, коришћење туђих путних исправа и др).

Институционални оквир

Поступак издавања биометријских путних докумената одвија се у сарадњи Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Министарства спољних послова Републике Србије.

Са циљем усклађивања домаћих прописа и приоритета за наредни период са прописима Европске уније, из дела Подгрупе 23, напомињемо да постојећи капацитети домаћег законодавства задовољавају све критеријуме по питању

обезбеђивања поступка издавања европских путних исправа као и слободног кретања грађана у оквиру Европске уније.

Приоритети

- Остварити сарадњу са Министарством спољних послова Републике Србије и другим министарствима око активности везаних за процес издавања европских путних докумената.
- Што се тиче финансијских потреба за обављање наведених послова, један део средстава обезбеђује се из буџета Републике Србије, али је неопходно обезбедити значајан део средстава и преко фондова ЕЗ и осталих програма помоћи, а са циљем обезбеђивања функционисања ових и других послова Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

Досадашњу реализацију поступка издавања биометријских путних исправа Републике Србије, као једну од обавеза преузетих у склопу обавеза на путу визне либерализације, експерти ЕК оценили су као успешну.

Унапређење квалитета живота и положаја младих у друштву

Стање

Законодавни оквир

Коначни предлог Националне стратегије за младе представљен је јавности 31. марта 2008, након чега је предат Влади на усвајање. Влада Републике Србије усвојила је поменуту стратегију маја 2008. године.

Национална стратегија за младе је у потпуности усаглашена са *acquis communautaire*, с обзиром да полазне основе у изради ове стратегије и постојећи стратешки оквир обухватају: једанаест индикатора политике за омладину препоручених од стране Савета Европе, Националну стратегију за придруживање Србије Европској унији, Стратегију за смањење сиромаштва, Миленијумске циљеве развоја у Србији, секторске стратегије, као и међународна документа (Белу књигу Европске комисије о политици за младе, Повељу о учешћу младих у локалном и регионалном животу Конгреса локалних и регионалних власти у Европи и Светски акциони план Уједињених нација за младе од 2000. па надаље).

Национална стратегија за младе је усаглашена и са Резолуцијом о учешћу младих са састанка Савета министара и министара задужених за омладину одржаног у оквиру Савета 8. фебруара 1999. Резолуција промовише учешће младих у размени искуства и информација, уважавање мишљења младих у развоју и примени програма за младе, охрабривање младих да учествују у демократским процесима одлучивања, у политичком, економском, друштвеном и културном животу.

Национални акциони план за младе за период 2009-2014. година усвојен је 22. јануара 2009. године

Приоритети за 2010, 2011. и 2012. годину

- Наставак имплементације мера предвиђених Националном стратегијом за младе и Акционим планом за спровођење ове стратегије за период 2009-2014. година;
- У периоду од 2010. до 2011. године Министарство омладине и спорта планира израду и слање предлога закона о младима Влади Републике Србије на усвајање. Предлогом закона о младима планира се делимично усклађивање са правом Европске уније (*acquis communautaire*).

3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

3.24.1. Границе Републике Србије

Стање

Укупна дужина границе Републике Србије је 2.351,7 км, од чега је дужина сувоземне границе 1.654,4 км, а дужина водене границе 697,3 км. Република Србија граничи се са Републиком Мађарском у дужини од 174,7 км, са Републиком Румунијом у дужини од 547,9 км, са Републиком Бугарском у дужини од 369,4 км, са Републиком Македонијом у дужини од 283,1 км, са Републиком Албанијом у дужини од 113,5 км, са Црном Гором у дужини од 249,5 км, са БиХ у дужини од 363,2 км и са Републиком Хрватском у дужини од 259,3 км. Границе према суседним државама наслеђене од некадашње СФРЈ, као и граница према Републици Македонији су одређене и неспорне. Границе према Црној Гори, Босни и Херцеговини и Републици Хрватској нису одређене, пошто поступак разграничења није окончан. У досадашњем периоду започет је поступак разграничења са Републиком Хрватском (на самом почетку), са БиХ (окончан је највећи део активности), док са Црном Гором тек треба да почне.

Законодавни оквир

Влада Републике Србије је у јануару 2006. усвојила Стратегију интегрисаног управљања границом у Републици Србији. Усвојен је и Акциони план за спровођење Стратегије.

По усвајању Стратегије, министри унутрашњих послова, пољопривреде, шумарства и водопривреде и финансија су јуна 2006. потписали функционалне стратегије, којима су дефинисане области од заједничког интереса за све четири граничне службе (гранична полиција, царине и инспекцијске службе). Функционална стратегија донета је у областима заједничке обуке, инфраструктуре, опреме и ИТ и телекомуникационих система.

Министри унутрашњих послова, пољопривреде шумарства и водопривреде, финансија и за инфраструктуру су 06.02.2009. године потписали Споразум о сарадњи у области интегрисаног управљања границом.

Стратегија интегрисаног управљања границом Републике Србије одређује и дугорочне циљеве, који се односе на побољшање сарадње унутар и између граничних служби које имају овлашћења на државној граници, као и међународне сарадње, са циљем остваривања ефикаснијег и ефективнијег начина управљања границама.

Започет је твининг пројекат спровођења Стратегије интегрисаног управљања границом у Републици Србији, са основним циљем повећања ефикасности и способности државне администрације надлежне за спровођење система интегрисаног управљања границом према европским стандардима.

Основу правног регулисања контроле прелажења и обезбеђења државне границе у Републици Србији чини **Закон о заштити државне границе** („Службени гласник РС“ бр.97/2008 од 27. 10. 2008. године), који је ступио на снагу 04. 11. 2008. године.

Овим законом одређени су и циљеви заштите државне границе: обезбеђење неповредивости државне границе, спречавање и откривање

кажњивих дела и откривање и проналазак починилаца тих дела, заштита живота и здравља људи и животне средине и спречавање илегалне миграције.

Нови закон о заштити државне границе усаглашен је са европским стандардима и представља значајно побољшање у односу на важеће прописе: Шенгенски споразум од 14.06.1985; конвенције од 19.06.1990. о примени Споразума из Шенгена од 14.06.1985, закљученог између влада држава Економске уније Бенелукса, Савезне Републике Немачке и Републике Француске о постепеном укидању контроле на заједничким границама и Шенгенски приручник – SLEZ бр. С 313 S.97 од 16.12.2002.

Усвајањем овог закона, Република Србија успоставила је ефикасан систем заштите државне границе, висок стандард контроле и уређена је сарадња свих органа учествују који у том поступку.

Институционални оквир

У Министарству унутрашњих послова Републике Србије успостављена је Управа граничне полиције као јединствена и централизована служба, хијерархијски организована на централном, регионалном и локалном нивоу, а задужена за непосредну организацију и обављање послова контроле прелажења и обезбеђења државне границе.

На централном нивоу, наведену функцију Управа остварује преко Одељења за границу, Одељења за странце, Одељења за сузбијање прекограничног криминала и криминалистичко-обавештајне послове, затим Одсека за међународну сарадњу и Дежурног оперативног центра.

На регионалном нивоу, функцију остварује преко регионалних центара граничне полиције, основаних према свакој суседној држави.

На локалном нивоу своју функцију Управа граничне полиције остварује преко станица граничне полиције за контролу прелажења државне границе и за обезбеђење државне границе, чији рад обједињавају регионални центри.

Краткорочни приоритети

Законодавство

- Спроводити Стратегију интегрисаног управљања границом и Акциони план за имплементацију Стратегије за интегрисано управљање границом;
- Јачати сарадњу између граничних служби из система интегрисаног управљања границама на националном нивоу, кроз закључивање споразума о заједничкој међусобној сарадњи, као и примену тих споразума.

Институције

- Јачати капацитете граничних служби: Управе граничне полиције, Управе царина, Ветеринарске и Фитосанитарне инспекције;
- Наставити реструктурисање и модернизацију граничне полиције у складу са реалним потребама које се постављају пред њу, уз поштовање принципа транспарентности и одговорности;
- Успоставити систем анализе ризика у складу са заједничким интегрисаним моделом анализе ризика;

- Перманентно радити на едукацији припадника граничне полиције, везано за модусе фалсификовања и начине откривања фалсификованих путних исправа, виза и других докумената, са циљем развијања система раног упозоравања. У ту сврху потребно је организовати едукацију о анализи ризика на три нивоа, израду ситуационих извештаја и СВОТ анализе прилагођене граничним пословима;
- Унапређивати размену података и јачати истражне капацитете Управе граничне полиције у погледу борбе против прекограничног криминала;
- Сачинити стратегију управљања људским ресурсима за потребе граничне полиције;
- Сачинити стратегију за усавршавање и обуку и наставити започете активности на изградњи система обуке припадника граничне полиције у склопу система обуке полицијских службеника Министарства унутрашњих послова;
- Сачинити и спроводити логистички стратешки план са циљем модернизације инфраструктуре, опреме, информационе технологије за обављање послова обезбеђења и контроле прелажења државне границе у складу са реалним потребама и могућностима, уз праћење и примену најбоље праксе граничних служби држава чланица ЕУ.

Средњорочни приоритети

Законодавство

- Пратити актуелне шенгенске прописе и најбоље праксе земаља ЕУ и прилагођавати домаће прописе њима;
- Проширити и јачати све облике прекограничне полицијске сарадње на билатералном, регионалом, међународном нивоу - кроз закључивање нових споразума, протокола са суседним земљама, као и са релевантним међународним агенцијама.

Институције

- Развијати организациону структуру и оперативну ефективност (на централном, регионалном и локалном нивоу) граничне полиције према организацији служби земаља у региону и ЕУ.
- Прилагођавати и унапређивати наставне планове и програме за специјалистичку обуку граничне полиције у складу са савременим трендовима.
- Наставити развој националног информационог и комуникационог система за потребе граничне полиције.
- Наставити са изградњом функционалних објеката и инфраструктуре на граничним прелазима, са циљем бржег протока људи и роба, уз подизање нивоа квалитета контроле.
- Припремати пројектну документацију и учествовати на конкурсима за међународну помоћ у оквиру европских фондова и програма за набавку савремене опреме за обављање послова обезбеђења и контроле прелажења државне границе.
- Извршити инфраструктурно побољшање прихватног центра за незаконите мигранте, као и побољшање нивоа техничке опремљености.

Безбедност докумената

Нови **Закон о личној карти** донет је 19.07.2006. године („Службени гласник РС” бр. 62/06), а издавање личних карата по новом почело је априла 2008. године.

Нормативне претпоставке за увођење новог пасоша испуњене су доношењем новог **Закон о путним исправама** („Службени гласник РС”, бр. 90/2007), који је ступио на снагу 09.10.2007. године, а почео са применом протеком шест месеци од дана ступања на снагу. Издавање биометријских пасоша почело је у јулу 2008. године. Овим законом утврђене су врсте путних исправа, рокови издавања, услови и поступак за њихово добијање и друга битна питања.

Држављанство

Устав Републике Србије у члану 38. предвиђа да се стицање и престанак држављанства РС уређује законом и да држављанин РС не може да буде протеран, ни лишен држављанства или права да га промени.

Законом о држављанству Републике Србије („Службени гласник РС” број 135/04 и 90/07) регулисано је стицање и престанак држављанства Републике Србије, као и надлежности за вођење евиденције о држављанству, које су од битног утицаја на поступак издавања путних исправа.

Наведеним законом прописано је да о захтевима за стицање и престанак држављанства Републике Србије одлучује Министарство унутрашњих послова, у складу са својим надлежностима.

У Закон о држављанству Републике Србије уграђене су препоруке Савета Европе, Европске конвенције о држављанству и међународни стандарди који регулишу област држављанства. Закон, такође, садржи одредбе које имају за циљ спречавање и смањење апатридије. Такође, поједностављена је процедура стицања држављанства за избеглице.

Поменути закон предвиђа једнака права свих грађана на остваривање статуса држављана, без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, национално порекло или социјални статус, имовно стање или други статус.

3.24.2. Управљање миграцијама

Стање

Закон о странцима („Службени гласник РС 97/08“) почео је да се примењује 1. априла 2009. године. Овим законом прописани су услови уласка и боравка странаца у земљи, могућност пријаве боравишта странаца путем интернета, укинута су постојеће врсте виза и уведене нове (А – аеродромска транзитна виза, В – транзитна виза, С – виза за кратки боравак и D – виза за дужи боравак).

Укинут је институт туристичке пропуснице. Уведен је институт привременог боравка за жртве трговине људима, који је раније био прописан подзаконским актом. Прописана је и материјална одговорност физичког лица – даваоца гаранције и правног лица – фирме односно превозиоца у случајевима

незаконитог боравка странаца односно странаца који не испуњавају услове за улазак на територију Републике Србије.

Закон о странцима је усклађен са стандардима ЕУ у следећој области:

Шенгенски споразум од 14.06.1985; конвенције од 19.06.1990. о примени Споразума из Шенгена од 14.06.1985, закљученог између Влада држава Економске уније Бенелукса, Савезне Републике Немачке и Републике Француске о постепеном укидању контроле на заједничким границама и Шенгенски приручник – SLEZ бр. С 313 S.97 од 16.12.2002.

У Службеним гласницима Републике Србије бр.59/09 и 66/09 објављена су подзаконска акта прописана Законом о странцима.

Влада Републике Србије је 11.09.2009. усвојила Уредбу која се односи на ближе услове за одбијање уласка у Републику Србију („Службени гласник РС“ бр.75/09).

У току је поступак за именовање националног координатора за илегалне миграције и Координационог тела за сузбијање илегалних миграција.

Одлуком Владе формирано је Координационо тело за праћење и управљање миграцијама („Службени гласник РС“ 13/09). Ово тело, састављено од девет министара у чијој надлежности се налазе поједине области значајне за управљање миграцијама, обезбедиће јединствену политику и усаглашене активности надлежних министарстава кроз усмеравање рада министарстава и посебних организација. Стручне, оперативне и административно-техничке послове за Координационо тело обавља Комесаријат за избеглице.

Влада је донела Стратегију за управљање миграцијама 23. јула 2009. године и она је објављена у „Службеном гласнику РС“ бр. 59/09. Општи циљ ове стратегије је управљање миграцијама на свеобухватан начин, који ће олакшати остваривање секторских циљева и приоритета државе у области миграција. Три стратешка циља Стратегије су:

- Успостављање и примена механизма за свеобухватно и конзистентно праћење миграционих токова у Републици Србији.

Предвиђеним мерама треба да се обезбеди институционализација надлежности за прикупљање и анализу података о миграционом обиму и токовима и дефинисање миграционог профила Републике Србије и његово ажурирање.

- Употпуњавање стратешког, правног и институционалног оквира за јединствено управљање миграцијама.

Овај стратешки циљ реализоваће се кроз јачање капацитета Координационог тела за праћење и управљање миграцијама, обезбеђењем спровођења јасне политике у области управљања миграцијама и заокруживањем нормативних претпоставки за свеобухватно и ефикасно управљање миграцијама усклађено са стандардима ЕУ.

- Заштита права миграната, стварање услова за интеграцију и социјалну инклузију, реализоваће се путем остварења специфичних циљева, наведених у тексту који следи.

Један од најважнијих резултата ове Стратегије биће стварање мреже службеника надлежних министарстава, која ће на оперативном нивоу обезбеђивати усаглашеност активности министарстава, а које су од значаја за спровођење Стратегије и рад Координационог тела за праћење и управљање миграцијама.

Ови службеници ће, између осталог, бити задужени за:

- координацију израде акционог плана за спровођење Стратегије у министарству;
- координацију и комуникацију са Комесаријатом за избеглице у име министарства са циљем реализације мера предвиђених Стратегијом и будућим акционим планом;
- разматрање материјала припремљених за Координационо тело за праћење и управљање миграцијама;
- достављање извештаја о напретку у спровођењу Стратегије Координационо тело за праћење и управљање миграцијама, преко Комесаријата за избеглице који обавља стручне, оперативне и административно-техничке послове за Координационо тело;
- осигурање усаглашености будућих активности министарстава са мерама и активностима предвиђеним Стратегијом и заједничким акционим планом.

Делегација Европске комисије у Републици Србији ангажовала је спољне стручњаке за питања миграција са циљем пружања подршке у успостављању механизма за управљање миграцијама у Републици Србији. Ови стручњаци треба да дају оцену Стратегије, помогну у изради акционог плана за спровођење Стратегије, одреде специфичне индикаторе за скупљање и размену информација између релевантних актера, праћење миграционих токова и ажурирање релевантних миграционих политика, као и да ојачају капацитете Комесаријата за избеглице и службеника у министарствима одређених да координишу активности на спровођењу стратегије.

Рeadмисија

Преговори Европске уније и Републике Србије о закључењу Споразума о визним олакшицама и реадмисији почели су новембра 2006. Споразуми су ступили на снагу 1. јануара 2008.

Споразумом о реадмисији уређује се враћање и прихватање држављана стране уговорнице, држављана трећих земаља и лица без држављанства, која незаконито бораве на територији стране уговорнице.

С обзиром на потребу активног укључивања ове категорије лица у све видове реинтеграције (социјалну, економску и др.) по повратку у земљу, као и хитност у решавању егзистенцијалних потреба, Закон о личној карти у члану 17. предвидео је обавезу хитног решавања захтева за издавање личних докумената. На тај начин су створени неопходни услови за примену свих осталих мера са циљем реинтеграције повратника, како би се спречила појава секундарних миграција.

Влада Републике Србије је 22. новембра 2007. формирала Савет за интеграцију повратника по основу Споразума о реадмисији и чине га представници свих ресорно задужених министарстава и других владиних канцеларија. У раду Савета могу учествовати и представници свих надлежних државних органа и организација као и стручњаци из различитих области.

Влада је 19. фебруара 2009. године донела Стратегију реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији и пратећи Акциони план за период 2009-2010. Такође, Савет за интеграцију повратника је формирао тим за имплементацију Стратегије ради њеног ефикаснијег спровођења.

Године 2006, почела је са радом Канцеларија за реадмисију на аеродрому „Никола Тесла” у Београду. На активностима примарног прихвата у Канцеларији за реадмисију ангажована су 4 радника Комесаријата за избеглице и један радник Министарства за људска и мањинска права.

Са циљем лакшег остваривања права повратника, израђени су Информатор за повратнике и Приручник за службенике. Информатор садржи основне информације и контакте од користи повратницима и дистрибуира се у Канцеларији за реадмисију на аеродрому „Никола Тесла”. Информатор за повратнике по реадмисији објављен је на српском и ромском језику. Приручник за службенике ће бити дистрибуиран свим службама на централном и локалном нивоу које раде са повратницима (центрима за социјални рад, школама, НВО, дипломатско-конзуларним представништвима, и сл.).

Канцеларија за реадмисију, по својој основној намени, улози и функционисању, обезбеђује идентификацију депортованих лица и добровољних повратника, информисање депортованих лица и добровољних повратника о процесу реинтеграције у Србију, идентификацију основних проблема са којима се сусрећу лица по реадмисији, основну правну помоћ и савете из области регулисања личног статуса, социјалне и здравствене заштите и запошљавања, прикупљање података о стању људских и мањинских права лица по реадмисији, прикупљање других релевантних података од значаја за процес реинтеграције повратника, извештавање о стању и проблемима повратника.

Почели су са радом центри за ургентни прихват повратника у Обреновцу, Белој Паланци, Зајечару и Шапцу. У њима се за повратнике обезбеђују смештај и исхрана док се не створе могућности да се врате у место пребивалишта, пружа помоћ у обезбеђивању докумената и успоставља контакт са надлежним службама у месту повратка.

Повратници могу, по основу Споразума о реадмисији, да се за помоћ обратe и свим повереницима за избеглице на територији свих општина у Републици Србији.

У складу са Стратегијом, у наредном периоду неопходно је ојачати капацитете примајућих заједница, како би социјална интеграција повратника достигла одговарјући ниво.

У овом тренутку, кроз два пројекта - Пројекат ПРО програма о миграцијама у југозападној Србији и Пројекат Јачање капацитета за инклузивни локални развој у јужној Србији - спроводе се активности које се односе на јачање капацитета локалних заједница за управљање миграцијама, а очекује се и почетак пројекта који ће реализовати СДЦ, намењеног јачању капацитета институција које се баве питањима повратника.

Краткорочни приоритети

- Усвојити Закон о управљању миграцијама;
- Усвојити Акциони план за спровођење Стратегије за управљање миграцијама за период 2010-2011. година;
- Израдити миграциони профил Србије;
- Ојачати капацитете Координационог тела за управљање и праћење миграција, Комесаријата за избеглице и надлежних службеника у министарствима;

- Закључити Протокол о спровођењу споразума о реадмисији на основу обавеза које произлазе из Јединственог споразума о реадмисији, на иницијативу једне од страна уговорница;
- Јачати капацитете институција на свим нивоима са циљем ефикасније интеграције повратника и спречавати секундарне миграције;
- Обезбедити укључивање повратника у социјални, здравствени и образовни систем.

Средњорочни приоритети

- Обезбедити средства за финансирање пројеката који ће олакшати интеграцију повратника кроз стамбене шеме и пројекте запошљавања.

Борба против трговине људима

Влада Републике Србије усвојила је Стратегију за борбу против трговине људима („Службени гласник РС“, бр. 111/2006), децембра 2006, којом је успостављен Национални механизам за координацију активности и креирање политике борбе против трговине људима, који чине два нивоа: централни (стратешки) и оперативни. Централни ниво: Савет за борбу против трговине људима, Координатор за борбу против трговине људима и Републички тим за борбу против трговине људима. Оперативни ниво: правосудни органи и полиција и Служба за координацију заштите жртава трговине људима. Значајну подршку и на оперативном нивоу пружају специјализоване невладине и међународне организације.

На седници одржаној 30.04.2009. године Влада је донела Закључак о усвајању Националног плана акције за борбу против трговине људима за период од 2009. до 2011. године. НПА је објављен у „Службеном гласнику“ број 35/09 од 12.05.2009. године.

У МУП-у Републике Србије формиран су специјални полицијски тимови за борбу против трговине људима, у оквиру Управе криминалистичке полиције и Управе граничне полиције.

Инструкција о условима одобрења привременог боравка страним држављанима жртава трговине људима, коју је МУП Републике Србије донео 2004. године, интегрисана је у Упутство о спровођењу Закона о странцима које је донето 14.07.2009. године.

Са циљем остваривања директне помоћи и заштите жртава трговине људима, почетком 2004. године формирана је Служба за координацију заштите жртава трговине људима, у оквиру Завода за васпитање деце и омладине, која је овлашћена да у име жртве подноси захтев за одобрење боравка из хуманитарних разлога. На тај начин, Република Србија је институционализовала механизам заштите жртава трговине људима, где кључну улогу има засебан државни орган.

Народна скупштина Републике Србије је 18.03.2009. ратификовала Конвенцију Савета Европе о борби против трговине људима. У складу са њом, Народна скупштина је 31.08.2009. године усвојила измене и допуне члана 388. Кривичног законика Републике Србије (Трговина људима), којим се повећава законски минимум и максимум код основног облика кривичног дела. При томе је предвиђена казна затвора код основног облика „од три до дванаест година затвора“, без могућности изрицања казне испод законског минимума. Такође се предвиђа да ће се корисници услуга жртава трговине људима казнити казном

затвора од шест месеци до пет година ако је жртва трговине људима пунолетно лице, односно казном затвора од једне до осам година, ако је жртва трговине људима малолетно лице.

Такође, Влада је 27. августа 2009. године усвојила Предлог закона о потврђивању Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања.

Урађен је Нацрт споразума о сарадњи државних органа у борби против трговине људима, који укључује министарства чији су министри чланови Савета за борбу против трговине људима, као и Анекс Споразума, коме су додате техничке смернице које су заједнички израђене са међународном организацијом ICMPD, у оквиру „Програма за побољшање одговора против трговине људима у југоисточној Европи“ – 1. Смернице за прекогранично упућивање жртава трговине људима и 2. Прикупљање статистичких података о трговцима људима и жртвама трговине људима.

Решењем министра унутрашњих послова, формирана је радна група за координацију активности имплементације Националног плана за борбу против трговине људима за период 2009-2011. година, која се састоји у изради наставних планова и програма обуке за борбу против трговине људима за полицијске службенике МУП-а Р. Србије.

Краткорочни приоритети

- Наставити борбу против трговине људима, уз спровођење Стратегије за борбу против трговине људима и обезбеђивање одговарајуће помоћи и заштите жртава;
- Обезбедити законску регулативу за функционисање прихватилишта за жртве трговине људима (путем оснивања нових установа или поверавањем тих послова постојећим установама социјалне заштите или НВО);
- Обезбедити одговарајуће услове за рад (простор, опрема, трошкови смештаја);
- Наставити унапређење услова за обављање послова везаних за координацију заштите жртава трговине, уз раздвајање послова координације активности и организовања заштите, при чему послове организације заштите треба да обављају постојеће службе социјалне заштите (центри за социјални рад, уз обезбеђене кадровске и материјалне услове) у оним локалним заједницама где се открива највећи број жртава;
- Наставити обуку субјеката за препознавање појаве и предузимање адекватних мера;
- Стварати услове за социјалну интеграцију жртава;
- Успоставити размену информација о појавама, мерама и њиховој ефикасности у међународним оквирима.

3.24.3. Визна политика

Стање

Надлежни органи Републике Србије су у протеклих неколико година учинили значајне кораке са циљем либерализације визног режима ЕУ према

нашим држављанима и прилагођавања европским и Шенген стандардима у области визне политике. С тим у вези, укинута су визе за држављане ЕУ и осталих развијених земаља, уведене су визе једном броју афричких и азијских земаља, одакле се традиционално регрутује највећи број нелегалних миграната, закључени су билатерални споразуми о укидању виза за носиоце ДПИ и СПИ са неколико држава ЕУ, закључен је низ билатералних споразума о реадмисији са чланицама ЕУ.

Савет министара СЦГ донео је на седници одржаној 29. маја 2003. Одлуку о укидању виза за улазак и боравак у СЦГ, до 90 дана, на све врсте путних исправа, за држављане Немачке, Француске, Италије, Холандије, Белгије, Луксембурга, Велике Британије, Ирске, Шпаније, Португала, Грчке, Данске, Шведске, Финске, Аустрије, Швајцарске, Норвешке, Исланда, Монака, Лихтенштајна, Ватикана, Андоре, Сан Марина, Израела, Кипра, Малте, Чешке, Словачке, Пољске, Словеније, Литваније, Летоније, Естоније, Хрватске, САД, Канаде, Сингапура, Републике Кореје, Аустралије и Новог Зеланда. Након проглашења независности Црне Горе, Србија је у потпуности наставила да примењује наведену одлуку.

Србија је до сада закључила билатералне споразуме о укидању виза на ДПИ и СПИ са следећим државама-чланицама ЕУ: Аустријом, Грчком, Италијом, Кипром, Мађарском, Словачком, Словенијом (11. фебруар 2002 -само на ДПИ, за СПИ једнострано укинула визе априла 2004), Шпанијом, Чешком (11. септембар 2006 - једнострано укинула визе), Румунијом, Бугарском и Бенелуксом.

Са циљем реализације обавеза предвиђених јединственим Споразумом са ЕУ о визним олакшицама са европским земљама које нису обухваћене овим споразумом, закључени су билатерални споразуми о визним олакшицама са Краљевином Данском (потписан 13.03.2008 – ступио на снагу 01.05.2009) и Швајцарском (потписан 30.06.2009 – у поступку потврђивања). Усаглашени су и спремни за потписивање, у најскорије време, споразуми о визним олакшицама и реадмисији са Норвешком. Отпочели су преговори око закључивања билатералних споразума о визним олакшицама са Великом Британијом, Ирском и Исландом, који због ставова ових земаља нису до сада резултирали закључивањем споразума.

Визни информациони систем

Имајући у виду чињеницу да визни систем једне земље представља саставни део безбедности државе и њене способности да координисано управља границама, а са циљем хармонизације технологије и послова из ове области са ЕУ (везе са Шенгенским информационим системом ЕУ) као и подршке раду ДКП и пословима провере докумената на граничним прелазима који су у надлежности МУП-а, краткорочни приоритет Републике Србије је реализација новог визног модула.

Главни носиоци спровођења пројекта су Министарство унутрашњих послова и Министарство спољних послова. Пројекат ће се реализовати у сарадњи са надлежним министарствима, ради стварања услова за комплетно прихватање новог визног система, његову реализацију, имплементацију и примену.

Краткорочни приоритети

- Са циљем реализације обавеза предвиђених јединственим Споразумом са ЕУ, неопходно је потписати Споразум о визним олакшицама са Норвешком и наставити активности на закључењу билатералних споразума о визним олакшицама са Великом Британијом, Ирском и Исландом;
- Доношење новог правилника о визама и почетак издавања нових виза-налепница у складу са европским стандардима;
- Наставиће се договорно уређење режима узајамних путовања држављана са другим заинтересованим државама.

Средњорочни приоритети

- Реализација пројекта визног информационог система;
- Спровођење плана усклађивања свих докумената у погледу сигурносних елемената са стандардима ЕУ;
- Континуирана едукација свих полицијских службеника;
- Наставак рада на Пројекту успостављања базе података Републике Србије о визама и улазак у завршну фазу Пројекта;
- Наставак спровођења плана потпуног информатичког повезивања амбасада, Министарства спољних послова и Министарства унутрашњих послова са својим организационим јединицама.

3.24.4. Азил

Стање

Са циљем усаглашавања законодавне регулативе са прописима Европске уније, новембра 2007. донет је **Закон о азилу** („Службени гласник РС” бр. 109/07), који је ступио на снагу 1. априла 2008. Закон је усаглашен са:

1. Директивом Савета ЕУ 2003/09/ЕС о минималним условима за пријем азиланата у државе чланице;
2. Директивом Савета ЕУ 2004/83/ЕС о минималним условима и положају држављана трећих држава или лица без држављанства за стицање статуса избеглице, односно статуса лица којима је потребна међународна заштита и садржај гарантоване заштите;
3. Директивом Савета ЕУ 2001/55/ЕС о минималним условима за пружање привремене заштите у случајевима масовног доласка протераних лица и Директивом Савета ЕУ 2005/85/ЕС о минималним стандардима поступка за одобравање и укидање статуса избеглицама из 2005.

Поред наведеног, Закон о азилу је пре свега усклађен са Конвенцијом УН о статусу избеглица из 1951, са Протоколом о статусу избеглица из 1967, Универзалном декларацијом о људским правима из 1948, Европском конвенцијом о заштити основних људских права и слобода из 1950,

Конвенцијом против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака из 1984. и Конвенцијом УН о правима детета из 1989.

Законом о азилу прописана су начела, услови и поступак за добијање и престанак азила, као и положај, права и обавезе лица која траже азил и лица којима је признато право азила у Републици Србији.

Орган надлежан за доношење одлука по захтеву за азил и за престанак тог права је Канцеларија за азил Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

У другом степену по жалбама на одлуке Канцеларије за азил одлучује Комисија за азил, а чине је председник и 8 чланова, које именује Влада Републике Србије на период од четири године. Средства за рад ове комисије обезбеђују се из буџета Републике Србије.

Лицу које тражи азил обезбеђују се смештај и основни животни услови у Центру за азил, који је у саставу Комесаријата за избеглице, као посебна организациона јединица. У Центру за азил лицима која траже азил обезбеђују се поред смештаја и основни животни услови: одећа, храна, новчана помоћ и други услови у складу са посебним прописима и начелима поступка азила.

Радам Центра за азил руководи државни службеник на положају, који руководи Комесаријатом. Он доноси прописе о условима смештаја, кућном реду и о обезбеђивању основних животних услова у Центру, као и о унутрашњој организацији и систематизацији радних места.

Створени су организациони, материјални и кадровски предуслови за функционисање Центра за азил у складу са Законом о азилу, као и обавезама које проистичу из њега и односе се на Комесаријат за избеглице. Сва неопходна акта за рад Центра су донета. Центар је потпуно оперативан.

У случају постојања јасно изражене намере, странац може да тражи азил пред овлашћеним службеником Министарства унутрашњих послова. По извршеној регистрацији од стране службеника Канцеларије за азил, поступак за давање азила може се покренути подношењем захтева на прописаном обрасцу у року од 15 дана од дана регистрације.

Лицима која траже азил, као и избеглицима и лицима којима је додељена супсидијарна заштита, обезбеђује се здравствена заштита, право на бесплатно основно и средње образовање и право на социјалну помоћ.

Лицима којима је признато право на уточиште или супсидијарну заштиту обезбеђује се смештај најдуже годину дана од коначног решења којим им је признат статус.

У поступку азила водиће се рачуна о специфичној ситуацији лица са посебним потребама која траже азил. У категорију тих лица спадају малолетници, лица потпуно или делимично лишена пословне способности, деца одвојена од родитеља или старатеља, особе са инвалидитетом, старе особе, труднице, самохрани родитељи са малолетном децом и лица која су била изложена мучењу, силовању или другим тешким облицима психолошког, физичког или сексуалног насиља.

Краткорочни приоритети

- Доношење подзаконског прописа о начину евидентирања и регистрације лица која траже азил и начину вођења и садржини евиденција које се воде на основу Закона о азилу - до краја 2010. године;

- Доношење уредбе о интеграцији лица којима је одобрен азил или супсидијарна заштита - до краја 2010. године.

Средњорочни приоритети

- Успостављање механизма за електронско узимање и чување отисака папиларних линија тражилаца азила;
- Јачање административних способности на подручјима интеграције странаца којима је одобрен азил или супсидијарна заштита.

3.24.5. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала

Стање

Међународна полицијска сарадња МУП-а спроводи се како на билатералном, тако и на регионалном и мултилатералном нивоу, кроз сарадњу у оквиру низа програма и пројеката које на простору југоисточне Европе организују и координишу међународне организације УН, Пакт за стабилност југоисточне Европе, SECI, ИОМ, Савет Европе, ОЕБС и др. Значајан обим ових активности остварује се преко НЦБ Интерпола Београд, али и кроз билатералне контакте и сарадњу надлежних линија рада Министарства са одговарајућим полицијским службама великог броја земаља региона.

Сарадња са Еурополом

Маја 2009. године ратификован је Споразум о стратешкој сарадњи између Владе Републике Србије и Еуропола. Сарадња ће се наставити посредством Одељења за међународну полицијску сарадњу, у којем је формиран Одсек за послове Еуропола и одређена контакт тачка Еуропола.

Сарадња са Интерполом

Сарадња са Интерполом се одвија посредством Одељења за међународну полицијску сарадњу - Национални централни биро Интерпол-а Београд, које је организациони део Дирекције полиције - Управе криминалистичке полиције, Министарства унутрашњих послова Републике Србије и кроз учешће у свим активностима Међународне организације криминалистичке полиције, посебно у раду: Генералне скупштине М.О.К.П. Интерпол; европских регионалних скупштина М.О.К.П. Интерпол; кроз учешће на састанцима шефова НЦБ Интерпол; сарадњу са Централним националним бироима страних земаља и међународним организацијама, као и у раду сталних и *ad hoc* конференција у организацији Генералног секретаријата М.О.К.П. Интерпол на којима се третира проблематика: фалсификовања докумената и новца; прања новца; крађа и утаја моторних возила; илегална миграција, трговина људима; трговина дрогом и психотропним супстанцама; тероризам; форензика; компјутерски криминал и дечја порнографија.

У наредном периоду планирано је:

1. Учесће у изради софтвера и даље ширење Интерпол-овог информационог система И-24/7;
2. Апликације „Претрага за несталим предметима - оружјем“;
3. Обука радника МУП-а за коришћење АСФ Интерполове базе података;
4. Јачање капацитета базе података Националног централног бироа Интерпол Београд, тачније, формирање националне базе података украденог оружја;
5. Учесће у радним групама и комисијама за израду предлога закона о опојним дрогама и закона о прекурсорима.

Наставиће се сарадња са Америчком агенцијом за дрогу /ДЕА/, сарадња са Бордом за контролу наркотика и Комисијом за борбу против дроге УН са седиштем у Бечу, као и реализација задатака који проистичу из надлежности и овлашћења Одељења за међународну полицијску сарадњу.

Биће имплементирани стандарди предвиђени Статутом М.О.К.П. Интерпол:

1. Увођење 24-часовног радног времена Одељења за међународну полицијску сарадњу;
2. Израда програма праћења полицијских предмета; формирање стратешке оперативне аналитике.

У току је реализација следећих пројеката:

1. Пројекат Европске уније у области спровођења закона за земље западног Балкана - ILECUs Пројекат о успостављању јединица за међународну координацију у спровођењу закона. Наведени пројекат ће помоћи у успостављању сарадње са ЕВРОПОЛОМ, Интерполом, СЕКИ-Центром, Шенгеном, мрежом европских судова, царинама, као и контакт тачкама за стране официре за везу;
2. Пројекти програма за: картотеку, казнену евиденцију и архиву;
3. Пројекат умрежавања ради заједничког коришћења података и комуникације у оквиру Националног централног бироа Интерпола Београд и других служби МУП-а Србије путем виртуелног веб-а за претраживање.

У 2009. почела је имплементација програма „МИНД-ФИНД” (ширење система), који се односи на Управу граничне полиције и Управу за управне послове (опрема из донације је предата у октобру 2009. године Управи граничне полиције). Обука кадрова који ће користити ову опрему реализована је у Одељењу за међународну полицијску сарадњу.

Борба против организованог криминала

У области борбе против организованог криминала у току 2009. године извршене су измене Законика о кривичном поступку, Кривичног законика, Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, Закона о спречавању прања новца и финансирању тероризма и др. Формулисана је јединствена законска дефиниција организоване криминалне групе, која је усклађена са европским стандардима и Конвенцијом

УН за борбу против транснационалног организованог криминала (Палермо конвенција).

У Закону о изменама и допунама Законика о кривичном поступку у Глави XXIXа прописане су посебне одредбе о поступку за кривична дела организованог криминала и корупције (трговина утицајем, примање и давање мита и злоупотреба службеног положаја) и друга изузетно тешка кривична дела која су таксативно наведена иако нису резултат деловања организоване криминалне групе на које ће моћи да буду примењене мере органа гоњења, као што су пружање симулованих пословних услуга и пружање симулованих правних послова, ангажовање прикривеног иследника, аутоматско рачунарско претраживање личних и других са њима повезаних података, надзор и снимање телефонских разговора или комуникација, контролисана испорука и др. Законом о изменама и допунама Кривичног законика предвиђена су нова кривична дела: неовлашћено држање опојних дрога, грађење без грађевинске дозволе, насилничко понашање на спортској приредби, где су пооштрене казне за организовану групу од 1 до 8 година, ометање правде (ометање тужилаца и судија у раду), ненаменско коришћење буџетских средстава, повреда парламентарара (угрожавање лица под међународном заштитом) и др. Најважније новине Закона о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала су проширење надлежности специјализованих државних органа за борбу против организованог криминала, за нова кривична дела: кривична дела корупције, када су у питању највиши државни функционери, дела међународног тероризма и финансирања тероризма, кривично дело прање новца, ако тај новац потиче из организованог криминала и др.

У марту 2009. године усвојена је Национална стратегија за борбу против организованог криминала а у септембру 2009. године Акциони план за спровођење Националне стратегије за борбу против организованог криминала. Основни циљеви Стратегије су развијање проактивног приступа борби против организованог криминала, повећање ефикасности одговарајућом применом превентивног и репресивног деловања, као и одузимање имовине стечене извршењем кривичних дела. Међу циљевима су и хармонизација националног законодавства са међународним стандардима, јачање капацитета свих државних органа који учествују у спровођењу стратегије, затим јачање сарадње на националном, регионалном и међународном нивоу, као и јачање сарадње између државних органа, приватног сектора и цивилног друштва.

Акционим планом су конкретизовани циљеви, мере и задаци. Предвиђено је формирање експертског тима са континуираним задатком за унапређење превенције у борби против организованог криминала, затим развијање процеса проактивних истрага, развијање нових организационих јединица за стратешку анализу, предвиђено је развијање система за ефикасно прикупљање и размену података од стратешког значаја на националном и међународном нивоу, развијање специјалних истражних метода, јачање капацитета јединице за финансијске истраге, предвиђене су специјалистичке обуке, унапређење свих облика међуагенцијске и међународне сарадње, подизање свести грађана - спровођењем кампања путем медија - о опасности организованог криминала, штампање брошура, ТВ емисије, затим успостављање нових сигурних начина пријављивања кривичних дела, анализа предлога субјеката цивилног друштва, учешће у заједничким пројектима са медијима и локалном заједницом и др.

У односу на организоване финансијски криминал (корупција, прање новца и фалсификовање новчаница), након доношења Националне стратегије за борбу против корупције и Акционог плана за њено спровођење, 12.10.2009. године усвојен је Секторски акциони план МУП-а за примену Националне стратегије за борбу против корупције. У току 2009. године откривено је више организованих криминалних група које су вршиле злоупотребе у области јавних набавки, располагања јавним приходима, кредитног пословања и др. У сарадњи са Еурополом реализовано је неколико акција које се односе на фалсификовање новчаница.

У оквиру Управе криминалистичке полиције МУП-а формирана је Јединица за финансијске истраге у јуну 2009. године, након доношења Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела. Јединица спроводи финансијску истрагу која је покренута од стране тужиоца или по службеној дужности против лица када постоје основи сумње да поседује знатну имовину проистеклу из кривичног дела. Јединица прикупља доказе о имовини, законитим приходима и трошковима живота окривљеног, сведока-сарадника или оставиоца, доказе о имовини коју је наследио правни следбеник, односно доказе о имовини и накнади за коју је имовина пренета на треће лице. Јединица поступа на основу Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, ЗКП-а и осталих комплементарних закона.

Када је реч о високотехнолошком криминалу, Законом о изменама и допунама Кривичног законика Републике Србије, чланом 304а, установљено је ново кривично дело: прављење, набављање и давање другом средстава за извршење кривичних дела против безбедности рачунарских података. Члан 185 преименован је у Приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетног лица за порнографију. У члану 225 - Фалсификовање и злоупотреба платних картица - повећане су запрећене казне у свим ставовима. У ставу 4. додата је као инкриминација Злоупотреба поверљивих података који јединствено уређују употребу платне картице у платном промету. Члан 199 Неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права - у ставу 3. повећана је минимална запрећена казна. У члану 138 Угрожавање сигурности предвиђено је да се гоњење предузима по службеној дужности у свим ставовима, за разлику од досадашњег решења које је предвиђало кривично гоњење само у ставу 2. У глави Радње доказивања Закона о изменама и допунама ЗКП-а извршене су измене које се односе на одузимање предмета и примену мера специјалне истражне технике. У марту 2009. Народна скупштина РС ратификовала је Конвенцију Савета Европе о високотехнолошком криминалу, као и Додатни протокол уз Конвенцију о високотехнолошком криминалу који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених путем компјутерских система.

У току 2009. године Република Србија је постала чланица Европске асоцијације прикривених иследника „ЕЦГ“, те је уз усвојене измене ЗКП-а омогућена размена и коришћење прикривених иследника у прикривеним истрагама, уз могућност њихових ангажовања у иностранству. Спроводи се пројекат под називом „Јачање капацитета полиције, вођење обавештајним радом и успостављање криминалистичко-обавештајног система унутар МУП Републике Србије“.

У поступку усвајања је Програм КОС-а МУП-а, којим ће се успоставити ефикасан систем за прикупљање, обраду, анализу обавештајних података и квалитетније вођење криминалистичких истрага. Предвиђено

успостављање јединственог система рада свих организационих јединица криминалистичке полиције МУП-а Републике Србије у бази оперативне аналитике, тј. јединствено вођење предмета оперативног рада, брза размена информација, креирање аналитичких производа (оперативне и стратешке анализе) и реорганизација Одељења за оперативну аналитику у Службу криминалистичке анализе, које ће се поред послова оперативне аналитике бавити и стратешком анализом.

Приоритети

1. У периоду 2010-2012. година планирана је квалитетна интеграција свих сегмената МУП-а, ради што боље координације и сарадње на прикупљању и размени потребних података, а са циљем што квалитетнијег процесуирања организованих криминалних група;
2. Након усвајања Програма КОС-а, потребно је донети акциони план у коме ће се конкретизовати активности и навести неопходни предуслови како би се наведени Програм имплементирао;
3. Од средњорочних активности планира се кадровско попуњавање и стручно усавршавање свих припадника УКП-а, тако да функционишу у пуном обиму и капацитету. Од дугорочних активности планира се подизање техничке опремљености УКП-а и електронско повезивање са државним органима, као и тешња сарадња са међународним субјектима који се баве одузимањем имовине проистекле из кривичног дела;
4. Предузимаће се планске и свеобухватне активности са циљем разјашњавања организованих облика кријумчарења наркотика, оружја, муниције, фалсификовања новца и хартија од вредности, корупције, као и детаљно истраживање свих сумњивих финансијских трансакција преко којих се може идентификовати добит од криминалних активности и друге мере које могу допринети спречавању „прања новца”. Такође, предузимаће се интензивне оперативно-обавештајне и тактичко-техничке мере према организованим криминалним групама које се баве организовањем отмица ради откупа, изнуда и различитих облика рекетирања, али и других облика организованог криминала;
5. Ради прикупљања, систематизовања и коришћења свих релевантних података о организованом криминалу, унапређиваће се сарадња са свим надлежним службама које се боре против организованог криминала у суседним и другим земљама, међународним и регионалним организацијама, и то путем благовремене размене података, планирања и реализовања заједничких акција, као и другим заједничким активностима, које могу бити од интереса за сузбијање организованог криминала у нашој земљи и региону. С тим циљем, предузеће се мере на идентификовању активности организованих криминалних група које су интегрисане у регионалне и међународне токове организованог криминала;
6. Наставиће се и даље развијати сарадња са свим релевантним међународним организацијама, ангажованим на пружању подршке службама које се баве борбом против организованог криминала, а посебно са Саветом Европе, СЕКИ центром, УНДОЦ-ом. Наставиће се са активностима у оквиру КАРДС пројекта који се реализује у склопу укупних реформи МУП-а и у сарадњи са Саветом Европе, а подразумева

- техничку помоћ земљама региона у борби против организованог криминала;
7. Наставиће се сарадња са официрима за везу оних земаља које имају своје представнике у Републици Србији;
 8. Јачање сарадње државних органа у борби против организованог криминала.
 9. Јачање јавности и транспарентности рада државних органа;
 10. Обука полицијских службеника за учешће у заједничким регионалним истрагама и операцијама;
 11. Стварање неопходних материјално-техничких услова за самостално и законито прикупљање доказа „специјалним мерама истражне технике” од стране Министарства унутрашњих послова, у складу са стандардима Европске Уније;
 12. Доношење прописа којима се дефинишу обавезе телекомуникационих оператера према одговарајућим државним органима, као и дефинисање и примена техничких термина у вези са јавним телекомуникационим мрежама за одговарајуће органе;
 13. Јачање постојећих капацитета за финансијске истраге у вези са организованим криминалом;
 14. Обезбеђивање одговарајуће стручности и сталне специјализације у току рада полицијских кадрова задужених за борбу против организованог криминала;
 15. Стварање неопходних материјално-техничких услова и унапређење и повезивање постојећих информационих система Министарства унутрашњих послова и других државних органа надлежних за борбу против организованог криминала;

Потписани споразуми и протоколи о сарадњи:

1. Споразум о сарадњи у борби против међународног организованог криминала, међународне илегалне трговине дрогама и међународног тероризма између Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Савезног министарства унутрашњих послова Републике Аустрије, потписан у Бечу, 11. новембра 2004;
2. Протокол о сарадњи граничне полиције путем експерименталног успостављања Контакт-бироа између Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Управе пограничне полиције и Министарства администрације и унутрашњих послова Републике Румуније, Генералног инспектората граничне полиције, потписан фебруара 2006. године;
3. Споразум о сарадњи у борби против организованог криминала, међународне илегалне трговине дрогама и међународног тероризма између Владе Румуније и Владе Републике Србије, потписан 05. јула 2007. у Букурешту;
4. Споразум о сарадњи у борби против криминала између Владе Словачке Републике и Владе Републике Србије, потписан 16. новембра 2007. у Братислави. Истовремено је потписан и Протокол о спровођењу овог споразума;

5. Споразум између Владе Републике Бугарске и Владе Републике Србије о сарадњи пограничних органа, потписан 12. новембра 2007. године у Београду;
6. Меморандум о сарадњи у борби против тероризма, организованог криминала, илегалне трговине наркотицима, психотропним супстанцама и прекурсорима, илегалних миграција и других кривичних дела између Владе Републике Бугарске и Владе Републике Србије потписан је 26.09.2003;
7. Меморандум о намерама за сарадњу у области превентиве елементарних непогода, техногених хаварија и уклањања њихових последица између Владе Републике Србије и Министарства Руске Федерације за грађанску одбрану, ванредне ситуације и отклањање последица елементарних непогода, потписан 21. јуна 2007;
8. Споразум о разумевању и сарадњи у области заштите и подршке сведока и других учесника у кривичном поступку између Јединице за заштиту сведока у саставу Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Државне агенције за истраге и заштиту (СИПА) Босне и Херцеговине и Управе полиције Републике Црне Горе. Споразум је потписан 20. јула 2006, у Вашингтону, приликом одржавања Првог међународног симпозијума о заштити сведока. Наведени споразум потврђен је Закључком Владе од 30. августа 2007;
9. Споразум између влада држава учесница BSEC (Организације за црноморску економску сарадњу) о сарадњи у борби против криминала, нарочито његових организованих облика - „Додатни протокол Споразума између влада земаља учесница BSEC о сарадњи у области борбе против криминала, нарочито његових организованих облика” и „Додатни протокол о борби против тероризма који се односи на Споразум између влада учесница Црноморске економске сарадње о сарадњи у борби против криминала, нарочито његових организованих облика”. Потписали су га директори полиција, на састанку BSEC-а у Кијеву, 17. априла 2008. године;
10. Споразум о сарадњи у борби против криминала, посебно његових организованих облика између Владе Републике Грчке и Владе Републике Србије. Споразум је потписан 17. октобра 2008. године у Атини;
11. Протокол о унапређеној трилатералној сарадњи у борби против криминала а посебно прекограничног криминала између Владе Румуније, Владе Републике Бугарске и Владе Републике Србије. Протокол је потписан 29. септембра 2008. године, у Београду;
12. Споразум о сарадњи у борби против организованог криминала, трговине наркотицима и међународног тероризма између Владе Републике Италије и Владе Републике Србије, потписан 18. децембра 2008. године у Риму;
13. Меморандум о разумевању између Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Министарства унутарњих послова Републике Хрватске, потписан је 12. децембра 2008. године у Загребу;
14. Меморандум између Владе Републике Кипар и Владе Републике Србије о сарадњи у борби против тероризма, организованог криминала, илегалног трафикинга наркотика, психотропних супстанци, илегалних миграција и других криминалних активности, потписан у Београду, 23. фебруара 2009. године;

15. Заједничка изјава о намерама о сарадњи између Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Савезног министарства унутрашњих послова Савезне Републике Немачке, потписана у Београду, 23. фебруара 2009. године;
16. Уговор између Републике Србије и Републике Мађарске о сарадњи органа за сузбијање криминала у спречавању прекограничног криминала и у борби против организованог криминала, потписан у Београду 06. марта 2009. године;
17. Споразум између Владе Републике Хрватске и Владе Републике Србије о полицијској сарадњи, потписан 25. маја 2009. године у Ријеци;
18. Меморандум о разумевању између Владе Краљевине Белгије и Владе Републике Србије. Меморандум је потписао министар унутрашњих послова Ивица Дачић, у Бриселу 15. јуна 2009. године;
19. Споразум између Републике Србије и Швајцарске Конфедерације о полицијској сарадњи у борби против криминала, потписан 30. јуна 2009. године, у Београду, током посете швајцарске министарке унутрашњих послова;
20. Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Швајцарског федералног савета о партнерству у области миграција између Републике Србије и Швајцарске Конфедерације, је потписан 30. јуна 2009. приликом посете швајцарске министарке Београду;
21. Споразум о сарадњи између Министарства унутрашњих послова Руске Федерације и Министарства унутрашњих послова Републике Србије, потписан 20. октобра 2009. године, приликом посете председника Русије Медведева Србији;
22. Споразум између Владе Руске федерације и Владе Републике Србије о сарадњи у области спречавања и отклањања последица ванредних ситуација. Споразум је потписан 20. октобра 2009. године, приликом посете председника Русије Медведева Србији;
23. Споразум између Владе Израела и Владе Републике Србије о сарадњи у борби против илегалне трговине и злоупотребе наркотика и психотропних супстанци, тероризма и других тешких кривичних дела, потписан 27. октобра 2009. године у Израелу, током посете министра;
24. Споразум о дугорочној сарадњи са Женевским центром за демократску контролу оружаних снага (DCAF).

У оквиру Програма безбедности граница, DCAF је 2007. године свим земљама учесницама овог програма (Албанија, БИХ, Македонија, Црна Гора и Србија) понудио закључивање Споразума о дугорочном партнерству. Споразум је потписан у Београду, 06. марта 2009. године, током VI министарске DCAF конференције.

Иницијатор пројекта израде Конвенције о полицијској сарадњи, Савезно министарство унутрашњих послова Републике Аустрије је, са жељом да се земљама потписницама Конвенције пружи даља помоћ и подршка у практичном спровођењу одредби ове Конвенције, у сарадњи са DCAF (Женевски центар за демократску контролу оружаних снага), припремило Програм за примену Конвенције, који су прихватиле све земље потписнице. У складу са овим програмом, у оквиру Радне групе DCAF-а за правну реформу, састављене од експерата из земаља учесница Програма безбедности граница, уједно и земаља

потписница Конвенције, припремљени су предлози споразума и протокола о сарадњи у областима које су предмет Конвенције.

Предметни протоколи закључени су у оквиру Програма за имплементацију Конвенције о полицијској сарадњи у ЈИЕ, који је, као иницијатор пројекта израде Конвенције, припремило Савезно министарство унутрашњих послова Републике Аустрије, у сарадњи са DCAF, са жељом да се земљама потписницама Конвенције пружи даља помоћ и подршка у практичном спровођењу одредби ове конвенције.

1. Протокол између Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Министарства унутрашњих послова Републике Македоније о организовању и одржавању редовних састанака између представника Граничних полиција на централном, регионалном и локалном нивоу. Протоколи су потписани 22. фебруара 2008. године, у Будви, у Црној Гори, приликом одржавања Пете годишње министарске DCAF конференције;
2. Протокол између Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Министарства безбедности Босне и Херцеговине о спровођењу заједничких патрола уз заједничку државну границу;
3. Протокол између Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Министарства унутрашњих послова и државне управе Црне Горе о спровођењу заједничких патрола уз заједничку државну границу. Протоколи су потписани током Шесте министарске DCAF конференције, у Београду, 06. марта 2009. године;
4. Протокол између Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Министарства безбедности Босне и Херцеговине о одржавању редовних састанака представника граничних полиција на државном, регионалном и локалном нивоу, потписан 30. марта 2009. године у Београду.

Сарадња са Фронтексом

Министарство унутрашњих послова Републике Србије и Европска агенција за управљање оперативном сарадњом на спољним границама држава чланица ЕУ (Фронтекс) закључили су радни аранжман о успостављању оперативне сарадње 18.02.2009. године. На основу одобрења министра унутрашњих послова Републике Србије, прихваћен је предлог Фронтекса упућен државама западног Балкана за формирање Мреже за анализу ризика држава западног Балкана и Фронтекса. Поред успостављања Мреже анализе ризика, успостављен је систем месечне размене статистичких података преко сигурне интернет платформе Европске комисије.

Средњорочни приоритет – развој капацитета у погледу подстицања унапређења оперативног узајамног функционисања између граничних служби.

SECI Центар

Република Србија је упутила полицијског и царинског официра за везу у SECI центар. Сарадња у оквиру SECI центра одвија се кроз рад тематских радних група које договарају координисане акције надлежних органа у земљама чланицама и ad hoc заједничких акција за које се укаже потреба кроз процес редовне размене информација официра за везу.

Прање новца

Влада Републике Србије је 01. 10. 2008. године усвојила Националну стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, број 89/2008), чија је сврха давање препорука за превазилажење проблема и унапређење система борбе против прања новца и финансирања тероризма. Основни циљеви Стратегије су: смањење криминалитета у вези са прањем новца и финансирањем тероризма, имплементација међународних стандарда, развој система сарадње и одговорности свих учесника у борби против прања новца и финансирања тероризма, унапређивање сарадње јавног и приватног сектора, као и обезбеђивање транспарентности финансијског система. Једна од препорука из Стратегије је усклађивање Закона о платном промету са Правилником бр. 1781/2006.

Дана 27. марта 2009. године усвојен је нови Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који је у потпуности усклађен са 3. директивом ЕУ, као и са Конвенцијом о прању новца, откривању, заплени и одузимању средстава стечених незаконитим поступцима и о финансирању тероризма. У складу са новим законом, радње и мере за спречавање прања новца и финансирања тероризма примењују се у складу са принципом процене ризика, што представља нови приступ у борби против прања новца и финансирања тероризма.

Правилник о пријави преноса физички преносивих средстава плаћања преко државне границе донет 24.09.2009. године, објављен је у „Службеном гласнику РС”, број 78/09. Наведеним правилником имплементирани су одредбе из Уредбе бр. 1889/2005.

Влада Републике Србије је 16. октобра 2009. године донела Закључак о усвајању Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма. Акционим планом су разрађене препоруке прописане Стратегијом, на јасан начин предвиђени задаци из Стратегије, носиоци активности, рокови за испуњење задатака, као и индикатори. Акциони план је достављен државним органима ради реализације предвиђених циљева.

Са циљем усаглашавања наших прописа са међународним стандардима, сачињени су предлози подзаконских аката о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који су у целости усаглашени са Директивом 2006/70/ЕС од 01. августа 2006. године. Доношење подзаконских аката је краткорочни приоритет Управе, па ће током октобра 2009. године подзаконски акти бити прослеђени у процедуру доношења.

У Управи ради 26 запослених. Предвиђено је запошљавање још 8 извршилаца који би радили на пословима имплементације и праћења извршавања одредаба Закона.

Сарадња полиције и тужилаштва

Установљени су механизми како би се успоставио неопходни ниво сарадње између полиције и тужилаца. Пре свега, полицајци су у обавези да, без одлагања, обавесте надлежног тужиоца о свим предузетим корацима у оквиру преткривичног поступка.

Са циљем даљег унапређења сарадње између полицијских и правосудних органа и побољшања размене информација и координације међу државним органима, Влада Републике Србије је у децембру 2008. године донела Одлуку о образовању Комисије за усклађивање деловања и побољшање сарадње у области правосуђа и унутрашњих послова по питању борбе против корупције, организованог криминала, тероризма, дроге, заплене имовине, прања новца. Јуна 2009. године Комисија је израдила Акциони план, којим је предвиђена интензивнија сарадња и обука тужилаца, судија и полицајаца, као и међусобно повезивање база података.

3.24.6. Борба против тероризма

Стање

Законом о изменама и допунама Кривичног законика Републике Србије, који је ступио на снагу септембра 2009. године предвиђено је - поред кривичних дела из: члана 312 - кривично дело тероризма, члана 391 - кривично дело међународног тероризма, члана 393 - кривично дело финансирања тероризма, као и више кривичних дела са могућим елементима тероризма (угрожавање безбедности ваздушног саобраћаја насиљем из члана 292, отмица ваздухоплова, брода и другог превозног средства из члана 293, диверзија из члана 313, саботажа из члана 314, неовлашћено прибављање и угрожавање безбедности нуклеарним материјама из члана 294, убиство представника највиших државних органа из члана 310, узимање талаца из члана 392) - и кривично дело из члана 390а угрожавање лица под међународном заштитом (заштита парламентарара).

У марту 2009. године донет је **Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма**, којим су одређене мере и радње надлежних државних органа ради спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма.

Законом о основама уређења служби безбедности Републике Србије („Службени гласник РС”, број 116/07) уређују се основе безбедносно-обавештајног система Републике Србије, усмеравање и усклађивање рада служби безбедности и надзор над њиховим радом.

Такође, Савет за националну безбедност обавља одређене послове и задатке из области националне безбедности.

У Републици Србији за борбу против тероризма су надлежне следеће институције: Министарство унутрашњих послова, Министарство правде, Министарство одбране и Безбедносно-информативна агенција.

Законом о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији уређују се надлежности, послови, задаци, овлашћења, надзор и контрола Војнобезбедносне и Војнообавештајне агенције, сарадња, као и друга питања од значаја за њихов рад.

У оквиру Министарства унутрашњих послова, за борбу против тероризма надлежни су:

1. Управа криминалистичке полиције, Одељење за праћење и истраживање појава тероризма. Решењем министра унутрашњих послова, у марту 2009. године начелник Одељења за праћење и истраживање појава

- тероризма у УКП-у МУП-а одређен је за националног координатора у борби против тероризма за спровођење пројекта „Пренос најбољих пракси ЕУ у области борбе против тероризма на западном Балкану“;
2. Специјалне снаге, посебно обучене и опремљене за поступање у ситуацијама када се очекује оружани отпор - талачким ситуацијама, отмицама ваздухоплова и сл. (Специјална антитерористичка јединица, Противтерористичка јединица, Жандармерија);
 3. Подручне полицијске управе.

Безбедносно-информативна агенција, у чијој надлежности је област борбе против унутрашњег и међународног тероризма, бави се откривањем, праћењем, документовањем, спречавањем, сузбијањем и пресецањем делатности појединаца, група и организација усмерених на вршење кривичних дела унутрашњег и међународног тероризма, као и предузимањем одговарајућих мера и радњи из своје надлежности. Безбедносно-информативна агенција у свом саставу има, у складу са актом о систематизацији, специјализоване организационе целине које се баве пословима и задацима везаним за откривање и сузбијање терористичких активности.

Република Србија је ратификовала конвенције СЕ:

1. Европска конвенција о сузбијању тероризма („Службени лист СРЈ“, Међународни уговори бр. 10/2001);
2. Конвенција Савета Европе о прању, тражењу, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма (март 2009. године);
3. Конвенција Савета Европе о спречавању тероризма (март 2009. године);
4. Протокол којим се мења и допуњава Европска конвенција о сузбијању тероризма (март 2009. године).

Постојећи билатерални уговори о правној сарадњи у кривичним стварима омогућавају сарадњу са другим државама када је у питању овај вид криминала.

Приоритети:

- Израда Националне стратегије за борбу против тероризма;
- У току 2010. године планирано је доношење подзаконских аката за извршење Закона о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији:
 1. Правилник о начину и условима примене посебних овлашћења Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције;
 2. Правилник о овлашћеном службеном лицу Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције и обиму његових овлашћења;
 3. Упутство о примени посебних поступака и мера Војнобезбедносне агенције за тајно прикупљање података;
 4. Упутство о примени посебних поступака и мера Војнообавештајне агенције за тајно прикупљање података;
- Доношење других подзаконских акта за извршење Закона о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији.

3.24.7. Сарадња на пољу борбе против дрога

Стање

Законодавни оквир

Законом о производњи и промету опојних дрога („Службени лист СРЈ“, бр. 46/96, 37/2002) уређени су услови за производњу и промет, увоз, извоз, односно транзит опојних дрога, услови за обављање послова у складу са Конвенцијом Уједињених нација о опојним дрогама из 1961. године и Конвенцијом Уједињених нација о психотропним супстанцама из 1971. године.

Законом о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора) („Службени гласник РС“, број 107/05) уређени су услови за производњу и промет, увоз, извоз, транзит, као и услови за обављање послова у складу са Конвенцијом Уједињених нација из 1988. године.

Законом о изменама и допунама Кривичног законика, који је ступио на снагу септембра 2009. године, измењено је кривично дело Неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога, те се у ово кривично дело уводи као радња извршења неовлашћено узгајање мака или психоактивне конопље или других биљака из којих се добија опојна дрога, или које саме садрже опојну дрогу. Такође, посебно се инкриминише вршење наведеног кривичног дела од стране организоване криминалне групе. Држање дроге за личну употребу је издвојено у посебно кривично дело - Неовлашћено држање опојних дрога.

Влада Републике Србије је усвојила Стратегију за борбу против дрога у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године, у фебруару 2009. године и Акциони план за спровођење Стратегије за борбу против дрога. Стратегија је усклађена са Стратегијом Европске уније за борбу против дрога (2005-2012. година) и другим међународним документима, препорукама Савета Европе, конвенцијама Уједињених нација и др, везаним за производњу, промет и примену опојних дрога.

Циљ Стратегије је унапређење и очување здравља становништва, смањењем понуде и потражње дрога, као и смањење штетних последица по здравље појединаца и друштва проузрокованих злоупотребом дрога, унапређењем информисања и истраживања у овој области. Основне компоненте Стратегије су:

- Координација и сарадња;
- Смањење доступности дрога;
- Смањење потражње дрога;
- Едукација, информисање, истраживање и евалуација;
- Међународна сарадња.

Институционални оквир

Област контроле производње, промета, примене и контроле опојних дрога и прекурсора је у надлежности Министарства здравља, а за непосредно извршење послова задужен је Сектор за лекове и медицинска средства, Одељење за опојне дроге и прекурсоре.

У току 2009. године Министарство унутрашњих послова - Управа криминалистичке полиције - Одељење за сузбијање кријумчарења наркотика реализовало је неколико контролисаних испорука, којом приликом је заплењена велика количина кокаина, хероина и марихуане.

Одељење за кријумчарење наркотика УКП-а остварује добру сарадњу са Канцеларијом Уједињених нација за дрогу и криминал (UNODC), Европским мониторинг центром за дрогу и деликте у вези са дрогом (ЕМЦДДА), SECI центром, Комисијом европске тројке за сарадњу са земљама западног Балкана у Бриселу, Међународним бордом за контролу наркотика, Мисијим ОЕБС у Србији, ИПА пројектом за финансирање стварања националног тела за координацију у борби против дроге са аспекта више министарстава, INCB и официрима за везу.

Приоритети за 2009 - 2010. годину

У складу са Планом рада Министарства здравља за 2009. годину, у припреми је Нацрт закона о контролисаним супстанцама, који је усаглашен са конвенцијама УН и прописима Европске уније (EU Council Decision 2005/387/JHA од 10.05.2005.; Council Regulation EC 111/2005 од 22.12.2004.; Schengen acquis - Decision of the Executive Committee on 22.12.1994. on the certificate provided for in the Article 75 to carry narcotic drugs and psychotropic substances). Очекује се да Влада усвоји нацрт овог закона до краја 2009. године, а најкасније у јануару 2010.

3.24.8. Царинска сарадња

Стање

Законодавни оквир

Царинске процедуре које спроводе царински извршиоци регулисане су Царинским законом („Службени гласник РС“, бр. 73 од 18. јула 2003; 61/05, 85/05, 62/06 и 63/06) и Уредбом о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга („Службени гласник РС“, бр. 127. од 23. децембра 2003; 20/04, 24/04, 63/04, 104/04, 44/05, 71/05, 76/05, 106/05, 05/06, 47/06, 86/06, 10/07, 25/07, 80/07, 09/09, 26/09 и 28/09) и примењују се од 01.01.2004. године.

Усвајање новог царинског закона било је планирано до краја 2008. године, а почетак примене од 01.01.2009. године. Међутим, он није усвојен и од марта 2009. године налази се у скупштинској процедури.

Други круцијални закон у царинском систему, Закон о царинској тарифи („Службени гласник РС“, бр. 62/2005, 61/2007 и 05/09), као и односна Уредба о усклађивању номенклатуре царинске тарифе („Службени гласник РС“, бр. 33/2009), према Извештају Европске комисије о напретку Србије у 2009. години омогућавају потпуну усаглашеност номенклатуре царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром ЕУ и класификацијом Хармонизованог система (деталније погледати у 3.29. Царинска унија).

Управа царина активно учествује у имплементирању Стратегије интегрисаног управљања границом у Републици Србији и Акционог плана, које

је Влада Републике Србије усвојила 2006. године. Управа царина спроводи Споразум о сарадњи у области интегрисаног управљања границом, који је закључен између Министарства финансија, Министарства унутрашњих послова, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарства за инфраструктуру 6.02.2009. године. Споразумом су дефинисане области сарадње у оквиру којих се спровode заједничке активности (хармонизација рада и координација активности у области граничне контроле и побољшања сарадње на централном, регионалном и локалном нивоу; размена информација; узајамна стручна и техничка помоћ; заједничка анализа ризика; организовање заједничких акција и других активности; организовање заједничких оперативних и стручних екипа са циљем решавања појединачних случајева; развој заједничких стандарда, техничких критеријума и усаглашавање процедура, посебно у делу који се односи на информационе системе; заједничко коришћење опреме; заједничко стручно образовање и обука овлашћених службеника; поступање у случају ванредних околности; међународна сарадња и остали облици сарадње које потписници споразума договоре).

Република Србија је приступила Програму ЦАРИНА 2013 27.02.2009, потписивањем Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Европске заједнице о учешћу Републике Србије у Програму Европске заједнице „Царина 2013“. Меморандум, којим Управа царина Србије спроводи Одлуку 624/2007/ЕС, ступио је на снагу 21.04.2009. године.

Република Србија је још 2005. године закључила Споразум о граничној контроли и поступку у железничком саобраћају са Републиком Бугарском, а марта 2009. године са Републиком Црном Гором. Овим споразумима установљена је заједничка контрола граничних служби земаља потписница.

У оквиру билатералне царинске сарадње, Управа царина Србије примењује споразуме о узајамној помоћи у царинским питањима, који су правни основ за размену информација са страним царинским администрацијама, и то са Француском, Аустријом, Грчком, Кином, Немачком, Пољском, Италијом, САД, БЈР Македонијом, Босном и Херцеговином, Хрватском, Бугарском, Румунијом, Словачком, Чешком, Турском, Мађарском, Црном Гором, Русијом и Словенијом. Закључени су споразуми са Ираном.

Са циљем сузбијања кријумчарења и царинских превара, са царинским администрацијама Бугарске, БЈР Македоније, БиХ и Црне Горе Управа царина Србије је потписала протоколе о билатералној размени царинских информационих листова (ЦИЛ) на граничним прелазима. ЦИЛ садржи податке о превозном средству и роби (врста друмског превозног средства, регистарске ознаке, врста робе, број фактуре, вредност робе, бруто тежина возила, број СМР-а и врста поступка). Протоколом је предвиђена размена информација и о путницима који износе девизе у износу већем од оног који су две стране договориле. Дефинисан је и начин размене ЦИЛ-а, посебно за акцизну робу, а посебно за друге врсте роба.

Управа царина има закључене меморандуме о разумевању са низом предузећа који представљају правни оквир за интензивнију сарадњу у борби против царинских злоупотреба, пре свега спречавању кријумчарења дрога, заштите права интелектуалне својине, али и у правцу повећања безбедности ланца набавке. Посебним упутствима ближе су дефинисане обавезе и права страна као и видови сарадње између УЦС и ових предузећа. Поред мера за општу безбедност, безбедност просторија и особља, које треба да спрече разне видове кријумчарења, обавезе предузећа укључују и достављање разних

информација као и других података који Управи царина могу да помогну у откривању и истраживању покушаја превара.

Институционални оквир

Управа царина је извршни орган у саставу Министарства финансија.

Кадровски план за 2009. годину предвиђа да број извршилаца остане непромењен, дакле 2706 извршилаца, као и у 2008. години.

Управа царина има 6 сектора (Сектор за царинско пословање и међународну царинску сарадњу, Сектор за тарифске послове, Сектор за људске ресурсе и опште послове, Сектор за финансијске, инвестиционе и правне послове, Сектор за контролу примене царинских прописа и Сектор за информационе технологије), 2 самостална одељења (Одељење ревизије и Одељење за унутрашњу контролу), Биро директора и 14 царинарница (подручних организационих јединица). У 2009. години је, као 14. царинарница, отворена Царинарница Ужице која, у тренутку ажурирања НИП-а (крај октобра) није почела са радом из техничких разлога.

Новом систематизацијом која је усвојена у првој половини 2009. године, организациона јединица која се бави проблематиком анализе и управљањем ризиком успостављена је као одељење у Сектору за контролу примене царинских прописа. Донета је Стратегија управљања ризиком УЦС која има национални карактер и уведен је нови критеријум - третирање ризика (максималан у односу на ресурсе ИТ система). У 2010. години планиран је почетак реализације Твининг пројекта о анализи, управљању ризиком и накнадној контроли, који се финансира из средстава ИПА 2008. У складу са Извештајем о напретку Републике Србије за 2009. годину, УЦС наставља да јача капацитете у овој области.

У складу са Одлуком Савета о стратегији за сарадњу царинских служби (SECI центра 32003G1015) и препоруком да се ојача сарадња и размена информација на пољу превенције, истраге, откривања и процесуирања прекршаја, и Одлуком Савета о спровођењу заједничких операција царинског надзора у процесу приближавања стандардима ЕУ и унапређења рада, Сектор за контролу примене царинских прописа Управе царина редовно учествује у заједничким акцијама у организацији SECI центра и Светске царинске организације. У 2009. години извршене су све планиране операције у координацији са Светском царинском организацијом: CITES (сузбијање кријумчарења биљних и животињских врста), DEMETER (спречавање илегалне трговине отпадним материјалима), PANDORA (сузбијање кријумчарења робе у контејнерима), BARTER (у сарадњи са Министарством унутрашњих послова Републике Србије - сузбијање кријумчарења наркотика) и ATLAS (акција усмерена против прања новца). Интегрисани приступ у борби против свих облика криминала огледа се кроз сарадњу са царинском администрацијом Чешке Републике, OLAF и RILO у спровођењу заједничке операције MATTHEW II (сузбијање кријумчарења цигарета). Регионална операција COTTON, фокусирана на борбу против царинских превара, спроведена је под покровитељством SECI центра.

Такође, на основу Заједничке активности за одабир критеријума за селективност и прикупљање царинских и полицијских информација са циљем ефикасног планирања мера спровођења закона и коришћења ресурса на најбољи

могући начин, Управа царина користи све расположиве информационе системе ЕУ попут BALKAN Info.

УЦС учествује и у заједничким истражним радњама и међусобно размењује информације са царинским администрацијама са којима постоје потписани споразуми о узајамној помоћи у царинским питањима.

Из средстава ИПА 2009 реализоваће се пројекат Министарства финансија - Ефикасна размена информација у борби против финансијских превара, чији је носилац Управа за спречавање прања новца, а УЦС је један од корисника.

Са циљем институционалног јачања, у 2010. години планирана је набавка савремене опреме за неинвазивну контролу робе у оквиру билатералне сарадње са Кином.

Управа царина је започела реализацију пројекта „Усклађивање Сектора за контролу примене царинских прописа Управе царина Србије са стандардима, организацијом и оперативном методологијом агенција за контролу примене прописа ЕУ“, чија је вредност 8,9 милиона евра, од чега је 4,4 милиона евра обезбеђено из претприступних фондова ЕУ ИПА 2008, а 4,5 милиона евра из буџета Републике Србије. Пројекат обухвата 4 компоненте: свеобухватну, специјалистичку обуку за запослене у Сектору за контролу примене царинских прописа, Твининг за анализу и управљање ризиком и накнадне контроле, Твининг за правилну наплату ПДВ и акциза при увозу робе и набавку специјализоване опреме у сврху подизања ефикасности и ефективности у борби против царинских превара и прекограничног криминала. Предвиђено је да реализација пројекта траје до краја 2012. године, с тим што се од септембра 2009. године реализују компоненте:

- специјалистичка обука и
- Твининг за анализу и управљање ризиком и накнадне контроле.

Управа царина активно учествује у спровођењу Твининг пројекта за имплементацију Интегрисаног управљања границом. Пројекат је започет септембра 2009. године и планирано је да се реализује 18 месеци.

Одељење за унутрашњу контролу Управе царина је 2009. године са Светском царинском организацијом започело пилот пројекат на тему јачања интегритета царинских службеника и борбе против корупције.

Царинска служба је увела програм учења на даљину, тзв. *e-learning* систем Светске царинске организације.

Информациони систем царинске службе је сложен и робустан, интерактиван и интегрисан систем, дистрибуирано-централизованог типа са преко 2000 радних станица и око 2.500 корисника – царинских службеника. Чини га мрежа локалних сервера (укупно 50 сервера), повезаних са централним сервером (*mainframe*) комуникацијом звездастог типа.

Информационим системом су подржане све основне царинске процедуре (транзит и остала царински дозвољена поступања са робом) у Републици Србији, као и разне друге функције неопходне за рад царинске службе.

Систем ради 24 часа дневно, седам дана у недељи и 365 дана годишње.

У оквиру успостављања електронске размене података са суседним земљама, током 2009. године потписани су договори са царинским администрацијама Македоније, Босне и Херцеговине и Црне Горе који регулишу ову проблематику. Усаглашен је сет података који ће се размењивати електронским путем, као и технички основ. Активности су реализоване у оквиру

техничке помоћи ЕУ ТАСТА. Размена података је полуаутоматска, а за наредни период је планирано аутоматско поређење и аутоматско упаривање докумената.

Приоритети

Законодавство

2010. година

- Очекује се почетак примене новог царинског закона;
- Припремљен је Нацрт закона о царинској служби и може се очекивати да он буде усвојен у другој половини 2010. године;
- Закључивање билатералних споразума о узајамној помоћи у царинским питањима са царинским администрацијама Украјине, Белорусије и Молдавије.

2011. година

- Када ступи на снагу Закон о царинској служби, планира се доношење нових подзаконских аката, као и нови кодекс понашања;
- Припреме за приступање Конвенцији о узајамној помоћи и сарадњи између царинских администрација - у смислу превођења и припреме материјала за покретање поступка за приступање;
- Припреме за приступање Конвенцији о коришћењу информационих технологија у царинске сврхе - у смислу техничких припрема и припрема за покретање поступка за приступање.

2012. година

- Закључивање билатералних споразума о узајамној помоћи у царинским питањима са царинским администрацијама Велике Британије, Кипра и Белгије;
- Приступање Конвенцији о узајамној помоћи и сарадњи између царинских администрација;
- Приступање Конвенцији о употреби информационих технологија у царинске сврхе.

Јачање институционалног оквира

Планирано је да се током 2010. године почне са реализацијом друге две компоненте пројекта „Усклађивање Сектора за контролу примене царинских прописа Управе царина Србије са стандардима, организацијом и оперативном методологијом агенција за контролу примене прописа ЕУ“:

- набавка специјализоване опреме и
- Твининг за правилну наплату ПДВ и акциза при увозу робе.

У периоду 2010-2012. година предвиђена су инвестициона улагања и одржавање граничних прелаза, и то: Прохор Пчињски, Мехов Крш, Гостун, Бајина Башта, Котроман, Ватин, Увац, Бачка Паланка, Вршка Чука, Мокрање, Рибарци, Богојево, Љуба Јамена, Нештин, Сремска Рача, Сот, Шид, Бездан,

Бала, Кусјак, Бајмок и Љубовија. На граничним прелазима Батровци, Келебија, Хоргош, Ватин и Прешево планирано је увођење електронског контролног система уласка/изласка возила на теретни царински терминал. У овом периоду предвиђена је и набавка 11 скенера. У 2010. години Управа царина ће учествовати у заједничком пројекту ЕУ и Међународне агенције за атомску енергију у оквиру кога треба да буде испоручен један стационарни портал за детекцију радијације. Из средстава ИПА 2009 у наредном периоду ће се реализовати пројекат Министарства финансија - Ефикасна размена информација у борби против финансијских превара, у коме је носилац активности Управа за спречавање прања новца, а Управа царина један од корисника.

Одељење за унутрашњу контролу Управе царина је 2009. године са Светском царинском организацијом започело пилот пројекат на тему јачања интегритета царинских службеника и борбе против корупције. Планирано је да пројекат траје до краја 2010. године, када ће Одељење за унутрашњу контролу, у координацији са Сектором за људске ресурсе и опште послове, сачинити Стратегију за јачање интегритета царинских службеника, чија се имплементација планира до краја 2011. године.

3.24.9. Судска сарадња у кривичним и грађанским стварима

Стање

Правосудна сарадња у кривичним стварима

У Републици Србији правосудна сарадња са другим државама у кривичним стварима одвија се на основу домаћег законодавства, као и међународних уговора и конвенција које је закључила, односно којима је приступила Република Србија.

Кад је реч о домаћем законодавству, треба, пре свега, истаћи да је Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима („Сл. гласник РС“, бр. 20/2009) усвојен 18. марта 2009. године у Народној скупштини и да на свеобухватан начин регулише правну сарадњу у кривичним стварима са другим државама и одређеним међународним правним институцијама и тако доприноси ефикаснијој и организованијој борби против разних видова криминала. Доношењем овог закона престале су да важе одредбе Законика о кривичном поступку које се односе на међународну правну помоћ и екстрадицију. Наведени закон, полазећи од међународних конвенција којима је приступила Република Србија, као и потреба са циљем сузбијања криминала у савременим условима, на далеко потпунији, разноврснији и прецизнији начин регулише међународну правну помоћ у кривичним стварима, што треба да допринесе ефикаснијем, ажурнијем и квалитетнијем одвијању ове сарадње са другим државама.

Као основни орган преко кога се одвија међународна правна помоћ закон предвиђа Министарство правде, али под условом узајамности закон предвиђа и могућност непосредног достављања замолница, а у хитним случајевима и достављање путем Међународне организације криминалистичке полиције (ИНТЕРПОЛ).

Закон предвиђа, односно регулише четири основна облика међународне правне помоћи, и то: 1) изручење окривљеног или осуђеног; 2) преузимање и уступање кривичног гоњења; 3) извршење кривичне пресуде и 4) остале облике међународне правне помоћи. Код сваког од наведених облика међународне правне помоћи, Закон посебно регулише тражење, а посебно пружање међународне правне помоћи, односно регулише питање улазних и излазних замолница.

Изручење окривљеног или осуђеног

Када је у питању изручење окривљених или осуђених лица, закон посебно регулише изручење окривљеног или осуђеног страном држави, а посебно изручење окривљеног или осуђеног Републици Србији.

Преузимање и уступање кривичног гоњења

Закон детаљно регулише услове и процедуру у вези са преузимањем и уступањем кривичног гоњења, посебно регулишући питање преузимања кривичног гоњења од стране државе, а посебно уступања гоњења страном држави.

Извршење кривичне пресуде

Код овог вида међународне правне помоћи закон посебно регулише ситуације извршења страних кривичних пресуда без премештаја, односно трансфера осуђених лица, а посебно питање извршења уз премештај - трансфер. Исто тако, закон посебно регулише извршење домаћих кривичних пресуда без или са премештајем - трансфером.

Остали облици међународне правне помоћи

Законом о међународној правној помоћи предвиђене су значајне новине, када се ради о осталим облицима међународне правне помоћи.

Осим стандардних облика међународне правне помоћи који се односе на достављање одређених аката, обавештења и извршење процесних радњи - саслушања, увиђај, претрес просторија, привремено одузимање предмета итд. - закон предвиђа и примену мера, као што су: надзор и снимање телефонских и других разговора или комуникација и оптичка снимања лица, контролисана испорука, пружање симулованих пословних услуга, склапање симулованих правних послова, ангажовање прикривеног иследника, рачунарско претраживање и обрада података. Такође, Закон предвиђа и размену обавештења и достављање података без замолнице, коришћење аудио и видео конференцијске везе, формирање заједничких истражних тимова, као и привремену предају лица лишеног слободе ради испитивања пред надлежним органом државе.

Република Србија ратификовала је 24 конвенције Савета Европе, које садрже одредбе о међународној правној сарадњи у кривичним стварима. Ради се о следећим конвенцијама:

- Европска конвенција о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима;
- Додатни протокол уз Европску конвенцију о пружању правне помоћи у кривичним стварима;
- Други додатни протокол уз Европску конвенцију о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима;
- Европска конвенција о екстрадицији;
- Додатни протокол уз Европску конвенцију о екстрадицији;
- Други додатни протокол уз Европску конвенцију о екстрадицији;
- Европска конвенција о трансферу осуђених лица;
- Додатни протокол уз Конвенцију о трансферу осуђених лица;
- Европска конвенција о надзору условно осуђених или условно ослобођених лица;
- Европска конвенција о међународном важењу кривичних пресуда;
- Европска конвенција о преносу поступка у кривичним стварима;
- Допунски протокол уз Европску конвенцију о обавештењима о страном праву;
- Кривичноправна конвенција о корупцији;
- Додатни протокол на кривичноправну конвенцију о корупцији;
- Грађанскоправна конвенција о корупцији;
- Конвенција о прању, тражењу, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом;
- Европска конвенција о сузбијању тероризма;
- Европска конвенција о насиљу и недоличном понашању гледалаца на спортским приредбама, посебно на фудбалским утакмицама;
- Конвенција Савета Европе о високотехнолошком криминалу;
- Додатни протокол уз Конвенцију о високотехнолошком криминалу који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених путем компјутерских система;
- Конвенција Савета Европе о трговини људским бићима;
- Конвенција Савета Европе о прању, тражењу, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма;
- Конвенција Савета Европе о спречавању тероризма;
- Протокол којим се мења и допуњава Европска конвенција о сузбијању тероризма.

Осим наведених конвенција Савета Европе, Република Србија је приступила и великом броју конвенција Организације уједињених нација и њених организација, које се, пре свега, односе на правну сарадњу у кривичним стварима међу државама у погледу конкретних кривичних дела, односно конкретних видова међународне кривичноправне помоћи.

До 2009. године Република Србија је са 28 држава закључила 36 уговора о правној помоћи у кривичним стварима. Неки од њих регулишу све облике међународне правне сарадње у кривичним стварима, док неки регулишу само поједине од ових облика, нпр. екстрадицију и извршење страних кривичних пресуда.

Значајно је да су са Републиком Црном Гором потписани у Подгорици 29. маја 2009. године следећи уговори:

- Уговор о међународној правној помоћи у грађанским и кривичним стварима;

- Уговор о екстрадицији оптужених и осуђених лица;
- Уговор о међусобном извршењу судских одлука у кривичним стварима.

Наведени уговори су закључени имајући у виду решења садржана у одређеним мултилатералним конвенцијама, пре свега конвенцијама Савета Европе, као и потребе савременог правног саобраћаја и практичне потребе сарадње у наведеним областима између двају држава.

Треба истаћи да је Уговором о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима регулисано неколико нових - савремених видова правне помоћи, односно мера значајних за одвијање правне помоћи у кривичним стварима, као што су надзор и снимање телефонских и других разговора или комуникација и оптичка снимања лица, контролисана испорука, пружање симулованих правних послова, ангажовање прикривеног истражника, рачунарско претраживање и обрада података, затим коришћење аудио и видео конференцијске везе и формирање заједничких истражних тимова.

Кад је реч о Уговору о екстрадицији окривљених и осуђених лица, као значајну новину, која до сада није била предвиђена билатералним уговорима са другим земљама, треба истаћи могућност поједностављеног изручења, као и одређене мере са циљем ефикаснијег одвијања поступка изручења (скраћивање рокова за достављање молбе за изручење и документације, међународна потерница се сматра захтевом за привремено притварање, итд).

Кад је у питању Уговор о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима, и код овог вида правне помоћи предвиђена су одређена решења ради његовог ефикаснијег одвијања, како осуђена лица у једној држави уговорници не би одласком у другу државу уговорницу избегла извршење казне или друге мере која подразумева лишење слободе.

Између Републике Србије и других држава постоји изузетно обимна правна сарадња у кривичним стварима, у погледу свих облика међународне правне помоћи. Према евиденцијама Министарства, у овом тренутку постоји око 20.000 замолница за пружање међународне правне помоћи у кривичним стварима, било да су оне упућене од стране правосудних органа Републике Србије иностраним органима, било од стране иностраних органа надлежним органима Републике Србије. Тако је у Министарству правде, у периоду од јануара до краја августа 2009. године, примљено око 9.000 молби за пружање међународне правне помоћи у кривичним стварима, како оних добијених од иностраних органа тако и оних које су добијене од домаћих правосудних и других органа. Број захтева који се односе на активну међународну правну помоћ је већи него број захтева који се односе на пасивну међународну правну помоћ. Када су у питању државе са којима постоји сарадња по питању међународне правне помоћи, најинтензивнија је сарадња са суседним државама, али је значајно велика сарадња и са другим европским земљама, а осећа се пораст сарадње са ваневропским земљама.

Најинтензивнија сарадња је у погледу међународне правне помоћи која се састоји у поступању по замолницама које се односе на остале видове међународне правне помоћи. У оквиру ове сарадње све више су заступљени савремени видови међународне правне помоћи који захтевају предузимање одређених мера, као што су: надзор и снимање телефонских и других разговора, одузимање имовине и имовинске користи, контролисане испоруке, саслушање путем видео конференцијске везе и формирање заједничких истражних тимова.

Све више је присутна сарадња у сфери финансијског криминала („прање“ новца, итд).

У Министарству има више стотина замолница (чији је број у значајном порасту) које се односе на преузимање и уступање кривичног гоњења, било да ове захтеве достављају инострани правосудни органи према Републици Србији, било правосудни органи Републике Србије према страним државама.

Када је у питању извршење страних кривичних пресуда, односно трансфер осуђених лица, и овај вид правне помоћи је доста заступљен (тренутно постоји око 300 замолница). И код овог вида правне помоћи осећа се значајан пораст, нарочито када је у питању сарадња са суседним државама.

Када је у питању екстрадиција као посебан вид међународне правне сарадње у кривичним стварима, треба такође указати на знатно повећан обим сарадње са другим државама, било да захтеве за екстрадицију постављају стране државе према Републици Србији, било Република Србија према страним државама. Само у периоду од јануара до краја августа 2009. године, министарство правде Републике Србије поднело је другим државама око 100 молби за издавање окривљених и осуђених лица која су лишена слободe у иностранству на основу расписаних међународних потерница. У наведеном периоду, министарство је примило око 50 захтева страних држава за екстрадицију окривљених и осуђених лица. Министарство правде је истовремено донело око 40 одлука по захтевима других држава за екстрадицију окривљених и осуђених лица.

У наведеном временском периоду Министарство је дало, након утврђивања законских и уговорних претпоставки, Националном централном бироу Интерпола Београд сагласност за расписивање међународних потерница за 180 окривљених и осуђених лица за која се претпоставља да су бекством у иностранство покушала да избегну вођење кривичног поступка, односно извршење казне затвора.

У периоду од јануара до краја августа 2009. године страним државама је екстрадирано 15 окривљених и осуђених лица, док је из других земаља Републици Србији екстрадирано 30 лица.

Кад су у питању трансфери, у наведеном периоду из Републике Србије у друге земље извршен је трансфер 3 лица, док су 2 лица трансферисана из других земаља у Републику Србију.

Правосудна сарадња у грађанским стварима

Правосудна сарадња са другим државама у грађанским стварима одвија се, као и у кривичним стварима, на основу домаћег законодавства и међународних уговора и конвенција које је закључила, односно којима је приступила Република Србија.

Кад је у питању домаће законодавство треба, пре свега, истаћи Закон о парничном поступку, који предвиђа два основа за пружање међународне правне помоћи у грађанским стварима. Када нема уговорног реципроцитета, правна помоћ ће се указивати на бази фактичког реципроцитета, уколико постоји између двају држава. Према томе, са државама са којима пружање међународне правне помоћи у грађанским стварима није уређено међународним уговором примениће се домаће законодавство односно одредбе Закона о парничном поступку. У сваком случају, само кад постоји узајамност, било уговорна било фактичка, за домаћи суд постоји обавеза да укаже помоћ иностраном суду.

Међународна правна помоћ у грађанским стварима уобичајено се односи на правни саобраћај између двају држава у коме једна држава тражи да се на територији друге државе изврши достава судских и вансудских аката (тужбе, позиви, пресуде, и др), као и извршење одређених процесних радњи, попут саслушања сведока, странака итд.

Међународни уговори којима је регулисана правна сарадња у грађанским стварима, за разлику од Закона о парничном поступку, регулишу и друге, посебне облике правне помоћи, као што су обавештавање о прописима, достављање извода из матичних књига, признање и извршење судских и арбитражних одлука и др. У пракси, међународна правна помоћ у грађанским стварима поприма далеко шире размере правосудне сарадње.

Сходно одредбама Закона о парничном поступку, домаћи суд може да ускрати пружање правне помоћи иностраном суду, ако се тражи предузимање одређене радње која је противна јавном поретку Републике Србије. У таквом случају суд надлежан за пружање правне помоћи по службеној дужности доставља захтев за пружање правне помоћи Врховном суду Републике Србије ради доношења коначне одлуке. Према томе, суд надлежан за пружање правне помоћи не може аутоматски да одбије замолницу за пружање правне помоћи, односно ускрати пружање правне помоћи.

Уколико одређени суд није надлежан за пружање правне помоћи, он замолницу доставља на поступак надлежном суду.

На поступак пружања међународне правне помоћи у грађанским стварима, у складу са Законом о парничном поступку, примењује се домаће законодавство. Радња која је предмет молбе иностраног суда може се предузети и на начин који захтева инострани суд, ако такав поступак није противан јавном поретку Републике Србије.

Као начин комуницирања предвиђен је дипломатски пут, уколико међународним уговором то није другачије регулисано. То значи да ће домаћи суд замолницу за међународну правну помоћ доставити Министарству правде Републике Србије а оно је даље прослеђује у иностранство преко Министарства спољних послова Републике Србије.

Замолнице домаћих судова и прилози уз њих састављају се на језику замолјене земље, а замолнице иностраних судова које се достављају домаћим судовима морају бити састављене на српском језику.

Када је у питању достављање писмена лицима или установама у иностранству или лицима која уживају имунитет, Закон предвиђа да ће се достављање извршити дипломатским путем, ако у међународном уговору или самом закону није другачије одређено. Ако достављање писмена треба извршити држављанима Републике Србије у иностранству, Закон предвиђа да се оно може извршити преко надлежног конзуларног представника или дипломатског представника Републике Србије који врши конзуларне послове у односној страни држави, или преко правног лица међународно регистрованога за обављање послова достављања. Достављање је пуноважно само ако лице коме се писмено доставља пристане да га прими. Достављање правним лицима која имају седиште у иностранству а представништво у Републици Србији може се извршити и њиховом представништву.

Од укупног броја замолница за међународну правну помоћ у грађанским стварима, било да су упућене од стране домаћих судова иностраним органима, или од стране иностраних правосудних органа домаћим судовима, више од

половине односи се на грађанскоправну област. Такође, број активних замолница за међународну правну помоћ већи је од броја пасивних.

Република Србија има закључене билатералне уговоре о правној помоћи у грађанским стварима са 20 држава. Међутим, постоји још један број билатералних уговора под другим називима (нпр. о трговини, пловидби, признању и извршењу судских и арбитражних одлука, итд), који регулишу одређене облике међународне правне помоћи у грађанским стварима, тако да се може рећи да је питање правне сарадње између Републике Србије и других држава у грађанскоправној области регулисано са око 35 билатералних уговора закључених са 30 држава.

Када су у питању мултилатералне конвенције од значаја за пружање међународне правне помоћи у грађанским стварима, истичу се следеће:

1. Хашка конвенција о грађанском судском поступку од 17. јула 1905. („Службене новине“, број 100/1930), ступила на снагу 7. јануара 1930;
2. Хашка конвенција о грађанском поступку од 1. марта 1954. („Службени лист ФНРЈ“ – Додатак, број 6/1962), ступила на снагу 12. априла 1957;
3. Хашка конвенција о олакшању међународног пруступа судовима од 25. октобра 1980. („Службени лист СФРЈ“ - Међународни уговори, број 4/1988), ступила на снагу 1. октобра 1988;
4. Хашка конвенција о укидању потребе легализације страних јавних исправа од 5. октобра 1961. („Службени лист ФНРЈ“ – Додатак, број 10/1962), ступила на снагу 24. јануара 1965, исправка објављена у „Службеном листу СРЈ“ - Међународни уговори, број 10/2002);
5. Хашка конвенција о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце од 25. октобра 1980. („Службени лист СФРЈ“ - Међународни уговори, број 7/1991), ступила на снагу 1. децембра 1983;
6. Европска конвенција о обавештењима о страном праву од 7. јуна 1968. („Службени лист СФРЈ“ - Међународни уговори, број 7/1991), ступила на снагу 17. децембра 1969;
7. Париска конвенција о издавању неких извода из матичних књига намењених иностранству од 27. септембра 1956. („Службени лист СФРЈ“ – Додатак, број 9/1967), ступила на снагу 15. марта 1958;
8. Бечка конвенција о издавању извода из матичних књига на више језика од 8. септембра 1976. („Службени лист СФРЈ“ - Међународни уговори, број 8/1991), ступила на снагу 20. јула 1990;
9. Конвенција о остваривању алиментационих захтева у иностранству од 20.06.1956. године („Службени лист ФНРЈ“ – Додатак, број 2/1960), ступила на снагу 25. маја 1957;
10. Конвенција о једнообразном закону о облику међународног тестаментa од 26.10.1973. године („Службени лист СФРЈ“ – Међународни уговори, број 3/1987), ступила на снагу 09. фебруара 1978;
11. Европски споразум о прослеђивању молби за правну помоћ од 27.01.1972. године („Службени лист СРЈ“ – Међународни уговори, број 9/2001), ступио на снагу 28. фебруара 1977;
12. Конвенција о сукобима закона у погледу тестаментарних одредаба од 05.10.1961. године („Службени лист ФНРЈ“ – Додатак, број 10/1962), ступила на снагу 05. јануара 1964;
13. Конвенција о признању и извршењу иностраних арбитражних одлука од 10.06.1957. године („Службени лист СФРЈ“ – Међународни уговори, број 11/1981), ступила на снагу 07. јуна 1959;

14. Европска конвенција о међународној трговинској арбитражи од 25.04.1961. године („Службени лист ФНРЈ“, број 12/1963), ступила на снагу 07. јануара 1964. године;
15. Бечка конвенција о конзуларним односима од 24.04.1963. године („Службени лист СФРЈ“ – Додатак, број 5/1966), ступила на снагу 19. марта 1967. године.

Приоритети

У периоду од 2010. до 2012. године пратиће се примена Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима. Планира се усклађивање овог закона са међународним конвенцијама које регулишу кривичну област а којима Република Србија буде приступала у наредном периоду. Посебан акценат биће стављен на конвенције Европске уније које се односе на међународну правну помоћ у кривичним стварима и екстрадицију.

У Министарству правде припремљени су и достављени Републици Словенији следећи нацрти уговора:

- Нацрт Уговора о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима;
- Нацрт Уговора о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима;
- Нацрт Уговора о изручењу.

Потписивање наведених уговора очекује се током 2010. године.

У Министарству правде сачињени су нацрти закона о изменама и допунама Закона о потврђивању Уговора између Србије и Црне Горе и Босне и Херцеговине о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима, као и Уговора између Србије и Црне Горе и Босне и Херцеговине о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима. Очекује се да ће ови уговори бити потписани, односно закључени током 2010. године.

Планирано је да се у другој половини 2010. године потпишу односно закључе уговори о правној сарадњи са Белорусијом.

У Министарству правде сачињен је Нацрт уговора између Републике Србије и Републике Италије којим се допуњује Европска конвенција о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима од 20. априла 1959. године и Европска конвенција о екстрадицији од 13. децембра 1957. године, са циљем њихове лакше примене. Потписивање односно закључивање овог уговора очекује се током 2010. године.

У току 2011. и 2012. године планирано је потписивање и закључивање уговора о правној сарадњи са једним бројем ваневропских држава, као што су: Индија, Кина, Алжир, Перу и Пакистан, које су већ изразиле интересовање за закључивање ових уговора. Такође се планира и новелирање већ закључених уговора са једним бројем европских држава.

3.25. НАУКА И ИСТРАЖИВАЊЕ

Стање

У Србији се тренутно истраживачким радом бави око 8900 научника, у 28 регистрованих научних института, у 30 истраживачко-развојних института, у 116 акредитованих високошколских установа и у једном центру изузетних вредности, а у складу са Законом о научноистраживачкој делатности. Истраживања се реализују и у иновационим центрима који се оснивају у складу са Законом о иновационој делатности.

Закон о научноистраживачкој делатности предвиђа буџетско финансирање истраживања преко научноистраживачких и развојних пројеката, а финансирање осталих трошкова везаних за област науке – преко посебних програма наведених у Закону. Средства из буџета намењена научноистраживачкој делатности могу се додељивати научноистраживачким организацијама које су уписане у Регистар научноистраживачких организација, и истраживачко-развојним и иновационим центрима који су уписани у Регистар иновационе делатности у Министарству за науку и технолошки развој, у случају да испуњавају дефинисане услове. Разлог овако стриктних услова лежи у ограничениости буџетских средстава. Министарство ради на припреми измена и допуна Закона о научноистраживачкој делатности, као и на изменама и допунама Закона о иновационој делатности, којима би се омогућило усклађивање са савременим истраживачким и развојним трендовима.

Да би се изградило друштво засновано на знању и Србија активно укључила у европски истраживачки простор, 2001. године почео је процес ревитализације научноистраживачких капацитета, развој иновативног друштва и основне иновативне инфраструктуре за брз и одржив развој. Сваке године се издвајају буџетска средства за унапређење услова и набавку опреме потребне за обављање научноистраживачке делатности.

Истраживачке групе из Србије укључене су у програме сарадње са ЕУ (од 2001. програм COST, Пети оквирни програм ЕУ и од 2002. Шести оквирни програм, као треће земље, а у Седмом оквирном програму као пуноправни члан од 2007. године). Наша земља је од јуна 2002. године и чланица ЕУРЕКА програма.

Меморандум о разумевању између Европске заједнице и Републике Србије о придруживању Републике Србије Седмом оквирном програму Европске заједнице за истраживање, технолошки развој и огледне активности, који доприноси стварању Европског истраживачког простора и иновацијама (2007-2013), потписан у јуну 2007. године, предвиђа да ће Србија учествовати у активностима Седмог оквирног програма ЕЗ (ФП7) у складу са условима који су утврђени у Оквирном споразуму и у складу са циљевима, роковима и условима који су утврђени у Меморандуму о разумевању и у анексима који га прате.

Крајем 2003. године Влада Републике Србије је донела закључак који укључује Лисабонску стратегију из 2000. године, као и „циљ 3% БДП” издвајања за истраживање и развој. Овим закључком је било предвиђено буџетско издвајање за научноистраживачку делатност у износу од 1% БДП у 2007. години. Међутим, због недовољно брзог економског развоја, тренутно буџетско издвајање је око 0,3% БДП, а улагања привреде су занемарљиво мала (мање од 0,1% БДП). Мада су улагања од 2001. године све већа, она нису

достигла ниво просечног улагања у ЕУ. Стратегија научног и технолошког развоја Србије предвиђа повећање издвајања буџетских средстава у периоду 2009-2014, а Акционим планом који прати Стратегију биће утврђена динамика повећавања.

Законом о иновационој делатности подстиче се стварање иновативног система који обједињује образовање, научна и развојна истраживања и развој и рад иновативних предузећа. Национални иновациони систем треба да омогући трансфер знања у привреду и друштво, развој технолошких иновација у индустрији, као и развој и рад нових иновативних предузећа. У току је израда измена и допуна Закона о иновационој делатности који ће обухватити планове развоја Србије, наведене у Стратегији научног и технолошког развоја Србије.

Будућим повећаним улагањем у истраживања и развој, потребно је обезбедити и њихов утицај на привредни раст, повећањем заинтересованости привреде за увођење нових технологија, и то како заменом технологија улагањем у иновације које би биле реализоване у малим и средњим предузећима, тако и кад се не захтевају велика улагања у развој и капиталну опрему, тј. где доминира људско знање, креативни истраживачки и високостручни рад. У случајевима кад истраживања захтевају велика улагања, треба развијати истраживачке кадрове способне да овладају знањима о новим технологијама, да би касније могли да буду носиоци њихове примене у индустрији.

Анализа научних области у Србији идентификовала је седам националних приоритета у домену науке и технологије: биомедицина, нови материјали и нанонауке, заштита животне средине и климатске промене, енергетика и енергетска ефикасност, пољопривреда и храна, информационе и комуникационе технологије и унапређење доношења државних одлука и афирмација националног идентитета.

Развијање мреже националних контакт особа, са циљем подршке истраживачима ради већег учешћа у 7ОП, је настављено оснивањем Консултативног бироа за међународне пројекте, у марту 2008. године, као и ангажовањем сарадника са универзитета, из других министарстава, Привредне коморе Србије и приватног сектора.

Законодавни оквир

Научноистраживачка делатност у Србији се финансира у складу са Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр 110/05 и 50/06–исправка). Закон предвиђа буџетско финансирање истраживања искључиво преко научноистраживачких и развојних пројеката, а финансирање осталих трошкова везаних за област науке - преко посебних програма наведених у Закону. Законом је предвиђено доношење Стратегије научног и технолошког развоја Србије.

Законом о иновационој делатности („Службени гласник РС”, број 110/05 и 50/06–исправка) подстиче се стварање иновативног система који обједињује образовање, научна и развојна истраживања и развој и рад иновативних предузећа.

Институционални оквир

Како је наведено у Закону о министарствима („Службени гласник РС”, број 65/08), „Министарство за науку и технолошки развој обавља послове државне управе који се односе на: систем, развој и унапређење научноистраживачке делатности у функцији научног, технолошког и привредног развоја; утврђивање и реализацију политике и стратегије научног и технолошког развоја; утврђивање и реализацију програма научних, технолошких и развојних истраживања; усавршавање кадрова за научноистраживачки рад; утврђивање и реализацију иновационе политике; подстицање технопредузетништва, трансфера знања и технологија у привреду; развој и унапређење иновационог система у Републици Србији; развој функционисања система научно-технолошких информација и програма развоја научно-технолошке инфраструктуре; истраживање у области нуклеарне енергије...”.

Ради спровођења поверених надлежности, у Министарству за науку и технолошки развој је запослено 53 сарадника, али је неопходно повећање броја запослених ради реализације приоритета.

Приоритети

2009. година

Приоритети које треба реализовати су:

- доношење стратегије научног и технолошког развоја Србије;
- доношење акционог плана за спровођење Стратегије.

2010. година

Приоритети које треба реализовати су:

- доношење закона о изменама и допунама Закона о научноистраживачкој делатности;
- доношење измена и допуна Закона о иновационој делатности;
- доношење закона о Српској академији наука и уметности.

Министарство за науку и технолошки развој планира да током 2010. године ради равноправног учешћа у Европском истраживачком простору и Седмом оквирном програму за истраживање и развој, покрене иницијативу за припрему *Интегрисане политике у истраживању и развоју*.

Интегрисана политика у истраживању и развоју је документ који би требало да обухвати визију државног стимулисања и усмеравања у правцу образовања кадрова, улагања у науку и иновације, а за потребе тржишта радне снаге и економског развоја Србије.

2011. година

- Доношење *Интегрисане политике у истраживању и развоју* је планирано за 2011. годину.

2012. година

- Доношење Акционог плана за спровођење *Интегрисане политике у истраживању и развоју*.

Институције

Табела 1.

Потребе државних институција за запошљавањем

Назив институције	Навести да ли је институција постојећа или планирана	Садашњ и број запослених	Планирани (укупни) број запослених (по годинама)				
			2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Министарство за науку и технолошки развој	Постојећа	53	55	53	70	70	70
Укупно		53	55	53	70	70	70

3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА

3.26.1. Образовање

Стање

У Републици Србији делатност образовања и васпитања обавља се као предшколско васпитање и образовање, основно образовање и васпитање, средње образовање и васпитање и високо образовање.

Предшколским васпитањем и образовањем су обухваћена деца узраста од годину дана до поласка у основну школу. Институционално предшколско васпитање и образовање остварује се у предшколским установама и основним школама које реализују припремни предшколски програм, и њиме је у школској 2007/2008. години било обухваћено 189.410 деце (што чини 44, 47% обухвата деце предшколског узраста).

Мрежа државних предшколских установа постављена је по принципу једна општина - једна установа. Број предшколских објеката, као и обухват деце, повећан је у периоду 2004-2008. (2002. године 32%, 2005/2006. године око 36%). Ипак, највећу препреку за укључивање деце и остваривање предшколског образовања и васпитања представљају недовољан капацитет мреже, неравномерна географска распоређеност предшколских објеката и велика регионална неуједначеност у погледу услова за рад и опремљености дидактичким материјалима.

Почев од школске 2006/2007. године, у Републици Србији уведен је обавезан и бесплатан припремни предшколски програм (ППП) за децу узраста од 5,5 до 6,5 година, у трајању од најмање шест месеци у години пред полазак у школу. Новим Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09) трајање припремног предшколског програма је продужено на девет месеци. Иако званични подаци указују да је, у школској 2007/2008. години, 97,6 % деце обухваћено овим програмом, реално стање ствари је неповољније, јер се велики број деце, посебно из осетљивих друштвених група, не налази у званичној статистици.

Бесплатно предшколско васпитање и образовање за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом остварује се у оквиру редовних васпитних група (1-2 деце у групи) и посебних, односно развојних група (до 8 деце), а за децу на дужем болничком лечењу у оквиру болничких група.

За децу припаднике националних мањина, васпитно-образовни рад остварује се двојезично или на језику припадника националне мањине. Подаци указују да је у школској 2008-2009. години, у оквиру 854 васпитних група припремног предшколског програма, обухваћено 2.687 деце ромске националности. У васпитне групе припремног предшколског програма укључено је и 782 деце са сметњама у развоју.

Нови Закон о основама система васпитања и образовања увео је, као ново право, једнако право на образовање и доступност образовања и васпитања без дискриминације и издвајања деце, ученика и одраслих из маргинализованих и осетљивих друштвених група, као и оних са сметњама у развоју. То право обезбеђује се додатном образовном подршком на свим нивоима образовања, као и остваривањем права на стицање језичких предуслова за стицање образовања. Новина је и индивидуални образовни план за децу са сметњама у

развоју као основа за евентуалну додатну образовну, здравствену или социјалну подршку, као и укључивање педагошког или персоналног асистента.

Основно образовање и васпитање је обавезно и бесплатно, траје осам година и остварује се у два образовна циклуса (4+4). Обухват деце на почетку школовања је скоро 100%, а 94,58% генерације завршило је основну школу 2009. године. За децу из најосетљивијих група не постоје званични статистички подаци, и код њих је тај обухват знатно мањи. По неким проценама, половина ромске деце из ромских насеља се никада не упише у школу, а 68% напусти основну школу између првог и осмог разреда. Њихов проценат је висок и у сегрегисаним одељењима или специјалним установама, које не пружају одговарајуће образовање за адекватно запошљавање.

Мрежа основних школа је веома разуђена и неуједначена. Постоје школе са преко 3.000 ученика, као и школе са мање од 50 ученика. Школе су различитог нивоа опремљености, тако да има оних које задовољавају ISO стандарде и раде у компјутеризованим учионицама, као и оних које немају основне услове за рад. Са циљем обезбеђивања једнаког приступа образовању за све, потребно је извршити функционалну оптимизацију мреже основних школа.

Основно образовање се остварује и у иностранству, према посебном програму, за децу Републике Србије која трајно или привремено бораве у иностранству.

Почев од 2003/2004. школске године, сваке године се иновирају наставни програми сукцесивно по разредима, и од 2010/2011. године основно образовање ће се у потпуности стицати по новом програму који се завршава полагањем завршног испита, уместо досадашњег пријемног испита за средњу школу. Национални просветни савет је 2009. године утврдио образовне стандарде за крај обавезног образовања који ће чинити и основицу завршног испита.

Наставним планом предвиђена је и листа обавезних изборних предмета које је школа у обавези да понуди и листа изборних наставних предмета које школа нуди у складу са могућностима. Грађанско васпитање има статус обавезног изборног предмета на свим нивоима основног образовања и васпитања. Здравствено васпитање реализује се интегрисано, кроз различите наставне предмете. Информационе технологије уведене су у оба циклуса основног образовања.

Са циљем побољшања квалитета уџбеника, демонополизације тржишта и отварања могућности избора уџбеника, упоредо са доношењем нових наставних програма за основну школу, реализују се огледи за издавање уџбеника. Закон о уџбеницима и другим наставним средствима („Службени гласник РС“, бр. 72/2009) на нов начин регулише начин издавања уџбеника и њихов квалитет у условима отвореног тржишта.

Од 2003. године постављен је оквир за развој система сталног стручног усавршавања запослених у образовању, уз могућност њиховог напредовања у звањима. Створени су услови у којима се подстиче развој професионалних компетенција наставника, нормом од најмање 100 сати у току 5 година, у оквиру акредитованих програма стручног усавршавања који се објављују у годишњим каталозима, како би били доступни свим корисницима.

Министарство просвете је, у сарадњи са Заводом за унапређивање образовања и васпитања, планирало израду предлога стандарда наставничке професије, који ће бити основа за реформу наставних планова и програма наставничких факултета. Новим Законом о основама система образовања и

васпитања појачано је и иницијално образовање наставника - убудуће ће наставници током иницијалног образовања имати обавезних 36 кредита посвећених стицању наставничких вештина.

И ове године Република Србија је учесник Међународног програма за процену ученичких постигнућа (PISA) у организацији ОЕЦД-а. Резултати студије за 2006. годину показују да су петнаестогодишњаци у Србији у свим испитиваним областима (читање, математика и наука) у зони ниског постигнућа, а резултати овогодишњег истраживања ће бити познати 2010. године.

Основно образовање припадника националних мањина организује се на три начина: (1) на матерњем језику, (2) двојезично, (3) на српском језику, уз изучавање матерњег језика са елементима националне културе. Основно образовање на језику националних мањина, у школској 2009/2010. години⁴¹, у Војводини остварују у укупно 120 школа, а обухваћено је 21.446 ученика у 1232 одељења. На албанском језику основну школу похађа 8025 ученика.

Образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом за сада се реализује у 52 школе (основна и средња школа су најчешће организоване као једна установа). Друга могућност је да се укључе у специјална одељења при редовним основним школама (укупно 90) или инклузивна одељења. Нова системска решења, која обезбеђују већи обухват и квалитетније образовање за свако дете у оквиру редовног система, утврђена су новим Законом о основама система образовања и васпитања. Нови механизам ступа на снагу од школске 2010/11. године.

Основно образовање одраслих је у Србији још увек важна тема. Према попису из 2002. године, 21,9% становништва старијег од 15 година нема потпуно основно образовање, док 24% становништва има завршену само основну школу. Према подацима Републичког завода за статистику, највише неписмених има у неразвијеним општинама, па је потреба за ефикасним механизмима образовања одраслих велика. Модели функционалног основног образовања одраслих спроводе се као оглед у пет центара. Међутим, ови капацитети су недовољни, а постојећи програми неприлагођени потребама одраслих. Са циљем унапређивања ове области, 2006. године је израђена и усвојена Стратегија развоја образовања одраслих у Републици Србији и Акциони план за њено спровођење који је усвојен 2009. године. У току је припрема закона о образовању одраслих.

Делатност средњег образовања и васпитања обављају средње школе (укупно 511), и то: гимназија (111), стручна школа (327), мешовита школа (11), уметничка школа (39), средња школа за образовање одраслих и средња школа за ученике са сметњама у развоју (29) и 40 приватних средњих школа. Школа може да обезбеђује смештај и исхрану ученика (школа са домом). Обухват средњим образовањем је 95% ученика који су завршили основно образовање, а осипање током средњег образовања креће се у просеку 10-15%, у зависности од генерације.

Опште средње образовање стиче се у општим гимназијама на четири смера: општем, природно-математичком, информатичком и друштвено-језичком и специјализованим гимназијама филолошког и математичког усмерења. Средње стручно образовање се стиче у оквиру 15 подручја рада за 258 профила у трогодишњем и четворогодишњем трајању.

⁴¹ Подаци Министарства просвете.

Настава се одвија на српском језику и на језицима мањина. За припаднике мањина, у општем средњем образовању целокупна настава је обезбеђена на мађарском, румунском, русинском, словачком, хрватском, бугарском и албанском језику, док је стручно образовање доступно на мађарском, словачком, румунском, хрватском, бугарском и албанском језику. Националне мањине средње образовање могу да стекну и на српском језику, с тим да додатно слушају и матерњи језик са елементима националне културе.

Модернизација средњег стручног образовања захтева промењену улогу стручних школа, које морају бити флексибилне и тако својом понудом програма задовољати потребе тржишта рада, као и иновирање система обезбеђивања квалитета, односно самоевалуације и екстерне евалуације. У процесу досадашње реформе средњег стручног образовања створена су 62 профила у 14 подручја рада у 205 школа и њима је обухваћено око 11% средњошколаца. Приоритет у даљем развоју система средњег стручног образовања је прелазак реформисаних наставних планова и програма у редовни систем школовања, што омогућава нови закон.

Нови наставни програми који се примењују у реформисаним одељењима резултат су потреба тржишта рада за новим знањем и вештинама. Стручне школе се отварају и према својој непосредној средини, пружањем обука и програма оспособљавања у оквиру континуираног стручног образовања одраслих, и тако задовољавају потребе и запослених и незапослених лица. Пет стручних школа реализује оглед у овој области, уз подршку донације ЕУ, а акционим планом је предвиђено ширење ових огледа на још најмање три школе. Влада Републике Србије је марта 2009. године усвојила Акциони план за спровођење Стратегије развоја стручног образовања у Републици Србији.

Рад на успостављању националног оквира квалификација, који обухвата све квалификације стечене у формалном и неформалном образовању и оспособљавању, је започет, али је потребно интензивирати и убрзати овај процес.

Законом о основама система васпитања и образовања прописано је формирање Савета за стручно образовање и образовање одраслих, који именује Влада из реда истакнутих представника заинтересованих страна. У надлежности Савета је израда националног оквира квалификација за ниво средњег образовања, чиме се отвара простор за акредитацију и сертификацију установа које се баве формалним и неформалним средњим стручним образовањем.

У складу са принципима Болоњске декларације високо образовање стиче се током струковних и академских студија у оквиру три нивоа: основне, дипломске – мастер и специјалистичке студије и докторске студије. Данас у Србији има 13 универзитета, седам „државних“ (84 факултета) чији је оснивач Република Србија и шест „приватних“ (51 факултет) чији су оснивачи физичка и правна лица. Сви факултети, без обзира на оснивача, према Закону о високом образовању, имају иста права и обавезе. Универзитети обављају и научноистраживачки и уметнички рад са циљем развоја науке и стваралаштва.

Универзитет	број студената у 2009.
1. Универзитет у Београду	89.827
2. Универзитет уметности у Београду	2.003
3. Универзитет у Новом Саду	46.072

4. Универзитет у Нишу	25.844
5. Универзитет у Крагујевцу	15.223
6. Универзитет у Приштини са привременим седиштем у	10.092
7. Универзитет „Браћа Карић“	5.360
8. Универзитет „Мегатренд“	15.610
9. Европски универзитет	518
10. Државни универзитет у Новом Пазару	4.440
11. Универзитет „Сингидунум“	9.382
12. Универзитет „Унион“	5.000
13. Универзитет у Новом Пазару	4.150
УКУПНО	233.521

Више школе које су успешно прошле процедуру акредитације и добиле од Министарства просвете дозволу за рад прерасле су у високе школе струковних студија и тренутно их има 53. Процес акредитације високошколских установа и студијских програма се континуирано наставља. Студије започете у складу са претходним законом могу се завршити закључно са 2011/2012. годином.

Спровођење Темпус програма у Србији је почело готово у исто време када се наша земља укључила у Болоњски процес, 2001. године, и до сада је реализован 101 пројекат, а тренутно се спроводи још око 30. У оквиру најновије четврте фазе програма (*Tempus IV*) одобрено је 13 пројеката, од којих за шест координацију обављају универзитети из Србије.

У Заједничким европским пројектима (ЈЕР) до сада је учествовало 47 различитих факултета, док је у пројектима из групе структурних и комплементарних мера (SCM) учествовало 14 факултета. Поред тога, додељено је и 111 стипендија за индивидуалне боравке (IMG).

У области високог образовања важну улогу имају Конференција универзитета Србије (КОНУС, чији су чланови сви акредитовани универзитети) и Конференција директора високих струковних школа (чине је акредитоване високе школе струковних студија).

Законодавни оквир и стратешка документа

Делатност у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања регулисана је Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/2009), којим су уређене основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, а које се односе на: циљеве образовања и васпитања, начин и услове обављања делатности, врсте програма, оснивање, рад, финансирање и надзор над радом установа у области образовања и васпитања, надлежност органа управљања, руковођења, стручних и саветодавних органа установа, услове за рад наставника, васпитача и стручних сарадника и радно-правни статус запослених. Овим законом је учињен помак у унапређивању квалитета, праведности и ефикасности образовања.

Постоји потреба да се посебним законима детаљније уреде области предшколског васпитања и основног и средњег образовања. До доношења нових закона, примењују се Закон о основној школи („Службени гласник РС“, бр.

50/92, 53/93,67/93, 48/94, 66/94, 22/2002, 62/2003 и 64/03) и Закон о средњој школи („Службени гласник РС“, бр. 50/92, 53/93,67/93, 48/94, 24/96, 23/2002, 25/2002 и 62/2003).

Закон о уџбеницима и другим наставним средствима („Службени гласник РС“, бр. 72/2009) регулише поступак издавања и квалитет уџбеника, доводећи у равноправан положај све издваче.

Закон о високом образовању („Службени Гласник РС“, бр.76/05), којим се уређује систем високог образовања, приближио је Србију јединственом европском простору високог образовања.

Нови законодавни оквир у област образовања и васпитања заснива се, поред Стратегије и акционог плана за интеграцију, и на следећим документима:

- Национални план акције за децу;
- Национални миленијумски циљеви развоја;
- Стратегија за смањење сиромаштва;
- Стратегија за унапређење положаја Рома и Акциони план за интеграцију Рома;
- Стратегија за образовање одраслих у Републици Србији;
- Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији;
- Стратегија развоја стручног образовања у Републици Србији;
- Стратегија развоја информационог друштва;
- Национална стратегија одрживог развоја;
- Национална стратегија регионалног развоја Србије за период 2007-2012;
- Национална стратегија за младе,
- Национална стратегија о старењу 2006-2015;
- Стратегија борбе против трговине људима у Републици Србији;
- Стратегија развоја здравља младих у Републици Србији;
- Национална стратегија за борбу против дрога у Републици Србији;
- Национална стратегија за борбу против ХИВ/СИДА;
- Стратегија реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији.

Институционални оквир

Надлежност Министарства просвете уређена је чланом 15. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 65/08) и његов рад организован је у оквиру седам сектора (Сектор за предшколско и основно образовање и васпитање, Сектор за средње образовање и васпитање, Сектор за високо образовање, Сектор за инвестиције, ученички и студентски стандард и јавне набавке, Сектор за инспекцијске и надзорне послове и школске управе, Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу, Сектор за финансијске послове) и две уже унутрашње јединице изван сектора и Секретаријата: Одељење за европске интеграције и развојне програме и пројекте у области образовања и Одсек за интерну ревизију.

Послове праћења, обезбеђивања и унапређивања квалитета и развоја система образовања и васпитања обављају: Завод за унапређивање васпитања и образовања (Центар за развој програма и уџбеника, Центар за стручно образовање и образовање одраслих и Центар за професионални развој запослених у образовању) и Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (Центар за стандарде, Центар за испите и Центар за вредновање и истраживања).

Ради утврђивања праваца развоја и унапређивања квалитета предшколског, основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања, установљен је Национални просветни савет који бира Народна скупштина на време од шест година, од укупно 42 члана. Половина чланова Савета промени се сваке треће године. Од како је у 2009. години промењена половина састава овог тела и изабран нови председник, Савет је био много активнији него у претходном периоду.

Ради развоја и унапређивања квалитета, као и усаглашености са европским принципима и вредностима, установљен је Савет за стручно образовање и образовање одраслих – за средње стручно образовање и васпитање, специјалистичко и мајсторско образовање, образовање одраслих, образовање за рад, стручно оспособљавање и обуку – од 21 члана које именује Влада на период од шест година, од којих се половина, такође, мења сваке треће године. Овај савет ће бити основан до краја 2009. године

Образовањем се у оквиру својих надлежности баве и савети националних мањина, као и Социјално-економски савет Републике Србије за област стручног образовања.

За област високог образовања Законом о високом образовању су успостављена два независна тела чији је мандат четири године.

Национални савет за високо образовање, од 16 чланова, које бира Народна скупштина, прати развој високог образовања и његову усклађеност са европским и међународним стандардима и предлаже Министарству политику високог образовања.

Комисија за акредитацију и проверу квалитета има 15 чланова, спроводи поступак акредитације установа и студијских програма и предлаже Националном савету стандарде за област високог образовања.

Приоритети

2010. година

1. Заокруживање законског оквира са циљем уређивања развоја образовања Србији кроз:

- доношење закона о предшколском васпитању и образовању;
- доношење закона о средњем образовању (2004/223/ЕС: Одлука Европског парламента и Савета о јединственом оквиру Заједнице за транспарентност квалификација и компетенција; 66/484/ЕЕС: Препорука Комисије о унапређењу каријерног вођења);
- доношење закона о образовању одраслих;
- доношење закона о ученичком и студентском стандарду;
- доношење закона о високом образовању (2006/961/ЕС: Препорука Европског парламента и Савета о транснационалној мобилности унутар Заједнице у сврху образовања и обуке: Европска повеља квалитета за мобилност);
- утврђивање критеријума за доношење мреже предшколских установа и основних школа;
- доношење програма завршног испита основног образовања и васпитања;
- утврђивање мреже средњих школа;
- доношење подзаконских аката Закона о основама система образовања и васпитања и Закона о удбеницима и наставним средствима.

2. Осигурање услова за стварање образовне политике засноване на подацима кроз:

- успостављање јединственог информационог система образовања и васпитања (94С 374/2 Резолуција Савета о унапређењу статистике);
 - обављање евалуативних истраживања за процену ефеката огледа;
 - обављање истраживања везаних за образовање осетљивих група;
 - развој поступака и техника праћења и вредновања напредовања и постигнућа ученика.
3. Заокруживање стратегијског оквира којим се одређују правци развоја образовања са циљем стварања људског и друштвеног капитала кроз:
- имплементацију законских решења која су предвиђена ЗОСОВ, као механизма за имплементацију стратешких приоритета развојног оквира Србије, односно усвојених стратегија, које имају на образовање (97/С 70/02 Закључци Савета о развоју заједнице путем образовања и обука);
 - доношење стратегије дугорочног развоја образовања;
 - доношење стандарда за наставничку професију.

4. Интензивирање припрема за израду националног оквира квалификација

5. Осигурање услова за примену образовне политике и квалитетног образовања кроз:

- прописивање ближих услова, облика, мера, начина, поступака и смерница за заштиту и безбедност деце у установи (97/С 303/02: Закључци Савета о безбедности у школи);
- ближе прописивање критеријума за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, ученика или трећег лица у установи, у сарадњи са министарством надлежним за послове људских права;
- доношење протокола којим се ближе уређују посебни услови унутрашње организације установе у одговору на насиље и злостављање, садржај и начине спровођења превентивних и интервентних мера, услови и начини за процену ризика, начини заштите од насиља, злостављања и занемаривања;
- разрада посебних мера за повећање обухвата деце из осетљивих (ромска деца, деца из социо-економски угрожених група и средина, деца са сметњама у развоју) квалитетним предшколским програмом;
- имплементација инклузивних модела у образовању и капацитета за спровођење инклузивног образовања и васпитања (материјално-техничких, финансијских, кадровских, програмских)
- успостављање механизма идентификације и подршке талентованој и даровитој деци и ученицима кроз систем образовања;
- развој нових програма васпитања и образовања и постојећих програма са циљем постизања квалитетнијих исхода и виших стандарда образовања.

6. Појачана примена механизма школског развоја кроз:

- унапређење система подршке за самовредновање и вредновање предшколских установа, основних и средњих школа;
- унапређење система стручног усавршавања запослених у образовању;
- развој система заштите деце од насиља у школском окружењу;
- ширење огледних профила у средњим стручним школама.

7. Стварање институционалних капацитета за успешније спровођење европских програма (TEMPUS, Еразмус Мундус) и коришћење фондова (IPA) – 1720/2006/ЕС: Одлука Европског парламента и Савета о успостављању акционог програма за доживотно учење.

2011. година

1. Појачана примена механизма школског развоја кроз:
 - припрему и спровођење завршног испита у основној школи, почев школске 2010/2011. године;
 - континуирано праћење напредовања и постигнућа ученика;
 - прописивање органа и тела установе, поступака праћења остваривања програма образовања и васпитања, других облика образовно-васпитног рада и услова рада, основе и мерила за самовредновање и вредновање, садржину и начин објављивања резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе (98/С 1/03: Закључци Савета о вредновању квалитета у школском образовању).
2. Заокруживање стратегијског оквира којим се одређују правци развоја образовања са циљем стварања људског и друштвеног капитала, кроз:
 - реформу система финансирања на свим нивоима образовања;
 - доношење програма других облика стручног образовања – образовања за рад, стручног оспособљавања и обука (63/266/ЕЕС: Одлука Савета о успостављању општих принципа за примену заједничке политике о стручним обукама);
 - доношењем програма завршног испита образовања за рад, стручне оспособљености и обуке (85/368/ЕЕС: Одлука Савета о упоредивости квалификација стечених обуком).
3. Заокруживање законског оквира са циљем уређивања развоја образовања у Републици Србији кроз:
 - доношење закона о основном образовању;
 - доношење закона о студентском организовању;
 - доношење стандарда образовних постигнућа за крај средњег образовања;
 - доношење подзаконских аката Закона о предшколском васпитању и образовању, Закона о средњем образовању, Закона о образовању одраслих, Закона о ученичком и студентском стандарду и Закона о високом образовању.
4. Дефинисање дела Националног оквира квалификација који се односи на високо образовање и у најмање два подручја рада у средњем образовању
5. Стварање институционалних капацитета за успешније спровођење европских програма и коришћење фондова
 - оснивање Агенције за европске програме (2005/56/ЕС: Одлука Комисије о оснивању Извршне агенције за образовање, аудиовизуелне медије и културу).

2012. година

1. Осигурање услова за примену образовне политике и квалитетног образовања кроз:
 - обезбеђивање универзалне укључености у припремни предшколски програм и у основно образовање и васпитање (упис све деце, одржавање у систему и смањење осипања, повећање процента који завршавају основну школу).
2. Заокруживање стратегијског оквира којим се одређују правци развоја образовања, са циљем стварања људског и друштвеног капитала, кроз:
 - реформу система финансирања на свим нивоима образовања;
 - проширивање и оптимизацију мреже предшколских установа и функционалну оптимизацију мреже основних школа;
 - успостављање система сертификације и акредитације у образовању и оспособљавању;
 - утврђивање листе образовних профила (2006/962/ЕС: Европског парламента и Савета о кључним компетенцијама доживотно учење);
 - доношење програма специјалистичког и мајсторског образовања;
 - доношење посебних стандарда постигнућа за средње образовање: додатних стандарда квалитета рада стручних школа и за образовање одраслих; утврђивањем стандарда квалификација за средњег стручног образовања, стручног усавршавања и других стручног образовања; стандарде програма и стандарде за програма стручног оспособљавања и обуке када се остварују ваншколским прописима.
3. Заокруживање законског оквира са циљем уређивања развоја образовања у Републици Србији, кроз:
 - доношење подзаконских аката Закона о основном образовању Закона о студентском организовању
4. Појачана примена механизма школског развоја, кроз:
 - утврђивање стандарда квалитета у делатности предшколског основног образовања и васпитања и обезбеђивање механизма примене
 - осигурање модерног, квалитетног и континуираног професионалног развоја запослених у образовању (97/С 303/03: Закључци Савета образовању, информационим и комуникационим технологијама и наставника за будућност)
 - повећање броја регионалних центара за континуирано образовање одраслих.
5. Даљи рад на изради Националног оквира квалификација.

3.26.2. Омладина

Стање

Популација младих у Републици Србији

Према последњем попису из 2002. године, у Републици Србији има укупно 7.498.001 становника⁴². Од овог броја, укупан број младих (старости 15-29 година) у 2002. години је био 1.512.646, тј. 20,2% укупне популације. Међу њима је 50,8% мушког, а 49,2 % женског пола.

Процењен број укупне популације за 2007.⁴³ је био 7.411.000. Укупан број деце и младих (15-29 година) је у 2007. години био 1.483.889 (20,023% укупног становништва).

Учешће младих у друштву кроз организације младих

Од 2003. године започело се са активним трагањем за могућим институционалним решењима на нивоу локалне самоуправе чији би циљ био побољшање положаја младих у локалним заједницама. Резултат су била местимично формирана локална тела у појединачним локалним самоуправама.

Од формирања Министарства омладине и спорта у мају 2007. године, па до сада, формиране су 93 локалне канцеларије за младе при локалним самоуправама, а дугорочни циљ је да ова тела постоје при свим локалним самоуправама. Такође, усвојено је 9 локалних акционих планова (ЛАП), а до краја године очекује се да буде отворено 100 канцеларија и усвојено најмање 40 ЛАП-ова, с обзиром да је у току спровођење два пројекта и једног конкурса који за циљ имају израду ЛАП-ова:

- у сарадњи са ГТЗ –Подршка изради ЛАП у 22 општине и консултације за 10 општина које имају урађен ЛАП, али треба да се доради и усвоји;
- у сарадњи са ОЕБС Пројекат - Подршка изради ЛАП у 9 општина.

Министарство омладине и спорта је расписало конкурс намењен локалним самоуправама за израду ЛАП. Конкурсом је 25 локалних самоуправа добило по 200.000,00 дин за израду ЛАП.

На покрајинском нивоу, посебно су значајне активности Покрајинског секретаријата за спорт и омладину, који од 2002. године активно спроводи мере за унапређење положаја младих у Војводини кроз реализацију Акционог плана политике за младе у АП Војводини.

Омладинске организације које раде у оквиру цивилног друштва су најзначајнији облик сарадње младих, а њихов пресудни утицај везан је за формирање Министарства омладине и спорта, које је настало и као резултат активног четворогодишњег заговарања младих у оквиру Коалиције младих Србије, других удружења грађана и подмладака политичких странака.

За сада не постоји свеобухватна база података омладинских организација у Србији. Ипак, Министарство омладине и спорта је јануара 2009. године спровело анализу капацитета (људских и материјалних ресурса) свих актера у омладинској политици за спровођење Националне стратегије за младе⁴⁴-омладинских удружења, међународних организација и државних институција које се баве младима. Истраживачи су анкетирали 266 активних УГ, 20 државних институција и 11 међународних организација до којих су дошли на основу више расположивих база података - базе организација које су учествовале на конкурсима за удружења грађана МОС (где је у статутима

⁴² Извор : Републички завод за статистику, Попис становништва 2002. године (без података за Косово и Метохију) <http://webrzs.statserb.sr.gov.yu/axd/index.php>

⁴³ Извор: Статистички годишњак Србије за 2007. годину

⁴⁴ Вулетић, В. (2009) Институционални капацитети за реализацију Националне стратегије за младе, Институт за социолошка истраживања, Београд

проверено да ли се ове организације баве омладинском политиком), базе удружења Министарства за државну управу и локалну самоуправу и базе Центра за развој непрофитног сектора (ЦРНПС).

Према анализи⁴⁵, ако се посматра старост укупно регистрованог чланства омладинских организација, двотрећинску већину (76,3%) чине организације младих (оне које су створили млади људи око одређене теме), наспрам 23,7% организација у којима број чланова старијих од 30 година чини већину. Циљ Министарства омладине и спорта је да у Закону о младима дефинише статус и облике подршке за сваку од ових организација.

Мобилност младих

Иако је преко 80% младих спремно да оде на путовање, четвртина њих у протеклих пет година није имала прилику да оде на летовање, а више од две трећине испитаника није могло себи да обезбеди одлазак на зимовање. У Србији свега 15% младих путује ван земље редовно, у просеку једном годишње, а чак 49%, није ниједном било у иностранству у последњих пет година⁴⁶. Када је у питању средњошколска популација, према новијим истраживањима у последње две године нигде није путовало 24% средњошколаца. У иностранство ниједном није путовало 44% средњошколаца, 15% је путовало једном, два или три пута 17%, а више од 3 пута 23% (под иностранством се нису подразумевале земље бивше СФРЈ)⁴⁷.

На покретљивост младих негативно су утицали материјални услови и строг визни режим, посебно за поједине групе, пре свега сиромашне и незапослене и избегле и интерно расељене.⁴⁸

Реализован је Парцијални споразум о омладинској картици ЕУРО26 са Саветом Европе, у сарадњи са омладинском организацијом ЕУРО26. Европска омладинска картица ЕУРО26 пружа младима између седам и тридесет година старости низ попушта и бенефиција у Србији и иностранству.

Правци развоја омладинске политике у Републици Србији

Влада Републике Србије је на седници одржаној 09.05.2008. усвојила Националну стратегију за младе (НСМ). Предуслови за развој НСМ били су: широк консултативни процес, истраживања о младима и сарадња између државних органа, невладиног сектора и самих младих. У овој стратегији покушано је да се ускладе потребе младих, специфичности Србије и 11 индикатора политике за омладину коју је препоручио Савет Европе.⁴⁹ Акциони план за спровођење Националне стратегије за младе је усвојен 22. јануара 2009. године и односи се на период 2009-2014. година.

У оквиру Националне стратегије за младе предвиђа се и успостављање кровне организације за младе и отварање канцеларија за младе на свим нивоима, као једног од основних инструмената за њено спровођење. Предвиђа се и успостављање Националне агенције за младе која би се бавила програмима на

⁴⁵ исто

⁴⁶ Удружење грађана грађанске иницијативе (2002): *Испитивање положаја и потреба младих Србије у локалним заједницама*.

⁴⁷ Институт за психологију (2007): *Свакодневница младих у Србији: снимак буџета времена*.

⁴⁸ UNFPA (2007): DRAFT Report, Young People in Serbia: their situations, needs and the prospects for youth policy development

⁴⁹ Peter Lauritzen (2002): Управа за омладину и спорт Савета Европе.

пољу међународне сарадње. Осим тога, предлаже се и израда закона о младима, низ смерница на пољу омладинске политике, које би дефинисале значење и подручја рада омладинских радника, разлику између организација за младе и организација младих итд.

Један од приоритета Министарства омладине и спорта је изградња капацитета и даље оснаживање омладинских удружења и удружења која се баве младима. Представници Министарства омладине и спорта су чланови Управног одбора за младе Савета Европе, Саветодавног одбора за младе и Експертске истраживачке мреже.

Будући да у Републици Србији још није формирана национална агенција за младе, Србија није могла директно да учествује у програму „Млади у акцији”, већ посредством Salto-Youth SEE центра. Програм је подржан кроз удружења грађана контакт тачке („Хајде да” и „Кућа за младе”).

Законодавни оквир и стратешка документа

У Републици Србији не постоји општи закон о младима и стога је највећи приоритет Министарства омладине и спорта почетак израде овог закона. Поред Националне стратегије за младе и Акционог плана за њено спровођење, усвојени стратешки документи који се директно односе на младе су само још Стратегија развоја здравља младих и Акциони план за младе у Војводини и усвојени локални акциони планови за младе. Поред тога, усвојена је Стратегија развоја спорта РС за период 2009-2013. година, 2. фебруара 2008. године, а 17. септембра 2009. је усвојен и Акциони план за њено спровођење. Очекује се и усвајање новог закона о спорту у скоријем периоду.

Такође, за развој омладинске политике веома је било битно усвајање Закона о удружењима грађана (предлагач МДУЛС) и, надамо се ускоро, Закона о волонтеризму (предлагач МРСП), стога што у Србији не постоје специфични извори информација о броју волонтера, волонтерских програма нити о учешћу младих у волонтерским активностима. Не постоји ни пропис који на општи начин регулише питање волонтерског рада. Поједини прописи уређују питања у вези са добровољним радом, али не постоји пропис који би такав рад регулисао на општи начин. Законом о раду предвиђена је могућност закључивања уговора о стручном оспособљавању и усавршавању као виду волонтерског рада, а са циљем обављања приправничког стажа и полагања стручног испита, односно ради стручног усавршавања, стицања посебних знања и способности за рад у струци и специјализације.

Институционални оквир

Национални ниво управљања омладинском политиком

Министарство омладине и спорта формирано је маја 2007. године, на основу Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 43/07). Према Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству омладине и спорта, образоване су три основне унутрашње јединице: Сектор за спорт, Сектор за омладину и Сектор за управљање пројектима. Посебне унутрашње јединице су Секретаријат министарства и Кабинет министра.

Поред Министарства омладине и спорта, директне надлежности у раду са младима имају: Министарство просвете, Министарство за науку и

технолошки развој, Министарство здравља, Министарство унутрашњих послова, Министарство рада и социјалне политике, Министарство културе, Министарство за телекомуникације и информационо друштво, Министарство правде, Министарство одбране, Министарство економије и регионалног развоја, Министарство спољних послова, Министарство животне средине и просторног планирања.

Од 2005. године у републичком буџету сваке године су планирана средства за Фонд за младе таленте, али нису реализована сваке године. Одлуком Владе („Службени гласник РС“ бр.71/2008 и 44/2009), образован је нови Фонд за младе таленте Републике Србије, којим председава министар омладине и спорта, а Министарство омладине и спорта по овој Одлуци надлежно је за функционисање и реализацију одлука Фонда. Циљ образовања Фонда је пружање континуиране подршке најталентованијим младим људима у њиховом професионалном развоју, кроз:

- стипендирање до 500 најбољих студената на завршној години студија првог степена, као и на студијама другог и трећег степена, на универзитетима земаља чланица Европске уније и Европске асоцијације за слободну трговину (ЕФТА - European Free Trade Association) и на водећим светским универзитетима;
- стипендирање до 1.000 најбољих студената завршне године основних академских студија и завршне године дипломских академских студија - мастер са високошколских установа чији је оснивач Република Србија;
- учествовање у финансирању стручне праксе (студијских путовања), у току једне школске године, за до 500 најбољих студената и средњошколаца у земљама Европске уније и Европске асоцијације за слободну трговину;
- обезбеђивање награде ученицима средњих школа за постигнуте успехе на признатим такмичењима у земљи и иностранству.

Фонд је у периоду од оснивања до данас (12 месеци) стипендирао или доделио награде за више од 2220 младих талената, у висини преко 500 милиона динара.

Регионални ниво управљања омладинском политиком

Одређена овлашћења у управљању омладинском политиком, за сада, има само Аутономна покрајина Војводина, која су дефинисана Законом о утврђивању одређених надлежности Аутономне покрајине. На покрајинском нивоу израђен је и усвојен Акциони план политике за младе у Војводини (2005-2008), Покрајинског секретаријата за спорт и омладину АП Војводине⁵⁰.

Уважавајући принцип субвенционисаности, Министарство омладине и спорта је покренуло процес отварања регионалних канцеларија за младе. До сада је отворено шест регионалних канцеларија за младе - у Суботици, Крагујевцу, Ужицу, Новом Саду, Зајечару и Ваљево. Регионалне канцеларије координишу рад локалних канцеларија за младе. Дугорочан циљ је отварање 11 регионалних канцеларија за младе.

⁵⁰ Акциони план за младе у Војводини, www.omladina.info

Локални ниво управљања омладинском политиком

Иако надлежности локалних самоуправа у оквиру омладинске политике нису уређене Законом о локалној самоуправи, многе општине су препознале младе као један од својих приоритета и развиле су и/или усвојиле локалне акционе планове за младе и /или оформиле локалне канцеларије за младе.

До формирања Министарства омладине и спорта отворено је пет локалних канцеларија за младе, израђено шест локалних планова акције за младе, од којих су два усвојена од стране општинских власти. У периоду од маја 2007. године до маја 2008. године, уз подршку Министарства омладине и спорта, локалне самоуправе су отвориле још 35 локалних канцеларија за младе. У периоду од маја до августа 2008. године, 25 локалних самоуправа је започело процес отварања локалних канцеларија за младе. До септембра 2009. године отворене су 93 локалне канцеларије за младе.

До сада девет локалних самоуправа има усвојен локални акциони план за младе и још седам општина има израђен документ који чека на усвајање.

Предлогом модела Статута градова и општина СКГО, предвиђено је формирање посебних скупштинских тела, савета за младе, који би пружио законски оквир за институционалну бригу о младима на локалном нивоу. Стратешки циљ МОС-а је да свака локална самоуправа отвори локалну канцеларију за младе.

Краткорочни приоритети у омладинској политици

Са циљем одређивања приоритета у омладинској политици, посебно се водило рачуна о принципима и циљевима датим у Националној стратегији за младе, која је у потпуности усаглашена са прописима Европске уније и постојећим државним и секторским стратегијама у деловима који се односе на омладинску политику.

Законодавство

Дефинисање приоритета омладинске политике у периоду 2010-2012. година

Приоритети омладинске политике у законодавном смислу током 2010. године биће:

- реализација Акционог плана за спровођење Националне стратегије за младе (2010-2012);
- усвајање и почетак спровођења Стратегије каријерног вођења и саветовања у Републици Србији са Акционим планом (мере и активности дефинисане за период 2009-2014);
- израда и усвајање закона о младима (радни наслов).

При изради закона о младима вршиће се усаглашавање са Агендом 2020 - Декларацијом о развоју омладинске политике Савета Европе.

- Приоритети Министарства омладине и спорта током 2011. године биће:
- наставак реализације Акционог плана за спровођење Националне стратегије за младе;

- развој подзаконских аката у вези са законом о младима.
-
- Приоритети омладинске политике у 2012. години биће:
- наставак реализације Акционог плана за спровођење Националне стратегије за младе.

Институције

До краја 2009. године у Министарству омладине и спорта је планирано запошљавање на неодређено време следећег броја службеника:

- У Одељењу за анализу, планирање, стратегију, нормативне послове и хармонизацију прописа са правом ЕУ још три (3) службеника;
- У Одсеку за програме у области политике за младе још два (2) службеника;
- У Одсеку за сарадњу са младима још један (1) службеник;
- У Групи за међународну сарадњу још један (1) службеник.

Током 2009. године није дошло до нових запошљавања на неодређено време, тако да кадровски план остаје неизмењен.

Краткорочни приоритети (2009-2010)	
Приоритети	Рок
Подршка отварању локалних канцеларија за младе од стране локалних самоуправа у свим заинтересованим локалним самоуправама	континуирано
Јачање капацитета омладинских удружења	континуирано
Учешће у Програму Млади у акцији ЕУ (преко контакт тачака)	током 2009.
Спровођење активности из Акционог плана, које су предвиђене за 2009.	током 2009.
Повећање мобилности младих	континуирано
Подизање капацитета запослених у МОС-у	континуирано

Институције

Потребе државних институција за запошљавањем

Назив институције	Навести да ли је институција постојећа или планирана	Садашњи број запослених	Планирани (укупни) број запослених (по годинама)			
			2009.	2010.	2011.	2012.
Сектор за омладину	Постојећа	9	9	13	26	26

Средњорочни приоритети (2010-2012)

Приоритети	Рок
Подршка отварању локалних канцеларија за младе од стране локалних самоуправа у свим локалним самоуправама	континуирано
Учеће у Програму Млади у акцији ЕУ (преко контакт тачака)	током 2010, 2011. и 2012.
Отварање Националне агенције за младе	2011.
Јачање капацитета омладинских удружења	континуирано
Професионални развој запослених у МОС-у	континуирано

Табела 2 А. Финансијске потребе Министарства омладине и спорта (РСД/ЕУР)

	2009.	2010.	2011.	2012.
МОС из буџета (рсд)	3.289.528.000	3.076.275.000	3.755.449.000	3.745.642.140
Фонд за младе таленте (буџет) (рсд)	1.600.000.000 <i>(одобрено 465.944.000)</i>	667.369.000	1.638.615.000	1.602.859.000
МОС из страних извора (евро)	2.956.683,00	1.100.000,00	1.930.000,00	1.930.000,00
Сектор за омладину из буџета (рсд)	176.780.000	176.780.000	269.280.000	264.430.000

Табела 2 Б. Буџет Министарства омладине и спорта (МОС) - домаћи извор (РСД)

	у 2009.	у 2010.	у 2011.	у 2012.
Активности	3.381.167.000	3.465.719.000	3.549.605.280	3.711.558.000
Фонд за младе таленте	1.600.000.000 <i>(одобрено 465.944.000)</i>	667.369.000	1.638.615.000	1.602.859.000
Изградња органа управе/институција (просторије, људи, опрема...)	118.833.000	134.281.000	150.394.720	168.442.000
Инфраструктура	500.000.000	700.000.000	900.000.000	1.120.000.000

Табела 2В. Буџет Министарства омладине и спорта (МОС) - страни извор (*Twinning*, техничка помоћ, ИПА/билетареална, евра)

	у 2009.	у 2010.	у 2011.	у 2012.
Активности (<i>policy</i>)	<u>Билатерална сарадња</u>	<u>Билатерална сарадња</u>	<u>ИПА /2010</u> <i>1.Пружање подршке координацији</i>	<u>ИПА /2010</u> <i>1.Пружање подршке координацији</i>

	у 2009.	у 2010.	у 2011.	у 2012.
	<p>1. <i>Развој омладинског предузетништва у Србији</i></p> <p>Краљевина Норвешка</p> <p>(Укупан буџет: 456.683,00 евра)</p> <p>2009. година: 356.683,00 евра</p>		<p><i>и спровођењу НСМ</i></p> <p>1.500.000 евра</p> <p>2. <i>Оснивање Агенције за младе</i></p> <p>(Укупан буџет: 1.000.000,00 евра)</p> <p>2011. година: 500.000,00 евра</p> <p>3. <i>Програм праксе за младе</i></p> <p>(Укупан буџет: 360.000,00 евра)</p> <p>2011. година: 180.000,00 евра</p> <p>4. <i>Успостављање јединственог информационог система у области спорта</i></p> <p>(Укупан буџет: 300.000,00 евра)</p> <p>2011. година: 150.000,00 евра</p>	<p><i>и спровођењу НСМ</i></p> <p>1.500.000 евра</p> <p>2. <i>Оснивање Агенције за младе</i></p> <p>(Укупан буџет: 1.000.000,00 евра)</p> <p>2012. година: 500.000,00 евра</p> <p>3. <i>Програм праксе за младе</i></p> <p>(Укупан буџет: 360.000,00 евра)</p> <p>2012. година: 180.000,00 евра</p> <p>4. <i>Успостављање јединственог информационог система у области спорта</i></p> <p>(Укупан буџет: 300.000,00 евра)</p> <p>2012. година: 150.000,00 евра</p>
<p>Изградња органа управе/институција (просторије, људи, опрема...)</p>	<p><u>Билатерална сарадња</u></p> <p>1. <i>Спровођење НСМ кроз успостављање координационе јединице (Трајање пројекта 24 месеца, укупан буџет 1.200.000)</i></p>	<p><u>Билатерална сарадња</u></p> <p>1. <i>Спровођење НСМ кроз успостављање координационе јединице</i></p> <p>535.025</p>	<p><u>Билатерална сарадња</u></p> <p>1. <i>Спровођење НСМ кроз успостављање координационе јединице</i></p> <p>535.025 евра</p>	

	у 2009.	у 2010.	у 2011.	у 2012.
	129.950 евра	евра		
Инфраструктура	<u>Билатерална сарадња</u> 1. <i>Мини пич терени за младе</i> Краљевина Норвешка (Укупан буџет: 1.500.000,00 евра) 2009. година: Од Краљевине Норвешке: 500.000,00 евра МОС: 500.000,00 евра Фудбалски савез (УЕФА): 500.000,00 евра	<u>Билатерална сарадња</u> 1. <i>Мини пич терени за младе</i> Краљевина Норвешка (Трајање пројекта 18 месеци) Завршне активности на пројекту 2010. године		

3.26.3. Култура

Стање

Министарство културе обавља послове државне управе који се односе на: развој и унапређење културе и уметничког стваралаштва; праћење и истраживања у области културе; обезбеђивање материјалне основе за делатности културе; развој и унапређење књижевног, преводилачког, музичког и сценског стваралаштва, ликовних и примењених уметности и дизајна, филмског и стваралаштва у области других аудио-визуелних медија; заштиту културних добара; библиотечку, издавачку, кинематографску и музичко-сценску делатност; задужбине, фондације и фондове; систем јавног информисања; делатност страних информативних установа, страних средстава јавног информисања, дописништава и дописника у Републици Србији; регистрацију страних информативних установа и пружање помоћи у раду страним новинарима и дописницима; сарадњу у области заштите културне баштине, културног стваралаштва и информисања на језику и писму припадника српског народа у региону; оснивање и развој културно-

информативних центара у иностранству, као и друге послове одређене законом - члан 20. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 43/2007).

Законодавни оквир

Важећи закони

- Закон о делатностима од општег интереса у области културе („Службени гласник РС“, број 49/92);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, број 71/94);
- Закон о библиотечкој делатности („Службени гласник РС“, број 34/94, 101/2005);
- Закон о задужбинама, фондацијама и фондовима („Службени гласник РС“, број 59/89);
- Закон о обнови културно-историјског наслеђа и подстицању развоја Сремских Карловаца („Службени гласник РС“, бр. 37/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005);
- Закон о оснивању Музеја жртава геноцида („Службени гласник РС“, бр. 49/92, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005);
- Закон о Матици српској („Службени гласник РС“, број 49/92);
- Закон о кинематографији („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 53/93, 56/93, 67/93, 47/94, 48/94, 101/2005);
- Закон о самосталном обављању уметничке или друге делатности у области културе („Службени гласник РС“, бр. 39/93, 42/98);
- Закон о издавању публикација („Службени гласник РС“, бр. 37/91, 53/93, 67/93, 48/94, 135/2004, 101/2005);
- Закон о Српској књижевној задрузи („Службени гласник РС“, број 20/97).

Приоритети

Приоритет Министарства културе је имплементација **Закона о потврђивању Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза** (УНЕСКО, 2005. године), који је усвојен 29. маја 2009. године („Службени гласник РС“ од 2. јуна 2009). Поменута конвенција представља референтни законски оквир који пружа смернице за стварање правног оквира доношењем општег Закона о култури и других закона о појединачним културним делатностима на националном нивоу.

Закон о култури, који утврђује општи интерес у култури и уређује начин остваривања општег интереса у култури и обављање културних делатности, усвојен је на седници Скупштине РС одржаној 31. августа 2009. године („Службени гласник РС“, број 72/2009 од 3. септембра 2009). Овај закон ће се примењивати истеком од шест месеци од дана његовог ступања на снагу.

Када је реч о Закону о библиотечкој делатности, може се рећи да постоји делимична усаглашеност закона са препорукама ЕУ, која се огледа у другом ставу Резолуције о сарадњи библиотека у области обраде података из 1985. године. Наиме, *примена нових технологија за обраду и дисеминацију информација* могла би да се подведе под члан 10. тачка 7. Закона о библиотечкој

делатности. Општи интерес у области библиотечке делатности у смислу овог закона јесте: „координирање изградње и развоја јединственог библиотечко-информационог система на јединственој информатичкој технологији у Републици” и чланом 2. тачка 8) Закона о делатностима од општег интереса у области културе: „изградња јединственог библиотечко-информационог система и матичне функције у библиотекарству”.

Учешће Републике Србије у Програму ЕЗ Култура 2007-2013.

У фебруару 2008. године у Бриселу је потписан Меморандум о разумевању за учешће Републике Србије у Програму Култура 2007-2013. између Европске заједнице и Републике Србије, тако да је Република Србија и званично приступила овом комунитарном програму. Финансијски допринос који ће Република Србија уплаћивати у Општи буџет Европске уније за учешће у Програму Култура 2007-2013. делом ће се уплаћивати из националног буџета, а делом ће се издвајати из прве компоненте *инструмента претприступне помоћи* (ИПА) „Подршка у транзиционом процесу и изградња институција”. Очекује се да из ИПА буде покривено до 50 одсто доприноса за период 2008-2013. година. Са циљем даље реализације Програма, основано је имплементационо тело на националном нивоу под називом *Тачка културног контакта (Cultural Contact Point)*, чији је задатак да промовише Програм, олакша учешће корисника у самом Програму, да одржава сталне контакте са различитим институцијама и организацијама дајући подршку сектору у области културе и да обезбеђује информације потенцијалним кандидатима у погледу финансијске подршке према условима културних механизма Заједнице.

Институционални оквир

Према важећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству културе, између осталих, постоје следеће основне унутрашње јединице: Сектор за заштиту културне баштине, Сектор за савремено стваралаштво, културну индустрију и културне односе и Сектор за међународне односе, европске интеграције и развој менаџмента у области културе.

У Сектору за заштиту културне баштине, између осталог, обављају се и послови који се односе на: праћење и анализирање стања у области заштите културних добара (непокретни и покретни споменици културе, архивска грађа, филмска грађа, музејски предмети, стара и ретка књига) и предлагање мера за њихово унапређивање; праћење и анализирање стања у архивској и библиотечкој делатности и предлагање мера за њихово унапређивање; решавање у управним стварима у области заштите културних добара; надзор над стручним радом установа заштите и установа библиотечке делатности; вршење управног надзора у области заштите покретних и непокретних културних добара.

У Сектору за савремено стваралаштво, културну индустрију и културне односе обављају се послови праћења и анализирања стања у области књижевности и издаваштва, савремене визуелне уметности и мултимедија, музичке уметности и дискографије, сценске и музичко-сценске уметности, кинематографије, предлагања мера за њихово унапређивање и финансирање;

проучавања језичких прилика у области културе; припремања анализа, извештаја и информација о стању и развоју културне индустрије и предлагања мера за њено унапређивање; нормативни послови из делокруга Сектора; надзор над стручним радом установа културе из области стваралаштва; аматеризам; иницирања и програмирања међународне активности у области стваралаштва; послови старања о унапређивању културних делатности националних мањина и етничких заједница, као и међуетничке културне сарадње; сарадње у области културног стваралаштва на језику и писму припадника српског народа у региону; иницирања и програмирања међународне билатералне сарадње у области стваралаштва.

У Сектору за међународне односе, европске интеграције и развој менаџмента у области културе, између осталог, обављају се послови који се односе на координацију, праћење и извештавање о процесу хармонизације законодавства у области културе и медија са законодавством Европске уније; иницирање, учествовање, праћење и извештавање о реализацији процеса институционалних промена у државној управи из области културе и медија, неопходних ради прилагођавања условима и стандардима Европске уније; координацију процеса образовања кадрова у области културе и медија за потребе придруживања Европској унији; сарадња са надлежним органима Републике Србије у пројектима УНЕСКО-а, Савета Европе, Европске уније, Радне заједнице подунавских земаља и других међународних владиних и невладиних организација; предлагање програма за прикупљање и распоређивање међународне помоћи, реализација и праћење њиховог остваривања, оснивање и развој културно-информативних центара у иностранству.

Планирана законодавна активност

У периоду 2010/2011. година планирано је доношење нових прописа којима ће бити регулисана област извоза (привремени/трајни) културних добара и добара која уживају претходну заштиту у складу са прописима Европске уније и принципима Светске трговинске организације.

2010. година

Нацрт закона о задужбинама и фондацијама тренутно је у фази усаглашавања мишљења надлежних министарстава према Пословнику Владе. Очекује се да овај закон буде усвојен током 2010. године.

2011. година

Током 2011. године очекује се усвајање сета закона из области заштите културног наслеђа. То су: Закон о архивској грађи и архивској служби, Закон о старој и реткој библиотечкој грађи, Закон о непокретном културном наслеђу, Закон о музејском наслеђу. Преднацрт закона о старој и реткој библиотечкој грађи узео је у обзир све препоруке ЕУ, ЕБЛИДЕ (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations – Европски биро библиотечких, информативних и документационих удружења, са седиштем у Хагу), Унеска итд.

Исте године планирано је усвајање и закона о обавезном примерку публикација, као и закона о кинематографији.

Институционални оквир

Закон о култури предвиђа оснивање новог тела - националног савета за културу. Као стручно-саветодавно тело, национални савет за културу делује са циљем обезбеђивања сталне стручне подршке у очувању, развоју и ширењу културе и састоји се од угледних и афирмисаних уметника и стваралаца, стручњака и научника у култури, које бира Народна скупштина Републике Србије.

Национални савет за културу: анализира и даје мишљење о стању у култури у Републици Србији, даје сугестије у креирању културне политике; даје предлоге за развој и унапређење културних делатности; предлаже критеријуме за стицање статуса истакнутог уметника, односно истакнутог стручњака у култури; утврђује статус истакнутог уметника, односно истакнутог стручњака у култури; даје сугестије и предлоге за уређење других питања у области културе, као и међуресорне сарадње (наука, образовање, урбанизам, међународна сарадња, итд.); обавља и друге послове у складу са овим законом.

Савет подноси Народној скупштини извештај о раду, најмање једном годишње.

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.1. Стање

Стратегија одрживог развоја Србије и акциони план који је усвојен са циљем њене имплементације обезбедиће оквир за одрживи привредни развој Србије, уз предлагање конкретних мера за очување ресурса и уз брз напредак у одговарајућим сегментима придруживања Србије Европској унији. Стратегија је усклађена са Миленијумским циљевима развоја УН и Националним миленијумским циљевима развоја у Републици Србији, које је Влада Републике Србије усвојила 2006. године.

Усвојен је и Национални акциони план „Здравље деце и животна средина“ (СЕНАР), чији је циљ спровођење обавеза преузетих на Будимпештанској конференцији „Животна средина и здравље“.

Приоритети

До краја 2010. године планира се:

- Усвајање националног програма заштите животне средине (у даљем тексту: Национални програм), који се заснива на принципима одрживог развоја, а усклађен је са основним принципима Шестог акционог програма ЕЗ за животну средину (The Sixth Community Environment Action Programme).
- Доношење стратегије одрживог коришћења природних ресурса и добара, која ће се заснивати на одредбама Оквирне стратегије одрживог коришћења природних ресурса ЕУ;
- На основу Националног програма биће усвојен акциони план за његову имплементацију, у којем ће се прецизирати приоритетне активности, носиоци, средства и временски рокови за реализацију националне стратегије кад је реч о животној средини.

До краја 2012. године планира се:

- Усвајање стратегије приступања Републике Србије ЕУ у области заштите животне средине - Environmental Approximation Strategy (EAS);
- Израда планова за имплементацију одабраних heavy investment директива (директива за чију су имплементацију неопходна знатна финансијска средства);
- Израда и примена вишегодишњег плана финансирања политике заштите животне средине и вишегодишњег плана за финансирање инвестиција у области животне средине.

Неопходно је јачање и изградња институционалних и административних капацитета, кроз обуку кадрова: на пословима инспекције, мониторинга (ваздух, вода, земљиште, нејонизујуће зрачење и истраживања), издавања дозвола за ваздух, воде, управљање отпадом и хемикалијама; на пословима процене утицаја и удеса, очувања и заштите природе, управљања пројектима, као и осталим стручним пословима у области заштите животне средине, а поготово на

локалном нивоу, где тренутно не постоји довољан број службеника за вршење послова заштите животне средине.

3.27.2. Хоризонтално законодавство

Стање

Законодавни оквир

Област хоризонталног законодавства је уређена Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС“, број 135/04,36/09), Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 135/04,36/09), Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 135/04), Законом о слободном приступању информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“, број 120/04, 54/07), Законом о министарствима („Службени гласник РС“, број 60/08,36/09) и Законом о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“, број 72/09).

Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција) („Службени гласник РС“, 36/09) усвојен је 2009. године.

Изменом Закона о заштити животне средине (Службени Гласник РС, бр. 36/2009), уместо назива „Интегрални катастар загађивача“ уводи се нови термин „Регистар извора загађивања“, чиме се усаглашава назив овог регистра са PRTR протоколом. Такође, поред појма „Национални регистар извора загађивања“, уводи се појам „локални извор загађивања“ који обухвата мање изворе загађивања.

Директива 2007/2/ЕЗ која дефинише основе за успостављање просторних информација у Европској унији (INSPIRE – Infrastructure for Spatial Information in Europe) делимично је преузета Законом о државном премеру и катастру. Такође, Законом о државном премеру и катастру, а у складу са INSPIRE принципима, дефинисани су темељи за успостављање националне инфраструктуре геопросторних података (НИГП).

Подзаконским актом у потпуности су пренете Директива 91/692/ЕЕЗ о стандардизовању и рационализацији извештаја о имплементацији одређених директива и Уредбе 1210/90 о оснивању Европске агенције за животну средину и Европске мреже за информације и осматрање (ЕИОНЕТ).

Институционални оквир

За спровођење прописа из области хоризонталног законодавства надлежно је Министарство животне средине и просторног планирања (МЖСПП) и Агенција за заштиту животне средине (Агенција). За спровођење поступака процене утицаја на животну средину, односно стратешке процене утицаја на животну средину, надлежне су и аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, за оне планове и пројекте за које дозволу за изградњу објеката издаје надлежни орган аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе. Инспекцијски надзор врши Инспекција за заштиту животне средине. Инспекција је организована на 3 нивоа – републичка,

покрајинска и инспекција јединица локалне самоуправе. Постоји потреба за јачањем институционалних капацитета републичке инспекције, као и за јачањем административних и институционалних капацитета на локалном нивоу за спровођење хоризонталног законодавства.

Агенција је надлежна за успостављање и вођење регистра извора загађивања. Такође, остварен је значајан напредак у области достављања података (тзв. „Приоритетни токови података“), обавезе по Бази обавеза извештавања (*ROD* - Reporting Obligations Database) Европској агенцији, те је након почетка сарадње 2004. године у 2008. години достигла ниво извештавања према приоритетним токовима података, од 78%.

Реализација пројекта „Помоћ Агенцији за заштиту животне средине као националној фокалној тачки за сарадњу са Европском агенцијом за животну средину у јачању EIONET мреже у Србији“ - IPA 2008 започела је у мају 2009. године. Пројекат успостављања информационог система за регистар извора загађивања реализован је у октобру 2009. године уз подршку Фонда за заштиту животне средине.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

Усвојити подзаконске акте којима ће у потпуности бити пренете одредбе Директиве 2003/4/EЗ о приступу информацијама из области заштите животне средине.

У складу са Директивом 2007/2/EЗ, до краја 2010. године планирано је доношење стратегије успостављања инфраструктуре просторних података у Србији.

Институционални оквир

Законом о државном премеру и катастру прописано је оснивање органа НИГП-а, и то Савета НИГП-а и тематских радних група. Такође, почетком 2010. године потребно је формирати организациону јединицу за НИГП у оквиру РГЗ-а, као и формирати радну групу за имплементацију националних скупова стандарда у области геоинформација под надлежношћу Института за стандардизацију.

До краја 2010. године потребно је формирати радну групу за потребе дефинисања националне стратегије за истраживање, развој и образовање у области геоинформација.

До краја 2010. биће донета стратегија за успостављање интегралног националног система мониторинга животне средине у Републици Србији, која ће обезбедити успостављање мреже институција задужених за мониторинг медија животне средине на свим нивоима, ради размене података о стању животне средине.

Агенција ће успоставити једнообразне процедуре тестирања и прикупљања података према методологијама које примењује ЕЕА, Директива о извештавању и другим релевантним европским прописима (из области заштите

и управљања водама, квалитета ваздуха, земљишта, биодиверзитета, отпада, буке, амбалажног отпада...).

С обзиром на могућност информационог система *on-line* достављања података за Национални регистар извора загађивања, у току 2010. године вршиће се обука оператера према планираним ИС за управљање отпадом, емисијама у ваздух и емисијама у воде, са чијом изградом се почиње до краја ове године.

Агенција ће наставити јачање капацитета за вођење ИКЗ и обуку оператера.

Наставиће се јачање административних и институционалних капацитета инспекције за заштиту животне средине на свим нивоима.

2011. година

Законодавни оквир

- Донети Стратегију за примену и одржавање стандарда у области геоинформација;
- Донети национални план за имплементацију Архуске конвенције;
- Усвојити правилник о приступу и коришћењу дигиталних просторних података, којим ће се у потпуности пренети преостале одредбе Директиве 2007/2/ЕЗ.

Институционални оквир

- Агенција ће формирати националне портале за прикупљање, размену, извештавање и објављивање података, информација, планова, стратегија, индикатора, извештаја и других докумената везаних за стање животне средине (географски информациони систем, информациони систем за креирање националних и европских извештаја, итд.);
- На основу стратегије Интегралног националног система мониторинга животне средине у Републици Србији, Агенција ће започети активности на успостављању националних референтних центара за поједине тематске области животне средине (вода, ваздух, биодиверзитет, заштита природе, бука...) кроз успостављање националног EIONET система;
- Агенција ће формирати национални сет индикатора стања животне средине, усклађен са захтевима ЕЕА и другим међународним организацијама и
- Наставиће се јачање административних и институционалних капацитета инспекције за заштиту животне средине на свим нивоима.

2012. година

Законодавни оквир

Ревидирати Стратегију за успостављање националне инфраструктуре просторних података.

Институционални оквир

Планирано је креирање националног геопортала заснованог на иницијалном „РГЗ NSDI Web портал – 2009”, као национални „чвор” за сарадњу у складу са INSPIRE. Национални геопортал ће садржати хармонизоване просторне информације из надлежности више институција, са циљем повезивања и дељења релевантних података на националном нивоу, као и повезивања са европским INSPIRE геопорталом.

3.27.3. Квалитет ваздуха и климатске промене

Стање

Законодавни оквир

Квалитет ваздуха

Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, број 36/09) усвојен је у мају 2009. године. Закон о заштити ваздуха је у потпуности усклађен са Директивом 2008/50/ЕЗ и делимично усклађен са директивама 2004/107/ЕЗ, 94/63/ЕЗ, 2001/80/ЕЗ, 1999/32/ЕЗ, 2003/17/ЕЗ, 98/70/ЕЗ, 2001/81/ЕЗ, 2003/87/ЕЗ, 1999/13/ЕЗ, Одлуком Комисије 2004/224/ЕЗ, Одлуком Комисије 2001/839/ЕЗ, Уредбом 2037/2000/ЕЗ, Директивом 2006/40/ЕЗ, Уредбом 842/2006/ЕЗ, Уредбом 1493/2007/ЕЗ, 1494/2007/ЕЗ, 1497/2007/ЕЗ, 1516/2007/ЕЗ, 303/2008/ЕЗ, 304/2008/ЕЗ, 305/2008/ЕЗ, 306/2008/ЕЗ и 307/2008/ЕЗ. Потпуна усклађеност постићи ће се доношењем подзаконских прописа на основу Закона.

Подзаконски акти донети на основу Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 66/91, 83/92, 53/93 – др. закон, 67/93 – др. закон, 48/94 - др. закон, 53/95 и 135/04) који уређују прописане граничне вредности имисије (у Закону о заштити ваздуха се уместо термина имисија користи термин „ниво загађујућих материја“), граничне вредности емисије, као и услови које стручне организације треба да испуњавају приликом вршења послова мерења емисије и имисије, нису усаглашени са директивама 2008/50/ЕЗ и 2004/107/ЕЗ и примењиваће се до доношења подзаконских прописа на основу Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, број 36/09).

Област управљања квалитетом ваздуха и контроле и мера за спречавање загађења ваздуха уређена је Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, број 36/09), Законом о хидрометеоролошким пословима од интереса за целу земљу („Службени лист СФРЈ“, број 18/88 и 63/90), подзаконским актима, као и техничким правилницима у појединим областима.

Квалитет течних горива нафтног порекла уређен је Правилником о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Службени лист СЦГ“, бр. 51/04, 54/05 и 18/06, и „Службени гласник РС“, бр. 128/07,5/09) који није усклађен са Уредбом 1882/2003 и директивама 2005/35ЕЗ, 2003/17ЕЗ.

Законом о заштити ваздуха прописане су основе за постепено искључивање из употребе супстанци које оштећују озонски омотач, а које се контролишу по Монреалском протоколу. Република Србија, као земља у развоју, у статусу је „анекс 5“ државе потписнице Монтералског протокола о супстанцама које оштећују озонски омотач.

Климатске промене

Законом о заштити ваздуха (2009) прописана је обавеза успостављања Инвентара ГХГ од стране Агенције за заштиту животне средине, као и могућност коришћења механизма чистог развоја Кјото протокола (CDM).

Институционални оквир

Квалитет ваздуха

Квалитет ваздуха је у надлежности МЖСПП, МИ, МРЕ, МТУ, при чему мониторинг оперативно обављају РХМЗ, Агенција за заштиту животне средине, аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе, као и 18 завода за јавно здравље на територији Републике Србије.

Програм систематског испитивања квалитета ваздуха спроводи се на 24 станице у оквиру националне метеоролошке мреже РХМЗ-а, док се хемијска испитивања квалитета ваздуха врше у Лабораторији за животну средину која је акредитовала свој рад у складу са стандардом SRPS ISO/IEC: 17025:2006. На једној станици спроводе се међународни програми GAW/WMO (Глобално атмосферско бдење) и ЕМЕР (Програм сарадње за праћење и процену преноса загађујућих материја у ваздуху на велике даљине у Европи). Осим овога, Завод развија и примењује моделе за расподелу и транспорт загађујућих материја у ваздуху.

Агенција је одговорна за успостављање Државног система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха. Са циљем унапређења мониторинга, Агенција је поставила и пустила у рад 37 аутоматских мерних станица за квалитет ваздуха (АМСКВ) и довршила градњу објекта Националне референтне лабораторије у којој ће бити калибрациона и аналитичка лабораторија у оквиру Државног система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха.

Аутономна покрајина, односно јединице локалне самоуправе, доносе програм мониторинга на својој територији, који мора бити усаглашен са Програмом мониторинга који доноси Влада за период од две године. У пракси, активан локални мониторинг је везан за АМС и присутан је у Панчеву, Бору и Београду.

У Агенцији се у оквиру Регистра извора загађивања воде подаци о изворима загађивања ваздуха, односно оператера из чијих се постројења у ваздух емитују загађујуће материје.

Законом о безбедности саобраћаја на путевима предвиђено је да послове хомологације возила ради Агенција за безбедност саобраћаја, коју формира Влада на основу наведеног закона. Агенција за безбедност саобраћаја преузеће од Института за стандардизацију запослене у Одсеку за хомологацију.

МРЕ је надлежно за доношење прописа из области квалитета горива нафтног порекла. МТУ је надлежно за инспекцијску контролу квалитета горива нафтног порекла.

Инспекцијске послове приликом контроле емисија у ваздух и праћења квалитета ваздуха врши инспекција заштите животне средине.

У оквиру Министарства, у децембру 2008. године, формирана је Национална озонска канцеларија, док је у оквиру Пројекта Национални план за искључивање из употребе супстанци које оштећују озонски омотач формирана и Јединица за управљање пројектима.

Климатске промене

Започета је реализација GEF/UNDP пројекта „Активности на оспособљавању за припрему Републике Србије, као обавезе проистекле из Оквирне конвенције УН о промени климе – UNFCCC”, којим координише МЖСПП.

Национално тело за одобравање пројеката механизма чистог развоја у оквиру Кјото протокола (DNA) је основано, и оперативно од 21. новембра 2008. године. Група за климатске промене у МЖСПП је Секретаријат DNA. У току је јачање капацитета чланова DNA, као и израда националне стратегије за укључивање Републике Србије у Механизам чистог развоја у оквиру Кјото протокола за секторе управљања отпадом, пољопривреде и шумарства.

Израђена је Стратегија за укључивање Републике Србије у Механизам чистог развоја за сектор енергетике.

У Републичком хидрометеоролошком заводу (РХМЗ) образован је Сектор Националног центра за климатске промене који, поред националних функција у вези са мониторингом, истраживањем и прогнозирањем климатских промена и координације мултидисциплинарних програма у вези са утицајем климатских промена, рањивости појединих сектора привреде и становништва и мерама адаптације, извршава и послове регионалне сарадње кроз функције Подрегионалног центра за климатске промене за југоисточну Европу. Оквирни акциони план за адаптацију на измењене климатске услове за регион југоисточне Европе усвојиле су Албанија, Босна и Херцеговина, Македонија, Црна Гора и Србија у новембру 2008. године.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

Квалитет ваздуха

- Израдиће се Национални акциони планови имплементације три протокола Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима (CLRTAP): Протокол о тешким металима; Протокол о смањењу ацидификације, еутрофикације и приземног озона (Гетенбуршки протокол) и Протокол о дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs);
- Усвојиће се подзаконски прописи којима ће бити прописани услови за мониторинг квалитета ваздуха и захтеви квалитета ваздуха, граничне вредности емисије загађујућих материја у ваздуху, начин, поступак, учесталост и методологија мерења, критеријуми за успостављање мерних места, начин провере исправности и калибрације, односно подешавања мерних уређаја, поступак вредновања резултата и усклађености са прописаним нормативама, садржај извештаја о извршеним мерењима емисије и биланс емисије и рокова достављања података, супстанце које оштећују озонски омотач, садржај планова квалитета ваздуха и садржај краткорочних акционих планова за мерење квалитета ваздуха и емисије;
- Усвојиће се Закон о метеоролошкој и хидролошкој делатности који ће бити, у делу мониторинга квалитета ваздуха, усаглашен са стратегијама

мониторинга ЕМЕР-а и GAW-а, као и подзаконски акти који ће бити усаглашени са Директивом 2008/50/ЕЗ.

Климатске промене

- Усвојити Националну стратегију за укључивање Републике Србије у Механизам чистог развоја у оквиру Кјото протокола за секторе управљања отпадом, пољопривреде и шумарства;
- Подзаконским актом транспоновати одлуке 2007/589/ЕЗ, 280/2004/ЕЗ и 2005/166/ЕЗ;
- Израдити Прву националну комуникацију на основу UNFCCC.

Институционални оквир

Квалитет ваздуха

- Агенција ће завршити инсталисање опреме за Националну референтну (калибрациону и аналитичку) лабораторију. Обавиће се обука и тренинг стручњака Агенције и Републичког хидрометеоролошког завода за оперативни рад Државног система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха Националне референтне лабораторије;
- Током 2010. године, реализоваће се пројекат IPA2007 - Twinning Air Quality Management System у оквиру којег ће се ојачати административни и институционални капацитети за ефикасну имплементацију прописа.

Климатске промене

- Наставити обуку чланова Националног тела за примену Механизма чистог развоја у оквиру Кјото протокола;
- Наставити са јачањем административних капацитета за примену Кјото протокола и Оквирне конвенције УН о промени климе, укључујући и капацитете Националног центра за климатске промене, који врши и функције Подрегионалног виртуелног центра за климатске промене и јачање капацитета Агенције за успостављање Инвентара ГХГ;
- Започети са јачањем административних капацитета за транспозицију и имплементацију ЕУ пакета о клими и енергетици, са посебним освртом на директиву о трговини емисијама.

2011. година

Законодавни оквир

Квалитет ваздуха

- Усвојити подзаконске акте на основу Закона о заштити ваздуха, којима ће бити извршено усаглашавање са следећим прописима: Директивом 94/63/ЕЗ, Оквирном Директивом 1999/13/ЕЗ, Директивом 2004/42/ЕЗ, Уредбом 842/2006/ЕЗ, Директивом 2006/40/ЕЗ, Уредбом 1493/2007/ЕЗ, Уредбом 303/2008/ЕЗ, Уредбом 304/2008/ЕЗ, Уредбом 305/2008/ЕЗ,

- Уредбом 306/2008/ЕЗ, Уредбом 307/2008/ЕЗ, Уредбом 1494/2007/ЕЗ, Уредбом 1497/2007/ЕЗ и Уредбом 1516/2007/ЕЗ;
- Ратификовати Протокол о дуготрајним органским загађујућим материјама, Протокол о смањењу ацидификације, еутрофикације и приземног озона (Gothenburg Protokol) и Протокол о тешким металима уз Конвенцију о Прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима;
 - Имплементирати одлуке 2004/461/ЕЗ, 2004/224/ЕЗ и Одлуку 97/101/ЕЗ;
 - Усвојити подзаконске акте на основу Закона о заштити ваздуха како би се, са циљем постизања пуне имплементације Националног плана искључивања из употребе CFC из 2005. године, као и плана искључивања из употребе HCFC који је у припреми, имплементирале Уредба 1497/2007/ЕЗ и Уредба 303/2008/ЕЗ.

Климатске промене

- До краја 2011. израдити детаљан програм мера митигације, укључујући и *cost-benefit* анализу.

Институционални оквир

Квалитет ваздуха

Агенција ће, у оквиру Twinnig пројекта јачања капацитета „*Strengthening Administrative Capacities for Implementation of Air Quality Management System*“, формирати систем контроле и валидације података о вредностима параметара квалитета ваздуха из мреже Државног система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха и израдити годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у 2010. години.

У складу са Законом о заштити ваздуха агенција ће успоставити систем прикупљања података за Инвентар ГХГ, за Инвентар ненамерно произведених POP's хемикалија (PCDD/F) и започети прикупљање података.

Климатске промене

До краја 2011. Агенција ће успоставити систем Инвентара гасова са ефектом стаклене баште (GHG), као и систем извештавања о емисијама GHG.

Наставиће се са јачањем административних капацитета за транспозицију и имплементацију ЕУ пакета о клими и енергетици, са посебним освртом на директиву о трговини емисијама, као и јачањем капацитета привреде.

2012. година

Законодавни оквир

Квалитет ваздуха

Најраније 2012. године усвојити технички пропис којим ће се пренети Директива 1999/32 о смањењу садржаја сумпора у одређеним течним горивима

и допуна Директива 93/12/ЕЕЗ и Директива 2003/17/ЕЗ – допуна Директиве 98/70/ЕЗ које се односе на квалитет бензина и дизел горива.

Национални програм за постепено смањење годишњих максималних националних емисија у складу са захтевима NEC Директиве и Национални план за смањење емисија из постојећих постројења за сагоревање у складу са захтевима LCP. Директиве ће бити донете у року од годину дана од дана када ЕУ утврди максималне националне емисије за Републику Србију.

Климатске промене

- Усвојити национални програм за климатске промене.
- У домаће законодавство пренети Директиву 2009/29/ЕЗ.
- У национално законодавство транспоновати остале прописе из ЕУ Пакета за климу и енергетику.

Институционални оквир

Квалитет ваздуха

МЖСПП ће израдити планове за имплементацију одређених *heavy investment* директива у области управљања квалитетом ваздуха.

Агенција ће завршити опремање Националне референтне лабораторије у којој ће се радити редовна провера и калибрација аутоматских анализатора и анализе узорака на подручју Србије. Национална референтна лабораторија ће бити акредитована у складу са међународним стандардом ISO/IEC 17025.

Агенција ће успоставити оперативан државни систем за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха.

Климатске промене

До краја 2012. године успоставиће се капацитети за спровођење ЕУ Пакета за климу и енергију, са посебним освртом на Директиву о трговини емисијама.

3.27.4. Управљање отпадом

Стање

Законодавни оквир

Нови законодавни оквир за управљање отпадом успостављен је доношењем Закона о животној средини („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09), Закона о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09) и Закона о управљању амбалажом и амбалажним отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09).

Законом о управљању отпадом уређују се врсте и класификација отпада, планирање управљања отпадом, субјекти, одговорности и обавезе у управљању отпадом, управљање посебним токовима отпада, услови и поступак издавања дозвола, прекогранично кретање отпада, извештавање, финансирање управљања

отпадом, надзор и друга питања од значаја за управљање отпадом. Успостављање интегралног система управљања отпадом у складу са захтевима ЕУ обезбедиће се доношењем подзаконских прописа у које ће се потпуно транспоновати захтеви ЕУ.

Законом о управљању амбалажом и амбалажним отпадом уређује се управљање амбалажним отпадом у складу са Директивом 94/62/ЕЗ (измењено Директивом 2004/12/ЕЗ) о амбалажи и амбалажном отпаду.

На основу Закона о управљању отпадом и Закона о Фонду за заштиту животне средине („Службени гласник РС”, бр. 36/09), у 2009. години усвојено је 8 подзаконских аката којима се углавном преносе захтеви из директива 2006/12/ЕЗ и 2008/98/ЕЗ о отпаду и Уредбе 2006/1013/ ЕЗ о кретању отпада и имплементирају обавезе из Базелске конвенције и у складу су са Уредбом 1013/2006. На основу Закона о управљању амбалажом и амбалажним отпадом усвојено је 8 подзаконских аката који су у потпуности усаглашени са Директивом 94/62/ЕЗ (измењено Директивом 2004/12/ЕЗ), Одлуком 2001/524/ЕЗ, Одлуком Комисије 2001/171/ЕЗ, Одлуком Комисије 99/177/ЕЗ и Одлуком Комисије 97/129/ЕЗ.

Правилник о методологији за израду интегралног катастра загађивача („Службени гласник”, бр. 94/07) уређује извештавања о управљању отпадом и усклађен је са Директивом 91/692/ЕЕЗ, а делимично је усклађен и са одлукама Комисије 97/622/ЕЗ и 2005/270/ЕЗ.

Домаће законодавство није усклађено са Директивом 78/176/ЕЕЗ (измењено 82/883/ЕЕЗ, 83/29/ЕЕЗ, 91/692/ЕЕЗ) и Директивом 86/278/ЕЕЗ. Закон о рударству ("Службени гласник РС", број 44/95 и 34/07) регулише питање експлоатације минералних сировина. Питање рударског отпада није уређено постојећом законском регулативом у складу са Директивом 2006/21/ЕЗ Европског парламента и Савета.

Институционални оквир

Област управљања отпадом је у надлежности МЖСПП, Агенције, МРЕ и МПШВ, Аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе.

У Агенцији је успостављен национални сет индикатора о отпаду у складу са националним и међународним обавезама извештавања.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

- Ревидирати Националну стратегију управљања отпадом;
- На основу Закона о управљању отпадом, усвојити подзаконске акте који ће пренети захтеве из Директиве 2006/12/ЕЗ и 2008/98/ЕЗ;
- На основу Закона о управљању отпадом, усвојити подзаконске акте који ће у потпуности пренети Директиву 87/217/ЕЕЗ, Директиву 2002/95/ЕЗ, Директиву 2002/96/ЕЗ (измењена Директивом 2003/108/ЕЗ), Директиву 2000/76/ЕЗ, Директиву 2000/53/ЕЗ, Директиву 99/31/ЕЗ, Директиву

91/157/EЗ (измењена директивама 2006/76/EЗ и 2008/12/EЗ), Директиву 91/689/ЕЕЗ (измењена Директивом 94/31/EЗ), Директиву 75/439/ЕЕЗ (измењена директивама 87/101/ЕЕЗ и 2000/76/EЗ) и Директиву 91/692/ЕЕЗ;

- На основу Закона о амбалажи и амбалажном отпаду, усвојити подзаконске акте који ће у потпуности пренети Директиву 94/62/EЗ (измењено Директивом 2004/12/EЗ) и Одлуку Комисије 2005/270/EЗ.

Институционални оквир

- Агенција ће до краја 2010. године успоставити информациону основу и одговарајуће базе података за подсистем управљања отпадом, ускладити постојећи начин извештавања о посебним токовима отпада са захтевима Директиве 91/692/ЕЕЗ, Одлуке Комисије 97/622/EЗ и Одлуке Комисије 2005/270/EЗ.

2011. година

Законодавни оквир

- Влада Републике Србије донеће националне планове управљања отпадом (нпр. Национални план смањења биодеграбилног отпада), у складу са директивама 2006/12/EЗ и 2008/98/EЗ о отпаду и Директивом 1999/31/EЗ о депонијама отпада;
- До краја 2011. године, на основу Закона о управљању отпадом, усвојити подзаконске акте који ће у потпуности пренети Директиву 2002/96/EЗ (чиме ће бити установљен начин и поступак управљања отпадним флуоресцентним цевима које садрже живу), Директиву 8/176/ЕЕЗ, Директиву 82/883/ЕЕЗ, Директиву 92/112/ЕЕЗ, Директиву 86/278/ЕЕЗ (измењену Директивом 91/692/ЕЕЗ и Уредбом 807/2003/EЗ) и бити усаглашени са Уредбом 850/2004/EЗ и одредбама Стокхолмске конвенције;
- На основу Закона о амбалажи и амбалажном отпаду донети подзаконске акте којим ће се утврдити врсте амбалаже за одређене врсте хемикалија за које ће се користити кауције, којима ће у потпуности бити пренети захтеви из Директиве 94/62/EЗ о амбалажи и амбалажном отпаду;
- МЖСПП ће израдити планове за имплементацију одређених директива из области управљања отпадом чије спровођење захтева велике инвестиције (Директива о депонијама, Директива о електронском отпаду, Директива о амбалажном отпаду, Директива о спаљивању отпада...).

Институционални оквир

Наставиће се јачање капацитета МЖСПП и Агенције;

МЖСПП ће до краја 2011. реализовати ИРА 2008 пројекат „Јачање институционалних капацитета у области управљања опасним отпадом“, који ће обезбедити јачање административних капацитета и успоставити национални систем за управљање опасним отпадом.

2012. година

Законодавни оквир

Усвојити пропис којим ће се у потпуности пренети Директива 2006/21/ЕЗ о рударском отпаду.

Институционални оквир

МЖСПП ће до краја 2012. реализовати ИПА 2009 пројекат „Припрема техничке документације за Постројење за физичко хемијски третман опасног отпада“.

3.27.5. Заштита и управљање водама

Стање

Законодавни оквир

У области заштите и управљања водама 2009. године донет је **Закон о изменама и допунама закона о заштити животне средине** („Службени гласник РС“ број 36/09).

- Нацрт закона о водама је у процедури. Планирано је да буде усвојен до краја 2009. године, чиме ће делимично пренети Директиву 2000/60/ЕЗ, Директиву 91/271/ЕЕЗ, Директиву 2007/60/ЕЗ, Директиву 98/83/ЕЗ, Директиву 2006/7/ЕЗ, Директиву 19/676/ЕЕЗ, Директиву 91/676/ЕЕЗ, Директиву 2007/2/ЕЗ, Директиву 80/68/ЕЕЗ (престаје да важи 2013. године) и 2006/118/ЕЕЗ);
- До доношења новог закона, област вода је регулисана Законом о водама („Службени гласник РС“ бр.46/91, 53/93, 67/93, 48/94, 54/96), Законом о режиму вода („Службени гласник РС“, број 101/2005) и Законом о хидрометеоролошким пословима од интереса за целу земљу („Службени лист СФРЈ“, број 18/88 и 63/90);
- Одредбе Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе, које се односе на животне намирнице, па и на воду за пиће, стављене су ван снаге доношењем Закона о безбедности хране. Правилник о хигијенској исправности воде за пиће примењиваће се до доношења новог подзаконског прописа којим ће бити уређена здравствена исправност воде за пиће, на основу овлашћења из члана 26. став 5. Закона о безбедности хране („Службени гласник РС“, бр. 41/09).

Институционални оквир

Надлежност над заштитом и управљањем водама имају четири министарства: МПШВ, МЖСПП, МЗ, МИ, Републички хидрометеоролошки завод, институти и заводи за јавно здравље, јавна водопривредна предузећа, аутономне покрајине, локална самоуправа, као и предузећа за водовод и канализацију. Настављена је имплементација водопривредног информационог система Републике Србије у складу са дефинисаним пројектом "Увођење

информационог система за управљање водама у Републици Србији" као основног система за подршку у процесима одлучивања у области управљања водама и размену информација са другим информационим системима.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

- Планирано је, по усвајању Закона о водама, доношење стратегије која ће обезбедити оквир за управљање водама и којом ће бити дефинисани акциони планови имплементације директива ЕУ у овој области;
- Усвојити нови закон о метеоролошкој и хидролошкој делатности, којим ће бити делимично пренете Директива 2000/60/ЕЗ и Директива 2007/2/ЕЗ;
- Донети подзаконска акта на основу Закона о водама којима ће делимично бити пренете Директива 2000/60/ЕЗ, Директива 98/83/ЕЗ као и Директива 2006/7/ЕЗ;
- Планирано је усвајање Протокола из 1992. године Међународне конвенције о грађанској одговорности за загађење нафтом са бродова (CLC 92); Протокола из 1988. године на Међународну конвенцију о теретним линијама из 1968. године;
- Планирано је доношење подзаконског акта који ће пренети Директиву (98/83/ЕЗ);
- Планирано је доношење подзаконског акта који ће пренети Директиву (2006/7/ЕЗ);
- Ратификовати Конвенцију о заштити и коришћењу прекограничних водотока и међународних језера;
- Донети закон о безбедности пловидбе и лукама на унутрашњим водама. Законом ће у унутрашње законодавство бити пренете директиве 2006/87/ЕЕЗ и 2006/137/ЕЗ, Директива 96/50/ЕЗ, прописи 1356/96/ЕЗ и 3921/91/ЕЗ, Директиве 2005/44/ЕЗ, 416/2007/ЕЗ, 414/2007/ЕЗ и Директива 415/2007/ЕЗ;
- Донети законе о потврђивању: Будимпештанске конвенције о уговору о превозу робе на унутрашњим водним путевима; Европског споразума о међународном транспорту опасне робе у водном саобраћају на унутрашњим водним путевима (ADN); Протокола из 2005. године Међународне конвенције о сузбијању незаконитих аката уперених против безбедности поморске пловидбе (SUA протокол); Међународне конвенције о контроли штетних система који се користе против обрастања бродова (Anti-fouling Конвенција); Међународне конвенције о грађанској одговорности за штете проузроковане загађењем погонском нафтом (BUNKERS конвенција); Протокола из 1997. године о усвајању Анекса VI о спречавању загађења ваздуха са бродова на Међународну конвенцију о спречавању загађења са бродова (MARPOL конвенција).

Институционални оквир

Међуинституционална координација у области управљања и заштите вода биће утврђена након доношења новог закона о водама.

2011. година

Законодавни оквир

- До краја 2011. године потребно је усвојити подзаконска акта на основу Закона о водама, којима ће делимично бити пренете Директива 2000/60/ЕЗ, Директива 2007/60/ЕЗ, Директива 80/68/ЕЕЗ, Директива 2006/118/ЕЕЗ, Директива 75/440 ЕЕЗ, Директива 2007/2/ЕЗ, Директива 2008/105/ЕЗ и Директива 98/83/ЕЗ;
- На основу Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности, предвиђено је доношење више подзаконских аката којима ће бити потпуно пренете Директива 2000/60/ЕЗ и Директива 2007/2/ЕЗ.

Међу првима су одговарајући акти о установљењу државне мреже и програма рада метеоролошких и хидролошких станица.

До краја 2011. године планирано је доношење закона о безбедности поморске пловидбе који треба да заокружити систем пловидбеног права Републике Србије. Материју поморства Савет и Европска комисија регулишу у законодавној техници којом се, с обзиром да је Европска унија придружени члан Међународне поморске организације (ИМО), државе чланице позивају да приступе конкретној конвенцији или да своја национална законодавства ускладе са Резолуцијама ИМО.

После доношења сета законских пројеката, потребно је ускладити али и донети пратеће подзаконске прописе који би омогућили њихово спровођење.

Приватноправни односи у грани пловидбеног права биће предмет регулисања у оквиру закона о водном транспорту, а с тим у вези и питање специфичног начина регулисања материје одговорности за загађење животне средине у смислу ограничења одговорности бродовласника и то на унификован начин у односу на поморско и за право унутрашње пловидбе

До краја 2011. планирано је да Република Србија приступи Међународној конвенцији о контроли и управљању бродским баластним водама и седиментима (BWM конвенција) и Међународној конвенцији о безбедном и нешкодљивом уклањању бродских олупина (*Ship Recycling* Конвенција).

Институционални оквир

До краја 2011. године основати националну конференцију за воде, у складу са Упутством 2000/60/ЕЕЗ.

2012. година

Законодавни оквир

До краја 2012. године донеће се подзаконска акта у која ће у потпуности бити пренета Директива 2000/60/ЕЗ, а делимично ће бити пренете Директива 91/271/ЕЕЗ и Директива 91/676/ЕЕЗ.

Институционални оквир

- Планирано је формирање референтне лабораторије за контролу квалитета вода. Такође, у овом периоду треба јачати капацитете МПШВ – Републичке дирекције за воде;

- Планирана је имплементација програма мера из Плана управљања водама;
- Успоставиће се зоне заштите свих водних тела која се користе за хватање воде намењене људској потрошњи, у складу са Законом о водама;
- Спроводиће се програми техничке модернизације и кадровског оспособљавања мреже лабораторија овлашћених здравствених установа које врше узорковање и анализу воде за пиће. Главни циљ модернизације и кадровског оспособљавања је повећање ефикасности рада овлашћених лабораторија, а нарочито система мониторинга воде за пиће и воде из изворишта која се могу користити или се користе као извори водоснабдевања, као и воде која се користи у рекреативне сврхе, унапређење система ране најаве, прогнозе и упозорења о загађењу ових вода;
- Планирано је да се спроведе програм модернизације и кадровског оспособљавања Националне хидрометеоролошке службе;
- РХМЗ ће у овом периоду спровести следеће: модернизацију мреже метеоролошких и хидролошких станица и станица за квалитет вода, модернизацију Метеоролошке и Хемијске лабораторије, наставак модернизације хидрометеоролошког рачунарско-комуникационог система за прикупљање, обраду, међународну размену и дисеминацију података и продуката, реконструкцију постојећих објеката метеоролошких и хидролошких станица, опсерваторија и лабораторија на територији Србије, као и обуку кадрова.

3.27.6. Заштита природе

Стање

Законодавни оквир

Област заштите природе је уређена **Законом о заштити природе** („Службени гласник РС” број 36/09), **Законом о одрживом коришћењу рибљег фонда** („Службени гласник РС” број 36/09), **Законом о ловству** („Службени гласник РС”, бр.39/93) као и подзаконским актима донетим на основу Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/2004 и 36/2009), који ће важити до доношења нових подзаконских аката.

Законом о заштити природе извршено је делимично усаглашавање са Директивом 92/43/ЕЕЗ, Директивом 79/409/ЕЕЗ, Директивом 1999/22/ЕЗ и Директивом 83/129/ЕЕЗ (измењена Директивом 85/444/ЕЕЗ и Директивом 89/370/ЕЕЗ), Уредбом 3254/91/ЕЕЗ, Уредбом 338/97/ЕЗ и Уредбом 348/81/ЕЕЗ, а потпуно усаглашавање ће бити уређено доношењем подзаконских аката.

Израђени су следећи стратешки документи: Акциони план контроле уношења, праћења и сузбијања алохтоних инвазивних врста, са циљем имплементације Европске стратегије о сузбијању и контроли алохтоних инвазивних врста и имплементације Бернске конвенције; Акциони план очувања мочварних подручја Републике Србије са циљем имплементације Конвенције о мочварним подручјима од међународног значаја; Акциони планови заштите и очувања мрког медведа (*Ursus arctos*), вука (*Canis lupus*) и

риса (*Lynx lynx*) у Републици Србији, са циљем имплементације Бернске конвенције.

Усвојени су подзаконски акти којима се у потпуности преноси Уредба Савета 865/2006/ЕЗ о имплементацији Конвенције о међународној трговини дивљом флором и фауном, Уредба Савета 359/2009/ЕЗ о обустави уношења одређених врста дивље флоре и фауне и Уредба Савета 407/2009/ЕЗ (која мења Уредбу Савета 338/97/ЕЗ), што омогућава ефикаснију имплементацију *CITES* конвенције.

Институционални оквир

Област заштите природе је у надлежности МЖСПП, Завода за заштиту природе, МПШВ, Агенције (прикупљање података и извештавање о стању биодиверзитета), Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој (за послове заштите природе на територији АП Војводина), јавних предузећа за управљање националним парковима, јавних предузећа за газдовање шумама и других старалаца заштићених природних добара.

Идентификована су подручја птица од међународног значаја (*Important Bird Areas*) са циљем имплементације Директиве Савета 79/409/ЕЕС, Конвенције о мочварним подручјима, Бернске и Бонске конвенције; идентификована су подручја биљног диверзитета од међународног значаја (*Important Plant Areas*) са циљем имплементације Директиве Савета 92/43/ЕЕС и Конвенције о биодиверзитету; припремљена је хармонизација националне номенклатуре у класификацији станишта са стандардима међународне заједнице - *EUNIS* систем класификације.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

Донети посебне законе о националним парковима и подзаконске акте о оснивању еколошке мреже и проглашењу заштићених подручја у Србији у складу са Директивом Савета 92/43/ЕЕС и Директивом Савета 79/409/ЕЕС.

Усвојити закон о дивљачи и ловству усаглашен са директивама Савета 92/43/ЕЕС и 79/409/ЕЕС, Уредбом Савета 3254/91/ЕЕС, Уредбом Савета 338/97/ЕЗ, Уредбом Савета 865/2006/ЕЗ, Уредбом Савета 1037/2007/ЕЗ, Одлуком Савета 98/145/ЕЗ о одобравању амандмана Бонске конвенције о миграторним врстама дивљих животиња, и Одлуком Савета 871/2006/ЕЗ о очувању афричко-евроазијских врста птица селица.

Усвојити националну стратегију очувања биодиверзитета и акциони план, усаглашене са циљевима из Саопштења Комисије о биодиверзитету и Акционим планом ЕУ до 2010. и после (COM/2006/0216).

Са циљем спровођења *NPEP*, биће усвојени Акциони планови за заштиту екосистема, за заштиту заштићених природних добара и за заштиту земљишта, усаглашени са циљевима 6. акционог програма за животну средину ЕЗ, Тематском стратегијом о заштити земљишта (COM (2006) 231) и релевантним документима и прописима ЕУ.

Институционални оквир

МЖСПП у овом тренутку није у стању да сагледа своју активност за наведени временски интервал, али ће настојати да то учини током наредних ревизија НПИ документа.

2011. година

Законодавни оквир

На основу Закона о дивљачи и ловству, до краја 2011. године, потребно је донети подзаконска акта која ће у потпуности бити усаглашена са релевантним европским прописима.

Институционални оквир

До краја 2011. донети вишегодишњи план за финансирање заштите природе и одрживо коришћење биодиверзитета и програм рада заштићених подручја (*CBD*).

2012. година

Законодавни оквир

Нема планираних законодавних активности.

Институционални оквир

До краја 2012. реализовати главне пројекте који произлазе из Акционог плана контроле уношења, праћења и сузбијања алохтоних инвазивних врста, Акционог плана очувања мочварних подручја у Републици Србији и акционих планова заштите и очувања мрког медведа (*Ursus arctos*), вука (*Canis lupus*) и риса (*Lynx lynx*) у Републици Србији.

У складу са циљевима пројекта ИРА 2007 „Јачање капацитета за развој мреже *Натура 2000* у Србији” до краја 2012. године успоставиће се институционални и стручни капацитети на републичком и локалном нивоу ради спровођења идентификације и успостављања мреже подручја за дугорочно очување станишта и врста у складу са директивама о стаништима и птицама.

3.27.7. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком

Стање

Законодавни оквир

Област контроле индустријског загађења и управљања ризиком у Републици Србији регулисана је Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС” бр. 135/04 и 36/09) и Законом о интегрисаном

спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС”, 135/04).

Одредбе *Севесо II* Директиве транспоноване су у Закон о заштити животне средине и одговарајуће правилнике.

Усвајањем Закона о потврђивању Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса у мају 2009. године, створени су услови за побољшање процедура у ванредним ситуацијама на међународном нивоу у које спадају и индустријски удеси.

Закон о заштити животне средине је делимично усаглашен са Уредбом 761/2001 о добровољном учешћу организација у управљању заштитом животне средине Заједнице и шеми оцењивања (ЕМАС) и Уредбом 1980/2000 о ревидираној Шеми доделе еко-знака.

Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине је скоро у потпуности усклађен са Директивом 2008/1/ЕЗ о интегрисаном спречавању и контроли загађења - *IPPC*. У новембру 2008. године донета је Уредба о утврђивању програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Службени Гласник РС”, бр. 108/2008), којом је одређена динамика подношења захтева за издавање интегрисане дозволе постојећих постројења по секторима. Поједини сектори ће подносити захтеве у различитим периодима до 2014. године, а рокови дати у уредби су крајњи рокови.

Директива 2001/80/ЕЗ о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздух из великих ложишта и Директива Савета 2001/81/ЕЗ о националним максимално дозвољеним емисијама одређених атмосферских загађујућих материја делимично су пренете у Закон о заштити ваздуха.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине прописано је да нова постројења која подлежу издавању интегрисане дозволе морају прибавити дозволу одмах тј. пре пуштања у рад, док постојећа постројења дозволу морају добити до 2015. Тренутно је идентификовано 226 постројења која подлежу издавању интегрисане дозволе. У току је ревизија прелиминарног списка постојећих *IPPC* постројења. За имплементацију *IPPC* директиве за одређена постројења, као што су постројења у оквиру енергетског сектора, биће неопходно договорити прелазни период.

Институционални оквир

Област контроле индустријског загађења и управљања ризиком је у надлежности МЖСПП, агенција, Аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, Акредитационог тела Републике Србије (АТС).

Надлежни за издавање интегрисаних дозвола су МЖСПП, Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и органи јединица локалних самоуправа надлежни за послове заштите животне средине. Надзор врши Инспекција. Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе врше послове издавања интегрисаних дозвола и инспекцијски надзор над постројењима и активностима за које дозволу за градњу издају јединице локалне самоуправе. Јединице локалне самоуправе поверено је вршење инспекцијског надзора над постројењима и активностима за које, у складу са овим законом, дозволу издаје надлежни орган. Агенција је надлежна за послове праћења нивоа загађивања животне средине из предузећа за чији рад је потребна интегрисана дозвола (кроз Регистар извора загађивања), као и вођење БАТ регистра, а Министарство

унутрашњих послова има надлежност над поступањем у ванредним ситуацијама, укључујући и хемијске удесе.

Потребно је наставити обуку инспектора заштите животне средине на републичком, покрајинском и локалном нивоу за управљање ризиком и поступање у удесу и израдити упутства о поступању у удесу;

Потребно је јачати капацитете јединица локалне самоуправе.

У Агенцији су листе оператера различитих привредних делатности који достављају податке за Национални регистар извора загађивања, који је усаглашен са листама *IPPC* предузећа МЖСПП.

Потребно је вршити обуку запослених у *IPPC* постројењима за примену *IPPC* закона.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

Пренети Директиву 2001/80/ЕЗ о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздух из великих ложишта и Директиву Савета 2001/81/ЕЗ о националним максимално дозвољеним емисијама одређених атмосферских загађујућих материја (полутаната), усвајањем подзаконских прописа и закона о заштити ваздуха;

Усвојити подзаконске акте који ће пренети Директиву 96/82/ЕЗ;

Усвојити правилник о висини трошкова доделе права на коришћење еколошког знака који ће употпунити механизме за примену Уредбе 1980/2000 о ревидираној Шеми доделе еко-знака;

Израдити базу података о Севесо II постројењима, национални план поступања у случају хемијског удеса, општинске планове поступања у случају хемијског удеса и план заштите од удеса са прекограничним ефектима.

Институционални оквир

Са циљем имплементације *IPPC* закона, потребно је обучити и повећати број запослених у МЖСПП, као и у осталим надлежним органима државне управе и на нивоу покрајине и локалне самоуправе, који раде на пословима издавања дозвола.

2011. година

Институционални оквир

Формираће се ЕМАС Савет и ЕМАС Секретаријат до краја 2011.

2012. година

Законодавни оквир

Донети подзаконски акт који ће представљати основ за примену Уредбе 761/2001.

Институционални оквир

За потпуну имплементацију *Севесо II* Директиве потребно је изградити систем за обавештавање и руковођење у случају хемијског удеса на територији Републике Србије, односно изградити информациони систем и набавити софтвер за израду базе података о постројењима и активностима са опасним материјама.

3.27.8. Генетички модификовани организми

Стање

Законодавни оквир

На основу приоритета из НПИ, 2009. године усвојен је Закон о генетички модификованим организмима („Службени гласник РС“, бр. 41/2009), којим је уведена забрана стављања у промет генетички модификованих организама (ГМО) и производа од ГМО. До доношења подзаконских аката у складу са овим законом примењиваће се подзаконски акти донети на основу Закона о генетички модификованим организмима („Службени лист СРЈ“, бр. 21/01 и „Службени гласник РС“ 101/05-др. закон), ако нису у супротности са овим законом.

Институционални оквир

МПШВ - Управа за заштиту биља надлежна је за имплементацију овог закона.

Инспекцијски надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона Министарство врши преко фитосанитарних инспектора Генералног инспектората (граничних фитосанитарних инспектора и унутрашње фитосанитарне инспекције) и граничних ветеринарских инспектора Управе за ветерину.

За потребе МПШВ овлашћене су три лабораторије да врше идентификацију и квантификацију генетичке модификације у генетички модификованим организмима и производима од генетички модификованих организама.

За потребе пружања стручне помоћи приликом разматрања пријава за рад са ГМО, формиран је Стручни савет за биолошку сигурност, састављен од тима експерата из различитих области.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

Планирано је усвајање Закона о изменама и допунама закона о генетички модификованим организмима, који ће делимично пренети Део Ц Директиве 2001/18/ЕЗ, Уредбу 1829/2003, Уредбу 1830/2003, Уредбу 1831/2003, Уредбу

1946/2003, Уредбу 65/2004, и бити у складу са Картагена Протоколом о биолошкој заштити и уговорима Светске трговинске организације.

До краја 2010. потребно је донети подзаконске акте којима ће се у потпуности пренети Директиве 2003/41/ЕЗ, 2001/18/ЕЗ, Одлуке 2003/18/ЕЗ, 2002/811/ЕЗ, 2002/812/ЕЗ, 2002/623/ЕЗ, 2002/813/ЕЕЗ, 2002/623/ЕЗ, као и Уредбе 2003/1946/ЕЗ, 2003/1829/ЕЗ, 2003/1830/ЕЗ, 2004/65/ЕЗ, 2004/641/ЕЗ и 2004/726/ЕЗ.

Институционални оквир

До краја 2010. планира се успостављање Националне базе података у области модерне биотехнологије, као дела „Biosafety Clearing-House“ (механизма за размену информација из области биолошке сигурности). За спровођење ових планова потребно је стручно усавршавање службеника тренутно ангажованих на овим пословима и набавка ИТ опреме.

2011. година

Законодавни оквир

До краја 2011. потребно је донети подзаконске акте који ће у потпуности пренети Директиву 1999/45/ЕЗ и Уредбу 2004/204/ЕЗ.

Институционални оквир

МПШВ у овом тренутку није у стању да сагледа своју активност за наведени временски интервал, али ће настојати да то учини током наредних ревизија НПИ документа.

2012. година

Нема планираних законодавних активности.

Институционални оквир

Планира се успостављање механизма следљивости (праћење) ГМО и производа од ГМО на тржишту („од њиве до трпезе“), који у овом тренутку не постоји.

До краја 2012. треба завршити јачање капацитета даљим усавршавањем запослених, пре свега инспектора који спроводе контролу ГМО и производа од ГМО на тржишту.

3.27.9. Хемикалије

Стање

Законодавни оквир

Област управљања хемикалијама регулисана је Законом о хемикалијама („Службени лист СРЈ“ бр. 36/09), који даје основ за успостављање, одржавање и

унапређивање јединственог система управљања хемикалијама и испуњава један од приоритета из НПИ. Овај закон прописује процедуре неопходне за имплементацију обавеза држава чланица које проистичу из Уредбе ЕУ 1907/2006 (Уредба REACH), тако да је делимично усаглашен са овом уредбом, али је у потпуности усаглашен са следећим ЕУ прописима: Уредбом 1272/2008, Уредбом 440/2008, Уредбом 689/2008, Уредбом 648/2004, Директивом 67/548/ЕЕЗ, Директивом 99/45/ЕЗ и Директивом 2004/42/ЕЗ.

Закон о биоцидним производима („Службени лист СРЈ“ бр. 36/09) регулише управљање биоцидним производима, осигурава висок ниво заштите здравља људи и животне средине и подстиче развој безбеднијих, алтернативних биоцидних производа. Овај закон је у потпуности усклађен са Директивом 98/8/ЕЗ.

Поред тога, донети су закони о потврђивању Ротердамске конвенције о поступку давања сагласности за увоз на основу претходног обавештења за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини и Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим супстанцама. Одредбама Закона о хемикалијама је у потпуности омогућено спровођење Ротердамске конвенције, као и спровођење појединих одредби Стокхолмске конвенције.

Законом о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС“, бр. 84/04 и 85/05 и др. закон) уређени су услови за производњу, промет, испитивање лекова и медицинских средстава, који се употребљавају у хуманој и ветеринарској медицини и надзор у овим областима.

Смернице Добре лабораторијске праксе („Службени гласник РС“ број 28/08 од 18. марта 2008. године), усаглашене су са Директивом 2004/9/ЕЗ и Директивом 2004/10/ЕЗ.

Институционални оквир

Ради обезбеђивања административних услова за квалитетно, ефикасно и безбедно управљање хемикалијама и биоцидним производима, Влада је основала Агенцију за хемикалије (у даљем тексту: Агенција), као самосталну, развојну, стручну и регулаторну организацију која врши јавна овлашћења у складу са законом. Планирано је да финансирање Агенције буде из прихода остварених од накнада за послове предвиђене у Закону о хемикалијама и Закону о биоцидима и донација, као и из буџета Републике Србије. Агенција ће преузети запослене из МЖСПП. На пословима управљања хемикалијама тренутно је ангажовано 13 запослених. Очекује се да ће се сви услови за почетак рада Агенције испунити до јануара 2010.

Законом о хемикалијама је предвиђено да инспекцијски надзор у области хемикалија врше инспекција заштите животне средине, тржишна и инспекција локалне самоуправе.

Потребно је ојачати капацитете и унапредити професионална знања запослених за управљање хемикалијама и биоцидним производима у складу са релевантним прописима ЕУ. Такође, потребно је направити Регистар хемикалија на тржишту и успоставити електронску базу података.

Област Добре лабораторијске праксе је у надлежности Министарства здравља, Сектора за лекове и медицинска средства.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

На основу Закона о хемикалијама, у 2010. години биће донети подзаконски прописи који ће бити усаглашени са следећим прописима ЕУ:

- Уредбом 1907/2006 (REACH) - Усаглашавање са овом уредбом ће бити делимично, у делу који се односи на ограничења и забране производње, стављања у промет и коришћења хемикалија, безбедносни лист и идентификацију супстанце као PBT и vPvB, а преузеће се и листа супстанци које изазивају забринутост;
- Уредбом 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша у складу са GHS, са списком класификованих супстанци у ЕУ, као и директивама 67/548/ЕЕЗ и 1999/45/ЕЗ о класификацији, паковању и обележавању опасних супстанци и препарата. Ти прописи биће у потпуности преузети кроз два подзаконска прописа који ће се примењивати паралелно уз исте транзиционе периоде за прелазак на GHS као у ЕУ;
- Директивом 2004/42/ЕЗ о ограничењима емисије испарљивих органских једињења (VOC);
- Уредбом 689/2008 о увозу и извозу опасних хемикалија;
- Уредбом 648/2004 о детергентима са листом сурфактанта у детергенту у ЕУ.

Поред подзаконских прописа који ће бити усаглашени са наведеним прописима ЕУ, на основу Закона о хемикалијама, у 2010. години донеће се и подзаконски прописи којима ће се уредити Регистар хемикалија, саветник за хемикалије и дозволе за обављање делатности промета односно дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија.

На основу Закона о биоцидним производима, у 2010. години биће донети подзаконски прописи који ће бити усаглашени са Директивом 98/8/ЕЗ и у потпуности преузети одредбе о врстама биоцидних производа, садржини основних информација, обиму и садржини техничког досијеа за биоцидне производе, специфичним захтевима за паковање, обележавање и рекламирање биоцидног производа, као и Листе активних супстанци у биоцидном производу.

Новим законом о лековима и медицинским средствима, чије је доношење планирано за 2010. годину, уредиће се ближе, а у складу са европским директивама, област Добре лабораторијске праксе (надзор и издавања сертификата Добре лабораторијске праксе).

Институционални оквир

Наставити обуку запослених у надлежним органима (Агенцији за хемикалије, инспекцији заштите животне средине, тржишној инспекцији и инспекцији локалне самоуправе и др.) за спровођење закона хармонизованих са релевантним прописима ЕУ, кроз реализацију пројекта изградње капацитета у области управљања хемикалијама са Шведском агенцијом за хемикалије (KemI);

Унапредити професионалне капацитете кроз пројекте IPA 2008 и KemI;

Обезбедити одговарајућу хардвер/софтвер опрему за информациони систем.

У другом кварталу 2010. успоставити национални информациони систем (укључујући регистар хемикалија);

У другом кварталу 2010. организовати *help-desk* за индустрију о примени прописа хармонизованих са прописима ЕУ.

2011. година

Законодавни оквир

На основу Закона о хемикалијама, у 2011. години биће донети подзаконски прописи који ће бити усаглашени са следећим прописима ЕУ:

- Уредбом 440/2008 о методама испитивања које се користе за класификацију хемикалија биће у потпуности преузета кроз подзаконски пропис;
- Уредбом 1907/2006 (REACH) - биће преузета у делу који се односи на садржај извештаја о безбедности хемикалије кроз подзаконски пропис који није обавезујући и има за циљ да информише привредне субјекте у Србији о томе на који начин се врши процена безбедности хемикалије.

Поред подзаконских прописа који ће бити усаглашени са наведеним прописима ЕУ, на основу Закона о хемикалијама, у 2011. години донеће се и подзаконски прописи којима ће се уредити начин вођења евиденције о хемикалијама, као и ближи услови за држање опасних хемикалија у продајном простору и начин обележавања тог простора.

На основу Закона о биоцидним производима, у 2011. години биће донети подзаконски прописи који ће бити усаглашени са Директивом 98/8/ЕЗ и у потпуности преузети смерницама за процену биоцидног производа на основу техничког досијеа и одредбе о начину вођења евиденције за биоцидни производ.

Институционални оквир

- Наставити јачање административних капацитета и обуку запослених у хемијској индустрији, образовним установама и научно-истраживачким институцијама у вези са применом прописа и у вези са управљањем хемикалијама и биоцидним производима;
- Унапредити национални информациони систем (укључујући Регистар хемикалија);
- Обезбедити услове да Агенција за хемикалије учествује у раду Европске агенције за хемикалије као посматрач, ради праћења централизованих процедура у ЕУ;
- Направити детаљна упутства за примену подзаконских прописа, као на нпр. упутство за примену прописа о класификацији, паковању и обележавању хемикалија у складу са GHS и др.

2012. година

Законодавни оквир

- Ажурирати Списак класификованих супстанци (Анекс 6 Уредбе 1272/2008- REACH), Листу супстанци које изазивају забринутост (Анекс 14 Уредбе 1907/2006), Листе активних супстанци у биоцидном производу (Анекс 1 Директиве 98/8/ЕЗ) као и Листу сурфактанта у детергенту у ЕУ (Анекс 5 и 6 Уредбе 648/2004);
- Ажурирати усвојене подзаконске прописе и ускладити са изменама релевантних прописа у ЕУ.

Институционални оквир

- Наставити јачање административних капацитета у Агенцији за хемикалије, надлежним инспекцијама, хемијској индустрији, образовним установама и научноистраживачким институцијама, кроз пројекат IPA 2008, у вези са применом Уредбе REACH и проценом ризика од хемикалија;
- Унапредити национални информациони систем (укључујући Регистар хемикалија);
- Направити детаљна упутства за примену Уредбе REACH и процену ризика од хемикалија, намењена запосленима у хемијској индустрији и
- Обезбедити даље учешће Агенције за хемикалије у раду Европске агенције за хемикалије као посматрача, ради праћења централизованих процедура у ЕУ.

3.27.10. Заштита од буке

Стање

Законодавни оквир

У мају 2009. усвојен је **Закон о заштити од буке у животној средини** („Службени гласник РС” бр. 36/09), који уређује област заштите од буке у животној средини. Овај закон делимично преноси Директиву 2002/49/ЕЗ о процени и управљању буком у животној средини.

Поред закона о заштити од буке у животној средини, област заштите од буке уређена је Законом о ваздушном саобраћају („Службени лист СРЈ”, бр. 12/98, 44/99, 73/2000, 70/2001 и „Службени гласник РС”, бр. 101/2005), који уређује буку из авиона и летелица и буку са аеродрома; као и техничким прописима за моторна возила и машине.

Институционални оквир

За област буке су надлежни МЖСПП, Агенција и МИ.

У оквиру МЖСПП послове заштите од буке обавља Група за заштиту од буке и вибрација, а за контролу буке у животној средини надлежна је инспекција за заштиту животне средине.

МИ је надлежно за област буке из моторних возила и опреме за спољну употребу, косилица, односно одређених машина. У току је преузимање дела запослених из Одсека за хомологацију моторних возила из Института за

стандардизацију. Усвојеним Законом о безбедности саобраћаја на путевима предвиђено је да ће Влада образовати Агенцију за безбедност саобраћаја. Агенција ће преузети део запослених из Одсека за хомологацију моторних возила из Института за стандардизацију

У оквиру МИ налази се Директорат цивилног ваздухопловства који, у складу са законом којим се уређује ваздушни саобраћај, између осталог издаје уверење о јачини буке из авиона и летелица и уређује стандарде буке на аеродромима.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

Планирано је усвајање закона о ваздушном саобраћају који ће пренети Директиву 89/629/ЕЕЗ, Директиву 2006/93/ЕЗ и Директиву 2002/30/ЕЗ са свим изменама и допунама.

До краја 2010. године, на основу Закона о заштити од буке у животној средини, планирано је усвајање подзаконских аката, којима ће се потпуно транспоновати Директива 2002/49/ЕЗ о процени и управљању буком у животној средини.

Институционални оквир

До краја 2010. Агенција ће формирати Групу за буку за успостављање информационог подсистема буке у оквиру информационог система заштите животне средине.

2011. година

Нема планираних законодавних активности.

Институционални оквир

МЖСПП у овом тренутку није у стању да сагледа своју активност за наведени временски интервал, али ће настојати да то учини током наредних ревизија НПИ документа.

2012. година

Нема планираних законодавних активности.

Институционални оквир

До краја 2012. Агенција планира израду стратешких карата буке које представљају основу за израду акционих планова.

3.27.11. Шумарство

Стање

Законодавни оквир

Област шумарства уређена је **Законом о шумама** („Службени гласник РС”, бр. 46/91, 83/92, 54/96), **Законом о репродуктивном материјалу шумског дрвећа** („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 8/05 и 41/09), **Законом о здрављу биља** („Службени гласник РС”, број 41/09), **Законом о заштити животне средине** („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09) и **Законом о заштити природе** („Службени гласник РС”, бр. 36/09).

Влада Републике Србије је 2006. усвојила Стратегију развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС”, број 59/06), која дефинише стање и развојне циљеве сектора, руководећи се њиховим одрживим коришћењем и унапређивањем стања, а узимајући у обзир све функције шума и њихов значај за друштво у целини.

Институционални оквир

Орган управе надлежан за послове шумарства је Управа за шуме у саставу МПШВ.

Шумама у државној својини газдују два јавна предузећа за газдовање шумама, 5 јавних предузећа која газдују националним парковима, Шумарски факултет у Београду и општинско јавно предузеће из Врњачке Бање.

Наведена јавна предузећа (осим Шумарског факултета) овлашћена су и за вршење стручно-техничких послова у приватним шумама, чије обављање обезбеђује Република Србија из буџета преко Управе за шуме.

Научноистраживачке институције у шумарству су Институт за шумарство у Београду и Истраживачко-развојни институт за низијско шумарство и животну средину у Новом Саду (послови дијагнознопрогнозне службе заштите шума).

Приоритети

2012. година

Законодавни оквир

Србија ће до краја 2012. године ратификовати Међународни споразум о тропском дрвету из 2006 (International Tropical Timber Agreement), као део правних тековина ЕУ (Acquis Communautaire).

Институционални оквир

МПШВ у овом тренутку није у стању да сагледа своју активност за наведени временски интервал, али ће настојати да то учини током наредних ревизија НПИ документа.

3.27.12. Цивилна заштита

Стање

Законодавни оквир

Област заштите и спасавања уређена је: **Законом о заштити од пожара** („Службени гласник РС“, број 37/88), **Законом о експлозивним материјама**, запаљивим течностима и гасовима („Службени гласник СРС“, бр. 44/77, 45/85, 18/89), **Законом о промету експлозивних материја** („Службени лист СФРЈ“ бр. 30/85, 6/89 и 53/91, „Сл. лист СРЈ“ бр. 24/94, 28/96, 68/2002), **Законом о превозу опасних материја** („Службени лист СФРЈ“ бр. 27/90, 45/90). Наведени прописи нису усаглашени са релевантним законодавством ЕУ.

У садашњој законској регулативи област цивилне заштите није регулисана.

Институционални оквир

Област цивилне заштите је у надлежности Министарства унутрашњих послова - Сектор за ванредне ситуације. Сектор за ванредне ситуације састоји се из следећих управа: Управе за превентивну заштиту, Управе за ватрогасно-спасилачке јединице, Управе за управљање ризиком и Управе за цивилну заштиту.

У оквиру Сектора за ванредне ситуације формиран је и национални Тренинг центар за ванредне ситуације и Одељење за опште правне послове Сектора.

Законодавни оквир

МУП у овом тренутку није у стању да сагледа своју активност за наведени временски интервал, али ће настојати да то учини током наредних ревизија НПИ документа.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

До краја 2010. године планира се усвајање закона о ванредним ситуацијама и цивилној заштити који ће бити усклађен са: Одлуком Савета 2001/792/ЕЗ, Euratom; одлуком Савета 2004/277/ЕЗ, Euratom; Одлуком Савета 1999/847/ЕЗ; Одлуком Савета 2007/162/ЕЗ, Euratom и Одлуком Суда бр. 12/2005.

Институционални оквир

У року од шест месеци од усвајања закона о ванредним ситуацијама и цивилној заштити Сектор за ванредне ситуације преузеће центре за

обавештавање од Министарства одбране. Ови центри за обавештавање биће унапређени увођењем система за обавештавање 112 у року од две године.

Планирано је јачање капацитета Министарства унутрашњих послова – Сектора за ванредне ситуације - даљим усавршавањем запослених и набавком опреме.

3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА

3.28.1. Заштита потрошача

Стање

Законодавни оквир

Закон о заштити потрошача из 2005. („Сл. гласник РС“, бр. 79/2005) представља добру полазну основу за почетак процеса правног и институционалног усклађивања са законодавством ЕУ у области заштите потрошача.

Са циљем спровођења Закона, у јануару 2007. Влада је усвојила Национални програм заштите потрошача за период 2007-2012. („Сл. гласник РС“, бр. 11/2007). Превасходни циљ доношења Програма је остваривање и афирмација заштите права и интереса потрошача, стварање нових институција и успостављање партнерске сарадње учесника у остваривању, заштити и развоју права и интереса потрошача. Посредно, то значи унапређивање привредног система Републике Србије и повећање атрактивности њене привреде за страна улагања и друге облике међународне привредне сарадње. Национални програм се реализује путем годишњих планова заштите потрошача.

Имајући у виду да је неопходно даље усклађивање постојећег законодавног оквира за заштиту потрошача са правним тековинама ЕУ, побољшање одредаба постојећег закона, као и реализовање преузетих обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању, Министарство трговине и услуга је крајем 2008, у сарадњи са тимом „ЗАП“ пројекта, првим пројектом из области заштите потрошача у Србији који финансира Европска унија, приступило изради новог закона. У току је јавна расправа.

Интереси потрошача штите се и низом прописа који правно уређују различита права потрошача: Закон о трговини, Закон о електронској трговини, Закон о општој безбедности производа, Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, Закон о заштити конкуренције, Закон о облигационим односима, Закон о оглашавању, Закон о ценама, Закон о одговорности произвођача за ствари са недостатком, Закон о банкама, Закон о осигурању, Закон о финансијском лизингу и др.

Од посебног значаја за уређење области заштите потрошача је **Закон о општој безбедности производа** („Сл. гласник РС“, бр. 41/09), чији је основни циљ обезбеђење високог нивоа заштите здравља и безбедности потрошача и других корисника производа.

У јануару 2009. Влада је усвојила Стратегију развоја трговине Републике Србије, која представља полазну основу за вођење трговинске политике и изградњу институција тржишта и трговине. У Стратегији су предложена институционална решења која су у фази операционализације у трговини развијених тржишних привреда, а посебно у трговини у Европској унији.

Усвојен је **Закон о безбедности хране** („Сл. гласник РС“, број 41/09). Доношењем Закона о безбедности хране законски је регулисана област заштите живота и здравља људи, заштите интереса потрошача и заштита укупног интереса Републике Србије у наступу на међународном тржишту. Закон је успоставио интегрални приступ уређењу ланца производње и промета хране,

укључујући и храну за животиње, а дат је и правни оквир за будуће усклађивање прописа који сада уређују ове области са прописима Европске уније.

Нови **Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености** донет је у мају 2009. Циљ закона је да се обезбеди висок ниво заштите живота, здравља и безбедности људи, животиња и биљака, заштите животне средине, заштите потрошача и осталих корисника, заштите имовине и заштите осталих јавних интереса, са једне стране, као и обезбеђивања правног оквира за прописивање техничких захтева којима се неће стварати непотребне препреке у трговини, са друге стране.

Институционални оквир

У складу са Законом о заштити потрошача, носилац система заштите потрошача је Министарство трговине и услуга. Министарство је задужено за стварање система заштите потрошача и предлагање прописа из области заштите потрошача, које утврђује Влада, као и за сарадњу са заинтересованим странама и другим ресорним институцијама, дефинисање оквира невладиног сектора у области заштите потрошача и сарадњу са надлежним међународним организацијама и институцијама.

У оквиру Министарства, за питања потрошача надлежан је Одсек за заштиту потрошача (5 запослених) и Савет министра за заштиту потрошача, као саветодавно-консултативно тело, као и Сектор тржишне инспекције. Чланови Савета су истакнути научници и стручњаци у овој области, представници релевантних министарстава и организација потрошача. Циљ Савета је да помогне министру и у ширем смислу Министарству у доношењу најбољих и најефикаснијих одлука о разним питањима у вези са развојем политике заштите потрошача. Још једна важна сврха формирања Савета је да више укључи организације потрошача у креирање политике заштите потрошача.

У седишту Сектора тржишне инспекције у Министарству трговине и услуга су образована три одељења: Одељење за општи надзор (Одсек за контролу промета и Одсек за заштиту потрошача и спречавање нелојалне конкуренције), Одељење за технички надзор и Одељење за имплементацију процедура и извештавање. Непосредан инспекцијски надзор на терену Сектор тржишне инспекције обавља преко унутрашњих јединица – Одељења тржишне инспекције, као окружних подручних јединица, тако да има укупно 27 одељења изван седишта Министарства.

У оквиру Народне банке Србије активности заштите корисника финансијских услуга од 2007. обавља Центар за заштиту корисника финансијских услуга и контролу тржишта над обављањем тих услуга. На пословима заштите у Центру за заштиту корисника ангажовано је 12 запослених.

Центар за заштиту корисника у оквиру своје надлежности поступа по приговорима корисника на рад давалаца финансијских услуга чије пословање супервизира Народна банка Србије (услуге у области банкарства, осигурања, добровољних пензијских фондова и давалаца финансијског лизинга), посредује у решавању спорних односа између корисника и давалаца финансијских услуга, и помаже корисницима у бољем и потпунијем разумевању финансијских услуга кроз информисање и едукацију.

Невладин сектор за заштиту потрошача је још увек недовољно уобличен, услед постојања великог броја организација потрошача којима недостају

адекватни ресурси – административни и технички, што умањује њихову ефикасност и улогу коју треба да имају.

Са циљем даљег јачања капацитета организација за заштиту потрошача и повећања нивоа свести и знања грађана у остваривању њихових права као потрошача, реализоване су одређене едукативне активности:

- Додељена су подстицајна средства за 2008. у вредности 6.994.000 динара за унапређење заштите потрошача у РС, кроз јавни конкурс на тему Информисање и саветовање потрошача, где су право учешћа имале искључиво организације потрошача. Након спроведеног конкурса, уочен је низак ниво обучености организација потрошача за израду пројеката;
- Како би се организације потрошача оспособиле за израду оваквих врста пројеката и припремиле за коришћење средстава из европских (пре свега ИПА програм) као и међународних фондова, спроведене су едукативне активности представника организација потрошача на тему Управљање пројектним циклусом;
- У сарадњи са пројектом заштите потрошача у Републици Србији, који спроводи ЗАП тим из програма CARDS 2006, одржано је више радионица са циљем обуке о Consumer Acquis и начину функционисања организација потрошача у земљама Европске уније;
- У току је реализација конкурса за доделу подстицајних средстава за унапређење заштите потрошача у Републици Србији за 2009, на тему Информисање и саветовање потрошача, у вредности од 4.000.000 динара, где право учешћа имају искључиво организације потрошача.

Подршком Европске уније обезбеђен је континуитет у даљем развоју система заштите потрошача у Републици Србији. Наиме, одобрено је продужење програма CARDS 2006 до октобра 2010, а средства су намењена подршци у имплементацији усвојених законских решења и изради неопходних подзаконских аката. Програм је почео у септембру 2007, са циљем јачања правног оквира у области заштите потрошача, а у оквиру њега је спроведен већи број обука, обезбеђена је ИТ опрема са циљем успостављања интегрисаног ИТ система за тржишну инспекцију, што представља први корак ка успостављању јединственог система брзог упозорења за опасне производе широке потрошње (RAPEX) у Србији.

Приоритети

Законодавни оквир

2010. година

Нацрт новог Закона о заштити потрошача је израђен са циљем унапређења система заштите потрошача, односно стварања основе за ефикаснију и функционалнију заштиту права и интереса потрошача, као економски слабије стране у пословним трансакцијама на тржишту. Овим законом се врши даље усклађивање са правним тековинама ЕУ у овој области и преузимају обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ. Њиме се остварују циљеви и задаци утврђени Националним програмом заштите потрошача за период од 2007. до 2012. Такође, прецизније се дефинише статус, регистрација и финансирање организација потрошача. Новим законом се област

заштите потрошача подиже на стратешки ниво (стратешки план и шира укљученост свих учесника у систему ЗП). Усклађује се обухват заштите потрошача са европским потрошачким правом. Стварају се законодавне основе за имплементацију инструмената заштите потрошача који постоје у развијеним земљама ЕУ и доношење неопходних подзаконских аката.

Транспозиција *Consumer Acquis* се односи на 15 кључних директива:

1. 98/6/ЕЗ о означавању цена;
2. 85/577/ЕЕЗ о продаји ван пословних просторија;
3. 97/7/ЕЗ о продаји на даљину;
4. 2000/31/ЕЗ о електронској трговини;
5. 93/13/ ЕЗ3 о неправичним уговорним одредбама у потрошачким уговорима;
6. 99/44/ЕЗ о продаји потрошачке робе и пратећим гаранцијама;
7. 2002/22/ ЕЗ о универзалним услугама;
8. 2003/54/ ЕЗ о електричној енергији;
9. 2003/55/ ЕЗ о природном гасу;
10. 90/314/ ЕЕЗ о путним аранжманима;
11. 2008/122/ ЕЗ о тајмшерингу;
12. 2008/48/ ЕЗ о потрошачким кредитима;
13. 2002/65/ ЕЗ о продаји финансијских услуга на даљину;
14. 2008/52/ ЕЗ о медијацији;
15. 2009/22/ ЕЗ о поступцима и мерама забране;
 - Уредба 861/2007/ЕЗ о поступку у предметима мале вредности;
 - Препорука 98/257/ЕЗ о вансудском поравнању потрошачких спорова;
 - Препорука 2001/310/ЕЗ о начелима која важе за вансудска тела укључена у вансудско решавање спорова.

Након усвајања закона о заштити потрошача, неопходно је донети и пратеће подзаконске акте којима ће се ближе уредити критеријуми неопходни за регистрацију/евиденцију организација потрошача у Министарству трговине и услуга. Организације за заштиту потрошача се према важећем законодавству оснивају као удружења грађана, на основу тренутно важећих прописа о удружењима, као и сва друга удружења и невладине организације.

Посебним актом ће бити одређена садржина посебног обрасца за раскид уговора о временски подељеном коришћењу непокретности.

Изменама и допунама закона о банкама, осигурању, финансијском лизингу и добровољним пензијским фондовима, односно доношењем једног посебног закона о заштити корисника финансијских услуга, као и доношењем одговарајућих подзаконских аката, потпуније ће се уредити питање заштите корисника финансијских услуга.

У оквиру активности финансијске едукације, 2010. ће бити усвојена стратегија Народне банке Србије за финансијску едукацију.

Израђен је Нацрт закона о трговини и представљен у августу 2009.

Основни циљ закона је да обезбеди стабилно и снабдевано тржиште, уз што мање мешање државе у трговину, како би се обезбедили услови за функционисање што ефикасније тржишне привреде. Циљеви закона су и обезбеђење правне сигурности у трговини, обезбеђење стабилности и снабдевености тржишта, што поштенија тржишна утакмица, побољшање квалитета роба и услуга на тржишту, повећање благостања и заштите

потрошача, спречавање поремећаја у привреди, њихово лакше отклањање и повећање привредне ефикасности, усклађивање са међународним правилима, посебно са правом Европске уније, смањење сиве економије, повећање конкурентности наших тржишних субјеката на међународном тржишту.

У Закон су транспоноване следеће директиве Европске уније:

- 84/450/ЕЕЗ о неистинитом и упоредном рекламирању и Директива 97/55/ЕЗ којом се претходна мења и допуњује;
- 98/6/ЕЗ о заштити потрошача у означавању цена производа који се нуде на продају потрошачима;
- 97/7/ЕЗ о заштити потрошача у вези са уговорима на даљину;
- 2000/13/ЕЗ о означавању, представљању и рекламирању намирница.

У систему прописа који уређују трговину, закон о трговини ће имати централно место, јер уређује целокупан промет робе и услуга и понашање учесника у том промету.

Прописи за спровођење овог закона биће донети у року од шест месеци од дана његовог ступања на снагу.

Институционални оквир

С обзиром да организације потрошача треба да испуне додатне критеријуме (независност од комерцијалних интереса, политике, непрофитабилност и др.) и да морају да се фокусирају на делатност заштите потрошача, предвиђено је да се организације које испуњавају те услове региструју/евидентирају у Министарству трговине и услуга. Регистроване/евидентиране организације стичу одређена овлашћења и право да се пријављују за финансијску подршку из буџета Републике Србије.

Одобрен је и пројекат ИПА 2009. *Унапређење заштите потрошача у Републици Србији*, у вредности од 2.900.000,00 евра, чија реализација почиње у другој половини 2010.

У оквиру програма CARDS 2006 и пројекта ИПА 2009 *Унапређење заштите потрошача у Републици Србији*, организоваће се обуке о свим релевантним питањима из области заштите потрошача, како за представнике министарстава тако и представнике организација потрошача. Такође ће бити спроведена јавна кампања и едукација становништва односно самих потрошача у овој области, са циљем подизања њихове свести и унапређења знања о систему заштите потрошача и правима потрошача.

3.28.2. Заштита здравља

Стање

Законодавни оквир

Обавезе предвиђене претходним Националним планом интеграција остварене су у року, а ради се о следећим правним актима:

Предвиђено је било доношење Закона о узимању и пресађивању делова људског тела (трансплантација) у сврху лечења. Уместо наведеног закона,

Народна скупштина Републике Србије је 31. августа 2009. усвојила три закона, који су усклађени са следећим директивама ЕУ:

- Директива 2004/23/ЕЗ Европског парламента и Савета о постављању стандарда квалитета и безбедности за донацију, набавку, тестирање, прераду, чување, складиштење и дистрибуцију људског ткива и ћелија;
- Директива 2006/17/ЕЗ за имплементацију директиве Европског парламента и Савета о одређеним техничким захтевима за донацију, добављање и тестирање људског ткива и ћелија;
- Директива 2006/86/ЕЗ Европског парламента и Савета која се тиче захтева плаћања, нотификације, озбиљних нежељених реакција и догађаја, као и одређених техничких захтева за кодирање, прераду, складиштење и дистрибуцију људских ткива и ћелија.

Усвојени закони који уређују поменуте области су: **Закон о трансплантацији органа, Закон о трансплантацији ћелија и ткива и Закон о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења.**

Народна скупштина Републике Србије је 31. августа 2009, усвојила **Закон о трансфузиолошкој делатности** „Сл. гласник РС 72/09“, у складу са следећим директивама којима су утврђени стандарди обезбеђења квалитета и безбедности крви и компонената крви, и то:

- Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета од 27. јануара 2003, о утврђивању стандарда квалитета и безбедности за прикупљање, тестирање, обраду, складиштење и дистрибуирање људске крви и компонената крви;
- Директива 2004/33/ЕЗ Комисије од 22. марта 2004, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на одређене техничке захтеве за крв и компоненте крви;
- Директива 2005/61/ЕЗ Комисије од 30. септембра 2005, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на захтеве у погледу следивости (хемовигиланце) и пријављивања озбиљних нежељених реакција и појава;
- Директива 2005/62/ЕЗ Комисије од 30. септембра 2005, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на стандарде и спецификације Заједнице у вези са системом квалитета за трансфузионе установе.

На седници Владе 26. марта 2009, усвојена је „Стратегија о јавном здрављу“, усклађена са Програмом акције ЕУ у области јавног здравља за период од 2003. до 2008, објављена у „Сл. гласнику 22/09“, а Народна скупштина Републике Србије је 31. августа 2009, усвојила и **Закон о јавном здрављу** („Сл. гласник РС“ 72/09), који је усклађен са Стратегијом ЕУ за развој здравства за период од 2008 - 2013.

Стратегија за обезбеђивање адекватних количина безбедне крви и компонената крви у Републици Србији, објављена у „Сл. гласнику 20/09“, усаглашена је са препорукама Светске здравствене организације, као и Директивом 2002/98/ЕЗ, Европског парламента и Савета о постављању стандарда квалитета и безбедности у прикупљању, тестирању, обради, чувању и дистрибуцији крви и компонената од крви; амандман на овај документ Директива 2001/83/ЕЗ, као и Препоруке Савета Европе Но.Р(88)4 и Но.Р(95)15

које садрже техничке смернице о припреми, коришћењу и обезбеђењу квалитета компонената крви, које јасно указују на потребу формирања и унапређења добро организованих служби за трансфузију крви са препознатљивим стандардима квалитета.

Уредба о националном програму за превенцију колоректалног карцинома, објављена у „Сл. гласнику“ 20/09.

Уредба о националном програму за превенцију рака дојке, објављена у „Сл. гласнику“ 15/09.

Уредба о националном програму за превенцију рака грлића материце, објављена у „Сл. гласнику“ 54/08. Актуелна је израда националног програма, скрининг, едукација кадра и унапређење водича добре праксе у сарадњи са републичком комисијом стручном за ту област.

Уредба о националном програму „Србија против рака“, објављена у „Сл. гласнику“ 20/09. Ради се на изради националног програма, унапређењу здравља становника и квалитета онколошке здравствене заштите, унапређењу водича добре праксе и организовању скрининга, у сарадњи са републичком комисијом стручном за онкологију.

Поменуте уредбе су усклађене са препоруком Савета министара од 2. децембра 2003. која се односи на скрининг карцинома.

Приоритети

До краја 2010. биће донети:

Правилник о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет („Сл. лист СФРЈ“, бр. 26/83, 61/84, 56/86, 50/89 и 18/91) биће изменама и допунама усаглашен са Директивом 88/378/ЕЕЗ која се односи на безбедност играчака и са Директивом 76/768/ЕЕЗ која се односи на козметичке производе.

У току је израда нацрта закона о заштити становништва од излагања дуванском диму, чије се усвајање очекује у 2010. Овим законом уређују се мере ограничења употребе дуванских производа ради заштите становништва од излагања дуванском диму, контрола пушења и надзор над спровођењем овог закона. Закон је усклађен са прописима Европске уније у овој области, и то са „Зеленом књигом (*Green Paper*) – Ка Европи слободној од дуванског дима: политичке опције на нивоу Европске уније“ Европске комисије, објављеном 2007. и Оквирном конвенцијом о контроли дувана Светске здравствене организације, коју је Република Србија ратификовала 9. фебруара 2006, а која је ступила на снагу 9. маја 2006.

До краја 2011. године биће донет:

Закон о предметима опште употребе, који ће бити усклађен са следећим директивама: Директива 78/142/ЕЕЗ - материјали са винил-хлорид мономером; Директива 81/432/ЕЕЗ - метод анализе винилхлорида које ослобађа материјал; Директива 82/711/ЕЕЗ - испитивање миграције саставних делова пластике, Директива 2002/72/ЕЗ - пластични материјали у контакту са прехранбеним производима, Директива 89/109/ЕЕЗ – материјали и предмети са којима се долази у додир, Директива 85/572/ЕЕЗ – листа симуланата, Директива

80/590/ЕЕЗ, Директива 84/500/ЕЕЗ - керамички делови у контакту, Директива 93/10/ЕЕЗ Регенерисана целулоза у контакту, Директива 93/11/ЕЕЗ Испуштање Н-нитросаминес; Директива 2002/16/ЕЗ - епоксидни деривати.

Нејонизујуће зрачење

Стање

Законодавни оквир

Усвајањем **Закона о заштити од нејонизујућих зрачења** („Сл. гласник РС”, бр. 36/09), уређени су услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења у коришћењу извора нејонизујућих зрачења. Закон о заштити од нејонизујућих зрачења базиран је на досадашњим сазнањима из области заштите од нејонизујућих зрачења и на подацима о регулативи и њеном садржају из ове области земаља Европске уније и других земаља. Заштита од професионалног излагања изворима нејонизујућих зрачења није предмет овог закона.

На основу Закона о заштити од нејонизујућих зрачења, Министарство животне средине и просторног планирања је припремило следеће подзаконске акте, и то:

- Правилник о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Сл. гласник РС”, 104/09);
- Правилник о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Сл. гласник РС”, 104/09);
- Правилник о садржини евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса („Сл. гласник РС”, 104/09);
- Правилник о садржини и изгледу обрасца извештаја о систематском испитивању нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини („Сл. гласник РС”, 104 /09);
- Правилник о условима које морају да испуњавају правна лица која врше послове систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења, као и начини и методе систематског испитивања у животној средини („Сл. гласник РС”, 104/09) и
- Правилник о условима које морају да испуњавају правна лица која врше послове испитивања нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини („Сл. гласник РС”, 104/09).

Закон о заштити од нејонизујућих зрачења и подзаконски акти засновани су на препорукама Савета Европе од 12. јула 1999. број 1999/519/ЕЗ, Светске здравствене организације (СЗО) и Међународне комисије за заштиту од нејонизујућих зрачења (ICNIRP).

Институционални оквир

Министарство животне средине и просторног планирања обавља послове државне управе који се односе између осталог и на заштиту од нејонизујућег зрачења. Законом о заштити од нејонизујућих зрачења прописана је децентрализација у утврђивању мера, услова и надзора од стране надлежних органа на свим нивоима, приликом коришћења извора нејонизујућих зрачења од

стране различитих оператера. То ће довести до ефикаснијег спровођења мера заштите од нејонизујућих зрачења и надзора од стране локалне самоуправе, покрајине, односно Министарства животне средине и просторног планирања.

Надзор над применом одредаба Закона о заштити од нејонизујућих зрачења и прописа донетих на основу овог закона врши Министарство животне средине и просторног планирања преко инспектора за заштиту животне средине у оквиру делокруга утврђеног овим законом. Такође, у складу са овим законом, аутономној покрајини поверава се вршење инспекцијског надзора над изворима нејонизујућих зрачења на територији аутономне покрајине, а јединици локалне самоуправе поверава се вршење инспекцијског надзора над изворима нејонизујућих зрачења за које одобрење за изградњу и почетак рада издаје надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Приоритети

Законодавство

Доношењем Закона о заштити од нејонизујућих зрачења и наведених подзаконских аката, законодавно је уређена област заштите од нејонизујућих зрачења у Републици Србији. Предстоји административно уређење управних послова и послова инспекцијског надзора на нивоу Министарства животне средине и просторног планирања, што ће подразумевати формирање одговарајућих одсека или одељења. Према ЕМФ пројекту кога је израдила СЗО, ми смо на самом европском дну по значају који придајемо овој области.

Институције

Јачаће се капацитети Министарства заштите животне средине у спровођењу мера заштите од нејонизујућих зрачења.

Значај области заштите од нејонизујућих зрачења је веома важна. С обзиром да се ова област по први пут уређује прописима, који су усклађени са европским и светским нормама, неопходно је да се повећања броја службеника који располажу знањем из области усклађивања *acquis-a*.

3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА

Стање

Законодавни оквир

Процес усклађивања законодавства Републике Србије у области царинских прописа започео је 2003. године, доношењем **Царинског закона** („Службени гласник РС“, бр. 73/03, 61/05, 85/05 - др. закон и 62/06 - др. закон). Процес усклађивања са прописима ЕУ и правилима СТО настављен је доношењем **Закона о царинској тарифи** („Службени гласник РС“, бр. 61/05, 62/07 и 5/09) и **Закона о слободним зонама** („Службени гласник РС“, бр. 62/06).

Остварено у 2008. години

Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2009. годину („Службени гласник РС“, бр. 111/08), којом је извршено потпуно усаглашавање са номенклатуром Комбинованих тарифа ЕУ за 2009. год. (CN2009) објављеном у „Службеном листу Европске уније“ број L 291 од 31.10.2008. године, ступила је на снагу 1. јануара 2009. године.

У „Службеном гласнику Републике Србије“ број 59 од 11. јуна 2008. године објављено је 25 уредби Комисије (ЕЗ) из 2007. и 2008. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури које су објављене у „Службеном листу Европске уније“ у периоду од 1. јануара 2007. године до 30. априла 2008. године:

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 160/2007 од 15. фебруара 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 161/2007 од 15. фебруара 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 166/2007 од 16. фебруара 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 324/2007 од 23. марта 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 377/2007 од 29. марта 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 438/2007 од 20. априла 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 455/2007 од 25. априла 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 651/2007 од 8. јуна 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 653/2007 од 8. јуна 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 901/2007 од 27. јула 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 902/2007 од 27. јула 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 903/2007 од 27. јула 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 904/2007 од 27. јула 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1178/2007 од 5. октобра 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1231/2007 од 19. октобра 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1345/2007 од 15. новембра 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1417/2007 од 28. новембра 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1439/2007 од 5. децембра 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1440/2007 од 5. децембра 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1452/2007 од 7. децембра 2007. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 119/2008 од 7. фебруара 2008. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 155/2008 од 21. фебруара 2008. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 323/2008 од 8. априла 2008. године;

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 334/2008 од 11. априла 2008. године и
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 359/2008 од 18. априла 2008. године.

У „Службеном гласнику Републике Србије” број 82 од 9. септембра 2008. године објављене су 4 уредбе Комисије (ЕЗ) из 2008. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури, које су објављене у „Службеном листу Европске уније” у периоду од 1. маја до 31. августа 2008. године:

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 457/2008 од 23. маја 2008. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 724/2008 од 24. јула 2008. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 725/2008 од 24. јула 2008. године и
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 833/2008 од 20. августа 2008. године.

У „Службеном гласнику Републике Србије” број 114 од 16. децембра 2008. године објављено је 6 уредби Комисије (ЕЗ) из 2008. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури које су објављене у „Службеном листу Европске уније” у периоду од 21. октобра до 27. новембра 2008. године:

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1028/2008 од 19. септембра 2008. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1141/2008 од 13. новембра 2008. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1142/2008 од 13. новембра 2008. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1143/2008 од 13. новембра 2008. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1156/2008 од 20. новембра 2008. године и
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1172/2008 од 25. новембра 2008. године.

Остварено у 2009. години

На Влади су усвојени следећи акти:

- Закон о допунама Закона о царинској тарифи („Службени гласник РС”, број 5/09), којим је омогућена једнострана примена Прелазног трговинског споразума са ЕУ од 30. јануара 2009. године, као и објављивање интегрисане тарифе Републике Србије. Садржане су и поједине измене стопа царине. Либерализација царинске заштите у односу на увоз из Европске уније индустријских производа и пољопривредних производа одвија се кроз фазе, динамиком за прву годину примене споразума;
- Предлог царинског закона, који је усклађен са Царинским законом Европске уније (Council Regulation – ЕЕС No. 2913/92 од 12. октобра 1992. године, са свим амандманима), који упућен је на разматрање и усвајање у Народну скупштину РС. Предлог закона је у потпуности усаглашен са важећим Царинским законом ЕЗ (Community Customs code - Уредба (ЕЗ) број 2913/92 од 12. октобра 1992. год. са свим амандманима) и одређеним одредбама Модернизованог царинског закона ЕЗ (Modernised Customs code, Уредба (ЕЗ) број 450/2008 од 23. априла 2008. год.). Очекује се његово усвајање до краја 2009. године.
- Уредба о усклађивању номенклатуре царинске тарифе за 2009. годину („Службени гласник РС”, број 10/09) – прве интегрисане царинске тарифе, која поред стопа царине прописаних Законом о царинској тарифи садржи и стопе царине у складу са важећим споразумима о слободној

трговини (ЦЕФТА, Руска Федерација, Прелазни трговински споразум са ЕУ);

- Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2009. годину („Службени гласник РС”, број 33/09) – нове интегрисане царинске тарифе, која садржи и стопе царине у складу са споразумима о слободној трговини са Републиком Белорусијом и Руском Федерацијом (либерализација стопа по протоколу из априла 2009. године);
- Уредба о изменама и допунама Уредбе о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга („Службени гласник РС”, број 9/09) – правила о преференцијалном пореклу робе;
- Уредба о изменама и допунама Уредбе о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга („Службени гласник РС”, број 26/09) - гранична пријава возила која подлежу регистрацији;
- Уредба о изменама и допунама Уредбе о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга („Службени гласник РС”, број 28/09) - регулисање царинења возила са економским регистрационим ознакама;
- Уредба о изменама и допунама Уредбе о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга („Службени гласник РС”, број 57/09) – омогућавање привременог увоза опреме за потребе страних дописништва.

У „Службеном гласнику Републике Србије” број 15 од 27. фебруара 2009. године објављене су 2 уредбе Комисије (ЕЗ) из 2009. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури, које су објављене у „Службеном листу Европске уније” у периоду од 15. до 21. јануара 2009. године:

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 51/2009 од 15. јануара 2009. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 56/2009 од 21. јануара 2009. године.

У „Службеном гласнику Републике Србије” број 52 од 15. јула 2009. године објављено је 10 уредби Комисије (ЕЗ) из 2009. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури, које су објављене у „Службеном листу Европске уније” у периоду од 10. марта до 9. јуна 2009. године:

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 198/2009 од 10. марта 2009. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 215/2009 од 18. марта 2009. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 295/2009 од 18. марта 2009. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 299/2009 од 8. априла 2009. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 349/2009 од 24. априла 2009. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 446/2009 од 14. маја 2009. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 447/2009 од 27. маја 2009. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 475/2009 од 9. јуна 2009. године;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 476/2009 од 9. јуна 2009. године и
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 477/2009 од 9. јуна 2009. године.

У „Службеном гласнику Републике Србије” број 58 од 25. јула 2009. године објављене су 2 уредбе Комисије (ЕЗ) из 2009. године у вези са

сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури, које су објављене у „Службеном листу Европске уније” 8. јула 2009. године:

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 594/2009 од 8. јула 2009. године и
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 609/2009 од 8. јула 2009. године.

У „Службеном гласнику Републике Србије” број 76 од 16. септембра 2009. године објављене су 3 уредбе Комисије (ЕЗ) из 2009. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури, које су објављене у „Службеном листу Европске уније” у периоду од 22. јула до 7. августа 2009. године:

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 674/2009 од 22. јула 2009. године,
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 717/2009 од 4. августа 2009. године и
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 718/2009 од 7. августа 2009. године.

У „Службеном гласнику Републике Србије” број 87 од 23. октобра 2009. године објављене су 2 уредбе Комисије (ЕЗ) из 2009. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури, које су објављене у „Службеном листу Европске уније” до краја септембра 2009. године:

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 872/2009 од 18. септембра 2009. године и
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 895/2009 од 23. септембра 2009. године.

До краја новембра 2009. године очекује се усвајање уредбе о усклађивању номенклатуре царинске тарифе за 2010. годину, што је у складу са Законом о царинској тарифи и праксом ЕЗ. Радна верзија за 2010. годину, која је у потпуности усклађена са Комбинованом номенклатуром ЕУ за 2010. годину, је у припреми и биће упућена на званична мишљења надлежним министарствима по објављивању CN2010 у „Службеном листу ЕУ“. Уредба такође садржи стопе царине у складу са једностраном применом Прелазног трговинског споразума за другу годину примене, као и Споразумом о слободној трговини са Републиком Турском, чија се ратификација очекује до краја 2009. године, а ступање на снагу 1. јануара 2010. године.

До краја 2009. године планира се ажурно објављивање свих нових уредби Комисије (ЕЗ) у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури, које ће се објавити у „Службеном листу ЕУ” до краја 2009. године. Такође је у процедури припрема за објављивање свих уредби Комисије (ЕЗ) у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури објављених у „Службеном листу ЕУ” током 2006. године.

Институционални оквир

Област царинског система је у надлежности Министарства финансија – Сектора за царински систем и политику (законодавна улога) и Управе царина (извршна, оперативна улога).

Сектор за царински систем и политику је надлежан за предлагање прописа из области царинског система и политике и њихово тумачење. У складу са чланом 6. Закона о министарствима („Службени гласник” РС, број 48/07), Министарство финансија обавља између осталог послове државне управе који

се односе на царински систем, царинску тарифу, мере ванцаринске заштите и слободне зоне. У оквиру Министарства, за ова питања надлежан је Сектор за царински систем и политику, који чине 2 одељења (Одељење за царински систем и Одељење за царинску политику). Сектор је основан 2003. године и у њему у овом моменту раде државни службеник на положају – помоћник министра, 13 државних службеника (2 виша саветника, 2 самостална саветника, 5 саветника и 4 млађа саветника) и 1 намештеник. Сви запослени државни службеници су са високом стручном спремом.

Управа царина, као орган управе у саставу Министарства финансија, обавља послове државне управе и стручне послове који се односе на: царињење робе, царински надзор и друге послове контроле путника и промета робе и услуга са иностранством, као и друге послове одређене законом. Према подацима о укупном броју радника на дан 30.09.2009. године, у Управи царина је радило 2513 запослених, од тога 741 са високом стручном спремом, 494 са вишом стручном спремом, 1204 са средњом стручном спремом, 74 радника осталог образовања и 14 приправника са високом спремом.

Досадашња обука

Сектор за царински систем и политику

У Сектору за царински систем и политику већина државних службеника је похађала специјализоване обуке у вези са основним политикама ЕУ, хармонизацијом и имплементацијом домаћих прописа са прописима ЕУ, Споразумом о стабилизацији и придруживању ЕУ и припремом за преговоре и техником преговарања, у организацији Канцеларије за европске интеграције. Два државна службеника припремају специјалистичке радобе везане за обуку за послове европске интеграције на Факултету политичких наука. Такође је седам службеника похађало и са успехом завршило више курсеве енглеског језика, а три службеника курс француског језика. Тренутно курс француског језика похађају два државна службеника. Четири државна службеника завршила су по четири модула *on-line* курсева Светске трговинске организације.

У 2009. години је на иницијативу Сектора организован ТАИЕХ семинар на тему „Модернизовани царински закон ЕУ“ коме су присуствовали државни службеници из Сектора и Управе царина.

Управа царина

У Центру за стручно образовање Управе царина, у оквиру редовних задатака, у 2008. години су реализована 4 семинара за царинске службенике (два за високу и два за средњу спрему). Стручни испит су положила 103 радника. У 2009. години је организован 1 семинар за високу спрему (34 царинска службеника) и 1 семинар за средњу спрему (22 царинска службеника). Током 2008. године су организоване и специјалистичке обуке (откривање и идентификација дрога и експлозива, курсеви енглеског и француског језика, спровођење Конвенције о забрани хемијског оружја, електронско подношење декларација). У 2009. години су организоване специјалистичке обуке из области: управљање специјалним уређајима у борби против кријумчарења,

курсеви енглеског и француског језика, поједностављени царински поступци, програмски језик „EGL“.

Кроз ТАСТА програм (финансирала га је Европска комисија) пружена је у периоду од маја 2008. до августа 2009. године техничка помоћ, пре свега, у области накнадних контрола (Увод у накнадне контроле, књиговодствена и информатичка оспособљеност), стратешког планирања и интегрисаног управљања границом. Страни експерти које је ангажовала ТАСТА радили су по наведеним темама са радницима УЦ, организована је посета словеначкој царини у вези са системом анализе ризика, а организовани су и семинари на тему заштите интелектуалне својине и царинских истрага.

У 2008. су организована 3 ТАИЕХ семинара из области заштите права интелектуалне својине, анализе ризика и царинских истрага, а у 2009. години ТАИЕХ семинар у вези са модернизованим царинским законом ЕУ.

Управа царина је у 2008. години у свој систем обуке увела учење на даљину (e-learning) Светске царинске организације. Преведено је 5 модула а 3 су укључена у редовну наставу: Оквирни стандарди СЦО, Интегритет и Хармонизовани систем 2007.

У оквиру програма америчке владе Извозна контрола наоружања, војне опреме и робе двоструке намене (EXBS) у 2008. години је организовано 11, а у 2009. години 9 активности. Ради се о курсевима, радионицама, обукама и регионалним курсевима на којима су учествовали радници Сектора за контролу примене царинских прописа.

У оквиру билатералне сарадње са француском царином у 2008. години је одржан једнонедељни семинар на коме је њихов експерт представио организацију накнадних контрола као и практичне аспекте књиговодствене контроле у предузећу. У 2009. години је организована једнонедељна посета француској царини, током које је акценат стављен на организацију и функционисање службе за контролу примене царинских прописа, као и рад националне царинске школе.

Реализација прве компоненте пројекта „Усклађивање Сектора за контролу примене царинских прописа Управе царина Србије са стандардима, организацијом и оперативном методологијом агенција за контролу примене прописа ЕУ”, који се финансира из средстава ИПА 2008, започела је, у октобру 2009. године, одржавањем првог од 9 циклуса обуке коју треба да одржи Канцеларија Уједињених нација за дрогу и криминал (UNODC). Први циклус „Тренирај тренера” бавио се методологијом обучавања одраслих, која треба да помогне будућим „тренерима” да пренесу својим колегама знања из разних области царинског пословања.

У сарадњи са Светском царинском организацијом, Шведским мировним институтом (SIPRI) и царином Финске делегација Управе царина била је гост финске царине на тему анализе ризика.

Запослени у Одељењу за порекло робе Управе царина су у 2008. години одржали два семинара за раднике по царинарницама а у вези са применом Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Србије и ЕЗ. Исте године реализована је посета словеначкој царини на тему порекла робе.

Два запослена из УЦ су прошла обуку за пројектно планирање.

Приоритети

Предвиђене законодавне активности

2010. година

У 2010. години наставиће се са даљом хармонизацијом прописа у области царине са прописима ЕУ и правилима СТО и у вези са тим планира се доношење следећих закона и подзаконских аката:

- Закон о царинској тарифи - нови закон о царинској тарифи, односно царинска тарифа, која ће бити одштампана уз тај закон и чинити његов саставни део, биће усклађена у делу који се односи на стопе царине обухваћене консолидованим листама стопа за пољопривредне и индустријске производе, које чине саставни део преговора за добијање чланства у СТО. Доношење зависи од дана приступања чланству СТО;
- Нова уредба о усклађивању номенклатуре царинске тарифе за 2010. годину – у складу ступањем на снагу новог закона о царинској тарифи који ће бити резултат приступања СТО;
- Измене и допуне Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2010. годину – у складу са очекиваним ступањем на снагу споразума о слободној трговини са ЕФТА земљама и са даљом либерализацијом стопа царине за пољопривредне и прехранбене производе у оквиру ЦЕФТА споразума;
- Уредба о усклађивању номенклатуре царинске тарифе за 2011. годину - У складу са Законом о царинској тарифи и праксом ЕЗ, уредба се доноси до краја новембра текуће године за наредну годину;
- Уредба о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга. У складу са новим царинским законом, а са циљем потпуног усаглашавања са Уредбом о примени Царинског закона ЕЗ, у овом периоду је планирано да се донесе потпуно нова уредба. Рок за њено доношење је шест месеци од дана ступања на снагу новог царинског закона.

Пријем Србије у чланство у СТО подразумева обезбеђивање стабилног, отвореног и недискриминаторног приступа за домаћу робу и услуге на тржишту земаља чланица СТО. Заштита домаће економије биће лимитирана, али ипак дозвољена кроз компензаторне мере, антидампинг царине као и одређене ванцаринске мере. Краткорочно, трошкови приступања СТО биће већи од користи. Привредни субјекти ће услед снижавања царина бити суочени са повећаном иностраном конкуренцијом. С друге стране, потрошачи ће имати на располагању увозну робу по нижим ценама и бољег квалитета. Поред тога, за произвођаче ће либерализација увоза значити и ниже увозне цене инпута, што ће, средњорочно посматрано, довести до повећања конкурентности и профитабилности.

Примена Споразума о слободној трговини у ЈИЕ (ЦЕФТА) довешће до даљег снижавања царинских дажбина и до потпуног укидања предвиђеном динамиком. У 2010. години очекује се даља либерализација трговине пољопривредним и прехранбеним производима у ЦЕФТА зони, што је предложено и разматрало се на ЦЕФТА поткомитету за пољопривреду током 2009. године.

Либерализација царинске заштите у односу на увоз из Европске уније индустријских производа и пољопривредних производа одвија се кроз фазе, динамиком за 2010. годину.

Такође, у 2010. години се очекује почетак примене Споразума о слободној трговини са Републиком Турском, као и почетак примене Споразума о слободној трговини са ЕФТА земљама.

С обзиром да се током овог периода очекује даља либерализација трговине и отварање привреде према светском тржишту, то ће у оквиру царинске политике резултирати постепеним смањивањем мера царинске заштите.

Остале таксе и дажбине, као што су посебне дажбине на увоз пољопривредних производа и сезонске царине, постепено ће се укидати, претварањем у царински еквивалент (еквивалентна тарификација), што је у складу са правилима СТО и захтевима ЕУ.

Истовремено, мерама царинске политике обезбедиће се оптимална заштита домаће производње са циљем даљег повећања конкурентности, а царинским олакшицама омогућиће се привлачење страних инвестиција, што је у складу са развојном политиком земље. Све то довешће до смањивања укупних јавних прихода, услед смањења прихода од царина у поменутом периоду.

Током 2010. године планира се ажурно објављивање свих нових уредби Комисије (ЕЗ) у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури, које ће се објавити у „Службеном листу ЕУ”. Такође је планирано објављивање важећих уредби у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури које је ЕК објавила у „Службеном листу ЕУ” у претходном ХС циклусу (ХС2002-2007), односно за године 2002-2005.

2011. година

У 2011. години наставиће се са даљом хармонизацијом прописа у области царине са прописима ЕУ и правилима СТО.

Планира се доношење Уредбе о усклађивању царинске номенклатуре за 2012. годину до краја новембра текуће године за наредну годину, у складу са Законом о царинској тарифи и праксом ЕЗ. Поред усклађивања са Комбинованом номенклатуром ЕЗ за 2012, ова уредба ће садржати и измене и допуне Хармонизованог система назива и шифарских ознака роба ХС 2012 Светске царинске организације, који ступа на снагу 1. јануара 2012. године.

Планира се даља хармонизација подзаконских аката који се доносе на основу Царинског закона, ради њиховог пуног усклађивања са релевантним прописима ЕУ.

Током 2011. године такође се планира ажурно објављивање свих нових уредби Комисије (ЕЗ) у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури, које ће се објавити у „Службеном листу ЕУ”.

Либерализација царинске заштите индустријских производа и пољопривредних производа у односу на увоз из Европске уније, ЕФТА земаља и Републике Турске одвијаће се кроз фазе, договореном динамиком за 2011. годину. Све ово ће довести до смањивања укупних јавних прихода, услед смањења прихода од царина за наведену годину.

2012. година

У 2012. години наставиће се са даљом хармонизацијом прописа у области царине са прописима ЕУ и правилима СТО и у вези са тим планира се доношење следећих закона и подзаконских аката:

- Доношење Уредбе о усклађивању царинске номенклатуре до краја новембра 2012. године за наредну годину, у складу са Законом о царинској тарифи и праксом ЕЗ, као и хармонизација подзаконских аката који се доносе на основу Царинског закона, ради њиховог пуног усклађивања са релевантним прописима ЕУ;
- Либерализација царинске заштите индустријских производа и пољопривредних производа у односу на увоз из Европске уније, ЕФТА земаља и Републике Турске одвијаће се кроз фазе, договореном динамиком за 2012. годину. Ово ће такође довести до смањивања укупних јавних прихода, услед смањења прихода од царина за наведену годину.

Унапређење и јачање институционалних капацитета

Сектор за царински систем и политику

Унапређење и јачање институционалних капацитета у Сектору за царински систем и политику предвиђено је кроз даље похађање стручних семинара, студијских путовања, виших курсева страних језика, као и курсева из области рачунарске писмености. Такође је, ради одвијања нормалних радних активности, неопходна замена застареле и набавка недостајуће рачунарске опреме.

У Сектору за царински систем и политику је, у складу са новом систематизацијом Министарства финансија и Кадровским планом за 2008. годину, број запослених државних службеника повећан на 18 у 2008. години, али пријем нових државних службеника није остварен.

Управа царина

У фебруару 2009. године потписан је Меморандум о разумевању о учешћу Републике Србије у програму Европске заједнице ЦАРИНА 2013, чиме су се стекли услови за пуноправно учешће Управе царина у овом програму. Програм пружа подршку у имплементацији заједничке правне регулативе и омогућиће царинским радницима Србије да заједно са колегама из земаља чланица ЕУ равноправно учествују у појединим активностима програма и обезбеђивању размене информација и експертиза. То ће обезбедити уједначавање царинске праксе, као и ефикаснију сарадњу.

Управа царина ће наставити са реализацијом пројекта „Усклађивање Сектора за контролу примене царинских прописа Управе царина Србије са стандардима, организацијом и оперативном методологијом агенција за контролу примене прописа ЕУ“ који се финансира из средстава ИПА 2008. Планирано је да се током 2010. године почне са реализацијом друге две компоненте пројекта:

- набавка специјализоване опреме и
- твининг за правилну наплату ПДВ и акциза при увозу робе.

Управа царина ће наставити да реализује пројекат увођења NCTS-а (Нови компјутеризовани транзитни систем ЕУ) који се финансира из средстава ИПА 2007. У 2010. се очекује долазак страних стручњака, који треба да помогну у

усаглашавању националне регулативе и информатичке подршке са захтевима које поставља увођење овог система.

Од 1. јануара 2010. године очекује се пуна имплементација ТАРИС-а, односно националне варијанте Интегрисане тарифе ЕУ (TARIC), која ће омогућити контролу свих важећих мера у спољнотрговинском промету. Такође ће омогућити пословној заједници да преко сајта Управе царина приступи овим подацима и на време се информише о условима пословања.

До краја године се очекује активирање новог, савременијег портала УЦ, са новим сервисима и корисним информацијама према пословној заједници и грађанима.

Наставиће се рад на унапређивању система SEED - електронске размене података са царинским службама Босне и Херцеговине, Црне Горе и Македоније, у смислу аутоматског упаривања података.

У периоду 2010-2012. година предвиђена су инвестициона улагања и одржавање граничних прелаза, и то: Прохор Пчињски, Мехов Крш, Гостун, Бајина Башта, Котроман, Ватин, Увац, Бачка Паланка, Вршка Чука, Мокрање, Рибарци, Богојево, Љуба, Јамена, Нештин, Сремска Рача, Сот, Шид, Бездан, Ђала, Кусјак, Бајмок и Љубовија. На граничним прелазима Батровци, Келебија, Хоргош, Ватин и Прешево планирано је увођење електронског контролног система уласка/изласка возила на теретни царински терминал. У овом периоду предвиђена је и набавка 11 скенера за неинвазивну контролу робе.

После потписивања Споразума о заједничкој граничној контроли у железничком саобраћају са Црном Гором, у 2010. години се очекује потписивање протокола о заједничким контролама са царином Црне Горе.

Потписан је Оквирни споразум о сарадњи Србије и Међународне агенције за атомску енергију (МААЕ) за период 2010-2015. Србија ће учествовати у четвртном циклусу заједничког пројекта ЕУ и МААЕ за јачање капацитета у борби против нелегалног промета нуклеарног и других радиоактивних материјала. У оквиру овог пројекта Србија ће добити један стационарни портал за детекцију радијације, додатну приручну опрему, као и адекватну техничку подршку споразума.

Одељење за унутрашњу контролу Управе царина је 2009. године са Светском царинском организацијом започело пилот пројекат на тему јачања интегритета царинских службеника и борбе против корупције. Планирано је да пројекат траје до краја 2010. године, када ће Одељење за унутрашњу контролу, у координацији са Сектором за људске ресурсе и опште послове, сачинити стратегију за јачање интегритета царинских службеника чија се имплементација планира до краја 2011. године.

3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ

3.30.1. Заједничка трговинска политика

Стање

Правни оквир

Влада Србије је на седници одржаној 19.11.2004. донела одлуку о подношењу захтева за чланство Републике Србије у Светској трговинској организацији (СТО). Захтев за приступање РС СТО је прихваћен и 15.02.2005. Генерални савет СТО је оформио радну групу за приступање РС СТО. До сада је одржано седам састанака радне групе, од којих је седми одржан у јулу 2009. Констатован је знатан напредак у процесу приступања, нарочито на билатералном плану у преговорима око царинских концесија за робу, где су окончани преговори са Швајцарском, Канадом, Норвешком и Јапаном. Одржавање осмог састанка се очекује почетком 2010, као и одржавање нових састанака са циљем закључења преосталих билатералних преговора о царинама на индустријске и пољопривредне производе и о трговини услугама

Према садашњем стању преговора, завршетак процеса приступања СТО се очекује у току 2010. Чланство у СТО представља један од кључних корака интеграције земље у модерне међународне економске односе. Оно је истовремено и важан елемент подршке процесу унутрашњих економских реформи, као и неопходан корак за приступање Европској унији. Приступањем СТО, Србија ће у оквиру преузетих обавеза испуњавати и спроводити прихваћене стандарде у међународној трговини.

Споразум о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у централној Европи (ЦЕФТА 2006) је потписан 19.12.2006. у Букурешту. Народна скупштина РС је 24.09.2007. ратификовала Споразум ЦЕФТА 2006, који је затим ступио на снагу 24. 10.2007. Мрежа до тада потписана 32 билатерална споразума о слободној трговини у региону ЈИЕ је замењена једним мултилатералним споразумом. Овај јединствени споразум је свеобухватан, модеран, амбициозан, али и реалан, и по мери тренутне ситуације у региону.

Формирањем ЦЕФТА секретаријата, септембра 2008, који прати примену споразума и технички подржава рад заједничког комитета и поткомитета ЦЕФТА, извршено је заокруживање институционалног оквира неопходног за ефикасно спровођење самог споразума.

Како је прва фаза либерализације трговине у региону путем уклањања царинских баријера успешно окончана (трговина унутар ЦЕФТА региона се у периоду 2004-2008 удвостручила), 2009. је покренут процес даље либерализације у пољопривреди, кроз билатералне преговоре оних ЦЕФТА страна које су имале резидуалне квоте у трговини пољопривредним производима. Србија је комплетно либерализовала трговину овим производима са Молдавијом и Албанијом, а са Хрватском знатно смањила број производа обухваћених рестрикцијама и/или повећала постојеће квоте.

Истовремено, полазећи од одредби самог споразума ЦЕФТА, РС, која је у 2009. успешно председавала поткомитетом за царине и правила о пореклу робе, представила је план активности за 2010, када преузима председавање ЦЕФТ-ом. Овај програм, који је усвојила Влада акценат предстојећих ЦЕФТА активности ставља на тзв. „нове области“.

Први приоритет обухвата припреме за почињање преговора о либерализацији трговине услугама у региону и сам почетак преговора.

Други приоритет је стварање услова за привлачење што већег обима инвестиција у регион, како међусобних, тако и изван региона. У складу са члановима 31. и 33. ЦЕФТА, предузимале би се мере за уклањање административних и свих других препрека инвестицијама у региону.

Трећи приоритет је отварање тржишта јавних набавки. Потребно је обезбедити прогресивно и ефективно отварање тржишта јавних набавки, уз поштовање принципа најповлашћеније нације и националног третмана, у складу са чланом 35. ЦЕФТА у коме је дефинисано да то мора бити учињено до 01. 05. 2010.

Четврти приоритет представља разматрање политика конкуренције у оквиру ЦЕФТА. Циљ је да се у складу са члановима 19, 20. и 21. ЦЕФТА обезбеди да све стране ЦЕФТА примењују адекватне политике заштите конкуренције, како би се у потпуности искористили ефекти тржишне либерализације.

Представљени приоритети ЦЕФТА за време председавања Србије у 2010. су прихваћени на састанку Заједничког комитета ЦЕФТА, 29.10.2009. у Црној Гори, што представља улазак ЦЕФТА у „нову“ и квалитативно комплекснију фазу дубље економске интеграције ЦЕФТА потписница.

У априлу 2009. су, одржавањем прве рунде преговора у Београду, започели преговори са ЕФТА, а са циљем закључења споразума о слободној трговини у току 2009. Наредне две рунде преговора су одржане такође у Београду, почетком јуна и јула 2009, када су постигнути договори око текста споразума, припадајућих анекса и листа производа које ће обухватити либерализација трговине роба. Након правног редиговања усаглашених докумената, очекује се потписивање споразума са ЕФТА почетком децембра 2009.

У овој години је на билатералном економском плану остварена интензивна међународна активност, одржавањем преко 15 заседања мешовитих комитета и комисија за економску сарадњу и инвестиционих или пословних форума са различитим земљама. Такође, реализован је и значајан број билатералних сусрета и преговора, који су за резултат имали закључивање 10 споразума о економској сарадњи, два споразума и један протокол о слободној трговини и два споразума о сарадњи у области инфраструктурних пројеката.

Споразуми о слободној трговини потписани су са Белорусијом и Турском, а по Споразуму о слободној трговини са Руском Федерацијом потписан је додатни протокол о даљој либерализацији узајамне трговине. Предлози закона за потврђивање ових међународних докумената упућени су у процедуру Народне скупштине РС, с тим што споразум са Белорусијом и протокол уз споразум са Руском Федерацијом имају привремену примену од дана потписивања.

Закључени су нови билатерални споразуми о економској сарадњи са Хрватском, Босном и Херцеговином, Македонијом, Црном Гором и Турском, а ратификовани су са Румунијом и Бугарском. Сви споразуми су усаглашени са правилима ЕУ и СТО и представљају законодавни оквир за јачање економске и трговинске сарадње са односним земљама.

Споразуми са Хрватском, Босном и Херцеговином и Македонијом су у процедури потврђивања у Народној скупштини, а преостала два, са Турском и Црном Гором, биће упућени до краја ове године.

Такође, у овој години ратификовани су и споразуми о трговинско-економској сарадњи са Израелом и Мароком, који представљају основу за унапређење међусобне трговине и економске сарадње у областима од заједничког интереса. Оба споразума садрже клаузулу најповлашћеније нације.

Са Турском и НР Кином закључени су и билатерални споразуми о сарадњи у области инфраструктурних пројеката, којима се стварају услови за сарадњу у овој области наменским коришћењем договорених финансијских средстава под повољним условима од стране Ексим банака ових земаља. Због значаја, за оба споразума тражен је хитан поступак, тако да је споразум са Кином већ у скупштинској процедури, а споразум са Турском ће бити упућен у најкраћем року.

У 2009. закључена су и два споразума у области узајамног подстицања и заштите улагања, и то са Данском и Португалом. Оба споразума упућена су у процедуру потврђивања у Народну скупштину. Такође, до краја ове године овакав споразум биће потписан и са Црном Гором.

Тиме је број закључених билатералних споразума о узајамном подстицању и заштити улагања РС са различитим земљама повећан на преко 40. Ова врста споразума на снази је са готово свим земљама чланицама ЕУ, Руском Федерацијом и НР Кином, затим са свим суседним земљама, као и са одређеним бројем земаља у развоју са афричког и азијског континента (Иран, Ирак, Либија). Овим споразумима гарантује се страним улагачима правичан, равноправан и недискриминаторни третман, као и, посебно, национални и третман најповлашћеније нације. Поред тога, обезбеђена им је заштита у случају евентуалне експропријације или извршених других сличних мера државе. Ови споразуми су од посебног значаја за стране улагаче и зато што омогућавају примену одредаба међународног права у случају евентуалног спора између улагача и државе која је домаћин улагања, у складу са одредбама Конвенције о решавању инвестиционих спорова између држава и држављана других држава, чији је РС потписник.

Табеларни преглед споразума закључених у 2009.

Земља партнер	Споразум о екон. сарадњи	Споразум о слоб. трговини	Споразум о заштити инв.	Споразум о инфра. сарадњи
Бугарска	х			
БиХ	х			
Белорусија		х		
РФ/Протокол		х		
Македонија	х			
Црна Гора	х			
Румунија	х			
Турска	х	х		х
Хрватска	х			
Кина				х
Данска			х	
Португал			х	

Планиране активности у законодавном делу у 2010, 2011. и 2012.

Година	Споразум о екон. сарадњи	Споразум о слоб. трговини	Споразум о заштити инв.	Споразум о осн. МК
2010.	Пољска Молдавија Казахстан Индонезија Египат Сирија Тунис Катар Ангола Кувајт	Украјина	Француска Италија САД Чешка-измене и допуне Хрватска-измене и допуне Сирија	Мароко
2011.	Литванија Летонија Узбекистан	Казахстан	Канада Русија Кина Пољска-измене и допуне СР Немачка	
2012.				

Институционални оквир

Надлежна институција за преговарање, закључивање и праћење спровођења мултилатералних и билатералних споразума је Министарство економије и регионалног развоја (МЕРР).

Наставиће се јачање капацитета Министарства и обука запослених службеника. Са циљем јачања капацитета МЕРР-а, у овом периоду наставља се коришћење неколико пројеката стране помоћи:

- USAID - Програм за приступање РС СТО. Пројекат је ангажован ради пружања помоћи Влади РС у процесу приступања СТО. Започет је у јулу 2001. и трајао је до 30. 4. 2009. Вредност пројекта је била 6.1 милиона УСД. Помоћ САД за приступање Србије СТО је настављена од 01. 05. 2009. са трајањем до краја септембра 2010. у оквиру УСАИД пројекта СЕГА (Подршка економском развоју Србије);
- SECO - Техничка помоћ швајцарске Владе за приступање РС СТО, у сарадњи са IDEAS центром Женева, имплементационом агенцијом Швајцарске агенције за сарадњу (SECO). Овај пројекат је започет за време СЦГ и било је планирано да траје до краја 2008, али је накнадно продужен до 2012;
- Твининг пројекат - (Партнери МЕРР РС и Министарство економије и технологије СР Немачке) – пројекат јачања капацитета МЕРР у области формулисања, преговарања и спровођења трговинске политике и преговарања о трговинским споразумима. Пројекат је започет у новембру 2007. са роком од две године, до новембра 2009. Вредност пројекта је 1,5 милиона евра. Очекује се да се и овај пројекат продужи најмање за још једну годину.

У периоду 2009-2011. РС ће наставити са усклађивањем националног законодавства са законодавством ЕУ и правилима СТО, и предузеће све потребне кораке како би поједине законе и уредбе у потпуности ускладила са Заједничком трговинском политиком ЕУ.

У оквиру твнинг пројекта „Јачање капацитета Министарства економије и регионалног развоја у формулисању, преговарању и спровођењу трговинске политике и преговарању трговинских споразума” (2007-2009), урађене су измене Закона спољнотрговинском пословању и подзаконски акти, тако да је у 2009. ступио је на снагу нови **Закон о спољнотрговинском пословању** („Службени гласник РС”, бр. 36/09 од 23.05.2009). Током процеса преговора за приступање Србије СТО, идентификоване су одређене нејасноће у формулацији појединих правних института које су биле садржане у претходном закону. Новим законом обухваћени су принципи СТО и принцип неувођења квантитативних ограничења, уведено је аутоматско издавање дозвола и извршена је рационализација текста закона. За област мера заштите у новом закону дат је само правни основ за њихово доношење, а целокупна материја, имајући у виду сугестије ЕК и СТО, садржана је у подзаконским актима (Уредба о антидампинг мерама, Уредба о субвенцијама и компензаторним мерама и Уредба о мерама за заштиту од прекомерног увоза) чије је усвајање на Влади РС предвиђено до краја текуће године. Сваки појединачни подзаконски акт из ове области регулише поступак испитивања и услове за примену појединачне мере, а све у складу са регулативом СТО и ЕУ у тој области. До краја 2009. очекује се да Влада усвоји Уредбу о ближим условима за издавање, коришћење и укидање дозвола, као и Одлуку о одређивању робе за чији су извоз, увоз и транзит прописани услови, која се једном годишње усклађује са Уредбом о усклађивању номенклатуре царинске тарифе.

Даном уласка РС у ЕУ, одредбе Закона о спољнотрговинском пословању и пратећих подзаконских аката биће стављене ван снаге, јер ће чланством у ЕУ РС преузети заједничку трговинску политику ЕУ.

РС је 2005. године доношењем **Закона о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене** и подзаконских прописа, успоставила систем извозно-увозне контроле контролисане робе, са циљем остваривања и заштите спољнополитичких, безбедносних и одбрамбених интереса, међународног кредибилитета и интегритета и обезбеђења поштовања међународних обавеза. Овај закон, и поред тога што га је ЕУ оценила као добар, потребно је новелирати и ускладити са новим прописима и условима које Србија треба да испуни да би постала чланица *Wasenaar* аранжмана, кључног контролног режима из области међународне контроле трговине наоружањем и производима двоструке намене. Рок за израду новог закона је померен за крај првог квартала 2010.

Истовремено је усвојена Одлука о критеријумима за издавање дозвола за извоз контролисане робе која је усаглашена са кодексима ЕУ о извозу оружја (*EU Code of Conduct on Arms Export*), уведена је контрола извоза и увоза робе двоструке намене (*Dual Use Goods*) и дефинисане су националне контролне листе роба за које је потребна дозвола, а које су у потпуности усклађене са листама ЕУ из 2000. и касније 2007. У току 2009. усвојене су Одлука о утврђивању Националне контролне листе робе двоструке намене („Службени гласник РС“, број 60/09) и Одлука о утврђивању националне контролне листе наоружања и војне опреме („Службени гласник РС“, број 60/09). Спољну

трговину контролисаном робом може да врши правно и физичко лице регистровано за обављање ове делатности код надлежног МЕРР.

РС примењује, као део националног законодавства, најважније међународне споразуме и конвенције о наоружању, контроли наоружања и јачању безбедносних мера, између осталог, Споразум о неширењу нуклеарног наоружања (NPT), Конвенцију о забрани развоја, производње и складиштења бактериолошког (биолошког) и токсиколошког оружја и његовог уништавања (BTWC) и Конвенцију о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о њиховом уништењу (CWC).

У 2008. основана је посебна радна група за идентификацију робе двоструке намене, чији су чланови представници техничких института и других релевантних институција. Задатак ове групе је идентификација производа који могу имати двојну намену, с обзиром да Министарство нема одговарајуће административне капацитете за ту сврху. Истовремено, неопходна је и едукација домаћих привредних субјеката, као и кадрова који ће вршити обуку, за препознавање робе двоструке намене. За остварење ових циљева неопходно је обезбедити додатна финансијска средства.

Приоритети у 2009.

- усвајање уредбе о антидампинг мерама;
- усвајање уредбе о субвенцијама и компензаторним мерама;
- усвајање уредбе о мерама за заштиту од прекомерног увоза;
- усвајање уредбе о ближим условима за издавање, коришћење и укидање дозвола;
- усвајање одлуке о одређивању робе за чији су извоз, увоз и транзит прописани услови, која се једном годишње усклађује са Уредбом о усклађивању номенклатуре царинске тарифе.

Приоритети у 2010.

- Измена - доношење новог закона о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене;
- усвајање подзаконских прописа у систему извозно-увозне контроле контролисане робе.

3.30.2. Политика развојне и хуманитарне помоћи

Развојна сарадња и хуманитарна помоћ

Република Србија је изузетно ограничених могућности за учествовање у пружању подршке циљевима и инструментима развојне политике ЕУ, будући да је и сама корисник финансијске помоћи ЕУ и њених држава чланица.

Србија до сада није учествовала у пројектима ЕУ на пружању развојне, техничке или финансијске помоћи, нити у националном буџету има средства предвиђена за те намене. Тек је у току 2007. створен правни основ и формирана организациона структура у МФ, за координацију развојне помоћи. Отуда у наредном периоду предстоји успостављање правног и институционалног оквира за пружање развојне помоћи трећим земљама.

У погледу пружања хуманитарне помоћи, РС је протеклих година, у оквиру својих могућности, пружила хуманитарну материјалну помоћ Црној Гори, Грчкој и државама у региону југоисточне Азије, погођеним цунамијем.

Према досадашњој пракси, приликом пружања хуманитарне помоћи, с обзиром да се, по правилу, радило о потреби хитног реаговања на природне катастрофе, Влада Србије је доносила *ad hoc* одлуке за сваку појединачну ситуацију. Дакле, не постоји институционални облик координације, већ су се на пружању помоћи ангажовала надлежна министарства, у зависности од карактера природне катастрофе и потреба угроженог становништва у дотичној држави.

Приоритети у 2012.

РС ће кроз процес приступања ЕУ унапређивати сопствене економске могућности како би била у прилици да успешно учествује у програмима развојне сарадње ЕУ, као и да допринесе Европском развојном фонду (EDF).

У том смислу, приоритети су :

- Доношење закона о развојној сарадњи и хуманитарној помоћи;
- именовање националног координатора за развојну сарадњу и хуманитарну помоћ, који ће координисати рад свих домаћих државних органа и институција;
- Формирање технички и персонално опремљене организационе јединице МСП, која ће на одговарајући начин пратити, планирати и спроводити развојну сарадњу и хуманитарну помоћ.

3.31. СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА

3.31.1. Политички дијалог

Стање

Политички дијалог између Републике Србије и Европске уније обновљен је на Европском савету у Бијарицу 2000. године и утврђен на Самиту земаља ЕУ и западног Балкана исте године у Загребу. Конкретизација политичког дијалога наступила је усвајањем Заједничке декларације о политичком дијалогу ЕУ и Републике Србије 2003, којом се приступило реализацији једне од одлука Самита ЕУ у Солуну те године. Декларација предвиђа формализовање политичког дијалога на билатералном и мултилатералном нивоу. На билатералном нивоу одржавају се састанци министара спољних послова Републике Србије и Тројке ЕУ. На мултилатералном нивоу одржава се Самит шефова држава или влада ЕУ и земаља западног Балкана, Форум ЕУ – западни Балкан, и међупарламентарни скупови представника Европског парламента и представника Народне скупштине Републике Србије. Република Србија се преко својих мисија - при ЕУ у Бриселу, при УН у Њујорку и Женеви и при ОЕБС у Бечу - од 2006. придружује изјавама и мишљењима ЕУ у области ЗСБП. Поред тога, Мисија Републике Србије при ЕУ у Бриселу одржава редовне контакте на нивоу радних консултација са партнерима из Дирекције за западни Балкан (деск за Србију) Комисије ЕУ.

Са циљем олакшавања процеса усклађивања са европским законодавством, на радном нивоу одржавају се „технички” састанци, односно састанци експерата ЕУ и ресорних представника Владе Републике Србије, на којима се утврђују модалитети за решавање акутних проблема ресора Владе Републике Србије на плану хармонизације. Они су до сада били у форми *Консултативне радне групе*, односно *Унапређеног сталног дијалога*.

Наставак институционализације политичког дијалога Србије и ЕУ очекује се ступањем на снагу ССП, а дефинисан је члановима 10 и 11 овог споразума. Најзначајнија институција придруживања у којој ће се одвијати политички дијалог је Савет за стабилизацију и придруживање.

Институционални оквир

Институције надлежне за спровођење активности Републике Србије у области спољне, безбедносне и одбрамбене политике су: Министарство спољних послова, Министарство одбране, Министарство унутрашњих послова, Министарство правде, Министарство економије и регионалног развоја, Министарство финансија и Републички секретаријат за законодавство.

Јачање институција и изградња административног капацитета одвија се редовно, у сарадњи са Канцеларијом за европске интеграције Владе Републике Србије. Додатна обука о питањима из области ЗСБП ЕУ и надоградња вештина у области преговарања и лобирања организује се за дипломате нижег и средњег ранга. Преко програма Twinning и TAIEХ, запосленима у Министарству спољних послова омогућена су и студијска путовања са циљем бољег упознавања са праксом појединих институција ЕУ које делују у оквирима ЗСБП ЕУ.

Посебно се приступило јачању административних и техничких капацитета Мисије Републике Србије при ЕУ у Бриселу, у којој су поред редовног дипломатског састава ангажована и три експерта у области трговине и регионалног развоја, царине и пољопривреде.

Приоритети

Одлуком Савета Европске уније о принципима, приоритетима и условима садржаним у Европском партнерству са Републиком Србијом укључујући и Косово, према Резолуцији Савета безбедности Уједињених нација од 10. јуна 1999, утврђен је и део краткорочних и средњорочних приоритета који су у надлежности Министарства спољних послова Републике Србије. Ови приоритети се односе на усклађивање спољне политике Републике Србије са Заједничком спољном и безбедносном политиком Европске уније.

Република Србија на плану политичког дијалога и сарадње са ЕУ, у складу са чланом 10 (нарочито ставови 2б и 2г) ССП, намерава да омогући што веће приближавање ставова уговорних страна о међународним питањима, укључујући питања у вези са Заједничком спољном и безбедносном политиком, између осталог и кроз одговарајућу размену информација, а посебно о питањима која би могла да имају значајан утицај на уговорне стране. Неопходан предуслов на страни Републике Србије за успешно спровођење ове уговорне одредбе представља континуирано јачање административних и техничких капацитета Министарства спољних послова и Мисије Републике Србије при ЕУ у Бриселу. Политичка сарадња Србије и ЕУ подразумевала би и припрему Србије за координисано деловање са ЕУ у оквиру појединих међународних организација.

3.31.2. Сарадња са међународним организацијама

Чланство у међународним организацијама

Република Србија је чланица следећих глобалних и регионалних међународних организација:

Организације у оквиру система Уједињених нација

Редни број	Назив организације	Скраћеница
1.	Светска банка	WB
2.	Међународни монетарни фонд	IMF
3.	Организација УН за индустријски развој	UNIDO
4.	Организација УН за образовање и културу	UNESCO
5.	Међународна организација рада	ILO
6.	Међународна поморска организација	IMO
7.	Светска здравствена организација	WHO
8.	Међународна организација за цивилно ваздухопловство	ICAO
9.	Међународна унија за телекомуникације	ITU
10.	Светска поштанска унија	UPU
11.	Међународна организација за атомску енергију	IAEA

Редни број	Назив организације	Скраћеница
12.	Светска организација за интелектуалну својину	WIPO
13.	Организација УН за храну и пољопривреду	FAO
14.	Међународна организација за миграције	IOM
15.	Светска метеоролошка организација	WMO

Остале глобалне међународне организације

Редни број	Назив организације	Скраћеница
1.	Међународна група за бакар и цинк	
2.	Међународна организација за унификацију приватног права	UNIDROIT
3.	Међународна организација за телекомуникације путем сателита	EUTELSAT
4.	Организација за међународни железнички саобраћај	OTIF
5.	Међународна полиција	INTERPOL
6.	Светска туристичка организација	WTO
7.	Европска конференција министара саобраћаја	CEMT
8.	Покрет несврстаних земаља (у својству посматрача)	NAM

Регионалне организације

Редни број	Назив организације	Скраћеница
1.	Организација за европску безбедност и сарадњу	OSCE
2.	Савет Европе	CoE
3.	Европска банка за обнову и развој	EBRD
4.	Централноевропска иницијатива	CEI
5.	Иницијатива за сарадњу земаља ЈИЕ	SECI
6.	Европска асоцијација за слободну трговину	EFTA
7.	Регионални савет за сарадњу	RCC
8.	Јадранско-јонска иницијатива	АП
9.	Дунавска комисија	DC
10.	Међународна комисија за заштиту реке Дунав	ICPDR
11.	Процес сарадње у југоисточној Европи	SEECF
12.	Регионална иницијатива за миграције, азил и избегла лица	MARRI
13.	Организација за црноморску економску сарадњу	BSEC
14.	Процес сарадње на Дунаву	DCP
15.	Међународна комисија за слив реке Саве	ISRBC
16.	Централноевропско удружење слободне трговине	CEFTA 2006
17.	Партнерство за мир	PfP

Организација Уједињених нација

Савезна Република Југославија примљена је у чланство УН 2000. Након раздруживања СЦГ у јуну 2006, Република Србија је као међународноправна наследница наставила чланство у УН.

Србија доприноси раду УН и кроз чланство у различитим телима УН и специјализованим агенцијама. Србија је члан Комисије за одрживи развој, члан Извршног одбора UNDP/UNFPA, Извршног одбора UNICEF-а, Извршног одбора UNESCO-а, Сталног комитета Регионалног комитета WHO за Европу и члан Управног савета UNEP-а (мандат отпочиње 2009).

Република Србија прати и активно учествује у раду Првог комитета Генералне скупштине УН (разоружање и међународна сарадња), као и у активностима које се односе на његову реформу. Такође, редовно иступа на његовим заседањима у вези са предметном проблематиком, спонзорише одговарајуће резолуције, а приликом гласања остварује координацију и са земљама ЕУ. Такође прати рад Конференције о разоружању и планира да поднесе кандидатуру са циљем регулисања чланства у овом важном телу УН у области разоружања.

Србија у потпуности испуњава обавезе из Плана акције УН о искорењивању и сузбијању малог и лаког наоружања (SALW) и релевантних одлука у вези с тим. Такође, Србија стриктно примењује одговарајуће резолуције Савета безбедности УН о увођењу ембарга на извоз наоружање у поједине земље.

Република Србија од 2002. активно учествује у мировним операцијама УН. Припадници Војске Републике Србије и МУП-а учествују у пет мировних мисија УН: мисија УН у ДР Конгу (MONUC) у којој се налази 6 припадника медицинског тима; у Либерiji (UNMIL), у којој се налазе 4 војна посматрача и 6 припадника МУП-а; у Обали Слоноваче (UNOCI), у којој се налазе 3 војна посматрача; на Хаитију (MINUSTAH), у којој се налази 5 припадника МУП-а и Чаду и Централноафричкој Републици (MINURCAT), у којој се у саставу норвешког контингента налази санитетски тим од 6 припадника МО Републике Србије. Република Србија је такође учествовала и у мировним мисијама УН у Источном Тимору (UNMISSET) и Бурундију (ONUB).

У контексту сарадње са УН, треба поменути да је питање Косова и Метохије почев од 1998. на дневном реду Савета безбедности УН. Савет безбедности УН је у вези са питањем Косова и Метохије усвојио пет резолуција (S/RES/1160 (1998), S/RES/1199 (1998), S/RES/1203 (1998), S/RES/1239 (1999) и S/RES/1244 (1999)). Последња и најважнија међу њима је Резолуција 1244 (1999), којом је на КиМ успостављено међународно цивилно и војно присуство – УНМИК и КФОР. Република Србија поштује одредбе Резолуције 1244; у складу с тим, Република Србија сарађује са УНМИК-ом и КФОР-ом у испуњавању њиховог мандата. Такође, Република Србија инсистира да УНМИК и КФОР наставе да врше свој мандат у складу са Резолуцијом 1244.

Организација за европску безбедност и сарадњу

У сарадњи Републике Србије са ОЕБС-ом доминирају следеће теме:

- Сарадња са Мисијом ОЕБС у Србији;
- Сарадња са Мисијом ОЕБС на КиМ (ОМИК);

- Активан допринос ОЕБС-а изналажењу одрживог решења за питање избеглица у региону ЈИЕ.

Република Србија остварује добру сарадњу са Мисијом ОЕБС у Србији, која тренутно, у оквиру активности предвиђених мандатом, реализује преко 60 пројеката у различитим областима. Програми и активности Мисије и испуњавање стандарда ОЕБС-а у сагласности су са нашим настојањима на путу ка ЕУ.

Мисија ОЕБС у Републици Србији позитивно оцењује сарадњу са властима Републике Србије, а у последње време посебно истиче да иницијатива за унапређење сарадње у одређеним областима сада долази од институција Републике Србије, док је раније та иницијатива потицала од Мисије.

Мисија ОЕБС на КиМ (ОМИК) је успостављена 1999. године. Мандат Мисије се ослања на резолуцију СБ УН 1244 и прецизира да је она саставни део УНМИК. Мандат ОМИК се продужава сваких месец дана уколико се томе не успротиви нека земља чланица ОЕБС-а - у писменој форми (пракса показује да и постојећи модел може адекватно да функционише).

Република Србија се залаже за статусно неутралну улогу ОЕБС-а на КиМ и његово присуство на терену, будући да ОМИК до сада није испунио свој мандат.

Као изузетно важну сматрамо активност Мисије ОЕБС-а у Републици Србији на плану решавања питања избеглица и интерно расељених лица, која је у оквиру свог мандата, протеклих година била веома активна на решавању овог питања.

Веома је важно да решавање повратка избеглица у Хрватску остане на мултилатералном нивоу. Ово питање не треба пребацивати на билатерални ниво, на чему инсистира Хрватска. У том смислу, Хрватска снажно лобира и да Канцеларија ОЕБС-а у Загребу буде затворена 2009, чиме би један од кључних актера у надгледању напора Хрватске да испуни своје обавезе престао да буде присутан на терену. Тежиште у решавању питања избеглица видимо у контексту европских интеграција и поштовања људских права.

Нови Меморандум о разумевању између Републике Србије и Мисије ОЕБС-а (будући да је још увек на снази МоР који је потписан приликом оснивања Мисије 2001. године и потписан је са властима тадашње СРЈ) биће потписан када све институције буду дале сагласност на нацрт новог текста.

Савет Европе

Као чланица СЕ (од априла 2003), Србија је активно укључена у активности Организације, чији су основни циљеви заштита људских права, демократије и владавине права. Бројни реформски процеси у РС одвијају се у сарадњи и уз помоћ СЕ, пре свега у домену правног и институционалног уређења државе, спровођењу реформи у правосуђу, као и реформи у другим областима у којима је СЕ, на основу свог мандата, активан.

Између стандарда и критеријума ЕУ и СЕ постоји директна корелација, почевши од испуњења тзв. Копенхагенских критеријума, па до испуњења стандарда у бројним областима, због чега би је активно учешће Републике Србије, у својству пуноправног члана у раду СЕ од непосредног значаја за остварење спољнополитичког приоритета Србије за ближе повезивање са ЕУ.

На бази последњег мониторинг извештаја, усвојена је Одлука Комитета министара СЕ (10.06.2009), на седници на којој је учествовао и МСП РС Вук Јеремић. У Одлуци КМСЕ се констатује да је Србија скоро у потпуности испунила све формалне обавезе и упућује позив да што пре буде обезбеђена пуна сарадња са ИСТУ и потписана тзв. Мадридска конвенција. Одлуком је предложено да мониторинг процедура КМСЕ у односу на Србију буде замењена редовним праћењем сарадње и напретка у испуњавању статутарних обавеза и демократских процеса, заснованом на дијалогу.

Доношење ове одлуке КМСЕ представља прелазак на виши облик сарадње између Републике Србије и СЕ и заправо релаксирање динамике и фокуса мониторинга КМСЕ, са коначним циљем укидања мониторинг процедуре у перспективи.

Међународни кривични суд

Република Србија је чланица Римског статута од 2001. Иако представници РС нису учествовали у драфтовању Статута, Србија спада у групу земаља која је међу првима ратификовала оснивачки акт Суда. Међу првима је потписала и ратификовала и Споразум о привилегијама и имунитетима МКС.

Такође су иницирани преговори око закључења Споразума о издржавању казни лица осуђених пред МКС, између Републике Србије и овог суда.

Иако Кривични закон Републике Србије садржи већину одредаба потребних за имплементацију Римског статута, а Устав Републике Србије признаје примат међународних споразума у односу на домаће законодавство, у што скороје време предстоји доношење посебног закона о сарадњи са Међународним кривичним судом, којим треба да буду регулисана преостала процесна питања.

Нацрт закона о сарадњи са МКС је у скупштинској процедури и очекује се његово усвајање до краја године.

Република Србија је до сада одбацивала све иницијативе за закључење билатералних споразума којима би се преузела обавеза било каквих изузећа у односу на поједине одредбе Римског статута.

3.31.3. Контрола наоружања

Стање

С циљем да хармонизује своје законодавство и стандарде у области извозне контроле наоружања, Република Србија је донела нови Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене који је почео да се примењује 31. марта 2005. године. Овај закон је израђен у сарадњи са надлежним службама ЕУ. Његовим усвајањем извршена је квалитативна промена и извоз наоружања, односно контролисане робе, је стављен под пуну цивилну контролу. Такође, учињен је битан напредак у успостављању пуне државне контроле у овој области и поштовања преузетих међународних обавеза.

Ради даљег унапређења свог законодавства у области извоза контролисане робе, Република Србија ради на изради новог закона из ове области, у сарадњи са ВАФА, коју је ЕУ одредила за стручног консултанта у изради овог закона.

Влада Републике Србије је новембра 2008. године усвојила Изјаву којом су прихваћена начела из Кодекса понашања ЕУ у вези са извозом наоружања (*EU Code of Conduct on Arms Exports*) која су уграђена у Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене.

Законодавни оквир

Република Србија је ратификовала следеће међународне уговоре и конвенције: Уговор о неширењу нуклеарног оружја (NPT); Конвенција о физичкој заштити нуклеарног материјала (CPPNM); Свеобухватни уговор о забрани нуклеарних проба (CTBT); Конвенција о забрани хемијског оружја (CWC); Конвенција о забрани бактериолошког/биолошког и токсичног оружја (BTCW); Протокол о забрани употребе у рату загушљивих, отровних или других гасова, као и бактериолошких метода ратовања/Женевски протокол 1925; Конвенција о забрани или ограничењу употребе неких конвенционалних оружја (CCW); Конвенција о забрани противпешадијских мина (Ottawa Convention); Споразум о подрегионалној контроли наоружања/Споразум из Фиренце 1996; Хашки кодекс понашања против ширења балистичких пројектила (HCC); Бечки документ о мерама за јачање поверења 99 (CSBM); Програм Акције УН за сузбијање и искорењивање малог и лаког наоружања (UNPoA-SALW); Протокол УН о ватреном оружју (UN Firearms Protocol); Документ ОЕБС о малом и лаког наоружању (SALW), као и друге одговарајуће одлуке ОЕБС из ове области, које се односе на складиштење конвенционалног наоружања, MANPADS, потврду крајњег корисника (End User Certification), посредовање (brokering) и др.

Република Србија је 20. новембра 2008. године обавестила Савет ЕУ о прихватању начела Кодекса понашања ЕУ у вези са извозом наоружања (*EU Code of Conduct on Arms Exports*).

У вези са Резолуцијом СБУН 1540 Република Србија правовремено доставља информације, као и одговоре на друге упитнике у вези са њеном применом.

Национални систем контроле извоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене, законски је уређен у складу са релевантним правилима Европске уније и ОЕБС и представља неопходни инструмент којим се јача опрезност, спречава ширење WMD и смањује могућност неовлашћених корисника (non-state actors) да дођу до незаконито извезених роба и технологија.

Република Србија је приступила и Иницијативи за безбедност против пролиферације (Proliferation Security Initiative/PSI) 2006, Глобалној иницијативи за борбу против нуклеарног тероризма (Global Initiative to combat nuclear terrorism) 2007. Такође, започела је процедуру за отпочињање преговора за приступање Wassenaar Arrangements.

Међународна сарадња у контроли наоружања

Сарадња са Међународном агенцијом за атомску енергију - ИАЕА (International Atomic Energy Agency)

Република Србија испуњава све обавезе према Међународној агенцији за атомску енергију. У контексту одређења да се са територије Републике Србије уклоне све преостале материје које би могле послужити за израду оружја за масовно уништење - WMD, Министарство науке и Институт за нуклеарне науке ВИНЧА, уз подршку Међународне агенције за атомску енергију - ИАЕА, покренули су програм нуклеарне декомисије „ВИНД 2002”.

Током 53. заседања Генералне конференције ИАЕА (2009) потписан је уговор којим се обезбеђује финансијска конструкција за препакивање и транспорт искоришћеног нуклеарног горива у земљу порекла.

У склопу реализације обавезе из програма нуклеарне декомисије између влада Републике Србије и Руске Федерације 10. јуна 2009. године потписан је споразум о сарадњи на увозу ислуженог нуклеарног горива са истраживачког реактора „Винча” у Руску Федерацију. Поступак ратификације овог споразума је у току.

Пуна имплементација Конвенције за забрану хемијског оружја (CWC) и сарадња са Организацијом за забрану хемијског оружја (OPCW)

Нови **Закон о спровођењу Конвенције о забрани хемијског оружја (CWC)** усвојен је маја 2009. Република Србија је у потпуности испунила све своје обавезе из ове конвенције, редовно подноси годишње декларације и извршава све друге обавезе у вези са њеним спровођењем.

Пуна имплементација Конвенције о забрани бактериолошког/биолошког и токсичног оружја (BTWC)

Поштујући препоруке VI конференције за оцену примене Конвенције о BTWC, Влада је усвојила Нацрт закона за повлачење резерве на Протокол о забрани употребе у рату загушливих, отровних или других гасова, као и бактериолошких метода ратовања - Женевски протокол 1925 - и упутила га Народној скупштини на усвајање. Такође, отпочета је процедура усвајања Нацрта закона за примену BTWC.

Република Србија редовно доставља годишње извештаје о мерама за јачање поверења (CBM) у вези са применом ове конвенције.

Сарадња са Привременим секретаријатом Организације за забрану нуклеарних проба - СТВТО.

СР Југославија, односно Република Србија, као држава сукцесор, ратификовала је Уговор о забрани нуклеарних проба (Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty – СТВТ) 19. маја 2004. Успоставила је фокалну тачку за сарадњу са овом организацијом, и то је Републички сеизмолошки завод, преко којег се остварује програм активности.

Република Србија је 2007. први пут поднела Годишњу декларацију у вези са применом Хашког кодекса понашања против ширења балистичких пројектила - НСС.

Подрегионална контрола наоружања

Република Србија правремено и квалитетно извршава своје обавезе у вези са Споразумом о подрегионалној контроли наоружања (чл. IV Анекс 1-Б Дејтонског споразума), за који се оцењује да се најбоље спроводи у области контроле наоружања. Представници Републике Србије дали су значајан допринос унапређењу примене овог споразума, јачању међусобног поверења, стабилности и транспарентности и раду Конференције за оцену прегледа, Подрегионалне консултативне комисије и Сталне радне групе. Све обавезе из овог споразума испуњавају се сходно договореном плану и у року.

Први Комитет Генералне скупштине УН (разоружање и међународна сарадња)

Република Србија пажљиво прати и активно учествује у раду Првог комитета, као и у активностима које се односе на његову реформу, редовно иступа на његовим заседањима у вези са предметном проблематиком и спонзорише одговарајуће резолуције. Априла 2009. године поднела је захтев за регулисање чланства у Конференцији УН о разоружању.

Мало и лако оружје (Small Arms and Light Weapons/SALW)

Република Србија испуњава обавезе на основу Плана акције УН о искорењивању и сузбијању малог и лаког наоружања, Документа ОЕБС о малом и лако наоружању и других релевантних одлука. С тим у вези, редовно доставља своје годишње извештаје.

У току је финализација израде стратегије Републике Србије о малом и лако наоружању, као и усвајање акционог плана.

Обавезе из Отавске конвенције о противпешадијским минама

Највећи позитивни резултат Србије на овом плану у протеклом периоду је правремено испуњење обавезе по члану 4. Конвенције. Уништење последње од ускладиштених 1,6 милиона мина које су се налазиле у поседу Војске Србије је, у сарадњи са специјализованом НАТО агенцијом за снабдевање и одржавање (NAMSA) и уз коришћење међународних фондова, завршено у мају 2007.

Обавеза разминирања преосталих подручја загађених противпешадијским минама одвија се планираним темпом, како би Р. Србија до краја 2009. године била „слободна од мина“. Сегменту помоћи жртвама се придаје адекватан значај (медицинска рехабилитација, израда протеза, социјална реинтеграција). Република Србија у потпуности испуњава обавезе извештавања по релевантним члановима Отавске конвенције и придружује се изјавама ЕУ на годишњим састанцима за примену Отавске конвенције.

Контрола спољне трговине наоружањем

Национално законодавство у области спољне трговине контролисаном робом чине:

- **Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене;**
- Подзаконска акта;
- Остали прописи од утицаја на ову област;
- Ратификоване међународне конвенције и споразуми.

Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене (чија је примена почела 31. марта 2005) уређује начине и услове под којима се та активност може вршити, надлежности за издавање потребних дозвола, за извоз и увоз, транспорт, транзит, посредовање и вршење услуга у спољнотрговинском промету, надзор и контролу, забране, као и овлашћења за доношење подзаконских прописа. Усвајањем наведеног законодавства учињен је битан напредак у успостављању државне контроле и поштовања преузетих међународних обавеза. У Закон су уврштена начела и критеријуми Кодекса понашања ЕУ при извозу оружја (EU Code of Conduct on Arms Exports). Уведена је контрола извоза и увоза робе двоструке намене (Dual-Use Goods) и дефинисане су националне контролне листе роба за које је потребна дозвола, које су у потпуности усклађене са листама ЕУ из 2007.

Крајем 2007. и септембра 2009. постигнут је важан циљ у повећању транспарентности, објављивањем Годишњег извештаја о реализацији спољнотрговинског промета контролисане робе за 2005, 2006. и 2007. годину, који је припремило Министарство економије и регионалног развоја.

Република Србија стриктно примењује одговарајуће резолуције Савета безбедности УН о увођењу ембарга на извоз наоружања у поједине земље. Са циљем усаглашавања своје регулативе у овој области са стандардима и праксом ЕУ, као и јачања мера транспарентности, у току је иницирање рада на доношењу Закона о међународним рестриктивним мерама (санкцијама).

Институционални оквир

У оквиру Министарства спољних послова постоји Генерална дирекција за НАТО и послове одбране која у свом саставу има Дирекцију за контролу наоружања.

У Министарству одбране, у Сектору за политику одбране, односно његовој Управи за међународну војну сарадњу, налази се Верификациони центар, надлежан за контролу спровођења Бечког документа ОЕБС из 1999. о мерама за изградњу поверења и безбедности. Поред Верификационог центра, послове везане за контролу наоружања и имплементацију наведених споразума и конвенција обавља и Одсек за сарадњу са међународним организацијама.

Приоритети

Законодавни оквир

- Усвајање националне стратегије о акционом плану о малом и лако наоружању (SALW);
- Отпочињање преговора за приступање међународним контролним извозним аранжманима - Васенарски споразум (Wassenaar Arrangement-WA);
- Рад на новом Закону о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене.

Средњорочни

Законодавни оквир

- Усвајање нацрта закона за примену Конвенције о ВТВС од стране Владе;
- Рад на доношењу закона о примени међународних рестриктивних мера (санкција).

Институције

Изградња капацитета у оквиру Министарства економије и регионалног развоја

Назив институције	Да ли је институција постојећа или планирана	Садашњи број запослених	Планирани (укупни) број запослених (по годинама)					
			2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	
МЕРР	Сектор за мултилатералну и регионалну трговинску и економску сарадњу	Постојећа	10	12	13	15	17	17
	Сектор за билатералну економску сарадњу	Постојећа	12	16	18	20	22	22
	Сектор за политику и режим спољне трговине	Постојећа	24	24	24	24	24	24
Укупно			46	52	55	59	63	63

3.31.4. Спровођење рестриктивних мера и економских санкција

Стање

Република Србија спроводи рестриктивне мере према појединим земљама на основу одлука УН и међународних судова, а у складу са Чланом 16. Устава Републике Србије, којим се потврђује да су општеприхваћена правила међународног права и ратификовани међународни уговори саставни део правног поретка Републике Србије и као такви се непосредно примењују.

У правном систему Републике Србије још не постоји општи правни акт којим се на општи начин уређују питања спровођења рестриктивних мера, те је

потребно да се ова материја уреди на јединствен начин и у складу са стандардима држава чланица ЕУ.

Имајући у виду постојећи законодавни оквир Републике Србије, спровођење рестриктивних мера, у смислу увођења ембарга на извоз наоружања појединим земљама, а према резолуцијама СБ УН, врши се на основу Закона о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене, подзаконских аката и осталих прописа од утицаја на ову област, као и на основу ратификованих међународних конвенција и споразума.

Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене (чија је примена почела 31. марта 2005) уређује: начине и услове под којима се та активност може вршити, надлежности за издавање потребних дозвола, за извоз и увоз, транспорт, транзит, посредовање и вршење услуга у спољнотрговинском промету, надзор и контролу, забрану, као и овлашћења за доношење подзаконских прописа.

Краткорочни приоритети

Оснивање интерресорне радне групе за доношење закона о међународним рестриктивним мерама (санкцијама). Чланови радне групе биће представници МСП, МУП, МЕРР, МФ, МО. Новим законом ће се уредити примена, спровођење и укидање рестриктивних мера; улога, одговорност и начин одлучивања појединих државних органа и судова, као и вођење одговарајућих евиденција. При том ће се водити рачуна да новим законом не буду нарушене међународне норме и стандарди заштите људских права, те да овај акт представља јединствену целину са прописима из области кретања и боравка странаца, трговине оружјем и војном опремом, као и са нормама кривичног права.

Средњорочни приоритети

- Усвајање закона о међународним рестриктивним мерама (санкцијама) и
- Вођење базе података о постојећим и новоуведеним рестриктивним мерама (санкцијама) од стране УН и ЕУ.

Институције

Јачаће се капацитети Министарства спољних послова у виду прерасподеле запослених у оквиру Министарства (јачање генералних дирекција које ће бити највише укључене), и то у складу са следећом динамиком:

Назив институције		Да ли је институција постојећа или планирана	Садашњи број запослених	Планирани (укупни) број запослених (по годинама)				
				2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
МСП	ГДЕУ	Постојећа	33	33	34	35	36	37
	ГДНАТО	Постојећа	27	27	27	28	28	29
	СМПП	Постојећа	14	14	16	18	20	22
Укупно			74	74	77	81	84	88

3.31.5. Европска безбедносна и одбрамбена политика (ЕБОП)

Стање

Република Србија континуирано унапређује дијалог са Европском унијом и реформише своје цивилне и војне капацитете како би, између осталог, била спремна да након добијања статуса пуноправног члана преузме обавезе које произлазе из Европске безбедносне и одбрамбене политике и учествује у операцијама за кризни менаџмент под вођством ЕУ. У 2009. години усвојени су Стратегија националне безбедности Републике Србије, Стратегија одбране Републике Србије и Стратегијски преглед одбране, који на модеран начин афирмишу безбедносне интересе Републике Србије и концепт сарадње у сфери безбедности. Опредељења исказана у стратегијским документима су у сагласности са важећом Резолуцијом Народне скупштине Републике Србије, која садржи одлуку о проглашавању војне неутралности Републике Србије, што условљава потребу јачања сопствених безбедносних капацитета, упоредо са спремношћу Републике Србије да кроз конструктивну сарадњу у области безбедности доприноси јачању мера поверења и изградње стабилног безбедносног окружења и повољног развоја стања безбедности. У оквиру процеса европских интеграција планирано је да најважнији сегменти реформе у области безбедности и одбране буду завршени до краја 2012. године.

Законодавни оквир

Законодавни оквир Републике Србије у области безбедносне и одбрамбене политике сачињавају следећи документи: Устав, Закон о министарствима, Закон о одбрани, Закон о Војсци Србије, Закон о основама уређења служби безбедности и др. У 2009. години Народна скупштина је усвојила: Закон о изменама и допунама Закона о одбрани; Закон о изменама и допунама Закона о Војсци Србије; Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије; Закон о Војнобезбедносној и Војнообавештајној агенцији; Закон о цивилној служби и Закон о војној, радној и материјалној обавези.

Изменама и допунама Закона о одбрани и Закона о Војсци Србије унапређена су решења у примени наведених закона.

Законом о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије уређују се употреба и припрема Војске Србије и других снага одбране за учешће у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије, права и обавезе надлежних органа и учесника у тим операцијама, финансирање трошкова учешћа и друга питања за извршавање мисија и задатака у очувању безбедности и мира у свету и пружању хуманитарне помоћи другим државама у кризним ситуацијама.

Законом о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији уређују се надлежности, послови, задаци, овлашћења, надзор и контрола Војнобезбедносне и Војнообавештајне агенције, сарадња, као и друга питања од значаја за њихов рад. Уводи се институт Генералног инспектора. Законом о цивилној служби уређују се: остваривање права на приговор савести лица која подлежу војној обавези, извршавање војне обавезе у цивилној служби, као и друга питања од значаја за цивилну службу.

Законом о војној, радној и материјалној обавези уређују се: војна обавеза, регрутна обавеза, обавеза служења војног рока, резервни састав, радна обавеза у државним органима и правним лицима од значаја за одбрану, односно у јединицама радне обавезе, материјална обавеза грађана, привредних друштава, других правних лица и предузетника у ванредном и ратном стању, као и друга питања од значаја за војну, радну и материјалну обавезу.

Свим овим законима и потписаним и ратификованим међународним споразумима, уговорима и аранжманима, створене су основне претпоставке за даље унапређење односа са ЕУ и закључивање будућих споразума о учешћу снага МО и ВС у операцијама које су под вођством ЕУ, као и хармонизација прописа из области Европске безбедносне и одбрамбене политике.

Дана 11. децембра 2009. усвојен је Закон о тајности података, чиме је испуњен услов за примену будућег споразума са ЕУ о размени тајних података и учешћа у реализацији програма и активности Европске безбедносне и одбрамбене политике.

Институционални оквир

Министарство одбране је, уз Министарство спољних послова, Министарство унутрашњих послова, Министарство финансија, Министарство економије и регионалног развоја и Канцеларију за европске интеграције, надлежно за спровођење активности Републике Србије у области Европске безбедносне и одбрамбене политике.

У јачању административних способности Министарство одбране сарађује са Канцеларијом за европске интеграције Владе Републике Србије. Преко Twinning програма припадницима Министарства одбране омогућена су студијска путовања и семинари са циљем бољег упознавања са праксом институција које делују у оквиру ЕБОП. Министарство одбране је, у сарадњи са министарствима одбране других држава, организовало семинаре о Европској безбедносној и одбрамбеној политици.

Уважавајући значај унапређења односа са ЕУ, Министарство одбране настоји да јача своје институционалне капацитете и обезбеди ресурсе који су неопходни за укључивање у активности ЕБОП.

Министарство одбране, у оквиру Сектора за политику одбране, у свом саставу има Управу за међународну војну сарадњу, односно Одсек за сарадњу са међународним организацијама укључујући и ЕУ. У оквиру Војске Србије, у Кабинету начелника Генералштаба, формиран је Одсек за међународну војну сарадњу, а у Здруженој оперативној команди Центар за мировне операције са задатком оспособљавања припадника МО и ВС за учешће у мировним мисијама.

Формиран је радни тим за координацију европских интеграција Републике Србије из надлежности Министарства одбране, који чине представници Кабинета начелника ГШ ВС, Управе за стратегијско планирање и Управе за међународну војну сарадњу, Сектора за политику одбране, Сектора за материјалне ресурсе, Војнообавештајне агенције, Војнобезбедносне агенције, Управе за ванредне ситуације, Управе за буџет и финансије, Правне управе и Секретаријата Министарства.

Приоритети

2010. година

Законодавство

Доношење подзаконских аката за извршење закона донетих у 2009. години (Закон о изменама и допунама Закона о одбрани; Закон о изменама и допунама Закона о Војсци Србије; Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије; Закон о Војнобезбедносној и Војнообавештајној агенцији; Закон о цивилној служби и Закон о војној, радној и материјалној обавези).

Институције

Новом систематизацијом у Министарству одбране предвиђена је посебна организациона јединица (Одсек за европске интеграције и регионалне иницијативе) која ће се бавити студијско-аналитичким и стручно-оперативним пословима из области сарадње са институцијама Европске уније.

2011. година

Законодавство

Доношење законске регулативе из области цивилне заштите омогућило би успостављање правног оквира за ангажовање припадника Министарства одбране и Војске Србије у извршавању треће мисије која се односи на подршку цивилним властима у супротстављању претњама безбедности, функционисању система заштите и спасавању материјалних и културних добара.

3.32. ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА

3.32.1. Спољна (државна) ревизија

Стање

Област спољне (државне) ревизије уређена је **Законом о државној ревизорској институцији** („Сл. гласник РС” бр. 101/05 и 54/07). Државна ревизорска институција је највиши државни орган ревизије јавних средстава у Републици Србији и Законом је утврђена њена независност и самосталност.

У последњих годину дана, ојачани су административни капацитети ове институције, тако да Државна ревизорска институција (у даљем тексту: Институција) тренутно има 22 извршиоца. У току је и поступак пријема нових кадрова, њих 35, који ће радити у ревизорским службама.

Након додељивања привременог простора Институцији крајем септембра 2009. године, створени су услови за регрутовање нових ревизорских кадрова.

Законодавни оквир

Институција обавља своје активности у складу са Законом и Пословником Државне ревизорске институције („Сл. гласник РС” бр. 9/2009), као и у складу са међународним стандардима ревизије, ИНТОСАИ стандардима и националним прописима.

Законом су створени услови за спровођење поступка ревизије за све кориснике јавних средстава, који у моменту ревизије постају субјекти ревизије. Не постоји ограничење у погледу документације и других података које субјект ревизије мора да пружи овалашћеном лицу Институције у поступку ревизије, чиме је створен први институционални оквир за супротстављање корупцији. Успостављање ове институције и успостављање сарадње са другим Владиным институцијама, представља даљи предуслов за ефикасан рад на спровођењу Закона.

Савет, као највиши орган Институције, обавља послове утврђене Законом, који представљају предуслов за формирање ревизорских служби. Савет је донео следеће акте:

1. Финансијски план за 2009. годину, којим су утврђена средства за рад Институције у износу од 193.030.000 динара. Буџетом Републике Србије и ребалансом су опредељена средства у износу од 98.114.000 динара;
2. Финансијски план за 2010. годину, којим су утврђена средства за рад Институције у износу од 155.619.000 динара. На финансијски план Институције сагласност је дао Одбор за финансије Скупштине Републике Србије;
3. Правилник о раду Савета, којим је утврђен начин рада и одлучивања у Савету;
4. Пословник Државне ревизорске институције („Сл. гласник РС” бр. 9/2009), који ближе уређује начин и поступак по којем Институција врши своју надлежност ревизије, саветовања корисника јавних средстава, начин извештавања Народне скупштине, организацију и састав Институције, начин обезбеђивања јавности рада;
5. Етички кодекс за државне ревизоре и друге запослене у Државној ревизорској институцији („Сл. гласник РС” бр. 44/2009);

6. Правилник о обрасцу службене легитимације лица овлашћених за вршење ревизије пословања корисника јавних средстава („Сл. гласник РС” бр. 61/2009).

Институционални оквир

Крајем новембра 2005. Народна скупштина Републике Србије донела је Закон о Државној ревизорској институцији („Сл. гласник РС” бр. 101/05 и 54/07), којим је она основана као највиши државни орган ревизије јавних средстава у Републици Србији, утврђена је њена делатност, правни положај, надлежност, организација и начин рада. Поменути закон је утврђено да је Институција самосталан и независан државни орган.

Институционални капацитети у овој области ће бити даље унапређени тиме што ће Савет Државне ревизорске институције радити на формирању ревизорских и пратећих служби и запошљавању кадрова. Тиме што ће до краја 2009. године бити запослено 35 државних службеника у ревизорским службама и 8 нових државних службеника у пратећим службама, предвиђено је да укупан број запослених у Институцији буде 65.

Како би се обезбедило квалитетно и успешно извршавање обавеза које произлазе из Закона, интентивно се ради на изградњи стручних и професионалних капацитета Институције. Стварају се услови за организовање програма обуке ревизорског кадра ради сагледавања потреба за стицањем знања овлашћени државни ревизор и државни ревизор и стицања потребних професионалних звања и вештина за извођење Законом прописаних обавезних ревизија у 2010. години.

Приоритети

2009. година

- Прва ревизија Предлога закона о завршном рачуну буџета Републике Србије за 2008. годину – На основу програма ревизије за 2009. годину, започета је ревизија завршног рачуна буџета Републике Србије за 2008. годину и ревизија пословања Народне банке Србије које се односи на коришћење буџетских средстава. Ако буду примљени нови кадрови, обавиће се и финансијска ревизија одговарајућег броја јавних предузећа, привредних друштава и других правних лица које је основао директни односно индиректни корисник јавних средстава и код којих има учешће у капиталу односно управљању. По завршетку ревизије, саставиће се извештај и доставити Скупштини Републике Србије крајем новембра 2009. године;
- Донети програм образовања за стицање ревизорских звања - Институција ће, у складу са одредбама Закона, најкасније у децембру 2009. године, донети испитни програм образовања за стицање ревизорских звања. Овај програм, који треба да представља помоћ ревизорском кадру да се ефикасно и квалитетно припреми за полагање испита и стицање одговарајућих ревизорских звања, биће у складу са међународним стандардима, смерницама и документима за образовање државних ревизора. Такође, наставиће се програм обуке кадрова који спроводе

- стручњаци Главног ревизора Норвешке, јер је едукација кадрова стална активност Институције;
- Донети правилнике - У току је доношење правилника о канцеларијском пословању, правилника о службеним путовањима и правилника којим се уређује буџетско рачуноводство, измене и допуне Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији и описа радних послова у ДРИ;
 - У току је изградња ВЕБ сајта Државне ревизорске институције.

2010. година

- Измена Закона у делу који се односи на финансирање Институције - У плану је предлог за измену Закона, због чињенице да Институција нема сопствени буџет, већ се финансира из буџета Републике Србије, на начин и по поступку прописаним за све друге кориснике буџетских средстава. Институција нема ни сопствени рачун, већ се средства намењена за рад налазе на консолидованом рачуну трезора Републике Србије, а поступак реализације врши се на начин предвиђен за све друге буџетске кориснике, тако да заправо Управа за трезор врши контролу плаћања и када су у питању средства Институције, што свакако доводи у питање њену независност. Још једно битно питање због којег је неопходно спровести ову измену Закона је и питање плата, како чланова Савета, тако и ревизора који ће спроводити ревизију код корисника јавних средстава;
- Наставити са динамиком пријема нових ревизорских кадрова, како би, на основу програма ревизије за 2010. годину, поред ревизије буџета и ревизије пословања Народне банке Србије у делу који се односи на коришћење буџетских средстава, започели и ревизију организација обавезног социјалног осигурања и ревизију локалних самоуправа;
- Донети акт којим се ближе прописују правила и смернице за спровођење појединачних фаза ревизије;
- Израда стратешког плана развоја Институције за период 2009-2014. година, је дугорочна активност Институције. Она обухвата стратешко планирање, разраду стратешког планирања и имплементацију стратешког плана. Ову активност спроводимо у сарадњи са канцеларијом главног ревизора Краљевине Норвешке;
- Доношење свих потребних аката: правилник о канцеларијском пословању, правилник о службеним путовањима и правилник којим се уређује буџетско рачуноводство, правилник о тајности података, правилник о коришћењу средстава реперезентације;
- Ради даљег функционисања Институције и јачања капацитета ревизорског кадра, сачиниће се програм и приручник за обуку ревизорских кадрова за планирање и извођење финансијске ревизије. Ова активност је сталног карактера и у Институцији се већ врши обука кадрова у сарадњи са канцеларијом главног ревизора Краљевине Норвешке.

2011. година

- Извршити припрему и отворити организационе јединице у оквиру Државне ревизорске институције на територији Србије у великим центрима (Нови Сад, Крагујевац, Ниш) и наставити ревизију корисника буџета, а пре свега локалних самоуправа и јавних предузећа у којима локална самоуправа има свог учешћа у капиталу односно је оснивач јавних предузећа;
- Наставити сарадњу са ЕУРОСАИ и Европским судом, као и сарадњу са Канцеларијом за европске интеграције, ради реализације средстава Европске уније са циљем успостављања и јачања Институције.

2012. година

- Наставити са пријемом ревизорског кадра за потребе обављања финансијске ревизије буџетских, корисника а посебно извршити припреме у погледу пријема и обуке ревизорских кадрова за вршење ревизије сврсисходности пословања током 2013. године.

3.32.2. Интерна финансијска контрола у јавном сектору

Интерна ревизија

Стање

Доношењем **Закона о буџетском систему** („Сл. гласник РС”, бр. 54/2009), и усвајањем, од стране Владе Републике Србије, Стратегије развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији („Сл. гласник РС”, бр. 61/2009), као и доношењем Правилника о условима, начину и поступку полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору („Сл. гласник РС”, бр. 46/2009) чији је саставни део Програм обуке и полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору, отклоњени су недостаци у претходним решењима законодавног оквира који нису омогућавали да се област интерне ревизије уреди у складу са међународним стандардима за интерну ревизију и најбољом праксом у ЕУ. Да би интерни ревизори вршили, на бази процене ризика, оцену адекватности и успешности система интерне контроле за остваривање циљева организације, израђен је правни оквир и предузете су мере за јачање институционалних капацитета које у наставку наводимо.

Законодавни оквир

Област интерне ревизије у јавном сектору у Републици Србији регулисана је следећим прописима:

- Стратегија развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији („Сл. гласник РС”, бр. 61/2009);
- Закон о буџетском систему („Сл. гласник РС”, бр. 54/2009);
- Правилник о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање интерне ревизије у јавном сектору („Сл. гласник РС”, бр. 82/2007);

- Правилник о условима, начину и поступку полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору („Сл. гласник РС”, бр. 46/2009), чији је саставни део Програм обуке и полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору;
- Приручник за интерну ревизију.

Институционални оквир

Одељење интерне ревизије Сектора буџетске инспекције и ревизије Министарства финансија, до прерастања у Централну јединицу за хармонизацију, обавља дужности ове јединице, са задатком да изради нацрте прописа, спроводи обуку и прати развој интерне ревизије у јавном сектору. До успостављања и функционисања децентрализованих служби интерне ревизије, Одељење ће вршити интерну ревизију код корисника јавних средстава у складу са Планом који одобрава министар финансија.

У 2009. години спроведена је теоријска обука из области финансијског управљања и контроле и основа интерне ревизије за 55 полазника из 29 организација. У току 2008. и 2009. године практичном обуком је обухваћено 73 полазника из 17 организација.

Проценом стања функције интерне ревизије у јавном сектору Републике Србије на централном нивоу на дан 01.10.2009. године, којом су обухваћена 23 најзначајнија корисника јавних средстава, код 17 је успостављена функција интерне ревизије са укупно 73 интерна ревизора, а код осталих је у току процес формирања.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

Потребно је допунити правилнике донете на основу предходног Закона о буџетском систему, у складу са усвојеном Стратегијом развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору и новим Законом о буџетском систему.

Институционални оквир

Планира се формирање одељења за интерну ревизију у оквиру Централне јединице за хармонизацију, које би имало задатак да израђује и ажурира методологије, стандарде, спровођење обуке и надзор над успостављањем и развојем интерне ревизије у јавном сектору.

У оквиру пројекта "Интерна финансијска контрола и интерна ревизија – фаза 2", консултанци су предложили да се код 62 корисника јавних средстава на централном нивоу Републике Србије успостави функција интерне ревизије са око 200 интерних ревизора. Тачан број интерних ревизора који је потребан да се обезбеди функција интерне ревизије у 62 корисника јавних средстава на централном нивоу Републике Србије може се утврдити након оцене потреба засноване на ризицима, што је комплексан процес који захтева детаљну оцену циљева, ризика и система у оквиру сваке организације.

Треба размотрити успостављање јединица за интерну ревизију на нивоу аутономних покрајина, већих градова и јавних предузећа чији је оснивач Република Србија.

Организоваће се испити за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору.

2011. и 2012. година

Законодавни оквир

Ажурирање правилника, методологије и приручника за функционисање интерне ревизије.

Институционални оквир

Континуирано ће се пратити развој интерне ревизије и процењивати потребе за унапређење организације и обуке кадрова у области интерне ревизије. Спроводиће се континуирана обука и програми за полагање испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору.

Успостављаће се интерна ревизија у складу са Планом активности из Стратегије развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији.

Финансијско управљање и контрола

Стање

Сврха увођења система за финансијско управљање и контролу је побољшање финансијског управљања и одлучивања ради постизања општих циљева. Општи циљеви су: пословање на правилан, етичан, економичан, ефикасан и ефективан начин; усклађеност пословања са законима, прописима, политикама, плановима и поступцима; заштита имовине и других ресурса од губитака узрокованих лошим управљањем, неоправданим трошењем и употребом; заштита од неправилности и превара; јачање одговорности за успешно остваривање задатака; благовремено финансијско извештавање и праћење резултата пословања.

Са циљем развијања и примене система за финансијско управљање и контролу, као свеобухватног система интерне контроле, донети су прописи и предузете мере за јачање институционалних капацитета.

Законодавни оквир

- Стратегија развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији („Сл. гласник РС”, бр. 61/2009);
- Закон о буџетском систему („Сл. гласник РС”, бр. 54/2009);
- Правилник о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору („Сл. гласник РС”, бр. 82/2007).

Законима и подзаконским прописима из области јавних финансија, државне управе и радних односа, успостављен је оквир за управљање јавним финансијама, организационе структуре, описи послова, критеријуми за праћење радних учинака и оцењивање запослених, начин делегирања радних задатака и линије извештавања.

Институционални оквир

Одељење интерне ревизије Сектора буџетске инспекције и ревизије Министарства финансија, до прерастања у Централну јединицу за хармонизацију, обавља дужности ове јединице, са задатком да израђује нацрте прописа, спроводи обуку и прати развој финансијског управљања и контроле у јавном сектору.

У 2007. години спроведено је седам циклуса обуке, којом је обухваћен 141 полазник из 60 организација јавног сектора, 2009. године спроведена су два циклуса обуке којом је обухваћено 36 полазника из 31 организације.

Приоритети

2010. година

Законодавни оквир

Потребно је допунити правилник који је донет на основу предходног Закона о буџетском систему, у складу са усвојеном Стратегијом развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору и новим Законом о буџетском систему.

Институционални оквир

У оквиру Централне јединице за хармонизацију, планира се формирање Одељења за финансијско управљање и контролу, које би имало задатак израде методологија, стандарда, вршења обуке руководиоца и запослених на пословима финансијског управљања и контрола и интерних ревизора, надзора над успостављањем и развојем система за интерну финансијску контролу у јавном сектору, праћење процене стања, консолидације годишњих извештаја о систему интерне контроле корисника јавних средстава и предлагање неопходних побољшања за подизање ефикасности система интерне финансијске контроле у јавном сектору.

За успостављање ФМЦ потребно је да руководиоци корисника јавних средстава, до децембра 2009. године, у складу са Планом активности из усвојене стратегије, одреде руководиоце надлежне за финансијско управљање и контролу (један од руководиоца на највишем нивоу код корисника јавних средстава) који ће координисати активности на увођењу и развоју система.

2011. и 2012. година

Законодавни оквир

Ажурирање правилника, методологије и приручника за функционисање система за финансијско управљање и контролу.

Институционални оквир

Проценити потребе за унапређењем организације и обуке кадрова у области финансијског управљања и контроле. Спровести континуирану обуку руководилаца и запослених на финансијским пословима и пословима интерних ревизора у јавном сектору.

3.33. ФИНАНСИЈСКЕ И БУЏЕТСКЕ ОДРЕДБЕ

Стање

Правни оквир

Са циљем даљег унапређивања буџетског система, Народна скупштина Републике Србије је 16. јула 2009. године донела нови **Закон о буџетском систему** („Службени гласник РС“, број 54/09), који представља модеран и свеобухватан оквир за припрему и извршавање буџета Републике Србије. Имајући у виду да је Закон о буџетском систему усаглашен са GFS (Government Finance Statistic) стандардима и методологијом (Смернице Европске централне банке о статистици државних финансија) и да садржи одредбе које се односе на коришћење средстава из претприступних фондова Европске уније и суфинансирање развојних програма који се финансирају из тих фондова, не постоји потреба за даљим усаглашавања нормативног оквира са *acquis* у области буџетског процеса.

Законом о буџетском систему предвиђене су новине у деловима планирања, припреме, доношења, извршавања и контроле буџета Републике Србије и буџета јединица локалне самоуправе. Закон ствара основе за даље унапређење рада Управе за трезор и система одговорности и транспарентности у трошењу јавних средстава, за ефикасно спровођење буџетских циљева, за ефикасност, економичност и ефективност у припреми и извршењу буџета. Закон садржи и одредбе које се односе на управљање средствима развојне помоћи Европске уније и средствима за суфинансирање програма развојне помоћи ЕУ у контексту увођења децентрализованог система управљања фондовима Европске уније (ДИС). Законом су проширени циљеви које треба да оствари буџетски систем на одржавање укупне фискалне дисциплине и контроле, алокацијску и техничку/оперативну ефикасност. Са циљем унапређења и повећања транспарентности јавних финансија, а у складу са приоритетима дефинисаним Европским партнерством, предвиђене су допуне Меморандума о буџету и економској и фискалној политици, у смислу да овај документ садржи и средњорочни оквир расхода са свеобухватним обимима средстава расхода по буџетским корисницима, као и средњорочни план инвестиција Републике Србије. Ова квалитативна промена део је шире реформе управљања јавним финансијама, што значајно доприноси остварењу буџетских циљева, дефинисаних овим законом.

Средњорочно планирање представља основ за доношење годишњег акта о буџету, али и увод у доношење трогодишњег буџета, за шта је овим законом створен системски основ.

Са циљем консолидације информација о планираним јавним инвестицијама на нивоу Републике, као и ради благовременог обезбеђивања потребних средстава за планиране инвестиције, предвиђа се обавеза израде обједињеног средњорочног плана јавних инвестиција, о чијој се изради старају органи који у својој надлежности претежно имају послове јавних инвестиција.

Програмски модел буџетирања је у новом Закону о буџетском систему дефинисан као саставни део посебног дела буџета који садржи програме и активности корисника буџетских средстава, који се спроводе са циљем

ефикасног управљања средствима по предложеним програмима и доприносе остварењу стратешких циљева у складу са економском политиком земље.

У том смислу, у Закону о буџету Републике Србије за 2009. годину („Службени гласник РС”, бр. 120/08 и 31/09), као и за 2008. годину, пет директних корисника средстава буџета Републике, исказало је финансијске планове за 2009. годину по програмском моделу буџета, и то су: Министарство здравља, Министарство за државну управу и локалну самоуправу, Министарство просвете, Министарство трговине и услуга и Министарство вера.

Такође, овим законом је утврђена обавеза да акт о буџету садржи преглед очекиваних средстава из развојне помоћи Европске уније, као и процену неопходних средстава за суфинансирање развојних програма из средстава развојне помоћи Европске уније.

Законом о буџетском систему прописана је процедура која обезбеђује јавност у поступку доношења акта о буџету. Наиме, Влада је у обавези да организује јавну расправу о приоритетним областима финансирања, укључујући и националне инвестиционе приоритете за буџетску и наредне две фискалне године. Ово су поступци који претходе изради Меморандума о буџету и економској и фискалној политици.

Посебну новину у Закону о буџетском систему представља могућност обезбеђивања евиденције и контроле трошења јавних средстава оних корисника који немају статус директних, односно индиректних корисника буџетских средстава (јавне агенције, комисије и друга регулаторна тела) и то на начин њиховог укључивања у систем консолидованог рачуна трезора.

Завршни рачун буџета Републике Србије који, у складу са календаром за подношење годишњих финансијских извештаја, припрема Управа за трезор, садржи детаљан извештај о реализацији средстава програма и пројеката који су финансирани из буџета, а односе се на: субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама и приватним предузећима, нефинансијску имовину која је финансирана из средстава за реализацију Националног инвестиционог плана, трошење наменских јавних прихода и сопствених прихода, као и коришћење средстава из одобрених пројектних зајмова. Завршни рачун као новина садржи и напомене о рачуноводственим политикама и додатним анализама, образложењима и срањивању ставки извода и извештаја обухваћених завршним рачуном.

Законом о буџетском систему дефинисан је систем управљања јавним финансијама и систем извршења буџета ради спровођења функције трезора Републике Србије – планско управљање готовинским средствима, које се обезбеђује увођењем новог система за електронско подношење захтева за плаћање, промену апропријација, квота и преузимања обавеза.

Систем управљања јавним финансијама (СУЈФ) званично је почео са радом 1. јануара 2008. Овим системом омогућено је повезивање планирања са функцијама трезора (планирање и извршавање буџета, буџетско рачуноводство и извештавање), као и остваривање следећих циљева:

- консолидација прихода државе и расхода свих буџетских корисника на једном консолидованом рачуну трезора Републике;
- обезбеђивање информација за бољу синхронизацију прилива и трошења готовинских средстава Републике Србије, кроз финансијско планирање, као и за боље коришћење поменутих средстава;

- електронско повезивање корисника са Управом за трезор, чиме се омогућава да корисници директно подносе захтеве за преузимање обавеза;
- благовремено извршавање буџета у складу са важећом законском регулативом;
- унапређење јавне потрошње;
- модернизација система контроле извршења расхода;
- унапређење рачуноводствене функције у складу са међународним стандардима;
- спајање функција управљања ликвидношћу и дугом.

Извршење буџета Републике обухвата управљање готовинским средствима Републике, планирање буџетске ликвидности, утврђивање обима расхода за кориснике буџетских средстава на месечном нивоу, као и разматрање и одобравање захтева за промену утврђених квота, реализацију расхода корисника буџетских средстава у складу са Законом о буџету Републике, а по захтевима за плаћање корисника буџетских средстава, вођење девизних рачуна Републике, као и реализацију девизних плаћања, отварање подрачуна консолидованог рачуна трезора за кориснике буџетских средстава и девизних рачуна у Народној банци Србије и пословним банкама и др.

Буџетско рачуноводство и извештавање обухвата рачуноводствене послове за обраду плаћања и евидентирање примања, вођење дневника, главне књиге и одређених помоћних књига за све приходе и расходе по корисницима буџетских средстава. Оно обухвата и међународне донације и друге видове помоћи, финансијско извештавање, састављање завршног рачуна буџета Републике и консолидованог извештаја Републике, припрему аката којима се регулише рачуноводствена методологија, укључујући систем буџетских класификација, правила буџетског рачуноводства и израду захтева у погледу интерног и екстерног извештавања.

Обрада личних примања и исплата зарада запослених код корисника средстава буџета Републике Србије је централизована. Корисници средстава буџета достављају Управи за трезор податке за обрачун зарада својих запослених, а Управа за трезор те податке контролише, обрађује и на основу њих преноси средства директно на текуће рачуне запослених.

Управљање јавним дугом и ликвидношћу је функција којом се, на основу финансијског плана Републике и прогноза сачињених коришћењем података о приливу прихода и утрошку средстава у складу са међународним рачуноводственим стандардима и европским системом обрачуна (Уредба ЕЗ број 1606/2002 Европског парламента и Савета од 19. јула 2002 о примени међународних рачуноводствених стандарда), омогућава информисање руководства са циљем доношења ефективних одлука у вези са управљањем готовинским средствима Републике Србије и остваривањем циљева стратегије фискалне политике. Ова функција је значајна и зато што се њеним спровођењем управља унутрашњим и спољним дугом Републике, тако што се планирају и прогнозирају потребе за средствима за извршење обавеза Републике по основу дуга. Затим, планирају се и прогнозирају потребе за рефинансирањем дуга Републике, стара се о уредној отплати дугова поверилаца и о уредном измирењу обавеза Републике.

У складу са Законом о јавном дугу („Службени гласник РС”, број 61/05), Министарство финансија управља јавним дугом и припрема стратегију за

управљање јавним дугом, која је саставни део Меморандума о буџету и економској и фискалној политици за буџетску годину и наредне две године.

У складу са Законом о Народној банци Србије („Службени гласник Републике Србије” бр. 72/2003 и 55/2004), Министарство финансија доставља Народној банци Србије, ради давања мишљења, нацрт меморандума о буџету, економској и фискалној политици и нацрт закона којим се уређује буџет у складу са роковима прописаним Законом о буџетском систему.

Институционални оквир

Спровођење Закона о буџетском систему је у надлежности Министарства финансија, а у њиховим посебним организационим јединицама обављају се: израда Меморандума, планирање и припрема буџета, управљање фондовима ЕУ, буџетска инспекција, као и послови хармонизације финансијског управљања и контроле и интерне ревизије.

Управа за трезор у саставу Министарства обавља следеће послове: финансијско планирање, управљање готовинским средствима Републике Србије, контролу расхода, извештавање о извршењу програмског дела буџета, буџетско рачуноводство и извештавање, успостављање информационе основе система извршења буџета, послове у вези са јавним плаћањима, централизовану обраду личних примања запослених код корисника средстава буџета Републике Србије и друге послове из надлежности Министарства, које одреди министар.

Као орган управе у саставу Министарства финансија, Управа за јавни дуг обавља послове који се односе на: праћење преговора о задуживању, државне хартије од вредности, управљање приливима по основу јавног дуга, смањење ризика, праћење и анализирање стања и промена на домаћим и иностраним финансијским тржиштима, припремање стратегије за управљање јавним дугом, праћење задуживања локалних власти, праћење задуживања правних лица када се тражи гаранција, вођење евиденција и рачуноводствених послова о јавном дугу и финансијско извештавање, управљање финансијским информационим системом, предлагање забране учествовања у куповини државних хартија од вредности на примарном тржишту, обављање других послова, у складу са законом.

Иако је Закон о буџетском систему усаглашен са прописима Европске уније у овој области и са GFS (Government Finance Statistic) стандардима и методологијом (Смернице Европске централне банке о статистици државних финансија), са циљем његовог спровођења потребно је кадровско јачање Сектора за припрему буџета, с обзиром да тренутно 17 извршилаца обавља послове праћења прописа у односу на Закон о буџетском систему, послове система јавних прихода, припреме и израде Закона о буџету Републике Србије, система финансирања локалне самоуправе, система финансирања плата и система финансирања организација за обавезно социјално осигурање. Административне капацитете погледати у Анексима 3 и 4.

Приоритети

Законодавне активности за период 2010, 2011. и 2012. година

У складу са буџетским календаром за припрему и доношење буџета, као и за подношење годишњих финансијских извештаја, Министарство финансија у 2010, 2011. и 2012. години има обавезу да припреми нацрте закона о буџету Републике Србије и нацрте закона о завршном рачуну буџета Републике Србије.

4. НАЦИОНАЛНА ВЕРЗИЈА ПРАВНИХ ТЕКОВИНА ЕУ

Упркос комплексној финансијској ситуацији, Влада Републике Србије је одлучила да покрене процес координисаног превођења европског законодавства на српски језик. С тим циљем, Влада је на седници од 16. априла 2009. године усвојила Информацију о припреми правних тековина ЕУ на српском језику. Информацијом је разрађена организација процеса превођења. Канцеларији за европске интеграције додељена је улога централног координативног тела, док ће Републички секретаријат за законодавство, ресорна министарства и остали органи државне управе обављати послове правнотехничке, односно стручне редактуре превода. За коначну верификацију преведених текстова биће задужена посебна радна група за верификацију, сачињена од представника свих институција које учествују у процесу.

Правне тековине ЕУ на српском језику израђиваће се према приоритетима установљеним Националним програмом интеграције Републике Србије у ЕУ (НПИ), који се заснивају на приоритетима из Споразума о стабилизацији и придруживању и препорукама Европског партнерства. Акционим планом за припрему правних тековина ЕУ на српском језику, којег усваја Канцеларија за европске интеграције на годишњем нивоу, биће обухваћена листа приоритета, динамика процеса и пројекција трошкова за наредну годину.

Како би процес превођења био реализован на најпогоднији начин, сва министарства и Републички секретаријат за законодавство именовали су координаторе, који ће при њиховим институцијама бити надлежни за сарадњу са Сектором за координацију превођења у Канцеларији.

Ради постизања уједначеног квалитета преведених текстова и доследног коришћења оптималне терминологије из области европског права, Канцеларија је, у сарадњи са Републичким секретаријатом за законодавство, извршила правнотехничку редактуру Приручника за превођење правних тековина ЕУ на српски језик и успоставила техничке услове за постављање јединствене терминолошке базе европског законодавства на српском језику.

У току је спровођење два пројекта који се финансирају из фондова ЕУ. Пројекат Техничка помоћ телу за координацију превођења у Републици Србији - Кардс 2005 (No.: 05SER02 03 008), поред јачања административних капацитета за координацију превођења, предвиђа и стручну, правнотехничку и језичку редактуру 9.000 страна европског законодавства. У оквиру пројекта Превођење правних тековина ЕУ у Србији - Кардс 2005 (No.:05SER02 03 12 00) биће преведено 16.000 страна правних аката ЕУ, од чега је у овом моменту у току превођење 8.000 страна.

АНЕКС 1 – Планирана законодавна активност Владе у циљу испуњавања Националног програма за интеграцију Републике Србије у ЕУ (НПИ) за период 2010 – 2012, по институцијама

Агенција за хемикалије				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2008-143	Правилник о детерџентима	<u>3.27.9.</u>	2010/II
Celexi: 1 ⁵¹ :32006R0907 1:32004R0648				
2	2008-134	Правилник о врстама биоцидних производа	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31998L0008				
3	2008-158	Правилник о обиму и садржини техничког досијеа за биоцидни производ, односно за биоцидни производ мањег ризика	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31998L0008				
4	2008-162	Правилник о специфичним захтевима за паковање, обележавање и рекламирање биоцидног производа	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31998L0008				
5	2008-115	Правилник о класификацији, паковању, обележавању и рекламирању хемикалија и одређених производа	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31999L0045 1:31967L0548				
6	2008-117	Правилник о садржају безбедносног листа	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32006R1907				
7	2008-121	Правилник о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32006R1907				
8	2009-175	Правилник о критеријумима за идентификацију супстанце као ПБТ и вПвБ	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32006R1907				
9	2009-177	Листа супстанци које изазивају забринутост	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32006R1907				
10	2009-209	Правилник о увозу и извозу одређених опасних хемикалија	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32008R0689				
11	2009-213	Листа сурфактаната за које је издато одобрење или донет акт којим се одобрава коришћење сурфактанта у детергенту у ЕУ	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0648				

⁵¹ Цифра испред броја CELEX-а означава степен усклађености: 1 – делимична усклађеност, 2 – потпуна усклађеност

12	2009-214	Листа сурфактаната за које је одбијен захтев за одобрење и сурфактаната који су забрањени у ЕУ	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0648				
13	2009-216	Правилник о садржини основних информација за биоцидне производе	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31998L0008				
14	2009-217	Листе активних супстанци у биоцидном производу	<u>3.27.9.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31998L0008				
15	2008-166	Правилник о методама испитивања ефикасности активне супстанце и биоцидног производа	<u>3.27.9.</u>	2011/II
Celexi: 1:31998L0008				
16	2008-127	Правилник о садржају извештаја о безбедности хемикалије и начину на који се врши процена безбедности хемикалије	<u>3.27.9.</u>	2011/II
Celexi: 1:32006R1907				
17	2009-254	Правилник о смерницама за процену биоцидног производа на основу техничког досијеа	<u>3.27.9.</u>	2011/II
Celexi: 2:31998L0008				
18	2009-207	Правилник о методама испитивања које се користе за класификацију хемикалија	<u>3.27.9.</u>	2011/II
Celexi: 2:32008R0440				
Министарство спољних послова				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
19	2008-564	Закон о примени Конвенције о забрани усавршавања, производње и нагомилавања бактериолошког (биолошког) и токсичног оружја и о њиховом уништавању	<u>3.31.3.</u>	2010/II
Celexi: 2:32006E0242 2:32006E0184 2:31999E0346 2:31996E0408				
Министарство унутрашњих послова				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
20	2008-445	Правилник о знацима које учесницима у саобраћају на путевима дају овлашћена лица	<u>3.14.1.1.</u>	2010/I
Celexi: 2:32004H0345				
21	2008-451	Правилник о техничком прегледу возила	<u>3.14.1.1.</u> <u>3.1.2.1.</u>	2010/I
Celexi: 2:32004H0345 2:32003L0027 2:32001L0011 2:32001L0009 2:31999L0052 2:31996L0096				
22	2008-454	Правилник о наставном плану и програму центара за обуку возача и евиденцији које ти центри воде	<u>3.14.1.1.</u>	2010/I

Celexi: 2:32004H0345				
23	2008-455	Правилник о условима за рад центара за обуку возача	<u>3.14.1.1.</u>	2010/I
Celexi: 2:32004H0345				
24	2008-456	Правилник о начину полагања возачког испита	<u>3.14.1.1.</u>	2010/I
Celexi: 2:32004H0345				
25	2008-457	Правилник о програму и начину полагања испита за возача-инструктора	<u>3.14.1.1.</u>	2010/I
Celexi: 2:32004H0345				
26	2008-458	Правилник о обрасцу возачке дозволе	<u>3.14.1.1.</u>	2010/I
Celexi: 2:32006L0126 2:32004H0345 2:32002D0256 2:32000L0056 2:32000D0275 2:31999L0037 2:31997L0026 2:31996L0053 2:31994L0072 2:31991L0439				
27	2008-459	Правилник о возачким дозволама, дозволама за возаче инструкторе и возаче трактора и потврдама о познавању саобраћајних прописа	<u>3.14.1.1.</u>	2010/I
Celexi: 2:32006L0126 2:32004H0345 2:32002D0256 2:32000L0056 2:31997L0026 2:31996L0053 2:31994L0072 2:31991L0439				
28	2008-460	Правилник о начину обележавања возила за обучавање кандидата за возача	<u>3.14.1.1.</u>	2010/I
Celexi: 2:32004H0345				
29	2008-461	Правилник о регистрацији моторних и прикључних возила	<u>3.14.1.1.</u>	2010/I
Celexi: 2:32004H0345 2:32003L0127 2:31999L0037				
Министарство финансија				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
30	2008-33	Уредба о увођењу децентрализованог система управљања фондовима ЕУ (НОВИ НАЗИВ је Уредба о спровођењу програма финансираних из ЕУ средстава)	<u>3.22.</u>	2010/I
Celexi: 2:32007R0718 2:32006R1085 2:32002R1605				
31	2009-356	Уредба за спровођење програма прекограничне сарадње	<u>3.22.</u>	2010/I
Celexi: 2:32007R0718 2:32007D0766 2:32006R1085 2:32002R1605				
32	2009-358	Уредба за првостепену контролу пројеката финансираних из друге ИПА компоненте	<u>3.22.</u>	2010/I
Celexi: 2:32007R0718 2:32007D0766 2:32006R1085 2:32002R1605				
33	2008-39	Уредба о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга	<u>3.29.</u>	2010/II
Celexi: 1:31993R2454				
34	2009-361	Стратегија развоја јавних набавки у Републици Србији	<u>3.5.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004L0018 2:32004L0017				

35	2008-5	Закон о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената	<u>3.9.3.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32007L0044 1:32007L0014 1:32006R1287 1:32006L0073 1:32006L0048 1:32004L0109 1:32004L0072 1:32004L0039 1:32003R2273 1:32003L0125 1:32003L0124 1:32003L0071 1:32003L0006 1:32001L0034 2:32004R0809				
36	2009-218	Закон о Царинској тарифи	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32009R0179				
37	2009-219	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2010. годину	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32009R0179				
38	2009-220	Измене и допуне Уредебе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2010. годину	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32009R0179				
39	2009-221	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2011. годину	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32009R0179				
40	2009-186	Уредба о изменама и допунама Уредбе о одређивању имовине и лица које се могу осигурати код страног друштва за осигурање	<u>3.9.2.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32005L0068 1:32002L0092 1:32002L0083 1:32001L0017 1:31992L0049 1:31991L0674 1:31973L0239				
41	2009-224	Уредба о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31993R2454				
42	2009-238	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1139/2005 од 15. јула 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R1139				
43	2009-240	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 635/2005 од 26. априла 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R0635				
44	2009-244	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 266/2005 од 17. фебруара 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R0266				
45	2009-245	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 223/2005 од 10. фебруара 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R0223				
46	2009-246	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 129/2005 од 20. јануара 2005. године која допуњује Уредбу (ЕЗ) бр. 955/98 у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R0129				
47	2009-248	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2147/2004 од 16. децембра 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R2147				
48	2009-249	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1989/2004 од 19. новембра 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R1989				
49	2009-250	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1849/2004 од 21. октобра 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV

Celexi: 2:32004R1849				
50	2009-251	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1559/2004 од 24. августа 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R1559				
51	2009-252	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1414/2004 од 28. јула 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R1414				
52	2009-253	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 729/2004 од 15. априла 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0729				
53	2009-258	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 926/2004 од 26. априла 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0926				
54	2009-259	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 754/2004 од 21. априла 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0754				
55	2009-260	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 728/2004 од 15. априла 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0728				
56	2009-261	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 614/2004 од 30. марта 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0614				
57	2009-262	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 384/2004 од 01. март 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0384				
58	2009-263	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 231/2004 од 10. фебруара 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0231				
59	2009-264	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2345/2003 од 23. децембра 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003R2345				
60	2009-265	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2343/2003 од 23. децембра 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003R2343				
61	2009-266	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1966/2003 од 07. новембра 2003. године која допуњује Уредбу (ЕЗ) бр. 834/95 у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003R1966				
62	2009-267	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1887/2003 од 27. октобра 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003R1887				
63	2009-268	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1386/2003 од 01. августа 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003R1386				
64	2009-269	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1224/2003 од 09. јула 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV

Celexi: 2:32003R1224				
65	2009-271	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1021/2003 од 13. јуна 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003R1021				
66	2009-272	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1020/2003 од 13. јуна 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003R1020				
67	2009-273	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 627/2003 од 04. априла 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003R0627				
68	2009-274	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 218/2003 од 04. фебруара 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003R0218				
69	2009-276	Уредба Комисије (ЕЗ) бр.55/2003 од 13. јануара 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003R0055				
70	2009-242	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 634/2005 од 26. априла 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R0634				
71	2009-280	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2049/2002 од 19. новембра 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.28.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002R2049				
72	2009-283	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2014/2002 од 07. новембра 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002R2014				
73	2009-284	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1223/2002 од 08. јула 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002R1223				
74	2009-285	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1380/2002 од 29. јула 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002R1380				
75	2009-286	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1017/2002 од 13. јуна 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002R1017				
76	2009-287	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 849/2002 од 22. маја 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002R0849				
77	2009-288	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 763/2002 од 03. маја 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002R0763				
78	2009-289	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 687/2002 од 22. априла 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002R0687				
79	2009-290	Уредба Комисије (ЕЗ) бр.471/2002 од 15. марта 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV

Celexi: 2:32002R0471				
80	2009-291	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 142/2002 од 25. јануара 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002R0142				
81	2009-296	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 141/2002 од 25. јануара 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002R0141				
82	2009-179	Измена и допуна Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методошким упутствима за поступање интрне ревизије у јавном сектору	<u>3.32.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31999Y0929(01)				
83	2009-182	Измена и допуна Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору	<u>3.32.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31999Y0929(01)				
84	2009-229	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2171/2005 од 23. децембра 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R2171				
85	2009-230	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2127/2005 од 22. децембра 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R2127				
86	2009-231	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2126/2005 од 22. децембра 2005. године која допуњује Уредбу (ЕЗ) бр. 350/93 у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R2126				
87	2009-232	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1967/2005 од 01. децембра 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R1967				
88	2009-233	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1966/2005 од 01. децембра 2005. године која допуњује Уредбу (ЕЗ) бр. 2061/89 у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R1966				
89	2009-234	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1655/2005 од 10. октобра 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.28.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R1655				
90	2009-235	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1199/2005 од 22. јула 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R1199				
91	2009-236	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1196/2005 од 22. јула 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	<u>3.29.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005R1196				
92	2009-184	Закон о рачуноводству и ревизији	<u>3.6.2</u>	2011/IV
Celexi: 2:32006L0043 2:31983L0349 2:31978L0660				
93	2009-222	Уредба о усклађивању Царинске тарифе за 2012. годину	<u>3.29.</u>	2011/IV

Celexi: 1:32009R0179				
94	2008-1	Закон о акцизама	<u>3.16.</u>	2012/III
Celexi: 1:32002L0010 1:31999L0081 1:31996R0031 1:31996L0099 1:31995L0059 1:31994L0074 1:31993R2225 1:31992R3649 1:31992R2719 1:31992L0108 1:31992L0084 1:31992L0083 1:31992L0080 1:31992L0079 1:31992L0012 1:31981L0463				
95	2008-2	Закон о порезу на добит предузећа	<u>3.16.</u>	2012/III
Celexi: 1:32005L0019 1:32003L0123 1:31990L0435 1:31990L0434				
96	2008-4	Закон о порезу на додату вредност	<u>3.16.</u>	2012/III
Celexi: 1:32006L0138 1:32006L0112 1:32006L0069 1:32005R1777 1:32004R1925 1:31991L0680 1:31989L0219 1:31988L0331 1:31986L0560 1:31985L0346 1:31983L0181 1:31979L1072 1:31968L0221				
97	2009-72	Закон о изменама и допунама Закона о инвестиционим фондовима	<u>3.9.3.</u>	2012/IV
Celexi: 2:32001L0107				
98	2009-223	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2013. годину	<u>3.29.</u>	2012/IV
Celexi: 1:32009R0179				
99	2009-183	Ажурирање методологија за финансијско управљање и контролу	<u>3.32.2.</u>	2012/IV
Celexi: 1:31999Y0929(01)				
100	2009-180	Ажурирање методологија за интерну ревизију	<u>3.32.</u>	2012/IV
Celexi: 1:31999Y0929(01)				

Министарство правде

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
101	2009-2	Закон о адвокатури	<u>1.1.6.</u> <u>3.23.1.</u> <u>3.3.</u>	2010/I
Celexi: 1:31998L0005 1:31977L0249				
102	2008-596	Судски пословник	<u>3.7.3.</u>	2010/I
Celexi: 1:41989A0695(03)				
103	2009-202	Уредба о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података о личности	<u>3.23.3.</u>	2010/II
Celexi: 1:31995L0046				
104	2009-198	Закон о изменама и допунама Закона о заштити података о личности	<u>3.23.3.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31995L0046				

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури	Рок за утврђивање /усвајање
------------	---------------------	---------------	-------------------	-----------------------------

			НПИ	од стране влада /министарства
105	2008-60	Правилник о мониторингу здравственог стања и биодиверзитета шума	<u>3.27.11.</u>	2010/I
Celexi: 2:32006R1737 2:32004R2121 2:31999R1545 2:31997R1390 2:31995R1398 2:31995R0690 2:31994R0836 2:31993R0926 2:31986R3528				
106	2008-68	Правилник о начину прикупљања података, вођењу регистра и коришћењу података о шумским пожарима	<u>3.27.11.</u>	2010/I
Celexi: 2:32004R2121 2:31998R1460				
107	2008-313	Правилник о опасним животињама	<u>3.12.5.</u>	2010/I
Celexi: 2:31999L0022				
108	2008-330	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести афричка куга свиња	<u>3.12.5.</u>	2010/I
Celexi: 1:32003D0422 1:32002L0060				
109	2008-331	Правилник о обележавању и регистрацији свиња	<u>3.12.5.</u>	2010/I
Celexi: 2:32000D0678 2:31996L0023 2:31992L0102 2:31964L0432				
110	2008-466	Наредба о забрани промета и примене средстава за заштиту биља која садрже одређене активне супстанце	<u>3.12.1.</u>	2010/II
Celexi: 2:31979L0117				
111	2008-93	Правилник о врстама и статусу дивљачи и трајању ловне сезоне	<u>3.27.11.</u> <u>3.27.6.</u>	2010/II
Celexi: 2:31997L0049 2:31994L0024 2:31992L0043 2:31979L0409				
112	2009-49	Правилник о Заједничком ветеринарском улазном документу (CVED) за пријављивање ветеринарско санитарног прегледа пошиљака животиња које улазе у Републику Србију	<u>3.12.5.</u>	2010/II
Celexi: 1:32004R0282				
113	2009-50	Правилник о Заједничком ветеринарском улазном документу (CVED) за пријављивање ветеринарско санитарног прегледа пошиљака производа које улазе у Републику Србију	<u>3.12.5.</u>	2010/II
Celexi: 1:32004R0136				
114	2008-492	Правилник о услугама у области здравља биља	<u>3.12.2.</u> <u>3.12.3.</u>	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
115	2008-498	Правилник о начину пријављивања, садржају и начину вођења евиденције о појави штетних организама на биљу, биљним производима и прописаним објектима	<u>3.12.4.</u>	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
116	2008-499	Правилник о условима и начину спровођења поступка анализе и управљања ризиком, условима под којима се дозвољава гајење биља, биљних производа и прописаних објеката у пограничном подручју и мерилима за спречавање и ограничавање уношења и ширења штетних орг	<u>3.12.4.</u>	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
117	2008-500	Правилник о начину објављивања података о првој појави штетних организама	<u>3.12.4.</u>	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
118	2008-	Правилник о обрасцу и садржају легитимације, изгледу службеног одела	<u>3.12.3.</u>	2010/II

	502	фитосанитарног инспектора и начину вођења евиденција о издатим легитимацијама		
Celexi: 2:32000L0029 2:32000L0029				
119	2008-505	Упутство о процедури у случајевима у којима се пошиљке биља, биљни производи и прописани објекти пресретани услед неусаглашености	3.12.2. 3.12.3.	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
120	2008-476	Правилник о врстама средства за исхрану биља и оплемењивача земљишта	3.1.2.8. 3.12.2.	2010/III
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
121	2008-477	Правилник о методама узорковања и испитивања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	3.1.2.8. 3.12.2.	2010/III
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
122	2008-482	Правилник о квалитету, декларисању и означавању средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	3.1.2.8. 3.12.2.	2010/III
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
123	2008-483	Правилник о условима које морају испуњавати овлашћене организације за испитивање средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	3.1.2.8. 3.12.2.	2010/III
Celexi: 2:32003R2003				
124	2008-358	Правилник о начину разврставања, поступања са споредним производима животињског порекла, методе њихове прераде, хигијенске услове, начин њиховог утовара, претовара и истовара, ветеринарско санитарне услове за изградњу објеката, облик и садржину евиденције	3.12.5.	2010/III
Celexi: 2:32002R1774				
125	2008-356	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести животиња тарнсмисивне спонгиформне енцефалопатије	3.12.5.	2010/IV
Celexi: 2:32001R0999				
126	2008-338	Правилник о утврђивању методологије за класификацију и разврставање водних тела	3.27.5.	2010/IV
Celexi: 1:32000L0060				
127	2008-478	Правилник о техничким захтевима за амонијум нитратна ђубрива са високим садржајем азота	3.1.2.8.	2010/IV
Celexi: 2:32003R2003				
128	2008-479	Правилник о техничкој документацији која је потребна за нову врсту средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	3.1.2.8. 3.12.2.	2010/IV
Celexi: 2:32003R2003				
129	2008-480	Правилник о увозу и промету средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	3.1.2.8. 3.12.2. 3.12.5.	2010/IV
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
130	2008-467	Правилник о поступку регистрације средстава за заштиту биља	3.12.1.	2010/IV
Celexi: 2:31991L0414				
131	2008-468	Правилник о документацији за оцену активних супстанци	3.12.1.	2010/IV
Celexi: 2:31991L0414				
132	2008-	Правилник о документацији за оцену средстава за заштиту биља	3.12.1.	2010/IV

	469			
Celexi: 2:31991L0414				
133	2008-465	Правилник о листи активних супстанци у средствима за заштиту биља	<u>3.12.1.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31991L0414				
134	2008-470	Правилник о јединственим начелима за оцену активних супстанци и средства за заштиту биља	<u>3.12.1.</u>	2011/I
Celexi: 2:31991L0414				
135	2008-334	Уредба о утврђивању граничних вредности загађујућих супстанци, укључујући и приоритетне и приоритетне хазардне супстанце	<u>3.27.5.</u>	2011/II
Celexi: 1:31996L0061 1:31991L0676 1:31986L0280 1:31976L0464				
136	2008-347	Одлука о оснивању Националне конференције за воде и именовању њених чланова	<u>3.27.5.</u>	2011/II
Celexi: 1:32000L0060				
137	2008-337	Наредба о утврђивању параметара за класификацију водних тела површинских и подземних вода	<u>3.27.5.</u>	2011/II
Celexi: 1:32000L0060				
138	2008-339	Решење о утврђивању граница речних сливова и сливних подручја	<u>3.27.5.</u>	2011/II
Celexi: 1:32000L0060				
139	2008-332	Наредба о утврђивању методологије за обрачун цене воде и критеријума за утврђивање референтне цене воде	<u>3.27.5.</u>	2011/II
Celexi: 1:32000L0060				
140	2008-488	Правилник о условима за увоз штетних организама, биља, биљних производа и прописаних објеката за огледе, истраживачки рад и рад на клонској селекцији	<u>3.12.3.</u>	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
141	2008-491	Правилник о начину и роковима извештавања о вршењу послова од јавног интереса и усаглашености јединствених метода, критеријума и смерница	<u>3.11.1.</u> <u>3.12.3.</u>	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
142	2008-506	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању мрке трулежи кромпира (проуз. <i>Ralstonia solenacearum</i>)	<u>3.12.4.</u>	2011/II
Celexi: 2:32000L0029 2:31998L0057				
143	2008-507	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању прстенасте трулежи кромпира (проуз. <i>Clavibacter michiganensis</i>)	<u>3.12.4.</u>	2011/II
Celexi: 2:32001D0575 2:32000L0029				
144	2008-508	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијање рака кромпра (проуз. <i>Synchytrium endobioticum</i>)	<u>3.12.4.</u>	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
145	2008-509	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању вируса мозаика пепина	<u>3.12.4.</u>	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
146	2008-510	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању <i>Bursaphelenchus xilophilus</i>	<u>3.12.4.</u>	2011/II
Celexi: 2:32000D0058				
147	2008-	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и	<u>3.12.4.</u>	2011/II

	511	сузбијању <i>Phytophthora ramorum</i>		
Celexi: 2:32002D0757 2:32000L0029				
148	2008-501	Правилник о биолошкој заштити здравља биља	3.12.3.	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
149	2008-493	Правилник о условима и начину вршења смањене учесталости фитосанитарних преледа	3.12.2. 3.12.3.	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
150	2008-494	Правилник о условима и начину утврђивања заштићеног подручја, условима и начину прашења штетних организама у заштићеном подручју и брисању заштићеног подручја са листе заштићених подручја	3.12.4.	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
151	2008-496	Правилник о условима и начину вршења фитосанитарног прегледа у производњи, доради, преради, складиштењу и промету	3.12.2. 3.12.3.	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
152	2008-497	Правилник о условима, садржини и обрасцу биљног пасоша по врстама биља, начину издавања биљног пасоша и обавезама везаним за издавање биљног пасоша	3.12.2. 3.12.3.	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
153	2008-349	Одлука о доношењу планова управљања водама за водна подручја и плана заштите вода од загађивања	3.27.5.	2011/IV
Celexi: 1:32000L0060				
154	2008-471	Правилник о означавању средства за заштиту биља	3.12.1.	2011/IV
Celexi: 1:31999L0045 1:31967L0548 2:31991L0414				
155	2008-472	Одлука о заштити поверљивих података у поступку регистрације и издавања дозвола за средства за заштиту биља	3.12.1.	2011/IV
Celexi: 2:31991L0414				
156	2008-473	Правилник о увозу и промету средства за заштиту биља	3.12.1.	2011/IV
Celexi: 2:31991L0414				
157	2008-342	Одлука о доношењу програма мера	3.27.5.	2012/II
Celexi: 1:32000L0060				
158	2008-345	Правилник о садржини и начину вођења и ажурирања регистара заштићених области	3.27.5.	2012/II
Celexi: 1:32000L0060				
159	2009-313	Правилник о садржини посебних планова	3.27.5.	2012/II
Celexi: 2:32000L0060				
160	2009-314	Правилник о мерењу количина вода и испитивању њеног квалитета на водозахвату	3.27.5.	2012/II
Celexi: 2:31998L0083 2:31975L0440				
161	2008-475	Правилник о максималним нивоима резидуа средстава за заштиту биља у храни биљног порекла	3.12.1.	2012/IV
Celexi: 2:32005R0396 2:31991L0414 2:31990L0642 2:31986L0362 2:31976L0895				

Министарство економије и регионалног развоја				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
162	2008-549	Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене	<u>3.31.3.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1334				
163	2009-323	Закон о потврђивању Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Алжиром	<u>3.30.1</u>	2010/1
Celexi: 1:31974D0393				
164	2009-367	Правилник о начину издавања и обнављања лиценци стечајних управника	<u>3.20.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
165	2009-368	Правилник о начину полагања стручног испита	<u>3.20.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
166	2009-369	Правилник о условима и начину избора стечајног управника	<u>3.20.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
167	2009-370	Кодекс етике	<u>3.20.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
168	2009-371	Национални стандарди за управљање стечајном масом	<u>3.20.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
169	2009-372	Правилник о награди и накнади трошкова стечајног управника	<u>3.20.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
170	2009-373	Правилник о начину спровођења реорганизације по унапред припремљеном плану реорганизације	<u>3.20.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
171	2009-374	Уредба у вези са регистром стечајних маса	<u>3.20.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
172	2009-376	Правилник о облику и садржини службене легитимације	<u>3.20.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
173	2009-377	Правилник о стручном надзору	<u>3.20.</u>	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
174	2009-322	Закон о потврђивању Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Сиријом	<u>3.30.1</u>	2010/II
Celexi: 2:31974D0393				

175	2009-324	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити страних улагања са Хрватском	<u>3.30.1</u>	2010/II
Celexi: 2:31974D0393				
176	2009-325	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Чешком	<u>3.30.1</u>	2010/II
Celexi: 1:31974D0393				
177	2008-594	Закон о акредитацији	<u>3.1.1</u> <u>3.1.1.2</u>	2010/II
Celexi: 2:32008D0768				
178	2008-413	Закон о изменама и допунама Закона о регистрацији привредних субјеката	<u>3.6.1</u>	2010/II
Celexi: 1:32007L0036 1:32006L0068				
179	2009-145	Уредба о начину информисања и обавештавања о техничким прописима, стандардима и оцењивању усаглашености према ЕУ	<u>3.1.1</u>	2010/II
Celexi: 2:31998L0048 2:31998L0034				
180	2009-138	Правилник о садржини и начину вођења регистра	<u>3.1.4</u>	2010/II
Celexi: 2:31998L0048 2:31998L0034				
181	2009-326	Закон о потврђивању Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Италијом	<u>3.30.1</u>	2010/III
Celexi: 2:31974D0393				
182	2009-321	Закон о потврђивању Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Француском	<u>3.30.1</u>	2010/III
Celexi: 2:31974D0393				
183	2009-327	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Финском	<u>3.30.1</u>	2010/IV
Celexi: 1:31974D0393				
184	2008-442	Правилник о техничким и другим захтевима за лифтове	<u>3.1.3.5</u>	2010/IV
Celexi: 2:31995L0016				
185	2008-446	Правилник о метролошким захтевима за мерила	<u>3.1.1.4</u>	2011/I
Celexi: 2:32004L0022				
186	2008-572	Закон о преузимању акционарских друштава	<u>3.6.1</u>	2011/III
Celexi: 1:32004L0025				
187	2008-441	Правилник о класификацији необрађеног дрвета	<u>3.1.2.9</u>	2011/III
Celexi: 2:31968L0089				
188	2009-329	Споразум о узајамном подстицању и заштити улагања са Канадом	<u>3.30.1</u>	2011/IV
Celexi: 1:31974D0393				
189	2009-330	Споразум о узајамном подстицању и заштити улагања са Немачком	<u>3.30.1</u>	2011/IV
Celexi: 2:31974D0393				
190	2009-	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о	<u>3.30.1</u>	2011/IV

	331	узајамном подстицању и заштити улагања са Русијом		
Celexi: 1:31974D0393				
191	2009-332	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Кином	3.30.1	2011/IV
Celexi: 1:31974D0393				
192	2009-320	Закон о потврђивању Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са САД	3.30.1	2011/IV
Celexi: 2:31974D0393				
193	2009-148	Одлука о изменама и допунама оснивачког акта Акредитационог тела Србије	3.1.1.2	2011/IV
Celexi: 2:32008R0765 2:32008D0768				
194	2009-157	Уредба о законским мерним јединицама	3.1.1.4.	2011/IV
Celexi: 2:31980L0181				
195	2009-152	Правилник о поступку испитивања претходно упакованих производа	3.1.1.4.	2011/IV
Celexi: 2:31976L0211 2:31975L0107				
196	2009-134	Правилник за инструменте за мерење	3.1.1.4.	2011/IV
Celexi: 2:32004L0022				
197	2009-137	Правилник за неаутоматске ваге	3.1.1.4.	2011/IV
Celexi: 2:31990L0384				
198	2008-448	Правилник о техничким захтевима за личну заштитну опрему	3.1.3.15.	2011/IV
Celexi: 2:31989L0686				
199	2009-333	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Пољском	3.30.1	2012/IV
Celexi: 2:31974D0393				
200	2009-328	Споразум о економској сарадњи између Србије и Анголе	3.30.1	2012/IV
Celexi: 1:31974D0393				
201	2009-303	Правилник о техничким и другим захтевима за производе од кристалног стакла	3.1.2.5.	2012/IV
Celexi: 2:31969L0493				
202	2008-449	Правилник о техничким и другим захтевима за текстил	3.1.2.6.	2012/IV
Celexi: 2:31997L0037 2:31996L0074 2:31996L0073 2:31973L0044				
203	2009-158	Правилник о техничким и другим захтевима за дрво	3.1.2.9.	2012/IV
Celexi: 2:31968L0089				
204	2009-159	Правилник о техничким и другим захтевима за обућу	3.1.2.7.	2012/IV
Celexi: 2:31994L0011				
205	2009-161	Правилник о метролошким захтевима за мерне боце, за допуштена одступања запремине и натписима и ознакама на боцама као мерним	3.1.1.4.	2012/IV

		посудама		
Celexi: 2:31975L0107				
206	2009-162	Правилник о метролошким захтевима и начину утврђивања испуњености метролошких захтева за мерила	<u>3.1.1.4.</u>	2012/IV
Celexi: 2:32004L0022				
207	2009-163	Правилник о величини и облику знака усаглашености количине претходно упакованих производа, начину постављања као и начину документовања усаглашености количине претходно упакованог производа са метролошким захтевима	<u>3.1.1.4.</u>	2012/IV
Celexi: 2:31976L0211				
Министарство рударства и енергетике				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
208	2008-393	Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима испоруке електричне енергије	<u>3.15.1.</u>	2010/I
Celexi: 1:32005L0089 1:32003R1228 1:32003L0054				
209	2008-396	Правилник о изменама и допунама Правилника о критеријумима за издавање енергетске дозволе, садржини захтева и начину издавања енергетске дозволе	<u>3.15.1.</u>	2010/I
Celexi: 1:32005R1775 1:32005L0089 1:32004L0067 1:32003R1228 1:32003L0055 1:32003L0054				
210	2008-399	Правилник о изменама и допунама Правилника о условима у погледу стручног кадра и начину издавања и одузимања лиценце за обављање енергетских делатности	<u>3.15.1.</u>	2010/I
Celexi: 1:32005R1775 1:32004L0067 1:32003L0055 1:32003L0054				
211	2008-388	Закон о рационалној употреби енергије	<u>3.15.2</u>	2010/III
Celexi: 1:32006L0032 1:32005L0032 1:32004L0008 1:32002L0091 1:32000L0055 1:31996L0057 1:31993L0076 1:31982L0885				
212	2009-375	Правилник о опреми под притиском	<u>3.1.3.6.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31997L0023				
213	2009-380	Правилник о једноставним посудама под притиском	<u>3.1.3.2.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31993D0068 2:31990L0488 2:31987L0404				
214	2009-378	Правилник о топловодним котловима	<u>3.1.3.7.</u>	2011/IV
Celexi: 2:31992L0042				
215	2009-379	Правилник о гасним апаратима	<u>3.1.3.7.</u>	2011/IV
Celexi: 2:31990L0396				
216	2008-394	Закон о изменама и допунама Закона о геолошким истраживањима	<u>3.15.1.</u>	2012/I
Celexi: 1:31994L0022				

Министарство за инфраструктуру				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
217	2008-412	Закон о изменама и допунама Закона о облигационим односима и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају	<u>3.14.3.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32004R0785 2:32004R0261 2:32002R0889 2:32001D0539 2:31997R2027 2:22001A0718(01)				
218	2008-417	Закон о поморској пловидби	<u>3.14.2.</u> <u>3.1.3.11.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32007D0431 1:32005L0045 1:32002L0084 1:32001L0025 1:31996L0098 1:31994L0057				
219	2008-541	Закон о безбедности у железничком саобраћају	<u>3.14.1.2.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0881 2:32004L0049				
220	2008-542	Закон о изменама и допунама закона о железници	<u>3.14.1.2.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32007R1371 1:32007L0059 1:32004R0881 1:32004L0051 1:32004L0049 1:32000Y0229(01) 1:31968R1017 2:32001L0014 2:32001L0013 2:32001L0012				
221	2008-557	Закон о превозу ствари у друмском транспорту	<u>3.14.1.1.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31998L0076 1:31996L0026				
222	2008-558	Закон о превозу путника у друмском транспорту	<u>3.14.1.1.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31998L0076 1:31996L0026				
223	2008-543	Закон о жичарама	<u>3.14.1.2.</u> <u>3.1.3.12.</u>	2011/IV
Celexi: 2:32000L0009 2:11997E095 2:11997E055 2:11997E047				
Министарство за државну управу и локалну самоуправу				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
224	2008-545	Закон о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи	<u>3.23.3.</u>	2012/II
Celexi: 2:32006L0106 2:31996L0030 2:31994L0080				
225	2008-573	Закон о изборима за европски парламент	<u>3.23.3.</u>	2012/III
Celexi: 2:31993L0109				
Министарство трговине и услуга				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

226	2009-308	Стратегија тржишног надзора	<u>3.1.1.5.</u>	2010/I
Celexi: 2:32008R0765				
227	2009-6	Закон о оглашавању	<u>3.28.1.</u> <u>3.3.2</u>	2010/II
Celexi: 2:32005L0029 2:32000L0031 2:31989L0552 2:31984L0450				
228	2008-44	Закон о заштити потрошача	<u>3.28.1.</u>	2010/II
Celexi: 2:32008L0122 2:32008L0052 2:32008L0048 2:32007R0861 2:32003L0055 2:32003L0054 2:32002L0065 2:32002L0022 2:32001H0310 2:32000L0031 2:31999L0044 2:31998L0027 2:31998L0006 2:31998H0257 2:31997L0007 2:31993L0013 2:31990L0314 2:31985L0577				
229	2008-46	Закон о републичким робним резервама	<u>3.15.1.</u>	2010/II
Celexi: 2:32006L0067 2:31977D0706 2:31973L0238 2:31968D0416				
230	2008-47	Закон о трговини	<u>3.28.1.</u>	2010/II
Celexi: 1:32000L0013 1:31998L0006 1:31997L0055 1:31997L0007 1:31984L0450				
231	2009-338	Уредба о начину и условима за образовање обавезних резерви нафте и нафтних деривата, тако да се достигне количина резерви која ће одговарати до 90-дневној потрошњи у протеклој години	<u>3.15.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32006L0067				
232	2009-339	Уредба о ближим условима у погледу начина и услова снабдевања дистрибутера који плаћају чланарину из које се финансира образовање и одржавање обавезних резерви нафте и нафтних деривата	<u>3.15.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32006L0067				
233	2009-340	Уредба о висини чланарине и начину обрачунавања и плаћања за сваку следећу календарску годину по појединачним производима	<u>3.15.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32006L0067				
234	2009-342	Уредба о садржини стандардних информативних образаца из уговора о временски подељеном коришћењу непокретности	<u>3.28.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32008L0122				
235	2009-343	Уредба о садржини посебног обрасца за раскид уговора о временски ограниченом коришћењу непокретности	<u>3.28.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32008L0122				
236	2009-344	Уредба о ближим условима за оснивање центра за вансудско решавање спорова, именовање чланова и финансијски надзор	<u>3.28.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32008L0052 2:32007R0861 2:32001H0310 2:31998H0257				
237	2009-345	Правилник о накнади трошкова и накнадама за рад председника, потпредседника и других чланова центра и вештака	<u>3.28.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32008L0052 2:32001H0310 2:31998H0257				
238	2009-346	Правилник о обрасцу за једнострани раскид уговора закључених на даљину и уговора закључених ван пословних просторија	<u>3.28.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31997L0007 2:31985L0577				
Министарство просвете				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе

				/министарства
239	2009-364	Закон о средњем образовању	<u>3.26.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32001X0720(01) 2:31991Y0424(01) 2:31966H0484 2:31963D0266				
240	2009-365	Закон о образовању одраслих	<u>3.26.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31991Y0424(01) 2:31985D0368 2:31971Y0812 2:31966H0484				
241	2009-366	Закон о високом образовању	<u>2.2.1.</u> <u>3.3.4.</u> <u>3.26.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32006H0961 2:32006H0143 2:32006D1720 2:32003G1205(05) 2:32002G0709(01) 2:31998H0561				
Министарство омладине и спорта				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
242	2009-384	Стратегија каријерног вођења и саветовања	<u>3.26.2.</u>	2010/I
Celexi: 1:42001X0712(02)				
243	2008-592	Закон о спорту	<u>3.26.2.</u>	2010/III
Celexi: 2:52003DC0650				
244	2009-382	Закон о младима	<u>3.26.2.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002G0713(01)				
Министарство здравља				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
245	2008-610	Закона о лековима и медицинским средствима	<u>3.1.2.3.</u> <u>3.27.9.</u> <u>3.12.5.</u>	2010/I
Celexi: 1:32009L0009 1:32008L0029 1:32007R1394 1:32005L0028 1:32004R0726 1:32004L0028 1:32004L0027 1:32004L0024 1:32004L0010 1:32004L0009 1:32003L0094 1:32003L0063 1:32002L0098 1:32001L0083 1:32001L0082 1:32001L0020 1:31998L0079 1:31993L0042 1:31991L0412 1:31990R2377 1:31990L0385				
246	2009-69	Закон о заштити становништва од излагања дуванском диму	<u>3.28.2.</u>	2010/I
Celexi: 1:32004D0513				
247	2009-66	Правилник о квалитету воде за рекреативну употребу	<u>3.27.5.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32006L0007				
248	2009-67	Правилник у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет	<u>3.28.2.</u> <u>3.1.2.4.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31988L0378 1:31976L0768				
249	2008-	Правилник о здравственој исправности воде за пиће	<u>3.27.5.</u>	2010/IV

	605			
Celexi: 1:31998L0083				
250	2009-68	Закон о предметима опште употребе	<u>3.28.2.</u> <u>3.28.1.</u> <u>3.1.2.4.</u>	2011/IV
Celexi: 1:32002D0072 1:32002D0016 1:31993L0011 1:31993L0010 1:31989L0109 1:31985L0572 1:31984L0500 1:31982L0711 1:31981L0432 1:31980L0590 1:31978L0142				
251	2009-309	Правилник о садржају легитимације инспектора за лекове и медицинска средства	<u>3.1.2.3.</u>	2011/IV
Celexi: 1:32001L0083				
Министарство за телекомуникације и информационо друштво				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
252	2009-33	Основе развоја електронских комуникација у Републици Србији у периоду од 2010. до 2014. године	<u>3.10.1</u>	2010/I
Celexi: 1:32002L0058 1:32002L0022 1:32002L0021 1:32002L0020 1:32002L0019				
253	2009-41	Акциони план за ефикасно коришћење телекомуникационе инфраструктуре за потребе јавних телекомуникационих оператора и државних органа	<u>3.10.1</u>	2010/I
Celexi: 1:31997L0033 1:31997L0013				
254	2009-36	Правилник о броју лиценци, периоду на који се издаје лиценца, минималним условима за издавање и најмањем износу једнократне накнаде која се плаћа приликом издавања лиценце за јавну телекомуникациону мрежу у фреквенцијском опсегу 3410-3600 МХз и 3600-3800	<u>3.10.1</u>	2010/I
Celexi: 1:31998L0010 1:31997L0013				
255	2009-94	Правилник за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма и приступа мултиплексу у земаљској дигиталној радиодифузији	<u>3.10.</u>	2010/II
Celexi: 1:32007L0065				
256	2008-599	Закон о информационој безбедности	<u>3.10.2.</u>	2011/IV
Celexi: 1:32001D0264				
257	2009-104	Измене и допуне Акционог плана Стратегије развоја поштанских услуга у Србији	<u>3.3.3.</u>	2012/I
Celexi: 2:32002L0039				
Министарство рада и социјалне политике				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
258	2008-535	Правилник о ознакама за безбедан и здрав рад	<u>3.19.2.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31992L0058				
259	2008-	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при раду на	<u>3.</u>	2010/IV

	533	пловилима за улов рибе	<u>3.19.</u> <u>3.19.2.</u>	
Celexi: 2:31993L0103				
260	2008-529	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при вађењу минералних сировина у дубинским бушотинама	<u>3.19.2.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31992L0091				
261	2008-530	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад услед ризика од експлозивних атмосфера	<u>3.</u> <u>3.19.</u> <u>3.19.2.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31999L0092				
262	2008-522	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад запослених ангажованих на одређено време или на привременом раду	<u>3.19.2.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31991L0383				
263	2008-525	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад за подземну и површинску експлоатацију минералних сировина	<u>3.19.2.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31992L0104				
264	2008-526	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким агенсима	<u>3.</u> <u>3.19.</u> <u>3.19.2.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32000L0054				
265	2008-527	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногена и мутагена	<u>3.</u> <u>3.19.</u> <u>3.19.2.</u>	2011/IV
Celexi: 2:32004L0037				
266	2008-528	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - вештачка оптичка зрачења	<u>3.</u> <u>3.19.</u> <u>3.19.2.</u>	2011/IV
Celexi: 2:32006L0025				
267	2008-531	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - вибрације	<u>3.</u> <u>3.19.</u> <u>3.19.2.</u>	2011/IV
Celexi: 2:32002L0044				
268	2008-532	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - електромагнетна зрачења	<u>3.</u> <u>3.19.</u> <u>3.19.2.</u>	2011/IV
Celexi: 2:32004L0040				
269	2008-534	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - бука	<u>3.</u> <u>3.19.</u> <u>3.19.2.</u>	2011/IV
Celexi: 2:32003L0010				
270	2008-602	Закон о изменама и допунама закона о финансијској подршци породици са децом	<u>3.2.</u>	2012/II
Celexi: 1:31991D0425 1:31991D0423				
Министарство животне средине и просторног планирања				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране

				влада /министарства
271	2008-251	Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух	<u>3.27.3.</u>	2010/1
Celexi: 2:32001L0081 2:32001L0080				
272	2008-281	Уредба о супстанцама које оштећују озонски омотач	<u>3.27.3.</u>	2010/1
Celexi: 2:32000R2037				
273	2008-287	Уредба о начину рада, критеријумима и роковима приликом оцене и одобравања потенцијалних пројеката механизма чистог развоја од стране Националног тела за спровођење Пројеката механизма чистог развоја Кјото протокола	<u>3.27.3.</u>	2010/1
Celexi: 2:22002A0515(01)				
274	2009-257	Уредба о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма	<u>3.27.7.</u>	2010/1
Celexi: 2:32004L0035				
275	2008-279	Правилник о листи опасних материја и њиховим количинама на основу којих се одређује обавеза израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса.	<u>3.27.7.</u>	2010/1
Celexi: 2:31996L0082				
276	2008-280	Правилник о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података	<u>3.27.2.</u>	2010/1
Celexi: 2:32006R0166				
277	2008-274	Правилник о садржини обавештења о новим севесо постројењима, односно комплексима, постојећим севесо постројењима, односно комплексима о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса.	<u>3.27.7.</u>	2010/1
Celexi: 2:31996L0082				
278	2008-277	Правилник о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи и техникама мерења, као и за размену добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама и података о емисијама из извора загађивања ваздуха за потребе извештаја	<u>3.27.3.</u>	2010/1
Celexi: 2:32004D0224				
279	2008-254	Правилник о висини трошкова доделе права на коришћење еколошког знака	<u>3.27.7.</u>	2010/1
Celexi: 2:32000R1980				
280	2008-271	Правилник о садржини и методологији израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса	<u>3.27.7.</u>	2010/1
Celexi: 2:31996L0082				
281	2008-235	Правилник о садржини и начину вођења регистра привредних рибара	<u>3.13.</u>	2010/1
Celexi: 2:32006R1966				
282	2008-241	Правилник о управљању медицинским отпадом: 1) о начину управљања фармацевтским отпадом и листи апотека које су дужне да преузимају неупотребљиве лекове од грађана; 2) о начину и садржини плана управљања отпадом, начину и поступку управљања опасним отпадом	<u>3.27.4.</u>	2010/1
Celexi: 2:32006L0012 2:31999L0031 2:31991L0689				
283	2008-242	Правилник о класификацији отпада (каталог отпада; опште категорије отпада; листа категорија опасног отпада према пореклу и саставу, листа опасних карактеристика отпада; компоненте отпада због којих се отпад	<u>3.27.4.</u>	2010/1

		сматра опасним и граничне вредности концентрациј		
Celexi: 2:32006L0012 2:32000D0532 2:31991L0689				
284	2008-247	Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха	<u>3.27.3.</u>	2010/1
Celexi: 2:32008L0050 2:32004L0107				
285	2008-182	Правилник о обрасцу извештаја о управљању амбалажом и амбалажним отпадом	<u>3.27.4.</u>	2010/1
Celexi: 2:32005D0270 2:31997D0622 2:31994L0062				
286	2008-216	Решење о утврђивању овлашћених стручних организација за испитивање отпада	<u>3.27.4.</u>	2010/1
Celexi: 2:32006L0012 2:32000D0532 2:31991L0689				
287	2008-221	Правилник о начину паковања, критеријумима, условима и начину коначног одлагања отпада који садржи азбест и другим мерама за спречавање разношења азбестних влакана и прашине у животној средини	<u>3.27.4.</u>	2010/1
Celexi: 2:31987L0217				
288	2008-108	Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини и на здравље људи, као и врстама и начину прикупљања података потребних за њихово оцењивање	<u>3.27.10.</u>	2010/1
Celexi: 2:32002L0049				
289	2008-131	Правилник о садржини, начину вођења и изгледу регистра издатих дозвола	<u>3.27.4.</u>	2010/1
Celexi: 2:31991L0692				
290	2008-161	Правилник о подстицајним мерама за поновну употребу и искоришћење отпада као секундарне сировине или за добијање енергије	<u>3.27.4.</u>	2010/1
Celexi: 2:32006L0012 2:32000D0532 2:31991L0689				
291	2008-135	Правилник о условима које морају испуњавати зоолошки вртови и други објекти или простори за држање дивљих животиња, услове држања, начин обележавања и евидентирања	<u>3.27.6.</u>	2010/1
Celexi: 2:31999L0022 2:31997R0338 2:31992L0043 2:31979L0409				
292	2008-136	Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, врсте типова станишта, осетљиве, угрожене, ретке и за заштиту приоритетне типове станишта и мере заштите за очување типова станишта	<u>3.27.6.</u>	2010/1
Celexi: 2:31992L0043 2:31979L0409				
293	2009-167	Правилник о програму мониторинга рибарских подручја	<u>3.13.</u>	2010/1
Celexi: 2:32006L0044				
294	2009-95	Правилник о условима које мора да испуњава стручна организација за мерење буке, као и документацију која се подноси уз захтев за добијање овлашћења за мерење буке	<u>3.27.10.</u>	2010/1
Celexi: 1:32002L0049				
295	2009-92	Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке	<u>3.27.10.</u>	2010/1
Celexi: 1:32002L0049				
296	2009-130	Правилник о садржају планова квалитета ваздуха	<u>3.27.3.</u>	2010/1
Celexi: 2:32008L0050				

297	2009-131	Правилник о садржају краткорочних акционих планова	3.27.3.	2010/I
Celexi: 2:32008L0050				
298	2009-243	Правилник о енергетским својствима и начину израчунавања топлотних својстава објеката високоградње	3.1.3.13.	2010/I
Celexi: 2:32002L0091				
299	2009-96	Стратегија успостављања НИГП-а	3.27.2.	2010/II
Celexi: 2:32007L0002				
300	2008-260	Уредба о врстама гаранција за финансијске или друге врсте гаранција за обезбеђење плаћања накнаде трошкова, висину средстава и време трајања гаранције коју обезбеђују загађивачи	3.27.2.	2010/II
Celexi: 2:31975H0436				
301	2009-171	Уредба о критеријумима за обрачун накнаде за амбалажу или упакован производ и ослобађање од плаћања накнаде, обвезницама плаћања, висини накнаде, као и начину обрачунавања и плаћања накнаде	3.27.4.	2010/II
Celexi: 2:31994L0062				
302	2009-227	Уредба о врстама отпада за које се врши термички третман, условима и критеријумима за одређивање локације, техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу, опремање и рад постројења за термички третман отпада, поступању са остатком након спаљив	3.27.4.	2010/II
Celexi: 2:32000L0076				
303	2009-275	Уредба о утврђивању еколошке мреже и начину управљања	3.27.6.	2010/II
Celexi: 2:31992L0043 2:31979L0409				
304	2009-278	Правилник о специјалним техничко-технолошким решењима (еколошки мостови, изграђени пролази и прелази, тунели и мере заштите)	3.27.6.	2010/II
Celexi: 2:31992L0043 2:31979L0409				
305	2008-205	Правилник о начину и поступку управљања отпадним возилима	3.27.4.	2010/II
Celexi: 2:32000L0053				
306	2008-208	Правилник о условима и критеријумима за одређивање локације о техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу и рад постројења за управљање отпадом	3.27.4.	2010/II
Celexi: 2:32006L0012 2:32000L0076 2:32000D0532 2:31991L0689				
307	2008-217	Уредба о: 1) условима и критеријумима за одређивање локације, техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу и рад депонија отпада 2) врстама отпада чије је одлагање на депонији забрањено, количинама биоразградивог отпада које се могу одло	3.27.4.	2010/II
Celexi: 2:31999L0031				
308	2008-218	Правилник о утврђивању листе електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, начину и поступку управљања отпадом од електричних и електронских производа	3.27.4.	2010/II
Celexi: 2:32002L0096 2:32002L0095				
309	2008-145	Правилник о поступку за складиштење, паковање и обележавање опасног отпада	3.27.4.	2010/II
Celexi: 2:31967L0548				
310	2008-148	Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање; методологији за прикупљање података о	3.27.4.	2010/II

		саставу и количинама комуналног отпада на територији јединице локалне самоуправе		
Celexi: 2:31991L0692				
311	2008-149	Правилник о садржини ознака на батеријама, дугмастим батеријама и акумулаторима, опасних материја у батеријама и акумулаторима према садржају опасних материја, начину и поступку управљања истрошеним батеријама и акумулаторима, као и уређајима са уграђеним	<u>3.27.4.</u>	2010/II
Celexi: 2:32006L0066				
312	2008-151	Правилник о садржини потврде о изузимању од обавезе прибављања дозволе	<u>3.27.4.</u>	2010/II
Celexi: 2:32006L0012 2:32000L0076 2:31999L0031				
313	2008-170	Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или гориво	<u>3.27.4.</u>	2010/II
Celexi: 2:32006L0012 2:32000D0532 2:31991L0689				
314	2008-171	Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима	<u>3.27.4.</u>	2010/II
Celexi: 2:31975L0439				
315	2008-109	Правилник о методологији за израду акционих планова	<u>3.27.10.</u>	2010/II
Celexi: 2:32002L0049				
316	2008-110	Правилник о методологији за одређивање акустичних зона	<u>3.27.10.</u>	2010/II
Celexi: 2:32002L0049				
317	2008-111	Правилник о садржини и методама израде стратешких карата буке у животној средини и начину њиховог приказивања јавности	<u>3.27.10.</u>	2010/II
Celexi: 2:32002L0049				
318	2009-97	Стратегија за примену и одржавање стандарда у области геоинформација	<u>3.27.2.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32007L0002				
319	2009-305	Уредба о методологији прикупљања података за Национални инвентар емисија гасова са ефектом стаклене баште	<u>3.27.3.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32005D0166 2:32004D0280				
320	2009-316	Уредба о методологији прикупљања података за Национални инвентар ненамерно испуштених дуготрајних органских загађујућих супстанци (POPs)	<u>3.27.3.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32004R0850				
321	2008-173	Правилник о хемикалијама за које је произвођач или увозник дужан да утврди кауцију за појединачну амбалажу у коју је смештена та хемикалија, висини кауције за одређену амбалажу зависно од врсте амбалаже или хемикалије која је у њу смештена	<u>3.27.4.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31994L0062				
322	2008-225	Правилник о начину и поступку за уривање отпадним флуоросцентним цевима које садрже живу	<u>3.27.4.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0096 2:32002L0095				
323	2008-227	Уредба о утврђивању националних планова управљања отпадом	<u>3.27.4.</u>	2011/I
Celexi: 2:32006L0012 2:31999L0031				
324	2008-	Уредба о утврђивању Програма организовања и начина селекције отпада	<u>3.27.4.</u>	2011/I

	219	ради рециклаже		
Celexi: 2:32006L0012 2:32000D0532 2:31991L0689				
325	2009-255	Уредба о утврђивању листе приоритетних и приоритетних хазардних супстанци	3.27.5.	2011/I
Celexi: 2:32000L0060				
326	2009-256	Уредба о утврђивању граничних вредности емисије	3.27.5.	2011/I
Celexi: 2:32000L0060				
327	2008-243	Правилник о садржини, изгледу ознаке и начину означавања уређаја који садрже РСВ и просторија или постројења у којима су смештени, као и деконтаминираних уређаја; начину одлагања РСВ или РСВ отпада	3.27.4.	2011/II
Celexi: 2:31996L0059				
328	2008-224	Правилник о листи ПОПс материја, начину и поступку за управљање ПОПс отпадом и граничним вредностима концентрација ПОПс материја које се односе на одлагање или поновно искоришћење отпада који садржи или је контаминиран ПОПс материјама	3.27.4.	2011/II
Celexi: 2:32004R0850				
329	2009-228	Правилник о начину и поступку управљања отпадом од титан-диоксида, као и мерама надзора и мониторинга животне средине на локацији	3.27.4. 3.27.	2011/II
Celexi: 2:31982L0883 2:31978L0176				
330	2008-305	Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине	3.27.2.	2011/III
Celexi: 2:32004L0035				
331	2009-237	Правилник о издавању техничких одобрења	3.1.3.13.	2011/III
Celexi: 2:31989L0106				
332	2009-241	Правилник за енергетске захтеве за нове и постојеће објекте	3.1.3.13.	2011/III
Celexi: 2:31989L0106				
333	2009-239	Правилник о оцењивању усаглашености и означавању грађевинских производа (декларација о усаглашености и сертификат о усаглашености)	3.1.3.13.	2011/III
Celexi: 2:31989L0106				
334	2009-317	Правилник за услове, садржину начин издавања сертификата	3.1.3.13.	2011/III
Celexi: 2:31989L0106				
335	2009-297	Правилник о поступању одређеним флуорованим гасовима са ефектом сталене баште као и опремом и уређајима који садрже ове гасове	3.27.3.	2011/IV
Celexi: 2:32008R0307 2:32008R0306 2:32008R0305 2:32008R0304 2:32008R0303 2:32007R1516 2:32007R1497 2:32007R1494 2:32007R1493 2:32006R0842 2:32006L0040				
336	2009-292	Правилник о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и дистрибуције нафте и нафтних деривата	3.27.3.	2011/IV
Celexi: 2:31994L0063				
337	2009-98	Правилник о приступу и коришћењу дигиталних просторних података	3.27.2.	2011/IV
Celexi: 1:32007L0002				
338	2008-245	Уредба о емисијама испарљивих органских једињења приликом употребе органских растварача	3.27.3.	2011/IV

Celexi: 2:31999L0013				
339	2008-264	Уредба о висини накнаде за упис у регистар у систем ЕМАС	<u>3.27.7.</u>	2012/II
Celexi: 2:32001R0761				
340	2008-258	Правилник о захтеву за успостављање и спровођење система управљања заштитом животне средине; садржину извештаја о утицајима активности, производа и услуга на животну средину; садржину изјаве за укључивање у систем ЕМАС и доступност информација о систему Е	<u>3.27.7.</u>	2012/II
Celexi: 2:32001R0761				
341	2008-262	Правилник о садржини, изгледу и начину вођења ЕМАС регистра	<u>3.27.7.</u>	2012/II
Celexi: 2:32001R0761				
342	2008-263	Правилник о ближим условима за подношење захтева за регистрацију у систем ЕМАС као и образац	<u>3.27.7.</u>	2012/II
Celexi: 2:32001R0761				
343	2009-294	Национални програм за постепено смањење годишњих максималних емисија	<u>3.27.3.</u>	2012/IV
Celexi: 2:32001L0080				
344	2009-295	Национални план за смањење емисија из постојећих постројења за сагоревање	<u>3.27.3.</u>	2012/IV
Celexi: 2:32001L0080				
345	2009-293	Правилник о граничним вредностима загађујућих материја у течним горивима	<u>3.27.3.</u>	2012/IV
Celexi: 2:32003L0017 2:31999L0032 2:31998L0070 2:31993L0012				
Министарство културе				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
346	2008-514	Закон о музејском наслеђу	<u>3.26.3.</u>	2010/III
Celexi: 1:42005X0610(03) 1:41991X0809 1:41986X1213(01) 1:41986X0226 1:32006D0515 1:32004R0656 1:32003G0218(03) 1:32002G0205(03) 1:32002G0205(02) 1:32002G0205(01) 1:32001R0974 1:31999Y1112(01) 1:31998R1526 1:31997Y0205(01) 1:31996Y0821(01) 1:31996R2469 1:31995Y0923(02) 1:31995Y0923(01) 1:31994Y0823(01) 1:31992R3911 1:21979A0531(01)				
347	2008-515	Закон о архивској грађи и архивској служби	<u>3.26.3.</u>	2010/III
Celexi: 1:42005X0610(03) 1:41991X1205(01) 1:41991X0809 1:41986X1213(01) 1:32006D0515 1:32005H0865 1:32005H0835 1:32004R0656 1:32003G1205(03) 1:32003G0513(01) 1:32003G0218(03) 1:32002G0205(03) 1:32002G0205(02) 1:32002G0205(01) 1:32001R0974 1:31999Y1112(01) 1:31998R1526 1:31997Y0205(01) 1:31996Y0821(01) 1:31996R2469 1:31995Y0923(02) 1:31995Y0923(01) 1:31994Y0823(03) 1:31994Y0823(01) 1:31994Y0322(01) 1:31992R3911 1:31979D0505 1:21979A0531(01)				
348	2008-516	Закон о непокретном културном наслеђу	<u>3.26.3.</u>	2010/III
Celexi: 1:42005X0610(03) 1:42005X0610(03) 1:41991X1205(01) 1:41991X0809 1:41991X0809 1:41986X1213(02) 1:41986X1213(01) 1:41986X1213(01) 1:41986X1213 1:41986X0226 1:41986X0226 1:41985X1231(01) 1:32006D0515 1:32005H0865 1:32005H0835 1:32004R0656 1:32003G1205(03) 1:32003G0513(01) 1:32003G0218(03) 1:32003G0218(03) 1:32002G0205(03) 1:32002G0205(02) 1:32002G0205(02) 1:32002G0205(01) 1:32002G0205(01) 1:32001R0974 1:32001G0306(03) 1:32001G0306(03) 1:32000Y0711(01) 1:31999Y1112(01) 1:31999Y1112(01) 1:31998R1526 1:31997Y0205(01) 1:31997Y0205(01) 1:31996Y0821(01) 1:31996Y0821(01) 1:31996R2469 1:31995Y0923(02) 1:31995Y0923(02) 1:31995Y0923(01) 1:31995Y0923(01) 1:31994Y0823(03) 1:31994Y0823(01) 1:31994Y0823(01)				

1:31994Y0322(01) 1:31992R3911 1:31979D0505 1:31975H0065 1:31975H0065 1:21979A0531(01) 2:31979D0505 2:21979A0531(01)				
349	2008-517	Закон о обавезном примерку публикација	<u>3.26.3.</u>	2010/IV
Celexi: 1:31996Y0821(02)				
350	2008-518	Закон о старој и реткој библиотечној грађи	<u>3.26.3.</u>	2010/IV
Celexi: 1:41985X1023 1:32004R0656 1:32002G0205(03) 1:32001R0974 1:31998R1526 1:31996Y0821(02) 1:31996R2469 1:31992R3911				
351	2008-155	Закон о недозвољеном обједињавању и јавности власништва јавних гласила	<u>3.10.3.</u>	2010/IV
Celexi: 2:31989L0552				
352	2008-513	Закон о кинематографији	<u>3.10.3.</u> <u>3.26.3.</u>	2011/II
Celexi: 1:32001G0306(01) 1:32001G0306(01)				
Републички завод за статистику				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
353	2009-30	План статистичких истраживања за 2010. годину	<u>3.18.</u>	2010/I
Celexi: 2:32007D1578				
354	2008-10	Програм 2008-2012 (петогодишњи статистички програм)	<u>3.18.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32007D1578				
Републички хидрометеоролошки завод				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
355	2009-25	Закон о метеоролошкој и хидролошкој делатности	<u>3.27.3.</u> <u>3.27.5.</u>	2010/II
Celexi: 1:32000L0060				
Завод за интелектуалну својину				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
356	2009-178	Закон о потврђивању Конвенције о признању европских патената од 5.октобра 1973, са изменама члана 63. Конвенције о европском патенту од 17.децембра 1991. и изменама од 29.новембра 2000.г.	<u>3.7.2.</u>	2010/I
Celexi: 2:31976G0126				

357	2008-419	Уредба о поступку за признање жига	<u>3.7.2.</u>	2010/II
Celexi: 1:32005R1041 1:32005R1041 1:32004R0782 1:32004R0782 1:32004R0422 1:32004R0422 1:32003R1992 1:32003R1992 1:32003R1653 1:32003R1653 1:32003D0793 1:32003D0793 1:31995R2868 1:31995R2868 1:31994R3288 1:31994R3288 1:31994R0040 1:31994R0040 1:31989L0104 1:31989L0104 1:22003A1114(01) 1:22003A1114(01)				
358	2008-433	Уредба о поступку заштите топографије интегрисаних кола	<u>3.7.2.</u>	2010/II
Celexi: 1:31994D0824 1:31994D0824 1:31987L0054 1:31987L0054				
359	2008-435	Уредба о евиденцији ауторских дела и предмета сродних права	<u>3.7.1.</u>	2010/II
Celexi: 1:32006L0116 1:32006L0115 1:32005H0737 1:32001L0084 1:32001L0029 1:32000D0278 1:31996L0009 1:31993L0083 1:31992Y0528(01) 1:31991L0250 1:22002D0171 1:22000A0411(02) 1:22000A0411(01)				
360	2008-437	Уредба о поступку за признање права на индустријски дизајн	<u>3.7.2.</u>	2010/II
Celexi: 1:32002R2245 1:32002R0006 1:31998L0071				
361	2008-430	Закон о патентима	<u>3.7.2.</u>	2010/III
Celexi: 1:41989X0695(07) 1:41989X0695(07) 1:41989A0695(06) 1:41989A0695(06) 1:41989A0695(02) 1:41989A0695(02) 1:41989A0695(01) 1:41989A0695(01) 1:32004L0048 1:31998L0044 1:31998L0044 1:31996R1610 1:31996R1610 1:31976H0223 1:31976H0223 1:31976G0126 1:31976G0126 1:31975A0597 1:31975A0597 1:31974A0209 1:31974A0209				
362	2008-426	Уредба о поступку за установљење ознаке географског порекла и признању својства овлашћеног корисника ознаке географског порекла	<u>3.7.2.</u>	2010/III
Celexi: 1:32006R0510 1:32006R0510 1:32006R0509 1:32006R0509 1:31997R0535 1:31997R0535				
363	2008-423	Закон о Агенцији за интелектуалну својину	<u>3.7.</u>	2010/IV
Celexi: 1:32004L0048				
364	2008-425	Уредба о упису у Регистар заступника који води Завод за интелектуалну својину	<u>3.7.</u>	2011/I
Celexi: 1:31976G0126				
365	2008-431	Уредба о поступку за правну заштиту проналазака	<u>3.7.</u> <u>3.7.2.</u>	2011/I
Celexi: 1:41989X0695(07) 1:41989A0695(06) 1:41989A0695(02) 1:41989A0695(01) 1:31998L0044 1:31996R1610 1:31976H0223 1:31976G0126 1:31975A0597 1:31974A0209				
Народна банка Србије				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
366	2009-190	Нацрт Закона о финансијском лизингу	<u>3.9.</u>	2010/III
Celexi: 2:32008L0048 2:32006L0048 2:32005L0060				
367	2009-63	Нацрт Закона о банкама	<u>3.9.1.</u>	2010/III
Celexi: 1:32000L0046 2:32007L0018 2:32006L0049 2:32006L0048 2:32006L0043 2:32005L0060 2:32004R2086 2:32004L0069 2:32003L0051 2:32002R1606 2:32000L0012 2:31998L0033 2:31992L0030 2:31991L0308 2:31987H0062 2:31986L0635 2:31983L0349 2:31978L0660 2:31968L0151				
368	2008-29	Одлука о обавезној резерви банака код Народне банка Србије	<u>3.17.2.</u>	2012/II

Celexi: 1:32003R1745 1:32002R0134 1:31998R2531				
369	2008-30	Одлука о изменама и допунама Одлуке о условима и начину на који Народна банка Србије спроводи операције на отвореном тржишту	<u>3.17.2.</u>	2012/II
Celexi: 1:32005O0017 1:32005O0002 1:32000O0007				
Комисија за заштиту конкуренције				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
370	2009-310	Уредба о начину одређивања управне мере које изриче Комисија	<u>3.8.</u>	2010/I
Celexi: 2:52006XC0901(01)				
371	2009-311	Уредба о начину одређивања мере понашања и структурне мере	<u>3.8.</u>	2010/I
Celexi: 2:32004R0802 2:32004R0139				
372	2009-312	Уредба о условима за ослобођење од плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције	<u>3.8.</u>	2010/I
Celexi: 2:52006XC1208(04) 2:52002XC0219(02)				
Републичка агенција за телекомуникације				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
373	2009-132	Правилник о начину, условима и поступку преносивости бројева	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0022				
374	2009-100	Правилник о техничком прегледу и мерењу (контрола квалитета пружених услуга)	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
375	2009-101	Правилник о стандардима и техничким дозволама	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
376	2009-102	Правилник о минималном садржају и начину објављивања стандардне понуде	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0019				
377	2009-103	Правилник о поступку анализе тржишта	<u>3.10.1</u> <u>3.14.1.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
378	2009-90	Правилник о механизму израчунавања трошкова услуга универзалног сервиса	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
379	2009-91	Правилник о начину утврђивања висине накнаде трошкова пружања услуга универзалног сервиса	<u>3.10.1</u>	2010/IV

Celexi: 2:32002L0022				
380	2009-86	Правилник о одређивању оператора услуга универзалног сервиса	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0022				
381	2009-105	Правилник о услугама са додатом вредношћу	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0022				
382	2009-106	Правилник о поступку додељивања адреса и бројева	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021 2:32002L0020				
383	2009-107	Правилник о изгледу обрасца захтева за доделу адреса и бројева	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021 2:32002L0020				
384	2009-109	Правилник о надзору над коришћењем радиофреквенцијског спектра	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
385	2009-112	Правилник о заштити од штетних сметњи	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
386	2009-114	Правилник о поступку издавања дозволе на основу јавног надметања	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021 2:32002L0020				
387	2009-118	Правилник о ограничењу деловања зрачења електромагнетног поља	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
388	2009-122	Правилник о обрасцу и садржини легитимације контролора	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
389	2009-123	Правилник о употреби радиофреквенцијског спектра за потребе аматерских радио станица	<u>3.10.1</u>	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
Директорат за цивилно ваздухопловство				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
390	2009-347	Правилник о издавању оперативне дозволе авио-превозницима	<u>3.14.3.</u>	2010/I
Celexi: 2:32008R1008				
391	2009-350	Правилник о сертификацији опреме која се користи за преглед	<u>3.14.3.</u>	2010/I
Celexi: 2:32008R0300				
392	2009-351	Правилник о провери сигурности ваздухоплова који користе аеродроме у Републици Србији	<u>3.14.3.</u>	2010/I

Celexi: 2:32006R0768 2:32006R0736 2:32005R2111 2:32004L0036				
393	2009-352	Правилник о примени Уредбе 549/2004 којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба	3.14.3.	2010/II
Celexi: 2:32004R0549				
394	2009-353	Правилник о примени Уредбе 550/2004 о пружању услуга ваздушне пловидбе у оквиру Јединственог европског неба	3.14.3.	2010/II
Celexi: 2:32004R0550				
395	2009-354	Правилник о примени Уредбе 2150/2005 која предвиђа заједничка правила за флексибилну употребу ваздушног простора	3.14.3.	2010/III
Celexi: 2:32005R2150				
396	2009-349	Правилник осертификацији оператера који раде на пословима безбедности цивилног ваздухопловства	3.14.3.	2010/III
Celexi: 2:32008R0300				
397	2009-348	Правилник о опслуживању ваздухоплова на земљи	3.14.3.	2010/IV
Celexi: 2:31996L0067				
398	2009-355	Правилник о плану лета	3.14.3.	2011/I
Celexi: 2:32006R1033				
399	2009-357	Правилник о организацији и коришћењу ваздушног простора	3.14.3.	2011/II
Celexi: 2:32004R0551				
400	2009-359	Правилник о интероперабилности мреже управљања ваздушним саобраћајем	3.14.3.	2011/III
Celexi: 2:32004R0552				
401	2009-360	Правилник о додели слотова	3.14.3.	2012/II
Celexi: 2:31993R0095				
Агенција за енергетику				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
402	2009-75	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за транспорт природног гаса	3.15.1.	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
403	2009-76	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за дистрибуцију природног гаса	3.15.1.	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
404	2009-77	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије за обрачун цена природног гаса за тарифне купце	3.15.1.	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				

405	2009-78	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије о критеријумима и начину одређивања трошкова прикључака на систем за транспорт и дистрибуцију природног гаса	<u>3.15.1.</u>	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
406	2009-82	Одлука о изменама Тарифног система за обрачун природног гаса за тарифне купце	<u>3.15.1.</u>	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
407	2009-83	Одлука о изменама Тарифног система за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса	<u>3.15.1.</u>	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
408	2009-85	Одлука о измени Тарифног система за приступ и коришћење система за транспорт природног гаса	<u>3.15.1.</u>	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
409	2009-70	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за пренос електричне енергије	<u>3.15.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
410	2009-73	Одлука о изменама и допунама Одлуке о утврђивању Методологије за обрачун цена електричне енергије за тарифне купце	<u>3.15.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
411	2009-74	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије о критеријуму и начину одређивања трошкова прикључка на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије	<u>3.15.</u> <u>3.15.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
412	2009-87	Одлука о измени Тарифног система за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије	<u>3.15.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
413	2009-88	Одлука о изменама Тарифног система за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије	<u>3.15.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
414	2009-89	Одлука о изменама Тарифног система за обрачун електричне енергије за тарифне купце	<u>3.15.1.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Место у структури НПИ	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
415	2008-140	Правилник о обрасцу и садржају евиденције о извршеним пословима из области заштите од јонизујућих зрачења	<u>3.15.3.</u>	2010/I
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
416	2008-179	Правилник о начину вођења евиденције о изворима јонизујућих зрачења, професионално изложеним лицима, о изложености пацијената јонизујућим зрачењима, радиоактивном отпаду, као и о обрасцу и садржају евиденције	<u>3.15.3.</u>	2010/I
Celexi: 2:32006L0117 2:32003L0122 2:31996L0029 2:31990L0641				
417	2008-	Правилник о садржају извештаја о мерењима ради процене нивоа излагања	<u>3.15.3.</u>	2010/I

	272	јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и штановништва, начину вођења евиденције, роковима чувања евиденције, као и поступку обавештавања надлежних органа		
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
418	2008-249	Правилник о садржају пројекта мера радијационе сигурности и безбедности	<u>3.15.3.</u>	2010/I
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
419	2008-184	Правилник о начину вођења евиденције о нуклеарним материјалима	<u>3.15.3.</u>	2010/I
Celexi: 2:32006L0117 2:32005R0302 2:32003L0122 2:31996L0029				
420	2008-193	Правилник о начину вођења евиденције о радиоактивном отпаду од стране носиоца лиценце за управљање привременим складиштем радиоактивног отпада, као и о начину и роковима достављања података Агенцији	<u>3.15.3.</u>	2010/I
Celexi: 2:32006L0117 2:32003L0122 2:31996L0029				
421	2008-194	Правилник о степену стручне спреме, оспособљености за рад и спровођења мера заштите од јонизујућих зрачења и здравственим условима професионално изложених лица	<u>3.15.3.</u>	2010/I
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
422	2008-202	Правилник о садржају и роковима достављања евиденције о повећању концентрације природних радионуклида изнад граница прописаних за контаминацију животне средине у техничко-технолошком поступку производње	<u>3.15.3.</u>	2010/I
Celexi: 2:32003L0122 2:32002G0522(01) 2:31996L0029				
423	2008-198	Правилник о методама и начину контроле радиоактивности роба при увозу, извозу и транзиту	<u>3.15.3.</u>	2010/II
Celexi: 2:32003L0122 2:31996L0029 2:31990R0770 2:31990R0737 2:31989R2219 2:31989R0944 2:31987R3954				
424	2008-273	Програм за допунско обучавање и оспособљавање професионално изложених лица и лица одговорних за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења уз сагласност Владе	<u>3.15.3.</u>	2010/II
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
425	2008-210	Правилник о начину коришћења монитора јонизујућих зрачења на граничним прелазима и поступак за интервенцију у случају недозвољеног промета радиоактивних и нуклеарних материјала преко границе Републике Србије	<u>3.15.3.</u>	2010/II
Celexi: 2:32006L0117 2:32005R0302 2:32003L0122 2:32002G0522(01) 2:31996L0029 2:31993R1493				
426	2008-265	Правилник о врстама, начину и временским интервалима мерења ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва	<u>3.15.3.</u>	2010/III
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
427	2008-187	Правилник о начину, врстама и временским интервалима којима се врше мерења ради контроле система управљања квалитетом мера заштите од јонизујућих зрачења	<u>3.15.3.</u>	2010/III
Celexi: 2:31996L0029				
428	2008-191	Правилник о границама контаминације лица, радне и животне средине и начину спровођења деконтаминације	<u>3.15.3.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029 2:31990R0770 2:31990R0737 2:31989R2219 2:31989R0944 2:31987R3954				
429	2008-197	Правилник о границама излагања јонизујућим зрачењима за професионално изложена лица, лица на школовању и становништво	<u>3.15.3.</u>	2010/IV
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029 2:31990L0641				

430	2008-209	Правилник о врстама и начину мерења за процену нивоа медицинског излагања јонизујућим зрачењима	3.15.3.	2010/IV
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				

АНЕКС 2 – Планирана законодавна активност Владе у циљу испуњавања Националног програма за интеграцију Републике Србије у ЕУ за период 2010 – 2012, по структури НПИ-ја

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ 1.1. ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДАВИНА ПРАВА 1.1.6. Систем правосуђа				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2009-2	Закон о адвокатури	МП	2010/1
Celexi: 1 ⁵² :31998L0005 1:31977L0249				
2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ 2.2. СПОСОБНОСТ СУОЧАВАЊА СА ПРИТИСКОМ КОНКУРЕНЦИЈЕ И СА ТРЖИШНИМ СИЛАМА УНУТАР ЕУ 2.2.1. Људски капитал				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

⁵² Цифра испред броја CELEX-а означава степен усклађености: 1 – делимична усклађеност, 2 – потпуна усклађеност.

2	2009-366	Закон о високом образовању	МПО	2010/IV
Celexi: 2:32006H0961 2:32006H0143 2:32006D1720 2:32003G1205(05) 2:32002G0709(01) 2:31998H0561				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
3	2008-526	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким агенсима	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:32000L0054				
4	2008-530	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад услед ризика од експлозивних атмосфера	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:31999L0092				
5	2008-533	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при раду на пловилима за улов рибе	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:31993L0103				
6	2008-534	Правилник о превентивним мерама за безбедан о здрав рад при излагању физичким штетностима - бука	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32003L0010				
7	2008-531	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - вибрације	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32002L0044				
8	2008-532	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - електромагнетна зрачења	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32004L0040				
9	2008-527	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима и мутагенима	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32004L0037				
10	2008-528	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - вештачка оптичка зрачења	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32006L0025				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.1 Хоризонтална питања				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
11	2008-594	Закон о акредитацији	МЕРП	2010/II
Celexi: 2:32008D0768				
12	2009-145	Уредба о начину информисања и обавештавања о техничким прописима, стандардима и оцењивању усаглашености према ЕУ	МЕРП	2010/II

Celexi: 2:31998L0048 2:31998L0034				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.1.2 Акредитација				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
13	2008-594	Закон о акредитацији	МЕРП	2010/II
Celexi: 2:32008D0768				
14	2009-148	Одлука о изменама и допунама оснивачког акта Акредитационог тела Србије	МЕРП	2011/IV
Celexi: 2:32008R0765 2:32008D0768				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.1.4. Метрологија				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
15	2008-446	Правилник о метролошким захтевима за мерила	МЕРП	2011/I
Celexi: 2:32004L0022				
16	2009-157	Уредба о законским мерним јединицама	МЕРП	2011/IV
Celexi: 2:31980L0181				
17	2009-134	Правилник за инструменте за мерење	МЕРП	2011/IV
Celexi: 2:32004L0022				
18	2009-137	Правилник за неаутоматске ваге	МЕРП	2011/IV
Celexi: 2:31990L0384				
19	2009-152	Правилник о поступку испитивања претходно упакованих производа	МЕРП	2011/IV
Celexi: 2:31976L0211 2:31975L0107				
20	2009-161	Правилник о метролошким захтевима за мерне боце, за допуштена одступања запремине и натписима и ознакама на боцама као мерним посудама	МЕРП	2012/IV
Celexi: 2:31975L0107				
21	2009-162	Правилник о метролошким захтевима и начину утврђивања испуњености метролошких захтева за мерила	МЕРП	2012/IV
Celexi: 2:32004L0022				
22	2009-	Правилник о величини и облику знака усаглашености количине	МЕРП	2012/IV

	163	претходно упакованих производа, начину постављања као и начину документовања усаглашености количине претходно упакованог производа са метролошким захтевима		
Celexi: 2:31976L0211				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
23	2009-308	Стратегија тржишног надзора	МТУ	2010/1
Celexi: 2:32008R0765				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.1. Моторна возила				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
24	2008-451	Правилник о техничком прегледу возила	МУП	2010/1
Celexi: 2:32004H0345 2:32003L0027 2:32001L0011 2:32001L0009 2:31999L0052 2:31996L0096				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.3. Фармацеутски производи, медицински уређаји, медицински уређаји за активну имплантацију и in vitro медицински уређаји за дијагностику				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
25	2008-610	Закона о лековима и медицинским средствима	МЗ	2010/1
Celexi: 1:32009L0009 1:32008L0029 1:32007R1394 1:32005L0028 1:32004R0726 1:32004L0028 1:32004L0027 1:32004L0024 1:32004L0010 1:32004L0009 1:32003L0094 1:32003L0063 1:32002L0098 1:32001L0083 1:32001L0082 1:32001L0020 1:31998L0079 1:31993L0042 1:31991L0412 1:31990R2377 1:31990L0385				
26	2009-309	Правилник о садржају легитимације инспектора за лекове и медицинска средства	МЗ	2011/IV
Celexi: 1:32001L0083				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.4. Козметички производи и безбедност играчака				
Редни	Шифра	Назив прописа	Надлежно	Рок за

број	план. прописа		министарство или посебна организација	утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
27	2009-67	Правилник у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет	МЗ	2010/IV
Celexi: 1:31988L0378 1:31976L0768				
28	2009-68	Закон о предметима опште употребе	МЗ	2011/IV
Celexi: 1:32002D0072 1:32002D0016 1:31993L0011 1:31993L0010 1:31989L0109 1:31985L0572 1:31984L0500 1:31982L0711 1:31981L0432 1:31980L0590 1:31978L0142				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.5. Стакло				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
29	2009-303	Правилник о техничким и другим захтевима за производе од кристалног стакла	МЕРП	2012/IV
Celexi: 2:31969L0493				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.6. Текстил				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
30	2008-449	Правилник о техничким и другим захтевима за текстил	МЕРП	2012/IV
Celexi: 2:31997L0037 2:31996L0074 2:31996L0073 2:31973L0044				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.7. Обућа				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
31	2009-159	Правилник о техничким и другим захтевима за обућу	МЕРП	2012/IV
Celexi: 2:31994L0011				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.8. Ђубрива				

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
32	2008-476	Правилник о врстама средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/III
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
33	2008-477	Правилник о методама узорковања и испитивања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/III
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
34	2008-482	Правилник о квалитету, декларисању и означавању средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/III
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
35	2008-483	Правилник о условима које морају испуњавати овлашћене организације за испитивање средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/III
Celexi: 2:32003R2003				
36	2008-478	Правилник о техничким захтевима за амонијум нитратна ђубрива са високим садржајем азота	МПШВ	2010/IV
Celexi: 2:32003R2003				
37	2008-479	Правилник о техничкој документацији која је потребна за нову врсту средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/IV
Celexi: 2:32003R2003				
38	2008-480	Правилник о увозу и промету средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/IV
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.9. Дрво				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
39	2008-441	Правилник о класификацији необрађеног дрвета	МЕРР	2011/III
Celexi: 2:31968L0089				
40	2009-158	Правилник о техничким и другим захтевима за дрво	МЕРР	2012/IV
Celexi: 2:31968L0089				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.3.2. Једноставни судови под притиском				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или	Рок за утврђивање /усвајање

			посебна организација	од стране владе /министарства
41	2009-380	Правилник о једноставним посудама под притиском	МРЕ	2010/IV

Celexi: 2:31993D0068 2:31990L0488 2:31987L0404

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.5. Лифтови

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
42	2008-442	Правилник о техничким и другим захтевима за лифтове	МЕРП	2010/IV

Celexi: 2:31995L0016

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.6. Опрема под притиском

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
43	2009-375	Правилник о опреми под притиском	МРЕ	2010/IV

Celexi: 2:31997L0023

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.7. Бојлери, плински уређаји и уређаји за хлађење

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
44	2009-378	Правилник о топловодним котловима	МРЕ	2011/IV

Celexi: 2:31992L0042

45	2009-379	Правилник о гасним апаратима	МРЕ	2011/IV
----	----------	------------------------------	-----	---------

Celexi: 2:31990L0396

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.11. Поморска опрема

Редни	Шифра	Назив прописа	Надлежно	Рок за
-------	-------	---------------	----------	--------

број	план. прописа		министарство или посебна организација	утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
46	2008-417	Закон о поморској пловидби	МИ	2010/IV

Celexi: 1:32007D0431 1:32005L0045 1:32002L0084 1:32001L0025 1:31996L0098 1:31994L0057

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.12. Жичаре за превоз људи

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
47	2008-543	Закон о жичарама	МИ	2011/IV

Celexi: 2:32000L0009 2:11997E095 2:11997E055 2:11997E047

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.13. Грађевински производи

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
48	2009-243	Правилник о енергетским својствима и начину израчунавања топлотних својстава објеката високоградње	МЖСПП	2010/I

Celexi: 2:32002L0091

49	2009-317	Правилник за услове, садржину начин издавања сертификата	МЖСПП	2011/III
----	----------	--	-------	----------

Celexi: 2:31989L0106

50	2009-237	Правилник о издавању техничких одобрења	МЖСПП	2011/III
----	----------	---	-------	----------

Celexi: 2:31989L0106

51	2009-239	Правилник о оцењивању усаглашености и означавању грађевинских производа (декларација о усаглашености и сертификат о усаглашености)	МЖСПП	2011/III
----	----------	--	-------	----------

Celexi: 2:31989L0106

52	2009-241	Правилник за енергетске захтеве за нове и постојеће објекте	МЖСПП	2011/III
----	----------	---	-------	----------

Celexi: 2:31989L0106

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.15. Опрема за личну заштиту

Редни	Шифра	Назив прописа	Надлежно	Рок за
-------	-------	---------------	----------	--------

број	план. прописа		министарство или посебна организација	утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
53	2008-448	Правилник о техничким захтевима за личну заштитну опрему	МЕРР	2011/IV

Celexi: 2:31989L0686

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.4 Процедурална питања

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
54	2009-138	Правилник о садржини и начину вођења регистра	МЕРР	2010/II

Celexi: 2:31998L0048 2:31998L0034

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.2. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ РАДНИКА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
55	2008-602	Закон о изменама и допунама закона о финансијској подршци породици са децом	МРСР	2012/II

Celexi: 1:31991D0425 1:31991D0423

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
56	2009-2	Закон о адвокатури	МП	2010/I

Celexi: 1:31998L0005 1:31977L0249

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА
3.3.2 Слобода пружања прекограничних услуга

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
57	2009-6	Закон о оглашавању	МТУ	2010/II

Celexi: 2:32005L0029 2:32000L0031 2:31989L0552 2:31984L0450				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА				
3.3.3. Поштанске услуге				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
58	2009-104	Измене и допуне Акционог плана Стратегије развоја поштанских услуга у Србији	МТИД	2012/1
Celexi: 2:32002L0039				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА				
3.3.4. Међусобно признавање професионалних квалификација				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
59	2009-366	Закон о високом образовању	МПРО	2010/IV
Celexi: 2:32006H0961 2:32006H0143 2:32006D1720 2:32003G1205(05) 2:32002G0709(01) 2:31998H0561				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.5. ЈАВНЕ НАБАВКЕ				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
60	2009-361	Стратегија развоја јавних набавки у Републици Србији	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004L0018 2:32004L0017				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА				
3.6.1 Право привредних друштава				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
61	2008-413	Закон о изменама и допунама Закона о регистрацији привредних субјеката	МЕРР	2010/II
Celexi: 1:32007L0036 1:32006L0068				
62	2008-572	Закон о преузимању акционарских друштава	МЕРР	2011/III

Celexi: 1:32004L0025				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА 3.6.2 Рачуноводство и ревизија				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
63	2009-184	Закон о рачуноводству и ревизији	МФ	2011/IV
Celexi: 2:32006L0043 2:31983L0349 2:31978L0660				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
64	2008-423	Закон о Агенцији за интелектуалну својину	ЗИС	2010/IV
Celexi: 1:32004L0048				
65	2008-425	Уредба о упису у Регистар заступника који води Завод за интелектуалну својину	ЗИС	2011/I
Celexi: 1:31976G0126				
66	2008-431	Уредба о поступку за правну заштиту проналазака	ЗИС	2011/I
Celexi: 1:41989X0695(07) 1:41989A0695(06) 1:41989A0695(02) 1:41989A0695(01) 1:31998L0044 1:31996R1610 1:31976H0223 1:31976G0126 1:31975A0597 1:31974A0209				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ 3.7.1. Ауторско право и сродна права				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
67	2008-435	Уредба о евиденцији ауторских дела и предмета сродних права	ЗИС	2010/II
Celexi: 1:32006L0116 1:32006L0115 1:32005H0737 1:32001L0084 1:32001L0029 1:32000D0278 1:31996L0009 1:31993L0083 1:31992Y0528(01) 1:31991L0250 1:22002D0171 1:22000A0411(02) 1:22000A0411(01)				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ 3.7.2. Право индустријске својине				
Редни	Шифра	Назив прописа	Надлежно	Рок за

број	план. прописа	министарство или посебна организација	утврђивање /усвајање од стране владе /министарства	
68	2009-178	Закон о потврђивању Конвенције о признању европских патената од 5.октобра 1973, са изменама члана 63. Конвенције о европском патенту од 17.децембра 1991. и изменама од 29.новембра 2000.г.	ЗИС 2010/1	
Celexi: 2:31976G0126				
69	2008-419	Уредба о поступку за признање жига	ЗИС 2010/II	
Celexi: 1:32005R1041 1:32005R1041 1:32004R0782 1:32004R0782 1:32004R0422 1:32004R0422 1:32003R1992 1:32003R1992 1:32003R1653 1:32003R1653 1:32003D0793 1:32003D0793 1:31995R2868 1:31995R2868 1:31994R3288 1:31994R3288 1:31994R0040 1:31994R0040 1:31989L0104 1:31989L0104 1:22003A1114(01) 1:22003A1114(01)				
70	2008-433	Уредба о поступку заштите топографије интегрисаних кола	ЗИС 2010/II	
Celexi: 1:31994D0824 1:31994D0824 1:31987L0054 1:31987L0054				
71	2008-437	Уредба о поступку за признање права на индустријски дизајн	ЗИС 2010/II	
Celexi: 1:32002R2245 1:32002R0006 1:31998L0071				
72	2008-430	Закон о патентима	ЗИС 2010/III	
Celexi: 1:41989X0695(07) 1:41989X0695(07) 1:41989A0695(06) 1:41989A0695(06) 1:41989A0695(02) 1:41989A0695(02) 1:41989A0695(01) 1:41989A0695(01) 1:32004L0048 1:31998L0044 1:31998L0044 1:31996R1610 1:31996R1610 1:31976H0223 1:31976H0223 1:31976G0126 1:31976G0126 1:31975A0597 1:31975A0597 1:31974A0209 1:31974A0209				
73	2008-426	Уредба о поступку за установљење ознаке географског порекла и признању својства овлашћеног корисника ознаке географског порекла	ЗИС 2010/III	
Celexi: 1:32006R0510 1:32006R0510 1:32006R0509 1:32006R0509 1:31997R0535 1:31997R0535				
74	2008-431	Уредба о поступку за правну заштиту проналазака	ЗИС 2011/I	
Celexi: 1:41989X0695(07) 1:41989A0695(06) 1:41989A0695(02) 1:41989A0695(01) 1:31998L0044 1:31996R1610 1:31976H0223 1:31976G0126 1:31975A0597 1:31974A0209				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ				
3.7.3. Спровођење права интелектуалне својине				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
75	2008-596	Судски пословник	МП	2010/1
Celexi: 1:41989A0695(03)				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

76	2009-310	Уредба о начину одређивања управне мере које изриче Комисија	КЗЗК	2010/1
Celexi: 2:52006XC0901(01)				
77	2009-311	Уредба о начину одређивања мере понашања и структурне мере	КЗЗК	2010/1
Celexi: 2:32004R0802 2:32004R0139				
78	2009-312	Уредба о условима за ослобођење од плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције	КЗЗК	2010/1
Celexi: 2:52006XC1208(04) 2:52002XC0219(02)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
79	2009-190	Нацрт Закона о финансијском лизингу	НБС	2010/III
Celexi: 2:32008L0048 2:32006L0048 2:32005L0060				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.1. Банкарство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
80	2009-63	Нацрт Закона о банкама	НБС	2010/III
Celexi: 1:32000L0046 2:32007L0018 2:32006L0049 2:32006L0048 2:32006L0043 2:32005L0060 2:32004R2086 2:32004L0069 2:32003L0051 2:32002R1606 2:32000L0012 2:31998L0033 2:31992L0030 2:31991L0308 2:31987H0062 2:31986L0635 2:31983L0349 2:31978L0660 2:31968L0151				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.2. Осигурање

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
81	2009-186	Уредба о изменама и допунама Уредбе о одређивању имовине и лица које се могу осигурати код страног друштва за осигурање	МФ	2010/IV
Celexi: 1:32005L0068 1:32002L0092 1:32002L0083 1:32001L0017 1:31992L0049 1:31991L0674 1:31973L0239				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.3. Тржиште капитала

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
82	2008-5	Закон о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената	МФ	2010/IV
Celexi: 1:32007L0044 1:32007L0014 1:32006R1287 1:32006L0073 1:32006L0048 1:32004L0109 1:32004L0072 1:32004L0039 1:32003R2273 1:32003L0125 1:32003L0124 1:32003L0071 1:32003L0006 1:32001L0034 2:32004R0809				
83	2009-72	Закон о изменама и допунама Закона о инвестиционим фондовима	МФ	2012/IV
Celexi: 2:32001L0107				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
84	2009-94	Правилник за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма и приступу мултиплексу у земаљској дигиталној радиодифузији	МТИД	2010/II
Celexi: 1:32007L0065				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ				
3.10.1 Телекомуникације и информационе технологије				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
85	2009-33	Основе развоја електронских комуникација у Републици Србији у периоду од 2010. до 2014. године	МТИД	2010/I
Celexi: 1:32002L0058 1:32002L0022 1:32002L0021 1:32002L0020 1:32002L0019				
86	2009-41	Акциони план за ефикасно коришћење телекомуникационе инфраструктуре за потребе јавних телекомуникационих оператора и државних органа	МТИД	2010/I
Celexi: 1:31997L0033 1:31997L0013				
87	2009-36	Правилник о броју лиценци, периоду на који се издаје лиценца, минималним условима за издавање и најмањем износу једнократне накнаде која се плаћа приликом издавања лиценце за јавну телекомуникациону мрежу у фреквенцијском опсегу 3410-3600 МХз и 3600-3800	МТИД	2010/I
Celexi: 1:31998L0010 1:31997L0013				
88	2009-86	Правилник о одређивању оператора услуга универзалног сервиса	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0022				
89	2009-90	Правилник о механизму израчунавања трошкова услуга универзалног сервиса	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				

90	2009-91	Правилник о начину утврђивања висине накнаде трошкова пружања услуга универзалног сервиса	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0022				
91	2009-100	Правилник о техничком прегледу и мерењу (контрола квалитета пружених услуга)	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
92	2009-101	Правилник о стандардима и техничким дозволама	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
93	2009-102	Правилник о минималном садржају и начину објављивања стандардне понуде	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0019				
94	2009-103	Правилник о поступку анализе тржишта	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
95	2009-105	Правилник о услугама са додатом вредношћу	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0022				
96	2009-106	Правилник о поступку додељивања адреса и бројева	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021 2:32002L0020				
97	2009-107	Правилник о изгледу обрасца захтева за доделу адреса и бројева	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021 2:32002L0020				
98	2009-109	Правилник о надзору над коришћењем радиофреквенцијског спектра	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
99	2009-112	Правилник о заштити од штетних сметњи	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
100	2009-114	Правилник о поступку издавања дозволе на основу јавног надметања	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021 2:32002L0020				
101	2009-118	Правилник о ограничењу деловања зрачења електромагнетног поља	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
102	2009-122	Правилник о обрасцу и садржини легитимације контролора	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
103	2009-123	Правилник о употреби радиофреквенцијског спектра за потребе аматерских радио станица	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
104	2009-132	Правилник о начину, условима и поступку преносивости бројева	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0022				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.2. Информационо друштво

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
105	2008-599	Закон о информационој безбедности	МТИД	2011/IV

Celexi: 1:32001D0264

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.3. Аудиовизуална политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
106	2008-155	Закон о недозвољеном обједињавању и јавности власништва јавних гласила	МК	2010/IV

Celexi: 2:31989L0552

107	2008-513	Закон о кинематографији	МК	2011/II
-----	----------	-------------------------	----	---------

Celexi: 1:32001G0306(01) 1:32001G0306(01)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.1. Пољопривреда

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
108	2008-491	Правилник о начину и роковима извештавања о вршењу послова од јавног интереса и усаглашености јединствених метода, критеријума и смерница	МПШВ	2011/II

Celexi: 2:32000L0029

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.1. Безбедност хране и контрола

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
109	2008-466	Наредба о забрани промета и примене средстава за заштиту биља која садрже одређене активне супстанце	МПШВ	2010/II

Celexi: 2:31979L0117				
110	2008-467	Правилник о поступку регистрације средстава за заштиту биља	МПШВ	2010/IV
Celexi: 2:31991L0414				
111	2008-468	Правилник о документацији за оцену активних супстанци	МПШВ	2010/IV
Celexi: 2:31991L0414				
112	2008-469	Правилник о документацији за оцену средства за заштиту биља	МПШВ	2010/IV
Celexi: 2:31991L0414				
113	2008-465	Правилник о листи активних супстанци у средствима за заштиту биља	МПШВ	2010/IV
Celexi: 1:31991L0414				
114	2008-470	Правилник о јединственим начелима за оцену активних супстанци и средства за заштиту биља	МПШВ	2011/I
Celexi: 2:31991L0414				
115	2008-471	Правилник о означавању средства за заштиту биља	МПШВ	2011/IV
Celexi: 1:31999L0045 1:31967L0548 2:31991L0414				
116	2008-472	Одлука о заштити поверљивих података у поступку регистрације и издавања дозвола за средства за заштиту биља	МПШВ	2011/IV
Celexi: 2:31991L0414				
117	2008-473	Правилник о увозу и промету средства за заштиту биља	МПШВ	2011/IV
Celexi: 2:31991L0414				
118	2008-475	Правилник о максималним нивоима резидуа средстава за заштиту биља у храни биљног порекла	МПШВ	2012/IV
Celexi: 2:32005R0396 2:31991L0414 2:31990L0642 2:31986L0362 2:31976L0895				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА 3.12.2. Здравље биља				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
119	2008-492	Правилник о услугама у области здравља биља	МПШВ	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
120	2008-505	Упутство о процедури у случајевима у којима се пошиљке биља, биљни производи и прописани објекти пресретани услед неусаглашености	МПШВ	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
121	2008-482	Правилник о квалитету, декларисању и означавању средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/III

Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
122	2008-483	Правилник о условима које морају испуњавати овлашћене организације за испитивање средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/III
Celexi: 2:32003R2003				
123	2008-476	Правилник о врстама средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/III
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
124	2008-477	Правилник о методама узорковања и испитивања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/III
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
125	2008-479	Правилник о техничкој документацији која је потребна за нову врсту средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/IV
Celexi: 2:32003R2003				
126	2008-480	Правилник о увозу и промету средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/IV
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
127	2008-493	Правилник о условима и начину вршења смањене учесталости фитосанитарних преледа	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
128	2008-496	Правилник о условима и начину вршења фитосанитарног прегледа у производњи, доради, преради, складиштењу и промету	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
129	2008-497	Правилник о условима, садржини и обрасцу биљног пасоша по врстама биља, начину издавања биљног пасоша и обавезама везаним за издавање биљног пасоша	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА				
3.12.3. Семе и садни материјал				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
130	2008-492	Правилник о услугама у области здравља биља	МПШВ	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
131	2008-502	Правилник о обрасцу и садржају легитимације, изгледу службеног одела фитосанитарног инспектора и начину вођења евиденција о издатим легитимацијама	МПШВ	2010/II
Celexi: 2:32000L0029 2:32000L0029				
132	2008-505	Упутство о процедури у случајевима у којима се пошиљке биља, биљни производи и прописани објекти пресретани услед неусаглашености	МПШВ	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
133	2008-	Правилник о условима и начину вршења смањене учесталости	МПШВ	2011/II

	493	фитосанитарних преледа		
Celexi: 2:32000L0029				
134	2008-496	Правилник о условима и начину вршења фитосанитарног прегледа у производњи, доради, преради, складиштењу и промету	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
135	2008-497	Правилник о условима, садржини и ообрасцу биљног пасоша по врстама биља, начину издавања биљног пасоша и обавезама везаним за издавање биљног пасоша	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
136	2008-501	Правилник о биолошкој заштити здравља биља	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
137	2008-488	Правилник о условима за увоз штетних организама, биља, биљних производа и прописаних објеката за огледе, истраживачки рад и рад на клонској селекцији	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
138	2008-491	Правилник о начину и роковима извештавања о вршењу послова од јавног интереса и усаглашености јединствених метода, критеријума и смерница	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА 3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
139	2008-498	Правилник о начину пријављивања, садржају и начину вођења евиденције о појави штетних организама на биљу, биљним производима и прописаним објектима	МПШВ	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
140	2008-499	Правилник о условима и начину спровођења поступка анализе и управљања ризиком, условима под којима се дозвољава гајење биља, биљних производа и прописаних објеката у пограничном подручју и мерилима за спречавање и ограничавање уношења и ширења штетних орг	МПШВ	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
141	2008-500	Правилник о начину објављивања података о првој појави штетних организама	МПШВ	2010/II
Celexi: 2:32000L0029				
142	2008-506	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању мрке трулежи кромпира (проуз. <i>Ralstonia solanacearum</i>)	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029 2:31998L0057				
143	2008-507	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању прстенасте трулежи кромпира (проуз. <i>Clavibacter michiganensis</i>)	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32001D0575 2:32000L0029				

144	2008-508	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијање рака кромпра (проуз. <i>Synchytrium endobioticum</i>)	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
145	2008-509	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању вируса мозаика пепина	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
146	2008-510	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању <i>Bursaphelenchus xilophilus</i>	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000D0058				
147	2008-511	Наредба о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању <i>Phytophthora ramorum</i>	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32002D0757 2:32000L0029				
148	2008-494	Правилник о условима и начину утврђивања заштићеног подручја, условима и начину прашења штетних организама у заштићеном подручју и брисању заштићеног подручја са листе заштићених подручја	МПШВ	2011/II
Celexi: 2:32000L0029				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА 3.12.5. Ветеринарска политика				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
149	2008-610	Закона о лековима и медицинским средствима	МЗ	2010/I
Celexi: 1:32009L0009 1:32008L0029 1:32007R1394 1:32005L0028 1:32004R0726 1:32004L0028 1:32004L0027 1:32004L0024 1:32004L0010 1:32004L0009 1:32003L0094 1:32003L0063 1:32002L0098 1:32001L0083 1:32001L0082 1:32001L0020 1:31998L0079 1:31993L0042 1:31991L0412 1:31990R2377 1:31990L0385				
150	2008-313	Правилник о опасним животињама	МПШВ	2010/I
Celexi: 2:31999L0022				
151	2008-330	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести афричка куга свиња	МПШВ	2010/I
Celexi: 1:32003D0422 1:32002L0060				
152	2008-331	Правилник о обележавању и регистрацији свиња	МПШВ	2010/I
Celexi: 2:32000D0678 2:31996L0023 2:31992L0102 2:31964L0432				
153	2009-49	Правилник о Заједничком ветеринарском улазном документу (CVED) за пријављивање ветеринарско санитарног прегледа попиљака животиња које улазе у Републику Србију	МПШВ	2010/II
Celexi: 1:32004R0282				
154	2009-50	Правилник о Заједничком ветеринарском улазном документу (CVED) за пријављивање ветеринарско санитарног прегледа попиљака производа које улазе у Републику Србију	МПШВ	2010/II
Celexi: 1:32004R0136				

155	2008-358	Правилник о начуну разврставања, поступања са споредним производима животињског порекла, методе њихове прераде, хигијенске услове, начин њиховог утовара, претовара и истовара, ветеринарско санитарне услове за изградњу објеката, облик и садржину евиденције	МПШВ	2010/III
Celexi: 2:32002R1774				
156	2008-480	Правилник о увозу и промету средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2010/IV
Celexi: 2:32003R2003 2:32002R1774				
157	2008-356	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести животиња тарнсмисивне спонгиформне енцефалопатије	МПШВ	2010/IV
Celexi: 2:32001R0999				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.13. РИБАРСТВО				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
158	2008-235	Правилник о садржини и начину вођења регистра привредних рибара	МЖСПП	2010/I
Celexi: 2:32006R1966				
159	2009-167	Правилник о програму мониторинга рибарских подручја	МЖСПП	2010/I
Celexi: 2:32006L0044				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА				
3.14.1.1. Друмски транспорт				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
160	2008-445	Правилник о знацима које учесницима у саобраћају на путевима дају овлашћена лица	МУП	2010/I
Celexi: 2:32004H0345				
161	2008-451	Правилник о техничком прегледу возила	МУП	2010/I
Celexi: 2:32004H0345 2:32003L0027 2:32001L0011 2:32001L0009 2:31999L0052 2:31996L0096				
162	2008-454	Правилник о наставном плану и програму центара за обуку возача и евиденцији које ти центри воде	МУП	2010/I
Celexi: 2:32004H0345				
163	2008-455	Правилник о условима за рад центара за обуку возача	МУП	2010/I
Celexi: 2:32004H0345				
164	2008-456	Правилник о начину полагања возачког испита	МУП	2010/I

Celexi: 2:32004H0345				
165	2008-457	Правилник о програму и начину полагања испита за возача-инструктора	МУП	2010/I
Celexi: 2:32004H0345				
166	2008-458	Правилник о обрасцу возачке дозволе	МУП	2010/I
Celexi: 2:32006L0126 2:32004H0345 2:32002D0256 2:32000L0056 2:32000D0275 2:31999L0037 2:31997L0026 2:31996L0053 2:31994L0072 2:31991L0439				
167	2008-459	Правилник о возачким дозволама, дозволама за возаче инструкторе и возаче трактора и потврдама о познавању саобраћајних прописа	МУП	2010/I
Celexi: 2:32006L0126 2:32004H0345 2:32002D0256 2:32000L0056 2:31997L0026 2:31996L0053 2:31994L0072 2:31991L0439				
168	2008-460	Правилник о начину обележавања возила за обучавање кандидата за возача	МУП	2010/I
Celexi: 2:32004H0345				
169	2008-461	Правилник о регистрацији моторних и прикључних возила	МУП	2010/I
Celexi: 2:32004H0345 2:32003L0127 2:31999L0037				
170	2008-557	Закон о превозу ствари у друмском транспорту	МИ	2010/IV
Celexi: 1:31998L0076 1:31996L0026				
171	2008-558	Закон о превозу путника у друмском транспорту	МИ	2010/IV
Celexi: 1:31998L0076 1:31996L0026				
172	2009-103	Правилник о поступку анализе тржишта	РАТЕЛ	2010/IV
Celexi: 2:32002L0021				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА 3.14.1.2. Железнички транспорт				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
173	2008-541	Закон о безбедности у железничком саобраћају	МИ	2010/IV
Celexi: 2:32004R0881 2:32004L0049				
174	2008-542	Закон о изменама и допунама закона о железници	МИ	2010/IV
Celexi: 1:32007R1371 1:32007L0059 1:32004R0881 1:32004L0051 1:32004L0049 1:32000Y0229(01) 1:31968R1017 2:32001L0014 2:32001L0013 2:32001L0012				
175	2008-543	Закон о жичарама	МИ	2011/IV
Celexi: 2:32000L0009 2:11997E095 2:11997E055 2:11997E047				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.2. Водни саобраћај

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
176	2008-417	Закон о поморској пловидби	МИ	2010/IV

Celexi: 1:32007D0431 1:32005L0045 1:32002L0084 1:32001L0025 1:31996L0098 1:31994L0057

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.3. Ваздушни транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
177	2009-347	Правилник о издавању оперативне дозволе авио-превозницима	ДЗЦВ	2010/I

Celexi: 2:32008R1008

178	2009-350	Правилник о сертификацији опреме која се користи за преглед	ДЗЦВ	2010/I
-----	----------	---	------	--------

Celexi: 2:32008R0300

179	2009-351	Правилник о провери сигурности ваздухоплова који користе аеродроме у Републици Србији	ДЗЦВ	2010/I
-----	----------	---	------	--------

Celexi: 2:32006R0768 2:32006R0736 2:32005R2111 2:32004L0036

180	2009-352	Правилник о примени Уредбе 549/2004 којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба	ДЗЦВ	2010/II
-----	----------	--	------	---------

Celexi: 2:32004R0549

181	2009-353	Правилник о примени Уредбе 550/2004 о пружању услуга ваздушне пловидбе у оквиру Јединственог европског неба	ДЗЦВ	2010/II
-----	----------	---	------	---------

Celexi: 2:32004R0550

182	2009-354	Правилник о примени Уредбе 2150/2005 која предвиђа заједничка правила за флексибилну употребу ваздушног простора	ДЗЦВ	2010/III
-----	----------	--	------	----------

Celexi: 2:32005R2150

183	2009-349	Правилник о сертификацији оператора који раде на пословима безбедности цивилног ваздухопловства	ДЗЦВ	2010/III
-----	----------	---	------	----------

Celexi: 2:32008R0300

184	2008-412	Закон о изменама и допунама Закона о облигационим односима и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају	МИ	2010/IV
-----	----------	---	----	---------

Celexi: 1:32004R0785 2:32004R0261 2:32002R0889 2:32001D0539 2:31997R2027 2:22001A0718(01)

185	2009-348	Правилник о опслуживању ваздухоплова на земљи	ДЗЦВ	2010/IV
-----	----------	---	------	---------

Celexi: 2:31996L0067

186	2009-	Правилник о плану лета	ДЗЦВ	2011/I
-----	-------	------------------------	------	--------

	355			
Celexi: 2:32006R1033				
187	2009-357	Правилник о организацији и коришћењу ваздушног простора	ДЗЦВ	2011/II
Celexi: 2:32004R0551				
188	2009-359	Правилник о интероперабилности мреже управљања ваздушним саобраћајем	ДЗЦВ	2011/III
Celexi: 2:32004R0552				
189	2009-360	Правилник о додели слотова	ДЗЦВ	2012/II
Celexi: 2:31993R0095				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.15. ЕНЕРГЕТИКА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
190	2009-74	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије о критеријуму и начину одређивања трошкова прикључка на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије	АЗЕ	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.15. ЕНЕРГЕТИКА				
3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
191	2008-393	Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима испоруке електричне енергије	МРЕ	2010/I
Celexi: 1:32005L0089 1:32003R1228 1:32003L0054				
192	2008-396	Правилник о изменама и допунама Правилника о критеријумима за издавање енергетске дозволе, садржини захтева и начину издавања енергетске дозволе	МРЕ	2010/I
Celexi: 1:32005R1775 1:32005L0089 1:32004L0067 1:32003R1228 1:32003L0055 1:32003L0054				
193	2008-399	Правилник о изменама и допунама Правилника о условима у погледу стручног кадра и начину издавања и одузимања лиценце за обављање енергетских делатности	МРЕ	2010/I
Celexi: 1:32005R1775 1:32004L0067 1:32003L0055 1:32003L0054				
194	2008-46	Закон о републичким робним резервама	МТУ	2010/II
Celexi: 2:32006L0067 2:31977D0706 2:31973L0238 2:31968D0416				
195	2009-75	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за транспорт природног гаса	АЗЕ	2010/II

Celexi: 2:32003L0055				
196	2009-76	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за дистрибуцију природног гаса	АЗЕ	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
197	2009-77	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије за обрачун цена природног гаса за тарифне купце	АЗЕ	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
198	2009-78	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије о критеријумима и начину одређивања трошкова прикључака на систем за транспорт и дистрибуцију природног гаса	АЗЕ	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
199	2009-82	Одлука о изменама Тарифног система за обрачун природног гаса за тарифне купце	АЗЕ	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
200	2009-83	Одлука о изменама Тарифног система за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса	АЗЕ	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
201	2009-85	Одлука о измени Тарифног система за приступ и коришћење система за транспорт природног гаса	АЗЕ	2010/II
Celexi: 2:32003L0055				
202	2009-338	Уредба о начину и условима за образовање обавезних резерви нафте и нафтних деривата, тако да се достигне количина резерви која ће одговорати до 90-дневној потрошњи у протеклој години	МТУ	2010/IV
Celexi: 2:32006L0067				
203	2009-339	Уредба о ближим условима у погледу начина и услова снабдевања дистрибутера који плаћају чланарину из које се финансира образовање и одржавање обавезних резерви нафте и нафтних деривата	МТУ	2010/IV
Celexi: 2:32006L0067				
204	2009-340	Уредба о висини чланарине и начину обрачунавања и плаћања за сваку следећу календарску годину по појединачним производима	МТУ	2010/IV
Celexi: 2:32006L0067				
205	2009-87	Одлука о измени Тарифног система за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије	АЗЕ	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
206	2009-88	Одлука о изменама Тарифног система за приступ и коришћење система за дистрибуцију електричне енергије	АЗЕ	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
207	2009-89	Одлука о изменама Тарифног система за обрачун електричне енергије за тарифне купце	АЗЕ	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
208	2009-70	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за пренос електричне енергије	АЗЕ	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
209	2009-73	Одлука о изменама и допунама Одлуке о утврђивању Методологије за обрачун цена електричне енергије за тарифне купце	АЗЕ	2010/IV

Celexi: 2:32003L0054				
210	2009-74	Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Методологије о критеријуму и начину одређивања трошкова прикључка на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије	АЗЕ	2010/IV
Celexi: 2:32003L0054				
211	2008-394	Закон о изменама и допунама Закона о геолошким истраживањима	МРЕ	2012/1
Celexi: 1:31994L0022				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.15. ЕНЕРГЕТИКА 3.15.2 Енергетска ефикасност				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
212	2008-388	Закон о рационалној употреби енергије	МРЕ	2010/III
Celexi: 1:32006L0032 1:32005L0032 1:32004L0008 1:32002L0091 1:32000L0055 1:31996L0057 1:31993L0076 1:31982L0885				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.15. ЕНЕРГЕТИКА 3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
213	2008-140	Правилник о обрасцу и садржају евиденције о извршеним пословима из области заштите од јонизујућих зрачења	АЗЈЗНС	2010/1
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
214	2008-179	Правилник о начину вођења евиденције о изворима јонизујућих зрачења, професионално изложеним лицима, о изложености пацијената јонизујућим зрачењима, радиоактивном отпаду, као и о обрасцу и садржају евиденције	АЗЈЗНС	2010/1
Celexi: 2:32006L0117 2:32003L0122 2:31996L0029 2:31990L0641				
215	2008-184	Правилник о начину вођења евиденције о нуклеарним материјалима	АЗЈЗНС	2010/1
Celexi: 2:32006L0117 2:32005R0302 2:32003L0122 2:31996L0029				
216	2008-193	Правилник о начину вођења евиденције о радиоактивном отпаду од стране носиоца лиценце за управљање привременим складиштем радиоактивног отпада, као и о начину и роковима достављања података Агенцији	АЗЈЗНС	2010/1
Celexi: 2:32006L0117 2:32003L0122 2:31996L0029				
217	2008-194	Правилник о степену стручне спреме, оспособљености за рад и спровођења мера заштите од јонизујућих зрачења и здравственим условима професионално изложених лица	АЗЈЗНС	2010/1
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				

218	2008-249	Правилник о садржају пројекта мера радијационе сигурности и безбедности	АЗЈЗНС	2010/I
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
219	2008-202	Правилник о садржају и роковима достављања евиденције о повећању концентрације природних радионуклида изнад граница прописаних за контаминацију животне средине у техничко-технолошком поступку производње	АЗЈЗНС	2010/I
Celexi: 2:32003L0122 2:32002G0522(01) 2:31996L0029				
220	2008-272	Правилник о садржају извештаја о мерењима ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и штановништва, начину вођења евиденције, роковима чувања евиденције, као и поступку обавештавања надлежних органа	АЗЈЗНС	2010/I
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
221	2008-273	Програм за допунско обучавање и оспособљавање професионално изложених лица и лица одговорних за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења уз сагласност Владе	АЗЈЗНС	2010/II
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
222	2008-198	Правилник о методама и начину контроле радиоактивности роба при увозу, извозу и транзиту	АЗЈЗНС	2010/II
Celexi: 2:32003L0122 2:31996L0029 2:31990R0770 2:31990R0737 2:31989R2219 2:31989R0944 2:31987R3954				
223	2008-210	Правилник о начину коришћења монитора јонизујућих зрачења на граничним прелазима и поступак за интервенцију у случају недозвољеног промета радиоактивних и нуклеарних материјала преко границе Републике Србије	АЗЈЗНС	2010/II
Celexi: 2:32006L0117 2:32005R0302 2:32003L0122 2:32002G0522(01) 2:31996L0029 2:31993R1493				
224	2008-265	Правилник о врстама, начину и временским интервалима мерења ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва	АЗЈЗНС	2010/III
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
225	2008-187	Правилник о начину, врстама и временским интервалима којима се врше мерења ради контроле система управљања квалитетом мера заштите од јонизујућих зрачења	АЗЈЗНС	2010/III
Celexi: 2:31996L0029				
226	2008-191	Правилник о границама контаминације лица, радне и животне средине и начину спровођења деконтаминације	АЗЈЗНС	2010/IV
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029 2:31990R0770 2:31990R0737 2:31989R2219 2:31989R0944 2:31987R3954				
227	2008-197	Правилник о границама излагања јонизујућим зрачењима за професионално изложена лица, лица на школовању и становништво	АЗЈЗНС	2010/IV
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029 2:31990L0641				
228	2008-209	Правилник о врстама и начину мерења за процену нивоа медицинског излагања јонизујућим зрачењима	АЗЈЗНС	2010/IV
Celexi: 2:32003L0122 2:31997L0043 2:31996L0029				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.16. ОПОРЕЗИВАЊЕ				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе

				/министарства
229	2008-1	Закон о акцизама	МФ	2012/III
Celexi: 1:32002L0010 1:31999L0081 1:31996R0031 1:31996L0099 1:31995L0059 1:31994L0074 1:31993R2225 1:31992R3649 1:31992R2719 1:31992L0108 1:31992L0084 1:31992L0083 1:31992L0080 1:31992L0079 1:31992L0012 1:31981L0463				
230	2008-2	Закон о порезу на добит предузећа	МФ	2012/III
Celexi: 1:32005L0019 1:32003L0123 1:31990L0435 1:31990L0434				
231	2008-4	Закон о порезу на додату вредност	МФ	2012/III
Celexi: 1:32006L0138 1:32006L0112 1:32006L0069 1:32005R1777 1:32004R1925 1:31991L0680 1:31989L0219 1:31988L0331 1:31986L0560 1:31985L0346 1:31983L0181 1:31979L1072 1:31968L0221				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА				
3.17.2. Монетарна политика				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
232	2008-29	Одлука о обавезној резерви банака код Народне банка Србије	НБС	2012/II
Celexi: 1:32003R1745 1:32002R0134 1:31998R2531				
233	2008-30	Одлука о изменама и допунама Одлуке о условима и начину на који Народна банка Србије спроводи операције на отвореном тржишту	НБС	2012/II
Celexi: 1:32005O0017 1:32005O0002 1:32000O0007				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.18. СТАТИСТИКА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
234	2009-30	План статистичких истраживања за 2010. годину	РЗС	2010/I
Celexi: 2:32007D1578				
235	2008-10	Програм 2008-2012 (петогодишњи статистички програм)	РЗС	2010/IV
Celexi: 2:32007D1578				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
236	2008-526	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким агенсима	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:32000L0054				
237	2008-	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при раду на	МРСП	2010/IV

	533	пловилима за улов рибе		
Celexi: 2:31993L0103				
238	2008-530	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад услед ризика од експлозивних атмосфера	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:31999L0092				
239	2008-531	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - вибрације	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32002L0044				
240	2008-532	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - електромагнетна зрачења	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32004L0040				
241	2008-534	Правилник о превентивним мерама за безбедан о здрав рад при излагању физичким штетностима - бука	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32003L0010				
242	2008-527	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима и мутагенима	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32004L0037				
243	2008-528	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - вештачка оптичка зрачења	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32006L0025				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ 3.19.2. Безбедност и здравље на раду				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
244	2008-522	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад запослених ангажованих на одређено време или на привременом раду	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:31991L0383				
245	2008-525	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад за подземну и површинску експлоатацију минералних сировина	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:31992L0104				
246	2008-526	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким агенсима	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:32000L0054				
247	2008-529	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при вађењу минералних сировина у дубинским бушотинама	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:31992L0091				
248	2008-530	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад услед ризика од експлозивних атмосфера	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:31999L0092				
249	2008-533	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при раду на пловилима за улов рибе	МРСП	2010/IV

Celexi: 2:31993L0103				
250	2008-535	Правилник о ознакама за безбедан и здрав рад	МРСП	2010/IV
Celexi: 2:31992L0058				
251	2008-534	Правилник о превентивним мерама за безбедан о здрав рад при излагању физичким штетностима - бука	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32003L0010				
252	2008-531	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - вибрације	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32002L0044				
253	2008-532	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - електромагнетна зрачења	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32004L0040				
254	2008-527	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима и мутагенима	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32004L0037				
255	2008-528	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању физичким штетностима - вештачка оптичка зрачења	МРСП	2011/IV
Celexi: 2:32006L0025				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.20. ПРЕДУЗЕТНИЧКА И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
256	2009-367	Правилник о начину издавања и обнављања лиценци стечајних управника	МЕРП	2010/I
Celexi: 1:32000R1346				
257	2009-368	Правилник о начину полагања стручног испита	МЕРП	2010/I
Celexi: 1:32000R1346				
258	2009-369	Правилник о условима и начину избора стечајног управника	МЕРП	2010/I
Celexi: 1:32000R1346				
259	2009-370	Кодекс етике	МЕРП	2010/I
Celexi: 1:32000R1346				
260	2009-371	Национални стандарди за управљање стечајном масом	МЕРП	2010/I
Celexi: 1:32000R1346				
261	2009-372	Правилник о награди и накнади трошкова стечајног управника	МЕРП	2010/I
Celexi: 1:32000R1346				
262	2009-	Правилник о начину спровођења реорганизације по унапред	МЕРП	2010/I

	373	припремљеном плану реорганизације		
Celexi: 1:32000R1346				
263	2009-374	Уредба у вези са регистром стечајних маса	МЕРР	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
264	2009-376	Правилник о облику и садржини службене легитимације	МЕРР	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
265	2009-377	Правилник о стручном надзору	МЕРР	2010/1
Celexi: 1:32000R1346				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
266	2008-33	Уредба о увођењу децентрализованог система управљања фондовима ЕУ (НОВИ НАЗИВ је Уредба о спровођењу програма финансираних из ЕУ средстава)	МФ	2010/1
Celexi: 2:32007R0718 2:32006R1085 2:32002R1605				
267	2009-356	Уредба за спровођење програма прекограничне сарадње	МФ	2010/1
Celexi: 2:32007R0718 2:32007D0766 2:32006R1085 2:32002R1605				
268	2009-358	Уредба за првостепену контролу пројеката финансираних из друге ИПА компоненте	МФ	2010/1
Celexi: 2:32007R0718 2:32007D0766 2:32006R1085 2:32002R1605				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.23. САРАДЊА У ОБЛАСТИ ПРАВОСУЂА И ОСНОВНИХ ПРАВА				
3.23.1. Судски систем				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
269	2009-2	Закон о адвокатури	МП	2010/1
Celexi: 1:31998L0005 1:31977L0249				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.23. САРАДЊА У ОБЛАСТИ ПРАВОСУЂА И ОСНОВНИХ ПРАВА				
3.23.3. Основна права				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна	Рок за утврђивање /усвајање од стране

			организација	владе /министарства
270	2009-202	Уредба о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података о личности	МП	2010/II
Celexi: 1:31995L0046				
271	2009-198	Закон о изменама и допунама Закона о заштити података о личности	МП	2010/IV
Celexi: 1:31995L0046				
272	2008-545	Закон о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи	МДУЈС	2012/II
Celexi: 2:32006L0106 2:31996L0030 2:31994L0080				
273	2008-573	Закон о изборима за европски парламент	МДУЈС	2012/III
Celexi: 2:31993L0109				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА				
3.26.1. Образовање				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
274	2009-364	Закон о средњем образовању	МПРО	2010/IV
Celexi: 2:32001X0720(01) 2:31991Y0424(01) 2:31966H0484 2:31963D0266				
275	2009-365	Закон о образовању одраслих	МПРО	2010/IV
Celexi: 2:31991Y0424(01) 2:31985D0368 2:31971Y0812 2:31966H0484				
276	2009-366	Закон о високом образовању	МПРО	2010/IV
Celexi: 2:32006H0961 2:32006H0143 2:32006D1720 2:32003G1205(05) 2:32002G0709(01) 2:31998H0561				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА				
3.26.2. Омладина				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
277	2009-384	Стратегија каријерног вођења и саветовања	МОС	2010/I
Celexi: 1:42001X0712(02)				
278	2008-592	Закон о спорту	МОС	2010/III
Celexi: 2:52003DC0650				
279	2009-382	Закон о младима	МОС	2010/IV

Celexi: 2:32002G0713(01)				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА				
3.26.3. Култура				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
280	2008-514	Закон о музејском наслеђу	МК	2010/III
Celexi: 1:42005X0610(03) 1:41991X0809 1:41986X1213(01) 1:41986X0226 1:32006D0515 1:32004R0656 1:32003G0218(03) 1:32002G0205(03) 1:32002G0205(02) 1:32002G0205(01) 1:32001R0974 1:31999Y1112(01) 1:31998R1526 1:31997Y0205(01) 1:31996Y0821(01) 1:31996R2469 1:31995Y0923(02) 1:31995Y0923(01) 1:31994Y0823(01) 1:31992R3911 1:21979A0531(01)				
281	2008-515	Закон о архивској грађи и архивској служби	МК	2010/III
Celexi: 1:42005X0610(03) 1:41991X1205(01) 1:41991X0809 1:41986X1213(01) 1:32006D0515 1:32005H0865 1:32005H0835 1:32004R0656 1:32003G1205(03) 1:32003G0513(01) 1:32003G0218(03) 1:32002G0205(03) 1:32002G0205(02) 1:32002G0205(01) 1:32001R0974 1:31999Y1112(01) 1:31998R1526 1:31997Y0205(01) 1:31996Y0821(01) 1:31996R2469 1:31995Y0923(02) 1:31995Y0923(01) 1:31994Y0823(03) 1:31994Y0823(01) 1:31994Y0322(01) 1:31992R3911 1:31979D0505 1:21979A0531(01)				
282	2008-516	Закон о непокретном културном наслеђу	МК	2010/III
Celexi: 1:42005X0610(03) 1:42005X0610(03) 1:41991X1205(01) 1:41991X0809 1:41991X0809 1:41986X1213(02) 1:41986X1213(01) 1:41986X1213(01) 1:41986X1213 1:41986X0226 1:41986X0226 1:41985X1231(01) 1:32006D0515 1:32005H0865 1:32005H0835 1:32004R0656 1:32003G1205(03) 1:32003G0513(01) 1:32003G0218(03) 1:32003G0218(03) 1:32002G0205(03) 1:32002G0205(02) 1:32002G0205(02) 1:32002G0205(01) 1:32002G0205(01) 1:32001R0974 1:32001G0306(03) 1:32001G0306(03) 1:32000Y0711(01) 1:31999Y1112(01) 1:31999Y1112(01) 1:31998R1526 1:31997Y0205(01) 1:31997Y0205(01) 1:31996Y0821(01) 1:31996Y0821(01) 1:31996R2469 1:31995Y0923(02) 1:31995Y0923(02) 1:31995Y0923(01) 1:31995Y0923(01) 1:31994Y0823(03) 1:31994Y0823(01) 1:31994Y0823(01) 1:31994Y0823(01) 1:31994Y0322(01) 1:31992R3911 1:31979D0505 1:31975H0065 1:31975H0065 1:21979A0531(01) 2:31979D0505 2:21979A0531(01)				
283	2008-517	Закон о обавезном примерку публикација	МК	2010/IV
Celexi: 1:31996Y0821(02)				
284	2008-518	Закон о старој и реткој библиотечкој грађи	МК	2010/IV
Celexi: 1:41985X1023 1:32004R0656 1:32002G0205(03) 1:32001R0974 1:31998R1526 1:31996Y0821(02) 1:31996R2469 1:31992R3911				
285	2008-513	Закон о кинематографији	МК	2011/II
Celexi: 1:32001G0306(01) 1:32001G0306(01)				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
286	2009-228	Правилник о начину и поступку управљања отпадом од титан-диоксида, као и мерама надзора и мониторинга животне средине на локацији	МЖСПП	2011/II

Celexi: 2:31982L0883 2:31978L0176				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА				
3.27.2. Хоризонтално законодавство				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
287	2008-280	Правилник о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32006R0166				
288	2009-96	Стратегија успостављања НИГП-а	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32007L0002				
289	2008-260	Уредба о врстама гаранција за финансијске или друге врсте гаранција за обезбеђење плаћања накнаде трошкова, висину средстава и време трајања гаранције коју обезбеђују загађивачи	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:31975N0436				
290	2009-97	Стратегија за примену и одржавање стандарда у области геоинформација	МЖСПП	2010/IV
Celexi: 1:32007L0002				
291	2008-305	Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине	МЖСПП	2011/III
Celexi: 2:32004L0035				
292	2009-98	Правилник о приступу и коришћењу дигиталних просторних података	МЖСПП	2011/IV
Celexi: 1:32007L0002				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА				
3.27.3. Квалитет ваздуха и климатске промене				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
293	2008-251	Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32001L0081 2:32001L0080				
294	2008-281	Уредба о супстанцама које оштећују озонски омотач	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32000R2037				
295	2008-287	Уредба о начину рада, критеријумима и роковима приликом оцене и одобравања потенцијалних пројеката механизма чистог развоја од стране Националног тела за спровођење Пројеката механизма чистог развоја Кјото протокола	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:22002A0515(01)				

296	2008-277	Правилник о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи и техникама мерења, као и за размену добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама и података о емисијама из извора загађивања ваздуха за потребе изве	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32004D0224				
297	2009-130	Правилник о садржају планова квалитета ваздуха	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32008L0050				
298	2009-131	Правилник о садржају краткорочних акционих планова	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32008L0050				
299	2008-247	Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32008L0050 2:32004L0107				
300	2009-25	Закон о метеоролошкој и хидролошкој делатности	РХЗ	2010/II
Celexi: 1:32000L0060				
301	2009-305	Уредба о методологији прикупљања података за Национални инвентар емисија гасова са ефектом стаклене баште	МЖСПП	2010/IV
Celexi: 2:32005D0166 2:32004D0280				
302	2009-316	Уредба о методологији прикупљања података за Национални инвентар ненамерно испуштених дуготрајних органских загађујућих супстанци (POPs)	МЖСПП	2010/IV
Celexi: 2:32004R0850				
303	2008-245	Уредба о емисијама испарљивих органских једињења приликом употребе органских растварача	МЖСПП	2011/IV
Celexi: 2:31999L0013				
304	2009-297	Правилник о поступању одређеним флуорованим гасовима са ефектом сталене баште као и опремом и уређајима који садрже ове гасове	МЖСПП	2011/IV
Celexi: 2:32008R0307 2:32008R0306 2:32008R0305 2:32008R0304 2:32008R0303 2:32007R1516 2:32007R1497 2:32007R1494 2:32007R1493 2:32006R0842 2:32006L0040				
305	2009-292	Правилник о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и дистрибуције нафте и нафтних деривата	МЖСПП	2011/IV
Celexi: 2:31994L0063				
306	2009-294	Национални програм за постепено смањење годишњих максималних емисија	МЖСПП	2012/IV
Celexi: 2:32001L0080				
307	2009-295	Национални план за смањење емисија из постојећих постројења за сагоревање	МЖСПП	2012/IV
Celexi: 2:32001L0080				
308	2009-293	Правилник о граничним вредностима загађујућих материја у течним горивима	МЖСПП	2012/IV
Celexi: 2:32003L0017 2:31999L0032 2:31998L0070 2:31993L0012				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА				
3.27.4. Управљање отпадом				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
309	2008-131	Правилник о садржини, начину вођења и изгледу регистра издатих дозвола	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:31991L0692				
310	2008-161	Правилник о подстицајним мерама за поновну употребу и искоришћење отпада као секундарне сировине или за добијање енергије	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32006L0012 2:32000D0532 2:31991L0689				
311	2008-216	Решење о утврђивању овлашћених стручних организација за испитивање отпада	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32006L0012 2:32000D0532 2:31991L0689				
312	2008-182	Правилник о обрасцу извештаја о управљању амбалажом и амбалажним отпадом	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32005D0270 2:31997D0622 2:31994L0062				
313	2008-221	Правилник о начину паковања, критеријумима, условима и начину коначног одлагања отпада који садржи азбест и другим мерама за спречавање разношења азбестних влакана и прашине у животној средини	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:31987L0217				
314	2008-241	Правилник о управљању медицинским отпадом: 1) о начину управљања фармацеутским отпадом и листи апотека које су дужне да преузимају неупотребљиве лекове од грађана; 2) о начину и садржини плана управљања отпадом, начину и поступку управљања опасним отпадом	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32006L0012 2:31999L0031 2:31991L0689				
315	2008-242	Правилник о класификацији отпада (каталог отпада; опште категорије отпада; листа категорија опасног отпада према пореклу и саставу, листа опасних карактеристика отпада; компоненте отпада због којих се отпад сматра опасним и граничне вредности концентрациј	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32006L0012 2:32000D0532 2:31991L0689				
316	2009-171	Уредба о критеријумима за обрачун накнаде за амбалажу или упакован производ и ослобађање од плаћања накнаде, обвезницама плаћања, висини накнаде, као и начину обрачунавања и плаћања накнаде	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:31994L0062				
317	2009-227	Уредба о врстама отпада за које се врши термички третман, условима и критеријумима за одређивање локације, техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу, опремање и рад постројења за термички третман отпада, поступању са остатком након спаљив	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32000L0076				
318	2008-205	Правилник о начину и поступку управљања отпадним возилима	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32000L0053				
319	2008-208	Правилник о условима и критеријумима за одређивање локације о техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу и рад постројења за управљање отпадом	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32006L0012 2:32000L0076 2:32000D0532 2:31991L0689				

320	2008-217	Уредба о: 1) условима и критеријумима за одређивање локације, техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу и рад депонија отпада 2) врстама отпада чије је одлагање на депонији забрањено, количинама биоразградивог отпада које се могу одло	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:31999L0031				
321	2008-218	Правилник о утврђивању листе електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, начину и поступку управљања отпадом од електричних и електронских производа	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32002L0096 2:32002L0095				
322	2008-170	Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или гориво	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32006L0012 2:32000D0532 2:31991L0689				
323	2008-171	Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:31975L0439				
324	2008-145	Правилник о поступку за складиштење, паковање и обележавање опасног отпада	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:31967L0548				
325	2008-148	Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање; методологији за прикупљање података о саставу и количинама комуналног отпада на територији јединице локалне самоуправе	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:31991L0692				
326	2008-149	Правилник о садржини ознака на батеријама, дугмастим батеријама и акумулаторима, опасних материја у батеријама и акумулаторима према садржају опасних материја, начину и поступку управљања истрошеним батеријама и акумулаторима, као и уређајима са уграђеним	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32006L0066				
327	2008-151	Правилник о садржини потврде о изузимању од обавезе прибављања дозволе	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32006L0012 2:32000L0076 2:31999L0031				
328	2008-173	Правилник о хемикалијама за које је произвођач или увозник дужан да утврди кауцију за појединачну амбалажу у коју је смештена та хемикалија, висини кауције за одређену амбалажу зависно од врсте амбалаже или хемикалије која је у њу смештена	МЖСПП	2010/IV
Celexi: 2:31994L0062				
329	2008-225	Правилник о начину и поступку за урвање отпадним флуоресцентним цевима које садрже живу	МЖСПП	2010/IV
Celexi: 2:32002L0096 2:32002L0095				
330	2008-227	Уредба о утврђивању националних планова управљања отпадом	МЖСПП	2011/I
Celexi: 2:32006L0012 2:31999L0031				
331	2008-219	Уредба о утврђивању Програма организовања и начина селекције отпада ради рециклаже	МЖСПП	2011/I
Celexi: 2:32006L0012 2:32000D0532 2:31991L0689				
332	2008-243	Правилник о садржини, изгледу ознаке и начину означавања уређаја који садрже РСВ и просторија или постројења у којима су смештени, као и деконтаминираних уређаја; начину одлагања РСВ или РСВ отпада	МЖСПП	2011/II

Celexi: 2:31996L0059				
333	2009-228	Правилник о начину и поступку управљања отпадом од титан-диоксида, као и мерама надзора и мониторинга животне средине на локацији	МЖСПП	2011/II
Celexi: 2:31982L0883 2:31978L0176				
334	2008-224	Правилник о листи ПОПС материја, начину и поступку за управљање ПОПС отпадом и граничним вредностима концентрација ПОПС материја које се односе на одлагање или поновно искоришћење отпада који садржи или је контаминиран ПОПС материјама	МЖСПП	2011/II
Celexi: 2:32004R0850				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА 3.27.5. Заштита и управљање водама				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
335	2009-25	Закон о метеоролошкој и хидролошкој делатности	РХЗ	2010/II
Celexi: 1:32000L0060				
336	2009-66	Правилник о квалитету воде за рекреативну употребу	МЗ	2010/IV
Celexi: 1:32006L0007				
337	2008-605	Правилник о здравственој исправности воде за пиће	МЗ	2010/IV
Celexi: 1:31998L0083				
338	2008-338	Правилник о утврђивању методологије за класификацију и разврставање водних тела	МПШВ	2010/IV
Celexi: 1:32000L0060				
339	2009-255	Уредба о утврђивању листе приоритетних и приоритетних хазардних супстанци	МЖСПП	2011/I
Celexi: 2:32000L0060				
340	2009-256	Уредба о утврђивању граничних вредности емисије	МЖСПП	2011/I
Celexi: 2:32000L0060				
341	2008-334	Уредба о утврђивању граничних вредности загађујућих супстанци, укључујући и приоритетне и приоритетне хазардне супстанце	МПШВ	2011/II
Celexi: 1:31996L0061 1:31991L0676 1:31986L0280 1:31976L0464				
342	2008-347	Одлука о оснивању Националне конференције за воде и именовању њених чланова	МПШВ	2011/II
Celexi: 1:32000L0060				
343	2008-337	Наредба о утврђивању параметара за класификацију водних тела површинских и подземних вода	МПШВ	2011/II
Celexi: 1:32000L0060				
344	2008-339	Решење о утврђивању граница речних сливова и сливних подручја	МПШВ	2011/II

Celexi: 1:32000L0060				
345	2008-332	Наредба о утврђивању методологије за обрачун цене воде и критеријума за утврђивање референтне цене воде	МПШВ	2011/II
Celexi: 1:32000L0060				
346	2008-349	Одлука о доношењу планова управљања водама за водна подручја и плана заштите вода од загађивања	МПШВ	2011/IV
Celexi: 1:32000L0060				
347	2008-342	Одлука о доношењу програма мера	МПШВ	2012/II
Celexi: 1:32000L0060				
348	2008-345	Правилник о садржини и начину вођења и ажурирања регистара заштићених области	МПШВ	2012/II
Celexi: 1:32000L0060				
349	2009-313	Правилник о садржини посебних планова	МПШВ	2012/II
Celexi: 2:32000L0060				
350	2009-314	Правилник о мерењу количина вода и испитивању њеног квалитета на водозахвату	МПШВ	2012/II
Celexi: 2:31998L0083 2:31975L0440				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА 3.27.6. Заштита природе				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
351	2008-135	Правилник о условима које морају испуњавати зоолошки вртови и други објекти или простори за држање дивљих животиња, услове држања, начин обележавања и евидентирања	МЖСПП	2010/I
Celexi: 2:31999L0022 2:31997R0338 2:31992L0043 2:31979L0409				
352	2008-136	Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, врсте типова станишта, осетљиве, угрожене, ретке и за заштиту приоритетне типове станишта и мере заштите за очување типова станишта	МЖСПП	2010/I
Celexi: 2:31992L0043 2:31979L0409				
353	2009-275	Уредба о утврђивању еколошке мреже и начину управљања	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:31992L0043 2:31979L0409				
354	2009-278	Правилник о специјалним техничко-технолошким решењима (еколошки мостови, изграђени пролази и прелази, тунели и мере заштите)	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:31992L0043 2:31979L0409				
355	2008-93	Правилник о врстама и статусу дивљачи и трајању ловне сезоне	МПШВ	2010/II
Celexi: 2:31997L0049 2:31994L0024 2:31992L0043 2:31979L0409				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.7. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
356	2009-257	Уредба о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32004L0035				
357	2008-279	Правилник о листи опасних материја и њиховим количинама на основу којих се одређује обавеза израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса.	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:31996L0082				
358	2008-271	Правилник о садржини и методологији израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:31996L0082				
359	2008-274	Правилник о садржини обавештења о новим севесо постројењима, односно комплексима, постојећим севесо постројењима, односно комплексима о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса.	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:31996L0082				
360	2008-254	Правилник о висини трошкова доделе права на коришћење еколошког знака	МЖСПП	2010/1
Celexi: 2:32000R1980				
361	2008-264	Уредба о висини накнаде за упис у регистар у систем ЕМАС	МЖСПП	2012/II
Celexi: 2:32001R0761				
362	2008-258	Правилник о захтеву за успостављање и спровођење система управљања заштитом животне средине; садржину извештаја о утицајима активности, производа и услуга на животну средину; садржину изјаве за укључивање у систем ЕМАС и доступност информација о систему Е	МЖСПП	2012/II
Celexi: 2:32001R0761				
363	2008-262	Правилник о садржини, изгледу и начину вођења ЕМАС регистра	МЖСПП	2012/II
Celexi: 2:32001R0761				
364	2008-263	Правилник о ближим условима за подношење захтева за регистрацију у систем ЕМАС као и образац	МЖСПП	2012/II
Celexi: 2:32001R0761				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.9. Хемикалије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
------------	---------------------	---------------	--	---

365	2008-610	Закона о лековима и медицинским средствима	M3	2010/I
Celexi: 1:32009L0009 1:32008L0029 1:32007R1394 1:32005L0028 1:32004R0726 1:32004L0028 1:32004L0027 1:32004L0024 1:32004L0010 1:32004L0009 1:32003L0094 1:32003L0063 1:32002L0098 1:32001L0083 1:32001L0082 1:32001L0020 1:31998L0079 1:31993L0042 1:31991L0412 1:31990R2377 1:31990L0385				
366	2008-143	Правилник о детерцентима	A3X	2010/II
Celexi: 1:32006R0907 1:32004R0648				
367	2008-158	Правилник о обиму и садржини техничког досијеа за биоцидни производ, односно за биоцидни производ мањег ризика	A3X	2010/IV
Celexi: 1:31998L0008				
368	2008-162	Правилник о специфичним захтевима за паковање, обележавање и рекламирање биоцидног производа	A3X	2010/IV
Celexi: 1:31998L0008				
369	2008-115	Правилник о класификацији, паковању, обележавању и рекламирању хемикалија и одређених производа	A3X	2010/IV
Celexi: 1:31999L0045 1:31967L0548				
370	2008-117	Правилник о садржају безбедносног листа	A3X	2010/IV
Celexi: 1:32006R1907				
371	2008-121	Правилник о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину	A3X	2010/IV
Celexi: 1:32006R1907				
372	2009-175	Правилник о критеријумима за идентификацију супстанце као ПБТ и вПвБ	A3X	2010/IV
Celexi: 2:32006R1907				
373	2009-177	Листа супстанци које изазивају забринутост	A3X	2010/IV
Celexi: 2:32006R1907				
374	2008-134	Правилник о врстама биоцидних производа	A3X	2010/IV
Celexi: 1:31998L0008				
375	2009-209	Правилник о увозу и извозу одређених опасних хемикалија	A3X	2010/IV
Celexi: 2:32008R0689				
376	2009-213	Листа сурфактаната за које је издато одобрење или донет акт којим се одобрава коришћење сурфактанта у детергенту у ЕУ	A3X	2010/IV
Celexi: 2:32004R0648				
377	2009-214	Листа сурфактаната за које је одбијен захтев за одобрење и сурфактаната који су забрањени у ЕУ	A3X	2010/IV
Celexi: 2:32004R0648				
378	2009-216	Правилник о садржини основних информација за биоцидне производе	A3X	2010/IV
Celexi: 2:31998L0008				
379	2009-217	Листе активних супстанци у биоцидном производу	A3X	2010/IV

Celexi: 2:31998L0008				
380	2008-166	Правилник о методама испитивања ефикасности активне супстанце и биоцидног производа	A3X	2011/II
Celexi: 1:31998L0008				
381	2008-127	Правилник о садржају извештаја о безбедности хемикалије и начину на који се врши процена безбедности хемикалије	A3X	2011/II
Celexi: 1:32006R1907				
382	2009-254	Правилник о смерницама за процену биоцидног производа на основу техничког досијеа	A3X	2011/II
Celexi: 2:31998L0008				
383	2009-207	Правилник о методама испитивањакоје се користе за класификацију хемикалија	A3X	2011/II
Celexi: 2:32008R0440				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.10. Заштита од буке

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
384	2009-92	Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке	МЖСПП	2010/I
Celexi: 1:32002L0049				
385	2009-95	Правилник о условима које мора да испуњава стручна организација за мерење буке, као и документацију која се подноси уз захтев за добијање овлашћења за мерење буке	МЖСПП	2010/I
Celexi: 1:32002L0049				
386	2008-108	Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини и на здравље људи, као и врстама и начину прикупљања података потребних за њихово оцењивање	МЖСПП	2010/I
Celexi: 2:32002L0049				
387	2008-109	Правилник о методологији за израду акционих планова	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32002L0049				
388	2008-110	Правилник о методологији за одређивање акустичних зона	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32002L0049				
389	2008-111	Правилник о садржини и методама израде стратешких карата буке у животној средини и начину њиховог приказивања јавности	МЖСПП	2010/II
Celexi: 2:32002L0049				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.11. Шумарство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
390	2008-60	Правилник о мониторингу здравственог стања и биодиверзитета шума	МПШВ	2010/1
Celexi: 2:32006R1737 2:32004R2121 2:31999R1545 2:31997R1390 2:31995R1398 2:31995R0690 2:31994R0836 2:31993R0926 2:31986R3528				
391	2008-68	Правилник о начину прикупљања података, вођењу регистра и коришћењу података о шумским пожарима	МПШВ	2010/1
Celexi: 2:32004R2121 2:31998R1460				
392	2008-93	Правилник о врстама и статусу дивљачи и трајању ловне сезоне	МПШВ	2010/II
Celexi: 2:31997L0049 2:31994L0024 2:31992L0043 2:31979L0409				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
393	2009-234	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1655/2005 од 10. октобра 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R1655				
394	2009-280	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2049/2002 од 19. новембра 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32002R2049				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА				
3.28.1. Заштита потрошача				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
395	2009-6	Закон о оглашавању	МТУ	2010/II
Celexi: 2:32005L0029 2:32000L0031 2:31989L0552 2:31984L0450				
396	2008-44	Закон о заштити потрошача	МТУ	2010/II
Celexi: 2:32008L0122 2:32008L0052 2:32008L0048 2:32007R0861 2:32003L0055 2:32003L0054 2:32002L0065 2:32002L0022 2:32001H0310 2:32000L0031 2:31999L0044 2:31998L0027 2:31998L0006 2:31998H0257 2:31997L0007 2:31993L0013 2:31990L0314 2:31985L0577				
397	2008-47	Закон о трговини	МТУ	2010/II
Celexi: 1:32000L0013 1:31998L0006 1:31997L0055 1:31997L0007 1:31984L0450				
398	2009-342	Уредба о садржини стандардних информативних образаца из уговора о временски подељеном коришћењу непокретности	МТУ	2010/IV
Celexi: 2:32008L0122				

399	2009-343	Уредба о садржини посебног обрасца за раскид уговора о временски ограниченом коришћењу непокретности	МТУ	2010/IV
Celexi: 2:32008L0122				
400	2009-344	Уредба о ближим условима за оснивање центра за вансудско решавање спорова, именовање чланова и финансијски надзор	МТУ	2010/IV
Celexi: 2:32008L0052 2:32007R0861 2:32001H0310 2:31998H0257				
401	2009-345	Правилник о накнади трошкова и накнадама за рад председника, потпредседника и других чланова центра и вештака	МТУ	2010/IV
Celexi: 2:32008L0052 2:32001H0310 2:31998H0257				
402	2009-346	Правилник о обрасцу за једнострани раскид уговора закључених на даљину и уговора закључених ван пословних просторија	МТУ	2010/IV
Celexi: 2:31997L0007 2:31985L0577				
403	2009-68	Закон о предметима опште употребе	МЗ	2011/IV
Celexi: 1:32002D0072 1:32002D0016 1:31993L0011 1:31993L0010 1:31989L0109 1:31985L0572 1:31984L0500 1:31982L0711 1:31981L0432 1:31980L0590 1:31978L0142				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА				
3.28.2. Заштита здравља				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
404	2009-69	Закон о заштити становништва од излагања дуванском диму	МЗ	2010/I
Celexi: 1:32004D0513				
405	2009-67	Правилник у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет	МЗ	2010/IV
Celexi: 1:31988L0378 1:31976L0768				
406	2009-68	Закон о предметима опште употребе	МЗ	2011/IV
Celexi: 1:32002D0072 1:32002D0016 1:31993L0011 1:31993L0010 1:31989L0109 1:31985L0572 1:31984L0500 1:31982L0711 1:31981L0432 1:31980L0590 1:31978L0142				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
407	2008-39	Уредба о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга	МФ	2010/II
Celexi: 1:31993R2454				
408	2009-218	Закон о Царинској тарифи	МФ	2010/IV
Celexi: 1:32009R0179				
409	2009-219	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2010. годину	МФ	2010/IV

Celexi: 1:32009R0179				
410	2009-220	Измене и допуне Уредебе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2010. годину	МФ	2010/IV
Celexi: 1:32009R0179				
411	2009-221	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2011. годину	МФ	2010/IV
Celexi: 1:32009R0179				
412	2009-224	Уредба о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга	МФ	2010/IV
Celexi: 2:31993R2454				
413	2009-229	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2171/2005 од 23. децембра 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R2171				
414	2009-230	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2127/2005 од 22. децембра 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R2127				
415	2009-231	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2126/2005 од 22. децембра 2005. године која допуњује Уредбу (ЕЗ) бр. 350/93 у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R2126				
416	2009-232	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1967/2005 од 01. децембра 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R1967				
417	2009-233	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1966/2005 од 01. децембра 2005. године која допуњује Уредбу (ЕЗ) бр. 2061/89 у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R1966				
418	2009-235	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1199/2005 од 22. јула 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R1199				
419	2009-236	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1196/2005 од 22. јула 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R1196				
420	2009-238	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1139/2005 од 15. јула 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R1139				
421	2009-240	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 635/2005 од 26. априла 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R0635				
422	2009-242	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 634/2005 од 26. априла 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R0634				
423	2009-244	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 266/2005 од 17. фебруара 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV

Celexi: 2:32005R0266				
424	2009-245	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 223/2005 од 10. фебруара 2005. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R0223				
425	2009-246	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 129/2005 од 20. јануара 2005. године која допуњује Уредбу (ЕЗ) бр. 955/98 у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32005R0129				
426	2009-248	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2147/2004 од 16. децембра 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R2147				
427	2009-249	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1989/2004 од 19. новембра 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R1989				
428	2009-250	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1849/2004 од 21. октобра 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R1849				
429	2009-251	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1559/2004 од 24. августа 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R1559				
430	2009-252	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1414/2004 од 28. јула 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R1414				
431	2009-253	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 729/2004 од 15. априла 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R0729				
432	2009-258	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 926/2004 од 26. априла 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R0926				
433	2009-259	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 754/2004 од 21. априла 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R0754				
434	2009-260	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 728/2004 од 15. априла 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R0728				
435	2009-261	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 614/2004 од 30. марта 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R0614				
436	2009-262	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 384/2004 од 01. март 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R0384				
437	2009-263	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 231/2004 од 10. фебруара 2004. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32004R0231				

438	2009-264	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2345/2003 од 23. децембра 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R2345				
439	2009-265	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2343/2003 од 23. децембра 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R2343				
440	2009-266	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1966/2003 од 07. новембра 2003. године која допуњује Уредбу (ЕЗ) бр. 834/95 у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R1966				
441	2009-267	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1887/2003 од 27. октобра 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R1887				
442	2009-268	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1386/2003 од 01. августа 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R1386				
443	2009-269	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1224/2003 од 09. јула 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R1224				
444	2009-271	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1021/2003 од 13. јуна 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R1021				
445	2009-272	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1020/2003 од 13. јуна 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R1020				
446	2009-273	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 627/2003 од 04. априла 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R0627				
447	2009-274	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 218/2003 од 04. фебруара 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R0218				
448	2009-276	Уредба Комисије (ЕЗ) бр.55/2003 од 13. јануара 2003. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32003R0055				
449	2009-283	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2014/2002 од 07. новембра 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32002R2014				
450	2009-284	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1223/2002 од 08. јула 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32002R1223				
451	2009-285	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1380/2002 од 29. јула 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32002R1380				
452	2009-	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1017/2002 од 13. јуна 2002. године у вези са	МФ	2010/IV

	286	сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури		
Celexi: 2:32002R1017				
453	2009-287	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 849/2002 од 22. маја 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32002R0849				
454	2009-288	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 763/2002 од 03. маја 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32002R0763				
455	2009-289	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 687/2002 од 22. априла 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32002R0687				
456	2009-290	Уредба Комисије (ЕЗ) бр.471/2002 од 15. марта 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32002R0471				
457	2009-291	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 142/2002 од 25. јануара 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32002R0142				
458	2009-296	Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 141/2002 од 25. јануара 2002. године у вези са сврставањем одређених роба према Комбинованој номенклатури	МФ	2010/IV
Celexi: 2:32002R0141				
459	2009-222	Уредба о усклађивању Царинске тарифе за 2012. годину	МФ	2011/IV
Celexi: 1:32009R0179				
460	2009-223	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2013. годину	МФ	2012/IV
Celexi: 1:32009R0179				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ				
3.30.1 Заједничка трговинска политика				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
461	2009-323	Закон о потврђивању Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Алжиром	МЕРР	2010/I
Celexi: 1:31974D0393				
462	2009-324	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити страних улагања са Хрватском	МЕРР	2010/II
Celexi: 2:31974D0393				
463	2009-325	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Чешком	МЕРР	2010/II
Celexi: 1:31974D0393				
464	2009-322	Закон о потврђивању Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Сиријом	МЕРР	2010/II

Celexi: 2:31974D0393				
465	2009-321	Закон о потврђивању Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Француском	MEPP	2010/III
Celexi: 2:31974D0393				
466	2009-326	Закон о потврђивању Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Италијом	MEPP	2010/III
Celexi: 2:31974D0393				
467	2009-327	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Финском	MEPP	2010/IV
Celexi: 1:31974D0393				
468	2009-320	Закон о потврђивању Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са САД	MEPP	2011/IV
Celexi: 2:31974D0393				
469	2009-329	Споразум о узајамном подстицању и заштити улагања са Канадом	MEPP	2011/IV
Celexi: 1:31974D0393				
470	2009-330	Споразум о узајамном подстицању и заштити улагања са Немачком	MEPP	2011/IV
Celexi: 2:31974D0393				
471	2009-331	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Русијом	MEPP	2011/IV
Celexi: 1:31974D0393				
472	2009-332	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Кином	MEPP	2011/IV
Celexi: 1:31974D0393				
473	2009-333	Закон о потврђивању Споразума о изменама и допунама Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања са Пољском	MEPP	2012/IV
Celexi: 2:31974D0393				
474	2009-328	Споразум о економској сарадњи између Србије и Анголе	MEPP	2012/IV
Celexi: 1:31974D0393				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.31. СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА				
3.31.3. Контрола наоружања				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
475	2008-549	Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене	MEPP	2010/I
Celexi: 1:32000R1334				
476	2008-564	Закон о примени Конвенције о забрани усавршавања, производње и нагомилавања бактериолошког (биолошког) и токсичног оружја и о њиховом уништавању	МСП	2010/II

Celexi: 2:32006E0242 2:32006E0184 2:31999E0346 2:31996E0408				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.32. ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
477	2009-179	Измена и допуна Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методошким упутствима за поступање интрне ревизије у јавном сектору	МФ	2010/IV
Celexi: 1:31999Y0929(01)				
478	2009-182	Измена и допуна Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору	МФ	2010/IV
Celexi: 2:31999Y0929(01)				
479	2009-180	Ажурирање методологија за интерну ревизију	МФ	2012/IV
Celexi: 1:31999Y0929(01)				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.32. ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА				
3.32.2. Финансијско управљање и контрола (ФМС)				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
480	2009-183	Ажурирање методологија за финансијско управљање и контролу	МФ	2012/IV
Celexi: 1:31999Y0929(01)				